BIBLIOTHECA LATINA

MEDIÆ ET INFIMÆ ÆTATIS.

JO. ALBERTI FABRICII

LIPSIENSIS

S. THEOLOGIÆ INTER SUOS D. ET PROF. PUBL.

BIBLIOTHECA LATINA

MEDIÆ ET INFIMÆ ÆTATIS

CUM SUPPLEMENTO

CHRISTIANI SCHOETTGENII

EDITIO PRIMA ITALICA

A P. JOANNE DOMINICO MANSI

CLERICO REGULARI CONGR. MATRIS DEI LUCENSI

E MSS. editisque Codicibus correcta, illustrata, aucta.

Accedunt in fine vetera plura monumenta tum a Fabricio olim tradita, cum hic primo adjecta.

TOMUS I.

PATAVII, Ex Typographia Seminarii. MDCCLIV.

Apud Joannem Manfrè.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

EXCELLENTISS. JUVENI OPTIMO, ATQUE EXIMIO

CAROLO SPINELLIO
EX PRINCIPIBUS CARIATI

JOANNES DOMINICUS MANSI
S. P. D.

Uæ me ratio persuaserit cur ad te potissimum Carole, Juvenum Optime, atque Doctissime, Opus istud alterius quidem Scriptoris industria elaboratum, meis tamen vigiliis, atque studio expolitum direxerim, etsi tu fortasse ignoras, quem unum eximiæ animi tui dotes, ac decora fugiunt; viros tamen scientia, & probitate summos plerosque agnituros, meumque hoc Consilium magno consensu approbaturos arbitror. Quantæ doctrinæ, atque eruditionis vir fuerit Joannnes Albertus Fabricius, cui Opus istud acceptum referimus, nemo in literaria Historia hospes est adeo, ut nec ipse experimento id suo, aliorumve relatione non intellexerit. Sive enim de recudendo Authore aliquo latino subeat cogitatio, sive casu latini alicujus Scriptoris liber venerit in manus, continuo Fabricius, nec frustra, consulitur; eoque doctore quæ prima fuerit ejus editio, quæ postrema, cujas author ille extiterit, qua vixerit ætate, quos produxerit ingenii sui fœtus adjicitur. Eam rem cum Sæculorum præcedentium Scriptores ignoraverint quam miserabili errore decepti sint,

vel

vel hoc uno exemplo, quod mihi hæc ſcribenti primum ſuccurrit, demonſtro. Benzonis Albenſis Epiſcopi panegyricam Henrici III. Imperatoris Hiſtoriam ſe primum evulgaſſe Ludevvigius in ſuarum Reliquiarum Volumine IX. opinatus eſt. Tamen ante annos ultra decem lucem aſpexiſſe in Collectione Germanicorum Hiſtoricorum Cl. Menchenii opera evulgata, & reipſa conſtat, & Fabricio indicante cernimus. Qui vero de re latina literaria bene meruit Fabricius, in re literaria Græca ſe præbuit egregium. Si enim Græcam ejus Bibliothecam totius Helladis Muſæum, in quo pictas, & per Sæculorum ordinem Orientalis Imperii ſcriptorum imagines ſpectare licet, appellarim, Te in primis approbatorem, atque opinionis hujus meæ vindicem nanciſcar. En tibi, Carole Spinelle, juvenis doctiſſime, paucis hiſce omnia conſilii mei abdita recluſa. Græcis dives, & latinis mercibus onuſtus Fabricius in Italiam mea invitatione inducendus ad te potiſſimum dirigendus fuerat; qui & græca amas, & ad latina tibi comparanda ſub Fabro tuo Præceptore, atque incentore optimo tanto anhelas deſiderio. Quanquam enim multa poſſides, erit fortaſſe tamen aliquid novi, quod ab illo accipias in literatura præſertim latina Medii Ævi, quam ætate nondum provecta juvenes, qui ad optima formare ſe ſtudent, qualem te novimus, vel parum adhuc, vel nihil penitus attigerunt. In cœno hujus latinitatis multæ occultantur gemmæ, ſedulo, ac diligenter, nec ſine tuo fructu colligendæ, illigatiſque illis aureo ſermoni tuo ad Ciceronis, Livii, Salluſtii, ac Cæſaris lectionem comparato, ſplendidiorem, ac multiplici ornamento variatam orationem efficies. Sed nec deerunt in tanta Scriptorum multitudine a Fabricio digeſta aliqui, quos vel purioris eloquii cultor nequaquam faſtidiat. Lactantius, Cicero ille Chriſtianus palatum utcunque delicatum mellea illa ſua, ac lactea eloquentia jucunde afficit, ac delectat; Hieronymi Epiſtolæ, & Opuſcula latinis auribus dulce ſonant; nec Sedulii carmina iis diſplicent, quibus nihil niſi probata placent. Severi Sulpicii Hiſto-

ſto-

ſtoriam Eccleſiaſticam digniſſimam judicavit Sigonius, latinitatis cultor ſuperſtitioſus, ut commentario ſuo illuſtraret. Quin nec in ipſa Sæculorum barbarie barbare omnes ſcripſerunt. Exemplo tibi ſit Lambertus Schapnaburgenſis, hiſtoricus optimi ſaporis, & pro ætate ad miraculum cultiſſimus. Prætereo renaſcentium literarum latinarum Patres Pium II. Pontificem Maximum, alias Æneam Sylvium, Joannem Antonium Campanum, Franciſcum Philelphum, Guarinum Veronenſem, Joannem Albertum Pium, Joannem Antonium Flaminium, quorum in ſcriptis non quidem raras, non multo in luto diſperſas gemmas ſcruteris, ſed inter conſertas gemmas luti reſiduum detergeas. Hæc tibi plenis ſcyphis Fabricius propinat, nec alteri offerenda erant cum a me proferrentur: etſi enim comperi aliquot eſſe in Italia Juvenes tui non diſſimiles optime ad ſtudia literarum diſpoſitos, tu ſemper tamen mihi menti obſervatus es ex tunc, cum Venetiis agens ab Excellentiſſimo Avunculo Apoſtolico ad Rempublicam illam ampliſſimam Nuncio (quanto viro!) ut de profectu ſtudiorum tuorum tibi ſpecimen exhibituro judex cum viris aliquot ſelectis, & doctiſſimis aſſiſterem, juſſus ſum. Admirati tunc ſumus omnes latini ſermonis in prolatis a te ſcriptis puritatem, & elegantiam, carminum pangendorum felicitatem, & harmoniam, ac ſuper omnia in explicandis græcis Homeri Carminibus, quæ ego caſu deſignavi, eorumque ſyntaxi facilitatem. Concepta tunc de te opinio alte inhæſit menti, ut toto hoc intercurrente biennio cum de Juvene docto cogito, tu ante omnes, & ex omnibus ſuccurras. Quæ cum ita ſe habeant, optime conſultum de Mecænate Fabriciano huic operi cenſeo; ſimul vero & mea res acta eſt egregie. Cum etenim Bibliothecæ eidem illuſtrandæ, perficiendæ, elimandæ vigilias, & meditamenta contuliſſem, providendum mihi erat de Patrono, qui authoritate ſua me regeret, & favore gratiam compararet. Hæc vero omnia in te uno nactum me eſſe confido. Avita enim nobilitas tua, quam vetuſtas, & gloria Majorum commendat, & auget, cum

mo-

morum ſuavitate & doctrina tua præſenti magna , atque futurorum expectatione majori conjuncta , ſummam tibi Authoritatem , & benevolentiam apud omnes jam nunc conciliat. Accedit Avunculi tui maximi ſane momenti patrocinium, qui cum te ea qua par eſt Nepotem ex Sorore adeo optime moratum dilectione depereat , in clientelam tuam adſcito homini favere non dedignabitur. Avunculum hunc tuum cum appello, probitatem ipſam, prudentiam, benignitatem, & totum quidquid eſt optimum , tum in moribus , tum in virtute , tum in arduis omnibus prudenter, feliciterque tractandis appellare me arbitror. Id ego partim ex fama , quæ de illo mira prædicat , partim ex meo ipſo experimento didici. Moram enim agentem me Venetiis per dies aliquot, quali non officio proſecutus eſt? Hoſpitium obtulit, recuſantemque coegit, ut ſaltem conviva pro meo arbitrio ſemper venirem; me familiari alloquio ad horas detinuit, me apud ſuos, me apud externos celebravit. Ea occaſione te novi, juvenis optime, ac vix agnitum amavi. Amori huic tribuas, ſi quid eſt in hoc meo conſilio audaciæ, te nempe , atque Avunculum tuum tantæ dignitatis virum, rebus meis implicando, cogendoque , ut vos ambo veſtra omnia mihi impenderetis. Eſt virtutis , eſt dignitatis inferiorum commodis inſervire ; quod dum præſtiteris , juvenis eximie , id tunc ages , ut conceptam de te expectationem præcoci, ac felici acceleratione adimpleas. Vale.

Hæc olim ſcripſeram dum Excell. Innicus Caracciolus Nuncium Apoſtolicum ad Venetos agebat; nunc vero triſte nuncium ad nos devenit virum iſtum clariſſimum cum Hiſpanicam legationem pro Sede Apoſtolica fungeretur , acerbo nimis & luctuoſo caſu interiiſſe , quod me & omnes quotquot ejus virtutem meritumque norant mœrore ſummo affecit.

N O

NOBILISS. AMPLISS. ATQUE CONSULTISS. VIRO

NICOLAO STAMPEEL

J. U. D.

ET REIPUBL. HAMBURGENSIS SENATORI.

S. D.

JO. ALBERTUS FABRICIUS.

E, rogo, invitus feras, VIR AMPLISSIME, Nomen Tuum cultum ac nobile exſtare in proaulio hominum Latinobarbarorum, & qui guſtatu delicato ſapis per ſcriptorum meliorum familiaritatem, indigneris latus Tibi claudere viros, quos tempora quibus vixerunt, non potuere ab agreſti verborum, atque interdum a ſentiendi fortaſſe ruditate vindicare.

Etiam in his, Te ipſo judice, cum propius illos inſpicere dignatus es, Dii ſunt, & non ignota eruditioni Tuæ magna ingenia, facile latura omne punctum, ſi melioribus ætatibus contigiſſent. Præclare quoque meriti de majorum noſtrorum memoria, animum Tuum advertent Anſcharii, Adami, Alberti Crantzii, aliique. Neque ita rupices atque hirti ſermone plerique eorum, neque tam inficeta ſunt quæ miſerunt in litteras, ut animum legentis non afficiant amœnitate ſententiarum, dignitate, acumine & pondere.

Præcipue autem neceſſarios conſtat eſſe illos, nomenclatores temporum ſuorum quibus vixerunt: & hiſtoria ab iis ſcripta utcunque, tamen oppido delectat nos ac docet de rebus maximis, non minus ac quum ſuperſtionibus ſuæ ætatis litantes garriunt de re-

bus medioxumis minimisque, quæ non curæ valde solent esse Hippoclidi, nec mentis bene sanæ lectoribus.

Quos porro & quantos ex illis detur fructus colligere ad omnem mille & trecentorum amplius annorum memoriam, de rebus usque quaque per grande illud spatium in Republica, in Ecclesia, in litterario Orbe gestis, cui magis perspectum esse potest quam Tibi, qui Archivo s. Tabulario patrio primus præfectus A. 1710. *eoque munere per multos annos perfunctus summo cum plausu Amplissimi Ordinis, caliginem temporum superiorum ex ejus ævi scriptoribus disjecisti libenter, atque ad hocce institutum quovis illos non Crantore solum ac Chrysippo, sed Liviis omnibus ac Tacitis aptiores esse cognovisti coram atque expertus es?*

Adscriptum vero Te exinde ab A. 1721. *Nobilissimo Patrum Ordini, non minus oblectant adhuc illa studia quibus jucundum Tibi est, ubi fert occasio, perinde ut sollerti juris peritia, ut fide constanti & integritate, prudentique dexteritate ac vigilantia bene semper de Patria promereri. Quod ut quam diutissime ac quam felicissime facias sospes ac lætus, lætis Tuis omnibus, ac Republica florente & incolumi, ex animo DEUM precor, & precantur mecum omnes, qui suæ, qui hujus Civitatis Saluti bene cupiunt.*

Quam igitur jam pridem circumspexi occasionem testandæ publice meæ in Te observantiæ, eam in his ratus me reperisse mediæ ætatis scriptoribus, amplexusque libenter, notitiam illorum horis subsecivis in studiorum usus a me digestam Amplissimo Tuo consecro Nomini, & benevolentiæ Tuæ me commendatum esse cupio.

Hamburg. X. *Cal. Maji. A.* C. 1734.

A D

AD LECTOREM.

POſſit videri improbum fortaſſe, mihi ſexageſimum jam ſextum agenti annum ætatis, venire potuiſſe in mentem, ut ſcriptorum mediæ & infimæ Latinitatis notitiam tradere, & quod CANGIUS in præclaro ſuo Nomenclatore ſcriptorum mediæ atque infimæ ætatis fieri ab aliquo optabat, quodammodo perficere aggrederer. Sed cum vellem eam navare operam ſtudioſis, atque hanc veluti mantiſſam Bibliothecæ Latinæ, ante duodequadraginta annos in hac Urbe a me editæ adjungere, *mantiſſam*, quæ, ut ait Lucilius, *obſonium*, ferculi mole facile *vincat*: vidi multa me habere in mundo, per tantum temporis obſervata mihi, quæ perire nollem, & quibus poſſit forſan aperiri via ad noſcendos ſcriptores annorum mille amplius quamplurimos, de quibus in pleriſque Bibliothecarum ſcriptoribus vel nulla vel hiulca aut minus accurata notio habetur. De utilitate hujus cognitionis & de uſu ſcriptorum, quibus pernoſcendis hic labor deſtinatus eſt, nihil dicere eſt animus, quoniam *ἴσασιν οἱ μεμνημένοι*: cæteros quibus cura nulla harum rerum eſt, incaſſum monuero. Præcipuam hiſtoricis impendi operam, atque id dedi mihi negotii, ut VOSSIUM ſuppleturus, quam breviſſime notarem, quæ certa potui comperire de ætate cujuſque, de conditione, de argumentis operum, ubi quodque incipiat, ubi deſinat, & de editis ubi & quando lucem viderint, in qua collectione veterum ſcriptorum, quæ exſtant quamplurimæ, alibi recenſendæ, ſingula reperiantur. De quibuſdam volui tractare paullo diligentius, ut de Alano Inſulenſi, Anſelmo, de Aventino, Beda, Bernardo, Berengario, Bertramo, Campano, Carolo Magno, Clemange, Cuſano &c. ſæpe etiam ut in Alcuino ſimul remittere ad alios ſcriptores, quia actum agere, & deſcribere bene ab aliis tradita nolui. Ordinem ſecutus ſum alphabeticum potius quam chronologicum, quem Indici ſervavi: Alius ſupplementis etiam recipiendis opportunus erit. Non paucos omiſſos, multa prætérita eſſe a me, quanquam conato addere aliquid priorum induſtriæ, minime dubito, ob innumerabilem ſcriptorum multitudinem, & fugientem oculos multorum obſcuritatem: verum ut ait in Topicis Cicero, *non eſt vitioſum in re infinita prætermittere aliquid*; addam ego, *& peccare atque offendere*, *præſertim in tam obſcuris*. Itaque ab humanitate æquorum lectorum non timeo, candidiorem etiam in ſuperioribus Bibliothecis meis calculum eorum expertus: & ſpero illud me attuliſſe ſtudium, eos conſuluiſſe fontes ac ſcriptores, ut minus difficile jam futurum ſit prætermiſſa admiſſaque vel ſupplere vel emendare. In Ordine alphabetico ſervando hæſitavi ſubinde, quem locum ſcriptori tribuerem, duplici appellatione vel triplici ſolito laudari. Interdum nomina unius ſcriptoris tam varia ſunt & tam diverſis modis efferuntur, ut neceſſe

esset non modo tribus, vel quatuor, sed nonnullos scriptores locis sex vel septem collocari: itaque donec huic defectui index, ut confido medebitur, loco quem putavi promtiorem ad inveniendum posui: interdum, altero sub nomine ad alterum, ubi de scriptore tractatur, lectorem remittere duxi satius. Alia hinc inde etiam inserta Lector reperiet parvæ digressionis loco, ut elenchum itinerariorum mediæ ætatis & scriptorum recentium qui itinera sua vel aliorum versibus descripsere. Tabularum Astronomicarum notitiam. Breviariorum. De computo Ecclesiastico. De Musica Ecclesiastica mediæ ætatis scriptores. De Benedictinis eruditis. De Cisterciensibus. De Epistolis Pontificum & Bullariis. De Concordantiis Biblicis. De Poetis extemporali facultate carmina fundendi pollentibus &c. Denique brevia quædam passim inserta fragmenta vel apospasmatia, ut Alberti de Eyb. Amalarii Chorepiscopi Lugdunensis. Berengarii tres palinodiæ. Versus Bernardi Carnotensis. Thomæ Bradvvardini sententiæ. Ex Pœnitentiario asini. Lini Coluti Salutati Epistola ad Innocentium VII. Joannis Burgundionis Epitaphium & Ægidii Carlerii. Argumenta Capitum Philobibli Richardi de Bury. Apocryphus libellus Pseudo-Cæcilii. Caroli Bovilli Epistola. CAROLI Magni Carmina. Epitaphium S. Germani scriptum a CHILPERICO. Cadoaldi Regis Saxonum a Crispo Archi-Episcopo Mediolanensi. Joannis Cuspiniani. Petri Comestoris Decastichon in laudem Beatæ Mariæ. Joannis Mariæ Catanæi descriptio bombardæ majoris. Epistola Cornelii Papæ ad Cyprianum & Cypriani ad Plebem Carthaginens. quæ Epistolæ in editionibus prioribus S. Martyris, excepta Baluziana desiderantur. Postremo adjunxi Wipponis Presbyteri Proverbia, qui Conradi II. Salici, & hinc filii ejus atque A. 1039. in Imperio successoris Henrici III. sacellanus proverbia hæc ad Henricum misit. Idem hic Wippo, qui vitam Conradi a Pistorio editam & panegyricum carmen ad Henricum a Canisio vulgatum composuit.

Plura præfari ad primum præsens Bibliothecæ hujus Volumen, minus esse necessarium existimo: Numine Optimo autem vitam & vires, quod hactenus benignissime fecit, firmante mihi ac producente, animus est ad reliquos Tomos absolvendos non minus studii afferre, ut quam propositam habeo telam, sine dilatione exequar & absolvam.

JOANNES DOMINICUS MANSI

IN HANC EDITIONEM

PRÆFATIO.

Oannis Alberti Fabricii Lipſienſis in hiſtoriam literariam magna ſunt merita; melius tamen de Græca quam de Latina literatura promeruiſſe illum & docti omnes norunt, & res ipſa demonſtrat. Græca enim quatuordecim non exiguæ molis & formæ voluminibus vix tandem complexus eſt; Latina vero omnia tum felicioris cum ſequioris ævi intra octo tantummodo volumina minoris formæ contraxit. Cum tamen in Græcis diligenter laboraſſe illum ſcripſi; haud ita tamen emaculatum opus illud velim credant Lectores, quin interdum & ſæpe erraſſe arbitrentur. Unum alterumve exemplum obiter indicabo. Cum ſcribit Libanii epiſtolas e Græco iterum verſas a Joanne Sommerfelt Cracoviæ editas, in libros diſtingui tres, in eo equidem bono dormitanti Homero obreptum conſtat; ibi enim librorum partitio nulla eſt, ſed epiſtolæ omnes in unam ſeriem ad finem uſque continuantur. Sunt inſuper epiſtolæ omnes numero 446. non 447. ut Fabricius ſupputavit. Inter Lexica Græco-Latina recentiorum locum priorem afferit Vocabuliſtæ Joannis Craſtoni Carmelitæ Placentini, quem ait, editum Regii Lepidi A. 1497. in 8. tum recuſum a Bono Accurſio Piſano dicatumque Joanni Franciſco Turriano ducali quæſtori Mutinæ an. 1499. Vera ſunt hæc omnia; ſed & addendum erat præter hoc Græco-latinum Craſtoni Lexicon extare & aliud Latino-Græcum ejuſdem Authoris ab eodem Bono Accurſio Piſano productum. Dicatumque Antonio Bravello *Juriſconſulto primario & ducali* (Mediolanenſi) Senatori. Hujus Operis tres habeo codices diverſis typis ſed antiquis, abſque loco & anno excuſos in 8. majori; quamquam tertium paulo recentioris eſt ætatis & formæ minoris. Longius fortaſſe quam inſtitutum meum poſtulat, hæc diducta videri cuiquam poſſent; niſi quo ſimul tempore menda nonnulla Bibliothecæ Græcanicæ detegunt, emendando pariter huic ipſi Fabricii operi V. *Joannes Gaſtonus* valerent. His tamen nequicquam obſtantibus, Græca Fabricii Bibliotheca opus eſt inſigne, digniſſimum plane quod Italicis typis recuſum manibus Italorum familiarius redderetur.

Poſt Græcam ſecundo gradu conſiſtit Bibliotheca Latina ſemel, iterum & tertio ab Authore limata atque expolita. Quanquam & illud opus eſt dignum authore ſuo, eique nominis famam illam inſignem tuetur, quam ſibi inter doctos rei literariæ viros promeruit; adhuc tamen multis paraſangis a perfectione diſtat. Id demum illi ſentiunt & agnoſcunt, qui authoris cujuſ-

piam

piam Latini novam editionem suscipiunt. Cum enim in præfatione historiam præcedentium editionum contexunt, deseri se in via a Fabricio non semel experiuntur. Multa sunt tamen in eo opere præclara, scitu jucunda, & frustra alibi quærenda.

Declinantem authoris sui ætatem sentit Bibliotheca *mediæ, & infimæ Latinitatis*, cujus recudendæ consilium modo inivi. Ab authore suo per partes concinnata est; tantum enim per singulas vices dabat, quantum typi properantes quotidie exposcerent. Operi nondum perfecto immortuus est; nec nisi annis aliquot ab ejus obitu Christiani Schoettegenii opera integro adjecto volumine, totius Bibliothecæ sexto: absolutum est. Multa in eo erudite scripta, multaque vicissim imperite; obreptum est interdum viro bono; sæpe immeditata scribenti excidit quod secundis curis, si vitam longiorem dedisset fors, delevisset. In eo scribendi tumultu unus idemque Scriptor bis; ac vicissim multi ne semel quidem venerunt ad calamum. Quis anachronismos ferat intolerabiles? Quis libros geminos in unum male confusos, vel ex uno dissectos in geminos? Hæc tamen quæcumque fuerit Bibliotheca, placuit eruditis tantoque studio conquisita est, ut jam tandem venalis raro prostet apud Bibliopolas. Nec immerito id quidem; vel sic enim multa docet alioquin ignota; non pauca e media antiquitatis caligine, qua obsita delituerant, in apertam lucem proferuntur. Prodest Bibliotheca hæc novas Scriptorum veterum editiones molientibus, priores operis illius evulgationes indicando: quæ addi, quæ detrahi, unde nova accipi commode possent suggerendo. Cautos etiam eruditos efficit ab ea deceptione, quam nominum similitudo persæpe inducit. Ætatem, professionem, causamque scribendi singulorum authorum definit, quod commodum & perjucundum, immo & necessarium quandoque legentibus accidere solet.

Id ego peræque cum aliis rei literariæ studiosis intelligens amore quodam & voluptate trahi me in hunc librum sensi, dolensque tot tantique pretii gemmas luto quodam infici, colligendas seu potius detergendas illas primo quidem ad privatum commodum meum suscepi. Tunc, rem mihi succedere pro voto expertus, cogitare serius de communicando labore meo cum eruditis cœpi. Continuo manus ad opus admovi; iisque usus adjumentis, de quibus inferius differam, id demum perfeci ut Bibliotheca hæc novo ornata paludamento in Italiam nostram majori gratia atque doctorum virorum favore procederet.

In his igitur adornandis quam mihi præstituerim rationem nunc paucis exponendum est. Quanquam Scriptorum turbam plane ingentem in opere hoc suo Fabricius instruxit; longe tamen multo plures prætermissi sunt, quos sive ex vetustis editionibus, sive ex MSS. Codicibus adsciscere mihi pronum fuisset. Ab iis tamen fere omnibus abstinere satius duxi, utpote cui nulla satis idonea ratio succurrebat, quare aliis admissis alios repudiarem; indiscriminatim vero omnes invehens pro eo quod moderato additamento Bibliothecam Fabricianam ornassem, nimietate gravi illam potius oppressissem; neque tunc ad

Fa-

Fabricii Bibliothecam accessiones meas, sed ad meam potius Fabricianas dedissem. Eo igitur consilio augendæ scriptorum familiæ in præsens omisso (nisi quod uni vel alteri id gratiæ datum est idonea aliqua ratione suadente) rejectoque eo additamento ad supplementum, quod ad tempus aptius reservo; me totum intra hos fines contraxi, ut catalogum librorum a singulis Scriptoribus editorum, si quem forte mancum apud Fabricium nactus sum, (nactus autem sum non infrequenter) quam accuratissime perficerem atque supplerem. Certum tempus quo scriptores illi floruerunt definirem; distinguerem nomina & libros ibi confusos; menda corrigerem, quæ utique menda si brevibus indigebant vel in ipso textu vel addita ad marginem brevi nota correxi; quæ vero se latius proferebant adnotatione ut reliqua omnia emendavi.

In primis vero rationem habendam judicavi de loco quo recudenda erat, & de authore qui sibi eam provinciam Bibliothecæ hujus expoliendæ assumpserat; de meipso scilicet ac de Italia. Heterodoxorum sacris addicto Fabricio nonnulla exciderunt in Ecclesiam Catholicam, in sacros homines, atque in Summos Romanæ Ecclesiæ hierarchas iniqua & injuriosa; hæc si unico verbo expediebantur, Authori heterodoxo indulgenda censui. Potuissem hæc in ipso opere expungere, utpote quæ ad rei summam minime pertinerent; religioni tamen duxi ne quid hujusmodi molirer, invidiæ apud heterodoxos declinandæ gratia; ne mihi apud illos doli mali suspicionem crearem. Cæterum velim credant eruditi me illa omnia petulantius in res nostras dicta ex corde detestari. Quin & in Opere jam tandem Italico, & ab homine Catholico curato aliter hæc accipi volo; ac olim in opere Scriptoris heterodoxi Hamburgensibus typis exprompto sonabant. *Papalis tyrannis*, in ore Protestantis, nunc perinde valere jubeo ac juxta & moderata Ecclesiæ gubernatio; *Catholicorum superstitio* sit sacrorum rituum Apostolorum & veteris ecclesiæ auctoritate probatorum religiosum & constans obsequium. Si forte tamen interdum non verbis tantummodo sed rationibus nobiscum agendum Fabricius censuit; tunc in adnotationibus meis rationes rationibus opposui; exultantemque adversarium Scriptorem coercui. Fatendum est tamen moderata consilia Fabricium plerumque sequi; qui vero Bibliothecam ejus absolvit Schoettegenius in nos licentius excurrit: eadem de illo ac de Fabricio habita ratio est. Hæc de me additamentisque meis ad Fabricii Bibliothecam Lectores docendos curavi.

Nunc de fontibus unde mea hausi, quædam præmonenda sunt. Præter veteres editiones, quas in Bibliothecis insignioribus rimatus sum; præter Catalogos MSS. Codicum typis evulgatos non incuriose a me inspectos, Bibliothecarum etiam pluteos invisi, unde plura extraxi quæ gratissima eruditis fore, non vane, ut spero, mihi assentatus blandior. Horum ope rimas quasdam editorum voluminum, insertione eorum quæ deerant, sanavi. Ita in ordine Romano Joannis Gaitani, a Mabillonio jam edito, ex meo MS. Codice lacunas opplevi. Variantes maximi pretii inde deprompsi; testibus variantibus illis in Carmine Henrici Septimellensis ex codice olim D. Marii Florentini nunc Francisci Mariæ ejus filii, Lucensis patritii, extractis. Hinc librorum quorum-

rumdam tituli aucti sunt. In eam rem maxime profuit usus mihi liberalissime concessus Bibliothecæ dudum Felini Sandæi Lucensis episcopi, inter scriptores juris canonici ætate sua facile principis; nunc vero ejusdem Felini largitione Canonicorum Majoris ecclesiæ Lucensis. Thesaurus hæc est librarius e MSS. plerumque codicibus, admixtis pauculis excusis vetustæ editionis voluminibus, refertus. Grandia hic nactus sum clarissimorum infimæ ætatis Jurisconsultorum volumina, Baldi, Bartoli, Accursii, Jasonis, Panormitani, Felini, Bellameræ, Barbaciæ, Pauli de Castro velut numismata majoris moduli; minora hic pariter opera seposita sunt, Durandi, Joannis de Lignano, Calderinorum, Bertachini ceu mediæ magnitudinis numismata; minima etiam non absunt; Cataldini, Corsetti, Lancelloti, Cumani, Tancredi, Hostiensis, quæ thesauri hujus æra minora merito dixeris. Augent codicum illorum pretium Jurisconsultorum quorumdam opera ipsa eorum manu vel scripta vel subscriptione probata, cujusmodi Ancharani & Francisci Zabarellæ sunt quædam; Felini vero pleraque. Alia Felinus crebris doctisque adnotationibus suis ornavit. Sunt & alii aliarum disciplinarum MSS. Codices, quos sibi describendos Felinus curavit, velut Aretini, Campani, Cyriaci Anconitani aliorumque epistolas, Æneæ Sylvii opuscula nonnulla, Ottonis Frisingensis, Anastasii Bibliothecarii, Antonii Panormitæ scripta historica. Speciminis gratia hæc pauca ex multis adnotavi. His ergo omnibus usus Fabricii Bibliothecam Latinam Mediæ & Infimæ ætatis ornavi, supplevi, emendavi, ac pro viribus illustravi. Fave Lector huic meo molimini, & plaude.

BIBLIOTHECA
MEDIÆ ET INFIMÆ
LATINITATIS.

Etrus Abailardus. Vide *Petrus*.

Petrus de Abano, vide *Aponenſis*.

Petri de Abario Genealogia Regum & Comitum Angleriæ, MS. memoratur a Labbeo, pag. 217. Bibl. MSS.

Joannes Abbævillanus, ſive *Jo. Algrinus* de *Abbatiſvilla*, ex Decano Ambianenſi, Archiep. Biſuntinus & R. E. Cardinalis, ſcriptor ſermonum, & Commentarii in Cantica, defunctus A. C. 1257. Vide Henricum Gandavenſem cap. 38. Trithemium de S. E. cap. 441.* Præter opera hic enunciata ſcripſit etiam *ſermones in Evangelia*, & *Epiſtolas*, quæ duo extant in MS. Codice Regio Pariſienſi, ut eſt apud Montfaucon Biblioth. MSS. pag. 747. & 1180. In Bibliotheca Sangermanenſi extat *Summa* ejuſdem. Ibid. pag. 1135.

Abbas Panormitanus. infra, *Nicolaus de Tudeſcis*.

Abbas Urſpergenſis. infra, *Conradus a Lichtenau*.

Abbaudus Abbas circa A. C. 1130. *de fractione Corporis Chriſti*, contra Petrum Abailardum brevis tractatus editus a Mabillonio Tom. 3. Analect. pag. 442. & edit. novæ in fol. pag. 52.

Abbertus Gemblacenſis. Vide *Albertus*.

Abbo Canonicus *Antiſſiodorenſis* in Burgundia, Alani Epiſcopi Clericus: apud Labbeum Tom. 1. Bibl. MSS. pag. 465. Ejus Teſtamentum A. C. 1191. Nihil ibi de Abbone. Vide Cangium in *Madrinus* & Continuation des memoires de litterature & d' Hiſtoire Tom. 8. pag. 423. 429.

Abbo Jac. Philippo Bergomati, Trithemio, Buſæo aliiſque perperam *Albo*, *Abbas Floriacenſis*, cui Hiſtoriam Francorum *Aimoinus* dedicavit, qui & vitam ejus ſcripſit. Interfectum conſtat a Waſconibus A. C. 1004. 13. Novembr. unde *Martyris* nomine venire ſolet. Vide Epiſtolam encyclicam monachorum Floriacenſium de cæde Abbonis apud Baluzium I. Miſcellan. pag. 441. Vitam ſcriptam ab Aimoino, in qua etiam cap. 13. *verſus hexametri ad*

Othonem Imp. pleni artificii quale in carminibus Porphyrii Optatiani, & quibusdam Bedæ carminibus observare licet. Eosdem exhibet Polycarpus Leyserus ὁ μακαρίτης in historia poetarum Latinorum medii ævi pag. 302. unde repetii etiam in Bibliotheca Latina IV. 1. §. 12. Epitomen *de Vitis Pontificum Romanorum* XCI. a Petro usque ad Gregorium II. ex Anastasio Bibl. excerptam edidit cum Luitprando Jo. Busæus Moguntiæ 1602. 4. *Apologeticus* integer ad Hugonem Francorum Regem pro immunitatibus Monasterii Floriacensis prodiit ad calcem Codicis Canonum Ecclesiæ Romanæ, e Bibl. Pithœi, Parif. 1687. fol. pag. 395. & *Epistolæ XIV.* ad Gregorium V. & alios pag. 402. seq. *Præfatio* ad commentarium in *Victoris Canonem Paschalem* edita ab Edm. Martene Tom. 1. anecdot. pag. 118. seq. *Liber Canonum*, capitibus LII. ad Francorum Regem Hugonem, filiumque Robertum, in Analectis Mabillonii Tom. 2. pag. 248. & edit. in fol. pag. 133. qui etiam de hoc Abbone videndus seculo sexto annalium Benedictinor. & Cæsar Egassius Bulæus Tom. 1. Academiæ Parif. pag. 543. Jo. a Bosco in Bibliotheca Floriacensi &c. De cæteris Abbonis scriptis nihil habeo, quod præstantissimorum Virorum, Cavei industriæ Oudinique adjungam.

Abbo, Cernuus sive humilis * patria Neustrius, *Monachus* Parisiensis, *S. Germani de Pratis*, Ord. Benedictini clarus circa A. C. 892. & cum Floriacensi Abbate male confusus a quibusdam. Scripsit carmine, *obsidionem*, cui ipse interfuit, *Parisiorum a Normanis Danisque* A. C. 886. 887. factam, *libris duobus*, in P. Pithœi XII. scriptoribus Francorum pag. 435. in Duchesnii Tom. 2. pag. 499. in Normannicis ejusdem pag. 35. & ad calcem Aimoini recensente Jacobo Breulio, Parif. 1603. fol. pag. 400. & in Johannis de Bouchet Originibus primæ & secundæ stirpis Regum Francorum Parif. 1642. fol. *Liber tertius*, *ad Clericos*, quia nihil historici continet, a Pithœo omissus fuit. *Sermones V.* editi a Luca Dacherio Tom. IX. Spicilegii pag. 79. & Tom. I. editionis novæ pag. 336.

Abdias supposititius scriptor librorum X. *Historiæ Apostolicæ*, de quo abunde dixi in Codice Apocrypho Novi Testamenti, ubi eosdem notis illustratos exhibui. Hamburgi 1703. 1719. 8. Eruditam ejus censuram vide, si placet, in Blondelli libro de Papissa Johanna pag. 118. seq. Ad initia sæculi decimi refertur ab Oudino Tom. 2. commentariorum de S. E. pag. 418. seq. Laudat Vincentius Bellovac. speculi Histor. VIII. 4. 5. IX. 12. Antoninus Archiepiscopus Florentinus Parte I. summæ historialis &c. Posse Abdiam ex Philalethe (de quo infra) aliquoties, si tanti, emaculari, notavit Christianus Daumius Epistola ad Nicolaum Heinsium Tom. 5. sylloges Burmannianæ pag. 254.

Abedoc Clerici vetus Canonum collectio scripta, *Haelhucaro* Abbate Hiberno dispensante. MS. in Bibliotheca S. Germani de Pratis Cod. 572. teste Cangio. Ex Hiberna hac veteri Canonum collectione, quæ sæculo octavo libris LXV. digesta fuit, capitula selecta vulgavit Lucas Dacherius Tom. 9. spicilegii Patrum p. 232. (edit. novæ Tom. 1. pag. 402.) Nonnulla a Dacherio, uso duobus Codicibus MSS. Sangermanensi & Corbejensi omissa supplevit ex MSto Bigotiano Edmundus Martene Tom. 4. thesauri anecdotorum sub initium.

Joannes Abeilli inter scriptores Frisiæ, qui Caroli M. ætate vixere celebratur a Suffrido Petri Dec. V. cap. 9. traditurque scripsisse de expeditione Caroli Francorum Regis in Terram Sanctam, atque alia, sed tanquam commentum explodit Vossius lib. 2. de Hist. Latinis pag. 299. seq.

Ablavius sive *Ablabius* descriptor Gotho-

* Adde Barthium Adversar. XXXIII. 14. XXXVI. 19.

thorum gentis egregius, laudatus a Jornande de rebus Geticis cap. 4. 14. 23. Vide Vossium de Hist. Lat. Nullum ex scriptis hujus Ablabii ad nos pervenit.

Absalon ex Canonico S. Victoris Parisiensi Abbas Ord. Canonicor. regularium S. Augustini Spinchirbacensis, sive potius Springkirchbacensis (Cæsario Sprekirisbach) in diœcesi Trevirensi circa A. C. 1120. vel 1210. ut rectius, ni fallor, Caveus & Oudinus ex Cæsario Heisterbacensi. Absalonis *homilias* LI. festivales vulgavit Daniel Schillingius, Colon. 1534. fol. e quibus recudi nonnullos fecit Petrus de Alva & Astorga in suo Mariali. Extat & editio Mediolanensis anni 1605. in 4. a Basilio Sorenio curata. Vide Oudinum.

Absolon, qui *vitam Guthlaci* scripsit. vide infra, *Felix* Monachus, & Epistolam Cambdeni CCLXXXV.

Laurentius Abstemius, Maceratensis, clarus circa A. C. 1500. de cujus *hecatomythio* sive CXCIX. fabulis, post edit. Argentinensem 1522. 8. sæpius recusis dixi in Bibliotheca Latina. Ejusdem *Annotationes* quorundam locorum obscurorum in priscis auctoribus, ad Principem suum Guidum Ubaldum, repetitæ in Gruteri Lampade artium Tom. 1. pag. 878. 893. *Præfatio in Aurelium Victorem* de Cæsaribus. Argent. 1505. Basil. 1530. 8. * Scriptor iste fabularum longe antequam hic indicatur a Fabritio opellas suas vulgaverat. Nam in editione Hecatomythi secundi, quæ prodiit an. 1505. ut ex præfatione ejusdem ad Angelum Grifonem disco, intelligimus ante illos annos produxisse priorem Hecatomythum. Prior hæc editio nondum a me detecta est, sicut nec secundi Hecatomythi priorem editionem vidi. Habeo secundi Hecatomythi editionem Venetam anni 1520. in 8. Habeo & priorem eodem pariter anno excusam ibidem, in cujus fine est libellus ejusdem Abstemii *de verbis communibus, quæ nunc male appellantur deponentia*; quem libellum dicavit Sigismundo Secretario Apostolico; illi scilicet Sigismundo Fulginatensi, de quo suo loco agemus. In præfatione pariter adnotat se jam scripsisse vitam Epaminondæ, quæ an prodierit, nullibi adnotatum scio. Est pariter ejus libellus in 4. sine adscriptione loci, & temporis impressionis *De locis obscuris*.

Abulensis. Vide *Alphonsus Tostatus*.

Abundius Comensis Episcopus, S. Leonis ad Theodosium Imp. legatus, ad quem Theodoriti Epistola scripta A. C. 450. vide auctarium Theodoreti Garnerianum pag. 106. De Abundio isto Acta Sanctorum 2. Aprilis.

S. Abundius Diaconus & Martyr sub Diocletiano. De illo historia edita Romæ 1620. 4. ab Africano Ghirardello Fidardense.

Acardus. vide infra *Achardus*.

S. Acca Hagustaldensis in Anglia Episcopus, cui Beda libros IV. in principium Geneseos inscripsit, editos ab Edmundo Martene Tom. V. anecdotor. pag. 115. Obiit Beda A. C. 735, Acca 740. Episcopatus 24. teste Lelando cap. 76. Accæ *Epistola ad Bedam*, qua eum ad illustrandas sacras litteras hortatus est, occurrit inter Bedæ opera ante commentarios in Lucam Tom. V. pag. 213. Alia Accæ legit Cangius in Codice 141. Bibliothecæ S. Germani de Pratis. Ex iis & quæ Baleus I. 90. Pitseusque memorant, nihil lucem vidit, memorant autem *de vitis & passionibus Sanctorum, quorum reliquiæ in Ecclesia sua recondebantur. De Ecclesiasticis sui Chori officiis. Carmina varia. Epistolas ad diversos*.

Angelus Acciajolus, Episcopus & Cardinalis, qui A. 1407. Pisis diem obiit. Scripsit *Apologeticum de Urbani VI. electione*. Vide Ludovici a S. Carolo Bibliothecam Pontificiam pag. 253.

Donatus Acciajolus sive *Accievolus* Florentinus eloquentiæ laude clarus, obiit Mediolani in legatione A. C. 1473. Vide Vossium de Historicis Latinis, ubi de scriptis ejus aliis & de *vita Caroli*.

roli M. ab A. 1470. cum Plutarchi vitis sæpius edita, & recusa in Hagiologio Georgii Wicelii & in Freheri Corpore Historiæ Francicæ. * In Cod. MS. bibliothecæ Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucensis extat *Donati Acciajoli Florentini oratio habita coram Sixto IV.* obedientiam præstiturus nomine Reipublicæ suæ habita die 3. octobris an. 1471. Incipit: *cum omnes Reipublicæ, principes, nationesque*. Additur & epistola ejusdem ad Pandolphum de Pandolphinis consolatoria de funere patris. Incipit: *neminem esse arbitror*. Data est die 23. novembris 1456. Vertit etiam e Græco vitas Annibalis & Scipionis, quas versiones in MS. Codice Riccardiano extare scribit Lamius in Catalogo Biblioth. Riccard. ex quo epistolam ejusdem Acciajoli ad Petrum Medicem profert.

Additur ibi oratio ad Xystum IV. Papam habita Romæ 1471. cum nomine Populi Florentini religiosum obsequium Pontifici præstaret.

Nicolai Acciajoli vitam scripsit Matthæus Palmerius editam Tom. XIII. Muratorii. Italice versa a Donato Acciajolo prodierat Florentiæ 1588. 4.

De *Zenobio Acciajolo* Ord. Præd. qui A. 1520. ex vita discessit, clarus egregiis ingenii monumentis & bonorum scriptorum Græcorum versionibus Latinis, nihil habeo, quod addam Jacobi Echardi industriæ Tom. 2. de scriptoribus Dominicanis pag. 45. seq. Multa etiam de eo Jacobus Gaddius de scriptoribus non Ecclesiasticis. * Præter indicata ab Eccardo Scriptoris hujus opera Codex MS. Bibliothecæ Riccardianæ conservat epigramma ejus ad Amicum. Vide Catalogum MSS. Codd. ejusdem Bibliothecæ pag. 5.

Accoldus Florentinus Ord. Præd. vide infra *Ricoldus*, qui defunctus traditur A. C. 1309.

Benedictus Accoltus Aretinus diem obiit Florentiæ 1466. ætat. 51. cujus Vita præmittitur ejus Dialogo *de præstantia Virorum sui ævi*, qui ex Bibliotheca illustris Magliabechii editus est Parmæ 1689. & deinde Augustæ Vindel. 1691. 8. Idem est Accoltus, cujus exstant libri quatuor de *bello contra barbaros gesto* pro Palæstina recuperanda, qui novissime recusi sunt ex recensione Henrici Hofsnideri, Groningæ 1731. 8. De aliis editionibus dixi in libro de propagatione Evangelii pag. 534. De hoc Accolto & de aliis hujus nominis juvabit consulere diarium eruditorum Italiæ Tom. XI. pag. 329. seq. Arisii Cremonam literatam Tom. 2. pag. 63. seq.

Franciscus de *Accoltis*, Benedicti Frater, JCtus, qui subtilitatum princeps quibusdam est visus apud Guid. Pancirollum libri 2. de vitis JCtorum cap. 103. Obiit A. 1470. * Hujus viri extant typis edita commentaria sup. *tit. de accusat. Inquisit. & denunt. in 5. lib. Decretal.* Impressa sunt Pisciæ, quæ Urbs est Florentinorum in finibus Lucensis ditionis, absque annotatione anni. Extant etiam *Consilia cum repertorio eorumdem* ibidem pariter impressa an. 1482. necnon scriptum *in lib. 2. Decretal.* impressum Bononiæ an. 1481. in fol.

Jacobus Acconensis. vide infra, *Jacobus*.

Franciscus Accursius Florentinus, discipulus Azonis, JCtus, glossator Juris Civilis universi celeberrimus, diem obiit Bononiæ A. C. 1259. * ætatis 78.

Franciscus Accursius, Francisci, de quo jam dixi, filius, JCtus & ipse & glossularum in Leges civiles auctor, quem ad A. C. 1300. pervenisse scribit Trithemius de Scriptoribus Ecclef. cap. 529. Vide de eo Seldenum differt. ad Fletam cap. 8. Tom. 2. Operum pag. 1097. seq.

Cervetus Accursius, Francisci junioris frater, præcoci ingenio JCtus & ipse, & auctor glossularum, quæ ab ipso *Cervettinæ* appellantur.

Acer-

* Male excusum 1229. in Taissandi Vitis JCtorum Gallice editis & in Ephemeridibus eruditorum Parisiensibus A. 1722. Jan. pag. 91. edit. Amstel.

Acerbus Morena. Vide infra, *Morena*.

Achardus Monachus Cifterciensis in Cœnobio Claravallensi director Novitiorum fub S. Bernardo circa A. C. 1140. Scripfit *Vitam S. Gotfelini* eremitæ ab Arnoldo Raifio editam Duaci 1626. 12. *Sermones* ejus *breves*, ad Novitios, nondum editi quod fciam. De hoc *Achardo* five *Acardo* vide Herbertum lib. 1. de miraculis Cifterciensium Monachorum cap. 5. in Bernardo Mabillonii Tom. 2. pag. 1140. Parif. 1719. fol. & Carolum de Vifch in limine Bibliothecæ Cifterciensis. Sermones hujus duo indicantur a P. Montfaucon Bibl. MSS. pag. 1299. Horum unus eft *De feptem Defertis*, in illud *Ductus eft Jefus in defertum*. Alius eft *de omnibus Sanctis*. Incipit: *magnorum, & fpiritualium virorum*.

Achardus Pitfeo *Acardus*, Arnoldo Wioni *Archardus*, Bridlingtonenfis, Anglus, Canonicus Regularis S. Auguftini ex Abbate ab A. 1155. S. Victoris Parif. factus A. 1162. Epifcopus Abrincenfis. De *opufculis* ejus *Theologicis* & *fermonibus* MSS. confulendus Oudinus, ex quo conftat falli Cangium qui Abbatem S. Victoris a Bridlingtonenfi diftinguit: nec minus Voffium qui Pitfeum fecutus Epifcopo Abrincenfi tribuit Vitam Gotfelini, five ut alii fcribunt, Gefeleni, Gezelini aut Getfelini.

Achedunus, vide infra, *Actonus*.

Achelnotus qui eft Baleo II. 46. Pitfeo Cangioque, five *Egelmotus*, Cantuarienfis Archiepifcopus fanctis adfcriptus: Joanni Lelando c. 94. aliifque Anglis fcriptoribus, verius eft *Æthelnotus*, five *Ethelnothus*. * Diem obiit A. C. 1038. Vide H. Warthoni Angliam facram Tom. I. pag. 5. & 106. Acta Sanctorum Tom. II. April. pag. 642. Baleus ejus librum de D. Mariæ laudibus, & alium ad Leofricum de Auguftino, & Epiftolas ad diverfos commemorat.

Acholius, five *Acolius* Magifter admiffionum *Valeriani Imp.* fuit, cujus fcripfit *Acta*, ex quorum libro nono quædam affert Vopifcus in Aureliano cap. 13. nec non *Alexandri Severi vitam* tefte Lampridio, tribus locis quæ jam attulit Voffius II. 4. de Hiftoricis Latinis. Sed nihil ejus fcriptoris ad nos pervenit, nec aliam hic ob caufam a me memoratur, quam quod Cangius eum inter fcriptores mediæ Latinitatis nominavit.

Joannes Actonus Anglus, Canonicus Lincolnienfis clarus circa A. C. 1290. gloffator in Conftitutiones Legatinas, five Legatorum Pontificis Romani in Anglia, de cujus variis fcriptis adhuc ineditis vide Oudinum Tom. 3. p. 647. feq. fed & p. 1170. ubi quædam ejus perperam refert ad juniorem Actonum.

Actonus, five *Archedunus* Anglus, Ord. Præd. circa A. C. 1400. contra fchifma fcripfit *de pace Ecclefiæ reftituenda*, ut conciones, lectionefque Pitfeo memoratas omittam. Vide Lelandum cap. 472.

Libri Medicinarum *Placidi Actoris* ex animalibus, pecoribus beftiifque & avibus MS. apud Londinum inter libros Henrici Worfeley in hofpitio Lincolnienfi, num. 49.

Acutheis de geftis Spalatinorum, *five Spalatenfium in Dalmatia* ufque ad A. C. 1452. quo tempore auctor vixit. Prodiit in Joannis Lucii Dalmatæ opere de regno Dalmatiæ & Croatiæ, quod in fex libros diftributum, vidit lucem Amftelodami 1666. fol.

Adalardus five *Adelhardus* Abbas Corbejenfis, defunctus eft A.C. 825. Scripfit *ftatuta Corbejenfis Ecclefiæ* edita a Dacherio Tom. IV. fpicileg. p. 1. & Tom. I. edit. novæ p. 586. Ex ejus *libello de ordine palatii* profert quædam Hincmarus Remenfis Tom. 2. pag. 206. feq. Plura vide fis apud Pagium A. C. 826. num. 22. & Carolum le Cointe Tom. 7. annal.

Adalbero qui & *Afcelinus*, Epifcopus Lau-

* Similia nomina Æthelredus, Æthelftanus, Æthelvvoldus, Æthelvvardus, Æthelvvulfus &c.

Laudunensis (*Laon* in Picardia Galliæ) ab A. C. 977. Ejus carmen ad Robertum II. Regem Francorum editum ab Hadriano Valesio Parif. 1663. 8. cum notis, & Anonymi veteris Panegyrico in Berengarium . Regnavit Robertus ab A. 988. ad 1017.

Adalbero five *Adelberus*, a Dilingen, duodecimus Abbas *Elvvangensis* five *Elephantiaci* Ord. Bened. in Svevia, & poftea ab A. 887. Epifcopus Auguftanus A. 909. 28. April. obiit ut notatur in antiquis Catalogis Epifcoporum Auguftanorum : fcriptor *vitæ S. Heriolphi*, primi A. 754. Abbatis Elvvangensis, & Lingonenfis (in Gallia, *Langres*) Epifcopi . Vide Pantaleonem Tomo 2. Voffium de Hiftor. Lat. Et de Hariolfo Martinum Crufium in Annalibus Svevicis, Sammarthanos &c. Ejus vitam & miracula ante Adalberonem fcripfit etiam Ermenricus. de quo infra. Vide Molanum addit. ad Ufuardum 13. Augufti.

Adalbero Frifius, vide infra, *Adelbodus*.

Adalberoni Treverenfi Epifcopo Chronicon fuum dedicavit Regino Prumienfis.

Adalbertus Levita five monachus & facerdos fcripfit *flores ex moralibus B. Gregorii Papæ in Jobum*, eofque dedicavit Herimanno presbytero . *Prologum ad Herimannum* edidit Edmundus Martene T. I. Anecdotorum pag. 84. teftatur depromtum ex Codice annorum circiter 600. Pitfeus notat monachum Benedictinum fuiffe congregationis Cluniacenfis in cœnobio Angliæ *Spaldingenfi* circa A. C. 1160. *Speculumque ftatus hominis*, & *homilias* ejus memorat: Patet hinc Adalbertum Spaldingenfem non effe diftinguendum ab Adalberto Diacono auctore Speculi ex moralibus S. Gregorii.

De *Adalberto Auguftano*, de *Floriacenfi*, de *Pragenfi* aliifque hoc nomine, infra in *Adelbertus*.

Adaldagus, infra, *Adelagus*.

* Non Serarium, ut Caveus.

Adalgifus, Monachus Benedictinus Cœnobii S. Theodorici montis Or apud Remos in Gallia : fcripfit circa A. C. 1150. ad Patres ejufdem Cœnobii *de miraculis S. Theodorici Abbatis Remenfis* defuncti A. 523. quorum partem edidit Mabillonius in Actis Tom. I. fæculi Benedictini p. 622. Vitam hujus Theodorici, Anonymo fcriptore habent Surius & Acta Sanctorum 1. Jul. Acta Ord. Benedict. Tom. I. p. 614. & Tom. I. Annal. Benedictin. pag. 681.

Adamanus, five *Adamnanus* Benedictinus Abbas in infula (Hu, five Hey) Hyenfi vicina Scotiæ, octogenario propior defunctus A. C. 704. IX. Cal. Octobr. Ejus *libri III. de vita S. Columba* cum notis Francifci Baertii exftant in Actis Sanctorum 9. Junii Tom. II. pag. 197. feq. ut Canifii, Surii, Mabillonii Sec. I. Benedict. Stephani Vici in triade Sanctorum Hiberniæ, Thomæ Meffingani in florilegio Hiberniæ Sanctorum, Benedicti Gononi in Vitis Patrum Occidentis, Lugduni 1625. fol. pag. 420. aliafque editiones omittam. Prologum & epilogum ad Columbæ vitam vulgavit Ufferius in Epiftolarum Hibernicarum fylloge pag. 42. una cum adjuratione ad librarios. Prologum ad *libros III. de locis terræ fanctæ* ex ore dictantis Arculfi Epifcopi, gente Galli ex Palæftina reducis acceptos edidit Labbeus Tom. I. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 667. libros ipfos poft Jacobum Gretferum * Ingolftad. 1619. 4. Joannes Mabillonius Sec. III. Benedict. Parte 2. pag. 502. Laudat Beda V. 16. de geftis Anglorum & in Marci XV. 46. & ad calcem libelli de locis fanctis Tom. 3. pag. 371. ubi Arculfi & Adamani veftigia legiffe fe non diffitetur. *De legitimo Pafchatis tempore* num fcripferit aliquid, & *Canones* in litteras miferit, ex Bedæ V. 16. de geftis Anglorum non adeo firmiter colligitur, nec ex loco Matthæi Monafterienfis ad A. C. 701. quam adduxit Voffius pag. 272. de Hiftoricis Latinis. Tertiam fyllabam in

in nomine Adamani corripit Alcuinus in his versibus, qui pag. 1756. ejus operum leguntur:

Patricius, *Cheranus*, *Scotorum gloria gentis*,
Atque Columbanus, *Congallus*, Adamnanus, *atque*
Praeclari Patres, *morum vitaeque magistri*.
Hic pietas precibus horum nos adjuvet omnes.

Adamus Alderspacensis in Bavaria Monachus circa A. C. 1250. cujus *Theologiam moralem versibus descriptam hexametris* laudat Joannes Caramuel in Epistola dedicatoria primae partis Theologiae suae Regularis, editae Francof. 1646.

Adamus Anglicus, vide infra, *Wodheamensis*.

Adamus Barchingensis, Shirbornensis sive Clarofontanus in Anglia Monachus Ordin. Benedict. qui circa A. C. 1217. vixit, *rhythmos* & *carmina* a Pitseo traditur scripsisse. Ejus *commentarios in IV. Evangelia* ad Joannem Canonicum Severianum, libellumque *de Natura Divina & humana*, alterumque *de serie sex aetatum*, carmine rhythmico, Lelandus c. 208. commemorat. *Postillae breves super Vetus & Novum Testamentum* MStae Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti.

Adamus de Basseja, Canonicus Insulensis, cujus ludum rhythmice compositum super Mag. Alani de [illegible]lis Anti-Claudianum laudat Sanderus in Bibliotheca Belgica MSta pag. 138. Anti-Claudiani auctor diem obiit A. C. 1294.

Adamus Berchingensis, vide supra *Bar-chingensis*.

Adamus de Bockfeld, Lelando *Buccenfeldus*, Anglus, Ordinis Minorum Philosophus, Sec. XIV. cujus Commentarios in Aristotelis Topica, libros de Coelo & Mundo, de generatione & corruptione, nec non Meteororum MStos se habere testatus est Waddingus. Ejusdem in Philosophi Metaphysicam MSti Oxonii in Collegio Balliotensi, teste Pitseo.

Adamus, qui ex Misnia, (*a*) ut videtur, cum Adalberto Bremam venit, *Bremensis* inde ab A. C. 1067. Canonicus, post defunctum A. 1072. Archiepiscopum Hamburgensem Adalbertum, successori ejus Liemaro dedicavit *Historiam Ecclesiasticam* libris quatuor digestam de Religionis Christianae propagatae gestis a Caroli Magni temporibus ab Anno 755. usque ad 1076. subjuncto appendicis in vicem *libro de situ Daniae & reliquarum trans Daniam regionum natura*, qui obvius in reliquis, in prima Hafniensi editione desideratur. Parachronismis scatere hunc Adamum notavit *Lambecius* Tomo II. Rerum Hamburgensium pag. 577. seq. 345. 502. &c. Idem in eo ipso opere pluribus Adami locis non inficiandam lucem attulit, quemadmodum *Nicolaus Staphorstius* quoque noster ὁ μακαρίτης in Historia Ecclesiastica Hamburgensi, quam Germanice vulgatam ab eo habemus, in cujus Tomo primo pag. 358. seq. quoque exstant quaedam non contemnendae notae *Friderici Lindenbrogii*. Habeo praeterea Clarissimi Viri *Arnae Magnaei* castigationes quasdam, compérique Hafniae servari commentarium MS. *Othonis Sperlingii*, (*b*) quem proferri in lucem optabunt mecum harum litterarum studiosi. Edita primum Adami Historia Ecclesiastica est ab *Andrea Severino Velleo* Hafniae, 1579. 4. ex MS. Coenobii Sorensis, additis capitum argumentis, scholiisque, & nonnullis etiam ex eodem Codice MS. depromtis annotationibus. Postea emendatiorem integrioremque multis locis & libro de situ Daniae auctum vulgavit *Erpoldus Lindenbrogius* ex Codice MS. illustrissimi Producis Cimbrici Henrici Ranzovii, Lugduni Batavorum 1695. 4. Haec editio repetita est in Scriptorum Septentrionalium sylloge, eodem Erpoldo curante data typis Franco-

(*a*) Vide Meibomium Tom. III. scriptorum Germaniae pag. 37.

(*b*) Memoires de Trevoux A. 1717. pag. 834.

cofurtensibus An. 1609. & repetita An. 1630. fol. Ab eo tempore non sine auctario veterum monumentorum, Adami Historiam librumque de Daniæ situ recudenda dedit *Joachimus Johannes Maderus*, Helmstadii 1670. 4. Hanc editionem tanquam meliorem sequi malui, cum scriptores septentrionales Erpoldi Lindenbrogii curarem recudi Hamb. 1706. fol. quibus Lambecii Origines Hamburgenses & alia quædam aliorum adjunxi. Si scriptores illos, quod brevi sperare licet futurum, iterum prælis subjicere mihi contingat, dare operam est animus sedulo, ut in illa nova editione longe melior Adamus lectori offeratur. Non omittendum denique *Svecicam* (*a*) ejus versionem adornatam esse a viro antiquitatum septentrionalium peritissimo *Johanne Friderico Peringskioldio*, editamque Holmiæ 1719. 4. Helmoldus, Albertus Stadensis & alii juniores libenter Adami auctoritate utuntur, Albertus præcipue Krantzius eum secutus est in sua Metropoli: & Lambecius, ubi Adamus desiit, ibidem & ipse præclaris libris suis de rebus Hamburgensibus voluit finem imponere, cum non videret, quem deficiente Adamo tam bonum ducem ad telam pertexendam sibi posset proponere.

Adamus Bucfeldus, Anglus, Mathematicus, quo jure apud Cangium ab *Adamo de Bocfeld*, de quo jam memoravi, tanquam diversus laudetur, non possum dicere.

Adamus Bavarus idem cum Monacho *Alderspacensi* in Bavaria, Ordinis Cisterc. circa A. C. 1250. cujus, ut dixi, *Theologiam Moralem versibus hexametris* adhuc ineditam legit in Bibliotheca Alderspacensi, laudatque Joannes Caramuel in dedicatione partis primæ Theologiæ Regularis, sive commentariorum in regulas SS. Benedicti, Augustini & Francisci.

Adamus Burlæus, Anglus, vide *Burlæus*.

(*a*) Acta Litteraria Sveciæ A. 1720. pag. 25.

Adamus Caroli loci Abbas, vide mox *Adamus de Chamilli*.

Adamus Carthusianus, Anglus Theologus circa A. C. 1340. cui a Pitseo tribuuntur Scala cœli, de patientia tribulationum & de sumtione S. Eucharistiæ. De *vita S. Hugonis*, quæ ad eum tanquam auctorem refertur, videndus Vossius II. 65. de Histor. Lat. de Hugone Baronius ad Martyrolog. Rom. 17. Nov.

Adamus Cathanesiæ in Scotia Episcopus, Ord. Cisterc. quod decimas acerbius exigeret, a suis crematus A. C. 1222. de quo Thormodus Torfæus rerum Orcadensium lib. I. pag. 155. Buchananus VII. rerum Scoticarum pag. 128. A Dempstero, quem Joannes Hallervordus suspicatur talia interdum fingere, traditur scripsisse Chronicon, Historiæ Scotiæ libros tres, Insularum descriptionem, excerpta Bibliæ, Epistolas &c. Vide Caroli de Visch Bibliothecam Cisterciensem.

Adamus de Chamilli, Ord. Cisterc. ex Abbate Caroli loci Episcopus in Gallia Silvanectensis ab A. C. 1230. ad 1250. Ejus opus insigne *Sermonum* vidisse se MStum testatur Oudinus Tom. III. pag. 156. quod incipit: *Mitte panem tuum super transeuntes aquas*. Carolus de Visch in Bibliotheca Cisterciensi *Lecturas Evangelicas* appellat, scriptas videlicet in Evangelia, quæ per annum in Ecclesia leguntur.

Adamus Clarofontanus Monachus, supra in *Barchingensi*.

Adamus, *Clericus Claromontani Episcopi*, scripsit *Chronicon* adhuc ineditum, ab An. C. 1218. ad 1270. MS. in Bibliotheca Carmelitarum Claromontana. *Flores Historiarum* ex speculo Historiali Vincentii Bellovacensis, ad Gregorium X. vide Jacobum Echardum de scriptoribus Dominicanis Tom. II. pag. 240.* Si recte ad notavit P. Montfaucon in Biblioth. MSS. pag. 1013. in Codice 5416. Chronicon Adami hujus, & Flores Historiarum usque

que ad Gregorium X. unum, idemque sunt opus; nam in eodem Codice Biblioth. Reg. Parif. contineri scribit *Adami Clerici Claromontensis* Chronicon ab initio mundi usque ad Gregorium X.

Adamus de *Corlandon*, sive *Corlandonensis*, B. Mariæ Laudunensis Decanus, Ord. Cisterc. circa A. C. 1190. qui scripsit: *Ordinarium Ecclesiæ*, sive, *Ordinem Divini Officii in Ecclesia Laudunensi*, editum cum prolixis commentariis Antonii Belloti, Parisiis 1662. fol. 2. Volum. Vide Oudinum, ubi etiam de ineditis ejus *quæstionum in Sacram Scripturam solutionibus* ad Michaelem de Corbolio, Senonensem Archiepiscopum.

Adamus de Domersham, cujus *historiam de rebus gestis Glastoniensibus* ab A. C. 1126. ubi Wilhelmus Malmesburiensis desinit, ad 1290. edidit Thomas Hearne ex MS. Codice Cantabrigensi Collegii SS. Trinit. Oxon. e Theatro Sheldoniano 1726. 8. vide sis Acta Eruditorum 1729. pag. 183. Journal des Sav. 1728. Maj. pag. 133. *Historiam Controversiæ inter Episcopos Bathonienses & Monachos Glastonienses* ediderat Henricus Warthonus Tom. I. Angliæ sacræ pag. 578. 583. Scripta est post A. 1290. quo Abbatem Glastoniensem Joannem tradit Domershami diem supremum obiisse.

Adamus Dorensis, in Anglia, Cœnobii Ord. Cisterc. Monachus & Abbas circa A. C. 1200. Scripsit carmen acerbum adversus *Sylvestrum Giraldum* Cambrensem, qui in speculo suo Ecclesiæ Cistercienses perstrinxerat. Vide Baleum III. 40. & Johannem Prince in Devoniensibus illustribus, ubi *Giraldi* in hunc Adamum invectivæ, quarum specimina habes etiam in Actis Eruditorum An. 1702. pag. 283. Hujus Adami rudimenta Musices Carolus de Visch e Pitseo memorat.

Adamus Eliensis Episcopus. infra, *Adamus de Marisco*.

Adamus Eoveshamensis, in Anglia Cœnobii Abbas Ord. Benedict. medio Sec. XII. Ejus exhortationem ad sacras Virgines Godestovensis (alias Glaustonensis, vel Gostovensis) Cœnobii, & Epistolas & de Miraculo Eucharistiæ ad Rainaldum in Eoveshamensi Bibliotheca vidit Lelandus, ut refert c. 193.

Adamus Esthonus, Londinensis & Herefordensis in Anglia Episcopus circa A. C. 1390. quem Hebraice ac Græce peritum plura scripsisse, & Vetus Testam. ex Hebraico vertisse: Aristotelis quoque meteorologica ex Græco, scripsisseque librum de diversitate translationum Sacri Codicis, Postillam Hebraicam, aliaque multa refert Pitseus, quæ apud eum pag. 549. videantur.

Adamus Eveshamensis, Anglus, circa A. C. 1160. vide *Eoveshamensis*.

Adamus Goddamus, circa A. C. 1320. vide infra *Adamus Wodheamensis*.

Adamus Hemelendunus, sive *Hemlingtonus*, Anglus, Norfolciensis Carmelita, Theologus. Ejus *Conciones Sacras* & *Quæstionum ordinariarum* librum Lelandus cap. 494. memorat, Pitseus etiam librum *de*, nescio quo, *Actu Parisiensi*. Diem obiisse Norvici A. C. 1420. præter alios tradit etiam M. Antonius Alegre de Casanate in paradiso Carmelitici decoris pag. 332.

Adamus Hibernicus, Ord. Minorum Theologus, circa A. C. 1320. cujus *Quæstiones Quodlibetales* & *Commentarios in libros sententiarum*, Gregorio Ariminensi sæpe laudatos refert Waddingus.

Adamus Insulensis, vide supra, *Adamus de Basseja*.

Adamus Laudunensis Decanus. Vide supra *Corlandonensis*.

Adamus Loci regii in Anglia non procul Oxonio Abbas, Ord. Cisterc. circa A. C. 1368. scripsit *contra Wiclefistas* ad Simonem Langhamum Archiepiscopum Cantuariensem, & *Soliloquium pro animæ institutione*, nec non *Defensorium exemtorum*, & *pro Ordine Monastico*, atque *Epistolas* &c. Vide Pitseum pag. 501.

Adamus de Marisco, Anglus, Elien-

 sis

sis Episcopus, circa A. C. 1257. Alius hoc nomine Rogeri Baconi amicus, Franciscanus circa A. 1308. qui Oxonii docuit, & cujus *Elucidarium*, sive, *Commentarii in sacras litteras* a Lelando cap. 248. memorantur: plura a Waddingo, ut *Epistolæ ad Robertum Capitonem*, Episcopum Lincolniensem: *Paraphrases in Dionysium Areopag. Commentarii in Magistrum sententiarum*, *Quæstiones* Theologicæ, *Lectiones* ordinariæ &c. Sed illa ad priorem referri a Pitseo pag. 335. seq. video.

Adamus de Montaldo, scripsit Passionem Christi, heroico carmine, quod MS. servatur Lipsiæ in Bibliotheca Paulina, teste B. Fellero pag. 297. num. 23.

Adamus Muremuthensis, aliis *Merimuth*, *Myrimuth*, &c. Ord. Cisterc. Londinensis Ecclesiæ S. Pauli Canonicus, de quo Caveum ad An. 1342. consulere juvabit. Scripsit *Chronicon*, sive *Historiam sui temporis*, sive, ut Carolus de Visch vocat, *Tomos duos annalium rerum Anglicanarum*, ab A. C. 1302. * ad 1336. continuatum deinde, ut Viri doctissimi notarunt, ab alio auctore ad An. 1380. Edidit primum *Antonius Hallius*, Oxonii e Theatro Sheldoniano 1722. 8. una cum Anonymo Nicolao Triveti annalium continuatore, aliisque. Vide Acta Eruditorum Tom. IX. Supplementi pag. 181.

Adamus Nizardus, sive *Nutzarde*, Anglus, Magister Oxoniensis, Grammaticus, circa A. C. 1340. cui præter librum de Verborum significatis a Baleo V. 63. & Pitseo pag. 447. in Codicibus quibusdam tribuitur *Carmen de speciebus lapidum*, quod ad Marbodeum communiter referunt, quodque incipit: *Evax Rex Arabum legitur scripsisse Neroni*. Deinde aliud *Carmen Neutrale* cujus initium: *Aspirans precibus vestris persæpe* &c.

Adamus Odokamus. infra, *Wodheamensis*.

Adam Orientalis, sive Abbas Monachorum Orientis, cujus scriptum de Conciliatione fidei Orientalium cum fide Ecclesiæ Romanæ edidit Bzovius ad An. C. 1330. num. XXV. seq.

Adamus Parvus, aliis *Pontuajus*, Alexandri Neccami discipulus, medio Seculo XIII. cujus librum super dictionibus Bibliorum & tractatum Logices, Pitseus memorat.

Adamus ex *Prædicatorum* Ordine, cujus Commentarii in Magistrum Sententiarum circa A. C. 1355. compositi.

Adamus Abbas *Perseniæ*, sive *de Persenia*, non Benedictinus, ut visum Trithemio cap. 343. de S. E. & II. 79. illustr. Benedictin. sed Ord. Cisterciensis in Episcopatu Cenomanensi, circa A. C. 1190. de quo adeundus Oudinus. Ejus *Epistolæ V.* ad Osmundum Monachum mortui maris in Normannia, apud Baluz. Tom. I. Miscell. pag. 423. Aliæ *Epistolæ XXIII.* in anecdotis Edmundi Martene Tom. I. pag. 669. Adæ Abbatis Perseniæ Mariale, sive *Sermones de B. Virgine* cum notis editi ab Hippolyto Marraccio. Romæ 1652. 8. Alia ejus memorat Carolus de Visch in Biblioth. Cisterc. pag. 4.* In Bibliotheca S. Victoris Claravallensis extant codices duo ad hunc Adam pertinentes, quorum alter exhibet *Sermones*, & *Epistolas Domni Adam* Abbatis de Persenia; alter vero ejusdem Abbatis *Epistolas alias* numero 35. Vide P. Montfaucon Biblioth. MSS. pag. 1368.

Adamus de Pomeran a V. C. Thoma Hearne edendus promittitur in Diario nobili, Bibliotheque Angloise Tom. XIV. pag. 282. Sed legendum *Adamus de Domeran*, de quo supra.

Adamus Pontigniacensis, Monachus Cisterc. scripsit Conciones & Meditationes plures, quas prælo dignissimas vocat Carolus de Visch.

Adamus Præmonstratensis, vide mox *Adamus Scotus*.

Adamus Saxlighamus, Anglus, Carmelita Theologus, circa A. C, 1350. cu-

* Ita recte Carolus de Visch in Bibliotheca Cisterc. pag. 4. nam apud Lelandum cap. 439. perperam excusum ab Anno 1320. & apud Oudinum Tom. III. pag. 945. ab Anno 1393.

cujus *Disputationes* Theologicas & Philosophicas, *Sermonumque* sive Concionum librum memorant.

Adamus Scotus, Canonicus Regularis ex *Præmonstratensi* Ordine, defunctus in Gallia A. C. 1180. Vide Georgium Mackenzieum in vitis scriptorum Scotorum Anglice editis Tom. I. pag. 141. seqq. Ejus tractatus *de triplici tabernaculo Mosis*, Liber *de triplici genere contemplationis*, & *sermones XIV.* de ordine & habitu Præmonstrantium, viderunt lucem Parisiis 1518. fol. Hisce *sermones alii XXXIII.* & *commentarius in Regulam D. Augustini* accesserunt in editione opusculorum Adami Antvverpiensi, quam curavit Godfridus Ghiselbertus 1659. fol. Denique *Soliloquiorum* de instructione animæ pro Religiosis, sive Monachis *libros duos* vulgavit Bernardus Pez Tom. I. anecdotorum Parte II. pag. 336. De aliis Oudinum, si placet, consule, Tom. II. pag. 1544. seqq.

Adami Senioris itidem Killosensis in Scotia Monachi *Strenæ*, sive *Conciones Capitulares* e MSto vulgatæ, Parisiis 1558. 4.

Adamus Shirbornensis. vide supra, *Adamus Barchinensis*.

Adamus de Chamilli, Episcopus in Gallia *Silvanectensis*. Vide supra, *Adamus de Chamilli*.

Magister *Adamus de S. Sulpitio*, cujus commentarium in librum Jobi MS. memorat Sanderus Parte II. Bibliothecæ Belgicæ MS. pag. 171.

Adamus Victorinus, sive *de S. Victore*, Canonicus Regularis S. Victoris Paris. defunctus A. C. 1177. 8. Julii. Ex ejus *Dialogo de instructione discipuli*, ad Canonicos Ecclesiæ Archiepiscopalis S. Andreæ in Scotia, nonnulla affert Joannes Picardus ad lib. I. Epist. 29. Anselmi Cantuar. ubi & S. Bernardo positum ab eo *Epitaphium* testatur. Dialogum illum & *Consequentias*, seu *Prosas* quasdam hujus Adami MSS. servat Bibliotheca S. Victoris Paris. ut ab Oudino annotatum.

Adamus Goddamus, sive *Wodheamensis*, Anglicus, Gvil. Occami discipulus, Ordinis Minorum, Theologus Oxoniensis, defunctus A. C. 1358. Præter Commentarios in librum Canticorum, aliaque Baleo V. 98. memorata scripsit librum contra Richardum Wethersetum, & Commentarios in Magistrum sententiarum editos Parisiis 1512. Apud Pitseum, Caugiumque tanquam duo distincti recensentur Goddamus & Wodheamensis, quod præter rem fieri existimo, sicut etiam Typographi errorem non dubito esse, quod Wodheamensis traditur obiisse A. 1338. pro 1358. Similiter idem cum Wodheamensi est *Adamus Odohamus* apud Lelandum cap. 248. & 424.

Adelagus, sive *Adeldagus*, *Adaldagus*, Bremensis, ab A. 936. ad 988. Archiepiscopus, cujus *Epistola ad Flodoardum*, hujus quatuor libris Historiæ Remensis Ecclesiæ præmittitur Tom. XVII. Bibl. Patrum edit. Lugd. pag. 503.

Adelardus, sive *Athelardus*, Anglus, Ord. S. Benedicti Monachus Badunensis, sive Bathoniensis, cujus præfationem ad *Dialogum de rerum*, sive *naturalium compositarum causis* inter ipsum & nepotem suum, ad Richardum Bajocensem Episcopum edidit Edmundus Martene Tomo I. anecdotorum pag. 292. Richardus ille Bajocensi Ecclesiæ præfuit ab An. C. 1098. ad 1133. Plura hujus Adelardi memorat Pitseus, Librum *de septem artibus*, alium *de sic & non sic*, alium *de astrolabio*, & librum *problematum*, sive *Naturalium Quæstionum LXXVI.* quod opus dignum Philosopho Joannes Lelandus c. 171. appellat. Etiam scripsit librum *de doctrina abaci*: & libros *Euclidis* de Geometria ex Arabico in Latinum transtulit, aliumque, nescio cujus auctoris, *de septem Planetis*, fortasse *Japharis* Mathematici, cujus isagogen minorem in Astronomiam ad Adelardo versam ex Arabico memorant. Vide Oudinum Tom. II. pag. 1017. seq. Ægyptum & Ara-

Arabiam peragrasse narrat Baleus II. 69.* In Bibliotheca MSS. P. Montfaucon occurrit Adelardi Commentarius in sex priores libros Euclidis, eosque servari in Bibliotheca Florentina ibidem legimus; id vero siquidem veritati cohæreat, longe aliud est opus quam pura versio libri Euclidis de Geometria ex Arabico in latinum.

Adelbertus, sive *Adilbertus*, Ord. S. Benedicti, Prior *Augustanus*, cujus libellum *de vita & miraculis S. Simperti*, Episcopi duodecimi Augustani a Carolo M. constituti, edidit Bernardus Pez Tom. II. thesauri anecdotorum Parte III. pag. 355. Adelbertus ille vixit circa An. C. 1240. Vide Pezii Dissertationem Isagogicam p. LXI.

Adelbertus Abbas *Heidenheimensis*, qui sub Eugenio III. circa An. C. 1150. vixit, scripsitque *vitam S. Willibaldi* editam a Jacobo Gretsero ad calcem Philippi Eystetensis, Ingolstad. 1617. 4. pag. 318.

Adelbertus, sive *Adalbertus*, Episcopus Pragensis, cujus homilia de S. Alexio Confessore Tom. IV. Act. Sanctor. Julii 17. pag. 257. seq.

Adelboldus ex Duce exercitus Canonicus Laubiensis, sive Lobiensis in Hannonia, & ab Anno 1008. Episcopus Ultrajectinus, defunctus A. 1027. Huic in Codicibus quibusdam & a Sigeberto Gemblacensi cap. 138. tribuuntur libri duo *de vita S. Imperatoris Henrici II.* quem constat obiisse 14. Julii A. 1024. Vita illa obvia apud Surium & in Actis Sanctorum 14. Julii, Tom. III. pag. 744. Canisium Tom. VI. pag. 383. & Tom. III. Parte II. edit. novæ pag. 23. Gretserum in Sanctis Bambergensibus, Ingolstad. 1611. 4. & illustrem Leibnitium Tom. I. Scriptorum Brunsvicensium, pag. 430. Joannem Petrum Ludevvig Tomo I. Scriptorum Bambergensium pag. 790. Libellum *de ratione inveniendi crassitudinem sphæræ, ad Silvestrum II. Papam*, vulgavit Bernardus Pez Tom. III. thesauri anecdotorum Parte II. pag. 86. *Vita S. Walburgis* in Actis Sanctorum 25. Febr. Tom. III. pag. 542. Alia ejus memorat Trithemius de S. E. c. 312. & illustr. Benedictin. II. 64.

Adelerius. vide infra in *Adrevaldo*.

Adelgerus. infra, *Algerus*.

Adelgorii, sive *Adalgoti*, Archiepiscopi Magdeburgensis, *Epistola* A. C. 1110. *pro auxilio* adversus Paganos (Slavos) Tomo I. monumentorum Edmundi Martene pag. 625.

Adelhardus Abbas Corbejensis, defunctus An. C. 825. Ejus *Capitula LII. admonitionum in congregatione*, vulgata a Mabillonio, Sæculo IV. Benedictin. ad calcem Partis I. De hoc Adelhardo Carolus le Cointe Tom. VII. annalium Francorum pag. 767. seqq.

Adelhelmus & *Adelmus*, vide *Aldhelmus*.

Adelherus. infra, *Algerus*.

Adelinus De Virginitate laudatur ab Alberico Monacho trium fontium pag. 66. 107. &c. vide *Aldhelmus*.

Adelmannus, sive, ut Sigeberto c. 153. *Almannus*, Berengario per jocum *Aulus Mannus*, Grammaticus, ex Scholastico Leodiensi Episcopus Brixiensis ab A. C. 1048. defunctus non ante A. 1061. ut probat Ughellus Tomo IV. Italiæ Sacræ pag. 540. Ejus *rhythmos de viris illustribus sui temporis* edidit Mabillonius Tom. I. Analect. pag. 420. & edit. novæ pag. 382. *Epistola de Veritate Corporis Christi* ad *Petrum* Primicerium Metensem, Adelmanno ipsi & Sigeberto memorata, nondum lucem vidit, quod sciam: altera *ad Berengarium* (suum quondam sub Fulberto condiscipulum) sed extrema parte mutila prodiit primum Lovanii 1551. atque 1561. 8. cum Lanfranci & aliorum auctorum vetustorum de eodem argumento, & in Bibliothecis Patrum: Lipsiæ etiam 1710. 4. in Urbani Gothofredi Siberi schediasmate de illustribus Alemannis: novissime emendatior & cum notis præclari viri Pauli Galeardi, qui etiam *rhythmos* supra memoratos ex Mabillonio adjunxit, ad calcem sermonum S. Gau-

Gaudentii, Patav. 1720. 4. Berengarii purgatoriam Epistolam contra Alemannum vulgavit Edmundus Martene Tomo IV. anecdotorum pag. 109.

Adelmus, five *Adelhelmus Sagiensis* (Seez in Normannia Galliæ) Episcopus circa A. C. 880. Vide *Aldelmus*.

Adelmus Anglus, & alius Gallus, vide *Aldelmus*, & mox *Ademarus*.

Adelphius Episcopus in Africa, qui cum S. Cypriano A. C. 254. Epistolam scripsit, in edit. Pamelii & Baluzii 68. Joannis Felli 67.

Vita *S. Adelphii*, Confessoris, Abbatis Montis S. Romarici, edita a Labbeo Tomo I. Bibliothecæ novæ MSS. p. 683.

Adelphus Abbas Ord. Benedictin. circa A. C. 1180. de quo Trithemius cap. 383. de S. E. & illustr. Benedictin. II. 16. ubi *sermones* ejus ad fratres, & librum *contra Saracenos* memorat.

Ademarus, (*Adhemarus* aliis, vel *Autmarus*) Monachus Benedictinus Caroli Magni ætate, (*a*) cui Aimoinus in extremo libri IV. ait in acceptis se referre, *quæ scripserit usque ad tempora Imperii Francorum*. Huic igitur Petrus Pithœus & Marquardus Freherus (Papirius Massonus & alii *Adelmum* vocant, five *Adelinum*) tribuunt *Annales Carolinos* ab A. C. 741. ad 829. qui aliquibus dicuntur etiam Annales *Laureshamenses*. (*b*) Hos cum Eginhardo de vita Caroli M. primum vulgavit, sed sine auctoris nomine Hermannus Comes Nuenarius, Colon. 1521. 4. Deinde Justus Reuberus inter Veteres Scriptores pag. 15. seqq. addita appendice usque ad A. 842. ex *Nithardo* repetita, tributos *cuidam ejus ætatis Astronomo Ludovici Regis domestico*. Petrus Pithœus autem in scriptoribus coætaneis, Francofurti 1594. 8. & Freherus Tomo II. scriptorum de rebus Francicis pag. 381. adscriptos, ut dixi, Ademaro, five Adelmo. Denique Andreas du Chesne Tomo II. scriptorum Histor. Francorum pag. 233. sub nomine *Eginhardi*, qui apud Odilonem citatur nomine *Agenardi*, *cognomine Sapientis*. Du Chesnii exemplum secuti sunt Johannes Michael Heineccius, ac Johannes Georgius Leuckfeld in scriptoribus rerum Germanicarum, Francofurti 1707. fol. & Gallicæ versionis auctor Ludovicus Cousinus, Parisiis 1683. 12. Etiam Caroli M. vitæ ab Eginhardo scriptæ junguntur in MS. Codice, qui servatur in Bibliotheca Cæsarea, unde Lambecius Tom. II. pag. 401. auctorem illum esse horum Annalium nihil dubitat. Vicissim tamen in nonnullis hos annales a vita Caroli Eginhardiana dissidere notavit Carolus le Cointe ad Annum 774. num. 128. seqq. Præcipue vero contra du Chesnii sententiam facit, quod in his annalibus ad An. 827. Eginhardus *sui temporis prudentissimus virorum* appellatur. Confer Pagium ad Annum 826. num. XI. & XII.

Ademarus, ex nobili familia *Chabannensi* Monachus in *S. Eparchii* Cœnobio, *Engolismensis*, auctor *Chronici Aquitani*, a principio Monarchiæ Francorum ad Annum, quo scripsit 1029. Ex hoc fragmentum *de S. Adalberto & de S. Brunone* ejus Coapostolo, temporibus Ottonis III. Imperatoris, post An. 1000. quod vulgaverat Canisius Tomo III. antiqu. lect. pag. 45. (edit. novæ Tom. III. pag. 66.) Locum *de Concilio Aquisgranensi* An. 816. Sirmondus Tomo IV. Operum pag. 647. ex ineditis Ademari Collectaneis Historicis. Alia ex hoc Chronico edita a Pithœo, du Chesnio, sed præcipuam partem

(*a*) Vide Vossium lib. II. de Historicis Latinis cap. 31. & Jacobum le Long Bibliotheca Historicorum Galliæ pag. 331.

(*b*) Ad Annum 774. *in monasterio nostro Laureshamensi*. Sed fortasse Karoli hæc verba sunt, non auctoris, quamquam du Chesnio Eginhardus *suum* videtur appellare, in quod magna ejus erant beneficia ac merita. Aliud plane Chronicon Laurishamense, cujus fragmentum ab Anno 764. ad 895. exhibet du Chesnius Tom. III. pag. 490. atque integrum usque ad Annum 1179. ediderat Freherus Tomo primo Scriptorum Germanor. & Burchardus Gotthelf Struvius in nova Freheri editione etiam notis illustravit.

tem ab Anno 829. ad 1029. dedit Labbeus Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 151. seqq. De cæteris vide Vossium III. de Histor. Latin. pag. 773. & Jacobum le Long pag. 777. & pag. 341. ubi etiam de epitome Petri a S. Romualdo. Fragmentum ex *Historia de gestis Pontificum & Comitum Engolismensium* edidit du Chesne in Normannicis pag. 19. sed illa in MSS. *Hugoni* Engolismensi tribuitur, e qua etiam loca produci a Johanne Beslyo in Historia Comitum Pictaviensium pag. 391. 417. 442. 460. 475. 476. notavit Jacobus le Long pag. 157. Ejusdem Ademari *Commemoratio XIII. Abbatum Lemovicensium Basilicæ S. Martialis Apostoli* ab Anno 848. quorum ultimus ille *Hugo* est, vulgata ab eodem Labbeo Tom. II. pag. 271. Neque audiendus Vir laudatus, Jacobus le Long, qui p. 249. hunc Ademarum a superiore distinguit, & An. 1110. scribit vixisse. *Epistola* post Concilium Lemovicense A. 1029. habitum scripta *de Apostolatu Martialis Lemovicensis*, apud Baluzium una cum sermonibus ejusdem argumenti in illo Concilio habitis, quos eidem Ademaro Baluzius tribuit. Vide Dupinium Bibl. Eccles. Sec. XI. Tomo VIII. edit. Amst. pag. 108. Ejus *acrostichon* ad Rohonem, Episcopum Ecolismensem, sive Engolismensem, (Angoulesme in Aquitania) edidit Mabillonius Tomo I. Analect. pag. 418. (edit. novæ in fol. pag. 432.)

Adenulphus, sive *Athenulphus*, ab A. C. 1008. per quinquaginta annos Archiepiscopus Capuanus. *Sacrum S. Martyris Marci, Episcopi Atinensis officium versibus Leoninis complexus est: inventionem quoque ejusdem hexametris & pentametris, vitamque ejusdem ad Clerum Atinensem conscripsit, quæ MSS. exstant apud me*. Hæc Ughellus Tomo VI. Italiæ Sacræ pag. 322. edit. novæ, qui Vitam illam S. Marci I. Altinensis in Campania, ut ajunt, Episcopi, & sub Domitiano Martyris, edidit pag. 407. obviam quoque in Actis Sanctorum 28. April. pag. 548.

Adeodatus ab A. C. 672. 14. Martii ad 18. Maji 677. Pontifex Romanus, cujus extat *Epistola ad universos Episcopos Galliæ* de privilegio concesso Abbati S. Martini Turonensis, edita a Papyrio Massono in gestis Pontificum Romanorum, Parisiis 1586. 4. Baronio ad An. C. 676. Sirmondo Tomo I. Conciliorum Galliæ pag. 507. & in Conciliorum Tomis Binii Tomo II. pag. 542. Regia Tomo XV. pag. 493. Labbei Tom. VI. pag. 523. Harduini Tom. III. pag. 1007. & in novissima Coleti Veneta Tomo VII. Habetur etiam in Radulphi Monsnyerii juribus Ecclesiæ S. Martini Turonensis propugnatis, Parisiis 1663. 8.

Adilredus, *Ælredus*, *Æthelredus*, *Ailredus*, *Ealredus*, *Eleredus*, *Aluredus*, *Edilredus*, *Ethilredus*, educatus cum Henrico, Davidis Scotorum Regis filio, deinde Abbas ab Anno Christi 1150. Rievallensis, sive Rhienvallensis (*Riedval*) in Angliæ diœcesi Eboracensi, Ordinis Cisterciensis, defunctus A. 1166. de quo Carolus de Visch pag. 9. seq. Bibliothecæ Cisterciens. & Georgius Mackenzie Tomo I. Operis de vitis Scriptorum Scotorum, Anglice editi pag. 123. seqq. Acta Sanctorum 12. Januarii Tom. I. pag. 748. & qui diligentius de hoc Ælredo Oudinus Tomo II. pag. 1487. seqq. Edita historici argumenti sunt, quæ in Rogeri Twisdeni decem Scriptoribus Anglis extant Londini 1652. fol. *De bello Standardii* A. C. 1138. tempore Stephani Regis, sive de virtute *Gualteri Espec*, Scotos profligantis, p. 337. *Genealogia Regum Anglorum* pag. 347. & *Historia de vita & miraculis S. Eduardi*, Regis & Confessoris, (integrior quam apud Capgravium & Surium 5. Januarii) pag. 369. *Historia de Sanctimoniali de Watthun*. pag. 415. *Vitam S. Margarethæ*, Reginæ Scotiæ, sed decurtatam habet Surius 10. Jun. integriorem Acta Sanctorum ad illam diem. Fragmentum ex opere *de rebus Angliæ* ad Ducem Nor-

Normannorum Henricum II. postea Regem, continens Eadgari Regis Orationem ad Episcopos & Cœnobiorum Præfectos, in Nic. Harpsfildi cap. 3. Sæculi X. Historiæ Anglicanæ, & Tom. XXIII. Bibl. Patrum A. 1677. pag. 164. seq.

Inedita memorantur apud Johannem Lelandum cap. 199. Pitseum pag. 229. Baleum II. 99. & alios, liber *de miraculis Hagustaldensis Ecclesiæ*: Vita *S. Niniani* Episcopi: Vita *S. Eduardi* scripta versu elegiaco ad Laurentium Abbatem Westmonasteriensem: De Vita *Davidis* Scotorum Regis libri II. ad Henricum II. Regem Angliæ: quorum posterior perstringit *vitas Regum Anglorum* ab Edelvvulfo, Alfredi magni patre ad Henricum II. *Chronicon* ab Adam ad Henricum I.

Quæ a Richardo Gibbono, S. I. edita Duaci 1631. & in Bibl. Cisterciensi Tom. V. & in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. 1677. Tom. XXIII. recusa moralis & ascetici argumenti hæc sunt: *Sermones XXXI. in Esaiæ XIII. XIV. XV. XVI.* ad G. Lundoniensem Episcopum de onere Babylonis. Ex his sermo primus *de Adventu Domini* Tom. II. Operum Bernardi pag. 568. Parisiis 1719. fol. *Speculum Charitatis*, compendio primum, deinde libris III. uberius expositum. *De spiritali amicitia* libri III. ad quos componendos testatur Lælii Ciceroniani lectione se fuisse invitatum. *De JESU duodecenni* * ad Luc. II. 42. ubi quinque paginarum lacuna suppleta editionis Parisiensis 1609. inter *Bernardi* opera, & in Davidis Camerarii III. 41. de Scotorum fortitudine. ibid. 1631. Homiliarum volumen ad Gilbertum Episcopum Londinensem, sive *XXV. Sermones* de tempore & de Sanctis, in Bibliotheca Patrum omissi, sed obvii in Duacensi edit. & in Bibliotheca Cisterciensi Bertrandi Tissierii, Bonofonte 1662. fol. Tom. V. pag. 162. *Regula ad inclusas Moniales* ad Sororem, in Holstenii Codice Regularum Parte III. pag. 110. Romæ 1661. & Parisiis 1663. 4. & in Appendice ad Tomum primum Operum S. Augustini Benedictinorum, edit. Amstelod. pag. 640. sub titulo: *De vita eremitica ad Sororem*. Pars etiam inter Anselmi Cantuar. opera meditatione 15. 16. 17.

Memorantur præterea ex ineditis: *Sagitta Jonathæ*, *De tribus hominibus*, *De diversis virtutibus*, *Super Cantica Canticorum*, *De vinculo perfectionis*, *Dialogus de natura & dotibus animæ libris II. De XII. abusibus claustralium*, *De lectione Evangelica ad Ivonem*, *Dialogus inter hominem & rationem*, *Epistolæ CCC. Sententiarum flores*, *De Prælatorum moribus*, *De officiis Ministrorum*, *Centum sermones synodales*, *De militia Christiana*, *De virginitate Mariæ*, *De fundatione Monasteriorum S. Mariæ Eboracensis & de fontibus*. Apud Lelandum p. 200. & Baleum p. 209. *de oneribus Isaac* male excusum pro *de oneribus Isaiæ*.

Admonius apud Ptolemæum Lucensem & alios intelligitur *Aimonius* Floriacensis.

Admontensis Monasterii in Stiria Codex Diplomaticus, vulgatus est a Bernardo Pez Tom. III. Thesauri Anecdotorum Parte III. pag. 659. 807. Diplomata CLVIII.

Ado Treverensis, cui Martyrologium Lipomannus & Bellarminus tribuunt, nullus fuit, neque illud fas est abjudicare Adoni, de quo mox, Viennensi, aut referre ad *Udonem* de Nellenburgo, qui Treverensi Ecclesiæ præfuit ab A. C. 1067. ad 1078. vide Labbeum.

Ado Viennensis, in Gallia Episcopus, ab A. C. 859. ad 874. 16. Decembr. Igitur quæ in *Chronico* ejus *de sex Mundi ætatibus* postrema ab A. 874. ad 880. leguntur, ab alia manu addita fuisse oportet. Confessor vocatur in Martyrologio Rom. 16. Decembr. Sed præter rem notat Baronius Bedam huius Adonis in Martyrologio suo meminisse, Be-

* Tom. II. Bernardi pag. 590.

Beda enim centum annis amplius Adonem ætate anteceffit. *Martyrologium* Adonis ex quatuor Codicibus recenfitum a *Jacobo Mofandro*, Carthufiano Colonienfi, lucem vidit in Tomo feptimo Surii, Colon. 1581. fol. deinde ab *Heriberto Rofſvveido* S. J. ex aliis tribus antiquioribus emendatum, illuftratumque notis ad calcem Martyrologii veteris Romani, Antvverp. 1613. Parifiis 1645. fol. & ex Rofvveidi editione in Tomo XVI. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdun. 1677. ubi etiam pag. 823. ex Rofvveido: *libellus de feftivitatibus Apoftolorum fucceſſorumque eorum*. Vide Labbeum, Carolum le Cointe Tom. IV. pag. 472. feq. Sammarthanos &c.

Chronicon prodiit cum Gregorio Turonenfi, Parifiis 1512. 1522. 1567. Bafileæ 1568. & in Laurentii Barrii Hiftoria Chriftiana Veterum Patrum, Bafileæ 1583. fol. & in Bibliothecis Patrum, Parifiis 1589. 1644. 1654. Tomo VII. Colon. 1618. Tomo IX. & Lugduni 1677. Tomo XVI.

S. Defiderii, Viennenfis Epifcopi, *Martyrium* in Canifii antiquis Lectionibus Tomo VI. pag. 441. & Tomo II. editionis novæ Parte III. pag. 1. & apud Surium atque in Actis Sanctorum XI. Febr.

S. Theuderii Vita, Abbatis Viennenfis, apud Mabillonium in Actis Benedictinis Sec. I. pag. 678. Martyrologium Adonis poft duplicem recenfionem Mofandri, & Rofvveidi novarum adhuc curarum indigum non ante multos hofce annos refumpfit in manus V. C. Dominicus Georgius Rhodiginus, & ad veteres tres Vaticanos codices antiquos comparavit, additis etiam ex vetuftiffimo Adonis Apographo Bibliothecæ Monachorum S. Mauri Sangermanenfis variantibus lectionibus; eaque omnia perpetuis notis fuis illuftravit. Adjecit appendicis loco Martyrologium Fuldenfe; Martyrologium Ottobonianum; Kalendarium Vaticanum, Kalendarium Palatino-Vaticanum, Kalendarium Cifterciense, Kalendarium Mediolanenfe I. Kalendaria Mediolanenfia II. Prodiit opus Romæ an. 1745. Tom. 2. in fol. Confilium viri hujus docti, mihique dum viveret amici, juviffet Codex Lucenfis Bibliothecæ Canonicorum S. Martini fæculo XII. fcriptus, membranaceus, qui præter Martyrologium illud vetus, quod Florentinius ex illo acceptum vulgavit, Adonis Martyrologium continet. Contuli illud cum edito Georgii, & in nonnullis brevius effe deprehendi, cum & ea omnia ferat refecta, quæ a probatiffimis Adonis Codicibus abeffe Georgius notavit; & alia etiam in aliis vifenda minime repræfentet. Unum vel alterum exemplum proferam.

Libellus *de feftivitatibus Apoftolorum* in Codice hoc titulum nullum præfert, & definit cum S. Agatha, cujus elogio abfoluto fubditur: *Finit libellus I.* tum fubjungitur: De *Nativitate S. Joannis Baptiftæ, & de ejus decollatione, feu corporis inventione;* quæ fane narratio abfolvitur in hæc verba: *ejufdem Urbis epifcopum completur;* reliqua, quæ his attexuntur in edito, non comparent. In Martyrologio ad III. non. Januarii in S. Antheri Papæ commemoratione legitur: „ Hic res geftas Martyrum diligenter a Notariis exquifivit, & in „ Ecclefia recondidit *propter quendam* „ *Maximum presbyterum, qui martyrio* „ *coronatus eft* „. Verba hæc a me diftincta in aliis codicibus non leguntur, quamvis fint in antiquis editionibus. Cætera in hunc modum vel refecat interdum, vel adjungit.

Adrevaldus, Ordinis Benedictini Monachus Floriacenfis, quem Ludovici Pii temporibus vixiffe probat Ruinartus in apologia miffionis S. Mauri, Gallice edita pag. 52. feqq. *Hiftoria translationis S. Benedicti & S. Scholafticæ*, in Johannis a Bofco Bibliotheca Floriacenfi, Parif. 1605. 8. pag. 1. & in Actis Sanctorum 21. Martii, & in Mabillonii Sec. II. Actorum Benedictin. pag. 253. *Hiftoriæ miraculorum S. Be-*

ne-

nedicti, librum *primum* hic *Adrevaldus*, appendicem ad eum *Adelerius*, Monachus itidem Floriacensis, librum *secundum* & *tertium* *Aimoinus*, A. C. 1005. *quartum* *Anonymus* composuit, obviæ apud eundem Joannem a Bosco pag. 13. & in Actis Sanctorum, & apud Mabillonium pag. 80. & 369. *Liber de corpore & sanguine Domini*, *contra Joannem Scotum*, vulgatus a Dacherio Tomo XII. Spicilegii, & Tom. I. editionis novæ pag. 150. *Vita S. Aigulfi*, Abbatis Lerinensis & martyris occisi A. 675. sine nomine auctoris apud Surium 3. Septembr. & restituta auctori suo integriorque in Sec. II. Actorum Benedictinor. pag. 656.

Adrianus. vide *Hadrianus*.

Adso Dervensis, in Partensi Campaniæ pago, Cœnobii Monachus, diem obiit A. C. 992. Scripsit *Passionem S. Bercharii*, Abbatis Dervensis, extincti ex vulnere A. 685. sed adhuc inedita est ejus lucubratio memorata a Nicolao Camusato in promtuario Antiquitatum Diœceseos Tricassinæ. Quam enim habet Mabillonius Seculo II. SS. Ord. Benedicti pag. 831. ea non est Adsonis, sed Anonymi, qui post annum millesimum scripsit, obvia quoque apud Camusatum pag. 63. & Surium ad 2. Oct. Vide sis Pagium ad Annum 685. num. XIV. seq. Cætera Adsonis hujus sunt, *Gesta S. Bassoli* Confessoris, A. 567. apud eundem Mabillonium Sec. II. pag. 67. & translatio ejus ac miracula: Sec. IV. 2. pag. 137. *Vita S. Frodoberti*, Abbatis primi Cellensis, prope Trecas, sub Clotario III. id. Sec. II. pag. 626. & translatio reliquiarum ejus Sec. IV. 2. pag. 243. His accedit *Vita S. Mansveti* Scoti, Britannorum Episcopi, qui A. 461. Concilio Turonensi interfuit, vulgata a Francisco Bosqueto Narbonensi in Ecclesiæ Gallicanæ Historia, in Parte secunda, inter Acta & vetera monumenta pag. 23. Parisiis 1636. 4. Ejusdem *Mansveti miracula* in Tomo III. Thesauri Anecdotorum Edmundi Martene pag. 1013. *In Bibliotheca Sangermanensi, teste P. Montfauconio Biblioth. MSS. pag. 1209. extat Adsonis, sive Assonis Monachi *liber seu epistola de Antichristo ad Gerbergam Reginam Ludovici Transmarini conjugem*.

Adso Hermiricus, sive *Hemericus*, dubium an diversus a superiore, Abbas Luxoviensis in Burgundia, Sæculo decimo, scripsit *Compendium vitæ & miracula Waldeberti*, Abbatis Luxoviensis, defuncti A. 665. obvia in Actis Sanctorum 2. Maji, & apud Mabillonium Sec. III. Benedictin. Parte II. pag. 455.

Adto, *Atto*, *Haito*, *Hetto*, Agnetis Imperatricis, Henrici III. Conjugis, Capellanus, circa An. C. 1070. dicitur ea, quæ Constantinus Africanus ex variis linguis utcunque translulit, elegantiore, atque ut cap. 24. ait Petrus Diaconus, *cothurnato sermone in Romanam linguam descripsisse*.

Adto Pacensis Lusitanus, Abbas *Vallumbrosanus*, & deinde Episcopus ab A. 1133. *Pistoriensis* in Hetruria. Vide Ughellum Tomo III. Italiæ Sacræ pag. 294. *Vita S. Johannis Gvalberti* extat in Actis Sanctorum 12. Julii Tom. III. pag. 365. At *Vita S. Verdianæ* perperam ad hunc Adtonem An. 1151. defunctum refertur, cum Verdiana non sit mortua ante An. 1220. Vide Diarium Eruditorum Mutinense, Giornale de' Letterati d' Italia An. 1692. pag. 315. ubi refertur vita ejusdem Verdianæ scripta Italice circa A. 1440. a Laurentio Jacomini, Dominicano, editaque cum notis & observationibus M. Badii, Florentiæ 1692. 8.

Adto II. Episcopus *Vercellensis*, A. C. 945. *doctissimus Theologus & Canonista præclarus, plura sui ingenii doctrinæque monumenta reliquit, quæ continentur in antiquo Codice MS. in Vaticana Bibliotheca, ac Vercellensi Archivio. Plures* sermones *ab ipso habitos pro opportunitate temporum scripsit, tum &* Epistolas: *librum item cui* Perpendiculum *titulum fecit, cum quo noxia redarguere & ho-*

honesta sancire decet : Canones *rursus*, *statutaque Vercellensis Ecclesiæ eruta Conciliis Epistolisque Decretalibus*, *quod opus in* centum capita *apte distinxit*. *Item de* pressuris Ecclesiasticis, *opus in tres partes divisum*, *quarum prima est de judiciis Episcoporum*, *secunda de ordinationibus eorundem*, *tertia de facultatibus Ecclesiarum*. Hæc Ughellus Tomo IV. Italiæ Sacræ pag. 769. Ex illo Codice Vaticano descripsit Joannes Bona & communicavit cum Luca Dacherio, qui edidit Tomo octavo Spicilegii. (editionis novæ in folio Tom. I. pag. 402. seq.) *Capitulare*, *capita centum*. *Libellum de pressuris Ecclesiasticis* pag. 414. & *Epistolas* novem pag. 431. unamque *Gunzonis*, Levitæ Novariensis pag. 437. & alteram *Ambrosii* Mediolanensis Presbyteri ad Attonem.

Adventius Metensis Episcopus, cujus *Epistolam ad Theutgandum*, Archiepiscopum, & alias binas *ad Nicolaum Papam* exhibet Baronius ad An. C. 862. num. 60. & 863. num. 51. & 864. num. 6. qui de illo plura Tom. X. Annalium. Obiit Adventius A. 875. Vide Sammarthanos Tomo III. Galliæ Christianæ p. 713.

Ædilvvulphus. vide *Ethelvv*.

Chronica *S. Ægidii* in Brunsvvig. infra inter Anonymos, *Pistorianus*.

Ægidiorum CXLII. recentioris maximam partem ætatis, sed in his etiam plerorumque, ex his quos jam percensere instituo, notitiam promittit lectoribus, & offert Ægidius Hochmuth, Pastor Muhlbacensis, in schediasmate historico-litterario de ritu ὀνομαθεσίας, sive Nominum impositione & mutatione, Witebergæ 1725. 8. Sed levi nimis brachio & minus accurate illo labore defungitur, ut actum me non putem acturum.

Ægidius Abbas in Gallia Narbonensi, cujus brevis libellus *pro privilegiis Ecclesiæ Arelatensis* Symmacho Papæ A. C. 514. oblatus cum Symmachi responso ad Cæsarium Arelatensem exstat in Sirmondi Conciliis Galliæ Tom. I. pag. 187. in Conciliis Labbei Tom. IV. pag. 1310. De hoc Ægidio Baronius ad Martyrolog. Rom. 1. Septembris.

Ægidius Assisias, S. Francisci Socius, defunctus A. C. 1262. de quo Acta Sanctorum 23. Aprilis, Tom. III. pag. 218. seq. Ejus *Collationes* & aliæ asceticæ lucubrationes feruntur MStæ exstare in Bibliothecis Belgii. *Aurea verba* collecta a discipulis, luci data Antvverp. 1534. 8.

Ægidius Atheniensis. infra, *Corboliensis*.

Ægidius, *Aureæ Vallis Monachus* in Ducatu Luxemburgensi, circa An. C. 1251. Scripsit continuandis Harigerii & Anselmi lucubrationibus *gesta Pontificum Leodiensium* a Theoduino Wasonis successore usque ad Henricum ab A. C. 1048. ad 1251. in Tomo secundo sylloges Joannis Chapeavillii pag. 1. 270. Leodii 1613. 4. Ex eisdem petita *Vita & Martyrium S. Alberti* A. 1192. quæ edita a Miræo & aliis.

Ægidius Aurifaber, Carthusianus, qui Anno 1466. diem obiit. Ejus *opus exemplorum*, liber *de laude Carthusianæ*, & *sermones de tempore & de sanctis* a Petro Sutore cap. 26. & ab aliis Carthusianæ Bibliothecæ scriptoribus memorantur. Fuit Vicarius domus montis Sion apud Zirizæam Zelandiæ opidum.

Ægidius Aurifaber Vossio, aliis *Fabri*, Carmelitanus, Bruxellæ patriæ suæ multorum beneficiorum auctor ab Imperatore Maximiliano, apud quem gratia floruit, obiitque An. 1506. Præter *Commentarios in IV. libros Sententiarum*, *Commentarios in Ruth*, *Job*, *Evangelia & Pauli Epistolas*, *Sermones*, *Orationes*, *Quæstiones*, *Collationes* & *Determinationes* varias, scripsit *Brabantiæ Historiam* & *Chronicon Ordinis Carmelitici*, nec non librum *de Origine Religionum*, atque alium *contra Proprietarios*, librum item *de Testamento Christi in Cruce*. Vide Alegrium in paradiso Carmelitici decoris pag. 380. Valerii Andreæ & Francisci Svveertii Bibliothecas Belgicas &c.

Ægi-

Ægidius de Bellamera, Doctor Decretorum ex Rotæ Romanæ Auditore præcipuo, Episcopus Avenionensis, defunctus A. 1392. Ejus *Consilia*, sive *Responsa*, ac *Decisiones*, nec non *in Decretum*, & *Decretales Epistolas*, *Commentaria*, sive *Jus Pontificium*, ætate illa pro Delphici Apollinis oraculis æstimata fuisse testis Marcus Mantua in Epitome de illustribus JCtis cap. 90. Vide Heindreichii Pandectas pag. 491. *Præter hos commentarios dedit & alterum *in clementinas*, qui MS. servatur in Bibliotheca Felini cod. 99. & 201. Itidem collegit *Decisiones Rotæ Dominorum sacri Palatii Apostolici causarum Auditorum de anno* 1374. *& citra de* 75. 76. 77. Impressa est collectio ista Romæ an. 1474. Diem vero emortualem Doctoris hujus componens Fabricius cum anno 1392. profecto errat: nam inter cætera ejus consilium extat 118. pro re quapiam, quæ anno 1402. contigit; quin & ex consilio 135. deducimus ad annum usque 1405. vitam suam prorogasse. Opera omnia septem voluminibus in fol. comprehensa prodierunt Lugduni an. 1548. & in Bibliotheca Husiana commemoratur opusculum ejus de permutatione Beneficiorum seorsum editum in 4. typis Gothicis, & incerto anno & loco impressum. Sed in ea collectione non omnia ejus consilia comprehenduntur: Est enim in bibliotheca Felini duplex MS. codex omnium consiliorum Bellameræ; sunt vero illa numero 138. inter quæ maxime spectanda se offerunt consilia 97. & 99. quæstiones resolventia occasione magni schismatis inter duos Pontifices exortas. Totus est pro Benedicto XIII. cujus jura defendit. Totidem numero consilia in Codice Bibliothecæ Palatinæ Romæ reperisse Joannem de Novizanis testatur Jo. Baptista Ziletus Venetus in Indice Librorum Juris Pontificii, & Civilis pag. 56. Consilia vero Ægidii edita numerum 48. non excedunt.

Ægidius de Fuscariis, sive Foscherarius, *Bononiensis*, Doctor Decretorum a Joanne Bumaldo in Bibliotheca Bononiensi traditur claruisse, circa An. C. 1289. Ejus *librum de Judiciis* in quinque Partes divisum Guido Pancirollus commemorat, non diversum credo ab ejus *Ordine Judiciario in Foro Ecclesiastico*, quem in Bibliotheca Sangermannensi MStum evolvisse se testatus est Cangius, in aliis etiam Parisiensibus Bibliothecis Oudinus. Præterea Trithemius cap. 428. etiam ejus *Quæstiones Juris* varias, & librum *de Officio Tabellionis* memorat.* In cod. Mellicensi, ut lego in descriptione ejusdem Bibliothecæ edita Viennæ in Austria extat MS. ejusdem authoris opus sub hoc titulo: *Ordo judiciarius advocatorum, & notariorum secundum usum Romanæ curiæ*, quod sane scriptum haud diversum judico ab eo hic indicato. Præcedit opus illud aliud opusculum ejusdem authoris cum titulo *Liber fugitivus*. Incipit: *Cum plures libelli*.

Ægidius Bredeyck, ex Canonicis Regularibus S. Augustini, Brabantus, fundator monasterii septem fontium, cui *Statuta* XIV. capitibus distincta præscripsit, & tractatum *de quinque punctis*, ex dictis potissimum S. Chrysostomi.

Ægidius Albornotius de Carrino, Archiepiscopus Toletanus & Cardinalis Sabinensis, defunctus Viterbii An. 1377. 24. Augusti. Auctor *Constitutionum*, quæ ab eo *Ægidianæ* appellantur, variorumque *Commentariorum in Jus Canonicum*. Vide Nicolaum Antonium Tom. II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 112.

Ægidius Carlerius, Collegii Navarrei Paris. Socius, & ab An. C. 1431. Cameracensis Ecclesiæ Patriæ Decanus, defunctus Anno 1473. 23. Novembr. de quo Joannes Launojus in Historia Gymnasii Navarrei, Tomo quarto Operum, nuper Genevæ recusa Part. III. lib. 1. cap. 4. ubi & scripta ejus inedita: *Commentarios in quatuor libros Sententiarum*, *Collationes*, *Sermonesque*, *& Sportam*, *Sportulamque* fragmentorum

varii argumenti, auctiores *Consultationibus Casuum*, editis Bruxellæ 1478. fol. 2. Vol. Hanc editionem puto intelligi in libro: *Voyage literaire de deux Religieux Benedictins*, Tom. II. pag. 107. Ejus *Scutum Veritatis* exstare MS. Lovanii in Valle maritima, testatur Miræus in auctario de scriptoribus Ecclesiasticis pag. 86. *Narrationem de morte Juliani Cæsarini Cardinalis*, edidit Baluzius Tom. III. Miscell. pag. 301. *Oratio* ejus contra Nicolaum Taboritam, habita in Concilio Basileensi Sess. XV. ad Articulum secundum Bohemorum *de corrigendis peccatis publicis*, exstat apud Brovium ad A. C. 1433. num. 194. pag. 184. seq. edita primum a Canisio Tom. III. Lect. antiqu. pag. 289. & novæ editionis Basnagianæ Tom. IV. pag. 566. Etiam inde recusa in Tomis Conciliorum, ut Binii Tom. IV. p. 301. Labbei Tom. XII. p. 1159. Harduin. VIII. pag. 1759. &c.

Ægidius de Columna, Romanus, Discipulus Thomæ Aquinatis, ex Ordine Fratrum Eremitarum, primus cum Petro de Tarantasia Parisiis Doctor Theologiæ creatus, *Doctoris fundatissimi* titulo notus inter Scholasticos, Episcopus ab Anno 1294. Bituricensis, defunctus An. 1316. 22. Dec. De illo præter Sammarthanos Tom. I. pag. 179. seq. Galliæ Christianæ, & Bulæum Tom. III. Acad. Parif. pag. 671. seq. Labbeus Tom. II. Biblioth. MSS. pag. 121. seq. Prosper Mandosius in Bibliotheca Romana pag. 145. seq. Cornelius Curtius in Elogiis Augustinianorum pag. 61. Philippus Elssius in Encomiastico Augustiniano pag. 15. & Caveus, qui diligenter etiam de scriptis ejus disseruit. Tantum addo *Orationem ad Regem* Galliæ *Philippum* Pulchrum exstare apud Bulæum Latine Tom. III. pag. 475. & Gallice pag. 477. & libros III. *de Institutione Principum* versos etiam Hebraice, de quo Rev. noster Wolfius Tom. III. Bibliothecæ Hebrææ p. 1206. Gallicam præterea versionem MS. memorat Morlierius, qui hoc opus valde commendat, Essais de Litterature Tom. II. pag. 189. Liber *de Regimine Principum*, & *quomodo Civitates regendæ tempore belli*, MS. fuit Helmstadii apud Polycarpum Leyserum τ̃ μακαρίτου. Opus ejus *de regimine Principum* Hahnius in collectione Veter. Monum. Tom. I. in præf. quod editum a se frustra quæsitum fuerit, se daturum proposuit in principio Monumentorum suorum; quod autem non totum opus daret, sed ejus tantummodo partem postremam causam hanc affert, in parte ille operis haud mediocriter illustrari Antiquitates Majorum suorum, nempe Germanorum. Dedit autem illam ex MS. Codice membranaceo.

Capitula Fidei Christianæ composita ab Ægidio *de consensu & mandato SS. P. D. Bonifacii Papæ VIII. transmissa ab ipso D. Papa ad Tartarum Majorem volentem christianam colere fidem*. Catal. Bibl. Ricardianæ pag. 7.

Ægidius Corbeiensis, sive *Corboliensis*, Parisiensis Monachus Ord. Benedict., * idem quoniam Athenis per aliquod tempus versatus est dictus *Atheniensis*, & Trithemio *natione Græcus*, idem Archiater sub Philippo Augusto, Rege Francorum. De hoc alter Ægidius Parisiensis, qui circa An. C. 1198. scripsit in Carolino lib. V.

Nominis ille mei celeberrimus arte medendi,
Cum sit & hic (Parisiis) *ortus, cujus facundia grata est*
Et nunquam laudanda satis, nec in agmine vatum
Nominis extremos sortiri debet honores.

Hexametris versibus scriptus ejus liber *de Pulsibus*, & alter *de Urinis*, Gentilisque de Fulgineo in eum commentaria post primam editionem Venetam 1494. 8. sæpius lucem viderunt, ut notatum Polycarpo Leysero τῷ μακαρίτῃ in Historia Poetarum medii ævi pag. 500. seq. Hic etiam primus e Codice Gudiano in Bibliotheca Guelpherbytana

* Trithemius cap. 241. de Scriptoribus Ecclesiasticis & II. 2. illustrium Benedictinorum.

na vulgavit ejus *libros IV. de antidotis*, sivé *de compositione medicamentorum*, pag. 505. 538. 573. 626. similiter scriptos carmine. Hujus Ægidii meminit Guilelmus Brito in extremo Philippidos. Vide Barthii notas pag. 755. Bulæum Tomo II. pag. 718. Naudæum de antiquitate scholæ Medicæ pag. 35. & quæ notavi in Bibliotheca Latina IV. 12. §. 12.

Ægidius de Dammis, Ord. Cisterc. Monachus Dunensis, defunctus est A. C. 1463. Scripsisse traditur versibus: *Regulam Confessoris Monialium*, nec non *Vitam Christi*, & *Vitam S. Bernardi*. Præterea composuisse *Collectaneum Martyrologii Sanctorum*, cujus initium: *Pauper ego Monachus*, tum *Lecturas super triplicem quinquagenam Psalterii*, & super *Pauli Epistolas*, tum *Malogranatum* & *Collectaneum Divinorum Eloquiorum*. *Directorium Originalium B. Hieronymi*, *Ambrosii*, *Gregorii*, *Bernardi*: & *Dialogum inter animam & hominem Religiosum*. Vide Carolum de Visch in Bibliotheca Cisterciensi.

Ægidius Delphensis, Clericus Parisiensis, una cum Ægidio Corboliensi laudatus tertio Ægidio Parisiensi libro V. Carolini, apud du Chesne Tom. V. pag. 323. Hic circa A. C. 1198. interpolavit ac supplevit auroram Petri de Riga, a quo totam fere Sacram Scripturam versibus elegiacis redditam suo loco dicemus. Huic operi Ægidius præfatus ita de se ipse:

Petrus & Ægidius me conscripsere: sed ille
Auctor, corrector ultimus iste fuit.
Ille prior Rhemus, hic Parisiensis alumnus,
Hic Levita gradu, presbyter ille manens.
Simplex Clericus hic, sacri Ordinis ille Professor,
Ambo graves annis, hic vir & ille senex &c.

Vide Barthium ad Britonem pag. 755. & Polycarpi Leyseri Historiam Poetarum medii ævi pag. 736. seq. ubi etiam ex Codice MS. Helmstadiensi *Præfatio* præmissa Novi Testamenti libris ab Ægidio ad Odonem Parisiensem Episcopum, & pag. 739. *Epilogus* & *de numero librorum utriusque Testamenti & de modo legendi*, nec non pag. 743. 747. Carmen *de pœnis apud Inferos* sintne æternæ, quod in utramque partem disceptatur, Matthæo Laudunensi æternas esse negante, & contra affirmante Ægidio. Idem carmen ex Leysero exhibuere etiam Auctores Diarii Theologici: *Fortgesetzte Sammlung von Alten und Neuen*, Anno 1723. pag. 160. *Mysterium* autem *de Agno Paschali* per Magistrum Ægidium, quod MS. servatur in Bibliotheca Bodlejana, Leyserus excerptum quoddam ex Aurora esse existimat, sane enim Petrum de Riga quoque in illa sua sacrorum librorum Metaphrasi sensum non modo historicum, sed allegoricum quoque breviter expressisse jam olim notavit Henricus Gandavensis cap. 22. D. Lambecker in notis ad Bibliothecam antiquam Civicam Vindobonensem tom. 1. pag. 63. monet in eadem Bibliotheca extare codicem membranaceum sæculi, ut ipse putat, XIII. in quo est Petri de Riga *Aurora*. Repræsentantur vero in hoc opere scripti carmine libri Veteris Testamenti usque ad librum Ruth; Novi vero Evangelia tantummodo: ex quo inferendum sibi censet, nec immerito, libros reliquos Veteris, novique Testamenti, qui in *Aurora* Petri de Riga aliis in codicibus recentioribus comparent, auctorem forte habere, non quidem Petrum de Riga, sed Ægidium Delphensem, quem constat in libris Petri de Riga operam suam impendisse. Vide illum ibidem pag. 63. ubi opportune monet Henricum Gandavensem scriptorem ejusdem ætatis ac Petrum de Riga in libro de Script. eccl. cap. 22. de hoc Petro scribere, laborasse illum in Heptateuchum, duos libros Regum, & Evangelia, quæ sane huic MS. Codici congruunt.

Ægidius Delphus, Italus, Sorbonicus

apud

apud Parisios Theologus primarius clarus circa A. 1507. Cujus miram in pangendis carminibus facilitatem laudat Gyraldus de Poetis sui temporis, & Erasmus in Ciceroniano virum vocat eruditionis variæ, versificatorem non malum, si facilitati nervos addidisset. Et lib. 2. Epist. 10. *Quis in jus vocat eximium Theologum, Ægidium Delphum, qui totum ferme Divinæ Scripturæ corpus carmine complexus est.* Ejus *metaphrasis Psalmorum septem pœnitentialium, Litaniarumque* præter editionem sine loci nota & anni, recusa Erfordiæ 1515. 4. Laudat idem Erasmus responsione ad Albertum Pium Tom. IX. Operum pag. 910. edit. Basil. Metaphrasis heroica *Epistolæ ad Romanos* prodiit Paris. 1507. & cum Gilberti Cognati commentario in hujus operibus, Basil. 1562. fol. Tomo II. pag. 168. *Defensio pro Cleri Flandriæ libertate*, quum Brugis peteretur subsidium, Paris. 1507. *Commentarius in Ovidium de remedio amoris*. Paris. 1495. 4.

Ægidius de Fœno, Philosophus Anglus, circa A. C. 1350. Cujus librum *de vegetabilibus & plantis*, alterumque *contra flagellatores* Pitseus pag. 568. commemorat.

Ægidius de Fuscariis, supra *Bononiensis*.

Ægidius a Gandavo, Theologus ac Philosophus, cujus *Quodlibeta* XXXIV. de variis Quæstionibus Logicis, Physicis, Metaphysicis ac Moralibus MSta Lovanii ad S. Martinum.

Ægidius Græcus, vide *Corboliensis*.

Ægidius Gvilelmus Missalius, Aquitanus, Ord. Minor. abbreviator *Joannis Scoti*, cujus Opera in articulos secuit & contraxit. MS. in Bibliotheca Vaticana teste Waddingo.

Ægidius Hispanus, Ord. Minor. cujus *Sermones Sanctorum* Waddingus laudat hoc initio: *Philosophia est Divinarum rerum speculatio*.

Joannes de S. Ægidio, Dominicanus, in arte peritus Medicinali, & in Theologia Lector, qui Roberto Lincolniensi Episcopo An. 1253. morienti adfuit. Vide Bulæum Tom. III. Historiæ Academiæ Parisiensis p. 260. 262. & quæ de hoc Ægidio viri doctissimi Jacobus Quetif & Jacobus Echardus de Scriptoribus Ord. Prædicatorum Tom. I. pag. 100. seq. qui inter scripta ejus referunt lecturas *de laude Sapientiæ Divinæ*, *de productione rerum*: nec non *experimenta*, & Tractat. *de formatione corporis*, *prognostica*, & *practicas medicinales*. Joannes Lelandus pag. 230. etiam *homilias* & *morales Theologiæ interpretationes*. Idem memorat vidisse se Ægidii, *de cognitione* & *de mensura Angelorum*, *de esse & essentia*, *de formatione corporis humani*, *de Prædestinatione & Præscientia DEI*, *de Paradiso & Inferno*, *de Resurrectione Mortuorum*, *de Materia Cœli*. Non dubium tamen est pleraque horum, sicut etiam scriptum *de formatione corporis humani*, & *de peccato Originali*, & *breviloquium super libros Sententiarum*, auctorem habere Ægidium de Columna. Vide B. nostri Nicolai Staphorsti Historiam Ecclesiasticam Hamburgensem Tomo III. pag. 403.

Ægidius de Leodio. supra, *Aureæ Vallis*.

Ægidius de Lovanio, Canonicus Regularis S. Augustini, cujus *Sermones per annum* scriptos in membrana, Lovanii ad S. Martinum servari, Valerius Andreas retulit.

Ægidius de Lugnaco, sive *Luniaco*, Ord. Minor. Doctor Pariensis, cujus Commentaria in primum Sententiarum a Waddingo memorantur.

Ægidius Luscinus, Ordinis Præd. Theologus, aliis *de Lascinis*, sive *de Lessinia*, Hannoniæ opido. Ejus *de Concordia temporum* liber cum *Chronico* a nato Christo usque ad Annum 1304. MS. Parisiis in Bibliotheca Sorbonica, quod luce dignum esse ait Jacobus Echardus Tom. I. pag. 372. Liber *de usuris* inter Thomæ Aquinatis opera prodiit. Librum *de unitate formæ* absolvit Ægidius Anno 1278. Omitto alia, quæ ab laudato Echardo memorantur.

Ægidius Magister, cujus versus leonini *ad claustrales* MSti Lipsiæ in Bibliotheca Paulina teste B. Joach. Fellero p. 166. Catalogi.

Ægidii Mucidi, Gallice *Muisis*, (apud Sanderum pag. 128. Bibliothecæ Belgicæ MSS. *Li Mussis*) Ord. S. Benedict. Abbatis S. Martini Tornacensis *Chronicon* a nato Christo usque ad Annum 1348. necdum editum Vossius & Valerius Andreas memorant. Miræus laudat *Chronicon de gestis Comitum Flandrensium* ab Anno 972. ad 1343. Valerius Andreas etiam Tractatum: 1. *de his, quæ temporibus suis, ante & post promotionem suam in dicto Cœnobio Martiniano acciderunt*. 2. *de consuetudinibus approbatis, antiquitus in eodem Cœnobio observari solitis*. 3. *de rebus gestis ab A.* 1349. *ad* 1352. *ubi prolixa narratio de destructione Judæorum, de secta flagellantium* &c.

Ægidius Nettelet, Decanus Cameracensis circa A. 1494. cujus libros IV. ex Epistolis S. Hieronymi congestos laudat Trithemius cap. 943.

Ægidius, Parisiensis Diaconus a Corboliensi & Delpho, quorum ipse meminit, diversus, versibus hexametris ad Ludovicum, Philippi Augusti, Francorum Regis, filium, ante An. C. 1223. scripsit *Karolinum* libris quinque, in primoribus quatuor celebrans Caroli Magni Prudentiam, Justitiam, Fortitudinem & Temperantiam, in quinto autem Ludovicum hortatus ad fugienda vitia virtutibus illis contraria, & Caroli exemplum strenua industria imitandum. Fragmenta pauca ex libro quarto & quinto vulgavit Franciscus du Chesne Tom. V. pag. 323. 324. Vide & M. Antonium Dominicum in familia Ansberti rediviva pag. 273. Joannem Picardum ad S. Bernardi Epistolas pag. 2252. 2259. Labbeum Tom. II. Miscellan. Integrum Karolinum edere promisit idem Labbeus pag. 56. Bibliothecæ novæ MSS. Hunc proxime spero, luci daturus est V. C. Hermannus Sminke in nova, quam parat, Eginhardi editione, cum illo enim lubens communicavi Codicem MS. quem mihi redemeram ex sectione Gudiana.

Ægidius Presleris, Ord. Cisterc. Abbas Alnensis Cœnobii in ditione Leodiensi, obiit A. C. 1484. Ejus memorantur Tomi tres Concionum super Dominicas & festa Sanctorum totius anni: nec non Oratio Romæ coram Pontifice Sixto IV. habita, qua mitræ usum sibi successoribusque suis obtinuit.

Ægidius Romanus, supra *de Columna*.

Ægidius Rotomagensis, Archiepiscopus, cujus Epistolam ad Ludovicum X. Francorum Regem, edidit Dacherius Tom. IV. Spicilegii pag. 270. (Tom. III. editionis novæ pag. 708.) In illa excusat se Regi, quod vocatus, non possit interesse Concilio Sylvanectensi, quod habitum fuit An. Christi 1315. Alius *Ægidius Rotomagensis* non (*a*) Archiepiscopus, sed Archidiaconus, & postea Episcopus *Ebroicensis* ab A. C. 1170. ad 1180. ad quem Epistola prima Arnulfi Lexoviensis.

Ægidius de Roya, ex Abbate B. Mariæ in Monte Regali Galliæ, Monachus in Flandria Dunensis, Ord. Cisterc. Auctor Chronici Dunensis, sive Annalium Belgicorum, quibus ab Anno 1292. Joannis Brandonis Chronodromum misit in Compendium, & ab Anno 1414. per Bartholomæum de Beka ad 1431. continuatum produxit usque ad Annum 1463. Adrianus vero de Budt, Monachus & ipse Dunensis, (*b*) qui in præfatione operi præmissa testatur, Ægidium hunc Magistrum suum An. 1478. obiisse, continuavit Chronicon hoc ab An. 1463. ad 1480. inde Judocus Badius Gandensis. Eruit ex MS. Andreas Schottus, vulgavitque cum Joanne a Leidis & Reinero Snojo Franciscus Swveertius, Francofurti 1620.

(*a*) Vide Sammarthanos Tom. I. pag. 580. & Tomo II. pag. 573.

(*b*) Adde Sandii Observationes ad Vossium p. 224. & Caroli de Visch Bibliothecam Cisterciensem pag. 8.

1620. fol. in Tomo primo Annalium rerum Belgicarum.

Ægidius Viterbiensis, ex Priore Generali Augustinianorum, Cardinalis, defunctus An. 1532. Vide Cornelii Curtii Elogia Augustinianorum pag. 93. seqq. Scripsit *Historiam XX. Sæculorum*, MS. Romæ in Bibliotheca Angelica Augustinianorum, ut refert Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 242. ubi testatur in ea tractasse inter alia *de Romanis Pontificibus*. Alia ejus scripta refert Ciacconius, in eadem Bibliotheca ea vidisse se testatus, in vitis Cardinalium pag. 1423. *Librum I. Sententiarum usque ad dist. 17. ad mentem Platonis. Epistolarum* familiarium ad Gabrielem Venetum librum, & diversarum ad diversos, libros VI. *Eclogas Sacras* tres, *Dictionarium*, sive librum radicum Hebr. & Latinam versionem libri הזהר. Philippus Elssius in Encomiastico Augustiniano pag. 14. memorat præterea *Annotationes in tria primora capita Geneseos. Commentaria in Psalmos* ad Leonem X. & *Libellum de Ecclesiæ incremento*. Librum *Dialogorum* & *Orationem*, quam in principio Concilii Lateranensis A. 1512. habuit. Hæc obvia in actis illius Concilii atque in Tomis Conciliorum, ut Tom. IX. edit. Harduini pag. 1576. *Epistolæ* ejus selectæ nuper prodiere in Tomo tertio collectionis novæ Edmundi Martene pag. 1234. seqq. in quibus videnda, quæ de vita ipse sua tradit, Epistola XI. ad Mannium Capenatem pag. 1249. seq. Libri *de sæculorum dispositione* mentio pag. 1268. quem non alium esse existimo, quam Historiam illam XX. sæculorum, supra a me memoratam. Idem est, a quo librum Zohar versum fuisse & Eliam Levitam cum tota familia nutritum scribit Josephus Scaliger Epistola 136.* Præter opuscula hæc Ægidii addendum succurrit illud, quod indicatur in epistola XX. ejusdem ex collectione P. Martene. Scribit enim se jussum a Cardinali Sanctorum Quatuor ea collegisse loca, quæ Sapientes Hebræorum de industria commutaverunt. Addit: *Scripsi ea, quæ non injuria abscondita voluisse intelliges, quippe quæ omnia nostri Salvatoris mysteria complectantur. Mitto ea ad te eo consilio, ut vel legas, vel fido alicui tradas legenda.* In Bibliotheca Ægidii hujus, quæ transivit in Regiam hæc sunt opuscula alia Ægidii: *Informatio contra Lutheranam sectam pro Sedis Apostolicæ auctoritate*. Ad quem librum authoris nomen haud præferentem hæc adnotat P. Montfaucon in Bibliotheca MSS. tom. 2. pag. 779. *puto esse opus Ægidii Cardinalis Viterbiensis*. Est ibi n. 37. *liber de revolutione XXIII. literarum Hebraicarum secundum viam theologicam in linguarum secundum viam theologicam in lingua Hebraica versus per RR. Cardinalem Ægidium*. Item alius *Neconia ben-Achana versus per RR. Cardinalem Ægidium*. Forte opus illud, quod supra commemoravi de locis ab Hebræis commutatis, idem illud est, quod in eadem Bibliotheca n. 53. inscribitur *opus contra Hebræos de adventu Messiæ, & de nominibus Divinis contra eosdem*.

Ægil, sive *Eigil*, Benedictinus, Abbas Fuldensis Monasterii S. Salvatoris ab Anno C. 818. ad 822. quo defunctus Rabanum Maurum successorem habuit. Scripsit, & Virgini Augildruth dicavit, fratribusque, teste Candido, ad mensam recitari præcepit *Vitam* sui per XX. annos Præceptoris *Sturmii*, sive *Sturmionis*, primi Abbatis & Fundatoris Fuldensis Cœnobii, qui Anno 780. teste Sigeberto, est defunctus. Apud *Surium* ad 17. Decembr. hanc vitam reperiri scribit Caveus: sed incassum illam quæsiveris, nisi in postrema Sanctorum Surii editione Moguntina An. 1618. Primus e MS. Bambergensi edidit *Christophorus Brovverus* inter sidera illustrium & sanctorum Virorum, Moguntiæ 1616. 4. Deinde *Joannes Mabillonius* Sæculo IV. Benedictin. Parte I. pag. 266. qui pag. 242.

Ægi-

Ægilis quoque vitam a *Candido*, Monacho Fuldensi, scriptam, post Brovverum adjunxit, nec non pag. 260. *Epitaphium*, quod Ægili condidit successor *Rabanus*, obvium etiam inter Rabani poemata a Brovvero vulgata Moguntiæ 1617. 4. & Tom. 6. Operum Rabani pag. 229.

Ælfredus, Joanni Lelando cap. 183. *Alvredus Anglicus*, quo teste, Rogerus Bacon, qui An. 1248. obiit, libro de utilitate linguarum, hunc numeravit inter linguarum politarum interpretes, qui infinita in Latinum converterunt, ut fuere Gerardus Cremonensis, Michael Scottus, Alvredus Anglicus, Hermannus Alemannus. Scripsit libellum *de motu cordis*, quem vidi, inquit Lelandus, aliquando Londini in Bibliotheca Dominicanorum, & Gvantæ Girviorum in Bibliotheca Petrina. Erat & Duroverni (Cantuariæ) in Bibliotheca sani Servatoris, Alvredi libellus *de educatione accipitrum*. Præterea *Aristotelis* Vegetabilia (*de plantis*) doctis illustravit commentariis.

Ælfredus, *Alphredus*, *Alvredus* Beverlacensis, (*Beverley* non longe ab Eboraco) Sacerdos & Thesaurarius, a Baleo, Pitseo & Vossio traditur scripsisse: *Deflorationes Galfridi libris V. De gestis Regum Britanniæ lib. I. Historiam ampliorem lib. I.* & *Vitam S. Johannis Beverlacensis*, Archiepiscopi (neutiquam Beverlacensis, ut scribit Vossius, nunquam enim sedes Beverlacum Episcopi, aut Archi-Episcopi.) Cæterum omnia illa scripta reperiuntur in Ælfredi hujus *Annalibus*, sive *Historia de gestis Britanniæ*, ab adventu Bruti usque ad A. C. 1129. libris IX. quam e Codice Thomæ Ravvlinsoni, Armigeri edidit Thomas Hearne. Oxon. 1716. 8. Vide Acta Eruditorum 1717. p. 388.

Ælfredus, *Alfredus*, *Alphredus*, *Ealfridus*, *Alvredus* Magnus, Æthelvvolphi Occidentalium Saxonum Regis quatuor filiorum natu minimus, ipse ab A. C. 871. post tres fratres defunctos Rex, & An. 895. Conditor Academiæ Oxoniensis, * virtute atque eruditione admirabilis, diem obiit An. 900. Hoc loco a me non est prætereundus, quia multa ex Latinis vertit Saxonice *Boethium* de Consolatione Philosophiæ, editum a Christophoro Ravvlinson, Oxon. 1698. 4. *Bedæ* Historiam Ecclesiasticam Anglicanam, quam vulgavit Abrahamus Whelocus, Cantabrig. 1644. fol. atque inedita adhuc *Orosium*, *Gregorii M.* Pastorale, de quibus vide Caveum, qui etiam *Historiam Regum West-Saxoniæ*, ab Ælfrico scriptam commemorat Saxonice & Latine. Plura de hoc Ælfredo Lelandus cap. 115. qui res gestas ejus ab *Asserio* Menevensi familiari ejus accurate perscriptas testatur. De Asserio hoc infra suo loco.

Ælfricus, *Elfricus*, sive *Alfricus*, Dorobernicus, sive *Cantuariensis Archiepiscopus*, defunctus An. 1006. male confunditur a multis cum *Ælfrico Grammatico*, Abbate Malmesburiensi, qui *Archiepiscopus* deinde *Eboracensis*, centenario propior obiit An. 1051. De utroque accurate Henricus Warthonus in dissertatione de duobus Elfricis Tomo I. Angliæ Sacræ pag. 125. seqq. Bene etiam distinguendos viderat Usserius de successione Ecclesiarum pag. 53. Grammaticum auctorem habet *Grammatica Latino-Saxonica*, quam cum glossario ejus edidit Gvil. Somnerus adjunctam Dictionario suo Saxonico Latino-Anglico. Oxon. 1659. fol. Præter *Sermones* quosdam sacros Latine scriptos, plurima idem Ælfricus ex Latino vertit Saxonice, ut *Donati* ac *Prisciani* nonnulla, & *Gregorii Magni* Dialogos, etiam suos & aliorum sacros Sermones, Vitasque Sanctorum, ut alia ejus scripta Saxonico idiomate elucubrata minime contemnenda omittam, de quibus præter Caveum consulendi laudatus Warthonus in auctario ad Usserium de Scripturis & sacris vernaculis pag.

* Vide Bulæum Histor. Academ. Paris. Tom. I. pag. 211. seqq. 228. Brianum Tvvynum in Apologia Antiquitatis Oxon. Thomam Cajum in Vindiciis Antiquitatis Academiæ Oxoniens. &c.

377. seqq. & Humfredus Wanlejus in Catalogo Historico-Critico Librorum veterum septentrionalium, qui exstat in Tomo secundo Thesauri Litteraturæ septentrionalis V. C. Georgii Hickesii.

Ab his duobus Ælfricis diversus *Ælfricus*, sive *Alfricus*, Croylandiæ Monachus, qui circa An. C. 740. Vitam S. Guthlaci e Latino Felicis Monachi vertit Saxonice, ut infra in Felice dicetur.

Ælius Junius Cordus, Capitolino sæpe laudatus, *Vitas* scripserat *Imperatorum* quorundam, Clodii Albini aliorumque: de quo vide Vossium II. 3. de Historicis Latinis.

Ælius Donatus, Grammaticus, S. Hieronymi Præceptor, de quo in Bibliotheca Latina.

Ælius Lampridius, Historiæ Augustæ Scriptor, de quo in eadem Bibliotheca.

Ælius Maurus laudatus a Spartiano in Vita Severi cap. 20.

Ælius Sabinus, qui citatur a Capitolino in Maximino juniore cap. 6.

Ælius Spartianus, Historiæ Augustæ Scriptor, de quo dictum in Bibliotheca Latina.

Ælnothus, Monachus, Cantici s. Cantii Anglorum Metropolitana Urbe editus, s. Cantuariensis, deinde in Daciæ, sive Daniæ partibus, quatuor quinquenniis & bis fere binis annis, ut ipse refert, commoratus scripsit *de vita & passione S. Canuti*, Daniæ ab Anno 1080. Regis & An. 1086. Martyris, ad Regem ab Anno 1107. Nicolaum Canuti fratrem. Hanc vitam notis illustratam primus vulgavit Haraldus Huitfeld, Hafniæ 1602. 8. Deinde libris suis tribus Historiæ Danicæ subjecit Johannes Meursius, addito etiam Anonymo veteri de passione S. Caroli, Comitis Flandriæ, S. Canuti Daniæ Regis F. Soræ 1631. & Hafniæ 1637. 4. Exstat præterea in Actis Sanctorum 10. Julii Tom. III. pag. 127. cum notis Joannis Baptistæ Solerii S. J. Capite XVI. & XXII. hic Ælnothus versibus Leoninus in occisores Canuti invehitur, quem capite XI. *Protomartyrem* Danorum gentis appellat. Ex Ælnotho Italice, la Vita e Miracoli di S. Canuto Martire, Re della Dania, Rom. 1667. 4. per Andream Angelettum.

Ælredus, vide *Adilredus*. Hujus sermo *de JESU puero duodecenni* locupletior in Bibliotheca Concionatoria Combefisiana.

Æmilianus Parthenianus, cujus historicum opus de affectatoribus tyrannidis laudat Vulcatius Gallicanus in vita Avidii Cassi cap. 5.

Q. Æmilianus Cimber, Comes Palatinus, cujus *Encomiastica quinque ad Fridericum Imperatorem & Maximilianum I.* Tom. II. Scriptorum Germanicorum Freheri p. 419. Primum incipit: *Asteridos carmen tenui prælusimus orsu*.

Paulus Æmilius Veronensis, Canonicus Ecclesiæ Parisiensis, qui An. 1529. diem obiit, auctor nobilis Historiæ de rebus gestis Francorum usque ad An. C. 1488. libris X. quam deinde alii continuavere. Vide Jacobum le Long n. 7459. & Hendreichii Pandectas pag. 49.

Æneas ex Notario sacri Palatii (*) *Parisiensis* ab Anno 854. Episcopus, scripsit circa An. 868. librum *adversus decem objectiones Græcorum* (Photii) Capitibus CCX. Edidit Lucas Dacherius Tom. VII. Spicilegii, Parisiis 1666. 4. & Tom. I. editionis novæ in folio pag. 113. Præfatio obvia in Tomis Conciliorum Labbei VIII. pag. 476. & Harduini V. pag. 314. Coleti Tom. IX. &c. Inter formatarum veterum Epistolarum Canonicarum Exempla XI. quæ vulgavit Sirmondus Tom. II. Concil. Galliæ p. 665. seq. etiam pag. 670. & apud Labbeum Tomo VIII. pag. 1898. exstat initium *Epistolæ Æneæ ad Hincmarum Remensem*, ut ei Bernonem acolytum in parochia sua retinere & ordinare liceat. De Æneæ hujus Ordinatione Lupus Ferrarien-

(*) Hincmarus Tom. I. Operum pag. 21.

riensis Epist. 98. & 99. cujus etiam exstat ad eum Epistola 119. *Privilegium* ab Ænea, Ecclesiæ *Fossatensi* An. 868. datum, edidere Sammarthani Tom. I. Galliæ Christianæ p. 409. editionis primæ.

Æneas Sylvius, ab Anno 1450. (*a*) Episcopus Senensis, & mox Cardinalis, inde inter Pontifices Romanos clarus sub *Pii II.* nomine ab Anno 1458. Aug. 19. ad 1464. 14. Aug. quo diem obiit supremum. De illius ingenio & scriptis operæ pretium est adire Joannem Antonium Campanum libro & epistola prima. Eloquentiæ præcepta & exercitationem hausit a Francisco Philelfo, cujus itidem Epistolæ consulendæ XXVI. 1. XXIII. 1. & XXVII. 24. Opera Æneæ Sylvii junctim edita Basileæ (*b*) 1571. fol. diligenter recensentur ab Henrico Warthono in Appendice ad Gvil. Cavei Historiam Litterariam. Idem & de aliis quibusdam Pii II. lucubrationibus memorat, quæ in Operibus illis non leguntur. Ejus observatis pauca hæc habeo, quæ adjungam. *Historia rerum Friderici III. Imperatoris*, præmissaque ei *Austriæ ac Viennæ descriptio:* cum specimine annotationum Joannis Henrici Bœcleri, lucem vidit curante Joanne Georgio Kulpisio, Argentorati 1685. fol. subjunctis variis Diplomatibus & Documentis, integrisque aliorum Scriptis ad Historiam Germanicam facientibus. Vide Acta Eruditorum Tom. II. Supplementi pag. 73. 81. W. E. Tentzelii Dialogos menstruos editos Germanice An. 1694. pag. 100. seqq. *Historiæ Austriacæ* opus imperfectum MS. duplex ἀντίγραφον, non mediocriter inter se discrepans servari in Bibliotheca Cæsarea testatur Lambecius Tom. II. pag. 972. Ex iisdem Annalibus Austriacis locum profert pag. 473. *Orationem adversus Austriales* An. 1452. habitam Mediolani, vulgavit Clarissimus Muratorius Tom. II. Anecdotorum Latinorum pag. 121. 175. Mediolani 1698. 4. Idem alias decem Orationes memorat pag. 185. earumque argumenta & initia refert. *Pentalogum de rebus Ecclesiæ & Imperii*, in quo colloquuntur quinque, Fridericus III. nondum XXVIII. annos natus, Æneas, Caspar Schlick Friderici Cancellarius, Sylvester, & Nicodemus: dedit Bernardus Pez Tomo IV. Thesauri Anecdotorum Parte III. pag. 639. 744. Inter alia pag. 680. suadet Æneas, *ut semper Concilium instet aliquod, nec unum dissolvatur, quin aliud ad quinquennium, vel decennium indicatur. Namque Concilium timentes Pontifices Romani magis cavebunt, & præsertim cum Concilia magna ex parte intra Germaniam fieri oporteat propter libertatem.* Novissime *Historiam Gothorum* ad Johannem de Carvagial, Cardinalem Diaconum, scriptam ab Ænea Senensi Episcopo, & in temporibus Justiniani desinentem edidit Joannes Carolus Nevvenus, Francofurti 1730. 4. Exstat etiam editio Operum Æneæ Sylvii curata Helmstadii, & duobus Voluminibus in Quarto An. 1699. 1700. in lucem data post Casparis Corberi, præclari Viri & Professoris Helmstadiensis, obitum a D. Joanne Adamo Schmidio, qui etiam Præfationem de Æneæ vita scriptisque (*c*) præmisit. In illa Helmstadiensi editione occurrunt: 1. *Cosmographia*, 2. *Historia Bohemica*, 3. *in Antoninum Panormitam de dictis & factis Alphonsi* Sapientis. 4. *de Statu Europæ sub Friderico III.* usque ad Annum 1458. ad Antoninum Cardinalem Ilerdensem, 5. *Libri III. de Concilio Basileensi*. & 6. *Epitome Decadum Blondi*. Hæc omnia etiam obvia in editione Operum Æneæ Basileensi, præter librum de statu Europæ sub Friderico III. quem ediderat Freherus Tomo II. rerum Germanicarum, in quo etiam occurrit ejusdem *Oratio gratulatoria ad Alphonsum, Regem Siciliæ, super Connubio Friderici & Leonoræ* An. 1458. &

(*a*) Ughellus Tom. III. Italiæ Sacræ pag. 574.
(*b*) Hanc editionem tanquam emendatiorem sequi se profitetur Launojus f. 356. Epist. & alibi.
(*c*) Journal des Sav. 1708. Octobr. pag. 35. seq.

altera *pro Coronatione Friderici III.* ad Nicolaum V. *cum petitione pro Concilio generali;* tertiaque ad eundem Nicolaum, *ut Fridericum in Turcos passagium parantem adjuvare velit.** Si in additamentis ad historiam litterariam Æneæ Sylvii longius excurrero quam pro modulo scriptionis hujusce, veniam profecto dabunt æqui lectores, qui norint me jam inde ab aliquot annis collectionem orationum, atque opellarum quarundam Æneæ hujus ex editis pluribus collectionibus, & MSS. codicibus acceptam meditari. Ex hac igitur, quam jam prælo paratam servo, ea excerpam, quæ huc conferre judicavero. Pii II. orationes non illas omnes tantummodo, quarum indicem dedit Muratorius, atque hic a Fabricio indicantur, sed & alias plures in meam collectionem invexi, additis e meo marte adnotationibus. En illarum catalogum.

1. *Coram Patribus Basiliensibus pro eligendo loco futuri Concilii*. Laudat Muratorius, sed hucusque latuit manuscripta; ego primus eam vulgavi in volumine IV. Suppl. mei Conciliorum.

2. *Oratio in D. Ambrosii celebritate*. Latuit Muratorium; ego dedi in Tom. V. meorum supplementorum.

3. *Oratio ad plebem de Haspach* hucusque inedita; sed pluribus nota.

4. *Pro restituenda Germanorum obedientia Pont. Eugenio IV.* ex edito Martenis Veter. Monum. Tom. VIII. p. 980.

5. *Ad Mediolanenses* hucusque inedita, & a Muratorio indicata.

6. *Ad Alphonsum de Connubio Friderici, & Eleonoræ*. Habet Freherus rerum Germanicarum Tom. II.

7. *Ad Nicolaum V. pro Cæsaris coronatione*. Datur ex MS. cod. Lucensi, & ab ea plurimum discrepat, quam Freherus ex Vindobonensi cod. pretulit.

8. *Ad Nicolaum V. Pontificem*, quæ plus vice simplici excusa est. Incipit: *Moyses vir Dei*.

9. *Ad Australes;* hæc ipsa est oratio, quam Muratorius in Anecdotis dedit; a me tamen variantes ex codice Lucensi adduntur.

10. *Oratio in Ratisponensi conventu* ex MS. datur.

11. *De Constantinopolitana clade perorata in cœtu principum Francfordiæ*. Extat inter opera Pii II.

12. *In Conventu Viennensi*, & altera *in conventu Novæ Civitatis;* utraque ex MSS.

13. Callisto III. in Pontificem assumpto Æneas nomine Ferdinandi obedientiam pollicetur, qua occasione habita est oratio: *Solent plerique;* & a me ex edito repræsentatur.

14. *De Bohemorum Compactatis*. Ex Anecdotis Muratorii iterum excudenda cum variantibus ex MS. codice.

15. *Pro pace civibus suis reddita*. Emendatior editur ex codice Lucensi; quamquam antea prodivit in Collectione operum Pii II. Basiliensi anni 1551.

16. *Responsio I. Hungaris data*. Ex MS. Codice.

17. *Responsio II. Hungaris data*. Ex eodem.

18. *De Rosa aurea* ex MS. codice.

19. *Orationes in Mantuano Conventu dictæ IV.* Quarum tres sunt in Collectione Conciliorum Labbeana; sed a me cum MS. Codice collatæ sunt. Postremam ego dedi in Tom. V. Suplem. Conciliorum.

20. *Ad Cardinales de noviter promotis Cardinalibus*. Ex Raynaldo ad annum 1459. n. 28. cum variantibus ex MS. Codice.

21. *Responsum datum Bohemis pro Compactatis*. Edidit Leibnitius in Codice juris gentium; datur a me ex MS. Codice.

22. *De pragmatica sanctione sublata*. Ex MS. Codice; edita est tamen in catalogo MSS. Bibliothecæ Universitatis Taurinensis, ex quo variantes dantur.

23. *De S. Catharina inter SS. adscripta*, cujus fragmentum dederunt Bollan-

landiani socii in actis SS. ad vitam S. Catharinæ. Ego integram dabo ex MS.

24. *Ad caput S. Andreæ allocutio*; ex edito Gobelini cum variantibus ex MS. codice.

25. *Orationes II. ad Quirites*; quarum alteram tantummodo Cardinalis Papiensis in suo commentario dederat.

26. *Responsum datum Oratori Venetorum postulantium parci Sigismundo Malatestæ* ex edito Gabelini, cum variantibus ex MS. codice.

27. *Responsum datum Oratoribus Regis Renati Senis*. Hæc cum sequentibus e MS. codice dantur.

28. *Oratoribus Imperatoriæ Majestatis*.

29. *Oratoribus Castellæ Regis*.

30. *Oratoribus Regis Hungariæ*.

31. *Oratoribus Portugalliæ*.

32. *Oratoribus Aragonum, & Siciliæ Regis*.

33. *Oratoribus Francorum Regis*.

34. *Oratoribus Regis Britanniæ*.

35. *Oratoribus Ducis Burgundiæ*.

36. *Oratoribus D. Archiepiscopi Trevirensis*.

37. *Oratoribus Ducis Sabaudiæ*.

38. *Oratoribus Marchionis Montisferrati*.

39. *Oratoribus Bavariæ Ducis*.

40. *Oratoribus Ducis Sabaudiæ in Conventu Mantuano*.

41. *Ad eosdem in eodem Conventu*.

42. *Ad Conventum Mantuanum*.

43. *Ad Oratores Imperiales in eodem Conventu*.

44. *Ad Oratores Venetos in eodem Conventu*.

45. *Ad Oratores Regis Castellæ*.

46. *Ad Albertum Marchionem Brandenburgensem*.

Atque hic demum clauditur ejus Operis pars prima. In altera vero habetur opusculum Æneæ Sylvii historicum nondum editum, *De Diæta Ratisponensi, quæ fuit A. D.* 1454. Opus hoc Æneas dicavit Joanni Varadinensium præsuli, & Hungariæ Regni Cancellario. Additur ingens fragmentum Operis Æneæ in Laurentium Vallam *de Donatione Constantini*, quod pariter e MSS. primo producitur.

In meo Conciliorum Supplemento Tom. VI. pag. 598. Æneæ prolixam epistolam de rebus in Concilio Basileensi turbatis ad Patrum (De Noceto arbitror) scriptam e MS. Cod. Bibliothecæ Cæsareæ Vindobonensis evulgavi.

Æneæ Sylvii epistolam de actis per certos annos in Concilio Basileensi in Codice quodam Bibliothecæ Mellicensis servari legimus in Historia ejusdem Bibliothecæ pag. 50. vulgata Viennæ in Austria paucis ab hinc annis in 4.

In Bibliotheca Cæsarea Vindobonensi nactus sum pariter epistolam alteram, quæ licet nomen in titulo nullum præfert, in indice tamen Codici illi præfixo, alterius quidem a toto Codice, sed paulo recentioris manus, Æneæ Sylvio adscribitur. Legi illam avidus, & exscripsi; sed diligentius illam per otium expendens, intellexi tandem alterius esse ab Ænea authoris. Scripta est enim e Concilio Basileensi, quo tempore e vivis subducto Eugenio Pontifice in ejus locum Nicolaus V. successerat, quem addictus Concilii partibus scriptor Idolum vocat; quamvis se cogitare serio ait de deserendis ejusdem Concilii partibus, ut rebus suis, quibus alioqui male consultum esset, provideret. Quis credat proficisci hæc ab Ænea potuisse, qui author fuerat Germanis, ut concilio abjecto Eugenium agnoscerent; & legationis ea de causa missæ caput extiterat, ac demum Eugenio Pontifici luculenta oratione suo & Germanorum nomine obsequium palam restituerat, ac juraverat?

Æneæ Sylvii carmen in Christi Passionem prodiit Viennæ in Austria in 4. an. 1516. una cum aliis aliorum poematibus, aliisque sacris opusculis.

Ejusdem carmen in S. Augustinum legitur in Sanctuario Papiensi Jacobi Gualle lib. 3. pag. 50.

Epistolæ ejus septem ad Petrum de No-

Noceto, quarum duæ tantum ibidem vulgatæ sunt, indicantur in Catalogo Bibliothecæ Riccardianæ cum Carmine ad B. Virginem, cujus etiam portio ibi legitur.

Æthicus, Cosmographus, de quo in Bibliotheca Latina.

Afflegemensis, sive *Affligeniensis*, Monasterii S. Petri in Brabantia fundatio Anno 1083. & Historia Tom. X. Spicilegii Dacheriani, & Tomo II. editionis novæ pag. 769. 776.

Afflegemensis Chronographus continuatus per Odonem Camberium ab Anno 1122. usque ad Sæculum XVI. ibidem pag. 776. 779.

Agapetus I. Episcopus Romanus ab Anno Christi 535. 29. April. ad 536. 17. April. & *Agapetus II.* ab Anno 946. 2. Junii ad 956. 11. Januarii, quorum nihil exstat præter *Epistolas*, *octo* quidem Agapeti primi, & secundi *Epistolas II.* in Tomis Conciliorum sæpius editas, de quibus videri potest Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia. Epistola Agapeti primi ad Anthimum Cpol. spuria viris doctis judicatur. Agapeti secundi *Epistolam tertiam* ad Gerardum, Lauriacensis Ecclesiæ Archiepiscopum, edidit Christophorus Gevvoldus cum Chronico Reicherspergensi, Monachii 1611. 4. & Lambecius II. pag. 651.* Agapeti II. Epistolas tres ego in meo supplemento ad Concilia Vol. 1. pag. 1123. adjeci. Earum primam accepi ex Menkenio Rer. Germanicar. Tom. 1. pag. 585. qui illam ex MS. Bremensi Chronico dedit; eaque Pontifex junctionem Ecclesiæ Bremensis cum Hamburgensi confirmat. Altera datur ex Gallia Christiana Tom. IV. nov. ed. pag. 278. in qua Ecclesiæ Matisconensi privilegia quædam conceduntur. Tertiam denique suppeditavit Ughellius Ital. Sac. Tom. VIII. pag. 51. nov. edit. eademque in Ecclesiam Triventinam, & Tremolensem intrusi episcopi quidam excommunicantur.

Agapitus, Episcopus Rhodiorum, cujus Epistola ad Leonem Imperatorem pro Concilio Chalcedonensi Latine, sed ex Græco versa, exstat in parte ultima Actorum Concilii Chalced. Tom. IV. Labbei pag. 940. Harduini Tom. II. pag. 736. &c.

S. Agatho, Episcopus Romanus ab Anno C. 679. 29. Maji ad 2. Decembr. 681. Cujus *Epistolæ III.* in Actis Concilii sexti Cpol. An. 680. seq. sæpe editæ, & apud Baron. ad An. 680. n. 6. 29. & An. 682. n. 50. *Concilia Romana* sub eodem habita An. 679. & 680. *Cantus & Cursus Romanus* ab Agathone missus in Britanniam, vide Speelmanni Concilia Britannica Tom. I. pag. 175. seqq. qui Agathonis *Epistolam ad Æthelredum*, & alios pag. 163. affert Latine & Anglo Saxonice. Et de Concilio Romano ad res spectante Britannicas differit pag. 157. seq.* Concilia Romana duo sub Agathone convenisse certum est; incertum vero, ad quod potissimum referatur Canon, quem ego ex MS. Cod. in meo Supplem. Vol. 1. pag. 511. vulgavi. Mandat in eo Pontifex, ut accusatus a populo presbyter seorsum ab Episcopo duobus, vel tribus testibus adhibitis corripiatur. Nisi resipiscat, suspendatur ab officio.

Aggenus Urbicus inter Agrimensorios scriptores, de quibus in Bibliotheca Latina.

Agnellus, Episcopus XXVII. Ravennatensis, tempore Justiniani Imperatoris circa A. C. 553. De cujus vita, præter Hieronymum Rubeum libro tertio Historiæ Ravennatensis, consulendus Agnellus junior, (de quo mox) in Pontificali Ravennatensi, Parte II. pag. 119. seqq. Ejus *Epistola ad Armenium* Arianis opposita *de ratione Fidei* in Johannis Sichardi antidoto adversus hæreses, Basileæ 1528. fol. & in Joannis Heroldi hæresiologia, ibidem 1556. fol. atque inde in Bibliothecis Patrum, & novissima Lugdunensi Tom. VIII. pag. 666.

Agnellus, qui & *Andreas*, Abbas S. Mariæ ad Blachernas & S. Bartholomæi

mæi Ravennæ circa An. C. 842. Scripſit *Librum Pontificalem*, ſive *Vitas Epiſcoporum Ravennatium*, a S. Apollinari uſque ad Petronacium, & qui ei circa An. 836. ſucceſſit Georgium. Primus ex Codice Bibliothecæ Eſtenſis edidit, diſſertationibuſque, Obſervationibus & appendice monumentorum veterum illuſtravit Benedictus Bacchinus, Abbas S. Mariæ de Lacroma Ordinis Benedicti Congregationis Caſinenſis, Mutinæ 1708. 4. & Tomo ſecundo Scriptorum rerum Italicarum eruditiſſimi Muratorii. Mediolan. 1723. fol. Confer Journal des Sav. 1710. Novembr. pag. 563. *Neven Bucher-Saal* Tom. I. pag. 216. Acta Eruditorum Anno 1710. pag. 330. & An. 1724. pag. 49. &c. *Vitam S. Apollinaris* exhibent etiam Acta Sanctorum Tom. V. Julii p. 350.

Agnes Aſſiſias, Virgo, ſoror & diſcipula S. Claræ, quæ Anno Chriſti 1254. diem obiit. Ejus *Epiſtolas* ad eandem Claram & Collegium ſacrarum Virginum Lucas Waddingus edidit Tomo I. Annalium Ordinis Minorum. Vide ſis etiam Henrici Willoti Athenas ſodalitii Franciſcani.

Agnes Blanbekia, defuncta Viennæ Anno 1315. Ejus Vitam & revelationes ab Anonymo Ord. Minorum digeſtas vulgavit Bernhardus Pez, Viennæ 1731. 8. una cum Pothonis libro de Miraculis B. Mariæ Virginis, de quo infra.

Agnetis Virginis *Romanæ*, & ſub Licinio Martyris, S. Ambroſio, Hieronymo, aliiſque celebratæ paſſionem verſibus elegiacis deſcriptam Caſpar Barthius XXXI. 13. Adverſar. Francofurti 1624. fol. & Andreas Rivinus Lipſiæ 1637. 12. edidit ſub nomine *Hildeberti* Cenomanenſis, una cum hujus decem homiliis. Sed *Alexandri* Eſſebienſis eſſe videtur Chriſtiano Daumio in ſyllabo Poetarum Chriſtianorum num. 63. De illa Agnete vide Baronium & Acta Sanctorum 21. Januarii.

De Actis *Agnetis* in *Montepolitiano*, idem Baronius & Acta Sanctorum 20. April.

Agobardus, Epiſcopus ab An. C. 816. Lugdunenſis, defunctus A. 840. De quo egregio Viro diligenter in Hiſtoria Litteraria S. E. Caveus, cui jungi poſſunt Sammarthani Tom. I. Galliæ Sacræ pag. 301. ſeqq. Carolus le Cointe Tomo octavo Annalium Francorum, Theophylus Raynaudus indiculo Sanctorum Lugdunenſium Tom. VIII. Operum pag. 25. ſeq. 599. ſeq. Dominicus de Colonia Hiſtoriæ Litterariæ Lugdunenſ. quam Gallice nuper edidit, Tom. II. pag. 93. Acta Sanctorum Tom. I. Junii pag. 748. ſeq. ubi etiam diſquiritur, num Sancti nomine ſit afficiendus, qui tam diſerte ſcilicet imaginum cultum ac venerationem confutavit. Scripta Agobardi felici fortuna ſervata ſunt a Papyrio Maſſono. Cum enim Lugduni in vico mercium libros quæreret cum Stephano Verdiero, & apud compactorem librorum verſarentur ejus rei cauſa, illeque Agobardi Codicem in membranis perſcriptum veteribus notis, dilaniare paratus eſſet, cultrumque ad eam carnificinam manu teneret, vitam illi Papyrius redemit, Codicemque poſtea in Regiam Bibliothecam intulit Papyrii frater Joannes Baptiſta Maſſonus. Prodiit Agobardus Papyrio Maſſono curante Pariſiis 1605. 8. & deinde ex meliore editione Stephani Baluzii, 1666. 8. qui non modo Regium illum Codicem novo ſtudio contulit, & non pauca ex eo caſtigavit, ſed etiam addidit ineditum antea librum, quem Agobardus Amalarii libris quatuor de Divinis Officiis oppoſuit, & Baluzius expreſſit ex veteri Codice Petri Marnæſii, Senatoris Grationopolitani, collato etiam apographo, quod Petrus Franciſcus Chiffletius cum eo communicavit. Maſſonii editio repetita in Bibliothecis Patrum Colonienſibus An. 1618. Tomo IX. ſed recognita ſecundum Indicem Hiſpanicum: tum Pariſienſibus 1644. 1654. T. IX. Editionem vero Baluzianam

nam exprimit Lugdunensis A. 1677. Tom. XIV. Singula Agobardi Scripta, post Cavei & Dupinii industriam recensere, esset actum agere. Tantum addo Goldastum in Monarchia Imperii, statim in limine primi Tomi exhibere Agobardi *Epistolam de monarchia Imperii Francici & divisione regnorum Italiæ, Galliæ, Germaniæ inter Ludovici Pii liberos*; quæ est etiam apud Freherum & Andream du Chesne: Tomo secundo autem, ejusdem scriptum: *de comparatione utriusque regni, Ecclesiastici & Politici*, obvium quoque in Tomo secundo Bibliothecæ maximæ Pontificiæ, quam Romæ 1695. ad 1699. Volum. XXI. in fol. edidit Joannes Thomas de Rocaberti. Versibus hexametris scriptum Epitaphium Caroli M. defuncti A. C. 814. & Carmen phalæcium de translatis Lugduni reliquiis SS. Martyrum Cypriani, Sperati & Pantaleonis edidit Andreas Rivinus cum Psalmis & Hymnis Drepanii Flori & aliorum, Lipsiæ 1653. 8.

Agrippinus, Carthaginiensis ante S. Cyprianum Episcopus, sub quo Concilium de rebaptizandis hæreticis habitum, Cypriano eandem sententiam deinde tuenti prævivit, ut ipse testatur in Epistola 73. ad Jubajanum. Etiam ipsum Agrippinum eo de argumento librum unum vel plures edidisse, licet pridem deperditos, ex Augustini Epistola 48. ad Vincentium (editionis novæ 93.) colligit Caveus. Meminere Agrippini idem Augustinus II. 7. de baptismo contra Donatum, Vincentius Lirinensis in commonitorio cap. 9. & Facundus lib. X. cap. 3. Tom. II. Operum Sirmondi pag. 725. De controversia illa adeundus Johannes Launojus lib. VIII. Epist. 15.

Agroetius medio sæculo quinto Grammaticus, qui ad Eucherium Lugdunensem scripsit de Orthographia, & Fl. Capri Orthographiam supplevit, de illo dixi in Bibliotheca Latina lib. IV. cap. 7.

Ahytho aliis *Haito*, *Heito*, *Haido*, *Hatto*, *Oto*, Episcopus Basileensis, & ab Anno 806. Abbas Augiæ Cœnobii, circa A. C. 820. publicavit *Capitulare*, capitibus XXV. editum a Dacherio Tom. VI. Spicilegii pag. 691. & Tom. I. editionis novæ pag. 584. Ab eodem Ahythone *visiones* Monachi Augiensis *Wetini* Anno 824. defuncti scriptas prosa, sicut heroico metro a Walachfrido, testatur Hermannus Contractus. Caroli M. testamento subcripsit An. 811.

Aidanus Avuinas, Northumbriorum, sive Lindisfarnensis Ecclesiæ in Anglia Episcopus primus, a Rege Northumbriorum Osvvaldo constitutus, diem obiit An. 651. Hujus *Commentarios in Sacram Scripturam*, & *Homilias*, sive *Conciones* memorat Joannes Baleus Centur. I. cap. 76. De hoc Aidano Beda III. 14. seqq. Eccles. Histor. Anglor. & in vita Cuthberti & Martyrolog. Rom. 31. August.

Aigradus, Vossio *Angradus*, Monachus in Normannia *Fontanellensis*, Benedictinus, scripsit ad Hilbertum Abbatem suum, qui An. 700. obiit, *Vitam S. Ansberti*, Rothomagensis Episcopi. defuncti A. 695. Exstat illa apud Surium & in Actis Sanctorum 9. Februarii, & in Mabillonii Sæculo secundo Actorum Ordinis Benedictini, pag. 1048. Sed interpolatam vel junioris auctoris esse hanc vitam eruditi judicant, quoniam in illa mentio cladis, quam Provinciæ intulere Agareni A. 737.

Aileranus, aliis verius *Aireranus*, *Ereranus*, Scoto Hibernus cognomento Sapiens, Presbyter & Scholasticus seu Ludimagister Scholæ Cluainerardensis in Hibernia, Sæculo VIII. ut videtur, (post Columbam, Ultanum & Adamnanum,) scripsit *Gesta S. Patricii*, & quæ sola ætatem tulit *interpretationem mysticam progenitorum Christi*, quæ cum Columbani scriptis edita a Patricio Flemmingo Ord. Minor. Lovanii 1667. & recusa Tom. XII. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdun. 1677. pag. 37.

Ail-

Ailmerus, sive *Elmerus*, Monachus Cantuariensis Ordinis Benedictini, defunctus An. 1130. quem Pitseus pag. 201. præter *Homilias* & *Epistolas*, *librumque scientialem & Sacramentalem* MS. Cantabrigiæ, refert scripsisse *contra Mundi Miserias*, & *Exercitia vitæ spiritalis: Recordationes beneficiorum DEI*, *de inquisitione DEI*, *de absentia vultus DEI*, & *de bono vitæ claustralis*.

Ailredus, vide *Ealredus*.

Aimarus de Rossillon, Archiepiscopus * ab A. 1275. ad 1283. Lugdunensis. Ejus *Ordinatio*, ut more antiquo Archiepiscopus Lugdunensis, & Episcopus Eduensis, alter alterius Sedem vacantem administret, edita a Dacherio Tom. VIII. Spicilegii pag. 253. & edit. novæ Tom. III. pag. 684.

Aimericus de Peiraco, Abbas Moissiacensis, qui *de gestis Caroli Magni* scripsit ad Joannem Ducem Bituricensem. Usus est Cangius ex Codice Regio Paris. 1344.

Aimericus Picaudus, sive *Picardus*, cujus rhythmum, sive versus rhythmicos de S. Jacobo Apostolo legit idem Cangius in Bibliotheca Sancti Germani de Pratis Cod. 608.

Aimo, vide *Haymo*.

Aimoinus, sive *Haimo*, patria Petricorius Aquitanus, a librariis modo in *Aumonium*, modo in *Aimonium*, *Amonium*, vel *Annonium*, transformatus, Monachus ab An. C. 970. Cœnobii *Floriacensis*, sive S. Benedicti (de Fleury) ad Ligerim. Hic An. C. 1005. Vitam & Miracula Abbatis sui *Abbonis* † (quem priore anno Wascones interfecerant) consignavit ad Hervæum, sive Heriveum Clericum Thesaurarium S. Martini. Vita exstat in Joannis de Bosco Bibliotheca Floriacensi, Lugduni 1605. 8. pag. 299. in Pithœi XII. Scriptoribus pag. 428. & Tom. VIII. Actorum Benedictin. pag. 682. Eidem Abboni dicavit *libros IV. Historiæ Francorum*, quam ad Pipini Regis inaugurationem sive in An. C. 752. deducere voluit, sed substitit in fundatione Monasterii Floriacensis circa A. C. 650. vel 660. Cætera igitur a libri quarti capite 42. in quo du Chesnii editio desinit, & liber quintus usque ad Annum 1165. addita a Monacho quodam S. Germani Paris. aliisque. Vide Labbei diatribam de Aimoino Tom. II. de S. E. pag. 829. Cointii Annales Francorum Tom. I. pag. 842. Tom. II. pag. 161. Tom. III. pag. 401. Tom. IV. pag. 117. &c. Launojum inquisitione in chartam immunitatis pag. 77. seq. ejusque inquisitionis assertione pag. 620. seqq. quæ utraque scripta recusa Tomo Launoji tertio Operum. Nicolai Hieronymi Gundlingii *Frag-Stucken*, XIV. Edita Aimoini Historia a Badio Paris. 1514. fol. sub *Annonii* nomine, & restituta Aimoino, recensitaque a Joanne Nicotio, Paris. apud Andream Wechelum 1567. 8. deinde a Jacobo Breulio ibid. 1603. fol. & in Joannis a Bosco Bibliotheca Floriacensi, Lugduni 1605. 8. nec non in Scriptoribus Francicis Marquardi Freheri, Hanov. 1613. fol. denique in Tomo tertio Andreæ du Chesne, Paris. 1641. fol. ubi etiam *Poema de prima fundatione Cœnobii Floriacensis*, versibus hexametris, itemque alterum *de translatione reliquiarum S. Benedicti in Galliam*, quod obvium quoque in Mabillonii Actis Sanctorum Ordinis Benedicti Sec. II. pag. 359. *Sermo in festivitatibus S. Benedicti* cum versibus Mauri, Paulique, Casinensium Monachorum, Smaragdi Abbatis, Aldelmi Episcopi, aliorumque, in laudati Joannis a Bosco Bibliotheca Floriacensi pag. 270. in qua etiam pag. 79. *Historia Miraculorum S. Benedicti*, *libris II. ad Gauzlinum*, * sive *Gauslenum* Abbatem, postea Bituricensem Archiepiscopum, quos habent quoque Bollandus ad 21. Martii pag. 324.

* Sammarthan. Tom. I. Galliæ Christianæ pag. 325.

† Ex miraculorum libro unicum modo caput superest.

* Trithemius cap. 305. ad *Renaldum Monachum*.

324. & Mabillonius Sæc. Benedictin. IV. Parte II. pag. 366. Vide supra in *Adrovaldo*. Sigebertus Gemblacensis c. 101. Aimoini Historiam Francorum memorans, scribit *situm etiam Galliarum distinxisse*.* Dedit & *acta translationis S. Savini Martyris* ex templo jam diruto, & deserto ad Abbatiam, quæ nunc S. Savini dicitur in Pictaviensi ditione. Acta ista legas apud Martene Vet. Monum. Tom. VI. pag. 806.

Aimoinus, sive *Aymoinus*, Notarius & Monachus *S. Germani* de Pratis in suburbio Parisiensi, qui subscripsit diplomati dato A. C. 872. regni Caroli (Calvi) 32. Ejus *libri II.* ad Bernonem Abbatem, *de inventione & translatione corporis B. Vincentii* Levitæ & Martyris, ex Valentia Hispaniæ An. 864. ad Monasterium Castrum Diœcesis Albingensis in Gallia, versibus scripti hexametris una cum *Epistola ad Theotgerum Monachum* & *Carmine* versuum LX. heroicorum de eadem translatione exstant, cum Breulii Aimoino Historiæ Francicæ scriptore, Parisiis 1603. fol. in Bosciii Bibliotheca Floriacensi, Lugduni 1605. 8. & in Actis Sanctorum Januarii Tom. II. pag. 405. nec non in Mabillonii Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti Sec. IV. Part. I. pag. 652. Liber *de S. Germani*, *Episcopi Parisiensis*, *Miraculis* ab An. 846. ad 874. scriptus An. 892. in Jacobi Mosandri Appendice ad Surium 25. Julii, in Actis Sanctorum 6. Maji pag. 801. & in Mabillonii Actis Sanctorum Ord. Benedicti Sæc. III. Part. II. pag. 104. *De translatione SS. Martyrum Georgii Monachi*, *Aurelii & Nataliæ liber*, & *libri II. de eorum miraculis*, apud eundem Mabillonium Sæc. IV. Tom. II. pag. 45. Sunt etiam, qui huic Aimoino tribuunt libros miraculorum B. Mauri, & Historiam inventionis corporum Placidi Abbatis & Sociorum ejus.

Ainardus, *Agenardus*, infra *Eginhardus*.

* Haitonus ipse cap. 46.

Aimvvicus, vide Eynvvicus.

Ajo Croilandensis, in Anglia, Monachus Ord. Benedictini An. C. 974. obiit, scripsitque Ingulpho Abbate ab Anno 1076. ejusdem Monasterii, & Pitseo pag. 821. teste Chronicon *de rebus memorandis Monasterii Croilandensis*, & *de statutis Turketuli Abbatis*. Illud Chronicon ab Anno 664. ad 974. Ingulphus, de quo infra, totum suo Chronico inseruit, quod inter Scriptores rerum Anglicarum post H. Savilim, Londini 1596. fol. longe integrius edidit Thomas Galeus, Oxoniæ 1684. fol.

Aithonus, Dominus Cuychi, aliis *Aythonus*, *Haitlonus*, *Aytonus*, Armenius, Regi Armenio Aythoni, qui post XLV. annorum regnum Monachus, Macarii adscito nomine A. C. 1270. diem obierat, junctus sanguine, ex Regulo ipse Monachus non Dominicanus, sed Præmonstratensis * ipse quidem Latine non scripsit, non fuit tamen hoc loco a me prætereundus, quia sub ejus nomine Latine fertur liber notissimus nec indignus lectu *Historiæ Orientalis* atque *de Tartaris*, quem post A. 1305. ille scilicet, jussu Clementis Papæ quinti, Gallice Pictavii dictavit *Nicolao Falconi* ** Pictaviensi, qui ex Gallico Latine se eum testatur transtulisse An. 1307. Præter alia liber ille comparatus est ad suadendum passagium in terram sanctam cap. 49. & 55. ita tamen ut totum Consilium suum correctioni Papæ subjiciat cap. 57. 58. Prodiit primum Menardo Molthero curante Haganoæ 1529. 4. tum Basileæ 1532. 1555. fol. inter Scriptores Novi Orbis: deinde in locis quibusdam emendatior, a Reinero Reineccio Helmstad. 1585. cum Paulo Veneto 4. tum Berolini 1671. 4. cum Paulo Veneto & aliis, editore Andrea Mullero, Greiffenhagio, qui Basileensem editionem secutus, emendationes Reineccii ad calcem Voluminis annotavit. Belgice etiam prodiit Amstelodami 1664. 4. J. H. Glazemachero inter-

** Male *Salconi* in Andreæ Mulleri editione.

terprete, ut Italicam An. 1535. Gallicamque in Petri van der Aa collectione: Recueil des voyages curieux, a Leide 1729. 4. Tomo II. & Anglicam plus semel excusam prætercam.

Bernardus Alamainy, * Doctor in Decretis, Caroli VI. Galliarum Regis Capellanus, & ab Anno 1371. Episcopus Condomensis. Scripsit Tractatum duplicem *de Schismate* tempore Clementis VII. Anti-Papæ, cujus electionem improbavit. De his, quæ MSS. in variis Bibliothecis feruntur, vide Bulæum in Histor. Acad. Parif. ad Annum 1392. & Oudinum Tomo III. pag. 1176.

Alanus Albretus, Anglus, Ord. Benedict. ex Monacho Cantuariensi Abbas Deoberberiensis, sive Theocicuriæ, hodie Teukesburiensis, qui An. C. 1201. diem obiit. Ex libro illius *de Vita & Exilio Thomæ Becket*, Archiepiscopi *Cantuariensis*, An. 1170. interfecti, pleraque inserta a Stephano Laugtono quatuor libris, sive quadrilogo de Thomæ Vita, qui ejus legitur præmissus Epistolis a Christiano Lupo, Bruxell. 1682. 4. quemque scriptor profitetur se collegisse ex quatuor Auctoribus, Johanne Severiano Sarisberiensi, ** Magistro Heriberto de Bosaham, Wilhelmo Cantuariensi, & hoc Alano, cujus *Sermones* quoque & *Epistolas* Pitseus commemorat. Baleus III. 46. etiam *Acta Clarendonensia*, sive, ut Lelandus cap. 191. *de rebus gestis in Clarodunensi Concilio ac postea*, nec non *Problemata Sophistica*.

Alanus Beuclif, sive Bellocliivus itidem Anglus, Parisiis Lector publicus circa An. 1230. a Matthæo Parisio inter eruditissimos celebratus suæ ætatis, Johanni Lelando cap. 235. Sacræ Scripturæ lucidus Interpres.

Alanus de Insulis, sive ex Civitate Insulana, Gallo-Flandriæ metropoli, Doctor Parisiensis, inde Monachus Claræ vallis & ex Abbate *Ripatorensi* (*la Rivour*) Ord. Cisterciens. in Diœcesi Trecensi, ab A. 1151. post Hugonem Episcopus *Autissiodorensis*, denique ab Anno 1167. iterum Monachus Claræ-vallensis, defunctus An. 1202. ætat. 93. Ita enim de hoc scriptore sentire mihi placet, persuaso argumentis Clarissimi Oudini in dissertatione de unico Alano Tom. II. pag. 1388. seqq. ut nec iis accedam, qui duos Alanos de Insulis faciunt, cum Bulæo Histor. Acad. Parif. Tom. II. pag. 432. seq. Tom. III. pag. 19. Lud. Jacobo a S. Carolo de Scriptoribus Cabilonensibus pag. 144. nixi mala fide commentitii epitaphii, quo Alanus ille, junior scilicet, dicitur An. 1294. obiisse: quod confutat etiam Jacobus Quetif Tomo I. Bibliothecæ Scriptorum Dominicanorum pag. 194. neque illis, qui cum Sammarthanis T. II. Galliæ Christianæ p. 280. contendunt, obiisse A. 1182. neque cum iis sentiam, qui Siculum faciunt, aut distinguunt vel Hispanum, vel Germanum etiam, sive Teutonicum, nisi Flandriam Germaniæ accensere velis. Vide Leyserum de Poetis medii ævi pag. 1012. seq. Scripta hujus Viri, qui in titulo Operum *Alanus Magnus* dicitur, & propter variam scientiam, cognomen *Doctoris Universalis* meruit, edita hæc exstant: 1. *Commentarius in Cantica Canticorum* ad laudem beatæ Virginis, editus primum Parisiis 1540. 8. 2. *Summa de arte prædicatoria*. 3. *Sermones XII.* de variis argumentis. 4. *Liber sententiarum & dictorum memorabilium*. 5. *Liber de sex alis Cherubim*, qui minus integer legebatur inter *Bonaventuræ* Opera. 6. *Pœnitentiale*, sive *Corrector*. 7. Summa quadripartita *de Fide Catholica* (scripta post Concilium Lateranense III. habitum An. 1179.) libris IV. *contra Albigenses*, *Waldenses*, *Judæos* & *Paganos*, seu *Mahometanos*, ad Wilhelmum, Montis Pessulani Principem: ex quibus Libri duo priores a Joanne Massono Parif. 1612.

* Ita Sammarthani Tom. II. pag. 531. rectius, quam alii *Alamandi*.

** In editione Quadrilogi Parif. 1495. 4. *Johanne Carnotensi*, *Herib. de Hoscham*.

1612. 8. & cum tertii initio a Carolo de Visch inter Alani opera editi: duo posteriores ab eodem ad calcem Bibl. Cisterciensis, Colon. 1656. 4. pag. 411. seq. 8. *De planctu Naturæ*, prosa & carmine, (*a*) contra Sodomiæ crimen. 9. *Anti-Claudianus*, (*b*) sive Encyclopædia versibus Hexametris distincta in libros IX. certansque ingenio cum Claudiani poematibus, quod plerumque sine auctoris nomine, sæpius prodiit Basileæ, post primam editionem An. 1536. & Antvverpiæ 1611. 1621. Venetiis 1582. 12. 10. *Rhythmus de Christi incarnatione*, qui incipit: *Exceptivam actionem Verbum Patris excipit*, aliusque *de fragilitate humanæ Naturæ*, cujus initium: *Omnis Mundi Creatura quasi liber ac pictura*. Ambo primum in Gallo-Flandria Joannis Buzelini sacra & profana lib. I. cap. 7. Duaci 1625. fol. 11. *Parabolæ*, aliis *doctrinale altum*, rectius *doctrinale minus*, vel *Compilatio Proverbiorum* Versibus elegiacis. Incipit:

A Phœbo Phœbe lumen capit: a sapiente
Insipiens sensum quo quasi luce micat.

Prodiit Daventriæ 1492. 4. Colon. 1497. Lipsiæ 1499. fol. 1516. 4. Lugduni 1501. & Coloniæ 1520. 4. cum Commentario *Matthæi Bonihominis*, inter auctores octo morales: Paris. 1536. & Lugduni 1536. 8. & cum notis Andreæ Senftlebii, Uratislav. 1663. 8. etiam Gallice Paris. 1492. fol. & 1536. forma minore. Distinctione *prima*, unumquodque monitum disticho, *secunda* tetrasticho, *tertia* hexasticho, *quarta* octosticho, *quinta* decasticho, & *sexta* sive ultima dodecasticho absolvitur. Emendatius hoc doctrinale ad MS. Helmstad. atque editiones veteres recensitum occurrit in laudati Leyseri historia Poetarum medii ævi pag. 1064. seq.

Hæc undecim scripta Alani (exceptis duobus posterioribus libris summæ quadripartitæ num. 7.) junctim edita sunt a Carolo de Visch, Antvverp. 1653. fol. Sed præterea habentur etiam 12. *Vita S. Bernardi*, ad Pontium Clarævallis Abbatem scripta ab Alano Episcopo Autisiodorensi, & edita a Joanne Mabillonio post antiquiss. editiones plus vice simplici, & novissime Tom. II. Operum S. Bernardi edit. Paris. 1719. fol. pag. 1252. 13. *Commentaria*, sive septem libri explanationum in *Divinationes Propheticas Merlini Caledonii*, a Galfredo Monemutensi Latino carmine redditas e Britannico. Francofurti 1608. 8. De Ambrosio Merlino & illo altero vate, qui Arthuro Regi charus exstitit, ante mille claro annos, vide Lelandum cap. 27. & Baleum I. 65. & Pitseum p. 101. 14. *Rhythmi contra amorem Veneris* editi a Leysero pag. 1092. 1097. 15. *Dicta de Lapide Philosophico*, Lugduni Batavorum 1599. in 8. & in Vol. III. Theatri Chemici, atque alibi, etiam versa Germanice. 16. Denique *liber de naturis quorundam animalium*, est liber secundus bestiarii Hugonis de S. Victore, Tomo II. Operum pag. 418. seqq. Rothomag. 1648. fol.

Inedita vel deperdita longe plura a Trithemio cap. 527. Vischio in Bibliotheca Cisterc. pag. 23. seq. & Oudi-

(*a*) Metra IX. ex tribus Helmstadiensibus Codicibus longe emendatiora exhibet B. Polycarpus Leyserus in Historia Poetarum medii ævi pag. 1045. seq. qui & ex apibus Urbanis pag. 179. Allatium notat commentario voluisse scriptum illud illustrare. Vide & Colvenerium ad formicarium Nyderi pag. 26.

(*b*) De hoc Alani poemate diligenter idem Leyserus pag. 1016. seqq. qui & pag. 1021. ineditos in illud Commentarios memorat *Adami de Basseya* & *Radulphi de Longo Campo*: de quo Baleus XII. 13. notatque editionem Vischianam multis locis meliorem dari posse ex Codice Helmstadiensi, quod adscripto speciminis in vicem libro primo integro ostendit. Ad suas in Alani Anti-Claudianum notas provocat Rittershusius ad Guntheri Ligurinum VII. 547. p. 146. Quoniam vero in MSS. quibusdam, ut Lipsiensi apud Fellerum pag. 436. num. 204. inscribitur: *Anti-Claudianus de Anti-Rufino*, inde non contemnenda fortasse Barthii sententia Tom. II. in Statii 2. Thebaid. 714. p. 639. esse *Anti-Claudiani* titulum datum ab auctore, quia disputat pro Providentia, quam dubiam in ingressu librorum in Rufinum facere videbatur Claudianus.

dino Tom. II. pag. 1405. seq. memerantur: *Commentarii in Moysis quinque libros*, *in Prophetas*, *Evangelium*, *Apostolum* & *Apocalypsin*. *Oculus Sacræ Scripturæ*. *Oculus moralis*, carmine. *Pœnitentiale*, qui *Corrector* dicitur, seu *Medicus animarum*, ab edito diversus, vide Oudinum pag. 1407. seq. *De triplici Mundo*, carmine. Incipit: *Expugnant hyemem vernali* &c. *Libri quatuor de Pœnitentia* ad Henricum Bituricensem Archiepiscopum. Summa *quot modis* ad Hermengaldum Abbatem S. Ægidii, sive *de æquivocis mysticis*, de diversis vocabulorum Scripturæ significationibus, secundum ordinem Alphabeti. *Doctrinale altum* de maximis seu axiomatibus Theologiæ, sive *de doctrina liber*. *Summa de conflictu vitiorum & virtutum*. (Videndum sitne scriptum hoc titulo, quod Ambrosio Autperto tribuunt Benedictini Tom. VI. Augustini edit. Amstelod. pag. 699.) *Gnomarum libri IX.* quos habuit Barthius & speciminis loco, inde Othonis, nescio cujus sententias edidit XXXI. 9. Adversariorum. *Quodlibeta*. *Sermones* plures & *Epistolæ*. Libros quatuor super Sententias Trithemius primo loco nominat, sed Oudinus putat, eum falli, & summam quadripartitam, supra n. 7. recensitam pro illis accepisse. *Hujus scriptoris esse censeo duo hæc opuscula, quæ in codice sæculi circiter XII. membranaceo in Bibliotheca Trivisanea contineri testatur vir in eruditione literaria princeps Apostolus Zeno in epistola de opere Bernardi Trivisani. Sunt vero: *Tractatus Magistri Alani contra hæreticos*. Incipit: *Quoniam temporibus istis Manichæorum hæresis pullulat*. Ex hoc exordio plane constat opus hoc esse diversum ab eo, quod haud dissimili in argumento scripsit Alanus *contra Albigenses*, & *Valdenses*. Opus aliud comprehensum in codice Trevisaneo est epistola ejusdem, *quod non est celebrandum bis in die*. Incipit: *Venerabili Amico P. Magister Alanus salutem*.

Allucinatus est Fabricius, cum inter opera Alani a Vischio collecta omisit *dicta alia M. Alani de Insulis*, *quæ communiter mirabilia nuncupantur*. Putavit fortasse unum idemque esse opus cum libro *Sententiarum*, *ac dictorum memorabilium*. Revera tamen duo sunt opera, & tamquam duo distincta in codice Monasterii Dunensis nactus est, & vulgavit Vischius.

Alanus Linensis Nordovolgius Anglus Carmelita, Theologiam Grantæ Girviorum circa A. 1420. professus, librum composuit, *de quadruplici sensu Sacræ Scripturæ*. *Memini me etiam*, inquit Joannes Lelandus cap. 370. *Grantæ aliquando vidisse* Æquatorium Joannis de Linneriis, *quod nomen a Linensi non multum differt*, *opus eruditis dignum auribus*. Idem cap. 524. ejus *Elucidationes Aristotelis*, *Conciones*, & in omnes fere veteres Theologos, *Indices* commemorat. Theologos illos de nomine appellat Baleus VII. 54. ait enim Alanum indices adornasse in Antiquitates *Josephi*, *Hieronymum* in Josue, Quæstiones & Dialogum *Augustini*, *Basilii* Homilias, *Gregorii M.* Moralia, Homilias, & in Ezechielem: in *Bernardi* tria Opuscula & super Missus est, & super Cantica: in Homilias *Alcuini*, *Petrum de Aurora*, sive Auroram Petri de Riga: in *Gerardum* Laodicensem, in Officiarium *Joannis Beleth*, revelationes & prophetias *Brigittæ*, *Hugonem de S. Victore*, *Petrum Blesensem*, *Richardum* super Threnos, Psalmos, & de somno Nabuchodonosoris & de XII. Patriarchis. In sermones *Gilberti*, in distinctiones *Parisiensis* & sermones ejusdem: in Cantica *Neckam*, in miracula Mariæ, in Mariale majus & minus, in *Thomam* Aquinatem de perfectione, in Sententias ejusdem & *Scoti* & *Bacanthorpii*: in *Ægidium* de regimine Principum: in Compendium Theologiæ, in sermones *Losani*, in Chronicon *Rogeri Hoveden*, in Carmelitarum gesta, *Riboti*: in reductorium Bibliorum, in Stimulum amoris, in Thre-

Threnos *Lathbery*, in *Gorham* super Matthæum & Lucam: in Quadragesimale Voraginis, in *Costasy* * super Apocalypsin, in Sermones antiquorum propriosque: in conflictum vitiorum, in historiam Lombardicam, in proprietates *Bartholomæi*. Idem Baleus inter Alani hujus scripta refert *Moralia Bibliorum* & *Prælectiones Theologicas*.

Alanus, *Abbas S. Mariæ*, cujus *Homiliarium* MS. memorat Bernardus Pezius Tomo III. Anecdotorum Parte III. pag. 630.

Alanus de Rupe, sive *Rupensis*, Armoricus Gallus, Ord. Dominicani, defunctus in Conventu suo Zvvollensi An. C. 1474. teste Trithemio cap. 850. de S. E. commendator (post Petrum Eremitam & Dominicum Ordinis Prædicatorum Conditorem) præcipuus *Rosarii*, de quo plura dixi in Indiculo Mariano. Vide sis Bzovium ad An. C. 1473. num. XXII. seq. A. 1476. num. XVII. An. 1478. num. XIII. & An. 1479. num. XXVII. Scripta junctim edita sub titulo Alani redivivi, Friburgi 1619. 4. Coloniæ 1624. 8. & Andrea Rovetta curante, Neapoli 1630. 1665. 8. De illis & de aliis ineditis non habeo, quæ addam Jacobi Quetif industriæ, cujus consulenda Bibliotheca Dominicanorum Tom. I. p. 850. seq. Idem T. II. p. 778. laudat Dominici Riera, Dominicani Volumina, Alani de Rupe Psalterio Christi & B. Mariæ illustrando & commendando destinata, unum Majoricæ editum 1689. fol. & alterum ibid. 1700. fol.

Albericus Aquensis. infra, *Albertus*.

Albericus Bergomensis, infra *Albericus de Rosate*.

Albericus Monachus, qui decem annorum puer *Casinense* Cœnobium ingressus est circa Annum Christi 1120. Hujus librum de visione sua memorat Joannes Baptista Marus notis ad Petrum Diaconum p. 180. edit. a me curatæ.

Albericus, Monachus *Casinensis*, idemque Diaconus *Cardinalis*, qui A. C. 1088. obiit nonagenarius. Scripsit pro Gregorio VII. adversus Henricum VII. nec non vitam S. Scholasticæ, passionem S. Modesti, & S. Cæsarii, librum de corpore Domini, SS. Patrum testimoniis roboratum adversus Berengarium, Epistolas ad Petrum Ostiensem Episcopum, aliaque multa tum prosa, tum versu, sive rhythmo, quæ a Petro Diacono de Viris illustribus Casinensibus cap. XXI. recensentur. *Vitam S. Dominici* edidit Bollandus in Actis Sanctorum 22. Januar.

S. Albericus inter primos Ordinis *Cisterciensis* fundatores, quem primas Cistercii constitutiones ab Apostolica sede approbatas A. C. 1101. publicasse, & A. 1109. defunctum, notat Carolus de Visch in Bibliotheca Scriptorum Cisterciensium, pag. 17.

Albericus Cisterciensis Monachus, de quo Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Scriptoribus Cabilonensibus pag. 136. Vide infra *Albericus trium fontium Monachus*.

Alberici Londoniensis Metheologia (μὴ θεολογία) MS. in Bibliotheca Hohendorfiana, quæ accessit *Thesauro Librario* Augustissimi Imperatoris. Vide & infra, *Albricus*.

Albericus de Rosate, seu *Roxiati*, *Bergomensis*, JCtus, qui medio Sæculo XIV. scripsit commentarios in librum sextum Decretalium, Dictionarium Juris Civilis & Canonici, aliaque, quæ apud Trithemium cap. 608. & Joannem Gottfridum Olearium referuntur. Alius *Albricus de Rosate*, de quo infra in *Albricus* Londinensis. **Quæstiones statutorum* impressæ Comi apud Magistrum Baldassarem de Fossato an. 1477. die 15. Februarii. Dictionarium juris civilis, & canonici compilatum ex primo, & secundo Dictionario, quæ separatim scripserat, impressum fuit antiquissimis typis absque loco, & anno. Idem Dictionarium de *verborum*, *& rerum significatio-*

* Henricum de Costesey.

tione impressum Bononiæ an. 1481. in fol.

Albericus, *Monachus* monasterii *trium fontium*, Ord. Cisterciensis, in diœcesi Catalunensi, quod conditum est circa An. C. 1117. Albericus ipse clarus circa An. 1241. in quo *Chronicon* ejus desinit, incipiens ab Orbe condito, editumque ab illustri Leibnitio Tom. II. accessionum historicarum, Lipsiæ 1698. 4. In hoc Chronico, præter Sigebertum & Anselmum Gemblacenses, Hugonem de S. Victore, Turpinum, Ottonem Frisingensem, Guidonem de Basochis, Helinandum, Guilelmum Malmesburiensem, Luitbrandum, & Baldricum, citatur pag. 341. & aliis pluribus locis ab Anno 1163. ad 1223. etiam Albericus. Confer, quæ notavit Jacobus le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ num. 7103. pag. 355. seq. Diligentem in eclipsibus annotandis observavit Chifletius de Anastasi Childerici pag. 25. Vide etiam Muratorium Tomo V. Scriptorum Italiæ pag. 137. Labbeus in Catalogo MSS. pag. 13. monet hoc Alberici Chronicon utile perquam esse digerendis nobilium Galliæ ac Germaniæ familiarum genealogicis tabulis. Carolus de Visch in Bibliotheca Ordinis Cisterciensis testatur Alberici hujus *poeticam* MStam extare apud Dominicanos Coloniæ, adponitque hoc ejus initium: *Multa viri veteres*.

Albericus Veerus, ex Comitum Oxoniensium familia, circa An. C. 1250. in Bonaclea villa Trenovantum tribus a fano Osithæ milliaribus dissita scripsit libellum *de genere*, *vita & cœnobio D. Ositæ*, quem multis laudibus effert Joannes Lelandus cap. 247. ex eoque ait, se didicisse bonam partem antiquitatis Ostrosaxonici littoris, ac etiam Boccaniæ, qua vallis Æilleburiana subsidet.

Alberius, qui Petri Neapolitani Archi-Episcopi jussu circa An. C. 1230. scripsit *vitam S. Aspreni*, sive *Asprenatis*, primi, ut ajunt Neapolitani, temporibus Apostolicis Episcopi, editam ab Ughello Tomo VI. Italiæ sacræ pag. 19. editionis novæ Venet. 1717. fol.

Albertanus, Caussidicus Brixiensis, Friderico Ænobarbo Brixiam An. C. 1162. obsidente scripsit librum *de doctrina dicendi & tacendi*, *deque virtutibus diligendis & vitiis fugiendis*. Prodiit Daventriæ 1490. 4. & Lipsiæ 1491. 4. Meminit & libri a se compositi *de amore & dilectione DEI aliarumque rerum*, *deque forma vitæ*.* Librum de *amore*, *& dilectione Dei & proximi* scribebat Albertanus anno 1238. cum carcere detineretur Cremonæ a Friderico II. Imperatore Brixiam tunc obsidente. Ita legitur in adnotatione MS. adjecta Codici Taurinensi, in quo opus illud Albertani legitur. In alio Taurinensi Codice 762. servatur ejus liber *consolationis & consilii*, quem scribebat, ut ibi legitur, *an.* 1246. *mensibus Aprilis*, *& Maji*. Nevizanus in Sylva Nuptiali lib. 3. pag. 92. edit. Lugdun. anni 1526. provocat ad Albertanum *de uxore diligenda*; sed hic est titulus capitis XXIII. libri *De Amore Dei & Proximi*.

Muratorius Antiq. Med. Æv. Tom. III. pag. 919. in codicibus Ambrosianis notat legi *Albertani de S. Agatha* (vicus est Brixiensis) librum *de doctrina loquendi*, *& tacendi* an. 1245. mense decembris composuisse. Denique ejus operibus addit librum *De forma vitæ*. De Amicis, rebusque corporalibus. De amore rerum in corporalium.

Tria illa opuscula: *De dilectione Dei*, *& proximi*. *De consolatione*, *& consilio*. *De doctrina dicendi & tacendi*, sub ipsa auctoris ætate Italice versa typis vulgata sunt Florentiæ, & Mantuæ an. 1732. in 4.

Albertinus de Mantua, Theologus Augustinianus circa An. C. 1400. Hujus *librum de corpore Christi* laudat Philippus Bergomas libro sexto Chron. pag. 124. ubi de urbe Mantua.

Albertinus Ord. Minor. cujus sermones quadragesimales & de Sanctis a Waddingo & aliis commemorantur.

Albertinus Mussatus, sive *Muxatus*, Sim-

Simlero *Mixtatus*, Patavinus, exercitum duxit in bello Patavino adversus Canem Scaligerum Veronensem An. C. 1318. Historicus & Poeta insignis, & lauro etiam Apollinari decoratus, quem digno elogio mactat Vossius libro III. de Historicis Latinis. Obiit exul. An. 1329. Ejus Historia Augusta *de gestis Henrici VII.* Imperaroris, *libris XVI.* & *de gestis Italicorum post Henrici VII. mortem*, h. e. ab Anno 1313. ad 1329. *libri XII.* nec non *Ludovicus Bavarus* ad filium. Tum Tragœdiæ duæ, *Eccerinis*, sive de tyrannide Eccerini, sive Acciolini de Romano castro Trevisano, Veronensis, funestoque ejus exitu An. 1259. & *Achilleis*, aliaque poemata, *Epistolæ* nimirum, *elegi*, *soliloquia*, *eclogæ*, *Cento Ovidianus* ad filium, & fragmenta, prodiere Venetiis 1636. fol. recensiti a Felice Osio, & post eum A. 1631. Patavii defunctum vulgati cum ejus & Nicolai Villani notis, specimineque Laurentii Pignorii: quæ editio repetita in Thesauro Italiæ, Lugduni Batavorum 1722. fol. Tomo VI. Parte 2. & (exceptis tragœdia Achilleide, cæterisque poematibus ab historia alienioribus) in Tomo decimo Corporis Scriptorum Italiæ Mediolanensis Tomo X. additis etiam Variis Lectionibus Codicum MSS. Biblioth. Estensis & Ambrosianæ. Mediolani 1727. fol. Cætera ejus, nescio an edita *liber de lite Naturæ & Fortunæ*, sive de ordine causarum fatorumque serie: *Libri III.* carmine heroico scripti *de bello*, quod a *Patavinis* gestum esse dixi adversus Canem Scaligerum.

Albertus, sive *Albericus*, *Aquensis* in Gallia Ecclesiæ Custos, scripsit ex fide eorum, qui præsentes interfuere, Historiam accuratam Hierosolymitanæ expeditionis, sive *de passagio Godofredi de Bullione & aliorum Principum* usque ad Annum secundum Balduini II. sive ab Anno C. 1095. ad 1121. libris XII. qui sine nomine auctoris primum editi, cum chronologia Henrici Meibomii, a Reinero Reineccio, Helmstadii 1584. 4. sub titulo: *Chronici Hierosolymitani de bello sacro*. Deinde auctori suo restituti, in Jacobi Bongarsii gestis DEI per Francos Tom. I. pag. 184. 381. Hanov. 1611. fol. Nomen auctoris primus prodidit David Hœschelius præfat. ad Annæ Comnenæ Alexiadem scripta A. 1610.

Albertus Argentinensis, Presbyter, scripsit *Chronicon* ab An. C. 1270. ad 1378. sive a Rudolpho primo Habsburgico ad excessum Caroli IV. Imperatoris, editum usque ad Annum 1349. Basileæ & cum Ottone Frisingensi 1553. 1569. fol. & melius integriusque usque ad An. 1378. Tom. II. Urstisii p. 74. Francof. 1585. 1670. in fol. Ejusdem etiam, ut videtur, *de rebus gestis Bertholdi e Comitibus a Buchek*, Episcopi Argentinensis, usque ad Annum 1353. apud eundem Urstisium Tom. II. pag. 97.

Albertus Arnhemius, *Carthusianus*, vide infra *Albertus Kivet*.

Albertus a *Bonstetten*, Teutonicus Augustinianus, scripsit *vitam Nicolai Tolentini*, Augustiniani eremitæ, defuncti An. C. 1306. obviam sine auctoris nomine apud Surium 10. Septembris. Ejusdem, ni fallor, *Historiam utriusque Pannoniæ*, sive Austriæ & Styriæ ad Cæsarem Maximilianum I. memorat Philippus Elsius in encomiastico Augustiniano pag. 22. Hæc est *Historia Austriaca* Anno 1491. composita & MSta in Bibliotheca Cæsarea Viennensi. Vide Lambecium Tom. II. pag. 4.

Albertus Brixiensis, discipulus S. Thomæ, cujus summam *de Casibus Conscientiæ*, & alteram *de Sacerdotum instructione*, in quatuor partitam libros, & *sermones* varios memorat Possevinus in apparatu p. 22. usque ad A. 1314. superstitem Albertum hunc fuisse testatus.

De *Alberto*, Duce *Brunsvicensi* & Episcopo Halberstadiensi XIX. circa An. C. 1349. narratio Historica Tomo II. Meibomii pag. 379.

Albertus Carthusianus. Vide *Albertus Kivet*.

Al-

Albertus, nescio quis, Monachus, qui ab Anonymo Mellicensi cap. 77. *Computista* incomparabilis extitisse, & libellum insignem *de computi regulis* scripsisse traditur.

Albertus Crantzius, Magister Theologiæ, Juris Canonici Doctor, Decanus & Syndicus Hamburgensis, doctrina, probitate & meritis inclytus, defunctus 7. Decembris An. C. 1517. de quo non repetam, quæ dicta Tom. II. Memoriar. Hamburgensium pag. 785. seq. Effigies ejus præmittitur vitæ scriptæ a B. D. Nicolao Wilkens, Archivario Hamb. & Germanice editæ 1722. & 1729. 8. cui etiam ex MS. subjunctum Crantzii *Defensorium Ecclesiæ*. In eadem Vita de scriptis Crantzii eorumque editionibus diligenter differitur, cui addi possunt Joannis Fabricii Helmstadiens. Bibliotheca Tom. III. pag. 37. & Joannis Hubneri Bibliothecæ Historicæ Centuria I. statim in limine. Scriptorum Historicorum Crantzii, post mortem auctoris demum vulgatorum, quæ deinde *David Chytræus* laudato studio continuavit, melior editio est Wecheliana, Francofurt 1575. fol. in qua *Wandaliæ* libri XIV. *Saxoniæ* libri XIII. Regnorum Aquilonarium Historia *Daniæ* libri VIII. cum *noni* initio. *Svediæ* libri V. cum initio *sexti*. *Norvegiæ* libri VI. *Metropoleos*, sive Historiæ Ecclesiarum Saxoniæ vicinarumque regionum ab A. C. 780. ad 1504. libri XII. una cum *Appendice* & *Confutatione Legendæ de Benedicto IV. & de Martyribus in Ebbeckstorp*. Singulare a Crantzio *de Vita S. Ansgarii* scriptum, præter ea, quæ de illo in Metropoli habet, compositum fuisse non crediderim. Cæteræ ejus lucubrationes, præter *Libellum Visitatorium* A. 1508. & 1514. qui calamo exaratus est in quorundam manibus, hæc in notitiam meam venere: *Opusculum*, sive libellus *de institutione Sacerdotum ad Officium Missæ*. Hamburgi & Rostochii 1506. 4. *Ordo Missæ secundum ritum Ecclesiæ Hamburgensis*. Argentorati 1509. fol. *Formulæ precum*, obviæ in Cursu de Domina, edito Rostochii 1522. 12. & in Tomo IV. Memoriarum Hamburgensium pag. 127. *Consilium de Ordine & Privilegiis Creditorum in bonis suorum Debitorum*, in Laurentii Kirchovii Tomo IV. Responsorum Juris per JCtos Germaniæ, Francofurti 1578. fol. *Institutiones Logicæ*, Lipsiæ 1517. 4. ut ineditos ejus in varia Aristotelis scripta commentarios, obvios in Paulina Lipsiensi prætercam.

Albertus Crummendrek, Holsatus, Episcopus ab An. C. 1467. Lubecensis, qui septuagenario major An. 1489. diem obiit. Scripsit *Chronicon Episcoporum Aldenborgensium & Lubecensium*, a temporibus Magni Ottonis usque ad An. 1467. quod cum continuatione Anonymi usque ad Annum 1505. edidit H. Meibomius Tom. II. Scriptorum Germaniæ pag. 389. In illa continuatione de Alberto hoc plura leguntur pag. 483. seq.

Albertus a Drepano, Siculus, Carmelita, obiit Messanæ An. 1307. Scripsit *Instructiones sacras*, *Regulamque Ordinis sui*, & *de ejusdem progressu*: nec non *de timore DEI*, *de patientia*, *de mundi contemtu*, *de fallaciis Diaboli*, & *Homilias sacras*. Vide Marci Antonii Alegre de Casanate paradisum Carmelitici decoris pag. 278.

Albertus de Eiib, J. U. D. & Pi II. cubicularius, Bambergensis & Eystetensis Ecclesiarum Canonicus circa A. 1460. Scripsit *Margaritam Poeticam*, in qua digessit præcepta & sententias ex Philosophorum, Historicorum, Oratorum, Poetarum veterum & recentium libris collectas, quæ ad artem bene dicendi rectamque vivendi formulam conducunt. Prodiit opus non contemnendum & dicatum Joanni Monasteriensi Episcopo & Bavariæ Duci, Norimbergæ 1472. fol. per Joannem Sensenschmid: tum Romæ 1475. fol. per Udalricum Gallum, & Basileæ 1495. per Joannem Amerbachium. Indicem Scriptorum, e quibus opus suum collegit, ab ipso

auctore ad calcem libri descriptum, juvat apponere, cum singularia quædam contineat, & loca quædam veterum Scriptorum emendatius interdum in hac margarita referantur, ut contulisse sit quandoque pretium operæ.

Pars etenim quæ præceptorum est, quinquaginta rhetoricæ artis præ se fert documenta limatissima, quæ ex clarissimorum oratorum Gasparini Barsicii *Pergamensis*, *&* Stephani Flisci *Soncinensis libris recepimus accommodata. In quibus demonstratur qua ratione litteras, qua syllabas, qua etiam dictiones in oratione observare debeamus, & qua denique ratione negligere moneamur, quo item ordine ornatam, concinnam, splendidam ac resonantem contexere, & necessariis amplificationibus exaggeratam orationem efficere valeamus. Quas profecto adornandi stili rationes, ac multiplicandæ orationis inventiones, per omnes octo grammaticæ orationis partes, atque per ipsarum genera & species particulariter pertractavimus & inscripsimus diligenter. Partem autem quæ clausularum est, in bina protendimus membra. Primum quidem membrum ex prædictorum* Gasparini *&* Flisci *clausulis desumpsimus, & juxta Rhetoricæ orationis partes, quæ sunt Exordium, Narratio, Divisio, Confirmatio, Confutatio, Conclusio ordinavimus congruenter. Reliquum vero clausularum membrum ex clarissimorum* Marci Tullii Ciceronis, *ejusdem* Gasparini, Leonardi Aretini, Poggii *Florentini*, Guarini *Veronensis*, Balthasaris Rasini *præceptoris optimi*, Francisci Philelfi, Antonii Panormitæ, Nicolai Perotti, *& aliorum nostra ætate oratorum, epistolarum libris accommodavimus: Et per Rubricas sive titulos quatuordecim nova quadam & laboriosa admodum terminavimus inventione, ubi sub Rubrica de Parenthesi, quam minus dotatam dedimus, nonnulla nonnullorum poetarum carmina* Virgilii, Juvenalis, Persii, Ovidii, Statii, Prudentii, Valerii Marcialis, Maximiani, Aviani, Pamphili, Tibulli, Æsopi, *& aliorum quæ nonnunquam Parenthesis occupant locum, intermediavimus quam rectissime. Et his primam nostri instituti absolvimus partem. Nuncnunc secundam nostri Codicis partem, quæ ex auctoritatibus constat & orationibus, in medium vocare necesse est. Et quidem pars auctoritatum, quæ duodeviginti auctores præ se fert celeberrimos, hoc modo in nostram prorumpit palæstram. Nam imprimis sunt* Marci Tullii Ciceronis *ex libris officiorum auctoritates: Ejusdem de Amicitia, de Senectute, de Paradoxis, de quæstionibus Tusculanis*, de veteri Rhetorica, *&* de nova: *Et de libris orationum ejusdem. Deinde auctoritates* Lactantii Firmiani *ex novem libris divinarum institutionum, in quibus plus solito & profecto præter spem fimbrias dilatavi, ut esset, in quo hic liber & Theologis & Philosophis suppeditare posset. Insuper* Macrobii *super somnium Scipionis, & de libris Saturnalium ejusdem. Item* Lucii Apuleji *de Magia, de Asino aureo, de libris floridorum, de Deo Socratis, de natura Deorum, de dogmate Platonis, & de habitudine mundi. Item* Pauli Orosii de Ormesta. Victurini de Architectura. Quinti Curtii Rufi *de gestis Alexandri*. Julii Celsi *de gestis Cæsaris. Item* Valerii Maximi *historiographi*. Laertii *de vitis & moribus Philosophorum. Apophthegmata* Plutarchi. *Liber Augustalis* Petrarchæ. *Nomina Deorum, quos Romani & Gentiles coluerunt. Nomina & officia Romanorum. Liber remediorum ejusdem* Petrarchæ *adversæ & prosperæ fortunæ. Item ex* Terentii *Afri comœdiis: quæ sunt Andria, Eunuchus, Heautontimorumenos, Adelphi, Ecyra, & Phormio, familiares elocutiones. Item ex* Plauti Comœdiis usitatis, *quæ sunt Amphitruo, Asinaria*, duo Captivi, *Curculio, Casina, Cistellaria, Epidicus, & Aulularia, singulares dicendi commoditates. Et ex ejusdem* Plauti Comœdiis inusitatis & noviter repertis, *quæ sunt* Mustellaria, Persa, Rudens, Stichus, Trinumius, Truculentus, Miles gloriosus, Mercator, Pseudulus, Pœnulus, Bacchis, Menechmus, *Sermones lepidissimi. Item*

Item ex tribus Comœdiis extraordinariis, *quæ sunt* Philodoxios, Falsus Hypocrita, Philogenia *confabulationes risu dignissimæ. Et postremo* Senecæ *Tragici flores, qui hanc auctoritatum partem aptissime terminant atque claudunt.*

Albertus Engelschalc, Theologus Parisiensis sub Gregorio XII. circa A. C. 1407. Cujus *aureum speculum* laudat Theodoricus Engelhusius.

Albertus Floriacensis, vide supra, *Adrevaldus*.

* *Albertus* de Ferrariis Placentinus mihi unice notus ex libello quodam impresso, sed ante annum 1500. absque nota loci & temporis in bibliotheca Felini servato hoc titulo inscripto: *Magistri Alberti de Ferrariis de Placentia de Horis Canonicis Tractatus*.

Albertus Frisingensis, Episcopus, qui An. 1359. obiit, Scriptor *Vitæ* Sanctorum *Kiliani* Episcopi Wirtzburgensis, *Colomanni* Presbyteri, & *Totnani*, Martyrum An. C. *689*. In Actis Sanctorum 8. Julii Tom. II. pag. *966*. in Joannis Petri Ludevvig Scriptoribus Wirtzburgensibus pag. *966*. & in Canisii Lectionibus Antiquis Tom. IV. pag. *628*. & editionis novæ Tom. III. pag. 171. Canisius eam tribuebat *Egilvvardo* Monacho Scriptori vitæ S. Burchardi, quoniam qui vitam trium illorum composuit, etiam *S. Burchardi* vitam promittit. Sed a pluribus hanc scriptam ipse Canisius non diffitetur.

Albertus Galeotti, sive *Galioti* Parmensis, JCtus, Mutinæ docuit post Sæculi XIII. initia, cujus *Summulam*, sive *Margaritam Quæstionum* & *Declarationem Judiciorum* celebrat Trithemius cap. 443. Harum declarationum ansam petitam ex Guilelmi Droretæ Tractatu de Judiciorum Ordine, notat Guido Pancirollus II. 39. de claris Juris Interpretibus, qui etiam II. 35. memorat *Albertum* JCtum Bononiensem filium Odofredi JCti, defuncti Anno 1265. * Non alium esse credo libellum hic indicatum a Fabricio, quam summam *de quæstionibus Canonicis* servatam in MS. Codice 208. Bibliothecæ Felini.

Albertus, Abbas *Gemblacensis*, vide infra *Lobiensis*.

Albertus, *Guilelmi* ex Duce Aquitanico magni Eremitæ discipulus, cujus Anno 1137. defuncti *vitam* scripsit, editam in Actis Sanctorum 10. Februarii. Conferenda Guilelmi de Waha, Melreusii, S. I. explanatio vitæ S. Guilelmi Magni, edita Leodii *1693*. 12. Acta Eruditorum *1694*. pag. *164*.

Anonymi narratio historica de rebus gestis *Alberti* ex Ducibus Brunsvicensibus Episcopi *Halberstadensis*. Vide supra, *Brunsvicensis*.

Albertus de Bickmersdorf Saxo, ex Doctore Parisiensi *Halberstadensis* ab A. *1365*. Episcopus, qui præter commentarios in libros sententiarum & in quosdam libros Aristotelis, varias Divinæ Scripturæ quæstiones traditur enucleasse. Vide Possevinum.

Albertus Hierosolymitanus Patriarcha, infra, *Vercellensis*.

Albertus de Horto Christi, Carthusianus, cujus *Tractatum de Matrimonio* ad instantiam Osvvaldi, qui Ducis Ernesti Consiliarius fuit, compositum, & *Sermones* capitulares de tempore & sanctis, MSS. commemorat Bernardus Pezius Tom. III. Anecdotorum Parte III. p. *630*.

Albertus, *Joannis*, Harlemius Carmelita, defunctus An. *1496*. Cujus *Lecturas in Ecclesiasticum*, *in Canonicam Joannis primam*, *Sermones*, & *in Magistrum Sententiarum Quæstiones* memorat Valerius Andreas, quem nescio, quare Valerium Taxandrum nuncupet Alegre pag. *373*. paradisi Carmelitici.

Albertus Arnhemius, cognomento *Kivet*, Carthusianus in Insula Reginæ Cœli apud Wesaliam, defunctus An. *1444*. Auctor *Referendarii Exemplorum* VII. distinctionibus partiti. Vide Svveertium pag. *113*. & Valerium Andream pag. *36*.

Albertus Leodiensis, Monachus, quem

Cangius An. 880. notat vixisse, idem est cum Lobiensi, de quo mox, sed quem Sæculo integro juniorem Vossius recte annotavit. Alius *Albertus* a Limborgh *Leodiensis*, Protonotarius Apostolicus & ad S. Paulum Decanus, qui teste Valerio Andrea A. 1627. obiit, panxitque heroico carmine fundationem Collegii S. Pauli, cum Decanorum continua successione ab Anno 1468. ad 1622. Leodii 1622. 4.

Albertus, sive *Olbertus*, ex Monacho Benedictino *Lobiensi*, Leodiensis Diœcesis, Abbas Gemblacensis circa A. C. 980. Præceptor Burchardi Episcopi Wormatiensis, cui auctor fuit ad magnum Canonum Volumen componendum. Sigebertus Gemblacensis c. 143. cum ait *Nomen suum æternasse, vitas Sanctorum Patrum describendo & cantus in honorem Sanctorum componendo*. Eodem ex Sigeberto hæc Trithemius cap. 308. de Scriptor. Eccles. & II. 71. illustrium Benedictinorum.

Albertus Grotus, (*a*) sive *Magnus*, Teutonicus, Lavingensis Svevus, Ord. Prædicatorum Doctor Parisiensis (*b*) A. 1236. inde Coloniæ docuit discipulum inter alios nactus Thomam Aquinatem. Episcopus ab Anno 1260. Ratisbonensis, in Monasterium Coloniense rediit An. 1263. ibique inter litteras consenescens obiit An. 1280. 15. Novembris, ætatis 75. *Implevisse orbem octingentis Voluminibus, satis unum omnibus Bibliothecis*, scripsit in ejus Elogio Petrus Labbe. Ex his pleraque tulere ætatem, atque partem inedita adhuc feruntur, multa exstant in editione Operum Alberti, quam adornavit Petrus Jammy, Ord. Prædicator. Lugduni 1651. Tomis XXI. in fol. Quæ in his Tomis exstant, referam adscriptis ad pleraque singula prioribus editionibus.

Tomo I. continentur:

Vita B. Alberti Magni.

De Prædicabilibus, Tractatus IX.

De decem Prædicamentis, Tractatus VII.

De sex Principiis Gilberti Porretani, Tractatus VIII.

In libros duos Aristotelis *de Interpretatione*, sive peri hermenias, Tractatus VII.

De Syllogismo simpliciter, id est, super Priorum Analyticorum, Tractatus XVI.

De Demonstratione, id est, in Posteriorum Analyticorum librum, Tractatus X.

Super *Topicorum* libros VIII.

Super libros duos *de Sophisticis Elenchis*. Hæc Alberti *Logicalia* lucem viderant Venet. 1494. 1500. fol.

Tomo II. continentur:

In libros octo *de Physico auditu*, ex edit. Venet. 1488. fol. 1494. 1496.

De Cœlo & Mundo lib. IV. Venetiis 1480. fol.

De Generatione & Corruptione libri II. ibidem.

De Meteoris libri IV. ibid.

De Mineralibus libri V. ex veteri editione sine loco & anno, Augustana 1519. Argentinensi 1541. fol. ut Italicam Petri Lauri versionem omittam, editam Venetiis 1557. 8.

Tomo III.

De Anima libri tres.

Metaphysicorum libri XIII. ex edit. Venet. 1494. 1498. fol.

Tomo IV.

Ethicorum Nicomachiorum libri X.

Politicorum libri octo, ex edit. Venet. 1520. fol.

Tomo V.

Parva Naturalia, ex edit. Venet. 1517. fol. hoc est:

1 *De sensu & sensato lib. I.*

2 *De*

(*a*) Ita appellat Vives, unde nomen familiæ fuisse suspicatur Clarissimus Heumannus in Conspectu Reipublicæ Litterariæ editionis novæ cap. IV. §. 42. & in Actis Philosophorum XVII. pag. 756. ubi etiam Alberti Epitaphium.

(*b*) Bulæus Tomo III. Historiæ Academiæ Paris. pag. 162. Iconem Alberti ære nitide sculptam exhibet Bullartius T. II. Academiæ Scientiar. editæ Gallice p. 145. Plura de eo post Altamuram Jacobus Quetif. Tomo I. de Scriptoribus Dominicanis pag. 162. seq. Raderus in Bavaria Sancta &c.

2 *De Memoria & Reminiscentia lib. I.* ubi Tractatus III. agit de Divinatione & Prophetia.

3 *De Somno & Vigilia lib. I.*

4 *De Motibus animalium libri duo.*

5 *De Ætate, sive de Juventute & Senectute lib. I.*

6 *De Spiritu & Respiratione libri duo.*

7 *De Morte & Vita lib. I.* ubi Tractatu 2. differit de longitudine & brevitate Vitæ.

8 *De Nutrimento & nutribili lib. I.*

9 *De Natura & origine Animæ lib. I.*

10 *De unitate Intellectus, contra Averroen lib. I.*

11 *De Intellectu & intelligibili libri duo*, ubi tractatu II. agit de naturali Perfectione Intellectus.

12 *De Natura locorum lib. I.* Viennæ 1514. Neap. 1592. 4.

13 *De caussis & proprietatibus Elementorum lib. I.*

14 *De Passionibus Aeris lib. I.*

15 *De Vegetabilibus & Plantis lib. VII.* quod opus laudans Joannes Nyder IV. 6. fornicarii, Albertum *Naturæ totius Secretarium* appellat.

16 *De Principiis motus progressivi lib. I.*

17 *De Processu Universitatis a Causa prima lib. I.*

18 *Speculum Astronomicum*, quod Rogero Baconi alii malunt tribuere, in quo de libris licitis & illicitis pertractatur. Prodierat Venet. 1571. & Lugduni 1615. fol.

Tomo VI. continetur:

Opus insigne de Animalibus, libri XXVI. qui lucem viderant Romæ 1478. ad Sixtum IV. Mantuæ 1479. Venetiis 1480. 1495. & ex M. Antonii Zimaræ recognitione Venet. 1519. fol. & ex libro XXIII. Tractatus de Falconibus, Asturibus & Accipitribus. Augustæ Vindel. 1596. 8. Ex libro IX. & X. de formatione Hominis in utero. Antuverpiæ 1538. 8.

Tomo VII.

Commentarii in Psalmos.

Tomo VIII.

Commentarii in Threnos Jeremiæ.

Commentarii in Baruch.

Commentarii in Danielem.

Commentarii in XII. Prophetas Minores. ex edit. Colon. 1536. fol.

Tomo IX.

Commentarii in Matthæum.

Commentarii in Marcum.

Tomo X.

Commentarii in Lucam.

Tomo XI.

Commentarii in Joannem. Prodierant in IV. Evangelia, Haganoæ 1504. 1505. 1506. fol. 3. Voll.

Postillatio, sive *Commentarii in Apocalypsin*, ex edit. Bernardi de Lutzemburg. Basileæ 1506. 4. per Magistrum Jacobum de Pforczen.

Tomo XII. continentur:

Sermones de Tempore.

Orationes super Evangelia Dominicalia totius Anni.

Sermones de Sanctis, ex editione Reutlingensi, nec non Coloniensi 1474. fol. Mogunt. 1616. 8. Cracov. 1649. 4.

Sermones XXXII. de Sacramento Eucharistiæ. ex editione sine loco & anno, & altera Mogunt. 1477. fol. & 1615. 8. Hos partim sub falso *Thomæ Aquinatis* nomine editos esse inter ejus Opuscula LVIII. notat Natalis Alex. Tom. VII. pag. 141.

Liber de Muliere forti, ad cap. 31. Proverb.

Tomo XIII.

Commentarii in B. Dionysium Areopagitam.

Compendium Theologicæ veritatis, libris septem digestum, & rectius referendum ad Hugonem Argentinensem.

Tomo XIV.

Commentarii in librum primum Magistri Sententiarum.

Tomo XV.

Commentarii in II. & III. libros Sententiarum.

Tomo XVI.

Commentarii in librum IV. Sententiarum. ex edit. Basil. 1506. fol.

Tomo XVII. continetur:

Prima Pars Summæ Theologicæ.

To-

Tomo XVIII.

Secunda Pars Summæ Theologicæ. ex edit. Baſil. 1507. fol.

Tomo XIX.

Summa de creaturis, diviſa in duas Partes, quarum

Prima eſt de quatuor coævis, materia prima, tempore, Cœlo & Angelo.

Secunda eſt de Homine. ex edit. Venet. 1498. 1519. fol.

Tomo XX.

Mariale, ſive *Quæſtiones CCXXX. ſuper Evang. Miſſus eſt*. ex editione Mediolan. 1489. Colon. 1507. 4.

De Laudibus Beatæ Virginis libri XII. Argentin. 1493. ſine nomine Auctoris. Colon. 1493. fol. Hos alii ad Richardum a S. Laurentio referunt, ſub cujus nomine prodiere Duaci 1625. 4. vide infra in Richardo, & Lambecium Tom. II. pag. 776. ſeq.

Biblia Mariana, in quibus omnia fere, quæ in ſacris libris continentur, Beatiſſimæ Mariæ Virgini ſuperſtitioſe adaptantur, primum impreſſa Coloniæ Anno 1625. 8. ſtudio Vincentii Juſtiniani Ordinis Prædicatorum Theologi, ex Codice MS. Suſatenſi. Vide Diarium Theologicum *Unſchuldige Nachrichten*, An. 1728. pag. 561. & quæ notavi in Indiculo Mariano.

Tomo XXI. atque ultimo continentur:

Miſcellanea, ſive,

De Apprehenſione, & apprehenſionis modis lib. I. ex edit. Lond. 1515. 8.

Philoſophia Pauperum, ſive Iſagoge in libros Ariſtotelis de Phyſico auditu, de Cœlo & Mundo, de generatione & corruptione, de Meteoris, & de Anima. ex editione Brixienſi 1493. & Veneta 1496.

De Sacrificio, ſive *Officio Miſſæ lib. I.*

De Sacramento Eucharistiæ lib. I. ex edit. Mogunt. 1477. fol.

Paradiſus animæ, ſive, *de Virtutibus libellus*. ex edit. Antvverp. 1489. 4. Colon. 1498. 4. Antvverp. 1602. 12. ut alias omittam & verſiones memoratas Hendreichio pag. 86. b. Pandect. Brandenb.

De adhærendo Deo libellus. Antvver. 1621. 8. & cum priore Antvver. 1581. forma minore.

De Alchymia libellus. ex edit. Baſil. 1516. & Urſellis 1602. 8.

Scriptum ſuper arborem Ariſtotelis.

Omiſſa in hac editione Alberti ſcripta, nondum excuſa maximam partem, recenſet Jacobus Quetif Tom. I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 179. 183. Idem indicem Operum Alberti vulgatum a Petro Louvet, Divionenſi, alterum juxta materiarum, alterum juxta litterarum ordinem Pariſ. 1642. 4. notat parum accuratum eſſe. Ex editis, quæ ſeparatim prodiere, ſunt: *Dialogi ſex de conditione creaturæ rationalis*, & quæ illi ſunt ad DEUM, ſeipſam & alias creaturas cognoſcendas neceſſaria Ambergæ 1705. 12. editio ſecunda auctior. *Liber de ſecretis ſecretorum*, ſive, *de ſecretis mulierum* ſæpe editus, ſed ſuppoſitus Alberto, qui plus ſimplici vice in eo citatur. *De origine & immortalitate animæ*, Norimbergæ 1493. 4. *De doctrina dicendi & tacendi*, Pariſiis 1491. *Liber aggregationum*, ſive, *ſecretorum de virtutibus herbarum, lapidum & animalium*, Neap. 1493. 4. & cum opuſculo *de Mirabilibus Mundi*, Alberto ſuppoſito, Francofurti 1614. 12. &c. *De ſecretis naturæ*, ſeu *de Phyſionomia*, libellus qui Michaelem Scotum potius habet auctorem. Commentarios Alberti in Lucam memorans Henricus Gandavenſis cap. 43. qui exſtant Tomo X. adjungit: *Ut ſalva pace ejus dictum ſit, ſicut a quibuſdam dicitur, dum ſubtilitatem ſæcularis Philoſophiæ nimis ſequitur, ſplendorem aliquantulum Theologicæ puritatis obnubilat*.

A Magiæ tamen & Necromantiæ crimine Albertus merito abſolvitur, a Trithemio Tomo II. Annal. Hirſaug. pag. 40. Jo. Franciſco Pico Mirandulano, Gabr. Naudæo aliiſque: quanquam Johannes Gerſon in Trilogio Aſtrologiæ Theologizatæ Tom. I. Operum editionis novæ pag. 201. eum in approbatione quorundam librorum Aſtronomiæ,

miæ, nimis ad partem superstitionum ratione carentium declinasse arguit.

Quem Altamura in Bibliotheca Dominicana Anno 1677. Romæ edita pag. 55. scripsit repertum esse alium Tomum Scriptorum Alberti, quamprimum dandum typis, is necdum in dias luminis auras prodiit.

Beatificati Alberti festum colitur die 15. Novembris in Ratisbonensi & Coloniensi Ecclesia, ut notavit Ludovicus Bertrandus Loth in Catalogo fratrum Ord. Prædicatorum, qui Sacram Scripturam illustrarunt, præmissa Guil. Pepini expositioni in Genesin, Duaci 1634. 4. * In MS. Cod. Bibliothecæ Riccardianæ extant *Excerpta de Naturali historia ad medicinam pertinente*; in fine cujus opusculi hæc leguntur: *Expliciunt scripta seu experimenta F. Alberti* (Magni, ut conjicio) *in scriptis ejus super libros naturales compilata a Magistro Paulo de Limogiis*. Vide Catalog. ejusdem Biblioth. pag. 10.

Alius *Albertus le Grand*, Morlæensis (de Morlaix) Britanniæ minoris opido, itidem Dominicanus, sed longe recentiori ætate, qui Nannetis An. 1637. 4. Gallice edidit Vitas & miracula Sanctorum Britanniæ Aremoricæ, recusa deinde auctaque ab aliis A. 1659. 1680.

Albertus Marchesius, Cotoniolæ in Æmilia, sive Romandiola natus & An. 1531. defunctus, a Possevino traditur scripsse *Colloquium morale*, aliis *Centiloquium*, rectius *Cœliloquium* libris VIII. distinctum. Prodiit Bononiæ 1529.

Albertus, Monachus (S. Symphoriani) *Metensis* Ord. S. Benedicti circa An. 1030. Scripsit ad Episcopum suum Historiam de gestis sui temporis, etsi brevem, tamen utilem, ut ex Sigeberti Gemblacensis c. 143. Trithemius cap. 329. & II. 78. illustrium Benedictinorum. Hoc esse puto Alberti, sive, ut titulus habet, Alperti de diversitate temporum ab Ottonis III. obitu Anno 1002. ad Annum 1018. ad Burchardum Episcopum Wormatiensem, quod exstat in Joannis Georgii Eccardi Corpore Historico medii ævi pag. 91. 132. Possevinus etiam ejus Chronicon ab initio Mundi usque ad An. 1038. commemorat, adhuc ineditum, ut existimo.

Albertus Monachus, quem Computistam incomparabilem exstitisse & de computi regulis libellum insignem scripsisse testatur Anonymus Mellicensis c. 77.

Albertus Narbonensis circa An. 1489. Carmelita, quem Alegre pag. 367. notat scripsisse *in Magistrum Sententiarum* libros IV. & *Determinationum librum*.

Albertus Nichtmann de Lippia, cujus prosodia metrice scripta cum commentario exstat MS. in Bibliotheca illustris Abbatiæ Quedlinburgensis, hoc initio:

De variis metris si littera prima notetur,
Albertus Nichtmann de Lipque pia retinetur.

Vide V. C. Tobiæ Eckhardi notitiam Codicum MSS. Quedlimburgensium p. 37.

Albertus Patavinus, Ægidii Romani, teste Trithemio cap. 531. Discipulus, & ab Anno Christi 1293. Augustinianus, Parisiis & Patavii docuit, obiitque An. 1323. Ejus *Sermones* in Evangelia Quadragesimalia & de Tempore, prodiere Parisiis 1544. 1550. Venet. 1584. in Evangelia Dominicalia & Sanctos, Parisiis 1550. 8. Sermones in Festum Nativitatis & Purificationis B. Mariæ, in Bibliotheca Virginea Petri de Alva & Astorga, Madrit. 1648. fol. *Commentarii in Pentateuchum, IV. Evangelia, Paulique Epistolas* a Patavinis MSti servantur, qui marmorea statua memoriam ejus honorarunt, in qua etiam *Commentarii* ejus *in librum Sententiarum* celebrantur. Vide Philippi Elsii Encomiasticum Augustinianum pag. 23. Portenarii Patavium pag. 452. Scardeonium pag. 147. & Nicolai Comneni Historiam Gymnasii Patavini Tom. II. pag. 154. qui ex Portenario ei quoque tribuit *Commentarium de Paradiso* ter-

terrestri, nec non *libros de Prædestinatione & Reprobatione*.

* *Alberti Patavini* Augustiniani Doctoris Parisiensis *in Evangelia totius anni Dominicalia, inque Evangelia SS. aliquot utilissimæ Conciones* in 4. Taurini in ædibus Antonii Ranoti civis Taurinensis die XIX. Februar. An. 1529. Editionem hanc curavit F. August. M. Perachinus Taurinus Eremita Augustin. in Congreg. Lombardiæ, qui in præfatione adjecisse se ait singulis concionibus *Evangelicum textum, ac textui quædam ex Batavi Ciceronis* (Erasmi credo) in novum Testamentum adnotationibus.

Sermones in Evangelia Quadragesimalia prodiere primo Venetiis in 8. an. 1523. typis Jacobi Pentii de Leuco. Editionem curavit F. Valerius Bononiensis Ord. S. August. qui in præfatione testatur Albertum ortum duxisse an. 1282. sacras vestes Augustinianas induisse an. 1293. habuisse conciones ad Papam, & principes, commentarios scripsisse in *Pentateuchum*, & *Pauli epistolas omnes*, tum & commentarium in *libros Sententiarum*; obiisse tandem anno ætatis suæ 46. adeoque an. 1328. Ibi pariter commemorat viros quosdam doctos Augustinianos ejusdem ætatis, inter quos est. Bonseblaum, & Bonaventuram ex Perusina familia Patavinos, quem Bonaventuram post supremas ordinis sui dignitates gestas, tandem Cardinalem S. R. E. tit. S. Cæciliæ renunciatum affirmat; denique cum strenue defendisset libertatem ecclesiasticam, a Carrariensi Domino sagitta confossum interiisse. Commemorat & quemdam Mag. Bartholomæum de Rido eximium sacri eloquii præconem, sicut & Augustinum Novellum primo Hebræum, dein Hebræorum flagellum: ac denique quædam habet de Paulo Zabarella Archiepiscopo Parisiensi Theologo absolutissimo, de Peregrino, & Ambrosio Patavinis itidem Theologia claris ætatisque recentissimæ.

Albertus Patavinus, cognomento *Novellus*, sive ex Judæo Neophytus Christianus circa An. C. 1492. contra Judæos *de Adventu Messiæ* scripsit, eodem Elssio teste. Hunc cum superiore Alberto perperam confundi a nonnullis video.

Albertus Bibius *Patavinus*, opus multiplicis historiæ condidisse & de novissima origine Marchiæ Tarvisinæ, cui olim nomen Venetia fuit, scripsisse traditur.

Albertus Monachus *Patavinus*, & montis Vinearum Patavii Prior, congregationis Cluniacensis circa An. C. 1230. Scripsit *Vitas* sacrarum Virginum *B. Beatricis Atestinæ* & *S. Algundis*, & Vitam *S. Amandi* Episcopi.

Petrus *Alberti*. vide supra, *Albertus Cluniacensis*.

Albertus Pisanus, quem cum *Stadensi* confundunt plerique, Franciscani Ordinis Minister Generalis, defunctus A. C. 1239. Hunc Lucas Waddingus *gesta suorum Fratrum in Anglia & Saxonia* scripsisse testatur.

Albertus Pius, Carporum Comes eruditus & Caroli V. in Romana curia Orator, libris XIII. adversus Erasmum compositis clarus, qui post ipsum An. 1530. defunctum, Jo. Genesio Sepulveda Cordubensi curante prodierunt Parisiis apud Ascensium 1531. fol. Confer Historiam certaminis inter Erasmum & Albertum, quam in historia litteraria Reformationis dedit V. C. Hermannus ab Hardt, qui pag. 113. Erasmi ad Pium Epistolam, & pag. 163. priorem Pii responsionem An. 1526. scriptam exhibet. Sepulvedæ etiam pro Alberto antapologia in Erasmum, legitur in Sepulvedæ operibus pag. 127. 163. Paris. 1541. 8. Illos autem quos dixi XXIII. Pii libros intelligit Nicolaus Comnenus Papadopoli, cum de illo scribit Tomo II. Hist. Gymnasii Patavini pag. 38. *Edidit celeberrimum opus adversus Lutherum, in quo etiam Erasmum Roterodamum perstrinxit acriter. Hoc Theologis præliaribus & dogmaticis notissimum est, doctum, efficax,* eru-

eruditum, in quo tamen pacatum ingenium & criterium accuratius desideres.

Albertus de Prusa, sive de *Prussia*, Gymnasii Cracoviensis collegiatus, ab Astrorum peritia laudatur apud Trithemium cap. 949. de Scriptoribus Eccles. qui commentarios ejus in Georgii Purbachii Theoricam, & in Ephemeridas Joannis Regiomontani memorat.

Albertus, *S. Remigii* Monachus in Diœcesi Remensi, non aliunde notus mihi, quam ex Vossio, qui notat inter nobiles Galliarum Historiographos referri ab auctore inedito Hierarchiæ subcœlestis lib. IV. cap. 9. suspicaturque Rupertum S. Remigii fortasse reponendum, de quo infra.

Albertus Sarthianensis, e Sarthiana Tusciæ oppido, Ord. Minorum Vicarius generalis, defunctus A. 1450. Hujus eloquentiam Ferrariæ A. 1447. miris laudibus celebravit Guarinus Veronensis, Epistola ad Ugutionem Abbatiensem Tom. III. collectionis novæ monumentorum Edm. Martene Tom. III. pag. 855. seq. Eidem Alberto inscripsit vitam S. Ambrosii Mediolanensis pag. 874. Idem Martene Epistolas XXII. hujus Alberti exhibet pag. 754. seqq. una cum *Oratione habita in capitulo generali Paduæ* celebrato An. 1443. pag. 808. Mentio Epistolæ *contra Martyrum vituperatores* ad Eugenium IV. Papam pag. 796. Epistolas illas atque Orationem MStas apud se esse testatus fuit auctor diarii eruditorum Parmensis An. 1686. pag. 162. seq. Epistolam contra Martyrum vituperatores & tractatus *de pœnitentia*, *de Eucharistiæ sacramento*, *de conditione amicitiæ & de malitia invidentiæ: de insolentibus corripiendis*, & *quod nihil nocet ad virtutem*, *humili loco nasci*, MSS. habuit Waddingus.

* *Albertus* de *Sartiana*. Præter hæc omnia scripsit opusculum *de laudibus Religiosorum in Poggium*, qui genus illud hominum vituperaverat. Extat opusculum illud inter epistolas selectas ejusdem Alberti vulgatas a Martene vet. Mon. Tom. III.

Albertus de *Saxonia*, Augustinianus circa A. C. 1332. Hujus *Commentarios in Aristotelem de Cœlo & Mundo* An. 1497. excusos: ineditosque *in libros de physico auditu*, & *in libros de generatione & corruptione*, nec non *super tabulis Alphonsi Regis ad judicia Astronomiæ*, memorant Philippus Elssius in encomiastico pag. 22. aliique. Apud Possevinum legas hunc Albertum A. 1031. commentarios astrologicos in tabulas Alphonsinas composuisse. Sed tabulæ illæ quæ Regi dicuntur constitisse summa 400000. aureorum, non promulgatæ sunt ante A. 1270. Itaque Possevinus scripserat, fortasse 1301. * Non dubito, quin ad authorem hunc referendus sit liber *de proportionibus*, quem F. Isidorus de Insulanis in epitomen redactum vulgavit sine adscriptione loci & anni in 8. Ibi tamen Isidorus authorem hunc Dominicanis, non vero Augustinianis asserit; totamque ejus operis doctrinam acceptam ab Alberto ait ex Thoma de Berduerdino. Hunc vero Thomam, ut ibidem lego, in fine opusculi *Raimundus de Suisethi Calculator in tractatu primo de intensione*, & *remissione vocat Venerabilem Magistrum*.

Albertus Sigebergensis, apud Coloniam Agrippinam Cœnobii Monachus Ordinis S. Benedicti circa An. C. 1450. Cujus inedita feruntur *Commentaria & Glossarium in utrumque Testamentum*, quod MS. exstat Lipsiæ in Paulina: & *Historia Pontificum Romanorum* collecta e variis, & a Gregorio IX. continuata ad Nicolaum V. Vide Lambecium Tomo II. Bibliothecæ Vindeb. pag. 871. atque Oudinum Tomo III. de Scriptoribus Eccles. p. 2586.

Albertus Spaldingensis, vide Adelbertus.

Albertus, quem Pisanum Hetruscum alii, alii cum Luca Waddingo & Arnoldo Wion Germanum rectius faciunt, & a Pisano, Generali Ministro Franciscanorum, distinguunt: *Stadensis* vulgo appellatur, quia Monasterii B. Ma-

riæ in suburbio Stadensi Ordinis Benedictini Abbas fuit ab Anno Christi 1232. ad 1240. ex quo non ferens fratres religionis observantiam in postremis habentes, ad Franciscanos Stadenses accessit, illisque adscriptus vitam produxit ad Annum 1260. & fortasse longius. Ejus *Chronicon ab Orbe condito ad Annum Christi* 1256. primus e Codice chartaceo illustris Henrici Ranzovii edidit Reinerus Reineccius, Steinhemius, Helmstadii 1587. 4. recusum Wittebergæ 1608. 4. atque inter Scriptores Joanne Georgio Kulpisio curante cum Ænea Sylvio de rebus Friderici III. editos Argentorati 1685. fol. pag. 123. Editionem recognitam ab Arnoldo Wiono, cujus spem in apparatu suo fecit Possevinus, non puto lucem vidisse. Codicem membranaceum hujus Chronici, cujus Apographum Ranzovianus videtur, servat Bibliotheca Helmstadiensis, ex quo non pauca possent in Reinecciana editione emendari, ut ostendit Andreas Hojerus, qui ex eodem Helmstadiensi Codice vulgavit *Continuationem Annalium Alberti Stadensis ab Anno* 1264. *ad* 1324. Hafniæ 1720. 4. subjuncta disquisitione de origine Sophiæ Langelandicæ. Ut Albertus strenue usus est superioribus Scriptoribus, Orosio, Miscella, Eginhardo, Adamo Bremensi, Helmoldo, Cunrado Urspergensi, Arnoldo Lubecensi, Hermanno Contracto &c. ita Alberto hoc Albertus alter Krantzius in sua metropoli. De Stadensi vide sis Casparis Sagittarii introductionem in Histor. Ecclesiast. Tom. I. pag. 65. seqq. & Tobiam Eckardum in vita Alberti, edita Goslariæ 1726. 4. Acta Eruditor. Tom. II. supplementi pag. 429.

Albertus Suhovius, Decanus Osnabrugensis circa An. C. 1445. cujus nihil memorari video præter Commentarium in Hymnum: *Lauda Sion Salvatorem*, & in alterum: *Ave maris stella*.

Albertus Riccus, Ordinis Minorum ab Anno 1255. Episcopus *Tarvisinus*, teste Waddingo *summam Pontificiam* composuit. De hoc Alberto plura Ughellus Tomo V. pag. 545. seq.

Albertus Teutonicus. supra Albertus *Magnus*.

Albertus Leontius, natione Ambianensis, Gallus, *Vercellensis* Episcopus, Pontificis in Syria Legatus & Patriarcha *Hierosolymitanus*, ab An. C. 1203. ad 1214. de quo Acta Sanctorum octavo Aprilis Tom. I. pag. 772. seq. Ughellus Italiæ Sacræ Tomo IV. pag. 787. seqq. M. Antonius Alegre in Paradiso Carmelitici decoris p. 259. *Fratribus Ordinis Carmelitici* adhuc in terra sancta degentibus *Regulam* dedit, a Pontificibus deinde approbatam, quam exhibent Joannes Baptista de Lezana in Annalibus Ordinis Carmelitici ad Annum Christi 1205. & Daniel a Virgine Maria in Vinea Carmeli edita Antverpiæ 1662. 4. pag. 25. Acta Sanctorum Tomo I. Aprilis pag. 777. Etiam *statum terræ sanctæ* ad instantiam Innocentii III. ab eo descriptum laudat Trithemius de Scriptoribus Ecclef. cap. 406.

Bartholomæus Albicius, Pisanus, Ordinis Minorum, qui An. C. 1399. Patribus suis Franciscanis plaudentibus & auctorem tunica detrita S. Francisci in præmium donantibus obtulit *Conformitates S. Francisci cum Domino nostro Jesu Christo*, specimen superstitionis illorum temporum non inficiandum, & nisi oculi fidem facerent, vix credibile. Typis exscriptæ sunt hæ conformitates primum Mediolani 1510. deinde 1513. fol. Excerpta ex illis Germanice edidit *Erasmus Alberus* sub titulo: *Der Barfusser Monche Eulenspiegel und Alcoran*, cum Præfatione *D. Martini Lutheri*, Witebergæ 1542. 4. 1543. 8. Recusa hæc deinde sunt Gallice Genevæ 1578. & Latine Daventriæ 1651. 12. nec non Belgice quoque Dordraci 1589. non sine auctario. Liber ipse Conformitatum a *Jeremia Bruchio* Utinensi correctus & illustratus sub titulo *libri aurei* lucem iterum vidit Bononiæ 1590. fol. & excerpta Joannis Wolfii, La-

Latine, Tom. I. lect. memorabil. pag. 627. & *Lucæ Osiandri* Germanice, Tubingæ 1591. 4. *Ein schoner mohlriechender Rosen-Eranh &c.* Confer Seckendorf. lib. III. pag. 412. D. Joannis Fabricii Helmstad. Bibliothecam Tom. IV. pag. 240. Casimirum Oudinum Commentar. de Scriptoribus Ecclesiasticis Tomo III. pag. 1175. seqq. qui præfationem Lutheri Latine versam exhibet pag. 1175. W. E. Tentzelii *Monathliche Unterredungen* An. 1693. pag. 301. seq. ubi Mediolanensem editionem integriorem, & in recentioribus quædam (ut de aranea, quam frater quidam Andreas inter bibendum deglutiverat, ex crure deinde sine noxa prorumpente) omissa annotat. Et Jo. Georgii Schelhornii amœnitates litterarias, Tomo II. pag. 549. seqq. & Tom. III. pag. 160. seqq. nec non *Unschuldige Nachrichten* Anno 1717. pag. 174. seqq. ubi integer quoque *Erasmi Alberi* liber Germanice recusus exhibetur pag. 181. 205. 360. 916. & An. 1718. pag. 29. 48. 552. 725. seqq. Vide sis & An. 1729. pag. 703. seqq. & de historiola illa Nouvell. rep. lettr. 1688. Aout pag. 858. Apologeticum pro libro Conformitatum contra Alberum tribus libris composuit *Henricus Sedulius*, Franciscanus, Antuerpiæ 1607. 4. cui responsionis loco esse potest *M. Matthæi Betuleji* Franciscus profano-redivivus, Halæ Sax. 1615. 4. de quo libro *Unschuldige Nachrichten* A. 1718. pag. 50. seqq. * Non erat utique cur hic ex me adnotationem aliquam lectores expectarent; nisi religio, qua teneor summa nihil immutandi in textu me coegisset admonere lectores ipsos meos, ne offenderentur, si quid hic legerent, quod catholicis typis exprimi minus deceret. Sciant igitur hæc profecta esse ex homine heterodoxo, ea præsertim, quæ S. Francisci Assisiensis miracula superstitionis nota traducunt. Fateor utique multa in libro conformitatum S. Francisci imposita fuisse authori suo viro simplici, & ad credendum facili, neque omnia ad literæ rigorem expendenda esse, multa tamen sunt religiosa veneratione excipienda, quæ vir doctus catholicus non improbaret.

Addere juvat, excerpta illa, quæ ex edito Erasmi Alberi, dein Gallice versa prodierant, lucem iterum aspexisse non ante multos annos duobus in 8. voluminibus cum Imaginibus a Pichardo viro peritissimo ære incisis. Editio hæc adornata est absque adnotatione loci, & anni.

Qui vero opus istud Conformitatum recensuit non *Bruchius*, ut hic Fabricius, sed *Bucchius* appellandus erat.

Albigensium Historia: vide infra *Petrus Vallis Sarnaji*.

Flaccus Albinus, sive notiore nomine *Alcuinus*, (*Alchvvinus*) Anglus, Bedæ & Egberti Discipulus, ex *Diacono Eboracensi* & Cœnobii *Cantuariensis Abbate*, vocatus An. C. 790. in Galliam, ubi Consiliarius & deliciosus Caroli M. (ut ab Anastasio Bibl. appellatur) Scholæque Palatinæ Præfectus, præclarissime de litteris promeritus, plurium peritus linguarum, Theologus, Philosophus, & Poeta, denique postremos tres vel quatuor annos peregit *Turonis*, *Abbas S. Martini*, ubi diem obiit Anno 804. 14. Cal. Junii. Ejus Opera junctim edidit *Andreas du Chesne*, sive, *Quercetanus* Turonensis, Parisiis 1617. fol. iisque præfixit vitam ex traditione *Sigulfi*, qui Alcuini discipulus fuit, scriptam ab Anonymo, quæ incipit: *Superna Christi rorante dextera*. Addidit etiam quamplurima veterum recentiumque de Alcuino testimonia, quibus addenda, quæ de Flacco Theodulfus Aurelianensis, libro III. & ad eum Sirmondus T. I. Operum p. 1065. seq. & Tom. IV. Bibliothecæ Patrum p. 64. De eodem Alcuino præterea videndus Henschenius in Actis Sanctorum 19. Maii Tom. IV. pag. 333. seqq. Carolus le Cointe Tom. VI. Annalium Francorum ad Annum 793. Tom. VII. pag. 18. seq. ubi & de ejus discipulis, & Tom. VIII. pag. 12. Editionem Pari-

risiensem Operum Alcuini recensere post Labbei, Ludovici Ellies Dupinii, Caveique diligentiam, esset actum agere. Quæ autem in eadem non obvia lucem viderunt sub Alcuini nomine, plura sunt, e quibus

1. *Poema* versibus hexametris 1658. *de urbis Eboraci primordiis, deque primis ejus Ecclesiæ Pontificibus ac Sanctis*, editum ex duobus Remensibus MSS. a Thoma Galeo Tom. I. Historicorum Angliæ, Oxon. 1691. fol. & partem sub titulo *Anonymi Angli*, qui Ælberti Archiepiscopi Eboracensis discipulus fuerit, Joannes Mabillonius (qui integrum ad Galeum miserat) Sæc. III. Benedictin. Parte II. pag. 558. Non Alcuini, sed *Fridegodi* esse contendit Oudinus Tom. I. commentar. pag. 1923. & Tom. II. pag. 467. seq.

2. *Epistolarum* Alcuini collectionem MS. Colbertinam memorat Baluzius, & ex ea Epistolam *ad Candidum & Nathanaelem* publicavit Tom. I. Capitular. Regum Francorum pag. 1442. seq. Epistola *ad Karolum* ab eodem Baluzio Tom. II. Misc. pag. 365. *Capitulare admonitionis* ad eundem pag. 375. Epistola *ad Abbates & Monachos Gothiæ* de Filio DEI non adoptivo pag. 377. Epistolæ VII. *ad Aquilam*, sive *Arnonem* antistitem Saltzburgensem, in Anecdotis Bernardi Pez Tom. II. pag. 4. seqq. Ad eundem Arnonem præfatio in expositionem VII. Psalmorum pœnitentialium, Psalmi CXVIII. & Psalmorum XV. gradualium (in Operibus Alcuini pag. 59. seqq. obviam) in Dacherii spicilegio Tomo IX. pag. 111. & editionis novæ Tom. III. pag. 323. Aliæ Epistolæ III. *ad Gallicellulam*, & de decem verbis Legis, & *ad Fridugisum* de tribus generibus visionum, ab eodem Dacherio Tom. VI. spicilegii p. 391. & Tom. III. editionis novæ pag. 321. nec non aliæ XXVI. a Mabillonio Tom. IV. Analect. pag. 272. atque editionis novæ pag. 399. seq. Epistola parænetica ad *Eanbaldum II. Archiepiscopum Eboracensem* scripta An. 796. edita ab illustri Fontanino in appendice ad vindicias antiquorum Diplomatum pag. 266. & a Jacobo Basnagio Tom. II. editionis novæ lectionum Canisianarum pag. 450.

3. *Sermo in Hypapanti* dictus coram Carolo Magno: apud Baluz. Tom. I. Miscellan. pag. 382.

4. *Confessio Fidei* edita a Petro Francisco Chiffetio, Div. 1656. 4. judice quidem Carolo Cointio, Sæculi noni fœtus, sed Alcuini nequaquam, Tom VII. p. 28. atque integra dissertat. postuma Alcuino negata a Joanne Dallæo, * Rothomag. 1673. 4. tamen Alcuino vindicatur a Mabillono Tomo I. Analect. pag. 178. (editionis novæ pag. 490. seq.) & ab auctore de la perpetuitè de la Foy Tom. IV. Table Historique & Critique pag. 33. Alia est Alcuini Confessio, sive *doctrina de DEO*, quæ inter Opera ejus legitur pag. 762. atque lucem debuit Matthiæ Flacio, qui eam vulgaverat ad calcem libri, cui titulus: *Unanimis consensus primitivæ Ecclesiæ de non scrutando Divinæ generationis Filii DEI modo*. Basileæ 1560. 8. *Libri tres de Fide* SS. Trinitatis, itidem inter Opera obvii p. 702. leguntur etiam in homiliario Pauli Diaconi ad Festum SS. Trinitatis. Eosdem separatim cum Commentario edidit vir pius & doctus Lucas Lossius Francofurti 1554. 8.

5. Opusculum *de Comparatione Novi & Veteris Testamenti a denario numero usque ad unum*. in Bernardi Pez Anecdotis Tom. II. pag. 1.

6. *Genealogia humanitatis Christi*, MS. in Bibliotheca Menarsiana p. 157.

7. Jussu Regis Caroli *Divinam correxisse Historiam* scribit Sigebertus ad Annum Christi 790. eoque referendum, quod Theganus cap. 7. de gestis Ludovici Pii, Carolum Regem *corrigendis sacris libris vacasse* retulit: nec non VI. Epigrammata de correctione Bibliorum ab Alcuino facta, quæ exstant in ejus ope-

* Argumenta ejus exponit Ludovicus Ellies du Pin Tomo VI. Bibliothecæ Ecclesiasticæ pag. 122. seq.

operibus pag. 685. Vide Baronium ad Annum 778. num. 23. Richardum Simonem lib. II. Historiæ Criticæ Novi Testamenti cap. 9. Joannem Jacobum Wetstenium Prolegomenis ad Novum Testamentum pag. 88. seq. & quæ infra, ubi de *Correctoriis Bibliorum*. Poemata duo, hexametrum alterum, alterum elegiacum, Bibliis ab Alcuino præmissum edidit Lambecius Tomo II. pag. 403. seq. qui etiam de *Vita S. Vedasti* Alcuiniana videndus pag. 409. seqq.

Non omittendum, quod Barthius VI. 20. Adversar. *Calliopium*, qui Terentii Comœdias recensuisse in Codicibus MSS. notatur, non alium putat esse, quam hunc Alcuinum, qui in Codice MS. vitæ Wilibrordi vocatur *Dominus Albinus Magister optimus Calliopicus*, hoc est totus formatus a Calliope Musisque.

De cæteris, Caveum rogo consulas Hendreichiumque & Polycarpum Leyserum in Historia Poetarum medii ævi pag. 215. seq. quorum observatis non habeo plura, quæ addam, nisi quod Antonius Verderius in Bibliotheca Gallica pag. 21. narrat, se sub Alcuini nomine vidisse MS. librum versuum leoninorum moralium, *un livre de vers moraux en latin non mesurez par pieds*, *mais rimez*. Vide, si placet, quæ infra in *Leone*.

Albinus, Abbas S. Petri Cantuariensis, qui Bedæ auctor fuit & adjutor scribendæ Anglorum Historiæ, ut Beda testatur Epistola nuncupatoria ad Ceolvvulfum Regem. Vide Mabillonii Analecta Tom. I. pag. 9. (editionis novæ in fol. pag. 398.) ubi Bedæ ad hunc Albinum Epistolam exhibet: *Desideratissimo & Reverentissimo Patri Albino Beda CHRISTI famulus Salutem*.

Albinus, sive *Albunius*, Eremita, cujus *Epistola ad Heribertum Coloniensem* ab Anno Christi 999. ad 1021. Episcopum de charitate, humilitate, obedientia, continentia & silentio MS. exstat in Codice XXI. Bibliothecæ templi S. Petri Hamburgensis. Vide B. Staphorsti nostri Historiam Ecclesiæ Hamburgensis Tom. III. pag. 271. 284.

Albo Floriacensis, vide *Abbo*.

Albricus, sive *Alfricus*, Londinensis, circa A. C. 1217. vixit. De illius *Poetario*, sive *de Origine & Imaginibus Deorum* libello cum Scriptoribus edito Mythologicis dixi in Bibliotheca Latina lib. II. cap. 1. ubi de Hygino. In Bibliotheca Rostgaardiana pag. 470. offert se MS. *Albricus de Rosate de integumentis fabularum*. Vide *Albericus*.

Albrigetus Cortusius, Patavinæ Scriptor Historiæ. Vide infra, *Cortusius*.

Albuinus, Presbyter, cujus ineditum *librum de Virtutibus & Vitiis* evolvit Cangius. Prologum vulgavit Edmundus Martene Tom. I. Anecdot. p. 668.

Albunius, Eremita. Vide supra, *Albinus*.

Alcadinus, Garsini Syracusani Filius, Medicus Henrici IV. Imperatoris, artemque suam Salerni professus, si Scipioni Mazellæ in Antiquitatibus Puteolanis fides, & alius quidam Poeta Eobolitanus, metro *balneas Puteolanas* descripsit. Hæc Thomas Reinesius in defensione Variarum Lectionum pag. 144.

Alcimus Ecdicius Avitus, nepos Aviti An. Christi 455. 456. per septem vel octo menses * Imperatoris, Patris vero Isici An. 490. in Archiepiscopatu Viennensi Successor, præfuit Concilio Epaonensi An. 517. diemque obiit Anno 523. De eo præter editores adeunda Acta Sanctorum 5. Februarii, Tom. I. pag. 660. seqq. De Judæis per Avitum Episcopum Arvernum ad Christum conversis Venantius Fortunatus libro V. Carmine 5. qui etiam plura in Aviti laudem lib. III. Carmine 26. seqq. De scriptis & editionibus ejus nolo repetere, quæ notavi in Bibliotheca Latina IV. 2. & quæ apud Leyserum in Historia Poetarum medii ævi pag. 87. & Caveum aliosque exposita sunt, qui in carminibus ejus sacris jure merito venam doctam expeditamque celebrant. Illud observatis alibi juvat ad-

* Vide Valesium ad Evagrii Hist. II. 7. pag. 69. seq.

adjungere, quod in Epiſtola Aviti ſecunda & tertia occurrunt fragmenta ex *libro ejus de Incarnatione :* Deinde fragmenta *libri de Divinitate Spiritus Sancti* dedit Baluzius Tom. I. Miſcell. pag. 361. Ex *Homiliis de rogationibus*, * quas ante feſtum Aſcenſionis tribus diebus celebrandas inſtituerat Mamertus Epiſcopus Viennenſis, illa quæ incipit : *Currit quidem tramite vitali*, non modo in Aviti editionibus ſæpius vidit lucem, ſed etiam in Bibliotheca Concionatoria Combefiſii, & in Actis Sanctorum XI. Maji pag. 631. Aliam vero homiliam Aviti in feria 3. in rogationibus edidit Edmundus Martene Tom. V. Theſauri Anecdotorum pag. 49. quæ incipit : *Legimus in Hiſtoria Regum*. Ex aliis die primo, ſecundo & tertio Rogationum, fragmenta ſervavit Florus Diaconus Lugd. in Pauli Epiſtolas, quæ a Sirmondo jam vulgata ſunt, ubi etiam excerpta ex *libris* Aviti *contra Phantaſma*, ſive contra Eutychianos. Ex *libris* & *ex Epiſtolis contra Arianos*, ex *libro de Chriſti Divinitate*. Ex *Sermone de Natali Calicis*, *de paſſione Domini*, *die primo & die ſexto Paſchæ*, *de aſcenſione Domini*, *in ordinatione Epiſcopi*, *de Symbolo*, *de Pentecoſte*, *de Jona*, *de aſcenſu Eliæ*, *in dedicatione Archangeli Michaelis*, & ex ſermone *de Ezechia Rege*. Ex *Epiſtola contra Fauſtum*, ex *libro de Chriſti Nativitate*. Sirmondi Avitus lucem primum vidit Pariſiis 1643. 8. Tomo ſecundo Var. Opuſc. inde recuſa Tomo IX. edit. Patrum Lugd. 1677. Sirmondi Opera Pariſ. 1696. fol. in quorum Tomo ſecundo melior Aviti Operum editio habetur, noviſſime recuſa ſunt Venetiis 1729. fol. quinque Voluminibus.

Aldebaldus & *Syrus* Monachi Cluniacenſes, proſa, inſperſis carminibus ſcripſere *Vitam* Abbatis ſui *S. Majoli*, qui diem obiit Anno Chriſti 994. Exſtat in Actis Sanctorum 11. Maji Tom. II. pag. 668. De Majolo illo vide Bibliothecam Cluniacenſem, & Andreæ du Cheſne ad illum notas pag. 58. ſeqq. & de Syro & Adeboldo, Leyſeri hiſtoriam poetarum medii ævi pag. 289. ſeq.

Aldermannus, id eſt, Senatorius vir, Londinenſis, a Baleo XI. 18. & Pitſeo pag. 822. celebratur Poeta curialis, diverſorumque carminum auctor traditur, dubito, Latinorumne an vernaculorum. Neque enim ex Lilio Gyraldo de Poetis hoc refertur a Baleo, ut aliud agens ſcripſit auctor Hiſtoriæ Poetarum medii ævi p. 448. ſed ex Sylveſtri Giraldi ſpeculo Eccleſiæ lib. II. cap. 20.

Aldhelmus, *Adelmus*, *Adelinus*, *Althelmus*, Anglus, de Regia Iſæ Viſi Saxonum familia, ex Monacho Baldunenſi, ſive Malmesburienſi Abbas Anno Chriſti 666. & primus apud Saxones Occidentales Epiſcopus An. 705. Shirburnenſis, defunctus Anno 709. Vide Acta Sanctorum 25. Maji Tom. VI. pag. 77. quanquam titulus *ſancti* & *beati*, quo Aldhelmus venit in Bibliotheca Patrum, in indice expurgatorio Braſichellano expungitur. *Egregius auceps antiquarum vocum* dicitur a Salmaſio ad Spartian. pag. 647. ubi Apographum ejus ex vetuſtiſſimo Codice a Jureto ſibi communicatum laudat. Vocabula inuſitata excerpit & illuſtrat Cerda in adverſariis ſacris cap. 165. pag. 430. ſeq. Plura ejus loca præter Meurſium mantiſſa ad lib. de luxu Romanorum cap. 1. emendat Joannes Fridericus Gronovius in Monobiblo Obſervationum Eccleſiaſticarum cap. 4. 8. 15. 20. & Barthius in Adverſar. De ſcriptis Aldhelmi carmine latino compoſitis, pauca habeo, quæ addam induſtriæ Polycarpi Leyſeri in hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 199. ſeq. Librum *de Laude Virginitatis* edidit Jac. Faber, Daventriæ 1512. 4. In nova vero editione Lectionum antiquarum Caniſianar. liber *de laude virginum*, & alter

* De his Joannes Savaro ad Sidonii Apollinaris lib. 7. Epiſt. 1. Baronius ad Martyrolog. Rom. 25. April. & ad A. C. 475.

alter *de octo principalibus* vitiis carmine descripti occurrunt Tom. I. pag. 708. seqq. Liber de Virginitate (ante carmen de hoc argumento) prosa scriptus extat in Orthodoxographis & Patrum Bibliothecis, sed emendatior editus est a C. V. Henrico Warthono ex MSS. Lambethano & Sarisburiensi, Londini 1693. 4. una cum Bedæ quibusdam Opusculis & Egberti Eboracensis dialogo. Opus *de Paschate* contra Britannos Quartadecimanos suæ ætatis, intercidit. Vide sis Pagium ad An. Christi 692. num. 24. seq. & ad An. 699. num. 2. *Epistola ad Eahfridum* in Usserii Epistolis Hibernicis pag. 37. adde pag. 129. De *ænigmatibus* Aldhelmi, quæ post editionem Basil. 1557. cum notis edidit Martinus Antonius Delrio, Moguntiæ 1601. 12. & de *Monostichis*, quæ illis junxit Delrio, & alii malunt referre ad Alcuinum vel Columbanum, jam dixi in Bibliotheca veteri Latina. De aliis ejus vide sis Baleum lib. I. c. 83. Pitseum ad An. 709.

Aldelmus, sive *Adelmus*, *Adalelmus Sagiensis* Episcopus, (*Seez* in Normannia Galliæ) circa An. C. 880. Vide Sammarthanos Tom. III. Galliæ Christ. pag. 962. scripsit *vitam S. Opportunæ* Virginis & Abbatissæ Sagiensis, quæ soror S. Godegrandi Episcopi obiit An. 770. Exstat apud Surium & in Actis Sanctorum 22. Aprilis, Tom. III. pag. 62. & in Mabillonii Annalibus Ordinis S. Benedicti Tomo IV. pag. 220.

Aldobrandinus Cavalcantes, Florentinus Ord. Præd. *Episcopus* ab A. 1272. ad 1279. *Orvietanus*, & alter junior, Monachus *Augustinianus* circa An. C. 1385. Utriusque memorantur *Sermones* & junioris quidem Quadragesimales, Dominicales, Historiales, & festivi sive in Festa Ecclesiæ solennia. Vide Philippum Elsium in Encomiastico Augustiniano pag. 26. & Julii Nigri historiam scriptorum Florentinor. pag. 12. Etiam Aldobrandini cujusdam *commentarium MS. in Apocalypsin* vidisse se Venetiis testatur Possevinus.

Aldobrandinus Ferrariensis, Ord. Præd. circa An. 1380. Præter sermones de tempore & Sanctis scripsit *Officium translationis S. Thomæ de Aquino*, quod incipit: *O quam felix mater Italia*.

Aldobrandinus Lombardus, & ipse ex Prædicatorum ordine circa An. 1400. sermones, sed & *Scalam de articulis Fidei* traditur composuisse, MStam in Bibliotheca publica Basileensi.

Aldobrandinus Papparonus Senensis, Ord. Præd. scripsit *Vitam Ambrosii Sansedonii*, defuncti An. 1287. quæ exstat in Actis Sanctorum 22. Martii Tom. III. pag. 181. De hoc Aldobrandino brevem mentionem facit Jacobus Quetif Tom. I. pag. 403. & pag. 411. seq. ubi memorat controversiam ab eo agitatam cum Petro Daco, *utrum plus fuit quod Dominus commisit Petro Ecclesiam, an Johanni cui commisit B. Virginem*: Daco pro Johanne & Aldobrandino pro Petro fervide pugnantibus.

Aldobrandinus de Toscanella, circa Annum 1314. præter sermones de Sanctis, festivos, & de tempore, tractatumque *super decem Legis præcepta*, scripsisse fertur *vitam S. Dominici* in octo partes distributam, sed quam Viterbii, ubi tradebatur exstare manu exarata, nusquam inventam esse testatur Jacobus Quetif Tomo I. pag. 527.

Aldococcius, sive *Alcoxius*, Anglus circa Sæculi decimi quinti initia Philosophus, cujus commentarios in Lombardi libros sententiarum laudat Lelandus cap. 498. obscuris lucem, controversis certitudinem, & dubiis fidem inferre conatum testatus.

Aldricus Anglus, JCtus, ab Accursio non semel citatus, laudatusque Guilelmo Fastergico in opere de rerum originibus apud Pitseum pag. 823. & Baleum XIII. 89.

Aldricus Cenomanensis Episcopus, cujus gesta circa An. C. 840. exhibet Baluzius in limine Tomi III. Miscellaneor. Hujus Aldrici nomen comparet in inscriptione Epistolæ Lupi Ferrariensis LXXXIV.

Al-

Aldricus, ex Abbate Ferrarienſi *Senonenſis* Archiepiſcopus ab Anno 829. ad 841. de quo Lupus Ferrarienſis Epiſt. 1. & de jam defuncto Epiſt. 29. & 41. ubi eum Dominum ac nutritorem ſuum appellat. *Epiſtola* hujus Albrici *ad Frotharium* exſtat inter Frotharii Tullenſis Epiſcopi Epiſtolas decima tertia Tom. II. Hiſtoriæ Francorum du Cheſnianæ p. 717.

Aldruidus, quo nomine Saxonico, *Senem Drugonem* Latine exprimi Lelandus cap. 238. annotat, in penitioribus Philoſophiæ & Magiæ exercitatiſſimum fuiſſe teſtatus, idque apparere ex ejus libello *de Quintis Eſſentiis*. Idem ex Lelando repetunt Pitſeus pag. 823. & Baleus X. 62.

Alemannus, *Almannus*, *Altmannus*, Monachus *Altvillarenſis* & Sacerdos circa An. 868. *Franciam* ſuo tempore *a Normannis devaſtatam*, exemplo Hieremiæ *quadruplici planxit Alphabeto*. * Scripſit & *vitas SS. Nivardi* An. 661. defuncti Archiepiſcopi Remenſi, *Syndulfi* presbyteri ſolitarii, *B. Helenæ* Imperatricis, ejuſdemque *corporis translationem* ** ad Monaſterium Altvillarenſe: nec non *vitam S. Memmii*, primi Epiſcopi Catalaunenſis. Vide Jo. Mabillonii obſervationem ad Alemanni *Epiſtolam ad Theudoinum* Præpoſitum Catalaunenſem Tom. II. Analector. pag. 94. (edit. novæ in fol. pag. 425.) & Urbanum Gottofredum Siberum de illuſtribus Alemannis pag. 38. ſeq. Lipſ. 1710. 4. qui pag. 43. etiam illam Alemanni Epiſtolam exhibet. *Vitam Sindulfi* circa An. 600. apud Remenſes defuncti, dedit idem Mabillonius Tom. I. Actorum Benedictin. pag. 658. Vide & Guilelmi Marloti metropolin Remenſem, Remis 1679. fol. Tom. I. pag. 402.

Alemannus Brixienſis, ſupra *Adelmannus*.

Ludovicus Alemannus, Epiſcopus Arelatenſis & R. E. *Cardinalis*, cujus magnæ fuere partes in Concilio Baſileenſi A. 1431. ſeq. Vide Siberum libro laudato pag. 144. ſeq.

S. Alemannus, ſive *Altmannus*, Epiſcopus *Paſſavienſis*, qui An. 1091. obiit. *Acta ejus vitæ*, in quibus de Gregorio VII. non contemnenda leguntur, in lucem data a Seb. Teugnagelio inter vetera monumenta contra ſchiſmaticos pro Gregorio VII. Ingolſtad. 1612. 4. & a Sibero de Alemannis pag. 88. Præterea juniores hoc nomine, ut Chriſtianum Alemannum, cujus fertur nomine liber de defenſione adverſus tyrannidem Magiſtratuum licita, editum Baſileæ 1546. Vide eundem Siberum p. 189. ſeq.

Alemannorum Legem, a Theodorico I. Francorum Rege circa An. 520. Hildeberto II. circa A. 580. & Lothario II. circa A. 590. promulgatam, confirmatamque a Dagoberto *** Magno: auctiorem ineditis Capitulis XLIV. aliiſque inſuper novis dare promiſit Jo. Georgius Eccardus in conſpectu Codicis Legum Veterum, quem exhibui lib. IV. Bibliothecæ Latinæ cap. 10. Capitula XCIX. ediderant Goldaſtus Tomo II. ſcriptorum Alemannicorum, Fridericus Lindenbrogius Tomo I. Codicis Legum antiquarum p. 357. & cum notis Baluzius in Capitularibus Regum Francorum pag. 53. atque Jo. Schilterus ad Chronicon Alſaticum Kœnigshofenii, ſcriptum Germanice p. 623.

Alemannicarum rerum Scriptores edente Melch. Goldaſto, Francof. **** 1606. 1661. & præmiſſa Goldaſti Vita 1730. fol. unico volumine, licet in tres tomos ſive partes diviſo. In his continentur:

Tom. I.

Hepidanni Cœnobitæ Annales ab An. C. 708. ad 1050. cum additione Anonymi ad An. 1180.

Rat-

* Sigebertus Gemblacenſis cap. 98. Trithemius cap. 282. de S. E. & II. 50. illuſtr. Benedictin.

** Adde Tillemontium Tomo VII. Memoriar. pag. 18.

*** Vide Cointium ad An. 638. Tom. III. annal. Francorum pag. 55. ſeqq.

**** Confer D. Joannis Fabricii, Theologi Helmſtadienſis Bibliothecam Tom. III. pag. 1. ſeq. B. Joannis Hübneri Centur. VIII. Bibliothecæ hiſtoricæ Hamb. pag. 252. ſeq.

Ratperti Turegienfis , *Ekkehardi* junioris, *Burkhardi* Monachi & *Cunradi* Fabarienfis presbyteri Hiftoria & cafus Monafterii S. Galli.

Ejufdem Cunradi Catalogus Abbatum S. Galli.

Anonymi de officiliabus Dominis Principis S. Galli.

Bertholdi Monachi annotatio de Abbatibus S. Galli.

Joach. Vadiani Chronologia Abbatum Monafterii S. Galli.

N. de Tiufburg Ephemerides Monafterii S. Galli.

Joh. Georgii Tibiani Panegyricon de laudibus Acronii lacus.

In præcedentes Scriptores Goldafti Gloffæ & notæ pag. 102. feqq.

Walafridi Strabi Augienfis de vita S. Galli libri 2.

Ejufdem de vita S. Othmari Abbatis, libri 2.

Ifonis Magiftri de miraculis S. Othmari libri 2.

S. Theodori Eremitæ Campidonenfis de vita S. Magni libri 2.

Ermemrici Elevvangenfis fupplementum.

S. Findani Confefforis Hiftoria five Vita.

Hepidanni junioris de vita S. Wiboradæ Virginis libri 2.

Ekkehardi Minimi Decani de vita B. Notkeri Balbuli liber.

S. Fridolini Confefforis Hiftoria five vita. Goldafti notæ pag. 248. feqq.

Tom. II.

Lex Alamannorum temporibus Lotharii Regis.

Chartarum inftrumentorumque Centuria.

Joach. Vadiani Epiftola de obfcuris verborum fignificationibus.

Ruodeperti Magiftri Epiftolæ breves IX.

Rabani Mauri Abbatis Fuldenfis libelli duo a Walafrido Strabo ejus difcipulo collecti, quorum priore pag. 64. gloffæ latinobarbaricæ de partibus humani corporis, menfibus & ventis, pofteriore p. 66. de inventione linguarum ab Hebræa ufque ad Theotifcam & notæ antiquæ.

Keronis Monachi S. Galli interpretatio verborum Alamannicorum p. 69. 92.

Anonymi Catalogus Nominum propriorum apud Alamannos.

Remedii Curienfis Epifcopi canones Alamannici ex Pontificiis Epiftolis excerpti juffu Caroli M.

Notingi Conftantienfis Epifcopi canones.

Anonymi fymbolum Apoftolicum pag. 134.

Litania, confeffio, *Beichte*, pag. 135.

Dies Anniverfarii Alamannicæ Ecclefiæ.

Anonymi benedictiones, fraternitates, pag. 152. feqq.

Goldafti Catalogus fcriptorum qui in his duobus tomis defiderantur & eorundem temporum hiftoriam illuftrarunt.

Genealogia Kyburgenfium Comitum in Alamannia.

Tom. III.

Joachimi Vadiani Cof. Sanctgallenfis farrago antiquitatum Alamannicarum f. de collegiis & Monafteriis Germaniæ veteribus, ut in regno Francorum & infecutorum Principum aliquot feculis habuerunt, libri II.

Barthol. Schobingeri JCti additiones ad Vadiani farraginem. p. 85.

Joh. Comandri Epiftolæ 3. ad Vadianum de antiquitatibus Curiæ in Rhetia prima. p. 114.

Joach. Vadiani liber de Chriftianiffmi ætatibus aurea, argentea, liber imperfectus. p. 117.

Ejufdem Epiftola de conjugio fervorum apud Alamannos ad Joh. Zvvickium Conftantienfem. p. 139.

Joh. Zvvickii JCti Epiftolæ duæ refponforiæ ad Vadianum. p. 152.

Leonis Judæ Epiftolæ 2. de divortio: an uxor a fceleroſo marito feparari & alium ducere poffit. p. 153.

Johannis Kesleri Alloquium Biblio-

thecæ Sangellensis ad Joachimum Vadianum. p. 157. 165.

Alexander Alemannicus. infra *Alexander*.

Alexander I. Episcopus Rom. ab Anno Christi 108. ad 117. Hujus nemini *tres Epistolæ* ab Isidoro Mercatore tribuuntur, quas falsi arguit Blondellus in Pseudo-Isidoro pag. 159. seq. Alia illi supposita *decreta* (ut quæ Canoni Missæ ab eo addita scribit librum Pontificalem secutus Anonymus Mellicensis capite VI.) rejicit Petrus Coustant in Epistolis Romanorum Pontificum pag. 52. qui etiam fabulam esse docet, quod auctor Prædestinati lib. I. cap. 16. narrat Alexandrum, Siculorum Episcoporum rogatu *librum* scripsisse *adversus Heracleonem*, qui peccata baptizatis nihil obesse prædicavit: cum Heracleon Colorbasi & Marci discipulus Alexandro fuerit junior, & alium Heracleonem ignorent, qui de hæreticis tractarunt. Ludovicus Jacobus a S. Carolo Carmelita in Bibliotheca Pontificia pag. 6. pro Alexandri hujus Epistolis citat S. Cyprianum Apolog. 2. Epist. 3. & S. Justinum Martyrem Apolog. 2. ad Antoninum. At enim in Justino & Cypriano de Alexandri Epistolis ne γρῦ.

Alexander II. Papa ab Anno 1061. 1. Octobris ad 1073. 20. Aprilis. Ejus *Epistolæ XLV.* cum fragmentis aliquot in Conciliis Labbei Tomo IX. & novissima Coleti editione Veneta Tom. XII. Inscriptiones singularum dedi Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 585. Epistolam *ad Monachos Rivipullenses* exhibet Aguirrius Tomo III. Conciliorum Hispaniæ pag. 231. & *ad Aquilinum* Abbatem Monasterii S. Joannis Pinnatensis in Aragonia, pag. 245. Præterea ejus *Decreta* apud Gratianum, Ivonem, Antonium Augustinum, Augustinum Barbosam, aliosque obvia. Constitutionem, qua An. 2062. approbavit *Congregationem Camaldulensium Campi Amabilis*, Ord. S. Benedicti, exhibet Laert. Cherubinus Tom. I. bullarii p. 51. * Hujus epistolas alias in meo Conciliorum supplemento Tom. 1. pag. 1346. exhibui. Ex his unam de gradibus propinquitatis ego e MS. Codice vulgavi. Quamquam vera hæc Pontificis nomen nullum fert, & ambiguus hæsi, num ad Alexandrum pertineret. Alterius fragmentum *de quodam Sacerdote male ordinato* ex MS. codice protuli. Equidem hæc est etiam in Gratiano dist. 52. c. *Sollicitudo*, sed contracta, & interpolata. Alia est ad Burchardum Halberstadensem, qui & laudatur, & pallio donatur. Eruta est ex Lunigii Spicileg. Eccl. in append. pag. 20. Postrema denique est ad Clerum, & Populum Lucensem, quam per partes sectam, & hinc inde excerptam dedit Gratianus c. *ex multis temporibus* 1. 3. & ex illo Labbeus. Integram ex MS. Cod. Lucensi repræsentat Florentinius *Memorie della Contessa Matilde* in append. Vet. Monum. pag. 129. ex quo ego.

Alexander III. Papa ab Anno 1159. 7. Septembris ad 1181. 25. Augusti. Scripsit *de potestate Ecclesiastica*, & Epistolas Decretales sui temporis, quas in unum Codicem redactas *Consulta Alexandri* voluit appellari. *Secundum quosdam eum scripsisse reperio Epistolarum ad diversos, libros viginti duos*. Hæc Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 8. In Tomis Conciliorum Tom. X. Labbei p. 1135. 1188. 1854. exstant hujus Pontificis *Constitutiones* & *Epistolæ CCCXLI.* de quibus vide Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ p. 615. seq. Ex his LVI. ediderat Sirmondus ad calcem Petri Cellensis, Parisiis 1631. 4. recusa 1671. 4. & Tomo secundo Sirmondi Operum. Epistolas XXXIX. ad Hispanos repetit Agvirre Tomo III. Conciliorum Hispaniæ pag. 373. seqq. Alias ad alios ineditas dant Baluzius T. II. Miscellan. pag. 227. Tom. IV. pag. 466. Dacherius Tomo V. Spicilegii pag. 572. & Tomo III. editionis novæ pag. 538. H. War-

H. Warthonus Tomo I. Angliæ Sacræ pag. 171. & Galicsonius, qui tres Alexandri III. Epistolas cum una Leonis VII. & Innocentii III. una vulgavit Turonibus 1694. quarum argumenta exponunt ephemerides eruditorum Parif. An. 1695. pag. 398. Longe plures autem edidere Edmundus Martene & Ursinus Durand Tomo I. Anecdotorum pag. 455. seqq. & 569. *Registrum Epistolarum pro Remensi Provincia* complexum *Epistolas CCCCXCVI.* exstat in Tomo secundo novæ Collectionis, quam iisdem præclaris viris debemus pag. 634. 1011. Confer Tomum XIII. Conciliorum editionis novæ Venetæ, & *Constitutiones IX.* hujus Alexandri III. apud Laert. Cherubinum Tom. I. bullarii pag. 67. seq. * Præter alias ejus epistolas obvias in voluminibus Ughellii, & Galliæ Christianæ geminas alias ex tabulario Majoris Ecclesiæ Lucensis ego vulgavi in Supplem. Conciliorum Tom. II. pag. 517.

Alexander IV. Papa ab Anno 1254. 25. Decembris ad 1261. 25. Maji. Præter *Epistolas tres* in Conciliis Labbei Tomo XI. pag. 716. ex quibus duæ etiam in Agvirri Conciliis Hispaniæ Tom. III. pag. 513. 514. *alias CLXXV.* dedit Waddingus in Annalibus Ordinis Minorum Tom. II. ad Annum 1256. seq. & in regesto Pontificum pag. 18. seq. Epistola ad Canonicos Remenses, quam sub Alexandri IV. nomini edidit Guil. Marlotus Tom. II. Histor. Remensis, eam Alexandro III. restituit laudatus Martene Tomo I. Anecdotorum pag. 458. *Epistolæ IV.* ad Ludovicum IX. Francorum Regem, in Dacherii Spicilegio Tom. VI. pag. 485. & Tom. III. editionis novæ pag. 633. *Constitutionem Cypriam* datam An. 1260. componendis Græcorum Latinorumque dissidiis, obviamque ex Græca versione in quodam Euchologio, & Latine versam a Vincentio Riccardo, Rom. 1636. laudat Allatius libro de ætate & interstitiis in Collatione Ordinum pag. 3. Epistolarum quamplurimarum Registrum exstare in Vaticano testatur Ludovicus Jacobus a S. Carolo pag. 10. Bibliothecæ Pontificiæ. Ex his nonnullæ in Annalibus Steronis & in additamento Matthæi Parif. & Constitutiones XXIII. apud Laertium Cherubinum Tomo I. bullarii pag. 131. * Hujus Bullas sexdecim, quarum pleræque pro Monachis Vallis Umbrosæ datæ sunt, evulgavit Cl. Lamius in Dedic. Erud. in notis ad Leonis Urbevetani Chronic. Roman. Pontif. pag. 279.

Alexander V. Petrus de Candia, Papa ab Anno 1409. 26. Junii ad 1410. 3. Maji, cui Ludovicus Jacobus a S. Carolo & Lucas Waddingus tribuunt *Commentaria in IV. libros Sententiarum*, de quibus vide, si placet, Oudinum. His addunt *Quodlibeta* quædam, *Conclusiones* in Collegio habitas, *Sermones* varios & *Epistolas* ad diversos, quarum una ad *Magistrum Hugonem Etherianum* obvia in Bibliothecis Patrum quibusdam Bignæanis. Idem Ludovicus notat Andream Billium Mediolanensem scripsisse libros duos de Concordia & meritis Ordinum super generali indulto Alexandri Papæ V. ad Reginaldum (Guidonem de Roy) Remensem Archiepiscopum. Bullas quasdam ex Alexandri V. regesto publicavit Raynaldus ad An. 1409. num. 85. 89. & ad An. 1410. num. 7. seqq. & 16. * In Bibliotheca MSS. P. Montfaucon pag. 158. extare in Bibliotheca Vaticana Codex iste legitur: *Præfationes Ambrosianæ Petri Archiepiscopi Mediolani, qui postea Alexander Papa V. fuit*. Quid hoc sit operis ignoro; nec scio an Petrus præfationes aliquas Breviario Ambrosiano adjecerit; an potius codicem illum Vaticanum in suum usum descripserit.

Alexander VI. Papa ab Anno 1492. 11. Augusti ad 1503. 18. Augusti, malis cujus meritis dignus nuper vitæ scriptor contigit Alexander Gordonus, Anglus. A Ludovico Jacobo a S. Carolo memorantur ejus *Clypeus defensionis fidei Romanæ Ecclesiæ*, Argentorati 1497. *De Cardinalium excellentia, &* offi-

officio Vice-Cancellarii, *Glossa in regulas Cancellariæ* ad Innocentium VIII. *Epistolæ* ad Cardinalem Ximenium in vita Ximenii. Epistolæ ad Franciscum Philelphum. Epistolæ in caussa Hieronymi Savonarolæ. *Constitutiones XII.* in Laertii Cherubini bullario magno Tom. I. pag. 460. 476. inter quas secunda A. 1493. *de novi Orbis insulis terrisque* versus Occidentem & Meridiem a *linea per Azores ducta*, Ferdinando Hispaniæ Regi concedendis, *ut populos in illis degentes ad Christianam Religionem suscipiendam inducere velit & debeat* : & apud Bzovium ad Annum 1493. num. 20. Raynaldum Tomo XIX. pag. 421. & Leibnitium in Codice Diplomatico Tom. I. pag. 472. Constitutio *de baptismo Ruthenorum non iterando*, apud Raynaldum ad Annum 1501. num. 37. atque in Conciliis Labbei Tom. XIII. Epistolæ duæ *ad Episcopos Hispanos*, & *bulla fundationis Academiæ Valentinæ* A. 1500. apud Aguirrium Tom. III. Conciliorum Hispaniæ pag. 689. seq. *Decretum de libris sine censura non imprimendis*, apud Raynaldum ad Annum 1501. num. 36. Bulla *super Canonizatione Anselmi Archiepiscopi Cantuariensis*, in Conciliis Labbei Tom. XIII. pag. 1476. & Harduin. Tom. IX. pag. 1552. Omitto alia obvia apud Bzovium, Raynaldum &c. * Præter Epistolas Alexandri jam vulgatas, alias nondum juris publici factas, ego in MS. codice Felini reperi luce dignissimas. Sunt autem illæ Ad Carolum VIII. Francorum Regem ejusdem argumenti omnes, sed stylo variato; cujus rei ea forte ratio subest, quod Alexander quam efficacissimas literas ad Regem, ne veniret in Italiam, scribere optans, tribus diversis viris typum conficiendum curavit, ut quod optimum judicaret, seligeret. Singuli igitur singulas dederunt; suam Felinus; alteram L. (nempe Leonellus de Chiregatis) Concordiensis Episcopus; tertiam L. (forte Ludovicus) *Podviathanus*. Quam selegerit Pontifex, ignoro. Altera data est *ad Regem*, & *Reginam Castellæ*, & Legionis &c. gratiasque agit de oblato adversus Turcas auxilio. Est demum altera *ad Mediolani*, & *Bari Duces*; quos a turbanda bello Italia avertere conatur. *Instructiones Alexandri VI. suis legatis traditæ* indicantur in Bibliotheca Vaticana. Montfaucon Bibl. MSS. pag. 26.

Alexander Achillinus, Bononiensis Philosophus, acer Averrois Sectator, docuit Patavii, ac deinde Bononiæ, ibique obiit An. 1525. De illo Nicolaus Comnenus Papadopoli in Historia Gymnasii Patavini T. I. p. 298. seq. ubi scripta memorat: *De potestate Syllogismi*. *Distinctiones in capita XXV. distributas*. *Quæstiones VIII. Expositionem primi Physicorum*. *De proportionibus motuum*. *Tractatum de elementis*, *libris III. De Orbibus libros IV. Quodlibeta V. de Intelligentiis*.

Alexander Alemannicus, Saxo, Ordin. Minorum, inter Scholasticos Sec. XV. *Doctor illibatus*, Auctor Commentariorum *in Apocalypsin* atque *in quatuor sententiarum libros*.

Alexander Alesse, sive *Alesius*, Edinburgensis Scotus, natus An. 1500. 23. Aprilis, ex Sententiariorum schola & Lutheri adversariis primum, deinde ejus ac Melanchthonis amicus & Doctrinæ Lutheranæ constans assertor, Theologiam docuit Francofurti ad Viadrum ab An. 1540. & deinde Lipsiæ ab Anno 1543. usque ad 1565. quo diem obiit 17. Martii. De eo Jac. Thomasii Oratio XIV. & Observationes selectæ Hallenses VII. 21. Bælius in Lexico, Joannes Christophorus Becmannus in vitis Professorum Francofurtensium p. 97. seqq. & Georgius Mackenzie in vitis Scriptorum nationis Scoticæ, editis Anglice Edinburgi 1711. fol. Tom. II. pag. 144. seqq. qui ab hoc Alesio ansam petit plura dicendi de Luthero & universa Reformationis Ecclesiæ historia. Scripta hujus Alesii: *in Psalmos*, *Johannis Evangelium*, *Epistolam ad Romanos*, *utramque ad Timotheum*

theum & ad Titum. *De Scripturis Sacris lingua vernacula legendis*, contra Cochleum. *Responsio ad Cochlei Calumnias*. *De Verbi auctoritate*, adversus Episcopum Londinensem. Scriptum *contra Decretum Episcoporum Scotiæ*. Contra *Serveti* blasphemias. Contra errorem *Valentini Gentilis* assertio Catholicæ doctrinæ de SS. Trinitate: Disputatio de perpetuo consensu Ecclesiæ: Responsio ad XXXII. articulos Theologorum *Lovaniensium*. De Justificatione contra *Adamum Osiandrum*. *Dissertationes anti-Tapperianæ* (contra Ruardum Tapperum) quarum quinta est de necessitate & merito bonorum operum.

Alexander ab Alexandro, (*a*) JCtus Neapolitanus, in patria & Romæ cum causas gessisset cum laude, lib. VI. cap. 7 genial. dierum ait foro se renunciasse, *quod videret Patronis contra vim potentiorum aut gratiam nihil præsidii esse, nihil opis, & frustra se in legum controversiis tantum laboris & vigiliarum suscipere*. Diem obiit Romæ Anno 1523. 2. Octobris, annos natus duos ac sexaginta. Mitioribus igitur studiis per multum tempus cum se oblectasset, anno ante obitum edidit Romæ 1522. fol. & Andreæ Aquavivæ, Duci Adriæ dicavit notissimum illud opus *dierum genialium*, *sex libris* distinctum, vere quoddam, ut vocatur a Vossio, *promtuarium antiquitatis*, præcipue illustratum commentariis *Andreæ Tiraquelli*, Lugduni 1586. fol. & Francofurti 1594. fol. & Lugduni 1651. fol. quibus loca veterum Scriptorum, ex quibus singula Alexander depromsit, indicantur: accedunt scholia *Dionysii Gothofredi*, *Christophori Coleri* & *Nicolai Merceri*, recusa etiam cum Tiraquellicis in editione nitida Lugduni Batavorum 1673. 8. duobus Voluminibus. Etiam Gallice versi dies geniales a Bernardo de la Roche, teste Francisco Crucimanio in Bibliotheca Gallica pag. 476. & Latine sine commentariis iterum editi Parisiis 1532. & frequenter tum in eadem Urbe, tum Coloniæ, Lugduni, Francofurti, Hannoviæ, ut ab Hendreichio pag. 106. est annotatum, sed nulla est, quam ille memorat, editio Norimbergensis Anno 1484. *Dissertationes* vero *quatuor de rebus admirandis* excusæ Romæ sine anni nota in quarto, non fere alia continent, quam quæ in diebus genialibus succincte scripta leguntur *de somniis*, & *de Juniano Majo* lib. I. c. XI. & *de umbrarum figuris* lib. V. cap. XXIII. Vide Leonhardi Nicodemi additamenta ad Bibliothecam Nicolai Toppi Neapolitanam pag. 5. seq. Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XX. pag. 127. seqq. Tom. XXI. pag. 369. Bælii Lexicon, Joannem Baptistam Recanatum in Observationibus Criticis ad Poggiana, Laurentium Crassum Tom. I. Elog. pag. 7. ubi etiam Iconem Alexandri hujus ære descriptam reperies, Jacobum Gaddium de Scriptoribus non Ecclesiasticis Tomo I. pag. 25. Hieronymum Ghilinum Tomo I. Theatri Eruditorum Virorum pag. 6. D. Joannem Fabricium Helmstadiensem Theologum T. VI. Bibliothecæ p. 245. ubi præter rem Alexander noster traditur fuisse Protonotarius regni Neapolitani, id enim verum de *Antonio Alexandro*, quem ante illum Pancirollus II. 122. de claris Legum interpretibus, magna nominis celebritate Neapoli docuisse & postea Regio Consilio Viceprotonotarium præfuisse testatur.

Alexander de Alexandria, Ordinis Minorum Generalis An. 1313. & 1314. Romæ mortuus. Ejus memorant Postillam *in Esaiam*, *Ecclesiasticum*, *Tobiam*, *Evangelium Johannis* & *Epistolas Pauli*. *Quæstiones varias* & *Quodlibeticas*. *In Magistrum sententiarum* & in eundem *summam quæstionum Bonaventuræ*. In *Aristotelis Metaphysicam*, & *libros de anima* &c. Vide Waddingum pag. 7. & Annales ejus ad An. 1313. seq.

Alexander de Aneilla, vide mox *de Antella*.

Ale-

(*a*) Bis Alexander, prænomine & nomine gentilitio, ut Marcus Marci, Adrianus ab Adriano &c.

Alexander Anglus, vide *S. Augustini*, *Cantuariensis*, *Essebiensis*, *Hales* &c.

Alexander de Antella, JCtus, ex illustri Florentinorum familia Antellensi, de qua Ughellus Tomo I. Italiæ Sacræ pag. 150. ubi de Philippo Antellensi, Episcopo Florentino, qui An. 1361. diem obiit, & Julius Niger in Historia Scriptorum Florentinorum edita Italice pag. 15. Lambecius Tomo II. pag. 835. refert in Bibliotheca Cæsarea exstare MS. *Alexandri de Ancilla* de Florentia, Decretorum Doctoris tractatum *de permutatione Beneficiorum Ecclesiasticorum*, sive Repetitionem C. *Licet* de rerum permutatione in Sext. absolutam An. 1355. die 11. Novembris in studio Paduano. Addit autem sibi eundem hunc videri cum *Alexandro de Antillo*, quem Joannes Jacobus Frisius in Bibliotheca universali refert scripsisse Repetitionem C. *Tibi*, *qui*. De Rescript. in Sexto. * Conjectura Lambecii, de qua hic Fabricius, veritati congruit; nam in Bibliotheca Felini n. 349. est liber impressus absque loco & anno, in quo legas: *Alexandri de Antilla de Florentia Repetitio in Cap. Tibi*, *qui*. Est igitur idem ac Florentinus Doctor ejusdem nominis, qui de permutatione Beneficiorum scripsit.

Alexander Aquicinctensis, infra, *Alex. Atrebas*.

Alexander de Arbitris, Ordinis Minor. cujus fertur *Enchiridion Confessorum*, editum Venet. An. 1522.

Alexander Ariostus, Ordinis Minorum, cujus *Minorica*, sive Enchiridion de animarum curanda salute & de prærogativa Fratrum Minorum prodiit Venetiis 1513. Vide Possevinum. * *De usuris* opus impressum incerto loco per Balthassarem de Hibernia an. Dom. 1486. in 4.

Alexander Atrebas, Cœnobii *Aquicinctini* Ordinis Cluniacensis (*Anckin*) Abbas octavus S. Mariæ circa Annum 1200. (non secundus Monasterii S. Salvatoris, ut Vossius, notatus inde a Sandio.) Dicitur scripsisse vitam decessoris sui *S. Gossvini* defuncti Anno 1196. 9. Octobris, editam Duaci 1620. 7. a Richardo Gibbono, sed verius est illam scriptam a duobus Monachis, qui vixere sub Simone Abbate, qui huic Alexandro successit. Vide Jacobi le Long Bibliothecam Histor. Galliæ num. 4830.

Alexander Augustinianus, infra, *Alex. de Oliva*.

Alexander, *Abbas S. Augustini Cantuariensis*, circa Annum Christi 1217. cujus exulcerati animi reprehendit acerbitatem & scripta hæc refert Pitseus pag. 287. *Victoriam a Proteo*. Librum *super variis articulis fidei*. Et *de Ecclesiæ potestate*. *De potestate vicaria*, & *De cessatione Papali*.

Alexander Bassanus. infra, *Alex. Magius*.

Alexander Benedictus, Veronensis, Medicus a Venetis adscitus, interfuit bello Anno 1495. quod in Italia gessit Carolus VIII. Galliæ Rex. Scripsit itaque Diarium illius belli Carolini libris duobus ad Augustinum Barbadicum Venetorum Principem, quorum prior est *de Tarrensi pugna*, alter *de obsidione Urbis Novariæ*. Venetiis 1496. 4. & ad calcem Historiæ Venetæ Petri Justiniani, Argentorati 1611. fol. ac denique in Joannis Georgii Eccardi corpore historico medii ævi, Lipsiæ 1723. fol. Tom. II. pag. 1578. ut Italicam Ludovici Dominici versionem Venetiis 1549. editam omittam. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XVI. pag. 468. seqq. Scripta ejus de re medica & anatomica, qui volet ex Scriptoribus Bibliothecarum Medicarum, Lindenio, Merklino & Mangeto repetet. * Nec in Tomo XVI. Diarii Eruditorum Italiæ, nec alicubi indicatur Alexandri hujus epistola ad Symphorianum Camperium Lugdunensem medicum data an. 1508. quam ego ex collectione epistolarum ad eundem Camperium scriptarum edita Venetiis an. 1519. repetii.

Alexander Campolongus, sive *de Campo Longo*, Patavinus, JCtus, Prior S. Leo-

Leonardi, Patavii defunctus A. 1405. de quo Bernardinus Scardeonius libro II. de claris civibus Patavinis.

Alexander Monachus *Cantuariensis* Ordinis Benedictini Cluniacensis, circa Annum Christi 1120. Scripsisse traditur *de dictis S. Anselmi*, (*a*) Cantuariensis Archiepiscopi. De alio Alexandro Cantuariensi juniore, supra, *Abbas S. Augustini*.

Alexander Monachus *Carpinetanus*. vide mox Casæ novæ.

Alexander Monachus *Casæ novæ*, Ordinis Cisterciensis, in Aprutio regni Neapol. Diœcesis Pennensis circa Annum Christi 1300. Scripsit *Chronicon sui Monasterii*, S. Bartholomæi de *Carpineto*, libris VI. usque ad tempora Papæ Cœlestini III. MS. fuit apud Ughellum, qui illud edidit in Italia Sacra. Exstat Tom. IX. pag. 1231. atque editionis novæ Tomo X. pag. 349.

Alexander Castrensis in Anglia Episcopus sub Henrico III. Angliæ Rege, qui fuit ab Anno Christi 1226. ad 1272. *Commentarios* ejus in Psalmos memorat Lelandus cap. 234.

Alexander Celesini, rectius *Telesini*, Telesiæ in regno Neapoli, Cœnobii *Abbas* Ordinis S. Benedicti, composuit *libros IV.* (non *sex*, ut in Oudini commentariis legas) *de rebus gestis Rogerii filii*, ab Anno 1130. usque ad 1152. utriusque Siciliæ Regis, qui spirante adhuc Rogerio, Anno 1136. quem extremo libro quarto pag. 664. edit. Murator. alloquitur, scripti. Vide Pagium ad Annum 1135. num. 26. exstant in Andreæ Schotti Hispania illustrata Tomo III. Francofurti 1613. fol. post editionem Hieronymi Suritæ cum Gaufredo Malaterra Monacho & indicibus rerum ab Aragoniæ Regibus gestarum, Cæsaraugustæ 1578. fol. Deinde additis capitum argumentis in Tomo V. Scriptorum Italiæ Clariss. Muratorii, Mediolani 1724. fol. & in Scriptoribus Siculis Joannis Baptistæ Carusii, Panorm. 1723. fol. Tom. I. nec non in Tomo quinto Thesauri Antiquitatum Siciliæ. Lugduni Batavorum 1722. fol. Negligentiorem esse in temporum notatione monet Vossius 2. de Histor. Lat. pag. 430.

Alexandro Cestriensi Episcopo, circa Annum Christi 1240. *Sermones* & *Volumina in Psalmos* tribuit Guil. Eysengrenius pag. 112. non diversa, ut suspicor, quam quæ Alexandri de Hales sunt, de quibus infra.

Alexandri Cicestrensis, Canonici *Laus Sapientiæ Divinæ* ex Codice Bibliothecæ Sangermannensis laudata a Cangio, non diversa est a poemate, de quo infra in Alexandro de *Necham*.

Alexander Conventrensis, sive *Covetrensis*, in Anglia Episcopus, cujus *Constitutiones* circa Annum Christi 1237. promulgatæ in regimen suæ diœceseos, exstant in Tomis Conciliorum Labbeano Tomo XI. pag. 515. Harduini Tomo VII. pag. 275. & in Henrici Spelmanni Conciliis Britanniæ Tomo secundo.

Alexander Corbejensis Monachus, infra, *Insulanus*.

T. Alexander Cortesius, Secretarius in aula Pontificia sub Sixto IV. de quo Jacobus Gaddius T. I. de Scriptoribus non Ecclesiasticis. Carmine heroico egregie panxit laudes bellicas Matthiæ Corvinii, Hungariæ Regis, qui A. C. 1490. diem obiit. Encomium illud sæpius editum cum Antonii Bonfinii Historia Hungarica, etiam novissime Col. 1690. fol. & in T. I. deliciarum, quas ex Poetis Italis delegit Janus Gruterus. * Est mihi præ manibus *Oratio* ejusdem habita coram cœtu Cardinalium in solemni celebritate Epiphaniæ an. 1483. eodemque vel sequenti excusa est, non signato editionis loco. Direxit illam Pontifici, narrans se offerre illi oratoria sua, sicut olim obtulit poetica res a Pontifice gestas celebrantia. In MS. Cod. Canonicorum majoris Ecclesiæ Lucensis, qui olim Felini erat, extat *scriptum ejus contra Declamationem Lauren-*

(*a*) Meminit hujus Alexandri S. Anselmus Epist. III. 45. & IV. 37. ubi *fratrem & filium* appellat.

rentii Vallæ in Donationem Constantini. Queritur in ea Cortesius de Valla, quod iniquiorem se præberet in Pontifices Romanos, a quibus magnis semper beneficiis fuerat ornatus.

Alexander Dolensis, infra, *Alex. de Villa Dei*.

Alexander de S. Elpidio, (*a*) Umbriæ oppido, Augustiniani Ordinis ab Anno 1312. Generalis, & ab Anno 1325. Ravennas Archiepiscopus, præter Commentaria *in Aristotelis libros Topicorum*, & *Analyticorum priorum*, *Quæstionesque Ordinarias*, scripsit *de Ecclesiastica unitate*, *de paupertate Evangelica*, *de Jurisdictione Imperii*, *de auctoritate Summi Pontificis*, & *de potestate Ecclesiastica* ad Papam Johannem XXII. *libros II.* post editionem Lugdunensem 1498. & Ariminensem 1624. recusos in Tomo secundo Bibliothecæ Pontificiæ Joannis Thomæ Rocaberti, Romæ 1695. fol. Vide Philippi Elssii Encomiasticon Augustinianum pag. 29. qui Ravennatensem Archiepiscopum creatum esse scribit Anno 1325. sed illi Ecclesiæ tunc præerat Aymericus, neque Alexandri inter præsules Ravennatenses mentio apud Ughellum Tom. II. pag. 388. * Opusculum ejus *de ecclesiastica potestate*, quo probat ecclesiasticam Pontificis auctoritatem extendere se tum ad spiritualia, tum ad temporalia, prodiit integro quadriennio ante editionem Lugdunensem an. 1498. Verso enim manibus librum illum excusum in 8. editionis Taurinensis an. 1494. per Nicolaum de Benedictis & Jacobinum Suigum.

Alexander de *Sommerset*, qui etiam *Staffordiensis* Chronographus nonnullis audit, Prior Cœnobii in Anglia *Essebiensis* Canonicorum Regularium S. Augustini, neque cum Alexandro de Necham confundendus, licet & ipse carmine ac prosa clarus inter Scriptores Sæculi decimi tertii. Carmine quidem elegiaco scripsit, ac Baptistæ Mantuani fastis sacris prælusit Opere *de sacris diebus*, sive de gestis, passionibus & miraculis Sanctorum, (*b*) *libris duobus*: *Festivale* atque *Horarum Canonicarum seriem*. *Vitam* quoque *S. Agnetis*, eam ipsam, ut judicabat Daumius, quam sub Hildeberti nomine Barthius & Rivinus edidere. Tum Vitas Eremitarum *Bertellini*, ac *Lungari*: Prosa præter *Sermones* & *Epistolas* composuit *Epitomen Historiæ* speciatim *Britanniæ*, quæ incipiens a nato Christo desinit in An. 1263. Etiam *Compendium Historiarum Biblicarum* Frisius ei tribuit.

Alexander Halensis, sive *de Hales*, Monasterio Comitatus Claudiocestrensis in Anglia (*Glocester*) Ordinis Minorum, defunctus Parisiis Anno 1245. Magister Bonaventuræ & Johannis Duns, sive Scoti. Inter Scholasticos *Doctor irrefragabilis*, atque ut est in ejus Epitaphio:

Gloria Doctorum, decus & flos Philosophorum,
Auctor Scriptorum vir Alexander variorum
Norma modernorum, fons veri, lux aliorum.

Vide Waddingum in Bibliotheca Ordinis Minorum, & Tomo I. Annalium ad Annum 1245. Busæum Tomo III. Academiæ Paris. pag. 200. seqq. & 673. seq. Elogium a Jacobo Gaddio, Possevinum, Oudinum, aliosque. Ex ejus *Postillis in universa Biblia*, quorum potior pars in variis Bibliothecis MSta asservatur, prodierunt *Commentarii in Psalmos*, sub Bonaventuræ, & maxime sub Hugonis de Caro Cardinalis nomine, sæpius editi Venetiis 1496. Lipsiæ 1554. Venet. 1575. Colon. 1621. fol. Et *in Apocalypsin*, Parisiis 1647. fol. *Summa universæ Theologiæ* quadripartita, in qua visus est omne punctum tulisse, absoluta a Guilelmo de Melitona & aliis sodalibus post Alexandri mortem An. 1252. edita, Basileæ 1502. Norimbergæ 1482. Venetiis 1576. Colo-

(*a*) Vitiose apud Gesnerum *de Clipido*.

(*b*) Specimina quædam apud Lelandum cap. 218. pag. 243. seq.

loniæ 1622. fol. Ex qua Compendium Prosperi Urbinatis Summula resolutionum Alexandri, Possevino valde laudatur. Ab illa Summa diversæ *Quæstiones in quatuor libros Sententiarum* dicuntur lucem vidisse Lugduni 1515. *Commentarius in Metaphysicam Aristotelis*, Venet. 1572. fol. quem alii malunt Alexandro de Alexandria adscribere. *In libros tres de anima*, Oxoniæ 1481. fol. *Summa de Virtutibus*, Parisiis 1509. fol. ex qua Vincentium Bellovacensem notant multa in speculum suum morale derivasse. Non esse autem Alexandrum auctorem hujus summæ, nec Thomam ex illa suam secundam secundæ compilasse, contra Waddingum disputat Jacobus Quetif Tomo I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 318. seq. neque Alexandrum præceptorem fuisse Thomæ Aquinatis, Natalis Alexander Tomo VII. Histor. Ecclesiast. pag. 707. seq. edit. in folio. *Destructorium Vitiorum*, Norimbergæ 1496. Venet. 1582. fol. quod non Halensis, sed longe junioris Sec. XIV. Scriptoris esse probat laudatus Quetif pag. 319. *Concordiam utriusque Testamenti*, & *Mariale magnum* libris sex, librum *de Verbis exoticis*, *Vitam Richardi*, Regis Angliæ, & *Thomæ Cantuariensis*, aliaque Waddingo memorata, nemo hactenus in lucem protulit, uti nec *Volumen de factis Mahometi*, quod laudat Guil. Eysengreinius in Catalogo testium Veritatis pag. 113. nec *Concordiam Divini Juris & Humani*, cujus mentio apud Lelandum cap. 231.

Alexander Heckam, apud Possevinum confictus ex Alexandro Neckham, quomodo recte etiam apud Eysengreinium pag. 109. scribitur, ad quem Possevinus provocat.

Alexander Hessus, eidem laudatus Eysengreinio pag. 175. ad Annum 1474. sacræ paginæ Doctor, Philosophus, Rhetor, ac Poeta, ubi ejus libros IV. de Sacrosancta CHRISTI Salvatoris Incarnatione celebrat.

Alexander Tartaginus *de Imola*, sive Forocorneliensis, JCtus, Joannis de Imola discipulus, qui Bononiæ, Patavii, & Ferrariæ docuit post medium Sæculi a Christo nato XV. obiitque Anno 1487. Vide Catellianum Cottam de Jurisperitis pag. 528. Præter additiones ad Baldum, scripsit ipse Lecturas in Digesta, & Codicem, Consiliorumque & Responsorum libros VII. & Commentarios in sextum Decretalium & Clementinas, Venetiis & Lugduni sæpius edita. (In Caroli Molinæi notis multa delenda velint Indices expurgatorii, quæ videre licet etiam apud Possevinum.) * *Hæc aliena sunt ab hoc loco*. Disputatio ejusdem, curante JCto Nicolao Tegrimio Lucensi prodiit Lucæ in fol. typis M. Henrici de Colonia, & Henrici de Haerlen an. 1491. Altera ejus *disputatio discussa Ferrariæ a doctissimo juris Scholare* D. Paulo Turrettino Lucensi prodiit apud Nozanum, Lucensis agri Castellum, in Suburbano clarissimi Jurisconsulti Nicolai Tegrimii an. 1491.

Quæ typis excusa prodiit Alexandri *Lectura in Codicem*, hæc ex duabus quas dedit in eumdem Codicem, secunda est, dictata ab eo Paduæ, dum publice legeret. Priorem antea produxerat legens Ferrariæ an. 1460. eamque ex ore dictantis exceptam a Jacobo de Ferrariis de S. Felice servat MS. codex Felini in Bibliotheca Canonicorum majoris Ecclesiæ Lucensis. In fine ejus codicis hæc lego: *Hæc fuit prima Lectura Alexandri. Secundam pluribus additis dedit postea Paduæ, quam habes impressam*.

Codex Felinianus MS. 444. offert *Domini Alexandri* (de Imola) *commentarium super tit. ad L. Falcid. & Trebellianam*. Adnotat vero manu sua Felinus hæc non negligenda: *hæc fuerunt posterioribus annis collecta taliter & qualiter sub D. Alexandro non dante in scriptis sed certis auditoribus velociter glomerantibus, quidquid ab ejus ore formaliter exibat*.

Alexander Insulanus, Monachus Corbejensis, ex stirpe Comitum de Insula, quorum castrum quondam fuit vicinum Civitati Hildesiæ: post Annum 1204. scripsit, sive continuavit *Isibordi ab Amelunxen* breviarium rerum memorabilium, sive physicarum rariorum Observationum Capita LXVI. Primus edidit suasque observationes adjunxit D. Christianus Franciscus Paulini ad calcem Anni quarti secundæ Decuriæ Actorum Naturæ curiosorum, Norimbergæ 1686. 4.

Alexander Laicus, cujus *Commentarius in Apocalypsin* servatus in Bibliotheca Joannis Mori, Norvicensis Episcopi, in Codice membranaceo in folio, cum Iconibus descriptus Annis abhinc quingentis.

Alexander Magius, cognomento *Bassanus*, Patavinus JCtus, circa Annum 1400. de quo Bernardinus Scardeonius lib. II. de claris civibus Patavinis pag. 242.

Alexander de Marchia, Augustinianus, circa Annum 1336. cujus nihil nisi *Commentarius in primum Sententiarum* memoratum reperi.

Alexander Nechamus, *Neckam*, (apud Gesnerum, & in Epitaphio apud Bostonum Buriensem & Baleum III. 86. *Nequam*) Hartfordiensis, in Cœnobio Sancti Albani in Anglia enutritus, deinde docuit Parisiis & redux in patriam inter Canonicos Augustinianos Abbas Excestriensis (Lelandi stylo Corinensis, sive Cirencestrensis) Anno 1215. diem obiit. Vide Bulæum Tomo II. Histor. Acad. Parif. pag. 725. Scripsit Carmine elegiaco *de laude Sapientiæ Divinæ*, quod incipit: *Gloria, Majestas, Deitas, Sapientia*. Ex illo locum insignem (ubi de vita studiisque Nechami) affert Lelandus cap. 218. atque alibi (*a*) eum in hoc opere *tantum non ad justam eloquentiam assurgere* judicat. *Libellum de Officio Monachorum*, Anselmo perperam tributum, qui incipit: *quid deceat Monachum*. Aliud Carmen *ad viros religiosos: Tædia nulla chori tibi sint* &c. Fabulas, sive *novum Æsopum*, cujus initium: *Ingluvie cogente lupus dum devorat agnum*. Similiter *novum Avianum*, qui & ipse fabulas scripsit, ita enim legendum conjicio apud Buleum, non *Anianum*. Incipit: *Vincere quos lenis nequit* &c. *Commendationes Vini* libris tribus, hoc initio: *dum corpus curas, studeas* &c. *Carmina diversa*, quorum initium: *Cortice nudato Tisarantus* &c. *Promethicon* carmine & prosa, incipit: *Sponte sua genius me provocat* &c. *De conversione Magdalenæ: Ad mensam Domini veniens hæc* &c. In aliis quoque lucubrationibus suis versus interposuit, ut in *septem libris de Naturis rerum* prosa scriptis, quale est *Tetrastichon de septem lapidibus*, quod Leyserus pag. 993. de Poetis medii ævi memorat. Cætera ejus scripta sermone prosario sunt *Mythologia*, sive *Scintillarium Poeseos*, ubi de Diis, Heroibus, & de fabulis Poetarum. *In Metamorphosin Ovidii*, *in Marciani Minei Felicis Capellæ* libros de Nuptiis Mercurii & Philologiæ. *Corrogationes Promethei* libris IV. hoc initio: *ferrum cito rubiginem ducit* &c. *Isagogicum* de Grammatica, sive *Isagoge ad artes*. *De figuris & tropis*. *Elucidarium Bibliothecæ*, incipit: *De singulis Bibliothecæ libris* &c. Exstat in variis Bibliothecis Angliæ, atque continet explicationem locorum difficilium Sacræ Scripturæ, ut Caveus producto specimine annotavit. Nemo autem nescit, sacras litteras Bibliothecæ venisse nomine, de quo infra in voce *Bibliotheca*. *Speculum Speculationum* libris IV. *Quæstiones variæ*. *De rebus creatis in specie*. *Distinctiones verborum*. *De utensilibus*. *Repertorium Vocabulorum*. *Vocabularium Biblicum*. *Expositio de anima*. *De virtutibus*. *De præceptis Decalogi*. *De fide, spe & charitate*. *Cur Filius incarnatur*. *De adventu Domini*. *De puritate Mariæ*. *De nativitate Mariæ*. *De annunciatione ejusdem*. De

(*a*) Collectanea Lelandi de rebus Britannicis a Thoma Hearne edita Tomo III. pag. 148.

De desponsatione Josephi. De assumtione Virginis. De laude Divæ Virginis. De muliere forti. Regulæ in Theologiam. De præceptis Decalogi. De Virtutibus. Sermones XVIII. Exorcismus, sive *Baptisterium. De humilitatis gradibus. Ototdecim Sermones. In Symbolum Athanasii. Super utrumque Testamentum. Super Psalterium. In Proverbia Salomonis. In Ecclesiasten. In Cantica Canticorum. Super Ezechielem. Novi Testamenti Expositiones. Lectiones Scripturarum. Concordantiæ Bibliorum. Moralia Evangeliorum. Correctiones Biblicæ*, quales illæ, de quibus supra in Albino Alcuino.

* *Alexander de Nevo* Vicentinus jus Canonicum Patavii legit, scripsitque plura Consilia contra tolerantes a Judæis publicum fœnus exerceri, quæ MSS. continentur in cod. 244. Biblioth. Felini. Ubi pariter lego tractatum Antonii de Rosellis Aretini de legitimatione impressum absque adscriptione loci, & anni, in cujus calce hæc adnotantur. *Correptus fuit iste tractatus per eximium utriusque juris Doctorem Alexandrum de Nevo in Studio Paduano jura Canonica ordinarie legentem*.

Alexander de Oliva, Saxoferratensis Augustinianus: creatus a Pio II. An. 1450. Cardinalis obiit Anno 1463. Præter *Sermones* 100. & *Orationes*, scripsit *de Cœna Apostolis facta*, & *de peccato in Spiritum Sanctum*. Vide Alphonsum Ciacconium in Vitis Cardinalium pag. 1210. Philippum Elsium pag. 27. seq. Cornelium Curtium in elogiis Eremitarum S. Augustini pag. 83. seq. Bzovium ad Annum 1463. num. 34. &c.

Alexander Ravennæ Episcopus, supra *Alex. de S. Elpidio*.

Alexander II. Rex Scotiæ, qui Anno Christi 1249. diem obiit. Ejus *Statuta* edidit Johannes Skenæus in Regia Majestate, sive veteribus Legibus & Constitutionibus Scotiæ, Londini 1613. in folio.

Alexander Severus, ab Anno Christi 222. ad 235. Imperator, *Vitas Principum bonorum versibus* scripsit, teste Lampridio cap. 27. Latinis an Græcis, incertum: licet Græcis malit Vossius, qui ideo in Græcis Poetis & Historicis Alexandro locum dedit. Principes boni, ut idem ex Vopisci Aureliano cap. 42. observat, fuere Augustus, Titus, Nerva, Trajanus, Adrianus, ambo Antonini & Septimius Severus.

Alexander Somersetensis, vel *Stasfordiensis*. supra, *Essebiensis*.

Sulpicius *Alexander*, cujus *Historiam* multa *de Regibus Francorum* narrare scribit Gregorius Turonensis libro II. ubi quædam de antiquissimis illorum Ducibus ex hoc Alexandro refert.

Alexander de Tartaginis. supra, *Imolensis*.

Alexander Telesinus, supra, *Celesinus*.

Alexander de Verg, Augustinianus, circa Annum Christi 1336. cujus in Magistrum Sententiarum Commentarii memorantur.

Alexander de Villa Dei, sive *Villadeus*, Aremoricus Dolensis, Ordinis Minorum, Grammaticus & Poeta clarus, cum Ysone & Rodolfo Anglico docuit Parisiis & circa Annum 1209. scripsit avide receptum illa ætate (*a*) in scholis *doctrinale* puerorum, sive Grammaticam Latinam excerptam e Prisciano, & versibus Leoninis comprehensam, ut facile esset totam mandare memoriæ. Incipit: *Scribere clericulis paro Doctrinale novellis*. Beughemius editionem Moguntinam Anno 1462. memorat, quam usquam exstare dubito: sed exstat Veneta An. 1473. fol. Ut alias juniores ἐκδόσεις, etiam cum commentis Ludovici de Guaschis, Hermanni Torrentini, Kemponis Thessaliensis, & aliorum explanationibus ac commentis prætercam. Eas, qui volet, in Hendreichii pandectis, & Leyseri Historia Poetarum medii ævi pag. 767. reperiet. Vide etiam Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIV. pag. 270. seq. ubi memorantur Alexandri hu-

(*a*) Henr. Gandav. cap. 59. de Scriptoribus Ecclesiasticis.

hujus vita, & emendatio ac ſupplementum doctrinalis ejus a Pontico Virunio, notæque Joannis Franciſci Broccardi Pyladis, Brixienſis, excuſa 1502. 4. Sane identidem typis exſcriptum eſt hoc Doctrinale, donec Johannis Deſpauterii, de quo infra, & aliorum meliorum Grammaticorum lucubrationes illud manibus ſtudentium (*a*) excuſſere. Waddingus notat Alexandri Carmina terſiora reddita ab Huberto Suſannæo. Apud Oudinum *Grammatica verſificata* ex Codice MS. appellatur, ita enim, non *verificata* legendum eſt. Apud Hendreichium *Doctrinale gloſſatum*, ſive Codex, in quo Gloſſarium hujus Alexandri Alphabeticum, traditur extare 3000. *Annorum*, quod perperam impreſſum nemo non videt pro 300. Præ ceteris autem memorari meretur hujus Alexandri *Summa*, ſive *Argumenta Capitum omnium Biblicorum utriuſque Teſtamenti*, verſibus hexametris CCXII. (non ut apud Poſſevinum legas *duodecim millibus*) ſuccincte comprehenſa, brevique interpretatione adjuta hunc in modum:

SEX[1], PROHIBET[2], PECCANT[3], ABEL[4], ENOCH[5], ET ARCA[6] FIT, INTRANT[7].

1. dies, 2. lignum vitæ, 3. primi parentes, 4. occiditur. 5. transfertur, 6. a Noe, 7. in arcam.

Prodiit hoc Summarium Biblicum in apparatu ad Biblia maxima Johannis de la Haye, Pariſiis 1660. fol. & in Joſephi Mariæ a Turre Jannen Tomo III. Inſtitutionum ad Verbi Divini intelligentiam p. 564. Parmæ 1711. fol. Plures Summariorum hujuſcemodi Mnemonicorum ac Compendiorum Biblicorum Scriptores dabunt Rev. noſter Wolfius Tomo II. Bibliothecæ Hebraicæ pag. 247. Joannes Michael Langius Diſſertatione de Compendiis Biblicis, Altdorfii 1697. Georgius Serpilius Præfatione ad Davidis de Schvveinitz Biblia Parva, Ratisbonæ 1718. 8. Chriſt. Albertus Ermelius Præfatione ad Chriſtiani Reimanni *Suldenes* A B C, Lubbecæ 1728. 8. Quæ autem Alexandro noſtro apud Sixtum Senenſem & alios tribuuntur *Acta Apoſtolorum verſibus expreſſa Leoninis*, illa Petri de Riga eſſe laudatus Oudinus bene annotavit. Idem memorat MStam in Ultrajectina Bibliotheca *Maſſam Computi* metrice ab Alexandro compoſitam ad Jura Matris Eccleſiæ obſervanda: cum *Algorithmo*, *Kalendario*, & *Sphæra*. * Verſus illos exametros authori huic attributos quamquam non nego legi pariter in Apparatu ad Biblia maxima P. de la Haye, diu tamen antea expreſſi typis prodierunt; lego enim illos in Bibliis cum Concordantiis Veteris, & novi Teſtamenti editis Venetiis apud Lucam Antonium de Giunta Florentinum an. 1511.

Alexander Vulturnenſis, in Campania Felice Epiſcopus, ſcripſit *Vitam S. Alberti*, Moncorbienſis in Apulia Epiſcopi, quæ exſtat in Actis Sanctorum 5. Aprilis Tom. I. pag. 434.

Alexander Wendocus, ſive *Wenedotius*, Cambro-Britannus, qui Anno 1238. diem obiit. Ejus *Poſtillas in Pſalterium*, *Sermones* & *Lecturas* Pitſeus pag. 308. commemorat.

Ogerius *Alferius*. infra, Chronica *Aſtenſia*.

Alfonſus, vide, *Alphonſus*.

Alfredus Anglicus, quem cognomento *Philoſophum* Anno 1270. vixiſſe, Pitſeus pag. 351. annotat, teſtaturque etiam *in meteora Ariſtotelis* ſcripſiſſe, & *in Boethium de Conſolatione Philoſophiæ*, & librum *de Muſica*, is ipſe eſt, de quo dixi ſupra in *Ælfredo*, ubi etiam de *Alfredo Beverlacenſi* Hiſtorico, & de *Alfredo Magno* Rege. Alfredi hujus Magni *Leges* etiam *Eccleſiaſticæ* circa Annum Chriſti 887. ſed Anglo-Saxonica lingua promulgatæ exſtant in Guilelmi Lombardi ἀρχαιονομία, Londini 1568. 4. &

(*a*) Joannes Maldonatus pag. 15. Epiſt. *Cur igitur Alexandrum, Paſtrannam & totam illam veterum Grammaticorum barbariem ablegavimus?*

4. & in Appendice Abr. Wheloci ad Bedæ Histor. Ecclesiast. Cantabrigæ 1644. fol. & apud Speelmannium T. I. Concilior. Britanniæ pag. 354. 364. ubi & antiqua earum versio Latina pag. 371. & aliæ ab Alvredo & Guthurno latæ pag. 375. ex veteri Latina versione in Chronico Joannis Bromptoni, Abbatis Jornallensis, quæ apud Lombardum desiderantur, *Testamentum* Alfredi hujus in ejus vita scripta ab Asserio pag. 22.

Alfredus in Glastoniensi Monasterio educatus, atque inde ex Abbate *Malmesburiensi* Episcopus in Anglia *Cridiensis* in Westsexia Devonia Angliæ, clarus circa Annum 980. scripsit *libros de naturis rerum*, & *de rebus Cœnobii Glastoniensis*, & *de S. Aldhelmo*. Vide Pitseum pag. 179. seq. & Johannem Prince in Viris illustribus Devoniensibus, the vvorthies of Devon, Exonii 1701. fol. Acta Erudit. 1702. p. 282.

Alfredus Nothus, Osvii Regis Nordamhumbrorum ex concubina filius, exul in Scotia, teste eodem Pitseo pag. 115. studiis litterarum se totum dedit, obiitque Anno 705. Ex scriptis ejus, quorum plurium ipsos etiam titulos ait intercidisse, nihil aliud commemorat, quam *Epistolam ad Adamannum* colludium suum, aliamque *ad Hildam Abbatissam*, & *librum Epistolarum ad Colomannum & suos*.

Alfricus, supra, *Ælfricus*.

Alfricus, Abbas *S. Albani*, Benedictinus, cujus *Liturgiam*, *quam ad usum Monachorum suorum composuit*, laudat Matthæus Paris & ex eo Pitseus pag. 823. ac Baleus Centur. X. p. 38.

De aliis *Alfricis* supra in *Ælfrico*.

Alfridus, sive *Altfridus*, Mimigardefordensis, sive Monasteriensis in Westphalia Episcopus ab Anno 839. ad 849. Scripsit ad Monachos Cœnobii S. Salvatoris *Vitam S. Liudgeri* primi ab Anno 802. Mimigardefordensis Episcopi, quæ exstat notis illustrata in Actis Sanctorum 26. Martii Tom. III. pag. 626. & in Mabillonii Sæculo IV. Actorum Benedictinorum pag. 15. denique auctior & emendatior ex MSto Guelferbytano in Leibnitii Scriptoribus Brunsvicensibus Tom. I. pag. 85. una cum excerpto ex litaniis rhythmicis vitam S. Ludgeri continentibus, Werthinæ scriptis. Conferenda vita Ludgeri vulgata a Christophoro Brovvero S. J. in sideribus illustrium & sanctorum virorum Germaniæ, Mogunt. 1616. 4.

Algerus, aliis *Adelherus*, vel *Adelgerus*, Diaconus & Scholasticus Leodiensis, deinde Monachus Cluniacensis Benedictinus, ut constat ex Algeri elogio, quod ipso superstite scripsit æqualis ejus *Nicolaus*, Canonicus Leodiensis, edititque Mabillonius Tom. I. Analect. pag. 303. (editionis novæ pag. 129.) Ejus *libros III. de Sacramento Corporis & Sanguinis DOMINI* adversus Berengarium vulgavit Erasmus, Antvverpiæ 1536. cum Præfatione, quam inter Epistolas Erasmi XXVIII. 10. p. 1657. Londinenses exhibent. Recusi sunt deinde ex Joannis Vlimmerii recensione, Lovanii 1561. cum Paschasii, Lanfranci & Hvitmundi scriptis de eodem argumento. (*a*) Et in Bibliothecis Patrum Parif. 1575. Tomo IV. An. 1589. 1644. 1654. Tomo VI. Colon. 1618. Tomo XII. & Lugd. 1677. Tomo XXI.

Librum tripartitum *de misericordia, justitia, & de illis, qui extra Ecclesiam* (excommunicatis, damnatis, schismaticis, hæreticis) primus ex tribus Codicibus vulgavit Edmundus Martene Tomo quinto Anecdotorum pag. 1020. præmisso etiam Nicolai Leodiensis, quod jam memoravi elogio, & Algeri præfatione, quam solam Mabillonius vulgaverat Tomo I. Analectorum pag. 307. (editionis novæ pag. 130.)

Eodem Nicolao teste *antiquam dignitatem* Leodiensis *Ecclesiæ relatione & scriptis majorum adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam ad subsidium memo-*

(*a*) Lanfranci & Gvitmundi scriptis Algerum præfert Petrus Cluniacensis. Antonio Pagio etiam judice ad Annum 1152. num. 18. nemo melius, clarius, eloquentius materiam de S. Eucharistia tractavit.

moriæ scriptam reliquerit. Sed non lucem vidit illa lucubratio, sicut nec *Carminum* liber, nam & versu valuisse, Trithemius cap. 328. de S. E. & lib. II. cap. 90. de illustribus Benedictinis est testatus.

Libellum *de gratia & libero arbitrio*, cujus mentionem facit Trithemius, debemus Viro Clarissimo Bernardo Pez, qui ex Codice Uffenbachiano illum protulit Tomo IV. Anecdotorum Parte II. pag. 113.

Ad Annum Christi 1152. pervenisse Algerum scribit Antonius Pagi ad illum annum num. 18.

Algeri, sive *Adelgeri Episcopi*, (Augustani forsan, qui diem obiisse traditur Anno Christi 964.) Ordinis Benedictini. *Admonitio ad Nonsvindam reclusam*, seu *liber de studio virtutum*, prodiit in laudati Pezii Anecdotis Tomo II. Parte II. pag. 19.

Aliphas Anglus, scripsit *in primum Sententiarum*, discipulus Gregorii Ariminensis, qui diem obiit An. 1358.

Alitgarius, aliis *Halitgarius*, *Halitcharius* Episcopus ab Anno 816. Cameracensis & Atrebatensis, Ludovici Pii (*a*) ad Michaelem Imperator. CPol. An. 828. legatus, diem obiit Cameraci An. 831. Ejus *libri V. de vitiis, virtutibus & ordine pœnitentium* ad Ebonem Remorum Episcopum (in quibus pleraque similia cum *Rabani* libris ejusdem argumenti Tomo VI. Operum) editi ab Henrico Canisio Tom. V. lectionum antiquarum Parte II. pag. 227. Ingolstad. 1604. 4. & editionis novæ Basnagianæ Tom. II. Parte II. pag. 87. nec non in Patrum Bibliothecis recusi Colon. Tom. VIII. Paris. 1654. Tom. V. & Lugdun. Tom. XIV. *Sextus* liber, quem a scrinio Ecclesiæ Romanæ Alitgarius ait se descripsisse, a Stevartio vulgatus in supplemento ad Canisium pag. 793. & in Basnagiana editione pag. 132. & sub *Pœnitentialis Romani* titulo e Corbejensi MS. ab Hugone Menardo ad Gregorii M. sacramentarium Paris. 1642. 4. pag. 237. Confer, si placet, quæ notavi Tom. XI. Biblioth. Græcæ pag. 74. 78. & Cointium Tom. VIII. annal. Francorum pag. 146. seq.

Petri Alladii liber *de ritibus & moribus veterum Lusitanorum* MS. in Codice An. C. 1234. exarato. Vide Nic. Antonii Bibliothecam veterem Hispanam Tomo II. pag. 270. b

Almannus, supra, *Alemannus*.

Almaricus, Doctor Parisiensis, propter varios errores damnatus in Concilio Parisiensi An. 1209. Vide capita errorum apud Edmundum Martene Tom. IV. anecdotorum pag. 163. atque adde Bulæum in historia Academiæ Paris. Tom. III. pag. 24. 48. seq. ut omittam hæresiologos, scriptoresque Annalium & Historiæ Ecclesiasticæ, ut Natalem Alexandrum T. VII. pag. 75. seq.

Alpertus Metensis, Monachus S. Symphoriani, supra *Albertus*.

Alphanus I. ex Monacho *Casinensi*, Archiepiscopus ab A. 1058. ad 1085. *Salernitanus*, de quo Ughellus Tomo VII. Italiæ sacræ pag. 380. seqq. qui etiam ejus *Carmina* varia *hymnosque in B. Sabinam*, *S. Maurum*, *sanctos & sanctas* (*b*) vulgavit Tom. II. pag. 1085. seq. (Tom. X. editionis novæ pag. 47. 78. & *Sermonem* in Matthæi IX. 9. seq. pag. 79. & *Passionem S. Christinæ* Virginis pag. 80. 90.) Nonnulla illorum carminum vulgata quoque a T. Prospero Martinengo in Tomo tertio Poematum Divinorum Græcorum Latinorumque, Rom. 1582. 8. *Hymnus de S. Benedicto* ad Pandulphum Marsorum Episcopum, & alius duplex *in S. Maurum* exstat in Mabillonii Actis Benedictin. Tom. I. pag. 33. 302. *Passio SS. Martyrum XII. Beneventanorum* versibus hexametris apud Lipomannum Tomo IV. & Surium ad 1. Septembr. Laudans hunc Alphanum Trithemius cap. 323.

(*a*) Ita rectius Caveus. Alii, ut Miræus ad Sigeberti cap. 122. a Carolo M.

(*b*) Vide Leyseri Historiam Poetarum medii ævi pag. 359. seq.

323. de S. E. & lib. 2. de illustr. Benedictin. c. 87. memorat quoque ejus *libros tres de unione Verbi Dei & hominis*, *de unione corporis & animae*, & *de quatuor humoribus corporis humani*. Alia etiam Petrus Diaconus de illustribus Casinensibus, Possevinus, & in notis ad Petrum Diaconum Joannes Baptista Marus pag. 177. seq. edit. a me curatæ. * Carmen illud, quo Passionem SS. MM. Beneventanorum descripsit, nonnisi mutilum prodiit tum in Lippomano, cum etiam in Surio ad diem 1. Septembris; integrum vero extare in Cassinensi Bibliotheca affirmat P. Gattula hist. Cassin. Tom. I. Sæc. VI.

Alphanus II. Archiepiscopus Salernitanus ab An. 1085. ad 1121. de quo laudatus Ughellus Tom. VII. pag. 391. seqq. a Falcone Beneventano in Chronico, auctor carminum, de quibus in Alphano I. jam dixi, perhibetur: quod de aliquibus saltem non videtur negandum, ut de *epitaphio Petri Leonis*, qui Imperatoris Rudolphi I. tritavus fuit, & quod ab Ughello deinde repetitum Baronius edidit ad An. MCXI. n. 3. & ex eo Lambecius Tom. II. pag. 481. nec non *epitaphium Bernardi Episcopi Praenestini*, quod apud Ughellum non reperio & Baronius publicavit ad Annum MCVII. n. 20.

Alphanus Hispanus Ord. Minor. Possevino & Cangio, qui *Alfanus* Hendreichio: Trithemio & Gesnero *Alpharus* rectius & Waddingo, Nic. Antonio & aliis Cangioque ipsi deinde *Alvarus Pelagius*, de quo infra suo loco.

Alphonsus ab Alfama, Lusitanus Carmelita, circa Annum Christi 1438. scripsit *Doctrinale Patrum* in *Johannis Cassiani* Collationes, & *de Ordinis sui progressu* libros II. Vide Alegre pag. 343.

Alphonsus Bonihominis, Hispanus, Ordinis Prædicator. A. 1339. ex Arabico (a) transtulisse traditur librum conversi ad Christum Magistri *Samuelis* Israelitæ, oriundi de Civitate Regis Marochi, *de adventu Messiæ*, *quem Judæi frustra exspectant*, cum præmissa ejusdem Samuelis Epistola ad Rabbi *Isaac*, Magistrum Synagogæ in Submoleta in regno prædicto, scripta An. 1022. MS. in Bibliotheca Monasterii B. Mariæ Virginis de Laude, Ordinis Cisterc. Diœcesis Tornacensis, teste Sandero Tom. II. pag. 107. Bibliothecæ MStorum Belgii. Prodiit hæc Latina versio sæpe variis in locis, ut Mantuæ 1475. 8. Antvverpiæ 1486. Lugduni 1527. forma minore, Coloniæ 1493. Norimbergæ 1498. Venetiis 1518. 8. & 1592. 4. cum Petri de Cavalleriis, qui A. 1450. scripsit Zelo Christi adversus Judæos, & 1592. 1616. 1655. 8. Coloniæ 1536. 8. Parisiis in 4. & forma minore, Maceratæ, Argentorati &c. tum in Micropresbytico, atque in Orthodoxographis, & in Bibliothecis Patrum etiam recentissima Lugdun. Tom. XVIII. pag. 519. & ad calcem partis secundæ Historiarum Antonini Florentini. Novissime seorsim, Antvverpiæ, ut habet titulus, sive Lipsiæ potius 1711. 8. vide Diarium Theologicum Dresdense, *Unschuldige Nachrichten* Anno 1711. pag. 959. & Memorias Litterarias Trevoltinas An. 1712. p. 2104. Prodiit etiam Italice Venetiis 1535. 1544. 8. *requisitioni de la vera Fede*, & Germanice Valentino Linck interprete Altenburgi 1524. 4. *Datz JESUS Nazarenus der mahre Messias sev, derohalben die Juden auf teinen andern marten durffen*. Hispanicæ versionis Anno 1418. factæ ab Albaro de Villascusa, JCto Salmantivensis, sed adhuc ineditæ meminit Nicolaus Antonius in Bibliotheca Hispanica veteri, Tomo II. pag. 2.

Alphonsus Burgensis. infra, *Vallisoletanus*.

Alphonsus a Carthagena. infra, *Alphonsus de S. Maria*.

Alphonsi IX. Castellæ Regis, qui de Mau-

(a) Ex Hebraica potius, quæ ex Arabico facta erat, versione. Vide Rev. Wolfii Bibliothecam Hebræam Tom. I. pag. 1099.

Mauris An. 1212. victoriam ingentem reportavit, ſunt *duæ Epiſtolæ*, Baſileæ 1553. editæ, una *de Saracenis profligatis*, & altera *de Albingenſium hæreſi extincta*, tertiaque *ad Philippum Auguſtum*, Franciæ Regem, quam edidit Baluzius Tomo II. Miſcellan. pag. 251.

Alphonſus X. Caſtellæ & *Legionis* ab Anno 1252. Rex, electus etiam Anno 1257. Imperator, Imperio renunciavit A. 1273. ſed & regno ſpoliatus a filio Sanctio, Anno 1282. non diu poſt, Anno 1284. diem obiit. *Maximus & Prudentiſſimus Rex, ſi ſibi ſapere didiciſſet*, ut ait Mariana XIV. 7. *Exſtant*, inquit idem XIII. 9. *de aſtrorum converſionibus, de Hiſpanica Hiſtoria ab Alfonſo edita Volumina magno ingenio, incredibili ſtudio*. & XIV. 7. *Sacros Bibliorum libros in maternam linguam vertendos etiam curavit*. Tabulæ Aſtronomicæ, quæ ab ipſo Alphonſinæ appellantur, magnam ipſi laudem pepererе, quanquam & prævivere illis Græci, Arabes, Perſæ, & poſt illius tempora multum illis a poſteræ ætatis ingeniis & ſtudio acceſſit, ut ex hoc brevi elencho Lector poterit cognoſcere.

Tabulæ Aſtronomicæ *Claudi*; *Ptolemæi* Hipparchum ſecuti & Timocharem ac Menelaum, in magna Syntaxi, de qua dixi lib. IV. Bibliothecæ Græcæ cap. 14. §. 3.

De tabulis Aſtronomicis *Arabum* Jacobus Golius ad Alfraganum pag. 66. ſeq. ſicut de *Perſarum* tabulis pag. 46.

Albategnii An. 880. ex interpretatione Platonis Titurtini & Joannis Regiomontani.

Arzaelis A. 970. tabulæ Toletanæ.

Geber Latinitate donatus a Gerardo Cremonenſi.

UlugBeg tabulæ Longitudinis & Latitudinis ſtellarum fixarum Perſice & Latine editæ a Thoma Hyde, Oxoniæ 1665. 4.

Alphonſinæ cœleſtium motuum tabulæ, Regis Alphonſi auſpiciis & ſumtu (non quater vel quadragies (*a*) ut nonnulli) ſed quadringenties (*b*) mille aureorum, poſt An. 1252. ad 1270. compoſitæ a *R. Iſaaco* Hazan ſive Cantore Toletano adhibita opera tam aliorum Judæorum quam Arabum, Ægyptiorum, Maurorum, Hiſpanorumque. Prodiere Auguſtæ 1488. 4. quæ editio in Bibliotheca Barberina: tum Venetiis 1492. 4. 1534. Pariſ. 1545. 1553. 4. cum Canonibus *Joannis Saxonienſis*. Beughemius etiam editiones ſine loci nota 1483. & 1490. 4. memorat.

Nicolai Cuſani correctio tabularum Alphonſi, in Cuſani Operibus pag. 1168. 1176. qui etiam laudat *Henricum Batem* in libello erroris tabularum Alphonſi. Memoratur & *Albertus* de Saxonia. Et Canones tabularum Alfonſi Regis ordinati per *Joannem de Lineriis* MSti in Bibliotheca Regia Pariſ. Cod. 1349. Inde in illis tabulis perficiendis ſtudium & operam poſuere Jo. Virdundus, Norimb. 1542. 4.

Joannes Schindelius Mathematicus Pragenſis: Georgius Peurbachius, Baſil. 1553. fol. Jo. Regiomontanus, Tub. 1539. 4. Witeb. 1584. 4. Bernhardus Waltherus Norimbergæ: Dominicus Maria, Bononiæ, ejuſque diſcipulus Nicolaus Copernicus.

Georgius Joachimus Rheticus Lipſ. 1570. 4.

Tabulæ *Prutenicæ* Eraſmi Reinholdi, ut Rheticus fecit, Copernicum ſecuti, Prutenicum ſive Pruſſum, Tubing. 1551. 1571. 4. Witeb. 1585. 4.

Jo. Antonii Magini, Venet. 1585. 4.

Friſicæ Lunæ ſolares a Nicolao Mulero, Alemariæ 1611. 4.

Tabulæ *Rudolphinæ*, auſpiciis Imperatoris Rudolphi II. a Tychone Brahe & Joanne Keplero, Ulmæ 1627. fol.

Illis inſiſtentes Tabulæ Andreæ Argoli, Johannis Longomontani in Aſtronomia Danica, Mariæ Cunitiæ in ſua Urania, Joannis Baptiſtæ Morini &c.

Ta-

(*a*) Vide Celeberrimi Wolfii Bibliothecam Hebræam Tom. I. pag. 192. Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 55.

(*b*) Bælii Lexicon in *Caſtille*.

Tabulæ *Mediceæ* Vincentii Reneri, Florent. 1633. 1647. fol.

Philippi Lansbergii Tabulæ motuum cœlestium perpetuæ, ab eo editæ anno ætatis 71. Middelburg. 1632. fol. Hic Alphonfinam methodum unicam esse agnoscit, quæ in Tabulis æqualium motuum usurpanda sit.

Tabulæ *Richelianæ* a Natali Durreto, Paris. 1637. fol.

Tabulæ Philolaicæ Ismaelis Bullialdi, Parisiis 1645. fol.

Joannis Baptistæ Riccioli, S. J. in almagesto novo, Bononiæ 1651. fol.

Johannis Nevvtoni, 1657. &c.

Britannicæ Vincentii Wing, Lond. 1669.

Johannis Hevelii, in prodromo Astronomiæ & Catalogo fixarum, Gedani 1690. fol.

Tabulæ Carolinæ Thomæ Streete, Angli.

Philippi de la Hire *Tabulæ Ludovicianæ*, Paris. 1702.

Joannis Cassini adhuc ineditæ.

Plenissimæ accuratissimæque *Joannis Flamstedii*, Angli, in historia cœlesti postuma Lond. 1726. fol. 3. Vol.

De aliis Alphonsi Regis scriptis, quæ vel Hispanica lingua composuit sive carmine, sive prosa, speciatim Legum Corpore, expeditionum Cruciatarum Historia, & Historiæ Hispanicæ generalis partibus duabus una a Gentis originibus usque ad Annum Christi 893. & altera usque ad Annum 1252. nec non de scriptis, quæ ex Arabico jussit vel in Latinam, vel in Hispanicam linguam transferri, satis mihi videtur, Lectorem remittere ad Nicolai Antonii lib. VIII. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 5.

Ordinatio Alphonsina ab Alphonso Comite Pictaviensi & Tolosano concessa Anno 1270. Villæ Riomo Diœcesis in Gallia Claromontensis, exstat Gallice & Latine ad calcem Juris Consuetudinarii regni Hierosolymitani An. 1099. quod sub titulo: *Assises* & *bons usages du Royaume de Jerusalem*, Gallice lucem vidit Burgis 1690. fol. curante Gasp. Thavmasio de Thavmasiere, qui etiam Consuetudines Bellovacenses Philippi de Beaumanoir An. 1283. Gallice adjunxit, notisque & glossario illustravit.

Alphonsus Vargas Toletanus, Ordinis Eremitarum S. Augustini, Episcopus *Hispalensis*, defunctus Anno 1359. Cujus Commentarium in Sententias memorat Trithemius cap. 614. *In librum primum Sententiarum*, quem An. 1345. auditoribus suis dictaverat Parisiis, lucem vidit Venetiis 1490. fol. In Aristotelem de anima quæstiones, Vincentiæ 1508. & Venetiis 1565. fol. ut inedita in reliquos Sententiarum libros omittam. Vide Nicolaum Antonium Tom. II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 113.

Alphonsus I. Lusitaniæ Rex, cujus *Constitutiones militum S. Michaelis*, sive *de Ala* An. 1166. promulgatæ exstant in Privilegiis Ordinis Cisterciensis, Antvverpiæ 1630.

Alphonsi II. Epistola ad Lucium II. Papam data Anno 1180. qua regnum suum Romanæ Ecclesiæ tributarium constituit, cum Lucii responso apud Baluzium Tom. II. Miscell. pag. 220. seq.

Alphonsus de S. Maria, Episcopus Burgensis, qui Anno 1456. diem obiit. Præter scripta Hispanice, *Defensoriumque Fidei*, & alia inedita, quæ a Nicolao Antonio Tomo II. Bibliothecæ Hispanicæ veteris pag. 173. recensentur, Latine composuit *anacephalæosin* Regum Hispaniæ, Romanorum Imperatorum, Summorum Pontificum & Regum Francorum, ex majori excerptam opere: quæ post editionem Granatensem An. 1545. fol. recusa, exstat in Roberti Beli Scriptoribus rerum Hispanicarum, Francofurti 1581. Tomo secundo, & in Andreæ Schotti Hispania illustrata Tom. I. pag. 247. Francof. 1603.

Alphonsus III. Magnus ab Anno Christi 856. Rex *Ovetensium*, (Oviedo in

Hispania) Scriptor vetus *Chronici* desinentis in anno eodem 856. & ab illo tempore, ubi desiit Isidorus Hispalensis, res Gothorum Hispanorumque persequentis per sesquisæculi ferme spatium, quod sub *Sebastiani* Salmanticensis nomine vulgavit Prudentius Sandovallius, Pampilonensis Episcopus, junctum Chronicis Idacii, Isidori Pacensis, (Badajos) Sampiri Asturicensis, Pelagii Ovetensis Episcoporum, Pampelonæ 1615. & 1634. fol. Vide Nicolaum Antonium lib. VI. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 10. Tom. I. pag. 362. seq. & Tom. II. pag. 272.

Petrus Alphonsus, cujus *Dialogi XII.* cum Moyse Judæo, quo nomine auctor ipse ante baptismum vocabatur, prodierunt Coloniæ 1516. 8. recusi etiam in Bibliothecis Patrum, & in novissima editione Lugdunensi Tom. XXI. pag. 173. *Fuit autem*, inquit in Præfatione, *Pater meus spiritalis*, *Alphonsus gloriosus Hispaniæ Imperator*, *qui me de sacro fonte suscepit*, *quare nomen ejus*, *Petri nomini apponens*, *Petrus Alphonsi mihi imposui*. Petri nomen cooptasse sibi testatur, quia baptizari ipsum contigit die natali Apostolorum Petri & Pauli An. Christi 1106. ætatis 44. quo tempore Castellæ & Legioni præerat Alphonsus VI. * An liber Dialogorum idem sit cum libro *Disciplina* inscripto, ignoro. Extat sub hac inscriptione liber in Codice Vaticano 4161. Montfaucon Biblioth. MSS. pag. 115. Credo tamen hanc ipsam esse *Clericalem Disciplinam*, quam in Codice Sangermanensi evolvisse se Cangius hic apud Fabricium admonet.

Alphonsus Philosophus, cujus *Clericalem Disciplinam* evolvit Cangius MStam in Bibliotheca S. Germani de Pratis, Codice 798. idem cum superiore videtur esse Oudini judicio, Tom. II. p. 992. sed fallitur Oudinus, cum Petri Hispani Logicam ad hunc Petrum Alphonsum refert, ut infra in *Petro* Hispano dicendi locus erit.

Alphonsus, utriusque *Siciliæ* & *Aragoniæ* Rex, defunctus Anno 1458. de cujus dictis & factis libros IV. Antonii Panormitæ Æneas Sylvius misit in compendium. *Epistolas* quasdam hujus & *Orationes* Latine scriptas laudat Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ p. 178. quæ leguntur in Lucii Marinæi Siculi Genealogia Regum Aragoniæ, post editiones Cæsaraugustanam 1509. & Complutensem 1533. recusa in Roberti Beli Sylloge Tomo II. lib. XI. cap. XLV. & seq. & in Hispania illustrata Andr. Schotti Tom. I.

Alphonsus de Soto, Civitatensis JCtus, circa Annum 1490. cujus scripta refert Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 228. in quibus Tractatus *Jubilæi*, & *Camerariatus*, & *de futuro Concilio* ad Sixtum IV.

Alphonsus de Spina, Ordinis Minorum, circa Annum Christi 1458. in villa Vallisoletana scripsit celebre illud *Fortalitium Fidei* contra Judæos, Saracenos, aliosque Christianæ Fidei inimicos, distributum in libros quinque ac primum editum sine loci nota An. 1487. ac deinde sæpius, ut dixi in libro de Veritate Religionis Christianæ pag. 574. Confer eruditissimi Wolfii nostri Bibliothecam Hebræam Tomo I. pag. 193. Tom. II. pag. 1116. & Tom. IV. pag. 545. seq.

Alphonsus Tostatus. infra, *Tostatus*.

Alphonsus Burgensis, sive *Vallisoletanus* Ex Judæus, cujus *libri de bellis Domini* in Fortalitio fidei citantur, hinc ab Alphonso de Spina, de quo supra, diversus esse cognoscitur. Opposuit autem illa bella Domini, Hebraice & Hispanice composita, non Latine, Josepho Kimchi Judæo, quæ MSta exstare feruntur in Bibliothecis Romanis, oppugnata etiam a *R. Schem Tov* ben R. Isaac Sprot, Tudelensi, qui lapidem illis Lydium opposuit. Vide Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ p. 192. & laudatum Wolfium nostrum Tomo I. Bibliothecæ Hebrææ pag. 192. 1126. & Tom. IV. pag. 786.

786. ubi Pauli Burgensis testimonium, qui tempore Regis Hispaniæ Alphonsi X. refert hunc Alphonsum anno ætatis sexagesimo baptismum suscepisse. * In Bibliotheca Vaticana, notante P. Montfaucon Biblioth. MSS. cod. 4151. extat Alphonsus Episcopus Burgensis super altercatione præeminentiæ sedium inter Oratores Regis Aragonum, & Regis Angliæ. Ambigo tamen an hæc de Alphonso isto dicta sint.

Alphonsus Vargas. supra, *Hispalensis*.

Alphonsus Zamora, Ex-Judæus sub Sæculi XVI. initia, cujus magnæ partes fuere in adornandis Bibliis Polyglottis Complutensibus, quibus etiam Vocabularium addidit, & Grammaticam & Correctorium locorum perperam in Codicibus quibusdam Scriptorum. Vide Warthoni auctarium ad Caveum ad An. 1506.

Altaichensis Monachi *de Vita S. Salomes Virginis, & Judithæ Viduæ*, reclusarum apud Altaich in Bavaria, Sæculo IX. in Actis Sanctorum 29. Junii Tomo V. pag. 493.

Altmannus. supra, *Alemannus*.

Magistri Altmanni Medulla Matrimonii versibus exposita hexametris. Incipit: *Ardua tentantes*. MS. Sæculi XIII. in Monasterio Cremisanensi, Ordinis Benedicti in Austria, ut ex Cl. Viro Bernardo Pez didici.

Alvardus Cadurcensis, Ordinis Prædicatorum, aliis *Alvarus*, aliis *Bernardus Arnoldi*, sed vero nomine *Arnaldus Bernardi*, qui circa Annum 1334. diem obiit. Scripsit *Postillam super Apocalypsin*. Lecturam & Sermones *super septem Psalmos Pœnitentiales* & *super Officium defunctorum*. *Sermones valde notabiles* pro Clericis &c. Vide Jacobum Quetif T. I. pag. 588. seq.

Aicardus Alvarotus, JCtus Patavinus circa Annum 1350. cujus *Consilia* celebrantur. Vide Hendreichii Pandectas Brandenburg. pag. 135.

Alvarotus de Alvarotis, Aicardi frater, Patavinus & ipse JCtus, qui obiit Anno Christi 1388. hujusque filius *Petrus Alvarotus*, qui Bononiæ & Patavii docuit, de cujus scriptis vide Nicolaum Comnenum Papadopoli Tom. I. Gymnasii Patavini pag. 217. Petrique frater *Jacobus Alvarotus*, qui *de usibus feudorum* scripsit, & *repertorium axiomatum feudalium*, Pataviique Anno 1453. diem obiit supremum, hujusque filii *Comes* & *Franciscus*: filiusque Comitis *Jacobus Alvarotus* defunctus Ferrariæ circa Annum 1500. omnes Juris utriusque peritia clari. Vide Pancirollum de Juris interpretibus lib. II. cap. 104. De editis plerorumque scriptis Hendreichium consules.

Paulus Alvarus, aliis *Aurelius Flavius Alvarus*, Vir illustris, Patricius Cordubensis, Hispanus, de quo post Ambrosium Moralem diligenter Nicolaus Antonius lib. VI. Bibliothecæ Hispanæ cap. 8. Tom. I. pag. 349. seq. Hic circa Annum 847. *Eulogii Cordubensis Vitam & Martyrium* scripsit, quod non modo exstat apud Surium XI. Martii, sed & in Actis Sanctorum XI. Martii Tom. I. pag. 90. seq. additis Papebrochii notis repetitum ex editione Ambrosii Moralis præfixa operibus Eulogii ab eo vulgatis Compluti 1574. fol. De cæteris editionibus Tom. IV. Hispaniæ illustratæ pag. 223. & Tom. XV. Bibliothecæ Patrum jam notavit Caveus. De *Scintillis Patrum* vide infra in *Defensore*. *Indiculum luminosum* scriptum Anno Christi 854. hujus Alvari esse, contra Moralis sententiam, probat Nicolaus Antonius lib. VI. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 8. Tom. I. pag. 350. qui prioris finem & posteriorem librum integrum notat in MS. desiderari, argumentumque operis, docet esse defensionem illorum, qui Martyrio sese non perquisiti obtulere, pro quibus & Eulogius decertavit: dein Prophetiarum de Mahometo & ejus nefanda hæresi explicationem. Idem Nicolaus Antonius & proprio opere Alcoranum observat voluisse confutare, ac præterea in MS. reperit hu-

jus Alvari *Confessionem*, & librum *Epistolarum XX.* Deinde *Carmen Philomelaicum*, in Philomelæ laudem, aliaque carmina præter S. Eulogii epitaphium hymnumque in diem ejus, inedita omnia, atque in his *Epimenidem* ægritudinis propriæ, & *in Bibliothecam Leovigildi*, *in Crucis laudem*, versusque heroicos *in laudem B. Hieronymi*.

Alvarus Pelagius, discipulus Johannis Scotis Parisiis docentis, ipse Hispanus Juris Canonici Doctor, Ordinis Minorum, Summus Papæ Johannis XXII. Pœnitentiarius & Coronensis in Achaja Episcopus, deinde Silvensis (in villa Ramra) in Algarbia, de quo multa Waddingus in Annalibus Tomo tertio ad An. 1308. 1329. 1332. 1340. & in Scriptoribus Ordinis Minorum p. 15. & Nicolaus Antonius Bibliothecæ veteris Hispanæ lib. IX. cap. 4. Tom. II. pag, 100. seq. Ex scriptis ejus præcipuum est *Summa* (*a*) *de planctu Ecclesiæ*, ejus morboso & defectuoso tam ecclesiasticorum, quam sæcularium lugubri statu, ad Petrum Gomezium Cardinalem: opus Antonino Florentino inprimis probatum, quod auctor ipse ait se cœpisse componere Avenione; An. 1330. & absolutum An. 1332. recensuisse in Lusitania An. 1335. atque iterum An. 1340. Prima editio hujus operis Ulmensis An. 1474. folio majore apud Johannem Zeiner de Reutlingen. Hanc secutæ Lugdunensis 1517. & Veneta 1560. fol. dignumque esset, raro utpote obvium, quod ab aliquo viro docto cum necessariis ad temporum illorum faciem intelligendam observationibus prælo iterum subjiceretur. Alia Alvari hujus scripta, sed ut opinor adhuc inedita, de quibus præsertim Nicolaus Antonius, memorantur *Speculum Regum*, cum *collyrium adversus hæreses*: *Apologia* pro Johanne XXII. adversus Marsilium Patavinum & Guilelmum Occamum. *Commentarii in IV. libros Sententiarum*. *Sermo* habitus præsente Johanne XXII. quo adhæret opinioni illius de visione animarum ante diem judicii deneganda, de qua Waddingus ad Annum 1333. num. 10. * Non illustrandum esset tantummodo a viro aliquo docto opus istud Alvari, atque ita paludatum iterum producendum esset in publicum; sed & ad veteres MSS. Codices ex integro recenseri oporteret. Nam plane mendosum est in editis, & sæpe discrepat a MSS. Bernardinus Baroni Lucensis Amicus meus, vir doctus, opus idem Pelagii in MS. codice chartaceo possidet, quem mihi mutuavit, eumdemque cum impresso Venetiis an. 1560. contuli; atque sic demum intellexi, quanta sit hujus correctionis necessitas. En unum alterumve specimen ex præfatione deductum

Edita	MS.
In sublimitate status ima cum Christo humili.	In sublimitate status Pontificalis nunc. Cum Christo humili.

Edita	MS.
Sic Elech	Sicheleg.
Seraphici almi	Seraphici olim
Ibi *cum enim*	V. cum emin.
Verus Papa Nicolaus antiquus Romanus.	Verus Papa Joannes Romanus &c.
Qui non est sanctus	Qui non est factus Episcopus.
In Ecclesia catholica	Etiam catholicus
Et quadraginta cap. in prima parte istius operis.	Et quadraginta duobus articulis in principio istius operis.

Alvernus, de *Alvernia*, vide infra *Petrus Arvernus*, & *Guilelmus Parisiensis*.

Aluisius (*Luisius*, sive *Ludovicus*) Mar-

(*a*) Fallitur Waddingus, quique eum sequuntur & a *planctu Ecclesiæ* diversum opus faciunt Alvari *Summam Theologiæ*, quam & ipsam impressam ajunt fuisse Ulmæ A. 1474. Falluntur & qui cum Orlando Reutlingensem *planctus Ecclesiæ* editionem fingunt Anno 1474. in lucem editam. Vide Francica Acta erudita & curiosa, vulgata Germanice Norimbergæ 1728. 8. Parte XIV. pag. 112.

Marsilius, Florentinus Augustinianus, qui Anno 1450. diem obiit, monumento publicis a Patria sumptibus facto decoratus. Præter alia scripta Theologica, Quæstiones, Commentarios & Sermones, *Vetus & Novum Testamentum carmine Heroico* panxit, quod opus Florentiæ in Augustinianorum Bibliotheca S. Spiritus MS. asservari testatur Julius Niger de scriptoribus Florentinis pag. 389. & Philippus Elssius in encomiastico Augustiniano pag. 441. Idem hunc Aluisium ait subtiliter contra Græcos disputasse in Concilio Florentino, quod haberi cœptum An. 1438.

Alulfus, Monachus Benedictinus S. Martini Tornacensis circa An. 1096. *Paterii*, de quo infra, exemplo & *Odonis* Abbatis sui, postea que Episcopi Cameracensis precibus, ex *Gregorii M.* scriptis collegit expositionem Veteris & Novi Testamenti tomi IV. eisque nomen *Gregorialis* imposuit. Tomi duo primores loca Veteris Testamenti, tertius Novi continet, quartus est de variis argumentis, & Oudino T. II. pag. 656. teste, qui MStum opus in variis Bibliothecis Galliæ evolvit, libris XVI. distinguitur. *Prologum* edidit Mabillonius Tom. I. Analector. pag. 312. (editionis novæ in fol. pag. 131.) *Liber tertius in Novum Testamentum*, lucem vidit Parif. 1516. 4. & eodem anno Argentorati per Joannem Knoblauchium: & sub Paterii nomine inter Opera Gregorii M. A. 1553. Romæ in fol.

Alvredus, vide *Ælfredus*.

Amadeus, sive Amedeus, Monachus Claravallis, Ord. *Cisterc.* & ex Abbate Altæcumbæ Episcopus ab An. 1145. ab 1158. *Lausannensis*, de cujus laudibus præter Carolum de Visch in Bibliotheca Ordin. Cisterc. pag. 19. Chrysostomum Henriquez in Menologio Cisterciensi 7. Januar. & Angelum Manriquez Tomo II. annalium Cisterc. ad An. 1158. Sammarthani T. II. Galliæ Christianæ pag. 628. Ejus *sermones VIII. de laudibus B. Mariæ Virginis* post primam editionem Basileensem Anni 1517. sæpius recusæ sunt tum alibi tum in heptade præsulum Theophili Raynaudi, Lugduni 1633. & Parisiis 1671. fol. & in Francisci Combefisii Bibliotheca Patrum Concionatoria, Parif. 1662. fol. & separatim ex recognitione Richardi Gibboni S. I. Audomari & Antverpiæ 1613. 12. atque inde Duaci 1625. 4. & in Bibliotheca Patrum Coloniensi An. 1622. Tomo XV. pag. 308. & in Lugdunensi Tomo XX. pag. 1262. nec non in Petri ab Alva & Astorga Tomo primo magni Marialis, Madrit. 1648. fol. qui non dubitat Amadeo has homilias Franciscano tribuere, cum tamen, Combefisium si audias, nox diei non sit dissimilior quam Amadei utriusque stylus. Itaque Lucas Waddingus libenter hac in parte dissentit ab Henrico Willoto, qui & ipse easdem ad Amedeum Franciscanum, tanquam auctorem retulerat.

Amadeus Lusitanus, alio nomine *Joannes Menesius de Sylva*, Ord. *Minorum* sive S. *Francisci*, defunctus An. 1482. de cujus *Revelationibus*, sive *Nova Apocalypsi* consulendus Bzovius ad A. 1471. num. 36. seqq. Waddingus in Annalibus Tomo VI. & VII. & in Bibliotheca Ordin. Minor. ubi inter alia pag. 16. notat Possevinum de eodem ter agere, sub nominibus *Amedei*, *Amatoris*, *Ameoli* & *Amodei*. Hic est, quem Volaterranus ait virum fuisse miræ sanctitatis, reformatoremque religionis tempore Xysti IV. & scripsisse quædam more prophetico, *quæ vulgo non sunt permissa legi, propterea quod revelationibus a DEO vel Angelis sibi credita asserit*. Easdem peregrinatione doctrinæ & falsiloquiis infectas queritur Raynaudus, & Bellarmini censuras LVII. quibus illæ castigantur, edidit Bartoloccius Tomo I. Bibliothecæ Rabbinicæ pag. 241. 245. adde Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 208. & Cornelium a Lapide ad Apocalypf. I. ubi angelus Amadei dicitur fuisse Scotista, quia totum se prodit addictum Scoti sententiis.

Ama-

Amalarius Lugdunensis, contra quem tempore Caroli Calvi, qui ab Anno 840. ad 877. regnavit, habita est Synodus Carisiacensis. Acta ejus a Patribus Concilii jussus scripsit *Florus*, Diaconus Lugdunensis, quæ MSta apud Ranchinum legit Mornæus, atque ex illis IV. 8. de Eucharistia pag. 1627. editionis Latinæ (*a*) Hanoviensis 1605. 8. hæc profert:

Docet (inquit) *Præceptor egregius* (Amalarius Episcopus Lugdunensis) *corpus Christi esse triforme & tripertitum. Tria esse Christi corpora: Primum quod Ipse suscepit: Secundum in nobis qui super terram ambulamus: Tertium in illis qui sepulti jacent. Hac de causa has debere fieri partes; unam in calice pro Christo: alteram in patena pro vivis: tertiam in altari pro mortuis. Dicit panem illum esse carnem Christi, sanguinem animam, ut sit totus Christus. Hæsitandum dicit, utrum Corpus Christi de Altari sumptum in corpore nostro maneat usque in diem sepulturæ: an recipiatur invisibiliter in Cœlum. An, quando venam incidimus, cum sanguine profluat: An cum cæteris quæ in os intrant, in secessum labatur.* Hæc deliria quibusnam argumentis revincunt Gallicani Patres? *Panis* ajunt, *& vinum, efficitur spiritualiter Corpus Christi, id est vitæ & salutis nostræ Mysterium, in quo aliud corporis oculis, aliud fidei videmus obtutu. Nec id tantum quod ore percipimus, sed quod mente videmus, credimus, libamus. Unde pulchre & fideliter petimus: ut quæ ore contingimus, pura mente capiamus. Mentis ergo est cibus iste, non ventris: nec corrumpitur, sed permanet in vitam æternam: quoniam pie sumentibus confert vitam æternam. Pie autem sumit, qui Spiritu fide illuminatur. In illo cibo & potu visibili, virtutem invisibilis gratiæ esurit ac sitit: Et munus Indulgentiæ, id est salutis spirituales percipit. Nullatenus cogitanda aut metuenda est in hoc mysterio, ulla pollutio. Corpus igitur Christi non est in specie visibili, sed in virtute spirituali: nec inquinari potest fece corporea, quod & animarum & corporum vitia mundare consuevit.*

* Multa hic involvit Fabricius, quare totus iste articulus a me refingendus, ac retractandus est. Agebat Amalarius non Episcopum, ut a Fabricio creditum, sed Chorepiscopum Lugdunensem; scripserat tria diversi artificii, sed ejusdem argumenti opera, quorum prioris titulus est *officialis*, in quo de sacris officiis tractatio instituitur; alterius *Antiphonarium*; tertii *Embolus opusculorum suorum* idest additamentum. Scripta hæc approbanda in Concilio Diœcesano Lugdunensi tradidit. Sed nihil tunc definitum ex conjectura judico. Tum Florus Magister, & Ecclesiæ Lugdunensis Diaconus scripta hæc censura dignissima judicans detulit ad Concilium apud Theodonis Villam an. 835. habitum; cumque nec sic damnarentur, Florus scripto alio emisso ea omnia expressit, quæ suspecta in libris Amalarii judicabat. Demum in Synodo Carisiaca anni 838. de hac causa cognitio instituta est, atque opuscula Amalarii damnata. Narrat hæc Florus in altero opusculo inscripto: *de causa Fidei apud Carisiacense Episcoporum Concilium nuper habita*. Ibi quidem aliqua tangit de Actis Concilii non tamquam jussus a Patribus Concilii hæc ipsa scribere, sed suo ingenio, & consilio; tum ex suo marte profert rationes, quæ damnationem librorum Amalarii a Concilio pronunciatam defendunt, & adstruunt. Non ergo Patrum Concilii rationes hic promuntur, ut ex Mornæo asserit Fabricius; sed Flori sunt omnia. Insuper fragmentum illud hic relatum a Fabricio, desumptum est non ex opusculo, ubi pars Actorum Concilii traditur, sed ex præcedenti opusculo, in quo Florus Amalarii sententiam late exponit, & refutat. Quare

(*a*) In Gallica Mornæi editione hæc desiderari notavit Colomesius in paralipomenis de Scriptoribus Ecclesiasticis, ubi de Floro.

re si quid forte hic traderetur adversus dogma de Eucharistia, illud utique non Concilii Patribus, sed Floro ipsi Mag. ad scribendum esset.

Sed nec Floro quidquam excidit dogmati catholico de vera Christi perceptione in Eucharistia repugnans. Scripserat Amalarius rem esse ambiguam, *utrum corpus Christi de altari sumptum in corpore nostro maneat usque in diem sepulturæ, an invisibiliter recipiatur in cœlum; an quando venam incidimus cum sanguine profluat; an cum cæteris, quæ in os intrant, in secessum labatur*. Ubi etiam de sputis, & phlegmatibus spurcissime disputat. Reprehensione hæc digna judicat Florus, aggressusque refutanda demonstrat, *hunc cibum mentis esse, non ventris, non corrumpi, sed permanere in vitam æternam; corpus Christi non esse in specie visibili, sed in virtute spiritali, nec inquinari posse fæce corporea, quod animarum & corporum vitia mundare consuevit*. Quibus verbis id unice intendit Florus alio plane modo manducari Corpus Christi, ac cibus materialis, contra id quod Amalarius asserebat, vel ponebat in ambiguo. Cæterum non negat Corpus Christi reipsa a Fidelibus manducari. *Dominus Jesus Christus*, ait, *asserit semetipsum a Fidelibus manducari, & vere carnem suam esse cibum, vere sanguinem suum potum esse*. Et paulo superius *carnem suam dicit* (Christus) *a Fidelibus manducari, & sanguinem suum potari. Vere illum cibum carnem suam esse, vere illum potum sanguinem suum existere confirmat. Seipsum asserit a Fidelibus suis comedi, & sine hoc cibo neminem vere per hunc mundum vivere testatur; hunc esse panem de cœlo descendentem, idest carnem quam ipse tradidit pro mundi vita*. Hæc omnia Flori opuscula vulgavit P. Martene Vet. Mon. tom. IX. col. 649. ex quo ego eadem illa repetii in Supplemento Concil. tom. 1. pag. 865.

Utrum vero Amalarius iste idem sit omnino cum authore operis *de ecclesiasticis officiis*, & *de ordine Antiphonarii* plus vice simplici in Bibliothecis Patrum vulgati, quæstio mihi est permaxime anceps. Patria scriptoris ejus operis a nostro est diversa, vel illum Treverensem dicamus, vel Metensem. Insuper eorum, quæ a Floro Magistro suggillantur nihil legitur in libro vulgato de Ecclesiasticis officiis. Ex quibus omnibus non immerito quis inferret librum officiale &c. Amalarii Lugdunensis nihil habere cum libro de Ecclesiasticis officiis pervulgato commune.

Vicissim autem nomen authoris utriusque operis commune est, *Amalarius*, tempus, quo uterque vixit, idem. Titulus libri utrimque idem. Nam Amalarius vulgatus scripsit *de Ecclesiasticis officiis*, qui titulus haud valde discrepat ab *officiali* Amalarii Lugdunensis. Alterum opusculum Amalarii vulgati est *de ordine Antiphonarii*; alterius Amalarii est *Antiphonarium*. Florus censura notat illud de quatuor jejuniis ab Ecclesia institutis *contra quatuor humores, quibus corpus vegetatur humanum*. Simile quid legitur in Edito Amalarii lib. 2. cap. 2. *divinor. officiorum*. Quamquam vero reliqua, quæ Florus censura notat, non occurrunt in edito *de divinis officiis*, non ideo tamen hæc de conjungendo in unum utroque opere sententiæ repugnant. Forte enim Ecclesiastici Amalarii libri integri ad nos nequaquam pervenerunt. Quam in rem animadvertisse juvat P. Mabillonium in suis Analectis additamenta quædam ad libros Amalarii nondum edita e MSS. Codd. evulgasse. Sicut igitur quædam ejus operis reperta sunt, quæ huc usque latuerunt; ita pariter reperiri & alia poterunt adhuc ignota. Insuper duos tantummodo Amalarii libellos ad nos transmissos constat; tertius quem Embolum appellavit, adhuc forte latet, vel periit; atque in eo facile contineri poterant ea, quæ Florus criminatus est. Haud abs re etiam suspicaremur Concilii Carisiaci Patres, qui Amalarii

rii Lugdunensis libros improbarunt, id etiam effecisse, ut ea quæ in iisdem libris reprehensione digna judicarunt, delerentur, vel expungerentur; atque sic demum correcti libri fidelium manibus permitterentur. Hæc satis de re præsenti.

Amalarius, *Amularius*, *Amelarius*, *Amilarius*, *Hamularius*, *Amalharius*, *Amalhart*, (*a*) *Hamalart*, Chorepiscopus Metensis, qui Anno 816. Concilio Aquisgranensi probavit *librum Vitæ Clericorum* (al. Canonicorum) Capitulis CXIII. quibus alia XXXII. & de Vita Sanctimonialium Capita XXVIII. adjuncta sunt. Vide in Tomis Conciliorum Regia Tom. XXI. Labbei Tom. VII. Harduini Tom. VI. Coleti Tom. IX. Vide & Sirmondi Concilia Galliæ Tom. II. pag. 329. Cointii Annales Tom. VII. pag. 317. 319. 397. seq. Idem Amalarius An. 825. a Synodo Parisiensi missus Aquisgranum ad Ludovicum Pium syllogen testimoniorum ex SS. Patribus adversus imaginum cultum pertulit. Idem, de quo Sigebertus Gemblacensis cap. 87. *Amalarius* (ita pro *Attulario* legendum) *Monachus brevem* libellum de Ecclesiasticis officiis *scripsit*. *Postea scribens de eadem re ad Ludovicum Imperatorem*, Ordinem & causas Ecclesiasticorum Officiorum, quatuor libris *planius digessit*: *&* de mysteriis Missæ *librum unum*. In MS. Codice Ecclesiæ S. Martialis apud Lemovicas, teste Mabillonio Tom. I. pag. 419. Tom. II. pag. 140. (editionis novæ pag. 100. & 432.) hæc in fine leguntur: *Explicit liber* Symphosii Amalarii *Presbyteri venerabilis* de Divinis Officiis, *quem misit ad Ludovicum & Lotharium Reges filios Caroli Magni Imperatoris, quem librum transscribi curavit ADEMARUS* &c. Ex illo Codice Mabillonius supplementum (*b*) L. IV. c. 48. publicavit *de Regula S. Benedicti*, *præcipui Abbatis*, ad quod illustrandum pertinet etiam Mabillonii Dissertatio de Monastica vita Gregorii M. Tomo II. pag. 145. & editionis novæ pag. 499. Amalarii *Eclogæ de Officio Missæ* in Baluzii Capitularibus Regum Francorum Tom. II. pag. 1352. qui etiam Anonymi *Responsionem de Corpore & Sanguine DOMINI* a Dacherio Tomo XII. pag. 39. & editionis novæ Tom. I. pag. 149. editam, Amalarii hujus esse annotavit. *Quatuor libri de Ecclesiasticis Officiis*, quos Honorius IV. 3. de Scriptoribus Ecclesiasticis, Episcopo Metensi diserte tribuit, prodierunt una cum ejusdem libro *de ordine Antiphonarii* (in quo *Lectionarium* etiam & *Cantatorium*, & *Commentarium diurnalis Officii* auctor fuit pollicitus) in *Melchioris Hittorpii* collectione Scriptorum de Divinis Officiis, Coloniæ 1568. fol. quam infra cum *Ordine* Romano recenseo, & in *Georgii Ferrarii*, Romæ 1591. fol. nec non in universis Patrum Bibliothecis, ac novissima Lugdunensi Tom. XIV.

Amalarius Fortunatus, Monachus Benedictinus, & ab Anno Christi 810. Archi-Episcopus *Trevirensis*, qui missus a Carolo Magno in Saxoniam Anno 811. Ecclesiam Hamburgensem in honorem B. Virginis consecravit, triennio post extinctus. Vitam ejus scripsit Constantinus Caetanus editam Romæ 1612. 4. qui *librum de Divinis Officiis* non Metensi, sed huic Amalario tribuendum contendit, quod præter Anonymum Mellicensem cap. 71. de Scriptoribus Ecclesiasticis, diserte etiam facit Albericus Monachus trium fontium in Chronico ad Annum 810. pag. 155. *Wasco Abbas Mediolaci fuit Archiepiscopus Treverensis*, *& post eum Amalarius Fortunatus Cardinalis*, *qui librum Officiorum Ecclesiasticorum composuit*. Sed libri de Officiis ad Ludovicum Pium gloriosissimum, ut eum compellat *Imperatorem*, scripti sunt post Annum 819.

(*a*) Alius *Amalhart* Abbas Hornbacensis apud Mabillonium Tom. IV. Analect. pag. 643. & editionis novæ pag. 426.

(*b*) Illud Supplementum, sicut & caput 46. & 47. libri IV. in suo Codice non legit Bostonus Buriensis.

819. (a) quum Amalario Trevirensi jam defuncto successisset Hettius. Confer, quæ Sirmondus ad Caetanum, apud Labbeum de S. E. Tom. I. p. 692. seq. & Tom. IV. Operum Sirmondi p. 643. seq. *Epistolæ* quoque *sex*, quas vulgavit Dacherius Tom. VII. Spicilegii p. 164. & Tom. III. editionis novæ pag. 330. quarumque ultima est *de Observatione Quadragesimæ*, non Trevirensem, sed eundem, qui de Officiis scripsit, Amalarium habent auctorem. Et priores quidem, quæ *de nomine JESU* tractant, sunt ultimum caput libri tertii de Officiis Ecclesiasticis, quod in editionibus desideratur, sed notatur in indice capitum. Vide B. Ittigium de Bibliothecis Patrum pag. 213. Amalario autem Treverensi *Epistolam de Cæremoniis Baptismi* ad Carolum Magnum sub Alcuini nomine a Canisio Tomo VI. Antiquar. Lect. pag. 366. & Tom. II. editionis novæ pag. 543. atque inter Alcuini Opera pag. 1151. vulgatam vindicat Codex Petavianus, teste Sirmondo notis ad Theodulfii Aurelianensis librum de Ordine Baptismi Tom. II. Operum pag. 943.

Amalricus Augerii de Biterris, Augustinianus Monasterii B. Mariæ de Apriano, sive Aspriano, Elnensis, sive Helenensis Diœcesis Prior, Doctor Universitatis Montepessulanæ & Urbani V. Capellanus circa Annum Christi 1362. ex CCIX. Chronicis scripsit *Actus Pontificum Romanorum* a Petro usque ad Johannem XII. sive Annum Christi 1321. ad Urbanum V. post ea, quæ ex hoc Amalrico produxere *Spondanus*, qui eum ut fidelem & accuratum laudat tum alibi, tum ad Annum 1310. n. 4. *Baluzius*, qui Vitas Clementis V. & Johannis XXII. notis illustratas vulgavit in præclaro Opere de Papis Avenionensibus Tom. I. pag. 95. & 185. & *Leibnitius* de Gregorio V. & Clemente II. gente Saxonibus Tom. I. Scriptorum Brunsvicensium pag. 576. & 578. integrum denique opus vulgatum est a V. C. *Joanne Georgio Eccardo* Tom. II. Corporis Scriptorum medii ævi pag. 1641. 1824. Lipsiæ 1723. in fol. Testatur Eccardus Amalricum, qui ab Innocentio III. diffusior esse incipit, rebus ætati suæ propioribus incipit, opus hoc digessisse ordine litterarum Alphabeti, per capitula 1048. prælatam autem a se in editione hac sua ordinem temporum & successionem Paparum.

Alius *Amalricus de Bena*, Carnotensis, circa Annum Christi 1204. de quo vide Bulæum Tom. III. Histor. Academiæ Paris. pag. 24. seq. & 48.

Amalricus Rex Hierosol. circa Annum Christi 1258. eique suppar *Amalricus Patriarcha* Ecclesiæ Dominicæ Resurrectionis ab Anno 1157. ad 1180. quorum Epistolas ad Ludovicum Francorum Regem edidit Bongarsius in gestis DEI per Francos, Regis quidem Tom. I. pag. 1173. 1176. 1178. 1179. 1181. 1182. & Patriarchæ pag. 1180.

Amalricus ex Weissenburgensi ad montana Vosagi Monacho Benedictino Episcopus ab Anno 891. ad 893. Spirensis, quem inter alias laudes etiam Poetam gravem vocat Guilelmus Eysengreinius pag. 71. Catalogi, ex scriptis autem ejus memorat *Commentarios in Pentateuchum* & *in Pauli Epistolas*.

Amandus Argentinensis Episcopus interfuisse traditur Concilio Coloniensi A. 346. quod edidit Sirmondus Tomo I. Conciliorum Galliæ pag. 11. De dubia fide hujus Concilii monui Bibliothecæ Græcæ Tomo XI. pag. 371.

Amandus de Castello, Canonicus Tornacensis, inde Prior Aquicinctinus, ac denique Abbas Marchionensis, scripsit *Epistolam de obitu Odonis*, *Episcopi Cameracensis*, defuncti circa Annum Christi

(a) Neque Metensem, neque Trevirensem Episcopum, sed tertium quendam Amalarium fuisse, qui circa Annum 827. de Officiis Ecclesiasticis scripserit, contendit Blondellus, quem vide sis libro de Episcopis pag. 80. *Eclogæ* Amalarii Abbatis *in Ordinem Romanum* editæ sunt a Mabillonio Tom. II. Musei Italici pag. 549. 550.

fti 1120. exstat in Belgica Christiana Arnoldi Baiffii, edita Duaci 1634. 4. Vide Oudinum Tomo II. pag. 1014.

S. Amandi Tungrensis, sive Trajectensis Episcopi, qui Anno 662. traditur obiisse, *Codicillum*, quo mandat corpus suum in Elnonensi Monasterio, quod in Diœcesi Tornacensi fundaverat, sepeliri, nec inde evehi, publicavit Aubertus Miræus in fastis Belgicis, Bruxellæ 1622. 8. De hoc Amando Baronius ad Martyrolog. atque Acta Sanctorum 6. Februarii, & quæ infra in *Milone*.

Amaneus, Archiepiscopus in Gallia Auscitanus, sub quo promulgata in Synodo Nugarolensi An. 1303. Capitula XIX. & alia V. in Synodo Auscitana Capitula VI. in Tomis Conciliorum occurrunt.

Amatus, Monachus Cassinensis, & incertæ sedis Episcopus clarus circa Annum 1080. Scripsit *Historiæ Nortmannorum libros VIII.* ad Desiderium Abbatem (postea An. 1087. Victorem III. Papam) MStos in Bibliotheca Cassinensi, teste Joanne Baptista Maro ad Petrum Diaconum de Scriptoribus Casinensibus cap. 20. ubi præterea hujus Amati memorantur *libri IV. de gestis Apostolorum Petri & Pauli*, scripti carmine, ad Gregorium VII. Papam ab Anno 1073. ad 1085. Et *de laude Gregorii VII. De duodecim lapidibus. De Civitate Cœlesti Hierusalem*. * Est & alius ejusdem nominis scriptor multo recentior, cujus est opusculum *de ira Dei, & Antichristo; opus compositum Florentiæ anno* 1461. cum epistola nuncupatoria ad universos Christi fideles. Extat in Bibliotheca Laurentiana. Monfaucon Bibl. tom. 1. pag. 271.

Ambrosius Autpertus, minus recte aliis *Ansbertus*, Gallus, Monachus Benedictinus atque inde Abbas S. Vincentii ad fontes Vulturni fluvii in Samnio An. 777. & 778. quo diem obiit supremum. Vide Acta Sanctorum 19. Julii Tom. IV. p. 646. seq. & Mabillonium sæculo 3. Sanctor. Benedictin. Parte II. pag. 256. Scripsit ut ipse in extremo operis testatur, (a) sub Desiderio Longobardorum Rege & sub Paulo I. Papa, & successori ejus A. C. 767. Stephano dicavit *libros X. commentariorum in Apocalypsin*, editos Coloniæ 1536. & in Bibliotheca Patrum Coloniensi Tomo IX. & Lugdunensi Tomo XIII. pag. 403. *Vitam SS. Paldonis, Tatonis, & Tasonis* fratrum & Monasterii S. Vincentii de Vulturno Abbatum, & *historicam de Monasterio suo relationem*, quæ exstat apud Ughellum Tomo VI. pag. 458. (edition. novæ pag. 369.) Mabillonium Sæc. 3. Benedict. pag. 423. & in Actis Sanctor. XI. Januarii. Sed Commentaria *in Psalmos* & *in Canticum Canticorum* quæ Coloniæ atque alibi edita scribit Labbeus, alii ignorant. Nisi quod MS. in Cantica Canticorum in Bibliotheca Floriacensi exstare Oudinus testatur, certe edita esse non existimo, neque eorum apud Albericum mentio, ubi de hujus Ambrosii prolixa super Apocalypsin expositione. Meminit autem Trithemius cap. 287. de Scriptoribus Eccles. & lib. 2. cap. 106. illustr. Benedictin. ubi eidem Ambrosio Autperto quem An. 890. ait floruisse, tribuit libros X. in Apocalypsin, & *in Psalterium*, *in Cantica Canticorum*, & *librum de cupiditate* (cujus notitiam videtur petiisse a Sigeberto cap. 91.) & *librum Epistolarum ad diversos*. Magna autem suspicio est a Sigeberto, Trithemio, Sixto Senensi aliisque, qui horum vestigiis insistunt, Ambrosium hunc confundi cum *Autperto Abbate Cassinensi* ab Anno 834. ad 837. de quo Petrus Diaconus cap. 13. & ad eum Jo. Baptista Marus pag. 172. seq. vel cum alio etiam juniore hujus nominis. Ad Autbertum Cassinensem referunt *Sermonem in assumtionem Mariæ* inter Augustinianos de Sanctis, & in Combefisii Bibliotheca Concionatoria: *Sermonem de Purificatione B. Mariæ Virginis*, sive *de lectione Evangelii* Luc. II. 22.

(a) Confer Albericum Monachum trium fontium ad An. 767. pag. 102. seq.

22. seq. ad calcem operum S. Ambrosii edit. Paris. 1642. 1665. &c. & in Veteri Homiliario, quem sub Alcuini nomine edidit Baluzius T. I. Misc. p. 382. tum *Sermones in laudem S. Matthiæ Apostoli aliorumque Sanctorum* : & *de Nativitate Mariæ* , & *in festum omnium Sanctorum* , *Sermonem de cupiditate* , habentem Scripturarum testimonia octoginta, qui incipit : *Sanctorum Ecclesiam*. Sermonem *in dedicatione Ecclesiæ*. Orationem *contra septies septem vitia*. Homiliam *in Marci IX. 2. seq.* &c. Denique librum *de conflictu vitiorum & virtutum* inter S. Ambrosii & Augustini (*a*) Opera sæpius editum.

Ambrosius (*b*) Traversarius, natus non procul Florentia in oppido Portici (*Pertico*) Romandiolæ, sive Flaminiæ An. 1376. discipulus Joannis Ferreti, Ravennatis: & Emanuelis Chrysoloræ Byzanthini, postea Prior Eremi *Camaldulensis*, & ab Anno 1431. totius Ordinis Generalis, probitate & doctrina inclytus, cujus morte audita quæ, ut ait Arnoldus Wion Tomo I. Ligni Vitæ pag. 38. non sine veneni suspicione Anno 1439. Florentiæ 21. Octobris accidit, Eugenius IV. lacrimas continere non valens, identidem ingeminavit: *Ambrosi fili, quis te mihi eripuit, quis Ecclesiæ Lumen adeo intempestive extinxit?* Camaldulensem eremum ære describi curavit Joannes Mabillonius in itinere Italico pag. 100. ubi Ambrosium in Oratorio sine lapide & titulo sepultum jacere indignatur. Defunctum Oratione funebri prosecutus est discipulus ejus Poggius Florentinus teste Vossio de Historicis Latinis p. 556. quam tamen inter Orationes Poggii editas non reperio. Vitæ ejus narratione Augustinus Florentinus librum tertium sive ultimum Historiarum suarum Camaldulensium conclusit, editarum Florentiæ 1575. 4. Aliam Edmundus Martene præfixit Tomo tertio Veterum Monumentorum, Parisiis 1724. fol. in quo Clarissimi Abbatis *Petri Canneti* (*c*) prævertens propositum, præter *XX. libros Epistolarum* Ambrosii, & pag. 706. prologum Michaelis Monachi ad Cosmum Medicem, Epistolis illis præmissas, exhibet etiam præfationes Ambrosii in Græca scripta Latine ab ipso translata, ut in *Palladium de Vita S. Chrysostomi*, pag. 693. *Chrysostomi libros III. de Providentia* ad Stagirium pag. 695. & *adversus vitæ Monasticæ vituperatores* pag. 697. *Joannem Climacum* pag. 699. *S. Basilium de vera virginitate* pag. 700. *S. Ephræmi VII. Homilias* pag. 702. & *Diogenem Laertium* pag. 704. His deinde Epistolas quasdam virorum doctorum ad Ambrosium subjunxit pag. 707. 728. & Ambrosii *Epistolam ad Bronium* JCtum de obitu Nicolai Florentini pag. 737. Vertit etiam Latine scripta *Dionysii Areopagitæ* edita sæpius post editionem Paris. 1498. *S. Athanasium contra Gentes*, *Chrysostomi in Matthæum*, *& alia opuscula diversi argumenti*, *Sophronii* & *Joannis Moschi pratum spirituale: Eusebium de tempore Resurrectionis CHRISTI*. *Vitam Gregorii Nazianzeni*, *Joannem Damascenum* & *Andream Cretensem de dormitione B. Virginis*, & *Manuelis Calecæ libros IV. de erroribus Græcorum*, de quibus singulis dixi in Bibliotheca Græca suis locis, ut de Caleca Tomo X. pag. 421. Magnopere laudandum Ambrosii studium, licet rem acu in omnibus non tetigit, ut adeo loligo mera fuerit invidiæ, quam Philelphus, illi quantumvis amico, tam acerbe detrahens in Satyris suis & Epistolis prodere non dubitavit: atque si Jovium audimus, fuit Ambrosius hic vir, *quod raro evenit, sine oris tristitia sanctus, semper utique suavis, atque serenus: ita procul a livore contentioneque, ut cum Vallæ Poggium reconciliare conaretur, eos neque plane litteratos, neque Christianos videri diceret*, qui

(*a*) Tom. VI. edit. Ambr. pag. 699.
(*b*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. IX. pag. 197. Acta Eruditorum Tom. VIII. Supplementi pag. 455.
(*c*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. IX. pag. 201.

qui inducta simultate, sacrosanctum litterarum decus probrosis libellis importune defœdarent. Lambecius versionem *Sermonum XXI. Ephræmi Syri* ab Ambrosio translatorum in Cæsarea Bibliotheca MStam memorans Tom. I. pag. 119. de Biblioth. Vindob. vulgavit ejus Præfationem ad Cosinum Medicem, eandem, quam ex Martenii pag. 702. jam notavi.

Ex scriptis, quæ Ambrosius ipse composuit, primo loco laudandum ejus *Hodœporicon*, sive descriptio itineris sui A. 1431. suscepti lustrandis emendandisque per Italiam Monachorum & Monialium Ordinis sui moribus. Hanc Nicolaus Bartholinus Bargensis acceptam a Magliabechio edidit Florentiæ 1678. 4. (*a*) Inedita sunt præter *Orationes*, quas habuit Eugenii IV. Orator in Concilio Basileensi Latine An. 1431. & Græce An. 1438. Ferrariæ, *Libri duo earum rerum, quas gessit Abbas generalis Camaldulensium: Vitam Eugeniæ Virginis, & Sanctorum Proti & Hyacinthi.* Nam *Chronicon Montis Cassini* quod ei tribuunt plerique, non composuit sed recognovit (*b*) etiam tractatum *de Corpore Christi*, sive ut Arnoldus Wion vocat, *de Sacramentis*, sunt qui negant exstare, ut Franciscus Dionysius Camusatus (*c*) notis ad Bibliothecam Alphonsi Ciacconii. * Epistolarum Ambrosii collectionem longe ampliorem, quam quæ opera P. Martene prodierit, adornare comperi Virum Clarissimum Laurentium Mehus, cujus amicitia non sine fructu, & voluptate fruor; eosque viri docti labores propediem publicæ utilitati donandos expectamus. Orationem in causa Concilii habitam Albæ coram Sigismundo Rege anno 1435. ex Veteribus Monumentis PP. Martene & Durand ego meo Conciliorum Supplemento tom. IV. pag. 1195. inserui. Vix dubito quin hæc ipsa sit oratio, quam inter ineditas accenset hic Fabricius, & per errorem an. 1431. assignat, nondum enim anno illo Ambrosius ad Concilium venerat. Ad Hodœporicon quod attinet, non Florentiæ quidem, sed Lucæ prodivit, quamvis in Operis fronte uterque locus signatur: *Florentiæ, & Lucæ*. Annus non adscribitur; sed vix dubito, quin annus 1678. destinandus sit. Nicolaus Bartholinus, cujus opera opusculum illud prodiit, Congregationis meæ vir erat doctus, author carminis elegiaci in exordio carminum latinornm P. Bartholomæi Beverini Lucensis Congregationis itidem meæ scriptoris doctissimi. Quoad Versiones Homiliarum S. Ephrem, non septem tantummodo homilias Ambrosius dedit; est enim apud me editio illius Veneta anni 1501. in qua sunt sermones XIX. atque illis epistola Ambrosii ad Cosinum Medicem præfigitur. Prior hujus operis editio est Florentina an. 1481. in 4.

Omissus est hic a Fabricio Æneæ Gazensis Dialogus *de immortalitate animæ* inscriptus *Theophrastus* ab Ambrosio versus, ut est in Cod. MS. Bibliothecæ Fesulanæ Canonicorum Regul. Vide Summam ejusdem Bibliothecæ a Pallavicino editam Florentiæ an. 1752.

Ambrosius, Camaldulensis Abbas, qui a nostro diversus & An. 1340. vixisse, apud Cangium ponitur, nullus fuit, ut ex serie Abbatum Camaldulensium apud Arnoldum Wionum Tom. I. ligni Vitæ pag. 37. seq. apparet.

Ambrosii Contareni, Patricii Veneti Venetorumque ad Persiæ Regem Usuncassanum legati susceptum An. 1473. *Iter Persicum* quod e Persia An. 1477. redux in litteras misit, exstat inter scriptores rerum Persicarum editos Francof. 1601. fol. p. 487. 512. Sed Contarenus scripserat Italica lingua, Latina versio auctorem habet Jacobum Geuderum ab Heroltzberga.

Ambrosius de Massaris de *Cora* sive *Co-*

(*a*) Vigneul Marville Tom. II. pag. 126. Acta Eruditorum An. 1682. pag. 159.

(*b*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. IX. pag. 198.

(*c*) Bibliotheque raisonnee Tome VII. pag. 112.

Coranus, aliis *Coriolanus* Ord. eremitarum S. Augustini ab An. 1477. Generalis & Pœnitentiarius Xysti IV. diem obiit Romæ 1485. Ejus scripta *de vita & laudibus S. Augustini* & *in duplicem ejus regulam*, *defensoriumque ordinis Augustiniani* junctim prodiere Romæ 1481. fol. Alia a Philippo Elssio pag. 44. seq. encomiastici Augustiniani, Possevino aliisque memorata sunt nescio an edita: *Chronicon de Viris illustribus & scriptoribus sui Ordinis*: *Vita B. Christinæ Spoletanæ*. Liber *de laudibus Urbis Romæ*, *de inventione artium*, *In artem veterem*. *In librum posteriorum Analyticorum Aristotelis*. *Super tractatum de Sphæra*. *De idea*. *De regimine Reipublicæ*. *In primum Sententiarum*. *Sermonum* & *Orationum* duo Volumina. *De Veritate Fidei Christianæ*. *De ineffabili Verbo DEI*. *De essentia DEI*. *De circumcisione Christi*. *De scientia & sapientia Christi Domini*. *De Conceptione B. Virginis Mariæ*. *De proprietatibus Angelorum*. *De immortalitate animæ*. *De modo orandi*. *De dignitate Sacerdotii*. * Hujus opera edita ab ineditis distinguit P. Gandolfo in Dissert. de ducentis Augustinianis scriptoribus. Edita sunt: *Commentarii*, & *commendatio regulæ cum vita*, & *orationes tres in laudem S. Augustini*. Argentinæ 1480. fol. Eædem orationes cum Regula carmine elegiaco expressa Romæ 1662. in 4. *Sermo de Assumptione B. V.* Romæ primum apud Holort, tum in Biblioth. Virgin. tom. 3. *De Conceptione* B. V. edita est, teste Fabiano Justiniani in Indice Univers. Ver. *Conceptio*. Reliqua in MSS. codicibus latent.

Funebri etiam oratione laudes Sixti IV. Pont. prosecutus est coram Cardinalibus & Pontificio cadavere, teste Jacobo Volaterrano in Diario Romano, qui & addit altera die orationem aliam de Pontifice defuncto habitam a Willelmo Pererio ex Judicibus Rotæ Palatinæ: *uterque* ait Historicus, *suo in genere commendatus*.

S. Ambrosius, anno ætatis quadragesimo a tribunalibus (*a*) raptus An. C. 374. ad *Episcopatum Mediolanensem*, summa eum constantia ac fide ita gessit usque ad Annum 398. (*b*) ut ipsi Theodosio Magno Imperatori hanc vocem expresserit, (*c*) *Episcopum dignum nullum vidi quam Ambrosium*. Ita verum est, quod ait Plinius III. 9. Epist. *Fides in præsentia eos, quibus resistit, offendit, deinde ab illis ipsis suspicitur laudaturque*. Morti vicinus, ad amicos, *non sic vixi*, inquit, *ut pudeat me inter vos vivere, sed nec mori timeo, quia bonum Dominum habemus*. Quam ejus vocem jure merito vehementer laudavit Augustinus teste Possidio in hujus Vita cap. 27. Memoria S. Ambrosii recolitur in Martyrologiis die IV. April. Scripta illius, in quibus pietas, doctrina, eloquentia pariter movent lectoris animum, docent atque oblectant, a Caveo & Oudino diligenter enumerantur, etiam a genuinis distinguuntur spuria, non pauca tanto supposita nomini. quibus addes *Acta Sanctorum Cantii*, *Cantiani*, & *Cantianillæ* apud Surium 31. Maji. vide Acta Sanctorum Tom. VII. Maji pag. 327. Vitæ Scriptores atque Operum editiones recensui in Bibliotheca Latina lib. IV. cap. 3. neque habeo in præsenti, quæ ibi dictis adjungam, nisi quod editio novissima & luculentissima Benedictinorum Jac. Frichii & Nicolai Nurriti, in lucem data (*d*) Paris. 1686. & 1691. fol. cum jam rarior esse (*e*) cœpisset, novam, *Missali* Ambrosiano auctam paravit laudatus Nurritus, quo immortuo operi An. 1724. 24. Martii, absolvendum illud datum est aliis ex eru-

(*a*) Vide Tom. II. editionis Benedictinorum pag. 432.

(*b*) Papebrochius Dissertatione de Anno & Die mortis S. Ambrosii in Actis Sanctorum ante Tom. I. Aprilis p. XXXVIII. seqq.

(*c*) Apud Theodoretum lib. V. Histor. cap. 18. pag. 223. Ἀμβρόσιον οἶδα μόνον ἐπίσκοπον ἀξίως καλούμενον.

(*d*) Acta Eruditorum 1688. pag. 64. & Tom. II. Supplemen. pag. 209.

(*e*) Memoires de Trevoux An. 1722. pag. 1328. An. 1724. pag. 1719.

erudito illo Ordine Monachis Benedictinis.

Ammonius Anastasius, Burdegalensis patria, Grammaticus Pictonicæ sive Pictavorum Civitatis, de quo Ausonius p. 169. seq. Jac. Tollii. Male novissima Ausonii editione in usum Delphini parata pag. 149. in duos dividit Ammonium & Anastasium.

Ammonius, apud Ptolemæum Lucensem & alios, vitiose pro *Aimoino*.

Amœnus Poeta, infra *Prudentius*.

Magister de *S. Amore*, cujus librum novum ad censuram oblatum sibi Clemens IV. Papa in Epistola An. 1266. data ita non putabat priore esse meliorem, ut monendum auctorem putaret ne occinendum ei esset illud Festi, Act. XXVI. 24. *te multæ litteræ faciunt insanire*. Hic est *Guilelmus* ab oppido natali apud Sequanos dictus *de S. Amore*, cujus librum priorem *de periculis novissimorum temporum*, Evangelio æterno, & mendicantibus Ordinibus, Minorum Prædicatorumque oppositum flammis tradiderat Alexander IV. de quo vide Raynaldum ad An. 1256. §. 19. seqq. Bulæum Tom. III. hist. Academiæ Paris. p. 310. seq. 334. 348. 640. seq. Jacobum Quetif Tom. I. de scriptoribus Dominicanis pag. 335. & (qui hæreticum vocari Guilelmum, ut fit a Bellarmino & aliis, neutiquam patitur) Natalem Alex. Tom. VII. hist. Eccl. pag. 93. edit. in fol. & Davidem Ancillon in Ancillonianis Tom. I. pag. 114. seqq. ubi etiam de libro Bonaventuræ & Thomæ Aquinatis, quos Guilelmo opposuere. Liber Guilelmi una cum pluribus ejusdem argumenti exstat in Eduardi Brovvnii Tomo secundo Fasciculi rerum expetendarum & fugiendarum, Londini 1690. fol. Nova prioris libri repastinatio est, quam An. 1266. ad Clementem IV. misit, titulumque ei imposuit *Collectiones Catholicas & Canonicas* contra pericula imminentia Ecclesiæ Universali per Hypocritas, Pseudo-Prædicatores & penetrantes domos & otiosos & curiosos & gyrovagos. Adde Bulæum Tomo III. pag. 382. Hic liber cum priore lucem vidit Constantiæ ad Rhenum, sive, ut recte Caveus, Parisiis 1632. 4. additis etiam aliis Guilelmi hujus lucubrationibus: *Commentario in Psalmum primum*. *Concione de Publicano & Pharisæo*. *Quæstione unica de valido mendicante*. *Casu & articulis*, *super quibus accusatus est a Fratribus Prædicatoribus*. *Tabula de signis*, *per quæ Pseudo-Prædicatores discerni possint a veris*. Et *Sermone in die SS. Apostolorum Jacobi & Philippi*. Præmittitur (*a*) editoris Epistola de libris & doctrina Magistri Guilelmi de S. Amore.

Amphibalus Iscanus natus in Cambria, vir eruditus, tempore Maximiani Herculii Confessor & Propagator Christianæ Religionis, & alter junior *Amphibolus Simenus* patria Ventanus, Venta urbe Australi Britanniæ, clarus medio Sæculo sexto, debitis laudibus a Lelando cap. 14. & 29. celebrantur, sed qui neutrius scripta memorat. Itaque miror unde Amphibalo seniori hæc apud Pitseum scripta pag. 81. tribuuntur: *Ad instituendam vitam Christianam* librum, & alterum *contra errores gentilium*, (Baleo Centur. I. cap. 33. *contra Druidum errores*) & *Homilias super Evangelia*.

Amolo, (apud alios *Amulo*, *Amulus*, sive *Amularius*, Trithemio cap. 273. aliisque *Hamulus*) qui in Episcopatu Lugdunensi successit Agobardo ab Anno 841. ad 852. Vide Cointhium Tom. VIII. pag. 650. & Dominicum de Colonia Historiæ Litterariæ Lugdunensis, Gallica lingua nuper editæ Tom. II. pag. 127. seq. Ejus librum *adversus Judæos* Trithemio laudatum, qui incipit: *Detestanda Judæorum*, ad Carolum Regem, Lotharii Fratrem, sub *Rabani* nomine edidit Petrus Franciscus Chiffletius S. J. Divione 1654. 4. (*b*) una cum

(*a*) Johannis fortasse Cordesii, vide Grotii ad eum Epist. 318. & 329.

(*b*) D. Thomas Ittigius de Bibliothecis Patrum pag. 683.

cum Confessione Fidei, de qua supra in *Alcuino*, fragmentis ex S. *Fulgentii* X. libris contra Fabianum & libro de Incarnatione, & Anonymo de damnatione multiplici Berengarii, Divione *1656*. 4. (*a*) In Chiffletii Codice liber ille adversus Judæos tribuebatur *HRATGANO*, Monacho S. Mariæ de Fontaneto Ordinis Cisterciensis. Alia Amulonis scripta apud Caveum diligenter recensita, cum Agobardo edidit Baluzius Parisiis *1666*. 8. unde repetuntur in Bibliotheca Patrum Lugdun. Tom. XIV. pag. 329. seqq. *Epistolam ad Gotheschalcum* cum duobus *de Prædestinatione* opusculis primus vulgaverat Sirmondus Parisiis 1649. 8. in cujus etiam Operibus hæc obvia sunt Tom. II. pag. 1135. & cum notis in Gilberti Maugvini Sylloge Veterum Auctorum, qui Sæculo nono de Prædestinatione & Gratia scripsere, Paris. 1652. 4. Tomo secundo pag. 195.

Anacletus Papa. vide, *Cletus*.

Anastasius I. Episcopus Romanus ab Anno 398. ad 401. de quo Henschenius ad 27. Aprilis Tom. III. pag. 491. seqq. Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 15. seq. & Tillemontius Tom. XII. Memor. Ex Epistolis tribus, quæ sub ejus nomine in Conciliorum Tomis leguntur, genuina est illa *ad Joannem Hierosol.* quam habes etiam inter Hieronymi Epistolas, & Joannis Garnerii notis illustratam Tom. I. Operum Marii Mercatoris pag. 109. seq. De suppositis ei Epistolis David Blondellus in Pseudo-Isidoro pag. 557. seq. * Epistolam aliam Anastasii Papæ sinceram ego in meo Conciliorum supplemento t. I. adjeci ad Simplicianum, quem Mediolanensem Episcopum credo. Accepi ex nova editione Operum S. Hieronymi a Vallarsio curata tom. I.

Anastasius II. Episcopus Romanus ab Anno 496. ad 498. cujus fragmenta Epistolæ ad Ursicinum dat Baluzius in nova collectione Conciliorum pag. 1457. & Harduinus Tom. II. Conciliorum pag. 951. apud quem pag. 947. etiam legitur Epistola Anastasii Papæ *ad Anastasium* Imperatorem. Nam alteram *ad Clodoveum*, Francorum Regem, qua ei Christianam fidem exordio Pontificatus sui susceptam gratulatus est, omisit. Eam dedere Dacherius Tomo V. Spicilegii pag. 582. (editionis novæ Tom. III. pag. 304.) & Labbeus Tomo IV. Conciliorum pag. 1282. Carolus le Cointe Tom. I. Annal. Ecclesiast. Francorum &c. *Libros de Trinitate*, & alios, quos Platina e Guilelmo Bibliothecario commemorat, nemo hactenus in lucem protulit.

Anastasius III. Episcopus Romanus ab Anno 912. ad 914. cujus Epitaphium habet Baronius ad Annum 912. 1. *Vatis Anastasii requiescunt membra sepulchro* &c.

Anastasius IV. Episcopus Romanus Anno 1153. & 1154. cujus Epistolæ IX. in Conciliis Labbei Tomo X. pag. 1132. & decima ad Episcopos & Abbates Provinciæ Burdegalensis (quam Baluzius ad Petrum Marcam de concordia sacerdotii & imperii vulgaverat) pag. 1851. Eædem Epistolæ decem apud Harduinum Tomo VI. Parte II. pag. 1323. qui alias duas, alteram ad Archiepiscopum Bracarensem, & alteram ad Hyacinthum Cardinalem quærere jussit apud Odoricum Raynaldum ad An. MCCXXXIX. num. 54. seq. ubi male in margine Raynaldi notatur Anastasius II. pro IV.

Ammonius Anastasius. supra, *Ammonius*.

Anastasius, *Bibliothecarius* Romanus, Abbas & Presbyter, imo *Presbyter Cardinis*, sive *Cardinalis* ab An. 848. clarus temporibus Nicolai I. qui ab Anno 858. Hadriani II. qui ab Anno 867. & Joannis VIII. qui ab Anno 858. ad 882. Pontificatum gessit, & fortasse etiam secutorum temporibus. Multa ex Græcis Latine vertit *rudiore plerumque stylo & semibarbaro*, *quanquam*, ut Com-

(*a*) Idem pag. 397. seq.

Combefiſius in Bibliotheca Concionatoria recte judicat, *nec ipſo inutili, pleriſque in mediis illius ævi Auctoribus Græcis nobis futuris perobſcuris, niſi lucem ille ſcientia quam ſermone peritior, vel ita nobis reddens aſſudiſſet*. Habemus vero ex Anaſtaſii verſione: 1. *Chronologiam Nicephori Conſtantinopolitani*, qui A. 828. diem obiit, eique ſubjunctam ſtichometriam librorum ſacrorum. 2. *Hiſtoriam Eccleſiaſticam*, quæ inter Scriptores Hiſtoriæ Byzanthinæ prodiit, ex eodem Nicephoro, Georgio Syncello & Theophane Confeſſore circa Annum 872. contractam. 3. *Acta Synodi ſextæ* Conſtantinopoli in Trullo habitæ Anno 680. 4. *Acta Synodi ſeptimæ*, ſive Synodi Nicænæ II. An. 787. 5. *Acta Synodi octavæ* Conſtantinopoli An. 869. cui ipſe interfuit. 6. Collectanea ad Controverſiam & Hiſtoriam *Monothelitarum* ſpectantia, a Sirmondo edita, atque Combefiſio, & obvia etiam Tom. XII. Bibliothecæ Patrum Lugdunenſ. De quibus ſingulis dixi Tomo IX. Bibliothecæ Græcæ pag. 337. ſeq. de Chronologia etiam Tom. VI. pag. 153. *Paſſio* 10000. *Martyrum* ſub Adriano & Antonino Pio exſtat in Actis Sanctorum 22. Junii Tom. IV. pag. 182. *Vita Joannis Eleemoſynarii* Patriarchæ Alex. apud Roſvveidum lib. I. de Vitis Patrum, & in iiſdem Sanctorum Actis 23. Januarii. *Paſſio S. Demetrii* Martyris apud Joannem Mabillonium Tom. I. Analect. pag. 65. & editionis novæ pag. 172. Encomium *S. Bartholomæi* Apoſtoli ex Græco Theodori Studitæ, in Dacherii Spicilegio Tom. III. & editionis novæ Tomo II. pag. 123. atque in Combefiſii Bibliotheca Concionatoria Tomo VII. Epiſtola ad Carolum Calvum præfixa *Scholiis S. Maximi & Johannis Scythopolitani in Dionyſium* Areopag. ab Anaſtaſio verſis, edita ab Uſſerio in Epiſtolis Hibernicis pag. 45. Epiſtola ad eundem Carolum præmiſſa *Vitæ Dionyſii* ſcriptæ a *Methodio*, apud Surium ad 8. Octobris, & Petrum Franciſcum Chiffletium de uno Dionyſio, alioſque. De vita illa ab Anaſtaſio verſa vide Mabillonium Tom. I. Analect. pag. 59. ſeq. & novæ editionis pag. 212. ubi Hincmari de eadem ad Carolum Imperatorem litteras exhibet. Idem Mabillonius Tomo I. Muſei Italici pag. 80. ſeq. vulgavit Anaſtaſii prologos in verſas a ſe *Paſſionem* 1480. *Martyrum* in Palæſtina ſub Choſroe (de quibus Acta Sanctorum 22. Junii Tom. IV. pag. 188.) *Miracula S. Baſilii Cæſareenſis*. *Paſſionem SS. Cypri & Johannis*. Et *Vitam S. Donati Epiſcopi apud Euricon in Syria*. Tribuitur illi etiam verſio *Hiſtoriæ de Joſaphat & Barlaam* inter Joannis Damaſceni Opera, *Epiſtolæ S. Cyrilli Alex. ad Gennadium*, Vitæ *Petri Alexandrini*, Paſſionis *S. Agathii*, ſociorumque ejus: & narrationis *Miraculi Berytenſis* de imagine Chriſti a Judæis transfixa An. 765.

Præterea ipſe ſcripſiſſe traditur Anaſtaſius *Vitas Pontificum* (*a*) a Petro uſque ad Nicolaum I. quas cum *Guilelmo Bibliothecario* de vita Hadriani II. & Stephani VI. ſub Anaſtaſii nomine primus ex *Marci Velſeri* Bibliotheca vulgavit *Joannes Buſæus*, Moguntiæ 1602. 4. Deinde *Carolus Annibal Fabrottus* cum Hiſtoria Anaſtaſii Eccleſiaſtica, Pariſiis 1649. fol. inter Scriptores Hiſtoriæ Byzanthinæ, quos noviſſime Venetis typis recuſos conſtat. *Antonii Dadini Alteſerræ* notæ & obſervationes excuſæ ſeparatim, Pariſiis 1680. 4. Poſt Buſæum & Fabrottum, ſplendidam hujus libri Pontificalis editionem auſpiciis CLEMENTIS XI. Papæ curare cœperunt doctiſſimi Viri *Franciſcus Blanchinus* & *Joannes Vignolius* notis & obſervationibus illuſtra-

(*a*) Neutiquam omnium, ſed paucorum quorundam fortaſſe a Gregorio IV. ad Nicolaum I. quibus vicinus vixit auctorem poſſe eſſe Anaſtaſium, non ſine cauſa monent eruditi. Vide præ cæteris Friderici Spanhenii Opera Tom. II. pag. 649. ſeq. & quæ collegit Oudinus Tom. II. pag. 258. ſeqq.

ſtratam, (*a*) Romæ 1718. 1724. 1728. fol. neque tertio hoc Tomo opus abſolvitur, qui in Gregorio M. jam deſinit. * Poſt abſolutam a Fabricio Bibliothecam hanc latinam prodiit quartum volumen Romanæ editionis. Hujus tria priora a Fabricio indicata ſunt. Præcedunt prolegomena nonnulla, in quibus continentur Joſephi Blanchini Veronenſis Congregationis Oratorii de Urbe Presbyteri diſſertationes Epiſtolares ſeptem; tum opuſculum de vitis Romanorum Pontificum a B. Petro Apoſtolo uſque ad S. Paulum primum ex Veronenſi codice. Item aliud opuſculum continens codicem ſacramentorum vetus Romanæ Eccleſiæ a S. Leone Papa confectum, de quo dicemus, cum de S. Leone agendum erit. Opuſculum III. exhibet Gelaſii I. Decretum e Florentino codice deſumptum cum aliis duobus collatum. IV. Fragmentum Catalogi Pontificalis in Vigilio deſinens, quod integrius recuditur, quam legeretur in Tom. III. ejuſdem editionis Anaſtaſianæ. Opuſculum V. dat Fragmentum Invectivæ in Romam pro Formoſo. Opuſculum VI. fert appendicem, ſeu variantes ad Martyrologium Bedæ editum in principio tomi II. Actorum SS. Bollandi collatum cum codice Veronenſi ſeculo circiter X. VII. Opuſculum exhibet Pſalterium cum Canticis juxta Vulgatam antiquam, & Italam verſionem cum variantibus, & collatione inſtituta cum aliis vetuſtiſſimis Pſalteriis. Excipit hæc omnia Cajetani Cenni Presbyteri Piſtorienſis Chronologia Cæſarea Pontificia Tomi IV. ab an. Chriſti 590. uſque ad 768.

Totum vero luculenter recenſitum exſtat novo ejuſdem *Vignolii*, (*b*) Romæ 1724. forma quarta majore, atque ſub idem fere tempus Clariſſimi *Muratorii* ſtudio in Tomo tertio rerum Italicarum, Mediolani 1723. fol. addita (*c*) etiam aliorum auctorum veterum continuatione de Vitis Pontificum a Leone IX. ad Joannem XXII.

Chronicon breve *Caſſinenſe* in Anno Chriſti 857. deſinens, quod Anaſtaſio tribuitur, edidit laudatus Muratorius Tomo ſecundo magnæ illius atque Italis honori ſemper futuræ collectionis Tom. II. p. 249. ſed Anaſtaſium auctorem eſſe vix ac ne vix quidem ſibi perſuadet.

Epiſtola ad Adonem Archiepiſcopum Viennenſem, atque altera *de obitu Nicolai I. Papæ & electione Papæ Hadriani II.* & tertia *ad Hinchmarum* leguntur in Tomis Concilior. Regia XXXIII. Labbei VIII. Harduini V. & Veneta Coleti X.

Martini I. Papæ *Epiſtolas* XIV. XV. XVI. XVII. & XVIII. verſas ab Anaſtaſio exhibet & præfationem ejus ad Martinum Narnienſem Epiſcopum memorat Binius Tom. II. Concilior. edit. 1618. atque inde alii.

Anaſtaſius, Monachus *Caſſinenſis*, (Petro Diacono ignotus) Bibliothecarius Stephani II. vel III. ſæculo octavo declinante, cui tribuunt hiſtoriam an fabulam de translatione partis reliquiarum *S. Benedicti* & ſororis ejus *Scholaſticæ*, quam MS. habuit Arnoldus Wion.

Anaſtaſius, *Presbyter* & Apocriſiarius Romæ circa A. C. 664. cujus *Epiſtola ad Theodoſium Presbyterum Gangrenſem* exſtat ex Anaſtaſii Bibliothecarii verſione in hujus Collectaneis ad controverſiam Monothelitarum ſpectantibus quæ edidit Sirmondus Pariſ. 1720. 8. recuſa Pariſiis & noviſſime Venetiis in Tomo Tertio Sirmondi Operum pag. 573. & ante Tomum primum Operum S. Maximi Combefiſiani P. LXVII. & Tom. XII. Bibl. Patrum Lugd. pag. 858.

M *Ana-*

(*a*) Giornale de' Letterati d'Italia Tom. XXXI. pag. 441. ſeq. Acta Eruditorum An. 1719. pag. 425. Anno 1725. pag. 153. Anno 1631. pag. 349.

(*b*) Acta Eruditorum An. 1727. pag. 52. Journal des Scavans An. 1726. Jun. pag. 278. Memoires de Trevoux A. 1727. pag. 89.

(*c*) Vide conſpectum meum theſauri Litterarii Italiæ pag. 27. ſeq. & Acta Eruditorum Anno 1724. pag. 377. ſeq. ubi etiam de *Petri Boerii* Epiſcopi circa An. C. 1380. Urbevetani notis in Anaſtaſium MSS.

Anatolius Alexandrinus, Laodicenſis Epiſcopus, quem ſub Probo & Caro floruiſſe Hieronymus cap. 37. Catalogi teſtatur, Græce non Latine ſcripſit, ſed *Canonem* ejus *Paſchalem* ex veteri Latina Rufini verſione vulgavit notiſque illuſtravit Ægidius Bucherius in doctrina temporum Antvverp. 1634. fol. pag. 439. 449.

Petrus *Ancharanus*, ſive de Ancharano JCtus qui Bononiæ docuit diemque obiit An. 1410. De illius ſcriptis Warthonus ad Caveum & Oudinus Tomo III. pag. 1239. ſeq. * Præter ſcripta a Warthonio commemorata extat ejus reſponſio nomine Concilii Piſani data Epiſcopo Verdunenſi legato Roberti ex Bavariæ Duce regis Romanorum, quam ego huc uſque ineditam e cod. MS. ipſa Petri manu ſignato extractam vulgavi in meo Conciliorum ſupplemento Tom. III. pag. 1099. Petitiones Epiſcopi Verdunenſis ex Dacherio Labbeus dederat; at cum ad ſingulas petitiones breves quædam reſponſiones in ſuo codice Dacherius nactus fuiſſet; has pariter dedit Labbeus ratus has ipſas eſſe reſponſiones a Concilio editas. Reipſa tamen reſponſiones illæ Codicis Dacheriani forte exemplo datæ ſunt; ſed fuſior & diligentior reſponſio deiu adornata eſt, quæ per me ibidem, ut jam innui, evulgatur.

Præter hæc in Cod. MS. Bibliothecæ Felini nactus ſum integram ejuſdem Ancharani diſſertationem, qua Cardinales utriuſque communionis hortatur, ut Pontificibus ſuis deſertis tertium alium aſſumant. Lucubrationem hanc publici juris nondum factam arbitror, & digniſſimam reputo, ut evulgetur. En titulum: *tractatus Petri de Ancharano Reverendiſſimo in Chriſto Patri Domino Baldaſſari de Neapoli miſeratione divina tit. S. Euſtachii Diacono Cardinali, & Apoſtolicæ Sedis Legato &c. Quæritis a me humili ſervitori veſtro &c.* Baltaſſar hic non alius eſt ab eo, qui poſtea ſub Joannis XXIII. nomine in Pontificem aſſumptus fuit.

Ancillarius Ms. in Bibliotheca Quedlimburgenſi, Collectanea ex SS. Patribus de Virtutibus & Vitiis Monialium, diſtincta capitibus LXXVIII. vide Tobiæ Eckardi notitiam Codicum MSS. Quedlimb. editam 1723. pag. 38.

Andodenus, *Andoenus*, vide *Audoenus*.

Andoinus de Rocca Burgundus, Abbas Cluniacenſis, Cardinalis, qui An. 1369. Viterbii diem obiit. Hujus ſermones plures in ſolemnibus feſtis habitos laudat Eyſengreinius pag. 144. b. Catalogi.

Andreas Agnellus. ſupra, *Agnellus*. Liber ejus *de bello Totilæ*, quem memorat Rubeus, nuſquam exſtat, quod ſciam.

Joannes Andreas, Nicolai Cuſani contubernalis, (*a*) & ex Secretario Bibliothecæ Vaticanæ Epiſcopus *Alerienſis* in Corſica Inſula, ab Anno 1468. uſque ad 1493. quo diem obiit ſupremum. Hic eſt ille, qui poſt repertam in Germania & Italia feliciter illatam Typographiam, primas Romanas editiones Bibliorum Latinorum, Auctorumque Claſſicorum Ciceronis, Livii, Cæſaris, Plinii majoris, Quintiliani, Gellii, Apuleji, Poetarumque Virgilii, Ovidii, Lucani, Silii, Chriſtianorum etiam Scriptorum Lactantii, Auguſtini, Hieronymi egregie promovit, recenſuitque, & emendavit, cum Joanne Antonio Campano, Theodoro Gaza, paucîſque quibuſdam aliis. Gazæ & Andreæ gratias conceptiſſimas communi Studioſorum nomine pro opera hac in emendandis Latinis Scriptoribus poſita agit Franciſcus Philelphus lib. XXXI. Epiſtola 61. data An. 1470. & lib. XXXII. Epiſt. 16.

Andreas Arelatenſis, lege *Atrebatenſis* cujus *libri tres de origine & geſtis Francorum* lecti a Cangio in Bibliothecæ Puteanæ Codice 1138. fuere etiam in Bibliotheca Alexandri Petavii, ex qua pervenere in Theſaurum librarium Reginæ Sveciæ Chriſtinæ, atque inde in Va-

(*a*) Ughellus Tom. III. Italiæ Sacræ pag. 504. ſeq. editionis novæ.

Vaticanum. Confer Jacobum le Long num. 6446. & 7032. Videntur autem iidem esse libri III. quos sub *Andreæ Marcianensis* nomine. Monachi Flandri & Prioris Ordinis Benedictini An. 1194. defuncti, ad Petrum I. Episcopum ab An. 1180. ad 1203. Atrebatensem, scriptos eodem titulo & MStos exstare Tornaci aliisque in locis testatur Sanderus: Raphael vero de Beauchamp Religiosus ejusdem Marcianensis Cœnobii edidit Duaci 1633. 4. 2. Volum. sub titulo: *Synopseos Historiæ Franco-Merovingicæ*, sive Historiæ succinctæ de gestis & successione Regum Francorum, qui Merovingici dicti ex Sigeberto, Anselmo Gemblacensi &c. una cum editoris prolegomenis, appendicibus, notationibus & paralipomenis.

Andreas Aulæ Regiæ Francorum Capellanus circa A. 1170. cujus *Amatoria* lucem viderunt Dortmundi, sive Tremoniæ, in octavo ordine, exemplis quibusdam Annum 1610. aliis, ut fit, diversum & 1614. præferentibus.

Andreas Bambergensis. Vide infra, *Andreas S. Michaelis*.

Andreas Barbatius Siculus JCtus, Bononiæ docuit & Ferrariæ *Monarcha Legum* ac *Lucerna Juris*, circa Annum Christi 1460. scripsit *in Decretales*, variaque *Consilia*, & juvenis admodum *de Cardinalibus eorumque præstantia*, *&* *de Legatis a latere*, Tractatus in Oceano Juris obvios Tom. XIII. De cæteris Warthonum vide ad Caveum. Sed cave ei credas Conciliorum Volumina IV. ab hoc Barbatico digesta esse, vel lucem vidisse Venet. 1516.

* *Andreas de Bartholomæis*, dictus *Barbatius* Siculus. In MS. Cod. Biblioth. Felini, quam Lucæ extare sæpius dixi, leguntur *additiones ad Bartolum super tribus libris codicis per Barbaceam*; quod opusculum lucem necdum vidisse arbitror. In altero Codice ejusdem Felini edita Bononiæ est *repetitio Rubricæ de fide instrumentorum per Dominum Andream Barbaciam siculum Messanensem*; impressa Bononiæ an. 1474. Ibidem pariter in codice 188. est tractatus MS. ejusdem de *constitutionibus*. In cod. 272. MS. est ejusdem Authoris opusculum *de officio Delegati*.

Ad oram primi folii partis primæ Consiliorum Barbaciæ ex veteri editione Mediolanensi an. 1490. hæc manu sua scripsit Felinus: *Iste* (loquitur de Borso duce Ferrariæ) *fecit pingi Barbaceam suspensum pede e furca propter violatam fidem, & sic stetit in platea Ferrariensi an. 15. Postea rogatus ab eo ad instantiam Roberti filii Sigismundi de Malatestis cupientis a Paulo investiri contra capitula Conclavis, cum esset Ariminum devolutum, fecit hoc consilium sperans pro præmio deponi a furca; & ita factum est, & deleta fuit pictura.*

Andreas Bilius Mediolanensis, Augustinianus, qui An. 1434. Concilio Florentino interfuit, præter scripta Grammatici, Rhetorici, Logici, Physici, Ethicique argumenti atque in Aristotelem, cujus etiam libros Physicorum & de Anima Latine transtulit, quæ apud Philippum Elssium pag. 51. seq. possunt videri, scripsit *Historiæ Mediolanensis* & *Lombardicæ* libros IX. ab Anno 1402. ad 1431. editos primum a laudatissimo Muratorio Tomo XIX. Scriptorum Italiæ Mediolan. 1731. fol. tum inedita longe plura *querelas Pacis*, *De Pace cum Philippo Duce Mediolan. componenda* ad Alphonsum Regem Arragonum: Laudationem funebrem *Joannis Galeazii*, Vice-Comitis, Ducis Mediolan. *Orationem militarem*, & aliam *de S. Augustini laudibus*. *De suscipienda in Bohemos expeditione: Libros II. de concordia & meritis Ordinum* super generali indulto *Alexandri V. De Ordinis Augustiniani forma & propagatione* ad fratrem Ludovicum. *De disciplina Ordinis: De institutione discipulorum* ex doctrina *Bernardi de Senis*, Ordinis Minorum. *Admonitionem ad Manfredum Vercellensem*, Ordinis Prædicatorum, libris II. *Panischolaria* (*a*) *ad Al-*

(a) Paniscolam Imperii sedem Clemens Anti-Papa sibi delegerat. Vide Acta Eruditorum Anno 1733. pag. 343.

Alphonsum, *Arragonum Regem*, pro Martino V. adversus Clementem Anti-Papam. *De pace ac victoria Romanæ Ecclesiæ* ad Nicolaum Cardinalem. Commentarios historicos *de detrimento fidei Orientis* sive *de origine Turcarum*. Sermonem *de concessione & translatione B. Monicæ*, Matris S. Augustini recitatum a Martino Pontifice. Confer Acta Sanctor. ad 4. Maji. Ad Barcinonenses *de litera H in nomine IHS*. *De amore & magnitudine Crucis*. *Hexaemeron*, sive de Mundo diebus sex condito. *Expositionem in quatuor Evangelia*. *In Evangelia Quadragesimæ*. *In primum Sententiarum &c.*

Andreas Bordus, Anglus, ex Carthusiano Medicus defunctus Wintoniæ An. 1545. Inter alia adversus Sacerdotes castitatis votum acriter scripsisse, & Prognosticorum & de judiciis urinarum librum, Promtuariumque Physices edidisse traditur a Pitseo pag. 736.

Andreas Boucher, sive *Carnificis*, Ordin. Prædicat. Prior Duacensis circa An. 1483. scripsit *rationes contra transsubstantiationem corporis S. Joannis Evangelistæ in corpus Christi*, *quam Bovetus* (a) *& Franciscus Marojus* (ita legendum esse, non *Maironis* ut habet Sanderus, notatum Jacobo Quetif Tom. I. pag. 866.) *factam volebant per verba Christi in Cruce pendentis* Joh. XIX. 26. Mulier, ecce filius tuus. Contra eundem monstrosum errorem scripsit Nicolaus Eymericus & Dominicus de Dominicis. Vide Nic. Antonii Bibliothecam veterem Hispanam lib. IX. cap. 7. §. 390. Tom. II. pag. 125.

Andreas ex Craynensi, sive *Carnensi* (in Carinthia) Archiepiscopo R. E. *Cardinalis*, ad Concilium provocans, Pontificum Romanorum auctoritatem variis scriptis ausus est oppugnare. Scripta Warthonus recenset ad Caveum, ut a Petro Numagen Secretario Andreæ collecta sunt, editaque a Joanne Henrico Hottingero T. XV. Histor. Ecclesiast. pag. 355. 605. Tiguri 1654. 8.

(a) al. *Nicolaus Bonetus*.

* Mire hic allucinatur Fabricius, nec certiora tradit de ejus Episcopatu. En quid de hoc Andrea scribit Sigismundus Fulginas, coævus scriptor in historia adhuc inedita suorum temporum; narrat enim Pontificem Sixtum IV. avide *propositam cum Ferdinando Neapolitano Rege pacem arripuisse concilii & schismatis metu, quod Andreas Dalmata Archiepiscopus Cyainensis* (forte titularis Cianæ in Epiro) *apud Basileam convocare cœperat. Is Florentino bello oratorem Cæsaris apud Pontificem egerat, ab eoque magnifice donatus, & in honore habitus erat; ob maledicentiam post modum in arcem Adriani conjectus fuerat. Tunc vero magnis Æmulorum Pontificis oneratus promissis, & ob carcerem Pontifici ipsi infensus; qui etiam levissimus homo esset, & nihil pensi habere solitus, pileum sine decreto sacri collegii ac Pontificis gestare cœpit, se cardinalem S. R. E. tit. S. Sixti mentitus. Nam, ut erat Sixtus in promittendo facillimus, spe Cardinalatus eum fortasse lactaverat. Probris deinde, & criminibus in ipsum Sixtum jactatis, principes & præsules ad concilium, in quo labanti ecclesiæ succurri posset, vocabat, & invitabat. Nec Basileenses, apud quos constiterat, compendii spe id moleste ferebant. Cæsar etiam ipse connivebat, hominis, credo, levitatem contemnens. Et a principio quidem animos multorum erexit. Cæsaris deinde authoritate & pietate, crebrisque Pontificis literis nunciisque repressus, pace postremo facta, a Ferdinando, & cæteris inflammatoribus destitutus, diem in carcere obiit.* Hæc Scriptor ineditus in codice Feliniano, quibus idem Felinus hæc addit sua manu descripta in extrema pagellæ ora. *Hic Andreas fuit Fr. ordinis Prædicatorum, homo satis literatus, linguæ omnipotentis, ingenii concitati, & iniquissimi. Dum esset Romæ imperialis Orator, utebatur Sixtus ingenio ejus; adeo ut per ejus organum responsum dederit, palam oratoribus Gallis petentibus a Sixto concilium indici. Dixitque Andreas*

non

non ad Regem, sed ad Imperatorem & negligentibus tantummodo Cardinalibus id spectare. Demum ob ejus loquacitatem, quoniam vitam Sixti publice carpebat, exosus est factus Sixto. Qui cum obtinuisset ab Imperatore *eum legatione privari: hoc fecit: hominem in curia privatum poni fecit in castro S. Angeli, ubi fere biennio stetit. Relaxatus demum & in Germaniam rediens vociferari cœpit pro Concilio Basileensi continuando, quod post Eugenium suspensum fuisse, non extinctum prædicabat. Opera demum Sixti in Germania carceratus obiit.*

De hoc carcere Andreæ ista lego in continuatione ad Chronicon Engelhusi auctore Matthia Decringio Menken. Rer. German. tom. 3. pag. 38. *De mandato Papæ & Imperatoris cum auxilio Svvitensium, qui Papæ fortiter adhærebant, captus fuit, & carceribus perpetuis in urbe Basiliensi mancipatus; in quibus cum per aliquot dies fuisset, articulos contra Papam & sedem Apostolicam factos publice, & solemniter revocavit, nec tamen per hoc a carceribus liberatus fuit. Et illam revocationem fecit in carceribus Basiliensibus an. Dom.* 1483. *in Januario.*

Andreas de Caroloco, Ordinis Prædicatorum. *Sermones quinque* Parisiis An. 1273. habiti recensentur a Jacobo Quetif Tom. I. pag. 266.

Andreas Ciaffi Pisanus, JCtus medio Sæculo XV. cujus Tractatus *de Gerundiorum usu in Jure*, exstat in Oceano Juris, sive Tractatu Tractatuum Tom. XVIII. p. 273. 274. Vide Marcum Mantuam in Epitome Virorum illustrium pag. 439.

Andreas Dandulus ab Anno Christi 1343. Venetorum Dux, cujus *Chronicon Venetum* a Pontificatu S. Marci Evangelistæ ad Annum CHISTI usque 1280. atque inde ex ejus Historiæ Compendio deductum ad Annum 1342. cum continuatione *Raphaini Caresini* ad Annum 1388. ex duobus MStis Bibliothecæ Estensis, atque Ambrosiano, diplomatibus ineditis aucto per Joannem Vincentium Pinellum, & annotationibus e *Johannis Bembi* Chronico ab Anno 1383. ad 1410. vulgavit celeberrimus Muratorius Tomo XII. Scriptorum Italiæ, Mediolan. 1728. fol. Adde Acta Eruditorum A. 1729. p. 290.

Andreas Dei, cujus Historiam Senensem ab Anno 1186. ad 1328. edidit Tomo XV. clarissimus Muratorius, uti ejus continuatores eodem Tomo XV. & Tomo XIX. Italice scripsit, non Latine.

Andreas de Fabriano Italus, Augustinianus, Philippo Elssio pag. 53. *Theologus & Philosophus Platonicus* audit, nulla tamen ejus scripta commemoranti.

Andreas Dominicus Floccus. Vide infra, *Floccus*.

Andreas, Monachus & Prior *Fontebraldensis*, sive in Abbatia Fontis Ebraldi in Diœcesi Pictaviensi, scripsit *de morte Roberti de Arbrissello*, quæ incidit in annum 1117. Edita est hæc lucubratio cum vita ejusdem Roberti (scripta a Balderico Dolensi Episcopo, defuncto Anno 1130.) in Actis Sanctorum 25. Februarii & separato Volumine, Flexiæ 1641. 4. & Rothomagi 1668. 8. ut Gallicas versiones aliaque a Jacobo le Long in Bibliotheca Gallicorum Historicorum num. 6012. seq. pag. 279. seq. erudite notata omittam. De Roberto illo præter Godofredum Viadocinensem Epist. Tom. III. Operum Sirmondi pag. 833. consulenda Marbodei Rhedonensis Epistola VI. p. 1404. seq. Præfatio editoris ad Tomum tertium Sirmondi Operum, Andreas du Chesne notis ad Bibliothecam Cluniacensem pag. 129. Bælii Lexicon in *Fontevraud* &c.

Andreas de Escobar, Ordinis Benedictini, *Hispanus*, Episcopus Megarensis, deinde Civitatensis, hinc Ajacensis, idemque, ut quibusdam placet, Cardinalis, de quo Trithemius II. 136. illustrium Benedictinorum. Ex ejus scriptis Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 155. memorat ejus Tractatum *contra quin-*

qua-

quaginta errores Græcorum, compositum Bononiæ Anno 1437. & MStum in Bibliotheca Vaticana: *Gubernaculum Conciliorum* scriptum Anno 1431. Tractatum *de decimis* obvium in Tomo XV. Oceani Juris Parte II. p. 142. *Lumen Confessorum*. *Chronicam recollectionem XXIV. Schismatum* ab Anno Christi 354. ad 1407.

Andreas Hoppenrodius, Pastor in Herstedt in Comitatu Saxoniæ Mansfeldensi. Ejus *Annales Gernrodenses* a fundatione Abbatiæ per Geronem Saxoniæ Ducem A. 941. usque ad Annum 1570. in Tomo secundo rerum Germanicarum Henrici Meibomii Tomo II. pag. 381. 465. cum subjunctis ejusdem Meibomii Observationibus, sive Supplemento ad pag. 476.

Andreas Hornus Anglus, JCtus sub Eduardo II. circa Annum 1320. Hujus *Chronicon Claudiocestriæ*, sive Glocestriæ memorat Pitseus pag. 823. & Baleus Centur. XII. pag. 87. ex Guilelmi Botoneri, sive Buttoneri Antiquitatibus Anglicanis. Omitto Andreæ hujus *Summam*, sive *Speculum Justitiariorum*, quod Gallice Londini 1642. & Anglice 1646. 8. editum Thomas Warthonus notat auctario ad Caveum, ubi ex eodem refert testimonium de Apocryphis libris removendis a Canone, Tobia, Judith, Maccabæis & Ecclesiastico.

Andreas II. Hungariæ Rex ab An. 1205. ad 1235. Ejus *Epistola ad Innocentium III.* Papam, in Bongarsii gestis DEI per Francos Tom. I. pag. 1194. & *ad Honorium III.* pag. 1192. alia *ad Gregorium Papam IX.* in Dacherii Spicilegio Tom. XII. pag. 554. & Tomo III. editionis novæ pag. 610.

Jacobus de S. Andrea Ordinis Prædicator. circa Annum 1370. *Alphabetum Etymologiarum ex Isidoro Hisp.* ad Gregorium XI. MS. in Bibl. Bodlej.

Joannes Andreas. vide supra, *Andreas Aleriensis*.

Joannes Andreæ, Jus Pontificium A. 1330. docuit Patavii, deinde Pisis, ac denique Bononiæ, ubi diem obiit An. 1348. *Archi-Doctor Decretorum* in Epitaphio filiæ appellatus. De scriptis ejus plagiisque vide Guidonem Pancirollum lib. 3. de claris Legum Interpretibus cap. 19.

Andreas JCtus circa An. 1200. Venetiis, de quo Innocentius Papa tertius lib. I. Epist. 387. Alii hoc nomine JCti, de quibus supra, *Barbacia*, *Ciaffi*, *Hornus*, & *Joannes*.

Andreas Leucander, sive *Whitemanne*, aliis vitiose *Lernander*, redux Hierosolymis factus, Abbas Ramesganus, sive Ramesiensis, apud Girvios in Anglia scripsit circa Annum 1020. *Vitam Ivonis* Persæ Episcopi, ex quo deinde Gotcelinus Bertinianus, teste Lelando cap. 127. Pitseus *Johannem* pro Ivone appellat, & scriptum etiam *de Hierosolymitana sua peregrinatione* ei tribuit pag. 183.

Andreas de Longiumello, Ord. Præd. qui An. 1249. a Ludovico sancto, Francorum Rege missus est ad Chamum Tartarorum, & An. 1247. ab Innocentio IV. ad Catholicos seu primates Orientales Jacobitarum Nestorianorumque. Vide Jacobum Quetif Tom. I. pag. 140. seq. ubi *Epistolam ejus ad Regem Ludovicum* memorat.

Andreas, Archiepiscopus *Lundensis*, Sunonis, sive Svenonis successor, diem obiit An. 1228. Huic historiam suam Danicam dicavit Saxo Grammaticus, inter alia testatus eum *mirificum reverendorum dogmatum opus* esse complexum. Ex ejus *Hexaemero*, quod versibus scripsit hexametris, nonnulla affert Chronicon Danicum editum ab Arna Magnæo p. 90. Stephanus Joh. Stephanius in notis ad Saxonem pag. 11. *Hexaemeron scripsit Andreas Carmine Heroico, opus continens explicationem præcipuorum locorum doctrinæ cœlestis, sed inprimis agens de creatione Mundi, & Operibus sex dierum, ad imitationem sanctissimi Patris* Ambrosii, *qui ejusdem argumenti libros VI. conscripsit. Ejus MS. in membrana exemplar non ita pridem suppeditavit mihi illustris & generosus He-*

Heros Dominus Christophorus Ulfeldius de Svenstrup, *Eques Auratus &c. Certe luce publica dignissimum est poemation, ut documento sit, illud etiam sæculum doctos homines habuisse, hasque aquilonares regiones &c. Meminit ejusdem Operis Nobilissimus Vir* Arnoldus Huitfeldus, *Regni Danici quondam Cancellarius Magnificus deque patria nostra universa præclare meritus, in præfatione quam Legibus Provincialibus terræ Scaniæ a se editis præfixit*. In hac etiam Hexaemeri illius editionem promisit, qui *Leges Scanicas* ex Danico per hunc Andream Latine versas vulgavit Hafniæ 1590. 4. *Jus Seelandicum* libris XVII. Ejusdem poema *de VII. Ecclesiæ sacramentis* in æde Cathedralis Lundensi MS. memorat Jo. Mollerus ὁ μακαρίτης in hypomnematis ad Albertum Bartholinum de scriptis Danorum pag. 163. ubi plura de hoc Andrea, Lector harum rerum curiosus reperiet.

Andreas, de Luxemburgo, Imperatoria stirpe progenitus (*a*) Episcopus ab A. 1390. Cameracensis; atque inde R. E. Cardinalis, defunctus An. 1396. Ejus *testamentum* obvium in Dacherii spicilegio Tomo IX. pag. 294. & Tomo III. editionis novæ pag. 755.

Andreas Marchianensis, sive *Marcianensis*. vide supra, *Arelatensis*.

Andreas de Marinis, Cremonensis (licet titulus per errorem habeat Veronensem.) Hujus *Epistola* paræmetica ad *Rupertum* Regem Romanorum scripta circa A. 1403. cum ille expeditionem pararet in Italiam adversus Galeatium Mediolanensem. Exstat Tomo I. anecdotorum Edmundi Martene T. I. p. 1696. 1700.

Andreas Monasterii *S. Michaelis*, prope Bambergam, Abbatis Ordin. S. Benedicti, circa An. 1489. Scripsit *de Vita S. Ottonis* An. C. 1138. defuncti Pomeranorum Apostoli, Episcopi Bambergensis, *libros IV.* ad Benedictum Episcopum Caminensem. Edidit Jac. Gretserus S. J. in Divis Bambergensibus, Ingolstad 1611. 4. atque inde ex meliori Codice Valerius Jaschius Pomeranus, Colbergæ 1681. 5. Vide Acta Eruditor. An. 1682. pag. 279. Hinc Joannes Petrus Ludevvig in scriptoribus rerum Bambergensium, Tom. I. p. 393. Hinc Andreas quatuor ante se scriptores de vita S. Ottonis memorat, *Sefridum*, *Tiemonem*, *Ebbonem* ex ore *Udalrici* Sacerdotis S. Ægidii edoctum, & *Herbordum*. Ex his *Sefridus* & *Tiemon* videntur superesse in illis libris tribus Anonymi de vita Ottonis, quos ab H. Canisio pridem editos Tom. II. Antiquar. Lect. p. 235. (ed. novæ Tom. III. pag. 40.) dat laudatus Ludevvig. pag. 632. seq. sicut Jaschius eosdem Andreæ adjunxerat. Traditur præterea hic Andreas scripsisse *librum de conceptione Virginis Deiparæ*, & opus ingens *de gestis Pontificum*, *Archiepiscoporum*, *Antistitum*, *Abbatum & Abbatissarum quotquot ex Ordine Divi Benedicti in Sanctorum numerum relati sunt*.

Andreas de Modoetia (Monza, non procul Mediolano) Ord. Præd. circa An. C. 1270. Monachus S. Eustorgii Mediolan. præter sermones sacros & Commentarios Logicos Physicosque traditur scripsisse *Lecturam in Johannis Evangelium*, collationibus centum & sexaginta. Vide Jacobum Quetif Tom. I. p. 259.

Andreas Montis viridis. vide mox infra, *Palatioli*.

Andreas Nicolai, Hungarus Ord. Minor. Conventus Cathuniensis circa An. 1464. cujus *Commentarii in Genesin* a Willoto & aliis memorantur.

Andreas Novocastrensis Anglus Ord. Præd. circa A. C. 1300. cujus *Commentarios in quatuor libros sententiarum* & *in Boethium de Consolatione Philosophiæ* memorat Jo. Baleus Centur. X. pag. 44. ex Philippi Wolfii de vitis peritorum virorum. Videndum fintne diversi *Antonii Andreæ* Commentarii in quatuor libros sententiarum, Constantino a Sarnano curante editi Venetiis 1578. fol. cui.

(*a*) Sammarthani. Tom. I. Galliæ Christianæ pag. 243.

cui Andreæ etiam in indice Bibliothecæ Barberinæ tribuitur, scriptum post initia repertæ typographiæ editum de Arte veteri Arist. divisionibusque Boetii & quæstionibus.

Andreas de Novocastro in Lotharingia ad Mosam, circa idem tempus Ordin. Minorum Provincialis, inter Scholasticos *Doctor ingeniosissimus* cujus *Commentarii in primum Sententiarum* prodiere Parisiis 1514. fol. Vide Oudinum Tomo III. pag. 699. * In Bibliotheca Vaticana extare *Andreæ de Novo Castro* tractatum *de Conceptione B. Virginis* notat Montfaucon Bibl. MSSrum pag. 116.

Andreas Lucensis Italus *Palatioli* in Monte Viridi Abbas in Tuscia, Scriptor vitæ *S. Walfridi*, qui An. C. 765. diem obiit, editæ in Actis Sanctor. 15. Febr. Tom. II. pag. 842. & a Mabillonio Tom. IV. Sanct. Ord. Benedicti p. 196. * Idem est, ut arbitror, ac Andreas filius Gundualdi Lucensis S. Walfrido coævus. (obiit Valfridus anno circiter 763. non 765. ut Fabricius hic scribit) vitam longius produxit quam hic censuit Fabricius: comparet enim in instrumento locationis signato an. 807. Vide Soldanum in historia Passinianensi pag. 20.

Andreas de Perusio inter eos, qui circa Annum 1330. *contra Edictum Ludovici Bavari* scripserunt, unde Dominicanis accensetur a Jacobo Quetif Tom. I. p. 576.

Andreas de *Petra*, Colossarum & Rhodi Archiepiscopus, Græcus pro Latinis pugnavit in Concilio Basileensi, & Latine dixit Orator Eugenii IV. Papæ, quæ ejus Oratio extat in Conciliorum Tomis, & apud Bzovium ad Annum 1332. num. 27. seq. Ejusdem quatuor assertiones adversus Græcos defensitatæ in Concilio Ferrariensi id. ad Annum 1338. num. 8. seq. Omitto Græca ejus scripta itidem opposita Græcis & adhuc inedita, quæ a Jacobo Quetif Tom. I. de Scriptis Dominicanorum pag. 803. & ex Allatio ac Lambecio notata a Varthono Ad Caveum.

Andreas de Bocagnis. *Pistoriensis* ab Anno 1378. ad 1400. Episcopus, Ordinis Prædicatorum, Scriptum reliquit *Quadragesimale* & *Volumen Sermonum de Sanctis*.

Andreas, Presbyter ad S. Magnam *Reginoburgensis*, sive *Ratisbonensis*, Ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini. Ejus *Chronicon generale* a nato Christo usque ad Annum 1422. exstat in Tomo quarto Anecdotorum Bernhardi Pez Parte III. pag. 275. 636. Idem a *Johanne Chrast* Prædicatore Cambensi interpolatum, continuatumque usque ad Annum 1490. in Joannis Georgii Eccardi corpore historico mædii ævi Tom. I pag. 1931. 2176. Ab hoc diversum *Chronicon de Principibus terræ Bavarorum*, cum *Leonhardi Bauholzii* ab Anno 1439. paralipomenis usque ad Annum 1486. & cum ejusdem Andreæ *Historia fundationum nonnullorum Monasteriorum per partes Bavariæ*, notisque Marquardi Freheri editum Ambergæ 1602. 4. Hanov. 1707. 4. & nobilissimo Kulpisio curante ad calcem Æneæ Sylvii de rebus Friderici III. Argentorati 1685. fo. Joannis Aventini de hoc Andrea testimonium, qui eum ob diligenter & accurate scriptam historiam a civibns suis *Titum Livium* censeri scripsit lib. VII. Annalium Boicorum, a Vossio & aliis jam allatum prætereo.

Andreas de Redusiis, sive *Redusius* de Quero, Cancellarius Tarvisinus. Historiam a primordiis Mundi usque ad Annum 1428. condere aggressus pleraque remotiorum temporum ex notis Scriptoribus, ut multis Chronicorum Scriptoribus solenne, repetiit; quæ editione indigna ratus eruditissimus Muratorius solum *Chronicon Tarvisinum* ab Anno 1368. ad 1428. ex Codice Comitum Collaltinorum vulgavit Tomo XIX. splendidi operis rerum Italicarum, Mediolan. 1631. Vide sis de hoc Redusio Acta Eruditorum Anno 1733. pag. 354. seq. * In codice Trivisanec

MS.

MS. post Chronicon Tarvisinum ejusdem scriptoris, ipsi pariter tribuitur, ibique occurrit *Legenda gloriosissimi Confessoris S. Prosdocimi, qui baptizavit Vitalianum Regem Paduæ, & comitem Tarvisii, ex quo descendunt Domini de Collalto comites Tarvisii*. Ita lego in opusculo inscripto: *lettera discorsiva di Apostolo Zeno sopra le meditazioni Filosofiche del Sig. Bernardo Trevisano* Venetiis 1704. in 4. pag. 38.

Andreas, Abbas *Strumensis*. infra, Andreas *Vallumbros.*

Andreas a Svessa, Monachus Cassinensis, circa Annum 1578. scripsit *Regesta duo omnium Jurium & bonorum Cassinensis Monasterii*, ut refert Placidus Romanus in supplemento de Viris illustribus Cassinensibus cap. 30.

Andreas Sylvius. supra, *Atrebatensis*.

Andreas Trajectensis, Monachus Ordinis Benedictini *Spanhemensis*, in finibus diœcesis Moguntinæ, obiit Anno 1483. teste Trithemio cap. 184. de Scriptoribus Germanicis, qui de illo etiam videndus c. 801. de Scriptoribus Ecclesiasticis, & lib. II. cap. 141. illustrium Benedictinorum: atque præter *Carmina* & *Rhythmos*, *Epistolasque* & *Collationes* varias, memorat ejus librum *Soliloquiorum hominis ad DEUM*, aliumque *de profectu virtutum*, *de abstinentia carnium*, & *de usu floccorum*, quo Caputii Monachalis genere etiamnum Benedictini utuntur.

Andreas de *Turre*, Ordinis Prædicatorum, Episcopus Januensis ab Anno Christi 1368. ad 1377. præter Ordinationes in Synodo Januensi Anno 1375. promulgatas scripsit Summam Casuum Conscientiæ, ut Quæstiones Quodlibetales Theologicas, Philosophicasque prætercam.

Andreas de Albalate, *Valentinus* in Hispania Episcopus ab Anno 1248. ad 1276. Ordinis Prædicatorum. Hujus *Constitutiones Synodales* in Synodis Valentinis Anno 1255. 1256. 1262. 1263. 1267. 1269. & 1273. promulgatæ laudantur, partem editæ a Cardinali de Agvirre Tomo III. Conciliorum Hispaniæ pag. 506. & in Harduini Conciliis Tom. VII. & Coleti Tom. XV. & ante hos a Gaspare Escolano in Historia regni Valentini. Valentiæ 1610. fol.

Andreas, Abbas Strumensis Congregationis *Vallumbrosanæ*, defunctus An. 1097. Exstat ejus de *Vita* coævi sui *S. Johannis Gualberti*, (*a*) Ordinis Vallumbrosani fundatoris, qui Anno Christi 1073. diem obiit, obvia in Actis Sanctorum 12. Julii Tom. III. pag. 343. *Vita* Magistri sui *Arialdi* Diaconi An. 1075. extincti, & *Herlembaldi* militis An. 1113. in iisdem Actis 27. Junii Tom. V. pag. 281. Vide Tomum secundum Martii 10. pag. 48. seq.

Andreas, natione Anglus, Monachus Augustinianus *S. Victoris* Paris. circa An. 1150. Hugonis de S. Victore discipulus. Hujus *Commentarios in Esaiam* perstringit Richardus de S. Victore libris de Emanuele. Illos Commentarios MStos in Regia Bibliotheca Parisiensi exstare testatur Oudinus, sicut etiam in aliis Bibliothecis Historicam Magistri Andreæ expositionem *in Pentateuchum*, *libros Regum*, (*b*) *Paralipomenon*, *Parabolas* & *Ecclesiasten*, *Danielem*, *Prophetas minores* & *Maccabæorum* libros. Idem minime nugacem, sed sensu gravem hunc scriptorem esse judicat. Hisce Pitseus pag. 214. addit quoque *in Josue*, *librum Judicum*, *Ecclesiasten*, & *in Jeremiam*.

Ex Labbei Bibliotheca Bibliothecarum comperi *Andream Saussayium* Voluminí de S. Andreæ Apostoli laudibus & gloria, excuso Parisiis apud Sebastianum Cramoisium 1656. fol. notitiam Scriptorum aliorumque *Andreæ* nomi-

N ne

(*a*) Hujus Gualberti vita scripta etiam ab aliis Blasio Melanesio, Hieronymo, sive Aucto Florentino, Generalibus Congregationis Vallumbrosanæ, & a Jacobo Fornerio, Fontisfrigidi in Diœcesi Bellovacensi Abbate. Vide Sandium ad Vossium pag. 369. editionis a me curatæ.

(*b*) Andream hunc refellit Lyranus ad 1. Sam. X. v. 8. adde Jacobum Quetif Tom. I. de Scriptis Dominicanorum pag. 479.

ne nuncupatorum subjunxisse. Sed in illud Volumen Saussayii necdum incidi.

Andrensis Monasterii Historia. Infra, *Gvilelmus Abbas*.

Angela Palæstina, Raymundi *Bohemiæ* Regis filia circa Annum 1166. quam Carmelitæ suis adscribunt, tribuuntque illi *Revelationes* & ad Moniales suas *exhortationum* librum, & *Contemplationes de CHRISTO*. & de Sancta Eucharistia. Vide Alegre pag. 253.

Angela de Fulgineo (Fuligno in Umbria) obiit Anno 1309. de qua Waddingus ad illum annum, ubi etiam illius *Testamentum* exhibet. Ejus *libellum spiritualis doctrinæ, ac multiplicium visionum & consolationum Divinarum Venet. Anno* 1521. ex Officina fratrum de Sabio, *editum* refert Possevinus Appar. Sacr. Tom. I. pag. 77. Latina hæc editio postea Parisiis (ubi quoque Gallica prodiit) & Coloniæ recusa, demum a Joanne Bollando ex MStis subinde correcta & illustrata, ac aliter distincta, Tomo I. Actorum Sanctorum ad 4. Januarii pag. 186. 234. inserta est; etiam Belgicam Antvverpia jam An. 1628. dederat. Libellum non ipsa Angela, sed *ARNALDUS* quidam Ord. Francisc. stilo satis rudi scripsit, qui illius materiam se ex Angelæ ore & familiariori conversatione accepisse narrat. Præter Bollandi Latinam editionem duabus versionibus usus sum, Italica altera Hieronymi da Capugnano, Bononiensis Dominicani, quæ Venetiis 1680. 12. vulgata est; altera nova Gallica Petri Poireti, quæ Amstelodami (licet frons Coloniam præferat) An. 1696. 12. tit. *La Theologie de la croix de JESUS-CHRIST*, ordine immutato, lucem adspexit. Ex qua posteriori, resectis, quæ offendiculo esse poterant, sua Godfridus Arnoldus *Leben der Glaubigen* pag. 298. 328. derivavit. Cum duæ versiones istæ, & maxime Gallica, plurium manibus, quam Latinum Bollandi exemplar, terantur, illas huic in ostendenda B. Joannis Arndii atque Angelæ συμφωνίᾳ jungam. Contendat itaque lector ex libro Arndii secundo *de vero Christianismo* Caput XIII. & XIV. cum Angelæ Latin. num. 166. seq. 176. seq. Ital. pag. 161. seq. 174. seq. Gall. pag. 32. seq. 51. seq. Caput item XVIII. XIX. XX. XXI. cum Lat. num. 179. seq. 202. seq. 206. seq. 215. seq. Ital. pag. 180. seq. 201. seq. 205. seq. 214. seq. Gall. pag. 59. seq. 97. seq. 102. seq. 116. seq. Quæ ad historiam Angelæ pertinent, Bollandus præmisit, fini quoque libelli egregia, quibus eam æqualis scriptor, Ubertinus de Casalis procemio operis Arboris vitæ crucifixi, & ex Jesuitis Maxim. Sandæus ornant, elogia annexuit. Dissimulavit tamen, an ignoravit? rigidius ejusdem Sandæi judicium, quod de illa Theol. Myst. pag. 655. tulit. *Hactenus B. D. Joannes Diecmannus* Tom. II. scriptorum ipsius Germanicorum, editorum Stadæ 1709. 4. pag. 177. 178. * Nolo hic longam instituere comparationem, qua demonstretur S. Angela de Fulgineo longe aliam doctrinam tenuisse, quam Pietistæ hodie docent. Instituta illa inter S. Angelam, & Joannem Arnd comparatio nihil evincit aliud, nisi quod heterodoxus verba phrasesque e piis persimilibus libellis acceperit, quibus ad impietatem suam obvelandam uteretur. Nec opella S. Angelæ tantummodo sic abusus est, sed & S. Theresiam persæpe expilavit. Quis vero sanæ mentis reputaverit S. Theresiam, cujus opera insignes Theologi revocarunt ad examen, approbarunt, & commendarunt, Pietismum sapuisse, & docuisse?

Angelica summa, infra *Angelus de Clavasio*.

Angelicus Doctor, infra *Thomas Aquinas*.

Angelicus Grimaldi e Grisaco Mimmatensis Diœcesis Gallus, Episcopus Avenionensis, qui Cardinalis An. 1387. diem obiit ab Eisengreinio pag. 148. b. inter cætera *Antiphonas*, *sacraque responsa* reliquisse traditur.

Joan-

Joannes Angelicus ſuper Quæſtiones univerſales Joannis Duns, ſive Scoti. Venet. 1512. fol.

Andreas de Angelinis JCtus auctor Commentariorum in ſecundum Inforciati & ſecundum Digeſti novi.

Richardus de S. Angelo, Monachus Caſſinenſis circa An. 1300. Ejus *commentarium in Regulam S. Benedicti* ad Landulſum Bruncatium S. Angeli Cardinalem. Evolvit illum MS. Cangius in Bibl. S. Germani de Pratis Codice 802. Confer Oudinum Tom. III. pag. 650.

Angelomus, Monachus Luxovienſis in Burgundia, Ordinis Benedict. Scripſit ad Lotharium, adeoque ante Annum 855. quo Lotharius Imperator & Drogo Metenſis Epiſcopus obiit, (*a*) *enarrationes*, ſive *Stromata in Canticum Canticorum*, & poſt mortem ejuſdem Drogonis, Stromata *in quatuor libros Regum* collecta ex Patribus & laudata Sigeberto cap. 86. & Trithemio cap. 266. de S. E. & de illuſtribus Benedictinis II. 42. qui etiam ejus *librum de Divinis Officiis* commemorat. Stromata in Libros Regum ante editionem Rom. 1565. fol. habeo edita Coloniæ 1530. fol. per Eucharium Cervicornum, qui in Præfat. *Utinam reliqua ejus opera, præſertim quod* in Geneſin *edidiſſe ſe fatetur, exſtarent* &c. Iſta *in Geneſin* Commentaria nuper ex Codice Monaſterii ad Petrum, Salisburgenſi vulgavit Bernardus Pez Tom. I. Anecdotorum pag. 43. Auguſtæ Vindel. 1721. fol. quibus Angelomus proœmium verſibus hexametris præmiſit. Utraque in Canticum, quæ & ipſa excuſa Colonienſibus typis, & in libros Regum recuſa exſtant in Bibliotheca Patrum Colonienſi Tom. IX. pag. 780. & Lugdunenſi Tom. XV. pag. 307. 415. In libros Regum non diffitetur ſe Drogonis hortatu *ad calcem tenus perduxiſſe, non ſolum quidem quia filius erat præſtantiſſimi Caroli Cæſaris, imo frater mitiſſimi Ludovici Principis, verum etiam, quia erat præclarus Pontifex, & Abbas meus egregius.*

Angelrannus, ſive *Ingelramus*, Abbas Centulenſis, qui An. 1045. obiit, ſcripſit *vitam B. Richardi Presbyteri* libris IV. verſibus hexametris, quorum liber primus & quartus editus in Actis Sanctorum 26. April. Tom. III. pag. 459. & in Actis Benedictinis Mabillonii. Vide Leyſerum de Poetis medii ævi pag. 342. & Jacobi le Long Biblioth. hiſtoricorum Galliæ p. 254. infra *Anſcherus*.

Angelus Acciajolus Epiſcopus Oſtienſis & Cardinalis, defunctus An. 1407. vide ſupra *Acciajolus*. Diverſus hic ab *Angelo* Acciajolo Epiſcopo Florentino, qui An. 1357. obiit, de quo Ughellus Tom. III. edit. novæ pag. 158. & Julius Niger de ſcriptoribus Florentinis pag. 39. qui p. 40. etiam tertium *Angelum Acciajolum* commemorat, a quo ait Latine ex Græco *Plutarchi* verſas eſſe Vitas Alcibiadis, Annibalis, Scipionis Africani, & Demetrii.

Angelus Anachoreta Vallumbroſanus, cujus fertur Oratio pro Concilio Lateran. contra conventiculum Piſanum Romæ Anno 1512. ad Julium ſecundum habita, eodemque anno edita Lipſiæ 4. ut Epiſtolam Paræneticam ad matronas Florentinas editam Italice, de qua Poſſevinus, omittam. Idem, ut videtur, *Angelus Fundius* cujus Oratio Senenſium nomine ad eundem Julium II. habita prodiit Lipſiæ An. 1504. ſed alius *Jacobus Angelus* Florentinus, qui Ptolemæi Geographiam, Quadripartitum & Centiloquium Latine vertit. * Orationem hic a Fabricio indicatam direxit author ad Julium Pontificem, non vero illo coram recitavit. Scripſit etiam ediditque epiſtolas de eodem argumento tres, ad Julium nempe, ad Galliarum Regem, & ad Bernardinum Carvajalem Schiſmaticorum ducem, & principem. Prodierunt hæc omnia volumine duplici in 4. Vallisſumbroſæ an. 1511.

(*a*) Vide Labbeum de S. E. Tom. I. p. 77.

Joannes *Angelus Bavarus*, ex Aichem, Astronomiæ Professor Viennæ, obiit teste Ricciolo An. 1512. 29. Septemb. Scripsit Astrolabium planum cum æquationibus domorum Cœli & tractatum de Nativitatibus Venet. 1494. Ephemeridas, Prognostica &c. Abumasaris libros VIII. de magnis conjunctionibus recognovit Augustæ Vindel. 1489.

Angelus Bellabuccus, Mediolanensis, Augustinianus, cujus *Viridarium Sacræ Scripturæ* excusum Venetiis 1519. 4.

Angelus Saxo de *Brunsvico*, Professor Gymnasii Erfordensis, atque Ecclesiæ Moguntiacensis Presbyter, defunctus Argentorati A. 1481. Hujus expositionem Canonis Missæ, & Sermones, Moguntiæ in Metropolitana ad populum habitos memorat Eysengreinius pag. 172. Possevinus tres ex uno facit Angelos, Brunsvicensem, Saxonem & Angelicum.

Angelus de Camerino, (Camers, Camertinus,) Italus, Augustinianus vixit circa An. 1340. scripsitque *in quatuor Evangelia*, *in Epistolas Pauli*, Lecturas *in Magistrum sententiarum* Senis habitas & Bononiæ. *Sermones* ad populum Senis & Bononiæ habitos, & *Commentarios in Aristotelis peri hermenias & prædicamenta*.

Angelus Capreolus, Carmelita Brixiensis Congregationis Mantuanæ Vicarius Generalis circa An. 1479. auctor *Stellæ*, sive operis in VII. rubricas digesti de variis casibus in usus Confessariorum. Brixiæ 1511. fol.

Angelus de Cassia itidem Augustinianus, cujus nihil præter *sermones* Dominicales & Festivos memorari video.

Angelus e Cingulo, Piceni opido *Clarenus* a vicino Clareno flumine, Ordinis Minorum, vixit adhuc An. 1317. ut Waddingus docuit. Præter Latinam versionem Dialogorum *S. Macarii*, & quorumdam *S. Chrysostomi* Opusculorum, & *Joannis Climaci*, scripsit *Commentarios in Regulam S. Francisci*, & *Historiam de septem Tribulationibus Ordinis Minorum*.

Angelus Carletus, *de Clavasio*, Ligur, Ord. minorum, obiit An. 1485. Præter excusam Compluti 1562. 4. *Arcam fidei* & tractatum *de restitutionibus* scripsit *summam Angelicam* de casibus conscientialibus editam Venet. 1490. 8. & sub titulis ordine alphabetico digestam. Vide Gesnerum & Waddingum, qui editiones Venetas quinque vidisse se testatur quæ præter primam fuere 1492. & cum Jacobi Ungarelli additionibus 1569. 1578. 1582. prodiit etiam Lugduni, tum Argentinæ 1513. Norimbergæ 1498. 1588. &c. nec non Italice 1593. 4. * Prima editio Summæ Angeli de Clavasio est anni 1486. per Jacobinum de Suigo loco incerto in 4. Altera est Veneta per Georgium de Rivabanis Mantuanum anni 1487.

Angelus de Cremona Augustinianus circa Annum 1479. quædam opuscula in favorem Religionis scripsisse traditur. Vide Elssium pag. 61.

Angelus Decembrius, infra, *Decembrius*.

Angelus Hierosolymitanus Carmelita Martyr in Sicilia An. 1231. cujus *Prophetias* de regno Turcarum ampliando & Republica Christianorum affligenda memorat Alegre pag. 258.

Angelus Gambilionus Aretinus, *JCtus* docuit Ferrariæ & Bononiæ atque iterum ab An. 1445. Ferrariæ, scripsitque ad Leonellum Estensem Ferrariæ Marchionem Commentarium *in Institutiones*, editum Lugd. 4. & Venetiis in fol. atque tractationes composuit *de testamentis & clausulis testamentorum*, *de Actionibus*, *de juribus appellationum* aliaque quæ Gesnerus commemorat. Vide Pancirolum de claris Legum interpretibus lib. II. cap. 102. & de aliis JCtis *Angelo de Periglis*, & *Angelo* Ubaldo Perusino, Baldi fratre, Gesnerum.

Angelus Cinus (*a*) (perperam Bassus

(*a*) Menagius Anti-Baillet cap. 14. & ad eum not. Bernhardi de Moneta. Giornale de' Letterati d' Italia Tom. VI. pag. 255.

sus aliis) *Politianus* a patria *Monte Policiano*, Oppido Hetruriæ) vir doctissimus, alterum cum Pico ætatis suæ miraculum, atque ex strenuis litterarum instauratoribus non postremus, rebus humanis valedixit Florentiæ An. 1494. (*a*) eodem quo Hermolaus Barbarus & Joannes Picus, annos natus non plures quam quadraginta. De eo multa Thomas Crenius in Præfatione ad Angeli Caninii Grammaticam Græcam recusam Amstelodami 1700. 8. pag. 17. 33. in qua de eruditis Angelis disserere instituit. Plura Wernerus Jacobus Clausius libro de Vita, scriptis & moribus Politiani, (*b*) edito Magdeb. 1718. 8. Opera ejus tum singula sæpe alias, tum pleniore & emendatiore editione junctim excusa Lugduni apud Gryphium An. 1550. 8. tribus Tomis, quorum primus *Epistolarum*, quas merito plurimi fecit Rupefucaldus, (*c*) libros XII. & *Miscellaneorum* criticorum primam, quæ sola lucem vidit, centuriam continet: secundus versa a Politiano, *Herodiani* Historiam, enchiridion *Epicteti*, *Alexandri Aphrodisei* problemata amatoria, *Plutarchi* narrationes, Magni *Athanasii* in Psalmos opusculum, & *Platonis* Charmidem de temperantia: tertius denique Lamiam, panepistemonem, & alias Politiani *Prælectiones*, *Orationes*, & *Carmina* Græca Latinaque elegantissima etiam illa complectitur. De singulis diligentius Auctor Historiæ Criticæ Reipublicæ Litterariæ Gallica lingua editæ Amstelodami 1713. 12. Tomo III. pag. 233. & Tomo IV. pag. 252. In Politiani scripta annotationes exstant Jodoci Badii Ascensii, Nicolai Beraldi, Joannis Murmelii, Joannis Alexandri Brassicani, & Francisci Sanctii. Vide Burmannum ad Petronium pag. 648. Inter edita Politiani scripta non reperitur separatim editus Florentiæ *Commentarius de conjuratione Jacobi Paccii* An. 1478. contra Laurentium & Julianum Medices, de quo vide sis Vossium libro 3. de Historicis Latinis pag. 628. Calumnia de contemtu sacrarum litterarum Politiano impacta retunditur in Diario Eruditorum Italiæ Tom. XVIII. pag. 255. 256. Icones ejus apud Jovium elog. pag. 73. atque ære descriptæ apud Is. Bullartium Tom. I. Academiæ Scientiarum pag. 277. & Boissardum Tom. I. pag. 158. nescio quam similes formæ Politiani, invicem certe dissimiles conspiciuntur. Passim commendatur Politianus a summa modestia & humanitate ab Ambrosio Camaldulensi in Epistolis Tomo III. novæ collectionis Edmund. Martene pag. 161. 347. 368. &c.

Angelus Salvettus Senensis, Ordinis Minorum administer Generalis qui diem An. 1423. in patria obiit, auctor tractatus *de Judicio & Antichristo*. Incipit: *tribus modis homines docentur, exemplo, magisterio & flagello*.

Angelus Tancredus Reatinus ex milite Monachus atque ex Primis XII. S. Francisci sociis, qui An. 1246. in Cœnobio Græcii in valle Reatina cum aliis duobus sociis Leone & Rufino scripsit *Vitam S. Francisci*, quæ *Legenda trium sociorum* appellatur. Vide Waddingum p. 26.

Richardus de Angerville, infra *Richardus de Bury*.

Angilbertus Abbas *Centulensis*, sive *S. Richarii* in Gallia, apud Carolum magnum gratiosus, qui eum consuevit Homerum suum appellare. Ejus carmina quædam servata ab Hariulfo in ejus vita. Exstat illa in Actis Sanctorum 18. Februarii Tomo III. pag. 100. & in Actis Ordinis S. Benedicti Mabillonianis. Vide Leyserum de poetis medii ævi pag. 270.

Angilbertus, sive *Engilbertus Corbejensis* Abbas circa An. C. 880. versus quosdam elegiacos præmisit aliosque hexametros subjunxit libro S. Augustini de

(*a*) Non An. 1509. ut in Viri Magni itinere Italico pag. 178. & a multis aliis traditum.

(*b*) Acta Eruditorum A. 1720. p. 42. *Bermischte* Bibliothec Tom. II. p. 263.

(*c*) Essais de Litterature Tom. I. p. 292.

de doctrina Christiana, quem obtulit Ludovico Regi Francorum Carolomanni fratri. Utrosque edidit Mabillonius T. II. Analector. p. 657. seq. atque edit. novæ in fol. pag. 425.

Anglicorum Historicorum veterum collectiones hactenus lucem viderunt hæ octo:

1. *Matthæi Parkeri*, Archiepiscopi Cantuariensis, qui Antiquitatum Britannicarum peritissimus, pluresque de illis veteres scriptores vulgaturus, Londini 1570. fol. edidit *Matthæi* Westmonasteriensis flores Historiarum & 1574. fol. *Thomæ Walsinghami* Historiam Angliæ, illique junxit *Asserium* Menevensem de vita Ælfrici Magni.

Parkeri invitatus exemplo *Wilhelmus Wats* in lucem protulit *Matthæi Paris* præclaram majorem Historiam Londini 1571. & sæpius deinde recusam Tiguri 1606. Parisiis 1644. & Lond. 1640. 1684. folio. *Guilelmus* vero *Ho-Wardus Florentii Wigorniensis* Chronicon publici juris fecit Londini 1592. 4. ut alios separatim ab aliis editos prætercam, (de quibus singulis suo loco) *Bedam*, *Richard. Vitum*, *Eadmerum*, *Guilelm. Neubrigensem*, *Jo. Majorem* Hadingtonensem, & quod *Florentius* libenter secutus est, *Chronicon Saxonicum* a Christo nato ad 1154. quod scriptum Anglo-Saxonice, sed cum Latina versione & indice Geographico, mappaque Geographica edidit Edmundus Gibson, Episcopus hodie laudatissimus Londinensis. Oxonii 1692. 4.

2. *Britannicarum rerum Scriptores vetustiores*, Heidelbergæ apud Hieronymum Commelinum 1587. fol. *Galfridi* Monemuthensis, cognomento *Arthuri* de origine & gestis Regum Britanniæ, libri XII. *Pontici Virunii* historia Britannica ex Galfridi libris VI. prioribus in Compendium, omissis fabulosis, contracta. *Gildæ* Sapientis Epistola de excidio Britanniæ. *Bedæ* libri V. Historiæ Ecclesiasticæ Gentis Anglorum, cum Anonymi continuatione libris III. ab Anno 731. ad 1100. *Guilielmi* Neubrigensis de rebus Anglicis libri V. & *Joannis Froissardi* epitome de bellis Anglorum & Gallorum.

3. *Anglicarum* (*a*) *rerum scriptores post Bedam præcipui*, ab *Henrico Savilio* editi Lond. 1596. & recusi Francof. 1601. fol. *Willielmi* Somerset, Monachi & Bibliothecarii *Malmesburiensis* de gestis Regum Anglorum libri V. Historiæ novellæ libri II. & de gestis Pontificum Anglorum libri IV. *Henrici* Huntingdoniensis Archidiaconi Historiarum libri VIII. *Rogeri de Hoveden* annalium pars prior & posterior. Chronicorum *Elvvardi* sive *Ethelvverdi* libri IV. & *Ingulphi* Abbatis Croylandensis historiarum liber I. subjunctis ab editore fastis Regum & Episcoporum Angliæ usque ad Wilhelmum Conquæstorem.

4. *Guilielmi Cambdeni Anglicarum*, *Hibernicarum*, *Normannicarum & Cambricarum rerum scriptores*, Francof. 1602. fol. *Asserius* Menevensis de vita Ælfridi Magni. *Anonymi* de vita Wilhelmi Conquæstoris. *Thomæ Walsinghami* historia *Angliæ* ab Eduardo I. ubi Matthæus Paris desinit, ad Henricum V. Ejusdem hypodigma Neustriæ. *Thomæ de la Moor* de vita & morte Eduardi II. *Guilelmus* Gemeticensis de Ducum Normannorum gestis usque ad An. 1135. *Sylvestri Giraldi* Cambrensis Topographia Hiberniæ, sive de mirabilibus ejus, & Historia vaticinalis de expugnatione Hiberniæ, nec non itinerarium Cambriæ, seu *Baldevvini* Archiepiscopi Cantuariensis per Walliam legationis descriptio, cum Davidis Poveli notis.

5. Spectant etiam ad res Britannicas quam plurima in *Andreæ* du *Chesne* col-

(*a*) Joannis Friderici Felleri monumenta, trimestri V. pag. 318. Burchardi Gotthelf Struvii Bibliotheca Historica cap. 6. Hermannus Dietericus Meibomius programmate de Anglicanæ Historiæ periodis & præcipuis Scriptoribus, Helmstad. 1702. 4. Joannes Burchard Menckenius ad Langleti du Fresnoy isagogen in Historiam Tom. II. p. 431. &c.

collectione, quæ *Normannicarum* (*a*) rerum scriptores ab Anno 838. ad 1220. complectitur, prodiitque Parif. 1619. fol. In ea reperies: 1. Anonymi Gesta Normannorum ante Rollonem ab An. 837. ad 896. 2. Excerpta ex Variis Chronicis ab Anno 912. ad 932. 3. Abbonis Monachi carmen de obsidione Parisiorum Anno 886. seq. (*b*) 4. Dudonis Vermandensis libri III. histor. a Rollone ad An. 960. 5. Emmæ Reginæ Encomium. 6. Guilelmi Pictaviensis, Lexoviorum Archidiaconi de rebus Guilelmi Conquæstoris ad Annum 1070. 7. Wilhelmi Gemeticensis lib. VIII. emendatiores. 8. Orderici Vitalis Historiæ Ecclesiasticæ ab An. 1087. ad 1141. libri XIII. 9. Gesta Stephani Regis Anglor. & Ducis Normannor. An. 1135. 1154. 10. Anonymi Chronica Normanniæ ab A. 1139. ad 1259. 11. S. Stephani Cadomensis, Annalis historia brevis ab An. 1133. ad 1293. 12. Appendix variorum minorum Opusculorum.

6. *Rogerii Tvvysdeni* & *Joannis Seldeni Historiæ Anglicanæ Scriptores decem*, cum Seldeni (*c*) de iisdem Judicio, & glossario Guilelmi Somneri Lond. 1652. fol. Scriptores illi sunt: 1. *Simeon*, Monachus Dunelmensis, cujus offertur historia Dunelmensis Ecclesiæ, Historia S. Cuthberti: & de Archiepiscopis Eboraci, de gestis Regum Anglorum & de obsidione Dunelmi. 3. *Joannis*, Prioris Hagulstadensis, historia ab A. 1130. ubi Simeon definit, ad 1155. 3. Historia *Richardi*, Prioris Hagulstadensis. 4. *Ailredi*, Abbatis Rievallensis descriptio belli Standardii, Genealogia Regum Anglorum. Vita Eduardi Regis & Confessoris. Historia de sanctimoniali de Wattun. 5. *Radulphi de Diceto* Londoniensis, abbreviationes Chronicorum. 6. *Joannis Bromptoni*, Abbatis Jornalensis Chronicon ab An. 588. ad 1198. 7. *Gervasii* Monachi Dorobornensis de combustione ac reparatione Cantuariensis Ecclesiæ. Imagines de discordiis inter Monachos Cantuarienses & Baldevvinum Archiepiscopum. Chronica & vitæ Pontificum Cantuariensis Ecclesiæ. 8. *Thomæ Stubbs* Ordinis Præd. vitæ Archiepiscopor. Eboracensium. 9. *Guilelmi Thorn* Cantuariensis, Chronica de rebus gestis Abbatum Cantuariensium. & 10. *Henrici Knightoni*, Leicestrensis Chronica de eventibus Angliæ.

7. *Rerum Anglicarum Scriptorum veterum* Tomus I. (*d*) cura *Johannis Felli*, Oxoniensium Episcopi, Oxoniæ e Theatro Sheldoniano 1684. fol. 1. *Ingulphi* Historiarum liber integrior quam in Savilii editione prodierat. 2. *Petri Blesensis* continuatio ad Historiam Ingulphi. 3. Anonymi *Chronica de Mailros*, sive Monasterii Mailrosensis ab An. 735. ad 1270. 4. *Annales Burtonenses*, & 5. Anonymi, sive trium Anonymorum Continuationes Historiæ Ingulphianæ.

Tomus II. Oxoniæ 1687. folio, curante *Toma Galeo*. 1. *Annales Marganenses* ab Anno 1066. ad 1232. 2. *Thomæ Wikes* Chronicon Salisburiense ab Anno 1066. ad 1304. 3. *Annales Wavverlejenses* ab Anno 1066. ad 1291. 4. *Gaufridi Vinisalvi* Itinerarium Richardi I. in terram sanctam, cum duplici carmine Hexametro altero, altero elegiaco in ejusdem Richardi laudem: & 5. *Walteri Hemmingfort* libri III. de gestis Regum Angliæ ab Anno 1066. ad 1073.

8. *Historiæ Britannicæ*, *Saxonicæ*, *Anglo-Danicæ Scriptores quindecim*, (*e*) eodem *Thoma Galeo* curante, Oxoniæ 1691. fol. in quo Volumine 1. *Gildæ* Sapien-

tis

(*a*) Confer Joannis Friderici Felleri *τῷ μακαρίτῃ* trimestre V. pag. 321. & B. Johannis Hubneri nostri Bibliothecam Historicam Hamburgensem Tom. X. p. 115.

(*b*) Vide quæ supra in Abbone.

(*c*) Idem Seldenus *Eadmeri* Historiam ab Anno 1066. ad 1122. cum notis & spicilegio ediderat Lond. 1623. fol.

(*d*) Acta Eruditorum An. 1685. pag. 153. & Tomo I. Supplementi pag. 8. Nouvelles de la Republique des Lettres An. 1688. Juin p. 581. & Aout pag. 813. Bibliotheque Universelle Tom. XI. pag. 397.

(*e*) Journal des Savans An. 1692. pag. 711. Acta Erud, A. 1692, statim in limine.

tis liber querulus de excidio Britanniæ, emendatior quam in prioribus editionibus: & Epiſtola Britannorum deplorandæ miſeriæ & vitiis caſtigandis. 2. *Eddius*, ſive *Heddius Stephanus* de vita S. Wilfridi Epiſcopi Eboracenſis, defuncti An. 709. 3. *Nennii*, ſive *Ninnii* Abbatis Banchorenſis Hiſtoria Britonum ſive Eulogium Britanniæ. 4. *Aſſerii* Menevenſis Annales, ſive Chronicon ſani S. Neoti, cum paralipomenis alterius auctoris. 5. *Ranulphi Higdeni* Polychronicon. 6. *Guilelmi Malmesburienſis* liber de antiquitate Eccleſiæ Glaſtonienſis. 7. Ejuſdem de vita S. Aldelmi, ſive liber antiquitatum Malmesburienſium, Galeo liber quintus de geſtis Pontificum Anglorum. 8. Anonymi *Hiſtoria Rameſienſis* Cœnobii, tribus partibus, nam quarta adhuc deſideratur. 9. *Elyenſis Monachi* Hiſtoria Elyenſis Eccleſiæ, liber primus. 10. Liber ſecundus additus a *Thoma* Monacho itidem Elyenſi. 11. *Joannis Wallingſordi* Chronica ab An. 449. ad 1026. 12. *Radulphi de Diceto* de Regibus Britonum. 13. Anonymi de partitione Provinciæ Angliæ in Shiras, ſive Comitatus, Epiſcopatus & Regna. 14. *Joannis Fordun*, ſive *Fordon* Scoti chronicon, ſive Scotorum hiſtoria. 15. *Flacci Alcuini* poema de Pontificibus & Sanctis Eccleſiæ Eboracenſis, Paulino, Oſvvaldo, Wilfrido, Cuthberto, Boſa, Egberto, Wilbrordo, Johanne, Wilfrido juniore, Egberto, Balthero, Echa, Ælberto, Eanbaldo. Denique ſubjuncta eſt a Galeo appendix, in qua veterum loca de Britannia (*a*) cum notis, aliaque etiam ad genealogias Regum, Britannorumque conſuetudines & antiquitates facientia continentur.

9. Omitto *Laurentii Echardi*, licet minime contemnendam collectionem Hiſtoricorum Angliæ, Anglice editam, Londini 1706. fol. tribus Volum. (*b*) quoniam ad inſtitutum meum minus ſpectat, & corpus Hiſtoriæ Anglicanæ exhibet ex recentibus ſcriptoribus Anglis totum compoſitum: Volumen *primum* quidem, Joanne Miltono, Samuele Daniele, Jo. Habingtono, Thoma Moro, Eduardo Hallo, Radulpho Hollingshead ſcriptore annalium: Georgio Buck additis Johannis Strypii obſervationibus, & Bacone Verulamio. Volumen *ſecundum* quidem ab Henrici VIII. temporibus ex Herberto de Cherbury, Johanne Hayvvardo cum cenſuris Johannis Strypii: Franciſco Godvvino, Guilelmo Cambdeno, & Thoma Wilſono cum Jacobi Welvvoodi obſervationibus. Volumen *tertium* denique a Carolo primo uſque ad Guilelmi tertii obitum Clarendonio debetur, atque ipſi Echardo, qui etiam Londini 1707. fol. (*c*) ſeparato Volumine edidit conſcriptam a ſe Hiſtoriam annorum 1678. a Julii Cæſaris temporibus ad obitum Jacobi I.

10. *Henrici Warthoni* Anglia ſacra ſive Collectio Hiſtoriarum partim antiquitus, partim recenter ſcriptarum de Archiepiſcopis Angliæ, a prima Fidei Chriſtianæ ſuſceptione ad An. C. 1540. nunc primum in lucem editarum. Lond. 1691. fol. duo Volumina. Quæ in hoc opere contineantur, diligenter expoſita ſunt in Actis Eruditorum Tom. II. ſupplementi ſect. III. & IV. pag. 105. & 153. ſeqq.

11. *Wilhelmi Dugdale* & *Rogeri Dodeſvvorthi* Monaſticon Anglicanum, quod varia & ipſum diplomata medii ævi, monumentaque vetera offert Lectoribus, prodiit Londin. 1655. 1661. duobus Voluminibus in fol. quibus jungendum ſupplementum egregii Viri *Joannis Stevens* Lond. 1722. fol. 2. Volum. vide iterum Acta Erud. A. 1724. pag. 381. 541. & de *Thomæ Tanneri* notitia Monaſtica Lond. 1695. 8. vulga-

(*a*) Conferendæ ad Britanniæ deſcriptionem ex Antonini itinerario obſervationes Wilhelmi Burtoni: Lond. 1658. fol. & poſtumæ. Thomæ Galei Londini 1710. 4. Diem ille obiit Anno 1702.

(*b*) Journal des Sav. 1708. Juin p. 443. B. Menckenii Catalogus Bibl. p. 451.

(*c*) id. 1708. Novembr. pag. 331. Hiſtory of the vvorks of the learned 1707. pag. 231. Acta Erud. A. 1709. p. 289.

gata, Tomum tertium supplementi p. 71. seq. & Guil. Nichols Bibl. Historicam Angliæ scriptorum pag. 144.

12. Novam pulchramque syllogen scriptorum Historiæ Britannicæ darent vulgata variis minoribus Voluminibus a Viro clarissimo *Th. Hearne*, quæ junctim excudi curante aliquo viro docto, esset tanto magis operæ pretium, quoniam & digna pleraque quæ studiosorum Historiæ terantur manibus, & rarissima sunt omnia, editore hoc agente scilicet, ut paucissima tantum singulorum exempla typis exscriberentur. Eorum quæ ad meam notitiam pervenere, hic est elenchus:

Ælfredi Annales, de quibus supra.

Johannis Lelandi de rebus Britannicis *collectanea*, cum appendice, notis & indicibus. Oxon. 1715. 8. sex parvis tomis. Vide Acta Erud. 1717. pag. 103.

Johannis Confratris & Monachi *Glastoniensis* Chronica sive Historia de rebus Glastoniensibus. Oxon. 1726. 8. duobus Volum. cum excerptis e *Richardi de Beere* terrario Cœnobii Glastoniensis, diplomatibusque & indice librorum Anno 1248. & reliquiarum in eadem Ecclesia: nec non appendice Epistolarum &c. vide Acta Erud. 1729. pag. 181. Bibl. Angloise Tom. XV. p. 352.

Adami de Domerham (*a*) historia de rebus Glastoniensibus, usque ad Annum 1290. Oxon. 1727. 8. 2. Volum. additæ emendationes ad Wilhelmum Malmesburiensem a Galeo editum, atque Edmundi Archeri excerpta ex Registris Wellensibus, & diplomata quædam ad Glastoniam spectantia.

Titi Livii Forojuliensis Vita Henrici V. Angliæ Regis, adjuncta Thomæ Smithi sylloge Epistolarum a variis Angliæ Regibus scriptarum. Oxon. 1716. 8. Acta Erud. 1717. p. 167.

Thomæ Caji Vindiciæ antiquitatis Academiæ Oxoniensis contra Joannem Cajum Cantabrigiensem. Oxon. 1730. 8. Journal des Savans 1732. Fevrier p. 198.

Walteri Hemingford, Canonici de Gisseburne, Historia de rebus gestis Eduardi I. II. & III. Accedunt inter alia Eduardi III. historia per Anonymum: Narratio de processu contra Reginaldum Peacockium, auctore Johanne *Whetamstedio*: Excerpta historica e *Thomæ Gasvvignii* dictionario Theologico: Libellus de Caroli I. ab urbe Oxoniensi fuga sive discessu: Notitiasque domorum Religiosarum in diœcesi Bathovvellensi. Oxon. 1731. 8. duobus Vol.

Chronicon *Thomæ Sprotti*, Anonymi, qui circa An. 743. scripsit, Chronica de tempore Mundi: Alterius Anonymi de Abbatia *Ramsey*: *Nicolai Cantalupi* Historiæ de antiquitate & origine Universitatis *Cantabrigiensis*. Fragmentum veteris Chronici de rebus *Eduardi IV*. Oxon. 1719. 8.

Guilelmi Neubrigensis, Historia sive Chronica rerum Anglicarum emendatior locupletiorque additis Jo. Piccardi propriisque notis & spicilegio: nec non *tres homiliæ* eidem Guilelmo adscriptæ & antea ineditæ. Oxon. 1719. 8. Bibliotheque Angloise Tomo VII. p. 174. 501.

Textus Roffensis, de quo mox infra, ubi de priscis Legibus Angliæ.

Duo rerum Anglicarum scriptores, *Thomas Otterbourne* & *Johannes Wethamstede* ab origine Gentis Britannicæ usque ad Eduardum IV. adjuncta præter historiam fundationis Hospitalis Evvelmensis in Comitatu Oxoniensi, sylloge Epistolarum de rebus Britannicis scriptarum An. 1524. & 1525. & Francisci Codvvini Catalogo Episcoporum Bathoniensium & Wellensium. Oxon. 1732. 8. duobus Voluminibus.

Roberti de Avesbury historia de mirabilibus Gestis Eduardi III. & *Johannis Joscelini* (auctoris libri de Antiquitate Britannicæ Ecclesiæ, sive de vitis Episcoporum Cantuariensium, qui ambulat sub nomine *Matthæi Parkeri* Archiepiscopi Cantuar.) Catalogus libro-

(*a*) supra pag. 21.

hrorum Saxonicorum & eorum qui Historiam Gentis Anglorum fcripfere, & ubi exftent. Oxoniæ 1720. 8. cum appendice editoris. Journal des Savans 1725. p. 513. Bibl. Angloife Tom. IX. p. 38.

Latinis hifce accedunt Anglice ab eodem Hearnio edita *Joannis Lelandi* itinerarium, cum variis differtationibus editoris. Oxon. 1715. 8. novem tomis.

Collectio variarum differtationum Anglice fcriptarum, de Anglicis Antiquitatibus in quibus familiam ducunt Georgii Hackevvilli & Anonymi differtationes de antiquitate Legum Anglicarum. Oxon. 1720. 8. Acta Eruditorum Tom. VIII. fupplem. pag. 325. Hearnii ipfius differtatio itidem Anglice edita feparatim de Antiquitatibus quibufdam recens inventis in comitatu Eboracenfi. Oxon. 1710. 8. Vide memorias litterarias Trevoltinas A. 1713. pag. 287. & Dan. Larroquani ad Hearnium Epiftolam quæ in iifdem memoriis legitur pag. 1534.

Anglice etiam ab Hearnio editum *Roberti Glocæftrienfis* Chronicon Angliæ, carmine fcriptum Anglico, unde Robertus hic, Ennius Angliæ ab editore falutatur. Additur ab eodem gloffarium, & Anonymus de mirabilibus Britanniæ, & *Wilhelmi Malvarne* Abbatis fundatio Abbatiæ Glocestrienfis. Oxoniæ 1724. 8. duobus Voluminibus. Acta Eruditorum Tom. IX. Supplementi pag. 373.

Petri Langtofti Chronicon rhythmicum ex Gallico Anglice verfum auctumque a *Roberto Manningio Brunnenfi*, cum gloffario, variifque editoris appendicibus. Oxoniæ 1725. 8. duobus Voluminibus

13. Thomæ Hearnio jungendus *Antonius Hallus*, cui & ipfi præclaras editiones in acceptis referimus *Johannis Lelandi* quidem de Scriptoribus Britannicis, Oxoniæ 1709. 8. & *Nicolai Triveti* Annalium. fex Regum Angliæ ab Anno 1136. ad 1307. Oxoniæ 1719. 8. deinde Continuationem eorundem Annalium ab Anonymo deductam ad Annum 1336. cum *Adami Murimuthenfis* Chronico ab Anno 1303. ad 1336. & Continuatione Anonymi ad Annum 1380. nec non *Joannis Boftoni* Speculo Cœnobitarum, vel certe ejus Epitome: atque *Edmundi Boltoni* Hypercriticis, feu differtatione fcripta Anglice, cujus fragmentum Hearnius in Vindiciis Galfridi Monumethenfis publicaverat. Prodiit hoc Antonii Halli Volumen Oxonii 1722. 8. De utroque vide Acta Eruditorum 1722. pag. 105. & Tom. IX. Supplementi pag. 181. & de Lelando Hiftoriam operum Eruditorum Anglice editam A. 1709. pag. 113.

14. *Thomæ Rymeri* Hiftoriographi Regii collectio magna Actorum publicorum, fœderum, diplomatum &c. ad regna Angliæ, Scotiæ, Hiberniæ fpectantium ab Henrico I. five ab Anno Chrifti 1101. ad annum duodecimum Jacobi primi Regis, ex autographis Archivorum Regiorum expreffa (*a*) aufpiciis Reginæ *Annæ* publicata Londini ab Anno 1704. ad 1715. fexdecim Voluminibus in fol. (*b*) & ex repetita editione emendata & fuppleta a nobiliffimo *Holmefio* (*c*) An. 1729. feptendecim Voluminibus. Cum prioris editionis pretium effet immane, in fectione publica quoque centum & viginti librarum fterlingarum, hoc eft thalerorum 600. etiam pofterior hæc, cujus tantum ducenta exempla typis exfcripta funt, venditur quinquagiuta nu-

(*a*) Kenneti Epifcopi Petroburgenfis cenfura, Bibliotheque Angloife Tom. XII. pag. 266. feq.

(*b*) Bibliotheque Choifie Tom. XVI. pag. 1. Tom. XX. pag. 47. Tom. XXI. pag. 118. 233. Tom. XXII. pag. 325. Tom. XXIII. pag. 237. Tom. XXIV. pag. 237. Tom. XXVI. pag. 1. &c. Quæ Tomo *primo* continentur, vide in Actis Eruditorum Anno 1709. pag. 529. *fecundo* Anno 1710. pag. 87. *tertio* & *quarto* Anno 1710. pag. 225. *quinto* & *fexto* Tomo IV. Supplem. pag. 329. *fepeimo* & *octavo* Anno 1711. pag. 239. *nono* An. 1712. p. 97. *decimo* An. 1713. pag. 8. *undecimo* Tom. VI. Supplementi pag. 289. *duodecimo* An. 1716. pag. 315. *decimotertio* Tom. VII. Supplem. pag. 242.

(*c*) Journal litteraire Tom. XIII. p. 474.

numis aureis Guineensibus, hoc est thaleris ducentis & quinquaginta. Regina *anna* diem obiit An. 1714. eodem quo & Rymerus: nec diu post Carolus Comes 30. Maji A. 1715. Post Rymeri fata *Robertus Samderson* Tomum XVI. ab Anno 1586. ad 1616. ex schedis Rymerianis, (*a*) & Tomum XVII. qui in Anno 1624. desinit, proprio studio adjunxit, recentiora etiam tempora similiter persecuturus, sicut jam An. 1726. lucem vidit (*b*) Tomus XVIII. qui Acta publica annorum 1625. & 1626. exhibet, itemque alius An. 1732. * Postquam hæc Fabricius scripserat, collectionem hanc Rymerianam ad volumina XX. jam accretam iterum typis subjecerunt Hagenses Typographi, qui minutioribus typis expressam ad tomos X. redegerunt. Cœpit editio illa anno 1737.

15. *Leges veteres Anglorum, Scotorum* &c.

Guilelmi Lambardi Archæonomia, sive antiquæ leges Anglo-Saxonum collectæ a *Ludolpho Novvello* (*c*) & Latina versione (*d*) & notis a Lambardo illustratæ Londini 1568. 4. & cum commentario *Abrahami Wheloci*, additis Legibus Normannicis Guilelmi Conquæstoris & Latinis Legibus Henrici I. Cantabrig. 1644. fol. Denique post interceptos *Francisci Junii*, *Guilelmi Somneri*, & *Guilelmi Estobii*, morte impeditorum conatus ex longe meliore ac locupletiore editione V. C. *Davidis Wilkinsi*, Lond. 1721. fol. a quo Leges universæ Ecclesiasticæ & Civiles Anglo-Saxonicæ, Normannicæ & Latinæ ab Ethelberto Rege usque ad Magnam Chartam Henrici III. exhibentur cum Speelmanni Codice veterum statutorum Angliæ & subjuncto glossario. Vide Mich. de la Roche Memorias Litterarias Magnæ Britanniæ T. VIII. pag. 380. seq. & quæ infra in in *Ethelberto*.

Joannis Seldeni Janus Angliæ & Epinomis Tom. III. Operum, & Dissertatio ad Fletam, de qua infra, *Fleta*. Idem Seldenus ad *Eadmerum* & Tom. II. Operum pag. 1640. seqq. ubi leges & consuetudines Eduardi Regis & Guilelmi Conquæstoris lingua Gallica Normannica cum Latina Seldeni versione.

Guilelmi Dugdali Origines Juridiciales de veteribus Angliæ Legibus, Lond. 1666. fol. Anglice.

Textus Roffensis ab *Earnulpho* Episcopo Sec. XII. ut ajunt collectus, in quo inter Roffensis Ecclesiæ acta a Saxonum Regum temporibus usque ad Annum 1143. etiam variæ occurrunt Leges Ecclesiasticæ a Regibus promulgatæ, editore *Thoma Hearne*, qui antiquorum Angliæ Episcoporum formulas professionum de canonica obedientia Archiepiscopis Cantuariensibus præstanda, & Leonhardi Hutteni, recentioris Scriptoris dissertationem de Antiquitatibus Oxoniensibus adjunxit. Oxon. 1720. 8. Acta Eruditorum Tom. VIII. Supplementi pag. 189. & Bibliotheque Angloise Tom. VIII. pag. 322.

Magna Charta sive Assisæ Henrici III. cum aliis statutis antiquioribus recentioribusque sæpius prodiit Londini 1508. 1543. 1602. &c.

Joannis Skenæi Regia Majestas, sive leges veteres *Scoticæ*, Edinburgi 1609. Londini 1613. fol. Confer Gundlingiana XXVI. pag. 86. Idem Skenæus etiam legibus Scoticis Anglice editis glossarium addidit, Edinburgi 1597. fol.

Leges Wallicæ, Ecclesiasticæ & Civiles, Hoeli Boni & aliorum Walliæ Principum ante Eduardi I. tempora, cum versione Latina, notis & glossario Guilelmi Wottoni & Mosis Guilelmi. Lond. 1730. fol. Acta Eruditorum Anno 1731. pag. 249.

Jo. Dissney vievv of ancient lavvs againſt immorality, Cantabrig. 1729.

(*a*) Acta Eruditorum A. 1721. p. 506. ubi de Tomo XIV. & seq.

(*b*) Acta Erud. A. 1728. p. 193.

(*c*) Nicholson English historical library pag. 45. edit. in fol.

(*d*) Versio Legum quarundam in Chronico Joannis Bromtoni, prætertur Lambardinæ a Speelmanno & a Francisco Junio Prælat. ad glossarium Gothicum.

in folio. Leges non Britannorum modo, sed & Judæorum, Græcorum, Romanorum, Gothorum, & Lombardorum ante Sæculum XI. perditis moribus oppositas persequitur.

16. *De Conciliis in Britannia habitis*. *Henricus Speelmannus* eques auratus, glossario archæologico, aspilogia aliisque scriptis inclytus (*Johannis Speelmanni*, qui Psalterium Latino Saxonicum vetus & Ælfridi vitam edidit, Pater) qui An. 1641. biennio ante filium diem obiit, constituerat Concilia Britannica *tribus tomis* vulgare, e quibus *primum* modo in lucem protulit Londini 1639. fol. complectentem Synodos ab initio Christianorum in Britannia sacrorum ad periodum usque dynastiæ Anglo Saxonicæ, sive Eduardi Regis obitum A. 1066. Concilia, Leges, Constitutiones in re Ecclesiarum Orbis Britannici, & Decreta, videlicet Pambritannica, Pananglica, Scotica, Hibernica, Cambrica, Manhica, provincialia, Diœcesana. In Bibliotheca Joan. Burchardi Menckenii τῦ μακαρίτυ fuit tomus hic a Speelmanno pluribus locis e MSS. Regiis aliisque passim emendatus, versione quoque Latina nova subinde monumentis Anglicis vel Anglo-Saxonicis adjuncta. *Secundus* tomus postumus ab An. 1066. procedit usque ad excussum An. 1531. ab Henrico VIII. Papæ jugum publicique juris factus est a *Carolo Speelmanno* Henrici nepote Lond. 1664. fol. manum ei admovente quoque & multa egregia addente *Guilelmo* cujus jam mentionem feci *Dugdalo*, minus emendatus alioqui minusque plenus, sed obvius rarissime, pluribus illius exemplis incendio Londinensi An. 1666. absumtis. Tomus *tertius* qui insecuta tempora debebat persequi, nunquam in dias luminis auras prolatus fuit. Interim lubens accepi clarissimum Virum *Dan. Wilkinsium*, cui Leges Angl. Seldeni Opera-Copticam Novi Test. & Pentateuchi versionem, paraphrasin Chaldaicam libri utriusque Chronicorum & tot alia debemus, serio parare, proximeque vulgaturum esse novam Conciliorum Britannicorum editionem, tertio tanto locupletiorem Speelmanniana.

* *Concilia Britannica*. Oppignoratam eruditis fidem Cl. Daniel Wilkinsius Archidiaconus Suffolciensis, & Canonicus Cantuariensis liberavit, editis in lucem quatuor in fol. voluminibus, quibus non Spelmannica tantummodo Concilia complexus est; sed & alia permulta e MSS. petita codicibus adjecit; novas insuper versiones monumentorum Anglo-Saxonicorum adornavit, cum data in Spelmanno minus fidelis judicaretur. Denique & reliqua Concilia post annum 1531. usque ad 1717. supplevit. Titulus operis iste: *Concilia magnæ Britanniæ & Hiberniæ a Synodo Verolamiensi A. D. 446. ad Londinensem A. D. 1717.* Voll. IV. Londini anno 1737.

Scoticorum Conciliorum Acta multa combusta in incendio Edimburgensi Anno 1791.

De *Joannis Colgani* Hiberni, Ordinis Minorum, collectione jactata Conciliorum Hiberniæ, vide, si placet, Franciscum Salmonem libro Gallice edito de studio Conciliorum pag. 260. seq. Idem notat pag. 257. seq. omissa quædam ex Speelmannianis in Regia, & Labbei, Harduinique magnis Conciliorum syllogis.

Provinciale vetus Provinciæ Cantuariensis, sive Constitutiones Angliæ ab Anno 1222. ad 1415. cum summariis & annotationibus *Guilelmi Lindewood*, Parisiis 1509. fol. Antverpiæ 1525. fol. Londini 1555. 8. & ex Roberti Scharrok recensione 1664. 8. & novo viri docti studio Oxoniæ 1679. fol. additis etiam *Constitutionibus Legatinis* (Legatorum Pontificis) Othonis A. 1236. & Othoboni 1268. cum notis *Joannis de Aythma*, ex edit. Paris. 1505.

Thomæ Madox formulare Anglicanum Londini 1702. fol.

Johannis Johnsoni collectio Legum Ecclesiasticarum, Canonumque Anglicano-

norum, Anglice edita Lond. 1720. 8. duobus Voluminibus. Vide Acta Eruditor. 1722. pag. 420. & Memorias litterarias magnæ Britanniæ editas Gallice T. VI. pag. 507. & Tom. VIII. p. 385.

Humfredi Hody historia Angliæ Conciliorum & Convocationum, sessionisque Clericorum in Parlamento, adjuncta Parlamentorum, veterumque Angliæ Legum historia. Londini 1701. 8. Anglice.

Laurentii Howel Synopsis Canonum SS. Apostolorum & Conciliorum Oecumenicorum & Provincialium ab Ecclesia Græca receptorum, nec non Conciliorum, Decretorum & Legum Ecclesiæ Britannicæ & Anglo Saxonicæ. Londini 1708. fol.

Angradus Fontanellensis in Normannia Monachus scripsit *Vitam S. Ansberti* Rothomagensis Episcopi, defuncti Anno 695. Exstat apud Surium & in Actis Sanctorum 9. Febr.

Anianus, (*a*) sive *Annianus* Celedensis, sive Celennensis in Campania Diaconus, amanuensis, & in Synodo Diospolitana A. 415. promachus Pelagii, de quo multa historiæ Pelagianæ scriptores Henricus Noris lib. I. cap. 19. Jo. Garnerius Tom. I. ad Marium Mercatorem pag. 151. seqq. &c. Vide & Pagium ad A. 417. num. XI. Latine vertit e Græco *S. Chrysostomi homilias in Matthæum* non primas octo solum, sed etiam cæteras usque ad XXVI. quæ a Gregorio Trapezuntio translatæ dicuntur, cum is tantum harum fuerit interpolator, editorque, ac cæteras deinde addiderit; ut ex MS. Codice Regis Galliæ observat Rich. Simon Tomo I. Epistolarum selectarum pag. 81. 84. cui adde Mabillonii Museum Italicum p. 164. Versioni suæ præmisit Anianus *Epistolam ad Oruntium sive Horuntium* Episcopum ob hæresim Pelagianam ejectum Italia, & deinde in Synodo Ephesina damnatum. Vertit idem Anianus etiam *septem Chrysostomi homilias de laudibus Pauli*, easque *Evangelo*, Presbytero Pelagiano dicavit. *Epistola ad Evangelum* integrior exstat Tomo VI. Operum Bedæ, & inter Epistolas selectas quas Colomesius ad calcem Epistolæ Clementis Romani recudi curavit pag. 364. & in editione Chrysostomi Montfauconiana T. II. pag. 475. ubi ab accuratione & industria Anianus laudatur. Denique vertit etiam Anianus *Chrysostomi homiliam ad Neophytos*, quæ incipit: *Benedictus DEUS: ecce stellæ etiam* &c. Lapsum gravem in limine statim Versionis homiliarum in Matthæum deprehendere sibi visus est Erasmus XXVI. 59. Epist. Sed Rich. Simonius putat ipsum Græco Codice usum in quo locus ille aliter legebatur. Huic Aniano Garnerius tribuit *Epistolam ad Demetriadem*, quæ inter Augustini & Hieronymi opera legitur. Nam *liber adversus Epistolam Hieronymi ad Ctesiphontem* intercidit, cujus meminit Hieronymus Epistola 98. ad Alupium & Augustinum, & inter Augustinianas 24. (edit. novæ 202.) Cum hoc Aniano S. Chrysostomi interprete eundem facit Sigebertus cap. 70. Anianum quem ait *Codicem Alarici*, de quo mox, edidisse. Sed libenter accedo virorum doctorum sententiæ, qui licet suppares ætate, tamen vitæ instituto & conditione diversos duos Anianos hos fuisse non dubitant.

Anianus Vir spectabilis & Consiliarius Alarici Gothorum Regis, *breviarium Codicis Theodosiani* nec composuit, ut multi sibi persuasere, neque interpretatus est, ut visum Jo. Tilio & Jacobo Cujacio, sed recognitum subscriptione sua ornavit commendavitque ut ex Alarici Commonitorio sive Auctoritate docuit Sirmondus in quæstione triplici ad calcem Tomi III. Variorum Opusculor. & Tom. IV. Operum pag. 393. & Jac. Gothofredus in prolegomenis ad Codicem Theodos. c. V. pag.

(*a*) Alius ad quem Theodulfus Aurelianensis lib. II. vers. 518.

Anianique mei secta verenter adi.

V. pag. CXCII. seq. Sed ecce tibi Aniani subscriptionem: *Anianus V. S.* (*a*) * *ex praeceptione Domini nostri gloriosissimi Regis* Alarici, *ordinante viro magnifico & illustri* Gojarico *Comite*, *hunc Codicem Legum Juris*, *secundum authenticum subscriptum vel in thesauris editum subscripsi & edidi sub die III. Nonas Febr. anno XXII. regnante Domino nostro* Alarico *Rege*. A. C. 403. & æræ Hispanicæ 442. Vide Canones Isagogicos Scaligeri p. 172. Eidem Aniano Viri docti non magna nedum certa caussa tribuunt *Epitomen librorum IV. Institutionum Caji* veteris JCti, sæpius editam atque erudite illustratam ab Hieronymo Aleandro juniore. Venetiis 1600. 4.

Anicetus, Gesnero *Anitius*, Episcopus Romanus ab An. 157. ad 168. in Isidori Mercatoris Collectione traditur scripsisse *Epistolam ad Ecclesias per provincias Galliæ*, quæ falsi convincitur a Blondello in pseudo Isidoro pag. 201. seq. Alia ejus decreta, ut synodale *de die Paschatis in die Dominico*, & *de clericorum tonsura* supposita esse arguuntur a Petro Coustant Tomo I. de Epistolis Pontificum pag. 71. seq. De aliis decretis vide Ludovicum Jacobum a S. Carolo pag. 18. Bibliothecæ Pontificiæ.

Anicius, vide infra, *Boetius*.

Ansbertus vide supra *Ambrosius Autpertus*; atque infra *Autpertus*.

Ansbertus Archiepiscopus Rothomagensis, defunctus An. 695. de quo Acta Sanctorum 9. Februar. Tom. II. pag. 349. seq. supra, p. 109. *Angradus*.

S. Anscharius sive *Ansgarius*, in septentrionalibus populis ad Christum adducendis strenuus & felix, primus ab An. C. 858. ad 865. Archiepiscopus Hamburgensis, Bremensis etiam Episcopus ab An. 847. quæ Ecclesia Hamburgensi juncta An. 865. Scripsit post An. 860. *vitam & miracula S. Willehadi* primi Bremensium Episcopi An. 791. defuncti: quam cum vita S. Anscharii scripta a Remberto, & Remberti (auctore ut videtur Adalgario) vulgavit Philippus Cæsar in triapostulatu Septentrionis, edito Coloniæ 1642. 8. quem prelo iterum subjiciendum dedi Tomo secundo Memoriarum Hamburgensium, Hamburgi 1710. 8. Vita S. Willehadi, quam scripsit Ansgarius, obvia etiam apud Mabillonium Actorum Benedictinorum Sæculo III. Parte 2. pag. 401. ut S. Ansgarii Vita in Actis Sanctorum 3. Februarii Tomo I. pag. 391. & Remberti 4. Febrnarii Tom. I. pag. 566. De Anschario vide infra in *Remberto* & *Gualdone*, quos ambos habes etiam in Originibus Lambecii Hamburgensibus, Hamburgi 1651. 4. quæ me curante recusæ ibidem 1706. fol. Cætera Anscharii scripta fuere *Epistolæ*, quarum una servata in laudato Actorum Sanctorum loco, & in B. Nicolai Staphorstii Tomo primo Historiæ Ecclesiasticæ Hamburgensis, editæ Germanice pag. 59. qui & ipse post Adamum Bremensem, Albertum Crantzium, Lambecium, Arrhenium, aliosque, quos laudat, de Anschario diligenter differit. & pag. 60. mentionem facit *Missalis* adhuc superstitis Anschariani, & *Codicum magnorum*, in quibus Remberto teste *propria manu per notas conscripserat*, *quæ ad laudem Omnipotentis DEI pertinerent*, *& ad peccatorum redargutionem*: *ad laudem quoque beatæ & æternæ vitæ & terrorem gehennæ*, *& quicquid ad compunctionem pertinet & lamentum*. Refert idem Rembertus Anscharium *unicuique Psalmo propriam aptasse oratiunculam*, *quod ipse pigmentum vocitare solebat*, *ut ei Psalmi hac de causa dulcescerent*. Videtur id ipsum esse, de quo Crantzius in Metropoli libro primo extremo: *tenemus devotionis ejus breve sed clarissimum monumentum*, *libellum*, *Psalmorum Summam paucis includentem*, *qui qualis fuerit in majoribus*, *satis attestatur*.

Anscherus Abbas Centulensis, sive S. Richarii circa Annum 1100. scripsit libris

(*a*) Vir Spectabilis.

bris III. *vitam & miracula S. Angilberti* Abbatis editam in Tomo IV. Actorum Benedictin. pag. 130. 814. Confer Acta Sanctorum ad 18. Februar. & Hariulfum libro secundo Historiæ Centulensis & laudati Mabillonii Prolegomena.

Ansegisus Lobiensis Abbas, atque inde Fontanellensis, defunctus An. 834. cujus gesta describuntur in Chronico Fontanellensi apud Dacherium Tomo II. Spicilegii, editionis novæ pag. 278. seqq. ubi & pag. 282. seq. *Constitutio* ejus fratribus in Monasterio præscripta. Hic An. 827. collegit digessitque *Capitularia Caroli Magni & Ludovici Pii*, atque ut Albericus (*a*) quidem auctor est, statuta *Ecclesiastica libris duobus* & *leges mundanas* eorundem *libris totidem*. De editionibus ejus Operis utilissimi non repetam, quæ notavi Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 85. seq. De differentia Baluzianæ a prioribus, operæ pretium est consulere Carolum le Cointe Tomo VII. Histor. Francorum pag. 805. seq. atque Jacobum le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ pag. 585. & de Ansegiso Acta Sanctorum 20. Julii Tomo V. pag. 90. seqq. Vide etiam Carolum Molineum de Monarchia Francorum pag. 72. seqq. editionis primæ.

Anselli Archidiaconi *Glossulas MSS. in Psalterium* laudant Cangius & Labbeus, qui in Vaticana inter Codices Reginæ Christinæ eas exstare testatur. Jacobus vero le Long suspicatus est sub illo nomine latere *Anselmum*, de quo mox, Laudunensem.

* *Ansellus*. Alter ab Archidiacono forte est Ansellus ille, quem credo Monachum, cujus est opusculum in cod. 57. S. Illidii Claromontensis apud P. Montfaucon Bibl. MSS. pag. 1263. Est vero operis titulus: *Visio cujusdam Monachi in Monasterio S. Remigii descripta ab Ansello discipulo S. Abbonis Abb. Floriacensis jussu Oddonis Abbatis*.

Anselmus, Abbas *Beccensis*. Vide mox, Archiepiscopus *Cantuariensis*..

Flavius Anselmus, Monachus *Beccensis* a superiore diversus, Scriptor *Vitæ Berengarii* Monachi in Urbe S. Papuli in Gallia, quæ exstat in Actis Sanctorum 26. Maji Tomo VI. pag. 447.

Anselmus ex Abbate Ordin. Benedictini *Beccensi* Archiepiscopus ab An. 1093. ad 1109. *Cantuariensis*, doctrina zeloque & ingenii subtilitate nulli suis temporibus secundus. Ejus vitam scripsit *Eadmerus*, de quo infra suo loco, ut alios juniores prætercam. Vide Surium & Acta Sanctorum 21. April. Tom. II. pag. 865. seqq. & Theophilum Raynaudum in syntaxi Operum Anselmi Lugdun. 1630. fol. & Tomo XI. Operum. Opera Anselmi recensere juvat ex editione optima Gabrielis Gerberonii Parif. 1675. fol. repetita cum novo supplemento ibid. 1721. fol.

1. *Monologium*, sive Soliloquium & p. 29. *Proslogium* h. e. allocutio ad DEUM, quibus per ideam ipsam summi Entis, ut deinde facere Nicolaus Cusanus in dialogo de *possest*, & post eum Cartesius instituit, (*c*) homo ad Conditorem suum agnoscendum adducitur. Citat hoc Monologium suum Anselmus dialogo de Veritate cap. 10.

2. *Liber apologeticus* contra *Gaunilonem*, cujus brevis responsio ad Monologium, Insipientis nomine præmittitur pag. 35. Profundas meditationes hoc in scripto Anselmi reperiri notavit illustris Leibnitius in Leibnitianis pag. 412. Vide etiam Dominicum de Co-

(*a*) Albericus Monachus trium fontium, in Chronico ad Annum 827. cujus verba ita perperam intellexit Trithemius, ut Ansegiso quatuor libros Capitularium Caroli M. & quatuor libros Capitularium Ludovici Pii tribuat, atque in utraque Sylloge binos libros Ecclesiasticis, binos mundialibus, ut non quatuor libri, sed octo prodeant. Verum quatuor tantum fuere, nec plures exstant, quibus alios tres Anno 845. adjunxit *Benedictus Levita*. Ansegisum hunc ab Ansegiso Senonum Archiepiscopo probe distinguendum esse notat Sirmondus in Epistola ad Constantium Caetanum Tom. IV. Operum pag. 642.

(*b*) Journal des Savans A. 1721. Octobre p. 447. Mem. de Trevoux A. 1722. pag. 389. Oudinus Tom. II. pag. 931. seq.

(*c*) De Cartesii sententia dixi lib. de Veritate Religionis Christianæ cap. X. pag. 325. seqq.

Colonia in hiſtoria litteraria Lugdunenſi, quam Gallice nuper edidit Tomo II. pag. 214. ſeqq.

3. Liber *de fide SS. Trinitatis* & *de incarnatione Verbi* pag. 41. contra blaſphemias *Ruzelini*, qui Abailardi Magiſter fuit, ſive *Roſcelini*, velut tritheitæ, ad Urbanum II. qui Papa fuit ab A. C. 1088. ad 1099.

4. *Contra Græcos* liber *de Proceſſione Spiritus S.* pag. 49. Meminit hujus opuſculi Hildebertus II. 9. & 13. Epiſt. & Anſelmus ipſe in libello de tribus Waleranni quæſtionibus.

5. *De caſu Diaboli*, dialogus pag. 62. cujus etiam meminit in dialogo de Veritate. In hoc dialogo de origine mali Anſelmus diſputat.

6. *Cur DEUS homo*, dialogus cum *Boſone*, libris duobus pag. 74. adverſus Infideles, ſimplicitatem Chriſtianam tanquam fatuam deridentes: ſcripti Anno 1098. Vide Pagium ad An. 1097. n. 6.

7. *De conceptu virginali & Originali peccato* liber p. 97. ad eundem *Boſonem*, quem cariſſimum appellat.

8. Dialogus *de Veritate* pag. 109.

9. *De Voluntate* pag. 116. & *de Voluntate DEI* pag. 151.

10. *De libero arbitrio* pag. 117. cujus ſcripti etiam in dialogo de veritate fit mentio.

11. *De concordia Præſcientiæ & Prædeſtinationis*, nec non *Gratia DEI cum libero arbitrio* pag. 123.

12. *De tribus WALERANNI* Nevemburgenſis Epiſcopi *quæſtionibus*, ac præſertim *de azymo ac fermentato* contra Græcos pag. 135. ſubjuncta Waleranni ad Anſelmum Epiſtola pag. 137. & Anſelmi reſponſione ad illius querelas pag. 139. *Græce* vertit hoc Anſelmi ſcriptum ſicut librum de Proceſſione Spiritus S. quoque *Demetrius Cydonius*.

13. *De presbyteris concubinariis*, ſeu *offendiculum Sacerdotum*, brevis parænefis pag. 140. Confer Anſelmi lib. I. Epiſtol. 56.

14. *De nuptiis conſanguineorum* pag. 141.

15. *Dialogus de Grammatico* pag. 143. Etiam hujus mentionem facit Anſelmus dialogo de Veritate.

16. *Homiliæ XVI.* pag. 155. quarum ultima in Hebr. II. 10. iterum recurrit inter excerpta pag. 546.

17. *Exhortatio* ad contemtum temporalium & deſiderium æternorum. pag. 190.

18. *Admonitio morienti*, pag. 194. in qua inter alia: *Credis quod Dominus JESUS Chriſtus pro te mortuus eſt? Credo. Agis etiam de paſſione & morte ſua ei gratias? Ago. Credis te non poſſe niſi per mortem ipſius ſalvari? Credo. Age ergo, dum ſupereſt in te anima, in hac ſola morte totam fiduciam tuam conſtitue, in nulla alia re fiduciam habens.*

19. Carmen elegiacum *de contemtu Mundi* pag. 195. quod incipit: *Quid deceat Monachum* &c. cum aliis duobus brevioribus carminibus de rerum vanitate pag. 200. & de ſolo DEO amando pag. 201.

20. *Meditationum XXI. liber* pag. 202. quarum decima quarta etiam inſcribitur *Enchiridion* ſive *Manuale*, vel etiam *liber de ſalute animæ*. Separatim prodiere Lugd. 1609. forma minore.

21. *Orationes* ſive Precationes LXXIV. in quibus etiam quædam diriguntur ad B. Virginem Mariam, ad Crucem, ad Sanctos &c. Recuſæ itidem ſeparatim Romæ curante Aguirrio, & Veronæ 1726. 12. Hoc Orationarium non Anſelmi eſſe, ſed Cœleſtini cujuſdam Monachi, qui poſt Dominicum & Franciſcum ſcripſit, probat Raynaudus in heteroclitis ſpiritalibus p. 247.

22. *Hymni & Pſalterium de S. Virgine* pag. 203.

23. *Epiſtolarum libri IV.* primus earum 77. quas Monachus, ſecundus 53. quas Abbas Beccenſis, tertius 188. quas Archiepiſcopus Cantuarienſis ſcripſit, quartus 108. antea ineditas complectitur. His Epiſtola pag. 704. & aliæ Epiſtolæ tres addi poſſunt ex Edmundo Martene Tom. III. Anecdotorum pag. 273. ſeqq. nam quam ad Paſchalem

War-

Warthonus Tomo II. Angliæ Sacræ pag. 173. vulgavit, jam in Seldeni historia decimarum XII. 2. pag. 376. & apud Gerberonum legitur IV. 4. Epistolas octo offert Dacherius Tomo nono spicilegii, qui Anno *1669.* lucem vidit. (Tom. III. editionis novæ pag. 433.) Alias Epistolas novem Baluzius Tomo quarto Miscellaneorum pag. 471. seq. Parisiis 1683. 8. & in Tomo quinto pag. 306. 342. quibus omnibus aliæ etiam adduntur in supplemento novo editionis Anselmi A. 1721. cum *Sermone de Passione DOMINI*, e MS. Regio, & *Tractatu ascetico*, quem ediderat Dacherius Tomo III. pag. 24. (editionis novæ Tom. I. pag. 447.) & Anonymi Carmine elegiaco in Anselmi laudem, ex Baluzii T. IV. Misc. pag. 557. seq.

24. Tractatus *de Pace & Concordia* pag. 705. 707.

In Appendicem rejecta primo Dubia scripta:

Elucidarium, sive dialogus summam Christianæ Theologiæ complexus, libris III. pag. 457. quod opus Guiberto Novigentino Abbati Codices quidam vindicant, Trithemius refert ad Honorium August. alii ad Guilelmum Coventriensem Carmelitam.

Planctus B. Mariæ ad Anselmum pag. 488. sive dialogus B. Mariæ Virginis & Anselmi de passione Domini.

De mensuratione Crucis ad Luc. IX. 23. pag. 494. scriptoris S. Bernardo junioris, qui in eo citatur.

De conceptione B. Mariæ Virginis pag. 499. & de VI. Idus Decembris festo in ejus memoriam celebrando pag. 505. seq. pag. 507.

Passio Sanctorum Guineri, Fingaris, Pialæ & sociorum An. Christi 450. Martyrum in Britannia p. 508. Confer Acta Sanctorum 23. Martii.

Aliena:

Gisleberti, sive *Gilberti* Westmonasteriensis ab Anno 1084. Abbatis *Disputatio Judæi cum Christiano* cum præmissa Epistola, qua auctor hoc scriptum censuræ Anselmi subjicit pag. 512. Gisleberto vindicatur hoc scriptum etiam a Trithemio, cap. 353. licet sub *Guilelmi de Campellis* nomine edita est in Bibliotheca Patrum Lugdunens. Tom. XX. p. 1884. & sine nomine auctoris, prodierat Colon. 1537. fol. Altercatio Christiani cum Judæo de fide Christiana interlocutoribus Gamiele & Paulo.

Ruperti Tuitiensis Abbatis annulus, seu dialogus Christiani & Judæi de fidei sacramentis pag. 524.

Dicta quædam ex dictis S. Anselmi collecta p. 545. & miracula p. 548.

Præter castigationes & emendationes a præclaro editore, subjiciuntur:

Joannis Picardi Augustiniani, Canonici S. Victoris Paris. notæ eruditæ ad tres libros priores Epistolarum ex editione Operum Anselmi Coloniæ 1612. folio, quam perinde ut Lugdunensem Theophili Raynaudi Lugd. 1630. fol. recenset Labbeus Tom. I. de S. E. pag. 80. seqq. Exstat ex editio Coloniensis 1573. de qua Possevinus, & Norimbergensis 1491. fol. de qua Theophilus Sincerus *Nachricht von alten und neuen raren Buchern*, *Frf.* 1731. 8. pag. 21. seq.

In *Eadmeri* operibus, quæ in editionibus Par. 1657. 1721. fol. Anselmo subjiciuntur, exstant præter Anselmi vitam liber quoque *de beatitudine cœlestis Patriæ* (*a*) Anselmo a quibusdam tributus, & liber *de S. Anselmi similitudinibus*, in cujus cap. 47. seqq. tractatio illa de beatitudine iisdem verbis recurrit.

Carmen Anselmi *in laudem Lanfranci* Cantuar. decessoris sui exstat ad calcem vitæ Lanfranci editæ a Dacherio. & in Bibl. Patrum Lugd. Tom. XVIII. pag. 620. & Tom. XII. Opp. Raynaudi pag. 86. & in Actis Ord. Bened. Sec. VI. 2. p. 659.

(*a*) *De felicitate Sanctorum* sub Anselmi nomine Antverpiæ 1602. 12. per Henricum Sommalium, & sub Eadmeri, Parisiis 1638. 8. edente Joanne Baptista Machalto Soc. Jes. Eadmeri Prætationem dederat Raynaudus Tomo XII. Opp. pag. 85.

☞ *Explanationes in S. Matthæum*, Anselmo tributas, *Petri Babionis* Angli, qui circa An. 1360. vixit, esse notat Raynaudus, qui præfationem ex MS. Lugdunensi exhibet Tom. XII. pag. 90. seq. Oudino videntur referendæ ad *Guilelmum* Parisiensem, quod & Raynaudus pridem fuerat suspicatus. *In Cantica Canticorum* & *in Apocalypsin* sunt *Anselmi* Laudunensis: *In Pauli Epistolas*, *Hervæum*, Monachum Dolensem Benedictinum habere auctorem noscuntur.

Anselmus Abbas *Gemblacensis* in Brabantia, qui Anno 1137. obiit, auctor *Chronici* ab Anno 1112. in quo Sigebertus desiit, usque ad 1136. quod cum auctariis Gemblacensi, Affligemensi, Valcellensi & Aquicinctino usque ad Annum 1225. edidit, Chronicisque Eusebii, Hieronymi & Sigeberti subjecit, & continuationem ab Anno 1200. ad 1608. ipse adjunxit Aubertus Miræus, Antvverp. 1608. 4. Vide B. Doctoris mei Thomæ Ittigii librum de Bibliothecis Patrum pag. 732. seq. *Libellus de gestis Abbatum Gemblacensium*, quem Oudinus Tomo II. p. 1131. ait Dacherium Tom. VI. spicilegii in publicum produxisse, obvius in nova editione Tom. II. pag. 759. nec Sigeberti, nec Anselmi nec alterius auctoris nomen præfixum habet, Monacho tamen Gemblacensi deberi scribitur.

Anselmus, ab An. 1126. ad 1154. *Havelbergensis*, sive Avelburgensis Episcopus, in Marchia ad Avelum, sive Havelam fluvium, sub Archiepiscopo Magdeburgensi: Scripsit *librum de Ordine Canonicorum regularium S. Augustini*, cui scilicet ipse addictus quoque fuit. Exstat in thesauro anecdotorum Bernardi Pez, Tom. IV. Parte II. pag. 75. Ejusdem *dialogos tres*, unum de variis Christianæ Relig. formis, & duos disputationum *adversus Græcos* vulgavit Dacherius Tomo XIII. spicilegii pag. 88. (edit. novæ Tom. I. pag. 161.) Confer Oudinum Tom. II. p. 1429. seq. *Vitas* ejus aliquot *sanctorum*, prolixis Voluminibus, & *Epistolas* plures ad diversos Eisengreinius pag. 97. commemorat.

Imerius de Anselmis, Cremonensis, Ord. Minor. cujus *discursus super Epistolas Pauli Apostoli*, Voluminibus duobus in folio, memorat Arisius in Cremona litterata.

Anselmus Scholasticus & Canonicus *Laudunensis*, in Gallia, qui An. 1117. diem obiit, auctor *glossæ interlineatis & marginalis* in totum Vetus & Novum Testamentum, laudatæ Henrico Gandavensi cap. 30. de S. E. editæque cum glossa Ordinaria Hugonis a S. Caro Cardinalis, Basil. 1502. fol. ac sæpius deinde alibi, ut infra in *Hugone* & *Nicolao* Lirano dixi. Enarrationes *in Matthæum* editæ in limine Operum Anselmi Cantuariensis, Coloniæ 1573. 1612. fol. neque hujus, neque Laudunensis, sed Petri *Babionis*, Augli esse jam supra in Cantuariensi notare me memini. Verus autem Anselmi Laudunensis in Matthæum commentarius Oudino Tom. II. pag. 938. teste MS. obvius in Bibliotheca Regia Parisiens. Codice 3819. incipit: *Evangelium Græce, Latine bonum nuncium interpretatur*. Per errorem autem in MSS. Reg. 246. Inscribitur: *Magistri Anselmi de Monte Leonis, Remensis Archiepiscopi*. Nam *de Monte Laois*, est *de Monte Lauduno*, qui Archiepiscopus Remensis nunquam fuit. Commentarii *in Cantica Canticorum* itidem inter Opera Anselmi Cantuariensis An. 1573. & 1612. obvii, etiam MStorum Codicum suffragio vindicantur Anselmo Laudunensi. *Duas* ejus *Epistolas* memorat Sanderus inter MSS. Codices Belgii Tom. II. pag. 171. *In Psalterium* commentarios Trithemius c. 362.

Anselmus Legiensis, sive *Leodicensis* Canonicus & Scholasticus S. Lamberti, posteaque Decanus Namurcensis, scripsit circa Annum 1050. ad Annonem Archiepiscopum Coloniensem *gesta Episcoporum Leodicensium* a Theodardo hoc est ab Anno 653. ad obitum Guazonis, sive

ſive Wazonis An. 1048. editam cum aliis, quos infra in *Harigero* recenſeo, a Johanne Chapeavillo, Leodii 1612. 4. Vide Miræum ad Sigeberti cap. 163.

Anſelmus Badagius, Mantuanus patria, ex Monacho Ordinis Benedictini, Epiſcopus ab Anno 1071. ad 1086. *Lucenſis*, cujus vitam ex Sebaſtiani Tegnagelii antiquis monumentis pag. 83. ſeq. repetiit B. Georgius Serpilius de Scriptoribus Biblicis Parte VIII. pag. 86. Vide etiam Acta Sanctorum 18. Martii Tom. II. pag. 647. & Octavi Caetani, Siculi animadverſiones in vitam hujus Anſelmi inter monumenta contra Schiſmaticos edita a Gretſero, Ingolſtad. 1613. 4. Eum *in Pſalmos* & *in Threnos Jeremiæ* ſcripſiſſe teſtatur Auctor vitæ, & Trithemius cap. 344. In Pſalmos memorat quoque Sigebertus cap. 161. ſed auctor vitæ notat eum deſiiſſe in Pſalmi CXXIX. verbis ultimis: *Benediximus vobis in nomine Domini*. De *Collectione Canonum*, quæ ab auctore Vitæ diſerte memoratur, & ſub hujus Anſelmi nomine libris XIII. MSta exſtat in Variis Bibliothecis, & ex qua Gratianum profeciſſe notavit Latinus Latinius in Bibliotheca ſacro-profana pag. 81. b. Vide Baluzium Præfatione de emendatione Gratiani §. 19. & in notis pag. 641. qui decreta poſt Anſelmi hujus mortem promulgata notat in illa reperiri, ſed quæ in antiquioribus Codicibus deſunt, ut notavi Tomo XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 87. ſpeciatim in Vaticano, de quo vide ſis etiam Pagium ad An. 1086. num. 4. Philippum Picinellum in Athenæo Eruditorum Mediolanenſium pag. 39. 40. & de aliis Oudinum Tom. II. pag. 721. *Hildeberto* autem illam collectionem, ut tribueret, permotus videtur fuiſſe Antonius Auguſtinus, quoniam inter Epiſtolas Hildeberti per errorem legitur præfatio Ivonis. Præterea *Libri II. contra Guibertum Anti-Papam pro Gregorio IV.* & *Collectanea ex variis Auctoribus, Eccleſiæ facultates non eſſe in poteſtate Regis aut Cæſaris*, exſtant in Caniſii antiquis Lectionibus Tomo VI. pag. 202. 235. & novæ editionis Tom. III. pag. 369. 389. & in Bibliotheca Patrum Colonienſi in fine Tomi X. & in Supplementi Tomo I. pag. 725. Lugdunenſis vero Tom. XVIII. pag. 602. Denique Lucas Waddingus, (qui etiam vitam S. Anſelmi cum notis & commentariis editurum ſe promiſit in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 240.) ſub Anſelmi Lucenſis nomine edidit quatuor hæc Opuſcula, recuſa itidem in Bibliotheca Patrum Lugdunenſ. Tom. XXVII. *Meditationem in Orationem Dominicam* pag. 437. *in Ave Maria* pag. 439. *ſuper ſalve Regina* pag. 441. & *Meditationes de geſtis Domini noſtri JESU CHRISTI*, verſibus leoninis, quorum initium:

Deſere jam anima lectulum ſoporis,
Languor, torpor, vanitas excludantur foris.

pag. 444. 458. Quatuor hæc ſcripta indigna Anſelmo eſſe diſputat Oudinus, quem vide Tom. II. pag. 722. ſeqq. * Wadingus, qui viri hujus ſancti vitam cum notis editurum ſe ſpondet in Bibliotheca, fidem implevit, edidítque Romæ an. 1657. in 4. junctis una ſimul epiſtola ad Wibertum, quam & Caniſius dederat ſub titulo libri primi contra Wibertum. Subjecit librum Apologeticum ejuſdem *Contra eos, qui dicunt regali poteſtati Chriſti eccleſiam ſubjacere*, quæ ſcriptio in Caniſio ſuperiori libro continuatur; Wadingus vero plane a ſuperiori opere diverſam ſtatuit. Subjunxit huic opuſculum, ſeu potius ſuperioris librum ſecundum (ambigit enim num opuſculum ſit ſingulare, ſeu potius alterius pars) *contra eos, qui dicunt facultates eccleſiæ ſub regia poteſtate manere*. Poſt hæc omnia exhibet quatuor illa opuſcula hic a Fabricio indicata. Porro illud *ſuper ſalve Regina* jamdiu prodierat, ſed iſto Wadingi multo contractius, inter opera S. Bernardi, cui adſcribitur. Sed nec S. Bernardi, nec Anſelmi eſſe cenſet Oudinus hic apud Fabricium.

Anselmus Mantuanus. vide supra, *Lucensis*.

Anselmus Marsicanus Episcopus post Annum 1210. vide Ughellum Tom. VII. pag. 506. editionis novæ. Scripsit *Vaticinia Pontificum Rom.* sive de Pontificibus, quæ illustranda sibi sumsit Paulus Scaliger. Prodiere Coloniæ 1570.

Anselmus Mediolanensis Archiepiscopus circa Annum 1110. Vide Baluzium Tomo VI. Miscellaneorum pag. 483. ubi diploma, quo Ecclesiam S. Mariæ de Cavalzana concedit Ecclesiæ Cluniacensi.

Anselmus Ordinis *Minorum* Monachus, qui in terram sanctam venisse se scribit An. 1508. Ejus *descriptio* Palæstinæ edita a Canisio Tom. VI. antiquarum Lectionum pag. 1289. & editionis novæ Tom. IV. pag. 779.

Anselmus de Monte Leonis Archiepiscopus Remensis, nullus unquam fuit, sed *de Monte Laonis* est *de Monte Lauduno*. Vide supra, *Laudunensis*.

S. Anselmus ab. Novantulanus, vide Acta Sanctorum Tom. I. Martii pag. 265.

Anselmi Peripatetici Rhetorimachiam MS. evolvit Cangius in Codice Thuano 589.

Petri Anselmi esse *carmen de Eucharistia*, quod Anselmo Cantuariensi ab aliis, ab aliis Petro Blæsensi tribuitur, contendit Caspar Barthius, quem vide Tom. II. ad Statii IV. Thebaid. 552. pag. 1153.

Anselmum Ordinis *Minorum*, auctorem descriptionis Palæstinæ, de quo jam dixi, *Polonum* Cracoviensem fuisse, Vossius suspicatur, quoniam distantiam domus Caiphæ, a qua Servator ductus est ad domum Pilati, descripturus, tantam esse ait, *quantum distat a S. Bernardino Cracoviæ usque ad Ecclesiam S. Spiritus*.

Anselmus Monachus Ordinis S. Benedicti *Remensis*, cujus *itinerarium Leonis IX. Papæ* Roma in Galliam memorat Sigebertus cap. 152. & Trithemius cap. 333. de S. E. & II. 88. illustrium Benedictinorum. Leo IX. Papa fuit ab Anno 1049. ad 1054. De Conciliis An. 1049. Remis atque per alia loca Galliæ a Leone IX. habitis vide Pagium ad A. 1054. n. XI.

Anselmus de Ribodimonte, qui An. 1099. scripsit ex Palæstina Epistolam ad Manassem Archiepiscopum, editam a Dacherio Tom. VII. Spicilegii pag. 191. (editionis novæ Tom. III. pag. 431.) Ejus *descriptio Palæstinæ* vulgata a Canisio Tom. VI. antiquarum Lectionum pag. 1289. & edit. novæ Tom. IV. pag. 779.

Anso, sivæ *Ansus* Lobiensis, in Belgio Abbas ab Anno 776. ad 800. Scripsit Monachus adhuc, ad Theodulfum, decessorem deinde suum, *Vitam S. Ursmari*, quæ exstat (*a*) in Actis Sanctorum 18. April. T. II. pag. 560. & Tomo III. Sec. Benedictin. pag. 246. & Vitam *S. Ermini*, qui Ursmaro in Abbatia Laubiensi successit, obviam in iisdem Actis Sanctorum 25. April. Tom. III. pag. 375. & in Mabillonii Sec. 3. pag. 564.

Antenor Episcopus incertæ sedis post octavi Sæculi initia, scripsit *Vitam S. Silvini*, Morinorum in Gallia Episcopi, quæ non nisi ab auctore medii sæculi noni interpolata ad nos pervenit, obvia in Guil. Catelli Historia Episcoporum Tolosatium, Tolosæ 1623. fol. tum in Actis Sanctorum 17. Febr. & in Actis Benedictinis Sec. III. pag. 295.

Anterius Clalidianus Sacra Biblia metro complexus memoratur a Guidone Vicentino, qui A. 1331. diem obiit.

Anteros Episcopus Romanus ab An. 235. Novembris 22. ad Annum 236. 3. Jan. & Martyr, cui supposita apud Isidorum Mercatorem *Epistola* ad Episcopos per Bæticam & Toletanam Provinciam constitutos, a Blondello in Pseudo-Isidoro pag. 278. seq. refellitur. Videndum an majoris fidei est, quod Auctor

(*a*) Apud Surium 18. Aprilis interpolata a Ratherio.

Auctor libri Pontificalis & alii recentiores scriptores tradunt eum *per Notarios res Martyrum accurate descripsisse, & in ærarium Ecclesiæ reposuisse*. Vide Ludovicum Jacobum a S. Carolo in Bibliotheca Pontificia pag. 19.

Anthelmus. supra, *Aldhelmus*.

Antissiodorense, sive *Autissiodorense* Chronicon Monachi S. Meriani Antissioderensis (*Auxerre* in Gallia Lugdunensi) ab O. C. ad Annum 1212. cum appendice ad Annum 1223. editum a Nicolao CamusS̈ro, Trecis 1608. 4. Antissiodorense Chronicon breve ab An. 1005. ad 1174. in Philippi Labbei Bibliotheca nova MSS. Tom. I. pag. 292. 293. Appendix ad An. 1190. pag. 405. Aliud Chronicon Antissiodorense ab A. 1022. ad 1188. in Edmundi Martene Thesauro Anecdotor. Tom. III. p. 1384. 1385.

M. Aurelius Antoninus Imperator ab Anno Christi 161. ad 180. cui tribuitur vulgo *Itinerarium*, de quo dixi in Bibliotheca Latina. De alio itinerario in loca sancta, infra in *Antoninus Placentinus*.

Antoninus Florentinus patria, Ordinis Prædicatorum, & ab mense Januario (*a*) Anno 1446. usque ad 1459. Archiepiscopus Florentinus, vero nomine *Antonius*, propter parvam staturam (*b*) *Antoninus*, atque illo nomine notior præsertim post obitum, & ex quo Sanctis est adscriptus An. 1523. (*c*) Vide Acta Sanctorum ad 2. Maji Tom. I. pag. 322. 331. & Tom. VII. pag. 553. ubi ejus effigies & pag. 681. seq. Jacobum Quetif Tom. I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 817. seq. Papebrochius Tom. I. Maji pag. 313. exhibet notis illustratam vitam Antonini scriptam ab ejus per octennium domestico *Francisco Castilionensi*, subjunctis etiam pag. 326. *Leonardi de Ser-Urbertis* additionibus. Scripsere etiam vitam ejus *Vincentius Mainardus* apud Surium 2. Maji, & Italice *Euphrosynus Lapini*, & *Dominicus Maccarani*, Florent. 1708. 4. Venetiis & Lucæ 1709. 8. Scripta hujus Antonini distincte referre placet. Sunt itaque:

1. *Summa Historialis*, sive Chronicorum Partes III. ab Orbe condito ad Annum Christi 310. *secunda* ad Annum Christi 1198. & *tertia* ad Annum 1459. Opus titulis XXIV. distinctum ac minime contemnendum, licet non est sine exceptione (*d*) ejus auctoritas: prodiit tribus in fol. Voluminibus, Venetiis 1480. Norimbergæ apud Antonium Kobergerum 1484. 1491. 1494. & Basileæ 1591. apud Frobenium, cum emendationibus Joannis Grandis: Parisiis 1512. per Nicolaum Wolfium: Lugduni apud Joanuem Clein, Alemannum A. 1517. 1527. Rothomagi 1525. atque novissima Lugdunensis ex Officina Juntarum & Pauli Guitii, An. 1586. cum Petri Maturi S. J. emendationibus & notis.

2. *Summa* (*e*) *Theologica*, sive *Juris Pontificii & Cæsarei Summa*, *Summa Casuum Conscientiæ*, Partibus IV. Venetiis 1477. apud Nicolaum Jenson, Spiræ 1477. Norimbergæ 1478. Venetiis 1480. apud Leonardum Guild de Ratisbona, Memmingæ 1483. Norimbergæ 1486. Venetiis 1487. Parisiis 1496. Argentin. 1496. Quarta Pars *de Virtutibus* separatim prodiit Norimbergæ 1472. fol. tabula directiva in totam summam a Joanne Molitore 1490. fol. Summa etiam Lugduni 1511. 1516. 1520. 1529. 1542. Venetiis 1571. 1591.

3. *Summa Confessionalis*, sive Confessorum refugium *de eruditione Confessorum*, *Interrogatorium* & *de restitutione* Partes III. capita XLIX. Memmingæ 1483. atque deinde sæpius pluribus in locis, etiam Italice. Vide Jacobum Quetif Tomo I. pag. 819.

4. *An-*

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XIII. pag. 409.

(*b*) Sanderus de Antoniis lib. I. pag. 22.

(*c*) Bulla Canonizationis præmissa summæ historiali in edit. A. 1586. & apud Cherubinum T. I. bullarii pag. 636. Vide & Baluzii Misc. Tom. III. p. 424.

(*d*) Vide Ancillonianа Tom. I. p. 163.

(*e*) Julius Niger de Scriptoribus Florentinis p. 50. Hendreichius p. 214.

4. *Annotationes de donatione Constantini*, excusæ Coloniæ 1535. nihil aliud sunt, quam excerpta ex Summa Theologica Parte II. tit. 22. cap. 5. §. 16. & Historiali Parte I. tit. 8. cap. 2. §. 8. ubi *non bene certam* Donationem illam esse profitetur.

5. In Tractatu Tractatuum, sive Oceano Juris, Venetiis 1584. fol. Tomo XIV. occurrunt libelli *de interdicto Ecclesiastico* pag. 338. *de suspensione* pag. 342. *de excommunicatione* pag. 366. *de irregularitate* pag. 403. & Tom. VII. pag. 78. *de Usuris*.

6. *Trialogus Christi* & duorum discipulorum Emaunticorum, considerans dicta Prophetarum de vita, morte & resurrectione Domini. Florentiæ 1680. 4.

7. *Flos florum*, sive sermones &c. Trialogum Christi, & duorum discipulorum una simul cum vita S. Antonini, & tractatu de contemptu mundi fratris Baptistæ de Finaria, ac tandem epistola Humberti generalis magistri Ordinis Prædicatorum habeo impressum ex vetustissima editione Veneta per Joannem Emericum de Spira an. 1495. in 8. De Summa Theologica hæc mihi occurrunt adnotanda. Prima pars summæ ex officina Nicolai Janson Venetiis edita est an. 1479. 18. Kal. Januarii. Altera pars summæ in meo codice impressa est Venetiis per Franciscum de Hailbrun, & Nicolaum de Francfordia an. 1474. Tertia impressa est Venetiis per Leonardum Wild de Ratisbona an. 1480. Quarta denique pars excusa est Venetiis apud Nicolaum Janson an. 1480. 14. Kal. Majas.

In MS. Codice Biblioth. Riccardianæ extant ejus *Postillæ super epistolas & Evangelia totius anni*. In altero ejusdem codice sunt etiam conciones quædam ejusdem scriptoris, sed forte ab editis non diversæ. Vide catalog. ejusdem Bibl. pag. 32.

Honoratus Antoninus Constantiniensis, sive Cirtensis in Numidia Africæ Episcopus, in Codicibus aliis MSS. Epistolæ, *Antoninus* tantum, in editionibus Gennadii cap. 95. & Honorii II. 94. simpliciter *Honoratus*, sed in MS. Sangermanienſi antiquissimo Gennadii *Honoratus Antoninus*, scripsit ad *Arcadium* Confessorem An. Christi 437. in Exilium missum a Genserico Vandalorum Rege Ariano, *Epistolam cohortatoriam ad labores pro Christo ferendos*, quam editam a Baronio ad Annum 437. obviamque in antidoto hæresium Basileæ 1528. & in Bibliothecis Patrum Parisiensibus ab Anno 1575. Coloniensi & Lugdunensi recensuit etiam Theodoricus Ruinartus, atque illustravit in historia persecutionis Vandalicæ capite IV. pag. 433. seq. adde Tillemontium T. XVI. Memor. Hist. Eccles. p. 500. seq.

Antoninus Placentinus, Martyr sæculo VI. sub cujus nomine incerta fide fertur, *Itinerarium de locis terræ sanctæ, quæ perambulavit*, præmissum a Papebrochio Actis Sanctorum Tomo II. Maji. Antverpiæ 1680. fol. atque editum primum a Claudio Menardo, Andegavi sive Juliomagi 1640. 4. Alius *Martyr Antoninus* Apameensis, cujus passio apud Labbeum Tom. I. Bibliothec. novæ MSS. pag. 686. Dolendum est fata intercessisse viri doctissimi Hadriani Relandi consilio, Anno 1718. apud Trajectinos extincti, qui recensita a se junctim edere instituebat Adamanni, Ariulfi & Willibaldi itineraria, cum Mensonis Altingii commentario in tabulas Peutingerianas, Itinerario Antonini Imp. notis Hieronymi Suritæ illustrato, Itinerario Burdigalensi sive Hierosolymitano, fragmento tabulæ alterius, & itinerario Antonini Martyris ac Joannis Phocæ. Sed ecce tibi elenchum itinerariorum horum cæterorumque medii ævi alphabeticum, si quis illa vellet in studiorum usus recognoscere, atque notis indicibusque idoneis additis, Geographiæ illorum temporum facem accendere. Litteris currentibus expressi, qui Latine non scripserunt.

Adamanni & Arculfi Episcopi, supra pag. 6.

Æthi-

Æthici, de quo in Bibl. Latina.
Ambrosii Camaldulensis, de quo supra.
Anselmi Remensis itinerarium Leonis IX.
Antonini Imp.
Antonini Martyris.
Leonardi Aretini IV. 2. Epist. iter ab urbe Roma, Constantiam.
Regis Artus, An. 517.
Nicolai Ascelini An. 1246. apud Vincentium Bellov. libro 32. speculi Hist.
Avieni ora maritima, de quo in Biblioth. Latina.
Rogerus Baco de partibus Orbis septentrionalibus.
Guilelmi de Baldensel A. 1336. in terram sanctam.
Josaphat Barbari, Veneti Anno 1436. 1461.
Christophori de Bondelmontibus, Anno 1422.
Burchardi descriptio terræ sanctæ.
Burdegalense Itinerarium, de quo in Bibliotheca Latina: & Acta visitationis Provinciarum Burdegalensis & Bituricensis ab Archiepiscopo Simone de Bello loco apud Baluzium Tomo IV. Misc. pag. 205.
Ambrosii Contareni A. 1473.
Cosmas Indopleustes A. C. 547. de quo in Bibl. Græca III. 25.
Petrus Delphinus Epist. 106. A. 1479.
Eugesippus de distantiis locorum terræ sanctæ, Anno 1040. & alii in symmictis Allatii.
Rudolphi de Frameynsberg apud Canisium.
Franci in loca sancta, sæculo IX. jam inclinante.
Gregorii XI. vide infra, Petrus.
Hadriani VI. vide Ortizius.
Jacobi Ticinensis diarium profectionis.
Joannis de Plano Carpino, An. 1246.
Julii II. Papæ per Hadrianum Cardinalem, & apud Bzovium ad A. 1506.
Leonis IX. vide Anselmus.
Leonis X. Bzovius ad An. 1515. n. 3. 17. ex Parisio de Grassis.
Andreas Leucander. supra pag. 94.
Andreæ de Lucimel, sive Longiumello, A. 1253.
Joannes de Mandeville, An. 1332. supra.
Anonymi Mahometani, quorum alter Anno 851. in Indiam, alter 877. in Chinam iter fecit. Descriptio Gallice edita cum notis ab Eusebio Renaudoto Parisiis 1718. 8. de cujus fide conferenda censura P. de Premare: lettres edifiantes Tom. XIX. p. 420. seqq.
Barthol. Montuccii Ordinis Prædicarum, A. 1410.
Nicolai Botrontinensis de itinere Italico Henrici VII. Imp.
Nicolai Veneti Iter Indicum in Pogii libro IV. de varietate fortunæ.
Odonis descriptio itineris Ludovici VII. in Orientem.
Odorici Forojuliensis An. 1327.
Blasii Ortizii de itinere Gadriani VI. ab Hispania Romam usque.
M. Paulus Venetus circa A. 1295. ex Latina versione Francisci Pipini Ord. Præd. circa An. 1316.
Francisci Petrarchæ itinerarium in Syriam.
Petri Amelii de Brenaco, Alectensis iter Gregorii XI. Avenione Romam.
Joannes Phocas A. 1185. de quo Tom. VI. Bibl. Græcæ p. 705.
Ratherii Veronensis itinerarium Romam euntis.
Geographus Ravennas, de quo in Biblioth. Latina.
Ricoldi de Monte Crucis, Ord. Præd. defuncti A. 1309.
Guilelmi de Rubruquis A. 1253.
Rutilii, de quo in Bibl. Latina.
Simon de bello loco, supra, Burdegal.
Simon de S. Quintino A. 1246.
Tabula Peutingeriana, de qua in Biblioth. Latina.
Theodulphi Aurelianensis itinerarium lib. III. carm. 12.
Venantii Fortunati lib. X. carmine 9. & XI. 27.
Gaufridus Vinisalvus a Tho. Galeo editus. supra pag. 103.

Wil-

Willebrandi de Oldenburg, itinerarium terræ Sanctæ An. 1211.

Willibaldi, de quo, ut de aliis, infra suo loco. * * *

Placet huic indiculo brevem alium etiam subjungere *scriptorum recentium*, qui Avieni, Rutilii, Theodulfi & Venantii exemplo itinera sua, vel aliorum, Latino descripsere carmine.

Isaaci Barrovv iter maritimum a portu Ligustico Constantinopolin A. 1657. Tomo quarto Operum pag. 211. 226. poemate elegiaco. Londini 1683. fol.

Martini Braschii hodœporicon Germanicum. Lips. 1598. 8. & Tom. I. deliciar. poetar. Germanic. p. 718. 741.

Joachimi Camerarii hodœporica Tomo II. deliciar. poetar. German. p. 17. 22. 24. 39. 46.

Nathanis Chytræi iter Anglicum, Italicum, Helveticum, Dantiscanum. Brem. 1616. 12.

Georgii Fabricii iter Romanum prius & posterius, nec non Patavinum, Chemnicense & Argentoratense, inter ejus poemata, & Tomo III. deliciar. Germanic.

Hugonis Favolii hodœporicon Byzant. lib. III. Lovan. 1563. 8.

Felicis Fidleri flumina Germaniæ, post Pauli Melissi schediasmata. Francofurti 1574. 8.

Huberti Goltzii hodœporicon Tomo II. delic. poetar. Belg. p. 471. 474.

Bernardi Holtorpii, Hagensis, peregrinationes Stanislai a Lasco. Rostoch. 1587. 8.

Petri Danielis Huetii iter Svecicum, inter viri docti poemata sæpius excusa.

Salomonis Kuselii itineraria Italiæ, Germaniæ &c. An. 1617. 1628. 8.

Petri Lindenbergii, Rostochiensis iter Venetum, Romanum, Helvetium & Rhenanum. Hamb. 1592. 8.

Nicolai Madrisii, Utinensis itinera per Italiam, Galliam & Germaniam. Venet. 1717. 8. enarrata carmine non Latino sed Italico, duobus Voluminibus, cum notis.

Jacobi Micylli hodœporicon editum a Melanchthone 1527. 8.

Nic. Reusneri hœdoporicorum sive itinerum totius fere Orbis libri VII. Basil. 1580. 8.

Georgii Sabini iter Italicum Tom. V. deliciarum poetarum Germanicorum pag. 950. 975. & in peregrinationem Stanislai a Lasco p. 1037. seq.

Johannis Secundi itineraria tria, Belgicum, Gallicum & Hispanicum, edente Daniele Heinsio, Lugd. Bat. 1618. 8. * Itineraria. Adde Arsenii Elassonis Episcopi Itinerarium Jeremiæ II. Patriarchæ CPtani in Moschoviam, ubi & Patriarchatus Moschovitici institutio narratur. Vulgarunt opusculum illud viri clarissimi, qui catalogum Bibliothecæ MSS. Athenæi Taurinensis edidere Tom. I. pag. 433.

A (*Arnulphi*) Libellus de Situ terræ Hierosolymitanæ. Extat in MS. codice 29. D. Vauclerc. Montfauc. Bibl. MSS. pag. 1302.

Bernardus Monachus scripsisse videtur itinerarium suum Hierosolymitanum, e quo nonnulla dat Albericus in chronico ad A. 970. Item ad annum 1012. *P. Pezius* in Dissertatione Isagogica in primum tomum Anecdotorum scribit extare in Bibliotheca Wassofontana, qui Bavariæ locus est, codicem sæculi IX. in quo libellus Eudoxii Diaconi *de locis sanctis, ubi Dominus pedibus ambulavit*.

De claris *Antoniis* exstant libri III. *Antonii Sanderi*, Canonici Iprensis: typis exscripti Lovaniensibus 1627. 4. quorum *primus* Antonios & Antoninos sanctimoniæ vitæ claros, *secundus* illustres dignitate, *tertius* doctrina & scriptis celebres, atque in his etiam ad institutum meum spectantes persequitur, quos excerpere & observatis ejus mea, aliosque etiam Antonios adjungere juvabit.

Antonius Ord. Prædicator. in Theologia Magister scripsit *Conclusiones quasdam pro schismate* tunc inter duos Pontifices versante, & pro illo sedando, quærens quid facto opus sit, negatque viam renunciationis spontaneæ ab utro-

que

que æmulo præstandæ eam esse, quæ duceret ad pacem Ecclesiæ. Scriptum ejus inseruit Ægidius Bellamera JCtus in suo tractatu occasione ejusdem schismatis edito, & inter ejus consilia inserto. An vero tractatus iste typis prodierit adhuc ignoro. Vivebat sub exitum sæculi XIV.

Antonius de Ancona Italiæ, Augustinianus, Scriptor *Quæstionum in Epistolam Jacobi*.

Antonius Andreæ, Ordinis Fratrum Minorum Regularis observantiæ, Aragonius, Scoti A. 1308. defuncti discipulus, *Dulcifluus* cognomento, de quo præter Waddingum Nic. Antonius Tom. II. Bibl. veteris Hisp. pag. 97. scripsit in XII. Metaphysicorum Aristotelis libros Quæstiones, editas Parisiis 1495. Venet. 1513. In libros VIII. Physicorum: in lib. perihermenias. Quæstiones sex principiorum Gvil. Porretani super arte veteri. h. e. in Isagogem Porphyrii & Prædicamenta & Postprædicamenta Aristotelis & de divisionibus Boetii. Venet. 1480. 1509. 1517. In libros quatuor Sententiarum, quod opus post a F. Constantio Sarnano editum est Venetiis, in fol. 1572. 1578. Obiit Andreas circa An. D. 1320. * Præter libros hic indicatos scripsit pariter tractatum *de syllogismo demonstrativo*, & *de syllogismo topico*; quæ opera simul omnia una cum præcedentibus, nempe in *libros perihermenias*, *in Gilbertum Porretanum*, & *in Boetium* habeo ex editione Bononiensi anni 1481. ex correctione Petri de Senis Ordinis Minorum.

Ex opere *de tribus principiis* Antonii Andreæ quædam adduxit Lucas de Burgo S. Sepulchri in sua Arithmetica de quo postremo opere Fabricius v. *Leonhardus Pisanus*.

Antonius a S. Angelo, Patavinus JCtus, decessit An. 1411. Scripta ejus nulla memini referri.

Antonius Arena, Provincialis de Bragardissima villa de Soleris, scripsit ad suos compagnones studiantes, qui sunt de persona friantes, bassas dansas in galanti stilo bisognatas, cum guerra Romana, totum ad longum sine require, & cum guerra Neapolitana, & cum revoluta Genuensi, & guerra Avenionensi, & epistolam ad falotissimam garsam pro passando lo tempus. Liber scriptus ab autore studioso juris Avenione, Anno 1519. versibus elegiacis, dictionibus Latinis & Gallis ridicule permixtis. Ejusdem opus de bello Massiliensi. *Hæc Sanderus*.

Antonius Assisias, Ordinis Minorum, circa Annum 1466. cujus *Anacephalæosin Bibliorum* Willotus, Waddingus, aliiqne memorant.

Antonius Averarius, sive de *Averaria* Mediolanensis, Carmelita, Baptistæ Mantuani discipulus, scripsit *Sermones de Virtutibus*, impressos Mediolani 1509. qui & auctori emortualis fuit *Artium epitomen*, *Epistolas* & *Carmina*.

Antonius Beccatellus. infra, *Panormita*.

Antonius Becharia, sive *Becaria*, Veronensis, *Dionysii* Afri poema de situ orbis Latine reddidit oratione prosa. Venetiis 1477. 1597. 4. Parisiis 1501. 4. & apud Henricum Petrum, Basileæ 1534. 4. Alius Antonius Tudertinus, qui transtulisse putatur vitam Pelopidæ, Timoleontis, Agesilai, Pompeji, Agidis & Cleomenis in antiquis Latinis editionibus apud *Plutarchum*. Infra, *Tudertinus*. * Viri hujus summi, qui vivebat circa annum 1480. laudes obiter attingit Matthæus Bossius Veronensis in epist. 14. primar. epistolarum', & in epistola 3. secundar. epistol. scribens apud Episcopum Veronensem obtinere illum summos honores, & in Schola Victorini Feltrensis literis Græcis, latinisque apprime excultum. Accepisse vero se ait ex eo libellum a se scriptum, quem *epitoma* esse, & *totius Ethicæ breviarium* comperit, cui tamen nondum manum ultimam author admoverat.

De Antonii Becki, Dunelmensis Episcopi An. 1310. defuncti scriptis fnsius

ſius in Opere de Pontificibus, ſive Epiſcopis Britannicis dicturum ſe promiſit Joannes Lelandus: ſed nec ipſe, nec Baleus XIII. 87. nec Pitſeus pag. 825. vel unum ex illis commemorant.

Antonius de Bitonton, Ordin. Fratrum Minorum, ſcripſit Sermones Dominicales. Joannes Gruninger excudit Argentinæ An. D. 1495.

* *Antonii* de *Bitonto* Libelli ſermonum plures editi ſunt. Penes me habeo ſermones quadrageſimales impreſſos Venetiis per Joannem Hertzog an. 1496. *Sermones Dominicales per annum* impreſſi per Bonetum Locatellum impenſis Nicolai de Francfordia an. 1492. (f. imp. Venet.) Denique expoſitiones Evangeliorum Dominicalium editæ ſunt Venetiis ſumpt. Joannis de Francfordia per Jo. Hertzog. an. 1496. in 8. majori.

Antonius Brojanicus, ſeu e Brognolingo Veronenſis Domitii Calderini in amœnioribus literis præceptor, cujus in MS. codice Veronenſi opuſcula quædam metrica ſervari aſſerit Cl. Maſſejus Veron. illuſtr. lib. 3. pag. 232. edit. in 8. Extat inter cætera elegia ad Franciſcum Patricium Senenſem ad bonas literas docendas publice Veronam conductum. Opuſculum eſt alterum metricum: *De origine florentiſſimæ urbis Venetorum;* quod itidem in Bibliotheca collegii mei Lucenſis ſervatur, ſed alteram plane præfixam ferens epiſtolam, quam quæ in Veronenſi codice legitur. In illo enim dicata eſt Dominico Georgio; incipit epiſtola:

Domnice, quo fulget ſtirps alta Georgia nato.

In noſtro eſt epiſtola *ad Sereniſſimum, ac chriſtianiſſimum principem Dominum Chriſtophorum Maurum*. Incipit:

Quem ſibi pro meritis, excellentiſſime princeps,
Florentes Veneti conſtituere caput.

Ipſe eſt codex, quem author miſit Hermolao Barbaro, ut in adnotatione in prima pagella adſcripta legitur.

Antonius deBurges, ſive *de Burgos*, JCtus Hiſpanus, ſcripſit ſuper Decretalium tertium: De emptione & venditione librum, Papiæ 1471. 1511. Venetiis 1575. 4. alia vide apud Hendreichium pag. 798.

Antonius de Butrio, Bononienſis JCtus, docuit in patria, hinc Ferrariæ ac deinde in patria iterum, ubi etiam ſepultus eſt An. 1408. ut præter Fichardum tradit Pancirollus, qui epitaphium ejus refert lib. 3. cap. 27. de claris Juris interpretibus. Edidit in jure ſuper Decretalibus libros V. ſuper Clementinis lib. 1. Repertorium Juris canonici lib. 1. Repertorium Juris civilis lib. 1. Opus Conſiliorum, e quibus CCCCXIX. quod eſt de ſchiſmate tollendo, exſtat etiam apud Bzovium ad A. 1407. p. 268. 270. De emptionibus & venditionibus, De Notario lib. 1. Hujus opera impreſſa ſunt Venetiis A. D. 1532.

* Conſilium ejus alterum ab edito ad Patres Concilii Piſani directum, factum illorum pro tollendo ſchiſmate approbans, nactus ſum quamvis non integrum in codide MS. Feliniano, edidique in meo Conciliorum ſupplemento Tom. III. pag. 1041. Vide Lapum Biragum.

Antonius Cartularius, Patavinus, defunctus An. 1440. cujus opus *de vita & moribus Philoſophorum* Voſſius III. p. 802. aliique memorant e Scardeonii libro III. de rebus Patavinis: ſimile an idem, quod *Gvaltero Burley* alii, alii *Gvilelmo Rameſey* tribuunt, & quod ſine nomine auctoris habeo editum Argentinæ ex Officina Joannis Knoblauch 1516. 4. Vide, quæ infra in *Gvaltero*. Hunc ipſum librum *Antonius a Sala* Monbellenſis JCtus pro ſuo edidiſſe atque Vincentio Guerrerio Montisbelli Comiti dicaſſe traditur Caſali 1603. 4. Vide Vincentii Placii noſtri τῦ μακαρίτυ Pſeudonymos, num. 2400. Ex eodem videtur expreſſus libellus, quem teneo excuſum Italice Venetiis 1521. 8. hoc titulo: *Vite de' Philoſophi moraliſſime*.

* Libellus de vita, & moribus Philoſophorum vix crederetur editus ab Antonio Cartulario Patavino; nam eſt apud

pud me opusculi hujus curiosi editio, ut arbitror, prima, quam suspicor Nurimbergæ adornatam. Nam in ejus fine sic lego: *Anno Domini quadringentesimo septuagesimo septimo pridie nonas maii, opusculum (Philosophorum vita) insigne ob legentium profectum editum Antonii Coburgers civis inclitæ Nurimbergensium urbis industria fabrefactum fideliterque impressum finit feliciter*. Non vero sæpe accidit, ut qui liber Italum auctorem habet, primum Germanis typis excudatur. Nullam quin etiam libelli ejusdem veterem Italam editionem novi.

Antonius Cermisonus, sive *Cernesonus*, Ordinarius Medicinæ Professor Patavii per annos multos, ac Præceptor Mich. Savonarolæ Medici, scripsit *Consiliorum adversum omnes ægritudines a capite usque ad pedes* lib. 1. & *de urinis*, ex fontibus Avicennæ. Moritur Patavii admodum senex, anno salutis partæ 1435. vide Nic. Comnenum Papadopoli de Gymnasio Patavino Tom. I. p. 285. * Dedit etiam libellum *de dosibus* superstitem in cod. MS. Biblioth. Ricardianæ. Insuper & *Receptas Medicas*, in altero codice ejusdem Bibliothecæ legendas. Vide ejus Catalog. pag. 36. & 120.

M. Antonius Coccius Sabellicus, infra *Sabellicus*.

Antonius Urceus Codrus, Herberia Regiensis, vir abundans ingenio, docuit Bononiæ obiitque A. 1500. Æt. 54. Vita scripta a Barthol. Blanchino. Bononiæ 1502. Et ipse Codrus scripsit varia, quæ subjunctam habentia Vitam exstant impressa Basileæ apud Henricum Petrum, An. D. 1540. fol. Sunt autem hæc: *Orationes*, sive ut ipse appellabat, *Sermones*, quindecim videlicet. 1. De metamorphosi humana in belluas. 2. In enarratione Rhetorices ad Herennium, & Lucani. 3. In laudem Homeri. 4. Utrum ducenda sit uxor. 5. In laudem Aristotelis. 6. De mendaci mortalium vita. 7. Rursus in laudem Homeri. 8. In eundem. 9. In laudem vitæ pastoritiæ. 10. In laudem litterarum Græcarum. 11. In Hesiodum. 12. De medio, sive de mediocritate virtutum parente. 13. In laudem liberalium artium. 14. In laudem virtutis. 15. Pro juvene quodam ad magistratus Bononienses. *Epistolæ* undecim, familiares partim, Grammatici partim argumenti. *Sylvarum* libri duo, cum præfatione Philippi Beroaldi junioris, mire opus collaudantis. *Satyræ* duæ: *Ecloga* una: *Epigrammatum* lib. I. Confer Memorias litterarias Gallice editas Hagæ 1716. 8. Parte II. & de Codro ipso Joannem Gvascum in historia literaria Regiensi edita Italice 1711. Regii in 4. pag. 69. seq. Diarium eruditorum Italiæ Tom. XIII. pag. 303. seq. & Menagiana Tom. IV. pag. 150. Aulularíam quoque Plauti Codrus versibus CXXII. additis ex ingenio suo explevit.

Antonius Corarius Venetus, Episcopus Bononiensis & R. E. Cardinalis, qui diem obiit An. 1445. De eo Ughellus Tomo II. Italiæ Sacræ pag. 30. seq. ubi Vitam illius a Vespasiano Florentino scriptam memorat: atque inter scripta illius *Historiam sui temporis*, nescio quorum injuria amissam dolet.

Antonius Cornazanus, Trithemio & aliis Ferrariensis, sed in titulo veteris editionis Placentinus, cujus liber versibus scriptus *de fide & vita CHRISTI* prodiit An. 1472. Ejusdem memoratur carmen *de vita & obitu Deiparæ Virginis*, atque *elegiæ poematiaque* alia. Sermone autem soluto *Vita Bartholomæi Colonei* Imperatoris Veneti, & *Orationes*. * Vatis hujus carmina quædam nondum in lucem publicam protracta vulgata sunt, non ante multos annos Venetiis an. 1740. in priori volumine operis inscripti: *Miscellanea di varie operette*.

* *Antonius Corsetus Siculus* J. U. D. & professor Paduæ, florebat, teste Mantua in elogiis, circa annum 1489. In codice quodam Bibliothecæ Felini impresso hæc leguntur: *Antonii Corsetti Siculi Juris utriusque scholaris in studio Bononiensi singularia ac notabilia dicta*

ad excellentissimum juris utriusque Monarcham Consiculum vulgo Barbaceam in fol. in domo Baldaxaris de Azoguidis Bononiensis civis 1477. Ab ipso autem Felino adnotatur in margine: *inepta cumulatio rerum tritarum*.

Ejusdem ordinariam juris Pontificii legentis in Academia Paduana *tractatus ad statum Pauperum FF. Jesuatorum confirmationem*, quo firmat religiosam eorum professionem, asseritque frui illos omnibus juribus, quæ ordinibus aliis religiosis concessa sunt. Extant in fine Bullæ Pontificum pro religiosis illis datæ, quarum prima est Martini V. succedit Eugenii IV. Nicolai V. Pii II. Sixti IV. Innocentii VIII. & Alexandri VI. Prodiit opus istud Venetiis an. 1495. in 4.

Ejusdem repetitio Rubricæ de jurejurando Venet. 1490. fol.

Ejusdem *Repertorium in opera Abbatis cum nonnullis in eadem materia consimili insertis* fol. an. 1486. sine loci adnotatione.

Dedit etiam *consilium* super tuitione Montis Pietatis, teste Mantua in epitome Viror. Illust. Paruit vero illud in 4. editum Venetiis anno 1498.

Antonius de *Cremona* Ordinis Minorum, cujus *Quadragesimale* e Waddingo Cangius memorat.

Antonius de *Cucharo*, Ordinis Minor. clarus circa Annum 1500. scripsit *Elucidarium de Conceptione Beatæ Virginis Mariæ*.

Antonius Constantius de *Fano* sive *Fanensis*, in Ovidii fastos scripsit, Venetiis 1502. fol. Ex ejus *Epistola de Camelopardali* ad Galeottam Manfredum Faventinorum Principem, data Fani 1487. plura excerpsit Bochartus lib. 3. hierozoici cap. 21. addito etiam ejusdem ad Laurentium Medicem *Epigrammate*.

Antonius e *Fantis*, Tarvisinus, Ordinis Minorum, Præter *sermones* de Sanctis scripsit *Commentaria in primum & & secundum sententiarum Scoti*; edita Lugd. 1530. 4. & *Mare magnum Scoticæ subtilitatis*. Ejusdem speculum Spirituale rationale, Venetiis 1546. folio. Vide Waddingum pag. 32. Bibl. Ordin. minor. & Henricum Willot in Athenis ejusdem ordinis.

Antonius Fidei, Florentinus, Carmelita, Episcopus ab A. 1414. ad 1433. Svanensis (*Soana* sub Archiepiscopo Senensi) scripsit *quæstiones Theologiæ*, librum de fide Catholica, & ad plebem conciones. Vide Julium Nigrum de Scriptoribus Florentinis p. 59.

Antonii Funccii, quam pag. 179. memorat Sanderus, Chronologia ab Orbe condito nulla fuit, nam Possevinus ad quem provocat XIII. 6. Bibliothecæ Selectæ, loquitur de Antonii Contii Chronicis Canonibus, quos Corpori Juris Civilis ille adjunxit, & in quibus ait Funccii Chronologiam confutatam, intelligens Chronologiam notissimam Joannis Funccii, Norimbergensis, quam ille An. 1552. dicavit Alberto Seniori Marchioni Brandenburgico, editam Basileæ 1554. 4.

Antonius Galateus, Liciensis Salentinus Philosophus, Medicus, ac Poeta, Hermolao Barbaro carus & Johanni Joviano Pontano, scripsit præter Podagræ Encomium, & alia Hetrusca poemata etiam Latine *de situ Elementorum*, *Quæstiones Physicas*, & *de situ Japygiæ* librum, cum *Urbis Calliopolis descriptione*, & *de villa Laurentii Vallæ* (*a*) editum Basileæ 1558. 8. atque inde in Tomo nono Thesauri Scriptorum Italiæ Burmanniano Lugduni Batavorum 1722. fol. & cum notis Bernardi Tafuri, Patricii Netinensis, in Tomo septimo Sylloges, cui titulus: Raccolta d' opuscoli scientifici & filologici. Venet. 1732. 12.

* *Antonius Galateus* de Ferrariis Galatone in Salentinis natus, ex quo Galateus, scripsit præter ea, quæ hic indicantur, *Epicedium* seu *Epitaphium* in *Alphonsum Regem*, de quo in ephemeridibus literatorum Italiæ tom. XXIII. pag.

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia Tomo XI. pag. 328.

pag. 403. Liber *de bello Hydruntino* sive de capto Tarento a Turcis an. 1480. & ab Alphonso liberato latine nunquam prodiit, sed versio Italica a Joanne Michaele Marziano publici juris facta est Cupertini an. 1583. in 4. & iterum Neapoli 1612. in 4. *De laudibus Venetiarum* prodiit, curante Dominico de Angelis in vitis literatorum Salentinorum p. 1. pag. 55. *De situ terrarum ad Sannazarium*. *De Hierosolymitana peregrinatione*; *& liber de optimo genere philosophandi*. Quæstiones illæ physicæ, quarum hic meminit Fabricius ex Vossio, forte nihil sunt aliud, quam opuscula de situ elementorum, de maris & aquis, & fluviorum origine, quæ prodierunt Basileæ An. 1558.

Antonius Gaynerus, infra *Gvaynerius*

Antonius Gazius, Patavinus, Medicus, anno ætatis 28. scripsit librum de sanitate tuenda, quem *Coronam floridam* appellavit. Liber constat capitibus trecentis, excusus Venetiis 1491. fol. Lugd. 1514. 4. & 1534. 8. item alia, quæ apud Merklinum & Mangetum videantur. Vitam perduxit usque ad 1530.

Antonius Genuensis, infra *de Rampelogis*.

* *Antonii* de *S. Georgio* Episcopi Alexandrini, Papæ Referendarii & S. Palatii auditoris *consilium in materia feudi pro comitatu de Fuxo*. Extat in codice MS. Felini n. 398.

Antonius Geraldinus Amerinus, Protonotarius Apostolicus, & Poeta laureatus, scripsit Pœnitentiales Psalmos Latino carmine, vide Lud. Jacobillum in Bibliotheca Umbriæ p. 50. Bucolica sacra 12. eclogis, in quarum novem prioribus vitam Christi, in reliquis missionem Spiritus Sancti, ultimum judicium, ac vitam beatam describit; impressæ sunt a Thoma Anselmo, Phorcæ A. D. 1507. & Basileæ a Roberto Winter, A. 1554. & Lipsiæ a Valentino Schumanno quaternionibus quatuor. Scripsit præterea de Regum Hispaniæ rebus gestis, vario carminum genere. Fastos quoque elegiaco carmine. Heroum hymnos lyricis versibus. Martyrum gesta & sacra mystica versibus Heroicis, ut de se ipso autor testatur. Ejus oratio habita Romæ 1486. in obsequio canonice exhibito per illustrem Comitem Tendillæ, & Protonotarium Metimnensem, & ipsum Geraldinum, nomine Ferdinandi Regis, & Elizabeth Reginæ Hispaniæ, Innocentio VIII. Papa M. impressa est Romæ (opinor) sesquicharta. *Hæc Sanderus* p. 188. * Est mihi libellus Bucolicorum Antonii Geraldini eclogarum XII. rotundo charactere, nitidaque charta, ac puro margine elegans; in fine hæc lego: *Inceptum opus Cæsaraugustæ an. salutis octogesimo quarto supra quadringentesimum, & millesimum Kal. Januariis, absolutum XV. Kal. martias. Impressum Romæ anno sequenti cura auctoris Serenissimorum Regis, & Reginæ Hispaniarum legati VIII. id. Junias*.

Antonius de *Gislandis*, al. *Geslandis*, *Ghislandis*, *Giscandis*, Jacobo Echardo Tom. II. Biblioth. Dominic. p. 13. *Ghlislandis*, Lombardus, Ord. Præd. & Inquisitor Taurinensis, scripsit Resolutiones 8000. dubiorum Evangelicorum lib. 2. qui impressi extant. Taurini 1507. fol. Lugd. 1510. 1522. 8. Venet. 1524. 1574. 1585. 1592. 1598. 4. Paris. 1532. 1543. 8.

Antonii Godi, sive *de Godis* Vincentini Chronicon ab Anno 1194. ad 1260. quo extinctus Tyrannus Eccelinus, scriptum An. 1313. editumque cum Alberto Mussato (de quo supra pag. 101.) a Felice Osio Venetiis 1636. fol. & in Tomo sexto Thesauri Scriptorum Italiæ Burmanniani, & Tomo octavo Scriptorum Italiæ corporis laudatissimi Mediolanensis. Joannes Baptista Pajarinus ait, Antonium Vincentinas antiquitates scripsisse ab Anno 1000. ad 1313.

Antonius Grasellus, Venetus, & Presbyter Ecclesiæ S. Apollinaris, edidit librum *de recuperanda gratia*: alterum, quem inscripsit *Exercitium spirituale*, Anno 1474. Venetiis. Meminit hujus Franciscus Sansovinus, in suo opere de urbe

urbe Veneta, ut a Possevino & aliis jam notatum.

Antonius Gvaynerius, (Trithemio, cap. 795. Gesnero & Sandero *Gaynerus*) natione Papiensis, Medicinæ Doctor, scripsit de ægritudine stomachi lib. 1. De febri lib. 1. De ægritudinibus in generali lib. 1. De pleuresi lib. 1. De fluxibus lib. 1. De arthretica in juncturis lib. 1. De passionibus calculi lib. 1. In tertium Avicennæ lib. 1. De ægritudinibus capitis. De peste. De venenis. De ægritudinibus matricis. De balneis. De ægritudinibus juncturarum, Antidotarium. Impressa Lugduni cum additionibus Joan. Falconis 1518. & 1525. 4. Ejusdem De balneis Aquæ civitatis in Monteferrato antiquissimæ liber, excusus est Venet. apud Juntas 1554. fol. cum aliorum scriptis de balneis pag. 43. Diem obiit in patria circa Annum Domini 1440.

Antonius Gvernerius, Medicus Papiensis, cujus Tractatus de mulierum ægritudinibus lucem vidit Anno 1474. fol. Idem, ut videtur, cum superiore. * Ab his omnibus libris a Fabricio recensitis forte diversus est liber inscriptus *Practica Medica*, qui superest in codice MS. Bibliothecæ Riccardianæ. Facile etiam auctori adscribendus est liber Antonii Magistri *de Abortu*, quem alter codex ejusdem Bibliothecæ offert. Vide ejus catalog. pag. 36.

Antonius Januensis, Ordinis Fratrum Eremitarum S. August. scripsit *Figurarum moralium lib.* 1. Floruit An. D. 1418. & Concilio Constantiensi interfuit. Vide Trithemium cap. 745.

Antonius Ilerdensis ex Provincia Aragoniæ, Ordinis Minorum, cujus *Collationes pro mortuis* ex Evangeliis & Epistolis per totum Annum, MStæ a Waddingo laudantur.

Antonius Lucensis, Ordinis Minorum, circa Annum 1320. cujus *Sermones* Quadragesimales & de Tempore memorat Waddingus pag. 34. Bibliothecæ Franciscanorum.

Antonius Mancinellus Veliternus, insignis Grammaticus, scripsit Venetiis Sæculo decimo quinto declinante, ubi & opera ejus An. 1493. ad 1498. 4. (a) impressa reperiuntur, quæ ex Gesnero Sanderus commemorat, & Joannes Nortvvegus Nomenclatore Auctorum in promtuario Grammatico citatorum, Francofurti 1621. 8. p. 103. sunt videlicet: *Scribendi orandique modus*, recusus Venetiis 1517. 4. *Vocum proprietas* ex Donato, Aulo Gellio, Asconio Pædiano, Macrobio, Rhetoricis Ciceronis, Tusculanis quæstionibus, Vegetio de re militari, Capro, Pompejo Festo, Nonio Marcello, Tullio de Natura Deorum, Tullio de Divinatione, Lactantio Firmiano. *Epitome, seu Regulæ Constructionis*, hoc ordine: Personalia verba, Impersonalia, Adverbia localia, Infinita, Gerundia, Supina, Distributiva, Partitiva, Relativa, Interrogativa, Comparativa, Superlativa. Participia, Figuræ. *Summa declinationum quinque*, de patronymicis variis. Unus, totus, solus, &c. De numeralibus, De compositis e duobus rectis, recto & obliquo, e duobus genitivis. A qui & quis deducta. Composita pronomina. *Thesaurus de varia constructione* verborum & nominum juxta ordinem alphabeti. *Spica Voluminum quatuor*, *De declinatione*, versibus hexametris. Carmen de generibus nominum: Carmen *de præteritis*: Carmen *de supinis*. *Versilogus* hexametro versu. *Carmen de floribus*, id est, electis vocabulis. Carmen *de figuris*: unamquamque figuram versibus explicatam, scholia sermone soluto sequuntur, *De poetica virtute*: *Carmen de vita sua*, patria, parentibus & studiis: *Laurentii Vallensis epitome*, *portusque elegantiæ*, ordine alphabetico. *Lima* elegantiarum ejusdem, secunda auctior editio Venet. 1493. repetita 1505. *Rhetoricen ad Herennium esse Ciceronis*, asser-

(a) Hæc editio Operum Mancinelli fuit in Bibliotheca Celeb. Viri Theodori Hasæi, Brem. 1732. 8. pag. 533. Extat illa recusa Basileæ 1501. & 1508. 4.

sertio. Commentariolus *in Rhetorices ad Herennium primum librum*. Venet. 1497. & Coloniæ 1535. 4. *Speculum de quatuor virtutibus* carmine heroico, Gymnicus excudit Coloniæ, prodiit etiam Basil. 1543. 8. Commentarii *in Virgilii Bucolica & Georgica*, cum Servii, Christophori Landini & aliorum commentariis, impressi Venet. 1507. 1520. 4. Præter enumerata hactenus opera, extant ejusdem auctoris *Epigrammata* quædam, recusa in Gruteri deliciis Poetarum Italorum Tom. II. pag. 6. 11. una cum *distichis præclaris paræneticis* ad Festum filium. *Libellus de arte*, *Donatus melior*, Commentarius *in Odas Horatii*, *carmen Epodon*, & *Seculare carmen*, recusus in Poetæ editionibus Parif. 1511. Venet. 1740. & 1553. Basil. 1586. fol. cum aliorum commentariis. Commentariolus *in Somnium Scipionis*, separatim etiam Daventr. circa A. 1510. 4. *Lexicon de verborum significatu*. *Centiloquium*. *Joannis Tortellii lima quædam*. Annotationes *in Svetonium*, excusæ, & *in Juvenalis Satyras*. Antonii Mancinelli *latini sermonis emporium*, in quo pleraque e Terentio aliisque probatissimis auctoribus collecta exponuntur, typis exscriptum est Venet. apud Fr. Bindonum, A. 1550. *De assumtione B. Virginis* ex sermonum decade edita Parisiis 1511. 4. in Bibliotheca Mariana Petri de Alva & Astorga, Madrit. 1648. fol. * Est mihi præ manibus operum Antonii Mancinelli editio duplex; altera Mediolanensis annorum 1503. 1504. 1505. 1506. alia Veneta annorum 1519. 1521. Utramque diligenter excutiens hæc habui peculiaria, quæ in additamentis hisce scribam. Principio quidem de auctoris vita hoc lego carmen, quo tota describitur:

Ter septem fueram solummodo natus ad annos
Cum mihi mercedem patria grata dedit.
Quattuor hinc hyemes ter legi peste fugatus,
Sermonetanis annua Musa fuit.
Quinque per autumnos vidit me Roma legentem;
Phanenses anno me sonuere lares;
Inde duos annos, Venetum totidemque Kalendas
Excolui pubem dogmata nostra docens.
Quattuor in patria Venetis deductus ab oris
Edocui messes Gallica tela tremens.
Binas jam hic hyemes Orvinæ grammata pubi
Nostra placent, doceo quemque libenter ea;
Inde mihi merces studioso publica nunquam
Defuit ex illo tempore, quo docui
Antonii Mancinelli vita 1500.
Quadraginta octo Lachesis mihi contulit annos
Conferet ulterius; Calliopea notet.

Natus est igitur Mancinellus an. 1452. Quo vero ordine singula opuscula dederit, ipse pariter declarat in vitæ sylva, quam scribebat an. 1492. his versibus:

Verborum regimen: variatio, spica, figuræ
Thesaurus: flores hic vigilata prius.
Gymnasium post Roma dedit: Commenta Maronis:
Tum satyri: hinc Flacci: versilogumque paris.
Pomponj hortatu Venetas deductus ad oras
Laurenti limam scribis: & inde modum.
Somnia quis major declaras Scipio visus:
Rethoricemque simul, vel Ciceronis opus.
In patria speculum de moribus, officiisque
Sermonumque decas scribitur: hortus item.
Lexicon: Emporium, diversa epigrammata: Persi
Solini: Æneidos: glossaque fit Valeri.

Scribebat hæc author an. 1492. anno vero 1500. opusculum de regulis constru-

ſtructionum, & ſummam declinationum quinque jam novies prodiiſſe Romæ, Venetiis, Mediolani etiam atque etiam, & Lugduni, *ut ferebatur*, Ipſe ſcripſit in epiſtola Regulis conſtructionum præmiſſa. Ex quo ſuſpicari licet primam operum impreſſionem, ſaltem quorundam, non Venetam, ſed Romanam fuiſſe. Quin & hoc aſſerit non obſcure idem Mancinellus in epiſtola præmiſſa eiſdem Regulis conſtructionum ad Nicolaum Rubeum data an. 1492. in nova impreſſione ejuſdem opuſculi Veneta, quam anno ſequenti perfecit, quamque Fabricius habuit pro priori. *Et ſi Romæ* ſcribit, *alias editæ, & impreſſæ jampridem fuerint conſtructionis Regulas, & ſummam quamdam declinationis; de varia conſtructione Theſaurum; Venetiis itidem imprimi volui*. Epiſtolam hanc fruſtra quæſivi in editione Veneta anni 1521. Quæ alioqui editio auctior eſt cæteris ex recenſione authoris paulo ante obitum perfecta, ut ibidem expreſſum eſt. Licet vero in prioribus editionibus *ſummæ declinationis* nihil adjunctum reperitur, ſicut nec apparet in Mediolanenſi anni 1504. Veneta tamen habet annexum Lexicon, ſeu ut ibi ſcribitur *ſummam declinationis, lexicon*; quod opuſculum præcedit epiſtola data Romæ an. 1500. hoc vero lexicon ex ſecundis authoris curis in hac ipſa impreſſione Veneta an. 1521. primo prodivit; a Fabricio tamen omittitur.

Theſaurus de varia conſtructione idem eſt in omnibus editionibus.

Spica voluminum quatuor habet Aſcenſii expoſitionem in editione Veneta, cujus ſupra memini. *Verſilogus* habet item adjunctam Badii Aſcenſii expoſitionem in eadem Veneta editione, ſicut etiam expoſitio eadem recurrit in carmine *de floribus, & de figuris*. Libellus *de poetica virtute* idem eſt in omnibus editionibus, ſicut *& vitæ ſylva* ſeu carmen de vita ſua. Cætera opuſcula a Fabricio indicata nihil moror; quædam tantummodo adiicienda, quæ viro docto exciderunt. *Speculum de quatuor virtutibus* carmine heroico ſcriptum, & *diſticha parænetica* ad Feſtum filium, quæ Fabricius tamquam duo diverſa diſtinguit, unum idemque ſunt opus. Deeſt in Fabricio *Catonis carmen de moribus* ab eodem caſtigatum, & commentario illuſtratum, cui in collectione Veneta accedit commentarius alter Aſcenſii. Deſunt pariter *ſolemnia feſta totius anni* diſtichis expreſſa, libellus *de parentum cura in liberos*, & alter *de filiorum obedientia* erga parentes, *oepolium eclogarum quatuor*, *Caſſitæ fabula*, *colorum nomina*, & *de coronis*, *in Solinum* commentarius, atque *decas ſermonum*; quæ omnia ab illo ſcripta diſcimus in carmine de vita ſua, tum etiam exprimuntur in primo folio opuſculi de Regulis conſtructionis editionis Mediolanenſis an. 1504. Adde ex editione noſtra Veneta *Platonis ſententias*, itidem *Ariſtotelis ſententias*.

Antonius Maria Viſdominus, ſive *Vicedominus*, cripſit librum *de otio & Sibyllis*: adjecta ſunt etiam varii *elegi*. Liber impreſſus Bononiæ. A. 1500. 4. Idem Simlero teſte ſcripſit Commentaria in Tragœdias Senecæ.

Antonius, ab A. 1430. Epiſcopus *Maſſanus* in Hetruria, Ordin. Minor. miniſter Generalis, de quo multa Waddingus Tomo V. Annal. Ejus *adverſus Græcorum errores* exſtabat in Bibliotheca Cardinalis Sirleti, quam deinde Aſcanius Cardinalis Columna eſt aſſecutus. Huic Antonio Waddingus etiam tribuit *Officium S. Cerboni*, ſui in Eccleſia Maſſanenſi prædeceſſoris.

Antonius a *Matelica*, Ordinis Minorum, Picenus (licet Henricus Buillot eum confundit cum Bituntino) *Poſtillam* ad omnes lectiones veteris & novi Teſtamenti, quæ in ſacris Liturgiis recitantur, e *Lyrano* contexuit, additis de ſuo *quæſtiunculis*; *Sermones* item Dominicales, qui Anno 1495. Argentorati prodierunt: & *commentarios in libros quatuor Magiſtri Sententiarum* Nicolao V. Pontifici maximo dicatos. *Summam* ca-

casuum conscientiæ. vide Waddingum p. 35.

Antonius Melius, Monachus Cremonensis Augustinianus, ac Doctor Parisiensis, post A. 1517. Cremonæ diem obiit. Scripsit *de potestate absolvendi & dispensandi*. Item librum cui titulus, *Scala paradisi*: & alium *de vero & legitimo intellectu Privilegiorum*, ac *Elementa juris Canonici*. Præterea *de usuris: De casibus reservatis*. Gregorii quoque Ariminensis opusculum de impræstantiis sive imposturis Venetorum dicavit Innocentio Astensi. Vide Elssii encomiasticum Augustianum p. 82. & 319.

* *Antonius Melius* non Cremonensis, ut habet Fabricius, sed Cremensis, scripsit opusculum *de potestate dispensandi, & absolvendi in casibus reservatis*. Quare duo distincta opuscula ex uno codemque imperite Bibliothecarius noster confecit. Prodiit Lipsiæ an. 1525. in 4.

Antonius Monelianus, Ligur, Ord. Minorum, edidit opus, quod inscripsit, *Sursum corda*, & commentarios *in mysticam S. Dionysii Thelogiam* A. 1522. Bonon. apud Hieron. Benedictum.

Antonius de *Montefalcone* Umbriæ oppido Ord. Minor. scripsit *Vitam S. Claræ* conterraneæ suæ, de qua Acta Sanctorum 7. Maji, & Waddingus Tom. III. Annal. ad An. 1308. & 1491. num. 65.

* *Antonius* de *Nateriis Episcopus Feltrensis, & Bellunensis, in studio Papiæ legens An. D.* 1392. Ejus repetitio cap. de judiciis & altera item ejus repetitio superest in Cod. 419. MS. Felini.

Antonius de *Nomis*, e Marciala, Tuscus Aug. Ordinis Theol. *e libris S. Augustini* quædam capita totius pæne sanctæ scripturæ tractationem continentia, collegit, quæ prænotavit *flores Doctorum S. Patris Augustini*. Extat in bibliotheca S. Spiritus, Florentiæ, ubi ipse decessit An. 1438. Eum sæpe Oratoris munere functum fuisse pro Rep. Florentina scribit Michael Poccciantius.

S. Antonius de *Padua*, ante Monachatum Ferdinandus, Lusitanus, inter primos S. Francisci sodales, Ulyssiponensis, defunctus Patavii 13. Junii Anno 1231. ætat. 36. atque proximo insecuto Anno Sanctis adscriptus a Gregorio IX. atque *Arca Testamenti* appellatus est. Vide infra, *Stero*, Cherubini bullarium Tom. I. pag. 100. & Tom. II. pag. 517. Surium & Acta Sanctorum 13. Junii Waddingum Tomo I. Annalium libro V. Theophilum Raynaudum Tomo VIII. Operum. Omitto *Novenam* hujus Antonii, sive revelationem, qua dicitur An. 1617. fœminæ cuidam Bononiensi persuasisse, eos omnes, qui per IX. dies Martis, in honorem totidem Ordinum Angelicorum, peccata sua essent confessuri, & S. Antonii altare visitaturi, certissime exaudiendos, votorumque suorum compotes futuros esse. Quam superstitionem duobus scriptis confutavit Hermannus Conringius, Helmstadii 1675. 1677. 4. adversus Capucinum Dionysium Werlensem. (*a*) Eloquentiam S. Antonii admirati sunt, qui eum audierunt, hodie qualis illa fuerit licet quodammodo (*b*) cognoscere ex ejus *Sermonibus Quadragesimalibus*, & *de tempore*, Parisiis 1521. & cura Raphaelis Maffæi, Venetiis 1575. 8. nec non *Sermonibus de Sanctis*. *Expositionem Mysticam in omnes fere Sacræ Scripturæ libros*, & *Concordantias Morales Sacræ Scripturæ* libris V. vulgatas a Waddingo, Romæ 1624. adjunxit Johannes de la Haye qui Antonii hujus & S. Francisci Opera edidit Parisiis 1641. fol. Confer Nicolaum Antonium lib. VIII. Bibliothecæ veteris Hispanæ c. 2. Tom. II. pag. 33. & Hendreichium p. 216. Denique sermones quosdam antea ineditos in lucem dedit Antonius Pagi, Avenione 1684. 8.

R *An-*

(*a*) Vide D. Joannis Fabricii Theologi Helmstadiensis Bibliothecam Tom. IV. pag. 394. & Joannis Henrici van Seelen Delicias Epistolicas pag. 414.

(*b*) D. Ittigii præfat. ad B. Tilem. Andreæ Rivini GOTT: *Gevvidmete Vesper Stunden*, Lipsiæ 1694. 4.

Antonius, Poeta a Sigifmundo Imperatore laurea ornatus, & JCtus, Eques ex familia Beccatellorum Bononienfium, natus Panormi Siciliæ, atque inde notus nomine *Panormitæ*, diem obiit Anno 1471. ætatis 78. de quo præter Jovium, & elogia Sicula Hieronymi Ragufæ, Nicolaique Toppii Bibliothecam Neapolitanam in *Antonio Bologna*, & Petri Bælii Dictionarium in *Panormita*, vide fis Antoninum Mongitorem de Scriptoribus Siculis Tomo I. pag. 55. feqq. Celeberrimi funt Panormitæ *libri quatuor de dictis & factis Alphonfi*, Regis utriufque Siciliæ & Aragoniæ, cujus fecretioris fcrinii Magifter fuit, & de quo fupra pag. 197. ubi & de *Æneæ Sylvii* compendio, quod ex Panormitæ libris compofuit, cum quo prodiere Bafileæ 1538. 4. Witebergæ 1585. 4. Roftochii 1890. 4. Davide Chytræo curante, & Hanoviæ 1611. 4. additis etiam *Jacobi Spigelii* fcholiis, ut Hifpanam verfionem Joannis de Molina, Burgis 1530. & Cæfar-Auguftæ 1553. 4. vulgatam omittam. Mille aureos præmium ab Alphonfo Panormitam tuliffe notavit Joannes Jovianus Pontanus libro de liberalitate cap. 29. Tomo I. Operum pag. 328. cujus etiam Dialogus *Antonius* Tom. II. pag. 1196. feq. ad hujus Panormitæ laudes pertinet. Ejus *Epiftolarum* libri V. cum *Orationibus* II. ad Ligures & Alphonfum Regem, & *Carminibus* Panormitæ prodiere Venetiis 1553. 4. Aliæ *Orationes duæ* ad Caetanos & Venetos de pace, exftant apud Barthol. Facium de rebus geftis Alphonfi, Lugduni 1560. 4. lib. 3. pag. 103. & lib. 9. pag. 259. Aliæ *Epiftolæ* quoque iu libro An. 1586. 8. cui titulus: *Regis Ferdinandi & aliorum Epiftolæ, ac Orationes utriufque militiæ*. Oratio *in Coronatione Friderici III.* quam An. 1452. Romæ habuit, exftat in Freheri Scriptoribus Germaniæ Tomo III. ftatim fub init. repetita ex veteri Veneta editione. Carmen cui titulum fecit *Hermaphroditum*, ne Pogio quidem probatum propter lafciviam, dicatumque Cofino Medices MStum adhuc fervatur. Cætera Mongitori memorata, nefcio an affecta interciderint, Commentaria in Plautum, poema elegiacum in Rhodum, Tragœdiæ & liber de rebus geftis Ferdinandi Regis, & Oratio in laudes Ambrofii Isfar, Abbatis S. Martini apud Neapolitanos. *Laurentii Vallæ* bilem in Antonium effufam licet videre libro quarto in Barthol. Facium pag. 593. feqq. Operum, quem tamen in libris de vero bono pag. 898. fingularibus laudibus mactaverat.

Antonius de *Parma*, Ordinis Camaldulenfis Prior generalis, Concilio Conftantienfi interfuit, quod celebratum conftat ab Anno 1414. ad 1418. Laudantur a Trithemio cap. 747. ejus *Sermones* de tempore, de Sanctis & per Quadragefimam.

Antonius de *Rampelogis*, Januenfis, five Genuenfis Auguftinianus, Patavii, Bononiæ, Genuæ docuit, & circa Annum CHRISTI 1400. ad 1418. fcripfit *Repertorium Biblicum*, five Compendium figurarum Biblicarum ordine alphabetico: excufum Coloniæ 1505. 4. *Sermones*, *Quadragefimale*, *Cafus Confcientiæ*. Vide Elffium pag. 77.

* *Antonii* de *Rampegolis Genuenfis* Opus infcriptum *Aurea Biblia* prodiit Ulmæ per Joannem Zemer de Rutlingen in 4. anno 1475. Codicem hunc offendi in Bibliotheca Cœnobii Benedictinorum Viennenfium S. Mariæ ad Scotos, & quantum tunc intelligere potui, idem eft opus ac figuræ ejus Biblicæ. Quod animadvertiffe operæ pretium duxi, quia P. Dominicus Gandolphus Genuenfis in fua Differtatione hiftorica de ducentis Scriptoribus Auguftinianis excufa Romæ in 4. A. 1704. ambiguum fe verfari ait, an aurea Biblia, a Gefnero laudatum opus, idem omnino fit cum figuris, five aliud longe diverfum. Porro apud illum antiquiffima impreffio aureorum Bibliorum eft Parifienfis A. 1513. in 4.

Antonius Harena, *Raudenfis*, Philippo Picinello in Athenæo Scriptorum Me-

Mediolanensium pag. 48. *Antonius Rho'*, Mediolanensis, Ordinis Minorum, tenui loco natus, unde Albertus Sartianus ei dicavit opusculum, *quod nihil nocet ad virtutem, humili loco nasci*. Laurentii Vallæ primum amicus, cui etiam in Dialogis tribus de Voluptate vero Bono primas partes Valla tribuerat, deinde ejus indignationem incurrit, quod in scripto quodam Latinam eloquentiam professo visus esset Vallæ elegantias contemsisse, illasque reprehendisse: itaque ad Joannem Lucinam Alphonsi Regis Secretarium edidit adnotationes in errores Antonii Raudensis, quæ cum elegantiis sæpe recusæ, etiam in Operibus Vallæ leguntur pag. 390. seqq. Obiit Valla Anno 1454. Raudensis hic idem est, qui *Lactantio* multos errores objecit, acriter eo nomine reprehensus ab Adamo Genuensi, & Francisco Philelfo, ut notare me memini in libro de veritate Relig. p. 232. * Scripsit etiam orationem in laudem Philippi Mediolanensis principis, quam Petrus Candidus Decembrius in multis arguit in libro octavo suarum epistolarum, quæ sane epistolæ adhuc in MSS. latent. Vide Cardinalis Quirini Diatribam præliminarem ad epistolas Barbari pag. 530. Præstat hic addere, quæ de hoc Antonio scripsit Jo. Philippus Bergomas in supplemento chronicorum ad an. 1430. *Antonius Raudensis natione Mediolanensis Ord. Minorum theologus clarissimus, & omnibus in disciplinis non mediocriter eruditus hac ipsa tempestate floruit, qui & ipse, ut in omnibus se doctum ostenderet, singulorum quorumcumque tam oratorum paganorumque theologorum opera ferme explanare voluit, & quam maxime Lactantium virum doctissimum emendare tentavit, quod melius & dignitati, & religioni suæ fuisset ab illiusmodi scribendi genere se continuisse, quam contra tantum virum doctissimum, & disertissimum invehere. Eam ob rem quasdam invectivas contra se provocavit. Ad hunc rogatus Philelphus vir doctissimus literas dirigit commonefaciens ut Augustinum Patrem imitetur, quia & ille, etsi Sanctus & Sapientissimus fuisset, quæ imprudenter erravit, tamen retractare curavit.*

Antonius de *Rosellis* sive *Roxellis* Aretinus JCtus, qui obiit Patavii Anno 1467. teste Trithemio, scripsitque *Monarchiam Mundi* libris III. hoc est de potestate Imperatoris, Papæ, ac Concilii, & an apud Papam sit potestas utriusque gladii, & de materia Conciliorum. Venetiis 1487. fol. Et in Jure Civili *de successionibus*, *de legitimatione spuriorum* &c. * In MS. Codice Felini an. 183. extat ejus *expositio super decreto Gratiani*, & *Lectura in materia leg. ff. de re judicata*. In altero etiam Codice 184. sunt *repetitiones Canonum* ejusdem authoris. Porro authori huic negocium facessivit liber ejus *de Monarchia*, qui catholicos scriptores plures armavit, censurasque ecclesiasticas in caput ejus induxit. Nicolaus Francus Tarvisinus Episcopus, & in toto Veneto Dominio Apostolicus legatus, in suis constitutionibus de reformatione pro tota legatione sua datis an. 1491. mandat, ut intra statutum tempus librum MS. *de Monarchia*, si quis penes se habuerit, sub anathematis pœna comburat. Has constitutiones ex MS. cod. Tarvisino in meo Conciliorum Supplem. Tom. VI. dedi.

In codice MS. Felini n. 184. legitur *solemnis Repetitio famosissimi juris utriusque Doctoris D. Antonii a Rosellis legentis ordinariam Decreti Paduæ an. D. 1461. in Cap. Quod autem de Pœn. & remiss.*

Ejus est etiam Tractatus *de Jejuniis* ad Paulum II. Pontificem. Editus fuit vetustissimis typis sine loco, & anno in 4.

M. Antonii Torquati, Medici & Astrologi Ferrariensis *prognosticon de eversione Europæ* ad Matthiam Hungariæ Regem ab An. 1470. ad 1538. exstat in Freheri scriptoribus rerum Germanicarum Tomo II. pag. 38.

Antonius Trombetta, sive *Tubetta*, Patavinus, Ordinis Minorum, Pata-

vii Metaphyſicam profeſſus per annos XLII. inde Archiepiſcopus Athenarum & Epiſcopus Urbinas, ſcripſit *formalitates e doctrina Scoti*. Obiit An. 1518.

Antonius Pacini, (*a*) *Tudertinus*, ex Tuderto Umbriæ opido Doctor in Academia Florentina Laurentii de Medicis, *Vitas* quaſdam *Plutarchi*, (vide ſupra) vertit Latine circa Annum 1465. (*b*) non ſatis certum tamen quas, cum ad Lapum illarum quædam referantur. Præterea Oxoniæ MS. ſervatur ejus *Oratio in laudem Florentiæ*: & *Conſolatio ad Archiepiſcopum Capuarum Cardinalem de obitu fratris*. * Quaſnam Græcas Plutarchi vitas verterit Lapus, quas vero Antonius Tudertinus, optime diſtinguit MS. codex Bibliothecæ Cæſenatenſis Malateſtarum, in quo ſingulæ vitæ cum nomine ſingulorum Interpretum, & ad ſingulas cum eorundem Interpretum Præfationibus deſcribuntur. Has igitur dedit Tudertinus. Pelopidis cum Præfatione ad Julianum Cæſarinum S. R. E. Card. tit. S. Sabinæ. Camilli cum Præf. ad Laurentium Medicem. C. Marii cum Præfat. ad Aloyſium Archiepiſcopum Florentinum. Fabii Mariani cum Præfat. ad Card. Morinenſem. Vitas a Lapo verſas latine has exhibet codex. Periclis cum Præfat. ad Joannem Vitelleſcum Archiep. Florentinum, & S. R. E. Card. Solonis cum Prefat. ad Eugenium IV. Valerii Publicolæ cum Præfat. ad Jordanum Cardinalem. Artaxerſis, Arati. Cardinalis Papienſis judicium de verſionibus Antonii Tudertini habes in epiſtola ejus 102. ad Donatum Acciajolum.

Oratio vero illa in laudem Florentiæ, quam Fabricius ex MS. Oxonienſi laudat, eſt etiam in codice ſervato apud virum humaniſſimum Marium Micheli Cathedralis Eccleſiæ Lucenſis Canonicum, eandemque mecum communicatam reperi dictam ab Antonio eſſe, cum novi magiſtratus munus ſuum inirent; eſt autem non in laudem Florentiæ tantummodo, ſed & Florentinorum. Incipit: *Maximum & ampliſſimum munus &c.*

Antonius de Balocho, diœceſis *Vercellenſis*, Ordinis Minorum, ſcripſit *quadrageſimale* duplex, unum *de duodecim Myſteriis Chriſtianæ fidei*, & alterum *de æternis fructibus Spiritus* S. Venet. 1492. Lugd. 1504. & librum *de Virtutibus* Hagenoæ 1513. 4. Vide Waddingum p. 29.

Antonius Zarotus Parmenſis, quo curante Horatius Anno 1470. 1474. prodiit. * Neſcio cur iſte obtinere poſſit locum ſcriptoribus operum aſſignatum; compertum enim mihi eſt primas tenuiſſe illum inter typographos illuſtres Mediolanenſes & quidem triginta ſolidis annis & quod excurrit. Nam anno 1470. artem ſuam exercere illum cœpiſſe & Fabricius hic admonet, & Saxius in hiſtoria literario-typographica Mediolanenſi confirmat. Sed & adhuc anno 1504. nondum ab impreſſione librorum ceſſaſſe productis documentis idem Saxius demonſtrat. Lege ibid. pag. 94.

Antonius Zeno Policola, Venetus, ſcripſit de natura humana, & de Embryone, ad Senatum populumque Venetum, Venetiis 1491. 4. item libros ſeptem, Planetarum nominibus inſcriptos, de reliquis humanæ vitæ ætatibus. *Sanderus*.

Petrus Apollonius Collatius, presbyter Novarienſis circa An. C. 1481. ſcriptor variorum poematum, de quibus dixi in Bibl. Latina IV. 2.

Aponius in Cantica, citatur ab auctore veteris collectionis de virtutibus & vitiis apud Mabillonium fol. 62. Analect. & ab Angelomo ac Beda in Canticum, pluribus locis. *Libri ſex Commentariorum ejus in Cantica Canticorum*, deſinentia in Cantic. IV. 7. ad virum deſideriorum, ſervum CHRISTI, Armenium presbyterum, edita a Joanne Fabri, prodiere Friburgi Briſgoiæ 1538 fol. cum *Udalrici Regii* cenſura locorum quorundam, & *Lucæ* Abbatis Præmonſtratenſis, qui circa A. 1133. ſcripſit, *ſumma-*

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XVIII. pag. 333.

(*b*) Ibid. Tom. XV. pag. 321.

mariolis in Apponii commentarios, ad B. Milonem, Morinensem Episcopum. Utraque recusa in Bibl. Patrum Parisiens. Colon. Tom. IX. & Lugd. Tom. XIV. p. 128.

Aprigius, sive *Apringius*, circa A. 540. Pacensis, sive Pacis Juliæ, seu Augustæ, (*Badajos*,) in Hispania Episcopus, de cujus *commentario MS. in Apocalypsin*, sed a capite VI. ad XVII. manco ac utcunque suppleto ex Victorino, & Isidoro, vide Nic. Antonium lib. IV. Biblioth. Hispanæ c. 2. Tom. I. p. 210. sq. Non ita præclare de hoc Commentario opinatur Cel. Mosheimius pag. 356. Hist. Eccles. qui Tom. VI. Bibl. Brem. p. 749. testatus est, se nactum illius Codicem An. 1030. scriptum Barcinone, qui fuerit Ariæ Montani. Etiam in *Cantica Canticorum* scripsisse Aprigium notat Trithemius c. 211. Sed non meminit Isidorus Hisp. c. 17.

Petrus de Aquila, sive *Aquilanus*, Ordinis Minorum, & ab An. 1344. inquisitor Fidei apud Florentinos, scripsit circa A. 1337. *quæstiones in quatuor libros sententiarum*, editas primum Spiræ 1480. deinde curante Constantio Sarnano, tunc Patavini Gymnasii Lectore, postea R. E. Cardinali, Venet. 1584. Paris. 1585. 8. Hic Sarnanus Aquilano primum nomen *Scotelli* indidit, quod perinde ut *Doctoris Sufficientis*, inter Scholasticos ei hæsit. Vide Oudinum Tom. III. p. 803. sq.

Arator Ligur (*a*) relictis foro aulaque subdiaconus Romanus, *Floriano* Abbati dicavit & *Vigilio* Papæ (*b*) obtulit *Actus Apostolorum Petri & Pauli versibus expressos hexametris* libris II. quorum posterior incipit ab Actorum capite XIII. Hos Anno Christi 544. cum applausu publico recitatos notat ex veteri Codice Vaticano Labbeus Tom. I. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 688. Prodiit cum Commentariis *Arrii Barbosæ*, Lusitani, Salmanticæ 1516. fol. & sine illis inter Poetas Christianos *Aldi* Venetiis 1502. 4. & *Georgii Fabricii* Basileæ 1562. 4. nec non in Bibliothecis Patrum: & cum Sedulio ac Juvenco, Mediolani 1469. 8. Lipsiæ 1515. 4. Lugduni 1553. 1588. 12. & ex *Theodori Pulmanni* emendatione, Basileæ 1537. 1551. 8. separatim quoque Argentorati 1507. 8. Coloniæ 1573. forma minore, & sine anni nota & loci in 4. ut dixi in Bibliotheca Latina III. 2. 12.

Spero & ipse novam me daturum editionem Aratoris emendatam ex Codice Cantabrigiensi, cujus Lectiones communicavit mecum vir illustris ac doctissimus Ericus Benzelius, Episcopus hodie Lincopensis dignissimus, a quo præclaram Philonis Judæi editionem jampridem exspectamus. Aratori præmittere animus est Acta Apostolorum Græce & Latine expressa e Codice Laudiano ad editionem Thomæ Hearne, Oxoniæ 1715. 8. eique adjungere florum sparsionem ad eadem Acta & ad Grotii in illa commentarios, lustrantem veterum loca a Grotio passim laudata, præludentemque simili labori in universum Novum *JESU CHRISTI* Testamentum. In Usuardi Martyrologio prid. Kalend. Julii, elogium de Aratore neutiquam expungendum esse, adversus Sollerium Jesuitam D. Bouillartus, Benedict. Presbyter, recte contendit in præclara sua Usuardi editione Paris. 1718. 4. Dictio, sive suasoria nona Ennodii Ticinensis est *de orbo parentibus Aratore, quem Laurentius Archiepiscopus Mediolanensis suscepit*. De hoc Laurentio vide sis Acta Sanctorum 27. Julii Tom. VI. pag. 435. seq. Idem Ennodius in natalem infantis Aratoris:

Jure colis proprium natalem, pulcher Arator,
Qui, si non coleres, numquid Arator eris?

Carmen Elegiacum Aratoris *ad Parthenium*, sororis Ennodii filium, Virum illustrem, a quo ad poesin sacram exci-

(*a*) Athalaricus Gothorum Rex in scripto, quo Comitem privatorum constituit Aratorem: *Mittit & Liguria Tullios suos*.

(*b*) Adde Sirmondum ad Ennodii lib. IX. Epist. 1. ad Aratorem. Philippi Picinelli Atheneo de' Letterati Milanesi pag. 53.

citatus inprimis fuerat, edidit Sirmondus An. 1611. ad calcem notarum in Ennodium, & Tomo I. Operum pag. 1911. atque de hoc Parthenio videndus est ad librum sextum Epistolarum Ennodii, idem pag. 1494. seq. Idem Carmen obvium in Bibliotheca Patrum Lugdunens. Tom. X. pag. 141. Plura loca Aratoris emendat & illustrat Caspar Barthius in Adversariis, ut jam notatum Clariss. Leysero de Poetis medii ævi pag. 147. seq. Aratoris *Epistolæ* MSS. memorantur a Thomasino in Bibl. Patav. pag. 25.

Archangelus, Neapolitanus monachus S. Trinitatis Cavæ, congregationis Casinensis, alioqui S. Justinæ de Padua: scripsit *Historiam Monasterii Cavensis*, quæ est in monasterio Cavensi MS. sed adhuc tamen imperfecta. Hæc Arnoldus Wion in Ligno Vitæ Tom. I. pag. 403. Venetiis 1595. 4.

Archardus, Monachus Cisterciensis & novitiorum sub S. Bernardo director circa An. 1140. præter sermones breves ad Novitios suos, scripsit *vitam S. Geselini* Eremitæ editam ab Arnoldo Raisio Duaci 1626. 12.

Archithrenius. vide *Johannes Hanvillensis*.

Arcimboldi Mediolanensis, Catalogus hæreticorum citatur a Cangio, eundem Hendreichius tribuit Archiepiscopo Mediolanensi hujus nominis, aitque lucem vidisse A. 1554. Quia hunc Catalogum non vidi, nescio an referendus sit ad Vidonem Antonium Arcimboldum, qui Ecclesiæ Mediolanensi præfuit ab An. 1488. ad 1497. vel Joanni Angelo Arcimboldo tribuendus Legato Leonis X. in Germaniam, patronoque Jo. Tetzelii!, indulgentiarum institoris, ac deinde Episcopo Novariensi, ac denique ab An. 1550. ad 1555. Mediolanensi Archiepiscopo.

Arculfus, vide supra in Adamanno Apud Anonymum Mellicensem de scriptoribus Ecclesiasticis cap. 29. hic pro Arculfo dicitur *Artvvolfus*.

Ardericus sæculi decimi scriptor Nicolao Carminio Falconi V. C. auctor videtur *Collectaneorum Historicorum*, quæ sub nomine *Anonymi* Salernitani edidit celeberrimus Muratorius parte priore tomi secundi scriptorum Italiæ pag. 281. seq. Mediolani 1723. & quorum *paralipomena* deinde *ab A.* 760. *ad* 960. exhibuit parte posteriore p. 159. ibid. 1726. fol.

Ardo Smaragdus, Scriptor *vitæ S. Benedictini Anianensis*, & fortasse aliarum quarundam lucubrationum. Vixit circa A. 863. Vide infra *Smaragdus*.

Argini Parmensis epitome ex libris Diogenis Laertii de vitis Philosophorum, MS. in membrana, fuit in Bibl. illustris Ehrencronii p. 433.

Arialdus Cassinensis Presbyter circa Annum 1080. quem eleganti sermone tractatus quosdam scripsisse ait Petrus Diaconus cap. 22. nullum autem nominat.

Arialdus Diaconus Mediolanensis, a quo *Arialdistæ*, qui concubinariorum libidines cum legitimis confundentes nuptiis, ambas pariter damnabant, contrariamque sententiam infamabant nomine Nicolaitarum. Vide G. Calixtum de conjugio Clericorum p. 567. seqq. Arialdus, cujus mox sententiam Pontifices Romani approbarunt, Cœlibatus Sacerdotum acerrimus propugnator interfectus An. 1066. & cum Herlembaldo adscriptus Sanctis. vide Acta Sanctor. 27. Jun. Tom. V. p. 279. seqq. Pagium ad A. 1058. n. 3. An. 1061. n. 5. An. 1066. n. 9. ubi de Arnulpho Mediolanensi, qui contra Arialdum scripsit & ad Annum 1076. num. 8.

Aribo, sive *Erbo*, Germanico nomine *Erbe*, (a) Latino *Hæres*, Græco *Cyrinus*, Ordinis Benedict. & ex Abbate S. Dionysii Schlechdorfiensi Episcopus *Frisingensis* ab Anno 760. ad 783. Scripsit *Vitam S. Corbiniani* primi Frisingensis Episcopi. Exstat apud Surium 8. Septembr. & in Mabillonii Actis Benedictinis Sec. 3. pag. 500. Vita *S. Emmerani*

(a) Vide Velserum III. Rerum Boicarum pag. 308.

rani Pictavorum Episcopi, apud eundem Surium 22. Septembr. De hoc Emmerano vide infra, *Arnoldus* Emmeran. & *Meginfredus*.

Aribo ex gente Comitum Summontarianorum (de Hohenvvart) Archiepiscopus *Moguntinus* ab Anno 1021. ad 1031. præfuit Concilio *Moguntino* Anno 1023. & *Selgenstadensibus* An. 1024. & 1026. atque præter *Epistolas* ad Bernonem Abbatem, laudatas Trithemio cap. 309. Scripsit *Commentarium in Psalmos graduum*, quem memorat Sigebertus cap. 140. Plura de hoc Aribone Georgius Christianus Johannis ad librum V. Nicolai Serarii, Tomo I. Rerum Moguntiacarum pag. 463. seqq.

Aribo Musicus, qui post Wihelmum Abbatem Hirsaugiensem, hoc est post Annum 1090. scripsit *Musicam*, eamque Episcopo suo consecravit.

Aribo tractatum depinxit Musicus istum,
Atque dedit dono Pontifici proprio.

Vide Anonymum Mellicensem de Scriptoribus Ecclesf. cap. 106.

Ariulfus, sive *Hariulfus*, Abbas ab A. 1105. in Flandria Aldeborgensis, antea Monachus Centulensis, sive S. Richarii in Gallia, quo tempore *Chronicon Centulensis* Monasterii, usque a temporibus Clotharii Regis cœptum a *Saxovvalo*, perfecit librisque IV. absolvit A. C. 1088. Edidit hoc primum Dacherius Tomo IV. spicilegii in cujus operis nova editione emendatius integriusque est recusum T. 2. fol. 291. *Angilberti Vitam* ex libro secundo hujus Chronici repetiit Mabillonius sec. IV. Benedictin. p. 91. qui alia etiam hujus Ariulfi publicavit, ut præter *Epitaphium* & *Carmen* in Analectis Tom. I. p. 431. (edit. novæ pag. 378.) libellum *de miraculis S. Richarii*, ad Radulphum Remorum Episcopum A 1110. sec. V. p. 465. & *Vitam S. Magdelgisili* ad Gervinum Ambianensem Episcopum Sec. IV. 2. p. 537. quæ exstat etiam in Actis Sanctor. 30. Maji Tom. VII. p. 265. Vita *S. Arnulfi* Svessionensis Episcopi, interpolata a Surio, & omisso triplici prologo vulgata, XV. Augusti sub falso nomine *Lisiardi*, qui Arnulfo successit. Vita *B. Gervini*, Arnulfi in Aldenburgensi Abbatia decessoris in Actis Sanctorum 17. April.

Arlottus Vicentinus de *Rainone*, sive *Raynone*, Vir nobilis & eloquens, Vicentini populi res contra Patavos, sive Patavinos gestas fidemque erga Cæsarem diserto stylo tradidit, indignantibus Gibellinis, quorum factione in exilium missus est, & magna ejus historiæ pars combusta, capitalisque pœna & legentibus, & scribentibus imposita est, ut ex Jo. Baptista Pajarino jam notavit Vossius pag. 696.

Arlotus de Prato Tusciæ oppido, Ordinis Minorum Generalis, obiit Anno 1287. Hic *Concordantias Biblicas* scripsisse traditur ab Albicio, ut ex ejus libro Conformitatum, quem An. 1389. absolvit, notavit Oudinus Tomo III. pag. 569. Arlotique hujus esse putat Concordantias Latinas, quæ post editiones Norimbergensem 1485. Bononiensem 1486. Frobenianas Basileenses 1496. 1525. & 1543. & Parisiensem Roberti Stephani 1555. toties recusæ sine auctoris nomine variis in locis, *Hugoni de S. Caro* tribuuntur ab Antonino Florentino aliisque. Alii referunt ad *Conradum Halberstadiensem*, vel *Richardum Stavenesby*, vel ad *Johannem de Derlingtonia*, sicut particularum Concordantias ad *Joannem de Segovia*, ut in singulis hisce notavi. Arlotum secutus est Isaac Nathan, ut ipse profitetur, qui Hebraicas Concordantias composuit. Vide eruditissimi nostri Wolfii Bibliothecam Hebræam Tom. I. pag. 681.

Bernardinus Arlunus, JCtus & Patricius Mediolanensis, traditur scripsisse historiarum sectiones tres ab origine Urbis Mediolanensis ad sua usque tempora, sive ad initia Sæculi XVI. quas Johannes Oporinus edere voluit cum præfatione Antonii Majoragii. * In codice quodam MS. Ambrosiano apud

Mont-

Montfaucon extant ejusdem Arluni *Orationes*, *&* *opuscula*. Item *historia Mediolanensis*, *de bello Veneto*. Item *de rebus patriæ*, quod posterius opus idem est cum historia Mediolanensi.

Alia ejusdem opuscula videnda apud Argelatum in Bibliotheca Mediolanensi.

Alius *Nicolaus de Arluno*, Germanus, Episcopus Azotensis, & *Joannes Petrus Arlunus*, Medicus Mediolanensis, cujus scriptis a Merklino & Mangeto memoratis & An. 1532. & 1553. editis, addes commentationem, *vinumne mixtum an meracum*, *obnoxiis junćturarum doloribus magis conveniat*. Perusiæ 1573. 8.

Armandus de bello visu, non Bononiensis, sed Gallus e Provincia, (*a*) Ordinis Prædicatorum, Romæ tempore Johannis XXII. Lector sacri palatii, defunctus circa An. 1334. de quo Jacobus Quetif Tom. I. p. 583. seq. Notissima ejus *declaratio dictionum ac dictorum difficilium in Theologia ac Philosophia*, post editionem Basileensem 1491. sæpe vulgata Venet. 1584. Argentor. 1605. Witeb. 1623. *Collationes pro festivitatibus Sanctorum*, Paris. 1519. 4. *Collationes* sive *sermones* ex solo *Psalterio* per totum fere annum declamabiles Paris. 1519. 4. Lugd. 1525. 8. Brixiæ 1610. 4. ut commentarium *in Thomæ Aquinatis de ente & essentia*, aliaque inedita ejus, quæ apud Quetifum videri possunt, præteream.

Arnaldus Albertinus, ex Majoricensi Canonico Inquisitor in Valentiæ & Siciliæ regno, denique Pactensis in Sicilia (*b*) Episcopus. Scripsit *de secreto quando debeat aut non debeat revelari*, Valentiæ 1528. *Repetitionem rubricæ de hæreticis*, Valent. 1534. fol. addito etiam superiore scripto: & cum speculum Inquisitorum tripartitum magnam partem naufragio periisset, auctorque ipse diem obiisset A. 1445. pars postuma lucem vidit Panormi 1553. fol. iterumque Venetiis, Romæ aliisque etiam in locis, ac denique in Oceano Juris sive tractatu tractatuum Tomo XI. Parte II. pag. 52. sub titulo: *de agnoscendis assertionibus Catholicis & hæreticis*.

Arnaldus de Brixia, discipulus & armiger Petri Abailardi, a quo nomen *Arnaldistarum*, apud Ottonem Frising. II. 20. de gestis Friderici Barbarossæ, & alios Cangio laudatos in *Arnaldistæ*, & contra quos bulla Innocentii IV. A. 1243. apud Laurentium Cherubinum Tom. I. p. 111. Vide Prateoli elenchum hæresium pag. 65. seq. qui etiam de aliorum Arnaldistarum *Arnaldi Villanovani* sectatorum jactatis erroribus pag. 66. seq. Sicut de *Arnaldistis*, nostra memoria a viro eximio Antonio Arnaldo, qui A. 1694. exul diem obiit, ita nuncupatis, vide Casp. Sagittarium Tom. I. introduct. in Histor. Ecclesiast. pag. 875. seq. Cæterum parum credibile, quod de Arnaldo, sive Arnoldo, Albigensi narrat Lucas Tudensis III. 17. contra Albingenses Tom. XXV. Bibl. Patrum edit. Lugdun. p. 247. quanquam nihil de eo dubitandum contendit Barthol. Germon de veteribus hæreticis Ecclesiasticorum Codicum corruptoribus cap. 13. p. 325. *Quidam etiam hæreticus, nomine Arnaldus de confinibus Galliæ venit in Hispaniam, zizaniam erroris Hæreticis seminando. Inter cætera pravitatis opera, erat studium, sanctorum Patrum Augustini, Hieronymi, Isidori & Bernardi opuscula minora corrumpere, subtrahendo vera & adjiciendo falsa. Erat enim Scriptor velocissimus, & corrupta sanctorum opuscula vendebat, vel dabat Catholicis, ut tali fallacia posset decipere & illaqueare incaute legentium mentes. Accidit quadam die, cum translationis beatissimi Confessoris Isidori celebraretur festivitas, erat ipse scribens, & dicti Confessoris Synonyma pervertebat. Visum fuit ei, quod aqua calida de tecto domus super caput ejus deflueret. Cumque lavaret manum dexteram ut ca-*

(*a*) Vide Baluzium notis ad Papas Avenionenses Tom. I. pag. 755.

(*b*) Non Pacensis in Hispania. Vide Nicolaum Antonium Tomo I. Bibliothecæ Hispanæ pag. 133.

put tergeret, brachium ejus fractum est, ac si valido ictu esset percussum, & lumen oculorum amisit. Exclamavit succursum, & convenientibus plurimis, quod illi acciderat, indicavit. Responsum fuit ei a quibusdam Catholicis, quia eo, quod in festivitate beati Isidori scriberet, hoc evenerat illi. At ipse cœpit Christi Confessorem Isidorum blasphemare, & infidelitatis suæ sectam nefandis verbis detegere. Sed abreptus a Diabolo, subito tandiu crudelissime vexatus est, donec funditus spiritum exhalavit. Ut cuncti patenter intelligant, quam enorme scelus est apud Deum, sanctorum Patrum scripturas pervertere, justo DEI judicio Arnaldus Hæreticus, morte crudelissima in civitate Legionensi cunctis videntibus trucidatus est. Dæmon namque, qui loqui videbatur in ipso, declarabat, qua de causa, B. Isidoro compellente, invadendi & occidendi ipsum acceperat potestatem. Caute igitur sunt sanctorum Patrum scripturæ legendæ, & antiquioribus eorum libris fides potius tribuenda, dum aliqua dissona reperiuntur in novis transcriptis, ne irrepat virus Hæreticæ pravitatis, & inferat mortem in Scripturis Sacris dare studium cupienti.

Arnaldus Catalanus, infra, *Villanovanus*.

Arnaldus Franciscanus Scriptor Vitæ S. *Angelæ* Fulginatis, de qua supra pag. 98.

Arnaldus de vico Limina non procul *Patavio*, ubi Abbas S. Justinæ in carcere Anno 1254. obiit, cujus hoc Epitaphium edidit Mabillonius pag. 28. itineris Italici:

Hic aderam Pastor, me perfidus ille tyrannus
Misit captivum fallax Ecelinus asylum
Et longus carcer vita spoliavit ibidem.

Arnaldi Cescomitis, *Tarraconensis* Archiepiscopi, *Epistola* Anno 1337. ad Benedictum XII. Papam, & aliæ duæ ad Joannem de Convenis, Episcopum Cardinalem Portuensem scriptæ apud Baluzium Tomo II. Miscellan. pag. 267. Parisiis 1679. 8.

Arnaldi de Verdala Galli, Episcopi ab Anno 1339. ad 1351. Magalonensis, *seriem Episcoporum Magalonensium* a Ricvino A. 770. usque ad Galterium A. 1133. edidit Labbeus Tom. I. Bibliothecæ novæ MSS. p. 793. 802. Paris. 1657. fol.

Arnaldus de Via, Cadurcensis Diœcesis, Joannis XXII. Papæ nepos, Cardinalis diem obiit An. 1338.

Arnaldus Villanovanus, quem Galli sibi vindicant, & Hispani civem contendunt suum, certe Barcinone medicinam fecit circa Annum 1280. atque inde *Catalani* cognomentum tulit, artis Medicæ ac Philosophiæ, etiam Poetices laude insignis, imperitis propter Chemiæ peritiam etiam suspectus de Magia, & quia fratrum mendicantium aliisque abusibus & superstitionibus infestum se gerebat, etiam plus quam suspectus de hæresi. Quo de viro ejusque fatis & scriptis, quæ complura exstant, sufficit unicum consulere Nicolaum Antonium lib. IX. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 1. Tom. II. pag. 74. seqq. De erroribus ei imputatis vide, si placet, Natalem Alex. Tom. VII. Hist. Eccles. pag. 102. seq. edit. in fol.

Arno Decanus & Prior Abbatiæ *Reicherspergensis* in Bavaria, diem obiit Anno 1175. (*a*) Ejus *scutum Canonicorum Regularium* vulgatum a V. C. Raymundo Duellio libro primo Miscellaneorum, Augustæ Vindel. 1723. 4. pag. 3. 55. Idem Arno cum fratre suo Gerhoho, cui Anno 1169. in Prælatura successit, scripsit Opus prolixum *de Eucharistia* oppositum, *Folmaro* Præposito Trieffensteinensi, sive Petræ stillantis in Franconia, infra Herbipolim, de cujus sententia & cæteris adversariis infra, *Folmarus*.

Arnobius, ex Rhetore Ethnico Siccæ in Africa Christianus, egregios pro fide Christiana *libros VII. ad gentes* scripsit circa An. C. 310. cum jam sæviret persecutio jam non in milites solum,

S sed

(*a*) Chronicon Reichersbergense pag. 248. Hundii Metropolis Salisburg. Tom. III. pag. 168.

sed in Christianos omnis Ordinis. Vide si placet Pagium ad A. 302. n. 15. seq. Non ante A. 326. diem obiisse eruditi sentiunt. Librorum singulorum analysin, quibus adversus alienos ab Christianorum fide scribens vix dum Catechumenus (*a*) abstinet ferme sacrorum scriptorum testimoniis, dedere Abraham Scultetus Tomo I. medullæ Patrum pag. 372. seq. & Nicolaus Nourritus Tomo II. apparatus Bibliothecæ Patrum, & ex eo Memoriæ litterariæ Trevoltinæ An. 1716. pag. 812. seq. De editionibus Arnobii non repetam, quæ dixi in Bibl. Lat. IV. 3. pag. 289. seq. editionis Venetæ Tomo II. & ad S. Hieronymi Catalogum cap. 79. & libro de Veritate Relig. pag. 225. seq. Tantum juvat addere, in Bibliotheca V. C. Stephani Baluzii fuisse editionem primam Romanam Fausti Sabæi 1542. fol. emendatam & illustratam manu *Nicolai Fabri*: Eadem cum variis notis eruditorum, ad margines libri adpositis, incidit in manus eruditi nostri *Magni Crusii*, (*b*) Pastoris hodie Rendsburgensis, qui Arnobium ex Codice unico Bibl. Regiæ Parif. emendatum novo studio edendum in se suscepit, eique ineditas notas *Antonii Carpentarii*, Medici Parif. & *Francisci Gvieti*, *Petrique Danielis Huetii* & suas est adjuncturus. Idem studium audio esse celeberrimi atque meritis in elegantiores literas laudatissimi Viri *Josephi Wassii*, Cantabrigiæ. Nam de *Gessio* idem moliente Francofurti, nihil percepi nisi quod legitur in Memoriis litterariis Trevoltinis A. 1722. pag. 2023. & de *Wakero* An. 1724. pag. 945. *Mr. Walker, qui a ramassè tant de diverses leçons pour la nouvelle edition du Nouveau Testament, que l' on attend de Mr. Bentley, prepare une nouvelle edition d' Arnobe, qu' il enrichera des notes de plusieurs Savans, tant imprimèes que MSS. Gelenianas* Arnobii editiones mirum in modum interpolatas esse non tantum Theodorus Canterus est conquestus & Barthius XCIV. 1. Adversar. sed & elegantissimus Grævius Epist. ad Nic. Heinsium Tom. IV. sylloges Burmannianæ pag. 331. & Auctor præfationis ad edit. Lugd. Bat. 1651. 4. *Ingenii fiducia Gelenius malo exemplo usus conjecturas suas textui inseruit, antiquas lectiones suo imperio ejecit, & Arnobium nobis effinxit, qui Arnobii speciem non referret*. Editioni Hanoviensi cum notis Gever. Elmenhorstii 1603. 8. subjiciuntur Variæ Lectiones e MSto & ex editionibus Romanis Fausti Sabæi & Fulvii Ursini. In Bibliotheca Petri Francii tria fuere exempla editionis Lugdun. Batav. 1651. 4. quorum binis Francius ipse, alteri alius quoque Varias Lectiones adscripserat, tertius abundabat MStis annotationibus Salmasianis. Plura Arnobii loca emendant & illustrant *Desiderius Heraldus* animadversionibus in Salmasii Jus Atticum lib. VII. cap. 24. Parisiis 1650. fol. pag. 600. seq. *Adrianus Behotius* in Apophoretis, Parisiis 1622. 8. & *Henricus Ernstius*, cujus notæ breves in Arnobium postumæ prodiere Hafniæ 1726. 12. una cum ejus Censura in Orationem Hippolyto adscriptam de consummatione Mundi & de Antichristo. MSti Regii Parif. Lectiones cum editione Heraldi accurate collatas a Salmasio habuit Nicolaus Heinsius, ut testatus est litteris ad Gisbertum Cuperum Tom. II. Sylloges Burmannianæ pag. 714. & Tom. IV. pag. 329. 334. 335. & 337. ubi *magnam mendarum vim etiamnum Arnobium obsidere* Grævius queritur.

Arnobius Junior circa An. C. 460. ad Leontium Arelatensem & Rusticum Narbonensem Episcopos scripsit *commentaria in Psalmos*, de quo Jo. Maldonatus Epistola ad Franciscum Turrianum pag. 19. b. *auctorem commentariorum, qui* Arnobio *falso adscribuntur, ego suspicor fuisse* Faustum *Galliarum Episcopum. Nam stylus hominis Galli est &*

(*a*) Tillemont. Memor. Hist. Eccles. T. V. p. 574. edit. Parif.

(*b*) Vid. diss. ejus Epistolicam p. 28. seq.

& non Africani : *& Augustini tempore vixisse certum est*. *Certe idem quod Faustus*, *de Prædestinatione sentit*, hoc est cum Semi-Pelagianis, ut de utroque ostendit Henricus Noris hist. Pelagianæ lib. II. c. 15. contra Vossium disputans. Unde non defuere, qui scriptorem horum Commentariorum eundem etiam voluere auctorem *Prædestinati*, quem Sirmondus vulgavit. Vide Tillemontium Tom. XVI. memoriar. p. 21. Edita sunt Agent. 1522. 4. cum Erasmi commentario in Psalmum 2. Vide Erasmum lib. XXVIII. Epist. 9. edit. Lond. Deinde recusa Colon. 1532. 8. Basil. 1538. 8. & ex Laur. de la Barre recensione Paris. 1639. 8. cum *annotationibus* ejusdem Arnobii ad quædam Evangelistarum loca (post editionem Gilberti Cognati, Basileæ 1543. 8.) a Schotto recensitis, & in Supplemento Biblioth. Patrum Parisiensi Tom. I. pag. 388. 815. & in Biblioth. Patrum Lugdunens. Tom. VIII. pag. 203. 329. Latini Latinii castigationes ad editionem Basileensem 1537. exstant in ejus Bibliotheca sacro-profana pag. 95. 98. *Altercationem* cum *Serapione Ægyptio*, ad Vigilium Tapsensem referunt Oudinus & Colomesius : certe non ad illum Arnobium, qui in Psalmos scripsit, cum hic faventior sit Semi-Pelagianorum sententiæ : altercationis auctor vero totus probet Augustinum. Vide Oudinum Tom. I. pag. 1283. seqq. & pag. 1328. seq. Hanc ad calcem Irenæi Colon. 1569. subjecit Fevardentius (in Grabiana & Massvetiana Irenæi editione omissam) & in Supplemento suo Tomo I. pag. 352. recuderunt Parisienses & Lugdunenses Tomo VIII. Biblioth. Patrum pag. 236.

Arnoldus, Petri Waldi post Annum 1175. socius in opido Galliæ Narbonensis *Albio* adversus persecutores quærens perfugium, inde *Albigensibus* inter hæreticos nomen dedit, ut Waldus *Waldensibus*. Ab Arnaldo de Brixia non sine causa diversum conjicit B. Jacobus Thomasius, in filii Christiani Historia Sapientiæ & Stultitiæ Tomo I. p. 47. Quæ eadem sententia Thuani, Usserii, Legeri. (*a*) De his *Arnoldistis*, sive *Arnaldistis* Bonacursus apud Dacherium Tomo XIII. spicilegii, & editionis novæ Tom. I. pag. 214. seq. & B. Ittigius de Bibliothecis Patrum pag. 248. qui ejusmodi Arnoldistas, docentes, quod ob Clericorum malitiam, Ecclesiæ Sacramenta vitari debeant, in hunc usque diem dari annotat.

Arnoldus ex Canonico Herveldensi *Altahensis*, in Bavaria Monachus Ordinis Benedicti, scripsit Vitam *S. Godehardi* Hildheimensis Episcopi Anno 1037. defuncti, quæ interpolata apud Surium, sincerior ex integriore editione Lipsiensi An. 1518. & Christophori Brovveri illustribus luminibus Germaniæ, Mogunt. 1616. 4. repetita est in Actis Sanctorum 4. Maji Tom. I. pag. 501. seq. & sub *Wolfherri* nomine in Leibnitii Scriptoribus Brunsvicensibus T. I. pag. 482.

Arnoldus, sive *Ernaldus*, Abbas Bonæ Vallis in Allobrogibus, Ordinis Cisterc. diversus a Carnotensi apud Combefisium & alios fingitur auctor Vitæ S. Bernardi. Sed vita illa scripta est ante Annum 1161. quo tempore nullus fuit Abbas Bonævallis Viennensis Ordinis Cisterc. ut a Mabillonio probe notatum. Vide Oudinum Tom. II. pag. 1293. seq. Idem hic Ernaldus, qui *vitam S. Bernardi* a Gvilelmo Abbate S. Theodorici cœptam continuavit. Editiones vide infra in *Gvilelmo*, cujus primus liber est: ut tertius, quartus & quintus Gaufridi.

Arnoldus Bonævillarensis, sive, ut vitiose etiam editur, *Boravillacensis* Abbas apud Tho. Jamesium, Rob. Cocum, aliosque idem cum Carnotensi, de quo mox.

Arnoldi Bostii, Carmelitæ Gaudensis, qui An. 1499. (*a*) diem obiit, opuscu-

(*a*) Bibliotheque Germanique Tom. IX. pag. 16.

(*a*) Trithemius in Chronico Spanhemensi p. 410. Male apud Vossium CIↃ CCCCC XIX. pro CIↃ CCCC XCIX.

culum *de præcipuis aliquot Carthusianæ familiæ Patribus* a Theodoro Petreo Carthusiæ Coloniensis alumno editum Coloniæ 1609. 8. Ad hunc Arnoldum exstant Epistolæ Joannis Trithemii, qui in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 930. testatur eum quoque scripsisse *de illustribus Viris Ordinis sui* sive Carmelitis: *De patronatu Mariæ* Carmelitici Ordinis, carmine & prosa compositum, MS. Coloniæ: & *contra Vincentium Novocastrensem* Dominicanum, pro conceptione immaculata, (de qua etiam ad Bostium scripsit contra eundem Vincentium Robertus Gagvinus:) Præterea *De quatuor novissimis*. *Epistolas*. *Carmina*.

Arnoldus Budericus Augustinianus, Prior monasterii A. 1417. prope Aldenardam conditi scripsit, teste Valerio Andrea. *Odarium de laude DEI*, *libros XII.* Epistolam apologeticam *contra detractores Monasteriorum*: & *De modo servandi Ordinem Canonicorum regularium*. Denique *dictarium*.

Arnoldus de Busco Augustinianus, cujus librum de viris illustribus Ordinis sui & monasterii Windesheimensis. & alium de laudibus S. Annæ memorari video a Vossio aliisque. Vixit & hic medio sæculo decimo quinto.

Arnoldus Abbas Bonæ Vallis in Francia *Carnotensis*, Ord. Bened. amicus S. Bernardi, qui morti vicinus ad eum An. 1153. scripsit Epistolam 310. Ejus *homilias V.* in Psalmum CXXXII. *Ecce, quam bonum & quam jucundum*, cum libello *de donis Spiritus S.* edidit Casimirus Oudinus in Opusculis sacris Galliæ & Belgii scriptorum, Lugd. Bat. 1692. 8. *In Psalmum XLIV.* etiam habere se testatus est Mabillonius. Cætera hujus Arnoldi Johannes Fellus edidit ad Calcem S. Cypriani, cui liber *de Cardinalibus Christi operibus* præter rem tributus ab aliis fuit, cum Arnoldus eum scripserit ad Hadrianum IV. Papam ab A. 1154. ad 1159. Tractatum *de septem verbis Domini in Cruce*, post Francisci Titelmanni editionem Antvverpiæ 1532. 8. dederat etiam Combefisius in Bibl. Concionatoria, feria sexta parasceves. Sermo *de laudibus S. Mariæ*, cum duobus superioribus scriptis obvius quoque in Bibliothecis Patrum Parisiensibus, Coloniensibus, & Lugdunensi Tom. XXII. pag. 1280. *Meditationes*, quæ incipiunt: *noli timere Sion*, primus ex MSS. laudatus Fellus in lucem protulit A. 1682.

Arnoldus Corbejensis, Ordin. Benedictin. circa A. 1030. *Proverbia Salomonis versibus hexametris* reddidit.

Arnoldus, sive *Arnolfus*, Comes de Cham & Vochburg, *Emmerammensis*, sive S. Emmerammi, Monachus & Presbyter circa An. 1010. scripsit libros duos, unum *de miraculis B. Emmerammi*, Pictaviensis apud Gallos Episcopi, defuncti Anno 652. (*a*) & alterum (*b*) dialogi more *de memoria cultorum ejus*. Utrumque edidit Canisius Tom. II. pag. 35. & novæ editionis Tom. III. pag. 103. una cum *Epistola ad Burchardum Abbatem* pag. 89. *Carmen acrostichon* in vitam Emmerammi scriptam a Meginfredo, edidit Bernardus Pez Tomo IV. Anecdotorum Parte II. pag. 37. & *Homiliam de octo beatitudinibus* pag. 29. Idem videtur viris doctis Arnulfus Monachus, quem Sigebertus cap. 157. ait excipientem de *Proverbiis Salomonis* convenientiores sententias, & litteram, & allegoriam metrico lepore scripsisse & digessisse, quod Arnoldo Emmerammensi alii tribuunt, quem itidem illustribus Benedictinis accenset Trithemius II. 92. alii Arnoldo Corbejensi.

Arnoldus Halberstadensis Episcopus, cujus Epistolam ad Henricum Episcopum Herbipolensem *de institutione Episcopa-*

(*a*) Vide Labbeum Tomo II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 729.

(*b*) Hic est, quem Anonymus Mellicensis c. 62. memorat *Dialogus Collectitii & Admonitii de Virtutibus Sanctorum, qui in monasterio S. Emmerammi in pace sepulti novissimam exspectant tubam*.

copatus Bambergensis scriptam Anno 1011. edidit Baluzius Tomo IV. Miscellaneorum pag. 435.

Arnoldus Haldrenius patria Vesaliensis, Theologus Coloniensis A. 1534. obiit, de cujus Macrobio Anno 1521. edito, dixi in Bibliotheca Latina III. 12. De aliis ejus Svveertius, & diligentius Valerius Andreas.

Henricus Arnoldi, Prior Carthusiæ Basileensis, scripsit circa Annum 1485. *Dialogum de modo perveniendi ad perfectam Dei & proximi dilectionem*. Edidit Bernhardus Pez Tomo sexto Bibliothecæ Asceticæ antiquo-novæ. Ratisbonæ 1724. 8.

Arnoldus, *Hildesheimensis* Prior incerta fide traditur, quem constat Abbatem deinde fuisse Lubecensem. Vide infra, *Lubecensis*.

Arnoldus de Hollandia, infra, *de Roterodamis*.

Arnoldus Kivet, supra, *Albertus Kivet* supra. est enim unus idemque.

Arnoldi Lalaini (de Lalaing) Præpositi S. Mariæ Brugensis, Epistola de Congressu Imperatoris Friderici & Caroli Burgundiæ Ducis An. 1473. facto Augustæ Trevirorum, non Latine scripta, sed ex Gallico Latine versa a Rodolpho Agricola, prodiit Basileæ 1518. 4. & recusa in Freheri Scriptoribus rerum Germanicarum Tomo II. pag. 302.

Arnoldus Leodiensis Ordinis Prædicator. Sæculo XIV. Auctor libri de mirabilibus mundi, ordine alphabetico. Vide Jacobum Echardum Tom. I. p. 721.

Arnoldus ex Monacho Ægidiano Brunsvicensi, Ordinis Benedictini, primus Abbas *Lubecensis* Cœnobii S. Joanni Evangelistæ dicati ab Henrico Leone, ab Anno 1175. ad 1210. vel etiam diutius. Vide Joannis Molleri dissertationem de Helmoldo §. 27. seq: Scripsit *derelictorum Helmoldi Supplementum* ab Anno 1171. ad 1209. *libris VI.* ad Philippum, Episcopum Ratzburgensem, qui Helmoldi libris Chronici Slavorum duobus solent subjici, constituuntque in Bangertiana ἐκδόσει librum III. qui primum & secundum Arnoldi complectitur, & lib. IV. V. VI. VII. De hac cæterisque editionibus & continuationibus infra in *Helmoldo*.

Arnoldus de Meldorpe, Sæculo duodecimo scripsit librum meditationum & adhortationum ad fratres in varia loca Sacræ Scripturæ per capita LXVII. quorum titulos ex Codice MS. in Bibliotheca templi S. Petri hujus Urbis Hamburgensis edidit B. noster Staphorstius Tomo III. Historiæ Ecclesiasticæ Hamburgensis pag. 365. seq.

Arnoldus Narbonensis ab Anno 1212. Archiepiscopus, primus contra Albingenses Inquisitor, cujus *Epistolam de Narbonensi Principatu* contra molitiones Comitis Montisfortis, exhibent Sammarthani Tomo I. Galliæ Christianæ pag. 378. (ex Gvilelmi Catelli libro I. Historiæ Comitum Tolosanorum, Tolosæ 1623. fol.) & pag. 379. seq. alteram *de victoria adversus Mauros* Christianos ad locum *Hanas de Tolosa* reportata Anno 1212. 17. Kal. August. ex Ughelli Italia Sacra Tomo I. ubi de Sabinensi Episcopo Joanne de S. Paulo pag. 191. (edit. novæ pag. 164.)

Arnoldus Geilhoven *de Roterodamis*, Augustinianus in Valle viridi, Decretorum Doctor, obiit Anno 1442. cujus Opus in duas Partes tributum, cui titulus: γνῶθι σεαυτόν (corrupte *Gnotosolitos*) sive *Speculum Conscientiæ*, lucem vidit Bruxellis 1476. 1479. fol. Aliud *de septem Mundi Ætatibus*, *ac Romanis Pontificibus*, *Regnis*, *bellis*, *deque vita ac moribus Philosophorum & Poetarum*: sicut etiam *Speculum Collationum*, sive *Repertorium Juris*: *Confessionale fæneratorum*, *Moralisationum currus triumphalis*: *de practica electionis*, *de verbis DOMINI*, *in Regulam S. Augustini* &c. inedita esse existimo. Vide Oudinum Tomo III. pag. 2298. seq.

Arnoldus Saxo, supra *Altahensis*. vide Vossium pag. 363.

Ar-

Arnoldus Hessels *Tungrensis* Canonicus Augustinianus, obiit 1466. relicto tractatu de peccatis mortalibus & de differentia inter peccatum mortale ac veniale.

Arnoldus Luydius *de Tungris*, Theologus Coloniensis, Joannis Reuchlini adversarius, cujus speculo oculari scripta quædam opposuit edita Coloniæ An. 1512. 4. Alia ejus vide sis apud Valerium Andream pag. 82. qui testatur diem obiisse Leodii An. 1540.

Arnoldus Vesaliensis, supra *Haldrenius*.

Arnoldus Villanovanus Medicus, supra, *Arnaldus*.

Arnoldus Vogburgensis, supra, *Emmerammensis*.

Arnolfus. vide, *Arnulfus*.

Vitus Arnpeckius. vide, *Vitus*.

Arnulfus Aretinus Canonicus ac Diaconus circa Annum Christi 1080. scripsit *Vitam SS. Floridi & Amantii*, quam Cangius legit in Codice Naudæano 27.

Arnulfus, sive *Ernulfus Belluacensis* Monachus S. Symphoriani, inde Prior Cantuariensis, hinc Petri Burgensis Abbas in Anglia, ac denique ab Anno 1114. ad 1124. Roffensis Episcopus, amicus S. Anselmi Cantuar. Vide Warthoni Angliam Sacram Tom. I. pag. 329. seqq. ubi *Collectanea* hujus Arnulfi *de rebus Ecclesiæ Roffensis*: & Joannis Picardi notas ad Anselmi Epist. 117. Scripta ejus a Baleo II. 70. hæc memorantur: *Solutiones ad quæstiones Lamberti*, Abbatis Bertiniani. *De corpore & sanguine DOMINI*. *De septem verbis DOMINI in Cruce*. *De Operibus sex dierum*. *Homiliæ & Sermones*. Sed ex his alia ad Arnoldum Bonævallensem, alia ad Arnulfum Lexoviensem referenda sunt, sicut etiam de alio accipiendum Arnulfo, quod ait hunc Roffensem Prælatorum vitia acerbe insectatum fuisse. Vide infra, *Hæresiarcha*. Arnulfi hujus *Epistola ad Walchelinum*, Episcopum Wentanum, *de incertis conjugiis*, in Dacherii spicilegio Tom. II. pag. 410. (editionis novæ Tom. III. pag. 464.

Arnulfus Monachus *de Boeriis* Ordinis Cisterc. in Diœcesi Laudunensi Sæculo XII. exeunte scripsit *Speculum Monachorum*, quod exstat ad calcem operum S. Bernardi Tom. II. edit. novissimæ Mabillonianæ, Paris. 1719. fol. pag. 816. seq.

Arnulfus Monachus *S. Emmerammi* ex Comitibus de Cham & Vochburg. Vide supra, *Arnoldus*.

Arnulfus Hæresiarca, de quo Martinus Polonus lib. 4. de Romanis Pontificibus, ubi de Paschali II. Hic est Arnulfus Presbyter, qui Prælatorum vitia liberius castigavit, atque Cleri Romani insidiis sublatus est sub Honorio II. * Articulus iste quantus quantus est, indignus est prorsus qui scriberetur a viro isto doctissimo. Arnulfus hic alius plane non est a Maginulfo, qui unus fuit ex tribus Romanæ Cathedræ adversus Paschalem II. occupatoribus. Porro de istis narrat auctor vitæ Paschalis II. Albertum, Theodoricum, & Maginulfum alterum post alterum in Romana cathedra post Gvibertum successisse Paschali II. adhuc regnante: eos vero demum pœnas tanto scelere condignas luisse. Quod autem tres isti iidem omnino sint, qui verbis Martini Poloni loco hic a Fabricio indicato exprimuntur, plane constat ex verbis ejusdem Martini. Sic enim ille habet *contra ipsum Pontificem surgentes quidam ex clero Romano tres hæresiarchas, videlicet Albertum, Arnulfum, & Theodoricum diversis temporibus erigere in Papam præsumpserunt. Qui licet in principio D. Papæ multas infestationes fecissent, in fine tamen ab ipso prostrati sunt*. Nec plura lego sive apud Martinum, sive apud alium de eodem Maginulfo; quare miror, cur Fabricius asseruerit hunc Maginulfum factione cleri Romani sub Honorio II. succubuisse

Arnulfus ex Sagiensi Archidiacono *Lexoviensis* in Normannia Episcopus ab Anno 1141. ad 1177. Regem Galliæ Ludovicum VII. An. 1147. in Palæstinam

nam secutus est, & ex illa redux magnis negotiis tractandis tum in Gallia, tum in Anglia Pontificis Legatus, adhibitus fuit. Vide Sammarthan. Tom. II. Galliæ Christianæ pag. 648. seq. & Brancasium in Apologia pro hoc Arnulfo, (a) Gallice edita. De scriptis Arnulfi hæc habeo, quæ addam clariss. Cavei industriæ: Editio *Epistolarum*, *Concionum*, & *Epigrammatum* curata ab Odone Turnebo, Hadriani filio, Parisiis 1585. 8. repetita etiam est in Bibliotheca Patrum Coloniensi Tom. XII. deinde in Lugdunensi Tom. XXII. *Tractatus de Schismate* a Dacherio editus, exstat in nova Spicilegii editione Tomo I. pag. 152. Sed etiam *Sermonem in Annunciatione B. Virginis* vulgaverat Dacherius Tom. XIII. & *Epistolas tredecim*, quæ cum fragmento alterius sermonis recusa sunt Tom. III. edit. novæ pag. 507. seqq.

Arnulfus Lugdunensis Archiepiscopus, qui a Jacobo Bergomensi & aliis memoratur, nullus fuit. Vide Joannem Picardum ad Anselmi Epist. 117. p. 577.

Arnulfus Mediolanensis, Arnulphi I. Archiepiscopi ab Anno 971. ad 975. Mediolanensis, fratris pronepos, (b) & ab Arnulfo II. ac III. itidem Archiepiscopis Mediolanens. ab Anno 999. & 1093. distinguendus: auctor *Chronici gestorum Mediolanensium* distincti in *libros quatuor* ab *Anno Christi* 925. *ad* 1076. editi ab illustri Leibnitio Tomo III. Scriptorum Brunsvicensium pag. 727. 746. & in Tomo quarto Thesauri Scriptorum Italiæ Burmanniani, Lugduni Batavorum 1722. fol. sed melior editio (c) cum variis Lectionibus & notis in Tomo quarto Corporis Muratoriani Mediolanensis. Citatur hic Arnulfus a Gvalvaneo Flamma aliisque junioribus. Vide Gundlingiana XIX. 3.

Arnulfus a *Monte S. Eligii* apud Atrebatum Canonicus Regularis circa Annum Christi 1170. ad Frumaldum Atrebatensium Episcopum scripsit *Commentarium in Canonem Missæ*, quem MS. in variis Belgii Bibliothecis memorat Valerius Andreas pag. 89. Biblioth. Belgic. Præfationem edidit Edmundus Martene Tomo I. Anecdotorum pag. 477. in qua Arnulfus ait hanc expositionem se excerpsisse ex Ambrosio, Augustino, Hieronymo, Gregorio, Isidoro, Vigilio, & Fulgentio.

Arnulfus Roffensis. vide supra, *Belluacensis*.

Arseninus, Grammaticus & Rhetor Patavinus, circa An. 1216. auctor *Quadrigæ*, sive regularum dictandi, libelli sententiarum & proverbiorum &c.

Arsenius Leodiensis, Ordin. Benedictini Monachus S. Pauli Romæ, inde Abbas S. Mariæ de Florentia, Anno 1442. scripsit *Epistolam* pro commendatione Regulæ S. Benedicti *ad Johannem de Turrecremata*, quæ Cardinalis hujus Commentariis in illam Regulam præfigitur excusis Paris. 1494. fol. Colon. 1575. fol.

Galfridus Arthurus. infra *Galfridus*.

De *Arvernia*. infra *Gerardus*, *Petrus*.

Arvodolphus, Monachus Fuldensis, qui circa An. 1160. *Vitas Sanctorum* scripsit memoratas Georgio Wicelio in Præf. Hagiologii & Johanni Bollando, sed adhuc quantum scio ineditas.

S. Asaphus, ex Nortvvallia Britanniæ, Abbas Elguensis atque inde Episcopus circa An. 590. traditur scripsisse *Ordinationes Ecclesiæ suæ*, & *vitam* Magistri sui *S. Kentigerni*. Vide Pitseum pag. 103. & Kentigerni vitam in Actis Sanctorum 13. Januarii.

Historia de Episcopis & Decanis *Asaphensibus* & Londinensibus a prima Sedis utriusque origine usque ad An. 1540. cum appendice veterum diplomatum & Instrumentorum edita ab H.

(a) Apologie d' Arnoul, Eveque de Lizieux, par Mr. de Brancas. Memoires de Trevoux 1725. pag. 1619.

(b) Ughellus Tom. IV. Italiæ Sacræ pag. 98. 99. 116. editionis novæ Pagi ad Annum 497. num. IX.

(c) Memoires de Trevoux 1727. pag. 2212.

H. Warthono Lond. 1595. 8. Hic primum Episcopum S. Asaphi fuisse sibi persuadet Gilbertum A. 1143.

Nicolaus Ascelinus, Ord. Minor. qui cum Joanne de Plano Carpini A. 1246. auspiciis Innocentii IV. iter suscepit in Tartariam & alias Asiæ regiones, cujus descriptio Latine MS. Lugduni Batav. inter Codices Isaaci Vossii. Ampla ex eadem excerpta apud Vincentium Bellovacensem speculi hist. libro postremo sive 31. Gallice post alias editiones in sylloge Petri van der Aa, Lugduni Batavorum 1729. 4. Recueil de divers voyages curieux faites en Tartarie &c.

Asclepiodotum, de vita Diocletiani aliquid in literas misisse, ex Vopisci Aureliano c. 44. non ab re Viri docti colligunt. Fuit Asclepiodotus, incertum an ille, præfectus Prætorio sub Constantio. Alius deinde junior Consul An. C. 423. de quo Jacobus Godofredus in prosopographia Codicis Theodosiani.

Asclepius Afer, de quo Gennadius (qui A. 495. scripsit) cap. 73. *in Bajensi* (Numidiæ) *territorio vici non grandis Episcopus, scripsit adversum Arianos & modo adversum Donatistas scribere dicitur. In docendo autem ex tempore, grandi opinione celebratur.*

Simon Ash, sive *Fraxinus* Canonicus Ecclesiæ Herefordiensis in Anglia circa A. C. 1190. amicus Sylvestri Giraldi Cambrensis, pro cujus *speculo Ecclesiæ*, quo vitia sæculi sui & Cisterciensium mores ille notaverat, scripsit *apologiam duplicem;* leoninis versibus alteram, alteram elegis defensurus adversus *Adamum Dorensem* Monachum Cisterciensem. Utriusque specimen apud Joannem Prince in illustribus Devoniensibus, & ex eo in Actis Erud. A. 1702. p. 283. ubi & *Epistolæ* illius ad diversos, & *Carminum* libri, atque aliud *ad Magistrum Giraldum* scriptum memorantur.

Liber *Asini pœnitentiarius*, de quo Mathias Flacius in Catalogo testium veritatis pag. 903. edition. primæ Basil. 1556. 8. *Nactus sum perelegans poemation, titulo Pœnitentiarius Asini, 200. annis vetustius. Nam erat adscriptum, completus anno Domini 1343. Dubito, an de descriptione, aut prima compositione. In eo inducuntur, Lupus, vulpes & asinus, pœnitentiam agentes. Primum confitetur lupus vulpi, quæ facile eum absolvat, & insuper etiam excuset. Deinde lupus consimilem clementiam vulpi confitenti exhibet. Verum ubi asinus, qui stramen cuidam Romam religionis ergo peregrinanti circa tibias vinctum detraxerat, optime sperans (utpote qui sciret sua peccata leviora esse, quam lupi aut vulpis) ibi demum omnis severitas disciplinæ ostenditur, nec ulla prorsus venia dignus reperitur asinus, sed mox a suis spiritualibus patribus devoratur.*

Immensum scelus est, injuria quam peregrino
Fecisti, stramen subripiendo sibi.
Non advertisti, quod plura pericula passus;
Plurima passurus, quod peregrinus erat:
Non advertisti, quod ei per maxima terræ
Et pelagi spatia sit peragranda via.
Non advertisti sanctos, nec limina sancta.
Sanctorum sanctam sed nec Hierusalem.
Ille retransivit eadem loca, tam violentum
Ex inopinato sensit adesse malum.
De Papa taceo, cujus protectio talem
Conduxit, cujus tu vilipendis opem:
Totius Ecclesiæ fuerit cum nuncius iste,
Pertulit abstracto stramine damna viæ.

Asserius ex Menevia Cambriæ metropoli, Episcopus in Anglia Schireburensis, qui Ælfredo Regi auctor fuit condendæ Academiæ Oxoniensis: Diem obiit An. 909. Ejus *Historiam de rebus gestis Ælfredi Regis* optima fide scriptam vulgavit Matthæus Parkerus, cui

Joan-

Joannes Asserus dicitur, Londini 1574. deinde inter Anglicarum rerum Scriptores Gvilelmus Camdenus, Francof. 1602. fol. hinc cum notis Henrici Speelmanni prodiit Oxoniæ 1678. fol. denique edidit Thomas Hearne, A. 1707. 8. Ejusdem *Chronicon*, sive *Annales* a Julii Cæsaris in Britanniam adventu usque ad suam ætatem primus edidit Thomas Galeus inter Scriptores rerum Anglicarum, Londini 1691. fol. pag. 141. una cum paralipomeno alterius auctoris (quod additum jam memorat Baleus II. 25.) usque ad An. 914. Unde non valet argumentum, quo annales hosce Asserio abiudicat Oudinus, quod ad Annum 909. leguntur hæc verba: *Asserius Schireburnensis obiit, & Fritestanus suscepit Episcopatum Wintoniæ*. Annales illos *Chronicon S. Neoti* vocat Lelandus, quod in Monasterio S. Neoti illos vidisset sine nomine auctoris. Idem cap. 118. 119. vitam Ælfredi, *librum Annalium* appellat, in quo Regis gesta *pro rei Majestate tanquam rarus Apelles depinxerit*, cujus venustate captus Marianus Scotus ex ea selegerit, quibus suam Historiam interpolaret. Testatur etiam *Boetium de Consolatione Philosophiæ* lucidis commentariolis ab Asserio illustratum.

Astensia Chronica. infra in *Ventura*.

Astesanus ex Asta Subalpinorum Urbe, Ord. Minor. defunctus circa Annum 1330. Auctor *summæ de casibus conscientiæ*, quæ ab eo *Astesana*, sive *Astensis*, appellatur, distincta libris VIII. Prodiit Norib. 1482. & Venet. 1519. fol. Waddingus editiones etiam Venetas A. 1468. & 1480. commemorat. *Canones Pœnitentiales*, qui cum Gratiani decreto edi solent, & ab Antonio Augustino iterum vulgati sunt ad calcem Pœnitentialis Romani & aliorum hujus argumenti librorum, Venet. 1584. 4. petiti sunt ex summæ Astesanæ lib. V. tit. 32.

Astesanus, alter priori suppar atque itidem Ord. Minor. cui præter *Sermones* a Waddingo tribuuntur *Commentaria in Apocalypsin*, & Commentaria *in libros Sententiarum*.

Astronomus, qui Vitam Ludovici Pii scripsit ab A. 776. ad 814. optimus ex scriptoribus temporum illius Imperatoris, editus a Petro Pithœo, Reubero, Andrea du Chesne Tom. II. pag. 286. & Gallice etiam versus a Lud. Cousino Paris. 1683. 12. Vide Jacobi le Long Bibl. Histor. Galliæ n. 6789. seqq. p. 332.

Athelardus. supra, *Adelardus*.

Athelnotus, Lelando *Æthelnotus*, aliis *Eylnotus*, Trithemio *Egelnotus*, Monachus Ordinis Benedictin. apud Canutum Magnum, Dacorum sive Danorum Anglorumque Regem, gratiosus, Archiepiscopus Cantiorum, sive Cantuariensis ab Anno 1020. (a) ad 1038. a Trithemio cap. 319. præter *Epistolarum* librum traditur scripsisse *in laudem Mariæ*. Nihil autem ejus scriptorum sibi venisse ad manus testatur Jo. Lelandus cap. 129.

Athelstanus, Eduardi Senioris Filius, Angliæ Rex ab Anno 924. ad 939. a doctis quibusdam Hebræis in regno ejus ad fidem conversis Vetus Testamentum ex Hebræo in sermonem Anglicum verti curavit, atque teste Pitseo pag. 173. scripsit & ipse non pauca, quæ servantur MSta tum Anglice, tum Latine. *Librum de rebus Astrologicis*, & *correctionem Legum antiquarum*, *novasque Leges* & *Constitutiones ad clerum*, *aliosque subditos*. Legum Ecclesiasticarum veterem versionem Latinam exhibet Speelmannus Tomo I. Conciliorum Angliæ pag. 401. seqq. & pag. 396. Concilium Grateleanum sub Athelstano habitum. Aliæ Leges Athelstani in Chronico Joannis Bromtoni, in Gvilelmi Lambardi Archæonomia, & Abrah. Wheloci ac Dav. Wilkinsii editionibus Legum Anglicarum.

Atilius, sive *Attilius Fortunatianus*, incertæ ætatis Grammaticus, cujus *ars Grammatica* & *de metris Horatianis* ex-

(a) Warthoni Anglia Sacra Tom. I. p. 86.

ſtat in Grammaticis Eliæ Putſchii pag. 2661. 2706. De aliis Attiliis in Bibliotheca Latina.

Atinenſis Eccleſiæ Chronicon ab Anno primo Julii Cæſaris ad Au. Chriſti 1355. editum ab Ughello Tom. X. Italiæ Sacræ pag. 37. Exſtat & in Tomo ſeptimo Scriptorum Italiæ corporis ſplendidi Mediolanenſis.

Paulus Attavantius, Florentinus Ordinis ſervorum Mariæ, de cujus Ordinis origine *dialogum* ad Petrum Medicem Coſmi filium ſcripſit diſceſſitque ex hac vita A. 1499. æt. 80. Ejus Theſaurus Concionatorum, ſive Quadrageſimale de reditu peccatoris ad Deum, prodiit Mediolani 1479. Præterea memorantur a Poſſevino & aliis ejus Quadrageſimale Paulinum. Sermones de Sanctis. Commentaria ejuſdem in VII. Pſalmos pœnitentiales, in XII. minores Prophetas, in Orationem Dominicam & in Apocalypſin. Declaratio Litaniarum & collectarum. Vita B. Franciſci Senenſis, nec non Philippi Florentini, Ordin. Servorum inſtauratoris. Breviarium Decreti, Decretalium, Sexti & Clementinarum. Vide Julium Nigrum de ſcriptoribus Florentinis p. 445. (ubi typorum errore vocatur *Paulo Attaccanti*) & accuratiorem de hoc ſcriptore notitiam in Diario eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. p. 106. ſeqq. * Dialogus Pauli hujus a Cl. Lamio ſemel excuſus eſt ſeorſum typis Florentinis; iterum vero, eodem curante prodivit in volumine XII. Deliciarum. In præfatione hæc alia ejus opera præter ea, quæ Pocciantus, & ex illo Fabricius hic exhibet, ex Ceracchino recenſentur: *hiſtoria*, & *miracula imaginis Annunciatæ; Geſta BB. Ordinis ſervorum; oratio de laudibus ejuſdem Ordinis; Gentis Gonzagæ hiſtoria*. Addit Poccianatus *commentaria in opera Dantis*, & *Petrarchæ*.

Atto Abbas *Vallumbroſanus* & deinde Epiſcopus *Piſtorienſis* (*a*) ab A. 1133. ad 1153. ſcripſit *vitam S. Joannis Gvalberti*, Ordinis Vallumbroſani fundatoris, quæ exſtat in Actis Sanctorum 12. Julii Tom. III. pag. 365. Sed *vita S. Verdianæ*, quam ad hunc Attonem, quidam referunt, junioris eſt ſcriptoris, cum Verdiana diem obierit An. 1242. Vide Acta Sanctor. Calendis Februarii, & Raph. Badium ad Laurentii Jacomini Hetruſcam vitæ illius verſionem editam Florentiæ 1692. 8. Giornale de' letterati in Modona Anno 1692. pag. 315. ſeq.

Atto, ſive *Haito II.* ab A. 945. ad 960. & ultra *Vercellenſis* Epiſcopus, cujus *Capitulare* capitibus ſive canonibus 100. & libellum *de preſſuris Eccleſiaſticis* & *Epiſtolas IX.* edidit Dacherius Tomo VIII. ſpicilegii (in edit. nova Tom. I. p. 402. ſeqq.) Teſtatur etiam Dacherius vidiſſe ſe MSS. hujus Atonis *ſermones* XVII. & *polyptychum* ſive *perpendiculum*, quo noxia redarguere & honeſta ſancire docet.

* *Attonis Vercellenſis* Epiſcopi epiſtolas XI. (niſi forte mendum ſit typographicum pro IX.) cum Polyptico, & canonibus ſervat Bibliotheca Vaticana. Montfauc. Biblioth. MSS. pag. 116.

Auctus, ſive *Actus*, *Actius*, Florentinus idem cum Attone Monacho Vallis umbroſæ, Ordinis Benedict. & Epiſcopo Piſtorienſi, de quo jam dictum. Adde Acta Sanctorum 22. Maji Tomo V. pag. 194. ut Julium Nigrum de Scriptoribus Florentinis pag. 72. ſeq. prætercam. Scripſit præter *Vitam S. Joannis Gvalberti*, Vallumbroſani fundatoris, apud Surium & in Actis Sanctorum 12. Julii, etiam Vitam *Bernardi Uberti* Cardinalis, medio Sæculo XI. de quo Ciacconius pag. 436. & *de translatione capitis S. Jacobi Apoſtoli* Piſtorium: nec non *Epiſtolas*, Bernhardo Vallumbroſano, vitæ ejus ſcriptori memoratas.

Audelaus Presbyter circa A. 700. de vita S. Fortunati, presbyteri diœceſeos Spoletinæ, Tom. I. Act. Sanctor. Junii pag. 75. ſeq.

Au-

(*a*) Ughellus Tomo III. Italiæ Sacræ pag. 456. ſeq. Vide infra, *Auctus*.

Audentius Episcopus Hispanus teste Gennadio c. 14. scripsit *de fide adversum hæreticos* Manichæos, Sabellianos, Arianos & Photinianos, qui Gennadii tempore Bonosiaci vocabantur & JESUM docebant Divinitatis initium tunc a DEO Patre accepisse, cum de Maria virgine homo DEO fabricante conceptus & natus est. De Bonoso, a quo nomen Bonosiacis, vide infra, *Bonosus*.

Audoenus, infra, *Dado*.

Audradus Modicus (*a*) Episcopus, ex cujus *libro Revelationum* scripto circa A. 853. excerpta leguntur apud Andream du Chesne Tom. II. scriptorum Hist. Francorum p. 990. 993. In his mentio libri *de fonte Vitæ* scripti carmine hexametro ad Hincmarum Archiepisc. Remensem, quod edere voluit Labbeus, ut innuit pag. 57. Bibl. MSS. Sed primus vulgavit Casimirus Oudinus primo loco inter Veterum aliquot Galliæ & Belgii opuscula. Lugduni Batav. 1692. 8. præter rem tamen Hicmaro tribuens, qui Andradum auctorem habet. * Hujus meminit Albericus Monachus trium fontium ad annum 842. ubi & accepta quædam ex ejus libro profert. Extitisse vero dicit ex sacerdote Chorepiscopum Senonensem, quam dignitatem deponere jussus fuit in Concilio Parisiensi anni 849. quo in concilio omnes pariter *Chorepiscopi*, *qui erant in Francia*, *depositi sunt*.

S. Aventini elogium apud Labbeum T. II. Bibl. novæ MSS. p. 349.

Joannes Thurmaier, sive Duromarus (Thurinomarus) *Aventinus* a patria, civitate Bavariæ Abensberga, a qua Abusinensem potius dicendum fuisse notat Lambecius, (*b*) quoniam civitas illa in itinerario Antoniniano Abusina appelletur. Natus An. 1474. (*c*) magna doctrinæ & ingenii laude relicta obiit Ratisbonæ Anno 1534. ubi An. 1529. ob hæreseos suspicionem (*d*) a Principibus Bavariæ, quibus operam suam navarat, missus in carcerem & non diu post iterum libertati redditus fuerat. De vita ejus & scriptis præter Hieronymum Zieglerum, & G. H. A. sive Hieronymum Augustum Groschufium, atque Annalium Aventini editores, & Danielem Gvilelmum Mollerum Dissertatione de Joanne Aventino, Bæliumque, & Auctores Dictionariorum Historicorum, consulendi Parnassi Boici Scriptor (*e*) Parte VII. pag. 28. seq. Isaacus Bullartius Tomo I. Academ. pag. 146. (qui effigiem quoque ære descriptam exhibet, ut Boissardus Tomo II. imaginum pag. 222.) Joannes Georgius Betulius, sive Burchardus in Epistola ad Amicum edita Hanoveræ 1710. 8. Joannes Georgius Schelhornius in Amœnitatibus Litterariis Tom. V. pag. 81. 302. & Tom. VI. p. 596. Scripta Aventini distincte referre operæ pretium duxi:

1. *Annalium Boicorum* a primis Germanorum temporibus *libri septem* usque ad An. Christi 1450. quo opere non solum Bavaricis, sed totius Germaniæ rebus insigne affundit lumen, quanquam in antiquitate etiam fabulis honorem esse permiserit. Cœpit illud Opus Anno 1519. 6. Februarii, ut ex autographo ejus in Bibliotheca Gvelpherbytana W. E. Tentzelius (*f*) notavit. Non edidit Aventinus ipse, sed viginti demum annis interjectis post ejus obitum Hieronymus Zieglerus, Ingolstadii 1554. fol. nec sine locorum

(*a*) *Modici* nomen videtur adscitum ex modestia, ut *Cerni* &c. Vide infra, de *Balbis*.

(*b*) Lambecius Tom. II. pag. 471. Adde Aventinum ipsum libro VII. cap. 26. Schelhornii Amœnitates Lit. Tom. V. pag. 86.

(*c*) Sic Parnassus Boicus ex Aventini autographo, licet Nicolaus Reusnerus in Iconibus pag. 58. Paulus Freherus pag. 1443. & alii communiter ponant An. 1466.

(*d*) Pirckheimerus Epistola ad B. Rhenanum edita a Gundlingio præfat. ad Annales Aventini. D. G. Mollerus Dissertat. de Aventino §. XI. Altdorf. 1698. 4.

(*e*) *Neu-eroffneter Musen Berg von DenckK und LesvvürdigKeiten aus der gelehrten VVelt, zumahlen aus den Landen zu Bayern. zu Munchen* 1725.

(*f*) *Monathliche Unterredungen* Anno 1694. pag. 753. Curiense Bibliothec. Anno 1704. pag. 440.

quorundam alteratione vel omissione. Integriores deinde nactus vulgavit Nicolaus Cisnerus, Basil. 1580. fol. recusos ibidem 1615. 1627. & denique prodiere curante celeberrimo Viro Nicolao Hieronymo Gundlingio, Lipsiæ 1710. fol. in qua editione dolendum auctores, quos Plinii exemplo sub cujusque libri initium Aventinus nominaverat, desiderari. Loco Zieglerianæ autem præmisit Gudlingius, vitam Aventini scriptam a Groschusio, addidit etiam ejusdem Aventini Abacum, de quo mox sum dicturus, & Helvetiam Francisci Gvillimanni. Opportunum est in hac editione libris divisis in capita, capitibus in minores sectiones sua singulis argumenta præmitti. Libri septimi capite extremo Aventinus: *Alberti IV.* (Principis Bojariæ) *vitam & egregia facinora, item ea, quæ sub ipso deinde prole ejus gesta sunt, quæ ego maxime memorabilia existimo, proprio operi dicare decrevi*. Illud nunquam lucem vidit, quod sciam, sicut nec alia ejus, quorum spes facta a Gesnero pag. 386. Bibliothecæ. *Chronicon de quatuor Monarchiis, Ecclesiastica Historia* ab Orbe condito ad nostra tempora. *L. Apuleji* & *Symmachi* dialectica. Grammatici *Diomedes*, utraque erat *Donati*, *Servii* de quantitate syllabarum, & centimetrum: *Manlius Theodorus*, quem ait scitissime de metris scripsisse: & *Eurycius* discipulus Prisciani, quem maximum assertorem Analogiæ ait optime scripsisse de conjugationibus. Notæ in *Claudianum* Poetam & Germaniam *Taciti*. *Pondera, mensuræ, moneta, pedes, passus, perticæ, stadia ad nostram formam redacta*. Hymnus *de cœlesti sphæra* correctus cum Græcis, quæ ante deerant, atque veris *Cœli imaginibus*: per quem hymnum, Germanici Aratum intelligo. *Errores recentiorum in Cosmographia & Astronomia*. *Imperatorum veterum monetæ* cum imaginibus & inscriptionibus. *Dictionarium* Græco-Latinum & Latino-Græcum cum quotidianis collocutionibus Græca ac Romana Lingua.

Paralipomena ad Annales, nec in Gundlingiano Aventino obvia, nobilissimus Struvius ex Bibliothecæ Jenensis Codice edit. Cisnerianæ vulgavit in Tomo I. Actorum Litterariorum ex MSS. fasciculo VIII. pag. 20. 28.

Epitome horum *Annalium* edita Germanice, cum Tabulis XXX. Historicis & Genealogicis, Norimbergæ 1522. in folio. *Bayrisches* Chronicon: *in Latein verfertiget und in syben Büecher getailt, ein Kurtzer Aufszug*. Vide laudati Schelhornii amœnitates Litterar. Tom. V. pag. 82. seqq.

Germanicam versionem Annalium absolvit Aventinus An. 1533. quam inscripsit *Chronicon*, & divisit in *libros VIII.* licet non ulterius, quam Latinum opus progrediatur. Multa vero passim addidit, ut in libro statim primo, alia etiam omisit, ita ut utraque Latina & Germanica conjungere, atque una ex alteris supplere & illustrare sit necesse. Prodiit demum (itidem ut Latina post auctoris mortem) cum præfatione Simonis Schardii, Tabulisque XXX. Historicis & Genealogicis, Francofurti 1566. fol. atque restituta a Nicolao Cisnero libri I. Lacuna 1580. & Francofurti 1622. fol. adde quæ notavit Joannes Fridericus Fellerus in Clarissimi Struvii *Historisch-Politischem Reichs*. Archiv. III. p. 254. seqq.

2. *Abacus & vetusta Latinorum per digitos manusque numerandi & loquendi consuetudo*, prodiit Ratisbonæ 1532. 4. & ad calcem Annalium edit. Gundlingianæ, Lipsiæ 1710. fol. Confer, si placet, quæ de *Beda*, quem Aventinus est secutus, aliisque hujus argumenti scriptoribus dixi in Bibliotheca Latina IV. 6. 12. Tom. II. edit. Venetæ pag. 447. seq.

3. *Chronicon*, sive *Annales Schirenses*, editi primum Biponti 1600. 4. & cum Conradi Philosophi, Præpositi Schirensis, qui An. 1241. obiit, Chronico originis & fundationis ejusdem monasterii, Augustæ Vindel. 1616. 4. & cum notis

tis P. F. Stephani, Abbatis Schirensis, Ingolstad. 1623. fol. & cum eodem Conrado, Stephanique notis, & continuatione Georgii Christiani Johannis, Argentorati 1716. 4.

4. *De antiquitatibus ac monumentis Utinensibus, sive Otingensibus*, (Alt-Oeting in Bojaria superiore) Norimbergæ 1518. 4. & in Joannis Petri Ludevvig Scriptoribus Bambergensibus, Francofurti 1718. fol. Tomo II. & Germanice cum auctario Martini Eysengreinii, Præpositi Otingensis, Ingolstad. 1751. 8. Meminit hujus libri a se editi Aventinus lib. IV. annalium Boicorum IV. 17. §. 4. & 5.

5. *De Turcarum origine & causis, cur ita invalescant, & quomodo pelli possint*. Latine in Philippi Loniceri Chronicis Turcicis Tomo I. pag. 113. Francofurti 1578. fol. post editiones Germanicas Henrici Mulleri in commentariis de rebus Turcicis, ibidem 1563. 1573. fol. quas expresserunt etiam Leonh. Fronspergerus *im Kriegs: Bach*, Tom. III. pag. 300. & Goldastus *in Politischen Reichs - Handeln*. pag. 470. *Von Gegen-Wehr und Ursachen des Türckischen Krieges*. Prodiit & separatim Biponti 1597. 4. scriptusque hic liber ab Auctore Anno 1529. cum Solimannus Imperator Viennam oppugnandam sibi sumsisset.

6. *Vita Henrici IV.* aliaque hoc titulo: *Divis Dionysio Areopagitæ, Hemerano, Bolfgango, tutelaribus Bojariæ numinibus S. Illustriss. que Principibus Bojorum Vilelmio Litavico, Ariovisto D. D. Imp. HENRICI IV. Cæs. Aug. Ducis vero Bojorum septimi vita. Ejusdem* Epistolæ *inventæ a Johanne Aventino, editæ vero a sodalitate literaria Bojorum. Clariss. atque Illustriss. Principis Friderici Ducis Saxoniæ* &c. *Epistolæ ad Johannem Aventinum. Ejusdem Principis capita rerum, quas ipsi absolvit Aventinus: ad eundem Principem Aventini Carmina: Auctores quidam quos Aventinus invenit, & qui nondum impressi sunt. Sodalitatis literariæ Bojorum carmina, cum Privilegio Imperiali*. Typis exscriptum est Augustæ Vindelicorum in Sigismundi Grimm Medici, & Marci Wirsung officina, Mense Augusto Anno MDXVIII. in forma quadripertita. Libri, quos invenisse se in epistola ad Leonardum de Eck de Wolfseck, ejusque & principum suorum auspiciis publicaturum ait, sunt sequentes: (a) *Divi, Cyprianus & Victor Martyres CHRISTI. Jus pontificium integrum. Lex Salica integra cum additamentis Caroli Magni, Litavici primi, Lutharii primi, Augustorum. Fragmenta quædam veterum JCtorum*. Vitrobius de Metallis. *Alberti Magni Magia. Mathematica Hermanni Comitis Veringens. & ejus Chronicon. Jordanus Episcopus integer, cum annotation. & commentar. Albert. Bojemi. Provinciarum Rom. Imperii cum insignioribus urbibus descriptiones. Regino & Romerius præsules de rebus Germanicis. Veronardus Noricus de rebus Bojorum. Albertus Bojemus itidem Decurio Bathavinus, consiliarius Otonis primi comitis Palatini Rheni & Ducis Bojorum. Fortunatus Episcopus Pictonum, qui XI. libros carminum ad Gregorium M. Pont. Max. scripsit; ejus sunt* Salve festa dies & Crux fidelis, *quæ imperiti aliis falso tribuunt. Euticius Grammaticus. Aspar Grammaticus. Diomedes integer*. Theodorus Mallius de metris. *Ars Donati. Grammatica vetus Græca. Lexicon Græcum & Latinum vetustissimum, quod Pomponius Lætus se in Norico legisse gloriatur, & Hermolaus Barbarus citat*. Prioribus literis Friderici Saxoniæ Elect. ad Aventinum Torgaviæ Dominica Esto mihi a A. MDXIV. exaratis hæc est inscriptio: *Von Gottes Gnaden Friderich Herzog zu Sachsen* &c. *und Churfurst* &c. *Unserm lieben besondern deß hochgebohrnen Fursten unsers lieben Oheyms Herzog Ernsts zu Bayern* &c. *Zuchtmaister* Johann Aventin Magister.

7. In Bibliotheca Amplissimi Senatus Lipsiensis servantur MSS. libellus *de*

(a) Secuti sumus in iis enarrandis ipsius Aventini orthographiam.

de origine Urbis Ratisbonæ scriptus in Comitiis Reginoburgicis An. 1532. Et alius *de veterum Romanorum disciplina militari, atque de expeditionibus Christianorum Saracenicis* An. 1529. Et alius, quem jam editum dixi, *de causis Turcicæ potentiæ*. Vide B. D. Gottfridum Christianum Gœtzium de Bibliotheca Lipsiensi pag. 31.

8. *Epistolæ* quædam manu Aventini scriptæ servantur in Bibliotheca Celsissimi Gothani Ducis (*a*) e quibus duas publicavit W. E. Tentzelius in Diario Litterario vernaculo, quod curiosæ Bibliothecæ titulo exstat editum Anno 1704. pag. 440. seq.

Epistola ad Joachimum Vadianum data Anno 1530. ubi referuntur argumenta librorum X. *Germaniæ illustratæ*, sive *Capita rerum, quibus illustrabitur Germania ab Aventino, modo contingat benignus Mecœnas*. Exstat apud Gesnerum pag. 385. Bibliothecæ, & in Aventini Abaco, & in vita ejus scripta a Grosschusio, & in Goldasti centuria Epistolarum Philologicarum Francof. 1710. & Lipsiæ 1674. 8. pag. 187. 195. Non dubium autem videtur, idem opus esse, quod deinde in septem libros Annalium Aventinus contraxit.

Rudimenta Grammaticæ Lipsiæ 1519. & 1522. 4. editio secunda locupletior. Auctor se vocat *Joannem Aventinum Duromarum*.

Augiense Chronicon ab Anno 709. ad 954. cum additione Wilhelmi, Archiepiscopi Moguntini, in Miscellaneis Baluzii Tom. I. pag. 496. 500.

Augustense Chronicon ab An. 973. ad 1104. Tom. I. scriptorum rerum German. Freheri.

Augustinus de Ancona, vide infra *Aug. Triumphus*.

Augustinus de Asculo, Augustinianus circa A. 1385. qui scripsit Moralia in Genesin, Lectiones in Scripturam, in Evangelia Dominicalia, in libros Ethicorum Aristotelis & in quatuor sententiarum libros Petri Lombardi. Librum prolixiorem *de Conversatione novitiorum*, qui MS. Cantabrigiæ servatus, ad alium auctorem referendum esse ipse Caveus monuit.

Augustinus de Roma, Gregorii M. discipulus, ex Abbate Romano legatus A. 598. in Angliam & Archiepiscopus primus *Cantuariensis*, defunctus A. 604. de quo præter Warthonum tomo priore Angliæ sacræ, adeunda Acta Sanctorum 26. Maji Tom. VI. p. 373. seqq. ubi etiam pag. 375. vita scripta a *Gocelino* Monacho ex editione Mabillioniana, & p. 411. historia translationis. Ejus *interrogationes XI. ad Gregorium M.* Papam, cum Gregorii responsis, in editionibus Gregorii M. ad calcem ejus Epistolarum, & in Bedæ historia Anglorum lib. I. cap. 27. quæ in editione Abrahami Wheloci etiam veterem Saxonicam versionem adjunctam habet.

Augustinus Dathus, Senensis Philosophus & Orator defunctus in patria Anno 1479. cujus *Historiæ Senensis* libri III. *Historia Plumbinensis*, *Stromata*, sive Miscellanea Critica & Philosophica, opus imperfectum *de immortalitate animorum*; & *Orationes*, *Epistolæ*, aliaque scripta junctim vulgata a nepote, Senis 1503. fol. & recusa Venet. 1516. fol. apud Caveum diligenter recensentur.

Augustinus Eucadius ex solo mihi notus Vossio, qui notat ei vitas VIII. Imperatorum & descriptionem Danubii fluvii MSta exstare in Bibl. Cæsarea.

Augustinus de Favaronibus Romanus, Augustiniani Ordinis ab A. 1419. Generalis & Episcopus ab A. 1431. Cæsenas ac denique *Nazarenus* Archiep. in ditione Neapol. Obiit A. 1443. Hic unus ex illis quos ad examinandas S. Brigittæ revelationes A. 1419. designaverat Urbanus VI. Commentaria ejus in Epistolas Pauli, Canonicasque & Apocalypsin, scriptaque de perfecta justitia militantis Ecclesiæ, de principatu

(*a*) D. Ern. Sal. Cypriani Catalog. Codicum MSS. Gothan. p. 67. n. CXXI.

tu Papæ, de potestate Principum in collatione bonorum suorum Ecclesiis facta, aliaque apud Elssium p. 93. seq. commemorantur. In quibus etiam liber A. 1435. reprobatus in Concilio Basileensi sessione 22. Tomo VIII. Harduin. pag. 1199. (atque inde in Indice Romano) tributus in tractatus tres, quorum primus *de sacramento unitatis JESU CHRISTI & Ecclesiæ:* secundus *de Christo capite & ejus inclyto principatu:* tertius *de charitate Christi circa electos & ejus infinito amore.*

S. *Augustinus* natus An. 354. Idibus Novembris Tagastæ in Numidia Doctor Ecclesiæ inclytus, ex auditore Manichæorum A. 387. conversus & baptizatus a S. Ambrosio, nec diu post ab An. 396. Episcopus in Africa *Hipponis Regii*, sive *Hipponensis*, & post diligentem operam cum insigni laude positam in agro Domini, & post certamina advers. Ethnicos, Arianos, Manichæos, Pelagianos, & Donatistas, diem obiit, teste Prospero, A. C. 430. die 28. Aug. Theodosio XIII. & Valentiniano III. Coss. De vitæ ejus scriptoribus atque de editionibus operum jam dixi in Biblioth. Latina IV. 3. neque aliud in præsenti velim dictis addere, quam luculentam illam editionem eruditorum Benedictinorum, quæ iterata fuit Parisiensibus typis & Amstelodamensibus, novissime etiam recusam esse Venetiis, prælo Jo. Baptistæ Albrizzi An. 1733. in qua nonnulla S. Augustini scripta etiam collata exhibentur cum MS. antiquissimo Bibl. Capituli Veronensis.

Eodem tempore clarus *Augustinus* post Chromatium Episcopus Aquilejensis, Primas Venetiarum, Histriæ, Norici utriusque & Rhætiæ ab A. 414. ad 422. cujus hoc elogium in aula Patriarchali apud Utinum, litteris plus quam uncialibus descriptum notavit Henr. Norisius: (*a*) *Augustinus urbe Roma a Gothis devastata consternatos Aquilejensium animos jejuniis & supplicationibus sacris ad Divinam opem implorandam erexit.*

Augustinus de Besignano, *Neapolitanus* Ord. Minor. medio sæculo XV. cujus *expositio super Magnificat*. MS. inter libros Bibliothecæ Petrinæ hujus Urbis. Vide B. Staphorsti nostri Hist. Ecclesiæ Hamburg. Tom. III. p. 252. 259. seq.

Augustinus Novellus de Terano sive Interamnensis, Eremita S. Augustini obiit Anno 1310. de quo Elssius pag. 100. seqq.

Augustinus De Novis, Ticinensis, sive Papiensis Canonicus circa A. 1500. cujus *historia quadripertita* ab orbe condito ad sua tempora, recensita a Samuele Cremonensi circa An. 1511. & adhuc inedita. De aliis ejus scriptis nihil habeo, quod Warthoni ad Caveum observatis adjungam. * *Canonici Regularis Ticinensis Scrutinium Consiliorum Quatriconsulti collegii*, quo opere canonici ordinis ab Apostolis institutionem, ejusque supra cæteros Monasticos ordines præstantiam demonstrat. Sunt autem variorum collegiorum consilia pro Canonicorum Regularium præstantia: his vero author commentarium suum adjecit. Prodiit opus Florentiæ an. 1500. in fol. fugit vero illud Vartonum.

Augustinus Patricius (*b*) de Piccolominibus, Francisci Piccolomini Cardinalis & Archiepiscopi Senensis a secretis in legatione in Germaniam sub Paulo II. idem Canonicus Senensis, atque inde Episcopus ab An. 1483. Pientinus (*Pienza* in Hetruria) & Ilcinensis, & Innocentio VIII. Magister Ceremoniarum, defunctus sub Alexandro VI. An. 1496. Scripsit *Summam Conciliorum Basileensis* An. 1431. & *Florentini* An. 1438. seq. habiti, quæ in Tomis Conciliorum Labbeana Tomo XIII. pag. 1488. & Harduin. Tom. IX. pag.

(*a*) Tom. XII. Augustin. edit. Amst. p. 516.

(*b*) Bælii Dictionnaire in *Patrice*. Giornale de' Letterati d'Italia Tom. XVIII. pag. 145. seq. ubi V. C. Apostolus Zenus accurate & diligenter de hoc Scriptore differit.

pag. 1081. ad calcem Florentini legitur scripta circa An. 1480.

Descriptionem adventus Friderici III. Imperatoris ad Paulum II. aqud Raynaldum ad Annum 1469. quæ integrior apud Mabillonium Musei Italici Tom. I. pag. 256. 272.

Historiam Conventus Ratisbonensis Anno 1471. *celebrati* ad Jacobum Piccolomineum Cardinalem, inter cujus Epistolas Mediol. 1506. atque alibi vulgatas prodiit & in Freheri Scriptoribus rerum Germanic. Tom. II. pag. 288.

Vitam Fabiani Bencii, Politianensis, Sacrorum Canonum Professoris, defuncti Romæ 30. Novembris A. 1481. ad Bartholomæum Paganuccium JCtum, editam a Mabillonio Musei Italici Tom. I. pag. 251. 255.

Libellum *de Senæ urbis antiquitate*, & alium *Historiarum Senensium* ab An. 1186. ad 1388. utrumque adhuc ineditum, de quo vide Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XVIII. pag. 355. seq. & de libro *de annatis* pag. 359.

Idem Patricius cum *Jacobo Lucio*, Episcopo Cajacensi, & *Joanne Burchardo*, Cærimoniarum Magistro & postea Hortensi Episcopo, recensuit jussu Innocentii VIII. *Pontificale Romanum* de ritibus Pontificum in ordinationibus, benedictionibus, exauctorationibus &c. Romæ 1485. 1487. Lugduni 1511. fol. Sicut vero antiquiora atque inter se passim diversa diversis temporibus Pontificalia MSS. feruntur, ut quibus ex Bibliotheca Regia & Colbertina usus est ad libros de antiquis ritibus V. C. Edmundus Martene. Ita post Patricium sub Leone X. Pontificale novo studio iterum recensitum est ab *Alberto Castellano*, Venetiis 1520. & Lugduni 1542. Inde sine nominibus illorum, quorum opera ad hunc laborem usi sunt Pontifices, Pontificale novo studio recognitum lucem vidit auctoritate Clementis VIII. An. 1596. & Urbani VIII. An. 1644. quod recusum habeo Coloniæ 1682. 8. exstat & editio Antvverpiensis 1707. 8. de qua D. Joannes Fabricius Helmst. Tom. VI. Bibliothecæ pag. 543.

Cerimoniale Romanum ad eundem Innocentium VIII. An. 1488. sive *libri III. de sacris cærimoniis Ecclesiæ Romanæ* in eligendo & colendo Pontifice, in excipiendis Cardinalibus & externis Principibus, eorumque Legatis &c. ab eodem Patricio recogniti, & postea editi a *Christophoro Marcello*, Archiepiscopo Corcyrensi, cui gravis eo nomine plagii dica scribitur a *Paride de Crassis*, Episcopo Pesarensi, aliisque, (*a*) sed strenue defenditur ab Apostolo Zeno in Tomo XVIII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 367. seqq. Prodiit hoc Cerimoniale Rom. 1516. cum Privilegio Leonis X. Venetiis 1516. fol. Florentiæ 1521. Coloniæ 1557. 8. Romæ 1560. fol. Coloniæ 1572. 8. Venetiis 1573. 1582. 1616. & cum nihilominus esset rarissimum, curante nobilissimo *D. Christ. Godofredo Hofmanno* recusum est novissime in Tomo secundo novæ collectionis, Lipsiæ 1733. 4.

Augustinus de Roma. supra, *de Favaronibus*, & *Cantuariensis*.

Augustinus Ticinensis. supra, *de Novis*.

Augustinus Triumphus, Anconitanus Ordinis Augustin. interfuit Concilio Lugdunensi An. 1274. juvenis, & post varias obitas legationes, officiaque Carolo & Roberto Regibus Siciliæ præstita obiit Archiepiscopus Nazarenus Neapoli 1328. ætatis 85. de quo Cornelius Curtius in elogiis Augustinianorum pag. 129. seq. & Philippus Elssius pag. 89. seq. encomiastici Augustiniani. Epitaphium habet Missonus itinere in Italiam pag. 429. quod cum icone, vita, & elencho operum præmittitur etiam Triumphi summæ *de potestate Ecclesiastica* ad Johannem XXII. post priores An.

(*a*) Vide Mabillonium Tomo II. Musei Italici pag. 584. & Commentario prævio ad illum Tomum p. VI. Bælii Lexicon in *Grassis* nota D. Johannis Georgii Schelhornii Amœnitates Litterarias Tomo III. pag. 145. seqq. Theophili Sinceri *Nachrichten von raren Büchern* pag. 275. seqq.

An. 1473. & 1579. editiones recusæ Rom. 1582. cujus exempla quædam Annum 1584. alia 1585. præferunt, fol. *Milleloquium* ex S. Augustini scriptis, absolutum a Barthol. Urbinate Episcopo prodiit Lugduni 1555. In *Canticum Deiparæ*, *salutationem Angelicam*, & super *Missus est Angelus*, post editiones Romanas recudi fecit Petrus de Alva & Astorga in Bibliotheca Mariana, Madrit. 1648. fol. Longe plura ejus edita atque inedita apud Elssium videantur, qui pag. 102. memorat itidem illius Tractatum *de cognitione animæ*, *ejusque potentiis* recensitum & Bononiæ Anno 1503. editum ab *Augustino Placentino*, Eremita, qui scripsit etiam destructionem arboris Porphyrianæ.

Avitus Viennensis Episcopus & Poeta. supra, *Alcimus*.

Avitus Presbyter *Bracarensis* in *Hispania*, Latine e Græco vertit, teste Gennadio cap. 47. *Luciani* (*a*) Presbyteri Hierosol. sive Caphargamalensis, *narrationem de inventione sepulchri & reliquiarum corporis S. Stephani* Martyris primi: præmissaque ad *Palconium*, Episcopum Braccarensem, Epistola, reliquias illas per *Orosium* misit An. 416. (*b*) Exhibent narrationem illam Latine ex Aviti versione Surius 3. Augusti, Baronius ad Annum 415. Combefisius Tomo VII. Bibliothecæ Concionatoriæ pag. 573. Editiones Augustini Lovan. Tom. X. Benedictinorum vero Paris. Amstelod. & Venet. ad calcem Tomi VII. *Epistolam ad Papam Palconium* edidit Mabillonius Tomo IV. Analector. pag. 181. (pag. 386. editionis novæ in fol.) Quam parum illa narratio mereatur fidei, disputat Bochartus Tomo I. Operum pag. 1228. seq. Non dubitavit tamen de ea S. Augustinus XXII. 8. de C.D. nec Grotius ad Act. VIII. 2. Vide & infra, *Evodius* & *Severus*.

Auminus Keldus, Scotus Episcopus, Cangio notus ex solo Dempstero, qui ait eum obiisse A. 1298.

Aunarii, aliis *Aunacharii*, Episcopi Autissiodorensis, qui Anno 573. Concilio Parisiensi subscripsit, *Epistolam ad Stephanum Presbyterum*, de scribenda Vita *S. Germani*, (*c*) qui ab Anno 420. ad 448. Episcopatum Autissiodoriensem gessit, in Bibliotheca S. Germani de Pratis Codice 633. legit Cangius. De aliis vitæ S. Germani Scriptoribus infra *Constantius* Lugd. & *Hericus*.

Aurelianus Clericus Remensis Ecclesiæ, ad Bernardum Archicantorem, postea Episcopum, teste cap. 110. Sigeberto, scripsit Tonarium Regularem, sive *de regulis modulationum*, *quas tonos sive tenores appellant*, *& de earum vocabulis*. Ab hoc Aureliano *Epistolas Martiali Lemovicensi* suppositas fuisse suspicatur Barthius XLV. 7. & 21. Adversar. nullo alio ductus argumento, quam quod *Vita & Acta Martialis Lemovicensis* sub *Aureliani* nomine feruntur, edita Parisiis 1522. 8. & cum Abdia Basileæ 1552. fol. adde Acta Sanctorum 30. Junii Tom. V. pag. 535. sed ille Aurelianus commentitius se auditorem illius adeoque Apostolorum temporibus propiorem profitetur. Noster, qui de Musica scripsit, a Trithemio cap. 294. notatur vixisse circa A. C. 900.

Aurelianus non Lugdunensis, ut legas apud Miræum in auctario c. 151. sed Arelatensis fuit, qui *Vigilium* Papam velut Chalcedonensi Synodo per trium capitulorum damnationem iniquum monuit. Vide Baronium ad Annum 550. num. 8. seq. *Epistola* ejusdem Aureliani ad *Theudebertum I.* ab Anno 534. ad 547. Francorum Regem, apud Andream du Chesne Tom. I. Histor. Francorum pag. 857. *Instituta Regulæ ad Monachos & ad Virgines* vulgavit Lucas Holstenius Parte secunda pag. 58. & Parte tertia pag. 35. Codicis Regularum,

V

(*a*) Vide Eustratium de vita functorum statu cap. 23. Photium Cod. 171. Nicephorum XIV. 9. Nicolaum Antonium III. 2. Bibliothecæ veteris Hispaniæ.

(*b*) Marcellinus Comes ad Annum 415. 416. fasti Idaciani & Chronicon a Ruinarto editum in Historia persecut. Vandalicæ pag. 113. 114. Baronius ad Martyrolog. Rom. 3. Augusti.

(*c*) Sammarthani Tom. II. Galliæ Christianæ pag. 267. 268.

rum, Romæ 1661. Parisiis 1663. 4.

Aurelius Brandolinus, infra, *Brandolinus*.

Aurelius Episcopus Carthaginiensis ab Anno 391. ad 429. strenuus Ecclesiasticæ doctrinæ & disciplinæ assertor adversus Ethnicos, Donatistas, Cælestium, ac Pelagianos, & Tertullianistas, de quo diligenter & accurate Tillemontius Tomo XII. Memoriarum Historiæ Ecclesiasticæ pag. 554. seq. ubi etiam de Conciliis sub eo habitis Milevitano, Hipponensi, & Carthaginiensibus. De Dea Cœlesti ejusque cultu per Aurelium Carthagine everso Baronius ad Annum 392. & Caveus in Parte secunda Historiæ Litterariæ S. E. *Epistola Encyclica* de damnatione Pelagii & Cælestii ex Cresconio apud Baronium ad Annum 419. & in Conciliorum Tomis. *Epistolam* Aurelio suppositam *ad Damasum* rejicit Blondellus in Pseudo-Isidoro pag. 544. cum Baronio ipso ad Annum 374. & Possevino.

De Aurelio Apollinari, qui teste Vopisco cap. 1. Numerian. gesta Cari Imperatoris jambis scripsit: nec non de *Aurelio*, sive *Aureliano Festivo*, Aureliani liberto, quem Lampridius cap. 6. ait Firmi Tyranni vitam tradidisse: ac de liberto Patris Aurelii Alexandri Severi *Aurelio* Philippo, & de *Aurelio Vero*, quos Alexandri Severi Imperatoris vitam in litteras, misisse, ex eodem Lampridio cap. 3. & cap. 48. novimus, quemadmodum & de Scriptoribus Latinis, quorum scripta habemus, *Aurelio Victore* Historico, & de *M. Aurelio* Olympio Nemesiano Poeta, opportunior locus dicendi fuit in Bibliotheca Latina.

Aurelius Augustinus. supra, *Augustinus*.

B. Pontii Martyrium, quod circa Annum Christi 257. 2. Id. Maji obiisse traditur, contubernalis ei, qui fertur scripsisse, non *Aurelius* vocatur, ut a Joanne Gottfrido Oleario pag. 96. Bibliothecæ S. E. sed *Valerius*, apud Baluzium, qui primus edidit Tom. II. Misc. p. 124.

Ausonius, de quo dixi in Bibliotheca Latina III. 10. sed quoniam nonnulla videor mihi ab eo tempore de illo scriptore observasse non indigna fortasse Lectoris studio, caput illud integrum cum auctariis novis hoc loco subjicere, in specimen novæ editionis Bibliothecæ Latinæ volui.

Decimus Magnus Ausonius (*a*) Burdegalensis, Grammaticus & Rhetor doctissimus, Poeta vero suavis atque ingeniosus, CHRISTI (*b*) etiam sacris addictus, etsi ejus rei rara (certa tamen) in

(*a*) Ausonii hujus Pater Julius Ausonius, Vasatensis, Medicus Valentini senioris. Ejus libros de medicina memorat Marcellus Empiricus. Fertur & illius dictum *beatum esse non qui habet quæ cupit, sed qui non cupit quæ non habet*. Adde Josephum Scaligerum in Ausonii vita, Vossium libro de Philosophia pag. 103. & Joannem Fridericum Gronovium libro II. Observationum cap. 17. Quam bonus vir fuerit Ausonius ille pater, docet filius Epicedio in eum scripto, quo inter alia testatur nonagenarium obiisse. Genealogiam integram vide parentalibus subjectam pag. 143. edit. Jacobi Tollii. Alius fuit Ausonius Sophista, de quo Suidas.

(*b*) Olaus Borrichius Vir. Clariss. in libro de Poetis pag. 73. & doctissimus Caveus Parte II. Historiæ Litterariæ Scriptorum Eccles. pag. 100. Christophorus item Hendreichius in pandectis Brandenburgicis Tom. I. pag. 360. non dubitant Ausonium religione Ethnicum pronunciare: quin vir insignis doctrinæ Ludovicus Antonius Muratorius Tom. I. Anecdotorum Bibliothecæ Ambrosianæ pag. 114. ait neminem dubitare, quod a religione Christiana alienus Ausonius fuerit. Addidit Borrichius, etiam propterea a Pontio Paulino amico identidem objurgatum. Et pag. 74. *Paulinus discipulus Ausonii, quem colebat ut præceptorem, sed ut aversum a Christiana religione subinde increpabat*. At enim dubio procul fallitur vir doctus una cum Vossio, qui pag. 55. Poet. latin. de Ausonio: *Poeta*, inquit, *fuit gentilis, quemadmodum ex Paullino liquet*. Videtur etiam pro Ethnico habere Bailletus in Judiciis de Poetis, tum Philippus Brietius syntagmate de Poetis Latinis, quæ sententia non minus a veritate est repulsa, quam quod Gaddio persuasum propemodum a Trithemio esse video, Poetam hunc eundem Episcopum quoque extitisse Burdegalensem Tom. I. de Scriptoribus non Ecclesiasticis pag. 57. Christianum vero fuisse Ausonium, ut ad alia argumenta ex ipsius scriptis recurrere non sit necesse, idem Paullinus luculenter testatur ad eum scribens in hæc verba:

Inque tuo tantum nobis consensus amore est,
Quantus & in CHRISTO connexa mente colendo.

Rectius itaque Gyraldus dialogo 10. de Poetis: *Christia-*

in scriptis suis reliquit vestigia. Ab Imp. Gratiano, quem non minus ac Valentinianum fratrem in bonis litteris instituerat, promotus ad Quæsturam, & An. CHRISTI 376. ad Præfecturam prætorii Italiæ, & An. 387. ad Præfecturam prætorii Galliarum, & Anno C. 379. ad Consulatum, obiit imperante Honorio post A. C. 392. major octogenario. De Ausonio consulenda vita Fl. Malli Theodori scripta ab *Alberto Paulo Rubenio*, & vulgata a Joanne Georgio Grævio. Ultraject. 1699. 12. pag. 17. seqq. & *Joannes Ægidius Lacarry* S. J. in historia Galliarum sub Præfectis Prætorio Galliarum a Constantino M. ad Justinianum Paris. 1675. 4. & *Jo. Baptista Souchay* in vita Ausonii nuperæ editioni præmissa, nec non *Beletus* diss. de Ausonio recitata in Academia Regia Scientiarum & litterarum elegantiorum Burdegalensi. *Biblioth. Francoise* An. 1726. mense Majo & Junio pag. 52. seqq. Idem Beletus novam parat Ausonii ἔκδοσιν, in qua singulis poematiis cæterisque lucubrationibus tempus & alios characteres historicos est assignaturus. *Journal des Savans* 1730. Octobr. pag. 176. Vicarium Africæ fuisse notat Josephus Scaliger lib. 2. lect. Ausonianar. cap. 17. ubi & alia. Consulatum suum incidere in Annum Urbis conditæ 1118. qui ex supputatione Ausonii Epocham Varronianam tredecim annis intervertentis (*a*) respondet Anno Chr. 379. testatur ipse Epigrammate 3. pag. 93. edit. Tollianæ.

Mille annos centumque & bis fluxisse novenos
Consulis Ausonii nomen adusque leges.

Et Epigrammate 2.

Annis undecies centum conjunge quaternos,
Undecies unumque, super (b) trieterida necte
Hæc erit æternæ series ab origine Romæ.

Fastos digessit Ausonius usque ad Annum Urbis conditæ 1122. CHRISTI 382. Hinc epigrammate 4.

Hactenus adscripsi fastos: si fors volet, ultra
Adjiciam. Si non, qui legis adjicies.
Scire cupis qui sim? titulum qui quartus ab imo est
Quære, leges nomen Consulis Ausonii.

Sed jam pridem isti Ausoniani fasti interciderunt. Vir illustris Ezech. Sphanhemius Tomo II. de usu numismat. pag. 414. ait a sanioribus Criticis Ausonium religione gentilem credi, non Christianum. Verius tamen est CHRISTI sacris addictum fuisse, ut argumentis non inficiandis jam ostendi, licet carmen Paschale & versus rophalicos alterius scriptoris esse ponamus. Nolim tamen assentiri Trithemio Ausonium Episcopum Burdegalensem Concilio Treverensi (An. C. 386.) interfuisse affirmanti cap. 114. de scriptoribus Ecclesiasticis. Alius fuit Ausonius Martyr, Seculo VIII. Episcopus Engo-

stianus quidem Ausonius fuit, ut ex ejus versibus & item Paullini ejus discipuli facile colligimus, sed petulantior tamen & lascivior (respicit Gyraldus tum Epigrammata quædam lasciva & flammis judice Cæsare Scaligero expianda, tum obscœnum centonem nuptialem Valentiniano Imperatore rogante, qui nuptias simili lusu descripserat, ab Ausonio compositum) *quam ut inter Christianos numerari dignus*. Josephus quoque Scaliger Ausonium *serio Christianum fuisse* scribit lib. II. cap. 32. Auson. lect. Adde his Theophilum Raynaudum in Hoplotheca contra ictum calumniæ Tom. XII. Opp. p. 420. & Bælii Dictionarium edit. 2. Objurgavit vero Ausonium Paullinus non ut aversum a Christiana religione, sed quod ille religiosum Paullini secessum palam improbaret. Fortassis male quoque ferebat Paullinus in Ausonii carminibus legere se quædam ἐθνικώτερον scripta, quale est illud cap. 1. in Professoribus Burdegalensibus:

Et nunc, sive aliquid post fata extrema superstit,
Vivis adhuc, ævi quod periit meminens.
Sive nihil superest, nec habent longa otia sensus,
Tu tibi vixisti, nos tua fama juvat.

(*a*) Vide Antonii Pagi Criticam Baronianam ad Annum CHRISTI 302. num. 15. seq. & Petri Relandi fastos Consulares pag. 464. Pagius consimili epocha cum Ausonio Arnobium quoque usum conjicit.

(*b*) Undecies unum i. e. undecim, quibus quatuor cum trieteride additi conficiunt duodeviginti.

lismensis in Aquitania, de quo Acta Sanctorum Tomo V. Maji 22. pag. 131. seq.

II. Exstat *Liber Epigrammatum*, quibus præmittitur Theodosii (*a*) Epistola, qua Ausonium parentem vocat, eumque rogat ut scripta sua audacter ad se perferat, non minus patrocinii & amoris reperturus, quam docti Poetæ & scriptores quondam ap. Aug. invenere. Hanc Epistolam sequitur 1. triplex præfatio versu scripta, una ad Theodosium Imp. altera ad Syagrium, tertia ad Latinum Pacatum Drepanium, quem filium i. e. discipulum appellat. *Hugolinus Martellus* Florentinus commentatione de expedita discendi ratione ad Ausonii epigramma CXLI. de Demosthene, Florent. 1591. scriptoris mentem minus est assecutus, ut notatum Gabrieli Naudæo in syntagmate de studio liberali, quod vide sis pag. 582. 583. Tomo I. methodorum de studiis instituendis junctim editarum curante Thoma Crenio, 2. *Ephemeris* (*b*) sive *totius diei negotium*, vario carminis genere. 3. *Parentalia* quibus carorum suorum, ut ipse loquitur, obitus commemorat. 4. *Commemoratio Professorum Burdegalensium*. 5. *Epitaphia Heroum qui bello Trojano interfuerunt*, adjecta a Gvilelmo Cantero & aliis peplo Græcorum Epigrammatum in eosdem heroas, auctore Aristotele, sed ut Joannes Tzetzes ad Hesiodum monet, non Stagiritæ. Addidit Ausonius alia *quædam Epitaphia* ut de Niobe, Didone, Diogene Cynico &c. 6. *De XII. Cæsaribus per Svetonium Tranquillum scriptis Monosticha* dicata Hesperio filio, & *de iisdem Cæsaribus a Julio Cæsare usque ad Heliogabalum* (*c*) *tetrasticha*. Hæc sæpius ad calcem Svetonii vulgata sunt. *Tetrasticha* Ausonii *de Cæsaribus* occurrunt etiam P. I. elogiorum Joannis Papirii Massoni pag. 147. seq. 7. *Claræ urbes* sive *Ordo nobilium urbium* seorsim prodiit cum Hippolyti a Collibus de urbium incrementis. Etiam Pictav. 1565. una cum commentario Eliæ Vineti. 8. *Ludus*, sive *Sententiæ septem Sapientum* ad Latinum Drepanium Pacatum Pro-Cos. 9. *Idyllia XX.* (*d*) quorum primum est *Carmen Paschale* Proco (*e*) dictum, quod incipit:

Sancta salutiferi redeunt solennia Christi.

Neque confundi debet cum hypobolimæa, Ausoniique nomine falso edita *oratione Paschali versibus* (*f*) *rophalicis*, qui incipiunt pag. 326.

Spes Deus æternæ Stationis conciliator. Idyllii septimi in Bissulam major pars & lascivior periit. Decimum sive Mosella elegantissimum est, & cum selectis Tibulli Propertiique elegiis illustratum a Paulo Duizio, Mussiponti 1615. 8. & cum commentariis Marqv. Freheri separatim prodiit Heidelbergæ 1619. fol. Vide etiam Clarissimi Viri Conradi Samuelis Scurtzfleischii dissert. historicopoliticas pag. 520. seq. Tertium decimum est *cento Virgilianus Nuptialis* & *fescenninus* cujus iterum memini infra libro IV. cap. 1. Henricus Meibomius, qui hunc Centonem cum Probæ & Capiluporum suisque centonibus Virgilianis

(*a*) Hæc Epistola præter causam suspecta videtur Mariangelo Accursio, Caspari Barchio XII. 12. & LVIII. 3. Adversar. absurde auctorem suspicato Ascensium.

(*b*) Hanc qui legerit, Christianum fuisse auctorem minime dubitabit. Vide edit. Tollii. pag. 96. 98. seq.

(*c*) Scripserat in cæteros quoque Imperatores usque ad Theodosium, sed reliqua tetrasticha perierunt.

(*d*) Idyllia quædam illustrata a *Francisco Sylvio* Ambiano. 1516.

(*e*) Forte a *Proconsule* dictum, uti Idylium VIII. est precatio Ausonii Consulis.

(*f*) Versus rophalici dicuntur, quod ῥοπάλου sive clavæ more voces gradatim surgunt & augentur numero syllabarum, sive per singula vocabula singula singulis syllabis increscunt, ut Homeri ille Iliad. libro tertio vers. 182. de quo præter Eustathium Gellius XIV. 6. ὦ μάκαρ Ἀτρείδη μοιρηγενὲς ὀλβιόδαιμον. Calix ῥοπαλωτὸς apud Dionem in Commodo pag. 825. E. *in clavæ figuram formatus*. Svidas κύλιξ ῥοπαλ. Pro *Rophalicis* versibus minus bene alii legunt *Euryphallicos*. Vide Bernhardi Monetæ notas ad Menagiana Tom. IV. pag. 180.

nis edidit Helmstadii 1597. 4. satis se causæ putavit in eo reperisse, ut Ausonium Christianum fuisse negaret & paganis audacter adscriberet, qua in re virum doctum fefellit ratio. *Cupido Cruci affixus* ibidem mihi dictus, Idyllii sexti locum occupat. Cum variorum notis recusus est Hagæ Comitis Anno 1712. 8. (*a*) ad calcem Pervigilii Veneris, de quo dictum est supra. Carmine Germanico reddidit Martinus Opitius libro silvarum quinto. Hujus idyllii sexti de Cupidine crucifixo locum insignem v. 16. sq. *Fulmineos Semele* &c. illustrant Viri Clariss. Oudinus S. J. & Ravionus de Varennes. Journal des Savans 1718. pag. 197. 205. Memoires de Trevoux 1717. pag. 1181. 1189. *Gryphum ternarium*, sive Idyllion undecimum illuminavit Scaliger Ep. 199. Claudius item Minos Divionensis, Parisiis 1574. 4. & Franciscus Sylvius, Ambianas Anno 1516. ac Franciscus Sanctius Brocensis una cum Ovidio in Ibin, Salmanticæ 1596. 8. At Idyllium decimum quintum de ambiguitate vitæ seorsim excusum cum commentario Henrici Vagetii Hamburgi 1637. 8. Idem cum distichis Catonis, aliisque prodiit 1500. 4. Idem Idylium Alcaicis versibus latinis expressum a *Salmonio Macrino* lib. V. hymnorum pag. 188. Græca metaphrasi donavit *Fridericus Jamotius* p. 57. poemat. Idyllium hoc Ausonii Græce redditum a Fed. Morello 1596. 12. Elegiam ejusdem argumenti scriptoris recentioris edidit Barthius XLV. 16. Adverf. Ad *Idyllion de Viro bono*, sive Πυθαγορικὴν ἀπόφασιν dissertatio Magni Danielis Omeisii lucem vidit Altorfii 1705. 4. in qua & plura de Ausonio. 10. *Eclogarium variorum poematiorum & Epigrammatum*, quorum pars ut in aliis quoque Ausonii carminibus expressa e græcis, qui in Scaligeri editione & aliis quibusdam adjuncta leguntur. Epigramma Græcum *Posidippi* sive *Cratetis* Cynici, quod expressit Ausonius & amplificavit, una cum contrario *Metrodori* legitur in Anthologia Epigrammatum Græcorum lib. 1. pag. 27. seq. In MS. Codice Antonii Eparchi qui hodie servatur in Bibl. Regis Christianissimi, prius illud exstat sub *Heracliti* nomine, alterum *Democrito* tribuitur. Vide Bandurium ad antiquitates Constantinopolitanas p. 882. *Apophthegmata Græciæ Sapientum* cum Scholiis Erasmi, distichis Catonis & aliis quibusdam, Francof. ad Oderam 8. *Carmen Paschale* cum notis *Speltini*, in collectione poematum Speltini, Erfurti 1501. 4. 11. *Liber Epistolarum XXV.* uti omnia hactenus enarrata, vario carminis genere. Idylliis & Epistolis nonnullis subinde Epistola prosa scripta præmittitur. 12. *Oratio Panegyrica ad Gratianum Imperatorem* qua illi pro Consulatu gratias agit, sæpenumero edita cum XII. Panegyricis, uti dictum est supra. *Periochæ in Homeri Iliadem & Odysseam*, quas emendasse se profitetur *Christianus Rittershusius* Epistola ad Josephum Scaligerum Tomo II. Sylloges Burmannianæ p. 329. 14. In editione Vineti (sicut in nupera ad usum Delphini p. 418. sed in notis) leguntur etiam *tetrasticha in singulos menses*, quæ Scaliger in sua omisit, at in Catalectis Veterum Poetarum edidit sine auctoris nomine, quod & in sua veterum Epigrammatum latinorum editione fecit P. Pithœus. In vetustissimo Calendario Romano, quod e Codice MS. Bibliothecæ Cæsareæ vulgavit Petrus Lambecius ad calcem libri quarti commentariorum, & Grævius inseruit tomo octavo thesauri Antiquitatum Romanarum, Montfauconus tomo primo supplementi Antiquitatis explicatæ: tetrastica ista, quæ Grævius & nuperus Ausonii editor Ausonio haud indigna judicat, imaginibus mensium singula sunt subjecta, illasque pulchre referunt. Confer Eustathium de Ismenis & Ismeniæ amoribus libro quarto, ubi duodecim mensium imagines prisco more depictas describit. Accuratissimus fuit Ausonius in lege metrica

(*a*) Journal des Savans 1713. pag. 193.

trica syllabarum observanda, Græcis nonnullis exceptis, in quibus pronunciationi & accentibus pro more temporis sui se præbet plus nimio obsequentem, ut notavit Nicolaus Heinsius Epist. ad Joannem Fridericum Gronovium Tom. III. sylloges Burmannianæ pag. 542.

III. Ausonium Gesnerus primum editum narrat ab Aldo, sed Laurentius Pignorius Epist. 16. auctor est Ausonium nos debere Matthæo Bosso, Angelo Politiano, ac Thaddæo Ugoleto: & Sauchæus Venetam se An. 1470. fol. sine Typographi nomine evolvisse testatur: in Beughemii incunabulis Typographiæ memorari video ἐκδοσιν Mediolanensem Anni 1490. quam editionem Ausonii An. 1490. principem vocat Rosveidus ad Paulini carmen IV. pag. 836. deinde Venetam An. 1496. fol. cum præfatione Georgii Merulæ. Exstat etiam Veneta An. 1494. Parmensis 1499. & Ausonius excusus Mediolani An. 1497. cum Terentiano Mauro. Vide Diarium Venetum, Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XVII. pag. 303. Possideo editionem cum *Thaddæi Ugoleti* Parmensis præfatione vulgatam Venetiis 1501. 4. Passimque notatam manu viri summi *Andreæ Alciati*. Epigrammata quædam accesserunt primum Ausonio ex Bibliotheca *Georgii Merulæ* Alexandrini. Fertur quoque editio Lipsiensis 1515. 4. & Parisiensis a *Michaele Humelbergio* emendata, apud Jodocum Badium Ascensium, *Hieronymi* etiam *Aleandri* (*a*) castigationum spem facientem, Anno 1517. 4. Eodem Anno Aldus Ausonium vulgavit 8. Omitto editiones Basileensem *Valentini Curionis* Anni 1523. Lugdunenses apud Gryphium 1540. 8. & 1549. Parisiensem a Vineto castigatam, curante Vineti amico Jacobo Goupylo An. 1551. Lugdunensem Ludovici Miræi 1557. 8. Antvverpiensem Theodori Pulmanni, minore forma An. 1567. Præ reliquis vero laudanda luculenta Ausonii editio, cura viri docti *Eliæ Vineti* vulgata, Burdegale A. 1575. 4. una cum commentariis ejusdem A. 1580. eadem forma excusis, & post ejus (*b*) obitum An. 1590. 4. titulis quorundam exemplorum Annum 1604. præferentibus, in qua editione additæ præter Scaligeranas animadversiones notæ Turnebi, Junii, Canteri, Lipsii. Huic Vineto antequam commentarii ejus in lucem emitterentur, *Josephus Scaliger* suos Ausonianarum Lectionum Libros II. inscripsit A. 1573. in quorum postremi capite ultimo, Poetæ vitam succincte narratam tradidit. Iidem deinde frequenter editi sunt cum Ausonio non tantum Lugduni 1575. 12. sed & apud Commelinum 1588. 8. & eodem Anno & 1608. minore forma Genevæ, alibique ab eo tempore sæpius, additis selectis Vineti notis & excerptis ex opere Adversariorum Adr. Turnebi: & scriptis Philologicis Adr. Junii, Gvilelmi Canteri, & Justi Lipsii. Ante Vinetum & Scaligerum diatribas in Auson. Ovidium & Solinum vulgaverat *Mariangelus Accursius* Romæ 1524. fol. qui plagii postulatus, quod labores Fabricii Varani, Episcopi Camerini sibi tribuisset, crimen illud a se removit hoc concepto jurejurando: *Quod Dii hominesque, fas fidesque audiat, sacramenti religione & si quid est jurejurando sanctius, affirmo, idque rite pariter ac sine dolo ma-*

(*a*) Vide Mich. Maittaire Tom. II. Annal. Typogr. pag. 306.

(*b*) Obiit Vinetus Anno 1587. Ejus secundæ editionis commentarii meminit Josephus Scaliger pag. 403. Epist. gryphum ternarii Ausoniani expositurus ad Nicolaum Michaelium: *Scis quam non vulgaris eruditio sit in poematis Ausonii. In quibus Gryphus ternarii melioribus ævi nostri Grammaticis crucem fixit, quamquam conatus omnium eluserit recondita & velo ænigmatum summota doctrina: Nam Sylvius Ambianus nihil nisi triviali moneta percussit. Bonus Vinetus non solum sibi, sed & eruditioribus, etiam in iis, quæ plana sunt, diffidit. Et quamvis in commentario secundo, quod nuper post ejus mortem recoctum est, multa de nostris lectionibus Ausonianis in suas diatribas transscripserit, nihil tamen quo doctioribus Ausonius familiarior fieret expromsit.* Confer etiam, si placet, Thomæ Crenii Part. IV. Animadvers. pag. 11. seq. ubi & alia quædam ad notitiam editionum Ausonii facientia.

malo dici, cæterisque accipi volo, me nec ullius unquam scripta perlegisse, ac ne conspexisse quidem, unde vel tantillum lucubrationes nostras redimiri juvarique datum fuerit. Quin imo laborasse quoad ejus fieri licuerit, ut si quippiam alterius, post observationem quoque meam editam occurrerit, e nostris protinus aboleverimus. Quod si pejerem, tum Pontifex perjurio, malus autem genus diatribis contingat, usque adeo ut si qua bona aut saltem mediocria in ipsis fuerint, imperitorum turba pessima, bonis leviuscula tricisque viliora censeantur; famæ si qua manent munera, vento evolent, proque vulgi levitate ferantur. Conradus Rittershusius pag. 113. ad Guntheri Ligurinum memorat exercitationes suas ad Ausonium, in quibus plura loca Nazarii & aliorum Panegyricorum emendaverit. Sed nec illæ, nec *Casparis Barthii* animadversiones ad Ausonium, aut *Henrici Ernstii* notæ atque variæ lectiones unquam viderunt lucem, quod sciam; licet exstant Rittershusii ad Panegyricos observationes quædam, ut supra Lib. II. cap. 22. dicere me memini.

Ab eo tempore eleganter hunc scriptorem Lugduni Batavorum 1671. 8. in lucem emisit *Jacobus Tollius* cum notis integris Scaligeri, & in Mosellam Marqu. Freheri, selectisque in Ausonium animadversionibus Accursii, (quanquam integras titulus, sed falso promittit) Vineti, Barthii, Acidalii, J. F. Gronovii & Joannis Georgii Grævii, de cujus postremi consilio Ausonium illustratum edendi occurrit quoque mentio in Epistola Benedicti Hœpferi, Tubingensis, data An. 1673. 20. Maji, editaque in semestri primo Annalium Academiæ Helmst. 1722. 8. pag. 185. In frontispicio editionis Tollianæ abesse Epistolam *Theodosii* Augusti, & in opere ipso, *Paulini* ad Ausonium Epistolas, miratus Nicolaus Heinsius Epistola ad Joannem Fridericum Gronovium Tom. III. sylloges Burmannianæ pag. 541. 542. infinita adhuc notat superesse in Ausonio castiganda illustrandaque, atque inter alia laudat librum veterrimum Vossianum.

Denique in usum Delphini Ausonius illustrari cœptus est a *Juliano Florido*, Canonico Carnotensi, de cujus Apulejo supra dixi. Illam editionem imperfectam relictam, Florido etiam 15. Septembris Anno 1725. Parisiis extincto, recensuit, supplevit, emendavit, dissertationem de vita & scriptis Ausonii, suasque animadversiones adjunxit *Johannes Baptista Souchay* Regiæ Inscript. & humanior. literar. Academiæ socius, usus etiam notis ineditis *Martini Despofii*, quæ in Bibliotheca Regia MStæ asservantur. Parisiis 1730. 4. Journal des Savans An. 1730. Octobris pag. 163. Journal Literaire Tom. XVI. pag. 461. Acta Eruditorum Anno 1732. pag. 489.

S. Austregisili, Archiepisc. Bituricensis An. 611. defuncti Vita apud Surium & in Actis Sanctor. 20. Maji. Res gestæ ac miracula tribus libris comprehensa auctoribus antiquis sed anonymis apud Labbeum Tomo II. Bibl. novæ MSS. pag. 350. S. Austregisili elogium id. pag. 363. adde Carolum le Cointe T. II. annalium p. 738. sq.

Cronicon *Austriacum* ab A. C. 852. ad 1327. in Tomo I. scriptorum Germ. Freheri pag. 431.

Aliud ab Anno 928. ad 1319. in Hieronymi Pez scriptoribus rerum Austriacarum Tomo I.

Aliud ab Anno 1012. ad 1189. idem pag. 547.

Aliud a Conrado I. sive Anno 912. ad 1273. pag. 685.

Vide & infra, *Vitus Arnepeckius*.

Scriptores rerum *Austriacarum* veteres ac genuini editi ab *Hieronymo Pez* Bernardi fratre, Austriaco Ipsensi Monacho Mellicensi Ordinis Benedict. duobus Voluminibus (*a*) Lipf. 1721. & 1725. fol.

(*a*) Quæ in singulis contineantur, distincte exponunt Acta Eruditorum An. 1721. pag. 321. & An. 1725. pag. 385. & Acta Eruditorum Germanica Parte 72. Tom. VI. pag. 1037. & Parte 109. Tom. X. pag. 61.

fol. a quo Volumen etiam tertium atque aliud *Austriæ Diplomaticæ* libenter exspectamus.

Autbertus Cassinensis, & antiquior hoc Ambrosius *Autbertus*. Vide supra, *Ambrosius* pag. seq.

Auxilius Grammaticus, de quo Ausonius Epigrammate 138.

Auxilius Francus Presbyter a Formoso ordinatus circa An. 894. scripsit *libros II. de ordinationibus a Formoso factis*, contra Stephanum VII. Sergiumque, (*b*) & contra intestinam Rom. Ecclesiæ discordiam, sive ut Sigebertus cap. 112. *super persona Infensoris & Defensoris, de ordinationibus exordinationibus & superordinationibus Romanorum Pontificum, & ordinatorum ab eis exordinationibus & superordinationibus*. Edidit Joannes Morinus ad calcem operis præclari de sacris ordinationibus pag. 348. edit. Parif. 1655. & edit. Antverp. 1694. pag. 285. 294. unde repetuntur in Bibliotheca Patrum Lugd. Tom. XVII. statim in limine, & in recentioribus editionibus Tomo XII. Baronii. Ejusdem *Dialogus super causa & negotio Formosi Papæ* apud Mabillonium Tom. IV. Analect. pag. 610. 624. & edit. novæ p. 28. 32. 39. * *Auxilius Francus* ne fuerit, an Italus, incertum est, cum ipse nihil ea de re prodat. Ordinatum se a Formoso Papa quamquam affirmare videtur, non facile tamen affirmanti assenserim, nam & alibi scribit assedisse se cum cæteris Episcopis Synodo cuidam Romæ a Nicolao I. Pontifice habitæ; cum profecto constet Nicolaum Formosum præcessisse. Quamobrem cum ait in dialogo se ordinatum a Formoso loquitur non in sua, sed in persona clericorum, qui cum ordines a Formoso recepissent, validitatem ordinationis hujus suæ defendebant. Hæc ego scripsi in meis ad Pagium animadversionibus ad an. 897.

Bernardus Ayglerius, Gallus Abbas An. 1263. Cassinensis, atque inde Cardinalis, defunctus An. 1282. Ejus *Speculum Monachorum* in tres divisum partes prodiit Venetiis & Colon. 1530. forma minore. Ineditus Commentarius *in regulam S. Benedicti* memoratur a Joanne Baptista Maro ad Placidum Romanum de viris illustribus Cassinensibus cap. 2. & a Placido ipso *regesta duo*, unum collationum beneficiorum & officiorum, alterum inquisitionum jurium & bonorum in castris & villis Monasterii Cassinensis.

Aymericus de Peyraco, Abbas in Gallia Moyssiacensis Ord. Bened. circa An. 1400. Ejus *Vitam Urbani V.* Papæ cum notis edidit Baluzius in Papis Avenionensibus Tom. I. pag. 415. De ejus Chronico Universali ad sua usque tempora perducto, & de gestis Caroli M. ad Johannem Ducem Bituricensem. Vide Caveum.

Azonem JCtum Bononiensem civibus suis adscribunt, Cremonenses contendunt Casalensem patria fuisse. Vide Arisii Cremonam litteratam Tomo I. pag. 89. seq. & diarium eruditorum Italiæ Tomo X. pag. 281. seq. Joannis Bosiani, JCti Cremonensis discipulum & juris scientia clarissimum maxima auditorum corona stipatum (10000. ajunt, interdum) Bononiæ docuisse inter omnes constat, sed fabula est supplicio affectum A. 1200. quod Bulgarum JCtum in fervore disputationis occidisset, vel citata Lege *ad bestias*, propter artis excellentiam absolutum a supplicio capituli, quod refellit Sigonius extremo libri IV. historiæ Bononiensis, & Busæus Tomo III. hist. Academiæ Parif. pag. 675. Adhuc Anno Domini 1230. vixisse Trithemius cap. 487. testatur, adstipulante Boissardo Tomo I. iconum pag. 59. aliisque. De Ejus *summa Juris*, *quæstionibus*, *brocardicis*, aliisque scriptis, quibus *Codicem* ac *Digesta* illustravit, vide Hendreichium &c.

Azo sive *Asso* Monachus Dervensis, qui A. 992. obiit, scripsit post Alemannum, de quo supra p. 147. *vitam* qui

(*b*) Vide Baronium ad A. 908.

S. Bercharii Abbatis Altvillarensis An. 1685. 16. Octobris martyris, ex qua Vincentius XXIII. 114. sq. speculi Hist. & *Frodoberti* Abbatis Trecensis, in Actis Sanctor. 8. Januar. Non tuto hujus Azonis fide stari, docet Carolus le Cointe ad An. 612. Tomo II. annal. Francorum p. 631. seqq.

LIBER II.

DE *Babenburg*, sive de *Babenberga*, (*Bamberga*,) vide infra *Joannes Bab. Ludolphus*, *Udalricus*.

Petrus Babion, Anglus, qui circa A. 1330. vixit, auctor *Commentarii in Matthæum*, editi inter Anselmi Cantuariensis opera, & *sermonum variorum*, qui adhuc supersunt MSS. Vide Oudinum Tomo III. pag. 799. seqq.

Bachiarius laudatus Gennadio cap. 24. scripsit *de fide libellum*, in quo *satisfacit Pontifici Urbis* (Leoni M. ut Baleus volunt & Pitseus: vel Siricio aut Anastasio, ut Muratorio videtur) *adversus querulos & infamatores peregrinationis suæ*, quam bellicos tumultus patriæ suæ (*a*) fugiens susceperat. Possit videri apud Pontificem in suspicionem adductus fuisse Pelagianismi, tanquam patria Britannus, si Baleo, Pitseoque credimus: sed ne verbulo quidem id a se removet Bachiarius, neque aliud quicquam habet, quod controversias illas tangat utcunque, quam pag. 23. *Justorum peccatorumque distantiam non ex conditione Creatoris, sed arbitrio credimus accedere voluntatis*. Bachiarii libellum primus in lucem protulit illustravitque notis, vir eruditissimus Ludovicus Antonius Muratorius Tomo II. Anecdotorum Latinorum, Mediolan. 1698. 4. Bachiarii sententiam de pœnitentia & salute Salomonis affert Fulbertus Carnotensis Epist. 81. Nescio, unde hauserit Pitseus pag. 88. & Baleus Centur. I. 46. qui *Bacchiarium Maccæum*, *natione Britannum*, *S. Patricii discipulum* appellant, & librum etiam *de prognosticis nativitatum* ei tribuunt. De *Epistola* ad Januarium *de recipiendis lapsis*, vide infra, *Bracharius*.

Tiberius Bacilierius. infra, *Tiberius*.

Rogerus Baconus Ilcestriensis Anglus, summi Vir ingenii, & illis temporibus *Doctor mirabilis* salutatus, obiit Oxoniæ An. 1284. vel ut alii A. 1292. ætat. 78. de cujus vita & scriptis Antonius Wood in Athenis, & Antiquitatibus Oxoniensibus pag. 136. seq. Lucas Waddingus in Annalibus Ordinis Minorum ad Annum 1266. & 1278. & in Bibliotheca ejusdem Ordinis pag. 309. seq. Joannes Lelandus c. 236. Baleus IV. 55. (ubi omittit, quod Baconem *præstigiatorem* vocaverat in summario de Scriptoribus majoris Britanniæ edito Gippesvvici 1548. 4.) Pitseus ad An. 1284. pag. 366. Bælius in Lexico, & Caveus. A crimine Magiæ Rogerum libenter absolvunt hodie omnes cum Joanne Dee, Anglo, & Gabriele Naudæo, Gallo: Facile autem apparet eum non modo Matheseos & Physices peritissimum fuisse, atque in Chemicis, Opticis (*b*) & Astronomicis plura egregia observasse, & specula comburentia pulveremque pyrium invenisse, & Calendarii emendandi monstrasse rationes: sed etiam in aliis partibus Philosophiæ & Theologiæ longe sapuisse ultra captum illorum temporum, ut apparet vel ex ejus *Epistola de laude Sacræ Scripturæ* ad Clementem IV. ex qua insignia excerpta produxit Humfredus Hody de Bibliorum textibus Originalibus pag. 419. seqq. & Henricus Warthonus in auctario ad Jacobi Usserii historiam dogmaticam de Scripturis sacrisque vernaculis pag. 420. seqq. justi Voluminis molem eam exæquare testatus. In eadem Epistola exstat hoc ejus paullo libera-

X lius

(*a*) Vide Miræum ad Gennadii caput 56. Tillemont Tom. XVI. p. 473.

(*b*) Ut macroscopiorum & tuborum opticorum inventionem. Vide Gvil. Molineusii treatise of dioptriks Part. 2. cap. 6.

lius promissum: *Certum est mihi, quod infra tres dies ego quemcunque diligentem & confidentem docerem Hebræum, ut sciret legere & intelligere quicquid Sancti dicunt & Sapientes antiqui in expositione sacri textus, & quicquid pertinet ad illius textus correctionem & expositionem, si vellet se excitare secundum doctrinam datam. Et per tres dies sciret de Græco iterum; ut non solum sciret legere & intelligere quicquid pertinet ad Theologiam, sed ad Philosophiam, & ad Linguam Latinam*. Epistolam Clementis IV. ad Rogerum A. 1266. datam vulgavit Edmundus Martene Tomo II. Anecdotorum pag. 358. & Rogeri *opus majus de utilitate scientiarum*, quod ad Clementem IV. Anno 1267. misit proxime a clarissimo Viro Samuele Jebbio (*a*) Londini edendum cupide exspectamus. Liber *de retardandis senectutis accidentibus & sensibus confirmandis* prodiit Oxoniæ 1590. 8. Apud Lelandum pag. 259. in Catalogo Rogeri Operum legendum *de operibus Naturæ occultis*, ubi perperam excusum est *de operibus non occultis*. Quod vero *Antidotarium* inscribitur apud Lelandum; Pitseo, Baleo, Waddingo est *Antidotarium vitæ humanæ*. Similiter libri *de locis*, ut apud Lelandum legitur, integer titulus est *de locis stellarum*. Librum *de fluxu & refluxu maris Britannici*, Woodio notante, Baleus V. 42. ad Gvalterum Burlejum refert, & librum *de utilitate Astronomiæ*, VIII. 27. ad Gvilelmum Botonerum: quo in libro mentio fit tractatus, *testimonia Gentilium conferentia Christianæ Religioni* complectentis. Idem Woodius notat *Rogerinam majorem* & *minorem*, alteri quam Baconi auctori adsignari. * Pœniteret hic non meminisse novæ editionis insignis hujus scriptoris, quam nuncia Veneta promiserunt eruditis, atque, ut audio, jam prodiit typis Francisci Pitteri. Hanc cum nondum viderim, hic describere nequaquam valeo.

Robertus Baconus, Rogeri frater natu major (vel certe patruus) Ord. Prædicatorum, qui Theologiam Oxoniæ in scholis B. Edoardi docuit, obiitque Anno 1248. Ejus sunt *vita S. Edmundi*, Archiepiscopi Cantuariensis, & *Tractatus super Psalterium*, quæ Rogero perperam tributa a quibusdam notat laudatus Wood Tomo I. Antiquitatum Oxoniensium pag. 140. quem vide sis etiam pag. 64. b. *Syncategorematum* librum quoque Roberto adscribi, Caveus monuit.

Joannes de *Bacone*, sive *Baconthorpius*, ex pago Nordovolgiensi, sive Nordfolciensi, Carmelitarum in Anglia ab Anno 1329. Provincialis, princeps Averroistarum, & *Doctor Resolutus*, ingenio magnus, corpore parvus, diem obiit Anno. 1346. De quo Trithemius cap. 415. Lelandus cap. 374. Baleus V. 1. Pitseus ad Annum 1346. pag. 451. Alegre in Paradiso Carmelitici decoris pag. 294. seq. &c. Scripta edita sunt. *De fide & Baptismo*. *Compendium Legis CHRISTI*. *Compendium Vitæ Christianæ*. *Commentaria in quatuor libros sententiarum*: & *Quodlibeta*, de quibus Warthonus ad Caveum. Præterea memoratur scripsisse Commentarios *in utrumque Testamentum*: in pleraque *Aristotelis*: in *Augustinum* de Trinitate & de Civitate DEI, in *Anselmum* de incarnatione Verbi, & cur Deus homo, *Contra Idololatriam*. *De æternitate DEI*. *De adventu Messiæ*. *De CHRISTI Dominio*. *De cessatione Legalium*. *De Judæorum perfidia*: & *contra Judæos*, *rationes*: *Concordiam CHRISTI & Prophetarum*. *In Canones Pontificum*. *De beatorum visione*, contra Papam Johannem XXII. *De non ducenda fratria* palinodiam canens, qui Pontificis Romani auctoritati in cancellandis Divinis de matrimonio legibus (*b*) nimium ante tribuerat. *Contra magicas artes*. *Contra superstitiones*. *Contra vanitates Sæculi*. *Contra Joannem de Poliaco*. *De astrorum scientiis*. *De Jurisdictione claustralium*. *Tractatum de suo Ordine*. Speculum *Carmelitarum* & in co-

(*a*) Bibliotheque raisonnèe Tom. VII. p. 222.

(*b*) Vide Lelandum p. 350.

eorum Regulam, atque *Defensorium*, five corumdem Jurium Compendium. *Placita Theologica. Determinationes. Quæstiones. De conceptione Mariæ libros IV. De paupertate CHRISTI. De Præceptis & Consiliis. De peccatis & remediis. De dignitate Ecclesiæ. De perfectione Justitiæ. De generali Judicio. Sermones. De sphæra judiciali. De multiplicatione specierum. De sanctificatione festivitatum. De vocali in cœlo laude. De potentiis animæ, quæstiones.* Novissime Josephus Zagaglia (*a*) Theologus Carmelita Ferrariensis, defunctus An. 1711. ætat. 92. Baconthorpii memoriam renovavit, ejusque placita Theologica ac Philosophica secutum se professus est in operibus, quæ vulgavit de DEO, de Angelis, de actibus humanis, de Incarnatione 7. Volum. in fol. & in iis, quæ reliquit MSta de Gratia, de Fide, Spe & Charitate.

Gvilelmus Bady Ordin. Carmelit. Doctor Oxon. & Episcopus in Anglia Wigorniensis circa An. 1380. cujus *Constitutiones Synodales* & librum *de pænitentia & sermones*: ex Pitseo pag. 532. memorant Alegre p. 312. Hendreichius pag. 3S1. & alii.

Arnaldus Badetus Ord. Præd. ex Priore Burdegalensi inquisitor Tolosanus, jam clarus circa An. 1499. quo prodiit Avenione in 4. ejus *Breviarium de mirabilibus Mundi secundum triplicem viam Theologorum, Astrologorum, Philosophorum. Margarita virorum illustrium* Tolosæ 1525. 4. De futura temporum dispositione pernoscenda. Tolosæ 1525. 4. *Destructorium hæresium*, Paris. 1532. 8. Lugd. 1536. Vide Jacobum Echardum Tom. II. pag. 96.

Jodocus Badius Ascensius, Roberti Stephani socer, scriptis pariter atque opera sollerti typographica in illo diluculo renascentium litterarum præclare de studiis promeritus, diem obiit non ante An. 1435. De illo Bælius in Lexico, voce *Badius*: Hendreichius pag. 372. Mich. Maittaire in vitis Stephanorum p. 17. & 109. seq.

Bagarotus, Gallus, JCtus Bononiensis, circa An. 1200. qui cum Azone audiit Joanem Bossianum, scripsitque *de dilatoriis exceptionibus*, *de reprobationibus testium*, qui ambo tractatus obvii in Oceano juris Tomo III. Parte II. pag. 128. & Tomo IV. pag. 298. & *librum cavillationum*, qui fertur etiam sub nomine Bonacursii. Vide Gvidonem Pancirollum lib. 2. de claris Juris interpretibus cap. 24.

Bertucius Bagarotus, qui Patavii docuit Jus Pontificium circa Annum 1502. & ante eum frater *Petrus*, qui Anno 1482. obiit, ac frater alter *Antonius* deinde Jus Civile. Vide Comnenum Papadopoli Tomo I. de Gymnasio Patavino pag. 226.

Paulus Batellardus de Flumine, Medicus, cujus liber de ægritudinibus infantium Venet. 1487. 4. & alius de morbis puerorum prodiit Lugd. 1538. 8. Vide Merklinum.

Joannes Januensis de *Balbis* Ordin. Præd. An. C. 1286. absolvit *Prosodiam* sive Grammaticam, & *Catholicon* sive Lexicon pro illa ætate minime contemnendum, frequenterque MS. in variis Bibliothecis, atque editum in ipsis primordiis typographiæ a Johanne Fausto Moguntiæ 1460. (*b*) deinde sæpius Venetiis 1483. 1487. 1491. 1495. 1520. & ex M. Petri Ægidii in utroque jure Licentiati recognitione Lugd. 1506. & ab Ascensio Badio Paris. 1506. & Lugdun. 1514. 1520. fol. per Joannem de Platea. In voce *Janua* hæc de se auctor ipse: *A Janua porta dicta est Janua* (Genua) *quædam Civitas potens, nobilis, pulchra & dives juxta mare sita*,

X 2 &

(*a*) Mem. de Trevoux 1713. p. 1661.

(*b*) Pro una editione habeo tres illas Moguntinas, quas laudat Jacobus Qvetif Tomo I. Bibliothecæ Scriptorum Dominicanorum pag. 462. neque diversam ab Anno 1460. puto, quam Joannes Trithemius in Cronico Hirsaugiensi ad Annum 1450. memorat. De illa Anni 1460. vide Jani Georgii Betulii, sive Burchardi Epistolam p. 74. & Bibl. Aprosianam pag 612.

& est quasi introitus & porta Lombardiæ Tusciæ provinciæ. Hujus Civitatis oriundus fuit compilator præsentis libelli, qui dicitur Prosodia sive Catholicon. *Compilator siquidem hujus operis dictus* Frater Joannes Januensis de Balbis, *de ordine Fratrum Prædicatorum modicus, qui etiam compilavit alium libellum in Theologia, qui dicitur* Dialogus de quæstionibus animæ ad spiritum: *qui & composuit* opus Paschale, (sive de modo inveniendi festa mobilia) *ubi scilicet de facili reperitur Pascha: scilicet hoc opus paschale composuit antequam ordinem intraret*. Vide Oudinum Tom. III. p. 579. ubi etiam de aliis ejus scriptis, nescio an editis, *Postilla in quatuor Evangelia secundum consuetudinem scholasticam*, & *tabula sive syllabo in sacram Scripturam*, quibus Jacobus Quetif ex Raphaele Soprane & Augustino Oldoino (*a*) addit tractatum *de potentia DEI*.

Balbus Mensor inter Gromaticos sive rei agrariæ scriptores, de quibus in Bibl. Latina.

Baldricus Aurelianensis, ex (*b*) *Burgulensi* apud *Andegavos* Ordinis Benedictini Abbate Archiepiscopus in Aremorica *Dolensis*, adeoque neutiquam in duos vel tres distrahendus, obiit An. 1131. Hujus adhuc Abbatis *Carmina Historica* honori illustrium defunctorum tributa pleraque, & in his leonina quædam, vulgavit Andreas du Chesne Tomo IV. scriptorum historiæ Francorum pag. 251. 277. In laudem Odonis Hostiensis Episcopi legitur carmen pag. 275. qui nullam in Baldrici libro mentionem sui fieri questus fuerat pag. 278. in quo tamen Baldricus celebrasset *urnam*, *leporem*, *corvum*, *cancrum*, *asellos*, & *stellas*, quæ carmina vel non habuit du Chesnius, vel edere omisit. Idem Baldricus jam Episcopus scripsit *Historiam Hierosolymitanam libris IV.* ab Anno 1095. quo habitum Concilium Claromontanum, cui ipse adhuc Abbas interfuit, & in quo expeditio Hierosolymitana decreta fuit, usque ad captam An. 1098. a Christianis Hierosolymam. Exstat in Bongarsii Gestis DEI per Francos Tom. I. pag. 84. 158. sed in Tomo quarto du Chesnii incassum illam quæsiveris: unde emendandus Caveus, sed Oudinus quoque, qui oratione ligata scriptam affirmat. *Libri II. de Vita S. Samsonis*, Episcopi Dolensis, apud Mabillonium Sec. I. Benedictin. pag. 165. *Vita S. Maglorii*, Dolensis Episcopi, ibidem pag. 223. & *S. Maclovii*, Episcopi Alectensis, ib. pag. 217. *Confirmatio Bonorum Monasterii S. Florentii*: apud Dacherium Tomo VII. spicilegii pag. 196. & Tomo III. editionis novæ pag. 459. *Libellum de visitatione infirmorum*, quem Caveus MS. memorat, Oudinus suspicatur esse unum ex duobus illis, qui inter supposita S. Augustino leguntur Tom. VI. editionis Amstelod. pag. 734. seq. *Translatio & Miracula capitis S. Valentini Martyris*, in Actis Sanctorum 14. Februarii Tomo II. pag. 758. *Vita S. Roberti de Arbrissello* apud Surium & in Actis Sanctorum 26. Februarii Tom. III. pag. 603. *Vita Hugonis* Archiepiscopi Rothomagensis, & *Relatio de Monasterio Fiscammensi* in Arturi du Monstier Neustria pia, Rothomag. 1663. fol. pag. 282. & 227.

Baldericus cognomine *Rubeus*, Episcopus *Noviomensis* & *Tornacensis* ab Anno 1097. & 1112. Scriptor Historiæ, sive *Chronici Cameracensis & Atrebatensis* a Clodoveo usque ad Annum 1030. libris III. quos Georgius Colvenerius edidit Duaci 1615. 8. cum notis. Chronici illius Codex fortasse originarius in Bibliotheca Atrebatensi. Vide iter Litterarium duorum Benedictinorum Gallice editum Tom. II. pag. 74. Huic Chronico jungenda *Vita Lietberti*, Cameracensis Episcopi, cui a secretis Baldericus fuit, edita a Dacherio Tom. IX. spicilegii pag. 675. & Tomo II. editionis novæ pag. 138. *Chronicon Morinense*, sive Ecclesiarum *Tarvanensis* & *Ambianensis*, quod apud Cenoma-

(*a*) Athenæi Ligustici pag. 284.

(*b*) Vide Acta Sanctorum Tomo I. Aprilis pag. 431.

manenses Benedictinos MS. servari scripsit Svvertius & Valerius Andreas, nemo adhuc in lucem protulit. Ad illud scribendum hortatus Baldericum fuerat Godfridus Ambianensis Episcopus, in Epistola, quam afferunt Sammarthani Tom. III. Galliæ Christianæ pag. 816. *Confirmatio Bonorum, quæ Monasterio Lehunensi sunt a Bosone Milite restituta*, obvia apud Dacherium Tom. VIII. spicileg. pag. 169. & Tom. III. editionis novæ pag. 463.

Baldevvinus. infra, *Balduinus*.

Balduinus de Avennis, vixit Sæculo XIII. circa Annum 1285. cujus *Genealogiæ ex Chronicis Hannoniensibus collectæ* apud Dacherium Tom. VII. spicileg. pag. 584. & Tomo III. edit. novæ p. 286.

Jacobus Baldevvinus, sive *Balduinus* Bononiensis, Azonis & Odofredi Beneventani auditor, deinde JCtus celebris, etiam Genuæ prætor per biennium, Auctor *Glossarum in Jus Civile*, Digestorum nempe libros & Codicis, quas laudat Trithemius cap. 454. qui ait eum floruisse circa Annum 1240. & Gvido Pancirollus lib. II. cap. 27.

Balduinus patria Devonius, ex Abbate de Forda, Ordinis Cisterciensis, Episcopus An. 1181. Wigorniensis, atque inde Archiepiscopus ab Anno 1184. ad 1190. (*a*) *Cantuariensis*, de quo adire juvabit Oudinum Tom. II. pag. 1612. seqq. Quod Giraldus Cambrensis hunc Balduinum scripsit *Monachum fuisse meliorem quam Abbatem, & Episcopum quam Archiepiscopum*, congruit Urbani III. sententiæ, qui Epistolam ei inscripsit hunc in modum: *Urbanus servus servorum DEI Monacho ferventissimo, Abbati calido, Episcopo tepido, Archiepiscopo remisso salutem*. Plura scripsit Opuscula Theologica, ex quibus illud *de Sacramento altaris*, & alia quindecim edidit Bertrandus Tissier. Prior Bonifontis, Tomo quinto Biblioth. Cisterciensis Parif. 1662. Cæterorum editorum & ineditorum titulos, vide si placet apud laudatum Oudinum, Caveumque & in Caroli de Visch Bibliotheca Cisterciensi pag. 30. seq. Baleum III. 27. Pitseum pag. 259. seq. &c.

Alius *Balduinus*, sive Beadvvinus antiquior, Episcopus Orientalium Anglorum de quo Beda IV. 4. & Lelandus c. 108.

Balduinus Flandriæ Comes & Hannoniæ, captaque a Latinis An. 1204. *CPoli*, *Imperator* coronatus 17. Cal end. Jun. ut testatur ipse in Epistola ed ita ab Edmundo Martene Tomo I. anecdotor. pag. 793. Aliæ ejus Epistolæ duæ de illa expeditione apud Arnoldum Lubecensem VI. 19. & 20. pag. 463. & 492. edit. Bangertianæ. Posteriorem dedit etiam Miræus iu Codice piarum donationum c. 99. Bruxell. 1624. 4. Epistola ad Innocentium III. Papam, apud veterem scriptorem gestorum illius Pontificis, quæ Baluzius Epistolis Innocentianis præfixit, cap. 91. pag. 52. seq. & in Petri d' Outreman CPoli Belgica, Tolosæ 1643. 4. Cum vero Papyrius Massonus in Urbano II. laudat *Balduinum Carnotensem*, belli sacri, cui interfuit primum scriptorem, intelligitur ab eo *Fulcherius*, qui Balduini Hierosol. Regis a sacris fuit, ut observatum Jacobo Bongarsio Præf. ad gesta DEI per Francos.

Balduinus Devonius, supra, *Cantuariensis*.

M. *Balduinus* de Marrochio, Mathematicus, cujus *Tractatus ad sciendum diem mensis & festa sanctorum, & Algorismus* inter MSS. Codices Belgii memorantur ab Antonio Sandero pag. 203. Bibliothecæ Belgicæ MS.

Balduinus Canonicus S. Cornelii Ninivensis, sive Ninovensis in Flandria, Ordinis Præmonstratensis, scripsit *Chronicon a CHRISTO nato* usque ad Annum 1294. quo ipsum auctorem obiisse testatur Joannes le Paige in Bibliotheca Præmonstratensi pag. 306. MStum servari in Abbatia Ninovensi notat Sanderus pag. 22. sed in lucem nemo hacte-

(*a*) Vide VVarthoni Angliam Sacram Tom. I. pag. 112.

ctenus, quod meminerim, protulit, quanquam Miræum in Chronico suo Præmonstratensi non parum illi debere monuit Vossius pag. 493. de Histor. Lat. Hunc Balduinum non diversum esse a Balduino de Avesnis, sive Avennis de quo supra, suspicatur Sandius ad Vossium p. 181.

* *Balduinus* de *Avenis*. Scriptarum ab illo Genealogiarum additamenta, in quibus de posteritate Philippi I. Galliarum Regis, vulgavit Leibnitius Accession. Histor. to. 2. pag. 579.

Balduinus Paderbornensis Parochus, scriptor historiæ universalis usque ad sua tempora, hoc est usque ad A. 1418. Vide *Gobelinus Persona*.

Hieronymus Baldunçius, Medicus Tigurinus, qui Tractatum de Podagra scripsit ad Sigismundum Austriæ Ducem, & aphorismos compunctionis, Theologici argumenti Argent. 1497. 4.

Petrus Baldus Ubaldus, Perusinus, Bartholi discipulus, inter JCtos celebris, obiit Ticini, *Lucerna Juris* extincta A. 1400. ætatis 77. de cujus Commentariis in Jus Civile, Consiliorum Voluminibus, aliisque scriptis editis & ineditis Ludovicus Jacobillus in Bibliotheca Umbriæ. *Allegationes pro Urbano sexto* legitimo Papa Raynaldus subjecit Tomo XVII. Annal. De Baldo vide etiam Jovii Elogia, Pancirollum II. 70. de claris JCtis, Boissardi Icones Tom. I. pag. 100. Bælii Lexicon, Augustini Oldoini Athenæum Augustum de doctis Perusinis pag. 36. seqq. qui etiam pag. 40. seqq. de altero *Baldo de Bartholinis*, qui *Baldus Novellus* appellatus, scriptorque tractatus *de dotibus*, & aliorum Juris Civilis commentariorum, obiit Pisis A. 1490.

* *Petrus* de *Ubaldis Perusinus*. An Baldus designatus sit aliquando nomine Petri de Ubaldis, penitus ignorare me fateor; mihi tamen certo certius constat fuisse alterum Petrum de Ubaldis Perusinum a Baldo celebri jurisconsulto plane diversum, ex quo editus est tractatus de duobus fratribus, quem & Pancirolus laudat, & mihi pariter suppetit in MS. Codice Feliniano in Bibliotheca Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucensis, & typis prodiisse non dubito. Profecto in fine ejusdem opusculi hæc leguntur: *compositus fuit iste tractatus de duobus fratribus & aliis quibusque consociis per me Petrum Petri nepotem de Ubaldis de Perusio utriusque juris doctorem licet minimum Petri, jureque magni juris utriusque, hujus (sic lego) nepotem*. Porro iste Petrus integrum affert *Consilium Ludovici Pontani de urbe*, qui sane aliquandiu post Baldum vixit, & floruit. Pancirolus l. 2. cap. 72. censet Petrum hunc Petri nepotem patrem habuisse Matthæum, qui natus est ex Petro Baldi fratre. Petrum autem illum tradit claruisse pluribus editis in lucem publicam opusculis, nempe de permutatione Beneficiorum, de canonica, Episcopali, & Parochiali, & de Collectis.

De anno emortuali Baldi variæ quidem sunt sententiæ scriptorum, de quibus consulendus est Belius in lexico. Cur tamen ego a Sententia ejusdem Belii, itemque Fabricii, recedam, qui ambo annum mortis ejus signant diem 28. Aprilis 1400. faciunt ea, quæ statim hic adnotabo. In MS. Cod. Bibliothecæ Canonicorum majoris Ecclesiæ Lucanæ extat repetitio in materia juramenti super l. 2. ff. de Jurejur. edita per acutissimum Juris interpretem D. Baldum de Perusio. Hanc vero describpsisse tradit scriba ex originali *Scripto man. prop. D. Baldi*, quæ scriptio facta est an. 1415. Porro in fine hujus scripti hæc leguntur tamquam ab ipso Baldo expressa. *Repetita fuit hæc lectio per Baldum de Perusio civem Perusinum I. V. D. in felici civitate Florentiæ, legente ordinarie Jus civile, quæ ultra omnes floret Italiæ, ac imperat feliciter, & jugiter Amen. Actum 1413. hic in dicta civitate ad honorem, & gloriam magni Domini, & Salvatoris nostri J. C. & gloriosæ suæ genitricis, atque BB. Joannis Baptistæ & Zenobii reparatæ Florentiæ provinciæ specialium protectorum. Et quia scri-*

ſcriptum, quod in multiloquio error non deerit, & ego maxime multa locutus ſum, ne exiſtimem proterve dixiſſe quæ dixi correctioni ſuppono omnium rectius ſentientium & præcipue correctioni Dominorum meorum excellentiſſimorum Collegii Florentini Amen. Hæc diſſertiſſima verba, quæ vix ullam ambiguitatem admittere poſſunt, fere ad ſenſum demonſtrant Epitaphium Baldi ſepulchro impoſitum recentius eſſe, & ab authore nec plane coævo, nec ſatis rerum a Baldo geſtorum gnaro dictatum. Nam in epitaphio illo obiiſſe exprimitur an. 1400. Diu quidem multumque hæſi dubius num ſcriptum hoc a me prolatum ad Baldum de Bartolinis, qui pariter juris civilis ſcientia claruit, referendum eſſet. Sed cum in Fabritio hic legamus Baldum hunc juniorem obiiſſe Piſis an. 1490. vix fieri potuit, an. 1413. adeo ſcientia excelluiſſe, ut prælectionem illam ſcriberet.

Joannes Baleus Sudovolgius, ſive Suffolcienſis Anglus natus A. 1495. deinde Epiſcopus A. 1552. in Hibernia Oſſorienſis, (*a*) ſed mox Maria regnum adepta, quia Romana ipſe ſacra minime probabat, exul, ac poſt quinquennium demum ſub Eliſabetha iterum reverſus in Angliam, & præbenda contentus Cantuarienſi diem obiit An. 1563. menſe Novembri, ætatis 68. Acerbiorem in Pontifices calamum ipſe excuſat Præf. in Acta Pontificum, cæterum ut de eo Montacutius pag. 39. apparatus, *impotentis linguæ & calami plerumque ſcriptor, in multis non rejectitius*. Ejus *ſummarium de ſcriptoribus majoris Britanniæ* editum Gippeſvvici in Anglia, 1548. 4. Sed longe plenius locupletiuſque lucem vidit Baſileæ 1557. fol. atque inſcribitur *Scriptorum illuſtrium majoris Britanniæ, quam nunc Angliam & Scotiam vocant, Catalogus*, cujus prior pars Centurias novem, poſterior A. 1559. Centuriam X. XI. XII. XIII. XIV. complectitur. Utraque effigiem Balei habet præfixam, quæ exſtat etiam apud Jacobum Verheyden pag. 147. In hoc Catalogo itidem inſerta paſſim *Acta Pontificum*, quæ deinde ſeparatim excuſa cum Roberti Barns vitis Pontificum, curante Joanne Martino Lydio, Lugduni Bat. 1615. 8. ſicut Baleum quoque ſecutum eſſe ſe profitetur Stephanus Szegedinus, Pannonius in ſpeculo Pontificio, cujus quartam editionem habeo typis exſcriptam ſine loci nota A. 1602. 8. Ut Baleus in Catalogo ſcriptorum Lelandum, ita Baleum ſecutus eſt Pitſeus, licet hic, utpote ſacris Romanis addictus, ſtrenue in eum invehitur. Cætera ſua ſcripta, ſed inedita pleraque, ipſe refert Baleus, quæ ſectius pleniuſque apud eundem Centur. VIII. 100. pag. 703. quam apud Hendreichium in Pandectis pag. 389. lector ubi volet videre poterit.

Robertus Baleus JCtus, circa An. 1460. qui ſcripſit *Alphabetum ſanctorum Angliæ*, *Chronicon Urbis Londinenſis*, ac *inſtrumenta libertatis ejus Urbis*, deque ejus *Præfectis & Conſulibus* ab Anno 1189. ad 1461. & *geſta Regis Eduardi III.* Vide Baleum XI. 58. & Pitſeum p. 654.

Robertus Baleus Norvicenſis, Ord. Carmelit. Prior Burnhemienſis defunctus Anno 1503. ſcriptor *Annalium Ordinis ſui*, ut ejus hiſtoriam *Eliæ* Prophetæ, & Officium *Simeonis Stock*, Angli, & *ſermones* prætereaM. Vide Baleum XI. 59. Pitſeum pag. 686. & Alegrium in paradiſo Carmelitici decoris pag. 379.

Henricus de *Balma*, Oppido Burgundiæ, Monachus S. Franciſci, & Confeſſarius S. Coletæ Virginis, de qua Acta Sanctor. 6. Martii, obiit A. 1439. Veſuntione, ſcriptor variorum librorum aſceticorum, qui S. Bonaventuræ vel Thomæ Kempenſi tribui ab aliis ſolent. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2341. ſeq.

Hugo de *Balma*, Carthuſianus, cui itidem myſticum opus de triplici via, & Theologiam Myſticam tribuunt, quod rectius legitur inter opera Johannis Gerſonis.

(*a*) Vide Thomam Pope Blount in cenſura ſcriptorum pag. 681.

ſonis. Vide Raynaudum de bonis & malis libris pag. 142.

Pontius du *Balmey*, ſive de *Balmeto*, Epiſcopus Belliceníis in Comitatu Burgundiæ defunctus A. 1140. Cujus laudantur ſcripta *de æternitate*, *de Pace conciliandâ*, & *vitandis ſchiſmaticis*, *De contemtu Vanitatis ſæculi*. Vide Sammarth. Tom. II. Galliæ Chriſtianæ pag. 359. Eſſay de litterature Tom. I. p. 129.

Baltharius, ſive *Baltherus*, Monachus Seckinganus, ſive Saconienſis in Svevia circa Annum 900. ſcripſit (*a*) ad Notkerum Balbulum *Vitam S. Fridolini*, Abbatis Seckingenſis, qui An. 450. diem obiiſſe traditur. Exſtat ad calcem breviarii Glaronenſis, & in Actis Sanctorum 6. Martii Tom. I. pag. 433. De S. *Balthero* Presbytero ibid. pag. 448. Conſulendus etiam Johannes Colganus in Actis Sanctor. Hiberniæ, editis Lovanii 1647. fol.

Balthaſar del Rio, Hiſpanus, Scholaſticus Myndonienſis, Jacobo Serræ Cardinali Arborenſi a ſecretis, in Concilio Lateranenſi An. 1513. ſeſſione ſeptima habuit Orationem *de expeditione contra Turcas ſuſcipiendâ* in illud Matthæi XVII. v. 20. *Nihil impoſſibile erit vobis*. Prodiit cum Epiſtola ad Ferdinandum, Hiſpaniarum Regem, Romæ 1513. 4. & in Tomis Conciliorum Tom. XIV. Labbei p. 165. & T. IX. Harduin. p. 1700.

Baltherus. ſupra, *Baltharius*.

Divi Bambergenſes Jacobi Gretſeri, Ingolſtad. 1611. 4. complectuntur veteres Scriptores de Vita *S. Henrici* Imperatoris, *S. Kunegundis* Imperatricis, & *S. Othonis* Epiſcopi Bambergenſis, cum novem Diplomatibus S. Henrici & Innocentii III. bulla de S. Kunegundis Canonizatione.

Joannis Petri Ludevvig JCti, ſcriptores rerum Epiſcopatus Bambergenſis, Francofurti & Lipſiæ 1718. fol. (*b*) duobus Voluminibus offerunt Lectori: in Tomo priore quidem, præter Divos *Gretſeri*, de quibus jam dixi, & *Andream* Bambergenſem de Vita S. Ottonis, ex editione Valerii Jaſchii Pomerani, Colbergæ 1681. 4. Codicillumque *Diplomatum Bambergenſium* ab Anno 1000. ad 1500. & in his pag. 1196. Statuta Epiſcopatus Bambergenſis in Synodo ſub Henrico III. A. 1491. etiam recentiorum Scriptorum, Martini Hofmanni libros V. Annal. Bambergenſium antea ineditos ab origine Epiſcopatus Anno 1007. ad 1600. & ejuſdem Bambergam: & Abbates Cœnobii Benedictinorum S. Michaelis carmine elegiaco ex edit. Norimb. 1595. 4. Libellum conſuetudinum Bambergenſis Principatus, editum ſub nomine Juſti Veracii 1681. 12. Joannis Petri Ludevvig continuationem Bambergenſium Epiſcoporum ab Anno 1600. ad 1718. additis Joannis Salveri, Herbipolitani ſculptoris, ære deſcriptis Epiſcoporum imaginibus.

In Volumine poſteriore occurrunt Chronicon *Schvvarzacenſis* Cœnobii Ordinis Benedictini (quod eſt non procul a fluvio Schvvarzach, ubi in Mœnum illabitur) ab Anno 800. ad 1590. Origines *Banzenſes*. Vita Johannis Burchardi, Abbatis in Schvvartzbach, Banz, & S. Stephani in Wirtzburg An. 1587. defuncti, ſcripta a Conrado Dinnero. *Chronicon Reicherſpergenſe* ab Orbe condito ad Annum CHRISTI 1194. una cum diplomatibus & diplomatum codicillo appendice ex editione Chriſtophori Gevvoldi, quæ prodierat Monachii 1611. 4. Joannis Aventini hiſtoria *Oettingenſis* (de qua ſupra) Origines *Murenſis* Monaſterii in Helvetia, Ordinis Benedict. ex editione Spirembergienſi 1618. 4. Origines & Genealogia Comitum de Habſburg, Monaſterii Murenſis fundatorum, au-

(*a*) Sive interpolavit. Vide Carolum Cointium Tomo I. Annalium pag. 272. Falluntur vero, qui ad Notkerum velut auctorem vitam illam referunt, quo nomine Ægidium Schudum, Sebaſtianum Munſterum, Johannem Stumpfium, & Chriſtianum Urſtiſium reprehendit Goldaſtus Tomo II. Scriptor. Alemannicor. pag. 164.

(*b*) Acta Erud. A. 1718. pag. 289. *Abgeſonderte* Bibliothec. p. 869. ſeq.

auctore Dominico Tschudi, Abbate Murensi, ex editione Constantiensi 1651. 8. & P. Wuiæ, Canonici irregularis, historia Episcopatus *Caminensis* in Pomerania, ab ejus originibus, sive Anno 1124. ad 1618.

Banchinus, sive *Bankinus*, Londinensis Augustinianus, interfuit An. 1382. Concilio Londinensi contra Wiclefitas, & præter Sermones, ac Determinationum Variarum Librum scripsit contra Positiones Joannis Wiclefi. Vide Pitseum pag. 539. Baleum VI. 97.

Bandonina alumna *S. Radegundis*, cujus *Vitam* a Venantio Fortunato scriptam addito altero libro complevit. Exstat apud Surium ad 13. August. & Mabillonium Sæc. I. Ben. p. 326. S. Radegundis obiit A. C. 590.

Origines Banzensis, sive *Banthensis* ab Anno 1060. *Cœnobii* ad Mœnum fluvium Ordinis Benedict. in Diœcesi Wirtzburgensi (hodie in Bambergensi) descriptæ ab *Henrico* Abbate circa Annum 1123. & primum editæ a laudato Joanne Petro de Ludevvig Tomo secundo Scriptorum Bambergensium.

Baptista de S. Blasio, JCtus Patavinus, circa Annum 1480. de cujus scriptis Trithemius cap. 900. & Hendreichius pag. 598. * habeo typis excusum *tractatum de Actionibus*, Venetiis per magistrum Erbardum Bardolt de Augusta an. 1481. Ejusdem Tractatus de *Correlativis* prodiit Venetiis anno 1481. &c. Eraldum Kadlot de Augusta fol.

Baptista Panecius *Ferrariensis*, Ordinis Carmelit. circa Annum 1494. scripsit *Floridam*, sive Chronicon a Christi ortu ad sua tempora: *Chronicon sui Ordinis*, *Chronicon Ferrariense*, *Vitam S. Mechtildis*, aliaque memorata Trithemio cap. 890. Alegrio pag. 369. Augustino Superbo de illustribus Ferrariensibus &c. & in his librum de monte Sina, & Carmina varii generis, & Sermones, Baptistæ Mantuano dedicatos & impressos Bononiæ, Anno 1506.

Baptista Fulgosus. infra, *Fulgosus*.

Joannes Baptista Hispaniolus, (*a*) patria *Mantuanus*, eoque notior nomine, Carmelitarum ab Anno 1513. Prior Generalis, diem obiit in patria Anno 1516. ætat. 68. (*b*) Poeta insignis, ut summorum virorum judicia a Christiano Daumio in libro de causis amissarum radicum Latinæ Linguæ pag. 79. seq. notata, & Laurentius Cupærus in præf. operibus Mantuani præmissa, & Petrus Lucius in Bibliotheca Carmelitana adversus Jovium disputans, longe magis autem Operum ipsius inspectio lectori erudito & æquo facile persuadebit: quanquam audiendus etiam fortasse Lud. Vives, qui p. 299. libri 3. de tradendis disciplinis, *magis copiosum & facilem*, *quam tersum & sublimitati argumentor. respondentem* notat. Certe iniquam puto Dempsteri censuram, cui *Poeta perbarbarus est & corruptus*: itaque potius probo Balthasaris Bonifacii judicium XV. 3. Historiæ ludicræ, cui Mantuanus *patria Maronis haud indignus*, *& inter Mincii cygnos numerandus*, *Ovidio quam Virgilio propior*, *licet ab utroque longo intervallo distans*, *venæ etsi non usquequaque puræ*, *uberrimæ tamen*, *miræque felicitatis & facilitatis in rebus explicandis*. Multa scripsit non carmine solum, sed prosa quoque: junctim edita post plures singulorum editiones Antvverpiæ a laudato Cupæro Antvverp. 1576. 8. quatuor Voluminibus, quæ recenserem, si vellem actum agere, & quæ a Warthono ad Caveum, annotatis antiquioribus etiam editionibus, & ab Alegrio in paradiso Carmelitici decoris pag. 385. Ludovico Jacobo a S. Carolo in Bibliotheca Carmelitica, & Possevino Tom. I. apparatus pag. 167. Tomorum etiam numero & ordine enumerantur, repetere. Editio-

Y nis

(*a*) Sive *Spagnolus*, idem enim est nomen: neque erat, quod eo nomine Possevinum reprehenderet Andreas du Saussay continuatione Bellarmini de Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 5.

(*b* Reinesii Epist. ad Daumium pag. 20. seq. 51. 153. Lud. Ellies du Pin Tom. XIV. Biblioth. Eccles. pag. 97.

nis Parisiensis Ascensianæ poematum Mantuani Parisiis 1513. fol. tribus Tomis, cum notis Ascensii, Murrhonis & Brantii in illorum pleraque; notitiam distinctam exhibet Gesnerus in Biblioth. pag. 128. seq. Exstant separatim quoque, prosa scripti de patientia libri III. & liber de vita beata, iisdem typis expressi in folio. Effigiem Mantuani dabit Boissardus Tom. I. imagg. pag. 168. Apud Trithemium cap. 912. scripta quædam Mantuani memorantur, quæ in editione Antvverpiensi frustra quæres, ut præter Epistolas multas ad diversos, Orationesque, liber de ortu & diversitate Religionum, Apologia pro fratre Petro, & introductorium subtilis Scoti. Mantuani eclogæ, novissime cum notis excusæ Coloniæ 1688. 12. Vide Basnagii Bellovallii histor. Operum Eruditorum Anno 1688. Octobri pag. 194. * Orationem ejus in omnium SS. celebritate habitam coram summo Pontifice anno 1458. habere se manuscriptam in quodam codice affirmat Baruffardus in opusculo apud Calogerà tom. 26. p. 175.

Joannis Baptistæ de Vera Cruce, Philosophi ac Medici Romani, *Confutatio Hebraicæ Sectæ*, de priore ac secundo Christi adventu, Argentorati 1500. 4. ex Hebraico Latine sive ab auctore ipso, sive ab alio versa. Vide Rev. Wolfii nostri Bibliothecam Hebraicam Tom. III. pag. 353. seq. & Tom. IV. pag. 547. seq. & Prosperum Mandosium VI. 90. Bibliothecæ Romanæ Tom. II. pag. 70.

Baptista Marchio Pallavicinus, Episcopus Regiensis, diem obiit Anno 1466. Vide Ughellum Tom. II. pag. 311. Ejus Oratio carmine scripta elegiaco ad S. Mariam Virginem exstat MS. in Bibliotheca Cæsarea. Vide Lambecium Tom. II. pag. 987. Incipit:

Alma, decus superum, Virgo Regina decusque,
Quo datur ad summi tecta Tonantis iter.

Hoc carmen ejus, aliaque etiam, edita Viennæ in 4. Vide Hendreichium p. 447. * Carmen illud de B. M. V.

Alma, decus superum. Etc.

versio est Italicæ cantilenæ editæ a Leonardo Justiniani, cui ingenium erat ad hæc natura comparatum

Maria, verzine bella,
Schala che ascendi all' alto Cielo.

Animadversionem hanc debeo erudito viro Cl. Lambacher Bibliot. Antiq. Vindobon. Civi. to. I. pag. 69.

Pallavicini hujus carmen inscriptum: *historia flendæ crucis, & funeris D. N. Jesu Christi ad Eugenium IV.* prodiit Tarvisii an. 1494. in 4. cui præter carmen de morte accedit in fine carmen illud, cujus superius memini de B. M. V. Idem carmen de cruce cum aliis piis Poematiis Variorum excusum est Viennæ in Austria in 4. an. 1516. iterumque cum aliis aliorum Antuerpiæ 1548. in 12.

Baptista Monsfeltria ex Conjuge Principis Pisaurensis Galeatii Malatestæ, Monacha S. Claræ ab A. 1445. assumto Hieronymæ nomine, obiit A. 1447. scripsitque *Orationem* in laudem Martini V. Papæ. Librum *de vera Religione*, aliumque *de humanæ conditionis fragilitate*, & *Epistolas*. Vide Waddingum p. 46. seq. * Hanc fœminam laudari credo a Campano orat. in fun. Baptistæ Sfortiæ Urbin. Duciss. illis verbis: *Proaviam ejus Maternam habuit Baptistam ex familia ortam Urbinatum principum gentilem Friderici..... celebratissimam suorum temporum fœminam, cujus doctrina atque eloquentia admirationi fuit etiam iis, qui doctissimi, eloquentissimique fuerunt, ut constet orasse aliquando apud Sigismundum Cæsarem, & Eugenium P. M. incredibili cum admiratione utriusque neque minore cum gratia, & scripsisse non pauca de conditione vitæ, & religione, cui postea maximis relictis opibus sese incitavit, exemplumque præbuit filiæ etiam ita faciendi. Responsa etiam ad eam leguntur summorum hominum de Philosophiæ commentariis, & sacris quæstionibus reddita, in quibus nescias eloquen-*

quentiæ ne plus invenias, & *doctrinæ*, *religionis etiam sanctimoniæ* (sic) *addiscas*. Vide & Guinifortii Barzizii epistolam ad Costantiam Varanam ejusdem Baptistæ ex matre neptem. Pag. 134. edit. a Furieto curatæ.

Baptista Platina. infra, *Platina*.

Baptista de Salis, sive *de Rosellis*, Ligur Provinciæ Januensis, Ordinis Minorum, scripsit opus de casibus (*a*) & consiliis ad animam, seu conscientiam pertinentibus, quod ab ipso *summa Rosella* appellatur. Prodiit Parisiis 1499. Vide Trithemium cap. 926.

Baptista Trovamala, Ordinis Minorum, apud Lovanienses, scripsisse traditur & ipse Summam casuum Conscienciæ, litterarum digestam ordine, quæ *Baptistiniana* ab eo dici consuevit. Prodiit Romæ 1479. Augustæ 1484. Norimbergæ 1488. Venetiis 1495. 1498. Parisiis 1515. & Argentinæ 1516. Hic Baptista rectius cum superiore idem, eademque summa habetur a Labbeo Tom. I. de S. E. pag. 174. & Miræo auctarii de S. E. cap. 482. quanquam alii distinguunt, ut Waddingus in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 47. Sub nomine Baptistæ de Salis editam reperio summam Rosellam, seu Bosellam Genuæ an. 1484. Hanc autem editionem ego in Bibliotheca mea servo.

Baptista Varana, filia Principis Camertensis, Monacha S. Claræ, quæ An. 1500. diem obiit, cum scripsisset historiam Conversionis suæ, & An. 1488. de doloribus octo animæ Christi, & An. 1491. recordationes, sive instructiones spiritales novem. Carmina etiam Latina & Italica, Epistolasque. Vide Waddingum. Pigeret hic illaudatam præteriisse Varanam alteram hac antiquiorem, Constantiam, quam lego orationem eloquentissimam ornatissimamque scripsisse, & recitasse coram Blanca Maria Philippi Mariæ Vicecomitis Mediolanensis Ducis filia, cum ætatis annum XIV. non excederet. Testis hujus est & laudator Guinifortius Barsizius in epistola ea de re ad illam scripta data an. 1434. pag. 134. editionis a Furieto adornatæ. An vero latina hæc sit oratio, seu vernacula ignoro.

Franciscus Barbarus, Candiani Filius, Nobilis Venetus ac Præfectus Brixiæ, illam civitatem adversus motus internos, atque exercitum Mediolanensem per tres menses fortiter defendit An. 1438. Idem clarus etiam litteris, ac Chrysoloræ discipulus, Græca & Latina lingua valuit, & florens etiamnum Annis scripsit libros duos *de re uxoria*, recusos Amst. 1639. 12. Latine, (*b*) nec minus Italice, Alberto Lollio Ferrariensi interprete. Venetiis 1548. 8. Vertit etiam e Plutarcho vitam *Aristidis* & *Catonis* dicavitque fratri Zachariæ. Ejusdem *Orationes* & *Epistolarum libri XVI.* celebrantur. Plures ad hunc Francisci philelphi Epistolæ. Habuit hic Franciscus etiam filium Zachariam, & ex hoc nepotem Hermolaum, Patriarcham Aquilejensem. Sed & fratris, Zachariæ, filius Hermolaus appellabatur, Veronensis Episcopus. De singulis distincte sum dicturus. Franciscus hic diem obiit Anno 1454. de quo præter Trithemium cap. 766. Bælium in Lexico, accurate Apostolus Zenus Tomo XXVIII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 130. seq. qui pag. 213. etiam Volumina duo *Epistolarum* MSS. memorat, e quibus historia litteraria seculi XV. insigniter illustrari possit: & Evangelista Manelmus Vicentinus de gestis Francisci Barbari, editus a Joanne Andrea Astezato, Brixiæ 1728. 4. cum *Francisci Barbari actione gratiarum, habita populo Brixiano*. * Epistolarum viri hujus doctissimi collectionem satis amplam e MSS. codd. fere ex integro erutam dedit Eminentissimus, ac eruditissimus S. R. E. Cardina-

(*a*) Vide Tobiam Eckardum in Codicibus MStis Quedlimburgensibus pag. 22.

(*b*) Latine sæpius viderunt lucem, ut notavit Hendreichius pag. 410. Prodiit etiam Gallica versio, Jolio interprete Parisiis 1667.

nalis Angelus Maria Quirinus, cui & appendicem ex aliis ejusdem Barbari, & aliorum ad ipsum epistolis ex aliis MSS. codd. adjecit, ut simul omnes summam conficiant epistolarum 368. Prodiit opus Brixiæ an. 1743. in 4. Præmisit huic volumini author eruditissimus volumen, in quo totam Barbari historiam latissime, & diligenter exponit.

Ejusdem Barbari *commentariolos Brixienses* memorat Nicolaus Restis in sua epistola ad eumdem Barbarum, quæ est 133. in eadem collectione.

Præfationem versionis de vita Aristidis & Platonis ex Plutarcho vulgavit Cardinalis Quirinus in Diatriba præliminari ad collectionem epistolarum Barbari.

Ex ejus orationibus vulgatæ sunt ab Em. Quirino *oratio funebris pro Amico*. *Laudatio in Albertum Guidalotum*. Vulgavit etiam vir doctissimus: *Proœmium ejusdem in Flav. Blondii Italiam illustratam*. Ibi pariter pag. 282. extat alia ejus *oratio ad populum Brixianum*, dum solemni ritu pileo donaretur in Ecclesia SS. Fausti, & Jovitæ habita an. 1437.

Hermolaus Barbarus, Zachariæ, qui Francisci frater erat, filius, Protonotarius Apostolicus, Episcopus *Trevisanus*, atque inde *Veronensis*, defunctus An. 1471. Scriptor *Vitæ S. Athanasii*, & narrationis *de translatione corporis ejus in civitatem Venetiarum*. Ejusdem *homilia in S. Athanasium*, aliique *Sermones*, quos Aquilejensi præter rem Vossius tribuit, & *Lectura* Theologica & Juris Canonici, spissum Volumen in majoris folii forma memoratur. Vide idem Diarium pag. 140. seq. & 165. 167. 246. Mabillonium Tom. I. Musei Ital. pag. 204.

Hermolaus Barbarus, Zachariæ filius, Francisci nepos, Zachariæ alterius patruelis, Pomponii Læti discipulus, præcoci ac felici ingenio, vir eruditissimus, & post alias pro Republica functiones Patriarcha *Aquilejensis*, de quo hæc Petrus Alcyonius libro priore de exilio pag. 60. seqq. *Innocentius VIII. Pontifex Maximus, meo potissimum rogatu*, Hermolaum Barbarum, *Venetum, Aquilejensibus sacris publice præfecit*. (a) *Hunc ego summa observantia colui: hominisque tum summo ingenio, summaque industria, tum studiis, ac omni doctrina magnopere delectabar. Et eo magis, quod intelligebam illum tantarum virtutum laude, & patriæ, & Italiæ, & Reipublicæ nostræ esse ornamento. Ante quidem in Urbem a Venetis missus, legationis munere fungebatur apud Pontificem Maximum & nos, summi ordinis Antistites: deinde exilio affectus est, quod ejusmodi sacerdotium Aquilejense suscepisset, spreta auctoritate, ut dicebant, sui Senatus*. (b) *Ne vivam, si acceptior nobis non erat, & nescio, quo pacto admirabilior illius privati* (c) *virtus nobis videbatur, quam ante cum publicam personam gereret, ac tanti Senatus res procuraret. Quam ob rem multum honoris ei privato deferebamus, quod intelligebamus, sapientiæ, gravitati, constantiæ, moderationi animi illius totum id deferri oportere: Magistratum autem gerenti cum honorem habebamus, Senatui duntaxat Veneto, a quo legatus missus erat, nos honorem habere suspicabamur. Exilium igitur Barbaro, non solum calamitatem detraxit, sed etiam dignitatem auxit. Quod quidem ita constanter, moderateque ferebat, ut facetissime jocaretur: Musas illud sibi a patria impetrasse, quoniam ægre ferrent hominem suis sacris initiatum, ambitione vulgarium honorum distineri, & plebejis occupationibus*

(a) An. 1491. post defunctum 11. Martii Marcum Barbum. Vide Ughellum T. V. Italiæ Sacræ pag. 130. Fallitur itaque Bembus, qui ab Alexandro VI. Patriarcham creatum scribit Hermolaum. Adde Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 153. seq. & 159. Niceron Memoires pour servir à l' Histoire des hommes illustres Tom. XIV. p. 12.

(b) Nicolaus Comnenus Papadopoli Gymnas. Patavin. Tom. II. pag. 28.

(c) *Accepta enim Senatus voluntate, cessit sponte adeptæ dignitati, seque Patriarchatu sponte abdicavit*. Petrus Delfinus Epist. ad Ugolin. Verinum lib. 2. Epist. 92.

bus impediri. Itaque plura ſcripſit biennio exul, quam XX. ante annis, cum patria frueretur, & honoribus illius florentiſſimus eſſet, Recognitionem erratorum Pliniani *codicis*, (*a*) *Explanationem librorum de anima* Ariſtotelis, (*b*) *cum jam ante ejuſdem Philoſophi libros talis argumenti, in Latinum convertiſſet, & XVI. libros de ratione diſſerendi* (*c*) (*veteres Peripatetici, Organon eos appellant*) *& V. Rhetoricos*, (*d*) *& unum Poeticum*, (*e*) *octoque* Dioſcoridis *Medicos*, (*f*) *quos alio etiam opere inſtruxerat, quod Corollarium inſcribebat. Adjecerat quoque pulcherrimam expoſitionem ad libros Analyticos* (*g*) *poſteriores* Ariſtotelis *ante in Latinum translatos. Et hæc quidem omnia, adhuc diligentiſſime aſſervari vidi a fratribus illius, cum ſedecim abhinc annos Venetiis Bibliothecam illius excuterem: atque incredibili ſum lætitia elatus, cum cognovi, doctiſſimi, amiciſſimique hominis elucubrationes non intercidiſſe, quod ne eveniſſet, magnopere verebar, cum in ſuburbano Oliverii Caraphæ*, (*h*) *collegæ mei, ex peſtilentia obiiſſet, & domeſtici, intimique familiares fuga ſaluti ſuæ conſuluiſſent, omniaque tanquam bona caduca, in medium reliquiſſent. Sed ejus generis ſcripta ab interitu, & furto vindicata fuiſſe narrabant Zenotelis* (*i*) *cujuſdam opera, quem ille habebat ad manum. Solebat autem perſæpe mihi recitare, quæ ex Ariſtotele faciebat Latina, judiciumque exquirebat meum, quod ſic tamen interponebam, ut perſpicere poſſet, placere mihi ſuam induſtriam, & diſciplinæ Peripateticæ intelligentiam, quæ perneceſſaria eſt homini in tali ſcribendi genere verſanti: non ſatis autem probari dicendi rationem, qua, in ſententia Ariſtotelica exprimenda utebatur: ſed hoc illius ætatis fuit vitium, ut a puritate Latinæ linguæ* (*k*) *abhorreret.* Hactenus Alcyonius, cui juvat addere, quod non quidem Gardinalis fuit Barbarus, ut a Trithemio præter rem traditur, ſed ſi diutius vixiſſet, cooptatus fuiſſet ab Alexandro VI. in ordinem purpuratorum, qua de re & de aliis ad Hermolaum pertinentibus Petrus Bælius in Lexico, Nicolaus Comnenus Papadopoli Tom. II. Gymnaſii Patavini pag. 28. & Auctores Diarii Erud. Italiæ Tom. III. p. 52. & maxime Tom. XXVIII. p. 159. ſeq. qui jubent conſulere Diſſertationem Hiſtoricam P. Gandulfi Auguſtiniani, a quo præter rem

(*a*) Præcipuum hoc opus *caſtigationum Plinianarum*, quæ primæ, cum Epiſtola ad Alexandrum VI. prodiere Romæ 1492. typis Eucharii Argentei, ſive Silber, & ſecundæ cum emendationibus Hermolai *in Pomponium Melam*, in quibus & in Senecam, in Quintilianum, in Columellam ſimile ſtudium ſe poſuiſſe innuit. Romæ Idibus Februarii 1493. fol. Mediolani 1494. fol. Cremonæ 1495. Venetiis 1497. fol. De utriſque dixi in Bibliotheca Latina. Diſſertatio autem, qua probaverit Hermolaus, Plinium fuiſſe Novocomenſem, memorata a Varillaſio pag. 189. Anecdotorum Florentinorum, nulla unquam fuit. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XXVIII. pag. 184. Niceroni Memorias Tom. XIV. pag. 23.

(*b*) hæc nunquam lucem vidit.

(*c*) Hos vulgare poſt *Rhetoricam* voluit, teſte Geſnero, Daniel Barbarus, Hermolai pronepos: ſed promiſſum implere ei non licuit.

(*d*) Edidit Daniel Barbarus, Venetiis 1544. 4. unde ſæpius recuſa Lugduni, Baſileæ, Pariſiis.

(*e*) Hic nunquam in lucem prolatus eſt.

(*f*) Ab Anno 1482. ad 1489. elaborata verſio *Dioſcoridis* cum corollariis Hermolai, & Joannis Baptiſtæ Egnatii notis, edita Venetiis, Argentorati, Coloniæ. Vide quæ lib. IV. Biblioth. Græcæ cap. 3.

(*g*) Videtur his operam dediſſe Venetiis A. 1485. ſed nunquam in lucem prolatæ ſunt iſtæ lucubrationes. Cæterum credat, qui volet Petro Crinito hæc tradenti libro VI. de honeſta diſciplina cap. 11. *Et revera perexilis vocula dæmonum & exigua eſt: quod olim noſter quoque Venetus Hermolaus dicebat, vocem ſe dæmonis pertenuem & planc ſubſibilantem audiſſe, qua ille* de Ariſtotelis eutelechia *interrogatus ſibi ipſi & Georgio Placentino reſponſitavit.*

(*h*) A. 1493. æt. 39. menſe Julio prope Romam, unde in ejus cenotaphio apud Jovium:

Barbariem Hermolaus Latio, qui depulit omnem
Barbarus hic ſitus eſt, utraque lingua gemit.
Urbs Venetum huic vitam, mortem dedit inclyta Roma,
Non potuit naſci nobiliuſve mori.

(*i*) Didymi Zenotelis Fertini, ſive Feltrenſis, quem hominem lectionis multæ vocat Hermolaus caſtigat. in lib. 7. Plinii.

(*k*) Hic eſt tamen, quem *latiniſſimum Barbarum* Ficinus vocat in Epiſtolis: cui adde Jo. Pici Mirandulani *Encomium Barbarici* ad Hermolaum, quod obvium quoque in Dornavii amphitheatro Tom. II. p. 129. ſeq.

rem *Augustinianis* adscribitur, cui errori ansam præbuit *libellus thesium* ab eo Lectore Philosophiæ Patavino A. 1478. editarum, quas *in Cænobio* Patavino *S. Augustini*, Philosophiam Peripateticam propugnaturus Barbarus per plures dies defendit, teste Thomasino, aliisque. *Antonii Mancinelli* Orationem in funere *Metelli Badii*, ad funus Hermolai Barbari pertinere, notatur in eodem Diario Tom. XXVIII. pag. 157. in quo diligentissime de hoc Hermolao differitur. Effigies & elogia apud Jovium, Boissardum Tom. I. pag. 176. &c.

Cætera scripta Hermolai edita sunt: Latina versio *Themistii* paraphraseos in Aristotelem cum notis, cœpta Anno ætatis XVIII. editaque An. XXVI. hoc est 1480. Venetiis ad Sixtum IV. recusa Tarvisii 1481. & Venetiis 1500. 1502. 1530. 1542. 1549. 1554. 1560. 1570. 1587. fol. Paris. 1528. fol. Basileæ 1533. fol. & 1545. 4. *Compendium Ethicorum Aristotelis* dictatum Patavii An. 1478. sed editum Venetiis 1544. 8. a Daniele Barbaro. *Compendium scientiæ naturalis ex Aristotele*, Venetiis 1545. 8. atque inde Basileæ, Parisiis, Lausannæ, Marpurgi &c. *Orationes* 1. in funere *Nicolai Marcelli*, Venetiarum Principis, habita An. 1474. inter Orationes clarorum Virorum, Venetiis 1558. 4. Parisiis 1577. & inter Orationes funebres Francofurti apud Wechelium 1613. 8. pag. 77. 2. *ad Federicum* Imperatorem, & *Maximilianum* Regem Rom. An. 1486. excusa tum alibi, tum Tom. II. Freheri Scriptorum Historicorum Germaniæ. *Epistolæ octo* sparsim editæ, de quibus Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 204. seq. (& Niceron Tom. XIV. Memor. pag. 26. seq.) & *Prælectiones*, ac *Præfationes* quædam, de quibus pag. 206. (Niceron p. 28.) Inedita vero: libri duo *de cœlibatu*, scripti Anno XVIII. ætatis. *De conscribenda historia* liber. *Carminum*, sive Versuum multa millia. *De re uxoria* poema sexcentorum versuum, & a libro ejusdem tituli prorsario, quem avus edidit, longe diversum, quo negat uxorem ducendam viro sapienti, sicut nec ipse hoc unquam fecit. (Recte itaque Trithemius titulum scripsit: *de re uxoria*, *metrice*, pro quo apud Nicolaum Comnenum est *de re uxoria & meretricia*.) *Compendium Galeni*. *Bona pars Scriptorum Aristotelis Latine versa*. *Contra barbaros Philosophos*. *Quæstiones Geometricæ*. *Quantum Astronomia Medicinæ conveniat*. Latina versio *Plutarchi* de Iside & Osiride, & Dialogi, quare Oracula defecerint. *Quinque libri Epistolarum* MSS. apud Baptistam Nanum, Senatorem Venetum. *Orationes* complures. Etiam commentatum esse in *Gilberti Porretani* librum de sex principiis, notat Augustinus Oldoinus in Athenæo Romano pag. 313. *Erotemata Grammaticalia Græca* & Græce scripta, quæ Veronæ MS. extant, dubitat Zenus, an ad Hermolaum Veronensem referenda sint potius: versionem autem *Gennadii* Patriarchæ Constantinopol. de fide Catholica, tribuit Marco *Barbo* in Aquilejensi Patriarchatu Hermolai nostri decessori: *Dionysiique Areopagitæ* versionem amico Hermolai, Hieronymo Donato.

Josephus, sive rectius *Josaphas* (*a*) *Barbarus*, Antonii Filius, Patricius Venetus, obiit Venetiis, admodum provectus ætate An. 1494. Non ipse quidem Latine, sed Italice scripsit *duo* sua *Itinera* Reipublicæ obita nomine, quorum alterum An. 1436. suscepit *ad Tanaim* in Tartariam Precopensem, ubi passim per Annos sexdecim est moratus: alterum *in Persiam* ad Asambejum Regem An. 1471. Sed Latine ex Italico *Jacobi Geuderi*, Herolzbergensis, versione legitur in Petri Bizarri Scriptoribus rerum Persicarum, Francofurti 1601. fol. pag. 441. 458. Italice prodiit Venetiis 1543. 8. & in Johannis Baptistæ Ramusii Sylloge Itinerum Tom. II.

(*a*) Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XVIII. pag. 404.

II. pag. 112. Venetiis 1556. fol. recusa 1588. 1606. ut Gallicas, Anglicas, Belgicas versiones prætercam.

Zacharias *Barbarus*, Francisci frater, Hermolai, Aquilejensis Patriarchæ Patruus, cui frater versionem vitarum e Plutarcho dedicavit.

Zacharias *Barbarus*, Francisci filius, Hermolai Aquilejensis Pater, Venetorum ad Sixtum IV. Legatus, & Procurator S. Marci, obiit A. 1492. æt. 70. in quem M. Antonii Sabellici exstat Oratio.

Daniel *Barbarus*, nepos fratris Hermolai, Aquilejensis Patriarchæ, Legatus Venetæ Reipublicæ in Angliam, ac denique Patriarcha & ipse ab Anno 1559. Aquilejensis, (*a*) neutiquam, ut Bælio aliisque visum, diversus ab illo, (*b*) qui *in Porphyrii voces* A. 1542. commentatus est, diem obiit A. 1569. Cætera ejus scripta sunt: 1. *Catena Græcorum Patrum* (*c*) in quinquaginta *Psalmos* primores, Latine reddita, Venetiis 1569. fol. Diciturque etiam, quod desideratur Catenæ in Psalmos reliquos, eodem interprete translatum extitisse apud Franciscum Barbarum, Patriarcham Aquilejensem. 2. Versio Italica *Vitruvii* cum notis, Venetiis 1556. fol. 1567. 4. & 1629. 4. Notæ Latinæ in eundem scriptorem leguntur in editione Venet. 1567. fol. & præstantissima Amstelodamensi 1649. fol. 3. Commentarii in tres libros Rhetoricorum *Aristotelis*, Venetiis 1544. 4. Basileæ 1545. 8. & Lugduni Anno eodem & 1558. 8. Parisiis 1549. 8. 4. *De Eloquentia* Dialogus Italice editus ab Hieronymo Ruscelli, Venetiis 1557. 4. 5. *Prattica della Prospettiva*, Venetiis 1568. fol.

Omitto edita ab eo Hermolai Barbari scripta postuma, de quibus supra p. 463.

Barcinonense Chronicon ab An. 1136. ad 1310. ad calcem Marcæ Hispanicæ Petri de Marca, Parif. 1688. fol.

Barduccius Petri de Canigariis legendum Canigianis, cujus Epistola *de morte S. Catharinæ Senensis* An. 1380. exstat in Actis Sanctorum T. III. Aprilis p. 959.

Baringvedus. infra, *Berengarius*.

Marinus Barletius Scodrensis, sive Scutarinus, Dalmata (non confundendus (*d*) cum Marino altero Scodrensi Becichemio) Scriptor *librorum XIII*. de vita & laudibus *Scanderbegii*, (*e*) sive *Georgii Castriotæ*, Joannis filii, Epirotarum Principis, qui post res fortiter adversus Turcas gestas diem obiit A. 1466. Prodiere Argentorati 1537. fol. & Francofurti 1578. fol. Tomo III. Chronicorum Turcicorum Philippi Loniceri pag. 1. Præter versiones Lusitanicam duasque Germanicas, de quibus Hendreichius pag. 420. exstat etiam Italica Petri Rochæ Venetiis 1568. 8. & Gallica Pouceti, Parif. 1709.

Ejusdem *de expugnatione Scodrensi* a Turcis libri III. Venetiis 1504. 4. & Basileæ 1556. 4. & Francofurti 1578. fol. in Tomo tertio Chronicorum Loniceri Turcicorum pag. 231. Epitomen ex utroque opere compositam a Georgio Bertholdo Pontano edidit Aubrius Hanoviæ An. 1609.

Petrus de Barreria Ruthenensis Gallus, Episcopus ab Anno 1377. Æduensis, & An. 1379. Cardinalis, scripsit *Tractatum de Schismate* adversus Joannem de Lignano, defensorem partium Urbani VI. Editus est a Cæsare Egassio Bulæo Tomo IV. Historiæ Academiæ Parisiensis pag. 529. Vide Baluzii Pa-

(*a*) Vide Ughellum Tomo V. pag. 134. seq. qui pag. 136. seq. etiam de *Francisco* Barbaro M. Antonii filio, Patriarcha ab Anno 1585. ad 1600. & fratre ejus ac successore *Hermolao*, qui A. 1622. obiit.

(*b*) Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 218.

(*c*) Vide Possevinum & B. Serpilii Vitas Scriptorum Biblicorum Parte VIII. pag. 332. seqq.

(*d*) Reinef. pag. 116. Epist. ad Daumium.

(*e*) *Scanderbeg* Alexandrum Dominum denotat, quo nomine Barletius ab Amurate II. ob virtutem est appellatus. Vide Herbeloti Bibliothecam Orientalem in *Morad*. & Vossium III. 6. de Hist. Latin.

Papas Avenionenses Tom. I. pag. 1260. & Oudinum Tom. III. p. 1187. seq. Diem obiit An. 1383. ut notant Sammarthani Tom. II. Galliæ Christianæ pag. 52.

Joannes Barrocius, cujus *Agiodiarium* libris IV. carmine ad Petrum Barrocium Episcopum ab Anno 1488. ad 1507. Patavinum exstat MS. Patavii, teste Thomasino pag. 5.

Bartholomæus Albicius, Waddingo *Albisius*, qui Anno 1401. inter Franciscanos Pisis obiit, Scriptor *Conformitatum S. Francisci*, de quo libro supra in Albicio pag. 131. seq. Sed a Waddingo etiam aliæ ejus lucubrationes memorantur, ex editis quidem *Sermones quadragesimales* de contemtu Mundi, sive de triplici Mundo. Mediolani 1488. 4. & Venetiis 1503. Sermones quadragesimales alii, in quibus resolutiones variarum quæstionum, casuumque Conscientiæ, Lugduni 1519. 8. *Opus conformitatum S. Virginis cum CHRISTO*, sive de laudibus B. Virginis libri VI. Venetiis 1596. 4. Ex ineditis *Summa Casuum Conscientiæ*. *Vita B. Gerhardi Laici* An. 1343. defuncti: *Expositio Regulæ S. Francisci*. *De laudibus Sanctorum*. *De Verbis Domini*. Quandoquidem Bartholomæus iste Wadingo teste scripsit commentarios Regulæ S. Francisci, vix diversum esse puto a Magistro illo Bartholomæo, cujus declarationem super regulam Fratrum Minorum habeo excusam vetusto & præclaro opere in collectione quadam rerum Franciscanarum edita Brixiæ per Jacobum Britannicum Brixianum an. 1502.

Bartholomæus Anglicus. infra, *de Glanvilla*.

Bartholomæus ab Apona, Ordinis Minorum, qui Joannem Palæologum & Josephum Patriarcham Constantinopolitanum dicitur permovisse, ut Concilio Florentino Anno 1438. præsentes adfuerint. Ejus *Summam Casuum Conscientiæ*, & *Interrogatorium pro Confessoribus* Waddingus memorat.

Bartholomæus de Barateriis, JCtus Placentinus, cujus *libellus feudorum reformatus* ad *Philippum*, Mediolani Ducem, MS. vide Pancirollum de JCtis II. 101. & Labbei Bibl. MSS. p. 285.

Bartholomæus Barensis, infra, *Vigiliensis*.

Bartholomæus de Beca, infra, *Beca*.

Bartholomæus Blanchinus. Supra p. 123. in Antonio Codro Urceo A. 1500. vide Hendreichium.

Bartholomæus de Bononia, Ordinis Prædicatorum, circa Annum 1338. teste pag. 49. Andrea Rovetta, in Armeniam alter Apostolus claruit, & cum Joanne Angelo Bononiensi composuit Commentaria super Evangelium *missus est*, & super Canticum, *Magnificat*. Diversus adeo hic a *Bartholomæo de Bissna*, itidem Bononiensi, & ex eodem Prædicatorum Ordine, qui Episcopus Astensis An. 1409. diem obiit. Hujus *Commentaria*, sive *Postillæ* memorantur *in Evangelia Matthæi & Lucæ*, & *super Epistolas Canonicas*. Idem, ut videtur, Auctor *Commentariorum in quatuor libros sententiarum*, & *in veterem Logicam ac sex Principia*. Vide Jacobum Qvetif Tom. I. pag. 722.

Bartholomæus de Bregantiis, sive *Bragantiis*, infra, Vicentinus.

Bartholomæus Brem, Anglus Philosophus, Cangio notus e Pitseo, qui nihil ejus nisi *Quæstiones Logicas* commemorat, neque docet de ætate.

Bartholomæus Brixiensis, JCtus & Juris Canonici Professor charus S. Dominico, & apud Gregorium IX. gratiosus, diem obiit An. 1250. ætatis 84. scripsit *Chronicon de Urbibus Italiæ*, Brixia præcipue ac Bergamo, de quo videndus Vossius: præterea *Glossas in Decretum Gratiani*, supplendis glossis Joannis Semecæ, Parisiis 1581. fol. & *Apparatum*, seu *Commentarium* in V. libros decretalium Gregorii, in Corpore Juris Canonici, Romæ 1582. Lugduni 1584. Parisiis 1612. fol. Ejus inedita alia ab Oudino Tom. III. pag. 92. seq. & apud Hendreichium pag. 436. seq.

seq. laudantur *Brocardica in Jure Canonico*. *Summa duplex Quæstionum* dominicalium & venalium : *Summa Juris*. *Reformatio Libri Ordinis Judiciarii*, *auctore Tancredo*. Inde emendandus Labbeus pag. 317. Bibliothecæ novæ MSS. ubi *Magistro Tranclerio* excusum pro *Tancredo*. *Casus Decretorum* non quidem ille scripsit, sed in melius reformavit, cum antea compositus fuisset a Benincasa.

Ejusdem *Summarium* sive *Repertorium* libri Decretorum extat in Cod. CCLIX. Taurinensi. Index Codd. MSS. Tucir. tom. 2. pag. 77.

Bartholomæus Capovacensis, sive *Capivaceus*, Patavinus JCtus, circa Annum 1358. defunctus, cujus *Responsum* adversus Richardum Malumbram inter Baldi Consilia Volum. 3. Consil. 419. laudat Nicolaus Comnenus Papadopoli Tom. I. Gymnasii Patavini pag. 198.

Bartholomæus Carthusiensis Prior in Ruremunda Geldriæ oppido, defunctus Anno 1446. de quo Hendreichius pag. 437. & Arnoldus Bostius cap. 23. qui laudat ejus *Summam vitiorum*, librum *de exercitio & materia Ordinis ac Devotionis*: Tractatum *de esu carnium* Benedicti regulam professis prohibito: *De proclamationibus capitularibus*: *De juramento & voto*. Vix alium ab hoc esse credo Bartholomæum illum Carthusiensem, cujus scriptum pro authotitate Concilii supra Papam legi in Codice Bibliothecæ Cæsareæ Vindobonensis in quo monumenta plura Concilii illius continentur. In fine scripti illius legitur: *Explicit tractatus per quendam Religiosum Fratrem Ordinis Carthusiensis;* tum addit alia manus æque antiqua: *videlicet per Magistrum Bartholomæum Doctorem Theologiæ olim Rectorem studii Heydelbersensis*. Incipit scriptum: *Victus modestia imperantis*.

Bartholomæus Cluniacensis Abbas ab Anno 1228. ad 1230. Scripsit *Speculum claustralium* ex dictis SS. Gregorii, Augustini, Ambrosii, Hieronymi, Origenis, & aliorum, sive *Sermones* per totum Annum de tempore, ac de Sanctis & de communi Sanctor. Vide librum, Voyage Litteraire de deux Religieux Benedictins Tom. II. pag. 108. & Oudinum Tom. III. p. 45.

Bartholomæus Coloniensis, cujus poemata quædam Latina MSS. exstare in Bibliotheca Cæsarea testatur Lambecius Tomo II. pag. 981. Vixit circa An. 1500. vide Hendreichium.

Bartholomæus de S. Concordio, Pisanus Ord. Prædicatorum, ac Decretorum Doctor, cujus *Summa casuum conscientiæ* secundum Alphabetum ordinata & absoluta Pisis An. 1338. exstat MS. in Bibl. templi Petrini hujus Urbis Hamburgensis, ut notavit B. Staphorstius noster Tomo III. Histor. Eccles. Hamburgens. pag. 292. Hæc summa ab eo dicta *Bartholina*, vel *Pisanella*, & *Magistruccia*, sine anni nota & temporis prodiit sub tempus incunabulorum typographiæ, ac deinde Parisiis 1470. Venet. 1476. 1481. 1383. Reutling. 1484. Mediolani 1494. Januæ sive Genuæ sine anno, & Lugd. 1519. Vide Jac. Quetif Tomo I. pag. 623. ubi etiam de Codicibus MSS. in variis Bibliothecis, de versione Hispanica, & de supplemento *Nicolai Auximani* Ordin. Minor. composito Mediolani A. 1444. & cum illa summa edito Venet. 1481. 4. Notat quoque in summam *Angelicam*, de qua supra pag. 262. ab auctore suo Angelo de Clavasio Casus omnes ex Pisanella fuisse illatos. Cætera scripta Bartholomæi hujus sunt: *De documentis antiquorum*. Tarvisii 1601. 8. & ex Italica versione eleganti, *ammaestramenti* &c. Florentiæ 1662. forma minore: *Sermones quadragesimales* Lugd. 1519. 8. ut inedita prætercam, *notas in Virgilium & Senecam* Tragicum: *De pronunciatione vocum Latinarum*. *De orthographia*. *Tabulam ad inveniendum Pascha*. *De memoria artificiali*. *Compendium moralis Philosophiæ & de virtutibus ac vitiis*, sive ut in alio Codice inscribitur: *De quatuor virtutibus Cardinalibus*, *quibus thronus Ecclesiæ præsidentis*, *tanquam co-*

columnis quatuor, sustentatur & roboratur. De Chronico ejus inedito ecce tibi testimonium Jac. Sponii recherches d'Antiquitè p. 214. *Dans la Bibliotheque des RR. PP. Dominicains du Convent de Sainte Catherine de Pise, l'on y trouve un manuscrit d'une ancienne Chronique Latine en parchemin, laquelle contient plusieurs choses arrivèes dans ce venerable Convent. Elle commence ainsi*, Incipit Chronica Conventus *S. K. P. L. O. P.* Prologus, in Toga, &c. *Cette Chronique fut commencèe par Frere Barthelemy de* San Concordio, *fameux Predicateur, & Autheur du Livre intitulè* Ammaestramenti degli Antichi, *lequel ayant etè corrigè il y a quelques annèes, fut mis sous la presse par le sçavant Francois Ridolphi, Academicien de la Crusca. Frere Barthelemy etant mort en* 1347. *dans un age dècrepit, (car il fut Religieux Dominicain pendant près de soixante dix annèes) cette Chronique fut continuèe par frere* Ugolino di Sernovi *Pisan, de la famille des* Cavalasari, *lequel mourut de fievre continue a Florence, etant pour lors Visitcur de l'Ordre. Après lui Frere Dominique de* Peccioli *Pisan, entreprit de la continuer, & après avoir redit tout ce que ses predecesseurs avoiont racontè, comme il le raporte lui-meme, il continua d'ècrire jusque à sa mort, qui arriva en Decembre de l'an* 1408. *comme l'ècrit Frere Simon de* Gascia, *Religieux du Convent de Sainte Catherine, qui entreprit aprês lui d'en farie la continuation. Dans le commencement de cette Chronique, l'on y raconte la mort de Frere Alexandre* Spina *de Pise, arrivèe en l'annèe* 1313. *où il est dit, que les Lunettes ayant etè inventèes de son temps par un homme qui en faisoit un grand secret, il en fit luimeme, & en fit part a tout le monde. Voici ler termes de la Chronique:* Frater Alexander de Spina vir modestus & bonus, quæcunque vidit aut audivit facta scivit & facere: Ocularia ab aliquo primo facta & communicare nolente, ipse fecit & communicavit corde hilari & volente. Ingeniosus in corporalibus in Domo Regis Æterni fecit suo ingenio mansionem.

Bartholomæus de Cotton, Monachus Norvvicensis, circa An. 1300. scriptor *Historiæ Anglicanæ* in tres divisæ libros, quorum *Primus* de rebus Anglicis, in Codice Bibliothecæ Cottonianæ desideratur: ex *secundo* qui res sub Regibus Saxonicis & Normannicis gestas usque ad Annum 1298. complectitur, res ad Ecclesiam Norvvicensem spectantes Henricus Warthonus Tomo I. Angliæ sacræ pag. 397. 402. vulgavit sub titulo *Annalium Norvvicensium* ab An. 1042. ad 1295. Et ex libro *tertio* qui est de Episcopis & Archiepiscopis Angliæ, *Historiam de Episcopis Norvvicensibus* a Felice Burgundo, qui An. C. 650. obiit, usque ad Johannem An. 1299. p. 403. 412. cum notis, in quibus testatur Bartholomæum ea quæ habet de Episcopis Norvvicensibus ad Normannorum usque tempora, hausisse ex Wilhelmo Malmesburiensi de gestis Pontificum Anglorum lib. 2. cap. 2.

Bartholomæus Culey sive *Convuay* subtilis Magister Oxoniensis, cujus libros duos in Aristotelem de generatione memorat Baleus XI. 20.

Bartholomæus Duniacensis, apud Hendreichium pag. 437. apud Sanderum pag. 151. Biblioth. Belgic. MSS. & apud Cangium, lege *Cluniacensis*.

Bartholomæus Episcopus ab Anno 1161. ad 1184. in Patria Iscanus, sive *Exoniensis* (non Oxoniensis, ut Oudino & Jacobo Petito visum) qui Regis Angliæ Henrici II. causam de clericis maleficis in foro sæculari judicandis egit adversus Thomam Archiepiscopum: Regis etiam ad Pontificem Alexandrum III. Legatus, de quo Oudinus Tom. II. pag. 1570. Johannes Prince de illustribus Devoniensibus, & ex eo Acta Eruditorum Anno 1702. pag. 289. Hujus *Pœnitentiale* in variis Bibliothecis MS. occurrit, ex quo excerpta dedit Jacobus Petitus pag. 331. 340. ad Theo-

Theodori Pœnitentiale: scripsit etiam *Dialogum contra Judæos* ad Balduinum, Ordinis Cisterciens. Abbatem prius Foranum, & jam Wicciorum Episcopum, qui Bartholomæo librum suum de Sacramento Altaris dicaverat. *Homiliam in necem Thomæ*, Archiepiscopi Cantuariensis An. 1170. & præter alios *Sermones* atque *Epistolas*, libellum *de Prædestinatione & de libero arbitrio*, quem Baleus Pitseusque in duos libros dirimunt. Vide Lelandum cap. 198. Baleum III. 23. Pitseum pag. 249. seq. qui tribuit illi etiam librum *contra falsitatis errorem*, & alium *de Mundo & corporibus cœlestibus*.

Bartholomæus Facius, infra, *Facius*.

Bartholomæus Ferrariensis Ord. Præd. circa An. 1403. auctor *Voluminis sermonum*. De Ferrariensi altero infra in *Mutinensi*.

Bartholomæus de filiis Ursi, Ord. Minor. cujus exstat sub tempora nascentis typographiæ editum *Quadragesimale*, quod inscribitur *Gratia DEI*. Sermones, in folio.

Bartholomæus Anglus circa An. 1420. *Florarius* dicitur ab opere quod *florarium* inscripsit teste Baleo XI. 42. & Pitseo pag. 605. qui initium hoc illius apponunt: *Gratias ago Gratiæ largitori, quia*. Memoratur etiam liber ejus *de abstinentia* qui incipit: *Est statutum prandendi tempus*.

Bartholomæus Fontius. infra *Fontius*.

Bartholomæus de Fusniaco, ex Episcopo Laudunensi, quo munere se abdicavit, Monachus Cisterciensis, cujus *Epistola Apologetica* ad Synodum Remensem An. 1158. qua a dissipati Ecclesiastici patrimonii probro se purgat, exstat in Tomis Conciliorum Labbei Tom. X. pag. 1184. Harduini Tomo VI. Parte 2. p. 1375. &c.

Bartholomæus Gaetanus, qui A. 1404. pro patriæ libertate adversus Petrum Gambaram decertans mortem oppetiit, scripsit *libros duos annalium Brixiensium*, atque *in Brixiensem historiam annotationem*, quæ mihi notæ non nisi ex Vossio III. hist. Latin. p. 801.

Bartholomæus Anglicus *de Glanvilla*, sive *Glannovillanus*, ex Comitibus Sudovolgiis sive Suffolciensibus, (Lelando Sudovolcaris,) Monachus Ord. Minor. circa A. 1360. auctor Operis in *libros XIX.* distributi *de proprietatibus rerum* Argent. 1488. 1505. Norimb. 1492. Franconf. 1601. longe diversum a Thomæ Cantipratani opere de natura rerum, de quo infra, atque editum quoque sub titulo *allegoriarum* sive *tropologiarum in utrumque Testamentum*, paris. 1573. addito libro XX. *de rerum accidentibus*, numeris, mensuris, ponderibus & sonis: & libro *de proprietatibus apum*. Etiam Gallicam hujus operis versionem jussu Caroli V. Galliarum Regis a Joanne Corbichone compositam vidisse se Lelandus cap. 348. testatur, & partem illius esse puto quem Baleus singillatim nominat librum *de Mundo ac cœlestibus*. *Sermonum liber*, editus Argentor. 1491. Inedita apud Baleum VI. 15. memorantur: *Chronicon de Sanctis*. *Postillæ Scripturarum*. Quibus *librum contra Laurentium Vallam*, & *Practicam* adjungit Pitseus pag. 495. quæ *Practica Juris* vocatur apud Waddingum pag. 50. De *Postilla in Matthæum & Marcum* adeundus Warthonus ad Caveum. At de libro contra Vallam merito dubitat Vossius & cum Bartholomæo altero, Facio nempe nostrum confusum a Pitseo suspicatur, neque enim fert aliud temporum ratio, cum Valla quinquagenarius obierit A. 1457.

Bartholomæus Graunzwyse itidem Anglus Ordin. Minor. & Glanvillano suppar ætate, si Waddingo credimus, qui eum circa An. 1358. ait scripsisse *decora Franciscanæ Religionis adversus dedecora exprobantium sibi hostium*.

Bartholomæus Iscanus, supra, *Exoniensis*.

Bartholomæus, infra *Ptolemæus de Luca*.

Bartholomæus Mutinensis, qui Ferrariæ Inquisitor, sive Fidei Censor obiit

An. 1448. Vedrianus de Doctis Mutin. pag. 55. obiisse ait an. 1444. Scripsit *libros sex de Christo JESU abscondito, in solemnitate Corporis Christi*. Venetiis 1555. 8. Concionem *de veritate stigmatum Catharinæ Senensis*. Tractatum *moralem prædicandum in Civitate pestilentiata*. *Sermones* de tempore, de Sanctis & Quadragesimales. *Commentarium in regulam S. Augustini*. Vide Jac. Quetif Tom. I. p. 807. & 749.

* Est & alius *Bartholomæus Prignani Mutinensis*, cujus vulgatum est carmen elegiacum *de vita quieta ad Reverendissimum Pressum Capharellum Romanum Asculanum episcopum Bononiæ legatum* impressum Rhegii per Albertum de Mazalibus an. 1487. die XI. Kal. sept.

Bartholomæus de Neocastro, Messanensis, Messanæ Judex ac Regni Siciliæ fisci patronus, quem Jacobus Aragoniæ Rex legatum misit An. 1286. ad Honorium IV. Scripsit *Messanam*, sive *XV. libros de rebus gestis Petri Aragoniæ Regis Siculorumque adversus Carolum post Gallorum cladem*, An. 1282. hexametro carmine: & *Historiam sui temporis*, oratione soluta, *ab* An. 1250. sive *morte Friderici II. Imp. & Siciliæ Regis, usque ad An.* 1294. Utrumque opus in lucem dare voluit Antoninus Amicus: prius etiam Hieronymus Surita. Vide conspectum meum thesauri litterarii Italiæ p. 165. & Mongitoris Biblioth. Siculam Tom. I. pag. 96. seq. * Authoris hujus historiam, quam plures in se susceperunt edendam, Cl. Muratorius e MS. cod. siculo tandem evulgavit Rer. Italic. Tom. XIII. Res gestas complectitur ab an. 1250. usque ad an. 1494. Totum opus in capita quidem CXXIV. non vero in libros, præter quod Fabricio narratum fuit, distribuitur. In præfatione indicat author hoc se opus metrica oratione dedisse, dein vero roganti filio acquieturum soluta oratione illud refinxisse. Quare valde suspicor historiam illam metricam, cujus hic Fabricius meminit, eamdem cum nostra fuisse, oratione tantum variata.

Bartholomæus Ordinis Minorum, supra *Glanvillus*, de *S. Concordio*, de *Apona*, &c.

Bartholomæus Mortui Maris in *Normannia*, Monachus Ordin. Cisterc. cujus *Commentarii in IV. Evangelia* memorantur a Carolo de Visch. pag. 33. Bibl. Cisterc.

Bartholomæus de Osa, sive Ossanus, Bergomensis, quem Anno 1340. floruisse Trithemius cap. 590. annotat, scripsit *Opus historiarum* libris XVI. quibus Vitas & gesta Imperatorum Pontificumque tradidit, hactenus quantum comperi, ineditis.

Bartholomæus Patavinus, Augustinianus, cujus *commentarios in quatuor Evangelia* Jacobus le Long pag. 627. Biblioth. Biblicæ, ex Elssio commemorat.

Bartholomæus Platina, infra *Platina*.

Bartholomæus Ord. Præd. qui de Casibus Conscientiæ scripsit. Vide supra *Concordio*.

Bartholomæus Lapaccius ex *Rimbertinis*, Florentinus Ord. Præd. Magister sacri Palatii apud Pium II. & Episcopus ex Argolicensi & Cortinensi ab Anno 1449. in Hungaria Coronensis obiit 1466. Ejus libri duo *de glorificatione sensuum in æterna beatitudine* (in compendium missi ex Joanne Tambaco) lucem viderunt Parisiis 1614. 8. Inedita apud Julium Nigrum pag. 83. aliosque memorantur: *De distinctione Spiritus S. a Filio*, ad Bessarionem. *De incarnatione*. *De effusione sanguinis CHRISTI*, ad Pium II. *Controversia de CHRISTI divinissimo sanguine*. *In Psalmum*, Miserere: *Sermones*, *Orationes*, &c.

Bartholomæus Raccolius, sive *Roquacallius*, Carmelitarum Ordinis Prior Generalis ab Anno 1424. & Episcopus ab Anno 1433. ad 1445. Massiliensis, præter *Sermones* ad Clerum habitos scripsit *in quatuor libros Sententiarum*. Vide Alegrium pag. 333. & Sammarthani Galliam Christ. Tom. III. p. 664.

Bartholomæus Ruremundanæ Carthusiæ Prior.

Prior. Vide supra *Carthusiensis*.

Bartholomaeus de Saliceto JCtus, qui primus Ferrariae Jus Civile docuit circa Annum 1390. infra, *Salicetus*.

Bartholomaei Sulmonensis Poemata MSS. memorat Labbeus Biblioth. MSS. pag. 303.

Bartholomaeus de Tolomaeis, sive *Ptolemaeis*, cujus vita B. *Luchesii* A. 1260. defuncti exstat in Actis Sanctorum 28. April. Tom. III. pag. 594.

Bartholomaeus Tridentinus, quem vitas Sanctorum scripsisse ait Simlerus, videndum, sit ne exsculptus ex Bartholomaeo *Vicentino*, de quo infra. * Viri hujus mentionem fieri lego a Petro de Natalibus Equilino Episcopo in praefatione catalogi sui de Sanctorum gestis, nec ab eo quidquam memorari constat de gestis Sanctorum ab hoc Bartholomaeo peculiari libello descriptis, sed ait tantummodo F. Bartholomaeum de Tridento in chronicis suis de Sanctorum actis tractasse. En ejus verba: *nec non F. Bartholomaeus de Tridento ord. Praedicatorum in chronicis suis*.

Bartholomaeus Veronensis, Abbas S. Nicolai de littore Venetiarum, Congregationis S. Justinae de Padua (*a*) Ordinis Benedictini circa Annum 1440. scripsit Chronicon Abbatiae suae ab ejus primordiis ad sua tempora, adhuc ineditum.

Bartholomaeus de Bragantiis, Ordinis Praedicatorum, Episcopus Nimonicensis in regno Cypri, & ab Anno 1250. ad 1270. *Vicentinus*. Vide Acta Sanctorum 1. Julii, Jacobum Qvetif Tom. I. pag. 254. seqq. Ughellum Tom. V. pag. 1052. ubi narratio ejus *de reliquiis spineae Coronae Christi* Anno 1260. Vicentiam perlata, & apud Barbaranum in Historiam Vicentina, ubi etiam pars ejus *Testamenti*, sicut apud Pium *de translato Corpore S. Dominici* A. 1267. Sed longe plura ejus inedita feruntur, quorum titulos dabit Qvetifus pag. 258. in his sunt: *Commentarii in Genesin*, *Leviticum*, *Isaiam*, *Ezechielem*, *Hieremiam*, *Danielem*, *Cantica Canticorum*, *libros Maccabaeorum*, *librum Sapientiae*, *Matthaeum*, *Marcum*, *Joannem*, *Actus Apostolorum*, *Epistolas Canonicas*. Scholia in libros *Dionysii* Areopagitae. *Sanctorum Vitae* in Epitomen redactae. Liber *de animalibus*. Tres quaterni, *Chronicas aetatum* continentes. Liber *de informatione Regiae prolis*, *ad Margaritam illustrem Francorum Reginam*. Liber *de regressu animae in seipsam*. *De naturali appetitu dominii*. *De naturali appetitu Divinae speciei*. *De suspectione mentis in radium Divinum*. *De venatione Divini amoris*. *Contemplationes cum rhythmis & versibus diversarum festivitatum* &c.

Bartholomaeus Barensis, Ordinis Praedicatorum, Episcopus in Apulia *Vigiliensis* circa Annum Christi 1327. Vide Ughellum Tom. VII. pag. 944. Hujus *Commentarii in Pentateuchum* ab Altamura & aliis memorantur.

Bartholomaeus Augustinianus, *Urbinensis* ab Anno 1347. ad 1350. Episcopus, de quo vide Ughellum. Ejus *milleloquium Augustini*, ad Clementem VI. Papam, sive Commentarii in Vetus & Novum Testamentum ex S. Augustini operibus concinnati, quos Augustinus Triumphus affectos reliquerat & Bartholomaeus ad umbilicum perduxit, prodiere Lugd. 1555. fol. Paris. 1645. fol. (a quibus diversum (*b*) opus licet ejusdem instituti, quod itidem ex Augustino collectum edidit *Jo. Gastius* Theologus Basilensis, Basileae 1542. fol. recusum Venet. 1543. 4.) *Milleloquium Ambrosii* Lugd. 1556. fol. Omitto inedita, quae apud Ellium pag. 115. laudantur. Compendium librorum *Aegidii Romani de regimine Principum*. Liber *De bello*, sive ut in Codice Regio Paris. 428. *de re bellica Spirituali*. *De quatuor novissimis*. *Quadragesimale*. *Contra errores qui inventi fuere tempore Ludovici*, *Ducis Bavariae*, quibus Occamum, Marsilium & alios Majestatis Principum in saecularibus assertores nota-

(*a*) Vide Arnoldi Wion lignum Vitae Tom. II. pag. 585. seq.

(*b*) Vide Oudinum Tom. III. pag. 965.

tari, Warthonus recte monuit.

Bartholomæus de Yano, Ord. Minor. de quo Waddingus in Annalibus ad Annum 1435. & cujus summam Casuum Conscientiæ & Interrogatorium Confessorum pag. 53. Bibliothecæ Franciscanor. memorat, idem cum Bartholomæo ab *Apona*, de quo supra ex ejusdem Waddingi p. 49.

* *Bartholus Lucanus*, Utinensis, scripsit adstrictam carmine orationem Innocentio VIII. dicatam impressamque loco, & tempore incerto, in qua probare nititur ejectos homines e Paradisi Edem deliciis nihil retulisse incommodi, quod non industria, & ingenio valeant evadere. Impressoris nomen hoc disticho exprimitur:

Argirios opus hoc Eucharius arte magistra
Impressit: summa perlege, Lector, ope.

Bartholus Picenus Saxoferratensis Jurisconsultissimus suæ ætatis, *speculum & lucerna Juris Civilis*, *Monarcha Juris* appellatus tum ab aliis tum a Thoma (*a*) Diplovatio Græco, qui de claris JCtis Latine scripsit, & in his vitam Bartholi tradidit, quam integram dedi lib. VI. Bibl. Græcæ cap. 6. Tom. XII. pag. 555. seqq. Jus docuit Pisis & Perusii, ubi etiam diem obiit Anno 1359. æt. 46. De Commentariis ejus (*b*) in Jus Civile & Consiliis (*c*) idem Diplovatatius pag. 561. *Tiberiadem*, sive libellum de Tiberis fluminis anfractibus, alluvionibus, insulisque non diu ante obitum scripsit, adjuvante *Gvidone* Perusino Theologo ac Geometra. Librum etiam *de Gvelfis ac Gibellinis*, quem laudat Trithemius cap. 637. Alium *de insignibus & armis*, qui cum repetitione de quæstionibus & torturis excusus Lugd. 1550. *Processus Satanæ contra B. Virginem*, prodiit Hanoviæ 1611. 8. cum Udonis Tengleri annotationibus. Prohibetur in indice Madritensi. Præter Diplovatatium plura de Bartholo Jo. Fichardus pag. 412. seq. Gvido Pancirollus II. 67. Marcus Mantua p. 446. seq. Jovius in elogiis ubi effigies etiam, sicut apud Boissardum Tomo I. pag. 88. Augustinus Oldoinus de scriptoribus Perusinis pag. 47. & gloria Academiæ Pragensis pag. 115. Almeloveenii amœnitates Theologico-Philologicæ pag. 75. seq. & cæt. * Unicum ejus consilium paulo post authoris obitum scriptum olim mihi occurrit Bibliothecam Malatestarum Cæsenæ invisenti. Post titulum additur: *cujus anima requiescat in pace*. Ejusdem authoris tractatus seu *Liber Minoritarum* servatur in Cod. 1162. latino Bibliothecæ Universitatis Taurinensis. Est autem opusculum, *num bona sæcularia virtute testamenti ad Minores devenire possint*. Nondum prodiisse credo. *Processus Sathanæ contra Beatam Virginem* servo apud me ex vetustissima editione in 4. absque adnotatione anni, & loci. Inscribitur: *Tractatus procuratorius editus sub nomine Diaboli, quando petiit justitiam coram Deo, & B. Virgo Maria se opposuit contra ipsum, & obtinuit, nec non obmutuit pugna contra genus humanum*. Exemplar aliud impressum ejusdem opusculi servat Bibliotheca Felini editum (Romæ ut credo) per Magistrum Bartholomæum Guildinbex de Sultz an. 1475. die XI. Septembr.

Bartolfus Peregrinus de Nangeio Germanus, vivo adhuc Tancredo, h. e. ante An. 1112. scripsit epitomen ex Fulcherio, *de gestis Francorum*, *qui Hierusalem Anno* 1095. *expugnaverunt*, ab illo tempore usque ad Annum 1116. editam a Bongarsio in gestis DEI per Francos Tomo I. pag. 561. 593. sed sine nomine auctoris, quod ex MSto Codice restituit Caspar Barthius lib. CLXVII. Adversariorum capite 7. Hoc vul-

(*a*) Obiit hic Diplovatatius nonagenario major An. 1514.

(*b*) Prodiere qninque prægrandibus Volum. in fol. Venetiis 1475. seqq. Basil. 1562. ex recensione Jacobi Concevatii & Venet. cum notis Jacobi de Bottis & Petri Mangrellæ A. 1596. 1615.

(*c*) Rom. 1478. &c.

vulgatum exstat in Diario Theologico Dresdensi, *Unschuldige Nachrichten von alten und neüen Theologischen Sachen*. p. 381. Conferendæ ejusdem Barthii notæ quas in lucem emisit nobiliss. Joannes Petrus a Ludewig tomo tertio reliquiarum MSS. diplomatum & monumentorum, pag. 500. 519.

Bartremius Fizalanus Carmelita Anglus scriptor *Quæstionum Theologicarum*, & commentarii in IV. libros sententiarum. Floruit sub decimi quinti sæculi initia, diemque obiit Lindi sive Lincolniæ. Vide Lelandum cap. 528.

Casparinus Barzizius Bergomas, Patavii & deinde Mediolani elegantes litteras docuit, obiitque Anno 1431. Ejus *Epistolæ* culto sermone scriptæ, post editionem rarissimam Paris. 1470. editæ ab Alexandro Furietto, Bergomate Rom. 1723. 4. (*a*) quibus alias ejusdem *familiares Epistolas* & *Orationes*, & *libellum de compositione*, atque Vitam Auctoris adjunxit, in qua emendandis Ciceronis & Quintiliani scriptis egregiam operam ab illo positam celebrat.

Christophorus Barzizius Casparini F. Medicinam Patavii docuit ab A. 1442. Ejus introductorium, sive janua ad Medicinam Practicam una cum commentariis ad nonum Rhasis, prodiit Papiæ 1494. fol. Introductorium etiam Augustæ Vindelicor. 1518. 4. ut alia Merklino memorata prætercam. Vide Nic. Comnenum Papadopoli de Gymnasio Patavino Tomo I. pag. 291. seq.

Gvinofortius Barzizius, Casparini F. natu minor, & ipse bonas litteras docuit Novariæ primum, deinde itidem Mediolani, cujus *Orationes & Epistolas*, una cum Patris scriptis publicavit laudatus Furiettus. * Nescio an umquam prodierit, seu in MSS. adhuc supersit scriptum illud ejusdem authoris *de Amore*, cujus ipse meminit in epistola ad Georgium Cathalactæ Regi a secretis his verbis *ad magnificum Heroem Franciscum Scirigles de Amore consultus veritatem potius, quam vanitatem sequutus scribo. Nonnulla vix ea de re attigi, indecisa percurrens, quæ si discutienda fuerint, nos in philosophiam ducent. Nonnulla ex mediis Philosophiæ claustris eduxi; cætera partim alieno testimonio comprobavi, partim cujusque tacito judicio ex rerum præteritarum memoria, præsentiumque respectu, partim ex his, quæ in seipso quisque sentiat, vel in aliis cernat, fatenda proposui.*

In Bibliotheca Riccordiana extant MSS. octo ejus epistolæ, ex quibus geminas vulgavit Cl. Lamius in catalogo ejusdem Biblioth. pag. 38. Geminæ istæ, sicut aliæ ejusdem codicis, ut puto, in Sylloge Furieti non leguntur.

Thomas Basinus, infra *Bazinus*.

Bassatius Cassinensis Abbas, qui Anno 856. obiit, a Petro Diacono cap. XI. vir Scripturis sanctis deditus & notitia Ecclesiastici dogmatis sufficienter instructus traditur multa composuisse nitido satis & aperto sermone. Nullum tamen eorum nominat, neque qui Petrum notis illustravit Jo. Baptista Marus.

Castellanus Bassianensis, auctor Carminis, cui titulus *pax Venetiana*, de pace Friderici Barbarossæ Imp. cum Alexandro III. Pontifice, ad Franciscum Dandulum, Venetiarum Ducem An. 1327. Vide Vossium pag. 798. de hist. Lat.

Bassianus Dardadone, Ordin. Minor. cujus *Vita Jacobi de Olde* Presb. An. 1404. exstat in Actis Sanctor. 18. Aprilis Tomo II. pag. 601.

Robertus Bastonus, Carmelita, Rhetor & poeta Oxonii laureatus ab Eduardo Rege, jussus A. 1304. arma ipsius victricia & obsidionem arcis Scotorum Strivelinsis canere, incidit anno post in manus Scotorum, qui victorias suas metro condere eum coegerunt, quod fecit etiam, ut refert Baleus IV. 92. ex quo Pitseus pag. 399. Vossius, Oudinus, & de poetis medii ævi Leyserus pag. 1104. a quibus etiam alia ejus scripta sed inedita memorantur.

Ba-

(*a*) Acta Eruditorum Tomo VIII. supplementi pag. 494.

Bavariam Sanctam, atque in hac vitas & icones Sanctorum Bavariæ, jussu Maximiliani Principis congessit ediditque Matthæus Raderus S. J. Ingolstadii tribus Vol. in fol. 1615. 1624. 1627. Ejusdem Bavaria pia. 1628. fol.

Baudemondus, ex Elnonensi Monacho Abbas Blandiniensis Ord. Benedictin. apud Gandavenses, *S. Amandi* discipulus, cujus *vitam* scripsit editam in Actis Sanctor. 6. Februarii Tom. I. pag. 848. & in Mabillonii Sec. 2. Benedictin. pag. 710. Obiit S. Amandus Trajecti ad Mosam Episcopus A. 684. Vide & infra, *Milo*.

Baudovinia, supra *Bandoninia*.

Gvil. Bauseti, Aruernus, vide *Gvilelmus*.

Thomas Bazinus, Episcopus Lexoviensis & post exilium a Sixto IV. pronunciatus An. 1472. Archiepiscopus Cæsariensis obiit Trajecti An. 1491. scriptor *historiæ de rebus gestis Ludovici XI. Galliarum Regis, & Caroli Audacis, Ducis Burgundiæ*, libris II. e quibus fragmenta apud Antonium Matthæum Tomo II. analectorum Veteris ævi. & to. I. pag. 501. nov. edit. Vide sis Oudinum Tomo III. pag. 2616. seq.

Beatus, Levanensis Astur, Hispanus Presbyter Benedictinus, de quo auctor vitæ apud Mabillonium Sec. 3. Benedictin. Parte II. & Mabillonius in Observatione prævia pag. 734. Nic. Antonius Bibl. veteris Hispanæ lib. VI. cap. 2. pag. 325. seq. & Jacobus Basnage ad Tom. II. Canisii p. 289. seqq. Scripsit æra 823. hoc est Anno Christi 785. una cum Etherio *adversus Elipandum* Archiepiscopum Toletanum *de adoptione CHRISTI, Filii DEI*, libros duos, quos primus edidit Petrus Stevartius in collectione veterum scriptorum, Ingolstad. 1616. 4. recusos inde in Bibliothecis Patrum Parif. 1644. 1654. Tomo IV. Parte II. Colon. 1618. Tomo VIII. & Lugdun. 1677. Tomo XIII. & cum antiquis lectionibus Canisii edition. Basnagianæ Tomo II. Quod *Antiphrasium*, Beatum hunc dixere Elipandus & Felix, non *Contradictorem* interpretor, sed per antiphrasin ita dictum sive minime beatum, frigido scommate, quod in Felicem retorqueri poterat. *Commentaria* sive Catena Patrum *in Apocalypsin*, quæ laudant Lud. Alcasar p. 89. Mabillonius & alii, nemo hactenus in lucem protulit. Fragmentum *contra Folmarum* upud Stevartium pag. 243. non Beati est, trecentis amplius annis Folmaro antiquioris, sed Adami Reichersbergensis, de quo supra.

Henricus Bebelius Justingensis Svevus, ab An. 1497. Tubingæ bonas literas docuit, defunctus post A. 1514. In Simonis Schardii scriptoribus rerum Germanicarum Tomo primo & in Goldasti politicis Imperialibus extant ejus Oratio *de Germaniæ laudibus*, demonstratio *Germanos indigenas esse*: Apologia *pro Impp. Germanorum dignitate*, contra *Leonardum Justinianum* Venetum: Dissertatio, *Imperatorem Romano-Germanicum jure* Christianissimum *appellari*: Libellus *de Germanorum antiquitate, imperio, gestis, victoriis &c.* Addidit Schardius etiam ejus scriptum *de laudibus Svevorum* contra Jacobum Bergomensem, qui eos proditionis Ludovici Ducis Mediol. arguerat. Apud Freherum Tomo II. rerum Germanicarum pag. 507. obvia ejus ecloga Triumphalis *de victoria Imp. Maximiliani contra Bohemos*, aliaque carmina quædam. Omitto alia ejus opuscula junctim edita cum libello *de Romanorum Magistratibus & Sacerdotiis*, & scripto *de pagis Svevorum, & de Neccaro flumine*. Argent. 1513. 4. quæ a Simlero enumerantur. Præterea *de mendaciis quorundam historicorum*: artem *condendorum carminum*, Tuning. 1515. *Institutionem puerorum*, *triumphum Veneris*, ibid. *Carmen in asophum Pseudo-Prophetam*, *facetias* sæpius prælo iteratas &c.

Ludolphus, sive *Lupoldus* ab Eglosstein *Bebenbergius* Vossio, aliis *Babenbergius*, h. e. Bambergensis Episcopus, qui obiit An. 1341. Exstat ejus liber editus

Basileæ 1497. hoc titulo : *Germanorum veterum Principum Zelus ac fervor in Christianam Religionem, per Lupoldum Bebenburg*. Deinde recusus sæpius, etiam insertus Bibliothecis Patrum edition. Colon. Tomo XV. & Lugdun. Tomo XXVI. Simon vero Schardius collectioni suæ de potestate Imperiali & Ecclesiastica non hunc modo sed alterum quoque ejusdem Lupoldi librum inseruit, Basil. 1566. fol. pag. 167. *de jure Regni & Imperii*. Vide Vossium, Sandiique ad eum notas. De aliis editionibus Hendreichium p. 372.

Bebenhusani Annales ab Anno Christi 1160. ad 1400. in tomo decimo veterum monumentorum ac diplomatum nobilissimi Viri Joannis Petri Ludevvig.

Bebianum Poetam Cangius annotat editum cum Victore Massilensi An. 1560. pag. 96. Illam editionem Victoris curavit Gvil. Morellus Parisiis in 8. quæ cum mihi ad manus non sit, qualis sit ille Bebianus, non possum dicere, cum Hendreichius quoque deludat, qui p. 469. ait Anonymum poetam *de Bebiani baptismo, & uxoris ejus Apræ obitu Carmen*, exstare in Patrum Bibliothecis.

Beccensis Abbatiæ Chronicon ab Anno fundationis 1031. ad An. 1467. ad calcem operum Lanfranci Cantuariensis editorum a Luca Dacherio, Parif. 1648. fol. * Ad Chronicon istud Beccense varias lectiones, & additiones ex MS. Codice olim Bibliothecæ Reginæ Sveciæ nunc Vaticano, dedit P. Martene Vet. Monum. Tom. IX. pag. 105.

Thomas Becket, Archiepiscopus Cantuar. Vide *Thomas*.

De *Bedæ* patria, conditione & ætate nihil certius afferre licet, quam quod ipse ad calcem Historiæ Anglor. Tom. III. p. 151. *Hæc Domino adjuvante digessi Beda DEI famulus & Presbyter monasterii beatorum Apostolorum Petri & Pauli, quod est ad Wirimundam* (*a*) *& Ingiruum. Qui natus in territorio ejusdem monasterii*, (*b*) *cum essem annorum septem, cura propinquorum datus sum educandus reverendissimo Abbati BENEDICTO, ac deinde CEOLFRIDO, cunctumque ex eo tempus vitæ in ejusdem monasterii habitatione peragens, omnem meditandis Scripturis operam dedi, atque inter observantiam disciplinæ regularis, & quotidianam cantandi in Ecclesia curam, semper aut discere, aut docere, aut scribere dulce habui. Decimo nono autem vitæ meæ anno* Diaconatum, *tricesimo gradum* Presbyteratus. (*c*) *Utrumque per ministerium reverendissimi Episcopi* Johannis (tunc Hagustaldensis, postea Eboracensis) *jubente* Ceolfrido *Abbate* (Wirimundensis Monasterii) *suscepi. Ex quo tempore accepti Presbyteratus usque ad Annum ætatis meæ quinquagesimum nonum, hæc in Scripturam sanctam meæ meorumque necessitati ex opusculis venerabilium Patrum breviter annotare, sive etiam ad formam sensus & interpretationis eorum superadjicere curavi*. Hic *Beda* Presbyter, utilibus scriptis Ecclesiæ *Venerabilis*, diem obiit Anno 735. (*d*) de quo Mabillonius Parte I. sæculi tertii Benedictini, & Acta Sanctor. 27. Maji Tom. VI. pag. 718. seq. ubi etiam pag. 720. vita scripta a *Turgoto*, Priore Dunelmensi, circa A. 1100. ex ejus historia Ecclesiæ Dunelmensis, quæ sub nomine *Simeonis* Dunelmensis perperam excusa inter decem scriptores Hist. Anglicanæ. De operibus ejus post

(*a*) Ad ostium Wiri amnis. vide Thomum VI. pag. 31.

(*b*) Itaque non Saxo Germanus fuit Beda, licet hoc a Friderico Langen, & Engelhusio traditum, quorum testimonia merito in dubium vocat Meibomius Tomo I. Rerum Germanicarum pag. 809. Natus autem possit videri An. 672. quoniam ait se pag. 147. Historiam Anglorum absolvisse Anno Christi 731. & in hoc loco annum ætatis quinquagesimum nonum commemorat. Sed notavit Pagius ad Annum 693. num. 8. Bedam hæc non potuisse addere ante Annum 732. vel 733.

(*c*) Adde Pagium ad An. 701. num. 2. Nicolai Hieronymi Gundlingii Observatt. select. 7. libri I.

(*d*) Blondellus pag. 77. de Episcopis. Fabulam de Beda hoc Romæ sepulto rejicit etiam Joannes Ciampinus de sacris ædificiis a Constantino M. exstructis cap. IV. sect. 10. num. 130. Similis fabula de patria Bedæ hujus Genua, cujus meminit Hector Boethius.

Possevinum diligentius disseruit Oudinus Tomo I. pag. 1672. seq. Videor tamen mihi actum non agere, si & ipse tanti Viri scripta distincte referam primo quæ exstant in octo tomis ejus Operum, novissime post editiones Paris. 1544. 1554. Basil. 1563. Colon. 1612. vulgatis Colon. 1688. Deinde illa, quæ in hisce tomis desiderantur.

TOMO I.

Cunabula Grammaticæ artis Donati restituta pag. 1.

De octo partibus Orationis pag. 14.

De arte metrica ad Wigbertum Levitam pag. 25. seq. Exstat & in Grammaticis Putschii pag. 2350. 2383. & pars præfigitur hymnis Ecclesiasticis a Georgio Cassandro editis Anno 1556. & inter Cassandri Opera Parisiis 1616. fol. qui *Hymnos* etiam Bedæ exhibet p. 195. 206. 239. 244. 254. 263. 266. 274. 280. 281. 293.

De schematibus S. Scripturæ pag. 42. *& tropis* pag. 48. Prodiit etiam separatim Venet. 1522. & cum figuratis locutionibus ex Augustino & Chrysostomo collectis per Bartholomæum Westheimerum, Basil. 1536. 8. & inter Rhetoras Francisci Pithœi p. 342. 355.

De orthographia pag. 53. ordine alphabetico. Alius hujus argumenti liber in Grammaticis Putschii pag. 2327. 2350.

De arithmeticis numeris pag. 72.

De diversis speciebus numerorum & *mensa Pythagorica* pag. 75.

De computo, dialogus pag. 85.

De divisionibus temporum pag. 89. MS. Codex auctior commendatur a Mabillonio Tomo I. musei Ital. pag. 69.

De arithmeticis propositionibus sive problematibus pag. 100.

Libellus de asse & partibus ejus, & de ratione calculi. pag. 111.

De numerorum divisione ad Constantinum pag. 123.

De loquela per gestum digitorum & de temporum ratione pag. 127. cum glossis Bridferti Ramesiensis, & scholiis Jo. Noviomagi. Hunc libellum suppositum Bedæ existimat Petavius p. 159. Ep. Aliud tamen visum Joanni Aventino, ut notavi supra pag. 391.

Libellus de ratione unciarum pag. 140.

De argumentis Lunæ, ex Victorio Aquitano, Dionysio Græco &c. pag. 143.

Computus vulgaris, sive *ephemeris* pag. 169. Auctoris Beda junioris esse probat Oudinus Tom. I. pag. 1683.

Martyrologium, versibus hexametris, quod incipit: *Primum nunc Jani vocitatum nomine mensem* pag. 191. *Wandelberti* Prumiensis, non Bedæ. Aliud Martyrologium breve itidem versibus hexametris sub Bedæ nomine vulgatum a Dacherio, incipit: *Bissena mensum vertigine volvitur annus*. Tomo X. spicilegii pag. 126. & Tomo II. edit. novæ in folio pag. 23.

De embolismorum ratione computus p. 215. cum tetrastichis singulis ad singulos menses. Etiam hunc Computum Bedæ abjudicandum & *Radulpho* de *Linham*, Anglo adscribendum esse, Oudinus disputat.

Decemnovales Circuli Dionysii Romani Exigui, B. Cyrilli & Bedæ LXXXIV. usque ad Annum 1595. cum præfatione (*Abbonis* Floriacensis.) p. 257.

De Cyclo Paschali pag. 306.

Canones decemnovennalium Circulorum pag. 321.

De Mundi cœlestis terrestrisque constitutione p. 323.

Musica Theorica pag. 344. & *Practica*, (ita leg. pro *Quarta*,) *seu mensurata* pag. 351. junioris esse scriptoris contendit Oudinus, quem vide Tomo I. pag. 1685.

De circulis sphæræ & polo pag. 365.

De planetarum & *signorum ratione* p. 369. *ex mente Hebræorum, Chaldæorum, Ægyptiorum* pag. 371.

Mensium notæ pag. 377.

Libellus de tonitruis ad Herenfridum, quem patrem Venerandum appellat, pag. 387. translatus ex Græco, fortasse *Joh. Laurentii Philadelphiensis Lydi*, de quo in Bibliotheca Græca lib. III. cap. 20. pag. 513.

Pronostica temporum pag. 390.

Men-

Menſura Horologii pag. 392. ubi & *de diebus Ægyptiacis* pag. 394.

Libellus de Aſtrolabio pag. 394.

De nativitate Infantum pag. 397.

De minutione ſanguinis pag. 398.

De ſeptem Mundi miraculis pag. 400.

De anno, *de ratione temporum*, *de celebritate temporum*, *de variis computi regulis*, Carmina verſibus hexametris pag. 401.

Dionyſius de annis, trochaicis verſibus pag. 413.

Libellus de ratione computi per quæſtiones & reſponſiones pag. 418. Confer Rabani librum de computo, ſcriptum Anno ſeptimo Ludovici Imperatoris & editum a Baluzio in limine Tomi I. Miſcellan. & Helpericum, qui in prologo libri de computo, quem Anno 930. compoſuit, etiam Bedam laudat.

De duodecim ſignis, *de ætatibus* &c. carmina: & *Priſciani* de Aſtronomia, pag. 434. *Manfredi* carmina p. 435. & emboliſmorum ratio, proſario ſermone, pag. 450. Verſus de Urbe Roma & Treverenſium pag. 449.

TOMO II.

De rerum natura liber, cum gloſſis incerti auctoris, Brideferti Rameſienſis, & Joannis Noviomagi pag. 1. Hunc & proximum librum Bedæ eſſe negavit Stephanus Vitus, fed merito refragante Petavio pag. 157. Epiſt.

De temporum ratione, cum ejuſdem Brideferti & Noviomagi ſcholiis pag. 43. Cum Codice Bibl. Cathedralis Wirceburgenſis collatum hunc librum vide in Jo. Georgii Eckarti Commentariis de rebus Franciæ Orientalis & Epiſcopatus Wirceburg. Tom. I. p. 825.

De ſex ætatibus Mundi, ſive *Chronicon* a rerum origine uſque ad nonum annum Leonis Iſauri, Mundi 4680. (Chriſti 726.) pag. 103. Appendix e diverſis auctoribus, quæ in Baſileenſi editione ſubjecta legitur, a Colonienſi abeſt. Prodierat hoc Chronicon Pariſiis apud Joannem Petitum 1507. 4. & cum ſcholiis Joannis Bronchorſtii, Coloniæ 1537. Conferendum quoque Chronicon breve Bedæ, quod continuatum uſque ad Annum 810. ex MS. Codice edidit Andreas du Cheſne Tom. III. ſcriptorum Francor. pag. 125. 129.

Liber de temporibus ad intelligendam ſupputationem temporum Sacr. Scripturæ pag. 118. cum ſcholiis Jo. Noviomagi. Fragmentum ex Seb. Munſteri lib. 2. Coſmographiæ vide apud Colomeſium in paralipomenis de S. E. pag. 220.

Sententiæ, ſive *axiomata Philoſophica* ex Ariſtotele, p. 124. Ordine alphabetico. Separatim ſæpius edita ut Lond. 1592. 8. Ingolſtadii 1593. 8. Pariſiis 1604. 8.

Sententiæ in Ciceronis libris III. de Officiis, pag. 166. de Amicitia, pag. 173. de Senectute, p. 176. Paradoxis p. 178. Tuſculanarum quæſtionum libris V. p. 180. Sexto de Rep. (ſive Somnio Scipionis) pag. 183. *Epitaphium Ciceronis triplex* pag. 184.

Proverbiorum & ſententiarum liber, Ordine alphabetico pag. 185. Hunc & duos ſuperiores ſententiarum libros Beda indignos & longe recentioris eſſe ſcriptoris Oudinus diſputat.

De ſubſtantiis libellus pag. 200. quo ſubſtantias ſive bona Monaſteriorum diſſipare diſſuadet, & alia varia præcipit Clericis utilia & Laicis. Benedictinus aliquis duodecimi vel undecimi ſeculi, judice eodem Oudino.

Διδάξεων ſive Elementorum Philoſophiæ libri IV. pag. 206. non Bedæ, ſed *Gvilelmi de Conchis*, de quo infra.

De Paſchæ celebratione liber, ſive *de æquinoctio verno* juxta *Anatolium* Ægyptium apud Euſeb. Epiſtola ad *Wichredam* Presbyterum, quem ſanctiſſimum fratrem appellat. pag. 230. In hac laudat & Proterium & Cyrillum Alexandrinos Antiſtites de eodem argumento, & Victorem Capuanum, Epiſtolas Paſchales Dionyſii Exigui, & ordinationem feriarum Paſchalium per Theophilum Epiſcopum Cæſarienſem ac reliquorum Epiſcoporum Synodum pag. 232. Porro exemplum Anni 776. pag. 232. adjectum eſt a juniore manu, quod

non exstat in editione Petri Francisci Chifletii, ante historiam Bedæ Anglicanam Parisiis 1681. 4. atque in antiquissimo Codice Bibl. Laubiensis deesse notavit Mabillonius in ælog. Bedæ num. 29. & Tomo I. Analect. pag. 11. (edit. novæ pag. 398.) Petavius in Epistolis p. 157. monet librum de æquinoctio in MSS. *Philippo* tribui Presbytero. Sed haud dubie Bedam auctorem habet, cujus ipse meminit in Indice operum suorum ad calcem Historiæ.

De divinatione mortis & vitæ, Petosiris ad Necepsum Regem Ægypti Epistola pag. 233. Hanc cum duabus, proximis scriptionibus inter nænias Beda indignas Oudinus refert, quo referenda etiam *Rota vitæ & mortis* quam sub Bedæ nomine exhibet Arnoldus Wion T. II. ligni Vitæ pag. 827. & ex eo Possevinus Tomo I. apparatus pag. 204.

Arca Noæ Ecclesiæ typus p. 235. & *de linguis gentium*. ibid.

Sibyllinorum verborum Interpretatio pag. 236. exstat & ad calcem Sibyllinorum Joannis Obsopœi pag. 515. * Liber Bedæ de Temporibus, teste Muratorio extat in cod. Ambrosiano ante annos mille eodem judice scripto, in quo capita XVI. XVII. usque ad finem ab editis discrepant: ferunt etiam in fine additamentum chronologicum post Bedam ab alio quopiam adjunctum; id vero attingit *usque ad præsentem annum* (sic ibi) *qui est annus Regni Caroli XLII. Imperii vero IX.*

TOMO III.

Historiæ Ecclesiasticæ gentis Anglorum ad Ceolulfum Regem libri V. pag. 1. a primo Julii Cæsaris in Britanniam adventu usque ad Annum Christi 731. & ab adventu Anglorum in Britanniam 285. Opus præclarum, quanquam arguitur Beda a Montacutio 2. Origin. pag. 210. quod rebus notatu dignioribus omissis fabulas infiretas quandoque fuit sectatus. Post editiones veteres Argentorat. 1500. 1514. Hagan. 1506. Antvv. 1550. Lovan. 1566. & Colon. 1601. 8. & in Commeliniana scriptorum de rebus Anglicis sylloge An. 1587. cum continuatione de qua supra pag. 267. & sine illa inter Bedæ opera: commemorandæ tres recentiores, Cantabrigiensis cum Saxonica Aifredi Regis versione sive paraphrasi, & *Abrahami Wheloci* notis, 1644. fol. Parisiensis locupletior notis & dissertationibus *Petri Francisci Chifletii*, (*a*) S. J. 1671. 4. & Londinensis 1722. fol. (*b*) cum Vita Cuthberti utraque, Chronico, historia Abbatum Wiramuth. & Girum, libro de locis sanctis, Vita Felicis & Martyrologio, ex recensione *Joannis Smithi*.

Epitome sive *breviarium Historiæ Anglorum* pag. 147. Hanc oportet ab alio post Bedam deductam esse usque ad Annum 766. nam in antiquissimo Codice quem evolvit Mabillonius, non excedit Annum 731.

Vita *Cuthberti*, Episcopi Lindisfarnensis, ad Edfridum Episcopum & fratres Lindisfarnensis Insulæ pag. 151. huic quam habet etiam Surius 20. Martii, addenda Acta Cuthberti versibus scripta Hexametris editaque a Canisio Tomo V. 2. lect. antiqu. p. 692. & T. II. edit. novæ Basnagianæ sub init. Utraque in Actis Sanctor. & iterum recensita a Jo. Smith, inter scripta Bedæ quædam Lond. 1722. fol. Loca nonnulla in illo poemate illustrat Barthius III. 19. Adversarior.

Vita *B. Felicis* Confessoris, ex metrico opere B. Episcopi *Paulini*. pag. 186. Exstat & in Actis Sanctor. 14. Januar. Tom. I. p. 943. & a Jo. Smitho recensita Lond. 1722. fol.

S. Vedasti Episcopi Atrebatensis vita pag. 191. cum homilia die ejus natali, dicenda ad populum pag. 198. Gallum quendam, non Bedam auctorem esse Oudinus contendit. Confer Acta Sanctor. 6. Februarii.

Vita *S. Columbani* pag. 199. & *Atta-*

(*a*) Journal des Savans 1681. pag. 316. Act. Eruditorum 1682. p. 330.

(*b*) id. 1724. p. 124. Mem. lit. de la grande Bretagne Tom. X. p. 510.

tale Abbatis pag. 222. auctor *Jonas* Luxoviensis, de quo infra: adde Surium 21. Novembr. Tho. Massinghami florilegium Sanctorum Hiberniæ pag. 219. Mabillonii Acta Ord. Benedict. T. II. p. 1001. 1031.

B. Patricii Hibernorum Apostoli Vita, miracula & transitus libris II. p. 225. qui auctorem habent *Probum* Hibernum. Vide Baronium ad Martyrolog. 17. Martii, & ubi vita ipsa habetur, Acta Sanct. Tom. III. Mart. p. 97. seqq.

Vita *S. Eustasii*, qui discipulus S. Columbani fuit pag. 243. auctor *Jonas* Luxoviensis.

Bertholfi vita, Abbatis Bobiensis pag. 248. Auctor idem *Jonas*.

Vita *Arnolfi* Metensis Episcopi pag. 253. *Paulum* Diaconum non Bedam habet auctorem.

S. Burgundoforæ Abbatissæ vita pag. 258. Bedæ itidem supposita.

Passio S. Justini novennis pueruli Martyris sub Diocletiano & Maximiano pag. 266. versibus liberis Jambicis quaternariis.

Martyrologium pag. 277. neutiquam sincerum Bedæ sed interpolatum multis modis, quale prodierat Antvverp. 1565. 12. Vide Bollandum præf. ad Tom. I. Act. Sanctor. Januarii pag. 40. seq. Albertinum de S. Eucharistia pag. 263. & Launoji diss. de Victorinis pag. 36. Genuinum Bedæ, qui dies CLXXX. vacuos reliquit, ubi nec Florus teste Adone omnes supplevit) cum *Flori* aliorumque supplementis, distincto typorum charactere excusis exhibent Henschenius & Papebrochius in prolegomenis ad Tomum secundum Actorum Martii. In illo reperias quæ ex Beda ab Amalario citantur II. 24. de officiis Eccles. & de ordine antiphonarii cap. 28. ut Colomesio jam notatum. Additamentum ad Bedæ Martyrologium ex Codice Wirceburgensi Sec. IX. & necrologium insertum Bedæ martyrologio exhibet Jo. Georgius Eckarthus Tom. I. Commentarior. de rebus Franciæ Orientalis & Episcopatus Wirceburg. pag. 829. 830. De differentiis martyrologii metrici a Dacherio editi (de quo supra, pag. 498.) ab hoc Henscheniano, vide si placet Oudinum Tom. I. pag. 1683.

De situ Hierusalem & locis sanctis libellus, de opusculis majorum, abbreviatus. pag. 363. ex Arculfo & *Adamanno*, de quo supra, p. 15.

Interpretatio nominum Hebraicorum, ordine Alphabetico pag. 371. Hanc Oudinus testatur in Codicibus optimæ notæ tribui *Remigio* Autissiodorensi.

Excerptiones Patrum, *collectanea*, *flores ex diversis*, *quæstiones & parabolæ* pag. 480. Hæ pariter & quæ deinceps in hoc Tomo sequuntur, parum digna Bedæ ingenio judicantur a Viris eruditis.

De XII. lapidibus pag. 491.

De XII. luminaribus Ecclesiæ. ibid. Hoc est quod fertur etiam sub *Hieronymi* nomine *de XII. Doctoribus ad Desiderium*, atque in Bibliotheca Ecclesiastica subjectum est a me Catalogo Hieronymiano, pag. 226. licet nec Hieronymum nec Bedam habeat auctorem.

De septem donis Spiritus S. pag. 492.

De septem Ordinibus pag. 493.

De quindecim signis ante diem Judicii pag. 494.

De cruce DOMINI, *de quatuor Ordinibus* pag. 495. *De Eucharistia sumenda* pag. 469.

Hymni de die Judicii pag. 496. seq.

Sex formulæ Orationum sive *precum* pag. 498. 499. 500.

TOMO IV.

Hexaemeron, sive *de sex dierum Creatione* ad Accam Abbatem, p. 1. adde Tom. VIII. pag. 52. 79. seq.

Cætera in Geneseos capita XXI. ad eundem Accam, MSS. in Bibliotheca Lambethana, ex quo Codice illa edidit H. Warthonus, ut infra dicam.

In Genesin pag. 19. *Exodum* pag. 87. *Leviticum* pag. 121. *Numeros* pag. 139. & *Deuteronomium*, quod Latine altera Lex pag. 156.

In Samuelem Prophetam, five in priorem ejus librum allegorica expofitio libris IV. p. 167. 203. 246. 293.

In libros Regum, hoc eft libros Samuelis & Regum, quæftiones triginta, liber I. pag. 353.

Allegorica Expofitio *in Ezram & Nehemiam*, (qui & Ezræ fecundus) Prophetas, libris III. pag. 348. 375. 405. *in Tobiam* pag. 347.

In Jobum libri III. ad Nectarium Epifcopum, quem patrem beatiffimum appellat, pag. 447. 511. 575. fub genuino *Philippi* Presbyteri nomine editi Bafileæ A. 1527. atque Philippi effe hos in Jobum commentarios, qui fub Hieronymi nomine a Faufto Regienfi laudantur, fidem facit ipfe Beda libro de ratione unciarum. Vide infra in *Philippo*.

Super Parabolas, libri III. pag. 634. 658. 698. inter Hieronymi opera perperam editi.

In Cantica Canticorum libri VII. quorum primus eft contra *Julianum* (*a*) Celanenfem Epifcopum, qui commentariis fuis errores Pelagianos contra Gratiam DEI, infperferat. Liber feptimus totus eft ex dictis *Gregorii M.* ficut Paterius ex ejufdem fcriptis Catenam in totam Scripturam concinnaverat. pag. 714. 728. 748. 763. 786. 807. 827.

De tabernaculo, & vafis ejus ac veftibus Sacerdotum libri III. pag. 838. 859. 889.

TOMO V.

In Matthæum libri IV. pag. 1. 23. 45. 66. Joannes Aventinus Melanchthoni teftatus fuit fe in MS. Paffavienfi legiffe enarrationem Verborum Cœnæ Dominicæ, quæ in editis defideratur.

Expofitio Orationis Dominicæ pag. 91.

In Marcum libri IV. pag. 92. 122. 152. 183.

In Lucam ad Accam Presbyterum pag. 215. cujus Epiftola adhortatoria pag. 213. præmittitur, libri VI. p. 217. 262. 301. 338. 375. 415.

(*a*) Vide Voffium Hift. Pelag. lib. I. cap. 4. §. 4. & cap. 6.

In Johannem, præmiffo breviario, diftincto capitibus XIV. pag. 451. Thomas in Catena fua allegat quandoque e Beda, quæ in editis non habentur, & conveniunt cum *Erici* commentariis.

In acta Apoftolorum expofitio erudita, ad Accam Presbyterum p. 625.

Expofitio de nominibus locorum, quorum mentio in libro Actuum Apoftolorum pag. 665. Ordine Alphabetico.

Super Epiftolas Catholicas, D. Jacobi, Hierofolymitani Epifcopi, pag. 673. *Petri* I. pag. 694. & II. pag. 713. *Johannis* I. ex Auguftino maxime, pag. 727. II. pag. 752. & III. pag. 754. *Judæ* pag. 755. Prologum edidit Gvil. Cave in Hiftoria Litteraria Scriptorum Ecclef. ad Annum 700.

In Apocalypfin cum Prologo ad fratrem Eufebium de feptem ejus Periochis, & feptem ad eam intelligendam regulis *Tychonii*. pag. 761. 816. Hunc Commentarium, in quo *Primafium* etiam fecutum fe, Beda non diffitetur, plurimi faciunt Nicolaus Zegerus notis in Nov. Teftam. & Rich. Simon Tom. III. Hift. Crit. N. T. p. 345.

TOMO VI.

Liber retractationis in Actus Apoftolorum pag. 1. quo in libro plurimum eruditionis & judicii Bedam monftrare notavit idem Simonius pag. 340. adde ejus differtationem de MStis Novi Teftamenti pag. 59. feq. & Joannis Millii prolegomena ad Novum Teftamentum §. 1022. feqq.

In eundem Actuum librum *quæftiones* quinque pag. 29.

In Epiftolas Pauli expofitio ex fcriptis *S. Auguftini* collecta, (*b*) in Epiftolam ad Romanos pag. 31. in I. ad Corinthios pag. 253. in II. pag. 447. ad Galatas pag. 511. ad Ephefios pag. 562. ad Philippenfes pag. 609. ad Coloffenfes pag. 647. ad Theffalonicenfes I. pag. 673. II. pag. 689. ad Timotheum I. pag. 697. II. pag. 738. ad Titum pag. 759.

(*b*) Hujufmodi Opus fe curante compofitum Beda ipfe teftatur ad calcem Hiftoriæ Anglorum.

759. ad Philemonem pag. 765. & ad Hebræos pag. 766. Subjunguntur Chrysostomi homiliæ septem ex Aniani (*a*) Versione cum ejus Epistola ad Evangelum pag. 823. & Gaufridi Foussardi, Cenomani Epistola ad Petrum Securibilem, Archidiaconum Rothomagensem, de hac Bedæ in Pauli Epistolas lucubratione. . Quanquam vero Commentarium ejusmodi collegisse se Beda ipse testatur, laudatque etiam Lupus Ferrariensis Epist. 76. & Hincmarus 2. adversus Gothescbalcum: tamen genuinus Bedæ in Epistolas Pauli commentarius nondum lucem vidit, qui MS. exstabat apud Mabillonium: (*b*) *Collectaneum Bedæ in Apostolum, ex Operibus B. Augustini:* Editus autem ille, quem vulgavit jam dictus Boussardus An. 1499. fol. nec Bedæ est, nec *Petri* Abbatis Tripolitanæ Provinciæ, quem simile opus adornasse, constat ex Cassiodoro cap. 8. divinar. lect. nec *Bartholomæi* Urbinatis, de cujus milleloquio Augustiniano supra pag. 485. sed *Flori*, Magistri Lugdunensis, Monachi S. Trudonis, qui similem commentarium concinnavit, non ex Augustino solum, qui videtur hic ipse sub Bedæ nomine editus, sed & alium ex Patribus aliis, *Cypriano*, *Hilario*, *Ambrosio*, *Paciano*, *Hieronymo*, *Ephraim* Diacono, *Paulino*, *Augustino*, *Leone* Papa, *Fulgentio*, & *Avito*. Confer Sirmondum ad Avitum Tomo II. Operum pag. 147. Chifletium in Paulino illustrato, & præfat. ad Fulgentium Ferrand. & pag. 322. Baluzium ad Lupi Epist. 76. & Richardum Simonem III. 24. Historiæ Criticæ Novi Testamenti pag. 344. seq. In Clarissimi W. E. Tentzelii dialogis vernaculis legas Mabillonium pollicitum in lucem edere *Commentarium geminum Bedæ in Pauli Epistolas:* sed nemo non videt *genuinum* legi oportere.

TOMO VII.

Homiliæ XXXV. æstivales de Tempore, pag. 1.

Homiliæ XXXIII. æstivales de Sanctis, ac de dedicatione altarium & templorum, nec non communi Sanctorum p. 91.

Homiliæ XV. hyemales de tempore p. 183.

Homiliæ XXII. Quadragesimales p. 218.

Homiliæ XVI. hyemales de Sanctis p. 290.

Sermones varii XXI. quorum primores duo sunt in solennitatem S. Wigberti, tertius S. Scholasticæ, in cujus laudem etiam carmina quædam leguntur p. 350. seq. Homiliæ sub Bedæ nomine ac sermonem, sive ut in S. Bonifacii Epistola IX. vocatur *Lectionarium anniversarium* seorsim excusum Paris. & Lovanii 2. Volum. in 8. In his sunt quædam non integri sermones sed laciniæ ex sermonibus vel commentariis Bedæ revulsæ, ut jam notavit Sixtus Senensis. De singulis speciatim videnda, quæ monet Mabillonius & ex eo Oudinus Tom. I. pag. 1699. sq.

Scintillæ sive loci communes sententiarum ex sacris litteris & Patribus digestæ per capita sive titulos LXXX. (*c*) pag. 370. De Anglosaxonica versione Scintillarii, vide Franciscum Junium præf. ad glossarium in Ulphilam, & Humphredum Waalejum in Catalogo librorum septentrionalium in Bibliothecis Angliæ, Tomo II. Operis Hickesiani pag. 86. Vide & infra *Defensor*.

Libellus de muliere forti pag. 459. in Proverbior. XXXI. 10. ult.

De officiis libellus, ex Patrum dictis excerptus pag. 467. Vix digna Beda collectanea judice Quesnello pag. 551. ad Leonem Magnum: & junioris scriptoris esse oportet, in quo Anastasius citatur in vita Melchiadis Papæ.

Fragmenta allegoricæ interpretationis in quædam capita *Proverbiorum* pag. 476. *Sapientiæ*, pag. 481. 485. *Ecclesiastici*, pag. 483. *Psalmum XC.* pag. 484. Et *de Salomone Rege*. pag. 486.

TO-

(*a*) De illo supra.
(*b*) Tom. I. Analect. p. 51. & novæ editionis f. 788.

(*c*) Apud Spelmannum Tom. I. Concil. Angliæ p. 280. *Tituli LXXII.*

TOMO VIII.

Liber de templo Salomonis, pag. 1. Hujus Operis sui de structura templi Salomonis atque allegoricæ ejus interpretationis meminit Beda in Epistola ad Albinum Abbatem.

De sex dierum creatione, pag. 52. adde Tom. IV. p. 1. & in hoc ipso Tom. VIII. pag. 79. seqq. Quædam ex his præter rem relata ad *Junilium* Afrum auctorem. Vide Dallæum de usu Patrum. pag. 16.

Quæstiones ex dictis Patrum, Augustino, Hieronymo, Isidoro, Sedulio &c. *in Genesin*, pag. 78. *Exodum*, pag. 196. *Leviticum*, pag. 219. *Numeros*, pag. 228. *&* *Deuteronomium*, pag. 241. more Dialogi inter Magistrum & Discipulum. *In librum Josuæ*, pag. 248. *Judicum*, pag. 255. *Ruth*, pag. 261. *quatuor libros Regum*, pag. 262. 273. 275. 278. Quæstiones Bedæ in Vetus & Novum Testamentum mitti sibi petebat Lupus Ferrariensis Epist. 62.

Liber variarum Quæstionum XV. pag. 286.

De Psalmorum libro exegesis, pag. 307. ad 896. ubi etiam mentio Psalmi centesimi quinquagesimi primi, atque enumerantur diapsalmata LXXIX.

Interpretatio vocum rariorum in Psalmis, quibus instrumenta Musica vel aliæ species singulares denotantur. pag. 899.

Nominum Hebræorum interpretatio p. 901.

Sermo in Psalm. LIII. 3. DEUS de cœlo prospexit, pag. 904. Ejusdem auctoris cum libro de substantiis, Tom. II.

In Boethii librum de SS. Trinitate, p. 925. Bedæ suppositum esse non dubitant viri docti, sive auctor sit Eadmundus Albanus sive alius quis, ut in Bibl. Latina III. 15. 8. jam notare me memini. Vide W. E. Tentzelium de symbolo Athanasiano p. 68. sq.

Precatio *de septem verbis Christi in Cruce*, p. 954.

De meditatione Passionis Christi per septem diei horas, p. 965.

De remediis peccatorum, excerptum de Canonibus Patrum vel Pœnitentialibus ad remedium animarum Domini *Agberti* Archiepiscopi pag. 961. 968. Exstat cum Pœnitentiali Romano sive Canonibus pœnitentialibus editum ab Antonio Augustino Venet. 1584. 4. pag. 102. & in Henrici Speelmanni Conciliis Angliæ pag. 281. qui testatur in MS. referri ad *Agbertum* ipsum, sive *Egbertum* Archiepiscopum tanquam auctorem.

Non omittendum, quod de quatuor generibus Commentariorum Bedæ in S. Scripturam notavit Sixtus Senensis libro quarto Bibl. sanctæ pag. 265. *Anno ætatis suæ trigesimo, presbyter a Joanne Episcopo ordinatus, hortatu Accæ Episcopi Eboracensis, ac multorum fratrum, aggressus est scribere in universam sacrosanctam Scripturam diversa explanationum volumina, in quatuor ordines distincta, videlicet in* Rhapsodias, Quæstiones, Homilias, *&* Commentarios. *In Rhapsodiis, sive Stromatibus, vel* Collectaneis *congregavit mysticas magis, quam historicas expositiones, ex probatissimis Ecclesiæ Doctorum sententiis, dictisque hinc inde interruptim, & interpolatim collectas, nonnullis etiam de suo insertis ad imitationem sensus eorum, ubi opportunum fuit, quo diversi Patrum sermones, ac periodi vel aptius inter se cohærerent, vel breviores & illustriores redderentur. Et, ne majorum dicta furari, & ea, quasi sua propria, componere videretur, nomina Doctorum per singula interponere decreverat, &, quid a quo Authore dictum esset, nominatim ostendere: sed, cum ei nimis operosum appareret, primas tantum nominum syllabas in marginibus e regione cujusque sententiæ apposuit: quæ postea librariorum vel inscitia, vel incuria, ex omnibus exemplaribus periere. In* Commentariis, Quæstionibus, *&* Homiliis, *in quibus frequentius & sermone, & sensu suo utitur, stylum habet nec omnino inelegantem, nec affectatæ elegantiæ curiosum, sed temperatum: qui nec verborum*

mul-

multitudine fastidium, neque paucitate obscuritatem pariat, sed brevi facilitate currat gratissime.

Idem Sixtus ex Trithemii c. 242. Bedæ commentarium *in Ecclesiasten* commemorat, & *libros XVIII. in Prophetas majores minoresque*. De aliis ineditis ac deperditis ejus Scriptoris consulendus Caveus. Catalogum Operum, quem ipse ad calcem Historiæ texuit Beda, habet etiam Sigebertus c. 68. de S. E.

In Tomis Operum BEDÆ desiderantur.

Epistola ad Albinum, de qua supra Edita a *Jacobo Waræo* cum notis: *Epistola Apologetica* pro libro de sex ætatibus *ad Plegvvinam* Monachum, adversus alterius Monachi *Davidis* objectiones.

Epistola ad *Egbertum* Eboracensem Archiepiscopum *de Christiani Præsulis officio*, scripta paullo ante obitum.

Vitæ quinque Abbatum priorum Weremuthensium & Girvicensium, libris duobus.

Hæc ex editione Dublinensi A. 1664. 8. recudenda dedit *Henricus Warthonus*, (*a*) Lond. 1693. 4. illisque adjunxit *Expositionem in Geneseos capita priora XII.* ex quibus tantum in caput primum, & initium secundi, lucem Tomo quarto viderat, & *Commentarium in Canticum Habacuci*. Ex utroque fragmenta Warthonus produxerat in auctario ad Usserii historiam dogmaticam de Scripturis & Sacris vernaculis, Lond. 1689. 4. pag. 356. seq. Addidit etiam Egberti Archiepiscopi Eboracensis dialogum de Ecclesiastica institutione, & Aldhelmi Episcopi Sciréburnensis librum de Virginitate, sermone soluto scriptum, & longe quam in prioribus editionibus emendatiorem.

Warthoni exemplo *Joannes Smith*, (*b*) Canonicus Dunelmensis, & ipso immortuo operi, filius Georgius Smith Cantabrigiæ 1722. fol. vulgavere ex MStis Codicibus recensita diligenter notisque hist. illustrata scripta Bedæ Historica, atque in his præter illa, quæ in Tomis Operum jam obvia sunt (Chronicon de sex ætatibus, Historiam Eccles. gentis Anglorum, Cuthberti Vitam & Felicis, & libellum de locis sanctis:) etiam *Anglo-Saxonicam* (*c*) *versionem Historiæ Eccles.* ad editionem Wheloci, ex tribus emendatam MStis: *Vitam Cudberthi*, quam versibus scriptam edidere Canisius & Mabillonius: tum vulgatas a Waræo & Warthono *Vitas Abbatum Weremuthensium & Girvicensium* ex tribus Codicibus MStis emendatiores, & *Epistolam ad Egbertum*; ac denique *Martyrologium* Bedæ genuinum, quod in lucem dixi datum ab Henschenio in Tomo secundo Actorum Sanctorum Martii. Hisque omnibus præfixam vitam Bedæ scriptam a Cuthberto discipulo, tum aliam nunc primum editam Anonymi, nec non elogium Bedæ consignatum a Mabillonio. Denique Volumen hoc ornat Tabula Geographica Britanniæ qualis illis temporibus fuit, & appendix diplomatum, epistolarum, & ab editore dissertationum, quibus lux insignis scriptoribus & historiæ illius ætatis affertur.

Novissime *Edmundus Martene* in Tomo quinto Thesauri Anecdotorum, præter commentarios in Genesin pag. 115. atque in Canticum Habacuci pag. 295. quos a Warthono vulgatos jam dixi, in lucem protulit quoque *undecim* Bedæ *Homilias* pag. 317. & *libellum Precum* pag. 483.

Compositionem horologii Solaris, carmine hexametro, Petrus Pithœus sub Bedæ nomine vulgavit in calce epigrammatum & poematum veterum pag. 488. edit. Paris. 1590. 12. Hanc habeo notatam manu Isaaci Casauboni, qui ver-

(*a*) Acta Eruditorum A. 1693. pag. 286.

(*b*) Acta Eruditorum A. 1724. pag. 124. Memoires Litteraires de la grande Bretagne Tom. X. pag. 520.

(*c*) Præter hanc Anglo-Saxonicam Alfredi Regis, exstat etiam Anglica versio, quam Elisabethæ Reginæ dicavit Tho. Stapletonus S. J. Antvverp. 1565. 4.

fu nono recte *Junia* legit pro *Janua*, & versum 77. *Undenis clarum concludit tertia cursum*, & versum 79. *Septem quinta tenet* &c. Idem carmen occurrit in auctiore poematum illorum editione Lugdunensi 1596. 8. p. 609. Verum auctor ejus non Beda est, sed *Wandalbertus* Prumiensis Diaconus, ut a Mabillonio jam notatum. Eclogam *de conflictu veris & hyemis*, quam editione indignam Pithœus duxit, Oudinus Tomo II. commentariorum de Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 326. in lucem dedit sub nomine *Milonis* Elnonensis: quod jam An. 1610. Francofurti in 8. Ovidianis amatoriis adjuncta sub Bedæ nomine lucem viderat, addita etiam altera ecloga *de Cuculo*, quam veluti ineditam sub *Alcuini* nomine vulgavit Mabillonius Tom. I. Analect. p. 369. (edit. novæ in fol. pag. 409.)

Ab hoc Beda Venerabili distinguendi: 1. *Beda* Senior, Monachus Lindisfarnensis, cujus meminit Beda Venerabilis in Vita Cuthberti cap. 37. & cujus epitaphium publicavit Mabillonius Tom. IV. Analect. pag. 521. (editionis novæ pag. 381.) 2. *Beda* Presbyter Italus circa An. 883. Monachus Gavellensis Cœnobii prope Rhodigium (*a*) cujus memoria colitur in quibusdam Calendariis die X. Aprilis, ut Bedæ Venerabilis 26. Maji. Vide Mabillonii Iter Italicum pag. 144. Acta Sanctorum Tom. I. Aprilis pag. 866. seqq. Hujus reliquiæ Genuam translatæ sunt, sed videtur tamen Beda Italus aliquis ansam dedisse traditioni de Beda Venerabili, Romæ sepulto in basilica Vaticana, de quo Romanus Canonicus S. Petri ante annos 550. in descriptione basilicæ S. Petri apud Mabillonium. *Requiescit etiam ante portam argenteam, sub rota scilicet porphyretica, ut a nostris majoribus accepimus, Venerabilis Beda Presbyter, qui fecit homilias: & ob ejus reverentiam antiqui nostri penitus non transibant per eam, nec nos transire permittebant*. Omitto 3. *Natalem Bedam* juniorem, sive *Beddam* Doctorem Parisiensem, fervidum Jacobi Fabri atque Erasmi adversarium defunctum circa Annum 1536. de quo Bælius in Lexico, Ludovicus Ellies du Pin Tom. XIV. Biblioth. Eccles. pag. 157. & Richardus Simon lib. 3. Histor. Crit. pag. 489. 498. 524. Scripta ejus præter *Censuras* An. 1524. & 1525. editas, sunt: *Annotationum* in *Erasmi* paraphrases Novi Testamenti, & *Jacobi Fabri* Commentarios in Evangelistas Paulique Epistolas, libri III. editi Parisiis 1526. fol. In Censura sententiam suam inter alia exponit his Verbis: *Confecto Luthero, non potest res Ecclesiastica esse incolumis, nisi conficiantur & Græcissantes Theologi*. Respondit Erasmus A. 1526. Tom. IX. Operum pag. 366. seqq. supputatque operose Bedæ mendacia CLXXXI. Calumnias CCCX. & Blasphemias XLVII. pag. 426. seq. ac speciatim respondet ad notata ejus pag. 366. seq. 574. 588. Respondit & Faber, cui itidem controversia alia duplex cum Beda intercessit, qui contra Fabrum & Clichtoveum scripsit *de unica Magdalena* An. 1519. 4. & contra Fabri Apologiam *pro filiabus & nepotibus S. Annæ*, ibid. 4. *Contra clandestinos Lutheranos* A. 1529. 4. Notavit etiam in Bibliotheca sacra MS. Joannes Molanus hujus Bedæ esse *Restitutionem in integrum benedictionis cerei Paschalis*, sine nomine auctoris Parisiis excusam 1520. 4. contra Jodocum Clichtoveum. Ad hunc Bedam plures exstant Erasmi Epistolæ, ut amico scriptæ.

Chronicon magnum Belgicum, ab Anno Christi 54. ad 1470. auctore vel collectore Ordinis Augustiniani Canonicorum regularium religioso prope *Neussam* sive *Nussam* ad Rhenum, diœcesis Coloniensis, qui scripsisse se testatur An. 1498. editum a Joanne Pistorio tomo tertio scriptorum Germanicor. Francof. 1607. fol. pag. 1. 456. Vide Pagium ad Annum 1177. n. 20. & B. Hubneri nostri Bibliothecam historicam Hamburgen-

(*a*) Rhovigio.

gensem Tomo VIII. pag. 224. seqq.

Alia vetera *Chronica Belgica* Latine nonnulla, alia etiam Belgice scripta exstant in *Antonii Matthæi*, præclari Viri, JCti Leidensis, qui An. 1711. rebus humanis valedixit, Analectis Veteris ævi, quæ decem Voluminibus Lugd. Batav. 1698. 1710. 8. prodierunt & distincte recensentur in laudatæ Bibliothecæ historicæ Tomo decimo, statim sub initium.

Bellator Presbyter a Trithemio cap. 268. Sixto Senensi, Lambecio aliisque male refertur ad sæculum nonum: ab Heideggero p. 520. Hieromnemonici, Pontificiis accensetur scriptoribus: sed constat eum laudari a Cassiodoro, qui cap. 1. de institutione Divinarum litterarum, cum negasset priscas explanationes *in librum Ruth* usquam potuisse se reperire, subjungit: *Novellas autem virum religiosissimum Presbyterum* Bellatorem *condere persuasi, qui multa de præconiis hujus fæminæ, aliarum subsequentium, duobus libris copiosa laude celebravit*. Idem capite quinto, quod ex eo repetit etiam Sigebertus capite 88. de S. E. *Sapientiæ voluminis expositionem Presbyter* Bellator *octo* (Sigebertus *septem*) *libris se assumsisse testatus est, quam cum aliis opusculis ejus pariter sustinemus*. Et capite sexto: Tobiæ *autem in libris quinque*, Esther *in libris sex*, Judith *in libris septem*, & Machabæorum *in libris decem expositio in Latinum sermonem prædicti* Bellatoris *Presbyteri, ut prævalet labore collecta est... In* Esdræ *vero libris duobus, Græco sermone singulas homilias expositas* Origenis *inveni, quæ ejusdem religiosi viri* Bellatoris *labore translatæ sunt.... Libri vero* Macabæorum *a supradicto amico nostro* Bellatore *sedula expositione, Domino juvante confecti sunt*. Vixit adhuc Cassiodorus Anno 562. Bellatoris nihil ex his scriptis ad nos pervenit, & homilias Origenis in Matthæum ex illius versione nos habere incerta est eruditi viri Huetii conjectura pag. 252. Origenianor.

Bellisarii Scholastici in Sedulium Poetam versus acrostichi, qui primis & ultimis litteris bis reddunt has voces: *Sedulius Antistes*, editi a Mabillonio Tom. I. Analect. pag. 361. (edit. novæ pag. 386. seq.) Exstant quoque in Bibl. Patrum Lugd. T. VI, pag. 472. sed ita ut primi sedecim versus, sive prior acrostichis tribuatur *D. Liberio* Poetæ non, Bellesario, sive ut ibi scribitur Belisario.

Beltramus de Mignanellis, Senensis cujus MS. servatur in Bibliotheca Cæsarea teste Lambecio Tom. II. pag. 977. *Historia ascensus Barcoch*, (*a*) servi venditi, *ad apicem Soldanatus Ægypti* & Syriæ, qui postea appellatus fuit Beseid Barcoch Melech Eldabar, *descripta Latine a Beltramo de Mignatellis de Civitate Senarum Provinciæ Tusciæ, in Civitate Constantiæ Alamanniæ, Provinciæ Maguntinæ anno Domini MCCCCXVI. tempore sacri Concilii Generalis*.

Benedictus I. Episcopus Romanus ab Anno 575. Jun. 16. ad 12. August. An. 579. cujus nomine fertur *Epistola decretalis*, venditata ab Isidoro Mercatore, quam scripserit ad *Davidem* Episcopum Hispanum *de unitate in S. Trinitate*. Vide Blondelli Pseudo-Isidorum p. 619.

Benedictus II. ab An. 684. 14. Maji ad 7. Maji An. 685. de quo Acta Sanctorum septimo Maji Tom. II. pag. 196. seq. Ex *Epistolis duabus* quæ in Conciliorum tomis sæpius prodiere, priorem *ad Petrum, notarium regionarium* pro genuina habet Ludovicus Jacobus in Bibl. Pontificia pag. 20. & Agvirrius Tom. II. Concil. Hispan. pag. 716. probatque Antonius Pagi ad A. 684. num. IX. Altera *ad Ervigium, Visigothorum Regem* legitur quinta inter Epistolas Leonis II. Papæ. Epistolæ hujus Benedicti *ad Episcopos Hispanos* scriptæ de tuendis certis capitulis, mentio in Concilio Toletano XV. A. 688. Confer iterum Pagium ad A. 685. n. 6.

Benedictus III. ab A. 855. Septemb. 1. ad Mart. 10. An. 858. Hujus Episto-

(*a*) An. 1382. Vide Herbeloti Bibl. Oriental. pag. 187. seq.

læ quatuor exstant in Conciliorum tomis: duæ priores etiam apud Baronium ad Annum 853. n. 15. & An. 726. n. 23. atque in Sirmondi Conciliis Galliæ Tom. III. pag. 107. seq. 1. *ad Hincmarum* Remensem qua Synodus II. Suessionensis A. 853. celebrata confirmatur. 2. *ad Episcopos in regno Caroli constitutos*, adversus *Hubertum* clericum. 3. *ad Episcopos Galliarum* in confirmationem privilegiorum Corbejæ: edita primum a Dacherio Tomo VI. spicileg. pag. 397. (edit. novæ Tom. III. pag. 343.) & 4. *ad Hludovicum Abbatem* monachosque monasterii SS. Martyrum, Dionysii, Rustici & Eleutherii.

Benedictus IV. ab An. 900. Martii 2. ad Sept. 16. An. 904. Hujus Epistolæ duæ in tomis Conciliorum leguntur, una *ad Galliarum Episcopos & Principes*, in qua mentio de Romana Synodo ab eodem Papa convocata in Lateranense palatium: & altera *ad clerum & populum Lingonensem*, pro restituendo Argrino Episcopo. Tertia *Encyclica* pro Malaceno Episcopo a Saracenis male habito, quam edidit Mabillonius Tomo III. Analect. pag. 436. (edit. novæ p. 428.)

Benedictus V. ab An. 964. Maji 19. ad Junium ejusdem Anni, cujus nulla scripta feruntur.

Benedictus VI. ab An. 972. Sept. 22. ad Maji 14. An. 974. cujus exstat *Epistola ad Fridericum, Salisburgensem Episcopum*, qua ipsi ejusque successoribus vices suas in Norica & Pannonica concedit. Vide Labbei Concilia T. IX. p. 711. Harduin. T. VI. p. 690.

Benedictus VII. ab An. 975. April. 25. ad Jul. 10. An. 984. Hujus *Epistola ad Episcopos Germaniæ* & in his ad Adaldagum Archiepiscopum Bremensem pro *Piligrino* Archiepiscopo *Laureacensi* ejusque Archiepiscopatu, vulgata a Wolfg. Lazio lib. XII. de Rep. Romana sect. 7. cap. 8. sed emendatior & præmissis Piligrini ad Benedictum litteris edita cum notis a Lambecio Tom. II. pag. 645. 649. Ejusdem *privilegium Abbati monasterii Gemblacensis* concessum A. 983. id. p. 901. 902.

Benedictus VIII. ab An. 1012. Jul. 20. ad A. 1024. cujus Epistolæ ad Monachos Cassinenses, quibus varia concedit privilegia, apud Lud. Jacobum ex Leone Ostiensi memorantur. Epistola ad Episcopos Burgundiæ, & Provinciæ contra invasores bonorum Cluniacensium, obvia in Conciliorum tomis.

Benedictus IX. ab An. 1033. Dec. 9. ad Jul. 17. An. 1048. cujus ut *Benedicti* X. Anti Papæ ab A. 1058. 5. April. ad 1059. 24. Januar. alio nomine *Jomincii*, sive *Joannis Mincii* (*a*) Episcopi Velitrensis nulla scripta reperi.

Benedictus XI. *Nicolaus Boccassinus*, Papa ab An. 1303. Octobris 22. ad 6. Julii A. 1304. Hujus commentaria *in Jobum*, in *Psalterii* Davidis partem, in *Matthæum* & *Apocalypsin*, memorant ex quibus nihil editum præter Commentarium *in Matthæi caput V.* Venet. 1603. & Tarvisii fol. Vide Ludovicum Jacobum p. 22. qui etiam *opusculi de ritibus*, & *Registri Epistolarum* meminit. *Sermonum* in diebus solennibus habitorum mentio apud Possevinum, ubi male excusum *Benedictus IX.* pro *XI.* *Confirmatio Ordinis fratrum Servorum Mariæ Virginis* An. 1304. in Laur. Cherubini bullario Tom. I. pag. 207. *Receptio Cœlestinorum* sub protectione, & gratiarum elargitio, eodem A. 1304. id. p. 208. Plura Jac. Echardus Tomo I. Bibl. Dominicanor. p. 444. seq. * De operibus Pontificis hujus agens scriptor vernaculus Antonius Scoti, scribit conquisitis a se ejusdem Pontificis opusculis, quæ extare ferebantur in Monasterio FF. Dominicanorum civitatis Forojuliensis; nihilque reperisse de commentariis ejusdem in Aristotelis Ethicam & Politicam, sicut nec in Physicam, & Metaphysicam S. Thomæ, nec denique in Epistolas S. Pauli. Cæterum & ipse pariter admittit illustra-

(*a*) Vide Ughellum Tom. I. p. 45.

ſtratum ab eo commentariis ſuis librum Jobi, Apocalypſim, & pſalmos. Quamquam non immerito ambigi poteſt num in totam Apocalypſim, ſeu in portionem ſolummodo ſcripſerit; nam in ſyngrapha donationis factæ ab eodem Pontifice Monaſterio Tarviſino, quam vulgavit idem rerum Pontificis hujus ſcriptor, ſic legitur: *Volumen, in quo eſt lectura noſtra ſuper partem pſalterii, & ſuper partem Apocalypſis*. Addit largiri ſe Cœnobio: *Paulum poſtillatum in duobus voluminibus, Joannem poſtillatum; poſtillam ſuper Job manu ſua notatam; ſuper librum Ethicorum, & politicorum ſecundum F. Thomam, ſuper librum phyſicorum, ſuper metaphyſicam ſecundum eumdem*. Non ſatis tamen diſtinguit utrum poſtrema hæc opera ingenii ſui fœtus habenda ſint, nec ne. Opuſculum de ritibus a nullo vetere authore eidem aſſeritur. Demum conſtitutiones ejus ſeu Bullæ quædam nondum in publicum extractæ in appendice ejuſdem ſcriptoris lucem publicam viderunt.

Benedictus XII. Jacobus Fornerius Papa ab An. 1334. Dec. 20. ad 25. April. Anno 1342. de quo Baluzius in Papis Avenionenſibus Tom. I. pag. 198. ſeq. 796. ſq. Etiam hujus Commentaria *in Pſalmos* Davidis inedita memorantur, & *expoſitio in Matthæum*, diſtincta in CXXXII. tractatus, teſte Jacobo le Long Bibliothecæ Biblicæ, MSta 4. Voluminibus in Bibl. Monaſterii Clarævallenſis. *Epiſtola ad Capitulum Narbonenſe* de pravis moribus Clericorum Eccleſiæ Narbonenſis, apud Baluzium Tom. II. Miſcellan. pag. 263. *Gvalberti* Abbatis, (*a*) qui medio ſæculo undecimo Ordinem Vallumbroſanum inſtituit, *vita* apud Surium & in Actis Sanctorum 12. Jul. *Conſtitutiones VII.* in Laurentii Cherubini bullario Tom. I. ubi præcipue memoranda *Reformatio Ordinis Ciſtercienſis* pag. 233. & Decretum *de animabus ſeparatis*, (*b*) *poſt diſceſſum a corpore ſtatim DEUM intuentibus* pag. 240. *Ordinationes & reformationes pro bono regimine Monachorum nigrorum Ordinis S. Benedicti*. An. 1336. pag. 241. (Hæc eſt *Conſtitutio Benedictina*, quæ cum Petri Boerii commentario prodiit Pariſiis 1519. 8.) *Conſtitutio Ordinis Canonicorum regularium S. Auguſtini* pag. 259. qui idem eſt *liber de ſtatu Canonicorum*, & pars *Decretalis Religioſorum* a Ludovico Jacobo memorati, a quo de ſcriptis hujus Benedicti præterea referuntur, & apud Carolum de Viſch pag. 36. Biblioth. Ciſtercienſis, ac Oudinum Tom. III. pag. 892. ſeq. *Sententiæ variæ* ab Hermanno Schedelio, Germano, in Chronico Norimbergæ excuſo relatæ. *Carmina* quædam *Prophetica*. *Extravagantes* & *Conſtitutiones*, *libri II.* Pariſiis 1517. 4. & 8. nonnullæ etiam in collectione Romana. *Regiſtrum ejus Epiſtolarum & Conſtitutionum* in *decem Tomos* diviſum, MS. in Vaticana, folio regali: quarum quædam leguntur apud Thomam Walſinghamum in Eduardo III. Rege Anglorum, & Lucam Waddingum Tomo III. Annalium Minorum. His adde *ſtatuta Benedictina*, quæ ad calcem Chronici Caſſinenſis edidit Brolius: *Epiſtolam ad Robertum, Siciliæ* Regem, apud Allatium de conſenſu Eccleſiæ Orientalis & Occidentalis pag. 787. plura apud Odoricum Raynaldum Tomo XVI. Annalium, qui & ad Annum 1342. num. 4. ait ſe evolviſſe volumen ejus ingens *de præcipuis Chriſti, Deiparæ & Sanctorum feſtivitatibus*, & *undecim quæſtiones in Durandum*. Ex *Commentariis* ejuſdem *adverſus Fratricellos*, ubi etiam de paupertate Chriſti & Apoſtolorum, vide Bzovium ad Annum 1335. ex Aymerico, quem tamen Pegna notavit parum accurate in directorio inquiſitorum, lucubrationem Benedi-

(*a*) Vide infra, BLASIUS Melanenſis & HIERONYMUS Florentinus.

(*b*) Hoc argumentum *de ſtatu animarum ante generale Judicium* alio etiam Opere in *duos Tomos* diſtributo, & Tractatus ſex idem Benedictus tractavit. Confer de illa controverſia Baluzium ad Papas Avenionenſes Tomo I. pag. 788. ſeqq. & 797. & Raynaldum ad Annum 1335. num. 9. ſeq. & ad Annum 1336. ubi argumenta ex Benedicti hujus quæſtionibus.

dicti delibasse. Denique *novum formularium pœnitentiarum* ex Bibliotheca Regia Parisiensi editum a Baluzio ad calcem capitularium, & Cointio Tomo VII. Annal. Francor. ad A. 821.

Benedictus XIII. Petrus de Luna, Anti-Papa (*a*) ab Anno 1394. 28. Septembris ad 23. Maji Annum 1423. de cujus scriptis præter ea, quæ Oudinus & quæ Warthonus notavit ad Caveum, vide Baluzium ad Papas Avenionenses Tom. I. pag. 1182. seqq. qui inter alia pag. 1192. testatur in Colbertina exstare disputationem Rabbi Schem Tob, (*b*) Judæi Hispani cum Petro de Luna habitam de Messia. Adde etiam Observationes Hallenses Tomo VII. Observat. 20. atque Epistolas Bullasque Benedicti XIII. vulgatas a Dacherio Tomo VI. spicilegii pa. 397. seq. & Tom. I. edit. novæ pag. 787. seqq.

Venit etiam *Benedicti XIII.* nomine inter legitimos Pontifices, nuper admodum defunctus *Vincentius Maria Ursini*, Neapolitanus, Ord. Præd. ex Archiepiscopo Beneventano, Papa ab A. 1724. 29. Maj. ad 21. Febr. 1729. cujus exstant. *XII. sermones Quadragesimales Paschalesque*, Beneventi 1711. 4. & *Lectiones in prima XXXI. capita Exodi*, editæ Italice Beneventi 1704. 4. 2. Vol. & Romæ 1724. addita tertia parte in caput XXXII. & seqq. a Jacobo Boni 1726. 4.

* *Benedictus XIV.* qui modo feliciter regnat, regnaturus diu, si quid valuerint eorum vota, quibus perennari in mundo aurea sæcula pietatis, & doctrina cordi est. Plura edidit tum latine, cum Italice. Latina sunt *de Servorum Dei Sanctificatione*, & *Beatorum canonizatione* lib. 4. in fol. Bononiæ 1734. 1738. iterum Patavii an. 1744. demum cum cæteris ejusdem summi Præsulis operibus in unum corpus conjunctis duodecim voluminibus Romæ an. 1748. in 4. majori, ad usum Academiæ Coimbricensis. Editionem hanc curavit P. Emmanuel de Azevedo e Soc. Jes. *De Synodo Diœcesana* in 4. Romæ 1748. *Commentarii duo de D. N. J. C. matrisque ejus festis*, & *de Missæ Sacrificio* retractati, atque aucti; ex Italico in Latinum sermonem vertit Michael Angelus de Giacomellis Patavii 1745. in fol. SS. D. N. Benedicti Papæ XIV. Bullarium in quo ejus constitutiones, & Epistolæ ab initio ejus Pontificatus usque ad totum annum 1748. Tom. II. fol. Romæ 1746. 1749. cum appendice ad tomum I. & II.

S. Benedictus Nursinus ex Umbria Italiæ eremita ab An. 494. Sublacensis, & post duodecim fundata Monasteria, conditor celeberrimi Cassinensis cœnobii quod exciso luco Apollinis A. 528. instituit, ipseque obiit A. 543. ætat. 63. licet alii 542. vel etiam 547. ponunt. Idem auctor clarissimi & latissime, post mille & ducentos amplius annos, etiamnum vigentis Ordinis Monachorum *Benedictinorum*, a quo velut rami, (*c*) præter *Cassinenses*, congregationes variis in locis, & *S. Justinæ de Padua*, propullularunt *Camaldulenses*, *Vallumbrosani*, *Cistercienses*, sive *Bernhardini*, *Montis Virginis*, *Ordinesque Humiliatorum*, *Cœlestinorum* & *Montis Oliveti*, & quæ An. 1702. memoriam sæcularem institutionis suæ celebravit, *Congregatio Helvetica*. (*d*) Memoria S. Benedicti recolitur 21. Martii, ad quem diem Acta Sanctor. Tom. III. Martii p. 274. seqq. exhibent notis illustratam vitam ejus scriptam a *Gregorio* Magno & libro secundo dialogorum obviam. Plura *Leo* Marsicanus, Episcopus Ostiensis in Chronico montis Cassini, & ad eum *Angelus de Nuce*: tum

(*a*) De ejus electione Baluz. Pap. Avenionens. Tom. I. pag. 567. & Tom. II. pag. 1107. De Schismate ejus, Annales Raynaldi, Bzoviique, Jo. Gersonis Opera, Scriptores Concilii Constantiensis &c.

(*b*) Adde Celeberrimi Wolfii nostri Bibliothecam Hebræam Tom. III. p. 1134.

(*c*) Vide Arnoldum Wion libro primo Ligni Vitæ.

(*d*) Idea hujus Congregationis edita a Musis Sangallensibus 1702. fol. Acta Eruditorum 1708. pag. 201.

tum *Mabillonius* libris quinque prioribus Annalium Benedictinorum, & in Actis Sanctorum Benedictinor. Tomo primo.

Regulæ S. Benedicti capitibus LXXIII. quam Monachis præscripsit, plures feruntur non editiones modo, quas ultra centum jam Anno 1595. numerabat Arnoldus Wion, qui & ipse eam vulgavit forma minore Venetiis 1593. sed versiones etiam, Græca, Anglosaxonica, Gallicæ, Italicæ, Germanicæ aliæque: & in eam Commentaria Arnonis Smaragdi, Johannis de Turrecremata, Petri Boerii, Leonis Ostiensis, ut plura recentiorum a Lipenio & Hendreichio notata omittam. Ex editionibus præstat quam post Auberti Miræ Codicem regularum & constitutionum, Antvverp. 1638. fol. dedit *Lucas Holstenius* in Codice Regularum (*a*) Rom. 1661. & Parisiis 1663. 4. præmissis Gregorii M. & aliis veterum, Simplicii etiam Abbatis Cassinensis testimoniis. Vide sis prætera, quæ de hac regula Lucas Dacherius ad Lanfrancum pag. 363. seq. Commentarii optimi instar esse potest *Benedicti* junioris *Anianensis* in Gallia Abbatis (qui A. 821. obiit) *Concordia Regularum*, edita atque eruditis notis illustrata ab *Hugone Menardo*, Parif. 1631. 4. in hac enim Regulam Benedicti confert cum aliis Græcæ Latinæque Ecclesiæ regulis Monasticis, ex iisque & ex Patrum quorundam scriptis eam illustrat ac supplet. Ecce tibi elenchum scriptorum e quibus Concordia illa composita est, quem adornavi ad paginas editionis Menardinæ.

Index Scriptorum, e quibus Concordiam Regularum cum Regula Benedicti concinnavit. Benedictus junior, Abbas Anianensis.

Ambrosii roseus hymnus. p. 384.

Augustinus. pag. 223. 298. 391. 431. 458. 487. 550. 551. 554. 555. 618. 633. 664. 665. 666. 667. 668. 833. 859. 860. 877. 878. 902. 1044.

Aurelianus Episcopus. pag. 177. 178. 195. 221. 222. 325. 333. 388. 389. 502. 512. 543. 583. 623. 668. 671. 697. 714. 715. 749. 762. 770. 771. 784. 797. 881. 923. 979. 980. 991. 992. 1017. 1044. 1087. 1100.

Basilius. pag. 112. 151. 184. 185. 193. 194. 195. 211. 212. 213. 214. 215. 241. 244. 245. 259. 262. 269. 270. 275. 278. 279. 294. 305. 308. 317. 385. 386. 387. 405. 476. 477. 478. seq. 485. 496. 497. 510. 569. 570. 592. 593. 594. 605. 606. 607. 616. 617. 618. 626. 632. 662. 721. 722. 723. 726. 779. 780. 781. 795. 796. 815. 836. 837. 847. 876. 897. 900. 901. 933. 950. 951. 952. 988. 1011. 1024. 1055. 1056. 1057. 1072. 1073. 1079. 1080. 1090. 1092. 1093. 1094. 1095. 1105. 1106. 1107.

Beda pag. 562. 845.

Benedictus. pag. 79. 87. 99. 133. &c. per totum librum.

Cæsarius Episcopus p. 171. 397. 399. 484. 527. 528. 529. 628. 653. 669. 670.

(*a*) In hoc Codice Holstenius post Regulas Monasticas Orientalium Patrum Latine pridem e Græco a variis redditas SS. Abbatum Antonii & Isaiæ, SS. Patrum Serapionis, Macarii, Paphnutii, & alterius Macarii: SS. Patrum aliam, S. Macarii Abbatis Nitriensis, S. Pachomii Abbatis Tabennensis, cum ejusdem & Theodori Epistolis: S. Orisii doctrinam Monasticam, Incerti regulam Orientalem, regulamque Basilii, Cæsariensis Episcopi: deinde regulæ *S. Benedicti* subjicit cæteras Occidentalium Patrum regulas ad Monachos Latine scriptas: Incerti *Consensorium Monachorum*, regulas SS. *Pauli & Stephani* Abbatum: *Cæsarii* Arelatensis, *Aureliani*, itidem Arelatensis Episcopi, *S. Ferreoli* Ucetiensis, *Columbani* Abbatis, Regulam Monasterii *Tarnatensis*, *Isidori* Hispalensis, S. *Fructuosi* Episcopi Bracarensis, *Fructuosi* regulam communem, aliamque *cujusdam Patris*, & *Magistri* regulam, & *Grimlaici* regulam Solitariorum. Hinc succedunt itidem Latinorum Patrum regulæ ad Virgines, SS. *Augustini*, *Cæsarii & Aureliani Donati*: Vesontiensis, & alterius *cujusdam Patris* & *Leandri* Hispalensis & *B. Ærledi*, Abbatis Rievallensis. Denique succedunt appendicis loco SS. Patrum exhortationes ad Monachos & Virgines, collectæ a Benedicto Anianensi, Græcorum quidem SS. Athanasii, Basilii Magni & Evagrii Monachi: Latinorum vero *Fausti Eucherii*, *Cæsarii* Arelatensis, *Novati* Catholici, *Paulini Eutropii* Abbatis, & *Incerti* breves sermones duos de decem Virginibus.

In Bibliothecæ Patrum supplemento Coloniensi Tom. I. pag. 706. seq. & in Lugdunensi editione An. 1672. Tomo IX. pag. 655. seq. post Regulam S. Benedicti alia sub ejus nomine opuscula leguntur, sed quæ longe minoris auctoritatis sunt, ut *Epistola ad S. Remigium*, Remorum antistitem: *Sermo in morte S. Placidi*, alius *in discessu S. Mauri & sociorum*, *Epistola ad S. Maurum*. *Ordo qualiter fratribus in Monasterio religiose ac studiose conversari ac Domino militare oporteat*, & *forma profitendi regulam*. Vide de his, si placet, Ca-

Caveum, qui *ſententias* quoque nonnullas S. Benedicti notat vulgatas eſſe Coloniæ 1531. 8. & Baſileæ 1538. 8. inter ſententias aliorum Patrum de Officio rectorum Eccleſiæ. Cæterum in Georgii Caſſandri operibus pag. 257. *hymnus de S. Benedicto* legitur: Hymnos autem Benedicti cum Caſſandri ſcholiis prodiiſſe Pariſiis A. 1616. & ex Regula ejus excerptos, præter rem tradi non dubito.

De Ordine Benedictino, atque claris Benedictinis, Scriptores.

Leo Oſtienſis & *Petrus Diaconus* in Chronico Caſinenſi ab A. 509. ad 1087. Pariſ. 1668. fol. & Tomo IV. Scriptorum Italiæ celeberrimi Muratorii.

Petrus Diaconus de Viris illuſtribus Caſſinenſibus, cum *Placidi* ſupplemento, & *Jo. Baptiſtæ Mari* notis. Vide infra, *Petrus*, & *Leo*.

M. Antonius Scipio Placentinus in elogiis Abbatum & Virorum illuſtrium Cœnobii Caſſinenſis. Neapoli 1614. 1630. 1634. 1643. fol.

Johannis Trithemii de Viris illuſtribus Ordinis S. Benedicti libri IV. Colon. 1571. 4. & inter alia ejus ſcripta pia ac ſpiritualia Mogunt. 1604. fol.

Arnoldi Wion, Duacenſis, Lignum Vitæ, ſive initia Ord. Bened. & Viri clari dignitate, doctrina, ſanctitate ac principatu deſcripti libris V. Venetiis 1595. 4. duobus Voluminibus, & ex Germanica verſione *Caroli Stengelii*, ſed in qua pleraque omnia ad notitiam ſcriptorum facientia deſiderantur, Auguſtæ Vindel. 1609. 1621. 4.

Antonii Yepeſii Abbatis Valliſoletani Cronica general de la Orden de S. Benito. Centuriæ VII. Salmanticæ 1607. ad 1621. fol. ſeptem tomis, & in compendium miſſi Annales Benedictini continuatique a *Gabriele Bucelino* Auguſtæ Vindel. 1656. fol. ut cœptas Gallicam Germanicamque verſionem prætercam.

Annales Benedictini a *Conſtantino Cajetano*, quorum ſpem facit in commentario ad vitam Gelaſii II. lucem nunquam viderunt.

Arnoldi Wion martyrologium Sanctorum Ordinis S. Benedictini duobus Obſervationum libris illuſtratum ab *Hugone Menardo* Pariſ. 1629. 8.

Ludovici Bultelli, abregè de l' Hiſtoire de S. Benoit, où il eſt parlè des Saints, des hommes illuſtres, de la fondation & des principaux evenemens des Monaſteres. Paris 1684. 4. duobus Voluminibus.

Jacobæ Boettæ Blemuriæ annus Benedictinus, de qua vide Huetium lib. 3. de rebus ad ſe pertinentibus p. 190. ſq.

Joannis Mabillonii Annales (*a*) Benedictini, Tomus I. Pariſ. 1703. fol. ab ortu S. Benedicti ad An. 700. tomus ſecundus ad An. 701. ad 849. tertius ab Anno 850. ad 980. quartus ab Anno 981. ad 1066. quintus ab A. 1067. ad 1116. qui poſt Mabillonium A. 1707. 27. Dec. defunctum a Theodorico Ruinarto, & poſt hunc quoque An. 1709. 29. Sept. ereptum rebus humanis, a Renato Maſsveto luci publicæ datus eſt, 1713. fol.

Lucæ Dachery, (*b*) & *Joannis Mabillonii*, Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti, in ſæculorum claſſes diſtributa, ita ut An. 1668. Pariſ. in fol. editum *ſæculum I.* ſit a Chriſto nato *ſextum*, II. ſeptimum, An. 1669. III. octavum, A. 1672. 2. Volum. IV. nonum, 2. Volum. An. 1677. 1680. V. decimum, A. 1685. VI. undecimum, duobus Voluminibus, 1701. fol. Cætera ſæcula additum iri ſperamus ab egregio viro *Bernardo Pez*.

Michaelis Angeli Bellifortis, (*c*) Peru-

(*a*) Acta Eruditorum An. 1705. pag. 413. Tomo VI. Supplem. pag. 159. & An. 1715. pag. 156. Memoires de Trevoux Anno 1705. pag. 310. An. 1709. pag. 1264. An. 1710. pag. 385. &c.

(*b*) Acta Eruditorum A. 1686. pag. 57. & A. 1703. pag. 463. Journal des Savans An. 1702. pag. 29. 65. Memoires de Trevoux A. 1703. pag. 431. & Aout pag. 131. & An. 1705. pag. 951.

(*c*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XXXIII. parte 2. pag. 405. ſeq.

rufini, Abbatis Chronologia brevis Cœnobiorum, virorumque illustrium vel commendabilium Congregationis *montis Oliveti*, Ord. S. Benedicti, monachorum Occidentalium Patriarchæ, complectens divisim quascunque suarum Provinciarum Nationes ab Anno 1319. suæ institutionis usque ad Annum 1720. Mediolani 1720. 4.

Bernardi Pez, Bibliothecarii Mellicensis, *Bibliotheca Benedictino Mauriana*, (*a*) de ortu, vitis & scriptis Patrum Benedictinorum e celeberrima congregatione S. Mauri in Francia, libri II. Augustæ Vindel. 1716. 8. quos libros eximius auctor & tot aliis nominibus de Historia Ecclesiast. præclare promeritus præmisit tanquam prodromum majoris operis, *Bibliothecæ Benedictinæ generalis in XIII. sæcula distributæ*, cujus conspectum edidit, (*b*) sicut etiam Epistolam Apologeticam pro Ordine S. Benedicti. (*c*)

Bibliotheque Historique & Critique des Auteurs de la Congregation de S. Maur, (*d*) par Dom *Filipe le Cerf*, de la Vieville, Religieux Benedictin de la meme Congregation. a la Haye 1726. 12. Critique de Msr. *Perioux de la Periere*, (*e*) & la reponse de Msr. *le Cerf*. (*f*)

Jac. Bouillart dans son histoire de l' Abbaye Royale de S. Germain de Prez. (*g*) Paris. 1724. fol.

Franciscus Ibannez, Hispanus Monachus Congregationis Montisserrati, in brevi virorum illustrium Ordinis Benedictini Catalogo, edito ad calcem excercitatorii Vitæ spiritualis Garsiæ de Cisneros, Mantuæ Carpentanorum sive Madriti, & Salmanticæ 1561. 1570. 8.

Gervinus Calenius, typographi Coloniensis nomen, qui Trithemium de Viris illustribus Ordinis Benedictini excudit. Itaque apud Teisserium, Lipeniumque illi præter rem liber hujus argumenti tribuitur.

Joannes Monachus Castellensis, qui apud eundem Teisserium de illustribus Viris Ordinis Bened. traditur scripsisse, non alius mihi videtur a Trithemio.

Reinerus Monachus S. Laurentii Leodiensis, De illustribus Viris Monasterii sui Ordinis Benedictini: & *Gvilelmus Gillinghamus* Anglus, non noti mihi nisi ex Labbeo. * Vide lib. XVII. V. *Reinerus*; ex ibi adnotatis intelliges Reinerum non quidem de viris illustribus Benedictinis generatim scripsisse; sed de iis tantummodo, qui in suo monasterio S. Laurentii Leodiensis claruerunt.

Sympliciani Gody, Elogia illustrium Virorum Ordinis sui. Paris. forma minore.

Caroli Stengelii Imagines Sanctorum Ord. Benedicti, tabulis æneis expressæ, additis eorum elogiis. Augustæ Vindel. 1625. 4.

Eduardi Maihevv, Congregationis Anglicanæ Ord. Bened. trophea. Remis 1625. 4. Sed promissi ab eo de claris scriptoribus Benedictinis quatuor tomi lucem non viderunt.

In B. Joachimi Felleri Catalogo MStorum Bibl. Paulinæ Lipsiensis, pag. 198. Fratris *P. Boerii* Abbatis S. Ammani *glossa super constitutione Ordinis S. Benedicti*.

In eodem Catalogo pag. 312. Fratris *Petri* (fortasse fratris Magni Petri, Generalis Confessoris Monasterii Wazsteinensis cujus apologia pro revelationibus Brigittæ memoratur pag. 90.) liber Abbati Joanni inscriptus de ordini-

(*a*) Acta Erud. A. 1717. p. 119.

(*b*) Acta Eruditorum An. 1716. pag. 404. Germanica Tom. IV. pag. 144. Journal des Savans A. 1716. Tomo II. p. 114.

(*c*) Acta Eruditorum A. 1717. p. 401. *Unschuldige Nachrichten* A. 1716. p. 751.

(*d*) Acta Eruditorum An. 1726. pag. 329. Bibliotheque Francoise An. 1726. pag. 263. & Tom. XVI. pag. 86. Histoire Litteraire de l'Europe A. 1726. Septembre pag. 21. A. 1727. May pag. 85. Journal des Savans A. 1727. Octobre pag. 280. Memoires de Trevoux A. 1727. p. 500. 815.

(*e*) Bibliotheque Francoise Tom. X. p. 154.

(*f*) Bibliotheque Francoise Tom. XI. pag. 167. *Gelehrte Zeitungen* A. 1728. p. 74.

(*g*) Mem. de Trevoux A. 1724. p. 1459.

nibus Monachorum, & speciatim de ordine S. Benedicti, & de illis qui ex hoc Ordine Pontifices, Martyres, Patriarchæ & Archiepiscopi, Cardinales, Legati sive Apostolici Nuncii, Episcopi, clari scriptores evasere: item de Imperatoribus, Regibus, Ducibus & Principibus, Comitibus & Nobilibus qui Benedictini sunt facti: item de Abbatissis hujus Ordinis & Monachis sanctis, & denique de Imperatricibus & Reginis quæ Abbatissæ & Monachæ ex hoc Ordine fuerunt. Plura de hoc libro, qui Arnoldo Wiono prævivit, vide sis in Diario Lipsiensi, *Neüer Bücher-Saal der gelehrten welt*. Parte XVI. pag. 238. ubi notatur scriptores Benedictinos ab eo celebrari LXXXIV. ordine alphabetico, primum Albinum Alcuinum, atque ultimos Willeramum Fuldensem & Wilhelmum.

Dominicus Gironda, de monasteriis *Cælestinorum* Galliæ, cum virorum inter illos doctorum elogiis. Parisiis 1713. 4. Journal des Savans 1719. Tom. II. pag. 687.

Petrus Antonius Tornamira, Panormitanus in Scriptoribus Marianis Ordinis Benedictini, Panormi 1679. 4. & in scriptis pluribus, quæ memorat Antoninus Mongitor Tomo II. Bibliothecæ Siculæ pag. 129. seq.

* * *

Statuta Abbatum Ordinis S. Benedicti in Provincia Narbonensi, apud Dacherium Tomo VI. spicilegii pag. 30. & Tomo I. editionis novæ pag. 707. seqq. adde Mabillonii Analecta Tom. IV. p. 454. & editionis novæ pag. 151. seqq. ubi *Ordo Officii in domo S. Benedicti*, *ante Pascha*, & *antiquæ Consuetudines Monasteriorum Ordinis S. Benedicti*.

Benedictoburani Monasterii Chronicon breve ab Anno 740. apud Bernardum Pez Tomo III. Anecdotorum Parte 3. pag. 597. & primorum Abbatum plura quam Mabillonius (a) dederat Epitaphia pag. 605. seq. cum catalogo Codicum Cœnobii illius MSS. Anno 1250. pag. 614. seq. ubi pag. 624. seq. plures Chronographi Benedictoburenses memorantur, & pag. 615. inter alia *Onorius super secundum quinquagintale*, Psalmorum scilicet, ita enim legendum, non *quingentale*.

Benedictinus Anonymus, cujus *libellum de Conscientia* sæculo XII. scriptum & non indignum lectu vulgavit idem laudatus Pezius in Tomo sexto Bibliothecæ asceticæ pag. 29. 48.

Benedictus Abbas Anglus, qui scripsit *Historiam de gestis Henrici II.* Angliæ Regis, laudatam ab Henrico Warthono Tomo I. Angliæ sacræ pag. 169. Illam plenam esse bonis politicis observationibus, ejusque vestigiis libenter insistere Hovedenium Bromptonumque, notavit Gvil. Nicholsonus in Bibliotheca Historica Angliæ, edita Anglice Lond. 1714. fol. p. 77. Vide infra, *Benedictus Petroburg.*

Benedictus Accoltus, qui Florentiæ Anno 1461. obiit. De hoc supra, *Accoltus*.

Benedictus de Accoltis Archiepiscopus Ravennas (b) ab Anno 1524. ad 1549. qui inter poetas sui temporis a Lilio Gyraldo celebratur. Ejus poemata inter quinque Poetarum Hetruscorum carmina, Florent. 1562. 8. & in Carminibus illustrium Poetarum Italorum, Tomo I. Florent. 1719. 8. Ex illis unicum octastichon in Pacem restitutam Ranutius Gherus, sive Janus Gruterus suis deliciis Poetarum Gallorum inseruit. *Quinque* ejus *Epistolæ* in Volumine Epistolarum clarorum Virorum. Omitto inedita, quæ memorat Julius Niger de Scriptoribus Florentinis pag. 88. Libellum *de laudibus B. Mariæ*, & alium *de immaculata ejus conceptione:* & Tractatum *de Jure Pontificum in regnum Neapolitanum*.

Benedictus Anglicus, vide paullo ante,

Cc 2

(a) Tom. IV. Analectorum pag. 533. (editionis novæ pag. 181.)

(b) Vide Ughellum Tom. II. p. 393.

te, *Abbas*, atque infra, *Biscopius*, *Claudoceſtrienſis* & *Petriburgenſis*.

Benedictus Anianæ, ſive *Aniani* (*a*) in Britannia minore, ſive Septimania Galliæ Abbas Benedictinus, defunctus eſt Anno Chriſti 821. teſte Ardone Smaragdo in ejus Vita, & fecit 1. *Librum de Regulis diverſorum Patrum*, qui editus eſt a Luca Holſtenio ſub Titulo Codicis Regularum, de quo dixi ſupra p. 535. ſq. 2. alium *collatis Regularum ſententiis compoſuit librum*, quæ eſt *Concordia Regularum*, de qua itidem ſupra loco illo abunde dictum, & cui cum eruditis notis editæ Pariſiis 1638. 4. Hugo Menardus præmiſit *vitam* ſcriptam ab Ardone Smaragdo, (atque in Actis Sanctorum 12. Februarii, & Sec. 3. Benedictin. obviam) & Epiſtolam Patrum *Indani Monaſterii* ad Monachos Anianenſes de obitu Patris Benedicti; ejuſdem Benedicti *Epiſtolas* duas ad Georgium in Abbatia ſucceſſorem, ad Nebridium Archiepiſcopum Narbonenſem. 3. *alium ex ſanctorum Patrum Homiliis*, de quo hæc Menardus in Prolegomenis pag. 43. *Hic liber extat MS. in fine hujus Concordiæ in Codice Floriacenſi, non tamen integer: quia in fine deſunt quædam folia. Ex unoquoque auctore citantur multæ paginæ, excepto uno aut altero. Incipit a libro S. Ambroſii in Exameron. Citantur etiam S. Hieronymus, S. Auguſtinus, S. Ephræm, S. Cæſarius Arelatenſis, S. Proſper Aquitanicus, S. Nilus Monachus, Caſſianus, vita S. Antonii, vita S. Fulgentii Epiſcopi Ruſpenſis, S. Gregorius Magnus, Evagrius Epiſcopus in Proverbiis, S. Joannes Chryſoſtomus, Beda, & S. Iſidorus in Sententiis. In his auctoribus tractatur de virtutibus & vitiis, quæ Monachos maxime ſpectant.* Cæterum Holſtenius pro libro hoc ab auctore vitæ Benedicti memorato habet *Appendicem ad Codicem Regularum*, de quo ſupra pag. 536. hæc enim ſunt Holſtenii verba: *Quadrat ſatis hoc indicium in noſtrum hoc opus ex Patrum variorum opuſculis contextum, qui partim Monachos, partim Sanctimoniales erudierunt. In quo apte reſpondet hæc Appendix ſuo operi regulas virorum mulierumque perfectioni ſtudentium digerenti. Scio Hugonem Menardum, cum in fine Codicis, ex quo Concordiam Regularum edidit, reperiſſet congeſta quædam fragmenta Patrum ad virtutes & vitia, quæ in Monachis deſiderantur aut caventur, pertinentia, opinatum, eſſe illum ipſum librum contextum ex Sanctorum Doctorum Homiliis, quem fuiſſe a Sancto Benedicto compoſitum Auctor ejus vitæ refert: ſed mihi quidem non perſuadet, qui non Homilias, aut opuſcula integra Patrum, ſed ſententias duntaxat, & teſtimonia, ipſo fatente Menardo, congeſta ſciam in illam farraginem Codici Concordiæ Regularum aſſutam: noſtra autem collectio integras exhibet adhortationes, aut conciones Patrum aptiſſime congruentes ad argumentum Regularum: quare conſentanee iis ſubjici æquus, opinor, & prudens Lector, ubi cognoverit, fatebitur*. His addere licet auctori vitæ non memorata, in MStis Codicibus autem aliis *Bernardo Levitæ*, (*b*) in aliis Bernardo tributa Anianenſi, ſub cujus nomine illa vulgavit Baluzius Tomo V. Miſcellaneorum. 4. *Teſtimoniorum nubecula de incarnatione Domini & de S. atque individua Trinitate*, & *iterationis baptiſmi devitanda pernicie*. pag. 1. 5. Diſputatio *adverſus Felicianam impietatem*. pag. 30. 6. *Epiſtola ad Gvarnarium*, pag. 51. cui etiam nubem teſtimoniorum inſcripſit. 7. *Confeſſio Fidei* Benedicti Levitæ, etſi peccatoris nonnunquam erronei, tamen fœdere iſto fidei inexhauſto fidenti. pag. 56. 62. Pariſ. 1700. 8. 8. *Diarium*, ſive *Ordo Converſationis Monaſticæ* Capitula XIII. apud Carolum Cointe Tomo VII. Annalium Francorum pag. 552. ſeqq. dubium an hujus Benedicti, vide pag. 560. perinde ut *Modus novus Pœnitentiarum* eſt potius Bened. XII. vel XIII. Antipa-

(*a*) Vide Menardi Prolegomena ad Concordiam regular. p. 47. ſeq.

(*b*) Oudin. Tom. I. p. 1945.

papæ, ut dixi supra p. 532. 9. *Capitula LXXX. pro Monasteriis*, in Conventu Aquisgranensi Anno 817. apud eundem Cointium pag. 434. seqq. quem de hoc Benedicto Aniensi vide etiam pag. 547. seqq.

De Johanne Benedicto, Avenionensi, Theophilus Raynaudus Tom. VIII. Operum pag. 135. seqq.

* *Benedictus Borzius Perusinus* Ferrariæ jus civile docuit, cui opusculum *Guarentigiæ* vulgo tribui Pancirolus lib. II. cap. 102. scribit. Est etiam authoris ejusdem tractatus de Legatis, quem offert MS. codex Felini hoc titulo inscriptum: *tractatus de Legatis per Dominum Benedictum de Barzis de Perusio famosum utriusque juris Doctorem*. Incipit: *cum præsens doctrina legatorum*. Postremum hoc opusculum nondum prodiisse arbitror. Florebat circa medium sæculi XV.

In altero codice MS. Felini num. 332. reperi Tractatum D. Benedicti de Barzis *super materia instrumenti Guarantigiæ*. Codex hic scriptus 1447. ibidem adnotatur. Postremus hic tractatus prodiit Venetiis an. 1472. per Joannem de Colonia, & Vindelinum de Spira fol.

Benedictus Biscopius, Wiremundensis Abbas, cujus vitam scripsit Beda, defuncti An. 703. Vide Lelandum cap. 76. Baleum I. 82. Surium & Acta Sanctor. 12. Januar.

* *Benedictus Capra*, JCtus Perusinus, cujus Consilia & Commentarios in libros V. decretalium laudat Trithemius cap. 880. de Script. Eccles. * In designandis viri hujus docti commentariis depravatam esse Trithemii lectionem suspicor. In librum enim quintum Decretalium Capræ expositiones numquam mihi occurrerunt. Vicissim autem in Bibliotheca Felini obvii sunt MSS. Codices exhibentes Capræ in VI. Decretalium expositiones, & lecturas; accedunt *expositiones & lecturæ in Clementinas*, quas Fabricius hic silet. Floruisse sæculo XV. ineunte ex Pancirolo l. 2. cap. 77. discimus. In eadem Felini Bibliotheca cod. 375. MSS. extant *ejus explanationes in tit. de judiciis*; tum & Capitulum ejusdem inscriptum *Quintavallis*.

Benedictus Monachus Cœnobii Apostoli Petri *Claudiocestriensis* sive *Glocestriensis* Anglus, qui post An. 1120. scripsit *Vitam Dubricii*, Archiepiscopi Urbis Legionum (*Caerleon* in Wallia Angliæ) quam edidit Thomas Warthonus Tom. II. Angliæ sacræ pag. 654.

Benedictus Florentinus, supra in *Accolto*. Alius Benedictus Florentinus Mathematicus circa An. 1490. cujus Architecturam, & Arithmeticos libros laudant Ugolinus Verinus, Mich. Pocciantus & Julius Niger p. 92.

B. Benedictus, Abbas *Floriacensis*, cui tribuitur *Glossarium Latino-Græcum* digestum per rerum capita, editumque ab Henrico Stephano, Bonaventura Vulcanio & Carolo Labbeo, ut dixi Vol. X. Bibl. Græcæ p. 58.

Benedictus Abbas *Fossatensis*, vide Mabillonii observationem de tribus Abbatibus Benedictinis, Anianensi, Fossatensi & Mediolanensi, in appendice ad Sæculum IV. Benedictinum.

Benedictus, qui & *Gvaiferius* Salernitanus, Monachus Cassinensis clarus circa A. 1060. scripsit *Historiam S. Secundini* Episcopi Trojani in Apulia, quæ cum *Hymnis* in eundem Secundinum exstat apud Ughellum Tom. I. Italiæ sacræ pag. 1336. 1341. Vide & Acta Sanctor. XI. Febr. De cæteris ejus sermonibus ineditis, in quibus & *Passio S. Lucii Papæ*, carminibusque in quibus *de conversione quorundam Salernitanorum*, & *de miraculo ejus qui se ipsum occidit*, & *de laude S. Martini*. Vide Jo. Baptistam Marum ad cap. 29. Petri Diaconi de viris illustribus Cassinensibus.

Jacobus sive *Jacoponus* de *Benedictis*, Tudertinus Umber Ord. Minor. defunctus A. 1306. Auctor *hymnorum* & *prosarum sacrarum* septem libris, editis a Francisco Frisati, Rom. 1558. & Venet. 1617. 4. Notissima ex illis Canticum

cum de contemtu mundi, *Cur Mundus militat sub vana gloria*, & rhythmus in B. Virginem sub Cruce: *Stabat Mater dolorosa*. Ejus *Prophetiam* An. 1305. MS. in Bibl. Vaticana: memorat Waddingus p. 180. Bibl. Ordinis Minor. ubi & *Epistolas* ejus & *sententias* ac *monita salutaria* commemorat ex Matthæi Raderi Viridario Sanctor. Part. II. cap. 3. * In hac latina Bibliotheca nullum sibi alium vendicat locum scriptor iste, nisi ex unico tantum cantico latino: *cur mundus militat sub vanagloria*; & ex rhythmo: *Stabat Mater dolorosa*, si forte vere illi adscribatur; cæteræ cantilenæ & prosæ vernaculo Italico sermone scriptæ sunt, easque junctim edidit P. Franciscus Fresatti (male Fabricius Frisati.)

Benedictus Icenus seu Nortfolcensis Augustinianus, Episcopus in Anglia Cardicensis, defunctus An. 1340. Vide ex Josephi Pamphili Chronico Augustinianorum Pitseum pag. 440. & ex Pitseo Philippum Elssium pag. 122. qui *Epistolas* ejus *hortatorias*, *Sermones* per annum, & *Alphabetum Aristotelis* memorant. A Baleo autem V. 60. reprehenditur, quod sine ethnica Aristotelis, hæreticorum Patriarchæ litteratura, Doctrinam Christi mancam esse putaverit.

Benedictus Episcopus ab Anno 1229. (*a*) *Massiliensis*, & deinde abdicato post Annum 1263. Episcopatu *Abbas* Ord. Minor. cujus *duo tractatus pro honore & defensione Ecclesiæ Romanæ* exstant MSti Lipsiæ in Bibl. Paulina, teste B. Joach. Fellero in Catalogo illius Bibl. pag. 200. Alius *tractatus Fidei contra diversos errores super titulo de summa Trinitate & Fide Catholica in Decretalibus*, MS. in Bibl. Colbertina, hodie in Regia Parif. *Præfationes quatuor* ad Alexandrum IV. Papam, ad Thomam Episcopum Bethlemitanum, Apostolicæ Sedis Legatum, ad Gvilelmum Patriarcham Hierosolymitanum & ad G. Priorem Fratrum Prædicatorum Montispessulani, cum Epistola G. Lemovicensis Episcopi, qua Benedicto gratias agit, publicatæ sunt a Baluzio Tom. VI. Miscellan. p. 349. seq. quem vide sis etiam p. 565. seq. plura de hoc Benedicto erudite monentem. *Epistolam ad Innocentium IV. Papam de rebus gestis in terra sancta*, quam bis Anno 1236. & 1253. adiit, vulgata a Dacherio Tom. VII. spicilegii pag. 225. & T. III. novæ edit. pag. 628. ubi notante ipso Baluzio male in titulo Epistolæ editum *H. Episcopi Massiliensis*, cum legendum sit B. atque Benedictus iste denotetur.

Benedictus Abbas *Mediolanensis*, Ord. Benedictini, vide Mabillonium appendice ad Sæculum IV. Benedictin.

Benedictus de Montefiascone, Ord. Præd. circa An. 1318. scripsit *Chronicon Cœnobii Romani monialium S. Sixti* ab An. 1220. ad sua tempora, adhuc ineditum, ex quo fragmenta apud Franciscum Mariam Torrigium in historia imaginis Mariæ in templo illius Monasterii, edita Italice Rom. 1641. 4. pag. 35. 39. 40. 41. seq. & apud Jac. Echardum Tom. I. de scriptoribus Dominicanis pag. 83. & 536. seq. ubi testatur instrumenta pleraque integra in illo afferri tum privilegiorum concessorum a Pontificibus, tum donationum & aliarum adeptionum a monialibus partarum.

Benedictus Morandus Nobilis Bononiensis, cujus *Oratio de laudibus Bononiæ* prodiit Bononiæ 1481. 4. Rom. 1589. atque iterum Bononiæ 1640. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. XI. pag. 325. seq. ubi etiam de duabus ejus in Laurent. Vallam invectivis, quibus respondit Valla pag. 445. seq. Operum.

Benedictus ex Priore Cantuariensi Abbas *Petroburgensis*, Ordin. Benedictini scripsit *Chronicon de gestis Henrici II.* (*b*) Angliæ Regis, qui Hiberniam conjunxit cum Anglia & Richardi (qui Anno 1189. Henrico II. successit) ab An. 1170. ad Richardi mortem An. 1199.

(*a*) Sammarthani Tom. II. Galliæ Christ. p. 661. Oudinus Tom. III. p. 487. seq.

(*b*) Vide, quæ supra in *Benedicto Abbate* p. 203.

1199. MS. in Cottoniana. *Vitam Thomæ*, Cantuariensis Archiep. separatim scripsisse, præter ea quæ de eo in gestis Henrici II. memoravit, & *de ejus post mortem miraculis*, Pitseus pag. 271. auctor est, teste laudato Gvilelmo Stephanio. Elegantem librum vocat Lelandus cap. 189. Apud Baronium autem ad Annum 1162. non invenio eam in Vaticana MStam exstare, vereorque ne memoria fefellerit Oudinum Tom. II. pag. 1515. illique obversatus sit unus ex scriptoribus vitæ hujus Thomæ de quibus supra, in Alano Albreto pag. 35. & quos in Vaticana obvios, Baronius refert ad An. 1162. num. 21.

Benedictus de Plumbino. Ejus quæstio disputata Bononiæ de anno 1386. in causa divisionis hereditatis paternæ inter filios, excusa est vetustis typis loco & anno incerto.

Benedictus Raymundus, Raphaelis Comensis F. inter JCtos *Doctoris subtilis* nomen consecutus, Patavii in patria docuit per annos amplius triginta, clarus circa Annum 1440. Vide Marcum Mantuam de JCtis pag. 454.

Benedictus Romæ Ecclesiæ S. Petri Canonicus, scripsit & Gvidoni de Castello, Cardinali S. Marci (postmodum An. 1143. Papæ Cælestino II.) dicavit librum *de Ecclesiastico Ordine totius anni, & præcipue Apostolicæ dignitatis & totius Curiæ*, quem inter alios libros de ritibus Ecclesiæ Rom. vulgavit Jo. Mabillonius Tom. II. Musei Italici, Paris. 1689. 4. pag. 118. 164.

Benedictus Sala, JCtus Patavinus medio sæculo decimo quinto, eodem quo Benedictus Raymundus tempore, ex qua familia plures Patavii celebres non modo Jurisconsulti, sed Medici quoque enituere. Vide Nic. Comneni Gymnasium Patavinum Tom. I. p. 154. & 364.

Benedictus Stendal de Hallis, Doctor S. Scripturæ & Canonicus B. Mariæ Virginis cujus MSta exstant in Bibl. Erfurtensi volumina quinque forma parvi folii, *Lectura in Genesin*, An. 1454. *in Exodum*, Anno 1460. *in Leviticum*, A. 1467. *in Numeros*, An. 1468. & *in Deuteronomium*. An. 1472. Vide W. E. Tentzelium Bibl. curiosæ Tom. I. An. 1704. pag. 458. *Sermones* præterea varios & *Collationes* diversas memorat Trithemius capite 830. de S. E.

Benedictus Tamacedus, (Cangio *Taracredus*, *Tomacredus* aliis vel *Tomacellus*) Perusinus, Ord. Præd. floruisse traditur circa A. 1260. & scripsisse *de paupertate Christi contra Fratricellorum errores: Commentaria super IV. libros Sententiarum*, *Sermones de tempore* & *de Sanctis*, cum *Collationibus* pro illius ætatis more adjunctis. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 210.

Benedictus Veronensis, Ord. Præd. circa. A. 420. cujus idem Echardus Tom. I. pag. 771. memorat *Sermones de tempore* & *de Sanctis*, itemque *in Symbolum Apostolorum*, *in Decalogum*, & *in Orationem Dominicam*.

Benedictus Urbevetanus, ejusdem Ord. circa An. 1260. ac deinceps. Etiam hujus nihil aliud Echardus Tomo I. pag. 771. quam *sermones de tempore* & *de sanctis* nominat, neque adeo horum meminissem nisi vidissem eos a Cangio aliisque laudari.

Summa Benedicti, de qua Bælius in Lexico, voce *Sanchez*, recentioris est scriptoris Franciscani *Benedicti Sangalli* Bergomatis, cujus *summa Peccatorum* prodiit Parisiis Anno 1595. etiam Gallice versa Anno 1602.

Beneventani Monasterii S. Sophiæ Ord. Benedictini *Chronicon* scriptum sæculo XII. edidit (utinam emendatius) Ughellus Italiæ sacræ Tom. VIII. recusum edit. novæ Tomo X. pag. 414. 560. refertum veteribus Instrumentis, mandatis, decretis & privilegiis Imperatorum, Regum, Pontificum & Episcoporum. Alia ad res Beneventanas facientia dabit thesaurus scriptorum Italiæ Burmannianus Tomo IX.

Chronicon Monasterii *S. Benigni* Divionensis ab An. 458. ad 1026. Tomo I. spicilegii Dacheriani pag. 353. & edit.

dit. nov. Tom. II. pag. 357. Hujusque Chronici *continuatio* ab An. 1105. ad 1513. id. p. 394. 399. Auctorem Chronici *Joannem* vocant Dacherius & Mabillonius, eundem nempe Monachum Benedictinum, qui Besnense Chronicon scripsit: sed parum certam conjecturam illam esse ostendit Papillonus, cujus dissertatio inserta Tomo quarto libri cui titulus: Continuation des memoires de litterature & d' histoire, Paris 1727. 8. pag. 224. Et auctorem Besnensis Chronici centum annis juniorem scriptore Chronici S. Benigni, contendit Hadr. Valesius in observationibus de annis Dagoberti I. Francorum Regis, editis Paris. 1684. 8.

Excerpta ex *Chronico* alio (*a*) *S. Benigni* Divionensis ab An. 753. ad 1223. in Bibliotheca nova MSS. Philippi Labbei Tom. I. p. 293. 296.

Benignus Visdomini, Florentinus, Abbas Generalis Vallumbrosanus Ord. Benedicti, defunctus An. 1236. 27. Jul. traditur scripsisse *Claustrum animæ*, sive *methodum ad recte vivendum*, & *Historiam Ordinis sui*. excusam An. 1500. ut habet Julius Niger de scriptoribus Florentinis pag. 98. qui de ejusdem Ordinis Vallumbrosani viris claris testatur etiam scripsisse Bernardum Serram pag. 107. & Bernardum de Ubertis p. 108. quibus recens accessit Venantius Simius Abbas in Catalogo Virorum illustrium Congregationis vallis umbrosæ.

* *Benivienus*, *Dominicus*, frater Hieronymi Benivieni, cujus extant egregia carmina hetrusca, Canonicum S. Laurentii egit, philosophiam Arostotelicam, & Platonicam coluit, nec minus in Theologia claruit: vir insigniter pius. Hujus viri memorat Pocciantus opusculum *scalæ spiritualis* hetrusco expressum sermone. Scripsit etiam opusculum *de fide* quod aureum appellat Joannes Nessius Florentinus in oraculo de novo sæculo, in quo plura de eodem Benivieno. Floruit circa annum 1480.

Benno ab An. 1085. Cardinalis, Concilio Romano Au. 1098. interfuit, *Hildebrando* sive *Gregorio VII*. Papæ vivo ac spiranti infestus: post ipsum An. 1085. defunctum *de ejus vita & rebus gestis* scripsit *librum* editum primum ab *Orthuino Gratio* in fasciculo (*b*) rerum expetendarum & fugiendarum, Colon. 1535. fol. pag. XXXIX. ad p. XLIII. b. deinde separatim An. 1542. & cum Ænea Sylvio de Concilio Basil. & a *Matthia Flacio* in Catalogo testium veritatis pag. 315. edit. primæ Basil. 1556. 8. atque in cæteris editionibus repetitis Argentinæ, Lugduni, Genevæ, & Francofurti: tum a *Joanne Wolfio*, Tomo I. Lectionum memorabilium, Lauingæ 1600. fol. pag. 290. & a *Reinero Reineccio*, Francof. 1581. qui parrhesiam ejus ex veritatis studio scribit profluxisse, licet aliud visum Baronio & fervidis Hildebrandinorum axiomatum propugnatoribus. Familiam quoque ducit hoc Bennonis scriptum in *Melchioris Goldasti* sylloge opusculorum anti-Gregorianorum, Hanov. 1611. 4.

De *Bennone* Episcopo ab Anno 1066. ad 1106. *Misnensi*, partes Gregorii VII. secuto, & Slavorum (*c*) ut ajunt Apostolo, Sanctis adscripto An. 1523. 31. Maj. Vide Hadriani VI. bullam Canonizationis Tomo I. bullarii magni pag. 632. Acta Sanctor. 16. Junii, Tom. III. pag. 198. ubi vita scripta ab Hieronymo Emsero, cum notis Godofredi Henschenii, atque exinde in Jo. Burchardi Menckenii τῶ μακαρίτη scriptoribus rerum Germanicarum Tom. II. p. 1824. seqq. vide & Baluz. T. III. Misc. pag. 425. & vitam Bennonis recenti studio scriptam a Martino Heidenreich. Leisnicensi, Dresdæ 1694. 8.

Acta

(*a*) Vide Jac. le Long Bibl. historicorum Galliæ pag. 242.

(*b*) Hic fasciculus cum magno Auctario recusus Lond. 1690. fol. curante Viro clariss. Eduardo Browne.

(*c*) Hieron. Emser in vita Bennonis cap. 19. Lipf. 1519. fol.

Acta Erud. illius anni pag. 115.

Zacharias Benedictus, Vicentinus, Monachus Carthusianus, versibus hexametris circa Annum 1508. scripsit *Vitam S. Brunonis*, quæ operibus hujus subjicitur in editione Ascensiana Parisiis 1524. fol. Idem postea facere instituit Joannes Morocurtius in quatuor libris Brunoniados, Antvverpiæ 1640. 4. ut sub idem, quo Benedictus, tempus, Sapphico carmine *Sebastianus Brandt*, quod exstat in Historia Ecclesiastica Michaelis Bucchingeri, Colmariensis. Moguntiæ 1560. Vide infra, *Bruno*.

Cyprianus Benetus, sive *Benedictus* (*a*) Albeldensis, Aragonus, Ordinis Prædicatorum, obiit An. 1522. scripsit *de prima Orbis sede*, *de Concilio*, *de potestate Ecclesiastica*, & *de potestate Pontificis*: quæ scripta post editionem Rom. 1512. recusa in Tomo septimo Bibliothecæ maximæ Pontificiæ, curante Jo. Thoma Rocaberto. Idem Benetus junctim edidit Parisiis 1506. fol. illustrium Virorum opuscula: *S. Athanasii* contra Arium dissertat. de [illegible] coram Probo Judice: *Didymum* de Spiritu Sancto, ex versione Hieronymi: *Cassiodorum* de anima. Præstantium virorum *definitiones*, & *S. Cypriano* tributos sermones de cardinalibus *Christi* operibus. Alia hujus Beneti scripta sunt: *aculeus contra Judæos*, & *de non mutando Paschate*. Romæ 1515. 4. *De Caroli I. Regis Hispaniarum*, postea *Cæsaris Caroli V. præeminentia & clementia*, ibid. 1518. 4. *Adhortatorium de accelerando itinere, ad Hadrianum VI. Oratio contra dogmata D. Lutheri*, cum ejus imago & scripta Romæ exurerentur Romæ 1521. 12. Jun. *De S. Eucharistiæ Sacramento*. Dialogus *de excellentia & utilitate Theologiæ*. *Introductio ad Logicam*. Tractatus *de fortitudine animi* & *de perfecta arte militari*. &c. Vide Jac. Echardum Tom. II. de scriptoribus Dominicanis p. 49. seq.

Benevenutus Campigena, sive *Campesanus*, cujus poema heroicum de Vicentia An. 1311. Patavinis erepta a Cane Scaligero auspiciis Henrici VII. laudat Vossius pag. 795. Hist. Lat. De *Albertino Mussato*, Poeta & Oratore, qui pro Patavinis scripsit, dixi supra pag. 100. seq. Idem vero Benevenutus non celebravit funus *Ferreti*, Poetæ Vicentini, ut a laudato Vossio & B. Leysero pag. 1006. de Poetis medii ævi traditum: sed celeberrimus Muratorius tomo nono scriptorum Italiæ vulgavit Ferreti Carmina de morte Benevenuti pag. 1183. & 1187.

Benevenutus de Rambaldis Imolensis, cujus *libellus Augustalis*, ad Nicolaum Marchionem Estensem de vitis Cæsarum usque ad Wenceslaum, (sub quo scripsit & mortuus est) prodiit cum præfatione Laurentii Abstemii Argentorat. 1505. 4. Hunc libellum tanti fecit Æneas Sylvius, ut vitas quatuor Cæsarum, qui post Wenceslaum imperitarunt, ei non sit dedignatus adjungere, sicut ipse in principio Europæ suæ testatur. Exstat etiam in calce Operum Francisci Petrarchæ, Venet. 1501. fol. & Basileæ: & in limine Tomi secundi scriptorum Germanicorum Marquardi Freheri, cum continuatione Joannis Baptistæ Egnatii usque ad Maximilianum I. nam in Æneæ Sylvii Freherus negat se incidisse. * Liber Benvenuti inscriptus *Augustalis* est apud me in MS. Codice in cujus fine hæc leguntur de anno certo, quo ab authore suo absolutus est: *explicit libellus Augustalis continens sub compendio adscriptionem omnium Augustorum a primo Cæsare usque ad ultimum, qui nunc est*, *an. D.* 1385. Ex eodem Cod. collato cum editione novissima Freheri a Struvio curata variationes nonnullas animadverti, & quidem non spernendas. En unam alteramve speciminis gratia. Hæc lego in Frehero de Friderico II. *Fugatus est de Lombardia, nec sibi profuit potentia*. Codex: *Fugatus &c. profuit potentia Eccerini de regno Romano, serpentis rapidi, sibi consæ-*

(*a*) Nicolaus Antonius Tom. II. Biblioth. vet. Hispanæ pag. 262.

fœderati. In Vinceslao filio Caroli Freherus legit: *quam aliud in te speramus;* nullo sensu. Codex melius: *quamquam quid in te speramus*. In eodem Codice lego additamentum quoddam post Neronem positum in hanc sententiam: *Nota quod isti Cæsares Imperatores Romanorum sunt Julius Cæsar. 2. Cæsar Octavianus. 3. Tiberius. 4. C. Caligola. 5. Claudius Nero maledictus. 6. Galba. 7. Otto. 8. 9. fuit Vitellius. 10. Vespasianus. 11. Titus. 12. Domitianus. 13. Nerva. 14. Trajanus. 15. Adrianus. 16. Marcus Licinius. Nota quod ab Urbe condita Romulus regnavit primus, & imposuit nomen Urbi. 2. Numa Pompilius. 3. Tullius Hostilius. 4. Ancus Martius. 5. Tarquinius Priscus. 6. Tullius Servilius. 7. Tarquinius superbus, in quem defecit nomen Regum, qui expulsus fuit propter stuprum Lucretiæ commissum a Filio suo Sexto Tarquinio, deinde creati sunt consules, quorum primus fuit Brutus. Et hoc secundum Petrum de Muglio*. Est etiam in Freheriana editione sæpissime erratum in numeris annorum, quot Imperatores regnarunt. En unum: Carolus IV. *imperavit annis viginti*. Ita Freheriana editio & male. Optime codex noster: *cum imperasset annis ultra triginta*.

Idem est Benvenutus de Imola, cujus expositio in Valerium Max. legitur in cod. 380. latino Bibliothecæ Venetæ, ac extare pariter in cod. Bibliothecæ cathedralis Patavinæ &c. notavit Thomasinus in descriptione ejusdem Bibliothecæ Patavinæ.

Denique Benvenutus iste digessit in comœdiam Dantis commentarios amplissimos, ex quibus *excerpta* historica vulgavit Muratorius Antiquit. Med. ævi Tom. I. pag. 1029.

Bentii Chronica, ejusdem ni fallor cum *Benzone*, de quo infra.

Bentivenga de Bentivengis, Aquaspartanus Umber, Ord. Minor. *Episcopus Tudertinus* ab An. 1278. Episcopus *Cardinalis* Albanensis usque ad A. 1289. & Papæ Nicolai III. Major Pœnitentiarius. Vide Ughellum Tom. I. pag. 1353. Ciacconium in Pontificum & Cardinalium Vitis Tom. I. p. 761. & Waddingum Biblitohecæ Franciscanorum pag. 53. qui ejus *Sermones* ad populum habitos & *Veritatis Theologicæ* Volumen commemorat.

Benzo Episcopus post An. 1061. Albæ, sive Albensis, qui se *fratrem*, h. e. ex Ordine Prædicatorum, & Cæsaris servum vocat. Quanquam & ipse infestus Pontificibus, tamen a *Bennone* Hildebrandomastige, diversus, ut ostensum a viro nobilissimo *Jo. Petro Ludevvig* in præf. ad tomum nonum reliquiarum MSS. & diplomatum omnis ævi, editum Franc. 1731. 8. in quo pag. 271. 416. primum se existimavit in lucem protrahere ejus *VII. libros Commentariorum de rebus Henrici III.* (qui aliis IV.) illius qui Patri Henrico successit quinquennis An. 1056. Sed ante Ludevvigium eosdem prior & multis locis emendatiores (*a*) ediderat Joan. Burchardus Menckenius ὁ μακαρίτης, Tom. I. scriptorum Germanicorum pag. 958. 1074. cum notis brevibus sed necessariis præclari Viri D. Jac. Augusti Franckensteinii, Lipsiæ 1728. fol. sub titulo *Panegyrici in Henricum IV. Imp.* Non sunt hi libri versibus leoninis scripti, sed prosario sermone, cui tamen versus leoninos passim præmittit, vel admiscet hic scriptor, quorum hos ex libro primo in gustulum venæ ejus adscribere placet:

Fortium quidem virorum nulla foret notio,
Si periti litterarum torpuissent otio.
Defecisset exemplorum aurea memoria
Nisi eos propalasset aliqua historia.

Postremi versus ultimi libri hi sunt:

Cæsar honor Regum, Cæsar discretio Legum,
Te rogo per Christum, lege librum funditus istum,
Quem Tibi servus ego fero curvus corpore Benzo.
Nam plus quam vellus Colchi valet iste libellus;

Cu-

(*a*) Vide Acta Erud. An. 1731. pag. 306. seq.

Cujus erat vellus, fuerat possessio tellus:
Hic Tibi servabit terram, cœloque locabit.

Apographum Codicis Upsaliensis habere se testatus est V. C. Petrus Fridericus Arpius in feriis æstivalibus p. 112.

Ejusdem *Benzonis*, quem *Benzium* etiam appellat, Episcopi Albensis *Chronicon* cum glossa MS. adhuc ineditum memorat Muratorius præf. ad Tomum I. laudatissimi corporis, quod ex scriptoribus rerum Italicarum cum maxime continuat instruere. Vide & infra, *Hugo Blancus*. A vero, immane quantum! aberravit hic Fabricius, dum Prædicatorum ordini adjunctum illum fuisse scribit. Vixit enim ante institutum sacrum illum ordinem annis fere 150. Agebat enim sub Henrico III. imperatore, cujus partibus contra legitimos Romanos Pontifices favebat.

Benzii Chronicon cum glossa a Muratorio memoratur, cujus operis nomen, & argumentum nosse se ait ex opusculo Galvanei Flammæ adhuc inedito; *Politia Novella*; & ex ejusdem *chronico majori* inedito, ubi occurrit: *Chronica Benzii de Alexandria*. Denique idem Galvaneus *in Chronico extravaganti* MS. provocat ad Chronicon Benzonis Episcopi Albensis. An Chronicon istud Benzonis idem sit opus cum *Panegyrico in Henricum IV.* de quo hic Fabricius, ambigo, neque enim loca Galvanei, ex quibus locis aliquid in rem præsentem traheretur, adire licuit.

Berardus Monachus Cælestinus, *S. Petri Cælestini* discipulus, cujus Vitam scripsit. Eam manu exaratam Cangius evolvit.

Joannis *Berardi* Monachi & Præpositi *Chronicon* Abbatiæ S. Clementis *Casauriensis*, sive *Piscariensis*, a Ludovico II. Imp. Anno 854. conditi in Aprutio, usque ad Annum 1182. libris III. editum a Dacherio Tom. V. spicilegii pag. 361. & edit. novæ Tom. II. pag. 929. 977. Partem primam sed fine nomine auctoris vulgaverant Andreas du Chesne Tom. III. scriptorum de rebus Francicis pag. 544. & Ughellus Tom. VI. Italiæ sacræ pag. 1291. (edit. novæ Tom. X. pag. 393.)

Bercharius Presbyter, aliis *Bercarius* vel *Bertharius*, vixit circa An. 887. & scripsit *Historiam Episcoporum Virdunensium* ad Dadonem Virdunensem Episcopum, quæ cum continuatione Anonymi & *Laurentii* Leodiensis usque ad Innocentii IV. tempora exstat Tom. XII. spicilegii Dacheriani pag. 251. & Tom. II. editionis novæ pag. 234. 262. & in Augustini Calmet nuper vulgata historia Civili & Ecclesiastica Lotharingiæ. Rogatum a Dadone Bercharium, hoc laboris in se suscepisse narrat auctor vitæ S. Pauli Virdunensis apud Surium 8. Febr.

Petrus Berchorius. infra, *Petrus*.

Berchtoldus Hochbergerus Campidunensis Abbas circa Annum 1181. scripsit de laude Martyrum.

Berengarius I. ab Anno 887. Rex Italiæ, & Augustus coronatus die Paschatis, 24. Martii An. 916. in quem *Panegyricum incerti auctoris libris IV. Carmine heroico* Nicolaus Heinsius Patavii in Monasterio S. Joannis reperit, edendumque dedit Hadriano Valesio, qui adjunctum Adalberoni Laudunensi, in lucem edidit illustravitque notis. Parisiis 1663. 8. Inde illustris Leibnitius Tomo I. Scriptorum Brunsvicensium pag. 235. 256. cum periochis, sive argumentis librorum, & rerum Berengarii chronologia ab Anno 887. ad 916. & post Leibnitium celeberrimus Muratorius Tomo II. Scriptorum Italiæ.

Berengarius Turonensis, Archidiaconus Andegavensis, cui ingenium, eruditionem & dialectices peritiam non negant etiam adversarii, cœpit ab Anno 1035. transsubstantiationis Dogma in S. Cœna viribus omnibus oppugnare, unde An. 1050. in Synodo Romana primum, deinde in pluribus aliis

Conciliis (*a*) damnatus & ad palinodiam canendam ter redactus, (*b*) tamen etiam ab eo tempore non obscure significavit a priore sententia neutiquam se recessisse. Ab eo nomen *Berengarianorum* apud Anonymum Mellicensem cap. 88. Obiit Turonis 6. Januarii Anno 1088. ætatis 88. Vide Pagium ad illum Annum num. 10. seq. & Mabillonii Dissertationem (*c*) de Berengarii multiplici damnatione, fidei Professione, relapsu & pœnitentia, Tom. II. Analect. pag. 268. 494. & f. 513. editionis novæ: & præfationem ad partem secundam (*d*) Actorum Seculi sexti Benedictini, Franciscum de Roy Dissertat. de hæresi & pœnitentia Berengarii, Andegav. 1656. 8. D. Henrici Mulleri Historiam veteris & novi Berengarianismi, Rostochii 1674. 4. Jacobum Basnage in Historia Ecclesiastica dogmatica edita Gallice lib. XXIV. cap. 2. pag. 1391. seqq. & ante hos omnes Anonymum veterem Monachum Benedictinum, qui Anno 1088. scripsit de multiplici Berengarii damnatione, editum a Petro Francisco Chiffletio inter alia scripta prisci ævi, (*e*) Divione 1656. 4. De adversariis Berengarii dixi in *Adelmanno*, *Algero*, *Deoduino*, *Durando* Troarnensi, *Gozechino*, *Hugone* Lingonensi, *Gvitmundo*, (*f*) *Humberto* de Sylva Candida, *Lanfranco* &c. Zacharias Chrysopolitanus Tom. XIX. Bibliothecæ Patrum Lugdunens. pag. 916. *Sunt nonnulli, imo forsan multi, sed vix notari possunt, qui cum damnato Berengario idem sentiunt, & tamen eundem*

(*a*) Illa Concilia fuere præter Britonensem Conventum An. 1050. I. Vercellense eodem Anno 1050. II. Parisiense Anno 1053. III. Florentinum Anno 1055 IV. V. VI. Turonensia duo & Andegavense, de quibus Pagi ad Annum 1055. num. 5. seq. VII. Romanum Anno 1059. VIII. Rothomagense Anno 1063. IX. Pictaviense Anno 1075. in quo Berengarius saucius ferme interemtus est, teste Chronico Malleacensi. X. Romanum Anno 1078. XI. Romanum eodem Anno 1079. Vide Tomum quartum operis: la perpetuitè de la Foy, & in illo sectionem cui titulus: Tradition de l' Eglise touchant l' Eucharistie, pag. 40. seq. Casparum Sagittarium Introduct. in Histor. Ecclesiast. pag. 885. seq. &c.

(*b*) Primum in Romano Concilio Anno 1059: *Ego Berengarius, indignus Diaconus Ecclesiæ S. Mauritii Andegavensis, cognoscens veram & Apostolicam fidem, anathematizo omnem heresin, præcipue de qua hactenus infamatus sum: quæ adstruere conatur, panem & vinum, quæ in altari ponuntur, post consecrationem solummodo Sacramentum, & non verum Corpus & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi esse, nec posse sensualiter nisi in solo Sacramento manibus Sacerdotum tractari vel frangi, vel fidelium dentibus atteri. Consentio autem S. Romanæ Ecclesiæ & Apostolicæ Sedi, & ore & corde profiteor de Sacramento Dominicæ mensæ eam fidem me tenere, quam Dominus & Venerabilis Papa Nicolaus, & hæc sancta Synodus auctoritate Evangelica & Apostolica tenendam tradidit, mihique firmavit: scilicet panem & vinum, quæ in altari ponuntur, post consecrationem non solum Sacramentum, sed etiam verum Corpus & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi esse: & sensualiter non solum Sacramento, sed in veritate, manibus Sacerdotum tractari & frangi, & fidelium dentibus atteri: jurans per Sanctam & homousion Trinitatem, & per hæc Sacrosancta Christi Evangelia. Eos vero, qui contra hanc fidem venerint, cum dogmatibus & sectatoribus suis, æterno anathemate dignos esse pronuncio. Quod si ego ipse aliquid contra hæc sentire ac prædicare præsumsero, subjaceam Canonum severitati. Lecto & perlecto sponte subscripsi.* Deinde in Concilio Romano An. 1078: *Profiteor panem altaris post consecrationem esse verum Corpus Christi, quod natum est de Virgine, quod passum est in Cruce, quod sedet ad dexteram Patris: & Vinum altaris, postquam consecratum est, esse verum Sanguinem, qui manavit de latere Christi. Et sicut ore pronuncio, ita me in corde habere confirmo. Sic me adjuvet Deus & hæc sacra.* Denique tertium in Concilio Romano Anno 1079. *Ego Berengarius corde credo & ore confiteor, Panem & Vinum, quæ ponuntur in altari, per Mysterium sanctæ Orationis & Verba nostri Redemtoris, substantialiter converti in veram & propriam ac vivificam Carnem & Sanguinem Jesu Christi, Domini nostri, & post consecrationem esse verum Christi Corpus, quod naturale est de Virgine, & quod pro salute Mundi oblatum in Cruce pependit, & quod sedet ad dextram Patris: & verum sanguinem Christi, qui de latere ejus effusus est: non tantum per signum & virtutem Sacramenti, sed in proprietate naturæ & veritate substantiæ, sicut in hoc Brevi continetur, & ego legi, & vos intelligitis. Sic credo, nec contra hanc fidem ulterius docebo. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.*

(*c*) Hanc recudi curavit Rev. Joannes Vogt in fasciculo primo Bibliothecæ Historiæ hæreticæ. Hamb. 1723. 8.

(*d*) Journal des Savans 1702. p. 59.

(*e*) De cæteris dixi suis locis, in Alcuino supra pag. 135. & in S. Fulgentio ac Rabano. Illud Anonymi Opusculum recusum in Conciliis Harduini Tom. VI. p. 1014.

(*f*) Hic Anonymo Mellicensi cap. 90. videtur dici Christianus.

dem cum Ecclesia damnant.

Scripsit Berengarius, teste Sigeberto cap. 154. *contra Almannum*, sive *Adelmannum* Grammaticum & Episcopum, & cap. 155. *contra Humbertum* Cardinalem. Cumque rescripsisset Lanfrancus, reposuit *Disputationes cum Lanfranco de præsentia Christi in Cœna*, quæ MSS. in Bibliotheca Colleg. ænei nasi apud Oxonienses. *Epistola ad Lanfrancum* brevis edita a Dacherio ad vitam Lanfranci pag. 22. atque inde in Tomis Conciliorum: alia ab Edmundo Martene Tomo I. Anecdotorum pag. 196. alia *ad Eremitas* id. pag. 191. Epistola *ad Ascelinum* cum Ascelini responso, a Dacherio ad Lanfrancum, atque inde in Conciliis Labbei Tomo IX. p. 1056. & Harduini Tom. VI. pag. 1019. Alia *ad Richardum* in Dacherii spicileg. T. II. p. 510. (edit. novæ Tom. III. p. 400.) & apud Harduinum pag. 1024.

Bostonus Buriensis in Catalogo Scriptorum Ecclesiæ, testatus est a *Berengaudo* scriptam *expositionem in Apocalypsin*: sed ex Joannis Subprioris (*a*) & MSti Cantabrigiensis fide Henricus Warthonus pag. 391. seqq. auctarii ad Usserium de Scripturis vernaculis, illam Berengario Turonensi vindicat, notatque vel ex ignorantia, aut potius ad invidiam scilicet hæretici nominis declinandam a librariis descriptam esse jam sub nomine *Beringvedi*, jam *Berengvidi*, sive *Berengvaudi*, sub quo etiam edita est a Benedictinis in appendice ad Tomum secundum Operum S. Ambrosii pag. 499. seqq. cum Cuthbertus Tonstallus An. 1548. ac deinde alii edidissent sub falso nomine *Ambrosii*, (*b*) sed omissa præfatione. In Catalogo locupletis Bibliothecæ Samuelis Hulsii, quæ sectione publica distracta est Hagæ A. 1730. Tom. I. pag. 310. num. 4847. *Berengarii Commentarius in Apocalypsin MS. in pergameno litteris grandiusculis & arte exaratis ... Ipsa commentandi ratio ad intimos quosque Prophetici sermonis sensus, admirabili plane modo, manuducens, summam spirat eruditionem, animi humilitatem, pietatem & in sermone justitiæ sensus exercitatissimos* &c. Etiam inter Codices MS. Gvilelmi Laudi pag. 71. Berengarius in Apocalypsin memoratur, n. 1341. & in Bibliotheca Collegii Oxon. SS. Trinitatis num. 9. & teste Oudino Tom. II. p. 1005. in Bibliotheca Claræ Vallis & Longi Pontis Ord. Cisterc.

Expositionem in Canticum Canticorum MS. Oxonii exstare notavit Jacobus le Long in Bibliotheca Biblica p. 634. quam in Catalogo MSS. non reperio. Quamquam in priori volumine Anecdotorum P. Martenis legitur epistola *Berengarii ad Heremitas*; non usque adeo tamen constat deberi hanc Berengario Archidiacono Andegavensi; in secundo enim itinere suo P. Martene testatur visam a se hanc epistolam in MS. Codice S. Laurentii Leodensis sub hoc titulo: Berengarii Archiepiscopi ad Heremitas. Vide ibid. pag. 188.

Berengarius, Pater Petri Abailardi, (*c*) miles, unde filius scripsit se præ studiorum amœnitate militarem pompam libenter reliquisse.

Berengarius Pictaviensis, Petri Abailardi discipulus, & post illum in Concilio damnatum A. 1140. dogmatum ejus

(*a*) Warthonus pag. 393. *Rem extra omne dubium ponit* Joannes Subprior, *qui prolixum* in Apocalypsin *conscripsit commentarium MS. in Bibliotheca Lambethana asservatum. In prologo enim expositores Apocalypseos recensens, post Hieronymum, Augustinum, Primasium, Victorinum & Bedam memoratos hæc habet*: Nostri quoque temporis Magister Berengarius & Robertus Prior; qui quanto sunt tempore posteriores, tanto sunt per experientiam & manifestationem ipsius Propheriæ ad exponendum certiores: totum librum ex ordine pleniter exposuerunt, & expositiones suas ex locis sanctarum Scripturarum fortiter munierunt. *Ex horum pariter & priorum expositionibus Commentarium suum Johannes conflavit, paucis de suo additis: in eo igitur reperiuntur continua fere & ampla Berengarii excerpta, quæ in Codicibus nostris MStis totidem verbis comparent*. Adde quæ de Codice Jenensi W. E. Tenzelius *Monatl. Unterredungen*. A. 1692. p. 886.

(*b*) Vide Rob. Cocum in censura p. 275. b.

(*c*) Vide Christiani Thomasii Historiam sapientiæ & stultitiæ p. 77. & 115. & Bælii Lexicon in *Abelard*.

ejus strenuus assertor in *Apologetico contra Bernhardum Claravallensem* judice Petrarcha, *ingentis acrimoniæ*, in Epistola ad *Carthusienses*, & *ad Episcopum Mimatensem*, quæ & inter *Petri* Abailardi Epistolas, & in Bulæi Historia Academiæ Parif. Tom. II. pag. 182. 193. & 194. Vide Jac. Thomasium in filii Christiani historia sapientiæ & stultitiæ T. I. pag. 114. seqq. Bælii Lexicon in voce *Berenger*, & Oudinum Tom. II. pag. 119. De hoc Berengario Joannes Gerson in tractatu contra Romantium de Rosa Tom. III. editionis novæ pag. 301. *Id scio, quod Berengarius, Petri Abelart discipulus, (cujus meministi sæpius) cum ad horam mortis devenisset, in qua veritas declarat hunc, qui bene fecerit, eratque dies apparitionis Domini nostri, suspirando dixerit: Deus meus (inquit Berengarius) hodie mihi apparebis ad meam salvationem (ut spero) propter pœnitentiam meam, aut ad duram damnationem (sicut timeo) propter eos, quos perversa doctrina decepi, quos nequivi reducere ad veram viam tui Sacramenti*. Hæc postrema verba suspicionem faciunt, Pictaviensem hunc cum Turonensi Berengario, aliud agentem Gersonem confudisse.

Berengarius Stedellus, Biterrensis Ecclesiæ succentor, hinc Episcopus, ac denique Cardinalis fuit inter eos, quem Bonifacius VIII. circa Annum 1298. adhibuit ad componendum librum *sextum Decretalium*. Hujus librum *de sententia excommunicationis* Trithemius cap. 513. laudat, qui MS. fuit in Bibliotheca Hohendorfiana: ac præterea *Oculum*, sive Elucidarium summæ Hostiensis secundum Ordinem Litterarum. Hæc est Berengarii *Summa Pœnitentialis*, quæ etiam MS. in Bibliotheca Bodlejana, & in Bibliotheca Collegii ænei Nasi. Diem obiit hic Berengarius Anno 1321. * In MS. cod. Cæsareo Vindobonensi Berengarium hunc non Stedellum quidem appellari animadverti, sed Fredoli. Id vero confirmat etiam Codex quidam meus MS. opusculi de electione a Gvillelmo de Mandagato compositi. Fuit autem Mandagotus Berengario huic amicitiis conjunctus, & una cum eo Pontificis jussu laboravit in digerendo libro VI. Decretalium. Ad illum ergo dirigens opusculum hoc Mandagotus scribit *Ven. viro &c. Domino Berengario Fredoli succentori Ecclesiæ Biterrensis Domini Papæ Capellano, & Doctori facundissimo Decretorum*.

Berengarius Archiepiscopus Compostellanus, cujus *de eventibus rerum* lucubratio vidit lucem Augustæ A. 1521.

Berengarius Episcopus Gerundensis, cujus *Epistola de reliquiis SS. Felicis, Narcissi* &c. in Actis Sanctorum Tom. II. Martii pag. 623.

Tobias Berengarius, Hispanus, Aragonensis Cæsar-Augustanus Carmelita, Theologiæ Doctor, obiit A. 1290. cujus commentaria in Sacram Scripturam memorat Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Biblioth. Carmelitica MS.

Berengarius de Valle Arenosa, Hispanus Carmelita, Sacræ Scripturæ lector, defunctus A. 1345. Etiam hujus lucubrationes in quosdam SS. Bibliorum libros ab eodem Lud. Jacobo memorantur.

Berengosus, Ordinis Benedictini, Abbas S. Maximini Trevirensis, non ut Bellarminus editione prima libri de S. E. Sæculo VII. sed sub duodecimi initia clarus A. 1112. ab Henrico V. Imperatore impetravit Privilegium pro advocatia suæ Abbatiæ, scripsitque Opuscula edita Coloniæ 1555. & recusa in Bibliothecis Patrum, & novissime Lugdun. Tom. XII. *De laude & inventione Crucis Dominicæ* libros III. pag. 349. Librum *de mysterio ligni Dominici*, & *de Luce visibili & invisibili, per quam antiqui Patres meruerunt illustrari* pag. 367. & *Sermones V.* de Martyribus, Confessoribus, Dedicatione Ecclesiæ & veneratione Reliquiarum pag. 376. Vide Oudinum Tom. II. pag. 1004. qui tamen fallitur, cum huic Berengoso tribuit commentarium in Apocalypsin, quem Berengarii Turonen-

nen-

nensis esse supra demonstratum fuit. Sicuti Bernonis est non Berengosi, quod ei adscribunt nonnulli de jejuniis quatuor temporum.

Bergantio, de quo Pancirollus pag. 127. de claris Legum interpretibus, infra *Burgundio*.

Bergomas scriptor Chronici, infra *Jacobus* Philippus.

Berlengerius Tarentinus, Scriptor *Vitæ S. Cataldi* Episcopi, ut ferunt Tarentini in Calabria, quæ exstat in Actis Sanctorum Tom. II. Maji 10. pag. 570. Adde de illo Cataldo Ughellum Tom. IX. Italiæ Sacræ pag. 121.

Bernaldus natione Gallicus, Archidiaconus *Bracarensis* in Lusitania, scripsit *Vitam B. Geraldi* Magistri sui atque Archi-Episcopi Bracarensis. Edita est a Baluzio Tomo III. Miscellan. pag. 179. qui in eodem Tomo etiam pag. 471. vulgavit compositam a se vitam Mauritii Burdini, quem pag. 476. scribit B. Geraldo successisse Anno 1110. Idem Mauritius An. 1118. notior esse cœpit nomine Gregorii VIII. sed captus a Calixto II. & perpetuo carceri mancipatus A. 1121.

Bernaldus Constantiensis Presbyter, infra *Bertholdus*.

Bernardinus Aquilanus, Ordinis Minorum, in Conventu S. Juliani prope Civitatem Aprutii Aquilanam obiit Anno 1503. ætatis 83. de quo multis Waddingus Tomo octavo Annalium. Hic præter Italice An. 1491. elucubratas editasque Venetiis 1572. admonitiones vitæ spiritalis, ac Vitam S. Bernardini Senensis & Philippi Aquilani, scripsit etiam Latine tractatum *de nubere volentium doctrina*, obvium in Oceano Juris Tom. IX. pag. 113. & ex ejus *Sermonum* libris inchoatis, Waddingo (*a*) teste extractum, tum *de Cœnobiis & viris piis Provinciæ S. Bernardi Senensis brevem Historiam*. *Quodlibetum Scholasticum*. *Quadragesimale*. *Funerale* editum Venetiis 1575. *Centurionem*, (*b*) sive de Passione *Christi*, & *Peregrinum*, sive de Christi colloquio cum discipulis Emauntem petentibus.

Bernardinus de Bustis, in Statu Mediolanensi, Ordinis Minorum, A. 1480. Auctor *Officii de immaculata Conceptione B. Virginis* confirmati bulla Sixti IV. (*c*) & celebrari inde soliti 8. Decembris: nec non *Officii Nominis Jesu*, 14. Januarii. Obiit post Annum 1500. scripsitque *Mariale* dicatum Alexandro VI. & excusum Mediol. 1493. 4. Argentinæ (*d*) 1496. fol. Haganoæ 1506. & 1519. fol. & tertio Tomo Operum, Brixiæ 1588. fol. continens Sermones de B. Virgine Maria & Reginæ Cœli excellentiis per singulas ejus festivitates & omnia Anni Sabbata. *Immaculatæ Conceptionis* sermones IX. una cum Officio immaculatæ Conceptionis. *Nativitatis Mariæ*, sermones V. De Nominibus (*e*) sermones VI. De vita & conversatione, *Præsentatione in Templo*, ac virtutibus donisque, beatitudinibus, fructibus spiritualibus, gratiis, sanctitate, & impeccabilitate: de Sacramentis Ecclesiæ, quæ recepit, & de desponsatione, Sermones XII. De *annunciatione* sermones XII. De *visitatione*, II. de *parturitione*, V. de *Purificatione*, II. Maria hortus deliciarum, Cedrus, Libanus, Cypressus, Palma, Rosa, Oliva, Platanus, Cinnamomum, Bal-

(*a*) p. 54. Bibl. Ordinis Minorum.

(*b*) perperam alii, Centuriam in memoriam Passionis Christi.

(*c*) Adde Raynaldum ad Annum 1477. n. 9. & 1483. num. 64.

(*d*) Theophili Sinceri *Nachrichten von raren Büchern* pag. 40. seq.

(*e*) Illa nomina sunt: Margarita, adamas, rubinus, jaspis, alectorius: (figurata per Michael, Abigail, Rachel, Judith, Abisach:) cellaria, mediatrix salvationis, unionis, reconciliationis & intercessionis: auxiliatrix, restauratrix, illuminatrix, advocata nostra: Maria Domina, omnia venerantur Mariam: Mater universorum, arca thesaurorum, Regina Cœlorum, Imperatrix Cœli & Terræ, Augusta, manus Dei, apis Dei, Regula omnium viventium, jaculum dæmonum, idria (ὑδρία) Dei, amygdalus & arbor Cœlestis. Mater misericordiæ, aquæductus, rore perfusa, Janua Cœli, fenestra Paradisi, atrium Dei. Stella cœli, poli, maris, matutina, regia.

Balsamum, Myrrha, Vitis, Nardus, Galbanum, Lilium: Maria Nix (*de festa Nivis*) Scala Cœli, Mare, Aurora, Luna, Sol, Acies Castrorum, terra in qua tota Trinitas scripsit, arcus cœlestis, sive Iris, collum, columba, Elephas, Gallina, Ovis *Dei*: Maria ebur, dies, fons, navis, nubes, mons Sinai, thronus: Maria vellus, lux, lampas accensa, vas *Dei*, rota *Dei*, sedes *Dei*, Civitas *Dei*, castellum: sermones IV. De *Compassione* Mariæ, de gaudiis, sermones II. de *assumtione* II. de coronatione Mariæ II.

Quadragesimale Argentinæ 1496.

Pro Defensione Montium Pietatis (*a*) Tractatus duo ad Bernardinum de Carvajalo, Cardinalem, scripti A. 1497. editique Mediolani 1503. fol. & cum Rosario, Haganoæ 1518. & inter Opera: Brixiæ 1588. fol. oppositi *Nicolai Bariani* de Placentia, Eremitæ Augustiniani scripto Mediolan. 1494. de Monte impietatis, edito Cremonæ 1496. & cum Francisci Papafava, Patavini JCti scripto ejusdem argumenti ad editionem Venetam Joannis Gryphii, recuso Lipsiæ 1670. 4. cum Theodori Asciani, sive D. Matthiæ Zimmermanni, Superintendentis Misnensis, libro de Montibus Pietatis Romanensibus.

Rosarium Sermonum per totum annum Lugd. 1507. & 1527. & inter Opera, Brixiæ 1588. fol. * Prior editio *Defensorii sacratissimi Montis Pietatis* multo antiquior est, quam Mediolanensis anni 1503. hic indicata; cum in Bibliotheca Felini sese offerat antiquissimis typis absque adscriptione anni & loci in 4.

Bernardinus de *Caravaial*, Placentinus Hispanus, Episcopus Ostiensis, Cardinalis ab Anno 1493. ad 1522. Vide Ciacconium de Cardinalium Vitis pag. 1326. seq. Nicolaum Antonium Bibliothecæ Hispanæ Tomo I. pag. 168. & Henricum Warthonum ad Caveum. Ejus *Orationem* ad Cardinales *de eligendo Summo Pontifice* Anno 1492. & aliam *nomine Ferdinandi & Elisabethæ*, Regis & Reginæ Hispaniæ, *ad Alexandrum VI.* magnis laudibus effert Lucius Marinæus Siculus libro VIII. de Hispaniæ laudibus, Nicolaus Antonius etiam Orationem ad Cardinales *de Baza*, Granatensi Regni Urbe *Mauris An.* 1490. *erepta*. Epistolam Consolatoriam in obitu Principis Johannis An. 1497. ad Parentes Ferdinandum Regem & Elisabetham Reginam. * Oratio ab hoc viro tunc carthaginensi Episcopo coram Alexandro VI. novo Pontifice nomine Ferdinandi, & Elisabethæ Reginæ Hispaniarum, habita lucem adspexit, typis Romanis, ut opinor, in 4. absque loco, & anno.

Bernardinus Gadolus Brixianus, Abbas Camaldulensis, circa Annum 1446. cujus Opus Annotationum in sacram Scripturam, librum de fugiendo sæculo & Religione amplectenda, alium contra superbiam & ambitionem: Epistolas item, ac Sermones memorant. Possevinus testatur eum etiam de S. Hieronymi operibus in ordinem colligendis cogitasse.

Bernardinus de Roma, Carmelita, Episcopus Sutrensis, Cardinalis A. 1324. scripsit in IV. libros sententiarum, & ad Clerum Romanum lib. I. Vide M. Antonii Alegre de Casanate paradisum Carmelitici decoris pag. 284. qui Bernardum cum Possevino, non Bernardinum nuncupat.

Bernardinus du Rosier, sive *de Rosergio*, ex Canonico Regulari Archiepiscopus Tolosanus ab Anno 1452. ad 1464. *Scripsit quam plurima Opera de cultu S. Virginis & B. Stephani: Sermonum collectionem, Commentaria in Decretales Juris, qua scientia præcipue insignis: denique Dissertationes de auctoritate Pontificia Legatorum & Cardinalium. Lucubrationes istæ in Bibliotheca* Me-

(*a*) Montes Pietatis, coercendæ Judæorum fœneratoriæ, instituti a Paulo II. inde a Sixto IV. atque a cæteris deinde confirmati Pontificibus. Adde Concilium Lateranense A. 1515. sessione X. & Matthiam Zimmermannum de Montibus pietatis p. 718. seq.

Metropolitana servantur, *quarum etiam elenchum apud Bertrandum* (*a*) *legere licet*. *Publicavit & accuratissime acta Legationis Petri Cardinalis Fuxensis in Hispaniam*, *ejusque mandato de antiquitatibus Tolosanis libellum Stephanus de Ganno*, *Minorita ei dicat*. Hæc Sammarthani in Gallia Christiana T. I. pag. 700.

Bernardinus Senensis, Ordinis Minor. An. 1450. sexto post obitum anno *Sanctis* adscriptus, de quo Acta Sanctorum 20. Maji Tomo V. ubi Vita scripta a *Barnabæo* pag. 277. & Tomo VII. pag. 821. seq. ubi etiam effigies corporis, ut ajunt incorrupti, & in Diario Theologico Dresdensi (*Sammlung von Alten und Neüen*) An. 1727. post pag. 512. De scriptis ejus, in quibus etiam *Commentarius in Apocalypsin*, & *de Præceptis Regulæ Minorum*, non habeo, quæ addam Labbei industriæ, qui Tom. I. de S. E. pag. 186. & editionem Venetam An. 1591. Petri Rudolfii, quatuor Voluminibus in 4. & Parisiensem Johannis de la Haye 1636. Tomis quinque in folio, distincte recenset.

Bernardinus Tomitanus, Ordinis Minorum, a statura *parvulus* dictus, æqualis Bernardini de Bustis, & non minus quam ille, *Montium Pietatis* assertor, Promotorque. Obiit Ticini A. 1494. & præter Sermones de perfectione Vitæ Christianæ, Venetiis Italice editos 1532. 8. scripsit Latine brevem Tractatum *de modo confitendi*. Brixiæ 1542. 12.

Alius inquit Possevin. *Bernardinus Tomitanus*, *cujus Expositio in Matthæum prohibetur in Indice Romano*. Hunc, Bernhardum in Indice vocari video.

Bernardinus Cyllenius *Veronensis*, cujus *notæ in Tibullum* editæ Romæ 1475. & eodem anno Venetiis, tum Regii Lepidi 1481. Brixiæ 1486. &c. Ejusdem commentarium ineditum *in Priapeia* habuit Gabriel Naudæus teste Labbeo pag. 236. Biblioth. MSS. Ejus promissa hypomnemata *in Catullum* & *Propertium* non exstare dolet Barthio Tom. II. ad Statium pag. 1085. De alterius Bernardini Donati Veronensis dialogo *de Platonicæ & Aristotelicæ Philosophiæ differentia* cum Gemisti Platonis scripto ejusdem argumenti, edito Venetiis & Parisiis 1541. 8. dixi Tom. X. Bibliothecæ Græcæ p. 743.

De *Bernardis* illustribus commentatus est Joachimus Meierus ὁ μακαρίτης in Dissertatione Dransfeldiana, edita Gottingæ 1698. 4. pag. 18. seqq. sed propositum ipsi loqui de viris Principibus Comitibusque, qui Bernhardi nomine in historiarum monumentis nobiles, vel in tabulis genealogicis memorabiles feruntur: & pag. 48. seqq. de claris quibusdam Bernardis, Bernardinis, Bernhardonis, Bernartinis, Berentiis & Berensiis recentioris ætatis: unde vix ullos eum attingere video, qui ad præsens institutum meum pertinent. Itaque omisso illo cœptam telam persequi placet.

Bernardus Albertus, cujus scriptum de variis morbis ineditum evolvit Cangius, memoratum etiam Labbeo pag. 50. Bibl. MSS. Scriptoribus autem Bibliothecarum Medicarum præteritum.

Bernardus de Ambasia, Gallus, Tolosanus Carmelita, Cardinalis circa An. 1364. Scripsisse a Possevino, Alegrio & aliis traditur *in Epistolam Joannis primam* Lectiones CXII. *In Jacobi Epistolam* Lectiones LXIV. *In IV. Libros Sententiarum*. Librum *variarum Collationum*, & *Sermones* hyemales, æstivales, Quadragesimales.

Bernardus Angrianus, Bononiensis, Carmelita circa Annum 1390. ex cujus scriptis nihil præter *Sermones* commemorari reperi.

Bernardus Ayglerius, ex Abbate A. 1256. Lerinensi, ac deinde An. 1263. Cassinensi Cardinalis, obiit An. 1282. Præter *Sermones* ad fratres scripsit *Speculum Monachorum*, in tres Partes divisum, editumque Venetiis & Parisiis 1507. atque inde Coloniæ 1520. (De Codice MSto, qui est in Bibliotheca

(*a*) Nic. Bertrandum in opere de Tolosanorum gestis. Tolosæ 1515. fol.

S. Petri hujus Urbis, vide B. Staphorsti Historiam Eccles. Hamb. Tom. III. pag. 305.) Præterea *in Regulam S. Benedicti* & *de Præceptis Regularibus*: tum *Regesta duo*, unum collationum, beneficiorum, & officiorum: alterum omnium inquisitionum, jurium & bonorum in castris & villis Monasterii Cassinensis. Vide Placidi Diaconi supplementum ad Petrum Diaconum cap. 2. & Johannis Baptistæ Mari notas: Trithemium c. 601. & lib. 2. de illustribus Benedictinis p. 130. * Speculum Monachorum Bernardi editum est Venetiis an. 1505. in 16. una cum adjuncta vita S. Benedicti ex lib. 2. Dialog. S. Gregorii, & Regula S. Benedicti.

Bernardus de Baching, *Baging*, sive *Waching*, prope Saltzburgam, ex Canonico Regulari Prior Tegernseensis, Ordinis Benedictini Anno 1472. obiit. Hujus viri eximii *Confessionale* MS. memorat Clarissimus Pez Tomo III. Anecdotorum Parte 3. pag. 631. Ejusdem *Remediarium pusillanimium & scrupulosorum* ad Franciscum Schlick, Canonicum Ratisbonensem, vulgavit Tomo VII. Bibliothecæ Asceticæ pag. 445. Et *Epistolam de obitu Caspari Aindorfer* An. 1461. Abbatis Tegernseensis, Tomo octavo pag. 595. Idem longe plura in Præfatione ad Tomum septimum de Vita hujus Bernardi differit, scriptaque commemorat adhuc inedita, quæ, præter *Epistolas* complures, sunt: *Laudatorium doctæ ignorantiæ*, *quæ est Mystica Theologia*, ejusque *Defensorium*. *Speculum Pastorum & Animarum Rectorum*, ejusque *Defensorium* ad Johannem Episcopum Eystetensem. Opus bipartitum *de sentimentis spiritualibus*. *Collationum*, sive *Sermonum* Volumen *de tempore* & *Sanctis*. Collatio prolixa *de Passione Domini*. *Præparatorium ad Missam*, & *Formula ad celebrandum vel communicandum*, *se disponendi*. *De debita materia S. Eucharistiæ*. *Consolatorium tribulatorum*. Tractatus *de pœnis infernalibus*. *Speculum mortis* quadripartitum. *De extremi Judicii diei terrore*. *Utrum in hac vita Deus possit in contemplatione videri & mente attingi*. *De exercitio interiori cum Deo*. *De modo unionis spiritualis cum Deo*. *De cognoscendo Deum*. *De gustu suavitatis & cognitionis Divinæ*. *Sermones* aliquot *Capitulares*: & *Sermones in Professione Fratrum*. *De raptu & exstasi S. Benedicti*. *De modis ignem & pœnas purgatorii evadendi*. *Qualiter in gratia & virtutibus pauperem fieri oporteat, qui veram spiritualem perfectionem assequi cupit*. Dialogus & scripta alia *de esu & abstinentia Carnium*. *De forma servanda in excommunicando*. Epistola *de Virginitate*, sive *de Consecratione Monialium* ad Abbatissam Pergensem. *Acta Visitationis & Reformationis Parthenonis S. Mariæ Suneburgensis* An. 1455. Tractatus varii *de Paupertate*, *Obedientia*, *Patientia*, *aliisque Virtutibus*. Declaratio passus *Regulæ S. Benedicti*. Tractatus *contra damnatum vitium Proprietatis Religiosorum*.

Bernardus Balbus, ex Faventino Episcopus ab Anno 1198. Papiensis, qui A. 1213. obiit, in Jurisprudentia Canonica doctissimus, quinque libros de illa Facultate composuit teste Ughello Tomo I. Italiæ Sacræ pag. 1097.

Bernardus Basinus, Canonicus Cæsar-Augustanus in Hispania, qui Romæ Anno 1491. coram XIX. Cardinalibus verba fecit cum laude, ediditque librum *de artibus Magicis & Magorum maleficiis*, editum Parisiis 1506. 8. Francofurti 1580. 8. Lugduni 1620. 8.

Bernardus, aliis *Bernardinus de Bessa*, Aquitanus, Ordinis Minorum, qui S. Bonaventuræ *Speculum* disciplinæ ad Novitios recensuit, & præter Legendam *B. Christophori de Romandiola* in Compendium misit Legendam antiquam *S. Francisci* diffusius scriptam a Thoma de Ceperano. (*a*) Tum præter Apo-

(*a*) Ita recte Vossius ex Antonini Florentini Parte III. Histor. Tit. 24. cap. 9. §. 4. pag. 778. licet Waddingus pag. 59. & 323. Thomam habet Cellanum.

pologeticum de proposito & fine Regulæ Minorum, scripsit librum de triplici statu Religionis S. Francisci, *Minorum*, *Clarissarum* & *Pœnitentium*, in quo & Chronicon Generalium Ministrorum usque ad Bonam gratiam Generalem decimum ab Anno 1279.

Bernardus de S. Blasio, aliis *Bernaldus*, Germanus, circa Annum 1060. scripsit contra Schisma, aliaque, quæ non opus referre cum repetita iisdem verbis legi possint apud Gesner. Simlerum, Possevinum, Hendreichium. Apparet autem hunc non diversum esse a *Bernaldo*, Presbytero Constantiensi, cujus quædam vulgata exstant a Sebastiano Tegnagelio in veteribus pro Gregorio VII. & contra Schismaticos monumentis, Ingolstadii 1612. 4. nimirum *de vitanda excommunicatorum communione*, *de reconciliatione lapsorum & de Conciliorum*, *Decretorum*, *Decretalium*, *ipsorumque Pontificum Romanorum auctoritate liber*. Cætera aliorum, quæ in illa Tegnagelii sylloge continentur, recenset B. Doctor meus Thomas Ittigius libro de Bibliothecis & Catenis Patrum pag. 614. seq.

Bernardus Abbas *Bonævallis*, qui Vitam S. Bernardi Clarævallensis traditur a quibusdam composuisse, non alius est ab *Ernaldo*, sive *Arnoldo*, Abbate Bonævallis Carnotensi, de quo supra pag. 140.

Bernardus Bottonus Parmensis, de quo Pancirolus l. 3. cap. 8. præter apparatum super Decretales Gregorii IX. scripsit etiam casus super easdem; *unde Innocentius IV. fuit contemporaneus, & sub ipso apparatum fecit*: verba sunt Ptolæmei Lucensis Hist. Eccl. lib. 22. cap. 12. Quare duo opera canonica plane diversa inter se scripsisse Bernardus iste censendus est. Id vero non satis distinguitur a Pancirolo l. 3. c. 8. ubi de hoc Bernardo, quem ait Bononiæ decessisse, cujus in urbis academia præfectum egit.

Bernardus de Breitenbach, (*a*) notus itinere in Palæstinam, quod camerarius Moguntinus An. 1483. suscepit, cum Joanne Solmensi Comite & nobili Viro Philippo de Bicken, fratre Felice & cujus opera in depingendis locis usus est Erardo Revvick, Ultrajectino: *Descriptionemque* ejus Passagii, Decanus jam Moguntinus Anno 1488. Moguntiæ edidit, & Bertholdo Moguntino Archiepiscopo dedicavit, a quo etiam missus Romam fuerat, pallium pro illo postulaturus. Vide Serarium Rerum Moguntinarum libro V. editionis novæ pag. 797. & 813. Germanico-Belgicæ versionis ejusdem itinerarii editionem curavit memoratus Revvickius Moguntiæ A. 1488.

Bernardus Carnotensis, *perfectissimus inter Platonicos Sæculi nostri*, inquit Joannes Sarisberiensis, qui Carnotensis Episcopus Anno 1180. obiit, libro quarto metalogici capite 35. ubi hos ejus versus affert:

Non dico esse, quod est, gemina quod parte coactum
Materiæ formam continet implicitam:
Sed dico esse, quod est, una quod constat earum:
Hoc vocat Ideam, illud Acheus & hylen.

Nec minus hos:

Principium cui sola fuit Divina Voluntas,
Ætas non frangit demoliturve Vetustas.
Dissolvit tempus quicquid producit ad esse,
Si non ad præsens, constat quandoque nec esse, (*b*)
Ergo super tali, qui luget, conditione,
Aut nihil, aut minimum claret rationis habere.

 Pro-

(*a*) De propinquo Bernhardi *Johanne Breitenbachio*, Consule Lipsiensi, Albinus in Chronico Misnensi pag. 337. De *Tilmanno Bredenbachio*, qui Collationum libros VIII. edidit Coloniæ 1584. & Historiam scripsit belli Livonici, vide Vossium Hist. Lat. pag. 371. Valerianum Andream & Franciscum Svveertium in Bibliothecis Belgicis: ubi etiam de *Matthia Bredenbachio* Carpensi, & de *Joanne Bredenbachio* Dusseldorpiensi Tilmanni Parente.

(*b*) ita leg. nam male editur: *necesse*.

Propter hosce versiculos Bernardis poetis accensuit hunc Bernhardum Christianus Daumius notis ad Bernhardum Geystensem pag. 42. vix ferente Thom. Reinesio Epistolis ad Daumium pag. 294. qui tamen ipse affert verba ex Joannis Sarisberiensis Policratico lib. VII. Policratici cap. 12. ubi aliis hisce ejus versibus allatis:

Mens humilis, studium quærendi, vita quieta,
Scrutinium tacitum, paupertas, terra aliena,
Hæc reserare solent multis obscura legendo.

adjungit: *licet metri ejus suavitate non capiar, sensum approbo, & philosophantium mentibus credo fideliter ingerendum.* Idem Sarisberiensis pluribus in locis eum laudat & lib. 1. cap. 17. testatur operose egisse, ut inter Aristotelem & Platonem componeret, sed tarde venisse: & lib. 1. cap. 5. Wilielmus de Conchis Grammaticus ipsi est post Bernardum opulentissimus & Peripateticus Palatinus. Vide infra, *Bernhardus Sylvester*.

Bernardus Carthusianus, fundator Domus Carthusiæ Portarum ex Monacho Ambroniacensi An. 1115. ad 1152. cujus *Epistolæ Asceticæ tres* editore Petro Francisco Soc. Jes. Divione 1657. 8. & recusæ in Bibliotheca Patrum Lugd. 1672. T. XXIV. pag. 1501. seq. Idem Chifletius alios quatuor deinde Bernardos Priores eidem domui præfuisse docet pag. 1464. & 1520. *Secundum* ex Episcopo Bellicensi A. 1147. *Tertium* ab Anno 1154. qui deinde Episcopus Diensis: *Quartum* Bernardum de Turre ab Anno 1253. *Quintum* Bernardum de Samia ab Anno 1258.

Bernardus, Abbas *Cassinensis*, defunctus An. 1282. de quo supra, *Bernardus Ayglerius*.

Bernardus, Monachus *Cassinensis*, qui circa Annum 1120. scripsit *Vitam* S. Confessoris *Amici*, cujus memoria 3. Novembris recolitur. Vide Petrum Diaconum cap. 37. de illustribus Cassinensibus.

Bernardus Gvidonis, (*a*) Prior aliquando *Castri S. Vincentii* in Occitania, Episcopus deinde Lodovensis, Ordinis Prædicatorum, defunctus An. 1331. cujus *Chronica* Ordinis sui usque ad Annum 1304. *Annales Pontificum* usque ad Johannem XXII. atque *Imperatorum*, & Tractatum *de Synodis* usque ad sua tempora, Vossius e Leandro Alberto memorat. Eadem & longe plura, sed inedita adhuc pleraque memorat Jacobus Echardus Tomo primo de scriptis Dominicanorum pag. 579. seqq. & in his *Speculum Sanctorale* 4. Volum. ex quo plura vulgata sunt in Labbei Bibliotheca nova MSS. etiam *Præfatio* Partis quartæ *ad Johannem XXII.* Tom. II. pag. 513. cum Papæ responsione. *Nomina ac gesta Lemovicensium Episcoporum* ad Annum 1273. pag. 265. *De Ordinibus Grandimontensi atque Artigiæ* in diœcesi Lemov. & *de Monasterio S. Augustini Lemovicensis*. pag. 275. 278. Ex eodem Sanctorali petita *Vita S. Fulcranni*, Episcopi Lodovensis, in Actis Sanctorum 13. Februarii, & *Vita S. Sacerdotis*, Episcopi Lemovicensis, quam ante Labbeum Tom. II. pag. 661. ediderat Baluzius Tutellæ Lemovicum Anno 1656. ad calcem disquisitionis de sæculo, quo Episcopus ille vixit. Ex hujus Bernardi *Annalibus Pontificum* fusioribus & brevioribus idem Baluzius vulgavit Vitam duplicem *Clementis V.* in Papis Avenionensibus Tom. I. pag. 55. & 62. & *Johannis XXII.* p. 133. 151. (*b*) Scripsit idem Bernhardus *Genealogiam, seu Chronicon Comitum Tolosanorum*, quod inter vetera monumenta Historiæ Comitum Tolosæ. Gallica lingua scriptæ subjuncta edidit Gvilelmus Catellus, Tolosæ 1623. fol. *Casus, qui in celebratione Missæ accidere possunt, qualiter ipsis occurrendum sit, ex dictis Ve-*

(*a*) Vide etiam apud Labbeum Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 512. & Jacobum Echardum Tom. I. p. 578. seq.

(*b*) Propyl. Act. Sanctor. Maj. p. 71. 75. 80.

Venerabilis Doctoris Fratris Thomæ, in ultima Parte Summæ, excusum circa initia nascentis Typographiæ sine anno & loco in 8. *Liber Sententiarum Inquisitionis Tolosanæ* ab hoc Bernardo, ut Inquisitore latarum Anno 1307. ad 1323. vulgatus a Philippo Limborgio, ad calcem Historiæ Inquisitionis, Amstelodami 1692. fol. opus insigne ad dignoscendas non modo Albigensium Waldensiumque opiniones, sed & ad rationes tribunalium illorum artesque rigidas intelligendas. Cætera Echardo memorata sunt: *Genealogia Regum Franciæ, & de ejusdem Regni origine. Nomina Apostolorum & Discipulorum Domini nostri Jesu Christi cum Officio Missæ LXXII. Discipulorum. Nomina Episcoporum diœcesis Tolosanæ, & quorundam Episcoporum Tolosanorum Vitæ. Tractatus de Ordinatione Sacrificii Missæ. De Articulis Fidei, Sacramentis Ecclesiæ, Præceptis Decalogi, de operibus misericordiæ corporalibus & spiritualibus, & de dotibus gloriæ Beatorum. Dicta Sanctorum atque Doctorum Ecclesiæ loquentium de peccato originali. Rationale Divinorum Officiorum*, sive *de Dominicis, feriis festisque de tempore & Sanctorum. De paupertate Christi adversus Fratricellos. De Practica Officii Inquisitorum.*

S. Bernardus Burgundus, Gallus natus Anno 1091. Monachorum Cisterciensium Cœnobii *Clarævallensis*, sive Carævallensis (*a*) gloria: & reformandæ Ecclesiasticæ disciplinæ plus, quam alii volebant, intentus, obiit Anno 1153. 20. Augusti, Sanctis adscriptus Anno 1174. (*b*) *qui summis summus, sed sibi parvus erat*, (*c*) quo nullum majus Bernardi legere me elogium memini, quanquam non parva sunt, quæ sequuntur:

Relligionis apex, lux mundi, laus Monachorum,
Flos Cleri, Legis sanctio, Juris amor.
Instructus, velox, sublimis, pauper, abundans
Artibus, ingenio, sanguine, veste, bonis,
Dura, malum, cunctas, tulit, horruit, ædificavit,
Vana, Deum, requiem, sprevit, amavit, habet.

Lepidum est, quod relatus inter cœlites, traditur maculam visus esse in toga candida habere, (*d*) quod conceptionem B. Mariæ Virginis immaculatam docuisset. Effigies S. Bernhardi obvia in Puricelli munimentis Tom. IV. Thesauri Scriptorum Italiæ Muratoriani pag. 280. Quæ præter Mabillonium & alios Annalium Ecclesiasticorum, Historiæque, & de Scriptoribus Ecclesiasticis, vel Cisterciensibus, Scriptores & Operum Bernhardi editores de præclaro hoc Doctore litteris consignata reperi, hæc fere sunt:

Alanus Insulensis, de quo supra.

Petri Francisci Chifletii, Soc. Jes. Bruxellensis, Religiosi Villariensis, genus Bernhardi illustre (*e*) & militare assertum. 1660. 4. ubi etiam *Vita* S. Bernhardi scripta a *Joanne Eremita*.

Ejusdem Opuscula Parisiis 1679. 8. in quibus quartum continet excerpta ex *Gaufridi* Abbatis de S. Bernardo collectaneis.

Theophili Raynaudi apis Gallicana, sive de doctore mellifluo Bernhardo Libri septem: I. Auctore *Gvilelmo* Abbate S. Theodorici Remensis. II. *Bernhardi*, sive *Ernaldi*, seu *Arnoldi* potius, de quo supra pag. 140. Abbatis Bonævallis: III. IV. V. *Gaufridi*, sive *Godefridi* Abbatis, (*f*) qui S. Bernhardi

(*a*) Vide Mabillonii Museum Italicum Tom. I. pag. 19.
(*b*) Laurentii Cherubini bullarium Tom. I. p. 67. Mabillon. Tom. II. Operum. S. Bernhardi edit. in fol. pag. 1358. seq. Alexandri III. Papæ Epist. Tom. VI. Concil. Harduin. Parte II. pag. 1554.
(*c*) Voyage Litteraire de deux Benedictins Tom. I. pag. 20. Joannis Ludovici Hockeri Biblioth. Heilsbronnens. p. 13.
(*d*) Bibliotheca Patrum edit. Lugd. 1672. T. XXIII. pag. 903.
(*e*) Adde Reinhardi Henrici Rollii Bibliothecam nobilium Theologorum p. 88. seqq.
(*f*) Perpetuitè de la Foy Tom. IV. Tradition de l' Eglise pag. 44.

di Notarius fuit ab A. 1146. VI. VII. addita ex *Jac. Merlono Horstio*, editore Opp. Bernardi ex ed. Colon. 1641. Priores quinque libros dederat etiam Surius ad Augusti XX.

E recentioribus etiam non omittendi, præclarus Scriptor libri *Histoire de Suger*, de vita & rebus Sugerii Abbatis S. Dionysii, qui Anno ante Bernhardum, nempe Anno 1152. diem obiit, libro V. & VI.

Scriptores vitæ ex *Gallis*: *Sr. l' Amy*, Paris 1556. 8. *Gvil. Flamens*, Paris 8. *Mr. le Maitre*, *Mr. de Villefore*. Memoires de Trevoux A. 1705. pag. 1320. *Jo. Bapt. Souchetus* notis ad Gaufridum. Paris. 1649. 4.

Ex Hispanis *Christophorus Perales* libris V. Vallisoleti 1601. 4. *Franciscus Fernandes de Valasco* cum LIII. iconibus æreis. Antvverp. 4. *Joannes Alvarus* libris III. Cæsar-Augustæ 1595. 4.

Ex Belgis *Caspar Jongelinus* in purpura divi Bernardi, sive elogiis illius & Cisterciensium. Colon. 1644.

E Germanis *Sebastianus Brandt* &c.

Ottonis Frisingensis de Bernhardo Judicium non indignum consideratione: *Erat Abbas*, inquit, *tam ex Christianæ Religionis fervore Zelotypus, quam ex habitudinali mansuetudine quodammodo credulus, ut & Magistros, qui humanis rationibus sæculari sapientia confisi nimium inhærebant, abhorreret, & si quicquam ei Christianæ Fidei absonum de talibus diceretur, facile aurem præberet*. Confer Bælii Lexicon in vocibus *Abelard* & *Bernard*.

De eodem B. Lutherus noster Tomo II. Altenburg. pag. 810. *S. Bernhardus magno Vir spiritu, ut omnibus prope Doctoribus antiquis & novis eum anteponam: vide tamen quomodo cum Sacra Scriptura, quanquam spirituali sensu, ludat & a vero eam deflectat*. Quantam idem Bernhardus fiduciam in *Christi* sanguine, quam nullam in propriis meritis posuerit, celebrat idem Lutherus Tom. I. Altenburg. pag. 875. celebrantque alii apud Jacobum Thomasium pag. 565. Præfationum, & ad Joannis Meelfuhreri dicta Biblica Historiis illustrata & Germanice edita pag. 380. 381. seq. & D. *Georgium Henricum Gœtzium* in schediasmate de Lutheranismo Bernhardi, (*a*) Dresdæ 1701. 4. & in meletematibus Annæbergensibus num. XV.

Laurentii Bertrandi, Sabaudi, Visitatoris Generalis Ordinis Cisterciensis, Bernhardi, Doctoris mellifliui, Theologia speculativa, Astæ 1675. 1676. 4. duobus Voluminibus. (*b*)

Sam. Cunonis Oratorium Bernhardi Latino-Germanicum, Halæ 1609.

Davidis l' Enfant, Ordinis Prædicatorum, Biblia S. Bernardi, sive expositio locorum Sacræ Scripturæ e Bernardo. Paris. 1655. 4.

Gvilelmi, Monachi S. Martini Tornacensis circa Annum 1240. *Bernhardinum*, sive flores ex operibus Bernhardi, Paris. 1499. & Lugd. 1556. 8. Vide Oudinum Tom. III. p. 203.

Ignatii Huarti Bernhardus, sive flores ex Bernhardi Operibus. Lovanii 1651. 4.

Nicolai Pithœi Thesaurus e monumentis Bernardi Clarævallensis. Genevæ 1589. 8.

Editiones Operum S. Bernhardi hæ a Mabillonio memorantur, post imperfectas valde, Moguntinam An. 1475. Rothomagensem sine Anni nota, Bruxellensem An. 1481. Parisiensem An. 1494. Brixiensem An. 1495. & Spirensem Anno 1501.

Parisiensis An. 1508. scripta melliflui Doctoris *Seraphica*, ut habet titulus, complectens curantibus Magistro *Johanne Bocardo* & *Jodoco Clichtoveo*, qui novo studio recognita dedit Lugd. 1515. sæpe postea recusa in eadem urbe & typis Venetis ac Parisiensibus.

Melior editio Lugdunensis A. 1520. ex

(*a*) Journal des Savans A. 1702. May pag. 123. Memoires de Trevoux A. 1704. pag. 313. ed. Amstelod.

(*b*) Giornale de' Letterati di Roma An. 1676. pag. 85.

ex recensione *Lamberti Campestris* & *Laurentii Dantisceni*, Monachorum Claraevallensium, repetita Anno 1530. 1544. &c.

Inde laudata recognitio Doctoris Sorbonici, *Francisci Comestoris* Arneducei, Parisiis 1547. & ex secunda recognitione 1566.

Veneta An. 1549. 4. duobus Voluminibus.

Basileensis ex recensione *Antonii Marcellini*, Basileae 1552. apud Joannem Hervagium. & 1566.

Parisienses *Johannis Gillotii*, Campani, Paris. 1572. Nivelliana & Antvverp. 1576. nec non Paris. 1586. sub Symbolo Navis: cujus distinctam notitiam vide apud Possevinum.

Edmundi Tiraquelli, Monachi Cisterciensis, A. 1601.

Joannis Picardi Bellovacensis An. 1609. qui Epistolas etiam notis illustravit. Editioni Antvverp. 1620. praeter alia accessere etiam quatuor Opuscula vulgata a Gretsero, Ingolstad. 1617. 4.

Prioribus his longe anteferenda editio *Jacobi Merloni Horstii*, Pastoris Coloniensis An. 1641. distincta in Tomos sex, cum notis in priores quatuor, quibus genuina opera continentur. Haec plus simplici vice deinde recusa editio distincte recensetur a Labbeo pag. 190. seqq. & Oudino Tom. II. pag. 1235. seq.

Luculentissimam [illegible] dedere Parisienses majoribus typis Regiis excusam Paris. 1640. sex Volum. in fol.

Denique singulare studium novamque curam in expolienda & locupletanda etiam Horstii editione posuit post Claudium Cantelovium (*a*) *Johannes Mabillonius* non destituente eum Opera Sociorum Michaelis, Germani, Theodorici Ruinarti, atque Edmundi Martene. Mabillonio certe emendatiores locupletioresque quatuor editiones Operum Bernhardi debemus, notis etiam illustratas: unam in octavo Paris. 1666. octo Voluminibus, & tres in folio An. 1666. (*b*) 1690. (*c*) 1719. singulas Tomis duobus, quorum prior, quatuor distinctus Partibus genuina S. Bernhardi opera, posterior dubia & aliena complectitur. Hanc novissimam editionem Anni 1719. recuderunt Veronenses (*d*) An. 1726. fol. tribus Voluminibus, ita ut genuina scripta primum & secundum expleant, additis Appendicis loco iis, quae Edmundus Martene nuper publicavit. Haec mox memorabo, cum editionem Mabillonianam postremam strictim recensuero.

VOLUMINIS PRIMI

TOMO I.

Epistolae CCCCXIX. cum Appendice Epistolarum dubiarum aut spuriarum vel a *Nicolao* Claraevallensi, Bernardi nomine scriptarum: quibus additae chartae, seu litterae ab ipso Bernardo de rebus civilibus confectae, tum Epistolae ad eum a diversis scriptae cum quibusdam aliis monumentis, quae ad illustrandas Bernardi Epistolas facere visa sunt, a num. CCCCXX. ad CCCCXLVII.

TOMO II.

De Consideratione ad Eugenium III. Papam *libri V.* pag. 413.

De moribus Praelatorum ad Henricum Senonensium Archiepiscopum (inter Epistolas debebat esse XLII.) p. 467.

De Conversione, ad Clericos, p. 483.

De praecepto & dispensatione, liber ad Monachos Carnotenses, p. 505.

Apologia in Monachos Cluniacenses, *ad Gvilelmum S. Theoderici Abbatem*, pag. 531.

De laude novae Militiae ad Hugonem Magistrum Militiae Christi, & alios Milites Templi, pag. 549.

De

(*a*) Vide Pezii Bibliothecam Benedictino-Maurianam pag. 13.

(*b*) Journal des Savans A. 1666. 6. Septembr. p. 205. Oudinus Tom. II. p. 1238.

(*c*) Acta Eruditorum Tom. I. Supplementi pag. 556. Oudinus Tom. II. pag. 1246. qui etiam notitiam promissae *Bertrandi Tisserii* editionis exhibet pag. 1241. seq. cui praecipuam curam docet fuisse aliena omnia excludendi, ne mole multi a lectione melliflui Doctoris absterrerentur.

(*d*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XXXVII. pag. 525.

De gradibus Humilitatis & Superbiæ, pag. 565.

De diligendo DEO, ad Haymericum Cardinalem & Cancellarium, pag. 590. scriptum lectu dignum inprimis, & a Berengario Abælardi discipulo temere sugillatum.

De gratia & libero arbitrio ad Gvilelmum Abbatem S. Theoderici, pag. 609.

De Baptismo aliisque quæstionibus ad Hugonem de S. Victore, pag. 631. debebat esse inter Epistolas LXXVII.

XIV. Capitula Theologiæ, immo Stultologiæ Petri Abælardi, p. 646.

Contra errores Abælardi ad Innocentium II. Pontificem pag. 650. Inter Epistolas debebat esse CXC.

De vita & rebus gestis S. Malachiæ, *Hiberniæ Episcopi*, qui obiit Anno 1148. Novembris 2. ad Conganum Abbatem, pag. 663. cum Bulla Canonizationis a Clemente III. A. 1190. pag. 697. (Duo Sermones in eundem Malachiam infra pag. 1048. seq.

Antiphonarium, sive *de ratione cantus Cisterciensis Ordinis*. pag. 699.

TOMO III.

Sermones de Tempore. In Adventu *Domini*, Sermones VII. pag. 723. De laudibus Virginis Matris, super verba: *Missus est Angelus Gabriel*, Sermones IV. pag. 739. In Vigilia Nativitatis *Domini*, Sermones VI. pag. 762. In Nativitate *Domini*, V. pag. 783. Sermo in Nativitate SS. Innocentium p. 794. In Circumcisione Domini III. pag. 795. In Epiphania Domini III. pag. 802. In Octavis Epiphaniæ pag. 810. Dominica prima post octavam Epiphaniæ, Sermones II. pag. 812. In Septuagesima, II. pag. 817. In capite jejunii & Quadragesima VII. pag. 821. In Psalmum XC. *Qui habitat*, Sermones XVII. in Quadragesima habiti pag. 834. Dominica Palmarum III. pag. 885. Feria quarta hebdomadæ sanctæ pag. 891. In Cœna Domini pag. 897. De die sancto Paschæ III. pag. 899. In octava Paschæ II. pag. 912. In Rogationibus (*a*) p. 912. In Ascensione Domini V. p. 917. In Festo Pentecostes III. pag. 934. Dominica IV. post Pentecosten p. 942. Dominica sexta, III. p. 942. Dominica I. Novembr. Sermones V. pag. 950.

Sermones de Sanctis. In Conversione S. Pauli, Sermones II. pag. 961. In Purificatione B. Mariæ, III. pag. 965. In natali *S. Victoris* Confessoris 26. Februar. (ejusdem cujus Officium infra p. 1263.) Sermones II. pag. 969. In natali *S. Benedicti* Abbatis 21. Mart. pag. 973. In Festo Dominicæ Annunciationis, sive Annunciationis B. Mariæ Virginis, III. pag. 977. In nativitate S. Johannis Baptistæ pag. 989. In Vigilia SS. Petri & Pauli Apostolorum pag. 993. In Festo SS. Petri & Pauli, III. pag. 994. In assumtione B. Virginis Mariæ, 15. August. Sermones (*b*) IV. pag. 1001. Dominica infra Octavam Assumtionis pag. 1012. In Nativitate B. Mariæ pag. 1018. In Festo S. Michaelis II. pag. 1025. In Festo omnium Sanctorum V. pag. 1029. In transitu *S. Malachiæ*, (de quo Bernhardus supra.) Episcopi Hiberniæ, 2. Novembr. Sermones II. p. 1048. In Festo *S. Martini*, 11. Novembris, pag. 1054. De *S. Clemente*, Papa & Martyre, 23. Novembr. pag. 1061. In Vigilia S. Andreæ Apostoli, 29. Novembris, pag. 1063. In Festo S. Andreæ, II. pag. 1065. In obitu Domini *Cumberti*, Monachi Claravallensis A. 1148. pag. 1072. In Dedicatione Ecclesiæ, VI. pag. 1076.

Sermones de diversis CXXV. p. 1089.

Sententiæ XLIII. p. 144.

Parabolæ V. Bernardo adscriptæ. p. 1251.

Confessionis privatæ formula, Oratio pœnitentis ad Christum. p. 1262.

Officium de S. Victore (de quo supra p. 969. & Epist. 398.) rogatu *Gvidonis* Abbatis Arremarensis compositum. p. 1263.

TO-

(*a*) De Rogationibus supra p. 54.

(*b*) Quintum vide inter dubia T. II. p. 694.

TOMO IV.

In Cantica Canticorum, Sermones LXXXVI. qui in primis verbis capitis tertii desinunt. pag. 1273.

Flores, seu sententiæ ex S. Bernhardi Operibus excerptæ. pag. 1571.

Nomenclator vocum exoticarum. p. 1576.

Chronologia Bernhardina ab Anno Christi 1091. ad 1153.

Censura *Stephani* Abbatis Novi Monasterii Cisterciensis, de aliquot locis in Codice Latino Bibliorum additis, p. *XII.*

Horstii & Mabillonii in Opera S. Bernhardi notæ fusiores p. *XIII.* CXX.

VOLUMINIS SECUNDI TOMO V.

Gilleberti de Hoilandia, Abbatis Cisterciensis, Sermones XLVIII. in reliqua Cantici Canticorum ab initio capitis tertii, ubi Bernardus morte præventus desiit. p. 1. Ejusdem Tractatus VII. ascetici pag. 165. Sermo de semine Verbi Dei pag. 190. & Epistolæ IV. pag. 190.

Gvigonis, Prioris quinti Majoris Carthusiæ, ad Haimonem Priorem & cæteros Fratres de Monte Dei, *de vita religiosa* libri III. pag. 203.

Gvilelmi, Abbatis S. Theodorici prope Remos, postea Monachi Signiacensis, *de contemplando DEO*, pag. 246. qui in quibusdam MStis, *liber soliloquiorum S. Bernardi* inscribitur.

Ejusdem Gvilelmi, *de natura & dignitate amoris*, pag. 256.

Anonymi de triplici statu amoris, ex S. Bernardi sermonibus in duo Capita priora Cantici Canticorum, pag. 276.

Gaufridi, Abbatis, *de Colloquio Simonis cum JESU*, Matth. XIX. 27. Sententiæ LX. ex Bernardi sermonibus collectæ pag. 297. ad Henricum Cardinalem.

Gvigonis, Carthusiensis, ad fratrem Gervasium *Scala claustralium*, sive *de vita contemplativa*, vel *de modo orandi*, pag. 325.

Meditationes *de cognitione humanæ cognitionis*, sive *de interiori homine*, ex Bernhardo & aliis collectæ, pag. 332. quales leguntur in *Hugonis Victorini* libro quarto de anima.

De interiori domo, seu *de Conscientia ædificanda*. p. 349. sive ejusd. Hugonis liber de anima tertius.

De Conscientia ad Religiosum quendam Ordinis Cisterc. pag. 381.

De ordine vitæ & morum institutione liber p. 586. ex S. Ambrosii & aliorum sententiis contextus.

De Charitate ex Richardo Victorino, Petro Blæsensi & Bernardo. pag. 402. Editus pridem a Gretsero A. 1617.

Vitis Mystica, sive *de Passione Domini*, super Joh. XV. 1. *Ego sum Vitis vera*. p. 441. Sermonem suum *de Parvis* memorat Auctor p. 462.

Meditatio in Passionem & Resurrectionem Domini, p. 514.

Lamentatio in Passionem Christi, pag. 534. quam Gretserus An. 1617. vulgaverat.

Instructio Sacerdotis, seu *Gemma Crucifixi*, *de tribus præcipuis Mysteriis* (a) *nostræ Religionis*. pag. 537.

De statu Virtutum. p. 550.

Expositio in Orationem Dominicam. p. 564.

Sermones: 1. *Ælredi* Abbatis Rievallensis, in Adventu Domini, *de XI. oneribus Jesaiæ*, pag. 568. 2. *Nicolai* Claraevallensis, in Nativitate Domini, Sermones III. pag. 574. Ejusd. in Festo B. Stephani, p. 587. 3. *Ælredi* de JESU puero duodecenni, in octava Epiphaniæ. pag. 590. 4. *S. Bernhardi* in Dominica Palmarum. pag. 603. 5. *B. Ogerii* Abbatis Lucedii, Ordinis Cisterciensis in diœcesi Vercellensi, Sermones XV. de Sermone Domini in ultima Cœna ad Discipulos habito. p. 610. 6. *Anonymi* in Cœna *Domini*. pag. 659. 7. *Stimulus amoris*, sive Sermo de Vita & Pas-

(a) Hæc scriptori illi sunt: Quod Filius Dei dedit se nobis moriens pro nobis. Quod dat se nobis in Eucharistia. Quod dat se nobis in æterna Vita.

Passione Domini, qui *S. Anselmo* ab aliis tribuitur. p. *662*. 8. De Discipulis euntibus in Emaus. pag. *670*. *9*. De excellentia sanctissimi Sacramenti, & dignitate Sacerdotum. pag. 681. *9*. In Nativitate S. Baptistæ, de decem ejus Privilegiis, pag. *689*. *Petro Damiano* tributus ab aliis, ab aliis *Nicolao* Claræ-vallensi. 10. In Assumptione B. Virginis, pag. 694. 11. *Ekkeberti* Abbatis Schonaugiensis ad B. Virginem Deiparam Sermo Panegyricus pag. 700. 12. Sermo de B. Virgine pag. 704. 12. *Bernardi Cluniacensis* in parabolam de villico iniquitatis. pag. 608. 13. *Gviberti* Abbatis de Novigento in Sap. VII. 30. *Sapientia vincit malum*. pag. 714. 14. *Anonymi* in parabolam de decem Virginibus pag. 722. 14. *Nicolai* Claræval-lensis in festo S. Andreæ pag. 726. 15. Ejusdem in festo *S. Nicolai* Myrensis Episcopi 16. Decembris, pag. 730. 16. Ejusdem in festo B. Mariæ Magdalenæ 22. Jul. pag. 734. 17. *Bernardi* Archiepiscopi Toletani, Sermones IV. in antiphonam *Petri* Toletani, *Salve Regina*, pag. 738. cum meditatione in eundem hymnum ex *S. Bonaventuræ* stimulo amoris Parte III. cap. 19. pag. 749. 18. Ad Clerum in *Concilio Remensi* Anno 1148. (*a*) congregatum pag. 752. ad Pastores in illa Synodo pag. 756. & ad Prælatos pag. 762. Videndum an auctor sit *Gislebertus* Abbas Cisterciensis, ad quem scripsit Alexander III. 19. De fugienda Cordis & Corporis immunditia pag. 766. ex centonibus Patrum, præsertim *Gverrici* Abbatis Igniacensis. 20. De Miseria humana pag. 773. 21. De septem donis Spiritus Sancti pag. 775. 22. De duodecim portis Jerusalem pag. 777. 23. *S. Bernardi* in Canticum B. Virginis Mariæ pag. 780. 24. In Matth. XIX. 27. *Ecce nos reliquimus omnia*. pag. 785. 25. In Matthæi XIII. 45. pag. 787. 26. In Michæ VI. 8. p. 788. 27. Liber Sententiarum CLXXXVI. p. 788. 28. Disputatio Justi cum DEO. pag. 803. 29. Soliloquium pag. 804. pridem editum a Gretsero Anno 1617. 30. Formula honestæ Vitæ pag. 811. ubi p. 813. in Monito de Consideratione mortis lege *nunc in tergum :* & in brevibus monitis : *quos imitari non renuis*. & deinde *: Sermo aut serius, aut nullus*. 31. Instructio quomodo homo possit in bono proficere, & placere *DEO*. p. 913. 32. Brevia Documenta pie seu religiose vivendi. pag. 814. 33. *Arnulfi* Monachi de Boeriis Monasterii Ordinis Cisterciensis in diœcesi Laudunensi fundati An. 1141. Speculum Monachorum pag. 816. alia documenta viæ religiosæ pag. 817. Octo puncta perfectionis assequendæ. pag. 820. 34. *Anonymi* Epistola de regimine cordis, oris, operis, pag. 823. 35. *Davidis* de Augusta, Ordinis Minorum, formula Novitiorum ad *Bertholdum*, in verba: *ad quid venisti ?* 36. Liber de modo bene vivendi ad Sororem pag. 833. Capita LXXIII. 37. Carmina & hymni S. Bernhardo tributi, Carmen paræneticum ad *Raynaldum* pag. 908. quod edidit Petrus Possinus Soc. Jes. Rom. 1663. Rhythmus de contemtu Mundi pag. 913. in quo & ille: *Cur Mundus militat sub vana gloria*, de quo supra pag. 555. Jubilus rhythmicus de Nomine JESU. pag. 914. ad pedes, ad genua, ad manus, ad latus, ad pectus, ad cor, ad faciem. pag. 917. Oratio ad Dominum JESUM, & B. Mariam Matrem Ejus. pag. 920. Prosa de Nativitate Domini. pag. 921.

TOMO VI.

Gverrici Abbatis Igniacensis, qui S. Bernhardi discipulus fuit, Sermones per Annum p. 928. inter quos etiam p. 988. Sermones V. in festo *S. Benedicti* & pag. 1023. Sermo in diebus Rogationum. p. 1047. in Assumtione B. Mariæ, Sermones IV. in ejus nativitate pag. 1056. Sermones II. & pag. 1060. Sermo in Solemnitate omnium Sanctorum.

Gvigonis majoris Carthusiæ Prioris quinti, Epistolæ 1. ad Haymericum Cardinalem, 2. ad Hugonem S. Militiæ Prio-

(*a*) Vide Pagium ad A. 1147. n. 14. & A. 1148. num. 5. seq.

Priorem, 3. ad Innocentium II. Papam scripta An. 1131. & 4. ad Lazarum Priorem & fratres Durbonenses, qua testatur *S. Hieronymi* Epistolas se collegisse & emendasse, abscidisseque indignas tanto Doctore, quas etiam enumerat.

Ex *Petri Francisci Chifletii* Diatriba de illustri genere S. Bernhardi, Divione edita A. 1660. pag. 1074.

De Vita S. Bernhardi, libris septem: I. Auctore *Gvilelmo* S. Theodorici pag. 1076. II. *Ernaldo*, sive *Arnoldo* Bonæ Vallis Abbate in agro Carnotensi pag. 1106. III. IV. V. *Gaufrido* Monacho Claræ vallis & S. Bernhardi notario, postea Abbate, pag. 1130. VI. *Philippi* de Clara valle liber miraculorum S. Bernhardi, cum præmissa narratione *Herberti* Abbatis Cœnobii Morensis de libri illius conservatione. pag. 1180. VII. ex libro cui titulus. *Exordium magnum Cisterciense*, distinctione secunda pag. 1211.

Fragmenta ex *Herberti* libris de Miraculis Cisterciensium Monachorum. pa. 1240.

Alani Episcopi Autissiodorensis de Vita S. Bernhardi pag. 1252. & Epitaphium auctore *Adamo* de S. Victore p. 1291. Fragmenta ex Vita scripta a *Gaufrido* Monacho Claræ vallensi pag. 1292. *Johannis* Eremitæ de Vita S. Bernhardi libri II. ad Petrum Tusculanum Episcopum. pag. 1294. *Philothei* Monachi Carmen elegiacum Encomiasticum. pag. 1310. *Nicolai Hacqueville*, Senatus Parisiensis Præsidis, de laudibus S. Bernhardi & situ Claræ Vallis pag. 1322.

Baptistæ Mantuani ex libro octavo Fastorum pag. 1523. Ibidem mentio Carminis, quod in laudem Claræ Vallis ad Bernardum scripsit *Anselmus* hoc initio: *Vallis devexa, quam mons devexus opacat*. Deinde sequitur prosario sermone *Anonymi* descriptio positionis, sive situs Monasterii Claræ Vallis pag. 1323. Hinc sermo *Gaufridi* An. 1163. habitus in anniversario obitus S. Bernhardi p. 1326. Ejusdem Epistola ad Albinum Cardinalem & Episcopum Albanensem de condemnatione *Gilberti Porretani* p. 1336. & libellus contra quatuor capitula ejusdem Gilberti, Pictaviensis Episcopi pag. 1342. S. Bernhardi Symbolum Fidei, erroribus Gilberti oppositum pag. 1356. Ejusdem Gaufridi Epistola ad Josbertum, in qua Notæ ad Orationem Dominicam pag. 1356. De Bernhardo Anno 1174. Sanctis adscripto, Epistolæ *Tormundi* Claravallensis pag. 1359. *Alexandri* III. pag. 1360. & *Henrici* Abbatis Claræ vallensis p. 1363.

De S. Bernhardo testimonia Pontificum, Cardinalium, Episcoporum, Regum, Principumque, Abbatum & Generalium: Doctorum Theologorum, Religiosorum ex diversis Ordinibus JCtorum & Oratorum, Illustrium Fœminarum & Heterodoxorum pag. 1364. cum Horstii parænesi ad Sectarios. pag. 1376. & 1377.

Hactenus editio Operum S. Bernhardi novissima Parisiensis.

Ab eo tempore Viri laudatissimi Edmundus Martene & Ursinus Durand Tom. I. monumentorum Veterum vulgaverunt *Epistolas XXXV*. pag. 726. seq. & in Epistolas prius editas observata quædam ex MSS. pag. 744. & *hymnum* S. Bernhardi *de S. Malachia* Episcopo Hiberno & Confessore. p. 746.

Narratio Miraculorum S. Bernhardi, Tomo I. Anecdotorum ejusdem Martenii. pag. 399.

Plures ejus Sermones recensuit Franciscus Combefisius in Bibliotheca Concionatoria. Latini Latinii paucæ quædam in Bernhardi scripta Observationes leguntur in Bibliotheca ipsius sacroprofana postuma. pag. 187. seq.

Matthæi Andeberti flores Operum D. Bernhardi libris XI. video subjectos prioribus quibusdam hujus Scriptoris editionibus, ut Antvverpiensi A. 1575. fol.

De *Musica* Bernardi, quam edidit Jac. Hommey, dictum infra in *Bernone*. Musicæ subjunxit *expositionum Moralium* Partes duas p. 69. & *de corpore*

Domini p. 147. & *Carmen* Leoninum *de laudibus S. Virginis* p. 163. quæ habes etiam in editionibus postremis Mabillonianis.

Libri V. de Consideratione scripti ad Eugenium III. valde probati feruntur Pio V. Gregorio XIII. Urbano VII. & Clementi VIII. ac novissime Clementi XI. cui etiam dedicati a Benedictinis in nova editione (*a*) Romana 1700. 8. Italica Rinaldi Retini versio lucem vidit Venetiis 1606. 4.

Plerique Sermones cum Opusculis in *Gallicum* Sermonem translati A. 1575. per Hubertum Lescotum, Canonicum Regularem. Epistolæ etiam additæ in versione Philippi Belli, Doctoris Parif. 1622. & in nova Gabrielis a S. Malachia, Fuliensis. Novissimæ versiones duæ Epistolarum S. Bernhardi Gallicæ prodiere altera cum notis auctore D. de Roy, (*b*) Parisiis 1702. 8. duobus Voluminibus, altera Villeforio (*c*) interprete. ibidem 1715. 8. itidem duobus Voluminibus.

Italicam versionem Epistolarum ab erudito Florentino compositam laudant Julius Niger pag. 540. & eruditi Academici Cruscantium sive Furfurariorum in suo Dictionario. Sermones A. 1420. (*d*) versi Italice a Johanne de Tussignano Episcopo Ferrariensi, lucem viderunt Venetiis 1558. 8. Alia versio sine nomine interpretis Florent. 1495. 4.

Jubilum Bernhardi de dulcissimo JESU nomine, & alios quosdam ejus hymnos cum *Germanica* metaphrasi separatim vulgavit Josephus Wilhelmus, Hamb. 1633. 4.

Petrus Franciscus Chiffletius Soc. Jes. cum Dissertat. sua de genere illustri S. Bernhardi, quam memoravi supra & a Mabillonio excerptam notavi pag. 226. hæc vetera monumenta edidit Divione 1860. 4. (*e*) *Odonis* iter a *Ludovico VII.* Galliæ Rege susceptum in Orientem. Anonymi *Chronicon Claræuallense* ab Anno 1147. ad 1192. Illustrium aliquot Virorum *Epitaphia*. *Johannis Eremitæ* de vita *S. Bernhardi* libros duos. *Vitam Petri* Prioris in Monasterio puellarum Juliacensi, & *Herberti* Episcopi in Sardinia, libros III. de miraculis Ordinis Cisterciensis & Congregationis Claræuallis.

* *S. Bernardus Burgundus*. Quamquam nolo hic dogmatici Theologi partes agere; est enim locus alienus; ut paria tamen Fabricio referam, admonendos judico Lectores bonorum operum necessitatem ex S. Bernardo, sicut & ex aliis catholicis scriptoribus ejus ætatis defendi posse; quamquam inter assertores contrarii dogmatis Bernardum accensere laborant Lutherani plures apud Fabricium hic pag. 601. 602. Lege Sermonem ejus II. in Cantica Oper. tom. II. pag. 723. ed. Mabill. Venetiis, ubi illud: *Nec sine fide opus bonum; sed & fides sine operibus mortua est, sicut inutiliter flos* (nempe fides, ut superius explicat) *apparet*, ubi non sequitur fructus; id est *bonum opus*. Vide Mabillonii notas ad serm. LXVII. in Cant. Bellarminum de Justif. lib. IV. cap. XXI. & lib. V. cap. VII. Denique legendus Serm. LXVIII. ubi illud imprimis nostro dogmati asserendo validissimum: *Sufficit ad meritum scire quod non sufficiant merita. Sed ut ad meritum satis est de meritis non præsumere; sic carere meritis satis ad judicium est. Porro infantium renatorum neminem carere meritis; sed Christi habere merita. Quibus se tandem indignos reddunt, si sua jungere non nequiverint, sed neglexerint; quod quidem periculum jam adultæ ætatis est*.

Antequam manum meam a S. Bernardo retraham, adnotasse juvat esse apud me sermonum ejus in Cantica Codicem egregium sæculo saltem XIII. non

(*a*) Journal des Savans A. 1701. p. 380.
(*b*) Memoires de Trevoux A. 1703. Juillet, pag. 71. Journal de Savans A. 1702. Juillet, pag. 54.
(*c*) Memoires de Trevoux An. 1718. Aout p. 208.
(*d*) Scipionis Maffei, Traduttori Italiani p. 38.
(*e*) *Unschuldige Nachricthen von Alten und Neüen Theologischen Sachen*. Anno 1726. pag. 240.

non recentiorem, membranaceum, in quo sermo XXIV. bis repræsentatur. Primo quidem rejecto exordio incipit ab illo: *Recti diligunt te;* tum continuo succedit alter sermo cum exordio, ut est in editis. Hujus repetitionis causam reddit Mabillonius in nota ad illum sermonem; asseritque se duplicationem istam sermonis alterius post alterum in uno tantum regio codice reperisse.

Bernardus de *Claromonte*, aliis de Alvernia, vel de Gannato, Ordinis Prædicator. circa Annum 1292. scripsit *Quodlibeta* pro Thoma Aquinate adversus *Henricum* Gandavensem, adversus *Godfridum* de Fontibus, Magistrum Parisiensem, & adversus *Jacobum* de Viterbio Augustinianum, Archiepiscopum Neapolitanum. Et *Lecturam super libros Sententiarum*. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 493. & 384. b. ubi etiam de ejus *Sermonibus*, sub nomine Bernhardi *Jacobitæ*, & Bernhardi *Prædicatoris*.

Bernardus, Monachus *Cluniacensis*, scripsit ad *Hugonem*, Abbatem Cluniacensem, qui Anno 1109. obiit, *Consuetudines Cluniacensis Monasterii*, quas laudat Henricus Gandavensis cap. 2. Has MStas in Bibliotheca Sangermannensi Cangius evolvit. *Epistolam ad Hugonem* Consuetudinibus præmissam edidit Andreas du Chesne notis ad Bibliothecam Cluniacensem pag. 23. Alia infra, *Bernardus Morlanensis*.

Bernardus, Comes Bigorræ. Vide Labbei Bibliothecæ novæ MSS. Tomum II. pag. 748.

Bernardus de Montemirato Presbyter *Compostellanus*, Juris Canonici peritia celebris & apud Innocentium IV. gratiosus, circa Annum 1250. de cujus Lecturis, sive Commentariis & Casibus in libros Decretalium & Constitutiones quasdam extravagantes, vide Oudinum Tom. III. pag. 246. & Edmundi Martene Anecdota T. IV. pag. 932. * In MS. cod. Bibliothecæ Abbatiæ Fesulanæ Canonic. Regul. servari lego *Bernardi glossam super Decretales;* tum & in altero ejusdem Bibliothecæ *Bernardi casus supra Decretales:* Quæ duo diversa opera esse videntur, nec uspiam legi ab alio ita distingui. Vide Pallavicinum in summa ejusdem Biblioth. edita Florentiæ an. 1752.

Bernardus, *Compostellanus* Thesaurarius, qui Anno 1129. collegit *Diplomata summorum Pontificum & antiquorum Hispaniæ Regum Ecclesiæ Compostellanæ concessa*, ex quibus nonnulla vulgavit Ambrosius Morales, ut Diploma Regis Veremundi II. Vide Hispaniam illustratum Tomo IV. pag. 353. & Oudinum Tomo III. pag. 245.

Bernardus Corbejensis Thrithemio cap. 348. & illustr. Benedictin. II. cap. 111. vide infra, *Bernardus Saxo*.

Bernardus, sive *Bernardinus Corius* Mediolanensis, qui An. 1499. defunctus, reliquit *Chronica rerum Mediolanensium*, & *Vitas Cæsarum* ad Henricum VII. * Multa hic ex non puris fontibus hausta repurganda sunt. Corius Scriptor est Italicus, non Latinus, sive enim Mediolensem historiam, sive Cæsarum vitas Italice digessit. Illa primum prodiit an. 1503. quæ sane editio obvia est rarissime. In calce operis editæ sunt Cæsarum vitæ, quæ ad usque Henricum VI. Friderici Ænobarbi filium perducuntur. Obiit an. 1500. vide Ephemerides Eruditorum Ital. Tom. XXIII. pag. 390.

Bernardus Noricus Cœnobita *Cremifanensis*, Ordinis S. Benedicti, scripsit *Chronicon Laureacensium & Passaviensium Episcoporum* usque ad Annum 1320. editum ab Hieronymo Pezio Tomo I. Scriptorum Austriacorum pag. 1296. nec non aliud *Chronicon Austriacum* desinens in A. 1308. id. pag. 686.

Bernardus Dapifer, Monachus Mellicensis in Austria circa Annum 1362. scripsit *Vitam B. Gothalmi* Mellicensis, qui Sæculo XI. vixit, editam a Lambecio Tom. II. pag. 618. seq. & in Actis Sanctorum 26. Julii pag. 339. & in

in laudati Pezii Tomo primo Scriptorum Austriacorum.

Bernardus Dorna, JCtus, Azonis discipulus circa Annum 1240. scripsit *de libellorum conceptionibus*, teste Trithemio cap. 438.

Bernardus, Scriptor *Floreti*, sive Carminis Moralis versibus Leoninis, quod Bernardo Clarævallensi præter rem tributum prodiit post editiones Lugd. 1494. 4. Colon. 1501. 4. apud Henricum Qventell, cum glossis inter auctores octo morales, Colon. 1520. 4. Incipit:

Nomine Floretus liber incipit ad bona cœptus
Semper erit tutus hujus monumenta secutus.

Hic Floretus, *Summa Theologiæ* S. Bernhardi, quam *Johannes Gerson* commentario illustravit, vide Tomum XXI. continuationis Historiæ Eccles. Fleurianæ, & Ephemerides Eruditorum Paris. An. 1726. Novembr. pag. 418. Auctorem e Bernardo excerpsisse flores eosque versibus complexum, & inde nomen habere *Floreti*, Vossius suspicatur pag. 73. de Poetis Latinis.

Bernardi Floriacensis, quem Sæculo undecimo ajunt vixisse, Leoninum *de excidio Trojæ* Carmen Goldastus primum inter Ovidio præter rem adscripta edidit: postea tanquam ineditum Barthius XXXI. 7. Adversariorum sine nomine auctoris.

Bernardus, *Fontis calidi* Abbas, Ordinis Præmonstr. qui Sec. XII. contra Waldenses scripsit, testatus eos a Lucio pontifice, & a *Bernardo* Archiepiscopo Narbonensi condemnatos. Edidit cum Ebrardo & Ermengardo Jacobus Gretserus Ingolst. 1614. 4. unde recusus Tom. XXIV. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 1585.

Bernardus e Franchoven, sive, ut Trithemio & Eysengrenio *Reinhardus* de *Fronthoven*, Ordinis Prædicatorum, Scriptor *Sermonum* de tempore & de Sanctis circa Annum 1410. (non 1292. vide Echardum Tom. I. p. 752.)

Bernardus, Abbas *frigidi Fontis*, Ordinis Cisterciensis, cujus Epistola An. 1253. data in Edmundi Martene Anecdotis Tomo I. pag. 1849. Sed infinitum sit Epistolas ejusmodi singulas notare, quales sunt apud eundem Mirteneum *Bernardi* Episcopi *Albiensis* Anno 1254. qua Bituricensi se Archiep. subesse profitetur p. 1057. *Bernardi* Episcopi *Biterrensis* circa Annum 1272. pag. 573. *Bernardi Abbatis Gratiæ Dei*, Ordinis Præmonstratens. An. 1269. pag. 1128. *Bernardi* Abbatis *Sylvæ majoris* diœcesis Burdegal. Anno 1261. pag. 1113. Sic in Tomo primo Monumentorum Veterum obviæ Epistolæ *Bernardi* Episcopi *Arelatensis* A. 1133. pag. 718. *Lutherensis* An. 1095. pag. 552. *Paderbornensis* An. 1153. pag. 823. multorumque aliorum. Sed Paderbornensis Bernardi aliæ etiam exhibentur Tom. II. pag. 265. 325. 364. 431. 594. & *Bernhardi* Hildesheimensis Tom. II. pag. 233. 300. 301. *Bernhardi* Cardinalis ad Gvarinum Abbatem S. Victoris Tom. VI. pag. 261. &c.

Bernardus Abbas *S. Galli* circa Annum Christi 883. cujus *Memoriale*, sive duodecim monita fratri Monacho data, in Canisii Lectionibus antiquis Tom. V. Parte II. pag. 728. & Tom. II. edit. novæ Basnagianæ Parte III. p. 225.

Bernardus, qui *Geystensem* se libro secundo extremo (*a*) appellat, etiam *Palponista* (*b*) interdum appellatur, hic enim titulus *duorum librorum de vita privata & aulica*, quos versibus Leoninis scripsit, & quibus aularum pestes adula-

(*a*) *Ergo vide, quid honor, quid inanis gloria prodest,*
Quam magnum sit onus, quam magna superstitio sit,
Sed dextræ pausare meæ libet: Ergo valete,
Bernardique stylo Geystensis quæso favete.

(*b*) Libro I. versu 238. *Plus Palponista placet altercante Sophista*, ubi glossator *Palponistam* exponit *aliquem trufatorem*. Est autem *trufator* inventor technarum, sive deceptor a Gallico *trouver*, quod invenire denotat. *Palponista* idem, quod *Palpator* Plauto, Persio & aliis *Palpo* sive qui palpum novit obtrudere. Vide Daumii notas pag. 51..

latores, miseriasque Principum & Curialium depinxit non inepte pro illorum captu temporum, licet frivola esse hujusmodi scripta videantur Nicolao Heinsio (*a*) ejusque similibus, nitori Augusteorum temporum adsuetis. Libri prioris hoc est initium:

Rure sub urbano, sub vere, sub aere sano,
Si volo, sub divo, vel si volo, sub lare privo,
Vivo privatè, me judice vivo beatè,
Namque mihi vivo, totus meus, immo revivo
Postque tuum fletum, vaga Curia, me gero lætum &c.

Quis genus, unde domo fuerit, juxta cum ignarissimis compertum se habere fatetur Christianus Daumius: Reinesius vero Epistolis ad Daumium pag. 294. Germanum est suspicatus, quod lib. II. vers. 117. scribit:

Westfalus & Saxo vilipendunt damna minuta,
Perdita majora repetunt, sunt vilia tuta.

Francisco etiam Assisiate & Dominico Calagurritano, novorum Ordinum auctoribus, quos *griseos*, *albos* & *opacos Monachos* lib. I. v. 429. appellat, juniorem & ad Sec. XIII. referendum esse, jam eidem Reinesio observatum, a quo MS. Codicem acceptum vulgavit laudatus Daumius, primum se edere ratus Gygneæ 1660. 8. Idem præter eruditas notas addidit *Walonis* Britanni in Monachos Satyram (*b*) pag. 39. & Epicedium Gvilelmi Flandri, (*c*) An. 1128. in obsidione Alosti contra Theodoricum Alsaticum peremti. Sed Geyslensem jam vulgaverant Colonienses An. 1501. 4. cum glossis, typis Henrici Qventelii. Eam ipsam postea editionem nactus Daumius vidit posse in sua quædam ex illa emendari. Versus ex hoc Scriptore afferuntur a Florilego in floribus Poetarum, qui Sæculo XIII. vel sub XIV. initia scripsit: nonnulli etiam observante Daumio, qui in editis desiderantur, ut lib. 2. cap. 22. istum:

Nam servus nequam, nunquam rem diligit æquam.

& lib. 3. cap. 6. hosce:

Vix vivunt aliqui, quicunque vocantur amici,
Qui possint vere firmum sibi fœdus habere.

Verum illi leguntur in *Carmine* hactenus Incerti *de Sagaci Nuncio*, v. 222. & 223. cujus Auctor vel sic proditur esse noster Bernardus. Cæterum *Bernardi* nomen olim & *Bernaredus*, sive *Berneredus* scribebatur, uti *Medaredus* & *Medardus*, *Gildaredus*, & *Gildardus*, &c. Quod docuit Sirmondus ad Petri Cellensis Epist. I. lib. 9. Hæc Daumius in notis pag. 44. Nec omittendum, quod Palponista post Daumium iterum lucem vidit in auctario ad Flacii Catalogum testium Veritatis.

Bernardus de Gordonio, Medicus Montisspellanus defunctus circa Annum 1305. cujus *Lilium Medicinæ* MS. memorat Sanderus in Bibliotheca Belgica Tom. II. pag. 89. Idem sæpius typis exscriptum exstat, ut post primam editionem Venetam Anni 1494. fol. etiam Parisiis & Lugduni. Vide Lindenium, Mercklinum, Mangetum. Quæ ejusdem Bernhardi feruntur, *de urinis*, *de febribus*, *de sterilitate*, *regimen*, & *de Conservatione Vitæ humanæ*, ex eodem Lilio repetita sunt.

Bernardus Gvidonis, supra, *Bernardus de Castro Vinc.*

Bernardus Hildeimensis ab An. 1130. ad 1153. Episcopus, teste Possevino Synodales Constitutiones ex Jure & Patrum scriptis, ac Decretis collegit, Cleroque proposuit. Fuit & Bernhardus II. Episcopus Hildesheimensis ab A. 1452. ad 1459.

Bernardus Justinianus. Infra, *Justinianus*.

Ber-

(*a*) In Epistola ad Grævium Tom. IV. sylloges Burmannianæ p. 406.

(*b*) Hanc vulgaverat Flacius inter poemata de corrupto Ecclesiæ statu, Basileæ 1557. 8. pag. 489.

(*c*) Ex Henrico Huntingtonensi lib. 7. Hist.

Bernardus Lombardus Grammaticus, cujus Tractatum super majorem editionem Donati, & alium de dubio accentu memorat Sanderus in Bibliotheca Belgica MS. pag. 203. ibidem etiam nescio cujus M. *Bernardini* librum de dictaminibus, Exornationum Rhetoricarum exceptiones & librum exordiorum.

Bernardus Monachus, Scriptor Itinerarii. infra, *Bernardus Sapiens*.

Bernardus Monachus, qui circa Annum 1124. scripsit *de disciplina Musicæ artis*, idem videtur, de quo infra, *Berno*. Sed alius *Bernardus* Musicus circa Annum 1480. de quo hæc Sabellicus Enneadis nonæ libro 8. *Musicæ artis virum omnium, qui unquam fuerunt, sine controversia præstantissimum plures annos Venetiæ habuerunt Bernardum cognomento Teutonem, argumento gentis, in qua ortus esset: omnia Musicæ artis instrumenta scientissime tractavit: primus in Organis auxit numeros, ut & pedes quoque juvarent concentum, funiculorum attractu: mira in eo artis eruditio, voxque ad omnes numeros accommodata, Numinis providentia ad id natus, ut unus esset, in quo ars pulcherrima omnes vires experiretur suas*.

Bernardus a Montesa, Bilbilitanus, Carmelita circa Annum 1460. qui scripsit in Joannem Hierosolymitanum de institutione Monachorum, Thomam Aquinatem de IV. Virtutibus Cardinalibus, & in Johannem Ribottum de peculiaribus gestis Carmelitarum.

Bernardus Morlanensis, Pitseo pag. 205. Anglus, aliis rectius fortasse Gallus ex Morlaco *Morlacensis* Aremoricus, sive ut in MSS. *Morvalensis* (a patria *Valle Morienne*) Monachus Cluniacensis circa Annum 1130. cujus *libros tres de contemtu Mundi*, (*a*) carmine dactylico Leonino scriptos, dignosque lectu primus vulgavit Matthias Flacius inter poemata de corrupto Ecclesiæ statu, Basileæ 1557. 8. pag. 247. & quidem integriores emendatioresque, (*b*) quam deinde Nathan Chytræus, qui primus putavit eos se vulgare, Bremæ 1597. 8. Denique meliorem editionem debemus Eilhardo Lubino, Rostochii 1610. 8. repetitam Rintelii 1626. 8. & Luneburgi 1640. 12. qui illis etiam præmisit ejusdem Bernhardi *librum de vanitate Mundi & appetitu æternæ Vitæ*, versibus hexametris similiter Leoninis, hunc in modum:

Sed quid lucratur credens, qui non operatur?
Hic male se lædit. Male vivens non bene credit.
At cum mutatur mala mens, Deus hoc operatur.
Virtutum munus præstare potest Deus unus.
Sed quamvis gratis tribuat Deus ista beatis,
Nemo tamen segnis vitæ fert dona perennis,
Ni melior factus proprios correxerit actus.

At enim priorum trium librorum longe difficilius genus carminis triplicibus semper homœoteleutis syllabarum bis repetitis procedit, ut in his versibus:

Crimina crescere, flete, tepescere jus, decus, æquum,
Flete, gemiscite denique dicite, dicite mecum:
Qui regis omnia, pelle tot impia, surge, perimus
Nos Deus adspice, ne sine simplice lumine simus.
Respice, respice nos Patris unice, Virgine nate,
Da mala plangere, da bona sumere, da Tua, da Te.
Aurea tempora, primaque robora redde, rogamus:
Nos modo dirige, post modo collige, ne pereamus.

Sed deest in editionibus Epistola præfationis loco a Bernardo præmissa: *Domi-*

(*a*) Diversum plane carmen hoc titulo, *Anselmi Cantuariensis*, de quo supra p. 112.

(*b*) Ex Helmstadiensi MS. loca quædam emendat Leyserus pag. 413. seq. Histor. Poetarum medii avi.

mino & Patri suo Petro, (*a*) dignissimo Abbati fratrum Cluniacensium, Bernardus filius, eorum Frater. *In aurem auream unam. Quod ad aures publicas, sive ad multorum ora profertur, sapientis est correctione curandum absolvendumque judicio* &c. Dolendum est integram Epistolam non descriptam ab Oudino Tom. II. pag. 1275. seq. ex Codice MS. S. Victoris Paris. Libellum de Vanitate mundi: *Speculum Mundi inscribit, laudatque Vetus Florum Poeticorum Collector, sive Alanus, ut Vir quidam doctus ad Veterem Codicem notaverat, & ex eo Nobilissimus Barthius, ὁ μακαρίτης, volebat; sive quis alius posterior, quod potius est, nobis ignoratus. Laudatur autem ab Hieremia Paduano Part. I. Epit. Sapientiæ lib. 3. Rubr. 2. pag. 12. b. &c. Jacobo Magno lib. 8. Sophologii cap. 6. pag. 74. & auctore Cordialis quatuor Novissimorum*, Bernardus de Contemtu Mundi. Theodoro *tamen, nescio cui, tribuit Zacharias Sylvius, Præfat. in Schol. Salernit. Johannis de Mediolano, cap. 4. Diversus, puto,* (*b*) *ab hoc* de Contemtu Mundi *auctor est, quem ante Centum & viginti hos Annos Focaudus Monierus evulgavit*. Hæc Christianus Daumius notis ad Bernardum Geystensem pag. 42. Incertum nostro ne Bernardo Cluniacensi tribuendus *sermo de villico iniquitatis*, qui inter dubia S. Bernardi legitur Tom. II. editionis novissimæ pag. 709. Tribuitur autem illi a Pitseo liber *de Mundo* cujus initium: *Vita mori Mundo est sed mors est vivere Mundo*. Nec non *de Verbi Incarnatione colloquium inter Gabrielem & Mariam:* Incipit: *Fit caput exangue*. Sed non perinde constat ejusdem esse *versus Encomiasticos de Simone* Abbate Eboracensi & *de Comite Wulnotho* qui Bernardi libris de contemtu Mundi in MS. Cottoniano subjunguntur. Vide Thomam Smithum in Catalogo illius Bibl. pag. 136. b. num. VIII. De *Consuetudinibus Cluniacensis Monasterii* ad Hugonem Abbatem sextum ab An. 1048. ad 1109. dixi supra in *Bernardo* Cluniacensi, quem eundem cum hoc esse vix dubito.

Bernardus Noricus, supra, *Cremifanensis*.

Bernardus Ollensis, sive *Ollerius*, Hispanus, Carmelitarum Prior Generalis circa Annum 1375. qui pro Clemente VII. fuit contra Urbanum VI. Scripsit de origine Ordinis sui, & de immaculata conceptione B. Virginis.

Bernardus Oricellarius, (Russelay) Florentinus, circa A. 1500. scripsit Historiam de rebus in Italia gestis ab adventu Caroli Regis Galliæ. Vide Epistolas Petri Delphini X. 28. & Epistolam 224. in nova collectione Edmundi Martene Tom. III. pag. 1173. Prodiit Historia illa Londini 1724. 4. Vide Journal des Savans 1727. Aout pag. 505. & Acta Eruditorum Anno 1733. pag. 346.

Bernardus non Florentinus, ut Poccianto visum sed *Parentinus*, Provinciæ Tolosanæ, Ord. Præd. circa A. 1340. *Lilium*, sive *Expositionem Missæ* & *sermones de diversis* reliquisse traditur a Trithemio c. 598. Lilium illud typis exscriptum Paris. 1517. 1531. 8.

Bernardus Prior Cartusiæ *Portarum* obiit Anno 1152. Ejus Epistolas tres edidit Petrus Franciscus Chifletus S. J. in manuali solitariorum ex antiquorum Carthusianorum Patrum cellis depromto. Divione 1657. 8. recusas in Bibliotheca Patrum Lugdun. Tomo XXIV. p. 1501.

Bernardus Ordinis *Prædicatorum*, circa Annum 1290. scripsit in IV. libros sententiarum. Vide infra Bernardum de Trilia.

Bernardus de Roma. Supra *Bernardinus*.

Bernardus, Archipresbyter Saccensis JCtus, in municipio Patavino, scripsit

Gg *in*

(*a*) Petrus hic Venerabilis, Abbas nonus Cluniacensis ab A. 1122. ad 1158.

(*b*) Idem est, quem Daumius edidit cum illo, qui inter auctores octo morales prodiit Coloniæ 1520. 4. cum glossis, in quibus auctor vocatur *Bernardus Monachus albus*.

in secundum Decretalium MS. Patavii teste Tomasino pag. 4.

Bernardus Monachus, cognomento *Sapiens*, cujus itinerarium in terram sanctam An. 970. in Mabillonii Tom. I. act. Sanctorum Ordinis Benedicti pag. 523. Anglum natione existimavit Pitseus pag. 827.

Bernardus Monachus *Saxo*, teste Sigeberto cap. 165. ad Hardevicum Archiepiscopum ab Anno 1079. ad 1110. Magdeburgensem scripsit amaro stilo librum *adversus Henricum IV.* Imp.

Bernardus, cognomento *Sylvester*, non diversus a *Bernardo Carnotensi*, de quo supra. Hujus Sylvestri præter Epistolam ad Raymundum Castri Ambrosii, de modo rei familiaris utilius gubernandę, obviam in editionibus S. Bernardi Paris. 1586. aliisque usque ad Horstianam, aliud opus *Terrico al. Gerrico* celebri Doctori dicatum de *Megacosmo & Microcosmo diverso carminum genere, prosa intermista, libri in Bibliothecis, præsertim Galliæ adhuc latent*, (a) *& in Codicibus Regiis* 954. *ait Phil. Labbeus, viditque Heidelbergæ in Urbis Bibliotheca Barthius. Quem de eo vide lib.* 56. *Advers. cap.* 10. *col.* 2652. *Promunt ex illo Versus passim Florilegus, Vinc. Belluacensis in Speculo doctrinali, & recentiore ævo Joan. Picardus ad Guil. Neubrigensem pag.* 725. *Andr. Quercetanus ad Biblioth. Cluniac. pag.* 47. *& prælaudatus Barthius ad Guil. Britonem, pag.* 217. (*Cangius voce cisimus.*) *Idem haud dubie* Bernardus *est, cujus versus a Sylvestro Gyraldo producuntur lib.* 2. *Itin. Cambriæ cap.* 3. *pag.* 862. *De quo, quibus Bern. Sylvester ille in manus perveniet, omnium optime judicare poterunt. Sane mecum facere video Barthium pag.* 97. *ad Brit. Nec dispares ævi videtur, nisi & idem est.* Bernardus *qui* de Improbatione Vitiorum *versus dedit, citatus frequenter Hieremiæ Paduano.*

Bernardus Thesaurarius, cujus librum *de acquisitione terræ sanctæ* ab Anno 1095. ad 1230. conscriptum quidem Gallice sed A. 1320. versum Latine a *Francisco Pipino* Ord. Præd. vulgavit celeberrimus Muratorius Tomo VII. scriptorum Italiæ pag. 657. * Ex meis ad Raynaldi Annales adnotationibus ad an. 1226. demonstratum arbitror historiam Bernardi Thesaurarii Gallice scriptam, quam dein P. Franciscus Pippinus Latine transtulit, & interpolavit, ipsam omnino esse historiam, quam sub titulo *continuationis ad historiam Gvillelmi Tyrii* sine authoris nomine vulgarunt PP. Martene, & Durand Vet. Mon. to. 5. Ibi pariter admonui historiam Bernardi mutilam habuisse Franciscum Pippinum, quod & ipse in fine versionis suæ suspicatus est. Perductam vero fuisse illam ab authore suo usque ad ann. 1274. quo Lugdunense I. œcumenicum concilium convenit; ejus enim in fine historiæ suæ Gallicus author meminit.

Bernardus Ticinensis Episcopus *de vita* decessoris sui *S. Lanfranci Ticinensis* defuncti An. 1194. Tom. IV. Act. Sanctorum Junii 23. p. 620. 630. * Ad hunc facile Bernardum pertinet commentarius ille in Ecclesiasticum, de quo catalogus MSSum Codicum Bibliothecæ Taurinensis codic. 73. pag. 23. Nondum prodiit.

Bernardus Archiepiscopus *Toletanus*, qui interfuit Conciliis Legionensi, Nemausensi & Gerundensi An. 1091. 1096. & 1097. Auctor *Sermonum IV.* in Antiphonam *Salve Regina Misericordiæ*, editorum sæpius inter Opera Bernardi Claravallensis. edit. noviss. Tom. II. pag. 738. Vide Oudinum Tom. II. pag. 881.

Bernardus Trevisanus. Vide Clarissimi Viri Apostoli Zeni Epistolam Italice editam ad Justum Fontaninum, Venet. 1704. 8.

Bernardus de Trillia, Nemausensis, Ordinis Prædicatorum, defunctus An. 1292. scripsit Postilla super Psalterium, Proverbia, Ecclesiasten, Sapientiam, Cantica Canticorum, super Johannem usque ad cap. XI. & super Apocalypsin. In Sententiarum libros. Quæstiones de cogni-

(a) Vide Oudinum Tom. II. p. 1006. seq.

cognitione animæ conjunctæ corpori, & animæ separatæ, aliasque varii argumenti, & Sermones. Vide Echardi Bibliothecam Dominicanorum Tom. I. p. 432. seq. *Bertrandum* de Trilla vocat, & Commentarium ejus in IV. libros Sententiarum MStum exstare in Bibliotheca Victoris Parisiens. testatur Launojus de Regia in matrimonium potestate p. 12.

Bernardus de Ubertis, Florentinus, Abbas Vallis Umbrosæ & Cardinalis, An. 1133. diem obiit. Præter *Sermones* ejus *Commentarium in Regulam Johannis Gvalberti*, *Historiam Vallumbrosanæ Congregationis*, *libros tres contra Simoniacos & Investituras* memorat Julius Niger pag. 108. Historiæ Scriptorum Florentinorum.

Bernardus Ultrajectensis Clericus, teste Sigeberto cap. 169. super *Eclogas Theoduli* commentatus, Divinas Historias & sæculares fabulas allegorica expositione dilucidavit. Hunc ab Oudino male cum Bernardo Sylvestro confundi existimo. Nam Sylvestrum constat a Joanne Sarisberiensi Carnotensem semper appellari.

Bernardus de Waching, sive *Waging*. supra *Bernardus de Baging*.

Bernardus Westerrodes, Auctor *Planctus*, sive Satyræ in Clericos, versibus Leoninis scriptæ editæque a Flacio inter Carmina de corrupto Ecclesiæ statu, (*a*) Basileæ 1557. 8. pag. 101. & deinde a Berneggero de idolo Lauretano pag. 141. aliisque. Berneggerus & Reinesius pag. 299. Epist. ad Daumium, auctorem hujus planctus faciunt *Bernhardum Corbejensem*, de quo supra.

Bernardus Zane, Patricius Venetus & Archiepiscopus Spalatensis, cujus Oratio in Sessione prima Concilii Lateran. An. 1512. habita legitur apud Binium Tom. V. Parte 2. pag. 19. atque inde in cæteris Conciliorum editionibus.

Bernensis, Helvetius, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1314. cujus memoratur *Antiphona de B. Virgine ex diversis partibus antiphonarum, responsoriorum, hymnorum, retinentibus tamen proprium sonum cum propriis melodiis*. Vide Jacobum Echardum Tom. I. pag. 532.

Bernerus, ex Monacho S. Remigii Remensi Abbas Humolariensis in Vermanduis Galliæ, Ordinis Benedict. circa A. 964. scripsit Vitam *S. Hunegundis* defunctæ Anno 650. quæ obvia apud Surium 25. Augusti, & sincerior apud Mabillonium Act. Benedict. Sec. 2. pag. 1018. cum historia translationis, Sec. V. p. 215.

Bernitius Lincolniensis, Anglus, memoratus Cangio, nihil aliud scripsisse perhibetur, quam eruditam Epistolam, quæ MS. servetur Oxoniæ in Collegio Lincolniensi, ut ait Pitseus p. 827. sed nec tempus, nec argumentum notans. Epistola hæc a Lelando, Baleo, & aliis præteritur.

Berno, ex Monacho Prumiensi Ann. 1008. Abbas Augiæ Divitis, Ordinis Benedicti, defunctus An. 1048. 7. Junii, de quo Joannes Ego lib. 2. cap. 27. de viris illustribus Augiæ Tom. I. Anecdotorum Pezii, Parte 3. pag. 687. & Pezius Præfat. ad Tom. IV. P. VII. seq. Exstat liber, quem Anonymus Mellicensis cap. 81. vocat, *de Institutione Missarum*, Romæ ab eo scriptus, cui in editionibus titulus est: *de quibusdam rebus ad Missæ Officium pertinentibus*, in cujus cap. 2. narrat se coronationi Henrici II. Imperatoris a Benedicto VIII. factæ interfuisse. Prodiit Parisiis 1518. 4. apud Henr. Stephanum avum, & Venetiis 1572. 8. & in Collectione Hittorpiana Scriptorum de Ecclesiasticis Officiis, Coloniæ 1568. fol. & in Parisiensi 1610. fol. & in Bibliothecis Patrum Parisiensibus, Coloniensi & Lugdunensi Tom. XVIII. pag. 6. Vide Oudinum Tom. II. pag. 599. Dialogus cum *Gerungo* Monacho *de quatuor temporum* jeju-

(*a*) Similis Planctus Latino Germanicus in Hermanni ab Hardt Præfat. ad Tom. III. Avtographorum D. Lutheri.

jejuniis (a) *per sua Sabbata observandis*, ad Aribonem Archiepiscopum Moguntinum, in Bernhardi Pez Anecdotis Tom. IV. Parte II. pag. 55. Epistola ad eundem Aribonem *de quatuor Adventus Dominicis* ante Festum Nativitatis *Christi* celebrandis pag. 41. Ex *libro Officiorum S. Hilarii*, nescio an cuiquam alii memorato locum affert pag. 51. & pag. 52. *ad Aurelianensem Synodum* ea super re habitam provocat. Etiam *de Historia Alemannorum* scripsisse testis Trithemius, ex eo quædam in Chronicon suum Hirsaugiense transtulisse se professus. *Vita S. Udalrici*, Augustani Episcopi, obvia apud Surium & in Velseri Operibus pag. 596. & in Sanctorum Actis 4. Julii. *Vita S. Meginradi*, Episcopi & Martyris, apud Mabillonium Seculo IV. Benedictino Parte II. pag. 63. Nondum in lucem prodiit ejus quod Sigebertus cap. 156. laudat præpollens in arte Musica (b) opus, quod *de regulis symphoniarum & tonorum* scripsit, & quod *in mensurando Monochordo* ultra regulam *Boetii* sed assensu minoris Boetio *Gvidonis* supposuit unum tonum tetrachordohypaton, & contra usum majorum, in ipso tetrachordohypato inseruit utiliter synemmenon. Lipsiæ in Bibliotheca Paulina habetur MS. Bernonis *libellus tonarius* ad Piligrimum Archipræsulem (Laureacensem, qui An. 992. obiit) Ejusdem *Musica*, *Antiphonarius*, & *Monochordi mensura*; tanquam quatuor distincta scripta in Catalogo B. Joachimi Felleri pag. 328. Sicut Trithemius quoque cap. 311. de S. E. & de illustr. Benedictin. II. 77. tanquam tria distincta memorat: *De Musica seu de tonis: De instrumentis Musicis:* & *de mensura Monochordi*. Apud eundem quoque mentio *Epistolarum* ad diversos, & libri *de jejunio Sabbati*. Prologum in *Tonarium*, cum operis exordio edidit laudatus Pezius Tomo IV. Anecdotorum Parte II. pag. 68.

Elenchus brevis Scriptorum medii ævi Latinorum de Musica, Cantuque Ecclesiastico.

Anonymus Gvidone Aretino aliquot Sæculis antiquior, quem laudat Isaacus Vossius de viribus rhythmi p. 91.

Alius Scriptor Sec. XIII. vel XIV. de flatuum, ac ventorum operatione Musicæ, quem Gvelferbyti editum tradunt Memoriæ Litterariæ Trevoltinæ Ann. 1725. pag. 2281.

Agobardus de correctione antiphonarii.

Amalarii liber de ordine antiphonarii. Ej. Cantatorium, de quo supra.

Aribo, de quo supra.

Augustinus libris sex de Musica, Tom. I. Operum.

Aurelianus, Ecclesiæ Remensis Clericus, de quo supra.

Bartholomæus Senensis, Ordinis Prædicator. circa Annum 1451. libro de septem artibus liberalibus.

Beda, de quo supra.

Bernardus, de quo supra.

Berno, Abbas Augiensis, de quo supra.

Boetii de Musica, sive Institutionis Musicæ libri V. de quibus lib. III. Biblioth. Latin. cap. 5.

Bruno, Leucorum Episcopus, & deinde inter Pontifices *Leo IX.* de quo Anonymus Mellicensis cap. 85. *Hic in Musica subtilissimus fuit, & inter cantus alios, quos plurimos edidit, historiam beatissimi Papæ Gregorii satis artificiose composuit.*

Mar-

(a) De hoc Bernonis scripto videndus Sigebertus Gemblacensis cap. 156. de S. E. & Epistola Treverensium ad Leodienses edita ab Edmundo Martene Tom. I. Anecdotorum pag. 305. seq. ubi *Regula Bernonis* appellatur.

(b) Hic *Bernhardus Musicus* aliis: adde Johannis Molleri Homonymoscopiam pag. 546. seq. De *Antiphonario* Ordinis Cisterciensis auctore Bernhardo Claraevallensi, quod editum Lipsiæ An. 1517. apud Michaelem Lotherum & a Jacobo Hommey in Supplemento Patrum statim in limine, Parisiis 1684. 8. atque inde in editionibus Bernhardi Mabilloniani, An. 1690. & 1719. Tom. I. pag. 699. Sed quem Hommeyus addidit pag. 27. Tractatum *de ratione cantandi Gradale*; & pag. 31. *Tractatum de tonis*, pag. 31. 68. Mabillonius ut aliena a Bernhardo omisit.

Marcianus Capella libro nono sive ultimo.

Cassiodorus libro de septem disciplinis.

Conradus, Monachus Hirsaugiensis circa A. 1190. de Musica & tonis scripsit teste Trithemio cap. 384.

Dietgerus, infra, *Theogerus*.

Fucraldi liber de Musica, laudatus Anonymo Mellicensi cap. 107.

Gerhardus, Monachus S. Quintini, teste Henrico Gandavensi cap. 52. *composuit antiphonas & responsoria in festivitate S. Elisabeth cantanda*. Neumas (*a*) *vero eisdem antiphonis & responsoriis quidam frater* Petrus, *Canonicus S. Autberti Cameracensis*, *apposuit*. *Idem etiam* Petrus, *Musicæ artis peritus*, *dulci modulamine & limato dictamine composuit plura Cantica*, *quæ vulgo* conductus *appellantur*.

Gregorianum Antiphonarium cum notis antiquis Musicis MStum in Bibliotheca Vaticana. Vide Diarium Venetum Eruditorum Italiæ Tom. XIX. pag. 7. Excusum accuratius curante Josepho Maria Thomasio, (*b*) Romæ 1691. 4. De aliis editionibus vide Nicolai Petri Sibbern Schediasma de libris Latinorum Ecclesiasticis pag. 23. Selecta ex Antiphonario Romano per Annum in usum Ecclesiarum ruralium, habeo cum notis Musicis excusa Antvverpiæ 1617. fol. *De Responsoriis Psalmorum* vide notas ad S. Ambrosium Tom. I. edit. Benedict. pag. 931.

Gregorianæ Psalmodiæ enchiridion editum ante Annos ducentos, de quo Cangius appendice ad glossarium mediæ Græcitatis pag. 80. Vide & Johannem Bonam de Divina Psalmodia cap. 17. Gvilelmi Gabrielis Nivers Dissertat. in Cantum Gregorianum, & Anonymi Benedictini librum editum, (*c*) Parisiis 1677. 4. *la science & la practique du plain chant*: Baluzium ad Capitularia Tom. II. pag. 1134.

Guido Aretinus Monachus Ordinis Benedicti circa Annum 1030. cujus est decantatum Musicis: *Ut re mi fa sol la*. Hic *Micrologum Musicum* (a Micrologo de Officiis Ecclesiasticis diversum prorsus) scripsit ad Theodaldum Episcopum: & *Antiphonarium* laudatum Benedicto VIII. Pontifici. Vide Baronium ad Annum 1022. num. 20. seq. Oudinum Tom. II. pag. 600. & Joannis Weitzii heortologium pag. 264. seq. & Pezium Tom. III. Anecdotorum Parte III. pag. 616. Item Gvido *Abbas S. Laufridi*, cujus Opus eximium de Musica laudatur ab Anonymo Mellicensi cap. 80. & Trithemio cap. 318. Dicavit id Gvilelmo Abbati primo Rievallensi. Vide Jac. Hommey Supplem. p. 68.

Gvilelmus ex Emmeramensi Monacho Abbas Hirsaugiensis, Anno 1091. obiit, de cujus Musica scientia Anonymus Mellicensis cap. 106. 108. De Musica & tonis, & de correctione Psalterii scripsisse testatur Trithemius cap. 352.

Helpericus Monachus S. Galli circa Annum 1069. quem de Musica scripsisse Trithemius idem notat cap. 325.

Hermannus Contractus, Musicus etiam insignis & omnibus sui temporis subtilior extitisse, ac Cantilenas plurimas de Musica, Cantusque, de sanctis satis auctorabiles edidisse ait Anonymus Mellicensis cap. 90. De Musica ac Monochordo scripsisse traditur a Johanne Egone apud Clariss. Pezium Tom. I. Anecdotor. Parte ult. p. 689.

Hieronymus de Moravia circa A. 1260. Ordinis Prædicatorum, de cujus Tractatu de Musica vide Jacobum Echardum Tom. I. p. 159.

Hucbaldus Elnonensis Monachus Ordinis Benedict. cujus *librum de arte Musica*, & *Cantus multorum Sanctorum*, *dulci & regulari melodia compositos* memorat Sigebertus Gemblacensis cap. 108. Vixit Caroli Calvi temporibus circa Annum 910.

Joan-

(*a*) Cantus genus & sacri jubili. Vide Cangii glossarium in *pneuma*.

(*b*) Giornale de' letterati di Modena A. 1692. p. 7. Acta Erud. 1692. p. 477.

(*c*) Journal des Sav. 1677. p. 209.

Joannis Papæ XXI. Musica ad Fulgentium Anglorum Antistitem, MS. Lipsiæ in Biblioth. Paulina. Vide W. E. Tentzelii dialogos A. 1692. p. 719.

Isidorus Hisp. libro 3. Origg. c. 14. 22.

Leo IX. vide supra, *Bruno*.

Notkerus Monachus Ratisbonensis, cujus *Theorema troporum*, seu *Cribrum Monochordi* MS. in Bibliotheca Benedictoburana. Vide Pezium Tom. III. Anecdotor. Parte III. p. *616*.

Notgeri Abbatis Augiensis in Musica peritissimi librum sequentiarum laudat Anonymus Mellicensis c. *65*.

Osbertus Monachus Cantuariensis circa Annum 1020. quem de Musica scripsisse notat Trithemius cap. 313. & de illustribus Benedictinis II. *66*.

Petrus Canonicus S. Autberti Cameracensis. Vide supra in Gerardo.

Regino Prumiensis, cujus harmonica institutio eique subjectum lectionarium totius anni, cum superscriptis notis Musicis fuit apud Virum Clarissimum Gerhardum van *Mastricht*, & in Bibliotheca Jacobi Krysii. Adde Mastrichtii Epistolam in celeberrimi Struvii introductione ad Histor. Litterar. pag. *166*. Oudinum Tom. II. pag. 408. & Joannis Georgii Schelhornii Amœnitates Litterarias Tom. X. p. 1168. *Notarum Musicarum* specimina, quales fuere in veteribus Ecclesiis Occidentalibus ante aliquot Sæcula usitatæ, exstant apud Lambecium lib. 2. pag. 763. 783. & lib. 3. p. 138. 201. 207. & apud Hugonem Menardum ad Sacramentarium Gregorii M. pag. 78. & in B. Staphorsti nostri Histor. Eccles. Hamburg. Tom. III. p. 337. & Tom. IV. p. 267.

Sigebertus Gemblacensis de seipso cap. 172. *Arte Musica Antiphonas & Responsoria de Sanctis, Macario & Gviberto melificavi*.

Simon Taillerus Dominicanus Scotus circa Annum 1240. cantum rudiorem Ecclesiasticum instituit emendare, scriptis duobus libris *Pentachordorum*, & tertio *de Tenore Musicali*, quartoque *de Cantu Ecclesiastico corrigendo*. Vide Jacobum Echardum Tom. I. p. CXI.

Ricardus de S. Victore laudatus a Vincentio Bellov. in Speculo doctrinali.

Rudolphus Abbas circa Annum 1120. in Musica acutissimus celebratur ab Anonymo Mellicensi cap. 103.

Theogerus (Anonymo Mellicensi cap. 109. Dietgerus, Theokarius) Ordinis Benedicti circa Annum 1118. Episcopus Metensis, cujus Tractatum de Musica Anonymo eidem laudatum adhuc servat Bibliotheca Tegernseensis, ex qua prologum vulgavit Bernardus Pez Præfat. ad Tom. IV. Anecdotorum p. IX.

Georgius Valla Placentinus libris V. de Musica, Græcos potissimum secutus, sed & Boethium. Exstant in ejus Opere de expetendis & fugiendis rebus, excuso Venetiis 1501. ingenti Volumine in folio.

Vincentius Bellovacensis Speculi Doctrinalis libro XVI. cap. 10. 35.

Wolstanus Monachus & Præcentor Ecclesiæ Wentanæ, sive Wintoniensis in Anglia circa Annum 980. Scriptor libri *de tonorum harmonia*. Vide Oudinum Tomo II. pag. 500.

* *Berno*. *Bernonis* liber hunc titulum nempe *de institutione Missarum* præfert in priori Parisiensi editione anni non quidem 1518. ut male hic, sed 1510. ut ex subscriptione Epistolæ Jacobi Fabri, qui illum e MS. codice Moguntino vulgavit, ex quo lucem accipit ambigua temporis, quo editio peracta est adnotatio in fine libelli legenda. Ita enim concepta est: *Parisiis ex officina libraria Henrici Stephani* anno 1510. nono KAL. Decembris.

Bernoldus, aliis *Bernaldus*, vel *Bertoldus*, Presbyter Constantiensis in Svevia, circa Annum 1089. ex Gelasiano Codice aliisque composuit *Ordinem Romanum*, de cujus variis editionibus & interpolationibus, auctariisque dicendi locus infra, *Ordo*. Meminit Honorius IV. 13. de S. E. & Trithemius cap. 338. neque aliud ejus quicquam referunt. De aliis scriptis, quæ huic Bernoldo, sive, ut apud Anonymum Mellicensem cap. 101.

101. vocatur, *Bernardo* tribuuntur, mox infra in *Bertoldo*.

Bernovvinus Poeta. Vide Acta Sanctor. Tom. VI. Junii p. 14.

Beroldus Mediolanensis circa An. 1123. cujus *Manuale*, & *Pontificale Ambrosianum*, & *Ordinem Mediolanensis Ecclesiæ*, MSS. memorat Picinellus pag. 91. Athenæi Scriptorum Mediolanensium.

Jacobus Bertaldus, ex Cancellario aulæ Ducalis Venetorum, Episcopus in Dalmatia Veneta Vegiensis, qui An. 1245. scripsit *Splendorem Consuetudinum Civitatis Venetorum*, MS. in Bibliotheca Cæsarea, teste Lambecio Tom. II. p. 953.

Bertha, sive *Bertrada*, quæ circa Annum 1090. scripsit *Vitam S. Adelheidis* primæ Abbatissæ Vilicensis in Diœcesi Coloniensi, & defunctæ An. 1015. quæ exstat apud Surium & in Actis Sanctorum 5. Februarii pag. 714. Laudat Conradus in Vita Wolfelmi (qui Adelheidis frater fuit) apud eundem Surium & in Actis 22. Aprilis.

Bertharius, sive *Bertarius* ex Regum Francorum stirpe Abbas Cassinensis, & a Saracenis obtruncatus Martyr Anno 883. 22. Octobris, scripsit ex Veteris Codicis fide & teste Leone Ostiensi lib. 1. cap. 32. & Petro Diacono cap. 12. *libros duos ἀντικειμένων sententiarum Veteris & Novi Testamenti*, editos sine nomine auctoris Basileæ 1530. fol. Parisiis 1530. 8. Coloniæ 1533. 8. & Parisiis 1556. 12. cum libris *Junilii* Africani: & in Bibliothecis Patrum, in quibus ex Felicis Toletani fide *Juliano Toletano* tribuuntur: cujus non magis sunt quam *Salviani* Massil. cum quibus eos Anno 1530. edidit Johannes Alexander Brassicanus: vel *Ricardi* Cluniacensis, ad quem referuntur a Sixto Senensi lib. IV. Bibliothecæ Sacræ pag. 371. De cæteris Bertharii scriptis nolo repetere, quæ jam notata a Petro Diacono, & in Johannis Baptistæ Mari ad eum notis, & apud Caveum: nisi quod *Versus de vita, obitu ac miraculis S. Benedicti* etiam editos monere juvat in Actis SS. Benedict. Tom. I. pag. 29. Trithemius cap. 326. & illustr. Benedictin. II. 72. tantummodo sermones ejus elegantes commemorat.

Bertharius Presbyter, qui scripsit *gesta Episcoporum Virdunensium* continuata per Anonymum Monachum S. Vitoni Virdunensis ab Anno 888. ad 1043. & a Laurentio Leodiensi ad Annum 1197. & ab altero Anonymo ad Annum 1295. Vide supra. *Bercharius*, & Carolum le Cointe Tom. II. Annal. pag. 638. & Jacobi le Long Bibliothecam Histor. Galliæ pag. 207.

Bertholdus Constantiensis Presbyter, non diversus, ut videtur a *Bernoldo*, de quo supra, *Ordinis Romani* concinnatore. Anonymus Mellicensis cap. 92. cum ait scripsisse *vitam* Magistri sui *Hermanni Contracti*, & *Chronicam*, illam nimirum, quam ab Anno 1054. (ubi Hermanni Chronicon desinit) deduxit ad Annum 1100. editam a Christiano Urstisio Tomo I. Basil. 1584. & Francofurti 1670. fol. quanquam in Canisii editione Tom. I. tantum appendix usque ad Annum 1066. legitur. Tom. III. editionis novæ pag. 274. 276. In temporis notatione eum non raro hallucinari notavit Antonius Pagi ad Annum 1090. num. VI. Sunt, qui hunc scriptorem eundem putant cum *Bernaldo* Presbytero Constantiensi, Cæsaris partium inimico, cujus liber editus inter vetera monumenta a Sebastiano Tegnagelio, Ingolstadii 1512. 4. *De vitanda excommunicatorum communione, de reconciliatione lapsorum, & de Conciliorum, decretorum, decretalium, ipsorumque Pontificum Romanorum auctoritate*. Bernaldus etiam appellatur in Codice MS. opusculorum ex quo nonnulla producit Jo. Jacobus Hottingerus in addendis ad Tomum quartum Historiæ Ecclesiarum Helveticarum, editæ Germanico idiomate, p. 45. seq. ubi memorat ejus *apologeticas rationes adversus Schismaticorum objectiones*: Epistolas *de lege excommunicationis* ad Adelbertum Nemetensem Præpositum, *de solutione juramenti*, ad Adelber-

bertum Argentinensem Præpositum, *non tam mente quam corpore super ollas Ægypti collocatum Recconem* &c. Ad Gebhardum Episcopum *de Ordinatione vitanda*, & *de salute parvulorum, qui ab excommunicatis baptizati sunt*, quos negat rebaptizandos esse. *De emtione Ecclesiarum*: nec non *de Presbyterorum officio*, ad fratres apud Rettenboch: ubi inter alia profitetur Paulum Apostolum *evidentissime docere*, quod apud antiquos (*a*) Presbyter & Episcopus idem fuerint. Mihi perquam verisimile videtur non alium etiam esse *Bernardum* Presbyterum, de quo hæc Anonymus Mellicensis cap. 101. *Bernardus Presbyter vir doctus & Catholicus, cum collega suo Albano Presbytero utilem habuit* conflictum super incontinentia Sacerdotum. *Scribit deinde* Apologeticum super Decreta, *quem venerabilis Papa Gregorius ejusdem nominis septimus in Romana Synodo* (Anno 1074.) promulgavit contra Simoniacos & incontinentes Altaris ministros. *Scribit præterea librum* de potestate Presbyterorum. *De Concordia Officiorum librum*. *Librum quoque* de Confessione. *Ad hoc etiam satis utilem scribit* Chronicam. *Bernaldi* Apologeticus pro Gregorio VII. seu tractatus de sacramentis excommunicatorum juxta assertionem SS. Patrum recusus in Tomo quinto Bibliothecæ maximæ Pontificiæ Jo. Thomæ Rocaberti, Romæ 1698. fol. Opuscula pro Gregorio VII. vulgata a Gretsero Ingolstadii 1609. 4. jam prelis iterum subjiciuntur in Tomo sexto Gretseri operum, quæ junctim brevi prodibunt Ratisbonæ septendecim Voluminibus. *Jam lucem publicam viderunt* An. 1739.

Bertholdus Monachus *S. Galli*, cujus *annotatio de Abbatibus Monasterii S. Galli* ab Anno 1199. ad 1292. apud Goldastum Tomo primo rerum Alemannicarum p. 92. Fuit & Abbas S. Galli *Bertholdus* de Falckenstein, sed is jam An. 1272. diem obiit ut apud eundem Goldastum videre est. pag. 93.

S. Bertholdus Abbas *Garstensis* defunctus Anno 1130. cujus vita edita ab eodem Gretsero cum quatuor S. Bernardi opusculis. Ingolstadii 1617. 4. & in Actis Sanctor. 27. Jul.

Bertholdus de Maisberch, vitiose apud Jamesium *Beraldus*: Ordinis Prædicatorum, Theologus & Philosophus clarus circa Annum 1454. (non 1320. ut Cangius ex Possevino: nec 1355. ut Altamura) scripsit *Summam Theologiæ*, & *Philosophiam Platonis*: & *Commentaria in librum Elementorum* (*b*) *Procli*, MSta Oxoniæ in Collegio Balliolensi: & *in tres libros Meteororum Aristotelis*, ubi *de polo iridis*, sive arcus cœlestis centro. Vide Jacobum Echardum Tom. I. pag. 811. seqq.

Bertholdus Monachus *Miciacensis*, Ordinis Benedicti, in Provincia Lugdunensi scripsit *Vitam S. Maximini*, Abbatis Miciacensis, cum carmine præmisso ad Jonam Aurelianensem ab Anno 821. ad 843. Episcopum. Edidit Mabillonius Act. SS. Benedictin. Tom. I. pag. 591.

Bertholdus Reginoburgensis, sive, *Ratisbonensis* non Ordinis Prædicatorum ut Bzovio visum ad Annum 1253. num. XI. sed Franciscanus (*c*) sive Ordinis Minorum defunctus in patria An. 1272. Tantam habuisse *gratiam prędicandi* traditur ab Henrico Sterone in Annalibus ad Annum 1253. *ut sæpe ad eum audiendum plusquam sexaginta millia hominum convenirent*. Præter *Sermones* de tempore & de Sanctis qui Lipsiæ in Paulina & aliis in locis MSti servantur, scripsit librum *de institutione Vitæ religiosæ*. Idem utique videtur Bertholdus, cui David de Augusta formulam Novitiorum dicavit, inter Bernhardi Opera, supra. & Tom. XXV. Bibliothecæ Patrum pag. 868. Fratrem appellans, &

a No-

(*a*) *Presbyteri & Episcopi antiquitus idem fuisse leguntur, & eandem ligandi atque solvendi potestatem, & alia nunc Episcopis specialia habuisse, non dubitatur. Postquam autem Presbyteri ab Episcopali excellentia cohibiti sunt, cœpit eis non licere quod sicuit.*

(*b*) στοιχείωσιν Θεολογικὴν, de qua Tom. VIII. Bibliothecæ Græcæ p. 516.

(*c*) Vide Oudinum Tom. III. p. 443. seq.

a Novitiis distinguens, unde concidit causa, ob quam Waddingus in Annalibus Minorum ad Annum 1271. num. 21. de alio cogitandum esse sibi putavit.

Bertholdus Zwifaltensis Abbas scripsit librum de origine Monasterii Zwifaltensis, quem in testimonium citat persæpe Martinus Crusius in Annalibus Svevorum.

S. Berthowaldus (Bedæ Berchwalde, aliis Berchwaldus (*a*) vel Brihtwaldus) ex Monacho Glasconiensi Archiepiscopus post Theodorum An. *692*. Cantuariensis, scripsit Lelando cap. *62*. teste libellum *de origine & institutione Eoveshamensis Monasterii*, in gratiam Ecgwini, Episcopi Wicciorum.

Bertiniani Annales Regum Francorum, ab Anno 741. ad 882. ex vetusto Monasterii S. Bertini Codice vulgati ab Andrea du Chesne Tom. III. pag. 150. 261. & a Muratorio in Tomo secundo scriptorum Italiæ, Corporis Mediolanensis pag. 490. *Appendicem* vero alterius Scriptoris ab Anno 883. ad 900. vulgavit Freherus Tom. I. scriptorum Germanicorum pag. 46. 55. & ex Frehero Andreas du Chesne Tom. II. pag. 575. ad calcem Annalium Fuldensium: & laudatus Muratorius Tom. II. scriptorum Italiæ pag. 570. Supplementum etiam Anni 901. edidit illustris Leibnitius T. I. Brunsvic. scriptor. p. 192. & ex eo Burchardus Gotthelf Struvius in nova Freheri editione Tom. I. pag. 70. qui etiam ad appendicem illam pag. 53. seqq. contulit, quæ Lambecius lib. 2. pag. 351. 358. publicaverat ex Codice Cæsareo ab Anno 882. ad 887. Bene autem notavit du Chesnius Bertinianos Annales in eo differre a Fuldensibus sive Moguntinis, quod Fuldensium auctor Carolo Calvo Francorum Regi ad calumniam usque iniquus extitit: Porro in his Bertinianis ab Anno 741. ad 813. eadem multa cum Annalibus plebejis, sive Loisellianis rerum Francicarum, quos idem du Chesne vulgavit Tom. II. pag. 24. seq. Deinde ab 814. ad 830. multa eadem cum Annalibus Eginhardi. In temporum notatione errores quosdam observat Carolus le Cointe Tom. 8. pag. 541.

Bertrami de Alemannia, (*b*) tractatus *de via contemplationis & cognitionis Dei secundum libros* D. Dionysii *factus* memoratur MS. apud Sanderum Bibl. Belgicæ MS. Tom. II. pag. 213.

Bertrami in Germania Episcopi librum *de illusione Dæmonum* ad Cunonem Archiepiscopum (ab Anno 1066.) Treverensem, e Latino Gallice versum vidisse se testatur Antonius Verderius Bibl. Gallicæ pag. 124. Idem *Bertramus*, qui Gallus aliis, Ord. Præd. Episcopus titularis Tefelicensis (*Tiflis* in Georgia) & Suffraganeus Metensis, defunctus An. 1387. 20. Januar. cujus Trithemius cap. *662*. de scriptoribus Ecclesiasticis, & de Germanicis cap. *129*. etiam *Sermones* & *tractatum de schismate* Urbani VI. & Clementis VI. ad eundem Cunonem de Falckenstein, celebrat. Confer Echardum Tom. I. p. *689*. seq.

Bertramus Fizalanus, sive Alani F. Lincolniensis. Anglus, Carmelita, qui An. 1424. 17. Mart. diem obiit, & a Pitseo pag. *611*. Baleo VII. *64*. qui ambo ad Lelandi testimonium provocant, Alegrioque pag. 333. traditur scripsisse Quæstiones Theologicas, Commentarios in librum quartum sententiarum, Selecta ex variis auctoribus, & Sermones ad populum.

Bertradus Reoldus circa Annum 1326. a quo scripta *Vita S. Francæ* Abbatissæ Ordinis Cisterciensis An. 1218. quæ exstat in Actis Sanctorum 25. Aprilis, Tom. III. pag. 382.

Bertramus in editionibus Sigeberti Gemblacensis cap. 95. & apud Trithemium cap. 274. de S. E. & lib. 2. cap. 48. de illustribus Benedictinis, aliosque: etiam in primis editionibus libri de Cœna Domini *Bertramus*: Sed idem rectius

H h

(*a*) Tom. I. Angliæ sacræ p. 85.

(*b*) Ita videtur legendum apud Sanderum sive supplendum, pro: *de Alem.*

ctius *Ratramnus* appellandus, quo nomine venit apud Anonymum Cellotianum, Flodoardum III. 15. Hincmarum de Prædestinatione cap. 5. Tom. I. pag. 26. & contra Gothefchalcum pag. 413. 438. 450. Lupum Ferrarienfem Epift. 79. Anonymum Mellicenfem cap. 46. & in Sigeberti Codicibus MStis Gemblacenfi & Vallis Viridis, nec non in Codicibus librorum, quos ipfe compofuit, aliis, atque editionibus. Monachum Corbejenfem Ordinis Benedictini fuiffe, Hincmaro tefte, convenit: Gallum natione, fufpicio eft, nec dubium eft Præpofitum geffiffe Cœnobii Orbacenfis in Diœcefi Galliæ Sveffionenfi. Juffus a Carolo Calvo, Galliæ ab Anno 840. Rege, & ab Anno 875. 25. Decemb. ad 877. 6. Octobr. Imperatore, de Sanguine & Corpore Chrifti, quid fentiat, fignificare, fcripfit notiffimum illum libellum *de Corpore & Sanguine Domini*, in quo diu ante Berengarium, Pafchafii Radberti (*a*) fententiam & tranffubftantiationis dogma perfpicue refellit, argumentifque e facra Scriptura & a fanæ rationis petitis judicio teftimonia adjungit Doctorum Latinæ Ecclefiæ: (*b*) *Ambrofii*, *Auguftini*, *Hieronymi*, *Ifidori*, *Fulgentii*, & quæ ex Sacramentario *Gregorii M.* inter celebrationem S. Cœnæ dici confueverunt. Ratramni nomen initio & fine libri annotatum Mabillonius (*c*) fatetur fe reperiiffe in MS. Lobienfi annorum DCCC. Exftat etiam in alio non minus perantiquo Salmanfvveilano, & antequam An. 1532. ederetur, Ratramnum in præfatione ad libros de veritate Corporis & Sanguinis Chrifti contra Oecolampadium Colon. 1527. laudavit inter fcriptores Catholicos de illo argumento, Joannes Fifcherus, Epifcopus Roffenfis. Prodiit primum Coloniæ 1532. 8. apud Joannem Prael fub titulo: *Bertrami Presbyteri*, *ad Carolum Magnum Imperatorem*, & cum præfatione Leonis Judæ, interpretis (*d*) *Germanice* eodem An. 1532. Tiguri. Deinde Latine iterum Genevæ 1541. 8. & in Microbresbytico An. 1550. atque Orthodoxographis prioris edit. An. 1555. & cum Pafchafio Ratberto Coloniæ 1551. 8. & in Gvilelmi Feugverci Opufculis Lugduni Batavorum 1579. 8. & in Catalogo teftium Veritatis edit. Sim. Goulartii, Genevæ 1608. fol. & cum notis Joannis Lampadii, Bremæ 1614. 8. Hinc, ut alias editiones Hendreichio pag. 543. notatas prætercam, poft Gallicas verfiones An. 1550. 1558. 1560. 1619. 1653. etiam Latine & *Gallice*, Petro Allixio interprete, Parifiis An. 1672. 4. & ex Jacobi Boilavii (*e*) verfione Gallica, cum præfatione & notis, Parifiis 1686. 12. & Latine cum vindiciis adverfus Johannem Harduinum (qui Ratramnum hæreticis (*f*) adfcripferat) 1712. 12. (*g*) Nec minus poft verfiones *Belgicas*, Roterod. 1610. Ultraject. 1620. atque *Anglicas* (*h*) & cum verfione *Anglica* Clariffimi Gvilelmi Hopkinfii (*i*) Canonici Worceftrienfis, Londini 1686. 12. 1688. 8. cum eruditis de Ratramno & ejus doctrina, adverfus Boilavium aliofque Romanæ Ecclefiæ doctores, differtationibus. Atque ex hac Anglica edi-

(*a*) Vetus Scriptor Anonymus de Euchariftia a Ludovico Cellotio S. J. editus cum notis A. 1655. Mabillonius Sec. IV. Benedictin. Parte II. præf. p. 45. num. 83. & pag. 80. itineris Germanici. Colomef. pag. 688. feq. Operum, ubi & de aliis Codicibus MSS.

(*b*) Inde Joannes Lampadius *Bertramum* infcripfit confenfum Ecclefiæ de verbis S. Cœnæ.

(*c*) Jacobus Bafnage in Hiftoria Ecclefiaftica dogmatica, quam Gallice edidit XVI. 7. Tomo II. pag. 933. & Cancellarius Tubingenf. D. Chriftophorus Matthæus Pfaffius de S. Euchariftia adverfus Ludovicum Rogerium pag. 27. feq.

(*d*) Abraham Ruchat Tom. IV. Hift. de Reformation de la Sviffe pag. 207.

(*e*) Du Pin Tom. XIX. Biblioth. Ecclef. pag. 68. Acta Eruditorum A. 1687. pag. 43. Nouvell. Rep. Lettr. p. 125.

(*f*) In Differtatione de Sacramento Altaris p. 165. 193.

(*g*) Journal des Savans A. 1712. p. 646.

(*h*) Plurium Anglicarum verfionum editiones exftare teftis Caveus, qui erudite de hoc fcriptore ad An. 840. Idem inter alia notat Ælfricum in homilia Pafchali ex Ratramno multa ad verbum repetiiffe, quod ad oculum quoque Hopkinfius demonftravit.

(*i*) Anton. Wood Athenæ Oxon. Tom. II. pag. 1074.

editione, præmissis etiam illis dissertationibus Gallice versis, libellus Ratramni Latine & *Gallice*, Amstelodami 1717. 8. Quanquam vero *Joannes Scotus* quoque, ejusdem Caroli Calvi jussu in eandem sententiam librum de Corpore & Sanguine Domini scripsit, mire probatum Berengario, ut infra in *Joanne Scoto* sum dicturus: qui inter sanctos in quibusdam Martyrologiis 4. Idus Novembr. adscribitur: tamen verisimilius est, cum Berengarius illum coactus fuisset in Concilio Vercellensi An. 1050. damnatum, comburere in Concilio Romano An. 1059. intercidisse potius, quam contra fidem tot Codicum, contra diversitatem genii scribendi, qui in Scoti scriptis deprehenditur, & contra alias rationes a viris doctis allatas, Ratramno huic, librum quem habemus, eripi, Scotoque (*a*) tribui debere. Scriptis prohibitis accensent Indices Romanus, Tridentinus, Hispanicus Qviroga: Belgicus autem interpretatione adjuvandum judicat. Vide Usserium de Ecclesiarum successione pag. 48. seq. & Dallæum de usu Patrum pag. 111. seq. Itaque Latinus Latinius Tom. I. Bibliothecæ sacro-profanæ p. 110. testatur se Bertramni librum libro Paschasii de eodem argumento subjunctum percurrisse, *immemorem, in indice notatum hæreseos nomine: Quare post agnitum errorem meum, projeci libellum, & a summo Pœnitentiario curavi me absolvendum Reverendissimo Cardinali Vormiensi.*

Scripsit præterea hic Ratramnus ad eundem Carolum Calvum *libros duos de Prædestinatione*, in quibus cum Godschalco facit, ab Hincmaro aliisque oppugnatus. Edidit Gilbertus Mangvinus inter Scriptores noni sæculi, qui de Prædestinatione & Gratia scripserunt, Parisiis 1650. 4. unde recusi Tom. XV. Bibliothecæ Patrum Lugdunens. pag. 442. Confer Usserii & Cellotii Historiam Godeschalci.

Contra Græcorum Romanam Ecclesiam infamantium errores, ad Nicolaum I. Pontificem Romanum, libros IV. Photii Epistolæ potissimum oppositos, quorum tribus primis integris tractat de processione Spiritus Sancti. Edidit Dacherius Tomo secundo Spicilegii. (Tom. I. editionis novæ pag. 63.)

De partu Virginis, seu *de Nativitate Christi*, modo communi & naturali non clauso B. Virginis utero facta. Cui Paschasius Radbertus libellos duos de partu Virginis pro contraria sententia opposuit. Paschasium respiciunt verba Ratramni in præfatione: *Obsecro reverentiam tuam, ut ad suggestionem parvitatis nostræ respondere non graveris*. De Controversia illa vide B. Ittigium de Bibliothecis Patrum pag. 169. & quos laudat Mabillonium Sec. IV. Benedictin. Parte 2. Præfat. cap. 3. & Tom. II. Annalium Benedictin. ad Annum 844. pag. 652. seqq. & Natalem Alexandrum Sec. IX. & X. Parte II. Dissertat. 13.

Epistola ad Rimbertum Presbyterum *de Cynocephalis*, quod non sint Adæ posteris deputandi. Edita ex Codice Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis, ab erudito Viro Gabriele Dumont in dissertatione de Cynocephalis inserta Tomo sexto Historiæ Criticæ Reipublicæ Litterario-Massonianæ, editæ Gallice Amstelodami 1714. 12. pag. 188. 196.

Liber *de anima*, quod non omnium hominum una sit anima, ut Marianus Scotus ex loco quodam Augustini de quantitate animæ affirmaverat. Hic liber, quem habuit, edereque voluit Mabillonius, exstat etiam MS. in variis Angliæ Bibliothecis.

Ex Hincmari libro de una & non trina Deitate Tom. I. Operum pag. 413. & 438. constat Ratramnum cum Godeschalco defendisse, & Hilarii atque Augustini dictis confirmasse verba veteris hymni: *Te trina Deitas unaque posci-*

Hh 2 *mus*,

(*a*) Ut a Petro de Marca Epist. ad Dacherium, ante Tom. II. spicilegii, & novæ editionis Tom. III. pag. 852. & ab Anselmo Parisio dissertatione adversus Allixium cap. 5. T. IV. perpetuitè de la Foy Parte 2. pag. 198. seqq. Joanne Harduino &c. Omitto suspiciones parum credibiles eorum, qui auctorem comminiscuntur, vel antiquiorem multum, ut Prosperum, vel ducentis annis juniorem & vel Berengarium ipsum, vel ex ejus sectatoribus aliquem.

mus, pro quo Hincmarus maluit *Te summa Deitas*. Liber autem, quo id a Ratramno factum, ad nos non pervenit.

Bertrandus Agerius, Minorita, Episcopus Adjacensis in Corsica Insula, inde Glandatensis, & ab Anno 1371. ad 1392. Cardinalis Clementi septimo in schismate adversus Urbanum VI. amicus. Vide Waddingi Annales ad Annum 1371. n. 11. Scripsit teste eodem Waddingo *contra hæreses sui temporis*.

Alius *Bertrandus de Turre nobili*, quem cum superiore quidam confundunt, inter Minoritas sive Franciscanos *Doctor famosus*, atque ab Anno 1319. Archiepiscopus Salernitanus, & ab Anno 1320. ad 1334. Cardinalis. Scripsit *in IV. libros Sententiarum*. *Sermones Epistolares*, sive in Epistolas Missalis, excusos Argentinæ A. 1501. *Sermones in Evangelia, de tempore*, & *Sermones de Sanctis*, ac *Quadragesimales*. *Collationes Theologicas*. Tractatum de *paupertate Christi & Apostolorum*. Vide Trithemium cap. 548. Waddingi Annales Minorum ad Annum 1317. num. 2. seq. 1319. num. 13. 1320. num. 5. 1328. num. 18. & Bibliothecam pag. 60. Sermones hujus Bertrandi plus semel editos Argentorati ac Parisiis & in pluribus Bibliothecis MStos notat Pelhestrius, remarques Critiques sur les Essais de Litterature Paris 1703. 12. pag. 71. seq. Vide & Raynaldum ad Annum 1317. n. 32. * Hujus viri tractatus *de paupertate Christi, & Apostolorum* nihil forte est aliud, quam brevis disputatio legenda in codice quodam manuscripto Bibliothecæ Felini in Bibliotheca Canonicorum majoris Ecclesiæ Lucensis. Est autem codex hœdinus sæculo XV. scriptus, in quo disquisitio illa hunc titulum præfert. *Quæstio disputata, ut credo, per D. Fr. Bertrandum de Ordine Minorum Divina providentia Cardinalem, & Episcopum Tusculanum coram Papa* Incipit: *supposito quod paupertas evangelica*.

Antonius Bertrandus JCtus circa Annum 1467.

Bertrandus Casæ Dei Monachus, Scriptor libri tripertiti de Vita B. Roberti, fundatoris & Abbatis Casæ Dei, defuncti Anno 1168. (*a*) qui exstat in Labbei Bibliotheca nova MSS. Tom. II. p. 637. & cum Henschenii notis, in Actis Sanctor. 24. Apr. Tom. III. p. 326.

Bertrandus de Deucio, Uticensis Diœcesis, & Cardinalis, defunctus A. 1353. Octobris 21. Hic Vitam & Passionem Christi Salvatoris Latino Carmine Sapphico cecinit, sicut *Bertrandus Apoberius* Soterologium, sive Vitam Servatoris nostri versibus descripsit elegiacis, quam Gesnerus memorat editam Paris. in 4.

Bertrandus Mediolanensis, Ordinis Minorum, Cardinalis & ipse circa Ann. 1325. Videndum sitne hic Trithemio laudatus diversus a Bertrando de Turre, de quo jam dictum, nam & tempus & Religio & dignitas congruit, & hic quoque traditur scripsisse Sermones in Epistolas & Evangelia annua & de Sanctis, & Commentaria in IV. libros sententiarum.

Bertrandus, sive *Beltrandus de Monte Faventino*, JCtus, qui in Monte Pessulano, Civitate Galliæ Narbonensis docuit, obiitque exinde Cardinalis A. 1348.

Alius, ni fallor, *Bertrandus*, JCtus, quem Hispanum vocat, & in Clementinas scripsisse refert Nicolaus Antonius ex auctario Bibliothecæ Gesnerianæ.

Bertrandus Lagerius de Figiaco, vide supra, *Bertrandus Agerius*.

Bertrandus Parayate, Tolosanus, Theologus Augustinianus circa Annum 1420. Scripsit teste Philippo Elssio pag. 128. Encomiastici Augustiniani, in Actus Apostolorum, Epistolas Canonicas & Apocalypsin: & Milleloquium Veritatis (ex Operibus Augustini) cœpit, perinde ut Augustinus Triumphus quoque & Bartholomæus Augustinianus, de quo supra pag. 180.

Bertrandus Pastoris, Tolosanus, Augusti-

(*a*) Labbeus Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 659.

gustinianus, Philosophus circa Annum 1390. scripsit eodem Elssio notante in priora Analytica & in Topica Aristotelis & de Ecclesiastica Veritate, Potestate & Paupertate. sive de triplici Ecclesiæ bono.

Petrus Bertrandus, Episcopus Nivernensis, & ab Anno 132. Æduensis, sive Augustodunensis, (*a*) & ab Anno 1331. ab 1349. Cardinalis, scripsit, præter *Responsa* varia, Actionem *de origine & usu Jurisdictionis Ecclesiasticæ & Secularis*, Parisiis 1495. & Tom. XII. Oceani Juris pag. 408. & in Goldasti Monarchia Imperii, Tomo II. pag. 1361. Huic scripto in Bibliothecis Patrum Parisiens. & Goloniens. & in novissima Lugdunensi Tom. XXVI. additus etiam alius libellus *contra Petrum de Cugneriis*, super facto Prælatorum Ecclesiæ Gallicanæ pro ejusdem Ecclesiæ libertate. * Nescio quid sint Decretales Petri Bertrandi Archiepiscopi Ebredunensis, quæ extant in codice MS. Bibl. Vatican. Montfauc. Bibl. MSS. pag. 924. Forte tamen nihil sunt aliud, nisi ejus glossæ in Decretales, & clementinas, quas in Gemmeticensi Bibliotheca extare notat Montfaucon ibidem Tom. II. pag. II. pag. 911. *tabula super Decretum* in cod. S. Gratiani Turonensis ibid. pag. 1277. In Bibliotheca Laudunensi est *Apparatus sexti libri Decretalium*.

Præter responsum ad Petrum de Cugnieres in cod. MS. D. Ranchini, extitisse notantur duæ aliæ pro ecclesiasticis responsiones. Ibid. pag. 1374.

Bertrandus Pontigniacensis, Ordinis Cisterciensis circa Annum 1247. scripsit jubente Abbate suo Johanne, de Vita & miraculis S. Edmundi Archiepiscopi Cantuariensis, defuncti An. 1241. & sanctis adscripti (*b*) An. 1246. Auctor etiam antiphonarum aliorumque, quæ in Officio illius Archiepiscopi 16. Cal. Decembris. Confer Carolum de Visch in Bibliotheca Cisterc. pag. 54. & Angliam Sacram Tomo I. pag. 115.

Bertrandus de Porto, (de Poyet, sive di Poggieto) Cardinalis ab Anno 1315. ad 1346. scriptor dissertationis de factionibus *Gvelphorum* & *Gibellinorum*, Apologiæ contra *Occamum*, & Annotationum in doctrinam Petri Olivi de Paupertate.

Raymundus Bertrandus hæreticus, cujus mentio in Epistola Clementis IV. An. 1266. apud Edmundum Martene Tom. II. Anecdotorum p. 276.

Bertrandus e Trillia, vide supra, *Bernardus* pag. 234.

Bertrandus de Turre, vide paullo ante, pag. 244.

Bertruccius Medicus Lipsiensis circa Annum 1452. cujus *Collectorium in parte practica Medicinæ*, & ex eo *Tractatus de Venenis* MS. in Bibliotheca Paulina Lipsiensi. Vide B. Joachimi Felleri Catalogum pag. 272. Idem videtur *Bertrusius*, cujus Collectorum librum memorat Sanderus inter Medicos in MStis Codicibus Belgi Parte II. pag. 89.

Besnensis Abbatiæ Chronicon. Vide *Johannes Monachus*. Multa eadem in Chronico *Sanbenigniano*, quod & ipsum Dacherius vulgavit.

Antonius de *Betonto*, (sive *Bitonto*, supra p. 122.) Apulus Butontinus, Ord. Minorum, qui post Annum 1440. Theologiam docuit Ferrariæ, Bononiæ & Mantuæ, & An. 1460. absolvit *Summam Theologiæ*, quæ MSta in Bibliotheca Regis Christianissimi. Ejusdem *Tractatum de causis, quare Deus peccabile fecit genus humanum*, & *Speculum animæ* scriptum A. 1449. Waddingus pag. 30. Bibliothecæ Fratrum Minorum commemorat. *Quæstiones Scholasticæ Theologicæ in Epistolas & Evangelia totius anni tam de tempore, quam de Sanctis*, plus simplici vice editæ Lugduni cum Postillis Nicolai Lyrani: Sicut Sermones Dominicales quoque Argentorati 1495. & Quadragesimales Lugdu-

(*a*) Vide Labbeum Tom. II. de S. E. p. 185. seq.

(*b*) Vide Matthæum Westmonasteriensem pag. 330. & 305.

duni 1496. Vide Oudinum Tom. III. p. 2469.

Martinus de Betonto, Ordinis Praedi-torum An. 1353. qui praeter Commentaria Logica, Physica, & Metaphysica traditur scripsisse de peste & regni Neap. aerumnis ad Ludovicum Regem Hungariae.

Beulanus Presbyter, Britannus, Nennii Cambrorum Apostoli, post Eluodugum Magister, circa Annum Christi 600. cujus liber *de Genealogiis Gentium* a Baleo Centur. I. 71. & a Pitseo pag. 104. memoratur.

Bicinus de statu Monachorum, MS. in Bibliotheca Helmstadiensi, teste B. Polycarpo Leysero in Historia Poetarum medii aevi pag. 1125. Incipit:

Olim nostrum Ordinem Principes laudabant,
Et Romani Principes ipsum honorabant,
Grata privilegia gratis nobis dabant
Et praeter suffragia nihil postulabant.

Joannes Biclariensis. Infra, *Joannes*.

Andreas Bilius, sive de *Biliis*, Mediolanensis, Augustinianus, Senis diem obiit circa Annum 1435. Vide supra in *Andrea* pag. 91. seq. & Diarium Eruditorum Italiae Tom. IX. pag. 179. seq. ubi inter alia affertur hoc ejus elogium ex Joannis Schiphovveri Chronico Oldenburgensium Archicomitum apud Meibomium Tomo II. Rerum Germanicarum pag. 164. seq. *Hic tam universalis homo fuit, ut Graecam, Hebraicam, Latinamque linguam haberet optime cognitam. Hic e duabus primis in nostram multa traduxit, & in arte oratoria alter Cicero, in Philosophia secundus Aristoteles, in Theologia Patris sui Augustini pedissequus perfectus erat. Quaestiones de anima, interpretationes Evangeliorum: Longobardorum & maxime Mediolanensium historias & alia multa apte & distincte composuit.*

Bindus Senensis, Ordinis Minorum circa Annum 1300. cujus Sermones de tempore & de Sanctis a Waddingo memorantur.

Stephanus Birchingtonus ex vico de Birchington in Insula Taneto, Sacerdos & Monachus Ordinis Benedicti, Cantuariensis, cujus *Historiam de Archiepiscopis Cantuariensibus* a prima Sedis fundatione An. Christi 597. usque ad Annum 1369. edita ab Henrico Warthono Tom. I. Angliae sacrae pag. 1. 48. Auctiore hac Historia A. 1382. secundis curis a Birchingtono recensita usum Jo. Jocelinum idem Warthonus observat, qui dolet in eam se non incidisse: erroris autem arguit Pitseum, (*a*) qui pag. 910. ex Jocelini loco male intellecto Birchingtonum auctorem facit *Catalogi Episcoporum Eliensium*. Ejusdem, ut non dubitat Warthonus, Birchingtoni sunt, quae in eodem Codice MS. reperit, necdum edita *Historia de Regibus Anglorum* ad Annum 1367. *De Pontificibus & de Imperatoribus Romanis* ad Annum 1378.

Birgerus Gregorii, Archiepiscopus ab Anno 1366. ad 1383. Upsaliensis. Tradidit *Historiam Ecclesiasticam*, quam impense laudat Joannes Magni Lib. 4. de vitis Pontificum Sveciae. Utrum vero ea universalis fuerit, (inquit in spicilegio suo Joannes Hallervordus) cum amplius non extet, merito dubitat doctissimus Schefferus, descriptione Upsaliae pag. 401. & ad Chronicon Archiepiscoporum Upsaliensium p. 84. Publicavit quoque Birgerus hic primus *S. Brigittae* Wadstenensis, sub Legendae Titulo, (*b*) Historiam: imo si Olai Magni verbis, quae in addendis ad praedictam Joannis historiam profert, fides tribuenda, hic ipse eam totam composuit, quae deinde varie interpolata fuerit, ut tradit Baazius in Historia Eccles. Sveciae p. 124. Etiam Vitam

(*a*) Pitseum secutus Vossius pag. 541. *Brinckingtonum* appellat.

(*b*) Ericus Benzelius Episcopus hodie dignissimus Lincopensis notis ad Joannis Vastrovii vitam Aquiloniam pag. 70. monet nihil aliud esse quam *hymnum* laudibus Brigittae dicatum & in breviario Upsaliensi adhuc obvium, qui incipit: *Brigitta matris inclytae*. Adde pag. 58. ubi Historia alia similiter pro hymno accipitur.

tam *S. Botvviti* Martyris fcriptam ab hoc Birgero idem Scheferus notavit pag. 10. de Svecicis Scriptoribus. Sed & hæc intelligenda de hymno, qui exftat in breviario Strengnefienfi atque incipit: *triumphantis militiæ*.

Amalricus Augerius de Biterris. Supra *Amalricus* p. 81.

Bartrandus de *Blancafort*, Militiæ Templi Hierofolymitani Magifter circa Annum 1230. Ejus Epiftolæ ad Ludovicum IX. Francorum Regem, in Geftis *Dei* per Francos Tom. I. pag. 1176. 1178. 1181.

Hugonem Blancum Gregoriomaftigem, etiam *Album* dictum, eundem effe cum *Benzone*, Albæ Epifcopo, de quo fupra pag. 210. feq. parum credibilis conjectura eft viri docti in præfatione ad Tomum nonum reliquiarum MSS. omnis ævi diplomatum pag. 17. Vide infra in *Hugone*.

Blandinus Monachus fcripfit *de Miraculis S. Agathæ* Virginis, quæ martyrium apud Cataneenfes in Sicilia An. 241. obiiffe & corpus ejus translatum Anno 1040. Conftantinopolin, inde An. 1126. Catanam relatum effe fertur. Exftat fcriptum in Actis Sanctorum 5. Febr. Tom. I. p. 643.

Michael Blangvangn Cornubienfis Anglus, (Pitfeo pag. 322. & Voffio pag. 474. *Blaunpainus:* Ravifio Textori, qui verfus ejus in fuo Cornu Copiæ laudat, *Michael Anglicus*) circa Annum 1244. fcripfit, eodem Voffio tefte, *Hiftoriam Normanniæ*, quam alii ignorant, Oudinus fcriptam ab eo non poteft fibi perfuadere Tom. III. pag. 441. ubi de *poematibus* ejus, quæ in Bibliothecis Angliæ fervantur, in quibus contra Henricum Abrincenfem, & de Hugone Claromontenfi Epifcopo, de Odone Belluacenfi, Fulcone Epifcopo Londinenfi &c.

Petrus de Blarrorivo, Parifienfis, Auctor *Nanceidos*, five librorum fex, hexametris verfibus fcriptorum de bello Nancejano, in Annalibus Francicis Anno 1474. feq. non ignobili, qui primum impreffi in celebri Lotharingiæ pago Divi Nicolai de Portu 1518. fol. & Gallicis deinde verfibus redditi a N. C. Romano. Falluntur, qui hanc Nanceidem Gvilelmo Parifienfi tribuunt, vel excufam ajunt A. 1476. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2674. & Gruteri Delicias Poetarum Gallorum Tom. I. pag. 545.

Blafius Andernarius, aliis *Andromari*, Gallus Carmelita circa Annum 1378. quem Trithemius cap. 689. refert fcripfiffe Quæftiones & Collationes five Sermones, & fuper fententias commentaria.

Blafius, qui circa Annum 1300. confignavit vitas quorundam Sanctorum. Vide Acta Sanctorum Tom. VI. Maji pag. 51. & pag. 54. ubi *Vita S. Zenobii* Mediolanenfis.

Armegandus, aliis *Ermengardus Blafii*, Medicus Gallus in Montepeffulano, qui circa Annum 1280. ex Arabico Latine vertit fcripta Avicennæ & Averrois. Vide Colomefium in limine Galliæ Orientalis.

Blafius Cæfenas rituum Pontificii Sacelli Magifter, cujus *Diaria Pontificia* MSta evolvit Cangius.

Joannes Baptifta a S. Blafio, JCtus Patavinus, qui ab Anno 1457. jus docuit ufque ad Annum 1492. quo diem obiit. Ejus *de actione & ejus natura*, quod juvenis & tyro fcripfit, extat in Tomo III. Oceani Juris Parte II. pag. 43. Idem *Catalogum JCtorum*, five Juris Interpretum, exemplo Baldi Ubaldi compofuit, & Tractatum pro montibus Pietatis, Confilium in materia divifionis feudi, aliaque, quæ apud Pancirollum lib. 1. c. 118. & M. Mantuam p. 454. videantur.

M. Blafius, Ordinis Minorum, cujus *Circium*, nefcio cujus argumenti librum, in Bibliotheca Sangermannenfi bis exftare Cangius teftatur.

Blafius Ortizius, in Decretis Doctor & Canonicus Toletanus, Auctor *Itinerarii Alexandri VI.* An. 1523. Adriani VI. an. 1522. ab Hifpania Romam uf-

usque, quod lucem vidit Toleti An. 1546. & in Baluzii Miscellaneis Tom. III. pag. 351. 470.

Otto de S. Blasio, Monachus Ordinis Benedict. in Diœcesi Constantiensi, qui conscripsit Chronici Ottonis Frisingensis continuationem ab Anno 1146. usque ad Annum 1209. cum eodem editam ab Urstisio. Johannes vero Heroldus etiam evolvit aliud ejus scriptum, cui titulus: *Ottonis a S. Blasio Chronica prima*. Libri series, inquit Heroldus, omnes sacræ historiæ genealogias ad Timotheum, Titumque Pauli discipulos usque figuris pulchre distinguit. Opus sane elegans & non contemnendum. Incipit: *Considerans historiæ sacræ prolixitatem, nec non difficultatem*.

Blegabridus Langvaridus Cambrensis, præter *locos communes*, quos Pitseus pag. 172. Commemorat: *Leges Ecclesiasticas Hoeli Dha*, sive *Boni*, Regis Walliæ circa Annum 940. latas Latine vertit, editas a Speelmanno Tom. I. Concil. Britanniæ pag. 408. 413. atque in Conciliorum editione Regia Tom. XXV. Labbei Tom. IX. Harduini Tom. VI. & Veneta Coleti Tom. XI.

Flavius Blondus Foroliviensis (di Forlì) ex Ravaldinorum familia, Pontificum Max. Eugenii IV. Nicolai V. Callisti III. & Pii II. Secretarius, majoribus dignitatibus Ecclesiasticis admovendus, nisi uxorem Paulam habuisset, ex qua filios quinque litteris ornatos reliquit, defunctus Romæ Anno 1463. ætatis 75. Erudite de Blondo Vossius pag. 585. cui jungendæ Apostoli Zeni observationes Tom. XII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 370. seqq. & Martinus Hanckius de Romanarum rerum Scriptoribus lib. I. pag. 201. seq. & lib. II. pag. 341. seq. In Operibus Blondi junctim editis Basileæ 1559. fol. continentur:

Romæ triumphantis libri X. quorum I. & II. de veterum Romanorum Religione: III. IV. V. Republica: VI. VII. Militia: VIII. IX. X. triumphis, moribus & institutis.

Romæ instauratæ, qualis post crebras vastationes fuit Blondi temporibus, *libri III.*

De origine ac gestis Venetorum liber, ex editione Veronensi 1481. fol.

Italia lustrata, sive *illustrata* per regiones, seu provincias XVIII.

Historiarum ab inclinato Romano Imperio, & Roma per Alaricum Gothorum Regem Anno Christi 410. capta usque ad Annum 1440. *Decades tres*, libri XXXI. Decadum duarum priorum, quæ in Anno 1400. desinunt, Epitomen composuit Æneas Sylvius, postea Pius II. Papa, quæ legitur in ejus Operibus pag. 144. 281.

In Diario Eruditorum Italiæ Tom. XII. pag. 376. memorantur Blondi scripta, quæ lucem non viderunt: *Liber de locutione Romana* ad Leonhardum Aretinum: *Historia Foroliviensis*, & *Consultatio an bellum vel pax cum Turcis magis expediat Reipublicæ Venetæ*. Hic est Blondus, cui Brutum Ciceronis debemus, ut ipse refert in Italia illustrata pag. 346. *Nos vero cum publicis patriæ tractandis negotiis adolescentes Mediolanum adiissemus, Brutum de claris Oratoribus primi omnium mirabili ardore ac celeritate transcripsimus, ex quo primum Veronam Gvarino, post Leonhardo Justiniano Venetias misso, omnis Italia exemplis pariter est repleta*.

Bobini Chronicon, infra, *Boniti*, sive *Bonizzi*.

Bobolenus Presbyter & Monachus Grandivallensis in diœcesi Basileensi sub extremum sæculi septimi, scripsit *Vitam S. Germani* Abbatis primi Grandivallensis & circa Annum 677. lancea transfossi Martyris, quæ exstat in Actis Sanctorum 21. Febr. Tom. III. p. 263. & in Mabillonii Actis Benedictin. Sec. 2. p. 511.

Joannes Boccacius, natus Certaldi in Tuscia An. 1313. & A. 1375. ibidem mortuus, Vir ingenio nobilis potius, quam genere, vel dignitatibus: a Leontio Pylato Thessalonicensi edoctus Homerum amare atque intelligere, a Petrar-

trarcha operam dare omni liberali doctrinæ atque eloquentiæ, cum quo Magistro suo *Etrusci sermonis elegantiam ad summum perduxisse* judicatus est ab Erythræo pinacotheca tertia pag. 219. Monuit eum S. Petrus Petronus, ne scriptis suis præberet exemplum nequitiæ, qui etiam mortem ei instantem prædixisse traditur in Actis Sanctorum Maji Tom. VII. pag. 228. Illius autem nequitiæ in Hetruscis fortasse aliqua, in Latinis ejus scriptis vestigia vix ulla exstant, quæ non alia quantum novi typis exscripta, quam hæc quinque:

1. *Genealogiæ Deorum*, *libris XV.* ad Hugonem, Hierusalem & Cypri Regem: quas Lud. Vive judice (*a*) in unum corpus redegit felicius, quam illo erat seculo sperandum, tametsi in interpretandis fabulis sæpe est nimius, frigidusque. Prodiere Regii Lepidi 1481. fol. Vicentiæ 1488. Venetiis 1497. & per Augustum de Zannis 1511. & cum notis Jacobi Micylli Basileæ 1530. Et Italice a Joanne Betussi Venetiis 1553. 1564. 1581. 1585. & ex Georgii Valentini recognitione 1606. 1617. 1627. 1644. 4. nec non Gallice Parisiis 1531. fol. Libri XV. capite sexto laudat scriptores recentes, quibus usus est, *Paulum* Perusinum maxime, custodem Bibliothecæ Roberti, Hierusalem & Siciliæ Regis, quem, ait, *librum Collectionum* scripsisse, *in quo quicquid de Diis Gentilium non solum apud Latinos, sed etiam apud Græcos inveniri potest, adjutorio Barlaæ*, sive Barlaami Græci, *collegit*. Laudat præterea Petrarcham, quem *venerandissimum Præceptorem* appellat, & *Leontium Pylatum*, de quo & capite septimo, & *Andalum* de Nigro, Januensem, cujus plura ait exstare *opuscula Astrorum*, *Cœlique motus ostendentia*: tum *Dantem Aligerium* & *Barlaamum* Basilii Cæsariensis Monachum, & *Paulum* Geometram, civem suum.

2. *De montium & sylvarum nominibus*, *fontibus*, *lacubus*, *fluminibus*, *stagnis*, *paludibus*, *nominibus maris*: sæpius prodiit cum Genealogiarum opere, ut Venetiis 1497. 1511. 1514. &c. Vibio Sequestri Boccacium multa debere, quem nominare præteriit, a Vossio jam cap. XI. §. 11. de Philosophia, aliisque notatum.

3. *De claris mulieribus* liber, in quo non neglexit Johannæ Papissæ mentionem facere. Bernæ 1539. fol. atque alibi. Exstat & translatus hic liber Gallice, Italice, Hispanice & Germanice. Vide Hendreichium pag. 609.

4. *De casibus Virorum & Fœminarum illustrium libri X.* Augustæ Vindel. 1544. & Parisiis fol. Etiam hoc opus versum Gallice Lugduni 1483. fol. Anglico etiam metro in Bibliotheca Bodlejana, & Italice interprete Johanne Betussio, cum auctario Francisci Serdonati.

5. *Historiæ Romanæ Compendium* usque ad Neronem, Venetiis 1534. & 1549. 8. Coloniæ 1534. 8. Argentorati 1535. Confer Martinum Hanckium de scriptoribus rerum Roman. cap. 43.

Inter Hetruscas ejus lucubrationes decantatissimum est, quod circa Annum 1350. composuit, *Decaemeri*, sive centum novellarum relationum opus, quarum prima editio Florentina Anni 1470. (*b*) fol. quam secutæ Veneta 1492. Florentina apud Juntas 1527. tum Venetæ 1538. 4. & 1541. 4. recensente *Ludovico Dulci*, & 1542. 4. *Antonio Brucioli*, & 1546. 4. *Francisco Sansovini*, atque iterum Venetiis 1550. 4. & 1552. 4. cum notis & indicibus Ludovici Dulcis, & 1557. 4. ex recensione *Hieronymi Ruscelli*, & Lugduni 1552. 12. cum Annotationibns (*c*) ex prosis *Petri Bembi* repetitis, & Florentiæ 1573. 4. editio ad censuram *Indicis Tridentini* emendata: ad quam

 An-

(*a*) Lib. 3. de tradendis disciplinis.

(*b*) Confer Epistolam *Bonamici* raccolta d' opusculi scientifici Tom. I. pag. 379. seqq. Journal des Savans A. 1727. Juin pag. 198. nec non *Rollii* An. 1730. Septembr. pag. 49. Mem. de Trevoux A. 1727. p. 1611.

(*c*) Tre discorsi di Girolamo Ruscelli a Lud. Dolce, intorno al Decamerone del Boccacio &c. Venez. 1553. 4.

Annotiones (*a*) separatim vulgatæ ibidem 1574. 4. Editio integrior curante *Leonhardo Salviato*, An. 1582. & 1587. apud Juntas, ad Amaretti Mannelli autographon Anni 1384. comparatæ, cujus Salviati Observationes (*b*) etiam viderunt lucem Venetiis 1584. 4. Exstat quoque Veneta 1612. 4. cum *Hieronymi Ruscelli* notis, ex recensione Ludov. Groti, Florentina An. 1627. Amstelodamensis 1663. 12. & Lond. 1726. 4. cum *Rollii* editoris notis, insistens vestigiis editionis Anni 1527. Nec non Neapoli 1719. 4. duobus Voluminibus, quam secuta editio melior cæterorum plerorumque Hetruscorum Boccatii Scriptorum, ibidem 1724. 4. quatuor Voluminibus, curante nescio quo, cui sub nomine *Cilenii Zacclori* placuit delitescere. Restant adhuc *la Teseide*, & il *Filostrato*, poema in ottava rima, ut vocant, cujus generis carmen primus Boccatius Italos, notante Crescimbenio docuit, sicut Epicum quoque: nec non Epistolæ quædam. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXXVI. pag. 368. Decaemeri exstat etiam versio *Germanica*, Augustæ Vindel. 1490. fol. & Sigismundo Feyerabend curante, Argentor. 1561. fol. & *Gallica* Antonii de Macon, Parisiis 1559. 8. & *Hispanica*, excusa Medinæ Campi 1543. & Vallidoleti 1550. fol. & *Belgica* Harlem. 1564. 8.

De Boccacio plura editores Franciscus Sansovinus aliique, qui vitam ejus vel elogia scripsere, Jovius pag. 13. Papyrius Massonus Tom. II. elog. pag. 185. Boissardus Tom. I. imagg. pag. 96. Bullartius Tomo I. Academiæ Scientiarum pag. 262. Michael Pocciantus & Julius Niger de Scriptoribus Florentinis pag. 269. Bælius in Lexico, Justus Fontaninus de Eloquentia Italica pag. 90. Bailletus in judiciis Tom. II. Parte II. p. 49. 52. &c. * Inter veteres Græcorum librorum interpretes accensendum esse Boccacium nunquam legi. Deberi tamen illi versionem ex Græco libelli Aristotelis nomen præferentis inscripti *de admirandis narrationibus* docuit me Laurentius Abstemius Maceratensis in libello *de verbis communibus* juncto libello Hecatomytium secundo. Ita enim ille: *Joannes Boccatius vir ætatis suæ doctissimus sequor ejus* (verbi prosequor) *simplex in patiendi significatione posuit in libello Aristotelis de Admirandis auditionibus, quem e Græco in latinum convertit*. Hæc forte versio non altera est ab ea, quæ legitur in vulgatis Aristotelis latinis codicibus ab ignoto auctore data.

Radulfus Bocking, Anglus, Ordinis Prædicatorum, scripsit *Vitam S. Richardi* Cicestriæ in Anglia Episcopi, editam in Actis Sanctorum 3. April. Tom. I. p. 282.

Petrus Boerius, Narbonensis, Doctor Decretorum, & ex Abbate Anianensi Ordinis Benedicti Episcopus Urbevetanus ab Anno 1364. & ab Anno 1370. Vasionensis, atque iterum Urbevetanus An. 1376. qua sede pulsus An. 1378. ab Urbano VI. cum Clementi VII. contra ejus partes favisset, rediit in Galliam & Sacellanus Caroli VI. Regis An. 1380. obiit. Scripsit *Commentarium duplicem in Regulam S. Benedicti*, unum ad Dominos sacri Provincialis Capituli Monachorum Nigrorum præsidentes, & alterum ad Carolum V. Regem Galliæ, quem etiam misit ad Monachos S. Scholasticæ de specu. Vide Ughellum Tom. I. pag. 1474. & Oudinum Tom. III. pag. 1123. seq. Deinde Commentarium *in Benedictinam*, sive Constitutionem Papæ Benedicti XII. pro Ordine Benedictino, & super extravagante, *Pastor Bonus*. Quod autem memorat Possevinus, *Speculum Monachorum*, non diversum esse puto a Tractatu *de Professione Monachorum*, quod MS. Lipsiæ in Paulina notatur in Catalogo ejus Bibliothecæ pag. 198. ubi Boerius scribitur Abbas S. Am-

(*a*) *Annotationi e discorsi fatti dalli Deputati di loro Altezze Serenissime de' Medici*.

(*b*) Avvertimenti della lingua, sopra 'l Decamerone, da Lionardo Salviati.

S. *Ammani*, typorum vitio, pro *Aniani*. Etiam librum *de signis locutionum* ei tribui video. Sed præcipuum ejus opus *de Vitis Pontificum* ad Carolum VI. Galliæ Regem, quod MS. in Regia & aliis Galliæ Bibliothecis. Vide Petrus Boerius.

Anicius Manlius Torquatus Severinus Boethius, Vir dignitate illustris, illustrior ingenio, Scriptor librorum de Consolatione Philosophiæ & aliorum insignium lucubrationum: jussu Theodorici Regis, cujus tyrannidi suffragari nolebat, fustibus peremtus est in Carcere Anno *Christi* 524. 23. Octobr. De illo ejusque scriptis nolo repetere, quæ dixi lib. III. Bibliothecæ Latinæ cap. 15.

Boetius de Dacia, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1350. scripsisse traditur in Aristotelis libros de sensu & sensato, de morte & vita, de somno & vigilia: nec non de æternitate Mundi & Summam Dialecticam. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 640. In libros Topicorum, Analyticorum utrorumque, & Elenchos Sophisticos MSS. teste Sandero pag. 197. Biblioth. Belgic.

Wulfinus Boetius, Episcopus Pictaviensis circa Annum 830. scriptor *Vitæ S. Juniani* Abbatis Seculo VI. Mariacensis ad Idoleum Abbatem Nobiliacensem, quæ exstat in Mabillonii Actis SS. Benedictin. Sec. I. pag. 307.

Petrus Boherius, supra, *Boerius*.

Henricus Bohick, Leonensis Aremoricus, JCtus circa Annum 1390. Scriptor *Commentariorum in quinque libros Decretalium*, & *in Titulum Clementinæ de vita & honestate Clericorum*, qui MSS. in variis Bibliothecis. Vide Oudinum Tomo III. pag. 1251.

S. Boisilus, Anglus, Maibrosensis Abbas circa Annum 702. cujus libellum *de fide, quæ per charitatem operatur*, laudat Pitseus pag. 113.

Radulphus Bokkyng, Cicestrensis Anglus, Ordinis Prædicatorum, scripsit *libros II. de Vita S. Richardi*, Cicestriæ in Anglia Episcopi, defuncti Anno 1255. editos in Actis Sanctor. 3. Apr. T. III. p. 282. Idem est, ni fallor, qui super sacram Scripturam citatur a Gvilelmo Occamo in compendio errorum Johannis XXII.

Gvilelmus de Boldensleve, nobilis Vir Germanus, antea dictus *Otto de Rienhuss*, qui Anno 1315. deserto Ordine Prædicatorum, & absolutione hujus desertionis impetrata a Pontifice, petiit terram sanctam, illiusque itineris historiam An. 1336. scripsit ad Cardinalem Talayrandum, de quo diligentissime Baluzius Tomo I. Paparum Avenionensium pag. 770. seq. & p. 774. seq. de Gvilelmo nostro, quem *de Baldensel* appellat cum Canisio, & quem in veteri Gallica versione Itinerarii, MS. in Bibliotheca Regia Paris. quam An. 1351. composuit Johannes de Ypre, testatur *de Boldesele* nuncupari. Latine editum est a Canisio cum Epistola ad Petrum Aulæ Regiæ Abbatem Tom. V. Lectionum antiquarum Parte 2. pag. 96. & Tom. IV. editionis novæ pag. 332.

Bomeologninus, sive *Bombologninus*, e Gabiano, Bononiensis, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1320. idem Echardo Tom. I. pag. 723. judice cum *Bartholomæo Bononiensi*, de quo supra pag. 17.6 seq. certe & hujus non alia scripta referuntur, quam in IV. libros sententiarum, in quinque prædicabilia, decem Prædicamenta, & sex Principia Gvilelmi Porretani.

Bonacursius, qui Anno 1190. scripsit *Manifestationem hæreseos Catharorum, quondam Magister illorum Mediolani, nunc autem Catholicus*. Edita a Dacherio Tom. XIII. Spicilegii pag. 63. & editionis novæ Tom. I. pag. 208. Alius *Bonacursius*, Ordinis Prædicatorum, qui circa Annum 1262. scripsit Græce contra Græcos. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 156. seq. * Libellus ille adversus Catharos a Dacherio vulgatus, repræsentatur etiam in meo codice hœdino, ex quo nonnulla elicui ab edito Dacherii frustra

repetenda; atque illud imprimis, quod Dacherianus Bonacursius episcopus erat Catharorum, quem titulum Episcopi nuspiam legas in nostro codice. Est insuper multo fusior codex noster præ Dacheriano. Vicissim autem multa desunt in nostro, quæ in Dacheriano apparent; nam post titulum capitis illius, *quod Christus a Patre sit genitus, & quod idem cum Patre sit creator, & Deus*, statim codex noster omissa ejus capitis probatione transit ad alia; nam habet: *hæretici qui habent ordinem suum de Drugutia: Marchisius scilicet de Sorano Episcopus illorum de Sensario, & Amizo filius ejus major prælatus unius partis hæreticorum credunt, & prædicant, & pro vero habent duos dominos esse sine principio, &c.* Tum prosequitur per multa folia, quæ desunt in edito. Tandem absolvitur nihil addens de Arnaldistis, de quibus in Dacheriano. Opusculum istud quod adeo multum differat ab editis suo facile tempore publici juris faciam.

De *Bonacursiis* Jurisconsultis adi Pancirollum II. 24. & 67.

Bonagratia Italus, Ordinis Minorum, circa Annum 1330. cujus *Articulos probationum* contra fratrem Ubertinum de Casalis edidit Baluzius Tomo I. Miscellan. pag. 293. Libellum *de paupertate Christi* & alia inedita memorat Oudinus Tomo III. pag. 889.

Bonagvida Aretinus JCtus circa Annum 1220. cujus *Margaritam Juris* & *Introductorium Advocatorum* laudat Trithemius cap. 433. etiam *in Decretales* scripsisse notat Gvido Pancirollus lib. 3. c. 11. * *Summa de Patronorum muneribus* in partes 5. distincta. Codex Taurin. CCLXIX. Ejusdem *Tractatus brevis de Dispensationibus* continetur in MS. cod. 451. Feliniano.

S. Bonaventura, Græce *Eutychius*, sive *Eustachius*, Balneoregiensis Hetruscus, alio nomine *Joannes Fidanza*, inter Scholasticos *Doctor Seraphicus*, Ordinis Minorum Generalis, Episcopus Albanensis, & per breve tempus Presbyter Cardinalis, interfuit Anno 1274. Concilio Lugdunensi, postque primam ejus Sessionem obiit anno ætatis 53. & deinde Sanctis adscriptus est An. 1482. & Doctor Ecclesiæ A. 1587. Ex Epitaphii testimonio *bona sua semper ventura credidit Bonaventura dum vixit: præsentia ubi vidit, mutavit nomen cum vita*. Elatus (*a*) est funere, quale a memoria hominum gloriosius non legitur. Nam interfuit, & exequias sua præsentia *Gregorius X.* Pontifex summus cohonestavit. Adfuit *Imperator Græcorum* per Græcos proceres: Latinus vero Orientis Imperator *Balduinus* II. per se ipsum. Occidentis autem imperio tunc vacante, adfuit *Jacobus Rex Aragoniæ*; adfuerunt *Patriarchæ Constantinopolitanus & Antiochenus*, *Cardinales universi*, Præsules ex Archiepiscoporum & Episcoporum ordine quingenti, Abbates sexaginta, alii minorum gentium Antistites ac sacerdotes supra mille; Regum ac Principum complurium Oratores, Tartarorum & aliorum populorum Legati; sacri demum ac politici ordinis homines innumerabiles. Sacris funeralibus solenniter operatus est, & laudationem funebrem dixit *Petrus Tarantasiensis*, ordinis Prædicatorum, ex Archiepiscopo Lugdunensi Cardinalis & Episcopus Ostiensis, ac demum Innocentius V. Papa. Multa de eo Waddingus tum in Bibliotheca fratrum Ordinis Minorum, tum in Annalibus, variis in locis ab Anno 1221. & ad Annum 1274. & 1482. (qui etiam novam Operum Bonaventuræ editionem locupletiorem, præmissis ad singula censuris, dare voluit) tum Acta Sanctorum 14. Julii, Tom. III. pag. 811. seqq. Raynaudus indiculo SS. Lugdunensium Tomo VIII. Operum pag. 37. seqq. & Dominicus de Colonia in Historia Litteraria Lugdunensi, edita Gallice Tom. II. pag. 307. quibus Possevinum, Bellarminum, Caveum, &, qui fusius de illo ac de scrip-

tis

(*a*) Miræus auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 72. editionis a me curatæ.

tis ejus disseruit, Oudinum Tomo III. pag. 372. seqq. adjungere liceat. Cum autem unica exstet operum Bonaventuræ editio, quæ curantibus Constantio Sarnano Cardinale, & Angelo Roccha, a Francisco Labata, Romæ ab Anno 1588. ad 1596. octo Voluminibus in fol. Sixti V. & Clementis VIII. auspiciis lucem vidit, eam strictim referre ex usu lectoris esse existimavi.

TOMO I.

Isagoge in S. Scripturas, sive *Principium Sacræ Scripturæ*. *Sermones XXIII*. in diversa loca *Hexaemeri* ex ore dicentis excepti. Expositio *in Psalterium*, *in Ecclesiasten*, (non in Ecclesiasticum, ut Jacobus le Long pag. 644. Bibliothecæ Biblicæ) *in Lamentationes Hieremiæ* Prophetæ.

TOMO II.

Expositio *in Caput VI. Matthæi*, & *in Lucam*. Postilla & Collationes *in Evangelium Johannis*.

TOMO III.

Sermones de tempore & de Sanctis per totum annum, & de communi Sanctorum. Sermones de tempore Argentinæ 1496. in 4.

TOMO IV.

Commentarii *in librum primum & secundum*, &

TOMO V.

In tertium & quartum Sententiarum, ex edit. Norimb. 1491.

TOMO VI.

Opusculorum (quorum pleraque jam An. 1489. 1495. 1504. & 1563. prodierant, vel recusa etiam deinde 1609. 1611. & 1647. de quibus editionibus Oudinus) *pars prima*. De reductione artium ad Theologiam. Breviloquium libris VII. Centiloquium libris IV. Pharetra, sive libri IV. ex Patribus sub certis digesti titulis. Declaratio terminorum Theologiæ. Principium compendiosum in libros Sententiarum. Sententiæ quatuor librorum Sententiarum, Carmine digestæ. Incipit: *O fons splendoris*. De quatuor Virtutibus Cardinalibus. De septem donis Spiritus Sancti. De tribus ternariis peccatorum infamibus. De resurrectione a peccato per Gratiam. Diæta Salutis. De Ecclesiastica Hierarchia.

Secunda pars, Soliloquium. De meditatione Vitæ *Domini* nostri *Jesu Christi*. Libellus meditationum. De septem gradibus contemplationis. De quinque festivitatibus pueri *Jesu*. Officium de Passione Dominica. De sancta Cruce laudatio. Lignum Vitæ. Speculum de laudibus Mariæ, quod sub nomine *Bonaventuræ Baduarii di Peraga* Augustiniani, qui Anno 1380. vixit, impressum Norimbergæ, Augustæ & Argentorati 1476. Bonaventuræ nostro, ut pleraque alia abjudicatur ab Oudino Tom. III. pag. 409. De corona, sive rosario B. Mariæ. De compassione ejusdem. Philomela (*a*) passioni Domini aptata per septem horas, cujus carminis initium:

Philomela prævia temporis amœni
Quæ recessum nuntias imbris atque cœni &c.

Aliud Carmen, Opus contemplationis, quod incipit: *Jesus ineffabilis*. De septem Verbis Domini in Cruce. Psalterium B. Mariæ majus, & Psalterium B. Mariæ minus, (de quibus plura dixi in Indiculo Mariano.) Carmina super Canticum: *Salve Regina*. Initium: *Salve Virgo Virginum*. Epistola ad Magistrum innominatum.

TOMO VII.

Pars Opusculorum tertia De institutione Vitæ Christianæ. De regimine animæ ad *Blancam*, Hispaniæ Reginam. Speculum animæ. De decem Præceptis. Formula aurea de gradibus Virtutum. Itinerarium mentis in *Deum*. De septem itineribus æternitatis. Stimu-

(*a*) Ab Andrea Schotto etiam edita in Ludovici Granatensis Operibus Tom. III. pag. 741. Hæc a Jo. Baleo V. 75. pag. 430. refertur ad *Joannem Hovedenum* Anglum. De longiore metaphrasi Latina Johannis Baptistæ Rossi Soc. Jes. & Italica Jacobi de Portu vide Leyserum de Poetis medii ævi p. 1005. ex Waddingi p. 75.

mulus Divini amoris, Gallice non ita pridem versus editusque separatim a Godello, Parisiis 1713. 12. Parvum bonum, sive incendium amoris. Exercitiorum spiritualium libellus, Fasciculariús. Viginti quinque memorialia. Confessionale. De ratione confitendi. De puritate Conscientiæ. De præparatione Sacerdotis ad Missam. Expositio Missæ. De sex alis Cherubim. De sex alis Seraphim.

TOMO VIII.

Pars Opusculorum quarta. De triplici statu Religiosorum. Speculum disciplinæ propter Novitios. Viginti passus Novitiorum. In Regulam Novitiorum. De Processu Religionis. De contemtu Seculi. De reformatione mentis. Alphabetum parvum boni Monachi. De perfectione vitæ, ad Sorores. Declaratio Regulæ Minorum. Determinationes Quæstionum circa eandem Regulam. Quare Fratres Minores prædicent & Confessiones audiant. De paupertate Christi, contra Magistrum *Gvilelmum de S. Amore*, (*a*) Matisconensem Canonicum. (vide Bzovium ad Annum 1257. num. 4.) Quod Christus & Apostoli nudis pedibus incedebant, sive de sandaliis Apostolorum. Apologia Evangelicæ paupertatis, adversus *Gerhardum de Abbatisvilla*. Contra Calumniatores Regulæ Franciscanæ. Apologeticus in eos, qui Ordini Minorum adversantur. De non frequentandis quæstubus (*b*) cavendisque discursibus. Octo Collationum libellus ad fratres Tolosanos ex editione Argentorat. An. 1495. De reformandis Fratribus ad Ministros Provinciales & Custodes.

In Appendice Compendium Theologicæ Veritatis. Summa de essentia, invisibilitate & immensitate *Dei*. De mystica Theologia. Incip. *Viæ Sion lugent*.

Hactenus junctim edita Bonaventuræ Opera.

Alia, quæ in Tomis Operum Bonaventuræ non exstant, & a Waddingo pag. 69. Bibliothecæ Fratrum Ordinis Minorum memorantur, hæc sunt:

Summa Grammaticæ speculativæ. Inc. Quæritur utrum conclusio.

Tractatus Logicæ de signis universalibus in quatuor partes distributus. Inc. Circa signa universalia.

Quæstiones super libros de Generatione. Quæritur an scientia.

Quæstiones super 4. lib. Topicorum. Omne quod appetitur.

Quæstiones super Libros Meteororum. Quæritur utrum scientia.

Epistolæ aliquot.

Postillæ in Cantica Canticorum.

Tractatus super illa verba Psalmi 45. *Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus*. Inc. Sicut inter omnia.

Tractatus in cap. 5. Ezechielis. Cum essem in medio.

In cap. 10. ejusdem. Ingredere in medio.

In cap. 4. Apocalypsis. Quatuor animalia.

In cap. 5. ejusdem. Vidi in dextera sedentis.

In universam Apocalypsim Commentaria. Præmittitur huic libro.

Opusculum doctissimum dictum *Verbum abbreviatum*, in quo per multa capita omnes commendat virtutes, & vitia docet fugienda.

Opusculum *de Corpore, & sanguine Christi*. Ad honorem gloriosæ.

Alia etiam pleraque scripsisse testantur plerique. Sixtus Senensis libro quarto Bibliothecæ reliquisse ait, *Compendium metricum Scholasticum utriusque Testamenti versibus dimetris Jambicis*, libera, solutaque syllabarum lege, quos ita disponit, ut singula Tetrasticha summam unius capituli contineant, ejus initium ait esse: *Mundus fit in principio*.

Petrus Galesinus in ejus vita: *Multos veteris Testamenti, & omnes libros novi exposuisse*, scribit. Ptolemæus Lucen-

(*a*) Henr. Gandavens. cap. 47. (*b*) Male apud Bellarminum, Caveum & alios excusum *Quæstionibus*.

censis *ad omnes Pauli Epistolas Commentarios* adhibuisse.

Petrus Rodulphus, *In Evangelia, & Epistolas totius anni* scripsisse, & opus se accepisse a Laurentio Campeggio Feltrensium Episcopo narrat: Insuper ait composuisse *Officium sancti Francisci, Libellum majoris Introductorii; De partibus domus religiosæ dialogum. Librum de Consideratione: de Divisione rerum Universi, Epistolam ad Michaelem Imperatorem Græcorum, secundam ad suam sororem, tertiam ad sororem sanctæ Claræ*. Item quæ diximus, *Commentaria in Cantica, & in Apocalypsim*. In Bibliotheca Florentina Patrum Conventualium habetur ejus opusculum, *de Ortu scientiarum*. Toleti Anno 1525. & alibi non semel prodiit sub ejus nomine opusculum inscriptum, *Doctrina Cordis*, Hispanice traductum.

Joannes Rioche affirmat ejus opus esse prosam illam, seu metrum *Lauda Sion Salvatorem*, quod in Missa solemnitatis Corporis Christi recitatur; idque ipsum asserit Pisanus in suo Catalogo supra relato, & quidem redolet stylum, & facilitatem Rhythmorum Bonaventuræ, in quorum suavi concentu erat felicissimus. Quid si totam Missam ille composuerit, & sanctus Thomas Aquinas Officium? Jussus enim uterque per Urbanum Quartum id Officium ordinare, quid si acceptum fuerit Thomæ Officium, grataque Missa Bonaventuræ? Alphonsus Ciccarellus, insignis confictor librorum, qui sub Gregorio decimotertio perniciosas imposturas, & fraudes luit pœna capitali; hæc tribuerat Bonaventuræ opuscula; sed vere Apocrypha, & spuria. Opus intitulatum, *Flos Florum*. Alterum *Lilium Originalium*. Tertium, *de pœnis Inferni, & gloria Paradisi*. At vero genuina ejus opuscula ad tercentum pervenisse asserunt, Marianus Florentinus; Octavianus a Martinis Sinvessanus, Stephanus Brulifer, Firmamenta trium Ordinum, Petrus Galesinus, & alii. *Hæc Waddingus*. * Præteriisse pigeret miram nominis transformationem, qua deformatur scriptoris huius nomen in cod. MS. Bibl. Fesulanæ, cujus *Bibliothecæ summam* nuper Florentinis typis evulgavit vir doctus P. Antonius Pallavicini Canonic. Regularis, eamque ad me, qua est humanitate, transmisit. En illam: *Magistri bonæ fortunæ breviloquium in S. Scripturam*.

Bonaventura Aesinus, Ordinis Minor. a Cangio memoratur ex ejusdem Waddingi Bibliotheca Franciscanorum pag. 61. qui tamen nec de ætate ejus docet, nec quicquam ejus memorat nisi *Sermones* in singulas Anni Dominicas, MStos Patavii.

Bonaventura Baduarius de Peraga, Patavinus, Ordinis S. Augustini, & ab Anno 1384. ad 1389. Cardinalis, cui alii malunt tribuere *Speculum de laudibus B. Mariæ*, quod inter S. Bonaventuræ Opera Tom. VI. legitur, ut supra pag. 253. dicere me memini. Eidem *Meditationes de Vita Christi* & *in libros Sententiarum Tomos quatuor* tribui video a Molano apud Miræum in auctario de S. E. pag. 81. & a Philippo Elssio pag. 131. Encomiastici Augustiniani: *Breviloquium* quoque, quibus titulis itidem inter S. Bonaventuræ opera leguntur. Ab hoc Baduario præter rem distinguitur apud Cangium Bonaventura Patavinus Augustinianus Theologus Cardinalis A. 1320. Idem enim est, qui per immissum a Patavino regulo sicarium, sagitta confixus Romæ A. 1389. occubuit. Vide V. C. Jo. Dav. Kœleri Schediasma Historicum de Numismate Jacobi Grandis de Carraria, Domini Patavii, editum Altorf. 1717. 4. Trithemius cap. 564. hunc Bonaventuram libertatis Ecclesiæ defensorem acerrimum & Martyrem celebrat, ex scriptis autem ejus nulla alia commemorat nisi *Sermones de tempore & de Sanctis*. His Elssius aliique *Sermones ad Clerum* & *Commentaria in Canonicas S. Jacobi & Johannis Epistolas* adjungunt, & *Sermonarium Scholasticum* in Evangelia totius anni, &

Vi-

Vitas Sanctorum, & *Ternarium* sive trinum bonum Conscientiæ.

Bonaventura Brixianus, Ordinis Minorum, cujus *Regulam*, sive *Normam Musicæ Planæ*, seu *Gregorianæ* apud Waddingum video memorari. Apud Possevinum perperam excusum: *Regulam Musicæ plane digessit*, nam debebat esse *Musicæ planæ*.

Bonaventura Brocardus, Ordinis Prædicatorum, qui de terra sancta scripsit, circa Annum 1249. infra, *Brocardus*.

Bonaventura e Callio, Italus, e Waddingo apud Cangium memoratus, nihil aliud de eo referente, quam Tractatus nonnullos variarum rerum reliquisse, qui in Bibliotheca Franciscanorum Bononiæ asservantur. Nec plura Henricus Willotus, Franciscus Gonzaga, & Rodulphus Tossiniacensis apud Possevinum.

Christophorus de Bondelmontibus, Florentinus Presbyter, cujus *liber Insularum Archipelagi* An. 1422. ex Civitate Rhodi missus ad Jordanem Cardinalem, MS. exstat in variis Bibliothecis Italiæ, Galliæ & Belgii. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2331. & Julium Nigrum pag. 137. seq. Historiæ Scriptorum Florentinorum. Ex hoc libro adhuc inedito *Descriptionem Constantinopoleos*, edidit Cangius in notis ad Cinnamum pag. 179. 181.

Honoratus Bonetus, Gallus, non Augustinianus, sed Prior Carthusiæ Gallionensis in Archiepiscopatu Rothomagensi, scripsit circa Annum 1395. *Somnium Viridarii* adversus Schisma, ex quo Latine nonnulla refert Joannes Wolfius Tom. I. Lectionum memorabilium pag. 646. seq. præter rem illud referens ad Carolum V. Galliæ Regem, tanquam Auctorem. Confer Oudinum Tom. III. pag. 1271. seq. ubi de Opere ejusdem Boneti, quod de eodem argumento lingua Gallica Provinciali editum Parisiis 1493. fol. *Arbre des Batailles*.

Bonifacius I. Pontifex Romanus ab Anno Christi 418. 29. Decembr. ad 423. Septembr. 4. de quo Tillemontius Tom. XII. Memoriarum Eccles. pag. 385. seq. *Epistola ad Episcopos* Galliæ, & altera *ad Hilarium*, *Episcopum Narbonensem*, exstat in Sirmondi Conciliis Galliæ Tom. I. pag. 48. Cum his etiam tertia *ad Honorium Imp.* subjuncto Honorii ad eum rescripto de uno tantum Romæ ferendo Episcopo, in Collectionibus Dionysii Exigui, & Isidori Mercatoris & Franc. Joverii & in Tom. Conciliorum, Regia Tom. IV. Binii & Harduini Tom. I. Labbei Tom. II. Coleti Veneta Tom. III. His accedunt decreta quatuor apud Gratianum, Carranzam, Barbosam: & alia duo ex Codice quinque librorum lib. 4. cap. 21. & 13. quanquam Harduinus illa omisit. Ejusdem Bonifacii *Epistolæ V.* An. 419. & 422. datæ *ad Rufum* Thessalonicensem, & *ad Episcopos* per Thessaliam, Macedoniam, Achajam, Epirum veterem novamque, Prævalin & Daciam constitutos editæ a Luca Holstenio in Collectione Romana, Romæ 1662. 8. Tom. I. pag. 51. 54. 60. 65. & 69. atque inde in recentioribus Conciliorum Tomis, una cum Actis Concilii A. 531. de quo mox.

Bonifacius II. Papa ab Anno 530. 29. Septembr. ad 532. Octobr. 24. Sub quo habitum Anno 531. Concilium Romanum, quod edidit Holstenius. Ex *Epistolis* ejus, quæ apud Isidorum & in Tomis Conciliorum exstant, altera *ad Eulalium* Alexandrinum de Africanæ Ecclesiæ reconciliatione cum Romana, suspectæ fidei etiam Baronio ad Martyrolog. 16. Octobr. & ad An. 419. num. 32. Altera *ad Cæsarium* Arelatensem subscriptos habet Consules, Justinianum III. & Orestem, verum tertius Justiniani Consulatus incidit in Annum 533. Sed ecce tibi gravem Baronii indignationem ubi de priore Epistola Bonifacio supposita loquitur ad Annum 530. num. 5. *Eant procul a fidelium cœtu, qui in Ecclesiam non habentem maculam neque rugam, ejusmodi* co-

conantur inferre quisquilias: longeque longius exulent a Catholico Orbe, qui quæ corruere videntur, mendaciis suffulcire nituntur: nam super solidum firmamentum firmamque petram structa est semper manens, nunquam casura fides. Major futurus erat Baronius, si hujus dicti sui semper meminisset. Memorantur & Bonifacii II. *Epistola ad Clerum Romanæ Ecclesiæ* & *Decreta* apud Gratianum &c.

Bonifacius III. ex Gregorii M. apocrisiario Pontifex Romanus, (*Oecumenici* titulum a Phoca Imperatore consecutus) ab Anno 607. 29. Jan. ad 607. Octobr. 20. sub quo celebratum teste Anastasio Concilium Romanum LXXII. Episcoporum, in quo constitutum de Pontificis electione. Vide Baronium ad Annum 606. num. 8. qui & Acta Concilii illius, & Epistolas hujus Bonifacii & Decreta varia notat intercidisse.

Bonifacius IV. Papa ab Anno 608. Augusti 25. ad 615. Maji 8. de quo vide Acta Sanctorum 25. Maji Tom. VI. pag. 75. seqq. Ejusdem *Epistola ad Athelbertum, Regem Anglorum*, ex Annalibus Petroburgensibus edita a Speelmanno Tom. I. Conciliorum Angliæ pag. 130. & ex alio Codice in Holstenii Collectione Romana pag. 246. atque inde in Conciliorum Tomis. Vide etiam Speelmannum Tomo I. pag. 128. ex Bedæ lib. 2. cap. 4. *Decretum* promulgatum in Concilio Romano An. 610. *quod Monachis Sacerdotalia Officia suscipere iisque fungi liceat*: apud eundem Holstenium pag. 242. & in Conciliis Labbei Tom. V. pag. 1619. Harduini Tom. III. pag. 544. De *Arte Alchymica* hujus Bonifacii quam in Anglia MStam exstare scripsit Thomas Jamesius, & de scriptis, quæ incerta fide ad eum refert Thomas Dempsterus, ut Parænesin ad Scotos, Doctrinale Fidei, & de prærogativa Petri, vide Ludovici a S. Carolo Bibliothecam Pontificiam pag. 28. seq.

Bonifacius V. Papa ab Anno 620. Aprilis 27. ad 626. Mart. 11. Cujus *Epistolæ* 1. *ad Justum* nuper Roffensem, nunc Cantuariensem Episcopum, cui mittit pallium. 2. *ad Edvvinum*, Regem Northumbrorum, quem ad Fidem Christianam amplectendam hortatur, & 3. *ad Edelburgam*, Edvvini Regis Conjugem, cui de Fide suscepta gratulatur. Exstant apud Speelmannum Tomo I. Concil. Britannic. pag. 134. 135. 137. & in Conciliorum Tomis.

Bonifacii VI. qui fuit ab 11. usque ad 25. Aprilis Anni 896. & *Bonifacii VII.* Papæ a Januario usque ad Decembrem Anni 985. nulla scripta feruntur.

Bonifacius VIII. Papa a 24. Decembr. Anno 1294. usque ad 1303. Octobris 11. nimis arrogans & ambitiosus judice Trithemio cap. 511. de cujus contentionibus infelicibus cum Philippo Bello, sive Pulchro, Francorum Rege, integra exstant Volumina (*a*) Petri Puteani aliorumque, & novissime Adriani Bailleti, (*b*) ut ineditos libros quinque Edmundi Richerii de hoc argumento prætercam & quæ Natalis Alex. Sec. XIV. dissertat. 9. Abbas Choisy Tomo septimo Histor. Eccles. Felix Osius notis ad Mussatum, Tom. VI. Thesauri Italiæ Grævio Burmanniani Parte II. pag. 607. seqq. ac denique defensor Bonifacii præter Baronium totque alios celebris Joannes Rubeus, Romæ 1651. 4. Ex ejus *Registro Epistolarum* paucæ in Conciliorum Tomis, plures apud Waddingum Tomo tertio Annalium & apud Bzovium obviæ, ut a Caveo jam notatum. *Constitutiones X.* in Bullario magno Laertii Cherubini Tom. I. pag. 198. seqq. in quibus Canonizatio Ludovici IX. Regis Fran-

(*a*) Acta inter Bonifacium VIII. Benedictum XI. Clementem V. Papas & Philippum Pulchrum Regem, Parisiis 1614. 8. Adde Jacobi le Long Bibliothecam Historicorum Galliæ, pag. 363.

(*b*) Parisiis 1717. 12. Europe Savante A. 1718. mense Septembr. n. 67. Acta Eruditorum Tom. VIII. Supplementi pag. 54. Journal des Savans A. 1718. p. 324.

(*c*) id. pag. 325.

ciæ Anno 1297. & de indulgentiis Jubilæi A. 1300. & erectiones studiorum generalium in Civitate Firmana, Romæ & Avenione An. 1303. *Sextus liber Decretalium*, hujus Bonifacii auspiciis conditus est a tribus Cardinalibus Gvilelmo de Mandagoto, Berengario Fredello, sive Stredelio, & Richardo de Senis. Præterea Ludovicus a S. Carolo memorat pag. 32. ejus *de regulis Juris*, nec non *de Christianæ Fidei & Romanorum Pontificum persecutionibus*, (quod rectius refertur ad *Bonifacium Simonettam*, de quo infra) & Orationem, *Ave Virgo gloriosa*, *Sermonesque duos*, quos *in Canonizatione Regis Franciæ Ludovici IX.* dixit An. 1297. *Bullam*, qua An. 1296. Jacobum II. Aragonum Regem, exercitus Christiani Ducem constituit, exhibet Agvirre T. III. Concil. Hispan. p. 537. *Epistola* ad Regem Majoricarum in Dacherii Spicilegio Tom. VII. pag. 232. (editionis novæ Tom. III. pag. 694.)

Bonifacius IX. Papa ab Anno 1389. Novembr. 2. ad An. 1404. Oct. 1. Ejus *Constitutiones V.* in Bullario magno Cherubini Tom. I. pag. 293. seqq. in quibus Canonizatio S. Brigittæ An. 1391. Institutio Festi Visitationis B. Mariæ An. 1390. & erectio Studii generalis Ferrariensis A. 1391. Conferendæ quæ apud Bzovium exstant, & quæ ex *Regesto* ejus apud Waddingum Tomo Annalium Ordinis Minorum quarto, quintoque *Epistola pro Ecclesia Parisiensi* in Tomis Conciliorum, ut Tomo VII. Harduini pag. 1912. Aliæ *quinque* apud Dacherium Tom. VI. Spicilegii, & Tom. I. editionis novæ pag. 766. seq. Bullam *degradationis Wenceslai Imperatoris* apud Goldastum Constitutt. Imperial. Tomo I. exstare scribit Hendreichius. Sed ibi pag. 379. & apud Bzovium ad A. 1400. & T. II. Urstisii pag. 180. exstat formula exauctorationis Wenceslai factæ ab Electoribus & Ordinibus Imperii, anno XI. Bonifacii noni. Aliud autem anno secundo Bonifacii IX. decretum pro confirmanda Friderici II. & Caroli IV. constitutione de libertate Ecclesiastica An. 1391. bis apud Goldastum exstat, Tomo I. pag. 376. & Tomo II. pag. 95.

S. Bonifacius, *Winifridus*, Devoniensis Anglus, Ordinis Benedict. Archiepiscopus *Moguntinus* ab Anno 745. ad 754. & Germanorum Apostolus. *Quicquid enim ante eum alii præstiterint, maxima propugnatæ & instauratæ per Germaniam Christianæ Religionis gloria penes Carolum M. Imperatorem & Bonifacium manet. Bonifacius sane quicquid erat inter Rhenum & Visurgim populorum, inprimis Frisios Christianam fidem docuit: qui vero Christiana sacra jam ante receperant, hos confirmavit, iisque disciplinam ac Leges Ecclesiasticas sanxit.* Hæc vere Hermannus Conringius Tomo II. Operum pag. 701. cui addendus illustris Hermannus Bunau Tom. II. Historiæ Imperii Germanico idiomate editæ pag. 295. qui etiam pag. 300. notat ab hoc Bonifacio primum An. 752. unctum Pipinum, Regem Francorum, quem deinde An. 754. iterato unxit Stephanus III. Papa, absolutis ab homagii Childerico III. præstiti obligatione Francis. De hoc Bonifacio conferenda inprimis Acta Sanctorum 5. Jun. Tomo I. p. 452. seq. ubi præter vitam scriptam a *Willibaldo* habes pag. 477. etiam scriptam a Presbytero S. Martini Ultrajectensis, & pag. 481. a quodam Monasteriensi. *Othloni* (a) labor, qui Willibaldum faciliore stylo exposuit, & in duos libros distinxit, exstat etiam apud Surium 5. Junii. Plura Nicolaus Serarius libro tertio rerum Moguntinarum, & ad eum notæ Georgii Christiani Johannis: Vide sis etiam Vitam S. Sturmii apud Surium 17. Decembr. S. Lebuini 12. Novembr. & S. Willibrordi 7. Novembr. & scriptores, quos laudavi in libro de propagatione Lucis Evangelicæ cap. 19.

S. Bo-

(a) Adde Mabillon. Analect. pag. 207. editionis novæ in fol.

S. Bonifacii & ad eum scriptæ Epistolæ CLI. editæ cum notis a Nicolao Serario, Mogunt. 1605. 4. & in Bibliothecis Patrum Parisiensibus & Coloniensis supplemento Tom. II. pag. 48. & Tomo VIII. & Lugdunens. Tom. XIII. *Epistola ad Zachariam* Papam An. 745. de causa Adelberti Galli & Clementis Scoti, in Usserii Epistolis Hibernicis pag. 44. cum Zachariæ Epistolis ad Bonifacium. *Statuta XXXVI.* ex vetusta Canonum Collectione MS. Corbejensis Monasterii in Spicilegio Dacheriano Tom. IX. pag. 63. & editionis novæ Tom. I. pag. 507. 509. De *Vita S. Livini*, quam Bonifacio centum annis vetustiori Mabillonius, mox infra sum dicturus. *Epistola ad Erchebaldum*, Angliæ Regem, occurrit apud Wernerum Rollevinck lib. 1. de moribus & situ Westphalorum cap. 7. *Sermones VI.* ex Codice Reginæ Christianæ a Mabillonio descriptos memorat Oudinus Tomo primo pag. 1789. * Ejus sermones XV. publici juris fecit P. Martene Vet. Monum. to. IX. pag. 187. &c. Ex his tamen sermo decimus quintus idem omnino esse cum quinto facile crederetur; nam eadem utrimque eodem ordine, & sæpe iisdem verbis recurrunt, quamquam & alia quædam altrinsecus intermiscentur, quæ in altero non leguntur. Quo tempore singulæ epistolæ S. Bonifacii scriptæ sint, cum in editis mendosas temporis notas præferant, ego scripta Dissertatione investigavi. Extat in Concilior. Supplem. tom. 1. pag. 551.

Bonifacius de Geva, Ligur, Ordinis Minorum, defunctus Parisiis Anno 1512. Præter *Constitutiones* reformandis Ordinis sui excogitatas abusibus, scripsit Tractatum *de perfectione Christiana* Parisiis 1517. *Viaticas excursiones* de variis hominum vitiis ad Johannem Episcopum Taurinensem. ibid. 1518. Tractatum *de scientia & arte bene moriendi*. *Quadragesimale*, *Sermones Paschales*, *Responsionem ad Apologiam* &c. Vide Waddingum p. 85. * Annus emortualis viri hujus scriptis clari longe profecto alius est, quam qui hic exprimitur, nam an. 1515. adhuc vivebat, deditque hoc ipso anno epistolam ad Joannem Gozthon præsulem Jauriensis Ecclesiæ præfixam *viaticis* ejus *excursionibus*. Quoad ejus Apologiam, seu Responsionem ad Apologiam nihil aliud esse puto, quam quæ legitur impressa in fine viaticarum ejus excursionum, ubi narrat, quæ sibi ab adversariis toleranda fuerint adversa. Quadragesimales ejus conciones prodierunt Parisiis an. 1517. in 4.

Bonifacius Scriptor *Vitæ S. Livini* Flandriæ Sec. VII. Apostoli, quam Bonifacio Moguntino incerta fide quidam tribuunt, & cum ejus Epistolis Serarius dono acceptam a Miræo, edidit. Extat in Mabillonii Sec. 2. Actorum SS. Benedictin. pag. 448. qui eam seniori Bonifacio circa Annum 680. tribuit. Adde quæ de hoc Livino ex Breviario Ecclesiæ Gandensis Surius 12. Novembris, ubi etiam de *Lebuino* Francorum Apostolo Saxonumque.

Bonifacius Ferrarius de Valentia, frater S. Vincentii Ferrarii, Catalanus Carthusiensis Prior, qui Anno 1419. (*a*) obiit, scripsit teste Trithemio cap. 757. *Cur in Ordine Carthusiensi pauci canonizati sint, & miracula publice non faciant.* ad Bonifacium Carthusiensem: Et *Epistolas*, & *de approbatione Ordinis*.

* *Bonifacius* Fereri, seu Ferrerius scripsit tractatum pro defensione Benedicti XII. Pontificis, uti vocant, Avenionensis, qui in schismate contra Urbanum VI. & Benedictum XII. sedit. Opusculum istud vulgavit P. Martene Anecdot. tom. II. pag. 1435. ubi & adjecit ejusdem Bonifacii epistolam ad Fratrem Bernardum, quem certiorem facit F. Gvillelmum de Mota Carthusianum relicto Balthassare Coxa transisse ad Benedictum XIII. Subjunguntur ibidem literæ tres Benedicti ad eumdem Bonifacium, quem Priorem majo-

(*a*) Vide Nicolaum Antonium lib. X. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 3.

joris Carthusiæ esse mandat.

Bonifacius Simonetta Mediolanensis Abbas Monasterii S. Stephani de Cornu in diœcesi Placentina, Ordinis Cisterciensis, circa Annum 1490. Scriptor Operis in libro VI. distributi complectentis Epistolas 279. & Orationes tres, in quibus Christianam Religionem Moysisque & Mahomedis Legem inter se comparat, & præter varia Anatomica, Medica, Geographica, Astronomica & Mathematica tractat de Christianæ fidei & Rom. Pontificum persecutionibus a S. Petro ad Innocentium VIII. Opus dicatum Carolo VIII. Galliæ Regi, atque editum Mediolani 1492. & Hieronymo Emsero curante Basileæ 1509. & versum etiam Gallice (*a*) ab Octaviano de S. Gelais, Episcopo Engolismensi. Vide Carolum de Visch pag. 55. seq. Bibl. Cisterciensis.

Bonifacius Episcopus, quem Sigebertus Gemblacensis cap. 121. notat metrico stylo librum scripsisse *de Virtutibus & Vitiis*, non diversus fortasse a S. Bonifacio Moguntino, de quo supra.

Bonifacius Veronensis Princeps, Sæculo XV. auctor poematis mille versuum *de S. Veronica*, quod MS. fuit in Bibl. Gabrielis Naudæi. Incipit: *Cælestes aditus & divi Numina vultus*.

Laurentius *Bonincontrius* Hetruscus Miniatensis, amicus Marsilii Ficini, qui eum plus simplici vice laudat in Epistolis. Humaniores litteras docuit Mantuæ, ut constat ex Alberti Mussati in eum carmine Tom. VI. Thesauri Scriptorum Italiæ Burmanniani Parte II. pag. 50. Inter scripta hujus Bonincontrii Pocciantus, & Julius Niger in Historia Scriptorum Florentinorum refert *factorum librum*, quo designari videntur *Annales*, rerum Florentinarum maxime, ab Anno 1360. usque ad A. 1458. in lucem editi demum nuper a celeberrimo Muratorio, in limine Tomi XXI. (XXIII.) Scriptorum Italiæ, a quo ejus *libros IX. de ortu Regum Neapolitanorum* (*b*) & rerum undique gestarum ad Equitem Antonellum de Petratii, alio Volumine vulgandum exspectamus. Idem est Bonincontrius, qui *Manilii* Poetæ Astronomicon libros V. cum Commentariis edidit Bononiæ 1474. folio, recusum Romæ 1484. eodemque Anno Florentiæ: Ipse quoque Heroico carmine scripsit *libros tres* rerum naturalium & Divinarum, sive *de rebus Cælestibus*, ex Lucæ Gaurici recognitione, editos Basileæ An. 1540. 4. in quibus *stilum* quidem *longe inferiorem argumento* judicat Julius Cæsar Scaliger lib. VI. de re Poetica pag. 798. *non pauca tamen attentius legenti placere posse* non diffitetur. Portentosam ei doctrinam tribuit Lilius Gyraldus de Poetis sui temporis, ubi hos ejus de Deo versus refert lib. 1. de poetis sui temporis pag. 29.

Hic duo venturis statuit primordia rebus,
Principio altricem sylvam, rerumque parentem
Quæ generum in sese caperet simulacra creavit.

Laudasse Oratione absoluta Phœbum & Saturnum, tradit ex Poccianto Julius Niger in Scriptorum Florentinorum Historia p. *366*. De ejus *Fastorum* libro & tractatu Astrologico *de electionibus* vide Hendreichium pag. *646*. Historiam illam de ortu Regum Neapolitanorum, quam clarissimus Muratorius edendam in se susceperat, nec fidem datam redemerat, vir alter clarissimus Joannes Lamius nomen eruditis percognitum vulgavit in suis deliciis eruditorum, ejusque tomos plures jam produxit. Accepit eam ex MS. insignis Bibliothecæ Ricardianæ. Ex ejusdem Lamii præfatione discimus hanc Siculam, vel utriusque Siciliæ historiam cum an. 1414. absolvi; addit insuper idem Lamius annales Bonincontri a Mu-

(*a*) Labbe pag. 354. Biblioth. MS. *la persecution de l'Eglise & des souverains Eveques*.
(*b*) Acta Erud. A. 1733. pag. 442.

Muratorio vulgatos multo altius cœpisse, quam ab anno 1360. sed superiora omnia, utpote nihil novi tradentia, & fabulosi multum continentia Muratorium ipsum præcidisse.

Bonincontrius Morigia, Modoetiensis in Ducatu Mediolanensi, militia & civili prudentia clarus Historicus Mediolanensis circa Annum 1350. laudatus a Tristano Chalco, Georgio Merula, Bernardino Corio, Caspare Bugato, Paulo Morigia aliisque. Ejus *Chronicon Modoetiense* ab Origine Civitatis usque ad Annum 1349. ex Codice membranaceo Bibliothecæ Ambrosianæ editum in corpore laudatissimo Scriptorum Italiæ Mediolanensi Tomo XII. (XIV.) recensente V. C. Joanne Antonio Saxio.

Bonitius, sive *Bonizus*, Martino Polono *Bonisius*, Anonymo Mellicensi *Ponizus*, Bertholdo *Bonizzo*, *Bonitho* aliis, Ptolomæo Lucensi *Bonzo*, Sutrii in Tuscia, deinde Placentiæ Episcopus, Anno 1089. 14. Jul. a Placentinis cum Henrico IV. Imperatore in schismate facientibus crudeliter effosis oculis (*a*) & truncatis membris occisus. Vide Ughellum Tom. I. p. 1275. & Tom. II. pag. 210. seq. Ejus *librum de Sacramentis* ad Gualterium, Leonensis Monasterii Abbatem, in Bibliotheca Ambrosiana evolvit Joannes Mabillonius, ipsumque in illo alterius opusculi sui *contra Ugonem Schismaticum* meminisse refert p. 14. Itineris Italici. Ejusdem opusculi sui mentionem facit etiam Bonizo in extremo *Chronicæ Romanorum Pontificum* a Petro usque ad Urbanum II. quam *Decretali* operi, de quo mox, procemii loco præfixit. Nimirum alios præterea *duos libros* scripsit *de Pontificibus Romanis*, quorum *prior*, de rebus sub Benedicto IX. & insecutis Pontificibus & Anti-Papis usque ad obitum Gregorii VII. An. 1085. inscriptus *ad Amicum*; *alter* autem de Actis primi & ex parte secundi anni Pontificatus Urbani II. electi An. 1088. 12. Martii, ille ipse est *in Hugonem Schismaticum*, hoc est, ut Pagius ad Annum 1044. num. 7. ex Lambecii Tomo II. pag. 798. jam monuit, contra Hugonem cognomento Candidum, Cardinalem Presbyterum tituli S. Clementis, qui An. 1061. ab obitu Nicolai II. Papæ, antesignanus fuit eorum, qui novum Pontificem Romanum non nisi consulto & consentiente Imperatore Henrico IV. creandum esse contenderunt. Ejusdem Bonizonis *Paradisus Augustinianus*, sive epitome operum & sententiarum S. Augustini *libris octo* digesta, exstat MS. in Bibliotheca Cæsarea Vindobonensi, teste Lambecio Tom. II. pag. 790. seq. ubi argumenta librorum & exordium dedicationis ad Joannem Walbertum, Vallis umbrosæ Abbatem primum exhibet, scriptæ circa Annum 1070. & antequam ad Episcopatum eveheretur. Sed præcipuum opus Bonizonis est, cui epitomen sive Chronicon de Pontificibus præfixum esse jam dixi, & quod in eodem librario Cæsaris Thesauro MS. servari idem Lambecius pag. 797. seq. testatur, *Decretale*, sive syntagma decretorum Ecclesiasticorum ex Sacra Scriptura, probatisque Conciliis, Pontificum Rom. SS. Patrum aliorumque orthodoxorum auctorum monumentis collectum, & secundum locos communes in *septem libros* divisum.

Bonitius seu, ut legit codex Vindobonensis, Bonito. Cum ego bonis avibus deductus fuerim Viennam Austriæ, de cod. Bonizonis a Lambecio jam indicato requisivi sollicitus, quem cum mihi suppeditasset doctissimus æque ac humanissimus D. Nicolaus de Fronosia Neapolitanus ejusdem Bibliothecæ custos primarius, evolvi illum sedulo ac diligenter. Quamquam vero agnovi opus illud Decretale in 7. libros distingui, adhuc tamen distinctionem illam librorum minus diligenter a librario ad notatam fuisse suspicatus sum. In fine enim codicis hæc legi: *De iis*, *qui juxta*

(*a*) Vide Bertholdum Constantiensem Tom. I. Urstisii pag. 362.

ta Apostolum traditi sunt Satanæ &c. in cœna Domini ab Episcopo debeant reconciliari in nono libro, si vita comes fuerit, plenius enarrabo. Igitur 8. librum jam absolverat. Ex quo fit, ut qui codex in libros 7. distinguitur, librorum numeros mendosos habeat. Codex alter collectionis hujus canonicæ a Bonitio confectæ non ante multos annos repertus est Brixiæ, ut me dudum admonuit per literas vir doctissimus P. Jo. Ambrosius Gradenigo Theatinus, qui simul misit breve ejusdem schema, ex quo mihi licet illud utcumque conferre cum altero Vindobonensi Codice, quod præsens invisi. Utrumque oculis Lectorum subjiciam. Codex Brixiensis una pagella in principio mancus in X. libros dispescitur, in secunda pagina altera manu nescio an antiqua ad marginem legitur: *Bonizonis Episcopi de SS. PP. authenticis canonibus ad Gregorium Presbyterum*. Cum desiit, ut innui, prioris libri anterior pagella, initium libri illius dari nequaquam potest. Liber secundus incipit: *Quod ante sit dicendus qui baptizandus, & quid sit baptismus, & quot modis fiat, & a quo sumpsit exordium &c.* Liber tertius: *Clemens Episcopo Jacobo. In his civitatibus Apostolorum Princeps Primates instituisse, ubi primitus Archiflamines &c.* Liber quartus incipit: *Scripturus de excellentia Romanæ ecclesiæ, & de privilegiis ad ejusdem Ecclesiæ Episcopum pertinentibus &c.* Liber quintus: *Superioribus tribus libellis qualis debeat eligi Episcopus &c. superest nunc de secundi ordinis sacerdotibus & diaconibus &c. & primum ab ordinatione ordiemur*. Liber VII. *monachorum quatuor esse genera B. Benedicto referente cognovimus &c.* Liber VII. incipit: *Scripturus de Regibus & de Judicibus, & de his, qui in laicali ordine sunt constituti &c.* Liber VIII. *quia vero superiori libro de Prælatis in laicali ordine positis &c. Superest nunc in ulteriori libro qualiter subditi vitam debeant instituere, breviter indagare &c.* Liber IX. incipit: *Liber iste medicinalis inscribitur eo quod ægrotantium continet varia medicamenta animarum &c.* Iste forte liber medicinalis in duos distinguitur, nihil enim mihi de decimo indicatum est. Nunc de Vindobonensi dicamus. Primo omnium occurrit ibi breve Chronicon Romanorum Pontificum cum ea præfatione, qua incipit liber quartus Codicis Brixiensis: *scripturus de excellentia Rom. Ecclesiæ*. Continet Canones 112. Primus inscribitur *de primatu, & authoritate Apostolicæ Sedis*. Liber secundus primi canonis titulum hunc præfert: *de his qui Episcoporum sedes invadunt*. Sunt capita 44. quorum postremus fert: *Gregorius Leontio episcopo ep. 24. lib. 3. Castoreum fratrem*. Liber III. primi canonis titulus iste: *qui ad clerum vel ad gradus ecclesiasticos admittendi non sunt*. Nisi mea me fallit conjectura, libro V. Brixiensi respondet; forte tamen melius illi congruit liber proxime succedens, de quo statim. In hoc libro 3. sunt canones 86. ac postremi titulus iste: *de clericis desertoribus non transferendis*. Liber quartus: titulus primi capitis est *de profectione* (f. perfectione) *Sacerdotum & ministrorum*. Usque ad caput 78. singulis capitulis ex ordine numerus adjicitur; dein nullo distincti numero canonis quidam succedunt. Postremus est sub hoc titulo: *quod non sit porrigenda hostia intincta*. Liber V. Caput primum fert de Catechumenis, & capitibus 19. absolvitur. Libri VI. primus canon est: *quod christiani Imperatores ecclesiasticis viris subesse debent, non præesse*. Sunt capita 99. Libri VII. & forte etiam VIII. huic conjuncti primum caput titulum hunc præfert: *unde malæ cogitationes oriantur*. Postremi operis folii postrema verba hæc sunt: *de iis qui juxta Apostolum traditi sunt satanæ, & quomodo in cœna Domini ab Episcopo debeant reconciliari, in nono libro, si vita comes fuerit, plenius enarrabo*. Ex hac diligenter instituta (quantum pro temporis angustia valui) utriusque codicis collatione resultat, ambi-

biguum esse maxime, num Brixiensis codex purum, putumque opus Bonizonis repræsentet, quamquam constat aliqua ejus continere. Duo priores Brixiensis codicis libri additi videntur, cum verisimiliter credi possit, Bonitium incepisse a chronico Pontificum, ut re ipsa incipit in codice Vindobonensi indicante hoc præfatione, quæ utrobique recurrit. Forte igitur Author codicis Brixiensis decreto a Bonizone collecto quædam a se hinc & inde comparata adjecit, confecitque opus decem librorum, cum aliunde sincerum Bonizonis nonnisi 8. vel forte 9. constaret. Novem dixi, si forte Bonizo tantum otii nancisci potuit, ut consilium suum impleret. Id tamen mihi perobscurum est, & ambiguum, quin & non additum ab eo nonum librum credere maluerim, cum ille sub Urbano II. collectionem Vindobonensem dederit, vel saltem codicem ab eo scriptum sub Urbano II. Vindobonensis scriba repræsentaret. Prioribus autem Urbani II. annis Bonizo cessit e vita.

Libellus *de Sacramentis* ad Gualterium *Leonensis cœnobii* (in Brixiano agro siti) *Monachum & priorem*, *a Bonizone Sutrino* Episcopo editum ex Ambrosianæ Biblioth. pluteis in lucem extraxit Muratorius in Antiq. Med. Ævi tom. 3. pag. 599.

Bonominus Clusinus Bergomensis Medicus celebris circa Annum 1350. cujus librum de venenis & quæstionum diversarum laudat Trithemius cap. 635.

Michael de Bononia, *Angrianus* aliis, vel *Aygrianus*, rectius *Aygvanus*, Ordinis Carmelit. Generalis, defunctus An. 1401. (*a*) cujus *Quæstiones disputatæ in IV. libros Sententiarum*, Mediolani 1510. fol. & ex Leonis Prioli recensione, Venetiis 1623. fol. Vide Oudinum Tomo III. pag. 1036. Ejusdem est non contemnendus *Commentarius in Psalmos* ab aliis *Petro Berchorio* (*b*) perperam tributus, & sub *Incogniti* nomine sæpius editus, Compluti 1524. Lugduni 1581. 1588. & 1602. sed sub vero Michaelis Aygviani nomine, Venetiis 1603. 1608. Lugduni 1632. 1673. in folio. Confer Johannis a S. Angelo dissertationem apologeticam pro Incognito per se cognito, contra Michaelis Ximenez Barranco dissertationem comparativam, Berchorio illam expositionem tribuentis. Utraque lucem vidit Madriti 1720. 8. Quæ præterea a Trithemio cap. 674. & in paradiso Carmelitici decoris ab Alegrio p. 316. ad hunc Michaelem referuntur, sunt: *De Conceptione S. Mariæ*. *Quæstiones Sententiarum*. *Tabula Sententiarum*. *In Evangelium Matthæi*. *In Evangelium Lucæ*. *Tabula Moralium Gregorii*. *Tabula Decreti*. *Quadragesimale*. Etiam *in Michæam* & *in Johannem* memorat Ludovicus Jacobus a S. Carolo in Bibliotheca Carmelitana. Porro Trithemius etiam: *in Ethicam Aristotelis*, & *in Valerium Maximum*, & *Dictionarium Theologicum*, sed quod tribus Voluminibus tantum ab A usque ad litteram C perduxit. Omitto quod ab eodem Alegrio pag. 413. memoratur alius Michael de *Bononia* junior, qui & ipse Paraphrastica Commentaria in IV. libros Sententiarum scripsit, obiitque A. 1575.

Bonsemblantes Baduarius de Peraga, Patavinus, Theologus Augustinianus, cujus ut æqualis sui meminit Franciscus Petrarcha. Obiit Venetiis Anno 1369. & a Cornelio Curtio, Philippo Elssio aliisque Augustinianorum Historicis celebratur, a quibus scripsisse traditur præter Sermones ad Clerum & Lecturas in I. II. & III. Sententiarum, Quæstiones diversas tam Philosophicas, quam Theologicas, & nescio quod, utile opus studentibus.

Al-

(*a*) Epitaphium Bononiæ in Ecclesia Carmelitarum:

Michael Doctor hic est, Aygvana Bononias illum
Stirps dat, Carmeli quem tulit Ordo, caput.
In David ejus ovat calamus, stuporestque Latinis
Et Gallis virtus ingeniumque sedis.
Bis septingentos Annos patet ecce Novembrem,
Atque bis octonos explicuisse diem.

(*b*) De hoc infra, *Petrus*.

Albertus a *Bonſteten*. ſupra, *Albertus* pag. 40.

Bonviſinus de Ripa citatur a Gvalvaneo Flamma, de quo ſuo loco. * In Bibliotheca Riccardiana ſupereſt auctoris hujus liber *vitæ Scholaſticæ* Vide ejus catalog. pag. 80.

Bonzo. ſupra, *Bonitus*.

Simon Boraſton, ſive de *Burneſtone*, Anglus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1338. cujus inedita memorantur: *De Ordine Judiciario circa crimina corrigenda*. *De unitate & ordine Eccleſiaſticæ poteſtatis*. *De mutabilitate Mundi*, & *Auctoritates rationeſque deſumtæ ex ſacra Scriptura, quæ videntur impugnare contemtum temporalium, & ſolutiones earum*. *Diſtinctiones Theologicæ*, ſive *Alphabetum de vocabulis prædicabilibus*, cum *concordantia auctoritatum Doctorum*. *Themata Dominicalia*, ſive *Sermones de Epiſtolis & Evangeliis Dominicalibus*. Vide Oudinum Tom. III. pag. 783. & Jac. Echardum Tom. I. pag. 594.

Stephanus de Borbone, ſive de Bella villa, diœceſis Lugdunenſis, Ordinis Prædicatorum, defunctus Anno 1261. relicto opere ſpiſſo *de ſeptem donis Spiritus Sancti*, quorum quinque tantum eſt Proſecutus. Exſtat MS. in variis Bibliothecis. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 184. ſeq. & 186. ſeqq. ubi argumentum operis & ex eo excerpta. Ex ejus Parte IV. tit. 7. cap. 3. locum de origine Waldenſium produxit poſt alios etiam Oudinus Tomo III. pag. 239.

Heribertus de Boſham, ſive *Boſaham*, Anglus, *Thomæ* Cantuarienſi Archiepiſcopo ab Epiſtolis, cujus An. 1170. interfecti *Vitam* circa Annum 1184. ſcripſit, de qua jam ſupra mentionem me facere memini. Confer Oudinum Tomo ſecundo pag. 1516. ſeq. ubi etiam de Heriberti hujus gloſſis ineditis *in Pſalmos*, *in quatuor Evangelia*, *in Pauli Epiſtolas*.

Boſo Abbas Beccenſis obiit An. 1136. ætatis 71. Loquens inducitur ab Anſelmo Cantuarienſi in libro: cur *Deus homo?* Ad eundem Ejus Epiſt. III. 22. ubi confer notas pag. 566. ſeq. Eidem Anſelmus inſcripſit librum de peccato Originis. Alius ab A. 1155. ad 1181. Cardinalis, de quo Pitſeus pag. 827.

Boſovienſes Annales Abbatiæ, Cizenſi Civitati vicinæ, ab Anno 1125. ad 1198. exſtant in Johannis Georgii Eccardi Corpore ſcriptorum medii ævi Tom. I. pag. 1007. ad 1024.

Matthæus Boſſus Veronenſis, Procurator Generalis Auguſtinianus, Vir doctus & Politiani ac Joannis Pici Mirandulani amicus, obiit Patavii Anno 1502. ætatis 75. *Dialogum de veris ac ſalutaribus animi gaudiis*, Politiano vehementer laudatum edidit An. 1491. Eidem in editione Argentorat. 1509. 4. junguntur *libri VIII. de vero ſapientiæ cultu: Dialogi duo de tolerandis adverſis:* Alius *de gerendo Magiſtratu & Juſtitia colenda*, itemque *de immoderato mulierum cultu, ne fœminea ornamenta Bononienſibus reſtituantur*. *Epiſtolas ſecundas familiares* collegiſſe ſe profitetur jam ſeptuagenarius, ediditque Mantuæ 1498. fol. *Priores Epiſtolæ CCCCLXV.* cum ſex Sermonibus prodiere ſub titulo: *Recuperationum Fæſulanarum*, Bononiæ 1483. Venetiis 1502. Denique omnia junctim recuſa Florentiæ 1627. fol. Vide Mabillonii Iter Italicum pag. 174. ſeq. Bælii Lexicon, & Oudinum Tomo tertio pag. 2718.

Idem Boſſus teſtatus ſe ſcripſiſſe *in quinque Ciceronis Orationes*, atque ejus *libros de Oratore:* Porro *Apologiam Phalaridis* Benedicto Calcho oppoſuit: Apocrypha autem narratio quam confutavit ſcribens in Polycletum Phyſicum, illa ipſa eſt quam ſervavit Svidas in voce [illegible] & quam Latine parti quartæ Catalogi gloriæ Mundi inſeruit Bartholomæus Chaſſanæus. Vide, ſi placet, quæ notavi in Codice Apocrypho Novi Teſtamenti Tom. I. p. 371. & Tom. III. pag. 546. ſeq.

* *Matthæus Boſſius* Canonicus Regula

laris S. Salvatoris Lateranensis. opera ejus junctim edita curante Julio Ambrosino ejusdem Congregationis canonico prodierunt non Florentiæ, ut Fabricius admonuit, sed Bononiæ an. 1627. in fol. Scriptum ejus *de vanis mulierum ornamentis* (sic enim inscribitur) prima est ex 7. orationibus, quæ in editione indicata leguntur. Quæ vero tangit Fabricius de apologia Phalaridis Benedicto Calchio Canonico Regulari opposita, nihil sunt aliud quam epistola 40. ad eundem Calchium in lib. Epistolarum.

Quæ scribit Fabricius *de Fesulanis Recuperationibus* editis Bononiæ an. 1483. vix a me fidem impetrant, cum legerim hunc titulum epistolæ 133. ad Joannem Medicem datæ an. 1492. *De Fesulanis Recuperationibus editis, eique* (Mediceo) *dicatis*; & quidem hæc ipsa est dedicationis epistola, ut ex ejus lectione intelligo. Lege etiam epistolam 135. ad Petrum Barocium Patavinum Episcopum datam an. 1493. in qua superiore anno collegisse se, ac edidisse Fesulanas Recuperationes confirmat.

Præter priores epistolas, quæ in editione Bononiensi an. 1627. in fol. ad 135. pertingunt, alias etiam quas vocat posteriores edidit an. 1498. ut ipse prodit in epistolas dedicationis ad Cardinalem Alexandrinum, suntque numero 233. Recusæ sunt & posteriores istæ in editione supra indicata.

His omnibus adjungit Maffejus in sua Verona illustrata tom. II. P. 3. ed. in 8. *Epistolarum librum tertium* editum Venetiis an. 1502. in 4. Extat apud me vetustissima operum Bossii editio sine loco & anno impressionis, in qua continentur *de tolerandis adversis dialogi duo*. *De gerendo magistratu, justitiaque colenda* libellus. Item *ne fœminea ornamenta Bononiensibus restituantur ad Bessarionem Cardinalem legatum cohortatio*. Tum sequitur liber illarum epistolarum, quæ priores dicuntur in editione Bononiensi anni 1677. Sed facta inter utramque editionem, priorem nempe illam antiquam, & hanc posteriorem collatione comperi deesse in priori omnes epistolas post 17. usque ad 30. tum & alias reliquas post epistolam 112. vicissim autem vetusta illa geminas exhibet literas in posteriori omissas, ambæ ad Sixtum IV. Pontificem diriguntur, signanturque numero 30. & 31. rogantque Pontificem, ut Monialium Genuensium petulantiam coerceat. Has literas scripsisse se ad Pontificem Bossius ipse in ep. 42. postremæ editionis ad Fortunatum significat. Antiquissima hæc epistolarum collectio continet epistolas 102. Volumen tandem complet oratio ejusdem Bossii *in cœna Domini*, quæ pariter in editione anni 1627. comparet.

Goffvvinus Bossutus, Monachus & Cantor Abbatiæ Villariensis in Brabantia, Ordinis Cisterciensis circa Annum 1230. scripsit *Vitam Abundi* Monachi & *Arnulphi Cornibautii*, Laici conversi Villariensis. Vide Oudinum Tom. III. p. 107.

Johannes Bostonus, Monachus Ordinis S. Benedicti in Cœnobio *Buriensi* S. Edmundi ap. Suffolcienses in Anglia. Scripsit *Catalogum Scriptorum Ecclesiæ*, cujus tres Codices MSS. exstant in Anglia triti Usserio, Seldeno, Galeo. Ac spes illius edendi facta An. 1723. a T. Tannero, cum Antonius Hallus Oxonii 1722. 8. vulgasset Bostoni hujus *Speculum Cœnobitarum* libris III. Vide Acta Eruditorum Tom. IX. Supplementi pag. 181. Præter hæc duo scripta, etiam librum *de rebus sui Cœnobii* memorat Baleus Centur. VII. cap. 47. & ex Baleo Pitseus pag. 593. qui An. 1410. eum claruisse testatur.

Nicolaus Botherus, Gallus, Ordinis Prædicatorum, cujus *Confessionale* ad Carolum Ducem Aurelianorum circa Annum 1440. compositum, MS. in Bibliotheca Regis Christianissimi. Vide Oudinum Tomo III. pag. 2468. Nullam hujus Botheri mentionem facit Jacobus Echardus in Bibliotheca sua di-

vite & conquiſita diligentiſſime Scriptorum Dominicanorum.

Gvilelmus Botoner, Pitſeo pag. 648. *Buttonerus* Worceſtrienſis: Rogeri Baconis & Johannis Waltheri inſiſtens veſtigiis clarus circa Annum 1470. Ejus præclara ſcripta in Anglorum Bibliothecis manu exarata ſervantur, *Polyandrium Oxonienſium*, de Viris illuſtribus Academiæ Oxon. *Verificatio omnium ſtellarum fixarum de Anno* 1440. *Varia Aſtronomica. De Sacramentis Dedicationis. Acta D. Joannis Falſtolfi. De agri Norfolcienſis familiis antiquis generoſis*. Vide Oudinum Tomo III. pag. 2613. Sed & Baleus VIII. 27. teſtatur ſe vidiſſe ejus *Antiquitatum Anglicarum* libros III. *Collectiones Medicinales. Abbreviationes Doctorum. De aſtrologiæ valore*, quod fortaſſe Baconis eſt potius, & *Epiſtolas*.

Bovo Gallo-Belga Abbas Ordinis Benedict. Monaſterii Sithivenſis in Morinis circa Annum 1060. Cujus narratio de inventione & elevatione corporis *S. Bertini* Abbatis, ob Normannorum metum reconditi, facta An. 1052. edita a Mabillonio Sec. III. Act. SS. Benedict. pag. 153.

Bouslaus, ſive *Bohuslaus de Haſſenſtein*, (*a*) Baro a Lockevvitz, Bohemus, vir egregius & amœni ingenii, defunctus in arce Haſſenſtein Anno 1510. Exſtant ejus *lucubrationes Oratoriæ* (*b*) cum vita a Thoma Miti ſcripta, Pragæ 1563. 8. in quibus Opuſculum *de miſeria humana*, (quod ſeparatim quoque recuſum additis notis Henningi Succovii, Halberſtad. 1623. 8. & Chriſtophori Græfii, Altenburgi 1667. 12.) Libellus *de avaritia. Oratio pro Petro Schotto*, Argentinenſi. Fragmenta *de Felicitate. Epiſtolarum libri V.* quibus deinde ſucceſſit *Nova Epiſtolarum Appendix* ab eodem Thoma Miti edita ibid. 1570. 8. Nec non *Farrago Poematum*, (*c*) quæ varii generis non infelici vena Bohuslaus effudit, edita & Maximiliano II. Cæſari dicata ab eodem Thoma Miti, Nymburgeno, Pragæ 1570. 8. In his *Carmen Heroïcum de bello Turcis inferendo. Satyra in mores Procerum, Nobilium & Popularium Patriæ. Ecloga, ſive Idyllion Budæ. In tempus brumale. De equo, Glonka dicto. De Stanislao Polono. Præconium Divæ Virginis. Elegiarum varii argumenti libri II. Epicediorum Epitaphiorumque liber. Epigrammatum libri III.* His ſubjunctus (*d*) *Liber Miſcellaneorum*, ſive ipſius, ſive familiarium Bohuslai, in quibus p. CCXII. *Carmen ad quatuordecim Auxiliatores*, de quibus vide, ſi placet, quæ notavi in Bibliographia antiquaria cap. VIII. §. 22. pag. 266. Denique *Appendix Poematum* (*e*) cum Elogiis in D. Bohuslaum, in quibus & Roderici Dubravii Oratio una cum *Indice Bibliothecæ* (*f*) *Haſſenſteiniæ*. Pragæ 1570. 8. In hac Appendice primo loco exſtat Carmen heroicum *de propriis Germanorum inventis*, & *adhortatio ad præſtandam gratitudinem inventoribus bombardarum & chalcographiæ*. Non putem aliud ſcriptum eſſe quod Trithemius cap. 946. opus præclarum appellat, *de Germanorum & Italorum inventis propriis*. Ex Annalibus & hodœporico Bohuslai, quæ a Thoma Miti in Epiſtola ad Georgium Fabricium (*g*) memorantur, *An-*

(*a*) Gundlingiana XV. pag. 490. ſeq. Jacobus Burckard in Germaniæ equite, humanitatis propugnatore pag. 38. ſeq. Burchard Gotthelf Struvius Faſciculo VII. pag. 3. ex Epiſtolis MStis B. Jacobi Thomaſii: præ cæteris autem Joannes Chriſtophorus Colerus in Memoria Bohuslai Haſſenſteinii illuſtrata Witebergæ 1719. & 1721. 4. Bibliotheque Germanique Tom. XIV. p. 68.

(*b*) Vide Clariſſimi Heumanni Orationem de tribus Scholæ finibus p. 37. ſq. laudatum Colerum pag. 53.

(*c*) Colerus pag. 49.

(*d*) Colerus pag. 51.

(*e*) ibid.

(*f*) idem pag. 45. 46. Ex eadem profecere B. Lutherus, Melanchthon & alii, ut Thomas Mitis ad Georgium Fabricium: *Ex Bibliotheca Haſſenſteiniana DCC. Volumina, per Matthæum Aurogallum, D. Sigiſmundo a Lobkovvitz, VVittebergenſis Academiæ tum temporis Rectori ſunt adducta, & poſtquam ſatis uſi his fuerant Martinus Lutherus, Philippus Melanchthon & alii, reportata Chomotovenſem in arcem* &c.

(*g*) laudatus Colerus p. 53.

Annales nunquam editos puto : sed *hodœporicon* (*a*) exſtat in farragine poematum , libro elegiarum ſecundo p. LXIII. & in Nicolai Reuſneri hodœporicis, vulgatis Baſileæ 1580. 8.

Bracharius, ſupra, *Bachiarius*.

Jacobus Bracellus Genuenſis ſcripſit culto ſermone libros V. de *bello inter Hiſpanos & Genuenſes* ab Anno 1412. ad 1444. qui prodiere ex editione Auguſtini Juſtiniani , Pariſiis 1520. 4. & cum Johanne Joviano Pontano de bello Neapolitano , Haganoæ 1530. & Romæ 1537. 1573. & in Grævii Theſauro Scriptorum Italiæ Tom. I. Parte 2. pag. 1261. Nec non librum *de claris Genuenſibus* ad Ludovicum Piſanum Ordinis Prædicatorum, cum ſuperioribus libris editum Pariſiis , Romæ &c. & *Oræ Liguſticæ deſcriptionem* ad Flavium Blondum. itidem Romæ 1573. 4. & in Andreæ Schotti Italia illuſtrata pag. 637. nec non in Grævii Theſauro Hiſtoriæ Italiæ Tomo I. Vide Voſſium de Hiſtoricis Latinis p. 616. & Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIII. pag. 367. ſeq. Libellum *de præcipuis Genuenſis Urbis Familiis* cum præfatione ad Regium Legatum , Henricum de Merla , edidit Joannes Mabillonius itineris Italici pag. 227. 229.

Epiſtolæ Bracelli excuſæ Pariſiis apud Adſcenſium 1520. nonnullæ etiam ad calcem Æneæ de immortalitate animorum , Latine verſi ab Ambroſio Camaldulenſi. Genuæ 1645. 4. * Animadvertere juvat Bracelli libros de bello Hiſpanienſi , de claris Genuenſibus , deſcriptionem Liguriæ , epiſtolarum librum junctim omnes prodiiſſe ex recenſione Auguſtini Juſtiniani ordinis Prædicat. & Epiſcopi Nobienſis Pariſiis an. 1520. in 4. In epiſtola vero ejuſdem Auguſtini Juſtiniani ad Renatum de Sabaudia hæc legi de eodem Bracello : *Philippus ille Beroaldus aliquando ad me ſcripſit viſam ſibi Bracelli orationem Cæſaris perſimilem , addiditque Sæculo hoc noſtro naſutiores (utar ejuſdem verbis) paucos reperiri municipi meo anteponendos* . Ex his ſcriptam pariter a Bracello orationem neſcio quam erudimur . In fine ejuſdem collectionis legitur exemplum tabulæ vetuſtiſſimæ an. 1506. inventæ in agro Genuenſi milliario prope urbem X. &c. Incipit : *Q. M. Minutius &c.*

Epiſtolam aliam Bracelli dat collectio epiſtolarum Franciſci Barbari ab Emin. Card. Quirinio nunquam abſque inſigni encomio literati commemorando, adornata. Vide epiſt. 130. vide & epiſtolam 178. in qua Barbarus frui ſe amicitia *cum claris , & diſertiſſimis viris Jacobo Bracellio , & Gothardo Sarzanenſi* gloriatur.

Petrus de *Braco* Placentinus , JCtus circa Annum 1380. ſcipſit *Repertorium Juris Canonici* Ordine Alphabetico , & *Juris Canonici Compendium* , quæ ambo adhuc in Bibliothecis Galliæ MSta ſervantur. Vide Oudinum Tom. III. pag. 1220. ubi etiam ſcripſiſſe *Carmina* , & duas *Demoſthenis* Orationes, ac *Luciani* dialogos quoſdam Latine vertiſſe annotat.

Thomas Bradvvardinus, Lelando *Bredovvardinus* , aliis *de Bradvvardina* , Anglus Ciceſtrienſis, (*b*) nec Dominicanis (*c*) accenſendus , nec Franciſcanis : (*d*) ingenio autem & Philoſophiæ, Matheſeos, ac Theologiæ inſigni peritia *Doctoris profundi* (*e*) titulum pro-

Ll 2

(*a*) id. pag. 14.

(*b*) Vide Bradvvardinum in Cauſa Dei p. 550.

(*c*) Dominicanis adſcribit cum Luſitano aliiſque Altamura pag. 133. & 489. ad Annum 1372. qui alium etiam fingit *Adamum Bradvvardinum* , qui contra Pelagianos & Fidei hoſtes ſcripſerit pag. 141.

(*d*) Franciſcanum faciunt Dupinius Bibl. Eccleſ. & Oudinus (ſed qui ipſe hoc retractat Tom. III. p. 333.) itemque alii, repugnante etiam Waddingo . Sed recte Richardus Simon Bibliothecæ Selectæ Tomo II. pag. 97. *Il y a bien plus d'apparence , ou' il n' a ètè ni Dominicain ni Franciſcain*. Adde Jacobum Echardum Tomo primo de Scriptoribus Dominicanis pag. 744.

(*e*) Henricus Savilius præfatione ad cauſam Dei contra Pelag. & Warthonus ad Cavei hiſt. lit. An. 1348.

promeritus: cum in Archiepisc. Cantuariensem (*a*) Avenione consecratus esset, in Angliam redux vix quadraginta diebus post obiit 26. August. (*b*) Anno 1349. Præcipuum ejus opus *de Causa Dei contra Pelagium de virtute causarum, & de virtute Dei causæ causarum*, quod Londinensis Cancellarius ad Mertonenses suos, sive ad Custodem & socios Aulæ Mariodunensis scripsit An. 1344. distributum in *libros III.* atque editum ab Henrico Savilio, Lond. 1618. fol. MStos plures Codices memorant Jacobus Echardus, & Casimirus Oudinus. Dum autem queritur Bradvardinus *totum Mundum post Pelagium abiisse*, atque huic vult malo occurrere, ipse parum abest, quin in alteram extremam partem, (*c*) & ad sententias Godschalci ac Wiclefi deflectat, ut apparebit ex sententiis ejus, quibus ad calcem operis sui epitomen ipse voluit exhibere, quarum nonnullis paucas quasdam notulas adspersi, quoniam easdem quæstiones hodie a tam multis agitari video. Præterea autem multa subtiliter disputat, quanquam non perinde solide ubique adversus Ethnicos, Philosophos & Judæos, contra quos & religionis naturalis & Christianæ dogmata erudite passim tuetur, nec sacras litteras modo & scripta Theologorum Christianorum, sed & Romanorum, Latineque versa Græcorum & Arabum scripta testatur se evolvisse, provocans interdum etiam ad supposititia, ut Hermetis Trismegisti de verbo æterno, Aristotelis de secretis secretorum, Sibyllas, Ovidium de Vetula, Dionysium Areopagitam, & varias fabulosas narrationes, qualis v. g. est hæc de Constantino Magno pag. 29. *Tradentibus namque Historiis, Constantinus Imperator Romanorum, per Sylvestrem Papam, ad fidem Christi Romæ conversus, & ab Helena regina matre sua, relictis idolis, in Deum Judæorum credente, & tunc in Judæa agente graviter increpatus, eo quod in Christum hominem crucifixum, potius quam in Deum Judæorum credere maluisset: rogavit Reginam, quatenus secum adduceret Magistros sapientissimos Judæorum, disputaturos cum Doctoribus Christianorum: Quæ veniens secum adduxit 140. viros doctissimos Judæorum, ex quibus 12. præclarissimi sunt electi. Abiathar, Jonas, Godolias, Annan, Doeth, Cusi, Benjamin, Aroel, Jubal, Thara, Silion & Zambri, duobusque Philosophis Gentilibus sapientissimis Cratone & Zenophilo, de consensu partium, Judicibus constitutis, Imperatore & Regina assidentibus, & magna multitudine Christianorum, Judæorum atque Gentilium circumstante, ad disputationis negotium properatur: undecim quoque Magistris Judæorum prædictis, opponentibus singillatim, & impugnantibus fidem Christi, Sylvester respondens, singulos singillatim ex Scripturis eorum propriis convincebat, decernentibus Judicibus supradictis: duodecimus vero nolens per argumentum vocale arguere; sed reale miraculum magicum faciens, vero miraculo superatur. Quapropter, Regina, Judices, & cæteri infideles qui aderant, ad fidem Christi pariter sunt conversi.*

Sententiæ XXXVI. BRADWARDINI totidem contrariis ab eo ad calcem operis oppositæ.

1. Quod Deus est tam perfectus & bonus, (*d*) quod nihil perfectius aut melius esse posset.

2. Quod

(*a*) Idem Tomo I. Angliæ sacræ pag. 119. 42. & 61.

(*b*) Joannis Lelandi Collectanea Tomo III. pag. 117.

(*c*) Rich. Simon Lettres choisies, ou Bibliotheque Critique Tom. IV. Lettre 31. au P. Goudin. Ludovicus Cellotius Hist. Gothefchalci V. 19.

(*d*) Hoc non putem in dubium vocandum, vel vocatum unquam ab homine sano. Sed falluntur qui putant omnes rationes illius perfectionis prorsus se intelligere, ita ut exinde quid vel quomodo agat Deus, decernere se posse existiment, vel qui cum Platone, Aristotele, Stoicis & Abailardo ajunt Deum nihil melius nec aliud potuisse facere quam fecit. Saltem hi debebant eum Mose, valde bona omnia facta a Deo nos docente, sic illud interpretari, ut alia etiam & plura non minus bona a Deo fieri potuisse & posse faterentur, ne Deum bonitatis suæ & sapientiæ velut angustioribus quibusdam & tanquam lati alicujus cancellis intercludere viderentur.

2. Quod nulla res existit, nisi Deo ipsam conservante in esse.

3. Quod nulla res existit, nisi Deo ipsam immediate, (*a*) per se & proprie conservante in esse non tantum mediante cœlo vel aliquo alio, & per illud, vel quia prohibet corruptiva, vel quia permittit rem esse, aut non destruit rem cum posset.

4. Quod nulla res creata vel creabilis sine conservatione Divina omnino, neque sine conservatione Divina immediate, per se & proprie posset esse.

5. Quod omnis res facta, secundum essentiam suam, sive substantiam, fit a Deo.

6. Quod omnis res facta, secundum essentiam suam sive substantiam, fit a Deo ipsam immediate, (*a*) per se, & proprie faciente, non tantum mediante cœlo, vel aliquo & alio, & per illud, nec tantum ideo quia Deus impeditiva contraria prohibet, ut causam efficientem rei fecit aut servat, permittit, vel non impedit operari.

7. Quod nulla res secundum essentiam suam sive substantiam posset fieri nisi a Deo, neque nisi a Deo ipsam immediate, per se & proprie faciente.

8. Quod Deus non est aliquo modo mutabilis. (*b*)

9. Quod neque scientia Dei, neque ejus voluntas est mutabilis ullo modo.

10. Quod Deus sciendo, volendo, & quodcunque agendo intrinsecus est semper intrinsece æque summe & plenissime actualis.

11. Quod nulla scientia Dei causatur a posterioribus rebus scitis.

12. Quod nulla voluntas Dei, (*c*) sive volutio a posterioribus volutis suis causatur.

13. Quod omnis actus voluntatis Divinæ, Angelicæ, & humanæ est aliquid.

14. Quod omnis actio voluntatis creatæ, secundum essentiam sive substantiam ipsam actus fit ab ipsa, & a Deo eundem pariter coagente. (*d*)

15. Quod omnis actus voluutatis creatæ, secundum essentiam sive substantiam ipsam actus, fit ab ipsa, & a Deo eundem pariter immediate, per se & proprie coagente, non tantum mediante cœlo, influentia generali, objecto, vel aliquo alio simili, & per illud; neque tali tantummodo impropria ratione, qua Deus voluntatem creatam, quæ efficit actum illum, fecit aut servat, non destruit, vel non impedit, sed esse & operari permittit, aut quia prohibet ipsam ab aliis impediri.

16. Quod quandocunque Deus & creatura rationalis coefficiunt liberum actum suum, Deus prius naturaliter agit illum quam ipsa, (*e*) & quod voluntas Divina præcedit naturaliter in agendo, ut Domina, & creatura ipsam subsequitur naturali ordine, ut ancilla.

17. Quod Deum prævelle, id est, prius naturaliter velle, seu prius æternaliter voluisse hoc vel illud præsens vel futurum, nec est nec fuit in libera

ra

(*a*) Hoc *immediate* non potest aliter intelligi, quam salva illorum operandi vel non operandi facultate, quibus ipse Deus hancce tribuit, concessitque hactenus & concedit, ut imputet iilis etiam ad pœnas gravissimas, si quis fuerit illa abusus, Deo licet non impediente: sed qua potuit tamen non abuti, quia nec Deus abhorrentem ab illo abusu impedire, nedum ad eum cogere aut impellere quenquam voluisset.

(*b*) Non sane est mutabilis Deus: sed nec otiosum debemus fingere cum Epicuri intermundialibus Diis: Verum CHRISTO eredere, cujus non inficiandum hoc est testimonium Joh. V. 17. *Pater meus usque operatur, & ego operor*. Cum igitur homines condiderit angelosque libertate actionum ornatos & delectu, non inde mutatur Deus, quod alium jam se præbet bonis, quam erat futurus nisi discessissent ab improbitate, sed potius juste exercet quod sibi, cum eos condidisset, merito reservavit imperium.

(*c*) Nulla scientia nova nec voluntate opus est, nova tamen actio novusque subit effectus eorum quæ præscivit, & quæ sub conditionibus certis voluit.

(*d*) Necessario dicendum aliud esse agens, quod propter actionem liberam, quæque poterat & debebat ab eo omitti, punit Deus, & alium agentem ipsum Deum.

(*e*) Hoc perinde est ac si dicerem, aerem, quem spiro, prius hæc scribere quam me, qui ista non impediente aere poteram etiam non scribere: tantum abest ut in malis actionibus homo vel angelus, quatenus malæ & a Deo prohibitæ sunt, Deo ut Domino obsequi sit dicendus.

ra contradictionis hominis potestate. (*a*)

18. Quod causa prima, seu voluntas Divina, non est in causa posterioris (*b*) seu voluntatis creatæ libera potestate.

19. Quod gratia, qua salvamur, datur a Deo gratis simpliciter, nec aliquo merito prævio magno vel parvo, condigno vel congruo comparatur.

20. Quod voluntas Divina (*c*) non est impedibilis, sed universaliter efficax in causando.

21. Quod ad hoc, quod voluntas Divina sit infrustrabilis & necessaria in causando respectu suorum effectuum quorumcunque, & quarumcunque posteriorum causarum, omnesque sui effectus sint necessarii respectu illius, sufficit, quod ipsa sit causa prima naturaliter, & in nullius alterius, nullarumve aliarum potestate, non impedibilis, & universaliter efficax in causando.

22. Quod necessarium est, (*d*) Deum mundum creasse, incarnatum fuisse, hominem redemisse, & Deum hoc velle, ac etiam voluisse.

23. Quod cum futura contingentia fiunt præsentia, aut in præteritum dilabuntur, voluntas divina respectu illorum non desinit esse libera aliqua libertate, seu aliquo modo libertatis intrinsecus, qua vel quo prius fuerat libera, nec incipit esse necessaria aliqua necessitate opposita respectu ipsorum.

24. Quod voluntas divina semper est æque libera, seu æque necessaria respectu cujuscunque sui objecti, & cujuslibet intrinseci actus sui.

25. Quod necessarium est, Deum scire de qualibet re præsenti, ipsam esse, scire quoque atque scivisse de qualibet re prætetita, ipsam fuisse.

26. Quod cum futura contingentia fiunt præsentia, in præteritumve transcurrunt, scientia Dei respectu illorum non desinit esse contingens (*e*) aliqua contingentia, seu aliquo modo contingentiæ intrinsecus, qua seu quo prius fuit contingens, nec incipit esse necessaria aliqua necessitate opposita respectu ipsorum.

27. Quod scientia Dei semper est æque libera, seu æque necessaria intrinsece respectu cujuscunque sui objecti, & quod intellectus divinus seu Deus æternaliter permanet intrinsecus plenissime uniformis, semper videlicet æque liber, aut æque necessarius respectu cujuslibet intrinseci actus sui.

28. Quod quicquid Christus secundum intellectum, voluntatem, & linguam suos humanos in proprio genere, per actus naturales humanos distincte scivit, credidit, voluit, viva voce asseruit & juravit, necesse est eum ita fecisse; (*f*) & quicquid ad quemcunque intellectum scivit, credidit, voluit, asseruit, aut juravit, necesse est eum ad eundem intellectum ita fecisse.

29. Quod si Christus secundum naturam suam humanam per actus naturales humanos distincte scivit, credidit, voluit, & asseruit, & juravit de aliquo futuro contingenti quod hoc erit, illo adhuc manente futuro contingenti: necessarium est Christum ita fecisse, & ita necessarium tunc, sicut erit, quando.

(*a*) Deus voluit homini permittere actionum suarum delectum, hoc est facultatem movendi sese in partem utramvis; sed ad malam ac sinistram moveri eum non determinavit.

(*b*) Atqui diserte Christus Matth. XXIII. 37. *quoties volui? & noluisti.*

(*c*) Absoluta, nullis descripta conditionibus. Sed de conditionata vide Jerem. XXVI.

(*d*) Necessarium ex sapientissimo plenissimo Bonitatis Decreto Divino, neutiquam ex alia necessitate quacunque quæ tempus, rationes & modum ita & non aliter faciendi Deum deligere coegisset, nam quæcunque facere vel non facere Deo placuisset, omnia valde bona fuissent futura.

(*e*) Hoc est non desinit illa, præsentia licet, jam adeoque necessaria, tanquam contingentia, cognoscere, hoc est ea, quæ non contingere potuissent. Ita etiam tanquam contingentia illa cognovit antequam contingerent, licet ex perfectione Divinæ Majestatis atque Sapientiæ suæ, cui rerum etiam liberrime contingentium eventus, antequam evenerint, tanquam præsentes ipsius oculis patent, sicut prudentium hominum sagacitas, eventuras res multas potest prævidere, quas tamen ipsa neutiquam ita evenire vel cogit vel facit.

(*f*) Hoc est non parabolico tantum & mystico intellectu.

do illud erit præsens in præteritumve transmissum.

30. Quod nunquam fuit nec est in hominis potestate decipere Christum secundum naturam humanam assumtam, unione manente, facere ipsum credere falsum, mentiri velle inaniter, aut repugnanter voluntati divinæ, neque unquam fuit aut est in hominis potestate facere aliquid unde cum quibusdam veris aliis sequitur Christum secundum naturam suam humanam unitam, fuisse aut esse deceptum, falsum credendo, mentitum fuisse, præsentialiterve mentiri voluisse, seu velle inaniter, aut repugnanter voluntati divinæ.

31. Quod possibile (*a*) fuit Christum secundum naturam suam humanam unitam & in proprio genere habere actus cognoscendi, & volendi naturales proprios & distinctos respectu aliquorum in potestate hominis positorum, & aliquorum contingenter, & non absolute necessario futurorum; & quod impossibile fuit Christum secundum naturam suam humanam unitam, & in proprio genere decipi in credendo, aut errare volendo, velle videlicet fieri, quod nunquam fieret, aut repugnanter sive difformiter voluntati divinæ, velle, inquam, voluntate rationali, non appetitu sensuali sive carnali.

32. Quod Prophetiæ de Christo ante adimpletionem earum erant necessario adimplendæ, & quod medio tempore inter mundationem seu sanctificationem beatæ Mariæ & sanctorum Patrum Veteris Testamenti in fide Christi Redemptoris futuri, transitum quoque & salvationem eorundem Patrum & passionem Christi fuit necessarium, ipsos fuisse mundatos, sanctificatos, & salvatos per fidem Christi Redemptoris futuri, & quod non fuit possibile ipsos fuisse mundatos, sanctificatos, & salvatos per fidem fictam, falsam, erroneam, & mendacem.

33. Quod prophetiæ & promissiones Christi ante adimpletionem ipsarum erant & sint necessario adimplendæ.

34. Quod non omnes prophetiæ prædictæ de Christo, nec omnes prophetiæ aut promissiones Christi de futuris erant mentaliter, tacite, conditionales: sed multæ mentaliter simpliciter absolutæ.

35. Quod necesse est Ecclesiam sanctam Christi usque in finem mundi perseverare fidelem.

36. Quod non est possibile Ecclesiam sanctam Christi ex doctrina Christi semper aut unquam directe fuisse deceptam in substantialibus articulis fidei Christianæ, aut erronee credidisse resurrectionem mortuorum, diem Judicii, aut vitam æternam, & quod necesse est hæc fore, reprobos quoque habere supplicium, & electos gaudium sempiternum.

Hactenus BRADWARDINI *Sententiæ*.

Alia ejus scripta hæc sunt: *Tabulæ Astronomicæ*, quas habuit Savilius: *Geometria speculativa*, Parisiis 1504. fol. & cum *Arithmetica speculativa*, (quæ separatim An. 1502. prodierat) ibidem 1512. fol. Præterea Baleus V. 87. memorat ejus *Arithmeticam Practicam*: & *de Proportionibus velocitatum*: Venetiis 1505. additque alia, quæ a Lelando cap. 347. omittuntur, *De velocitate motuum*. *Commentarios in IV. libros sententiarum*, *Summam Theologiæ*, pro qua Pitseus habet *Summam Scientiarum*, cum neuter illas videatur usurpasse oculis: tum *Placita Theologica*, *de Sancta Trinitate*, *de præmio salvandorum*, *de præscientia & prædestinatione*, & *Sermones per annum*. A Pitseo pag. 471. etiam adjungitur Liber *de quadratura Circuli*. * Novum, & ignotum scriptoris hujus opusculum servat MS. Codex Bibliothecæ Cœnobii S. Mariæ ad Scotos Viennæ ord. S. Benedicti. Inscribitur: *meditationes Bravardini*. Incipit: *o magnæ, & mirabilis*.

Non abs re hic integra recitaretur adnotatio quædam, quæ legitur excusa in

(*a*) *Legendum*: impossibile.

in calce opusculi: *Epitoma proportionum Alberti de Saxonia* per F. Isidorum Insulani Mediolanensem; (de quo utroque scriptore, & de opusculo isto vide suo loco) *Qui Albertus a Thoma Berduardi excipiens* &c. *Hunc Thomam vocat Raimundus sui sethi calculator in tractatu primo de intensione, & remissione venerabilem magistrum Thomam de Berduardino; cujus dicta veneratur, & recipit.*

Johannes Brendo, Monachus Dunensis in Flandria, Ordinis Cisterciensis, defunctus An. 1428. scriptor *Chronodromi*, sive Chronici ac cursus temporum ab rerum Origine ad Annum Christi 1414. MSti adhuc in variis Belgii locis, vide Carolum de Visch pag. 176. Bibliothecæ Cisterciensis, vel Oudinum Tomo III. pag. 2301. Hoc, ab Anno 1414. ad 1432. continuavit *Bartholomæus de Becka*, atque ab Anno 1431. ad 1463. *Ægidius de Roya*, qui opus hoc ab Anno 1292. etiam in compendium misit, ut dixi supra pag. 61. idque compendium cum *Adriani de Budt* continuatione ad Annum 1480. prodiit Francofurti 1620. fol. in Tomo primo Annalium rerum Belgicarum. Etiam Chronicon hujus Brandonis *de gestis Prælatorum Monasterii Dunensis* MS. in Bibliothecis Belgii.

Aurelius Brandolinus Florentinus, lippus, sed qui multis visu pollentibus acutius vidit eleganti ingenio, defunctus A. 1497. Scripsit libros duos *paradoxorum Christianorum* ad Matthiam Corvinum, Regem Hungariæ, Basileæ 1498. Romæ 1531. Basileæ 1543. & Coloniæ 1573. Dialogum *de humanæ vitæ conditione & toleranda corporis ægritudine* ad eundem Matthiam, Basileæ 1498. Viennæ 1541. & Basileæ 1543. 8. *De ratione scribendi Epistolas*, libros III. ibidem 1498. 1549. Coloniæ 1573. Præterea Julius Niger p. 74. Historiæ Scriptorum Florentinorum memorat ejus *Orationes* & *Carmina* in laudem *Antonii Squarcialupi* & *Baptistæ Platinæ*: Opusculum de virtutibus a Domino Jesu in passione ostensis: Librum de Legibus: Commentarios in Pauli Epistolas: & Novum ac Vetus Testamentum, sive Historias, Sanctorum Veteris & Novi Testamenti heroicis versibus explicatas. Vide diarium erud. Italiæ T. 20. p. 150.

* Nemo, quem norim, inter opera Brandolini hujus recensuit libellum, quem in MS. Cod. servat Bibliotheca Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucanæ hoc titulo inscriptum. *Lippi Brandolini libellus de laudibus musicæ, & Petri Boni Ferrariensis*, qui cantor erat illorum temporum celebris Ferdinando carus. Datur statim præfatio soluta oratione scripta ad eumdem Regem. Incipit: *Contemplanti mihi superioribus diebus*. Tum succedit ad Petrum Bonum elegia, cujus hoc specimen.

Inter Pieridum vates clarissime alumnus
Unica lux Phœbi, gloria summa lyræ;
Accipe parva quidem Tyrrheni munera Lippi;
Sed tibi quæ procerum nemo dedisse queat.
Sed quia nunc agimus Ferrandi munere vitam
Hæc tibi Ferrandum mittere dona puta.

Dein exordium operis istud.

Huc ades ad nostros citharamque, & carmina cantus
Affer ab imparibus vecta elegia modis.

Præteriisse pigeret Brandolinum hunc Eremitarum S. Augustini cœtui adlectum fuisse.

Ejus *oratio pro S. Thoma Aquinate* habita Romæ in Templo S. Mariæ Minervæ ad Cardinales & populum, & dicata Oliverio S. R. E. Card. Neapolitano, evulgata est typis anno & loco incertis in 4.

Braulio Joannis Cæsaraugustani in Hispania Episcopi successor ab Anno 627. & 646. Concilio Toletano quarto A. 633. & quinto A. 636. sextoque A. 638. interfuit, unde *clarum Canonibus* puto dictum ab Ildefonso cap. 12. de scriptoribus Ecclesiasticis. Speciatim *sextæ Toleta-*

letanæ Synodi Canones Braulionis stylo formatos notat Nicolaus Antonius V. 5. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 278. De eo Acta Sanctorum 18. Martii Tom. II. pag. 635. sqq. Huic Braulioni Isidorus Hispalensis libros Originum dedicavit, rogatu illius compositos & a Braulione XX. libris divisos. *Isidori elogium* breve a Braulione compositum, & *binæ ad Isidorum Epistolæ*, plus simplici vice cum Isidori operibus editæ. Elogium illud etiam apud Surium & in Actis Sanctorum 3. April. *Vita S. Æmiliani* Presbyteri & Monachi Turiasonensis, defuncti An. 564. ad germanum suum Frumminianum Presbyterum & Abbatem exstat in Prudentii Sandovallii Fundatione Benedictini Ordinis in Hispania sub Gothorum imperio, Hispanice edita Madriti 1601. fol. in Francisci Bivarii notis ad Chronicon Marco Maximo, Episcopo Cæsaraugustano tributum, ibidem 1652. in folio pag. 475. cum *Hymno* in eundem Confessorem pag. 488. & in sexto Volumine Martyrologii Hispani Joannis Tamai de Salazar, 12. Maji pag. 111. Lugduni 1659. fol. & apud Mabillonium Sec. I. Benedictin. pag. 205. *Vita S. Leocadiæ Toletanæ Virginis* sub Diocletiano passæ, de qua Baronius ad Martyrolog. 9. Decembr. Omitto Vitam *Vincentii*, *Sabinæ & Christetidis* aliorumque *Martyrum Cæsaraugustanorum*, & *Vitas Patrum*, & opusculum *de vana sæculi sapientia*, & aliud *de adventu SS. Apostolorum Jacobi, Petri, & Pauli in Hispaniam*, de quibus Nicolaus Antonius p. 279.

Florentius Bravonius, Anglus, auctor Chronici circa Annum 1118. infra *Florentius*.

Senatus Bravonius, Possevino male *Braconius*, Prior Monachorum Vigorniensium Ordinis Cluniacensis circa An. 1180. Scripsit Vitam *S. Wulstani* Episcopi, apud Surium & in Actis Sanctorum 19. Januar. & *Osswaldi* Episcopi apud Surium 15. Oct. & *Epistolas VII*. quarum argumenta apud Oudinum Tom. II. p. 1579.

Bernardus a *Breitenbach*. supra, *Bernardus*.

Bremensium rerum scriptores duobus vel tribus Voluminibus comprehensos dare voluit V. C. *Georgius Rothius* (*a*) Rector Stadensis ante paucos annos defunctus, illisque ornandis adhibere editos *Adamum* Bremensem, Diplomata Lindenbrogiana, *Albertum* Stadensem, & *Henrici Wolteri* Chronicon Archiepiscopatus Bremensis, quod vulgavit Meibomius: *Joannis Renneri* Chronicon Bremense rhythmicum Germanice dialecto Saxonica editum Bremæ 1583. & laudato Rothio curante Stadæ 1717. 8. recusum: recentiorumque scriptorum *Wilhelmi Dillichii* Chronicon Bremæ & Præfecturarum ejus: *Luneburgi Mushardi* (*b*) monumenta nobilitatis antiqua illustrium familiarum, inprimis Ordinis Equestris in ducatibus Bremensi & Verdensi, edita Germanice Bremæ 1708. fol. *Urbani Pierii* de Urbis Bremæ antiquitate Consulumque & Senatorum ordine elogium: (*Henrici Postii* fastos Consulares & Senatorios Reipublicæ Brem. ab Anno 1433. ad 1725. Bremæ 1726. 4. *Joannis Henrici Hintz* notitiam sacri Ordinis in Ducatibus Bremensi & Verdensi, tempore Jubilæi Augustanæ Confessionis An. 1730. & Lutheranorum Superintendentum Generalium & Pastorum a tempore Reformationis in præsentem ætatem Bremæ, Stadæ, Buxtehudæ & Verdæ. Stadæ 1731. 8.)

Ex ineditis, Chronicon Civitatis Bremensis, scriptum Germanice dialecto Saxoniæ inferioris ab *Herbert Schenio*, cellario Capituli, templique S. Anscharii, quod Bremæ est Canonico: & a *Gerhardo Reinesberch*, ejusdem Capituli Vicario usque ad Annum 1436. cum duplici ejus continuatione, una ad An-

 num.

(*a*) *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*. Anno 1718. pag. 546. Nova Litteraria A. 1719. pag. 53. seq.

(*b*) Acta Eruditorum Tomo IV. Supplementi pag. 322.

num 1547. & altera longe uberiore ad Annum 1563. *Joannis Renneri* Chronicon Bremense majus usque ad Annum 1511. & inde ad 1583 duobus spissis Voluminibus, aliudque Chronicon simile alterius auctoris ab Anno 788. ad 1584. *Joannis Othonis* Luneburgensis Historiam Bremensium & Hamburgensium Episcoporum ab Anno 780. ad 1580. Chronicon Ecclesiæ *Rosenfeldensis*, seu *Harsefeldensis*, quo usus est Abbas Luneburg Brummerus: Chronicon vetus Monasterii & oppidi *Buxtehude*. Excerpta quædam ex Registro MS. *Johannis Rode*, Archiepiscopi Bremensis, ex cujus Chronico dederat nonnulla illustris Leibnitius Tomo II. scriptorum Brunsvicensium pag. 253. seq. Collectanea de *Wursatia* cum Jure Provinciali veteri Frisico *das Landriucht*, *ofte* Afigebook *der edelen vrigen* Vresen, & *Haronis Eide Fouwes*, Wursato Frisonis collationem Juris Provincialis Wursato Frisici cum Jure communi, ex editione Giessensi *1666*. 4.

Sed Consilium illud laudati Rothii in herba periit, perinde ut B. Casparis Bussingii, Superintendentis deinde Generalis Oldenburgensis, quod Bremæ 1690. 4. significaverat in schediasmate, cui titulus: *Eröfnung des Bremisch-Verdischen Ritter-Saals*. Neque adhuc lucem vidit promissa a celeberrimo Theodoro Hasæo (*a*) Historia emendatæ Religionis in Urbe Bremensi.

Brendanus Conacius, Abbas Hibernus circa Annum 560. cujus *Verba Religionis Dei*, sive liber *de legibus & observatione Monachorum*, *Charta cœlestis hæreditatis*, & *Confessio Christiana* memorantur a Baleo XIV. 78.

Brenlanlius cognomento *Britannus* a Gesnero in Appendice Bibliothecæ, præclarus Astrologus fuisse circa Annum 1344. & plures libros *de Astrologorum prænotionibus* scripsisse traditur, unde mihi parum credibile, quod Pitseus pag. 443. ad Gesnerum provocans, Brenlanlium huncce vehementer ait invectum in Astrologiam Judiciariam, eam merum reputasse dæmonis inventum & libros plures scripsisse *contra prænotiones Astrologorum*.

Breviaria variarum Ecclesiarum.

Breviarium *Aberdonense* in Scotia A. 1509. de quo Acta Sanctorum Tom. II. April. pag. 438.

Ambianense Parisiis in 4. & Ambiani 1550. 1670. forma minore, & 1683. 12. quatuor Volum. auctoritate Francisci Favre Episcopi Ambianensis.

Ambrosianum, Mediolani 1556. 8. Venetiis 1558. 8. & S. Caroli Borromæi jussu An. 1582. recognitum, Mediolani 1588. 4. 1625. 1661. 8. tribus Voluminibus. Confer Acta Sanctor. Tom. I. Junii pag. 643.

Andegavense MS. ante trecentos amplius annos, fuit in Bibliotheca Telleriana. Exstat & editum A. 1624.

Aniciense, sive *Podiense* MS. ante quadringentos prope annos: fuit in Bibliotheca Telleriana.

Antwerpiense A. 1496.

Argentoratense 1478.

Arosiense, Arosiæ 1504. 4.

Aptense, Basil. 1515. fol.

Aquensis Ecclesiæ breviarium MS. in Bibl. Regia Paris. n. 4446.

Atrebatense 1595. 8. duobus Voluminibus.

Audomarense A. 1518.

Augustinianorum, infra, *Windesemensis*.

Aurelianense Parisiis 1542. 8.

Bajocense memorat Bollandus.

Bambergense jussu Viti Episcopi A. 1575.

Basileensis liber breviarius secundum consuetudinem Chori Ecclesiæ Basil. quomodo horæ Canonicæ absolvendæ sint. Basileæ 1480. 4. Idem videtur, de quo Morlierius in libro: Essais de Litterature Tom. I. pag. 149.

Ordinis S. Benedicti breviarium MS. ante trecentos annos, in Bibliotheca Telleriana. Novum Pauli V. & Urbani VIII. auctoritate editum Parisiis 1645.

(*a*) Bibliotheca Theologico-Historica Bremensis Tom. I. pag. 161.

1645. 8. duobus Voluminibus, his adde specialia: *Brunsfeldense* Lovan. 1607. 8. *Cassinense* Venetiis 1586. *Pannoniense* Viennæ 1579. 8. *Tegernseense*, 1577. fol. & quæ plura apud Lippenium & Hendreichium memorantur.

Bisuntinum, Divione 1653. 8.

Bituricense Venetiis 1481. 8. Lemovicis 1512. 8. & jussu Reginaldi de Beaurce, Archiepiscopi Bituricensis, Parisiis 1586.

Bracarense a Roderico Cunha Archiepiscopo recognitum, Bracharæ 1634. 4.

Bremense Argentorat. 1511.

Brugense 1520.

Bruxellense 1516.

Cameracense Parisiis 1497. 8. duobus Voluminibus.

Caminense in Pomerania A. 1521.

Canonicorum Regularium A. 1488. editum laudat Bollandus.

Capuanum Capuæ 1489. 4.

Carmelitarum Venetiis 1542. fol. 1579. 8. & Sebast. Fantoni Generalis. Venetiis 1622. 8.

Carnotense in 8. Vetus editio ante annos ducentos, & ab Episcopo Nicolao de Thou, Parisiis 1584. duobus Volum. & 1633.

Carthusiense Parisiis 1521. 8. & 1522. forma minore, Papiæ 1560. 8. Lugduni 1587. 8.

Congregationis Casalis Benedicti. Parisiis 1534. 8.

Cassinensis Congregationis. Venetiis 1586. fol.

Catalaunense MS. ante annos 400. quo usus Edmundus Martene.

Cistercienfe Parisiis 1534. 12. 1581. 4. & 1617. 8.

Claromontensis Ecclesiæ & *S. Flori*. Tierni 1557. 8.

Cluniacense Parisiis 1584. 8. duobus Voluminibus, aliud Pauli de Rabusson & Claudii de Vert, Parisiis 1686. 8. Vide Memorias Trevoltinas Anni 1718. pag. 286. & de Joannis Baptistæ Thiers Observationibus, Ephemerides eruditorum Parisiens. A. 1702. Tom. II. p. 299. Tom. IV. pag. 171. Dupinii Bibl. Eccles. Tom. XVIII. p. 283.

Cœlestinorum Ordinis Benedicti. Venetiis 1508. 8.

Colbertinum Parisiis 1679. 8.

Coloniense A. 1498. & 1577.

Constantiense typis Erhardi Ratdolt, ante ducentos annos, 8. & editum An. 1561. Christophoro Episcopo, & 1575. Marco Sitico Cardinale, & 1599. 8.

Corisopitense vetus in Gallia Lugdunensi memoratur a Bollando.

Cœnobii Regalis *S. Dionysii*. Parisiis 1550. 8.

Dolense in 8. vetus editio ante annos ducentos.

Dominicanorum, sive *Ordinis Prædicatorum*, Venetiis 1556. 8. Romæ 1611. 8. Breviarii Confirmatio a Clemente IV. An. 1267. apud Edmundum Martene Tomo II. Anecdotorum pag. 502. seq. De antiqua editione hujus breviarii excusa An. 1514. 4. vide Theophili Sinceri *Nachrichten von raren Büchern*, Frf. 1732. 8. p. 345. sq.

Eborense in Lusitania A. 1548.

Ebroicense Parisiis 1545. 8. 2. Voluminib. & 1585.

Eduense MS. An. 1452. in Bibliotheca Telleriana.

Elnense circa Annum 1500. in 8. & Hispali 1528. fol.

Erfordianum excusum ante hos ducentos annos.

Fontis Ebraldi, Paris. 1546. 8. Virginum, 1526. 8. duobus Volum.

Giennense Hispali 1528. fol.

Glaronense laudatum a Goldasto in Alemannicis.

Græcorum breviarium, sive Anthologium Græce curante Antonio Arcudio, Romæ 1598. 8.

Granatense, Granatæ 1544. 8.

Hafniense in fol. *anno milleno quingenteno quoque deno*.

Halberstadense in 4. vetus editio. vide Jacobi Friderici Reimanni Bibliothecam pag. 557. seq.

Hamburgense per Albertum Krantz. Argentor. 1519. fol.

Herbipolense 1518. fol. & 1575. jubente Julio Episcopo.

Hildesheimense A. 1516.
Hispalense in 4. vetus editio.
Insulense A. 1533.
Jotrense, sive *Meldense* MS. in Bibliotheca Telleriana.
Lemovicense A. 1587. 8. duobus Voluminibus, & A. 1625.
Leodiense A. 1520. & pars æstiva 1514. & novum breviarium A. 1636.
Lexoviense, sive *Liciense* An. 1624. vide Nicolaum Comnenum Papadopoli pag. 152. seqq. prænotionum Mystagogicarum. Novum Liciense, sive *Lexoviense* An. 1704. magnam partem ex novo Senonensi.
Lovaniense MS. &
Breviarii *Lubecensis* parte æstiva usum se testatur Jo. Bollandus.
Lugdunense A. 1498. fol. Alia vetus editio forma minore: & Lugduni 1584. 8. correctiones C. de Laboureur. Lugduni 1647. 8.
Lundense, Parisiis 1517. 8.
Magdeburgense, in oppido Siptzen. 1504. 8.
Mediolanense An. 1635. vide Ambrosianum.
S. Melanii, Benedictin. vetus editio in 8.
Meldense, Parisiis 1546. 8. duobus Voluminibus.
Meldense novum, in quo multa ex Senonensi A. 1702.
Meldense, supra *Jotrense*.
Mindense A. 1516.
Fratrum Minorum, Parisiis 1506. 8. 1614. 1629.
Moguntinum MS. habuit Bollandus præter edita An. 1495. 1507. & jussu Danielis Archiepiscopi 1570. 1612. 12.
Monasteriense A. 1489.
Morinense. A. 1542.
Mozarabum, sive *Toletanum*, secundum regulam B. Isidori Tolet. 1502. fol. per Alfonsum Ortizium, Canonicum Toletanum. Jussu Francisci Ximenis.
Nivernense, Parisiis 1534. 12. duobus Voluminibus.
Noviomense A. 1630.
Olivetanum, Venetiis 1580. 8. Mediolan. 1610. fol.
Origniacensis Monasterii in Veromanduis, A. 1619.
Parisiense vetus in Bibliothecæ Regis Christianissimi Codice 4445. annorum circiter 400. Editum 1479. 8. 1492. fol. 1545. 1557. 8. 1584. 1636. & ex auctoritate Francisci Harlay Archiepiscopi, Parisiis 1680. 8. 1684. 12. quatuor Voluminibus, cui breviarii *reformationi*, ut testatur Menagius in historia mulierum Philosoph. A. 1690. sect. 38. ubi de S. Catharina, *operam dederunt*, *Viri doctrina & pietate illustres*, *Jacobus de Sancta-Bova*, *Professor Theologus Sorbonicus*; *Gvillelmus Bruneterius*, *tunc Archidiaconus de Bria in Ecclesia Parisiensi*, *hodie Episcopus Santonensis*; *Claudius Castellanus*, *Canonicus Parisiensis*; *Nicolaus Gobilio*, *Doctor Sorbonicus*, *& Parochus Sancti Laurentii apud Parisios*; *Leonardus Lametus*, *Doctor Navarricus*, *tunc Canonicus Parisiensis*, *nunc Parochus Sancti Eustachii apud Parisios*; *Claudius Amelina*, *Archidiaconus Parisiensis*; *Nicolaus Coquelinus*, *Cancellarius Parisiensis*; *& Nicolaus Tornosius*, *Theologus & Concionator eximius*. De recognitione facta An. 1675. & 1697. vide Honorati de S. Maria reflexions sur la Critique Tom. II. pag. 81. & de Nicolai Toinardi consilio novi breviarii concinnandi, G. Wallini, eruditi Viri dissertat. de S. Genovefa pag. 27. seq. Memorias Trevoltinas An. 1722. pag. 528.
Passaviense A. 1505.
Podiense, vide *Aniciense*.
Præmonstratense auctoritate Francisci a Longo prato Abbatis, & cura Johannis le Paige. Parisiis 1598. 1608. 8. duobus Voluminibus.
Pragense, Venetiis 1517. 8.
Razeburgense A. 1506.
Remense, Caroli a Lotharingia, Parisiis 1543. 8. Ludovici a Lotharingia, Remis 1614. 8. duobus Voluminibus. Caroli Mauritii le Tellier. Parisiis 1684. 12. quatuor Voluminibus.
Roeskildense, Parisiis 1517. 4.

Ro-

Romanum, Taurini 1474. 8. Venetiis 1478. fol. 1515. 1522. 8. Romæ 1477. 1479. 8. 1482. 1490. cura fratris Gratiæ Feltrensis, circa Annum 1514. 4. 1544. fol. 1546. 1551. 1557. Lugduni 1504. 1547. 8. Parisiis 1511. 1537. 1543. 1547. 1565. forma minore, 1568. 8. 1543. 1563. 1577. 8. aliaque apud Lipenium, Hendreichiumque: & imaginibus decoratum Parisiis 1525. 8. & Pauli III. jussu recognitum a Francisco Cardinali Quignonio 1536. Lugduni 1538. 1542. 8. Parisiis 1542. 4. jussu Pii V. ex Decreto Concilii Trident. An. 1572. Venetiis 1615. auctoritate recognitum Clementis VIII. & Urbani VIII. Parisiis 1652. 1647. 1675. Antvv. 1707. Venet. 1710. & a Martino Sebaldo, Mogunt. 1622. 8. & Parisiis 1647. 4. e Typographia Regia, quatuor Voluminibus, & lingua Slavonica, Rom. 1648. 8. & cum Gallica versione a Nic. le Tourneux, Parif. 1688. 8. quatuor Voluminibus.

Rothomagense An. 1491. fol. 1587. Cardinalis a Borbonio, Rothomagi 1594. 12. duobus Voluminibus, & 1626. De novo ante paucos publicato annos, Bibliotheque Francoise A. 1731. Tom. XV. pag. 173.

Rupellense Henrici de Laval, Parif. 1686. 8. quatuor Vol.

Sajense, Parisiis 1616. 4.

Salamantinum, in 8. vetus editio.

Saltzburgense vetus editio in 8. ante annos ducentos.

Sarisburiense Breviarium, sive Portiforium, 1499. & Londini 1555. 4. Duaci 1604. 4.

Senonense Nicolai du Puy, Canonici, Parisiis in 4. editio vetus: & alia in 8. Parisiis 1528. 8. duobus Voluminibus. Cardinalis a Borbonio. Senonis 1558. & 1560. 8. His præter illud Anni 1641. novissimum accessit A. 1702. auspiciis Archiepiscopi de la Hogvette. Confer ejusdem Epistolam Pastoralem editam Gallice A. 1718.

Servorum B. Virginis A. 1634.

Slesvicense A. 1512. Parif. in 8. jussu Godschalci ab Ahlefeld.

Sossmense, Parisiis 1548. 8. duobus Voluminibus.

Spirense A. 1478. 1507. auctoritate Philippi Episcopi 1522. 8. directorium horarum &c. atque 1590. pars hyemalis, jussu Eberhardi Episcopi.

Stregnense laudatum illustri Benzelio.

Svessionense Parisiis, forma minore. Breviarium Monialium S. Mariæ Svessionensis. 8.

Sylvanectense, Parisiis 1521. 8. duobus Voluminibus.

Toletanum, supra, *Mozarabum*.

Tolosanum, quo usus Edmundus Martene.

Tornacense A. 1497. 8.

Trajectense A. 1508. 1518. Antvv. 1551. 8.

Trevirensis Diœcesis Monasteriorum SS. Maximini, Naboris, Willebrordi Anno 1600.

Tullense A. 1535.

Turonense MS. quo Edmundus Martene usum se esse testatur.

Valentinum, Lugd. 1526. 8.

Viennense, Lugd. 1498. 8. fuit in Biblioth. Baluziana.

Virdunense, Parisiis 1499. 8. 1625.

Upsalense, Holmiæ 1496. 4.

Windesemensis Congregationis Canonicorum Regularium S. Augustini. Antverp. 1519. fol.

Wormatiense A. 1576.

Zagabariense, Venet. 1505. 1584. 8.

Joannes Brevicoxa (Belgico nomine *Cortohosa*, (*a*) *Kurze-Hose*: Gallico (*b*) *Courtecuisse*) Cenomanensis, Doctor A. 1388. Parisiensis, & ab Anno 1407. Regis Franciæ Caroli VI. ad Benedictum XIII. & Bonifacium IX. de pace Legatus, ac post habitam in conventu Parisiensi An. 1408. contra Benedicti interdictum Ecclesiasticum, gravem orationem, Regis Eleemosy-nar-

(*a*) Bzov. ad Annum 1408. num. 1.

(*b*) Oudin. Tom. III. pag. 2557.

narcha & per annos aliquot gerens vices Jo. Gersonis Cancellarii, denique A. 1420. usque ad 1422. Episcopus Paris. inde Anglorum & Burgundionum invidia Gebennam, sive Genevam translatus, ibique non diu post defunctus. De lucubrationibus ejus audiendus Launojus in Historia Gymnasii Navarrei pag. 465. (recusæ Tom. IV. operum.)

Joannes Brevicoxa multa scripsit opuscula, quæ nondum lucem aspexerunt. Extant partim in Bibliotheca Cœnobii sancti Victoris, partim Bibliotheca Regia, partim in Bibliotheca Parisiensis Ecclesiæ.

Tractatus *de Potestate Ecclesiæ & Concilii* extat in Bibliotheca sancti Victoris. Is ipse est, quem ex illo Codice MS. vulgavit Ludovicus Elies du Pin cum operibus Joannis Gersonis Tom. I. pag. 805. 904. inscripsitque Tractatum *de Fide, & Ecclesia, Romano Pontifice & Concilio generali*.

Gallica Versio libri de quatuor Virtutibus, *Senecæ* attributi, extat in Bibliotheca Regia, quam Anno MCCCCIII. Joanni Bituricensium Duci consecravit.

In eadem Regia Parisiensi, *Sermones de tempore*, Latine & Gallice. Sermo primus de Adventu, incipit: *Bonum est præstolari*. En attendant la venie &c.

Quæ sequuntur, extant partim in Bibliotheca Parisiensis Ecclesiæ, partim in Bibliotheca sancti Victoris.

Quæstio: *Utrum cum unitate divinæ essentiæ stet pluralitas personarum sine formali distinctione*.

Quæstio: *Utrum ineffabilis & immensa Dei essentia possit esse creaturæ formalis cognitio vel gratia*.

Recommendatio Sacræ Scripturæ, quæ incipit: *Olivam uberem, pulcram*, &c. Jeremiæ XI.

Alia *recommendatio Sacræ Scripturæ* & *Facultatis Theologiæ*, quæ incipit: *Super omnem terram gloria tua*, Psal. LVI.

Primum Principium *super lecturam Bibliorum*, quod incipit: *Tota pulchra es amica mea*.

Secundum Principium, quod incipit: *Ædificavit turrim, & locavit eam agricolis*, Marci XII.

Collationes quatuor *super Commendatione Scripturæ Sacræ*, quæ omnes incipiunt: *Regina Austri*.

Quæstio: *Utrum jus regalis dominii in regno animæ rationalis soli competat voluntati*.

Quæstio: *Utrum Lucifer sit omnium sapientissimus, non obstante quod sit omnium pessimus*.

Tertium Principium.

Quartum Principium.

Responsio Quæstionis in Sorbona: *Utrum omnis transgressio divinæ legis sit mortalis*.

Quæstio Vesperiarum: *Utrum* Thomas *legem Christi firmiter tenuerit*.

Quæstio Vesperiarum in Licentia & Magisterio *Radulphi de Porta*: Utrum portæ cœlestis aditum decor intraverit.

Laudatio seu Vesperisatio *Radulphi de Porta* sub hoc titulo: *Hoc est Opus Dei*.

Quæstio de Resumpta: *Utrum legis naturalis censura peccantem in legem accuset mortaliter*.

Lectiones *in Evangelium beati Joannis* super illa verba: *Omnia per ipsum facta sunt*; & super multa alia Joannis & cæterorum Evangeliorum testimonia.

Gvilelmus Breviuus Anglus, Romæ diu versatus, circa Annum 1470. scripsit *de septem principalibus Ecclesiis Urbis Romæ*, ex quo MS. in Bibliotheca Vaticana Alexander Cookius aliique (*a*) produxere testimonium de sella perforata, sed de cujus usu credibiliora sunt, quæ notavere Joannes Rhodius ad Scribonium Largum pag. 280. seq. Valerius Chimentellus de honore bisellii cap. 20. Tom. VII. Thesauri Antiquitatum Rom. Græviani pag. 2094. seq. & Bernardus Montfauconus in Diario Italico pag. 159.

Gvi-

(*a*) Vide Oudinum Tom. III. pag. 2678. seq.

Gvido ſive *Gerardus de Brianſone*, Ordinis Minorum, Doctor Pariſienſis & Lector Toloſanus, circa annum 1450. Scriptor Commentariorum *in IV. libros Sententiarum ad mentem Scoti*. editorum Par. 1512. 1517. 4. Atque *In ſeptem Pſalmos Pœnitentiales* & *in Dionyſium Areopagitam de cœleſti hierarchia*.

Bricmorus Sophiſta Oxonienſis, quem Baleus X. 89. ex Lelando, & Pitſeus pag. 828. referunt ſcripſiſſe hypomnemata in Ariſtotelis priora & poſteriora Analytica: in Topica ejuſdem & Sophiſticos Elenchos.

Bridferthus, ſive *Bridfrithus*, Lelando cap. 136. *Brightefertus*, Saxo, Abbonis diſcipulus, Monachus Rameſienſis, circa Annum 1000. ſcripſit *in Bedam de rerum natura* & *de temporibus*, commentaria edita Tomo ſecundo Bedæ operum, ut ſupra notare me memini. Atque eodem pertinet Brideferti *Computus Latinorum*, *Græcorum*, *Hebræorum*, *Ægyptiorum & Anglorum*, qui exſtat MS. in Bibliotheca Bodlejana. Ejuſdem *Vitam S. Dunſtani*, Archiepiſcopi Cantuarienſis, An. 988. defuncti, edidit Henſchenius in Actis Sanctorum 19. Maji Tom. IV. p. 345. Præterea Joannes Baleus Centur. 2. cap. 35. memorat ejus librum *de principiis Mathematicis*, & alium *de inſtitutione Monachorum*.

S. Brigitta, rectius *Birgitta*, Sveca filia Birgeri Regis, ſive Legiferi Uplandiæ, nata A. 1304. (Mater ejus Ingeburgis, (*a*) avia materna, nomine Sigridis, quam præter rem pro matre Brigittæ venditant plerique.) Ex conjuge Ulfone de Ulfæſa, (*b*) Nericiæ Principe octo liberorum (*c*) mater, illo deinde inter Ciſtercienſes Monachos Anno 1344. (*d*) defuncto, ipſa ſub Regula S. Auguſtini novum Ordinem Monaſticum (*e*) S. Salvatoris inſtituit. Magiſtro uſa *Matthia*, Lincopenſi Canonico, ab eo curavit ſibi ſacra Biblia Svecice (*f*) transferri, qui etiam gloſſas iiſdem illuſtrandis addidit: atque de his accipiendum, quod in vita Brigittæ legitur: (*g*) *Sacra Biblia, quæ Gothico idiomate ſibi ſcribenda curarat, lectitabat*. Revelationes ipſi factæ eſſe divinitus feruntur ab Anno 1344. unde Romam adiit An. 1346. atque inde poſt Hiſpaniam, Neapolim, Siciliam petiit ſacra Palæſtinæ loca, indeque Romam iterum reverſa diem obiit An. 1373. 23. Jul. (*h*) ſanctiſque adſcripta eſt an. 1391. a Bonifacio IX. (*i*) & Anno 1415. a Johanne XXIII. in Concilio Conſtantienſi: (*k*) conſecrationem hanc tempore Schiſmatis factam confirmante etiam An. 1419. Martino V. *Revelationes* ejus probatæ a Concilio Baſileenſi, Gregoriique XI. Urbani V. Bonifacii IX. & Martini V. juſſu recognitæ. *Regulam* Ordinis ſui circa A. 1363. a Papa Urbano V. confirmari poſtulat libro quarto revelationum capite 137. quod etiam factum ab eo

eſſe

(*a*) Ericus Benzelius pag. *66*. ad Joannis Vaſtovii vitem Aquiloniam.

(*b*) Vaſtovius in vita Brigittæ pag. 94.

(*c*) Idem pag. 96. Filiorum quatuor, & filiarum totidem, ex quibus *S. Catharina* nata An. 1336. & An. 1381. extincta, de qua idem Vaſtovius pag. 107. Benzelius in notis pag. 71. Legenda ad calcem Revelationum Brigittæ pag. 596.

(*d*) Olaus Roſencrantz apud Thomam Bartholinum Tomo II. Actorum Medic. Hafnienſ. pag. 56.

(*e*) Confer S. Antoninum Parte 3. tit. 24. cap. XI. §. 4. pag. 797. ſeq. Albertum Crantzium IX. 52. metropol. & X. 13. Saxon. Natalem Alex. Sec. XIII. & XIV. Tomo VII. pag. 245. edit. in fol. ex Thoma VValſinghamo, & quæ plura de fundatione & privilegiis Ordinis S. Brigittæ, ejus Revelationibus præmittuntur. Regula prodiit & Gallico Pariſiis 1622. forma minore. *La regle des freres Noviſſimes de l' Ordre du Sauveur*.

(*f*) Laudatus Benzelius pag. *66*. infra, Matthias.

(*g*) In Vaſtovii vite Aquilonia pag. 95.

(*h*) Vita Brigittæ apud Surium & in Actis Sanctorum 23. Jul. S. Antoninus parte 3. tit. 24. cap. XI. & Legenda ad calcem Revelationum pag. 591. Vide & quæ ſupra in Birgero pag. *675*.

(*i*) Vide Bullam in Laurentii Cherubini Bullario Tom. I. pag. 297. Proceſſum ritus exponit Petrus Amelius de cærimoniis Eccleſiæ Romanæ cap. 253. in Mabillonii muſeo Italico pag. 535. ſeqq.

(*k*) Hermannus ab Hardt Prolegom. ad Tom. III. Concilii Conſtantienſis pag. 15. & in Tomo ipſo pag. 28. Tom. IV. pag. 39. &c. Jacobus l' Enfant hiſtoire du Concile de Conſtance pag. 67. ubi & icon S. Brigittæ ære nitide deſcripta.

esse annotat Consalvus Durantus ad istum locum & ad IV. 49. ex Joanne Nauclero aliisque. *Regula* illa LX. sororum & fratrum XXV. quæ Capitibus XXXI. constans pag. 525. subjicitur octo libris *Revelationum*. Hi ex recognitione Cardinalis Joannis de Turrecremata prodiere Lubecæ 1492. Norimbergæ 1521. Romæ 1521. 1556. & cum notis Consalvi sive Gundisalvi Duranti a S. Angelo in Vado Presbyteri & S. Theol. Professoris, postea Episcopi Feretrani in Ducatu Urbinatensi, Romæ 1606. Antvverpiæ 1611. Rom. 1628. & Colon. 1628. fol. cum Revelationibus SS. Virginum Hildegardis & Elisabethæ: & Simone Hormanno curante Monachii 1680. fol. Præmittuntur octo revelationum libris *Orationes* sive *Precationes* Brigittæ *quindecim de Passione Domini*, ex edit. Rom. 1530. 8. Libro septimo pag. 476. 486. subjecta est *Alphonsi*, ex Episcopo Giennensi in Hispania, Eremitæ, qui Revelationes Brigittæ in libros digessit, (sicut ex Suecico Latine vertit (*a*) *Petrus Olai* de *Alvastro*, sive Prior. Ord. Cisterc. in Cœnobio *Alvastrensi* & *S. Catharinæ*, quæ S. Brigittæ filia, a sacris confessionibus fuit, diemque obiit An. 1390. 9. Apr.) Illius inquam *Alphonsi* Epistola pro defensione illarum Revelationum. Deinde post octavum librum, & quam dixi Regulam sequitur Brigittæ *Sermo Angelicus de excellentia B. Virginis*, capita XXI. p. 536. *Orationes IV.* ejusdem argumenti pag. 553. Revelationes extravagantes a *Petro Olai* additæ Alphonsinis pag. 559. In hisce extravagantibus c. 48. jubetur *Petrus de Alvastro* Latine ea scribere, quæ Svecice illi Brigitta dictaret: & cap. 45. Regulam a Spiritu Christi dictatam. Epitome revelationum Brigittæ duplex ab *Olao magno* concinnata Romæque edita a Jo. Messenio (*b*) aliis memoratur: sicut & versio earum Gallica Lugd. 1650. 4. & Germanica Norimberg. 1500. 1521. fol. & Dillingæ 1569. 8. Colon. 1664. 4. Quantum tribuendum sit hisce revelationibus, in quibus *ex eventis multarum prædictionum fateri coactum se veritatem* professus est Franciscus Costerus (*c*) vide si placet Joan. Caramuelem Tom. III. Theologiæ moralis fundamental. pag. 386. Hermannum Conringium ad novenam S. Antonii de Padua pag. 29. seq. D. Augusti Pfeiferi Anti-Enthusiast. pag. 195. B. Joannem Winklerum in judicio de revelationibus Asseburgicis, edito Germanice pag. 80. seqq. D. Martini Chladenii dissertationem de Brigittæ revelationibus, editam Witeb. 1715. 4. Oudinum Tom. III. pag. 1098. seq. &c. Testimonia hujus Sibyllæ Arctoæ (*d*) adversus abusus Papatus collegere Flacius & in lectionibus memorab. Joannes Wolfius ad Annum 1370.

Romæ An. 1485. prodiit *Onus Mundi*, sive Prophetia de malo futuro ipsi Mundo superventuro, in qua continentur revelationes quædam e quarto Brigittæ libro, cum Oratione in ejus laudem. Vide etiam librum, cui titulus: *Onus Ecclesiæ*, capite tertio. *B. Virginis Officium* a Brigitta compositum & ex Latino versum vidit lucem Anglice Londini ante Annum 1500. Vide Henrici Warthoni auctarium ad Usserium de Scripturis sacrisque vernaculis pag. 447.

In Bibliotheca Paulina Lipsiensi teste B. Fellero pag. 89. MStæ servantur *Communicationes Hemmerici*, S. Theologiæ Professoris, super certis articulis ex libro Revelationum S. Brigittæ extractis. Ejusdem *Resolutiones IX. Articulorum* iisdem objectorum, & apologia alia Anonymi itemque pag. 90. alia *Petri*, de quo supra, & qui in Codice Paulino vocatur Venerabilis Vir Fra-

(*a*) Johannes Schefferus de Svecorum scriptis. pag. 11.

(*b*) Apologia contra Gomarum pag. 589. confer W. Ernesti Tenzelii dialogos menstruos A. 1690. pag. 159. seq.

(*c*) Chronico Episcoporum Sveciæ cap. 5.

(*d*) Ita vocatur Jo. Mollero ad Schefferum de Svecorum scriptis pag. 355.

Frater Generalis Confessor Monasterii Wazsteunensis. Quem autem pag. 157. Catalogus memorat *librum* Brigittæ *ad Reges*, nullum alium esse constat, quam librum octavnm Revelationum. * Revelationes ejus latine redditas fuisse a Petro quodam Priore Alvastri recte admonet hic Fabricius; quamquam accuratius hæc animadvertenda fuerant; non enim integrum Revelationum opus, sed ejus maximam partem latine ab eo factam asserit Diarium Vazstenense a Benzelio vulgatum, in quo Petri hujus obitus an. 1390. consignatur.

Vitam S. hujus Viduæ Latinis literis scriptam dedit Nicolaus Hermannus Episcopus Lincopensis *Pædagogus olim filiorum S. Birgittæ*. Hæc vitæ S. Birgittæ historia incipit: *Rosa rorans bonitatem*. Docet hæc omnia Diarium Vazstenense ad annum 1391.

Translationem reliquiarum ejusdem Roma ad Monasterium Vazstenense literis consignavit Joannes Ben. (f. Benedictus) in eodem Monasterio asceta. Vide Diarium ad an. 1440. quo anno scriptor iste opus perfecit.

Revelationes S. Birgittæ, quæ in Concilio Basileensi validis oppositionibus impetebantur, strenue defendit Card. de Turrecremata, cujus apologiæ, quamquam huc usque eruditi excusam putarunt una cum ipsis Revelationibus Romæ & alibi impressis; reipsa tamen nonnisi prior pars prodivit; reliqua singulas accusationes enarrans, & refutans in codicibus Bibliothecarum manuscriptis jacuit; & nunc tandem mea primum opera evulgata est in Tom. IV. Supplem. Conciliorum pag. 910. &c. Ibi vero catholici Theologi nancipscentur, quæ reponit Turrecremata ad ea Revelationum loca, ubi S. Birgitta de Romano Pontifice abloqui visa est. Atque hæc demum opponas testimoniis ex iisdem revelationibus excerptis a Matthia Flacco Illyrico, de quo hic Fabricius. Vide Articulum XVIII. & XX.

Alia *S. Brigitta* Scota, sive Hiberna, quam ajunt trigesimo post S. Patricium obiisse A. Christi 523. ætatis 70. De hac Baronius ad Martyrolog. Surius & Acta Sanctorum Calendis Februarii Tom. I. pag. 99. seq. ubi vita ejus duplex, scripta a duobus Anonymis pag. 118. & 125. & tertia, quam Canisius ediderat Tom. V. Parte 2. p. 625. (Tom. I. editionis novæ pag. 416.) a *Cogitoso* pag. 129. nec non quarta elegis versibus a *Chilieno* Monacho pag. 141. confer Tillemontium Tom. XVI. Memor. Eccl. p. 793. & Brigidam thavmaturgam, sive dissertationem de S. Brigida habitam in Collegio Hibernorum Parisiensi, editamque Parisiis 1620. 8. Omitto *Brigittam* tertiam Fæsulis claram in Hetruria sub sæculi noni extremum, de qua Acta Sanctorum 1. Februar. pag. 243. sqq. itemque plures hoc nomine, ut Ratisbonensem Abbatissam S. Wolfgangi, de qua eadem Acta 1. Februar. & alias 9. Mart. 5. & 21. Maj. &c.

Bristanus Croylandensis in Anglia Monachus & Præcentor Ordinis S. Benedicti, Musicus & Poeta circa Annum 870. qui cladem Monasterio suo a Danis illatam descripsit threno in cineres ejus, versibus elegiacis, quorum hoc initium ex Ingulfo apponit Pitseus pag. 167.

Quomodo sola sedes dudum Regina domorum
Nobilis Ecclesia, & nuper amica Dei.

S. Brithvvaldus, sive de quo supra *Berthovvaldus*, qui teste pag. 128. eodem Pitseo An. 731. obiit, & scripsit etiam *Vitam S. Ecgvini*, Episcopi Wicciorum, sive Vigorniensis, An. 716. defuncti, MStam in Bibliotheca Cottoniana. Vide Oudinum Tom. I. pag. 1676.

Gvilelmus Brito Aremoricus, sive ex Britannia minore, Gallus, non modo prosa oratione *compendium annalium Rigordi* de gestis Philippi Augusti scripsit,

ut ex Jacobi Meieri annalibus Flandricis notavit Vossius: sed etiam in *Philippide* sua, quam anno ætatis quinquagesimo quinto cecinisse se testatur, (*a*) *libris XII.* carmine hexametro persecutus est gesta & laudes Philippi Augusti Adeodati, ab Anno 1180. ad 1223. Francorum Regis, ad filium ejus primogenitum *Ludovicum*, filiumque nothum *Petrum Carlotum*, cui ipse a studiis fuerat. (*b*) Prodiit primum cura Petri Pithœi in scriptoribus XI. veteribus historiæ Francorum ab Anno 900. ad 1283. Francofurti 1596. fol. deinde in Andreæ du Chesne scriptoribus Francicis Tom. V. pag. 93. Parisiis 1649. fol. denique separatim cum amplis atque eruditis notis Casparis Barthii, Cygneæ 1657. 4. qui genuinum operis titulum esse ait: *Speculum boni paceque & bello, pii, cordati & fortunati Principis*, ac poema hoc (*c*) judicat nulli ab octingentis annis postponendum, & facilitate sermonis spiritum Ovidianum maxime repræsentare: demtis ætatis, qua vixit, nationisque notis. Ante Philippidem testatur Brito (*d*) scripsisse se carmen in laudes Petri Carlotti sui, tunc nondum quindecim nati annos, imposuisseque ejusdem nomine nomen *Karlotida*, sed quam nemo hactenus in lucem protulit. In rebus Philippi, Britonem vestigiis & narrationis filo *Rogeri ab Hoveden* Annalium scriptoris maxime institisse, eidem Barthio observatum, qui vicissim a Rigordo recedere eum non raro, monet p. 499.

Guilelmus Brito, Camber, Ordinis Minorum, quem An. 1356. diem obiisse notant Possevinus, Pitseus pag. 481. & ex eo Waddingus pag. 151. ubi præter *Grammaticalia* quædam, ut vocant, & commentarios in divisiones *Boethii*, in dicta quædam & alia opera *Alexandri Neccam*, in sex *Gilberti Porretani* principia, in Isagogen *Porphyrii* & in *Aristotelis* Prædicamenta, perihermenias & elenchos Sophisticos, memorant ejus librum *in prologum Bibliorum*, (hoc est, ut ex MS. Biblioth. Victoris Paris. Oudinus Tom. III. p. 1019. *commentarium in omnes prologos Biblicos S. Hieronymi*:) & nescio quam *Bibliothecam sanctorum Patrum*, idemque *opus*, *abbreviatum*. Hujus Britonis *Vocabularius*, cum Vocabulorum Hebraicorum in Bibliis occurrentium interpretatione Latina MS. exstat Lipsiæ in Bibiotheca Paulina teste B. Fellero pag. 288. Catalogi. Fuit & in Menarsiana pag. 159. Idem nimirum Brito, cujus *Synonyma* edita Parisiis 1504. 4. apud Dionysium Rosse. Cujus *Summa*, sive *opusculum difficilium vocabulorum Bibliæ ex glossis Sanctorum* in variis Bibliothecis evolvit Cangius, ut notavit in præfatione ad glossarium mediæ Latinitatis §. 49. ubi affert versus Leoninos, quos præfigere illi opusculo, & quibus claudere illud huic Britoni placuit.

Britonis Militis *regulæ amoris* MSS. memorantur a Sandero Tom. II. Bibl. Belgic. pag. 213.

Bonaventura Brocardus, Ordinis Minor. infra, *Brochart*.

Brocardus, sive *Burchardus* Teutonicus, Reineccio Westphalus, aliis Argentoratensis, Ordinis Prædicatorum, Anno 1222. missus in terram sanctam & per decem annos in ea commoratus: hinc redux inde descripsit circa Annum 1240. *descriptionem terræ sanctæ* (unde nomen ei Brocardo *de monte Sion*) ad fratrem Burchardum, Lectorem Ordinis Prædicatorum in Maydenburch. Locus capitis VII. in quo Anni 1283. mentio, in aliis excusis & MStis non legitur, ut a B. Staphorstio nostro demonstratum Tomo tertio Historiæ Eccles. Hamburgens. pag. 353. sicut nec locus ille, in quo provocatur ad Concilium Lugdunense An. 1273. Allegat autem plus simplici vice tan-

(*a*) Lib. 3. vers. 381.
(*b*) Lib. 12. vers. 900.
(*c*) in notis pag. 7. adde pag. 528. ubi Gualtero præfert, Alexandreidis scriptori: & XLIII.7. Adversar.
(*d*) lib. 1. vers. 10.

tanquam viventis adhuc & spirantis librum *Venerabilis Domini Jacobi & Patris de Vitriaco*, *Jerosolymitani Patriarchæ de conquestu terræ sanctæ*, quem constat defunctum A. 1244. Mira est non modo editionum inter se, (*a*) verum etiam Codicum MSS. ut illius quem in Bibliotheca Ecclesiæ Petrinæ hujus Urbis laudatus Staphorstius evolvit, diversitas, aliis, ut fit, alia adnotantibus, quæ deinde librarii tanquam primi auctoris descripsere. Prodiit hæc descriptio primum Venetiis 1519. 8. a Joanne Host de Romberch, Kyrspensi Westphalo: Deinde in Simonis Grynæi novo orbe regionum ac insularum, Basileæ 1532. fol. pag. 298. atque iterum 1537. & 1557. & separatim Antverpiæ 1536. 8. quam editionem secutum se testatur Philippus Bosquierius Cæsarimontanus Minorita, qui etiam in capitum numeros distinxit, Col. 1624. 8. sicut apparet ex eadem Antverpiensi expressas Parisiensem 1544. Wittebergensem 1554. 8. cum Casp. Peuceri de dimensione terræ, & 1579. 8. Sed accuratius integriusque vulgavit Reinerus Reineccius, cum itinerario Hierosol. Bartholomæi de Saligniaco: Magdeburgi 1587. 1593. 4. & ad calcem Eusebii atque Hieronymi de locis Hebraicis, Lugduni Batavorum 1707. fol. Johannes Clericus. Ex alio Codice sed minus integrum Henricus Canisius Tom. VI. Antiquarum Lectionum pag. 295. Ingolstad. 1604. 4. & Tom. IV. editionis novæ Basnagianæ pag. 9. Amstelodami 1727. fol. Non omittendum, quod Germanica versio ex Latina Simonis Grynæi editione jam An. 1534. vidit lucem Argentorati fol. in collectione scriptorum, quæ prodiit sub titulo: *Die neue Welt der Landschaften und Insuln*.

De *Brocardo*, a quo *Brocardica Juris*, infra p. 284. & in *Burchardo* Wormat. De *Brocardo* Persico Comite erudito circa A. 1408. Franc. Arisius in Cremona litterata Tom. I. pag. 286. seqq. *Jacobum* autem *Brocardum* Pedemontanum omitto, est enim recentior, qui multa vaticinari ausus, ab eventu refutata: præter paraphrasin Rhetoricam Aristotelis, partitionesque Oratorias, Parisiis 1549. Venetiis 1558. 8. & scriptum de *antibaptismo jurantium in Papam*, & *in Ecclesiam Romanam*, *deque eorum idolo zeli*, mysticam quoque & propheticam *Geneseos* interpretationem edidit Lugduni Batavorum 1580. 8. recusam, ibidem 1584. 4. & Bremæ 1585. 1593. 4. (damnatam in Synodo secunda Reformatorum Rupellensi A. 1581. & in alia Medioburgensi ejusdem anni: nec non *Levitici*, *Cantici Canticorum*, *Haggæi*, *Zachariæ & Malachiæ*, Lugduni Batavorum 1580. 8. & interpretationem ac paraphrasin *in Apocalypsin*, ibid. 1580. & 1610. 8. & Anglice Jacobo Stanfort interprete, Londini 1582. 4. Vide Bælii Lexicon in *Brocard*, Voetium Tomo II. dissertat. select. pag. 1075. Jacobi le Long Bibliothecam Exegeticam p. 652. & Acta Eruditorum An. 1693. pag. 30. & An. 1711. pag. 280. Exstat etiam hujus Brocardi liber *ad Christianos de prophetia complenda* in his quæ sunt secundi adventus Domini, & *ad Hebræos de primo & secundo Christi adventu*, dicatus Elisabethæ, Reginæ Angliæ. Alius *Marinus Brocardus*, Venetus, cujus scriptum de lue Venerea exstat in Aloysii Lusini Aphrodisiaco, sive magnæ sylloges LX. scriptorum de illo argumento, Tomo posteriore, post editionem Venetam 1616. fol. nuper recusæ Lugduni Batavorum 1728. fol. curante viro paucis comparabili Hermanno Boerhave.

Alius *Brocardus* ejusdem ætatis, Vicedominus Argentinensis, qui testatur se An. 1225. missum a Friderico II. Romanorum Imperatore, in Ægyptum ad Saladinum, Regem Babyloniæ, descripsitque *Legationem* hanc *in Ægyptum* brevi libello non magnæ rei & a priore de quo p. 774. prorsus differente, qui MS.

(*a*) Vide Jacobum Echardum Tom. I. Bibliothecæ Ordinis Prædicatorum p. 391. seqq.

MS. adhuc servatur in Basileensi Biblioth. Vide Jac. Echardum Tomo I. pag. 394. Huic potius quam superiori Brocardo videntur tribuendi *Annales de gestis Frederici I. Imperatoris in terra sancta*, quos Wolfg. Lazium habuisse testatus est Gesnerus in Appendice Bibliothecæ.

Alius etiam, ut videtur, (licet Oudinus Tomo III. pag. 591. eundem cum primo velit) *Brocardus* Argentinensis, Ordinis Prædicatorum, qui circa Seculi XIV. initia scripsit *Summam de casibus*, sive *Summam Brocardicam de vitiis & virtutibus*, in libros quinque tributam, in quo opere condendo, utut videatur ad Summam *Raymundi de Pennaforti* attendisse, tamen plura habet sibi propria & singularia, ut notat, qui plures ejus laudat Codices MStos Jacobus Echardus Tom. I. p. 466.

Bonaventura Brochart, Ordinis Minorum Conventus Bernensis in Neustria, quem in itinere Hierosolymitano An. 1533. socium habuit *Gressinus Arfagart*, Eques Normannus. Horum iter Gallice descriptum Volumine non parvæ molis MStum in Bibliotheca Regia Parisiensi laudatur a Crucimanio in Bibliotheca Gallica duobus in locis, voce *Bonaventura* & *Greffin*. Esset igitur hoc loco a me prætereundus, nisi cum cum Brocardo Teutone, Ordinis Prædicatorum, Philippus Bosquierus multique alii confudissent, & Latinæ longeque brevioris terrarum sanctarum descriptionis auctori prænomen Bonaventuræ præter rem, ab hoc altero mutuati, tribuissent, quos eo nomine reprehendit laudatus Echardus Tomo I. pag. 392. seq. Scriptum autem *de sacra expeditione adversus Turcas obeunda* ad Philippum Regem Galliæ A. 1332. auctorem habet *Petrum Paludanum*, Brocardoque præter rem tributum a nonnullis fuit, quoniam in MStis nonnullis adjunctum fuit Brocardi libro de terra sancta. Vide sis Oudinum Tom. III. pag. 592.

Andreas Broda, Doctor & Professor Theologus Pragensis, tempore Concilii Constantiensis An. 1415. pugnavit *pro communione sacræ Cœnæ sub una specie*, cui *Jacobus*, sive *Jacobellus de Misa*, alio nomine *de Strziebro*, Bohemus, Ecclesiæ Pragensis Pastor, Vindicias pro communione plebis sub utraque specie opposuit. Brodæ disputationem Academicam e Codice Cæsareo vulgavit V. C. Hermannus ab Hardt Tomo III. Concilii Constantiensis pag. 392. Jacobelli Vindicias pag. 416. ad 585.

Joannes (perperam *Philippus* aliis) *Bromeardus*, sive *Bromyard*, Herefordiensis Anglus, Ordinis Prædicatorum, qui Wiclefum oppugnasse traditur in Concilio Londinensi An. 1382. Ejus *summa Prædicantium* quæ præter editionem antiquam sine loco & anno in folio, prodiit Norimbergæ 1485. fol. 1518. Lugdun. 1522. 4. Venet. 1586. 4. & Antverp. 1614. fol. *Opus trivium* ordine alphabetico ex tribus Legibus Divina, Canonica & Civili. Vetus editio sine loco & anno in fol. & Paris. 1500. 4. Hæc est quæ Gesnero *summa Juris moralis* videtur appellari. *Distinctionum* Theologicarum opus primo loco laudat Lelandus cap. 380. De aliis ineditis, in quibus etiam *liber contra Wiclefistas*, Baleum vide VII. 4. Pitseum p. 551. seqq. & Jacobum Echardum Tomo I. Bibl. Ord. Prædicator. pag. 701.

Joannes Bromius, Anglus, Augustinianus, qui in Gorlestonensi sive Gorledunensi Monasterio obiit An. 1449. Præter *Sermones* quosdam, scripsit *indices in Bibliothecæ Gorledunensis* & speciatim in *Chronicorum quorundam volumina*. Vide Elssium encomiastici Augustiniani pag. 335. Baleum VIII. 13. Pitseum p. 640. sq. sed & Echardum l. c.

Thomas Bromius Carmelitarum in urbe Londinensi provincialis medio Sæc. XIV. scripsit *Lecturam Theologiæ*, *Commentarios in Epistolam Pauli ad Romanos*,

nos, & *Concionum* Volumen unum teste Lelando cap. 418.

Joannes Brompton, Abbas Jorevallensis, Ord. Cisterc. in Anglia in agro Richmondensi: a Pitseo pag. 870. Vossio pag. 708. & aliis habetur pro auctore *Chronici* ab Anno Christi 588. quo S. Augustinus venit in Angliam, usque ad mortem Richardi I. sive An. C. 1198. (*a*) Sub ejus quoque nomine prodiit ex duobus MSS. Cottoniano & Benedictino Cantabrig. inter scriptores X. historiæ Anglicanæ Londini 1652. fol. pag. 725. 1283. curante Rogero Tvvysdenio. Verum Joannes Seldenus in judicio de historici isti volumini præmisso pag. XXXVIII. seq. (& Tomo IV. Opp. Seldeni p. 1165.) observat auctorem ne Jorvallensem quidem Monachum, nedum Abbatem hunc Bromptonum fuisse, sed *Anonymum* quendam, qui sub Eduardo III. scripsit, & cujus Opus Bromtonus donavit Cœnobio Jorvallensi. Pretium hujus Chronici auget, quod in illo exstat servata vetus Latina versio Legum Anglo-Saxonicarum, *Inæ* Regis West-Saxiæ pag. 759. *Aluredi* Regis West-Saxonum pag. 819. & *Godrici* Daci Regis Estangliæ pag. 828. *Eduardi* pag. 835. & *Adelstani* pag. 839. 847. 849. 851. *Edmundi* pag. 858. *Edgari* pag. 870. *Ethelredi* pag. 893. ad 903. *Kanuti* Regis Anglorum, Danorum & Norvveganorum pag. 914. ad 932. *Wilelmi* Conquæstoris pag. 982. *Henrici I.* pag. 101. De Hibernia uberius tradit pag. 1072. sqq. ex *Giraldi* Cambrensis topographia.

Joannes *Brugmannus* Belga Ord. Minor. in conventu Audomaropolitano circa Annum 1456. Scriptor *vitæ B. Liduvinæ virginis* Schiedamensis, defunctæ Anno 1433. quæ exstat apud Surium, & in Actis Sanctor. 14. Aprilis (non 4. ut bis excusum apud Oudin. Tom. III. pag. 2563.) Epitome etiam apud Franciscum Haræum 14. April. ut Vossio jam notatum.

Stephanus Brulifer, Ordinis Minorum, Doctor Paris. circa A. 1460. de cujus scriptis Oudinus Tom. III. pag. 2629. ex Possevino & Waddingi Bibl. Ordin. Minor. pag. 320. Moguntina Synodus in qua *Concionem de valore Missarum* habuit, videtur illa Anni 1451. de qua B. Joannes Andreas Schmidius in historia Conciliorum Moguntinorum §. 39. In *libro de SS. Trinitate*, Brulifer recte reprehendit pictores, variis & indignis modis mysterium sanctissimum deformantes. Apud Possevinum vitiose *Mactoviensis*, pro *Macloviensis*, patria enim Bruliferi *Maclovium* minoris Britanniæ, vulgo *Saint Malo*.

Brunellus Vigelli, (sive potius *Nigelli Wirekeri*, Angli Monachi Cantuariensis, qui circa An. 1200. vixit) *asinus* sive *speculum stultorum*, de asino qui volebat caudam auferri & novam creari, Satyra scripta versibus elegiacis, præmissa epistola ad Gvilelmum, postea Episcopum Eliensem, quem auctor *semper diligendum fratrem* appellat, aitque speculum stultorum se id scriptum appellasse, *ut inspicientes aliena inspecta stultitia, tanquam speculum eam habeant, quo inspecto propriam corrigant*. Prodiit Coloniæ per Joannem Kœlhof de Lubeck, 1471. fol. & sine loco & anno 8. Colon. 1499. 4. & in praxi jocandi Frf. 1602. 8. pag. 352. & jussu gloriosissimi Ducis Luneburgensis *Augusti*, Gvelpherbyti 1662. 8. cum Ovidio de vetula. De Codicibus MSS. vide Polycarpi Leyseri hist. Poetarum medii ævi pag. 751. seq. qui & prologum emendatiorem exhibet pag. 753. seq. ex MSto Helmstadiensi. * Anthoris hujus opus a Fabricio indicatum ego pariter in MS. Sæculi XV. servo; sed carens edito conferre ambo simul non

(*a*) pag. 725. in proœmio auctor scribit historiam se constituisse deducere usque ad Eduardum a conquestus tempore primum, quem coronatum esse constat An. 1272. Idem auctor pag. 967. Eduardi tertii meminit, qui cœpit regnare A. 1326. Laudantur ab eo Henricus Huntingtoniensis, VVilhelmus Malmesbur. &c.

non valeo. P. Martene Vet. Mon. tom. VI. pag. 1. &c. edidit *Sententiam Brunelli de ordinibus Religioſis:* quem titulum an ipſe repererit in MS. codice, vel de ſuo propoſuerit incertum eſt. Teſtatur ille inter multa quæ offendit in codice Brunelli carmina excerptum hoc ſelegiſſe, quod aliquod utile referre ſibi videretur, cum reliqua inania, & futilia & ipſe judicaverit, & Mabillonius pariter arbitraretur. Porro *in ſpeculo ſtultorum*, quod ſervo, carmen iſtud de ordinibus Religioſis non legitur; unde nec in edito legi cenſeo. Poſtremus Religioſorum ordo, cujus Brunellus ibi meminit, eſt ordo *ſymphinigram* in Anglia a S. Gilberto Anglo inſtitutore paulo poſt medium ſæculum XII. fundatus.

Brunetus Latinus, Florentinus, Dantis & Guidonis Cavalcanti præceptor, vir doctus & eloquens, magniſque legationibus functus, diem obiit in patria A. 1295. Latine pauca ſcripſit, ut *librum de vitiis & virtutibus*. Nam *theſaurum* in tres diſtributum partes, quibus hiſtoriam omnem doctrinamque moralem & Rhetoricam voluit complecti, conſtat in Gallia ab eo primum Gallice compoſitum, & ab ipſo etiam auctore verſum Italice, ab aliis deinde in Latinam linguam translatum. Omitto ſcripta ab eo Italice, compendium Ethices Ariſtotelis, verſionem Ciceronis Rhetoricorum, aliaque memorata Julio Nigro in ſcriptorum Florentinorum hiſtoria p. 112.

Petrus de *Bruniquello*, Auguſtinianus, circa Annum 1380. teſte Chronico Oldenburgenſi apud Meibomium Tom. II. p. 164. *Doctor egregius & Epiſcopus Civitatis novæ. Hic Magiſtrum Sententiarum expoſuit. Omnia Salomonis Opera interpretatus eſt. Bibliam quaſi totam poſtillavit. Et poſt multa digna opera, opus illud aureum fecit, in quo omnes Novi ac Veteris Teſtamenti hiſtorias per alphabetum & ad ſingulas appropriavit materias.*

S. Bruno ex Colonia Agrippina Germanus, An. 1086. (*a*) Auctor Ordinis *Carthuſianorum*, in eremo Calabriæ defunctus An. 1101. 6. Octobr. & Sanctis adſcriptus An. 1514. cujus vitam ſcripſere Franciſcus de Puteo & Petrus Blomeveane & ex illis Laurentius Surius 6. Oct. aliique, qui de Carthuſianis tradidere Arnoldus Borſtius, Petrus Dorlandus, Theodorus Petræus & Petrus Sutor cum Auberti Miræi originibus Carthuſianis junctim editi Coloniæ 1609. 8. ne dicam de ineditis ſcriptis Nicolai Riccii, Severi Travaglionis, Vincentii Manerii, & Matthiæ Valerii. (*b*) Etiam de vita S. Brunonis variorum calamo verſibus ſcripta dictum ſupra in *Zacharia Benedicto*. Fabulam de cauſa receſſus Brunonis in eremum, quod Doctor Pariſienſis Raymundus a mortuis ad tempus regreſſus, (*c*) accuſatum ſe & judicatum atque damnatum profeſſus eſſet in ipſo feretro, recte expunctam eſſe ex Breviario Romano, erudite demonſtravit & contra Polycarpum de la Riviere, (*d*) Theophilum Raynaudum & Epiſtolam Andreæ Sauſſæi didaſcalicam aſſeruit Johannes Launojus libro ſingulari, (*e*) qui poſt editiones Pariſ. 1646. Argentorat. curante Johanne Alberto Portnero 1656. & auctiores Pariſ. 1662. & Ratisbon. 1720. 8. recuſus eſt Tomi ſecundi Operum Launoji junctim editorum Genevæ 1731. fol. Parte ſecunda. Prodiere Opera S. Brunonis, Pariſ. 1524. fol. apud Aſcenſium, in quibus, fabu-

(*a*) Vide Sirmondi Opera Tom. IV. pag. 667. ſeq.

(*b*) *Matthiæ Valerii* hiſtoriam Eccleſiaſticam & profanam de religione Carthuſiana memorat Picinellus in Athenæo ſcriptorum Mediolanenſium pag. 420. Video etiam laudari: *Perioux de la Periere d'Orleans* Critique de la Bibliotheque Chartraine de *D. Liron*, Benedictin. Hæc nunquam vidi, uti nec *Mauritii Chancæi* Angli librum, quo Carthuſianos in Anglia celebravit.

(*c*) Zacharias Benedictus Vicentinus carmine de origine Ordinis Carthuſ. quod Tomo tertio Operum S. Brunonis ſubjicitur. Similis fabella de Andrea quodam apud Baronium ad An. 1070. num. IV.

(*d*) Rivierium lib. 2. diſſertat. Angel. diſcurſu 8. Raynaudum in antemurali adverſus fortia ingenia Tom. XIX. Operum, & Sauſſæum in Epiſtola edita Pariſ. 1646. 8.

(*e*) Adde Obſervationes Hallenſes Tomo VII. Obſerv. 18.

fabula illa, ne quis deroget fidem, figuris ligno, ficut deinde a Josepho Pentimallo æri, incisis clare conspicienda exhibetur. In editione Coloniensi Theodori Petreji, 1611. fol. in tres Tomos distincta, primus habet *expositionem in Psalmos*, secundus *in Epistolas Pauli Apostoli*, (*a*) quæ separatim quoque prodierat Parisiis 1508. cum scriptore Anonymo Vitæ, cujus fidei parum esse tribuendum, Launojus cap. 2. laudati libri §. 4. docuit. Cætera scripta minora tertium Tomum implent, sed quæ exceptis duabus *Epistolis ad Radulfum Viridem*, Ecclesiæ Remensis Prępositum, pag. 154. & *ad suos*, *Majoris Carthusię eremum* in Delphinatu prope Gratianopolin *incolentes*, pag. 156. a Mauro Marchesio referuntur ad *Brunonem* alterum, de quo mox, Astensem. Adde Labbeum de S. E. Tomo I. pag. 211. Combefisius tamen in Bibliotheca Concionatoria facit cum iis, qui illa Brunoni Carthusianorum institutori malunt tribuere. Scripta illa minora sunt: *De laudibus Ecclesiæ*, paradiso, arca Noæ, tabernaculo, templo &c. p. 1. cum *sermone de Zachæo* pag. 19. *De ornamentis Ecclesiæ*, fide, spe, charitate, cæterisque virtutibus pag. 21. *De novo Mundo*, sive de novis in Ecclesia pag. 50. *De festivitatibus festivitatum*, de SS. Trinitate, de Nativitate Domini, Circumcisione, Epiphania, & octavis ejusdem, de palmis, de Cœna Domini, de Parasceve, de Pascha, de Adscensione Domini, & de Pentecoste *Sermones XVIII.* pag. 72. *De B. Virginis* laudibus, Nativitate, Purificatione, Annunciatione & Assumtione *Sermones V.* pag. 106. *De Martyribus*, *Confessoribus* &c. Sermones varii argumenti XXII. Hactenus S. Brunonis opera junctim edita a Petrejo. Ab eo tempore brevis *Confessio Fidei* quam morti vicinus, fratribus edidit, primum vulgata a Mabillonio Tom. IV. Analect. pag. 400. (editionis novæ pag. 447.)

Bruno, ex Moncho *Astensi* Ordinis Benedictini in Liguria Abbas A. 1107. *Cassinensis*, Episcopus A. 1110. *Signensis*, diem obiit A. 1125. Sanctis adscriptus A. 1183. Vide Acta Sanctorum Tom. IV. Julii pag. 471. seqq. Petrum Diaconum de illustribus Cassinensibus cap. 34. Ughellum Tomo I. pag. 1236. Antonium Oldoinum in Athenæo Ligustico pag. 119. seq. & Maurum Marchesium, Panormitanum, Monachum Cassinensem in dissertatione de Brunone hoc & libris ab eo compositis edita Romæ separatim, & deinde præfixa illius operibus junctim editis, Venetiis 1651. fol. duobus Voluminibus, & Tom. XX. Bibliothecæ Patrum pag. 1295. In priore, Commentaria in *Pentateuchum*, *Job*, *Psalterium*, *Cantica Canticorum*, & *Apocalypsin*. Præfatione in Psalterium alterius etiam expositionis non in vulgatam, sed in aliam versionem a se compositæ meminit: *Cum adolescentulus essem, exposui Psalterium secundum aliam translationem*, (*b*) Gallicanam nempe, ut auctor Vitæ testatur: *Rogatus a quibusdam Ultramontanis Psalterium secundum Gallicanam translationem compendiosa expositione percurrit*. In secundo Volumine exstant *Sermones CXLV.* quos recensuit etiam Combefisius in Bibliotheca Concionatoria & quorum alii sub Hieronymi vel Augustini nomine, alii sub Eucherii Lugdunensis vel Eusebii Emeseni titulo legebantur. Tractatus *in Canticum Zachariæ*. *De Incarnatione Domini*. *De sacrificio azymi*. *De Sacramentis Ecclesiæ*, *mysteriis atque Ecclesiasticis ritibus*, ad Gvalterium, Magalensem Episcopum. Hoc est, quod deinde edidit Dacherius Tom. XII. spicilegii pag. 79. unde in nova spicilegii Dacheriani editione est omissum. *Vita S. Leonis IX.* Papæ. (amplior ea, quam duobus libris scripsit *Wibertus* Archidiaconus Rom. editam a Sirmondo cum Vita Caroli Boni Flandriæ Comitis, Parisiis 1615. 8. nec

(*a*) Petrejus pag. 414. subjecit etiam Epistolam Paulo tributam ad Laodicenses, sed ignoratam Brunoni.

(*b*) Talis est expositio, quæ exstat sub nomine Brunonis Herbipolensis.

nec inter opera Sirmondi junctim vulgata, sed in Actis Sanctorum 19. April. Tom. II. pag. 642. seq. obviam.) *Responsio ad quæstionem*, cur corruptus Ecclesiæ status. *Vita S. Petri* Episcopi Anagnini, cum privilegio Canonizationis ejusdem An. 1105. (vide propylæum Sanctorum Maji pag. 207. & Pagium ad Annum 993. num. 4.) *Epistola ad Portuensem Episcopum* & alia *ad Paschalem II.* Papam. *Sententiarum libri sex*, qui non differunt a scriptis, quæ Tomo tertio operum Brunonis Carthusiensis vulgata superius retuli, sed Signiensi tribuuntur etiam ab Anonymo Mellicensi cap. 83. His Marchesius denique subjunxit *Odonis* Astensis Monachi expositionem in Psalmos per contemplationem exaratam, quam Brunoni nostro dedicavit. Confer Labbeum de S. E. Tomo I. pag. 213. Præter hæc in collectione Operum ejus obvia, traditur etiam Bruno hic scripsisse, sed adhuc inedita *in librum Judicum*, *in Judith*, & *in Isaiam*. Vide Jacobi le Long Bibliothecam exegeticam pag. 654. Etiam *Versus* ejus *in laudem Mariæ* memorat Petrus Diaconus loco laudato.

* *S. Brunonis Astensis expositiones quatuor Evangeliorum* extare MSS. in suo codice membranaceo Sæculi XII. testantur clarissimi editores indicis codicum MSS. Biblioth. Taurinensis tom. 2. pag. 34. idemque censent opus cum eo quod Le Long in Bibliotheca Sacra refert sub titulo *commentariorum in Evangelia*, atque in MSS. adhuc latere indicat. Clarissimus vero Josephus Pasinus bibliothecæ illius moderator dudum per literas mihi significavit de opere illo edendo consilium agitare, quod ut præstet vir doctissimus communi omnium eruditorum prece rogo, & obtestor.

In Bibliotheca Riccardiana MS. Codex Sæc. XII. Servat ineditum hucusque opusculum scriptoris hujus *de muliere forti*. *Expositionem* in Canticum Canticorum multum ab ea discrepantem, quæ prodiit in Biblioth. Patrum cujus operis fragmentum exhibet Cl. Lamius in catalogo ejusdem Bibliothecæ, qui & addit geminas epistolas ejusdem adhuc ineditas.

Bruno Tullensis Leucorum in Gallia (*a*) ab Anno 1026. ad 1049. Episcopus, inde inter Papas Leo IX. a 12. Februar. Anni 1049. ad Annum 1054. 19. April. quo die videnda Martyrologia & Acta Sanctorum Tom. II. Aprilis pag. 642. seq. ubi Vita scripta a *Wiberto*, de quo pag. 287. Eandem tradidere etiam *Anselmus* Remensis, de quo pag. 116. *Bruno* Signiensis, de quo jam dixi: & e recentioribus Augustinus Bontemps, Atrebas, Monachus Lobiensis, carmine heroico. Epitaphium ejus ita Urbem alloquitur:

Victrix Roma, dole, (b) nono viduata Leone,
Ex multis talem non habitura Patrem.

Exstant ejus *Epistolæ XIX.* in Conciliorum Tomis sæpius editæ, in Labbeanis Tom. IX. pag. 949. in Harduinianis Tom. IX. pag. 927. quorum argumenta perstrinxi Tom. IX. Bibliothecæ Græcæ pag. 579. Ex his tertia & nona etiam obvia apud Laertium Cherubinum in bullario: pleræque etiam apud Baronium &c. Ab harum prima longiore ad Michaelem Cerularium, Constantinopolitanum Patriarcham & septima ad Constantinum Monomachum, diversæ sunt memoratæ Sigeberto Gemblacensi cap. 149. liber ad eundem Constantinum, *ne sineret invalescere in Imperio suo tot hæreses: Græci enim*, si Leonem audimus, *ut* Simoniaci *donum Dei vendebant; ut* Valesii, *hospites suos castratos etiam ad Episcopatum promovebant: ut* Donatistæ *jactabant esse in sola Græcia Orthodoxam Ecclesiam: ut* Severiani *dicebant maledictam esse Legem Moysis: ut* Pnevmatomachi *professionem Spiritus Sancti abscindebant a Symbolo: ut* Nazareni *Judaismum observabant; parvulos morientes prohibebant baptizari ante octavum nativitatis*

(*a*) Sammarthan. Galliæ Christianæ Tom. III. pag. 1096.

(*b*) Apud Ludovicum Jacobum & alios perperam excusum *dolet*.

tatis diem: *Latinos in nomine sanctæ Trinitatis baptizatos rebaptizabant, & ipsi sacrificantes de fermento, Latinos vocabant* Azymitas, *& claudentes eorum Ecclesias, eos persequebantur*. Videtur etiam diversum opus notare Sigebertus, cum post Epistolarum illarum mentionem subjungit: *Scripsit super his etiam* ad Græcos *librum luculento sermone, Evangelicis & Canonicis testimoniis destruens eorum errores, & Catholicæ Ecclesiæ fidem adstruens*. Leonis IX. *Sermones*, sive *Homiliæ*, cum ejus Epistolis lucem viderunt Lovanii 1565. & curante Laurentio Surio, ac quinque adjungente Epistolas, Coloniæ 1568. ad calcem Operum Leonis Magni, ac denique ex recensione Canonicorum regularium S. Martini Lovaniensis, Antverpiæ 1583. Ludovicus Jacobus a S. Carolo pag. 150. Bibliothecæ Pontificiæ inter Leonis IX. scripta refert *Responsoria* in veneratione Martyris *Cyriaci* & *Hidulphi* Archiepiscopi LIX. Trevirensis, *B. Odiliæ* Virginis & *B. Gregorii* Doctoris & Pontificis, Anglorum Apostoli: & quæ Metis transiens Sigefridi Abbatis Gorziensis precibus composuit, *B. Gregorii*, aliis *Gorgonii* Presbyteri Martyris *nocturnalia responsa*. Anonymo Mellicensi quidem cap. 85. judice, Bruno hic *in Musica subtilissimus fuit, & inter cantus alios, quos plurimos edidit, historiam beatissimi Papæ Gregorii satis artificiose composuit*. *Atque*, ut ait Sigebertus, *si quis attendat cantus in honore Sanctorum ab eo compositos, cum primo Gregorio Papa merito comparabit*.

Alius *Bruno*, qui circa Annum 1100. *Paterii*, de quo supra pag. 204. *Gregoriale* continuavit, eique secundam tertiamque partem addidit, misitque ad Wernerum quendam, (*a*) ut constat ex Epistola Brunonis præmissa Gregoriali in nova editione operum Gregorii M. Parisiis 1705. fol. Tomo quarto Parte 3. atque obvia etiam apud Oudinum Tom. I. p. 1566. adde Tom. II. p. 958. Idem fortasse Bruno Monachus, de quo p. 290. *Bruno Cassinensis*, supra *Bruno Astensis*.

Bruno, Henrici Aucupis filius & Othonis Magni Imperatoris frater, *Coloniensis*, ab Anno Christi 953. ad 965. Archiepiscopus. Huic *commentarios in Pentateuchum* alii tribuunt, quales habentur editi sub nomine Brunonis Herbipolensis, & de quo jam dixi, Astensis. Sixtus vero Senensis lib. 4. Biblioth. s. pag. 270. testatur in Bibliotheca Bononiensi Prædicatorum exstare MS. hujus Brunonis *Commentarium in quatuor Evangelia*, quo testatur se illa post Pentateuchum Moysis, ut nova veteribus jungeret, illustrasse.

Alius *Bruno de Colonia*, cujus *Lapidarius* ex Alberto Magno de mineralibus excerptus exstat MS. in Bibliotheca Paulina Lipsiensi, teste B. Joachimo Fellero pag. 291. Catalogi MSS.

Eusebius Bruno, ab An. 1047. ad 1081. (*b*) Episcopus Andegavensis, cujus *Epistolam ad Berengarium*, edidit Claudius Menardus notis ad Augustini libros duos operis imperfecti ad Julianum pag. 499. Berengario favisse arguunt Deodvvinus & Durandus Troarnensis. Adde Benedicti Picteti historiam Ecclesiasticam seculi XI. editam Gallice pag. 276. 833. seq. & Sammarthanorum Galliam Christianam Tomo II. pag. 127. Adversarium deinde Berengarii professum se hunc Brunonem, affirmare sine magna causa videntur Dupinius, Pagius aliique recentiores. Cum Signiensi hunc Brunonem perperam confundit Miræus in auctario de S. E. p. 57.

Bruno Herbipolensis, Episcopus, ab Anno 1034. ad 1045. de quo Sanctis adscribendo actum An. 1237. Vide Acta Sanctorum 17. Maji Tom. IV. pag. 38. seq. & Jo. Petri de Ludevvig scriptores Wirtzburgenses pag. 470. & 561. Ei *commentaria in totum Psalterium* tribuit Trithemius cap. 315. atque lucem viderunt illa S. Kiliano ab auctore dicata, in quibus vetus Latina versio obelis & asteri-

(*a*) Forsan Merseburgensem Episc.
(*b*) Chronica Andegavensia apud Labbeum Tomo I. Bibliothecę novę MSS. pag. 276. 282. 287. 288.

sterifcis notata cum LXX. & Hebr. confertur, consultis etiam Augustini, Hieronymi, Cassiodori, Gregorii & Bedæ commentariis, cum commentariis ejusdem Brunonis *in Cantica Veteris & Novi Testamenti*, *in Orationem Dominicam*, & *Apostolorum Symbolum atque Athanasii*. Colon. 1494. Norimb. 1497. 4. & ex Jo. Cochlei recensione, Herbipoli 1531. 1555. 4. recusa in Bibliotheca Patrum Coloniensi Tom. XI. & Lugdun. Tom. XVIII. Ejusdem *Commentarios in Pentateuchum*, vulgavit Georgius Galopinus, Duaci 1648. 4.

Bruno Monachus, scriptor *Historiæ belli Saxonici*, ab An. 1073. ad 1082. non minus infestus Henrici IV. Imper. memoriæ, quam Gregorio VII. faventes alii, Anselmus Lucensis, Paulus Bonried sive Bernrietensis, Lambertus Schafnab. Marianus Scotus &c. Prodiit illa Brunonis historia Werinhero Episcopo Merseburgensi dicata in Tomo primo scriptorum German. Freheri pag. 173.

Bruno Longoburgensis, Medicus ante hos trecentos amplius annos, cujus *Chirurgica* in variis Bibliothecis MSS. ut Lipsiæ in Paulina pag. 251. in Rostgardiana p. 524. aliisque. Diversus ab hoc

Bruno sive *Brunus Lasca*, Chirurgus Florentinus circa Annum 1290. amicus Petrarchæ, pater Dini de Garbo, Chirurgi celebris & Francisci. Vide Julium Nigrum de scriptoribus Florentinis, p. 113. * In codice Trivisaneo, cujus meminit vir doctissimus Apostolus Zeno ante paucos hosce menses publico luctu elatus extat *Chirurgia Magistri Bruni Longoburgensis ex dictis Sapientum breviter elucidata & compilata*. In fine legitur: *Anno ab Incarnat. Domini 1252. mense Januarii Ind. X. Paduæ in loco S. Pauli. Ego Brunus Longoburgensis Calaber huic operi finem imposui.*

Bruno Bonifacius, Saxo, ex Illustri Baronum de Querfurt prosapia, Monachus Ordin. Bened. Cœnobii Magdeburgensis: inde *Ruthenorum* Archiepiscopus, Prussorumque Apostolus, & Martyr Christi Anno 1008. de quo Arnoldus Wion Tomo I. ligni vitæ pag. 260. seq. & Acta Sanctor. Tom. VI. Junii pag. 217. & Tom. IV. Julii pag. 438. Huic Trithemius cap. 336. & lib. 2. de illustribus Benedictinis cap. 85. tribuit *libros duos commentariorum in Genesin*.

Bruno Episcopus *Signensis*, supra, *Bruno Astensis*.

Brunvvillerensis Monachus (*a*) Ordinis Benedict. prope Coloniam, circa Annum 1063. de vita Comitum Palatinorum Rheni, Ehrenfridi sive Ezonis & Mathildis, eorumque filiæ B. Richezæ, Reginæ Poloniæ: in illustris Leibnitii scriptoribus Brunsvicensibus Tom. I. pag. 313. 322.

Bruun, Latino nomine velut κατ' ἀντίφρασιν dictus, *Candidus*, (nam Germanicis auribus Fuscum potius designat) seculo IX. Monachus Fuldensis, Ord. Bened. scriptor *vitæ Ægilis*, Magistri sui Abbatis Fuldensis (ab An. 818. ad 822. de quo sup.) libris duobus, prosa altero, altero versibus, qui editi a Christophoro Brovvero in sideribus Germaniæ, Mogunt. 1616. 4. & inde a Mabillonio in Actis Sec. IV. Benedictin. pag. 226. Vitam *Baugolfi*, Abbatis itidem Fuldensis, necdum quisquam in lucem protulit, quod sciam.

Leonardus Brunus Aretinus, non infimus inter illos, qui post fœdam & longam barbariei noctem renascentibus litteris facem prælucere feliciter cœperunt. Hic Colucii Salutati & Emanuelis Chrysoloræ discipulus, Petrarchæ exemplo in cujus cupide sæpius intuitus esse fertur imaginem, incredibili ardore studiorum passus est se incitari, ita ut florente ætate admodum (natus An. 1369.) (*b*) meruerit An. 1404. ab Innocentio VII. Pontifice cooptari, qui ei ab Epistolis esset, ut A. 1413. Johannis XXIII. cum quo petiit Constantiam: redux exinde, per longum tempus gessit munus Cancellarii Reipublicæ Florentinæ, ibique An. 1444. 7. Id. Martii, ætatis

(*a*) Fortasse *VVolfelmi*, qui contra Berengarium scripsit.

(*b*) Poggiana pag. 10. seq.

tatis 75. defunctum laudavit pro funere successor ejus *Poggius*, cujus Oratio edita a Baluzio Tom. III. Miscellan. pag. 252. & recusa Tomo octavo thesauri scriptorum Italiæ Burmanniani, & ante Leonardi Aretini Epistolas, curante me repetitas prælo Hamb. 1724. 8. *Jannotii Manneti* Florentini Orationem memoriæ ejus dicatam & laudibus, inque variis Bibliothecis (*a*) MStam, Philibertus de la Mare Senator Divionensis præfigere voluit operibus Aretini, quorum collectorum a se editionem meditabatur, quorumque Catalogum publici juris fecit Divione 1653. 4. *Carolum Marsupinum* Aretinum de illius laudibus memorat Julius Niger in historia scriptorum Florentinorum pag. 119. Operæ pretium quoque de eo adire diarium eruditorum Italiæ Tom. IX. pag. 201. seq. Antequam vero de scriptis ejus dicere ingredior, juvat cum Lectore communicare *Lini Colutii Salutati*, nondum editam, quod sciam, ad Innocentium septimum, Epistolam, in qua Leonardum hunc, alumnum suum Pontifici ita commendat, ut spem de eo maximam concepisse se ostendat, quam eventus comprobavit.

INNOCENTIO PAPÆ

Linus Colucius Salutatus.

Post humilem recommendationem & pedum oscula beatorum. Nescio cui magis gratuler, sanctissime Pater & Domine vere successor Petri, uniceque vicarie Jesu Christi, Tuæne Sanctitati an filio Tuo dilecto Leonardo Aretino, quem in tuum a secretis noviter adscivisti. Lætor equidem & exulto quod tibi talis servitor accesserit, quali Tua sanctitas indigebat. Non quod bonos & industrios non haberes, sed quoniam quotquot Tibi boni contigerint, vel dominis aliis in quorum manibus orbis terrarum est, semper pluribus egeretis. Lætor quidem & exulto contigisse talem Tuæ beatitudini servitorem, ætate juvenem, corpore validum, aspectu gratum, scientia clarum, eloquentia singularem, latinis excellentem literis, peritum non mediocriter Græcis, quodque super omnia pretiosum est, integra fide & singulari bonitate præstantem. De quibus quidem omnibus licet pleraque videas, & omnia forte perceperis, ego tamen tibi verax & fidelissimus testis sum. Cum enim ipsum jam diu recepissem in filium, & ipse se totum conversatione domestica mihi dederit, totum agnosco, totumque discussi, nec me potest in aliquo tanto tempore latuisse. Continua & studiosa nobis consuetudo fuit, & cum de cunctis quæ componerem judex esset, & ego suarum rerum arbiter versa vice, nos mutuo sicut ferrum ferro acuitur, exacueramus, nec facile dixerim & ex hoc dulci & honesto contubernio uter nostrum plus profecerit. Uterque tamen eruditior evasit, ut fateri oporteat mutuo nos nobis fuisse vicissim discipulos & magistros. In quorum memoria, dum hæc scriberem, minus commotus sum, cum me sentiam tali socio talique præsidio destitutum. Maxima quidem certitudine, de quacunque re amborum consentiret auctoritas, tenebamur. Nunc autem nec habeam quod doceam, nec & a quo discam. Sed hæc satis. Tuo quidem commodo & honori suo mea decet incommoda posthabere. Tamen ad Leonardum nostrum pro conclusione revertatur oratio. Habes virum aptissimum rebus magnis: virum fidelem & integræ conditionis & mentis. Scio quid loquor & quod Christi vicario loquor. Quamobrem hortor & opto, quod Tuæ clementiæ & humanitati charus sit, & eum cum expertus fueris, pro meritis honores suis, qui vix cognitum honorasti. Quibus quicquid fides & devotio mea meretur accedat supplico. Me quidem in ipso, eum plusquam dimidium animæ meæ sit, reputabo, sicut eum honoraveris, honoratum. Et hæc satis. Spero quidem sine meis & aliorum suffragiis benignitate Tua & virtute sua gratiam suis meritis debitam in Tuæ sanctitatis oculo

Oo 2 eum

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia T. XI. p. 368. Labbeus Biblioth. MSS. Naldus Naldius in Manneti vita.

eum reperturum. Pro honore autem suo & quia sibi talis contigit dominus, qualem potest imo debet, quicunque servire majoribus se disponit, optare, statu summum, benignitate conspicuum, natura mitem, munificentia largifluum, mente intelligentiaque præstantem, quique neminem naso suspendit adunco, ut Flaccus, gratulor tota mente. Spero quidem virtute Tua & probitate sua videre scientiam, quod rarissime fit, pro meritis honoratam. Vale Pater sanctissime. Sunt qui putent me Tibi prima epistola displicuisse, quod & ego vererer, nisi quod ipse nihil respondendo suasi mihi te læsum a me in aliquo non putare. Nec humilitatis enim nec benignitas esset parcere vel leviter Tuam celsitudinem offendenti. Florentiæ VIII. Idus Sextilis.

Ex scriptis Leonardi, quæ magno numero apud Julium Nigrum pag. 352. seq. & ante Epistolas Hamburgi recusas, edita & inedita enumerantur, præcipua sunt:

1. *Historiæ Florentinæ libri XII.* a Sixto Brunone, Dobelensi Misnico Latine editi Argentorati 1610. fol. cum versione Italica Donati Acciajoli sæpius jam vidisset lucem, Venetiis 1473. fol. Florent. 1492. Venetiis 1560. fol. &c. *Orsus est eam*, inquit Poggius, *paulo supra trecentesimum annum, a quo tempore res populi Florentini certiores ex superiorum scriptis referuntur - - & cum constitueret ad hæc nostra tempora usque historiam prosequi, bella solummodo, quæ cum priori Duce Mediolani gessimus* (usque ad An. 1402.) *conscripsit, reliqua perficere conantem mors interrupit.*

2. *Rerum suo tempore in Italia gestarum ab Anno 1378. usque ad Annum 1440.* (a) *Commentarius*, Venetiis 1475. 1485. fol. & ad calcem historiæ Florentinæ, Argent. 1610. fol. Lugd. 1539. 4. & novissime curante D. Jo. Gerh. Meuschenio (b) Frf. 1742. 4. & in Tom. XIX. scriptorum Italiæ, Corporis Mediolanensis. Exstat & Italica versio Donati Acciajoli, Venetiis 1561. fol. cui Franciscus Sansovinus continuationem adjunxit usque ad Annum 1560.

3. *Epistolarum libros octo* editos Augustæ apud Knoblochium An. 1521. & Basileæ apud Henricum Petri 1535. 8. ex Basileensi editione curavi recudi Hamburgi 1724. 8. Ab eo tempore autem beneficio meritissimi Viri *Joachimi Negelein*, Pastoris ad S. Mariæ & Professoris Norimbergensis, evolvi Codicem MS. qui non modo editas illas Epistolas pluribus locis emendatiores exhibebat, sed etiam Epistolas adhuc *ineditas LII.* quas ad prelum paratas ad nos misit, eisque libellum de temporibus suis, ex editione antiqua Veneta subjungi laudatus Negelinus voluit.

Epistolam ad eruditam fœminam *Dominam Baptistam de Malatestis*, quibus bona studia commendantur, edidit Johannes Alexander Brassicanus, Argent. 1521. 8. Alia *ad Cyriacum Anconitanum* vulgata a Baluzio Tomo sexto Miscellan. pag. 538.

Invectiva in Carolum Malatestam, ob statuam *Virgilii*, victis hostibus apud Mantuanos eversam, exstat in Viri Clarissimi *Joannis Georgii Schelhornii* Amœnitatibus Litterariis Tomo III. pag. 225. 240.

Commentarii rerum Græcarum ex editione Argentor. 1610. fol. recusi in Tomo septimo Thesauri Antiquitatum Græc. Gronoviani.

Oratio adversus hypocritas cum Poggii Dialogo ejusdem argumenti, recusa Magliabechi suasu Lugduni 1689. 12.

* *Leonardus Brunus Aretinus*. Epistolas ejus ingenti numero auctas & erudita præfatione ornatas vulgavit vir clarissimus, cujus amicitia mihi applaudo Ab. Laurentius Mehus Florentinus, qui duobus tomis totam istam collectionem absolvit. In præfatione catalogum satis diligentem intexuit operum omnium Leonardi. Ex viri igitur doctissimi adnotationibus hunc ego tradam de Operibus La-

(a) Perperam apud Julium Nigrum pag. 352. bis excusum 1404.

(b) Acta Erud. A. 1732. p. 166.

Latinis Leonardi Aretini catalogum, ea tantum supplendo quæ desunt in Fabricio.

Epistolarum libri X. ex recensione Laurentii Mehus Florentiæ editi An. 1741. Tom. 2. in 4.

De Bello Punico libri III. prodierunt primo Brixiæ an. 1498. sub hoc titulo: *Polybius historicus de primo bello Punico latine Leonardo Aretino interprete.*

Commentarium rerum Græcarum ad Equitem Angelum Acciajolum, de quibus Fabricius.

Isagogicon moralis disciplinæ ad Galeottum Ricasolum, qui liber An. 1475. prodiit Lovanii sub hoc titulo: *Aristoteles de moribus ad Eudemum latine Leonardo Aretino Interprete.*

Dialogorum libri tres ad Petrum Histrium prodierunt Basileæ An. 1536. sub hoc titulo: *Dialogi duo de disputationis exercitationisque studiorum usu, & necessitate.*

De Aristotelis vita ad Cardinalem S. Crucis. Nondum prodiit.

De Militia ad Rainaldum Albertum equitem Florentinum. Nondum prodiit.

De Studiis & literis ad Illustrem Dominam Baptistam de Malatestis. Prodiit Amstelodami an. 1645. cum Hugonis Grotii & aliorum dissertationibus de studiis bene instituendis.

De interpretatione recta ad Bertum Genuensem. Nondum prodiit.

De Origine Romæ; & unde dicta sit. Nondum prodiit.

Interogatio ad Franciscum de Fiano, quo tempore fuerit Ovidius; causa per quam Ovidius fuerit in exilium relegatus; & si revocatus ab exilio fuerit in patriam remissus. Nondum prodiit.

De institutione adolescentium ad Robertinum Carrariensem. Ambigit doctissimus Mehus, num falso nomine Leonardi inscriptus sit libellus iste; nam facile sub hoc titulo latet libellus Petri Pauli Vergerii ad Ubertinum de Carraria *de ingenuis moribus, & liberalibus studiis adolescentiæ.*

De nobilitate Florentinæ urbis. Nondum prodiit.

Oratio in funere Othonis adolescentis præstantissimi. Nondum prodiit.

Imperatoris Eliogabali Oratio *protreptica sive adhortatoria ad meretrices.* Edita est inter Historiæ Augustæ scriptores ab Aldo Manutio Venetiis an. 1519.

Oratio pro seipso ad Præsides. Nondum prodiit.

Oratio in nebulonem maledicum. Nondum prodiit.

Basilii Magni liber ab eo in latinum translatus *ad juvenes, quibus studiis opera danda est.* Paruit Bononiæ An. 1497. Est interpretatio orationis S. Basilii de legendis antiquorum libris.

Xenophontis philosophi liber qui dicitur Tyrannus per Leonardum Aretinum ex Græco versus ad Nicolaum Nicoli. Nondum paruit.

Vita S. Antonii e Græco versa edita Basileæ An. 1540.

Vita Pyrrhi e Plutarcho versa. Nondum prodiit.

Vita Pauli Æmilii, tum Tiberii & Caji Gracchorum, P. Sertorii, Catonis Uticensis, Demosthenis Oratoris per eumdem versæ neque editæ huc usque.

Vertit etiam Platonis epistolas nondum ex ea versione editas. Item Platonis Phædonem de immortalitate animi ad Innocentium VIII. Pont. Hanc offendi in codice meo, in quo præfigitur præfatio alia ad Nicolaum Bartholomęum filium Nicoli, ibique & meminit orationis suæ, seu laudationis Florentinæ urbis.

Platonis Gorgias ab eo versus nondum prodiit. Item *Phædrus Platonis*. Item *Crito Platonis* nondum prodierunt.

Apologia Socratis ex Xenophonte in latinum conversa. Extat in MS. codice meo, necdum prodiit.

Aristotelis Ethicorum lib. X. prodierunt Parisiis An. 1504.

Item *Politicorum lib. VIII.* Venetiis An. 1504. *Oeconomicorum lib. II.* nondum prodiit.

Oratio Æschinis in Ctesiphontem, Basileæ An. 1528. ubi etiam eodem anno pro-

prodiit oratio Demoſthenis contra Æſchinem eodem interprete. Alias pariter ejuſdem Demoſthenis orationes ab eo converſas tradit Manettus.

Comœdiæ Ariſtophanis primæ actus ab eo verſus nondum prodiit.

Theana ad Nicoſtratum epiſtola eſt græca ab eo verſa. Nondum prodiit.

Libellus de duobus amantibus in latinum ex Bocacio transfiguratus per Leonardum Aretinum. Prodiit Turonii A. 1467. in 4.

Dialogus inter Ciceronem & Philiſtium memoratur part. 2. codd. MSS. Angliæ, in quo etiam opere mentio eſt Epiſtolæ Leonardi Aretini ad Eugenium in duas homilias S. Baſilii.

Ptolemæi Almageſtum per Leonardum Verſum extare dicit Montfauconius in Bibliotheca Regia Pariſienſi.

Odyſſeam Homeri per Leonardum verſam poſſediſſe fertur Ægidius Card. Viterbienſis. Hoc tamen opus nihil aliud eſſe puto, quam Leonardi Aretini orationes Homeri ab ipſo oratorio more converſas. Servat illas MS. cod. meus, & præcedit huic liberæ verſioni brevis interpretis præfatio, tum ad ſingulas orationes argumentum.

In Bibliotheca Regia Pariſienſi ſervari dicit P. Montfauconius ejus opuſculum de bello Trojano cum vitis Cæſaris & Pompeii.

Sunt præterea ejuſdem Leonardi, ſi quibuſdam creditur, notulæ in Terentium; Officiorum Romanorum nomina; prooemium in orationes Homeri, & in libellum de inſtitutione ad Herennium.

Liber *de rebus ſuo tempore in Italia geſtis* nullam verſionem a Donato Acciajolo adornatam habuit; hæc enim Acciajoli verſio eſt de libris XII. Hiſtoriæ Florentinæ; quare in hoc corrigendus eſt Fabricius ad numerum 2.

In codice MS. quem poſſidet Rmus Martius Micheli Canonicus Eccleſiæ Cathedralis Lucenſis, mecumque communicavit, ſunt orationes e Græco in Latinum converſæ per Leonardum Aretinum. Sunt autem orationes quædam Æſchinis, & Demoſthenis orationes duæ, quas nec Cl. Mehus in ſuo catalogo operum Leonardi memorat.

In alio codice apud eumdem humaniſſimum virum eſt quædam brevis oratio in laudem Imperatoris eidem Cl. Mehus non viſa. Incipit: *Si laudes tuas,glorioſiſſime Princeps, in hoc brevi collationis ſpatio*. Poſt hanc ſequitur *Æſchinis epiſtola* e Græco ſermone in Latinum traducta per D. Leonardum Aretinum. Incipit: *Ego me ad Rempublicam contuli* &c.

Brunichius, cujus ἔκθεσιν Βρουνίχιου Ῥωμαίου χρονογράφου laudat Johannes Malala Tom. I. pag: 239. & *Brutius* Chronographus, cujus apud Cangium inter ſcriptores mediæ Latinitatis mentio, videntur Græce potius quam Latine ſcripſiſſe. Nam & Brutius non citatur niſi a Græcis ſcriptoribus, Euſebio in Chronico quod Latine vertit Hieronymus, Syncello, Malala cui vitioſe Βέττιος, & Chronici Alex. ſcriptore cui Βρούτιος appellatur. Vide Euſebii Chronicon Græcum editionis Scaligerianæ pag. 80. ubi perperam Βοέττιος: Hieronymum pag. 44. & Scaligeri notas p. 205. atque Arnoldi Pontaci p. 595. ad Euſeb. cui licet placet Baronii ſuſpicio, pro Bruttio apud Hieron. legentis *Eratium* vel *Brutianum*, contra tot codicum fidem tamen merito non probatur.

Leonhardus Buckius, Ooſtervvicanus, Canonicus Regularis S. Auguſtini Corſendoncanus in Brabantia, defunctus A. 1488. ſcriptor dialogi, cui titulus: *norma vitæ religioſæ*, aliorumque *tractatuum ſpiritalium & anagogicorum*, ut a Valerio Andrea Deſſelio p. 624. Bibliothecæ Belgicæ appellantur.

Buconius Honorio lib. II. cap. 77. de luminaribus Eccleſiæ, Trithemio autem cap. 171. *Victorianus Buconius*, idem eſt, qui in Gennadii editionibus cap. 78. de ſcriptoribus Eccleſiaſticis *Voconius* appellatur, ex frequenti litterarum B. & V. paſſimque obvia permutatione: quanquam Corbejenſis Codex Gennadii, & Gvelpherbytanus etiam teſte celeber-

leberrimo Doctore Ernesto Salomone Cypriano, refert *Buconium*. Hic Castellanæ urbis Mauritaniæ circa Annum 450. Episcopus scripsit librum adversus Ecclesiæ inimicos Judæos, & Arianos, & alios hæreticos, & Sacramentorum egregium, ut vocat Gennadius, volumen, sed ex ejus lucubrationibus nihil ad nos pervenit.

Bulgaranus Comes sub Gundemaro Gothorum Rege circa Annum 610. Galliæ Narbonensis præfectus, cujus *Epistolarum* ἔκτυπα editurum se promisit Cardinalis de Agvirre, notit. Conciliorum Hispaniæ p. 104. exscriptam ex Codice Ovetensis Ecclesiæ membranaceo ante quingentos annos exarato: quarum prima & secunda est ad Episcopum quendam Franciæ, tertia ad Episcopum nescio quem, quarta & quinta ad Agapium Episcopum, & sexta ad Gundemarum Regem. Vide Nicolaum Antonium Biblioth. veteris Hispanæ lib. V. cap. 5. Tom. I. p. 274.

Bulgarinus Senensis, JCtus, qui Pisis & in patria docuit circa An. 1490. scriptor commentarii in tit. de verborum obligationibus & in tit. qui admitti in bonorum possessionem possunt.

* *Bulgarinus* de *Bulgarinis* Senensis. Ejus quæstiones in tit. Cod. *qui admitti ad bonorum possessionem possint*, prodierunt Senis per Magistrum Henricum Harlem 1492. fol. Ejusdem disputatio *in sex dubia legalia* una cum consilio *ad eamdem materiam spectante* ibidem 1493. per eumdem fol.

In codice 289. impresso Bibliothecæ Felini est scriptum Bulgarini super Rubrica, *soluto matrimonio quemadmodum dos petatur*, impressum Senis per Magistrum Henricum de Harlem 1491.

Bulgarus, Pisanus aliis, Arisio in Cremona Litterata Tom. I. p. 75. seq. Cremonensis, sed Sigonio, Pancirollo, Pastrengo, aliisque rectius (*a*) Bononiensis, Alberti F. JCtus excellens, atque Friderici Ænobarbi in jure de caussis appellationum dicendo Vicarius, circa Annum 1160. scripsit *glossas in Jus Civile* admixtas Accursianis, & Commentarium *de Regulis Juris antiqui*, qui additis notis Placentini sæpius lucem vidit. Confer Gvilelmum Pancirollum de claris Legum Interpretibus lib. II. cap. 15. qui inter alia notat Bulgari sententias, de ambiguo jure prolatas, in universa Italia vim legis habuisse, & ipsum quod venusta pronunciatione doceret, *os aureum* vulgo appellatum. Hic Mart. Gosiani, Legum Doctoris, adversarius etiam corpus suum An. 1167. (*b*) moriturus Bononiæ ad S. Proculum tumulari jussit juxta valvas Ecclesiæ, Martini sepulchro directe oppositas, *ut, sicut vivens illi contrarius fuerat, sic deficiens objiceretur in morte*. (*c*) Græca autem in Pandectis non Bulgarus, ut a quibusdam traditum, utpote Græcarum litterarum perinde, ut Accursius minus peritus, sed *Burgundio* Pisanus Latina fecit, Leonis Jurisconsulti avus, ut ex Odofredo JCto, qui A. 1265. Bononiæ obiit, commentario in leg. 11. D. de legibus ab eodem Pancirollo observatum.

Bullaria & Epistolæ Pontificum Romanorum.

Primus *Dionysius* Exiguus circa sæculi sexti initia, Canonibus Conciliorum etiam Pontificum Romanorum Decreta cœpit adjungere: cujus exemplum sunt imitati complures, ad *Gratianum* usque, de quibus dicere me memini in limine tomi undecimi Bibliothecæ Græcæ, laudatis etiam viris doctis qui idem ante me argumentum tractaverant, & quibus jam licet adjungere illustrem Virum Justum Fontaninum in diss. de Collectionibus Canonum, præsertim Gratiani Decreto, ante editionem

(*a*) Giornale de' Letterati d' Italia Tom. XV. pag. 205.

(*b*) Johannes Nicolaus Paschalis Alidosius de Doctoribus Juris Canonici Bononiensibus pag. 39.

(*c*) Giornale de' letterati d' Italia Tom. X. p. 274. ex Gvil. Pastrengi lib. de Originibus rerum pag. 15.

nem Jo. Turrecrematæ, Rom. 1726. fol. Josephum Saenz de Agvirre, Cardinalem diss. 2. Ecclesiastica, præmissa Conciliis Hispaniæ Tom. I. p. 42. seq. Franciscum de Roye, JCtum Andegavensem, in historia Juris Canonici, præmissa libris tribus Juris ejusdem institutionum, Parisiis 1681. 12. Claudium Fleury in historia Juris Canonici, vulgata Gallice ibid. 1720. 8. & D. Christianum Gotfridum Hofmannum, Antecessorem Viadrinæ Academiæ, introductione in Jurisprudentiam Canonicam & Pontificiam, Francof. 1725. 8.

Decretorum Pontificiorum ratio etiam habetur in collectionibus Canonicis recentiorum scriptorum, *Francisci Joverii*, *Augustini Barbosæ* aliorumque: & in Conciliorum Tomis, ubi Epistolæ Pontificum descriptæ, Conciliisque adjunctæ leguntur. Passim etiam adductæ ab Annalium Ecclesiasticorum conditoribus. Singulare autem studium in Epistolis Pontificum colligendis & separatim vulgandis, auspiciis Sixti IV. & Clementis VIII. posuit *Ant. Carafa*, Card. & Bibl. Vatic. præfectus, qui cum *Antonio de Aquino* Romæ 1591. fol. tres tomos vulgavit, X. mense antequam tertius e prælis exiret jam defunctus: in quorum primo Epistolæ a S. Clemente I. ad Pelagium II. in *secundo* a Gregorio M. Anno 590. ad Leonem IV. in *tertio* denique a Nicolao I. ab Anno 858. ad Gregorium VII. cujus Registrum in An. 1085. desinit. Auctarium meditatus fuerat Antonius de Aquino, sed illud ipso non diu post Carafam defuncto intercidit, exceptis iis Epistolis quas Baronius ab eo acceptas passim Annalibus suis inseruit. Laudat hunc Antonium, atque in acceptis illi debere se easdem gratus confitetur Baronius tum alibi, tum ad A. C. 431. num. XV.

Ab eo tempore, novo & curiosissimo studio, ante paucos annos Epistolas Rom. Pontificum a S. Clemente I. usque ad Innocentium III. genuinas separatas a suppositititiis recensere atque notis illustrare instituit vir eruditus *Petrus Coustant*, Presbyter & Monachus Ordinis Benedictini e Congregatione S. Mauri: sed primus tantum egregii illius Operis Tomus lucem vidit Paris. 1721. fol. qui desinit in Xysto tertio & An. C. 440. De illo uberius dixi Tomo XI. Bibliothec. Græcæ p. 760. seqq. Coustantio autem, eodem An. 1721. Octobr. 18. rebus humanis subducto, (a) & *Simone Mopinoto* Remensi, qui curam continuandi illius operis in se susceperat, similiter extincto 11. Octobr. An. 1724. (b) in flore ætatis, cum annum ageret undequadragesimum: ab eo tempore jussi sumus secundum itemque tertium sylloges hujus utilissimæ Volumen exspectare a claro tot aliis antiquitati Ecclesiasticæ illustrandæ exhaustis laboribus *Ursino Durando*, (c) cui vegetam senectutem & felices propositorum publico susceptorum bono successus lubenti animo apprecamur.

In Prolegomenis Coustantius p. LVII. seqq. de antiquis Canonum collectionibus disserit, Latinis præsertim, MS. *Corbejensi* Sec. VI. sub Vigilio p. LXII. *Quesnelliana* ad calcem operum Leonis M. quam Gelasii tempore vel non diu post compositam disputat p. LXVII. *Langobardica* Biblioth. Colbertinæ, quam priore non juniorem observat p. LXXIX. & alia ampliore ejusdem Bibliothecæ, ex duabus superioribus circa Annum 660. in Galliis conflata p. LXXXVII. De collectione *Dionysii Exigui*, qui Pontificum decreta hortante Juliano S. Anastasiæ Presbytero adjunxit circa sæculi sexti initia p. XC. De Codice Canonum Ecclesiæ *Africanæ* p. XCIV. De Concordia Canonum auctore *Cresconio*

Afro

(a) Journal des Savans A. 1722. pag. 21. 166. & 227. Memoires de Trevoux An. 1722. pag. 1541. 1681.

(b) Idem An. 1725. pag. 182. Hic Mopinotus auctor apologiæ pro Coustantio editæ Romæ A. 1724. quod in Paparum auctoritatem injurius non fuerit. id. pag. 1708.

(c) idem pag. 2104. Journal des Savans A. 1726. pag. 526. & A. 1732. pag. 232.

Afro circa Annum 690. p. CV. De Codice Canonum, quem An. 774. vel 787. *Hadrianus* I. Carolo M. tradidit, edito primum Moguntiæ A. 1525. p. CVIII. De collectione apud *Hispanos* scripta post Annum 589. & Isidoro VI. 15. Origg. laudata, p. CXI. De Codice Canonum in X. diviso libros & MS. in Biblioth. Ecclesiæ Toletanæ p. CXXII. De collectione *Isidori Mercatoris* ex veris falsisque & interpolatis monumentis conflata p. CXXV. *Hac fraude*, sunt p. CXXVII. verba laudati Coustantii, *quam sit perniciose de Ecclesia meritus, dici vix potest. Hinc debilitati penitus fractique disciplinæ nervi, perturbata Episcoporum jura, sublatæ judiciorum Leges, aut miserum saltim in modum afflictæ: hinc discordiarum, seditionum ac litium seges immensa, quæ tot sæculis ad Ecclesiæ dedecus, fideliumque offensionem fruticavit*. Nondum innotuerat hæc Isidori sylloge A. 855. quam deinde ab aliis subinde augeri, & Pontificum Epistolas alias adjungi contigit. idem p. CXXXII. seq. De collectione Canonum MS. *Sorbonicæ Bibliothecæ* ante An. 1109. ad *Anselmum* Archipræsulem, in duodecim divisa partes, p. CXXXV.

Post *Gratianum*, quatuor collectiones Decretalium Epistolarum vulgavit cum notis Antonius Augustinus, Ilerdæ 1576. fol. de quibus dictum Volum. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 20. seq. primam *Bernardi Circa*, & secundam *Joannis Vallensis*, desinentes in Decretalibus *Cælestini III.* tertiamque ex *Innocentii III.* Registris, jussu ejus factam a *Petro Beneventano*, & quartam *Vincentii*, constitutiones alias ejusdem *Innocentii III.* complexam. Quintam vero collectionem negat Antonius Augustinus potuisse se reperire, in qua *Honorii III.* constitutiones collectæ a *Tancredo* (*a*) Bononiensi Diacono circa Annum Christi 1227. sub ipsius Pontificis nomine, interprete *Jacobo Albano*, Faventino Episcopo, Henrici Ostiensis Præceptore. Hanc primus luci dedit Innocentius Cironius, Cancellarius Academiæ Tolosanæ, Tolosæ 1645. fol. Verum exstant quoque Pontificum complurium separatim editæ, ut

Leonis Magni Epistolæ, qui Episcopus Rom. fuit ab Anno Christi 440. ad 461. sæpius editæ inter ejus opera, atque novissime eruditis Paschasii Quesnelli observationibus illustratæ Paris. 1675. 4. & Lugd. 1700. fol.

Epistola dogmatica ad Flavianum (*b*) Constantinopolitanum Episcopum, & altera (*c*) ad Leonem Imperatorem Græce, vulgatæ a Gerhardo Vossio ad calcem Gregorii Thaumaturgi, Mogunt. Anno 1604. 4.

Epistolæ variorum Pontificum ad Petrum Cnapheum sive Fullonem, Græce & Latine editæ, Ingolstad. 1616. 4. & Tom. XIII. Gretseri Operum.

Gregorii I. (Papæ ab Anno 590. ad 604.) Epistolarum libri XII. sæpius inter ejus opera editi, & novissime Parisiis 1705. fol.

Pauli I. (Papæ ab Anno 757. ad 767.) Epistolæ XXXI. in Francisci du Chesne Tomo III. scriptorum Francicorum pag. 725. 760.

Volumen Epistolarum quas Romani Pontifices *Gregorius III. Stephanus III.* &c. miserunt ad Carolum Martellum, Pipinum & Carolum Magnum, Principes & Reges Francorum, auspiciis Caroli Magni collectum, & editum a Jac. Gretsero. Ingolstad. 1613. 4. & T. VI. Opp.

Leonis III. (Papæ ab Anno 795. ad 816.) Epistolas X. ad Carolum Magnum primus e MSS. Academiæ Juliæ edidit Hermannus Conringius notisque illustravit. Helmst. 1647. 4. & Tom. V. Opp. p. 587.

Epistolæ sexdecim *Nicolai I.* qui ab Anno Christi 858. ad 867. Pontifica-

(*a*) Vide Pagium ad A. 1185. num. 2.

(*b*) Græca versio incipit: *ἀναγνόντες τὰ γράμματα τῆς ἀγάπης τῆς σῆς.*

(*c*) Græca versio incipit: *ὑποσχόμενον ἱμαυτὸν διαμέμνημαι.*

tum gessit, editæ Romæ Anno 1542. fol. Longe plures deinde evolvit Baronius, ac Binius in Conciliorum tomis & post eum alii dederunt.

Alexandri III. Epistolæ vulgatæ a Sirmondo & aliis, de quibus supra pag. 5.

Sylvestri II. (Papæ ab Anno 999. ad 1003.) Epistolæ CLIX. cum decreto electionis editæ e Bibl. Papyrii Massoni JCti, Paris. 1611. 4.

Leonis IX. de quibus supra.

Innocentii III. (Papæ ab Anno Christi 1198. ad 1216.) Epistolas libris XVI. digestas, insignem rerum Ecclesiasticarum & Civilium illa ætate cognoscendarum thesaurum vulgavit Stephanus Baluzius Paris. 1682. fol. duobus voluminibus, post longe imperfectiores collectiones Gvil. Sirleti Rom. 1543. Coloniensem 1576. fol. vel Pauli du May (*a*) Paris. 1625. 8. & Francisci Bosqueti Tolos. 1635. fol.

Antonii Dandini Alteserræ commentarius in Innocentii III. Decretales. Paris. 1666. fol.

Gregorii IX. Papæ ab Anno 1227. ad 1241.) Decretales Epistolæ sæpius editæ separatim, atque inter opera a Jacobo Pamelio illustrata Antvverp. 1572.

Bonifacii VIII. de quibus supra.

Pii II. (antea Æneæ Sylvii) qui Papa fuit ab Anno 1458. ad 1464.) Epistolæ CCCCXXXI. ante Pontificatum & in Pontificatu scriptæ, Norimb. 1481. & Lugd. 1497. fol. & inter Opera Basileæ excusa.

Bullæ Pontificum a *Joanne XXII.* ad *Paulum III.* vulgatæ a Lud. Gomesio. Rom. 1542. 4.

Hadriani VI. (Papæ ab Anno 1522. ad 1523.) Epistolæ editæ Coloniæ 1535. Vide Ludovicum de S. Carolo Biblioth. Pontificiam p. 107.

Pii IV. & *V.* & *Gregorii XIII.* Florentiæ 1583. 1586. 4.

Pii V. (Pontificis Max. ab Anno 1566. ad 1572.) Epistolarum libros quinque Latine edidit Franciscus Goubeau, Antvverp. 1640. 4. post editionem Italicam Mantuanam (*b*) 1587. 4. & Latinas Coloniensem atque Romanam 1629.

Gregorii XIII. Constitutiones Ecclesiasticæ & litteræ Apostolicæ, Lugd. 1582. 8.

Sixti V. Constitutiones a Laertio Cherubino, editæ Rom. 1588. fol.

Collectio Bullarum &. Constitutionum *Clementis VIII.* separatim editarum ab Anno 1592. ad 1603. fol. in Bibliotheca Telleriana.

Gregorii XV. ab A. 1621. ad 1923. Constitutiones & Decreta, Rom. 1623. fol.

Bullarium *Innocentii XII.* editum Romæ A. 1697.

Bullarium *Clementis XI.* Romæ 1723. fol. & inter ejus Opera Frf. 1729. fol. & in octavo volumine Bullarii magni, edit. Luxemburgensis.

Bullæ Pontificum a Bonifacio VIII. (Anno 1294. 1303.) ad Paulum IV. (Anno 1555. 1559.) Romæ apud Anton. Bladium 1559. fol.

Collectio Bullarum a Gregorio VII. (An. 1073. 1085.) ad Gregorium XIII. (A. 1572. 1582.) Rom. 1589. fol.

Bullarium sive Collectio Constitutionum Romanorum Pontificum, jussu Sixti V. collectum : a Gregorio VII. usque ad Sixtum V. (qui Pontificatum gessit ab Anno 1595. ad 1590.) cum rubricis *Laertii Cherubini*, Rom. 1586. fol.

Summa Constitutionum Pontificalium & rerum in Ecclesia Romana gestarum a Gregorio IX. (An. 1227. 1241.) ad Sixtum V. curante *Petro Mathæo* JCto, Lugd. 1589. 4.

Bullarum, Brevium & Constitutionum Apostolicarum, quæ in Archivio Impressoris Cameralis existunt, index. Rom. 1627. 12. in Biblioth. Burberina.

Roc-

(*a*) Vide Menagiana Tom. III. p. 326. seq.

(*b*) Ludovicus de S. Carolo Bibliotheca Pontificia pag. 194. in qua passim de singulorum Epistolis Pontificum, ubi exstent, annotat, plures earum collectiones MStas in Bibliotheca Vaticana adhuc delitescere testatus.

Rocci Passani Presb. Oratorii (defuncti Rom. 1664.) breviarium bullarum; nescio an editum. Vide Raph. Sopranis scriptores Liguriæ p. 251.

Summa Bullarii per *Stephanum de Quaranta*. Venet. 1607. 4. Lugdun. 1622. 4. usque ad Paulum V.

Jacobi Castellani Compendium Constitutionum summorum Pontificum a Gregorio VII. ad Clementem VIII. (Papam ab Anno 1592. ad Annum 1605.) Venet. 1603. 4.

Bullarium magnum *Laertii Cherubini* JCti Romani (*a*) a S. Leone Magno (Papa ab Anno 440. ad 461.) ad Paulum V. (ab Anno 1555. ad 1559.) Romæ 1617. fol. tribus voluminibus. Et a D. *Angelo Cherubino*, Monacho Cassinensi continuatum usque ad Urbanum VIII. (Papam ab Anno 1623. ad 1644.) Romæ 1638. fol. quatuor voluminibus, & Lugd. 1655. fol. additis Innocentii X. Constitutionibus, plenior editio Rothomag. 6. Vol.

Bullarii Collectanea per *Augustinum Barbosam*, Lugd. 1634. 4.

Flavii Cherubini Compendium Bullarii a Laertio Cherubino editi, Lugd. 1624. 4. Rom. 1638. fol.

Bullarii magni Cherubiniani continuatio ab Urbano VIII. ad Clementem X. (Papam ab Anno 1670. ad 1676.) per *Angelum a Lantusca*, & *Joannem Paulum* a Roma, (*b*) Ordinis minorum Tom. V. & VI. Rom. 1672. fol. quæ editio præstat Lugdunensi, A. 1697. fol. in qua nonnulla omissa.

Bullarium magnum Romanum usque ad Benedictum XIII. Luxemb. 1728. octo voluminibus fol. apud Andream Chevalier. In nono volumine supplementum omissorum in omnibus editt.

D. Bouchardi bullarium Romanum novum digestum juxta libros ac titulos decretalium Gregorii IX. una cum Concordantia Romano-Pontificiarum ac Tridentinarum Constitutionum. Histoire literaire de l' Europe 1726. Septembre p. 81.

Vincentii Petræ JCti, Commentarius in Bullarium edi cœpit Rom. 1705. fol. Tomus quartus jam lucem vidit Anno 1714. Journal. des Savans 1714. Aout p. 225.

Constitutiones Pontificiæ & Romananarum Congregationum Decisiones ad Vicarios utriusque Cleri spectantes, *Jo. Baptista Pittono*, (*c*) Sacerdote Veneto collectore. Venetiis, apud Leonardum Pittonum, collectoris patrem 1712. 1719. 1722. 8. 3. Voluminib.

Joannes Baptista Confectius, sive *Confettius*, in Collectione Privilegiorum sacrorum Ordinum Fratrum mendicantium & non mendicantium, Venetiis 1607. 4.

Hieronymi Rubei, Romani, Pontificia diplomata ac privilegia Clericis Regularibus Congregat. Somascensis concessa.

Constitutiones Pontificiæ & Romanarum Congregationum decisiones ad Episcopos & Abbates utriusque cleri Canonicosque Ecclesiarum Cathedralium & Collegiatarum spectantes, recensitæ a *Joan. Baptista Pittoni*, Venet. 1712. 1719. 1722. 8. tribus Vol.

Ejusd. Constitutiones Pontificiæ & Romanarum Congregationum, ad Matrimonium spectantes. Venet. 1725. 8.

Michaelis de Neapoli ab origine fundat. Ordinis Franciscanor. ad Annum Christi 1633. brevia Pontificum, statuta &c.

Julii de Venetiis Chronologia historica Seraphici Ordinis, ab An. 1643. ad 1718. Neapoli 1650. fol. & Venetiis 1718. fol. Giornale d' Italia Tom. XXXV. pag. 490.

Emanuel Rodericus in nova collectione & compilatione privilegiorum Regularium mendicantium & non mendicantium, Turnoni 1609. fol.

Pp 2 Car-

(*a*) Prosper Mandosius Bibl. Roman. p. 192.
(*b*) Prosper Mandosius Bibliotheca Romana pag. 199.
(*c*) Giornale de' letterati d' Italia Tomo XIX. pag. 441.

Cartusiensis Ordinis instituta antiqua & nova cum bullis Pontificum Romanorum : per Amorbachium 1510. fol.

Bullarium Cassinense, seu Constitutiones Pontificum, Imperatorum, Regum, &c. & decreta sacræ Congregationis pro Congregatione Cassinensi, per *Cornelium Margarinum*. Venetiis 1650. fol. Tuderti 1670. fol. 2. Volum. Giornale di Roma 1671. p. 21.

Bullarium Ordinis eremitarum S. Augustini a *Laurentio Empolo* collectum, Rom. 1628. fol.

Bullarium Ordinis Cluniacensis, Lugdun. 1680. fol.

Antonii Gonsalez de Acunna, bullarium confraternitatum Ordin. Prædicatorum, Rom. 1668. 4. Ejusd. summarium privilegiorum a sede Apostolica Ordini Præd. concessorum ab Anno 1216. ad 1669. ibid. 1670. 4. Plures bullas omissas esse notat Jacobus Echardus Tom. II. Bibl. Dominicanæ p. 692. qui p. 704. memorat etiam *Antonii Chesnois*, bullarium ejusmodi vulgatum Gallice Rothomagi 1678. 4.

Claudii Arrhenii bullarium Romano Sveo Gothicum, seu Codex bullarum aut literarum, quas Pontifices Romani quibuscunque de causis miserunt in Sveciam. MS.

Johannis Peringskiæld diplomata Svedica Papalia & Episcopalia. MSS.

Hippolytus Marraccius promisit bullarium Marianum, s. collectionem bullarum, Constitutionum, Diplomatum, Breviumque Apostolicorum, in honorem cultumque Mariæ Virginis a summis Pontificibus emanatorum, 2. Vol.

Thomæ Thomassoni, Ord. Præd. decretorum Apostolicæ sedis, Conciliorum, sacrarum congregationum & Patrum aurea Catena. Rom. 1654. 4.

Joannis Antonii Novarii summæ bullarum, cum novissimis decisionibus sacræ Rotæ Romanæ adjunctis a *Josepho Domitio*, & cum nonnullis additionibus Abbatis *Michaelis Justiniani*. Rom. 1677. fol. Giornale di Roma p. 113.

Diplomata Pontificia & regia Ordini regulari & hospitali S. Spiritus concessa, cum notis. Paris. 1724.

Basilii Seregni Mediolanensis Indulta & Privilegia Pontificia Canonicis Regularibus concessa. Mediol. 1606.

Bullarii Seraphici Indiculus per *Petrum de Alva*. Rom. 1655. 4.

Bullas Pontificum pro Societate Jesu, cum Regulis Societatis publicavit Ægidius de Smidt S. J. Antvv. 1647.

Archivium bullarum, decretorum, &c. fratrum & sororum tertii Ordinis S. Francisci, per *Franciscum Bordonum*, Parmæ 1658. 4.

His omnibus novissime accessit *Justi Fontanini*, Archiepiscopi Ancyrani, Codex Constitutionum, quas summi Pontifices ediderunt in solenni canonisatione Sanctorum a *Johanne XV.* Anno Christi 993. ad *Benedictum XIII.* An. 1729. Romæ 1730. fol. Bibliotheque Italique Tom. X. p. 279. Acta Erudit. Tom. X. supplem. p. 385.

* Omisit Fabricius collectionem quandam Bullarum extravagantium additam libro VI. Decretalium in vetustis editionibus nonnullis. Debetur hæc diligentiæ Hieronymi Clarii Brixiani juris consulti protonotarii & comitis Apostolici qui bullas nonnullas Pontificum a Bonifacio VIII. usque ad Sixtum IV. simul junxit deditque tanquam ad clementinas additionem præmissa sua ad lectorem præfatione. Suppetit hæc mihi collectio ex editione Andreæ de Torresanis de Asula Venetiis adornata ann. 1500.

Johannes Burchardus, Argentinensis, Capellæ Alexandri VI. Papæ Clericus & Ceremoniarum Magister, postea etiam Ecclesiæ Hortanæ præfectus a Julio II. scripsit *Diarium* ab Anno 1492. quo Alexander VI. creatus est Papa, usque ad Annum 1505. sive Julii secundi initia. Ex hoc diario excerpta, (integrum enim tunc negat se potuisse consequi illustris Leibnitius) Hanoveræ 1696. 4. publicavit, inscripsitque: *Specimen Historiæ arcanæ, sive anecdotæ de vita Alexandri VI. Papæ*. Integrum postea illi ob-

obtulit vir eruditissimus Maturinus Veyssierius la Crose, cujus editionem dehinc meditatum se testatur duobus locis Epistolarum ad laudatum Crosium datarum p. 373. & 393. in quarum priore ait se velle in lucem dare *Scriptores restitutos*, hoc est Volumen jam editorum, sed longe meliori facie lectoribus offerendorum. In altero, cum laudasset Crosii institutum, qui *Johannis de Vesalia* scriptum contra Indulgentias vulgare voluit, subjungit sibi in animo esse edere *Volumen rerum Italicarum, scriptorum bonam partem ineditorum aut auctiorum, eique inserere* integrum Diarium Burchardi, *tum Alexandri VI. auctum & correctum ex Crosiano Codice, tum Julii II. itemque diarium* Paridis de Grassis, *& dissertationem* Commendoni *de aula Romana, & Vitas Pontificum* Augerii de Biterris (de quo supra pag. 81.) *laudatas a Baluzio non uno in loco*. Ongarellum *quoque, qui scripsit ante annos circiter trecentos*. In his, quæ de Hieronymo Savonarola Burchardus p. 45. seq. excerptorum Leibnitianorum tradit, fidem frontemque desiderat Jacobus Qvetif in additionibus ad vitam Savonarolæ Parisiis 1674. 12. editam p. 70. 77. 79. &c. Videtur Qvetifus ille integro Burchardi diario MS. usus fuisse, sicut Raynaldus quoque. Quod autem facere Leibnitius promiserat, hoc præstitum deinde a familiari ejus Johanne Georgio Eccardo est, in cujus Corpore historicorum medii ævi Tom. II. p. 2017. 2160. *Diarium Curiæ Romanæ* auctore Burchardo integrum legitur, desinens in Mense Decembri Anni 1505. Ita autem de illo Eccardus in Præfatione num. XVIII. *Bona fortuna integrum* Burchardi *diarium Alexandri VI. Papæ acta recensens, postea inventum est in Codice Berolinensi, unde illud jam damus. Odoricus Raynaldus ejusdem testimonio per omnem Alexandri VI. vitam utitur, illudque in Archivio Vaticano, numero* 104. *signatum, extare prodit. Burchardus in hoc suo opere nonnunquam provocat ad* veteres libros cæremoniales; *& didicimus demum ex Raynaldo, ipsum quoque alio opere* Diarium Cęremoniarum Curiæ Romanæ *scripsisse, cujus MStum etiam in Archivio Vaticano extet. Cum enim sub anno* 1484. §. 28. *mentionem facit legum a Cardinalibus in Conclavi ante Electionem Innocentii VIII. in propria commoda conditarum, quibus Papa novus adstringendus sit:* Quæ vero, *inquit*, Leges inventæ sint a Cardinalibus, refert accuratissime prædictus Joannes Burchardus, Argentinensis, Clericus sacris cęremoniis Præfectus, in MSto Codice Tabularii Vaticani. *Idem Diarium Raynaldus adducit quoque sub anno* 1485. §. 42. *ubi de creatione Maximiliani in Regem Romanorum agit. Diarium de cætero Alexandri VI. in Codice Berolinensi misere trajectum erat, & quæ non procul ab initio stare debebant, in finem fere rejecta erant. Ut hæc in ordinem justum redigerentur, Excerpta Diarii Leibnitiana nobis profuere. Codex quoque Berolinensis Literis Alexandri VI. ad Savonarolam finiebatur; quæ vero deinde usque ad finem anni* 1505. *sequuntur, in Codice solum Excerptorum Guelferbytano extitere.*

Burchardus, sive *Burghardus Dorcestrius*, Anglus, Monachus Ordinis Benedict. Giribennensis, *Fremundi* Offæ Regis F. ex Occidentalis Angliæ herede Monachi & Martyris, *Vitam & Martyrium* scripsisse perhibetur circa Annum 870. Vide Pitseum p. 166. & Baleum II. 22.

S. Burchardus Anglus, (alter, quem a priore Pitseus rectius distinguit, Lelandus eundem facit cap. 99.) Monachus Ordinis S. Benedicti, *Nuissellensis*, Comes Bonifacii Frisiorum Apostoli, & Herbipolensis ab Anno 752. ad 791. Episcopus, a Pitseo p. 164. traditur scripsisse *de substituendo successore prolixam & elegantem Orationem*. De illo plura in Joannis Petri Ludovici scriptoribus Wurtzburgensibus Tom. I. pag. 388. seqq. & apud Surium 14. Octobr.

Burchardus Balernensis & postea *Bellævallis* Abbas in Comitatu Burgundiæ.

Hu-

Hujus subscriptionem in Vitam S. Bernardi Cangius se notat reperisse in Codice Sangermannensi 584. Nimirum intelligit caput ultimum, quod libro primo vitæ S. Bernardi per Gvilelmum S. Theodorici conscripto subjunctum legitur in editionibus Operum S. Bernhardi Horstianis & Mabillenianis, ut in novissima Tom. VI. p. 1105. Ad hunc Burchardum Epistola S. Bernardi 146.

Burchardus Dorcestrensis. supra, *Anglus*.

Burchardus Monachus S. Galli *de casibus Monasterii S. Galli* ab Anno 982. ad 1204. editus in Goldasti Alemannicis Tom. I. p. 110. De duobus vero antiquioribus *Abbatibus S. Galli* Burchardis, primo (cognomine *Ingenito*, quod ex utero matris excisus esset) Abbate ab Anno 959. & secundo defuncto An. 1034. vide Bibliothecam Patrum edit. Logdunens. Tomo XXVII. p. 524. ubi prioris *Epistola ad Othonem Magnum*, quam ille *piperis granum* consuevit appellare, & alterius legitur *Epitaphium*.

Burchardus Mangepheldius sub initia Sec. XIII. Huic digestam *Weichbiladm Saxonicam Magdeburgensem* debemus, cujus meliorem editionem Latino-Germanicam nuper dedit Joannes Fridericus Ludovicus, Halæ Saxonum 1721. 4. post Lipsiensem Christophori Zobelii, una cum jure feudali Saxonico, 1589. fol. & Francofurtensem Goldasti, 1613. fol. in qua junctæ leges Longobardorum, Lotharii Capitulare, Speculum Saxonicum & Jus Camerale.

Burchardus Notarius Imperatoris Friderici Barbarossæ, Scriptor Epistolæ *de victoria Friderici, & excidio Mediolanensi* An. 1162. ad Nicolaum Sigebergensium Abbatem, Tom. I. scriptor. German. Freheri p. 330. 332.

Burchardus Nuissellensis. supra, *Anglus*.

Burchardus, qui *Palæstinam* descripsit. Supra, *Brocardus* pag. 773. seq.

Burchardus Præpositus Augiæ Divitis, sive *Reichenaviensis* circa Annum 990. temporibus Ottonis III. Imperatoris versificator non infelix.

Burchardus a Rotenburg, quem instauratorem Platonicæ Philosophiæ celebrant clarum circa Annum 1381.

Burchardus, sive *Brocardus* (*a*) Hassus, ex Lobiensi Monacho Diœcesis Leodiensis, Ord. S. Benedicti, (*b*) *Wormaciensis* ab Anno Christi 996. Episcopus, ab *Olberto* Abbate postea Gemblacensi, præceptore suo adjutus (*c*) Walterio Spirensi Episcopo impellente composuit, & Brunichoni Ecclesiæ Wormatiensis præposito dicavit *duodecim tomos decretorum* collectos ex sacris litteris, ex Conciliis & Epistolis spuriis decretalibus, (*d*) nec non Pœnitentiali Romano, Theodori & Bedæ: & ex scriptis SS. Gregorii, Hieronymi, Augustini, Ambrosii, Benedicti, Basilii Magni & Isidori, & sub titulis digestos. *Collectiones utillimas* vocat Anonymus Mellicensis cap. 4. Hoc opus ipsum, quod a nomine auctoris *Burchardus* teste cap. 141. Sigeberto appellatum est, integrum nec dum lucem vidit, sed tantum excerpta ex illo, vix sextam æquantia portionem, divisaque in *libros XX.* ex quibus Surius modo XVI. habuit, quibus in Conciliorum editione utitur sub hoc titulo: *ex Codice XVI. librorum*. Exemplaria vetustissima Burchardi Pithœus testatur exstare in Bibliothecis Ecclesiarum Carnotensis, Tricallinæ, Vesuntinæ, & Burdigalensis.

In

(*a*) Hinc *Brocardica Juris*. Confer Celeberrimi D. Christiani Thomasii Dissertationem de Brocardico *causa fatuæ excusat a dolo*, Halæ 1720. 4. & Damasii *Burchardica*, sive Regulas Canonicas ex recensione Petri Alauni Aquilii, Coloniæ 1564. 8. & in Oceano Juris, sive Tractatu Tractatuum Tomo XVIII. pag. 506.

(*b*) Joannes Trithemius II. 73. illustrium Benedictinorum.

(*c*) Vide Sigebertum ad Annum 1008. & Baluzium §. 18. præfat. ad Antonium Augustinum de emendatione Gratiani. De Olberto illo, sive Alberto Trithemius cap. 308. & 310. Supra pag. 44.

(*d*) Blondellus prolegom. ad Pseudo-Isidor. c. 18. pag. 98. seq. Vicissim Capitularibus noluisse Burchardum uti, notat Baluzius ad Gratian. pag. 530. 539. &c.

In Hendreichii Pandectis Brandenburgicis p. 794. memoratur editio Burchardi Parif. 1499. 8. quam nunquam videre me, nec ab aliis laudari memini. Sed cum viginti illis, quos dixi, libris Decreti, *lex familiæ* excufa eft Coloniæ An. 1548. (1549.) fol. ex editione Bartholdi Queftenburg. Eadem deeft in editione Parif. 1549. (1550.) apud Joannem Foucherium, 8. Sed hanc claudunt *Canones Synodi Salegunftadenfis* fub Aribone Moguntino Archi-Epifcopo, cui Burchardus præfens adfuit Anno Chrifti 1023. & *quomodo initianda Synodus*, five Conftitutio ordinis, qui in celebranda Synodo obfervari debet. Bene multa accepiffe Burchardum a Reginone, nec pauca de fuo addentem, multa corrupiffe, notat Baluzius ad Reginonem pag. 454. feq. & ad Gratianum p. 539. 542. &c. Idem in præfatione ad Antonium Auguftinum de emendatione Gratiani §. 18. teftatur, fe tria vidiffe Burchardi antiquiffima exemplaria optimæ notæ. Ex his Codicem Dionyfii Talonii, laudat p. 497. 502. &c. Atque editos libros non fatis integros atque emendatos exftare, obfervatum etiam in Georgii Caffandri Operibus p. 1091. & 1098. *Nacti etiam fumus*, inquit, *MStum opus Burchardi, quod obiter tantum cum impreffo Parifiis Anno MDXLIX. contulimus, & deprehendimus epiftolæ phrafin totam immutatam. In libro vero XX. impreffus liber capita C. exfcriptus vero CLVIII. continet, & quorundam capitum ordo immutatus legitur*. Joannis Molinæi tamen editio, quem Burchardi libris emendandis operam locaffe Caffander ibidem teftatur, lucem haud vidit. Non ipfo Burchardi opere, fed tantum illius epitome ufum fuiffe Gratianum monet Guido Pancirollus III. 1. de claris legum interpretibus. Argumenta librorum viginti editorum adfcribere fuperfedeo, quia ifta habes etiam apud Gerh. Maftrichtum Hiftor. Juris Ecclef. §. 251. Oudinum Tom. II. pag. 526. & Cafparum Sagittarium Tom. II. introduct. in Hiftor. Ecclef. pag. 750. feq. Obiit Burchardus Anno Chrifti 1025. 13. Kal. Sept. Statuta Canonum de officio Sacerdotum ex libris Burchardi vulgavit Canifius Tomo VI. Antiqu. Lect. vide Tomo III. editionis Bafnagianæ f. 297. feqq.

Huic Burchardo *Albertus* Metenfis, de quo fupra pag. 47. libellum de diverfitate temporum infcripfit, quem cum Burchardi *Epiftola* in Alberti laudem comparata edidit Johannes Georgius Eccardus Tomo primo Corporis Hiftoricorum medii ævi p. 91. feq.

Omitto de recentioribus Burchardis dicere, ut de *Ulrico Burchardo* Epifcopi Bamberg. Wigandi a Concionibus aulicis, cujus dialogifmus de fide (*a*) inter Didymum & Credulum prodiit A. 1534. 4.

Laurentius Burellus, Divionenfis, Carmelita circa Annum 1494. auctor *Heliadis*, five poematis de laudibus Eliæ Prophetæ, magni, ut volunt, parentis Carmelitarum. Præter hoc etiam profa fcripfiffe multa traditur a Trithemio cap. 897. atque inter alia *de illuftribus Viris fui Ordinis*. Epifcopum *Ciftercienfem* recte vocat in Bibl. Bibliothecarum Labbeus, ex quo perperam *Ciftercienfem* fecere apud Hendreichium p. 795. Fuit enim Burellus Epifcopus Ciftaricenfis five Siftaricenfis in Gallia (Segeftericum five Segeftericenfem etiam appellant, vulgo *Sifteron*) ab Anno 1499. ufque ad Annum 1504. quo diem obiit fupremum. Vide Sammarthanorum Galliam Chriftianam Tom. III. editionis primæ pag. 1034. & Joannem Columbum de geftis Epifcoporum Siftaricenfium libro 3. Lugd. 1768. fol.

Dionyfius de Burgo S. Sepulchri, Auguftinianus circa An. 1380. qui judice auctore Chronici Comitum Oldenburgenfium apud Meibomium Tom. II. p. 164. *In omni arte dicendi fuit perdoctiffimus. Poetas, Hiftoriographos, Oratores & Philofophos denique univerfos exaravit*,

(*a*) *Unfchuldige Nachrichten* Anno 1705. pag. 811.

vit, (a) *quod sui Commentarii, quos super* Valerium Maximum, *super librum* Metamorphoseos, *super* Maronis *operibus, super tragœdiis* Senecæ, *superque Rhetoricis & Politicorum* (Aristotelis) *libris composuit, testantur. Hic fabulas omnes ad tam præcellentem tropologicum sensum reduxit, ut in admonendis populis nihil vehementius, nihil jucundius, nihil denique utilius possit adferri.*

Joannes de Burgo sive *Burgensis*, Cancellarius Universitatis *Cantabrigiensis* circa Annum 1380. exemplo Gvilelmi de Pagula, qui simile opus suum, Oculum Sacerdotis inscripserat, condidit *pupillam oculi* de Sacramentis & Sacramentalibus, libris decem, opus grande, quod perinde, ut ejus epitome in variis Angliæ Bibliothecis MStum exstat. Vide Oudinum Tomo III. pag. 1186. Pitseus pag. 543. etiam editum notavit Parisiis 1510. 1518. & Argentorati 1510. 1518. Idem hujus Burgensis *librum homiliarum ad populum* memorat.

Joannes de Burgo, Monachus Cluniacensis atque Abbas in Anglia *Petroburgensis* circa Annum 1390. qui teste eodem Pitseo pag. 448. præter *Sermonum variorum librum* scripsit *Annales Anglorum*, hoc est, *Chronicon Petroburgense* ab Anno 654. quo tempore Monasterium de Burgo S. Petri a Peada Rege Merciorum fundatum erat, ad Annum 1368. MS. in Bibliotheca Cottoniana. Vide Oudinum Tom. III. pag. 1088.

Joannes Burgensis. infra, *Buriensis*.

* *Joannes* de *Burgo*. Cuinam Joanni Burgensi tribuam opusculum inscriptum *liber de varietate Astronomiæ*, hæreo ambiguus. Fragmentum ejus affert Joannes Marius Belga in libello de schismatis, & Conciliorum differentia cap. XV. Viderint Lectores eruditi.

De *Paulo Burgensi* ab Anno 1415. in Hispania Episcopo, ex Judæo Judæorum oppugnatore, infra, *Paulus*.

Joannes Burgundio, sive *Burgundius*, Jurisconsultus & Judex Pisanus, de quo juvat adscribere hæc pulchre notata a Laurentio Pignorio Epistola XXXIX. ad Joannem Bonifacium pag. 159. *Huic sunt qui adscribant versiones eorum, quæ in Pandectis græce leguntur*, (b) *licet Accursius Bulgarum interpretem esse velit: porro hic noster tunc temporis Græce linguæ peritia inclaruit. Et memini me videre olim apud Nobilissimum Virum, & ab Eruditionis laude clarissimum Joannem Vincentium Pinellum, Codicem manuscript. hoc titulo*, Incipit liber Vindemiæ a domino Burgundio Pisano, de Græco in latinum translatus. *quæ erant* aliquot Schedia Geoponicon. *Incidit etiam in manus meas versio libelli nescio cujus, Gregorii Nysseni, ita inscripta;*

Liber B. Gregorii Nysseni (c) *incipit*. Dominatori Friderico invictissimo Romanorum Imperatori, & Cæsari semper Augusto, a Burgundione Judice natione Pisano pertranslatus anno Incarnationis Domini MCLX. Indictione XIII. *Incipiebat autem*, Invictissimo, & gloriosissimo Domino. *finiebat*, propter utilitatem illorum abstulerunt. *Mutius autem Pansa, in Bibliotheca Vaticana, de eodem tradit, interpretem egisse Evangelii Sancti Joannis*, (d) *& Librorum Genesis nonnullorum: & fuisse hac re* Joannis Chrysostomi *prædicatorem, quod (ut videbimus) ex ipsius etiam Epitaphio compertum est, hoc autem hujusmodi esse accepimus:*

Quis, qualis, quantus jacet hic in
marmore clausus
Ille vir egregius, promitur inferius.
Decessit senio propria Burgundius urbe,
Cui similis vivens vix fuit, est, vel erit.

Omne

(a) Forsan leg. *explanavit*.

(b) supra pag. 295.

(c) Intellige *Nemesii* de natura hominis, Nysseno præter rem tributum opus. Vide T. VII. Bibl. Græcæ p. 550.

(d) idem pag. 647. ubi testimonium Roberti de Monte ad Annum 1180. in continuatione Chronici Sigeberti. De versione *Chrysostomi in Matthæum* a Burgundione composita dixi ibid. pag. 645. & de *Damasceni Orthodoxa Fide* Tomo VIII. pag. 780. De utrisque etiam Oudinus Tomo II. pag. 1296. seqq.

Omne quod est natum terris sub Sole locatum
Hic plene scivit scibile quidquid erat,
Optimus Interpres Græcorum fonte refectus
Plurima Romano contulit eloquio.
Commentor primus, Chrysostomus ille secundus,
Claruit, expositor, scripsit & innotuit.
Docta patet late Doctoris epistola Pauli
Otia cujus erant scribere, cura labor.
Invidia caruit, vitam sine crimine duxit,
Illæsus vitiis, noxia quæque fugans.
Gloria, Laus, & Honor proles generosa parentum,
Id fuit in terris, Sol quod in axe suo.
Venit ut ad caudam plenus mercede laborum,
Inquit terrenis: hospita terra vale.
Debitor insignis ne creditor opprimeretur,
Psychem namque polo reddidit, ossa solo.
Qui legis in titulo, sic si cupis esse probandus,
Hujus ad exemplum curre per alta maris.

Quibus sane carminibus non omnino malis non contentus, qui Memoriam posuit, adjecit etiam hæc rhythmica, quibus sane carere æquo animo poteramus.

Doctor Doctorum jacet hac Burgundius urna
Schema magistrorum laudabilis & diuturna,
Dogma Poetarum, cui Litera Græca Latina
Ars Medicinarum patuit Sapientia trina.
Et nunc Pisa dole, tristeris Thuscia tota
Nullus sub Sole est, cui sic sunt omnia nota.
Rursus ab Angelico cœtu super aera vectum
Nuper & Angelico cœlo gaudete receptum.

Anno Domini MCLXXXXIIII. III. Calend. Novembris.

* Præter hæc omnia ex Græco Latinum etiam redditum est a Burgundione opus S. Joannis Damasceni de Fide Orthodoxa, & Fabricius ipse jam admonuerat Bibliothecæ Græcæ tom. VIII. pag. 780. & superest legenda hæc versio inter codices manuscriptos Bibliothecæ Venetæ S. Marci, ut ex volumine II. Codicum ejusdem Biblioth. cod. 83. discimus. Hanc operis notissimi versionem numquam paruisse notavit Fabricius; cum tamen ejus exordium afferat Zanettus Indicis Veneti author doctissimus, atque illud ego contulerim cum vetustissima editione Veneta an. 1514. quæ ex versione Jacobi Fabri Stapulensis expressa legitur in titulo, una eademque cum illa mihi visa est. Nam Burgundionis versio ita exordiebatur: *Deum nemo vidit umquam. Unigenitus Dei Filius, qui est in sinu Patris ipse enarravit. Ineffabilis igitur est Deus, & incomprehensibilis.* Respondent hæc ad verbum Venetæ editioni, nisi quod pro *Deus* est *Divinitas*. Fortasse igitur Faber interpretis Pisani versionem reformavit, atque hinc inde interpolavit.

Optime præterea Fabricius monet librum Gregorii Nysseni, quem a Burgundione versum latine scribunt, idem esse ac Nemesii opusculum *de natura hominis*. Titulum tamen operis, qui latuit Pignorium, is erat: *liber de anima*. Tradit hæc Joannes Diaconus Veronensis in Histor. Imperiali, cujus fragmentum ea de re affert Tartarettus in commentario de hoc opere Joannis Diaconi. Porro hæc sunt verba scriptoris hujus, cum Nysseni opera recenset: *item* (scripsit) *librum de anima valde obscurum, qui a Judice Pisano translatus fuit in Latinum tempore Friderici II. Imperatoris*. Porro nisi fucus factus sit Joanni Diacono, ut pro Friderico I. secundum posuerit, ex ejus auctoritate emendanda est ætas Burgundionis, quem cæ-

teri omnes Scriptores sub Friderico I. collocant. Vivebat Joannes iste sæculo XIV. ineunte.

Buridanus Bethuniensis Artesius, discipulus Gvilelmi Occami, liberalium artium Professor Parisiis nominatissimus circa Annum 1350. & Philosophus pro illa ætate subtilis, sed a Nominalium adversariis Lutetia pulsus concessit in Germaniam, auctorque fuit requirendi ab Urbano V. diplomatis, quo villæ Viennensi in Austria generale studium omnium facultatum concessum est An. 1356. excepto Theologico, quod An. 1384. etiam addidit Urbanus sextus. Scripta Buridani sunt: *Quæstiones in libros Politicorum*, *Ethicorumque*. *Quæstiones Metaphysicales*, *in Aristotelis Logicam*, *in libros Physicorum*, & *de anima*, *de memoria & reminiscentia*, cæteraque, quæ vocant *parva naturalia*. Prodiere universa Johanne Dullardo Gandavensi curante Parisiis 1500. 1516. 1518. in Ethica etiam deinde Oxonii 1637. 4. & in Politica 1640. 4. In Logica & Metaphysica Londini 1641. 4. Argumentum Buridani de asino inter duos vel plures æque distantes & similes per omnia acervos fœni, propter arbitrii defectum vel æquilibrium perituro fame, Spinosa p. 89. & 91. Opp. postumor. omnino concedit etiam valere de homine: sed bene refellitur a Bælio in Lexico, ubi de Buridano disserit. Criminationem de Joanna, Philippi Pulchri uxore, post Robertum Gagvinum lib. 7. Historiæ Gallicæ, & Joannem Launojum, Gymnasii Navarrei Tom. I. p. 15. etiam confutavit Morlierius, Essais de Litterature Tom. II. p. 183. seq. Sophisma autem, quod Buridano tributum Gagvinus memorat, & nescio quod ænigma continere Belius conjicit, sola interpunctione constabat. *Reginam interficere nolite*, *timere bonum est*. Hæc verba etiam possunt distingui sic, ut contrarius sensus prodeat, si post secundum & post quartum vocabulum comma ponatur.

Buriensis. vide, *Bostonus* & *de Bury*.

Adamus Burlæus, sive *Burley*, Magister Philosophus Anglus, cujus nihil nisi *Quæstiones Logicales* Pitseus p. 820. commemorat.

Gvalterus Burley, sive *Burlæus*, e discipulo Scoti, Scotistarum adversarius celebris, ac *Nominalium* hyperaspista circa Annum 1337. Magister Oxoniensis, cujus scriptorum catalogus longus apud Lelandum cap. 378. Pitseum p. 435. & Baleum V. 42. Commentarii & Quæstiones in *Aristotelis* (*a*) Categorias, perihermenias, priora posterioraque Analytica, Elenchos & Topica, Physica, de Cœlo & Mundo: de motu animalium: de anima, meteora, parva naturalia, Metaphysica, de moribus, Politica, Oeconomica ad Richardum de Bury: & Problematum librum: in Isagogen *Porphyrii*, in *Gilberti Porretani* sex principia, in artem *Lulli* Cabbalisticam: in Logicam *Scoti*: Commentarii *in libros Sententiarum*: præterea *de universalibus*: *de tribus agentibus* libri duo: *de formis accidentalibus*, (ubi de intensione ac remissione formarum. MSS. Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis p. 183.) *De divisione entis*: *de sensibilibus*: *de mixtione elementorum*: *de ideis*: *de substantia Orbis*: *de divisione scientiarum*: *de sensibus interioribus*: *de quinque sensibus*: *de relatione*, *qualitate & quantitate*, *de principiis per se*, *de duobus principiis*, *de potentiis animæ*, *rationes terminorum*, *de sensu & sensato*, *toto & parte*, *finito & infinito*, *de modo definiendi*, *de abstractis*, *de potentiis activa & passiva*, *& de via modernorum*. Librum *de fluxu & refluxu maris*, Rogero *Baconi* tribuit Antonius Wood Antiqu. Oxoniens. Tom. I. p. 40. Libellus *de vita & moribus Philosophorum*, incipiens a Thalete & desinens in Seneca cap. CXXXI. prodiit sine nomine auctoris Argentin. 1516. 4. Tot capita etiam in versione Italica Venetiis 1521. 8. (*b*) *Vite de' Philosophi moralissime* &c. Exstat & ed. Latine Col. 1472.

(*a*) De editionibus vide Hendreichium pag. 800.

(*b*) Supra pag. 123.

1472. & Norimb. 1477. fol. In alia antiqua editione sine loco & anno, quam describit Clarissimus Heumannus in Actis Philosophorum Parte XIV. p. 282. seqq. tantum capita continentur CXIX. Venerabili Viro *Walthero Burley* diserte tribuit Codex MS. Gudianus.

Simon Burneston. Supra, *Boraston*.

Burtonenses Annales, a nato *Christo* usque ad Annum 1291. editi a Thoma Galeo, inter rerum Anglicarum scriptores veteres, Oxoniæ A. 1684. fol. In Codice Parkeriano hi annales continuati leguntur usque ad Annum 1339.

Joannes Taxston de Bury, Ordinis Benedictini Monachus & ab Anno 1279. Abbas Cœnobii S. Edmundi *Buriensis* in Comitatu Angliæ Suffolciensi, scripsit ab Anno 1235. ad 1253. *Annales Angliæ*, in quibus causam inter Robertum Grosseteštum Lincolniensem Episcopum & Innocentium IV. Pontificem agitatam uberius exposuit, ut ex Lelando notant Baleus IV. 51. & Pitseus p. 360. In limine Catalogi MSS. Bibliothecæ Cottonianæ memoratur *Chronicon ab orbe condito ad Edvvardum I.* (*a*) *Angliæ Regem, inclusive, scriptum a* Joanne Taxston *Monacho* de Bury, *post annum MCCLXVII. quo tempore habitum Monachalem susceperat, ut patet ex ejusdem hac de re inserta adnotatione temporis, fol. 37. b. Videtur esse non inaccuratus temporum supputator, & rerum memorabilium in Anglia gestarum diligens collector*. Quæ porro in Catalogo MSS. Bibl. Bodlejan. 103. n. 37. Lelandi signantur excerpta *ex Annalibus Abbatis de B.* additurque: *forsan de Burgo*. Hæc Oudinus Tom. III. p. 530. recte de Abbate Buriensi accepit, qui etiam in Lelandi libro de scriptoribus Britannicis cap. 339. *Joannes Burgensis* appellatur, velut e Burgo S. Edmundi. Vide supra, Jo. *Bostonus*, p. 265.

Alius *Joannes Buriensis* a Baleo VIII. 20. & Pitseo p. 650. memoratur, quem ajunt Anno 1460. vixisse Ordinis S. Augustini Monachum in Conventu Clarensi, ac præter *lecturas S. Scripturæ, sermones, quæstiones & libros duos contra Reginaldum Pecock*, sive *Pavonem*, (*b*) scripsisse *Commentarios in S. Lucæ Evangelium* illos ipsos haud dubie innuentes quos Lelandus c. 545. tribuit *Joanni a sano Eadmundi*, Carmelitæ Gippovicano.

Richardus de Bury, Dunelmensis sive Dunholmensis Episcopus, & Eduardi III. Regis Angl. Cancellarius diem obiit Anno 1345. 24. April. ætatis 59. de quo idem Lelandus cap. 417. *Richardus* Angravilla, *Bederici natus fuit, quæ Civitas totius Sudvolgiæ prima est, sed a recentioribus propter fanum magnificentissimum ibidem* D. Eadmundo, *Ostroanglorum Regi, a Danis Aquiloduni impie trucidatum*, Eadmundi Curia *dicta: unde cum a Trittemio* (cap. 624.) *tum ab aliis autoribus*, Richardus de *Bury*, *truncato vocabulo appellatur*. Hic cum Oxonii Bibliothecam fundasset, librum de amore librorum & institutione illius Bibliothecæ a Roberto *Holkot* (*c*) conscribi fecit, inscripsitque *Philobiblion*, illique Epistolam An. 1344. suo nomine præfixit, unde libellus iste etiam sub Richardi nomine prodiit sæpenumero, ut Spiræ 1483. 4. Parisiis 1500. 4. apud Badium, cujus editionem postea secutus fuit Goldastus: tum Oxoniæ 1599. 4. & Lond. 1600. 4. in ecloga Oxonio Cantabrigiensi Thomæ Jamesii: nec non ad calcem Centuriæ Epistolarum Philologicarum quam vulgavit Goldastus Francof. 1610. 8. addiditque Epistolam Bessarionis qua suam ille Bibliothecam instructissimam A. 1469. donavit Bibliothecæ Venetæ S. Marci. Recusa est hæc Goldasti sylloge Lipf. 1674. 8. Philobiblion vero illud exstat & in B. Jo. Andreæ Schmidii collectione de Bibliothecis, Helmstad.

(*a*) Edvvardus primus cœpit regnare Anno 1271.

(*b*) Hic Episcopus Cicestriensis, sententiam Berengarii de Sacra Cœna defensitans, palinodiam canere An. 1457. coactus & Episcopatu dejectus fuit. Vide Lelandum cap. 586. Baleum VIII. 19.

(*c*) Jacobus Echardus Tomo I. de scriptoribus Dominicanis pag. 631. Thomas Hearne Appendice 2. ad Lelandi Collectanea pag. 299.

ſtad. 1703. 4. quod Morhofio (*a*) judice *etſi dictio genium iſtorum temporum ſapit , tamen eleganter ſcriptum eſt , ac multa proponit rei Bibliothecariæ arcana* . In MSto Codice hujus Philobiblii , quod habeo nitide exaratum in membrana , ad calcem rubro colore ſignata leguntur hæc verba : *Explicit Philobiblon* (*b*) *Domini* Ricardi de Muiegervile , *cognominati* de Bury , *quondam Epiſcopi Dunolmenſis . Completus autem tractatus iſte in manerio noſtro de Ankelande XXIV. die Januarii , Anno Domini Milleſimo trecenteſimo XLIII. ætatis noſtræ quinquageſimo octavo præciſe completæ : Pontificatus vero noſtri anno undecimo finiente ad laudem Dei feliciter* . Argumenta capitum libro præmittuntur hunc in modum :

1. *Quod theſaurus ſapientiæ potiſſimum ſit in libris* .

2. *Qualis amor , libris rationabiliter debeatur* .

3. *Qualiter libris emendatis pretium ſit æſtimandum* .

4. *Querimonia librorum contra Clericos jam promotos* .

5. *Querimonia librorum contra Religioſos poſſeſſionatos* .

6. *Querimonia librorum contra Religioſos mendicantes* .

7. *Querimonia librorum contra bella* .

8. *De multiplici opportunitate quam habuimus librorum copiam conquirendi* .

9. *Quod licet Opera Veterum amplius amaremus , non tamen damnamus ſtudia modernorum* .

10. *De ſucceſſiva perfectione librorum* .

11. *Quare libros liberalium litterarum prætulimus libris Juris* .

12. *Quare libros Grammaticales tanta diligentia curamus renovare* .

13. *Quare non omnino neglexinus fabulas Poetarum* .

14. *Qui deberent eſſe librorum potiſſimi dilectores* .

15. *Quæ commoda confert amor librorum* .

16. *Quam ſit meritorium libros novos ſcribere & veteres renovare* .

17. *De debita honeſtate circa librorum cuſtodiam adhibendam* .

18. *Quod tantam librorum collegimus copiam ad communem profectum Scholarium , & non ſolum ad propriam Voluntatem* .

19. *De modo communicandi ſtudentibus omnibus libros noſtros* .

20. *Cohortatio Scholarium ad repetendum pro nobis ſuffragia debitæ pietatis* .

Quod denique Trithemius & ex eo Leland' ajunt ad hunc Richardum exſtare Epiſtolam Franc. Petrarchæ de inſula Thule ; hoc ita eſt accipiendum , quod Petrarchæ Epiſtola de hoc argumento exſtat prima libri tertii , non vero data ad Richardum , ſed ad Thomam Meſſanenſem , in qua teſtatur ſe de Thule ſermonem feciſſe cum Richardo Angliæ Regis Cancellario , quem vocat *virum ardentis ingenii , nec litterarum inſcium , abditarumque rerum ab adoleſcentia ſupra fidem curioſum* .

Joannes Buſchius Zvvollenſis , Canonicus Regularis Anno Chriſti 1475. (*c*) ætatis 76. teſtatur ſe abſolviſſe *libros IV. de reformationibus & viſitationibus diverſorum utriuſque ſexus Monaſteriorum , Ordinum diverſorum* , (Canonicorum regularium , ſive Auguſtinenſium , Præmonſtratenſium , Nigri Ordinis ſive Benedictinorum , Ordinis Minorum , Carthuſianorum (*d*) & Fratrum voluntarie (*e*) pauperum : nec non Monialium Ordinis Ciſtercienſis , & Ordinis B. Mariæ Magdalenæ

(*a*) de

(*a*) lib. I. polyhiſt. cap. 17.

(*b*) Sic diſerte Codex meus : pro quo apud Worthonum *Augervillus* , apud Trithemium *Augravilla* . Apud Baleum , qui & Epiſtolas atque Orationes ejus ad Viros Principes commemorat , V. 69. *Aungravyle* , Pitſeo denique pag. 467. *Aungervillius* .

(*c*) Buſchius apud Leibnitium Tomo II. ſcriptorum Brunſvicenſium pag. 955. ſeq. Confer ejuſdem prolegomena pag. 40. ſeq. & Oudinum Tom. III. pag. 2547. ſeq.

(*d*) *Carthuſia* , inquit Buſchius pag. 935. *a prima ſua inſtitutione ſemper in obſervantia regulari permanſit , propter tria , videlicet ſolitudinem , ſilentium & viſitationem* . Per tria , *So. Si. Vi.* Carthuſia permanet in vi.

(*e*) Hic Ordo inſtitutus Hildeshemii An. 1470. Vide quæ Buſchius pag. 857.

(*a*) de Pœnitentia, Regularissarum (*b*) de extrema paupertate &c.) quorum epitomen sive partem vulgavit illustris Leibnitius Tomo II. scriptorum Brunsvicensium p. 476. 506. deinde ex meliore codice, integrum p. 806. 970. subjuncto appendicis vice Catalogo præpositorum Conventus Canonicorum regularium in Sulta prope Hildesiam, quorum XXV. fuit ab Anno 1440. hic Buschius, deinde ab Anno 1450. præpositus XXVIII. Monasterii novi Operis prope Hallis, diœcesis Magdeburgensis. Vide p. 187. Cum adhuc frater in Windesem esset, narrat p. 926. se ad palinodiam redegisse Lectorem Ordin. Prædicatorum, qui Zutphaniæ pro sacra Concione docuerat, Laicis non licere libros Teutonicos habere vel evolvere, & sermones nonnisi ad populum in Ecclesia fieri debere. In eodem Conventu Windesemensi testatur p. 504. scripsisse *de Viris illustribus librum* illum ipsum nempe, cujus partem priorem Heribertus Rosvveidus Antvverp. 1621. 8. vulgavit *de origine Cœnobii & Capituli & Congregationis Windesimensis*, sive Windesheimensis. Nam pars altera *de Viris illustribus Ordinis Canonicorum Regularium Windesemensis* adhuc MSta in Bibliothecis Belgii latet, ut notatum Valerio Andreæ p. 473. Apud Sveertium p. 405. memorari video *Vitam Joannis a Kempis* qui Thomæ frater fuit, & Latinam e Teutonico versionem *Epistolæ* prolixæ *de modo proficiendi in religione*.

Arnoldus Buschius, Carmelita Gandensis, sive Gandavensis, scripsit teste Paulo Langio in Chronico Citizensi p. 887. *de laudibus S. Annæ* & *de viris illustribus Ordinis Carthusiensium*. At hunc alii non Buschium vocant sed cum Jacobo Bergomate, Trithemio, Alegrio, aliisque rectius *Bostium*, de quo supra pag. 139. seq. Falliturque præclarus Vossius, quando Buschium hunc Langii, Carmelitam, confundens cum Joanne Buschio Augustiniano, ait Arnoldum scripsisse de viris illustribus Ordinis Windesheimensis. Itaque delenda quæ de Arnoldo de Busco supra p. 340.

Gvilelmus Butler, Ordin. Minorum Theologus Oxoniensis laudatur a Pitseo p. 589. quod determinationis libello Anno 1401. *contra versionem Anglicam Bibliorum* edito defendit publicum edictum, *ut omnia illa Biblia Anglice translata* (*c*) *comburerentur, ne imperita multitudo inde per se hauriret animarum suarum venenum, unde Pastorum suorum ductum secuta haurire posset salutem*. Legisse se illam determinationis libellum testatur Lelandus cap. 480. cui *Botelerus* appellatur. Apud Pitseum & Baleum VII. 19. præterea memorantur ejus *Lectura* in IV. libros *Sententiarum*, & *de indulgentiis Papalibus*: & *Quæstiones varii argumenti*.

Nicolaus de Byarto, Gallus (non Anglus,) Dominicanus (licet Franciscanum faciunt alii) circa An. 1250. (non 1410.) Baleo VII. 52. *Bayarde*, Lusitano *de Briacho*, Pitseo p. 588. *Bajardus*, aliis *de Viardo*, *Biardo*, *Biarto* vel *Byartho*, & apud Waddingum vitiose *de Broido*. Vide Jacobum Echardum Bibliothecæ Dominicanorum Tomo I. p. 123. seq. Scripsit *Distinctiones theologicas*, sive Conceptus Prædicabiles, *Sermones*, & *Summam de abstinentia* detestabili & laudabili (quæ etiam sub titulo *Dictionarii Pauperum*, prodiit Argentorat. 1518. 8. & Parisiis 1530. 8.) *Placita Theologica* & *Lectiones varias*.

LIBER III.

PHilippus *Cabassolus*, ex Cavallicensi Episcopo A. 1362. Cardinalis & Episcopus Sabinensis, obiit Perusii An. 1372. Vide Georgii Josephi Eggs purpuram doctam p. 420. seq. qui *poemata* ejus

(*a*) Vide pag. 869.
(*b*) idem pag. 880.
(*c*) Sive a Joanne Wiclefo, sive a Joanne Trevisano, qui A. 1398. obiit. Vide sis Bibliothecam litterariam editam Londini 1723. 4. num. IV. pag. 2.

ejus in Petrarchæ ad eum Epiſtolis laudata memorat. Liber *de vita & miraculis B. Mariæ Magdalenæ* ad Henricum de Villariis, Archiepiſcopum Lugdunenſem, MS. in Bibliotheca S. Victoris Pariſ. Vide Oudinum Tom. III. p. 1035.

Aloyſius Cadamuſtus Patricius Venetus circa Annum 1500. qui non Latine ſed Italice ſcripſit Navigationem ad terras novas, ſed Latine verſam ab Archangelo Madrignano. Exſtat in Simonis Grynæi Novo Orbe, Baſil. 1532. fol.

Vincentius Cadlubkus, *Kadlubko*, ſive *Cadlucus*, ex Præpoſito Sendomirienſi Epiſcopus ab Anno 1209. ad 1219. Cracovienſis, inde Monachus Ciſtercienſis, in Cœnobio Andreovicenſi obiit Anno 1226. Hic ſuaſu Caſimiri Juſti, Principis Poloniæ, *de geſtis Polonorum* compoſuit *libros quatuor*, quorum tres priores dialogi more ſcripti ſunt per Epiſtolas inter Matthæum Cracovienſem Epiſcopum, & Johannem Archiepiſcopum Gneſnenſem, & regni hujus origines & progreſſum perſtringunt uſque ad Annum 1174. Libro quarto Vincentius geſta & negotia Polonica inde perſequitur, uſque ad Annum 1202. Prodiere Dobromili 1612. 8. & cum Joannis Dlugoſſi ſeu Longini hiſtoria Polonica, Lipſiæ 1711. fol. Tomo ſecundo pag. 599. Utraque editio adjunctum habet *Commentarium* (a) Anonymi, qui Jagelloniorum temporibus vixit. Monet editor mirari ſe quod Cromerus (ſicut alii quoque apud Voſſium pag. 457.) Vincentium primum hiſtoriam Polonicam ſcripſiſſe dicat, *cum nos, duos priores, Gallum Anonymum, & Baſkonem cuſtodem Poznanienſem habeamus, tibique daturi Deo duce ſimus. Non ægre ego fero ſtylum; errores alios, amore patriæ ardens condono: ſed hoc mihi dolet, quod meminit aliorum ante ſe ſcriptorum, & eos non nominat: viros præterea maximos de libertate præclare diſſerentes introducit, nominibus illorum ſuppreſſis*. Nec Galli illius Anonymi, nec Baskonis hiſtoria Polonica lucem adhuc vidit, quod ſciam, Baskonem autem alii non ante Cadlubcum ſcripſiſſe, ſed integro amplius ſeculo poſteriorem contendunt, circa Annum 1370. vixiſſe affirmantes. Ita Chriſtophorus Varſevicius in Catalogo ſcriptorum Polonicorum, & Samuel Joachimus Hoppius de ſcriptoribus hiſtoriæ Polonicæ §. 12.

Cadocus Ventolugius circa Annum Chriſti 570. conditor Monaſterii Lancaronenſis, inter ſcriptores Britannicos laudatur a Lelando cap. 36. De eodem Baleus Centur. I. cap. 64. *Hunc ferunt auctores contra quoſdam ſui temporis Epicureos ad Gildam ſcripſiſſe de Vita animæ*. Idem repetit Pitſeus p. 100. qui Gildam ſapientem Cadoci diſcipulum appellat.

Caducanus Banochorenſis, ſive Bangorenſis in Anglia Epiſcopus diem obiit Anno 1225. cujus *Speculum Chriſtianorum*, & *Homiliarum* Volumen memorant Lelandus cap. 228. Baleus III. 85. & Pitſeus p. 298.

Cæcilius, quem *Ebenradum* cognomine, Apoſtoli Jacobi majoris diſcipulum & Epiſcopum primum Iliberitanum in Hiſpania, & anno ſecundo Neronis Martyrium obiiſſe fabulantur, non prætereundus hoc loco mihi viſus fuit, quoniam in laminis plumbeis in caverna cujuſdam Montis prope civitatem Granatenſem An. 1595. repertis, quas Romani de la Higvera ſcilicet, vel alius ſimilis nugivenduli improba & craſſior fraus eo loco defoderat, inter alias commentitias ſcriptiones *Jacobi* Apoſtoli, ſub *Cteſiphontis* ejus diſcipuli, hujuſque Cæcilii nomine lingua Arabica & Hiſpanica ſcriptas, etiam quædam Latine circumferuntur, ſicut in manibus meis eſt volumen integrum horum commentorum ſcriptum Latine, cujus pars quidem ex Arabico verſa notatur juſſu Congregationis Inquiſitionis Romæ A. 1641, a Bartholomæo a Pectorano, Ordinis Minorum ſtrictioris

(a) De hoc Acta Eruditorum Tomo quinto Supplementi pag. 425. Oudinus Tomo tertio pag. 25.

ris Observantiæ, Provinciæ S. Bernardini in regno Neapolitano. Sub Cæcilii autem nomine in hoc Volumine exstat: 1. *Libellus mysteriorum magnorum*. 2. *Colloquium S. Mariæ Virginis cum Jacobo Apostolo*. 3. *Liber sententiarum circa Fidem & directionem, ostensus Jacobo a Maria Virgine, jussu ejus traductus in Arabicum per manus discipuli ac scriptoris illius*, Cæcilii Ebenradi. 4. *Liber historiæ sigilli Salomonis*. 5. *Liber notitiæ Divinæ potentiæ, benignitatis & justitiæ circa Creaturas*, Partes duæ, per Cæcilium Ebenradi, discipulum Jacobi Apostoli, Defensorem Legis Evangelicæ. 6. Liber *de natura Angeli & ejus potentia*. 7. *Liber relationis de dono domus pacis, & domus tormenti ac vindictæ*. 8. *De Jacobi Apostoli gestis, miraculisque & peregrinatione ad prædicandum Evangelium*, Partes duæ. Inter hæc non video comparere, quem Franciscus Bivarius in notis ad Pseudo-Dextri Chronicon pag. 109. memorat librum *de excellentiis & miraculis Christi Domini ac Matris Ejus, ab Incarnatione Verbi usque ad Adscensionem*. Sed plane videri potest frons periisse de rebus, quando idem Bivarius non dubitat ab eodem Cæcilio compositos fuisse *Commentarios in Apocalypsin Joannis* eo tempore quo nondum erat scriptus hic liber ab Apostolo, eosque lingua Hispanica, quæ post sæcula aliquot interjecta demum debebat in usum venire: hanc enim demum vere esse unam *ex linguis novis*, quibus loquuturos Apostolos exstet promissum Marc. XVI. v. 17. Notum autem, hæc commenta ab sanioribus Romanæ Ecclesiæ sic ut merentur explodi, & ab ipsis Pontificibus Urbano VIII. & Innocentio XI. prohibita fuisse ac condemnata. Confer Acta Sanctorum Tomo I. Februar. sub init. & Tomo VII. Maji pag. 285. nolo enim repetere quæ jam notata a me sunt in Codice Apocrypho Novi Testamenti pag. 962. seq. & T. II. p. 722. Ut tamen lectori gustum commentorum horumce exhibeam, placet subjungere, est enim perbreve scriptum, cui titulus: *Liber mysteriorum magnorum, quæ vidit* Jacobus *Apostolus in monte sancto, ob Concilium maximum, scriptus de mandato ejus per manus* Cæcilii, *sui Discipuli*.

Dixit Jacobus filius Schiamichi Zebedæi, Apostolus. Cum complessem mandatum Sacræ Virginis Mariæ circa prædicationem, nec non & fidem Abenelmogheiri, quem nominavi Aldaysium in Insula ista Hispaniæ, deliberavi exire ab illa versus Romam infelicem; interea revelatum fuit mihi, ut redirem ad montem sanctum, & morarer in eo ob visionem Mysteriorum magnorum, ex parte Dei, & jussus sum exarare illa ad futurum tempus. Reversus igitur illuc permansi in eo tribus mensibus, Divino cultui operam navando, & dum in obscuritate noctis ad Deum orarem, supervenit mihi somnus levis, inter vigiliam existens & somnum, & ecce Angelus magnæ potentiæ, & majestatis, quem vidi coruscantem luce resplendente, venit ad me ex parte throni, & dixit mihi: Ne timeas, Jacobe, scribe quod ostensum fuerit tibi nocte ista in tabulis plumbeis, & conserva illas in isto monte sancto, simul cum veritate Evangelii, & libro, ut sciant veritatem servi Dei in Concilio maximo, ubi interpretabitur veritas in futuro tempore, & dixi: assentio, & obedio Deo: & tunc apertum est cælum & vidi in eo templum, & ostium ejus clausum sera ex auro rubro, cujus templi valorem nemo scit, nisi Deus: & vidi Moysen Prophetam Dei cum tabulis in suis manibus, conquerentem apud Deum; aspexi autem in illis, decem loca deleta signorum, & ecce Angelus magnæ potentiæ & majestatis exclamavit ex parte throni, & dixit. O Moyses, ne mœstus sis de tabulis, quoniam Deus complebit lucem suam, quamvis renuant infideles. Deinde apertæ sunt portæ templi, & vidi in eo librum obseratum, & in eo erant septem sigilla, ex lineis triangularibus aurea, cujus valorem nemo nisi Deus scit. Templum vero luce coruscabat, qua obfuscabat ocu-

oculos, & ingressus est Moyses in illud cum tabulis, & clausum est, sicut erat prius, & tunc interrogavi Angelum de illo loco, & dixit ad me: Scias quod illud templum est templum, quod dicitur templum Misericordiæ, & liber, quem vidisti in eo, est veritas Evangelii, quam neminem insipientium Deus scire faciet, usque ad diem interpretationis ejus in Concilio maximo, & scias, quod Judæi deleverunt de lege Moysis decem signa, in quibus erat veritas promissi in ipsa lege, & proprietates illius erant aperte cognitæ sub lingua patria, & vulgari, nec ænigma habebat neque amphibologiam, quoniam Deus manifestavit suam legem servis suis evidenter notam. Veruntamen tentavit illos Satana, ut illa delerent ob causam destructionis regni eorum, ac legis ipsorum, in adventu illius in mundum, & propter tale peccatum ingressæ sunt inter eos, & introibunt inter nationes barbaras, dissensiones & schismata magna. Particularitates igitur illorum decem signorum posuit Deus in veritate Evangelii, ac reservavit explicationem illorum ad Concilium maximum, in quo loco nemo illa negare poterit, & perficiet Deus ibi suam lucem vehementer contra intentionem impiorum. Ac laudaverunt Angeli in eo loco Deum, laudantes cum voce velut tonitrua, & expergefactus sum terrore perterritus, & præcepi scribere istam visionem, sicut jussus sum, & Deo gratias super omnia.

Completus est liber per manus *Cæcilii Ebenradi* discipuli *Jacobi* Apostoli.

Cæcilius Episcopus in Africa circa Annum Christi 250. tempore S. Cypriani, cum eodem Epistolas quasdam consignasse legitur, ut IV. LVII. LXVII. LXX. Ad eundem Epistola LXIII. Alius ni fallor ab eo *Cæcilio*, de quo Pontius in S. Cypriani vita: *Erat sane illi etiam de nobis contubernium viri justi & laudabilis memoriæ* Cæcilii, *& ætate tunc & honore Presbyteri, qui eum ad agnitionem Veræ Divinitatis a sæculari errore correxerat. Hunc toto honore atque omni observantia diligebat, obsequenti veneratione suspiciens, non jam ut amicum animæ coæqualem, sed tanquam novæ vitæ participem.* Exinde etiam *Cæcilius Cyprianus* deinceps dici beatus Martyr libenter voluit, ut a Pearsono ad Annum 246. recte est annotatum. Baronius ad Annum 250. num. 5. eundem putat Rhetorem nobilem Afrum, a quo Diadumenum Imperatorem eruditum narrat Lampridius in Diadumeno cap. 8. Sed is nec *Cæcilius* ibi vocatur, nec *Cæcilianus*, verum *Cælianus*, (non modo in MSS. teste Casaubono, sed & in editis ante Casaubonum) ubi Lampridius affert Diadumeni Epistolam quam fuere, qui eam dixissent esse hujus *Cæliani*. Alius etiam, ut videtur, *Cæcilius Natalis* apud Minucium Felicem, qui ab Octavio victum se, & persuasum de Christianæ Religionis veritate, triumphatorem erroris profitetur, hoc est idem Octavio se in acceptis referre beneficium, quod Cæcilius alter in in S. Cyprianum contulit. Similiter a *Cæciliano* S. Augustini, alius ad quem Symmachi Epistolæ.

Cædmon Monachus Ordinis Benedictini, Bedæ IV. 22. hist. Anglor. *Cadnom*, aliis, ut Lelando cap. 59. *Cedmon*, vel *Ceadmon*, quæ Latine, vel num quæ scripserit, mihi incompertum: a Cangio tamen memoratur, & quæ Beda de illo refert, digna memoria visa sunt. Ait enim, quod hic frater in Monasterio Hildæ Abbatissæ, (quæ An. 580. diem obiit.) *Divina gratia specialiter insignis, carmina religioni & pietati apta facere solebat, ita ut quicquid ex Divinis litteris per interpretes disceret, hoc ipse, post pusillum, verbis poeticis maxima suavitate & compunctione compositis in sua, id est Anglorum lingua proferret: cujus carminibus multorum sæpe animi ad contemtum seculi, & ad appetitum sunt vitæ cœlestis accensi. Et quidem alii post illum in gente Anglorum religiosa poemata facere tentabant, sed nullus ei æquiparari potuit... At ipse cuncta, quæ audiendo discere poterat, rememorando secum, & quasi mundum animal,*

mal, ruminando in carmen dulcissimum convertebat, suaviusque resonando, doctores suos vicissim auditores faciebat suos. Canebat autem (a) *de creatione mundi, & origine humani generis, & tota Genesis historia, de egressu Israel ex Ægypto, & ingressu in terram repromissionis: de aliis plurimis Sacræ Scripturæ historiis: de Incarnatione Domini ac Passione & Resurrectione, & Ascensione in cœlum: de Adventu Spiritus Sancti & Apostolorum doctrina: item de terrore futuri judicii, & horrore pœnæ gehennalis, ac dulcedine regni cœlestis multa carmina faciebat. Sed & alia perplura, de beneficiis & judiciis Divinis, in quibus cunctis homines ab amore scelerum abstrahere, ad dilectionem vero & solertiam bonæ actionis excitare curabat*. Veri Cædmonis genuina pauca supersunt, de quibus Georgius Hickesius in Grammatica Anglo-Saxonica & Mœso-Gothica cap. XXIII. p. 187. 189. Quam vero ex Usseriano Codice An. 1655. 4. Franciscus Junius Amstelodami edidit paraphrasin Geneseos & aliarum historiarum Veteris Testamenti, eamque Cædmoni adscribit in notis ad Willeramum p. 248. eam ad longe juniorem ætatem esse referendam, idem Hickesius non dubitat. Simili facultate carmina, optimis Poetis non inficianda, ex tempore ad stuporem audientium effundendi, nostra ætate apud Germanos nostros enitescit *Dan. Schœnemannus* non procul Berolino Pastor Eccl. Geltoviensis, de quocunque proposito argumento mira disserens verborum suavitate, acumine, copia, delectuque & pondere sententiarum. Hic natus Gryphisvvaldiæ, a Rectore & Senatu Academiæ Gryphisvvaldensis hocce testimonium tulit in programmate publico promulgato A. 1620. 29. Maj. *Hujus insignis doni cum Rostochii, Gustrovii, & præsertim in Aula Strelitzensi, ubi largissimis Ducis Serenissimi sumtibus nutritur, illustria edidisset documenta, pati non potuit, ut Academia sua patria diutius ignara esset hujus tanti sibi a Deo concessi beneficii. Ideoque ante aliquot dies modeste a nobis petiit, ut sibi liceret in publica Cathedra facultatis hujus suæ poeticæ publicum edere specimen. Congregato itaque die 27. Maji Magistratu Academico, una cum civibus & hospitibus non paucis, quidam ex nobis ab ipso petiit, ut de confusione linguarum carmen aliquod funderet. Ocyus ille conscensa Cathedra de hac Materia ita nitide, ita copiose, idque mixto carminum genere, peroravit, ut videretur plurium dierum meditationem præmisisse. Cum alius ex nobis de SS. Trinitate Carmen extemporale posceret, alius rogaret, ut Juventutem Academicam ex Marc. XIII. vers. 35. 36. 37. ad vigilantiam cohortaretur, utriusque desiderio plenissime satisfecit, ostensa cum eruditione probe fundata, tum facultate affectus movendi plane singulari. Tandem cum alius peteret, ut tres has diversas materias in unam orationem concinne compingeret, etiam hoc dictum factum præstitit, cum magno Auditorum plausu*. Longe plura specimina ab eo fuere deinde edita Berolini, quorum insignia quædam commemorat Vir laudatissimus *Johannes Gustavus Reinbeckius* in præfatione ad syllogen carminum ejus extemporalium, quinque Voluminibus in 8. vulgatam Berolini 1721. 1722. Ex iis autem, quæ de Cædmone Beda refert, & quæ de Schœnemanno accepimus, satis constare potest hanc sollertiam non exercitationi, ut in *Antipatro* volebat Cicero, (b) sed singulari cui-

(a) Joannes Tinmuthensis in historia aurea MS. lib. XX. cap. 7. apud Henricum Warthonum ad Usser. de Scripturis sacrisque vernaculis pag. 350. *Cędnon fecit mira poemata, quasi per omnes sacræ Scripturæ historias.... Divinitus edoctus in lingua patria facere carmina compunctiva: cui nullus alius in hujusmodi potuit æquiparari.*

b) Cicero III. 50. de Oratore: *Quod si An*tipater *ille* Sidonius, *quem tu probe, Catule, meministi, solitus est versus hexametros aliosque variis modis atque numeris fundere ex tempore, tantumque hominis ingenio si ac memoris valuit exercitatio, ut cum se mente ac voluntate conjecisset in versum, verba sequerentur: quanto id facilius in oratione, exercitatione & consuetudine adhibita, consequentur?*

dam virtuti ac felicitati ingenii concessæ divinitus, esse tribuendam. Quemadmodum & quæ hodie apud Senenses de nobili equite cui *Perfecto* (*a*) nomen, Italia celebrat, atque apud Mediolanenses de *Olivetano* (*b*) Monacho versuum tamen facilitate & subitanea effusione potius admirabili, quam ingenio. De *Sylvio Antoniano* Romano, qui licet humili natus loco, An. 1603. Cardinalis diem obiit, hæc Erythræus pinacotheca prima pag. 36. *Ita in versibus faciendis erat felix, ut annos natus non amplius decem, quavis proposita materia, eos versus ex tempore funderet, quos quivis vir doctus, vix multo tempore, multoque labore adhibito, composuisset; cujus rei periculum factum est maxime in prandio, quod Cardinalis Pisanus pluribus sui ordinis viris clarissimis dedit. Nam cum Alexander Cardinalis Farnesius, fasciculum florum Sylvio tradidisset, quem illi ex Cardinalibus convivis redderet, qui Pontifex Maximus futurus esset, puer Cardinali Medicæo obtulit, qui multo post ad Pontificatum maximum Pii Quarti nomine ascendit, ejusque laudes, ad lyræ cantum, elegantissimis prosecutus est versibus; quod Cardinalis de industria factum, neque carmen illud extemporarium, sed accurate cogitateque compositum domoque allatum, existimans, ut ipse ludibrio haberetur, non leve commoti animi signum dedit; sed a Cardinalibus, id persancte negantibus, rogatus, ut experiretur, & argumentum, quod magis sibi placeret, in medium afferret; tum ipsum vere de pueri ingenio existimaturum; quod ab eo factum cum esset, ita puer eleganti carmine, ita verborum ac sententiarum luminibus illustri, rem sibi propositam explicavit, ut Cardinalis, summam in admirationem elatus, simulac factus est Pontif. conquisito illi, & invento, Pontificiis in ædibus, honorificum locum, & quotidianum victum, ma-*

(*a*) *Memoires de Trevoux An.* 1729. *Decembre pag.* 2094. *de Siene*. Ce que l' on a publiè il y a quelques annèes de la facilitè surprenante du Cavallier *Perfetti* a faire sur le champ d' excellentes pieces de vers sur quelque sujet que l' on veuille lui proposer, est une merveille qui persevere, & dont tous les ètrangers sont tèmoins avec admiration. Le talent *d' improvisare*, qui est icy assez ordinaire, est dans lui en un si haut degrè de perfection, qu' il faut l'avoir entendu pour le croire, ou pour en avoir une juste idèe. Voicy sa manière de l' exercer. On lui propose trois sujets tirez ou de l' Histoire soit sacrèe soit profane, ou du Droit, ou de la Physique, ou des Mathematiques, ou de la Morale, en un mot d' ou l' on veut. Des que le prèmier sujet lui a ètè nommè, il s'assied, & fait mettre auprès de lui son valet, qui tient une guitarre. Il lui marque l' air sur le quel il veut chanter, & aussi tot ses vers coulent avec une rapiditè qu' on ne pourroit pas suivre en ècrivant. La prèmière octave contient la proposition du sujet, & son dessein ou division. Il execute toutes les parties sur la meme cadence, en meme genre de vers & par ordre, pendant une quart d' heure. On lui propose en suite le sècond sujet, qu' il traite de meme sur un air different, & ainsi du troisième. Le quatrième doit toujours etre une matière de pastorelle ou chose champetre, & il refuse tous les sujets de galanterie. Il trouve enfin le moyen, quelque different que soient les quatre sujets, de les reunir en une meme piece. Après une heure de pareil exercice, la source n' est point tarie, & les vers ne couleroient qu' avec plus de profusion, si l' ègard que l' on a pour la santè du Poete, ne mettoit des bornes a la curiositè des Auditeurs. Au reste ce qu' il chante est si sçavant, si recherchè & en meme tems si naturel & si juste, que s' il ètoit mis en prose, ce seroit sur chaque sujet une excellente dissertation; & l' expression est si elegante, & le vers si harmonieux, que l' on est enchantè.

Idem An. 1725. *pag.* 1700. On vous a sans doute informè du couronnement du Cavalier *Perfetti*. C' est un grand honneur & bien singulier que d'etre couronnè Poete au Capitole: mais le merite du Cavalier Perfetti est encore plus singulier & plus rare. Dans le genre *d' Improvisare* il passe tout ce qu' on peut s' imaginer avant que de l' avoir entendu: & lors meme qu' on est tèmoin, on a peine à croire ce que l' on voit.

(*b*) *Bibliotheque Italique Tom. IV. An.* 1729. *pag.* 289. Un Moine *Olivetan* s' est attirè icy une foule d' Admirateurs par la facilitè à faire des Vers sur le champ. Il a voulu donner des preuves de son talent dans le Refectoire de son Couvent, où il y eut un grand Concours de monde, & sur tout de Noblesse. Il rèpond en vers à toutes les Questions qu' on lui fait. L' addresse avec la quelle il tourne & rime ses Rèponses est extraordinaire; mais ses vers sont foibles; quoi qu' il se donne le tems d' y penser, en chantant tout ce qu' il dit d' une manière trèsdèsagrèable. Les gens peu capables de juger de la Poesie sont le grand nombre, non plus parmi les Ecclèsiastiques, que parmi les autres hommes: ce grand nombre l' admire.

magnifice præbuerit. Addam his licet *Franciscum Macedo* Conimbricensem, tot inclytum scriptis tum propriis tum adversariorum, quem Calendæ Maji An. 1681. ætatis 87. extinxere. (*a*) Hic Mantuæ professus est publice, nihil exstare in universo Virgilio reprehensione aut censura dignum, ac si cui aliud videretur, ejus se objectiones statim confutaturum quovis ille vellet carminis genere: idque deinde fecit versibus Heroicis, Sapphicis, Adoniis, Asclepiadeis, aliisque. (*b*) Omitto, quæ Jovius pag. 156. elogiorum plura de Camillo Querno, Monopolitano, Archi-Poeta Leonis X. ad cujus mensam infinita carmina torrentis effusa in morem, rotundo ore decantavit. De *Accolto*, cognomento *Unico*, Aretino hæc Johannes Matthæus Toscanus in peplo Italiæ lib. II. cap. 95.

Carmina, quæ subito tibi sunt effusa calore,
Vel quæ sunt lima sæpe polita tua,
Qui legit, haud cernit quid differat impetus arte,
Et procusa pari cuncta labore putat.
Atque ait: hæc si est ars, nihil hac est cultius arte:
Si furor, est ars hoc culta furore minus.

Idem Toscanus de *Andrea Marone* Brixiano cap. 67.

Carmina, vix aliis longo perfecta labore,
Ad citharam subito fusa calore canit.
Audiit hæc quisquis, deprompta ex tempore juret,
Præmeditata tamen, qui legit illa, putat.
Usque adeo neque sic properanti defuit hæc, quæ
Cunctantes multos gratia destituit.
Mira fides, sed certa: oculis absistere flammæ,
Sudare & facies visa canentis aquas.
Fronte tument venæ, quatit artus entheus horror,
Dulcia distincto verba tenore fluunt.
Tale melos fundens indigna peste Poeta
Opprimitur, magno crimine, Phœbe, tuo.
Scilicet antiqui cui cedere Musa Maronis
Cœpit, ab hoc vinci te quoque posse putas.

Cælestinus Scriptor *Vitæ Valeriani junioris & Gallieni* Imperatorum, ut conjicias ex Trebellio Pollione cap. I. Valeriani junioris.

Cælestinus I. Papa ab Anno 423. Septembris 16. ad Annum 432. De quo Gennadius cap. 54. Acta Sanctorum 6. Aprilis Tom. I. pag. 543. Ejus *Epistolæ XIV.* in Tomis Conciliorum: nonnullæ etiam Græcæ inter S. Cyrilli Opera, & in Actis Concilii Ephesini. Vide Ludovici Jacobi Bibliothecam Pontificiam pag. 39. & Caveum, qui spurias esse notat *tres* alias *Epistolas*, de quibus Nicephorus XIV. 39. Ad Cyrillum, ad Johannem Antiochenum, & Rufum Thessalonicensem: in illis enim de Procli evectione a Cyzicena sede ad Constantinopolitanam mentio, quæ accidit An. 434. duobus post Cælestini obitum annis. De *Auctoritatibus sedis Apostolicæ Episcoporum*, *de Gratia Dei & libero Voluntatis arbitrio*, subjectas Epistolæ ad Episcopos Galliarum, in Sirmondi Conciliis Galliæ T. I. p. 60. & in editione Petri Coustant pag. 1188. 1195. quas Antonius Carafa & Sirmondus *Prospero*, Quesnellus *Leoni Magno* tribuit, Cælestino vindicat præter laudatos a Caveo & a Tillemontio Tom. XVI. pag. 15. etiam Lupus Ferrariensis de tribus quæstionibus pag. 268. & teste in notis pag. 491. Baluzio, Petrus de Marca. Saltim Cælestini jussu co-

(*a*) Henricus Noris Tom. IV. Opp. p. 801.
(*b*) Sancassanus in continuatione Bibliothecæ volantis Cinellianæ Tom. XIX. pag. 44.

collectas est verisimile. *Commonitorium* breve Episcopis & Presbyteris euntibus ad Concilium Ephesinum (cui Cælestinus ipse non interfuit) in Baluzii Conciliis pag. 382. & in Christiani Lupi Epistolis Ephesinis pag. 470. & apud Coustantum pag. 1152. cui optimam reliquiarum hujus Cœlestini editionem debemus, in Epistolis Pontificum pag. 1051. 1218. ubi Cælestini quidem XVII. & ad eum VIII. & pag. 1097. fragmentum *Sermonis* ab eo habiti in Concilio Romano A. C. 430.

Cælestinus II. antea *Guido de Castro*, Papa ab Anno 1143. Septembris 26. ad 1144. Martii 9. cujus *Epistolæ duæ* ad Cluniacenses, & *tertia* ad Toletanum Archiepiscopum, in Tomis Conciliorum. Tertia etiam in Aguirrii Conciliis Hispaniæ Tom. III. pag. 351. Petri Venerabilis ad hunc Cælestinum Epistola in Andreæ du Chesne Bibl. Cluniacensi p. 847.

Cælestinus III. antea *Hyacinthus*, Papa ab Anno 1191. Apr. 12. ad 1198. Januar. 8. cujus *Epistolæ XVII.* in Tomis Conciliorum. Epistola ad Canonicos Urgellenses, & altera ad Capitulum Narbonense apud Aguirrium Tomo III. pag. 400. Posteriorem hanc ediderat Baluzius Tomo II. Miscellan. pag. 241. De aliis ineditis vide Ludovicum Jacobum pag. 41. Constitutiones tres, quibus S. Ubaldus & Joannes Gualbertus consecrantur, & Congregatio Monachorum confirmatur Montis S. Virginis Ordinis Benedictini, vide sis apud Cherubinum Tom. I. p. 77.

Cælestinus IV. ex Monacho Ordinis Cisterciensis Papa ab 27. Octobr. ad 22. Novembr. An. 1241. Cujus *Orationes* & *Epistolas* idem Ludovicus Jacobus commemorat, & in his unam ad S. Adamum Abbatem in Scotia Mailrosensem.

Cælestinus V. antea *Petrus de Murrone*, Papa ab Anno 1294. Jul. 5. usque ad 12. Decembr. ejusdem Anni, quo se Pontificatu sponte abdicavit, inde Sanctis adscriptus a Clemente V. Vide Marianam XIV. 17. hist. Hispan. & Odoricum Raynaldum ad Annum 1313. num. 40. Baronium ad Martyrolog. Roman. 19. Maji. ab hoc Ordo *Cælestinorum*, pro quibus Constitutio obvia in Bullario Laertii Cherubini Tomo primo pag. 197. Ejus Opuscula edita Neapoli curante Cælestino Telera Sipontino A. 1640. fol. & recusa Tomo XXV. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdunens. pag. 754. ubi post vitam ab editore scriptam, sequitur pag. 765. *Vita* ab ipso scripta Cælestino Papa. Deinde *liber de Virtutibus* pag. 770. Beatitudinibus pag. 771. Virtutibus Theologicis, Fide, Spe & Charitate pag. 772. De aliis virtutibus variis per capita LXII. ibid. De virtutibus Cardinalibus pag. 787. *De vitiis & peccatis* pag. 788. *De vita hominis ejusque vanitate* pag. 797. & præcepta vitæ recte instruendæ pag. 798. *De exemplis ac similibus moralibus* pag. 801. *De sententiis Patrum Eremitarum* pag. 802. *De miraculis B. Mariæ Virginis* pag. 813. Summa *Cælestina de Censuris*, excommunicatione majori & minori pag. 817. Suspensione pag. 821. Interdicto & irregularitate pag. 822. Dispensatione & Absolutione pag. 823. *De Sacramentis Ecclesiæ* pag. 825. ubi inter alia de Ecclesiasticis personis: & reservata Papæ XXXIV. pag. 836. *De decem præceptis Decalogi* pag. 846. *De præceptis Ecclesiæ* pag. 856. *De Legibus* pag. 857. *Epistolæ* breves VI. pag. 864. *Formularium* litterarum *dimissorialium* ad Ordines suscipiendos, & *Salutationum*, quæ in Epistolis apponuntur. *Precationes* XX. ante & post decantatos *Psalmos* pag. 865. 867. Præter hæc a Ludovico Jacobo pag. 41. memoratur *liber de perfectione Religiosorum*, ex fide Petri Crespetii, Cælestini, qui vidisse se illam testatur in sermone de S. Cælestino V. & Constitutio, *licere Pontifici Romano abdicare se Magistratu*, cujus rei unus ultro ipse exemplum edidit.

Cælestinus Historicus. Supra, in *Cæcilio*.

Ce-

Cælestius Scotus, Presbyter, Magister & Dux Pelagiani exercitus, armigerque Pelagii (*a*) teste Gennadio c. 44. *antequam Pelagianum dogma incurreret*, (*b*) *imo adhuc adolescens*, *scripsit* ad Parentes suos *de Monasterio* Epistolas *in modum libellorum*, tres in omnibus, (*c*) *Deum desiderantibus necessarias*. *Moralis siquidem in eis dictio nil vitii postmodum proditi*, *sed totum ad virtutis incitamentum tenuit*. Pro his postremis verbis Codex Corbejensis habet: *postea vero hæreticus publicatus*, *a Papa Zosimo condemnatus est*. De hoc vide, si placet Henricum Noris lib. I. histor. Pelag. cap. 13. Pagium ad Annum 418. num. 17. & 41. & Zosimi Epistolam 2. 3. 12. cum Coustantii notis pag. 943. seq. 974. & libellum Paulini Diaconi adversus Cælestium A. 417. oblatum Zosimo ibid. p. 963. Fragmenta *libelli Zosimo oblati*, quo Cælestius a sententia Innocentii (*d*) Papæ provocaverat, ibid. pag. 985. seq. ex Augustini libro de peccato Originis cap. 5. 6. 7. 23. & de gratia Christi cap. 33. Nam quæ ex sermone 191. de tempore addit Garnerius, Pelagio ipsi potius tribuenda, quam Cælestio. *Contra traducem peccati* primus scripsit, ut ex scriptore Prædestinati cap. 88. & Vincentii Lirin. commonitorio c. 34. Garnerius notavit. Ex alio Cælestii libro fragmenta apud Augustinum de gestis Palæstinis cap. 13. 14. 18. & ex Cælestii *definitionibus* (*e*) libro de perfectione justitiæ contra Cælestium, ex quibus acumen ejus satis ostendi, Norisius existimavit. Ad Cælestium eundem, sed minus certa conjectura, *Epistolas duas* sæpe excusas inter dubia Hieronymi scripta, unam *de duobus filiis*, *frugi & luxurioso*, quæ incipit: Omnium quidem de Scripturis quæstionum absolutio: & *de Scientia Divinæ Legis* alteram, cujus initium: *Præsumtionem meam excusare conarer*. Ab hoc Cælestio Pelagianos etiam *Cælestianorum* venisse nomine, testis Augustinus de hæresibus cap. 88.

Cælius Aurelianus, Siccensis ex Sicca Veneria Africæ, quæ trium dierum itinere a Carthagine distabat, Medicus insignis, Galeno cujus nusquam meminit superior, ut recte Cangio visum, neque unum appellare potuit de nomine Barthius, qui XXXVIII. 3. Adversar. scripsit: *videmur nobis observare aliquot a Cælio Aureliano nominari scriptores Galeno posteriores*. De hoc Cælio ejusque scriptis & editionibus abunde dictum in Bibliotheca Latina IV. 12.

Julianus Cæsarinus Episcopus Tusculanus & Cardinalis obiit diem An. 1444. scripsit tempore Concilii Florentini contra Græcos, & de S. octava œcumenica Synodo, & de processione Spiritus Sancti. Vide Oudinum Tom. III. pag. 2342. & Georgium Josephum Eggs Purpuræ doctæ libro tertio.

Cæsarius Abbas Lirinensis, Ordinis S. Benedicti, *Homiliarum* auctor circa Annum 670. vixisse & ab Episcopo Arelatensi diversus fingitur a Possevino & aliis: Sed libenter assentior rationibus eorum, qui S. Benedicti æqualem, non Benedictinum agnoscunt hunc, de quo mox, Cæsarium eundem qui ex Abbate Lirinensi invitus An. 502. est Episcopus Arelatensis cooptatus.

Cæsarius ex Abbate Lirinensi Episcopus ab Anno 502. ad 542. *Arelatensis*, de quo caput 86. Gennadio additum, & Cyprianus, (sive Tholonensis Episcopus, sive alius (*f*) in Cæsarii vita,)

(*a*) Vide Vossii Historiam Pelagianam lib. I. c. 5. Norisium lib. I. cap. 3. Garnerium Tomo primo ad Marium Mercatorem pag. 140. seqq.

(*b*) MS. Corbej. *antequam Pelagio concurreret*, pro quo Codex Capituli Veronensis, teste illustri Maffejo: *antequam Palatio concurreret*. Sed rectius Corbejensis. Vide Norisii Opera Tom. IV. p. 848.

(*c*) *Epistolas tres morales*. Honorius Augustod. lib. 2. cap. 44.

(*d*) De hac vide Gennadii cap. 43. & Pagium ad Annum 416. num. 14. seq. & Annum 417. num. 17. Coustantii Epistolas Pontificum p. 887. seq.

(*e*) Germanice apud Godfr. Arnoldum Tom. IV. hist. hæres. p. 76.

(*f*) Vide Carolum le Cointe Tom. I. Annal. Francorum pag. 602.

ta,) apud (a) Surium 27. Augusti, & Vincentium Barralim pag. 245. Chronologiæ Lirinensis, Ludovicus Jacobus a S. Carolo in limine libri de scriptoribus Cabilonensibus, & singulari de Cæsario ejusque scriptis dissertatione Oudinus Tom. I. pag. 1339. seq. professus se meditatum editionem novam operum Cæsarii, cujus ordinem exponit. In illa post *Regulas* duas Sanctimonialibus & Monachis a Cæsario præscriptas, sequi debebant (qui singuli ab eo enumerantur) *Sermones CCVIII.* Hinc *Epistolæ duæ* ad sororem Cæsariam Abbatissam ejusque Congregationem, & tertia hortatoria ad Virginem Deo dicatam, apud Holstenium in appendice Codicis Regular. pag. 63. & Tom. XXVII. Bibliothecæ Patrum pag. 347. & *quarta* ad Ruricium Lemovicensem Episcopum, inter Fausti Rhegiensis Epistolas a Canisio Tomo V. Antiquarum Lection. editas duodevigesima, Tom. I. edit. novæ pag. 366. & Ruricii responsio lib. 2. Epist. 32. & 35. id. pag. 397. 399. & in Bibliotheca Patrum Tom. VIII. pag. 558. 573. 574. Denique *Testamentum* Cæsarii, quod dedere Baronius ad A. 508. n. 33. Vincentius Barralis in Chronologia Abbatiæ Lirinensis Lugd. 1613. 4. Petrus Saxius in Pontificio Arelatensi cap. XXX. ubi de Cæsario hoc multa, Tom. I. scriptorum rerum Germanicarum Menckenii τῶ μακαρίτυ pag. 179. Carolum le Cointe ad Annum 542. Tom. I. pag. 616. & Holstenium Parte III. Codicis regularum pag. 32. in cujus parte secunda pag. 54. exstat *Regula ad Monachos* ab Abbate S. Tetradio Presbytero & Abbate, S. Cæsarii nepote transmissa: & partis 3. pag. 12. *Regula ad Virgines* in Cœnobio Massiliensi sub Abbatissa Cæsaria, sorore. Exstat etiam in Actis Sanctor. Tom. I. Januarii pag. 730. seq. & in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. Tom. VIII. pag. 866. 873. & cum notis Francisci Meynardi ad calcem vitæ S. Radegundis, edente Stephano Piquoto Soc. Jes. Pictavis 1621. 8. *Ex Sermonibus* editi fuerant XL. (b) a Gilberto Cognato, Basil. 1558. 4. & in Orthodoxographis An. 1569. pag. 1861. Inde Sermones XLVI. in Bibliotheca Patrum Tom. VIII. pag. 817. (ex edit. Coloniensi Quenteliana, in qua falso inscribuntur Admonitiones & interpretationes aliquot difficilium Scripturæ locorum, *Fœliciarii* Arelatensis Episcopi.) Alii XIV. quos Paris. 1669. 8. vulgaverat Baluzius, cum ejus notis recusi Tom. XXVII. pag. 324. Denique *Sermones centum & duo* in appendice tomi quinti Operum Augustini, Benedictinis curantibus, Lutetiæ, Amstelodami & Venetiis excusorum. Plerosque etiam Cæsarii sermones recensuit Combefisius in Bibliotheca sua Concionatoria. De illis utique audiendus Rivetus IV. 28. Critici sacri T. II. Opp. p. 1150. Etsi nonnullæ sint, inquit, quæ Cæsarium autorem habeant, tamen cum id scripti genus, Homiliarum nempe, varie interpolari, misceri, & confundi soleat, & a Monachis exscriptoribus multa pati, qui additiones suas sæpe immiscent, aut etiam in eo genere putidos suos fœtus sub eruditorum Patrum nominibus protrudunt, ut eis aliquam gratiam concilient, prudenter cavendum ne nobis imponi sinamus. *Admonitio ad concubinarios & adulteros* Tom. XXVII. Bibliothecæ Patrum pag. 345. *De contemtu præsentis Vitæ*. idem pag. 436. *De decem Virginibus* sermones duo ibid. pag. 345.

(a) Etiam librum secundum de miraculis Cæsarii, qui apud Surium nullus est, exstare MS. Parisiis in S. Martini cœnobio, notavit Miræus ad Gennadii c. 86. promiseratque Oudinus Tom. I. pag. 1345. se editurum Vitam Cæsarii libris duobus scriptam a Cypriano ejus discipulo, Messiano Presbytero & Stephano Diacono ad MStos Codices collatam.

(b) Horum vigesimus est ad Monachos Lirinenses. Sed juniorem oportet esse auctorem duodequadragesimi sermonis, in quo B. Gregorius laudatur cum Augustino pag. 1932. Orthodoxographorum. In alia editione ejusdem sermonis Tom. VIII. Bibliothecæ Patrum Lugd. pag. 858. citatur cum alio Augustini dicto Isidorus.

345. seq. ex appendice Codicis regularum Holsteniani pag. 86. (minus integros enim habes T. VIII. p. 865. *Exhortatio ad tenendam vel custodiendam charitatem* Tom. VIII. pag. 861. Epistola ad *Germanos quosdam*, quæ incipit : Vereor Venerabiles filii , id. p. 862.

Multis interfuit Conciliis (*a*) Cæsarius : præfuit enim Agathensi An. 506. & Canonum *Epaonensis* Concilii An. 517. auctorem maxime fuisse notat Isidorus : deinde *Arelatensis IV.* 8. Idus Jun. Anno 524. in Conventu Episcoporum ad dedicationem Basilicæ B. Mariæ congregato. Subscribit item *Carpentoractensi* An. 527. *Valensi* II. & *Arausicano* II. An. 529. ubi actum fuit de Gratia & Libero Arbitrio : & Bonifacius II. ejus rogatu A. 530. probavit ea quæ in Synodo *Arausicana* fuerant definita. Symmachus Papa *libelli a Cæsario oblati* consultationibus respondet apud Baronium ad Annum 514. num. 4. seq. Et Papa Felix IV. Epistola ad eum data roboravit opus Cæsarii alterum, sed quod hodie similiter, ut Epistola Felicis desideratur , in quo fuere *de Gratia & libero arbitrio testimonia Divinarum Scripturarum & Sanctorum Patrum judiciis munita* , *ubi docuit hominem nihil de proprio agere boni posse* , *nisi eum Divina Gratia prævenerit*. Ita apud Gennadium legitur cap. 86. Exstat tamen alia Felicis IV. ad Cæsarium Epistola, data post Consulatum Mavortii , hoc est Anno 528. apud Sirmondum Tom. I. Conciliorum Galliæ pag. 214.

Cæsarius Monachus *Heisterbacensis* , Ordinis Cisterciensis, diœcesis Coloniensis ab Anno 1199. adhuc superstes An. 1227. quo absolvit *libros III. de vita & miraculis S. Engelberti*, Archiepiscopi Coloniensis, Anno 1225. Martyris , editos a Surio 7. Novembr. & ab Ægidio Geleno notis illustratos Coloniæ 1633. An. 1222. (*b*) absolvit *libros XII. dialogorum de miraculis* , *visionibus & exemplis suæ ætatis* , Monachorum præsertim ac Monialium Ordinis Cisterciensis in Germania , qui citantur a Theodorico Engelhusio . Prodiere in fol. (*c*) sine loco & anno : deinde Coloniæ 1591. 8. & curante Tilmanno Brendenbachio 1599. & in Tomo primo Bibliothecæ veterum scriptorum Ordinis Cisterciensis Bertrandi Tissierii . *Homiliæ super Dominicis & Festis totius Anni* , sive Fasciculus moralitatis ex recensione Joannis Andreæ Coppenstein , Dominicani , Coloniæ 1615. 4. Ex ineditis ejus , quæ Carolus de Visch pag. 57. seq. Bibliothecæ Cisterciensis memorat , referri merentur *Commentarius in Cantica graduum & alios Psalmos* : *super XIV. tempora Salomonis* (*d*) Sermones XIV. *In Ecclesiasticum* , libros novem , quorum singulorum litteræ auspicales repræsentant nomen Auctoris , *Cæsarius* . *Chronicon Episcoporum Coloniensium* . *Dialogus modicus philosophice scriptus de statione Solis sub Josue* , *& de regressu Solis sub Ezechia* , *& de obscuratione Solis in passione Christi*. *Vita B. Elisabethæ* , Lantgraviæ , ad petitionem fratrum domus Teutonicæ de Marpurgo . *Contra hæreticos* (*e*) *sui temporis & errores eorum* dialogus &c.

Innocentius Cæsarius Brixiensis , defunctus An. 1512. scriptor disertus direptionis Urbis Brixiæ , factæ a Gallis An. 1509. laudatusque Vossio de Historicis Latinis pag. 816.

Cæsarii Abbatis *Pruminensis* glossarium citatur a Brovvero , a Cangio in *heriperretus* &c.

Michael Cæsenas Ordinis Franciscanorum ab Anno 1316. Generalis usque ad Annum 1343. quo Monachii obiit , a Ludovico Bavaro assertus contra Joannem XXII. ipse in variis scriptis reprehensor Papæ & mendicantium propu-

(*a*) Sammarthani Tom. I. Galliæ Christianæ pag. 39.
(*b*) Vide Possevinum Tom. I. pag. 286. & Oudinum Tom. III. pag. 81.
(*c*) Vide Tobiæ Eckardi de MStis Quedlimburg. pag. 46.
(*d*) Ecclesiastæ I.
(*e*) Hæreses Waldosianas lib. V. cap. 20. Vide Usserium de Scripturis vernaculis pag. 151.

pugnator Monachorum. Vide Waddingum Tomo tertio Annalium ad Annum 1317. & 1322. ubi quædam hujus Cæsenatis *Epistolæ & Protestationes* contra Joannem XXII. ex editione veteri Lugd. 1495. & Goldastum T. II. de Monarchia Imperii pag. 1236. eundem Waddingum pag. 259. Bibliothecæ Ordinis Minorum, ubi ejus *Commentarios in Ezechielem*, *in VI. libros Sententiarum*, & *Sermones* de tempore & de Sanctis memorat. Warthonum ad Caveum, Oudinum Tomo III. pag. 789. &c.

Cajetanus Vicentinus, Canonicus Patavinus clarus An. 1430. Auctor Commentariorum in Aristotelis libros Physicorum & de Cœlo ac Mundo, & in libros de anima. Vide Trithemium cap. 770. Alius *Cajetanus* Vicentinus junior, cognomento *Tienæus*, qui auctor Ord. Clericor. Regular. Theatinorum, A. 1547. diem obiit, Sanctisque adscriptus est A. 1629. de quo Comnenus Papadopoli Tom. II. Gymnasii Patavini pag. 272. De *Daniele Cajetano* Cremonensi, qui Doctor humaniorum litterarum extinctus Mediolani A. 1528. Arisius in Cremona litterata: & de *Thoma de Vio*, *Cajetani* nomine notiore, insigni illo sacrarum litterarum interprete & Cardinali, quem annus 1534. rebus humanis constat abstulisse, Jacobus Qvetif Tomo secundo Bibliothecæ Dominicanorum. De *Jacobi Cajetani de Stephaniscis*, Cardinalis, defuncti A. 1343. opere prosometrico MS. quo vitam & res gestas Cælestini V. Papæ celebravit, vide Labbei Bibliothecam MSS. pag. 236. De aliis ejus poematis, Epistolis, Sermonibus G. J. Eggs pag. 159. purpuræ litteratæ. * Cajetanus iste Vicentinus author Comment. in Aristotelem & ipse pariter cognomen habuit de Tienis, quo dein Cajetanus Junior ordinis Theatinorum primus author vir sanctus distinguebatur. Ita enim me legisse succurrit in veteri codice MS. Biblioth. Malatestarum Cæsenæ, in quo commentarii ejusdem Cajetani in lib. Physicorum Aristot. continentur: *Explicunt quædam utilia per me Gajetanum recollecta cum Dei auxilio, cui sint gratiæ infinitæ, sicut ejus celsitudo meretur. Gajetanus de Tyenis.*

Ejusdem Cajetani de Tienis est liber *expositionum regularum & sophismatum Hentisberi*, cujus prior ut arbitror editio facta est Venetiis an. 1483. in fol. curante Mag. Francisco Augubiensi medicinam theoricam legente.

Commentarii Cajetani in libros Physicorum prodierunt Venetiis a. 1496. in fol.

Cajus Episcopus Romanus ab Anno 283. Decembr. 16. ad 296. Vide acta Sanctorum April. 22. & Cæsarem Becillum in Actis S. Caji Papæ & Martyris, quæ illustrata notis edidit Romæ 1628. *Epistola ad Felicem* Episcopum legitur in Pseud-Isidoro Blondelli pag. 377. sq. convicta fraudis & νοθείας inter alia etiam ex hoc, quod *paganorum* vocabulo pro ethnicis idololatris utitur. De eo, quod in veteri Pontificali libro Cajus dicitur constituisse, *ut omnes Ordines in Ecclesia sic ascenderent, si quis Episcopus fieri mereretur, ut esset ostiarius, lector, exorcista, acolythus, subdiaconus, diaconus, presbyter & exinde Episcopus ordinaretur*, videndus Petrus Coustant in Epistolis Rom. Pontificum pag. 304. seq. De aliis Cajis dixi ad S. Hieronymum de S. E. cap. 59. * Quamquam Scriptorum, quorum Cajus nomen fuit, fusiorem tractationem in Latina Bibliotheca Fabricius exegit; ut quædam tamen hic tradam de Cajo vetusto sæculi II. labentis scriptore, invitat me fragmentum vetustissimum a Muratorio ex cod. MS. annorum 1000. vulgatum Antiquit. Med. Aer. tom. III. pag. 853. Quamquam de authoris nomine nihil in ea legitur, censet tamen vir eruditus Caji Romanæ Ecclesiæ Presbyteri esse, quem constat tredecim tantummodo Pauli Epistolas annumerasse, teste Eusebio Eccl. Hist. lib. VI. cap. XX. omissa ad Hebræos epistola, quod cum Fragmento isto plane quadrat. Demum librum *Pastoris*, ait scriptor Frag-

Fragmenti, *nuperrime temporibus nostris in Urbe Roma Herma conscripsit, sedente in cathedra Urbis Romæ Ecclesiæ Pio Episcopo fratre ejus;* quæ verba Hermæ subæqualem authorem fragmenti constituunt, neque hoc pariter a Cajo est alienum. Verum postrema hæc, ut vetustatem antiqui scriptoris probent; nihil tamen de Cajo evincunt. Insuper vix credo Eusebium & S. Hieronymum tam sedulo animadvertisse omissionem epistolæ ad Hebræos in scriptis Caii; nihil vero curasse neglectum unius ex Epistolis S. Joannis, cujus duas tantummodo recognoscit: *subscripti Johannis duæ in catholica habentur*. Expendant hæc eruditi, & judicium suum retineant quoadusque major lux veritati detegendæ affundatur.

Domitius de *Calderiis*, prope Veronam, sive *Calderinus*, qui Juvenalem An. 1474. Statium A. 1475. inde Ibin Ovidii, Silium & Martialem, Suetonium, & Epistolas Ciceronis illustravit, Latine autem vertit Attica & Corinthiaca Pausaniæ, ut librum adversus Angelum Brotheum, Grammaticum, Observationum libros III. ex quibus nonnulla in Gruteri Lampade, sive face artium Tom. I. pag. 311. seq. Orationes & Epistolas omittam. Vide de eo Bælii Lexicon, ac de ejus scriptis, Bibliothecam Gesneri pag. 217. A. 1477. teste Trithemio cap. 839.

Joannes Calderinus, Doctor Juris Canonici Bononiensis circa Annum 1350. gener Joannis Andreæ, de quo supra p. 94. De illo & filio *Caspare Calderino*, qui in Decretales, & Indicem Decretalium, & de Interdicto Ecclesiastico scripsit, vide Pancirollum lib. III. de Legum Interpretibus cap. 21. * Codex MS. Felini n. 282. servat Consilia Joannis Calderini, & Casparis ejus filii, cujus operis Pancirolus non meminit. Sed Gazzalupus in historia interpretum, & glossatorum habet Joannem Calderinum *fecisse pulchrum opus Consiliorum*. De operibus vero Joannis, & Casparis ad Pancirolum nos remittens Fabricius non egregiam ille operam præstat Lectoribus, cum Pancirolus pauca tangat. Animadvertisse igitur oportet *Commentariorum in Decretales, earum Decretalium Indicem, & de Interdicto Ecclesiastico* librum authorem habuisse non Casparem, ut male hic Fabricius, sed Joannem Calderinum. Caspar dedit *Repetitionem* super tit. de Pœnitentiis & Remiss. impressam in fol. sine loco & anno. Item & consilia, quæ MSS. servat codex Felini 365. Alius codex ejusdem Felini n. 408. hanc adnotationem exhibet ipsa doctissimi Felini manu scriptam: *Bartholomæus Sozinus vir doctissimus, a quo exemplum hujus libri habui, dicebat audivisse Marianum Patrem suum dicentem Antonium de Butrio, qui hæc consilia per rubricas distinxit, & abbreviavit, sedasse multa bona ex iis extensis, quæ resecanda non erant, cum nullum ex verbis horum Calderinorum careat sale*. Porro in hoc codice consilia sunt integra, & extensa cum pluribus, & variis adnotationibus extremo margini adscriptis, quas dedit idem Felinus, dum sæviente peste ab Urbe Prænestem se recepisset an. 1493.

Joannis Calderini commentatio in rubricam de usuris extat in MS. codice 419. Bibliothecæ Felini.

Denique ejusdem scriptoris erat olim tractatus de auctoritatibus vet. & novi Testamenti in canonibus insertis. Extabat olim in MS. codice 146. Biblioth. Felini; modo vero avulsis nescio cujus injuria foliis, nihil superest præterquam adnotatio quædam in principio legenda, quæ defectum monet.

Caldonius Episcopus in Africa tempore S. Cypriani, cujus Epistolæ inter Epistolas illius Martyris leguntur. Vide Blondellum de Episcopis pag. 41.

Caldrini repertorium citatur a Theodorico Engelhusio. Fortasse intelligit Indicem Johannis Calderini in Decretales. Integer titulus operis est in editione Spirensi An. 1481. fol. *Joannis Caldrini tabula continens auctores & sententias Bibliæ prout in compilationibus*

Decretorum & Decretalium inducuntur. edita a Thoma Dorniberg de Memmingen.

Calendaria vetera complura feruntur, de quibus dixi lib. IV. Bibliothecæ Latinæ capite sexto, neque alia in præsenti habeo, quæ dictis addam quam Calendarium An. Christi 354. *Lambecianum*, ex ejus Tomo quarto, & Grævii Tomo VIII. una cum iconibus recusum exstare etiam in supplemento Antiquitatis illustratæ celeberrimi Viri Bernardi de Montfaucon: Fragmentum vero Commentariorum, quos in illud paravit Hieronymus Aleander, in Philippi a Turre monumentis Veteris Antii pag. 222. seq. Tomo VIII. Thesauri Italiæ Burmanniani parte IV. Integrum quoque illud Calendarium, sed sine iconibus, ex Codice Joannis Cuspiniani dedit Conradus Janningus in Actis Sanctorum Tomo VII. Junii pag. 178. una cum alio Calendario antiquo *Ptolemæi Sylvii* An. Christi 448. ad Eucherium Episcopum, ex Codice MSto, qui apud Jesuitas Antvverpiæ servatur. Partem vulgaverat Joannes Bollandus præfatione ad Tomum I. Januarii p. XLIV. ubi de Calendariis medii ævi Christianis erudite disserit. Calendarium *Ambrosianæ*, & alterum *Sitonianæ* Bibliothecæ (Caroli Sitoni, Mediolanensis) edidit præclarus Muratorius Tom. II. scriptorum Italiæ Parte II. pag. 1027. & 1035. His denique accedit fragmentum Kalendarii veteris a Kalendis Julii ad Kalendas Januarias, quod in Prolegomenis Tomo secundo Anastasii de Vitis Pontificum præfixis dedit V. C. Franciscus Blanchinus, Veronensis. Romæ 1723. fol. Calendarium Breviarii Romani exstat etiam in Bartholomæi Gavanti Thesauro rituum Tom. II. pag. 212.

Gvalterus *Calenius* ex Cambria Britannus, Archidiaconus Oxoniensis circa Annum 1120. postea etiam juxta nonnullos apud Baleum II. 65. Excestriensis Episcopus, (non ut apud Vossium Oxoniensis.) *Galfrido* Monemuthensi auctor fuit, ut Britannicorum regum historiam, quam ex Armorica ipsi scriptam lingua Britannica obtulit, Latine verteret: quod Galfridus fecit persecutus res a Britone usque ad Cadvvaladrum, qui Anno Christi *676.* Patri Cadvvalino successit. Huic Galfrido auctarium quadringentorum annorum a Calenio additum non ineleganti sermone notat ex Ranulpho qui de legibus Angliæ circa Annum 1230. scripsit, idem Baleus & ex Baleo Pitseus pag. 198. Sed de *Galfrido* infra suo loco, & de *Pontio Virunio*, qui sex priores Galfridi libros, omissis quæ fabulosa videbantur, redegit in compendium in gratiam Badoeræ, clarissimæ Venetorum familiæ a Britannicis olim oriundæ, ut bene notatum Lambecio Tom. II. p. 479. Galfridum, Pontiumque cum aliis rerum Anglicarum scriptoribus vulgatos jam memoravi supra pag. 102.

Ambrosius Calepinus dictus a patria Calepio, oppido in Cenomanis Italiæ, habente nomen a bonitate vini, quod καλὸν πίνειν (a) Augustinianus vixit Bergomi, ubi octogenario major est mortuus An. 1510. 30. Nov. Perotti & multorum aliorum proficiens industria, utilissimum laborem insumsit adornando *Dictionario Latinæ linguæ*, cujus prima An. 1505. secunda editio recognita ab auctore Venet. 1509. fol. tertia & quarta Parisienses a Badio Ascensio 1510. & 1525. Ab eo tempore (b) variis in locis & multorum virorum doctorum industria ita purgatum, locupletatum, interpolatumque est, perinde ut postea Basilii Fabri the-

(a) Gesnerus in Onomastico, ad calcem Calepini edit. Basileensis. Cangius præf. ad glossarium Latinum §. LII. Angelus Roccha indice auctorum ante Commentar. de Bibl. Vaticana, Rom. 1591. 4. & Jacobus Duportus pag. 132. poematum.

(b) Carolus Joseph Imbonatus Biblioth. Latino Hebr. p. 303. Erythræus pinacothec. III. pag. 202. Bibliotheca Aprosiana pag. 604. seq. Adolphi Clarmundi vitæ virorum doctorum, editæ Germanice, Tomo primo pag. 219.

thesaurus Latinæ linguæ, ut Calepinus si jam rediret opus suum non agnosceret utique, sed miraretur. Parisiis *Jacobus Montanus*, primus *Græcas* voces addidit. A. 1539. Basileæ *Conradus Gesnerus*, a quo adjunctum virorum, locorum, rerum onomasticon 1568. Venetæ editioni A. 1545. addita *Italica* vocabula & *Græca*, & secundæ apud *Paulum Manutium* Anno 1583. Nova recognitio quam *Joanni Passeratio* præter rem (*a*) typographi adscripsere 1570. 1581. atque inde Genev. 1609. Parif. 1637. fol.

Antverpiæ 1572. Latinis vocibus additæ *Hebrææ*, *Græcæ*, *Gallicæ*, *Italicæ*, *Germanicæ*.

Calepinus *Decem linguarum* Lugduni 1586.

Undecim linguarum ita ut Latini respondeant *Hebraica*, *Græca*, *Gallica*, *Italica*, *Germanica*, *Belgica*, *Hispanica*, *Polonica*, *Ungarica*, *Anglica*. Basil. 1605. 1610. fol. ex recognitione quinta sextaque subjuncto Conradi Gesneri Onomastico egregie locupletato, & septima 1627. fol.

Calepinus Matthæi Maurach, Hungari S. J. Viennæ 1630. 12. in quo ex Calepino synonyma, composita, derivativa, attributa &c.

Calepinus *Octo linguis* Lugd. 1647. 1663. fol.

Novissime Calepinus *septem linguarum* ex recensione præclari atque accuratæ eruditæque diligentiæ viri *Jacobi Facciolati*. (*b*) Patav. 1718. fol. Apud Kœnigium in Biblioth. pag. 135. legas hunc Calepinum etiam *de laudibus Venetiarum* scripsisse. Ille vero valeat & spolia ampla ferat, Carolus a S. Cæcilia, Neapolitanus, quem idem Kœnigius pag. 148. narrat Calepini dictionarium tenuisse memoria, & ordine recitare potuisse.

Calixtus, *Calistus*, *Callistus*, Episcopus Romanus ab Anno 219. ad 223. Octobr. 14. quo Martyrii ejus (*c*) memoria recolitur. *Epistolæ duæ:* 1. ad Benedictum Episcopum, & 2. ad Episcopos in Gallia constitutos, Callisto suppositæ, cum notis νοθείας in Blondelli Pseudo-Isidoro pag. 252. seq. De constitutione *jejunii quatuor temporum* videndus Petrus Coustant in Epistolis Pontificum p. 113. sq. Acta Martyrii ejus apud Surium 14. Oct. haud in omnibus sincera fatetur Baronius ad An. 226. n. 2. cui adde Tillemontium Tomo III. memor. Eccles. pag. 251. & 681. edit. Parisiens.

Callistus II. antea *Guido*, ex Archiepiscopo Viennensi, Papa ab Anno 1119. Febr. 14. ad Annum 1124. Dec. 12. Ejus *Epistolę XXXV.* in tomis Conciliorum Labbeana, Harduini & Coleti, ex quibus apud Binium solæ primæ octo, atque in editionis Regiæ tomo vigesimo septimo. Sex Epistolas ad Hispanos exhibet quoque Aguirrius Tom. III. Concil. Hispan. pag. 334. Epistola ad Ludovicum VI. Regem Francorum apud Dacherium Tom. III. p. 146. & edit. novæ Tom. III. pag. 478. Alia apud Baluzium Tom. VII. miscell. pag. 137. aliæ ad alios quinque Tom. II. p. 192. Ludovicus Jacobus p. 37. Bibl. Pontificiæ cum monuisset Epistolas quasdam hujus Calixti legi apud Baronium Tom. XII. & in Concilio Lateranensi A. 1122. & Joannem Marianam, Bibliothecam Floriacensem, Gvilelmum Malmesburiensem, Conradum Abbatem Urspergensem, Joannem Lievræum & alios, subjungit: *Ei sedis Apostolicę legato scribit Paschalis II. Hic liber Epistolarum asservatur in Bibliotheca Cassinensi*. Multus in laudibus *Jacobi* Majoris fuit hic Calixtus, quem vocat *Apostolum* & *Patronum Galęcię*, & in quem *Sermones IV.* in Galæcia ab eo habiti leguntur in Bibliotheca Pa-

Sſ 2 trum

(*a*) Joan. Henricus Bœclerus de Lexicis Græcis, & in Bibliographia Critica pag. 26. Bibliotheque ancienne & moderne Tome VII. page 318. Obiit Passeratius A. 1602.

(*b*) Giornale de' letterati d'Italia Tom. XXXI. pag. 412.

(*c*) Non 14. Septembris, ut Ludovicus Jacobus in Bibliotheca Pontificia pag. 36.

(*d*) Sammarthanor. Tom. I. Galliæ Christianæ p. 799. seq.

trum Tom. XX. edit. Lugd. pag. 1278. Ex *libello de miraculis S. Jacobi*, quem laudat Trithemius cap. 359. excerpta apud Vincentium Bellov. lib. XXVI. speculi Hist. cap. 30. seq. Liber *de vita & obitu Sanctorum*, quem huic Callisto Vossius tribuit, is est qui legitur inter *S. Isidori* Hispalensis opera, ut Oudino jam notatum Tom. II. pag. 1006. qui Callistum minime dubitat esse non approbatorem modo, sed & auctorem *Historię Caroli Magni* commentitiæ quæ sub *Turpini* nomine legitur, de qua infra suo loco. Callisto etiam tribuitur apud Lud. Jacobum pagina 37. Liber *de inventione corporis Turpini Archiepiscopi & martyris*. *De translatione corporis S. Jacobi Apostoli*. *De contractibus illicitis*. Constitutio de regalibus Henrico V. restitutis exstat apud Laurent. Cherubinum Tom. I. bullarii p. 58. * Hujus Calixti, ut arbitror, est scriptum quoddam de conversione Augustini, quod legitur in libro *Sermonum* S. Augustini impressum Mutinæ anno 1477. in 4.

Calixtus III. antea *Alphonsus Borgia*, Papa ab Anno 1455. April. 8. ad A. 1458. August. 6. Ejus *Epistolæ novem*, inter Æneæ Sylvii Epistolas libro I. pag. 817. 818. 819. 821. 822. 825. 840. Aliæ *III.* ad Carolum VII. Galliarum Regem de Turcis non modo Constantinopoli sed omnibus Europæ finibus longius repellendis, editæ a Dacherio Tom. IV. spicileg. pag. 381. (Tom. III. novæ edit. pag. 796.) & in tomis Concilior. Labbeana, Harduini & Coleti. *Constitutiones quatuor* apud Cherubinum Tomo I. bullarii pag. 379. Dicitur etiam A. 1456. composuisse *Officium in* Festo *transfigurationis* Christi quod 6. Augusti celebratur. Vide Macrorum hierolexicon pag. 634. seq. & Hospinianum de festis Christianorum p. 135.

Philippus Bonacursius, Græco nomine *Callimachi* notior, Janensis e Geminiano Hetruriæ oppido, ditionis tunc Florentinæ, magnis legationibus functus & insigni in aula Polonica auctoritate, diem obiit Anno 1496. Calendis Nov. Idem, *longa Experientia nomen cui dedit e merito*, ut adeo Philippus Callimachus a Callimacho Experiente, præter rem distinguatur. De hoc præter Joannem Vincentium Brutum in ejus vita, præmissa historiæ de clade Varnensi, præter Jovium, Vossium, ac Bælium, Octavius Ferrarius prolusione IX. Julius Niger in historia scriptorum Florentinorum pag. 11. seq. & Fridericus Hannibal Stempel de societate abbreviatorum Romana, Jen. 1704. pag. 11. seq. sed diligentissime Apostolus Zenus V. C. in Diario eruditorum Italiæ Tom. XXVI. p. 383. seq. ejusque insistens vestigiis Niceronus in memoriis Gallice editis Tom. VI. pag. 196. seq. Scripsit 1. *de his quæ a Venetis tentata sunt*, *Persis ac Tartaris contra Turcos movendis:* edente erudito viro Nic. Gerbelio, cum *Oratione* ejus A. 1486. dicta *ad Innocentium VIII.* pro fœdere cum Rege Poloniæ ineundo adversus Turcas. Haganoæ 1533. 4. Isleb. 1603. & inter scriptores rerum Persicarum, Frf. 1601. fol. pag. 402. 2. *Vitam Attilæ* editam Tarvisii fortassis circa An. 1489. sine loco & anno, atque inde Haganoæ 1531. 4. Basileæ 1541. 8. in sylloge cui titulus: Opus Historiarum nostro seculo convenientissimum: & in Jo. Sambuci appendice rerum Hungaricarum, ad calcem Bonfinii Francof. 1581. & Coloniæ 1690. fol. pag. 638. una cum Attila Nicolai Olahi, metropolitæ Strigoniensis. 3. *De rege* Hungariæ *Uladislao IV.* & *clade Varnensi*, A. 1444. libros III. Augustæ Vindel. 1519. 4. & Jo. Vincentio Bruto curante Cracoviæ 1582. 4. & inter rerum Hungaricarum scriptores Francof. 1600. fol. p. 290. & ad calcem Martini Cromeri Hist. Polonicæ Colon. 1589. fol. 4. *Epistolam de eadem clade* excusam in Phil. Loniceri Chronicorum Turcicorum tomo secundo Basil. 1556. & Frf. 1578. fol. 6. Orationem *de contributione Cleri ad bellum contra Turcas*, Cracov. 1584. 4. editore Jacobo Gorscio.

ſcio . Omitto alia neſcio an edita , ut ſunt *Hiſtoria peregrinationum ſuarum : Vita Georgii Sanocei* , Archiepiſcopi Leopolienſis defuncti An. 1476. *De regibus Pannoniæ* , poema heroicum , memoratum Lilio Gyraldo . *De moribus Tartarorum* liber cujus meminit Trithemius cap. 944. *Amorum libri V.* diverſo metro . Diſputatio *de eloquentia* ad ſummum prope perducta faſtigium . *Orationes* , *Epiſtolæ* , *Elegiarum* liber & alia *poemata* , *hendecaſyllaba* , *epigrammata* . Cracoviæ in æde SS. Trinitatis hoc ei poſitum eſt ſepulchrum : *Philippus Callimachus Experiens* , *natione Thuſcus* , *vir doctiſſimus* , *utriuſque fortunæ exemplum imitandum* , *atque omnis virtutis cultor præcipuus* , *Divi olim Caſimiri & Joannis Alberti* , *Poloniæ Regum Secretarius acceptiſſimus* : *relictis ingenii ac rerum a ſe geſtarum pluribus monumentis* , *cum ſummo omnium bonorum mœrore & Regiæ domus atque hujus Reipubl. incommodo* , *Anno Salutis noſtræ MCCCCXCVI. Calendis Novembris vita decedens hic ſepultus eſt* .

* *Philippus Callimachus* . Ex ejus carminibus , quæ ſervat MS. codex Riccardianus pauca quædam dedit Cl. Lamius in catal. ejuſdem Biblioth. pag. 89.

Angelus Barboglita Callimachus , Meſſanenſis , Siculus , auctor *Rheginæ* ſive Poematis in laudem Petri Cardinalis Rhegini , cui etiam Gabrielis Pirovani defenſionem Aſtronomiæ obtulit , clarus circa A. 1500. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. XXVI. p. 378. ſeq.

Dominicus Callimachus Senenſis , Antiquitatum amator & Hiſtoricus Romæ in aula Pauli II. circa Annum 1470. idem Diarium pag. 375. ſeq.

Callimachus de Monte Viridi , Mazarenſis Siculus , amicus Domitii Calderini circa An. 1477. ſcriptor libri de laudibus Siciliæ , Commentariorum Poeticorum , & Epiſtolarum familiarium . idem pag. 377. ſeq.

De primordiis *Calmoſiacenſis* Monaſterii libri duo ab Anno 1094. ad 1222. in tomo tertio theſauri anecdotorum Edmundi Martene pag. 1159.

Petrus Calo , ſive *Calotius* ex oppido Clodienſi ſive Clugenſi (Chiozza) ditionis Venetæ , Ordinis Prædicatorum , circa ſeculi XIV. initia , ſcripſit duobus ingentibus Voluminibus *Vitas Sanctorum* , quæ in Barberina atque in aliis Italiæ , etiam Angliæ Bibliothecis MSta ſervantur . Vide Oudinum Tomo III. pag. 695. ſeq. & Jacobi Echardi Bibliothecam ſcriptorum Dominicanor. Tom. I. p. 511. qui ex Rovetta etiam hujus Calotii tractatum *de Divinis myſteriis in Cœna ſacra* , *Vitam S. Dominici* , & *Sermones* memorat .

Camaldulenſium hiſtoriarum collector *Auguſtinus Fortunius* Florentinus laudatur a Julio Nigro de ſcriptoribus Florentinis pag. 6. & in Actis Sanctorum Junii Tom. I. p. 371. Ejus libri tres hiſtoriæ Camaldulenſis prodiere Florentiæ 1575. pars poſterior Venetiis 1579. 4. de qua Labbeus in Bibliotheca Bibliothecarum . *Guidonis Grandi* diſſertationes Camaldulenſes editæ Lucæ 1707. 4. de quibus Acta Eruditorum An. 1709. pag. 49. *Andreas Munnoz* ſive *Munnotius* Conchenſis in libris duobus de eremi Camaldulenſis deſcriptione , Rom. 1570. 4. & in Italia illuſtrata Francof. 1605. fol. *Lucas Barcinonenſis* in Romualdina , ſive de Eremitico montis Coronæ Camaldulenſis Ordine hiſtoria 1587. 8. & Venet. 1590. 8. & *Thomas de Minis* in Catalogo Sanctorum Beatorumque & dignitate ac Virtutibus clarorum Ordinis Camaldulenſis . Florentiæ 1606. 4. Videndus & *Arnoldus Wion* in ligno vitæ libro primo , & quæ ſupra in Ambroſio Camaldulenſi pag. 83. 84. & Acta Sanctorum 7. Febr. ubi de S. Romualdo fundatore Ordinis , quem ajunt diem obiiſſe An. 1027.

Joannes Campanus de Novaria , ſive Novarienſis Lombardus , auctor Libelli *de quadratura circuli* , obvii in appendice margaritæ Philoſophicæ , quem vi-

virum Mathefeos peritia confpicuum plerique fcripfere floruiffe circa A. 1030. (*a*) Sed Lazarus Auguftinus Cotta in Mufeo Novarienfi, vulgato Italice Mediolani 1701. fol. pag. 78. contendit longe juniorem, referendumque ad Annum 1250. quod enim in MS. Codice Biblioth. Thorunienfis (*b*) traditur eum conclufiones fuas 796. in Euclidem finiiffe Anno 1354. de librario potius quam de auctore eft intelligendum. *Euclidem ex Arabico vertit Joannes Campanus circa A. C. fi Volaterano fides eft, millefimum. Arabum autem interpretationem perfecutus, fœde perverfum nobis Euclidem reliquit*, judice Huetio pag. 227. de claris interpretibus. Prodiit Campani Euclides Venetiis 1472. fol. cum præfatione Erhardi Ratholdi: Conclufiones vero Campani etiam recentioribus quibufdam Euclidis verfionibus additæ funt, ut Bartholomæi Zamberti, Veneti, Parif. 1516. Bafil. 1537. 1546. & 1558. fol. Cætera ejus fcripta funt *Calendarium*, Libellus *de quadratura circuli* obvius in appendice Margaritæ Philofophicæ, *Sphæra* & *de modo fabricandi fphæram folidam*, *Theoricæ Planetarum*, *De computo Ecclefiaftico*, *De compofitione quadrantis* & *Breviloquium duodecim fignorum Zodiaci*, in quo peculiarem modum erigendi Thematis cœleftis per divifionem verticalis primarii excogitavit, quem Gazulus Ragufeus Aftrologus qui An. 1438. floruit, eft fecutus.

Joannes Antonius Campanus (a patria Cavellis pago Campaniæ) nobilitata per ingenii felicitatem humilitate originis, Epifcopus fub Pio II. & Paulo II. Interamnenfis five Aprutinus, deinde per liberiorem Epiftolam (*c*) in gravem Sixti IV. indignationem incurrit exauctoratufque & exul obiit Senis An. 1477. paullo major quinquagenario. Non eo folum nomine laudandus, quod eloquio ipfe enituit & carmine & hiftoria, ut in ejus epitaphio vere proditum: fed etiam quod fuit inter eos qui nafcentibus litteris obftetricias manus aufpicato tulere, primafque Latinorum fcriptorum veterum, Livii, aliorumque editiones, ut emendatiores prodirent, ftudio fuo adjuvit. Vitam ejus Michael. Fernus Mediolanenfis præmifit Campani operibus: aliam ex ejus fcriptis collectam dedit Jo. Clericus Tom. XIV. Bibl. felectæ pag. 56. Fernianam fed contractam fequitur Oudinus T. III. p. 2679. Eandem notis locupletiorem celeberrimus Jo. Burch. Menckenius præfixit Campani *Epiftolarum libris IX.* longe emendatius recufis Lipfiæ 1707. 8. in quarum fronte effigies ære defcripta confpicitur, ad calcem vero appendix: in qua Campani *cenfuræ* in CXXXVI. *Quintiliani* declamationes, in *Suetonium*, in vitas *Plutarchi*, in *Livium*, & in *Quintiliani* Inftitutiones: *Ciceronifque & Quintiliani comparatio*. Deinde poft editoris Orationem de Campani odio erga (*e*) Germanos, *octo libri Carminum* a Campano fcriptorum. Operum junctim editorum binas editiones habeo in manibus, primam Romanam 1495. & alteram Venetam 1501. fol. quarum unam qui noverit, ambas perfpectas habebit: nifi quod Venetæ video Mich. Ferni quædam addita quæ in Romana non reperio, & *Jac. Antiquarii* Epiftolam ad Michaelem Fernum in qua Campanum confert cum Jacobo Sylvio Picolomineo, Cardinal. Papienfi Epifcopo & utriufque fcripta inedita a Raphaele Volaterrano premi queritur: tum Ferni refponfionem in qua Antiquarium provocat ad prævertendum Volaterranum, officiumque hoc præftandum Papienfi, quod ipfe Campano jam præftet, collectis atque in lucem prolatis ejus viri lucubrationibus, *cujus præcelfum & cœlefte ingenium nihil attigit quod non incredibili felicitate feu fubitus & extempo-*

(*a*) Trithemius cap. 324. de S. E.

(*b*) Petrus Jænichius in notitia Bibl. Thorunienfis Jen. 1723. 4. p. 20.

(*c*) libri IX. Epiftola 4.

(*d*) *Sunt illa medica quæ me genuere Cavella, Parva, fed ingenio cognita rura meo.*

(*e*) *Adfpice nudatas barbara terra nates.*

porarius, seu meditatus & perflans luculentum præstiterit & illustre .... Oratione amplior nemo, historia illustrior, in Philosophia & disputationibus uberior, distinctior, expressior: in Epistolis concinnior, suavior: in carmine sonantior heroico, elegia gracilior, epigrammate scommosior, festivior, argutior nemo: ubique promtus & facilis, ut neque sudet uspiam oratio horridior, neque verborum licentia subsultet, aut puerilibus lasciviat sententiolis: per singula, ut quæque deposcit res, uber & magnificus, gravis & venustus, pleno fluens alveo, non tenui excurrens rivo. Hinc succedit post præfationem Ferni vita ab eodem scripta non indiligenter & monitum *de postillatis, sicut vulgus appellat, Codicibus devitandis:* ubi inter alia: *nimia mancipum diligentia nos pœne perdidit, ex ignavisque inertes facit & somnolentissimos. Tot tibi rubricellas formis apponunt, indices locant, postillas nectunt, ut quid in toto habeatur opere, illis fretus, non cures pervestigare. Unde tua cum illorum ineptis conjuncta scientia tantum dicet te in litteris profecisse, quantum qui ex Gallicis stragulis Trojana norunt imperitis bella memorare, quorum in nullo studio una est inanem picturam percensere, turpissima cura* &c. Jam sequuntur ipsa Campani (*a*) opera, quæ in priore etiam Romana editione perinde exstant:

1. *Ad Pandulfum Balionium de ingratitudine fugienda libri III. pag.* 22.

2. *De regendo Magistratu ad Franciscum Lutium, Equitem Senensem, Prætorem Romanum*. pag. 43. recusa in Bibl. Patrum Lugd. Tom. XXVI. pag. 799. Lovan. 1548.

3. *Joannis Antonii Campani Episcopi Crotoniatæ ad Francisum Maximum Civem Romanum de dignitate matrimonii*. pag. 48. b.

4. *Thrasimeni lacus descriptio ad Pandulfum Balionium* p. 51. b.

5. *Ad Jacobum Cardinalem Papiensem Episcopum de fratris obitu consolatio*. pag. 55. b.

6. *Censuræ: in Quintiliani Declamationes: in Orationes Tullii: in Victorinum de Generatione divina: in Suetonium: in Vitas Plutarchi: in Livium: in Quintiliani Institutiones*. p. 36. Has censuras jam dixi recusas esse nuper Lipsiæ, sed omissæ nescio quam ob causam illæ in Orationes Tullii & in Victorinum.

7. *Coram Pio abscessuri ad Venetos adolescentis Columnensis Oratio* p. 65. b.

8. *Oratio ad Senatum Venetum*. ibid.

9. *Oratio in ascensione Domini*. p. 66. Hinc post Michaelis Ferni Epistolam ad Cardinalem de S. Cruce & decastichon.

10. *Campani Oratio Perusiæ habita initio Studii Anno* 1455. p. 67. b.

11. *De mortis meditatione Oratio Cinericia dicta Romæ*. p. 73. b. recusa in Bibl. Patrum Tom. XXVI. pag. 806.

12. *De Spiritu Sancto Oratio*. p. 79.

13. *De Circumcisione Oratio*. p. 82. b.

14. *In Festo Sancti Stephani*. p. 84. b.

15. *In Festo S. Thomæ de Aquino Oratio*. p. 86. b.

16. *Oratio habita in Conventu Ratisponensi ad exhortandos Principes Germanorum contra Turcas*, pag. 90. cum aliis similis argumenti recusa Isleb. 1603. & in Reusneri collect. de bello Turcico. Lips. 1595.

17. *Oratio habita Senis in Exequiis Pii II. Pontificis Max.* p. 95. Omissa ante Æneæ Sylvii Opera, ubi Campanus ut apud Volaterranum, male vocatur Episcopus Aretinus.

18. *Habita Perusiæ in Funere Magnifici Nelli de Balionibus*. p. 100. b.

19. *Oratio Perusiæ habita in Funere D. Jo. Archiepiscopi Beneventani ad filium Perusiæ Gubernatorem*. p. 110.

20. *In Funere Cardinalis Sanctæ Susannæ Saxoferratensis, Oratio*. p. 112.

21. *In Funere Baptistæ Sfortiæ, Urbinatis Ducis, Oratio*.

22. Cam-

(*a*) Etiam editio operum Campani Veneta A. 1518. fol. fuit in Bibl. V. C. Theodori Hasæi. Vide ejus Catalogum, Brem. 1732. 8. pag. 714. De Menkeniana Epistolarum & poematum editione, Acta Eruditorum 1707. pag. 278. Journal des Sav. 1708. Mej. p. 355.

22. *Campani Epistolarum Libri IX.* qui Francofurti deinde Anno 1602. 1614. atque emendatius ut jam dixi, nuper Lipsiæ recusi sunt: ne dicam de paucis illis quas cum Ravisianis sive Joannis Textoris Epistolis Christianus Daumius Lipſ. 1657. 12. vulgavit. Vide Epistolas Reinesii Daumianas pag. 114. 118. &c.

23. *Perusinorum ad Pium II. in obedientiam Oratio, novissime ab Angelo Ubaldo viro spectatissimo Perusiam allata: Campani fertur, tametsi ex nitidis suis non videtur fontibus hausta, &c.* p. 76.

24. *Pii II. Pontificis Max. Vita* pag. 78. postea præmissa etiam Pii II. operibus.

25. *De vita & moribus Andreæ Brachii Perusini*, gestisque ab An. 1328. ad 1428. *libri sex*. Ad Carolum Fortebrachium Andreæ filium pag. 2. 58. recusi deinde Basileæ 1545. 8. & novissime Tomo XXI. scriptorum rerum Italicarum, Mediolan. 1732. fol. Exstant etiam Italice Nic. Piccinino interprete Venet. 1572. 4. & cum apologia pro patria Brachii, auctore Felice Ciatti, Perus. 1636. 4. Hoc in opere *rerum gestarum fidem poetica adulatione corrupisse* Campanum Jovius arguit: & Varillasius libro IV. anecdotor. Florentin. pag. 173. ait facile præcipuum hoc futurum inter ejus scripta, nisi tantum fabularum admiscuisset, ut vel versatissimis in historia seculi XV. Italiæ difficillimum sit veras ejus narrationes a falsis distinguere.

Sequitur inde Epistola Ferni, quæ in Romana editione non exstat, hac inscriptione:

Dictatori perpetuo: Imperatori nostro Maximo, Pomponio Læto, Magistro Equitum Phædro cunctæque Reipublicæ Litterariæ Michael Fernus Mediolan. vilis pabulator, strenuam pugnam, pulchram victoriam. Definit in his verbis: *Tibi Dictatori perpetuo: Imperatori nostro semper Augusto, Pomponi Læte, Latini parens sermonis, Reipublicæ Litterariæ tutor maxime, ad Campani gloriam, & meæ in te devotionis testimonium, votive dicavi.*

26. *Campani Elegiarum Epigrammatumque libri VIII.* Lipsiæ etiam recusi cum Epistolis.

Subjicitur carmen Sapphicum *de miseria Poetarum*, quod exstat etiam in laudati Menkenii analectis de infelicitate litteratorum p. 486.

Consulere porro de hoc Campano juvabit Leonardum Nicodemum in additionibus ad Bibl. Neapolitanam Nicol. Toppi pag. 16. seq. Bælii Lexicon, Nisseroni memorias virorum eruditorum Gallice editas Tom. II. pag. 268. Nicolaum Comnenum Papadopoli in Gymnasii Patavini historia Tom. II. p. 174. Augustinum Oldoinum de scriptoribus Perusinis pag. 23. seq. &c.

Epistolæ ad Cardinalem Papiensem ex Comitiis Ratisbonensibus An. 1471. in Freheri Tomo secundo scriptorum Germanicorum & Goldasti Politicis Imperialibus.

De vita *Friderici* Comitis & postea Ducis *Urbinensis* vide Diarium eruditorum Italiæ Tomo XII. pag. 340. Huic *Urbinati historiæ* supremam, antequam obiret, manum imposuisse, ex Michaele Ferno jam Gesnerus annotavit.

Ab hoc Campano distinguendi juniores tres, α *Johannes Campanus* Medicus, de quo familiari suo Joannes Pierius Valerianus de litteratorum infelicitate lib. 1. pag. 299. β *M. Joannes Campanus* Voidnicianus, Poeta cujus carmina duo, heroicum alterum, alterum elegiacum *de Principibus Turcicis* ab Ottomanno ad Mahometum III. exstant in Gruteri deliciis Poetarum Germanicorum parte II. pag. 72. seq. *Liminis encomium* & *Pragæ urbis* carmine elegiaco, ex editione A. 1615. recusum in amphitheatro sapientiæ Socraticæ Dornaviano Tom. I. p. 657. & *Czechias* de Ducibus Regibusque Bohemiæ Gorlic. 1653. 8. γ *Joannes Campanus* inter Anti-Trinitarios a Sandio relatus, qui B. Lutheri fuit temporibus. De hoc pauca quædam dixi in Centifolio Lutherano pag. 739. Vide sis etiam pag. 721. & D. Gustav. Georgium Zeltnerum in historia Cry-

Crypto-Socinianismi Altdorfini pag. 350. Sed diligentius de hoc Vir Clarissimus Joannes Georgius Schelhornius in Tomo undecimo operis quod non sine ratione Amœnitatum litterarum titulo inscripsit, statim in limine. * *Oratio habita Perusiæ in funere D. Jo. Archiepiscopi Beneventani ad filium Perusiæ gubernatorem.* Lege ex MS. codice meo: *Oratio habita Perusiis in funere parentis D. Jo. Archiepiscopi Beneventani tunc Perusii Gubernatoris.* Ubi Fabricius legit: *In funere Baptistæ Sfortiæ Urbinatis Ducis;* legit MS. codex: *Ducissæ.*

In conferenda editione Romana operum Campani cum altera Veneta anni 1501. notat in Veneta, non item in Romana legi epistolam Jacobi Antiquarii ad Fernum. Oscitantius tamen collationem istam instituisse Fabricium oportet; nam hæc ipsa Antiquarii epistola in Romana pariter non secus ac in Veneta legitur.

Petrus de Candia, supra *Alexander V.* Papa.

Candidus Arianus circa Annum 364. soli fortasse memoratus Philostorgio (*a*) VIII. 2. 4. 6. 7. & IX. 1. Ejus *liber de generatione Divina* cum Rhetoris Victorini Afri confutatione, occurrit subjunctus MS. in variis Bibliothecis, ut apud Sanderum p. 140. prodiit in Berna. Ziegleri Commentariis in Genesin Basil. 1548. fol. & cum reliquiis Victorini ab Andrea Rivino editis Lipf. 1662. 8. *Epistola* qua ansa Victorino scribendorum contra Arianos librorum data fuit, libris hisce præmissa legitur in Bibl. Patrum & hæresiol. Heroldi p. 171. *Fragm. Epistolæ* Candidi ad Victorinum cum Victorini responsione in Mabillonii Analectis Tomo quarto pag. 155. editionis novæ pag. 21. seq.

Diversi ab hoc *Candidus* Abbir Germanicianus in Africano Concilio An. 419. & *Candidus* Villaregiensis apud Augustinum. *Candidi* cujusdam *dicta de imagine Mundi* in Bibliotheca Sangermanensi evolvit Cangius, Cod. 561.

Candidus Fuldensis, scriptor vitæ S. Ægilis, in antiquitatibus Brovveri Fuldensibus etiam obviæ, Monachus circa Annum 822. Germanico nomine *Brun*, de quo supra. Diversus ab eo *Candidus* Britannus Presbyter, cui Alcuinus nonnulla dicavit circa An. 790. De hoc Pitseus pag. 828. seq.

Hugo Candidus, sive *Whyte*, cujus historiam Cœnobii Ord. Ben. Burgensis (Petroburgensis hodie) usque ad An. 1177. laudatam Vossio pag. 454. sed tunc ineditam vulgavit *Josephus Sparke* V. C. inter Historiæ Anglicanæ scriptores Londin. 1723. fol. (*b*) una cum Chronico *Joannis Buriensis*, de quo supra *Roberti de Svvapham* (qui circa Annum 1273. obiit) historia & regesto Privilegiorum ejusdem Cœnobii Petroburgensis: *Walteri de Wytlesey* ejusdem Cœnobii historia ab Anno 1246. ad 1321. cum *Anonymi* continuatione ad 1338. & *Anonymi* alterius historia Cœnobii Petroburg. versibus ex usu illorum temporum Gallicis, & *Wilhelmi Stephanidæ* Cantuariensis de vita S. Thomæ Cantuar. Archiepiscopi.

Candidus, quem in Hexaemeron scripsisse testantur Eusebius V. 22. Hieron. c. 48. S. Nicephorus, Honorius &c. & *Candidus* Isaurus, circa A. 480. auctor Historiarum apud Photium Cod. 79. Græce scripsere non Latine.

Petrus Candidus December. infra, *December*.

* Michael Canensis de Viterbio, inde Episcopus Castrensis; *de Laudibus Beat. D. N. Nicolai V. Pont. Max. & divina electione scripsit;* quæ Oratio MS. extat in Biblioth. Vatic. Cod. 3697. & aliud exemplar in Pergameno apud V. C. Bernardinum Baroni Lucæ servatur, cui subjunguntur *hymni tres*, & *Oratio* pro B. Hieronymo; & *gratiarum Actio* pro sua electione ad Episcopatum. De hoc authore vide Constantinum Ruggieri in libro de B. Niccolò Albergati

(*a*) Reinef. Epist. ad Daumium pag. 122. Tillemont. T. VII. memor. p. 508.

(*b*) Acta Eruditorum 1725. pag. 488. Memoires de la grande Bretagne Tome XIV. page 494.

Romæ 1745. in fol. & Dominicum Georgi in vita Nicolai V. pag. 200. & Cardinalem Quirini in vita Pauli II. ab eodem met Canense scripta. Vide quoque Ughellum in Episcopis.

Nicolaus Cantlovv, sive *Cantilupus* Anglus Bristoliensis, Monachus Carmelita, atque inde Northampthoniæ Prior defunctus An. 1441. 6. Sept. Ex ejus scriptis laudantur *Ordinis sui Encomium* & *Appendices Historiarum*. Sed librum de antiquitate & Origine Universitatis Cantabrigiensis, sive *Chronica fundationis Cantabrigiæ* vulgavit V. C. Thomas Hearne, Oxon. 1719. 8. ut dicere me memini supra pag. 105.

Thomas de Cantilupo Episcopus *Herefordensis*, cujus Miracula assertione probata enarrantur in Codice MS. 87. Gvilelmi Glynna Baronetti T. II. MStor. Angliæ pag. 52.

Canutus I. Rex Anglorum, Danorum & Norvveganorum ab Anno 1017. ad 1035. cujus leges apud Joannem Bromptonum supra Lambardum in Archænomia & Speelmannum Tom. I. Concil. Angl. pag. 539. aliosque de quibus pag. 283. 286. tum in Tomis Conciliorum Labbei Tomo IX. Harduini VI. & Veneta Coleti XI.

Robertus Canutus, Crecoladensis, sive, Crickeladensis, rectius (*a*) Græcoladensis, Anglus, Prior S. Fridesvvidæ Augustinianorum Oxoniæ circa A. 1120. (*b*) scripsit *deflorationem historiæ naturalis Plinii* (*c*) ad Henricum I. Anglorum Regem. *Homilias XLI. super ultimam partem Ezechielis* ubi S. Gregorius finivit, ad Reginaldum Grefebianum Canonicum. *De conjugio Patriarchæ Jacob*. *De benedictionibus Jacob & Moysis* ad Gutlandum Monachum: & *Speculum Fidei*. Vide Lelandum c. 213. Baleum III. 4. qui præterea memorat Canuti opus *de matrimonio*. *Commentarios in Genesin*, *Exodum*, *Leviticum*, *Numeros*, *Psalterium*, *Cantica Canticorum*, *Regum libros*, *XII. Prophetas*, *Matthæum*, *Pauli Epistolas & Apocalypsin*. *De utriusque Testamenti sacramentis*. *Sermones* & *Epistolas*, & *libros duos sententiarum Theologicarum*. Eadem ex Baleo repetit Pitseus pag. 234. quem secutus etiam juniorem facit hunc Canutum quam debebat multis annis.

Martianus Mineus Felix Capella, Madaurensis Afer circa A. 470. Romæ scripsit septem libros *de septem disciplinis*, quo titulo eos laudat Alcuinus de septem artibus pag. 1256. His duos præmisit *de nuptiis Philologiæ* & *Mercurii*, qui per *ænigmaticum epithalamium* intelliguntur a Wibaldo Abbate Corbejensi Epist. 147. Tom. II. veterum monumentorum Edmundi Martene pag. 334. De hoc Capella satis dixi lib. 3. Bibliothecæ Latinæ cap. 15. Obscurius scribendi genus illi objicit Ganfredus Canonicus Epistola ad Petrum de Buxeria apud laudatum Martene Tomo I. anecdotorum pag. 506. *Non petimus nos aut lascivire cum Sidonio*, *aut vernare cum Hortensio*, *aut involvere cum Marciano*. Editionem Basileensem Capellæ An. 1532. fol. apud Henricum Petri, habeo a capite ad calcem collatam a viro docto cum insigni MS. Codex septingentorum annorum cum veteri commentario memoratur a Bernardo Pez Tom. III. thesauri anecdotorum parte III. p. 620. Instituerat etiam illustris Leibnitius Capellam post Grotium illustrare, atque in usum Sereniss. Galliarum Delphini edere: sed destitisse ab eo proposito dicitur cum surrepta illi essent, quæ in chartam ad institutum istud conjecerat. *Scriptorem operose in multis ineptum* vocat Nicolaus Heinsius Epistola ad Joannem Fridericum Gronovium Tom. III. sylloges Burmannianæ pag. 466. quo pag. 460. judice, *mendosa infinita in scriptore doctissimo*, *sed pessime si quis alius habito*:

(*a*) Duæ olim scholæ in duobus prope Oxoniam oppidulis, quorum uni Latinoladæ, alteri Græcoladę nomen impositum, ob Græcas & Latinas literas quæ ibi docebantur. Ita ex Lelando in vita Alfredi Magni Baleus pag. 213.

(*b*) Vide Antonii Wood Athenas Oxoniæ pag. 48.

(*c*) MSS. in Angliæ Bibl. Conf. Oudin. T. II. pag. 1024.

to: cui utinam manus aliquis admoveret. Castigavi certe plurima ex ingenio, nuper illum percurrens, &, si vacaret attente singula examinare, nulla esset pagella in qua non errores multos possim exhibere commissos. Petrus Scriverius ad lib. I. Martialis epigr. 31. vocat *lippitudinem Latinitatis, & nunquam tironibus legendum scriptorem*.

Joannes Capgravius, sive ut Lelando cap. 555. *Capogrevus*, Anglus Ord. eremitar. S. Augustini Provincialis, & Theologus Oxoniensis defunctus Anno 1464. (*a*) alterum *Lyram* dictum notat Elssius in encomiastico Augustiniano p. 336. nam & ipse plerosque S. Scripturæ libros Commentariis illustravit *Pentateuchum* ad Hunfredum, Ducem Claudianum: *Josuam*, *Judices*, *Ruth*, *Regum libros*, ad Joannem Lovum, Asaphensem Episcop. *Psalterium*, *Ecclesiasten*, (*b*) *Esaiam*, *Danielem*, *XII. Prophetas minores*, & *Novum Testamentum*. Scripsit præterea *Manipulum doctrinæ Christianæ*, *De Fidei Christianæ symbolis* libros III. ad Gvilelmum Eliensem Episcopum. *Ordinarias disputationes*. *In quatuor libros sententiarum*, *Determinationes Theologicæ*, *Lecturas per annum*, *Sermones per annum*, *Orationes ad Clerum*, *Librum ad positiones erroneas*, *Epistolas* &c. Denique historici argumenti scripta *Vitam S. Augustini* ad Joannem Gauterofordum, Abbatem sani Joannis Avonæ mediterraneæ: *de sequacibus S. Augustini*, sive de illustribus Augustinianis: *De nobilibus Henricis* libros III. ad Henricum VI. Angliæ Regem: *Catalogum Sanctorum Angliæ* sive *Legendam* editam Lond. 1516. fol. *Vitam Humfredi* Glocestriæ Ducis, Mæcenatis sui, nec non *Chronicon* ex Jo. Tinmuthensi & aliis collectum, ab Orbe condito ad Eduardum IV. qui Anno 1461. regnare cœpit. Pleraque horum MSta in Angliæ Bibliothecis adhuc servantur ut notavit Oudinus Tom. III. p. 2595. & Warthonus ad Caveum ad Annum 1450. qui quoque *vitam S. Gilberti* auctoris Ordinis Sempringhamii, sed Anglice a Capgravio scriptam commemorant.

Joannes Capistranus, sive de *Capistro*, in vico hoc Aprutii natus Anno 1385. discipulus Bernardini Senensis, Ordinis Minor. & circa Annum 1440. inquisitor S. Fidei, & ore ac manu oppugnator Begvardorum sive Begvinorum, Hussitarum, Turcarumque: Legatus Pontificis per Italiam ac Germaniam singulari prædicandi vi ac facultate, diem obiit A. 1456. & deinde Beatorum numero adscriptus est a Gregorio XV. De scriptis ejus non habeo quæ addam notatis a Warthono ad Caveum An. 1440. ab Oudino Tomo III. pag. 2462. & de ineditis atque ab Alphonso Ciccarello ei suppositis a Waddingo pag. 197. Bibl. Ord. Minor. nisi quod apud Antoninum Mongitorem in appendice ad Tom. II. Bibl. Siculæ pag. 22. lego Joannem Antonium Sessam, Panormitanum prælo parata habuisse *S. Joannis de Capestrano Ordinis Minorum Observantium Opera omnia, diuturno labore viginti annorum collecta, notis illustrata & in tomos XVII. digesta in fol.*

Joannes Capistranus, Monachus Silesius qui post An. 1460. vixit, & cujus revelationem addita interpretatione exhibet Joannes Wolfius Tom. I. lectionum memorabilium p. 824. 825. seq.

Robertus Capito, sive *Grossehead*, Episcopus Lincolniensis. infra, *Robertus*.

Cappidus Stavriensis, Frisius Sacerdos circa Annum 920. auctor creditur *vitæ S. Odalphi* Presbyteri qui circa An. 860. vixit vulgatæ a Surio & in Actis Sanctor. XII. Junii. Traditur etiam scripsisse *vitas SS. Lebuini*, *Otgeri* & *Plechelmi*. Nam de *Genealogia Principum*, *Ducum ac Regum Frisiæ*, & *Historia Ecclesiastica gentis Frisonicæ*, quas ei tribuit incendioque absumtas dolet Suffridus Petri, (*c*) video viros doctos non minus, quam de multis aliis ab eo ex antiquitate ultima Frisiorum jactatis dubitare.

(*a*) Pitseus male refert ad Annum 1484.

(*b*) Ita Baleus VIII. 1. Pitseus pag. 672. & alii rectius quam Elssius *in Ecclesiasticum*.

(*c*) De scriptoribus Frisiæ pag. 57.

Capreolus Carthaginiensis in Africa post Aurelium (*a*) A. 430. Episcopus, *Epistolam ad Synodum Ephesinam*, misit per Bessuilam Diaconum quæ exstat in Actis Concilii Ephesini An. 1431. habiti Actione I. Latine apud Baluz. pag. 477. Græce vero & Latine apud Binium, Labbeum, Harduinum, Coletum. Meminit hujus legationis Capreolus ipse in scripto de quo mox: Epistolæ Vincentius Lerinensis pag. 323. commonitorii, & qui nonnulla ejus adducit, sed aliis verbis Latinis, Ferrandus Diaconus in Epistola ad Pelagium & Anatolium. Libellus sive Epistola altera ad Vitalem & Tonantium (*b*) Hispanos *de una Christi veri Dei & Hominis persona contra recens damnatam hæresin Nestorii*, edita primum sed mutila a Baronio ad Annum 431. num. 27. seq. ex veteri Codice Nicolai Fabri, quem Baluzius testatur nunc exstare in Bibliotheca Ecclesiæ Parisiensis. Integram ex Codice Herivallensi, in quo post Leporii libellum emendationis exstabat, vulgavit Paris. 1631. 8. tomo primo opusculorum: ex qua editione recusa est non modo in Sirmondi Operibus, quæ junctim vulgata sunt Lutetiæ & Venetiis, Tomo I. pag. 363. 376. præmissa Hispanorum illorum Epistola, quam per Numinianum ad Capreolum miserant cum hac subscriptione: *Incolumem venerabilitatem tuam nobis Dominus noster Jesus longiorem conservet, Domine sancte ac venerabilis Papa*. Exstat hæc Epistola ex Sirmondi editione non solum in Bibl. Patrum Lugdun. Tom. VII. pag. 5. sed etiam in Tomo secundo Conciliorum Hispaniæ pag. 196. seq. cum notis Cardinalis de Agvirre. Denique *Sermonem de tempore Barbarico* (Vandalis Africam vexantibus) qui exstat in tomo sexto operum S. Augustini edit. Amst. (ad Parisiensem Benedictor.) pag. 453. seq. Tillemontius Tom. XVI. pag. 502. negat Augustinum habere auctorem, sed vel Capreolum hunc, vel Quod vult Deum, vel aliquem ex Presbyteris illius ætatis Carthaginiensibus.

Helius Capreolus Brixiensis Jctus scriptor *Chronicorum de rebus Brixianorum*, tam sacris & Civilibus, ab Urbis exordio ad Annum 1510. libris XIV. in thesauro scriptorum Italiæ Burmanniano Tom. IX. parte VII. Duo postremi libri in hac editione primum lucem adspexere Apostoli Zeni beneficio ex MSS. Codd. Bibl. Ottobonianæ: nam prior editio Brixiens. sine loci nota in fol. tantum priores duodecim libros complexa fuit, desinentes in An. 1500. Eam solam vidit Vossius, testatus duorum postremorum Codicem MS. fuisse apud Dominicum Molinum. Idem pag. 822. notat Capreolum hunc obiisse Annum 1519.

Joannes Capreolus Gallus, Ord. Prædic. in Ruthenensi Conventu rebus humanis valedixit An. 1444. Scripsit *in IV. libros Sententiarum* pro Thoma adversus Joan. Scotum, Petrum Aureolum, Nominales, aliosque Thomæ adversarios Venetiis 1483. edente Thoma de Sancto Germano, quatuor Voll. nitide in fol. inde ibid. 1514. 1519. 1589. Vide Jacobum Echardum Tom. I. p. 796. ubi etiam de Compendio quod ex vasto hoc opere instituerunt facere Paulus Soncinas, Isidorus de Isolanis & Silvester Prierias.

Bartholomæus de Capua, Jctus qui Neapoli Jus Civile docuit, diemque obiit Anno 1316. ita enim *bis octo* in ejus epitaphio accipiendi apud Pancirollum quem si placet vide lib. 2. cap. 48. de Juris interpretibus.

Joannes de Capua, circa Annum 1262. ex Hebraico vertit, & Matthæo tituli S. Mariæ in Porticu R. E. Cardinali dedicavit *Directorium humanæ vitæ*, quod ait ex lingua Indorum versum in Persicam, inde in Arabicam & ex Arabica in Hebræam. Prodiit sine loci & anni no-

(*a*) Non post *Quod vult Deum*, qui Capreolo successit. Vide notas ad Augustinum Tom. VI. editionis Amstelodamensis pag. 845. Tillemont. Tom. XVI. memor. p. 495. seq.

(*b*) Sirmondus *Constantium*.

nota in fol. Directorium hoc continet notum librum *Culila & Dimna* five Στεφανίτην καὶ Ἰχνηλάτην, de cujus variis verfionibus & interpretibus dixi Volum. VI. Bibliothecæ Græcæ pag. 460. feq. Infignem in illo apologorum Sinenfium numerum contineri, præclaraque fcientiæ moralis ac politicæ præcepta lepidarum fabularum more propinari notavit David Millius Oratione erudita de fabulis Orientalium, Trajecti 1716. 4. edita p. 16.

Thomas de Capua, ab An. 1216. ad 1243. Cardinalis, fcriptor variorum *hymnorum* (de quibus G. Jofeph Eggs in purpura docta pag. 134.) & *Summæ dictaminis* varii argumenti jocofi feriique profa & rhythmo, de qua MS. in variis Bibliothecis Oudinum fi placet vide Tom. III. pag. 87. feq. Vide Thomas.

Caradocus Monachus Ordinis Benedict. Lancarovanenfis circa Annum 1150. fcripfit *Hiftoriam Britonum* five *Britannorum fucceffiones*, five ut eft in difticho veteri apud Pitfeum, Voffium, aliofque:

Hiftoriam Britonum doctus fcripfit Caradocus
Poft Cadvvalladrum regia fceptra notans.

Latine non Britannice fcripfiffe perfuafit fibi Lelandus c. 162. qui editurum quoque fi ufpiam extet, opus illud receperat. Ufque ad Cadvvalledrum Regem Venedotarum five ad An. 676. hiftoriam produxerat *Gualterus Calenius* de quo fupra. Cadvvalladro Idvvalla fucceffit. Hiftoria Caradoci MS. in variis Angliæ Bibliothecis, ficut *Vita Gildæ Albanii* quoque, vide Ufferii Antiquit. Britannic. pag. 442. Oudinum Tomo II. pag. 1415. feq. Librum *de fitu Orbis* & *Commentarium* in *Joannis Merlini Prophetiam* memorant Baleus centur. 2. cap. 87. & Pitfeus pag. 215. qui teftatur Vitam Gildæ Caradocum hoc conclufiffe difticho:

Hiftoriæ veteris Gildas luculentus arator
Hæc retulit, parvo carmine plura notans.

De vita Caradoci vide infra, *Sylvefter Gyraldus*.

Pontius Carbonellus, de Bottingata, Catalanus, Ordinis Minorum, deceffit e vita circa Annum 1297. Compofuit *Commentarios in univerfa Biblia ex fanctis Patribus*, five *Catenas* nondum editas quod fciam, nifi quod *Catenam auream in quatuor Evangelia*, editam plus fimplici vice fub *Thomæ* Aquinatis nomine, huic Carbonello quidam adfcripfere. Opus integrum lucem nondum vidit, fed octo magnis tomis in Bibliotheca Toletana Fratrum Minorum affervatur. Vide Waddingi Annales ad An. 1297. & Bibliothecam p. 295. Oudinum Tom. III. p. 580.

Joannes de Cardalhaco ex Archiepifc. ab An. 1360. Bracarenfi Tolofanus ab Anno 1378. ad 1390. de quo accurate Baluzius ad Papas Avenionenfes Tom. I. pag. 1323. feq. & ex eo Oudinus T. III. pag. 1079. ubi etiam de legationibus ejus & de Codice *Orationum* needum edito.

Henricus Caretus five de *Carreto*, aliis de *Caleto*, Ordinis Minor. Epifcopus ab An. 1300. Lucanus, qua fede excidit cum a Petri Corbarii Anti-Papæ & Ludovici Bavari partibus adverfum fe ftetiffet. Ejus *Logica & Modus atque refolutio S. Scripturæ in Ezechielem Prophetam* An. 1316. dicata Joanni XXII. MSta in Bibliotheca Colbertina. Vide Oudinum Tom. III. pag. 806. * Synodi Lucenfis ab eodem celebratæ conftitutiones ex membranaceo Lucenfi codice ego vulgavi in meo Conciliorum fupplemento Tom. IV. pag. 307.

Ægidius Carlerius, qui Ann. 1414. Bafileenfi Concilio interfuit, Decanus ab Anno 1431. ad 1472. Cameracenfis, fcripfit *Confultationes Cafuum* fportam fportulamque Bruxell. 1478. fol. & alia quæ in MS. Collegii Navarrici, Collegii Parif. exftant, atque recenfentur a Launojo in hiftoria Regii Navarræ Gymnafii p. 581. feq. (& Tom. IV. Opp. edit.

edit. Genev. Part. 3. lib. 2. cap. 4.) & apud Oudinum Tom. III. pag. 2552. sq. In memoriam mihi hic vocat *Antonium Carlerium*, longe recentioris licet ætatis nec scriptis nobilis, cui idem Launojus epitaphium posuit libro septimo Epist. 2. pag. 623. non indignum quod & hoc loco legatur:

Sta viator & vide.

Hic jacet Antonius Carlerius, Lauduni in Belgica secunda, honestis ac religiosis parentibus natus; Facultatis Theologiæ Parisiensis Baccalaureus: Basilicæ sanctæ Mariæ Canonicus, & Ecclesiolæ beati Martini ad eandem Basilicam Curio; innocentissimæ & actuosissimæ juxta vitæ: Duobus his plusquam par titulis, si tamen alter ob plebis reditusque paucitatem id nominis meretur: absolutum Christianæ humilitatis exemplar; vir simplicitatis eminentissimæ, incomparabilis modestiæ, cum in arduis fere nihil sibi sumeret, permulta si voluisset, diuturni usus magisterio, & acquisitæ scientiæ jure sibi sumpturus: In tantum frugi, ut quotidianus & domesticus victus non multum abesset a jejunio præ ciborum parcitate: Assiduus & indefessus catechistes, cum publice tum privatim: Sermocinatus vulgariter nec ulli nec usquam fuit fastidio, auribus & animis in dies audiebatur pronioribus. Hierarchicum deperiit ordinem, obedientiam & veteris disciplinæ instaurationem: Contentus nusquam magis visus, aut hilarior, quam cum varia Episcopi pro negotiis piis mandata identidem perficeret seu in urbe, seu in pagis: Inimicarum charitatis litium fugitans; exortarum inter privatos rixarum pacificator humanissimus; ad captivorum, rei capitalis damnatorum, miserorum & oppressorum quorumlibet consolationem paratissimus; advolabat, non currebat; ubique locorum acceptissimus, ac propter ingenuos mores ne malis quidem invisus aut molestus habitus. Omnibus præsto fuit, quibus potuit; divitibus, egenis, qua cognitis, qua incognitis, cæteris in Clero, in Monasteriis, in Nosocomio, in Gerontocomio degentibus: Nulli defuit, si deesse non potuit, in damno positum ducens tempus omne, quod in Dei gloriam, vel in privata publicave Ecclesiæ commoda non insumebat. Eo tandem Divini amoris incensus ardore, ut quod bonum præstare licuit, semper præstiterit, & quod malum, ne fieret, impedire liberum fuit, semper impediret: Et sic omnia factus omnibus, & jamdudum impletis vere Christiani hominis partibus universis, & cælo maturus, ut immortalis illic viveret, hic inter mortales vivere desiit, Anno ætatis suæ LVII. Christi MDCLXIX. pridie Idus Majas.

Carminii liber secundus de Italia laudatur a Macrobio V. 19. Idemque videtur Vossio quem Servius ad Æneid. V. 233. ait *de elocutionibus* scripsisse. Laudatur ab eodem Servio ad Æneid. VI. 638. 862. VIII. 406.

Carolus Bovillus, Gallus, ex Samarobrina Veromanduorum metropoli, quam ipse in Epistola ad Badium pag. 52. seq. describit. Canonicus Noviodunensis clarus An. 1500. ac deinceps: varia scripsit quæ studium ingeniumque ejus atque *ecstases* interdum etiam, ut vocat Naudæus (*a*) *profundiorum meditationum* testantur. Parisiis 1503. quidem lucem vidit *Metaphysicum introductorium*, & cum Jacobi Fabri, quem alibi Præceptorem suum appellat, introductione in Arithmeticos Boethii libros (*b*) & Astronomico prodiere Bovilli *Geometricæ introductionis* libri VI. & libelli *de circuli quadratura*, *De cubicatione sphæræ*, & *introductio in Perspectivam*, quæ exstat etiam in appendice Margaritæ Philosophicæ cum *epitome rerum Geometricarum* ex Bovilli introductione per Joannem Cæsarium. Basil. 1535. 4. Introductio Geometrica etiam Paris. 1587. 8. & Gallice 1514. 4. In ejusdem operibus apud Henricum Stephanum avum editis Paris. 1510. fol. exstant:

1. Li-

(*a*) Naudæus Apologia pro Magis pag. 521.
(*b*) Vide Maittairium Tom. II. annal. typograph. pag. 216. 255.

1. Liber *de intellectu* Angelico & Humano, & utriusque speculari natura & illustratione a Deo, ita ut hominis intellectus, sensu posterior, Lunam, Angelicus prior sensu, Solem referat: & intellectus sit unitas memoriæ, memoria vero unitas intellectus. Ad Franciscum Hallevvin, Pontificem Ambianorum. pag. 3.

2. Liber *de sensilibus* ad Carolum de Genlis, Præsulem Noviodunensem. pag. 22. ubi de cognitivis animæ *viribus* sive *potentiis*, tactu, gustu, olfactu, visu, auditu, imaginatione, ratione, intellectu ac mente, nec non de *objectis* ejusdem, loco, sapore, odore, colore, sono, corpore, anima, Angelo & Deo. In hoc libro pag. 25. b. & 48. Orbem Solis verum esse Mundi medium disputat, & Terram ac Firmamentum in extremis versari. Tractat etiam pag. 36. seq. de somno duplici, interiore & exteriore. Sed cum Mundum vult esse animal, pag. 41. b. mira ejus est philosophandi ratio, cum in Sole & Planetis *sensus*, in Stellis *imaginationem* hujus animalis contendit consistere. Animæ substantiam unitrinam, tribus circumvallatam orbibus, proprio intellectuali, corporeo & Mundano, indeque trinam vitam hominis contemplativam, activam, factivam. Sine sensuum præsidio nullam posse hominem ab homine neque sensibilium neque intelligibilium adipisci disciplinam. pag. 54.

3. Liber *de Nihilo* ad Jacobum Vitriacum, Cancellarium Borbonium. pag. 63. in quo inter alia, quod Materia est Entis & Nihili medium, & ad Deum omnia nihil sunt, nec ipse creatione omnium est immutatus. Concludit denique de Theologia affirmativa differens, verissimam & summam Theologiam esse doctam ignorantiam: (quod citra Divini Verbi Lumen subtilissimus quisque libenter est confessus.) Hic Bovilli liber recusus exstat cum Martini Schoockii tractatione Philosophica, & Jo. Passeratii carmine de nihilo, cum ejusdem Schoockii notis Groningæ 1661. 8. Hunc miror non addidisse *hecatodiam* sive versus elegiacos centum, (disticha (a) quinquaginta) quæ de eodem argumento Bovillus pag. 75. b. ad calcem libri subjecit, dicavitque Nicolao Grambusio S. Theologiæ Professori.

4. Commentarius in *Jacobi Fabri*, Stapulensis introductionem *Artis Oppositorum*, sive *Logodædalia* ad Franciscum Mellodunensem, delectum Præsulem Atrebatensem. pag. 77.

5. *De generatione* ad Ludovicum Borbonium, Antistitem ac Ducem Laodunensem. pag. 97. ubi inter alia disputat materiam totam simul esse creatam & totam simul elementatam. Etiam huic libro *hemihecatodiam*, hoc est versus hexametros quinquaginta de eodem argumento subjecit.

6. *De sapiente*, sive de præstantiore gradu hominum qui non tantum sunt, ut terra, vivunt ut aqua, sentiunt ut aer, sed etiam intelligunt ut ignis, veraque bona sectantur pag. 117. ad Gvilelmum Briconetum Præsulem Lodovensem. De immortalitate animi, & futura corporis instauratione cum dixisset pag. 124. Sapientis mentem immortalitate plenam concludit quasi juge esse Convivium, speculum Universi pag. 132. b. Bene autem est quod melioribus argumentis edocemur de SS. in Deo Trinitate quam ex signis illis sensibilibus quæ congerit Bovillus pag. 134. seq. & quod pag. 131. b. omnem cognitionem disputat aliquo modo Trinitatem esse, Deum fontem Lucis, Angelum primum Lucis speculum pag. 140. hominem per angelicum transparentiam pag. 141. b. Sol purus ac sine specie intellectum Angelicum, Luna maculosa humanum refert p. 143. secundam & ultimam Dei imaginem.

7. *De numeris* sive de proprietatibus ac mysteriis duodecim numerorum pag. 148. b. ad Germanum Ganajensem, Præsulem Cadurcensem. Sunt in his, sicut & in Epistolis Bovilli, quædam non ablu-

(a) Non centum, ut Hendreichius.

ludentia ab argutationibus Pythagoricorum, qualia apud Nicomachum & in Jamblichi Theologumenis Arithmeticæ, Meursiumque & Petrum Bungum: Sed & in Jodoci Clicthtovei opusculo de mystica numerorum significatione, Parisiis 1514. 4. Plane autem ludit operam Bovillus, quando pag. 162. b. seq. mirificis argumentis multus in eo est, ut numerum senarium atque inde 666. ex Apocalypſ. XIII. 18. numerum hominis esse doceat, uti septenarium, numerum Divinitatis. Epist. 1.

8. *Epistolæ XX.* Bovilli & aliorum ad Bovillum, V. Germani de Ganay, IX. Francisci Ximenes, Cardinalis, XIII. XIV. Nicolai Horii, XVII. Jacobi Fabri, Stapulensis, & XIX. Alani Varenii. In tertia ad Germanum de Steganographia Trithemii ita sinistre judicat, (*a*) ut Magum non dubitet fuisse Trithemium & nulla parte Philosophiæ insignem, cum bonus Trithemius maximas laudes Bovillo non inviderit, & a Magiæ crimine libenter absolvant qui Trithemium ejusque Steganographiam noverunt. Epistola X. Ximenio gratulatus victoriam Oranensem, narrat Sophim Regem Persarum baptizatum & sub Christi militaturum vexillis, & Epistola XII. de Nicolao de Saxo, eremita Helvetio, sine omni cibo ac potu vixisse duos & viginti annos, cujus visionem ex Bovillo repetit etiam Joannes Wolfius Tom. II. lection. memorabil. pag. 19. Epistola XV. de Veneto quodam pio viro hymnos perdulces canente ex tempore, qui Romæ vilibus opertus fracellis Romæ Verbum Dei publice extulit ac prædicavit, testatus damnandos omnes, qui non egerint pœnitentiam. Epistola XVIII. pro animæ incorruptibilitate, quam Epistol. XX. ita describit, ut Deum statuat fontem animarum, a quo in corpora mittantur, atque a corpore separatæ iterum in Deum refluant, donec olim sociatæ denuo corporibus suis æterna sponsatione jungantur.

(*a*) Eandem Epistolam dedit Mich. Maittaire T. II. annal. typograph. p. 210.

9. *De perfectis numeris* ad Jacobum Fabrum, Stapulensem pag. 172.

10. *De Mathematicis*, sive *Geometricis rosis*, eidem medio circulo plures alios secantes circumscribentibus p. 180. ad Jodocum Clichtoveum, quem alibi Præceptorem suum appellat.

11. *De Mathematicis Corporibus*, ad Petrum de Gorris, Medicinæ Doctorem, pag. 185.

12. *De Mathematicis Supplementis*, sive variis Problematibus Geometricis ad Remundum Bucherium Jurisperitum pag. 192. b. 198.

Præterea Lugduni 1531. 8. prodiere: 1. Commentarius in Psalm. CXLVII. *Lauda Hierusalem Dominum*. 2. in Psalm. CXVI. *Laudate Dominum omnes gentes*. 3. *de concertatione & arca peccati*. (*b*) & 4. *de septem vitiis humanis*.

Parisiis apud Badium Ascensium 1511. 1514. 4. 1. *in primordiale Evangelii Johannis* Commentarius per propositiones XXX. quarum ultima, *plenum Gratiæ & Veritatis*. 2. *Vita Ramundi Lullii*, Eremitæ. 3. *Epistolæ* (aliæ a superioribus) XLIII. ad diversos, in quibus etiam illud pag. 62. & 63. repetitur de Nicolao de Saxo, *per annos duos & viginti incibato & nullo intus liquore suffuso*. Johannis Labinii quædam Epistolæ ad Bovillum leguntur pag. 74. 75. b. 73. b. De colorum ordine in cauda pavonis, elementa quatuor referentium, jucunda sunt, quæ differit Bovillus pag. LXXX.

Samarobrinæ An. 1520. *Supputatio septem ætatum Mundi*, sive *Chronicon breve*.

Parisiis 1521. *Responsiones ad IX. quæsita Nicolai Paxii* Balearici, sive Majoricensis.

Commentarius in *Orationem Dominicam*.

Dialogi, 1. *de animæ immortalitate*, 2. 3. *de resurrectione*, & 4. *de Mundi excidio*. Parisiis 1551. 4.

Quæstionum Theologicarum Libri VII. cen-

(*b*) Vide Hendreichium pag. 682. pandect. Brandeburg.

centenis singuli quæstionibus. Parisiis 1513. fol. Liber 1. de Deo. 2. de creatione Angelorum. 3. de creatione matteriæ & universi. 4. de voluptatis paradiso & exilio protoplastorum. 5. de Diluvio, regnis Mundi & humanæ mentis notionibus atque habitibus. 6. de veteri Testamento ab Abraham ad Christum & de Hebræorum statu. 7. de Verbi incarnatione, Christi in terris conversatione & utriusque Testamenti Concordia. His subjiciuntur *Dialogi duo de S. Trinitate*, Christiani cum Judæo *Boneto de Latis*, *Medico*, ad eximium Philosophum, Jacobum Fabrum, rectarum litterarum decus. Et Liber *de Divinis Prædicamentis*, sive: Quid sit Deus; quantus, qualis, cujus Deus sit; quid agat, quid patiatur, ubi, quando sit & quis ejus situs habitusque?

De raptu Pauli, quæ tractatio auctior recusa 1531. 8. cum dissertatione *de Prophetica visione*, (quam solam numo aureo emtam Parisiis scribit Simlerus) nec non 1589. 8. additis *de Voto*, *de libero arbitrio*, & *de differentia Orationis*, quæ tria etiam prodierant 1529. 8. De postremo hoc argumento itidem Epistolæ duæ postremæ inter editas a Badio, & liber Parisiis excusus apud Robertum Stephanum 1533. 8. *de differentia vulgarium linguarum & Gallici sermonis varietate*, ex nationibus diversis, quæ per Gallias transiere, vel in ea resederunt. Quæ voces apud Gallos sint factitiæ vel barbaræ, quæ item origine illis familiares, & de allucinatione Gallicanorum nominum &c. Conferenda etiam quæ ad Bovilli tabulas vocum Gallicanarum notavit Wolfgangus Hungarus. Argentorat. 1583. 8.

Theologicarum Conclusionum libri X. Parisiis 1504. 1513. 4. Venetiis 1515. fol.

Physicorum elementorum libri decem, quorum singulorum capita decem singula sunt digesta decem propositionibus, Parisiis 1510. fol.

Libellus *de constitutione & utilitate artium humanarum*. Parif. 4.

Proverbia & sententiæ cum Gallica versione & Latino Commentario. Parif. 1531. 1557. 1587. 8.

Antequam Bovillum relinquam, juvat ejus Epistolam apponere, qua mihi videtur quæstionem nostro tempore præclaris ingeniis agitatam non absurde illustrare.

Carolus *Bovillus* Philippo *Noserio* Doctori Theologo S.

Oborta quadam die inter nos de creatione Mundi disceptatione, dicebas quamplurimos in eam opinionem confluxisse, quæ Deum ab æterno potuisse omnium creationem absolvisse testatur. Ego vero haud omnino huic assertioni adversatus, subjunxi Deum ab æterno secundum adjacentiam quidem potestatis, (a) *non tamen secundum ipsius operis executionem potuisse creare universa. Secundum adjacentiam potestatis dico, quia Deus est æterna omnium creaturarum potestas, qui semper & ab æterno id potuit, quod postea actu complevit. Secundum executionem vero operis, intelligo Deum nequaquam potuisse ab æterno perfecisse universa, haud propter ipsius Dei naturalem quandam impotentiam, & infirmitatem, sed satius ob creaturarum alteritatem, & earum ab sui Creatoris consubstantialitate substantialive unitate prolapsionem, quod multis causis ostendemus.* Prima: *Æternitas cum infinitate substantiæ convertitur: sunt enim ambæ æquales, & soli Divinitati propriæ. Quapropter Creaturam æternitate metiri, hoc est dicere, illam potuisse ab æterno subsistere, est & illius substantiam statuere immensam. Qui enim Creatoris & Creaturæ durationes & permanentias æquaverit, debet & amborum exæquare substantias.* Secunda: *Idem est, potuisse ab æterno aliquam esse creatam substantiam, ei quod est posse extra Divinam substantiam esse aliam substantiam actu immensam. Si igitur haud potest Deus aliquod extra se immensum: neque is potest extra se substantiam creare æternam.*

V u Ter-

(a) Confer Origenem 2. περὶ ἀρχῶν cap. 2. pag. 758. & Maimonidis Doctorem dubitantium lib. 2. cap. 25.

Tertia: *Cum duplex sit Divina operatio, quædam quidem naturalis & consubstantialis, alia vero inconsubstantialis & voluntaria: illam solam æternitate, istam vero tempore aut ævo volumus esse metiendam. Divinus enim arcanus & interior processus, æternus: exterior vero, temporarius aut æviternus.* Quarta: *Implicat contradictionem, creaturam esse ab æterno, & eam esse creaturam. Nam Creatura, ut hujusmodi, est opus & opificium Creatoris, divisum & separatum ab ipsius Creatoris substantia: & nequaquam ex illa, sed ex nihilo & non ente ab eo productum. Atqui omne opus cum a mente prodeat sui Opificis, debet ipsius Opificis Mens & voluntaria operis causa, ipso suo opere, tam substantia quam duratione esse eminentior ac prior: quemadmodum humanam mentem, cunctarum suarum notionum opificem, dicimus natura & duratione cunctis suis notionibus esse priorem, & aliquamdiu subsistere inanem & vacuam, postea vero eandem, suapte industria, variis speciebus propria replere & exornare scrinia. Sic & Divina Mens dicenda est aliquamdiu, ut ab æterno & toto primo ævo substitisse sola, tanquam exteriore creaturarum opere inanis & vacue: quæ demum ultro omnia parturivit. Et sicut qui dixerit aliquam notionem ac speciem inesse humanæ menti a natura, negat illam esse humanæ mentis opificium: ita & qui senserit aliquam Creaturam aut esse, aut potuisse fieri ab æterno, negat eandem Creaturam, esse Divinæ Mentis opus.* (*a*) Quinta: *Cum hæc tria ad invicem convertantur, æternitas, immensitas & substantiæ identitas: necesse est, ut si Creatura potuit ab æterno subsistere, hæc & immensa sit, & Auctori suo consubstantialis. At vero esse consubstantiale, est penitus a Creatura alienum, utpote, quod proprium est, duntaxat arcanorum Dei partuum, ut Filii & Spiritus Sancti.* Sexta: *Creaturam potuisse ab æterno subsistere, mysticum Divinæ Trinitatis numerum scindit ac divellit. Arguit insuper, Deum esse imperfectum, tanquam qui æterna alicujus exterioris substantiæ præsentia indiguit, non habens intra semetipsum circa quod æterne ageret. Qui igitur voluerit Deum aut esse perfectum, nullius exterioris substantiæ indigum, aut Deum a Deo cadere non posse: necesse est, ut Creaturam non potuisse ab æterno subsistere fateatur. Ob eas itaque, quas adduximus, causas liquet, nullam Creaturam posse in æternitate locum habere. Vale. Ex Carolopontano vico, secunda die Aprilis A. MDXIII.* * Nescio quid hoc sit operis *Geometricæ introductionis* libri VI. excusi Parisiis an. 1503. In Bibliotheca collegii mei extat: *Caroli Bovillii Samarobrini Geometricum opus duobus libris comprehensum*, editumque Lutetiæ An. 1557. cui præmittitur ejusdem Bovillii præfatio signata Noviodunî idibus Februarii An. 1552. Quam multum hæc a designato hic libro distant.

Carolus Magnus, Pipini, qui *brevis* a statura vocabatur, filius, nepos *Caroli Martelli*, non tam propter staturam corporis, (*b*) quam propter virtutis & rerum gestarum excellentiam *Magni* (*c*) meritus cognomen, Patri ex Majore domus, post exauctoratum A. 752. Childericum Regi Francorum, successit A. 768. relicta fratri *Carolomanno* parte altera regni, cui patruus *Carolomannus* præfuerat, donec defuncto post biennium fratre etiam illam obtinuit, ac deinde Anno 800. a Leone III. Pontifice Romæ coronatus est Imperator, isque & Augusti nomen accepit: rebus vero humanis valedixit An. 814.

(*a*) Vide Lactantium lib. 7. cap. 2. Isaacus Barrovv Tom. IV. Operum pag. 24.

Divina Virtus aut senior foret
Æternitatis fontibus ipsius,
Aut conferetur prolis ætas
Dantis eam senio Parentis.
Creatus Orbis filius est Nihil,
Est ante prolis mater originem,
Æternitas est ante nullum,
Ergo vetens habeatur Orbis.

(*b*) *Septem suorum pedum proceritatem ejus constat habuisse mensuram.* Eginhardus in vita cap. 22. ubi conferenda quæ præclarus Schminkius annotavit.

(*c*) Carolum Calvum quoque & Carolum Crassum *Magni* cognomento, velut hereditario, usos fuisse probant ad Eginhardum Goldastus & Besselius.

814. Imperii 14. regni 46. ætatis 72. Quæ prudenter domi ac pie, quæ fortiter magna gesserit adversus Longobardos in Italia, quorum regnum A. 774. delevit, adversus Saracenos in Hispania: tum in Hunnavares, Saxones, & eorum ducem fortissimum Witekindum, quem ad Christi sacra adduxit, in Slavos etiam aliasque Gentes, præstat silere quam pauca dicere: non minus de singulari ejus ac felici studio colendæ, suadendæ & amplificandæ Christianæ Religionis, unde Sanctis post mortem adscriptus est A. 1166. Ecclesiarum condendarum, scholarum instituendarum, Legum saluberrimarum auctor nobilis ac vindex: litterarum quoque instaurator, ipse earum minime imperitus, & linguæ patriæ excolendæ magnus suasor atque exemplum. *Erat eloquentia copiosus* (*a*) *& exuberans, poteratque quicquid vellet apertissime exprimere. Nec patrio tantum sermone contentus, sed & peregrinis linguis ediscendis operam impendit: in quibus Latinam ita didicit, ut æque illa ac patria lingua orare sit solitus: Græcam vero melius intelligere quam pronunciare poterat. Adeo quidem facundus erat, ut etiam didascali munus subiisse appareret. Artes liberales studiosissime coluit, earumque doctores plurimum veneratus, magnis afficiebat honoribus. In discenda Grammatica* Petrum Pisanum *diaconum senem audivit, in cæteris disciplinis* Albinum *cognomento* Alcvinum *item Diaconum de Britannia, Saxonici generis hominem, virum undecunque doctissimum, præceptorem habuit: apud quem & Rhetoricæ & Dialecticæ, præcipue tamen Astronomiæ ediscendæ plurimum & temporis & laboris impendit. Discebat & artem computandi, & intentione sagaci syderum cursum curiosissime rimabatur. Tentabat & scribere,* (*b*) *tabulasque & codicillos ad hoc in lectulo sub cervicalibus circumferre solebat, ut cum vacuum tempus esset, manum effigiandis litteris assuefaceret. Sed parum prospere successit labor præposterus, ac sero inchoatus.* Idem Eginhardus: (*c*) *Inter cœnandum aut aliquod acroama, aut lectorem audiebat. Legebantur ei historiæ & antiquorum res gestæ. Delectabatur & libris S. Augustini, præcipue iis, qui de Civitate Dei prætitulati sunt.* Et alio loco: (*d*) *Legendi atque psallendi disciplinam diligentissime emendavit, erat enim utriusque admodum eruditus, quamquam ipse nec publice legeret, nec nisi submisse & in commune cantaret.* Et cap. 29. *Post susceptum imperiale nomen cum adverteret multa legibus populi sui deesse (nam Franci duas habent* leges, *plurimis in locis valde diversas) cogitavit quæ deerant addere, & discrepantia unire, prava quoque ac perperam prolata corrigere. Sed in iis nihil aliud ab eo factum est, quam quod* pauca capitula *& ea imperfecta legibus ad-*

di-

(*a*) Idem Eginbardus cap. 25.

(*b*) Incredibile videtur omnino scribendi imperitum fuisse Carolum, nisi quis velit apud Eginhardum cap. 29. *antiquissima carmina, quibus veterum Regum actus & bella canebantur, scripsit & memoriæ mandavit*; verbum *scripsit* interpretari *scribi fecit*. Sed non perinde facile est eludere locum Concilii apud S. Macram A. 881. habiti, apud Sirmondum Tom. III. Concil. Galliæ pag. 514. *Sicut quidam nostrum ab illis audivit, qui interfuerunt, qui regnum Francorum nobiliter ampliavit, & per annos XLVI. feliciter rexit, & sapientia tam in sanctis Scripturis quam & in legibus Ecclesiasticis & humanis reges Francorum præcessit, nullo unquam tempore sine tribus de sapientioribus & eminentioribus Consiliariis suis esse patiebatur, sed vicissim per successiones, ut ei possibile foret, secum habebat, & ad capitium lecti sui tabulas cum graphio habebat. & quæ sive in die, sive in nocte de utilitate sanctæ Ecclesiæ, & de profectu ac soliditate regni meditabatur, in eisdem tabulis adnotabat, & cum eisdem Consiliariis, quos secum habebat: & quando ad placitum suum veniebat, omnia subtiliter tractata plenitudini Consiliariorum suorum monstrabat, & communi consilio illa ad effectum perducere procurabat.* Libenter autem fateor, cum virorum doctorum hariolationes super hoc Eginhardi loco considero, non esse in illis, quæ exacte mihi satisfaciat, quibus scribere, vel *pingere* est, quæ Baudelotii est sententia, ut Græcis γράφειν, vel, ut eum Lambecio Clarissimus Schminckius, *Calligraphiæ dare operam*, vel, ut Joannes Joachimus Frantzius malebat, *siderum cursum describere*, de quo proxime scilicet Eginhardus erat locutus: vel Græce scribere, ut Albericus in Chronico p. 124. vel denique Operibus scribendis ire per ora virum, quod novissime celeberrimo Heumanno in mentem venit.

(*c*) Eginh. cap. 24.

(*d*) id. cap. 26.

didit. *Omnium tamen* nationum quæ sub ejus ditione erant, jura *quæ scripta non erant*, *describere*, *ac litteris mandari fecit*. *Item* barbara & antiquissima carmina, *quibus* veterum regum actus & bella *canebantur*, *scripsit*, *memoriæque mandavit*. *Inchoavit & Grammaticam* patrii sermonis. Mensibus *etiam juxta patriam linguam nomina imposuit*, *cum ante id tempus apud Francos partim Latinis*, *partim Barbaris nominibus appellarentur*. *Item* ventos *duodecim nominibus propriis insignivit* &c.

I. Scripta Carolina.

Caroli M. *Constitutiones præcipuæ tam Ecclesiasticæ*, *quam Politicæ* a *Lothario* ejus nepote in epitomen redactæ & ex MSto Codice Cœnobii Tegherns eensis in Bavaria, evulgatæ Caroloque Quinto Imperatori & Ferdinando Cæsari inscriptæ ac notis illustratæ a *Vito Amerbachio*. Ingolstadii 1545. 8. & cum ejusdem Amerbachii notis, ad calcem Epistolarum *Hincmari* Rhemensis, quibus *Theodulfi* Aurel. Epistolam ad Presbyteros parochiæ Aurel. & *Vitam S. Wigherchti* Abbatis Friteslariensis, & *S. Hildegardem* Abbatissam de vita B. Roberti Confessoris e Lotharingiæ Principibus oriundi, & quandam Bingionum Ducis addidit *Joannes Busæus*, Noviomagus Soc. Jes. Moguntiæ 1602. 4.

Caroli M. & Ludovici Pii Capitula, sive Leges Ecclesiasticæ & Civiles ab *Ansegiso* (*a*) Abbate & *Benedicto* Levita collectæ libris VII. adjectis etiam aliis eorundem Regum & Caroli Calvi Capitulis ex Bibliotheca *Pithœana*, Parisiis 1588. 8. & ex auctiore editione 1603. atque iterum 1620. 1640. 8. In Præfatione testantur Pithœi fratres eadem hæc Capitula ante XL. annos edere instituisse *Johannem Tilium*, *virum magno judicio præditum ac rerum Francicarum scientissimum*, sed post ejus obitum pauca tantum folia in aliorum manus devenisse, quibus & prudentissimos ac diligentissimos viros, qui Romæ Gratiani collectioni recognoscendæ recensendæque præfuerunt, libenter usos constiterit. Libri illi septem ex Pithœana editione repetiti in *Friderici Lindebrogii* Codice Legum antiquarum, Francofurti 1613. fol.

Locupletissima Constitutionum Caroli Magni collectio digesta atque illustrata a *Stephano Baluzio* in Capitularibus Regum Francorum, Parisiis 1677. fol. ubi Ansegisi quoque Tom. I. pag. 697. Quæ singula in illo opere præterea exhibeantur, ea ordine exposita sunt Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 86. & pag. 493. seqq. Uberrimam autem & accuratam notitiam Diplomatum, Constitutionum, Conciliorum, Donationum, Epistolarum, chartarum & Documentorum, ad historiam Caroli M. facientium ordine descripta temporis, ab Anno 769. ad 814. indicatis auctorum locis, ubi singula reperiantur, Lector reperiet ad calcem Tomi secundi historiæ Imperii Germanici Germanicorumque Imperatorum, quam patria lingua, apparatu, delectu & industria incredibili concinnavit vir illustris *Henricus de Bunau*, Lips. 1732. 4. pag. 873. 930.

Caroli M. Epistola, qua *Offæ* Merciorum Regi mittit decreta Synodi Nicænæ secundæ, apud Speelmannum Tomo primo Concil. Britannic. pag. 305. seq.

Epistola *ad Elipandum & cæteros Episcopos Hispaniæ*, aliaque in *Francofordiensi* Synodo An. 794. in Tomis Conciliorum, & apud Sirmondum, qui plura etiam exhibet, in Conciliis Galliæ Tomo II. pag. 161. 192. seqq. & Agvirrium Concil. Hispan. Tomo III. pag. 110. &c. nec non in Goldasti Imperialibus decretis de cultu Imaginum, Francofurti 1608. 8. pag. 61.

Capitulare de *Imaginibus* non frangendis nec adorandis, sed ornamenti & memoriæ causa habendis, in eadem Francofurtensi Synodo, auspiciis Caroli,

(*a*) De hoc supra pag. 111. Hujus quatuor libros Parisiis 1550. impressos laudat Flacius pag. 120. Catalogi testium Veritatis, excusi A. 1556. 8.

li, Romam missum & distinctum in *libros quatuor* hoc titulo: *Opus illustrissimi & excellentissimi seu spectabilis Viri, Caroli, nutu Dei, Regis Francorum, Gallias, Germaniam, Italiamque, sive harum finitimas Provincias Domino opitulante regentis: Contra Synodum* (Nicænam II.) *quæ in partibus Græciæ* (An. 787.) *pro adorandis imaginibus stolide sive arroganter gesta est*. De hoc opere ita Georgius Cassander Epistola ad Joannem Molinæum data, A. 1560. pag. 1103. Operum: *Quatuor illos libros adversus Synodum Græcorum de adorandis imaginibus Nicææ habitam* insignes *appellavi, primum quod Illustrissimi Regis Caroli nomine & auctoritate, assentiente universa Synodo, cui & Legati Romani Pontificis intererant, conscripti & editi sint. Deinde quod videam eos libellos in pretio & honore semper habitos fuisse; asservatur enim hoc volumen Caroli Romæ in Bibliotheca Vaticana penitiore, ubi non nisi insignes & eximii libri reponi solent. Vidi & alterum in Galliis apud quendam eruditum virum, modo Episcopum, ex Bibliotheca quadam illustri scriptum, serico villato & aureis umbilicis exornatum. Meminerunt ejus apud veteres, qui de Concilio Francofordiensi scripserunt, & Hincmarus Archiepiscopus Remensis, vir rerum Ecclesiasticarum peritissimus & studiosissimus, & proxime superiore ætate Nicolaus de Cusa ex auctoritate ejusdem Hincmari: Nostra vero ætate Augustinus Steuchus, Eugubinus Episcopus, Bibliothecarius Pontificis, qui auctoritate ejus libri ad confirmandam suam de Romani Pontificis potestate sententiam ex VI. quodam capite ejusdem libri adducit, asserens librum eum vetustissimum litteris Longobardicis scriptum in Bibliotheca Vaticana servari, non credenti videndi potestatem futuram. Breviter, citatum honorifice hoc volumen & laudatum lego, damnatum, reprehensum, imo vel notatum non lego. Quod si quis Carolum Imperatorem contemnat, certe talis a scriptoribus ejus ætatis habitus non est; & quod illi peritiæ rerum sacrarum defuit, id assidua consuetudine doctissimorum virorum supplevit, in quibus facile princeps fuit* Alcuinus, *ab aliquibus* Albinus *dictus, cujus non pauca religiosissime & catholicissime scripta leguntur, cujus præcipue opera hos libros conscriptos ut credam, facile adducor, cum & ille rerum sacrarum peritissimus fuerit, & Carolo familiarissimus, & stylus satis congruat; imo integrum quoddam caput in hos libros totidem fere verbis in commentariis in Johannem ejusdem Alcuini positum deprehendi, ut prorsus Alcuini esse videatur; quod tamen Carolus, sententiam totius Synodi Francofordianæ sequutus, pro zelo suæ fidei suo nomine conscribi & evulgari voluerit. Illud certe constat, Synodum illam Græcorum Nicææ iterum habitam in celebri illa Synodo Francofordiensi rejectam fuisse, qua parte statuebat imagines Sanctorum adorandas, omnesque, Gallicanas præcipue Ecclesias in eadem sententia fuisse, ut indiscretam illam imaginum adorationem, quam Græci exigere videbantur, improbaverint*. Conferenda quæ de iisdem Carolinis libris Cassander in Consultatione, capite de imaginibus & simulacris pag. 977. Operum. Ex Gallico Codice primus hos libros vulgavit *Johannes Tilius*, Briocensis postea, & 1567. Meldensis Episcopus sub *Eliæ Philyræ* (*a*) nomine volens delitescere, Parisiis 1549. forma minima. Itaque Flacius pag. 115. seq. narrans se illos legisse in decimo sexto vulgatos alicubi in Galliis, editionem hanc Tilianam respicit: quando autem An. 1556. scripsit *nunc recusos in Germania*, notat alteram factam Coloniæ A. 1555. (*b*) Ab eo tempore *Goldastus* novam illorum editionem curavit in sylloge Imperialium decretorum de cultu imaginum, Francofurti 1608. 8. de quo

(*a*) *Elias* Joannem, *Philyra* Tiliam non obscure signat. Confer Bælii Lexicon in *Tillet* nota B. C. Johannis Vogtii dissertationem cum Theodori Hasæi notis editam in Bibliotheca Bremensi Tom. VI. pag. 529. & Clarissimi Heumanni prolegomena ad libros Carolinos.

(*b*) idem pag. 26.

quo opere dixi Tomo XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 489. dictum etiam in Casparis Sagittarii τῷ μακαρίτῃ introductione in Histor. Ecclesiast. Tomo I. pag. 1025. Eandem editionem novo *Philippi Parei* nomine præfixo etiam præferre Annum 1628. clarissimus Heumannus (*a*) annotavit. Repetiti quoque hi libri sunt in laudati *Goldasti* Constitutionibus Imperialibus Tom. I. pag. 23. post editionem primam Anni 1610. recusis Francofurti 1673. & 1713. fol. nec non in *Petri de la Lande* supplemento Conciliorum Galliæ, Parisiis 1660. fol. in quo etiam obvia acta Conventus Parisiensis A. 824. contra imagines, edita primum a Bongarsio 1596. 8. Goldastoque pag. 623. sed a Conciliorum editoribus & Sirmondo in Conciliis Galliæ prætermissa. Denique laudatus Heumannus nactus editionem ex Tiliana expressam in octava forma, sed loci & anni nota carentem, hosce libros Carolinos nova cura recensuit, doctisque ornatos prolegomenis vulgavit (*b*) Hanoveræ 1731. 8. hoc titulo: *Augusta Concilii Niceni II. censura*. Non audiendos esse, qui fidem horum librorum in dubium vocavere, eruditissimi quique ex ipsa Romana Ecclesia viri fatentur: e quibus Sirmondus T. II. Conciliorum Galliæ pag. 191. *Nunc vero & Synodi* (Francofurtensis) *Canones, librosque Caroli pro legitimis omnes fere agnoscunt*. Adde sis Mabillonii præfationem ad Sec. IV. Actorum Ordinis Benedictini: & quæ D. Joannes Georgius Dorscheus ad Concilium Francofurtense, Christianum Nifanium ostensione Historico-Theolog. de Carolo Magno pag. 85. seq. p. 350. & contra Nicolaum Schaten pag. 805. seq. Nicolai Scatenii Carolum Magnum pag. 190. &c.

Capitulare Caroli Magni A. 800. *de villis*, una cum Epistolis *Leonis III.* ad Carolum, edidit Herm. Conringius Helmstadii 1647. 4. & Tomo V. Operum Conringii junctim nuper excusorum. Ex Conringii editione Baluzius Tomo I. Capitular. pag. 331. & Johannes Georgius Eccardus Franciæ Oriental. Tom. II. pag. 911. De illis Leonis Epistolis Flacius in Catalogo testium pag. 127. seq. editionis primæ.

Volumen Epistolarum XCIX. quas Romani Pontifices, *Gregorius III. Stephanus III. Zacharias I. Paulus I. Stephanus IV. Hadrianus I.* & Anti-Papa *Constantinus* miserunt ad Principes & Reges Francorum *Carolum Martellum*, *Pipinum* & *Carolum* M. auspiciis ipsius Caroli M. in unum corpus digestarum Anno ejus regni XXIII. *Christi* 791. MS. in Bibliotheca Cæsarea, de quo Lambecius Tomo II. pag. 320. ubi operæ pretium esse ait illud novo studio conferri cum Sebastiani Tengnagelii apographo, ex quo illas Epistolas edidit Jacobus Gretserus Ingolstad. 1613. 4. recusas T. VI. Gretseri Operum, & apud du Chesne Tom. III. pag. 701.

Fragmenta quædam Caroli Magni aliorumque, incerti nominis, de veteris Ecclesiæ ritibus ac cærimoniis, a *Wolfgango Lazio* (*c*) Cæsareo Historico eruta a tineis. Antvverpiæ 1560. 8. In hoc Volumine continentur: *Epistola* Caroli M. prolixior *ad Alchoinum*, extrema parte mutila, de cerimoniis Ecclesiasticis, (*d*) quæ incipit: *Pervenit ad nos Epistola missa a religione prudentiæ vestræ*. pag. 1. 105. *Alcuini ad Carolum M.* (illa ipsa, ad quam superiore Epistola Carolus respondit) p. 106. *Versus de Mysterio Missæ*, (sine nomine auctoris, quem *Hildebertum* esse constat) pag. 112. Fragmentum incerti Auctoris de ritibus & cerimoniis Ecclesiæ Romanæ a Nativitate Domini per hyemem pag. 132. *Rabani Mauri* ad Imperatorem Ludovicum Pium de Vir-

(*a*) idem pag. 29. seq.

(*b*) Acta Eruditorum A. 1731. pag. 263. Bibliotheque Germanique Tom. XIV. pag. 215. *Auserlesene Theologische* Bibl. 54. Tom. V. pag. 496.

(*c*) Vide Burchardi Gotthelf Struvii Bibliothecam antiquam Tom. I. A. 1705. p. 479.

(*d*) Hæc Caroli Epistola recusa sæpius in Bibliothecis Patrum.

Virtutibus & Vitiis pag. 190. 306.

Remedii Curiensis Episcopi Canones Alemannici XLIX. ex Pontificiis Epistolis excerpti jussu Caroli M. in Tom. II. Goldasti Alemannicorum pag. 134.

Diploma *de Scholis Ossnabrugensis Ecclesiæ* critice expensum ab A. J. sive Joanne Georgio Eccardo, Helmstadii 1717. 4. Ejusdem censura ejusdem diplomatis 1721. 4.

Præfatio in *Homiliarium* Pauli Diaconi (de quo infra in *Paulus*) Epistola Encyclica *de Baptismo & ejus ritibus* ad Odilbertum, Archiepiscopum Mediolanensem, & alia *de gratia septiformi Spiritus*, editæ a Mabillonio in Analectis, pag. 73. 74. 75. editionis novæ.

Charta divisionis Imperii Caroli Magni, sive *Testamentum*, inter P. Pithœi scriptores XII. coætaneos pag. 283. 288. Francofurti 1594. 8. Adde Nicolaum Hertium in Notitia regni Francorum veteris a prima origine ad excessum Ludovici Pii, inter laudati Hertii opuscula Tom. I. p. 200. Francofurti 1700. 4.

Epistolæ tres Caroli in Alcuini operibus pag. 1611. seq. & una ad Alcuinum *de ratione septuagesimæ*, *sexagesimæ & quinquagesimæ* pag. 1147.

De cura quam gessit in *homiliis* ex celebrioribus Doctoribus ad usus Ecclesiarum per annum seligendis, tradendi locus infra, ubi de *Homiliario*: hic enim titulus operi inscribitur, cui præfixam Epistolam editam jam dixi a Mabillonio, in qua Carolus testatur *libros Veteris ac Novi Testamenti*, qui librariorum imperitia depravati fuerant, cura sua *ad amussim correctos* fuisse, qua in re eum Alcuini usum opera, jam notavi supra pag. 33. Illud vero mirandum, quod ultimo etiam vitæ tempore, post divisas Testamento inter liberos suos regiones, huic studio vacasse refert Theganus inter XII. scriptores P. Pithœi p. 299. *Postquam divisi fuerant, Dominus Imperator nihil aliud cœpit agere, nisi in orationibus & eleemosynis vacare, & libros corrigere. Nam quatuor Evangelia Christi, quæ intitulantur nomine Matthæi, Marci, Lucæ & Johannis, in ultimo ante obitus sui diem cum Græcis & Syris optime correxerat.* Quod vero nonnulli tradiderunt non modo Latinos sacros libros emendari, sed etiam in Francicam, (*a*) sive Teutonicam linguam transferri Carolum curasse, hoc filii ejus Ludovici Pii tempore & auspiciis factum esse referunt alii, quorum sententiæ suffragatur præfatio paraphrasi poeticæ Theotiscæ MS. præfixa, & a du Chesnio, sive Quercetano edita Tom. II. pag. 326. atque inde repetita ab Usserio de sacris vernaculis pag. 112. D. Joanne Friderico Mayero in historia versionis Biblicæ Lutheri pag. 152. & a Johanne Georgio Eccardo ad quaternionem monumentorum veterum pag. 41. Ex illa præfatione constat auctorem paraphraseos a Mundi creatione capto initio, juxta historiæ veritatem quæque excellentiora summatim decerpentem, & interdum quædam, ubi commodum duxit, mystico sensu depingentem, ad finem totius Veteris ac Novi Testamenti interpetando more poetico, satis dulci eloquentia perduxisse, totumque opus per *viteas* (*b*) distinxisse, *quas nos*, inquit, *lectiones vel sententias possumus appellare*. Sicut autem de Cædmone supra pag. 312. notare me memini, eum singulari quodam instinctu Numinis, facultatem poeticam ad sacra decantanda sortitum, ita & *hunc Vatem ferunt dum adhuc artis hujus esset penitus ignarus, in somnis esse admonitum, ut sacræ Legis præcepta ad cantilenam propriæ linguæ congrua modulatione coaptaret.*

Li-

(*a*) Confer Usserium de Scripturis vernaculis pag. 110. seq. D. Kortholtum de variis sacræ Scripturæ editionibus pag. 318. Nisanii Carolum non Papistam p. 122. seq.

(*b*) Papias: *Vitee dictæ quod vinciant: quibus crines innectuntur, fluentesque ligantur capilli.* Perperam editum *vitæ*.

Litaniæ Carolinæ ab eodem Mabillonio vulgatæ Tom. II. Analect. pag. 682. & editionis novæ pag. 170. 171. editoris judicio scriptæ sunt temporibus Caroli Magni & Hadriani I. Pontificis, atque ut Carolus le Cointe Tom. VII. Annalium pag. 308. post Annum Christi 782. & ante 789. Etiam Litanias ad Alcuinum auctorem referebat Georgius Cassander pag. 1121. Operum.

Donationes Caroli M. factæ Pontifici Romano. Vide Carolum le Cointe Tom. VII. Annal. pag. 303. seq. Jacobum Gretserum de Imperatorum, Regum ac Principum Cristianorum in Sedem Apostolicam munificentia pag. 19. seq. Ingolstad. 1610. 4. & Tom. VI. Operum. Aubertum Miræum in Codice donationum piarum, Bruxell. 1624. 4. sed & Fridericum Spanhemium Tom. II. Operum pag. 558. seq. de ficta collatione Imperii a Pontifice in Carolum, quod utique suis ille meritis & opibus *Deo* annuente paraverat. Sicut nec a Græcis ad Francos delatum illud Pontificis munere, probarunt Flacius Basileæ 1566. 8. & contra Bellarminum, Francofurti 1592. 4. Matthæus Dresserus, Goldastus in Politicis Imperialibus pag. 487. D. Kortholtus adversus Timotheum Laubenbergerum, Jenæ 1660. 4. aliique, & novissime Jo. Frid. Pfeffingerus ad Vitriarium Tom. I. pag. 362. seq.

Quæ versu scripta Caroli Magni nomine feruntur, quoniam pauca sunt, junctim hoc loco offerre Lectori volui, qui in illis *Alcuini* alicujus venam fortassis agnoscet, cui Carolus sensus suos metro exponendos commisit.

Ad Papam *Hadrianum I.*
inscripta Codici Latino Psalterii, de quo Lambecius Tom. II. pag. 261.

Hadriano summo Papæ Papæque beato
Rex Carolus salve mando valeque Pater.
Præsul Apostolicæ munus hoc sume Cathedræ,
Vile foris visu, stemma sed intus habens.
Organa Davidico gestat modulantia plectro,
Continet & lyricos suavisonosque modos.
Hæc Tua, Christe, chelys miracula concinit alma,
Qui clavem David, sceptra domumque tenes.
Mystica septeno fuerant hæc trusa sigillo,
Carmina ni Christus panderet ista Deus.
Hoc Vobis ideo munus pie dedo Sacerdos,
Filius ut mentem Patris adire queam.
Ac memorare mei precibus sanctisque piisque
Hoc donum exiguum sæpe tenendo manu.
Et quanquam modico niteat splendore libellus,
Davidis placeat celsa Camœna Tibi.
Rivulus iste meus teneatur flumine vestro,
Floriferumque nemus flosculа nostra petant.
Incolumis vigeas Rector per tempora longa,
Ecclesiamque Dei dogmatis arte regas.

Epitaphium ejusdem *Hadriani*
Papæ, (*a*) defuncti Anno 795.
26. Decembr.

Hic Pater Ecclesiæ, Romæ decus, inclytus Auctor,
Hadrianus requiem Papa beatus habet.
Vir, cui vita Deus, pietas lex, gloria Christus,
Pastor Apostolicus, promptus ad omne bonum.
Nobilis ex magna genitus jam gente parentum,
Sed sacris longe nobilior meritis.
Exornare studens devoto pectore Pastor
Semper ubique suo templa sacrata Deo,
Ecclesias donis, populos & dogmate sancto
Imbuit, & cunctis pandit ad astra viam.

Pau-

(*a*) Lambec. pag. 265. Acta Sanctorum Tom. VII. Junii pag. 109.

Pauperibus largus, nulli pietate secundus,
Et pro plebe sacris pervigil in precibus.
Doctrinis, opibus, muris erexerat arces,
Urbs Caput Orbis honor, inclyta Roma, tuas.
Mors cui nil nocuit, Christi quæ morte perempta est,
Janua sed vitæ mox melioris erat.
Post Patrem lachrymans Carolus hæc carmina scripsi;
Tu mihi dulcis amor; te modo plango Pater.
Tu memor esto mei; sequitur te mens mea semper:
Cum Christo teneas Regna beata Poli.
Te Clerus, Populus magno dilexit amore;
Omnibus unus amor, optime Præsul, eras.
Nomina jungo simul titulis, Charissime, nostra:
Hadrianus, Carolus; Rex ego, tuque Pater.
Quisque legas versus, devoto pectore supplex,
Amborum mitis, dic, miserere Deus.
Hæc tua nunc teneat requies, Charissime, membra;
Cum Sanctis anima gaudeat alma Dei.
Ultima quippe tuas donec tuba clamet in aures,
Principe cum Petro surge videre Deum.
Auditurus eris vocem, scio, Judicis almam:
Intra nunc Domini gaudia magna tui.
Tum memor esto tui nati, Pater optime, posco;
Cum patre, dic, natus pergat & iste meus.
O pete Regna, Pater felix, cœlestia Christi;
Inde tuum precibus auxiliare gregem.
Cum Sol ignicomo rutilus splendescit ab axe,
Laus tua, Sancte Pater, semper in orbe manet.

Ad *Paulum* (*a*) Diaconum.

Parvula Rex Carolus seniori carmina Paulo
Dilecto fratri mittit honore pio.
Quæ rapuit calamus subito dictantis amore
Demandans castæ (*b*) *fer mea verba cito.*
Ad faciem Pauli venerandam perge per urbes,
Per montes, sylvas, flumina, lustra pete.
Casinum montem Benedicti nomine clarum
Pastoris magni præcipuique patris.
Illic quære meum mox per sacra culmina Paulum,
Ille habitat medio sub grege credo Dei.
Inventumque senem devota voce saluta,
Et dic, Rex Carolus mandat Aveto tibi.
Gaudia dicque reor nostræ sibi magna salutis
Gratificam Christi per miserantis opem.
Atque pium patrem rogito tunc semper ubique
Pro nobis preces ut ferat ille sacras.
Nec non nos fratrum precibus commendet honestis,
Sum votis quorum certus adesse Deum.
Quapropter sociis per me mandare salutem
Perpetuæ pacis omnibus his placuit.
Ecce valete simul cuncti juvenesque senesque,
Gratia vos Christi protegat atque regat.

Ad Eundem.

Hinc celer (*c*) *egrediens celeri mea charta volatu*

X x   *Per*

(*a*) Alcuini opera pag. 1720. nam alterum inemendatum p. 1719. omittere præstabat.
(*b*) chartæ.

(*c*) Jo. Baptista Marus notis ad Petrum Diaconum de viris illustribus Casinensibus cap. 8. pag. 169.

Per sylvas, colles, valles quoque præpete cursu
Alma Deo chari Benedicti tecta require,
Est nam certa quies fessis venientibus illuc,
Hic olus hospitibus; piscis, hic panis abundat,
Pax pia, mens humilis, pulchra & concordia Fratrum,
Laus, amor, & cultus Christi simul omnibus horis.
Dic Patri & sociis cunctis, salvete, valete:
Colla mei Pauli gaudendo amplecte benigne,
Dicito multoties, salve Pater optime, salve.

Si Joanni Turpino Cap. XXV. fides, his verbis & similibus Carolus *Rolandum* suum extinctum luxit:

Tu patriam repetis, tristi nos orbe relinquis,
Te tenet aula nitens, nos lacrymosa dies.
Sex qui lustra gerens, octo bonus insuper annos,
Ereptus terræ justus ad astra redis.
Ad Paradisiacas epulas te cive reducto,
Unde gemit Mundus, gaudet honore Polus.

II. Vitæ & de rebus Caroli Magni Scriptores veteres.

Pauli Diaconi Fragmentum de Caroli M. majoribus & liberis apud du Chesne Tom. II. pag. 201. & Freherum, Franc. pag. 177. seq.

Carmen epicum *de origine gentis Carolinæ*, scriptum circa Annum 840. & vulgatum a Thoma Carmelita An. 1644. atque cum notis Joannis Jacobi Chifletii obvium in ejus Operibus Historicis pag. 431. seq. Antvverp. 1650. fol.

Genealogia scripta An. 867. ex Canisii Tomo V. antiquarum lectionum (Tom. II. editionis novæ p. 372.) & apud Chifletium pag. 438.

Eginhardus vitæ scriptor, chronicique, de quibus suo loco: & Joannes Bollandus ad Eginhardum Tomo I. Actorum Sanctorum 28. Januarii pag. 874. aliaque pag. 888. seq. & de Pipino 21. Februar. pag. 250. seqq.

Joannes Turpinus fabulosus scriptor, in Schardio & Reubero obvius, de quo itidem suo loco, & supra in *Calixto II.* pag. 324. Supplementum ex Codice Cæsareo vulgavit Lambecius Tomo II. pag. 334. seq.

Annales *Bertiniani*, de quibus supra pag. 241. *Adelmi* Benedictini, sive *Ademari*, de quibus p. 13. *Metenses* apud du Chesne Tomo III. pag. 262.

Annales *Nazariani* apud Freherum Tom. I. Francici pag. 86. & Andream du Chesne Tom. II. *Hildenesheimenses* apud Leibnitium Tomo I. Brunsvic. pag. 710.

Plures Annales in tertio & in eodem secundo Andreæ du Chesne Tomo, ut *Petaviani* (ex Codice MS. Alex. Petavii) ab Anno 708. ad 800. *Loisellani*, sive *Plebeji* ab Anno 712. ad 814. *Tiliani* ab Anno 708. ad 808. *Pithœani* ab Anno 714. ad 883. (*a*) *Masciacenses* apud Labbeum Tom. II. p. 733. aliique, de quibus Jacobus le Long, Biblioth. Histor. Galliæ pag. 326. seq.

Monachi Sangallensis (*Notkeri*) libri II. post Canisium & Andream du Chesne emendatiores ex Codice Ulrici Obrechti membranaceo edita in Simonis Friderici Hahnii collectione monumentorum Tomo II. pag. 534. seqq.

Ivo Carnotensis apud Freherum in Corpore Francicæ hist. pag. 53.

Annales Francorum ab Anno 776. ad 825. idem pag. 179. 181. Alii ab Anno 726. a. 796. a Labbeo editi Tom. II. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 733. 736.

Gesta Caroli Magni secundum *Alcuinum*, citantur ab *Alberico* Monacho trium fontium pag. 112. qui ipse in rebus Caroli multus est, perinde ut alii Chronicorum scriptores *Regino* Prumiensis, *Ado*, *Sigebertus* Gemblacensis, *Conradus* a *Lichtenau*, *Albertus* Stadensis,

(*a*) De his adde Lambecium Tom. II. p. 354. seq. qui pag. 351. seq. continuationem edidit ad A. 887.

fis, *Marianus* & alii, ſcriptoreſque ſummarum ſpeculorumque Hiſtorialium, *Antoninus* Florentinus, *Vincentius* Bellovacenſis &c.

Annales *Lambeciani* ab Anno 794. ad 803. apud Lambecium Tom. II. pag. 377. 383. Iidem aliis *Fuldenſes*, ſive *Laureſhamenſes* ab An. 714. ad 817. pag. 366. 377.

Icon *Leonis III.* Papæ & Caroli Magni in Actis Sanctorum Tom. II. Junii 12. pag. 582. & de Actis Leonis cum Carolo ante & poſt Coronationem An. 800. pag. 578. ſeqq.

Levini (aliis *Ferii*) *Hilperici*, Monachi Selingeſtadienſis Carmen de Congreſſu Caroli M. & Leonis Papæ verſibus hexametris cum notis Goldaſti. Genev. 1600. 4. adde notas Barthii XLVI. 2. Adverſarior. Primus ediderat Caniſius Tom. VI. Antiquarum Lectionum pag. 519. (Tom. II. editionis novæ Baſnagianæ pag. 474.) Deinde Andreas du Cheſne Tom. II. Scriptorum Francorum pag. 188. & ſub *Alcuini* nomine in Operibus Alcuini pag. 1747. Incipit: *Rurſus in ambiguos gravis admonet ancora colles*.

Vita Caroli M. maximam partem repetita *ex Annalibus*, quos *plebejo* & ruſtico ſermone ſcriptos evolvit Regino ad Annum 814. apud du Cheſne Tomo ſecundo pag. 50.

Similis lucubratio *a Monacho Cœnobii Egoliſmenſis S. Eparchii*, in Petri Pithœi ſcriptoribus coætaneis duodecim pag. 230. & apud du Cheſne Tom. II. pag. 68. & in Kulpiſii ſcriptoribus German. pag. 45. Confer Lambecium Tom. II. pag. 343. ſeq.

Poetæ Saxonis, qui Arnulfi Imperatoris ætate ſcripſit, Monachus Paderbornenſis, Annales (*a*) Caroli Magni *libris V.* ab Anno 771. ad 814. Libri quatuor heroicis & quintus verſibus elegiacis, poſt Reineccii Helmſtad. 1596. & du Cheſne Tom. II. pag. 136. editiones, recenſiti a Leibnitio Tomo I. ſcriptorum Brunſvic. 120. 171.

Ægidii Pariſienſis Carolinus carmine hexametro, libris V. ad Ludovicum, de quibus ſupra.

Aſtronomus Ludovici Regis Domeſticus, ſcriptor Annalium ab Anno 741. ad 828. vide Lambecium Tom. II. pag. 327. Hi a Reubero pag. 15. editi. (unde etiam Annales *Reuberiani* a nonnullis dicuntur) cum continuatione uſque ad Annum 842. idem de cujus vita Ludovici Pii dixi ſupra p. 145. ubi A. 841. legendum pro A. 814. Vide & p. 13.

Anonymi Compilatio Chronologica ab Anno 772. ad 1410. apud Leibnitium Tomo II. ſcriptorum Brunſvicenſium p. 62. & alterius *Anonymi* de fundatione quarundam Saxoniæ *Eccleſiarum* aliiſque originibus a temporibus Caroli M. ad Ottonem Magnum, apud eundem Tomo primo pag. 260.

Johannis Launoji de *ſcholis* celebrioribus a Carolo M. & poſt eundem per occidentem inſtauratis. Pariſiis 1672. 8. & cum Johannis Mabillonii itinere Germanico, Hamburgi 1717. 8. & in Tomo quarto Launoji Operum, Genevæ 1731. fol. cui jungendi *Cæſar Egaſſius Bulæus* in hiſtoria Academiæ Pariſienſis, *Carolus le Cointe* in Annalibus Francorum, & *Jacobus Burckard* de variis Scholarum a Caroli M. ætate ad Sæculum XVI. mutationibus. Jenæ 1715. 4.

Mr. le Blanc, diſſertation hiſtorique ſur quelques *Monnoyes* de Charle Magne, (*b*) Paris 1689. 4. & cum ejuſdem ſcriptoris opere de numis Francicis. Amſtelodami 1692. 4.

De Caroli M. ejuſque poſterorum benevolentia in Judæos, Jacobus Baſnage in hiſtoria Judæorum libro VII. cap. 2. ſeq. & occaſione *numi Judaici* a Claudio Franciſco Meneſtrierio (*c*) producti Hermannus ab Hardt in Jona in luce pag. 548. ſeq. & Joannes Georgius Eccardus in diſſertatione edita Helmſt.

(*a*) Hi annales perperam Reineccio tanquam auctori tribuuntur a Jacobo le Long n. 6737.

(*b*) Acta Eruditorum Tomo II. Supplementi pag. 39.

(*c*) Hiſtoire Civile, ou Conſulaire de la ville de *Lyon*, 1696. fol. pag. 219.

1720. 4. Spes autem liberationis quam sibi Judæi tunc concepere, non minus cassa & inanis, quam fabulosum iter Caroli M. in Palæstinam, de quo viri docti ad Eginhardi caput 16. & Clarissimus Burmannus præfat. ad Thesaurum Siciliæ pag. (11.) sq. Valeant igitur *Joannes Adgio*, Regis Frisonum filius, & *Adel Adelingus* Frisii, quorum illum Suffridus Petri (*a*) ait scripsisse *de expeditione Caroli*, *Francorum Regis*, *cum Ottogero*, *Daniæ Rege*, *in terram sanctam*, & *de expeditione ejus in Indiam*, nec non *de Indianæ terræ qualitate* & *gentium in ea diversitate*. Adelingum vero *de monstris Indiæ*, & *de moribus Indorum eorumque Religione*.

Clemens Historicus, & *Johannes* de *Rosergio*, Archiepiscopus Tolosanus, de quibus infra suo loco.

Conradus Presbyter, qui Latine de gestis Caroli scripsit, deinde Germanico carmine quoque. Vide le Long. Bibliothecam num. 6724. Germanicum MS. Codicem in Tabulario Reipublicæ Argentoratensis vidisse se testatur Joannes Joachimus Frantzius in historia Caroli M. pag. 29. aitque, Auctorem *non longe fuisse ab ætate Caroli si membranam ac cætera antiquitatis indicia spectes*, *remotum*, *qui carmine Germanico expeditionem Hispanicam descripsit*, *sane quod formam operis attinet*, *successu præter sæculi genium felici*, &c. De eodem argumento Poema Vetus Gallicum, de quo laudatus Longus num. 6673. la Conquete du grand Roy Charle Magne des Espaignes. Paris 1609. 4.

Poema *de rebus gestis Caroli M. & Rolandi*, antiquis rhythmis Germanicis MS. in Bibliotheca Cæsarea. Prologum & clausulam dedit Lambecius Tomo secundo pag. 385.

Walframdi de Ekembach, vide Longi Bibliothecam n. 6678.

Versus *in laudem Caroli Imperatoris* apud Lambecium Tom. II. pag. 266. *Aurea Davidicos* &c. apud Edmundum Martene Tom. VI. Monumentorum pag. 811. seq. Incipit: *O Deus omnipotens*. Ex libro Evangeliorum A. 788. apud du Chesne Tom. II. pag. 186. Incipit: *Orbe bonus toto* &c.

Hymnus *Columbani* ad Andream Episcopum de obitu Caroli Cæsaris Tom. VI. Operum Rabani pag. 227. Inc. *A Solis ortu usque ad occidua*.

Aimericus de *Peiraco*, Abbas Moissiacensis circa Annum 1400. de gestis Caroli M. ad Johannem Ducem Bituricensem, MS. in Codice Regio Paris. n. 1344. locus ex illo citatur a Cangio in voce *Dulciana*, & a Philippo Bonanni in gabinetto harmonico, edito Italice pag. 69.

Micrologus circa Annum 1165. *de sanctitate meritorum & gloria miraculorum B. Caroli Magni*, *libri tres*, quorum prologos & argumenta capitum edidit Lambecius Tomo II. pag. 329. seq. & p. 358. qui de Carolo inter sanctos relato, Officioque quo memoria ejus 28. Jan. recolitur, etiam videndus pag. 340. seq. Præter natalem ejus 28. Jan. celebratur etiam festum translationis ejus 5. Kalend. Augusti, *Carlomagnalia*. Confer Bulæum Tomo II. historiæ Academiæ Parisiensis pag. 342.

In Bibliotheca Bruxellensi servatus magnæ molis membranaceus Codex MS. in linguam Francicam meliorem conversus An. Christi 1458. continens *Historiam Caroli M.* elegantissimis imaginibus illustratam, quarum una exhibet antiquiores Francorum Reges a Pharamundo ad Carolum Magnum, quam ære descriptam illustratamque lectoribus suis offert Jacobus Chifletius in limine Anastaseos Childerici Regis. Antverp. 1655. 4.

Relatio, *quomodo Carolus Magnus a Constantinopoli Aquasgrani attulerit clavum & coronam Domini* MS. in Bibliotheca Cæsarea. Vide Lambecium Tomo II. pag. 363.

Donatus Acciajolus de vita Caroli Magni, in Latinis editionibus vitarum Plutarchi editus plus semel, & in Frehe-

(*a*) de scriptoribus Frisiæ Decad. VI. num. 2. 3. pag. 48. seq.

heri scriptoribus Francorum, & locupletior nuper Tom. I. scriptorum Germanicorum Menckenii pag. 813. Etiam ab Acciajolo eadem Vita consignata Italice.

Planctus in obitum Caroli M. Tomo II. Parte 2. scriptorum Italiæ celeberrimi Muratorii pag. 690.

III. Elenchus recentiorum quorundam de Carolo M. Scriptorum.

Præter viros doctos qui vel Eginhardum illuminavere, aut qui Annales Ecclesiasticos Civilesque condiderunt, resve Francorum, Germanorumque, aut Italiæ illorum temporum, majoribus notissimisque operibus illustrandas sibi sumsere,

Anonymi Poetæ Itali, *li fasti di Carlo Magno e de' suoi Paladini, in ottava rima*. Ven. 1481. fol. Memorat Jacobus le Long num. *6676.* & num. *6675.* simile Poetæ Galli, Roman de Charle Magne, & du Chevalier Gverino, surnomme Meschino, in Padoa 1473. Venet. 1477. 1481. fol.

Petrus von Beek in Aquisgrano, sive historica narratione de Civitatis Aquisgranensis origine & progressu. Aquisgrani *1622*. 4.

Franciscus de Belleforest in historia novem Carolorum Regum Gallorum, Gallice edita Parisiis 1568. fol.

Joannes Henricus Bœclerus libro de rebus Seculi IX. & X. Argentorati *1656*. 4. & Tomo tertio Dissertationum Academicarum junctim recusarum ibid. 1712. 4.

Joannes Henricus de Bunau, de quo supra.

Nicolai Courtini Charle Magne, ou le retablissement de l' Empire Romain, poeme heroique. Paris. *1666*. 12.

Hardevici a Dassel panegyrici tres de tribus Magnis, Constantino, Carolo, & Othone, Augustæ Vindel. 1589. 4. vide Alberti Friderici Mellemanni poemata R. 1. b.

Joannis Joachimi Frantzii historia Caroli M. Argentorati 1644. 165.6 4. cum Eginhardo.

Marquardi Freheri de statura Caroli Magni Heidelbergæ *1612*. *1622*. Norimbergæ *1657*. 4. & cum florum sparsione *Henrici Guntheri Thulemarii*, Heidelbergæ *1681*. 12. & ad calcem Eginhardi illustrati a V. C. Jo. Hermanno Schmincke pag. 220. Trajecti 1711. 4.

Joannes Gryphiander libro de Weichbildis Saxonicis, sive Colossis Rolandicis, Urbium quarundam Saxonicarum. Argentorati *1666*. 4. de quibus Rolandinis statuis juvabit quoque consulere Joannem Fridericum Rhetium. Francofurti 1678. 4.

Joannes Nicolaus Hertius in notitia regni Francorum veteris a prima ejus origine ad excessum usque Ludovici Pii, inter ejus Opuscula Tomo primo, Francof. 1760. 4.

Carolus Gottlob Hoffmann de pietate Caroli Magni in convertendis Saxonibus. Schneebergæ 1728. 8. adde quæ dixi in libro de propagatione Evangelii pag. 425.

Abraham Hosemanni Ertzehlung. Büdissin 1617. 4.

Martini de Ibarra Caroleidos libri IV. carmine heroico, Barcinone 15*16*. 4. Argumenta librorum hoc complexus tetrasticho, quod est etiam apud Nicolaum Antonium Tom. II. Bibl. Hispan. pag. 83.

Primus sancta canit Caroli incunabula Regis.
Quæsitum Arctoo Regem de patre secundus.
Tertius Hesperiæ sulcantem cærula classem.
Imperium fratres mutantes numine quartus.

Joannis Davidis Kœleri de familia Augusta Carolingica, antiquorum monumentorum auctoritate innixa Altdorf. 1725. 4. Confer *Jo. Frid. Pfeffingerum* ad Vitriarium Tomo I. p. 438. seq.

Ejusdem Kœleri dissertatio de Bibliotheca Caroli Magni. ad Eginhardi caput 33. Altdorf. 1727. 4.

Joannis Henrici Krause dubia vexata circa Caroli Magni historiam. Lipsiæ 1706. 4.

Lo-

Louis le Laboureur, Charle Magne, poeme historique, libri tres primores. Paris 1664. 8. & 1666. 1687. 12.

Johannis Letzneri (*a*) *Historie von* Carolo M. *Hildesheim* 1602. 4. & in Philippi Julii Rethmeieri Chronico Brunsvico-Luneburgensi, edito Germanice, Brunsvici 1722. fol.

Erpoldi Lindenbroch neu-Vermehrte Chronica *des Grosmächtigen Keysers* Caroli M. *Von seinen innerlichen Wandel und* Privat-*Leben*, *Thaten*, *Kriegen*. *Hamburg* 1593. 4.

Hermanni Adolph Meinders de statu Religionis & Reipublicæ in veteri Saxonia sub Carolo M. & Ludovico Pio. Lemgov. 1711. 4.

D. Christiani Nifanii ostensio, quod Carolus M. non fuerit Papista. Francofurti 1670. 8. Ejusdem Carolus M. iterata vice exhibitus Confessor Veritatis Evangelicæ. Francof. 1679. 8.

Angeli della Noce, Archiepiscopi Rossanensis, dissertatio de Caroli M. effigie exstante in Codice Bibliorum asservato in archivio S. Pauli Romæ. Alia apud Clarissimum Schminckium ad Eginhardum ex Jo. Tristani commentario de liliis Gallice edito Parisiis 1656. 4. Aliæ in Actis Sanctorum Tom. II. Junii 12. pag. 582. & in Joannis Petri Puricelli monumentis Mediolanensibus, Mediolani 1645. 4. & Tomo IV. Thesauri Italiæ Burmanniani pag. 35. Aliæ apud Paulum Petavium in gnorismate, Tom. II. Thesauri Sallengriani pag. 1037. Joannem Jacobum Chifletium in Anastasii Childerici pag. 3. 34. 130. &c. Vide sis & Nicolaum Alemannum de parietibus Lateranensibus, Jacobi Sponii Miscellanea pag. 284. Jacobi Mabillonii iter Italicum pag. 70. & 231. Joannem Michaelem Heineccium de sigillis pag. 81. ubi etiam de eo, quod barbata Caroli imago, ut in statuis & picturis, ita & in sigillis, numisque &c.

Christophori Otti laurus Carolina de gestis Caroli M. & Cæsarum Carolingorum. Ingolstad. 1654.

Joachimi Augusti Pastorii Tacitus Germano-Belgicus, sive de origine & gestis Carolorum Magni, Audacis & Quinti, aliorumque Principum. Colon. 1658. 8.

Relatio de statua equestri, *Carolo Magno Ecclesiæ Romanæ Vindici*, in porticu Vaticani posita Romæ a Clemente XI. Papa. Senis 1725. fol. Acta Eruditor. A. 1727. pag. 247.

Simonis Rugieri Carolus Magnus poemate Italico. Rom. 1655. 12.

Christophori Adami Ruperti Oratio XXIII. quæ est de Carolo Magno, ut *Bartholdi Becmanni*, Marp. 1643. 4. &c.

Joannis Christfridi Sagittarii dissertatio de Carolo Magno, in ejus selectioribus dissertationibus, editis Altenburgi 1670. Lipsiæ 1695. 4.

Nicolai Schaten Soc. Jes. de vita Caroli M. Francofurti 1700. 4. Ejusdem Carolus Magnus Romano-Catholicus. Neuhusii 1677. 4.

Arnoldi Schleuseri Vita togata Caroli M. Fabriani Saxonum, sive Bremæ 1590. 4.

Carolus Samuel Schurzfleischius in fundamentis historiæ mediæ, scripto postumo vulgato Schneebergæ 1728. 8.

Gvilelmi Stuckii, Tigurini, Carolus M. in Henrico IV. Galliæ Rege redivivus. Tiguri 1592. 1612. 4.

Henrici Thevin Aquisgranensis Soc. Jes. vita Caroli Magni. Germanice. Coloniæ 1658. 12.

Henricus Guntherus Thulemarius. supra in *Frehero*.

Octavii Tronsarelli, Romani, Poetæ Itali, Papia a Carolo M. recuperata. Vide Prosperi Mandosii Bibliothecam Romanam Tom. II. pag. 246.

Fasti Carolini ex MStis Annalibus Westphalo-Rhenanis *Henrici Turckii* Soc. Jes. edente Conrado Bartholdo Behrens, Medico. Francof. 1707. 4. atque inter scriptores rerum Germanicarum vulgatos Joanne Michaele Heineccio & Joanne a Georgio Leuckfeldo. Francofurti 1707. fol.

(*a*) perperam *Tetzneri* in Bibliotheca Lippeniana pag. 254.

Pe-

Petruccii Ubaldini, Florentini, Vita di Carolo Magno. Londra 1581. 4. primus liber Italice excusus fuisse fertur in Anglia. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 399.

Hugolini Verini, Florentini Carliados, de gestis Caroli M. libri XV. Carmine Heroico. Vide Julium Nigrum de scriptoribus Florentinis pag. 511. & Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XXVI. pag. 437.

Joannes Christophorus Wagenseilius diss. de Imperatoribus Francicis.

Caroli Wagneri Chronicon rerum Caroli Germanice Magdeburgi 1579. 4. sed etiam Latine plus simplici vice editum.

Ernestus Casimirus Wasserbach in appendice de statura Arminii, Wittekindi & Karoli M. ad calcem dissertat. de statua illustri Harminii. Lemgov. 1698. 8. Neocori Bibl. novorum librorum A. 1698. pag. 175.

Christiani Weisii ad ea quæ de Carolo M. Claudius Fauchet & Johannes de Serres prodidere. Weissenfelsæ sive Leucopetræ 1674. 4.

Carolus Magnus. Codex ille Carolinus, quem Lambecius exactum ad MS. cod. Vindobonensem se iterum emissurum spopondit, reipsa typis expressus fuit, sed nescio quo casu rarissima ejus editionis volumina in publicum prodire permissa sunt. Ex uno tamen illorum aliquo Muratorius extrahendas curavit variantes, quas ille dedit in nova codicis hujus editione in tom. II. partis III. Rer. Ital. pag. 73. &c.

Carolus Calvus, Ludovici Pii Filius, Caroli Magni nepos, Lotharii & Ludovici frater, ab Anno 840. Occidentalis Franciæ Rex, ac An. 877. seq. Imperator, cujus fœdera & capitularia & cum fratre Ludovico Germanico, & singularibus ipsius auspiciis promulgata refert Joannes Fridericus Pfeffingerus Vitriarii illustrati Tom. I. pag. 59. seq. Præter ea quæ in Capitularibus Francorum Sirmondianis & Baluzianis obvia sunt, Præceptum pro Siefrido edidit Baluzius in appendice ad Marcam Hisp. pag. 778. alia pag. 782. 784. 785. 786. 787. 789. 791. 792. 793. 794. 795. De præcepto Gothis concesso & Hispanis videndus Petrus de Marca p. 287. 288.

Carolomanni Regis Francorum circa Annum 888. præceptum pro Monasterio S. Cæciliæ in diœcesi Vercellensi, in appendice ad Marcam Hispanicam p. 811.

Caroli Simplicis An. 898. & 922. data præcepta pro Ecclesia Gerundensi, in appendice ad Marcam Hispanicam p. 828. 842. 843. alia p. 830. 831.

Carolus IV. Bohemiæ Rex, & ab Anno 1346. Imperator ad 1378. cujus auspiciis promulgata An. 1356. Noribergæ & Metis sanctio illa pragmatica sub *aureæ bullæ* titulo nobilis, de electione & coronatione Imperatoris, juribus Electorum & aliis jus publicum Germaniæ spectantibus, consignata ut creditur a Bartholo (*a*) JCto, atque illustrata a multis, ut Joanne Limnæo, Henrico Gunthero Thulemario & Joanne Petro de Ludevvig. Vide laudatum Pfeffingerum ad Vitriarium Tom. I. pag. 228. seq. & de cæteris Caroli IV. *Constitutionibus* pag. 70. sq.

Epistolas quasdam vulgavit Joachimus Joannes Maderus ad calcem Gervasii Tilberiensis Helmst. 1673. 4. Pragensis conditor Academiæ An. 1347. vide Bohuslai Aloysii Balhini epitomen rerum Bohemicarum III. 21. & elogia Universitatis Pragensis A. 1668. 4. edita, ubi pag. 4. *bulla aurea pro Universitate Pragensi* data a Carolo IV. A. 1348. 7. Id. Aprilis. *Epistola ad Rempublicam Florentinam*, de qua Lambecius II. pag. 939. *Commentarium* etiam *de vita sua* ipse scripsit, quem (post Reineccium Helmstad. 1585. cum Lucemburgensium Imperatorum Historia, 4.) vulgavit Freherus in scriptoribus rerum

(*a*) Joannes Georg. de Kulpis dissertat. Academ. pag. 405. De MStis Codicibus Cæsareis Latinis & versionis Germanicæ Lambec. II. pag. 814. 834. 960.

rum Bohemicarum pag. 86. cum Majestate Carolina, sive *Constitutionibus pro Regno Bohemiæ*, & Joannis II. Archiepiscopi Pragensis Oratione dicta in Caroli IV. funere A. 1379. pag. 107.

* *Carolus IV.* Bohemiæ Rex, & Imperator. Joannes Petrus de Ladevvig in suis reliquiis Tom. IX. literas quasdam Regis hujus evulgavit legendas ibidem. Vide Diplomatarium Miscellum n. 8. 9. 17. 18. 19. 20. 21. &c. Vide pariter Tom. IX. in codicillo Diplomatum dipl. 79. 80. Denique Caroli IV. codex Diplomaticus, in quo multæ ejus, & aliorum ad ipsum datæ literæ continentur, extat inter Scriptores rerum Germanic. Menkenii tom. 3.

Carolus Siciliæ Rex, cujus Epistolæ quatuor ab Anno 1251. ad 1254. scriptæ exstant in Baluzii Miscellan. Tom. I. pag. 479. sq. Alia A. 1287. de duello ineundo cum Petro Rege Aragonum, in appendice ad Marcam Hispanicam pag. 587. & de rebus gestis in Vasconia pag. 592.

Carolus Fernandus, sive ut Thrithemio *Phernandus* Brugensis, inter cœcos eruditos (*a*) celebris, ex Doctore Parisiensi An. 1486. Monachus apud Cenomanenses Benedictinus, defunctus An. 1496. Scripsit prosa & versu, Ruperti Gagvini æmulus, (*b*) adversus Vincentium de Castro novo Ordinis Prædicatorum, *pro immaculata Conceptione B. Virginis* libros 2. editos Parisiis 1512. apud Badium Ascensium, qui etiam excudit libros ejus duos *de animi tranquillitate*, & *libros IV. collationum*, sive *consabulationum Monasticarum*, & An. 1515. 4. *Speculum disciplinæ Monasticæ libris IV.* & An. 1516. opusculum *de regulæ Benedictinæ observatione*. Tradit præterea Trithemius scripsisse *Odarum in laudes Christi libros IV. Elegias de contemtu Mundi*, & carmina alia ferme innumera: atque *Epistolas* & *Orationes de S. Catharina*, *de Conceptione immaculata*, *ad Carthusianos*, nec non *laudes Ordinis Carmelitarum*.

Joannes Caroli Florentinus, ex Bernardino Monachus Ordinis Prædicatorum, defunctus A. 1500. ætatis 75. scripsit *Vitas* aliquot a Leandro Alberto in opere de Viris illustribus sui Ordinis editas, *Joannis Dominici*, Cardinalis, pag. 70. (obviam quoque in Actis Sanctorum 10. Junii,) *Simonis Saltarelli*, Archiepiscopi Pisani p. 86. *Aldobrandini Cavalcantis*, Urbevetani Episcopi pag. 116. *Angeli Acciajoli*, Episcopi Florentini pag. 121. & *Joannis Salernitani*, Ordinis Prædicatorum pag. 198. b. De Commentario in Psalmos Pœnitentiales Gradualesque, & de aliis ineditis vide Jacobum Echardum de scriptoribus Dominicanis Tom. I. pag. 899. Julium Nigrum in Scriptorum Florentinorum Historia, pag. 261. 262. & Oudinum Tomo III. pag. 2623.

Cum de *Leonardo Aretino* dixerim supra pag. 290. de *Gvidone* pag. 237. de quo etiam infra in *Gvidone* sum dicturus, hæc de *Carolo* Marsuppino, *Aretino*, notare juvat præter ea, quæ de illo Vossius pag. 578. Hist. Lat. Hic Carolus Eloquentiæ Professor, ac deinde Cancellarius, sive Secretarius Florentinus fuit post Leonardum Brunum Aretinum, cujus obitum A. 1444. scripta elegia decoravit, ipse extinctus est Mense Aprili A. 1453. laudatus pro funere a Matthæo Palmerio. Præter alia ejus poemata Latina, quæ adhuc MSta servantur, (*c*) lucem vidit *Batrachomyomachia Homeri*, carmine reddita hexametro, Parmæ 1492. 4. *Comœdia Philodoxios*, quam sub nomine *Lepidi* (*d*) Comici antiqui venditavit Aldus Manutius junior Lucæ 1580. 8. aliis ad Plautum, aliis ad Leonem Baptistam Albertum auctorem eam referentibus. Sed Carolo Aretino tri-

(*a*) Miræi elog. Belg. pag. 143. & auctario de scriptoribus Ecclesiasticis p. 92. b. Jo. Godfridi Olearii Bibl. scriptorum Ecclesiasticorum pag. 159.

(*b*) Vide Trithemium cap. 935. & de Gagvino cap. 914.

(*c*) Diarium Eruditorum Italiæ Tom. X. p. 479. sq. Julius Niger de scriptoribus Florentinis p. 119.

(*d*) Diarium laudatum Tom. XI. p. 258.

tribuitur etiam ab Alberto Eyb in Margarita poetica. *Oratio*, quam habuit præsente Anno 1452. Florentiæ Friderico III. laudant Amiratus in historia Florentina itemque alii. (*a*)

Carolus Marsupinus Aretinus junior, (*b*) ad quem Marsilii Ficini Epistolæ, & in cujus obitum Christophori Landini eulogium, sive elegia, & in quem hoc Angeli Politiani exstat epigramma:

Carle quid obstrusas sapientum quærere mentes
Quid properas tetricos consuluisse senes &c.

Caroli Saxi, Doctoris Parisiensis, *sermonem de S. Bernardo* in Bibliotheca S. Germani Parisiensis evolvisse se testatur Cangius.

Carolus Verardus Cæsenas Archidiaconus, & Cubicularius, ac Secretarius quatuor Pontificum Pauli IV. Sixti IV. Innocentii VIII. & Alexandri VI. scripsit prosa eleganti dialogis XXIII. sive scenis repræsentatam actamque Ludis Romanis XI. Cal. Maji A. 1492. præsidente Innocentio VIII. Pontifice *Historiam Bæticam* unius diei, sive de urbe *Granata* A. 1491. auspiciis Ferdinandi & Helisabet Reginæ expugnata, ad Raphaelem Riarium, Cardinalem, Romæ 1493. 4. Basileæ 1533. fol. & in Tomo secundo Hispaniæ illustratæ pag. 861. Francofurti 1603. fol. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIII. pag. 378. seq. Argumentum dramati historico præmissum a Bartholino Verardo Caroli propinquo, legitur etiam in Gesneri Bibliotheca p. 163. Obiit Carolus A. 1500. ætatis sexagesimo. * Est apud me libellus exametris versibus scriptus, dicatusque Petro Mendozæ Toletano Archiepiscopo absque expressione loci, & temporis impressionis. Dramatico more concinnatus est. Præfationem dedit Carolus Verardus Cæsenas Pontificis cubicularius, ibique explicat operis argumentum narrans Ferdinando Regi Hispaniarum, dum Barcinone conventus ageret, perditum quemdam struxisse insidias ad necem; eas tamen evasisse regem non sine divino miraculo. Hoc carminis argumentum. Ait vero se drama illud prosa oratione scripsisse, scriptumque tradidisse Marcellino nepoti, & alumno suo, ut stricta pedibus oratione verteret. Inscribitur opus *Ferdinandus Servatus*.

Historia Bætica edita est Romæ anno non quidem 1493. sed potius sequenti 1494. Argumentum metricum præfixum est a Bartholino Verardo nepote, & alumno ejusdem Caroli.

Alexander Carpentarius, Anglus, circa Annum 1430. Auctor *Destructorii Vitiorum*, in variis Angliæ Bibliothecis MSti, atque sine nomine auctoris editi Norimbergæ 1496. Venetiis 1582. 4. atque alibi. Vide Warthonum ad Caveum.

Gerhardus Carrara Bergomensis, Augustinianus, Episcopus Savonensis, qui Anno 1356. obiit. Scripsit Concordiam Novi & Veteris Testamenti, Concordantias Epistolarum Pauli cum Salomone, Commentarium in Cantica Canticorum & in Pauli Epistolas: nec non in libros Sententiarum, & in librum sextum Decretalium.

Gvido Carrara Bergomas, quem Kœnigius notat decessisse A. 1281. scripsisseque librum de causis rerum Longobardarum, & expositionem ænigmatum Petri, quos ego titulos, quia libros videre non contigit, fateor me non satis intelligere.

Gvido Carrara Bergomas junior, Philosophus & Medicus, defunctus An. 1457. de quo Donatus Calvi in scena litteraria scriptorum Bergomensium p. 298.

Joannes Michael Albertus Carrara Gvidonis junioris Filius, Medicus, obiit Anno 1490. scripsitque præter *vitam Patris* sui Gvidonis, *Historiarum Italicarum libros XL. De Bello Veneto* per Jacobum Antonium Marcellum in Italia gesto librum unum versibus Heroicis.

(*a*) Id. p. 295.

(*b*) Id. X. p. 486. sq.

cis. *De B. Clara* de Monte Falco Ordinis Eremitarum S. Augustini libros IV. *Admiranda*, acta Ludis Megalensibus Calixto III. Sacerdote Maximo, Frederico IV. Cæsare, Francisco Foscaro, Venetorum Duce: & *Orationem in funere Bartholomæi Coleonii*. Vide laudatum Calvum, & Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XVI. pag. 447. seqq. Apud alios etiam memorantur eius *de Incarnatione Christi*, & *Tractatus septem de origine omnium scientiarum*, *Tragœdiarum & Comœdiarum libri III.* & octo libri *de regimine sanitatis*, *de pestilentia*, *fato & fortuna*. Ex illa Carrararum familia fuit, qui An. 1716. 3. Septembr. rebus humanis valedixit Johannes Petrus Carrara Bergomas, (a) Presbyter Oratorii Senogalliensis S. Philippi Nerii, qui Pisauri A. 1715. fol. edidit librum de Contractu trium contractuum, per quem justificatur contractus, quo ex credita ad certum tempus pecunia & ipsa tuta & lucrum certum habetur. * Præter hæc, quæ Fabricius indicavit, superest oratio Bergomi habita an. 1466. cum Ludovicus Donatus Bergomensis Episcopatus possessionem primo adivit. Eam rem per litteras mihi olim nunciavit vir quidam doctissimus, ex quo nihil aliud nescire modo mihi licet.

Bonaventura de *Carraria*, Perusinus Augustinianus & Cardinalis, defunctus Anno 1390. scriptor Commentariorum in Epistolam Jacobi & tres Johannis Epistolas. Hæc de eo Jacobus Longus p. 668. seq. Bibliothecæ Exegeticæ: sed non alium credas esse hunc *Bonaventuram*, quam *Baduarium de Peraga*, insidiis Reguli Patavini *de Carraria* An. 1389. interemtum, de quo dixi supra pag. 255. seq. & de quo G. Joseph Eggs in purpura docta pag. 483. seqq.

Martinus Carsulanus & *Vincentius Carsulanus*, de quibus Raphael Volaterranus libro XXII. Commentariorum Urbanorum: *Pontificum Romanorum, seu temporum eorum historias scripsere Vincentius & Martinus Carsulanus, Ordinis ambo Prædicatorum, Johannis XXII. tempore* (circa Annum 1330.) Non plura de his Vossius: & altum etiam de utroque apud Altamuram & alios silentium, qui de Dominicanis scripsere, etiam apud Jacobum Echardum, quem diligentiore studio & apparatu novissime idem saxum cum Quetifo volvisse constat.

Alphonsus a Carthagena, sive Carthaginensis Episcopus, atque inde Burgensis, in utroque præsulatu successor Patris. *Pauli de S. Maria*. De Alphonso dictum pag. 159. seq. de Patre infra in *Paulus Burgensis*.

Antonius Cartularius, supra.

De *Carthusianis* Monachis scriptores p. 784. in *Brunone*.

Hubertinus de Casali ex Monacho Franciscano denique Carthusianus, circa Annum 1330. scripsit *Arborem vitæ crucifixæ Jesu* in qua caute quædam legenda notavit Joannes Gersonius. Libri V. memorati Trithemio cap. 525. prodiere Venetiis 1485. Verum in MStis Codicibus Ultrajectinis libros XV. notavit Oudinus, quem vide Tomo III. pag. 749. *De septem statibus Ecclesiæ* juxta septem visiones Apocalypseos, Venetiis 1516. 4. *Responsio circa quæstionem de altissima paupertate Christi & Apostolorum ejus*, Avenione in Consistorio facta A. 1321. Pro fratribus mendicantibus *spiritualibus* contra *fratres de Communitate*, sive in commune aliquid possidentes, eorumque promachum *Bonagratiam* (de quo supra pag. 252.) editaque a Baluzio Tom. I. Miscellan. pag. 307. 310. & a Waddingo Tomo III. Annalium ad Annum 1321. *Epistolas* quoque hujus Hubertini & *Sermones* Trithemius memorat & Waddingus pag. 328. Bibliothecæ Franciscanorum, qui etiam in Tomo secundo Annalium adeundus ad Annum 1321.

Casauriense Chronicon, supra *Jo. Bernardus*

S. Casimirus Casimiri III. Poloniæ Re-

(a) Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XXVII. pag. 461.

Regis filius, regno Hungariæ, ad quod electus erat renunciavit, obiitque in flore ætatis An. 1484. Sanctis adscriptus a Leone X. An. 1521. Vide Martyrologium Romanum 4. Martii, & Bzovium ad An. 1484. num. 27. Ejus *Hymnus in S. Mariam Virginem*, in Actis Sanctorum Tom. I. Martii pag. 357. ubi etiam vita S. Casimiri scripta a Zach. Ferrerio & Gregorio Svieccio.

Casinensis Monachi breve *Chronicon* rerum in regno *Neapolitano* gestarum ab Anno Christi 1000. ad 1212. editum ab *Antonio Caracciolo* inter quatuor antiquos Chronologos una cum Herempereto Longobardo, Lupo Protospatha & Falcone Beneventano appendicibus Historicis, Neapoli 1626. 4. Non unum illius esse auctorem putat *Camillus Peregrinus* in castigationibus, quas ad hocce Chronicon addidit, ibidem 1643. 4. cum quibus illud recusum est in Tomo primo Bibliothecæ historicæ regni Siciliæ, curante *Joanne Georgio Carusio*, Panormi 1723. fol. & in Tomo quinto Thesauri Italiæ Muratoriani, a quo etiam idem Chronicon ex alio Codice: & pars quidem ab Anno 1000. ad 1154. pag. 139. sub nomine Domini *Alberici*, Monachi Cassinensis, & Præpositi S. Mariæ de Albaneta: Altera ab Anno 1191. ad 1208. pag. 143. ex alio Codice.

Historia Monachi *Casinensis rerum a Longobardis gestarum in Cis-Tiberina Italia* ab Anno Christi 840. ad 875. a Camillo Peregrino in historia Principum Longobardorum, Neapoli 1643. 4. & Tomo Muratorii secundo, Burmanniani Thesauri Italiæ nono.

Casinensis Monasterii Chronica, vide supra in *Anastasio*, atque infra, *Leo* Marsicanus, *Petrus* Diaconus, *Placidus* Martyr, ubi etiam de elogiis Abbatum Monasterii Cassinensis, vulgatis a *M. Antonio Scipione* Placentino, Neapoli 1630. & ex meliore editione 1643. fol.

Genselinus, sive *Gaucelinus* de *Cassanhis*, aliis *Cassagnies*, Doctor Decretorum celebris, qui Tolosæ & in Montepessulano docuit, inde Canonicus Biterrensis, atque Papæ Johannis XXII. Capellanus & sacri Palatii causarum Auditor, scripsit *glossas* in ejusdem Papæ *Constitutiones extravagantes* ad Arnaldum Diaconum Cardinalem S. Eustachii: tum apparatum *in Decretales*, *in sextum Decretalium* & *in Clementinas*. Vide Baluzium Tom. I. Papar. Avenionens. p. 208. 738. 809. & Oudinum Tom. III. pag. 880.

Andreas de Cassia e Provincia Vallis Spoleti, Ordinis Eremitarum S. Augustini, scripsit librum ad Martinum V. (qui Pontifex fuit ab Anno 1417. ad 1431.) *contra imaginem nominis* Tabellulæ, *quę est imago & signum Antichristi*, & contra Pseudo-Christos quos ait surrexisse in agro Dominico zizania seminantes & ad idololatriam populos seducentes. Hunc librum in Regia Bibliotheca Parisiensi MS. evolvisse se testatur Oudinus Tomo III. pag. 2331. Tabulas figuris exornatas altari prætendi solitas notavit Cangius, quem, si placet, vide.

Acta S. Cassiani primi, temporibus Joviani, Ecclesiæ Hortensis Episcopi, prosa & versu ab *Anonymo Sanquintinensi* scripta, ex Codice Veteri Bibliothecæ S. Germani de Pratis edidit vir celeberrimus *Justus Fontaninus* ad calcem librorum duorum de antiquitatibus Hortæ, Coloniæ Etruscorum Rom. 1708. 4. & Tomo octavo Thesauri Italiæ Burmanniani.

Joannes Cassianus, Constantinopoli Diaconus (*a*) Romæ Presbyter, atque inde ab Anno 410. in Monastica vita consenuit Massiliæ, (*b*) obiitque major nonagenario Anno Christi 444. Ab eo-

(*a*) a Joanne Chrysostomo. Vide lib. VII. de incarnatione cap. ult. Chrysostomi in plerisque discipulum Cassianum notat Grotius ad Lucæ XXIV. 28.

(*b*) Massiliæ monasterium in honorem S. Cassiani Abbatis etiamnum viget, ubi colitur ejus memoria 23. Jul. & ante ejus sepulchum lucerna ardet die noctuque. Vide Pagium Ad Annum Christi 432. num. 18. & de patria Cassiani Gallo-provincia ad Annum 404. num. 22. seq. An. 419. num. 38. seq. A. 426. num. 15. seq.

eodem *Massilienses* dicti pro Semipelagianis, de quibus abunde Usserius in Antiquitatibus Britannicis cap. XI. seqq. & qui post Usserium historiam Pelagianam tradidere, Vossius, Henricus Noris libro 2. & appendice ad dissertationem de quinta Synodo, Garnerius ad Mercatorem, atque editores operum *Prosperi*, qui contra Cassianum scripsit. Sed de Gennadio singillatim præter editores adeundi Tillemontius Tom. XIV. Memor. Ecclesiast. Antonius Rufus in historia Massiliæ libro XI. Oudinus Tomo I. pag. 1134. seq. & Gvilelmus Cuperus in Actis Sanctorum 23. Julii Tom. V. pag. 458. sq. Cassiani scripta sunt:

1. *Libri IV. de institutis* Cœnobiorum (*a*)

Mundoque renunciantium, ad Castorem, Aptæ Juliæ in Gallia Pontificem, cum *libris octo de remediis octo Capitalium vitiorum*, Gastrimargiæ, spiritus fornicationis, philargyriæ, iræ, tristitiæ, acediæ, cenodoxiæ & superbiæ. Ex prioribus quatuor libris epitomen unico volumine composuerat *Eucherius* Lugdunensis, teste Gennadio cap. 63. Illam epitomen Græce versam videtur legisse Joannes Climacus gradu IV. & Photius Cod. 197. eandem nempe, quæ MS. in variis Bibliothecis, ut Cæsarea, de qua Lambecius Tomo IV. pag. 167. & Tomo V. pag. 276. Regia & Jesuitarum Paris. teste Richardo Simone Tom. I. censuræ in Bibliothecam Ecclesiasticam Dupinianam pag. 151. seq. Eandem ex Codice Altempsiano edidit cum Latina versione celeberrimus Montefaucomus Tomo III. Operum S. Athanasii pag. 366.

2. *Collationes Patrum* in Scetica (*b*) eremo commorantium *libris XXIV.* ad *Leontium*, Papam Forojuliensem, & *Helladium* itidem Episcopum, quibus decem primores inscribuntur, ut undecima cum sex sequentibus *Honorato* Episcopo & *Eucherio*, quos sanctos fratres appellat: & duodevigesima reliquæque *Joviniano*, *Minervio*, alteri *Leontio* & *Theodoro*. Ex his duodevigesima est de tribus generibus monachorum, qui sunt *Cœnobitæ*, *Anachoretę*, & *Sarabaitę* sive suo jure, nulla regula viventes, & de quarto, quod ait recens accessisse *gyrovagorum*. Collatio decima tertia est celebris illa scripta circa Annum 426. damnata a Gelasio Papa & Arausicana Synodo, cui *Prosper* circa Annum 432. *librum contra Collatorem* opposuit, & quæ in Prosperi Opp. sicut Prosperi liber cum Cassiano sæpius variis in locis prodiit. Etiam priorum collationum VII. Epitomen Latinam *Eucherius* composuisse videri potest, nam & ejus Græcam versionem legit Photius Cod. 197. & Manuscriptam illam in Cæsarea Biblioth. notavit Lambecius Tom. IV. p. 166.

3. *De incarnatione Christi*, *contra Nestorium* libri VII. ad Leonem Romanum postea Episcopum, primum editi Basileæ 1534. 8. multis adhuc locis, Vossio Epist. 404. judice, medicam manum desiderantes. Prodiere etiam in Jos. Simleri Scriptis veterum Latinis de una persona & duabus naturis *Jesu Christi*. Tiguri 1572. fol.

Libri de institutis Cœnobiorum & de octo vitiorum remediis prodiere Venetiis 1481. fol. & cum Collationibus Patrum Basileæ 1485. fol. 1497. 4. Lugduni 1516. 8. Inde additis etiam libris adversus Nestorium *Marco Hoppero* curante Basileæ 1559. fol. ad calcem operum Joannis Damasceni, & 1575. fol. Hinc cum *Henrici Cuickii*, Theologi Lovan. & postea Ruremundensis Episcopi notis Cassianum a Pelagianismi nota absolventibus, Antvverpiæ 1578. & ex *Petri Ciacconii*, Presbyteri Toletani, castigatione cum interpretatione obscura-

(*a*) Orientalium & Ægyptiorum maxime & apud Thebaidem fundatorum, quorum rationes inprimis expertum Cassianum scripsit Castor in præfixa his libris ad Cassianum Epistola.

(*b*) Apud Photium: *περὶ τῶν κατὰ τὴν Σκήτιν ἁγίων*. De Sceti eremo Ægypti a Monachis a tertio sæculo frequentata, rem notam memoro, unde error manifestus eorum, qui de Scythia cogitavere, & Scytham fecerunt Cassianum.

rarum vocum & indice locorum sacræ Scripturæ, quæ explicantur vel aliter leguntur, Romæ 1588. 1611. 8. & cum notis *Alardi Gazei* Cœnobitæ Vedastini, Ordinis S. Benedicti, qui Cuickii etiam annotationes & Ciacconii, & flores sive sententias ex Cassiano collectas, & regulam S. Pachomii adjunxit, librumque S. *Prosperi* de Gratia *Dei*, & *Dionysii Carthusiani* Doctrinam Catholicam Collationi XIII. substitutam. Duaci 1616. 8. duobus Voluminibus, & ex iterata recognitione, notisque auctoribus Atrebati 1628. fol. Parisiis 1647. fol. & novissime Lipsiæ 1722. fol. apud Thomam Fritsch. Opera Cassiani ex Gazæi recensione, sed sine notis obvia etiam in Bibliotheca Patrum Lugdunens. Tomo VII. Versionem illorum *Hispanicam* ad prælum paratam habuit Jacobus Rebullosa, Ordinis Prædicatorum, teste Jacobo Echardo Tomo II. pag. 422. Collationes Patrum *Belgice* MSS. A. 1419. fuere in Bibliotheca Gustavi Schrœderi, τοῦ μακαρίτου Pastoris Gluckstadiensis in Holsatia. Paraphrastica enarratio librorum de institutis Cœnobiorum & Collationum Patrum, auctore *Dionysio* Carthusiano lucem vidit, addita etiam Joannis Climaci scala Paradisi, Coloniæ 1540. fol. *Joannis Baptistæ Gvessnay* Soc. Jes. Joannes Cassianus illustratus. Lugduni 1652. 4. quo in libro, Norisio judice, non qualis fuit, sed qualem voluit esse, Cassianum lectoribus exhibuit. De Cassiani doctrina additamentum *Didaci Alvarez* lib. 1. disputat. 2. de auxiliis Divinæ Gratiæ & liberi arbitrii, *Bruno Neusserus* in prodromo adversus Norisium p. 49. 54. 84. seq. &c.

Alius *S. Cassianus* Episcopus & Martyr, Patronus Comachii, de quo jam secundum excusus liber Ferrariæ 1716. 8. (*a*) poesie di varii autori per la translazione dell' osse del glorioso Vescovo e Martire S. Cassiano, protettore della Città di Comachio.

Magnus Aurelius Cassiodorus, sive, ut in antiquo MS. Veronensi ter scriptum illustris Maffejus reperit, *Cassiodorius Senator*, in aulis regum Gothorum Theodorici ejusque successorum gratiosus Præfectus Prætorio & Anno Christi 513. Consul, deinde postremis annis ab A. 534. in Monasterio inter libros & sacras meditationes consenuit, producta ultra annum XCIII. ætate. De eo non repetam, quæ dixi in Bibliotheca Latina lib. III. cap. 16. sed tantum addam (præter librum ultimum Epistolarum Plinii itemque Symmachi) primum esse Cassiodorum & antiquissimum inter eos quos habemus, qui Regias Epistolas Regiaque Diplomata collegerit & ad posteros transmiserit: quo ipso utilissimo instituto insignem lucem accendit historiæ illorum temporum, Jurisque publici studiosis egregiam præstitit operam, atque exemplo præclaro aliis prævivit: Dignum autem insigne hoc opus *Variarum*, novo adhuc idonei atque eruditi viri studio, cum in superioribus editionibus, ac postrema etiam Garetiana sint, quæ adhuc merito desiderentur, ut patet vel ex iis quæ monuit Richardus Simon in censura Bibliothecæ Ecclesiasticæ Dupinianæ, Gallica lingua editæ Tom. I. pag. 211. sq. Aliquot editionis Augustanæ 1533. fol. exempla fuere apud Stephanum Baluzium, quorum uni adscriptæ notæ Petri Pithœi, alia collata cum MSS. fuit etiam, quod Goulartius cum MS. Cujacii contulerat. In Commentario ad Psalmum CXLV. Cassiodorus *librum animæ*, sive de anima, testatur *tertium decimum in Variarum opere contineri*, quod ab editoribus hactenus, etiam a Garetio neglectum. In illo Commentario, insistentem vestigiis Psalmodiæ Romanæ, sive S. Hieronymi, Romæ ad instantiam Papæ Damasi publicatæ Cassiodorum, notavit Jacobus Faber Stapulensis, præfatione ad Psalterium suum quintuplex, Gallicum, Romanum, Hebraicum, Vetus, Conciliatum. Parisiis 1509. fol. Ex præfatione Cassiodori ad

(*a*) Giornale de' letterati d'Italia Tom. XXVII. pag. 430.

ad Psalmos multa ad verbum Anonymus a Stevartio editus de Benedictione Dei ad Bathericum Ratisbonensem Episcopum, in nova Basnagiana Lectionum Canisii editione Tom. II. Parte 2. pag. 23. seq. Quæ præfationem in Historiam Eclesiasticam tripartitam claudunt verba: *Cassiodori Senatoris, jam Domino præstante conversi explicit præfatio*, non satis confirmant Cassiodorum ex Ethnico factum Christianum, sed possunt, ac debent, ni fallor, de vita Monastica intelligi, quam postremis vitæ annis rerum aulicarum pertæsus Cassiodorus vitæ mundiali prætulit.

Novissime ab sollertissimo laudati illustris Masseji studio, a quo novam etiam Operum Cassiodori editionem (*a*) Veronensibus describendam typis, jussi sumus exspectare, accepimus *Complexiones* ejus, sive explicationes breves *in Epistolas Apostolorum, in Acta* & *Apocalypsin*, ex MS. Canonicorum Veronensium primum in lucem datas Florent. 1721. 8. ex qua editione cum erudita Sam. Chandleri Episc. præfatione recusæ sunt Londini 1722. 8. atque inde Roterodami 1723. 8. Specimen characterum Codicis antiquissimi Veronensis, ære descriptum, utile & jucundum est pone frontem libri intueri. Harum complexionum ipse mentionem facit Cassiodorus in præfatione libri de Orthographia.

Castellanus Bassianensis, cujus carmen jam supra p. 183. memoravi dicatum A. 1327. Francisco Dandulo, Venetiarum Duci, de pace Venetiana, sive Venetiis inita inter Fredericum Barbarossam Imperatorem & Alexandrum III. Pontificem Maximum, cum Venetiarum Princeps foret Sebastianus Zanus. Carmen *pro temporibus istis sane elegans, inter veras historias magis quam falsas fictasque poetarum fabulas numerandum*, ut Bernardo Scardeonio in secundo de rebus Patavinis suffragatus scribit Vossius pag. 798. de Historicis Latinis. De pace illa videndus Baronius ad Ann. 1177. Sed carmen adhuc ineditum esse existimo.

Gualterus Philippus Castellionius, infra, *Gualterus*, scriptor Alexandreidos.

Amandus de Castello, supra, *Amandus*.

Castertonus, Baleo VI. 79. Pitseo p. 537. & Lelando cap. 371. *Castrodunus*, Norvicensis Monachus S. Benedicti circa Annum 1382. scriptor Commentariorum in aliquot Epistolas Pauli, atque in Apocalypsin.

Franciscus Dantis F. Castilionensis, sive *Castilioneus*, Canonicus S. Laurentii & Professor Theol. atque An. 1471. Decanus Florentinus, clarus amicitia tum aliorum virorum illustrium, tum Jacobi Picolominei, Cardinalis Papiensis, & Marsilii Ficini, quæ ex mutuis horum Epistolis cognoscitur: scripsit An. 1459. eo ipso anno, quo *S. Antoninus* obiit, Archiepiscopi hujus Florentini *vitam*, de qua jam supra, mentionem facere me memini. De cæteris, maximam partem ineditis vide Vossium pag. 595. Oudinum Tom. III. pag. 2622. & Julium Nigrum in Florentinorum scriptorum historia pag. 190. inprimis Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XV. pag. 328. seq. Illa sunt: Vitæ *Victorini Feltrensis*, sui Præceptoris: *Orlandi Bonardi*, Archiepiscopi Florentini: *Christophori de Poggio*, Archipresbyteri Bononiensis & S. Antonii Vicarii Generalis: Confessoris *S. Dominici*, & ex Dominicanorum Ordine SS. *Vincentii Ferrerii*, *Petri Veronensis* Martyris, *Thomæ Aquinatis*, *Antonii de Ripolis* (*c*) (Rivoli) Pedemontani, discipuli S. Antonini & a Tudetanis, quod post transfugium, a Mahomedanis ad Christianos redierat, occisi. *Sermo* ad Canonicos S. Laurentii Florentiæ *de vita S. Marci*, in quo de dignitate Ecclesiæ patriæ S. Laurentio sacræ, & sancto-

(*a*) Bibliotheque Italique Tom. IV. pag. 294.

(*b*) Giornale de' Letterati d'Italia Tom. XXXIII. Parte 2. pag. 385. Tom. XXXVI. pag. 327. Journal des Sçavans An. 1722. Decembre pag. 665. Acta Eruditorum A. 1723. p. 21. Historie der Gelehrsamkeit p. 297.

(*c*) Hanc Leander Albertus lib. 2. pag. 59. una cum S. Antonini vita lib. 3. pag. 94. inseruit operi suo de viris illustribus Ordinis Prædicatorum. Bonon. 1517. fol.

ctorum reliquiis in ea asservatis. *Oratio* ad fratres Medices. *Carmina* ad Magnificum Virum Cosimum Medicem & ad ejus filios. Epigramma in obitu Cosmi Medices ad Alexandum Gonzagam, & in obitu Lucretiæ matris Laurentii Medices. *Epistolæ* ad Alexandrum Gonzagam, ad Cosmum Medicem Patrem de morte Joannis: ad Laurentium & Julianum Medices in morte Petri Medices: & *Expositiones in Davidis Prophetæ Mysteria*.

* Franciscus Castilionensis. Ex ejus epistola ad Hieronymum Aliottum Aretinum Abbatem ordinis S. Benedicti scriptum ab ipso Francisco dicimus libellum Thelogicum, *in quo multa etiam physica & mathematica etiam nonnulla permixta erant*; quem libellum ipse ad Aliottum hac ipsa epistola emendandum, & approbandum misit. Datæ sunt literæ illæ Florentiæ die VII. Julii 1452. vulgavitque ex illis frustum P. D. Marianus Armellini in Biblioth. Benedictino-Casinensi p. 1. pag. 207.

Martyrium Antonianum, sive Antonii de Ripolis ab eodem Francisco scriptum, & ad MSS. Codices recensitum typis Florentinis vulgavit P. Joseph Orsii Ord. Prædic. qui & notas suas adjecit in 4. 1729.

Castor Aptensis, sive Aptæ Juliæ in Gallia Episcopus ab Anno 419. ad 431. Ejus Epistola ad Cassianum Abbatem Massiliensem inter MSta Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis pag. 155. eadem, quam Alardus Gazæus ex Codice Elnonensis Monasterii S. Amandi præmisit libris Johannis Cassiani (de quo supra) de institutione Cœnobiorum, quos ipsos ille Castori huic dedicavit.

Joannes Castor, sive *Castorius*, vulgo (a) *Bever*, sive *Fiber*, Monachus sub Benedicto Bursino Monasteriensis, scriptor *Chronici*, quod manu exaratum in Cottoniana & aliis Angliæ Bibliothecis *ab Ænea ad Henricum III.* sive ad Annum Christi 1216. Vossius, qui etiam *Commentarium* ejus *de rebus West-Monasteriensibus* commemorat, ait Chronica ejus produci a fabuloso Bruti in Angliam adventu usque ad Annum 1306.

Guido de Castris Abbas S. Dionysii, Ordinis Benedictini in Gallia ab Anno 1294. ad 1310. Composuit *Sanctilogium*, sive duo Volumina de Sanctis per anni circulum, quæ Usuardi Martyrologium glossatum complectuntur. MS. in variis Bibliothecis Angliæ Galliæque. Vide Oudinum Tom. III. pag. 652. qui evolvit hoc opus MStum in Bibliotheca S. Victoris Parisiensis.

Chronicon breve Cœnobii S. Petri *Catalaunensis* ad Matronam in Campania ab Anno Christi 1009. ad 1223. in Labbei Tomo I. Bibliothecæ novæ MSS. p. 296. 297.

Cataldinus de Bonis Compagnis, sive *Boncompagnius de Visso*, clarus circa Annum 1431. cujus scriptum *de translatione Concilii Basileensis* exstat in Oceano Juris, sive tractatu tractatuum, Venet. 1584. Tomo XIII. p. 15. 24. * In Bibliotheca Felini extat repetitio §. *proficisci* in L. *observare* ff. de officio proconsulis per Dom. Baldum de Perusio cum tractatu additionum D. Cataldini de Boncompagnis de Visso, & cum aliis additionibus D. Angeli de Perusio. Est autem liber impressus Ferrariæ per Severinum An. 1476. Ad hunc librum adnotat Felinus: *Nota quod apud Sozinum sunt additiones istæ D. Cataldini, & sunt* 1570. *unde puto has esse imperfectas, dum non sunt in hoc volumine nisi numero* 281.

Hujus auctoris tractatus scriptus ad Joannem XXIII. contra Pontifices ejus adversarios, & juri ejus defendendo prodiit ex MS. Cod. Lucensi in meo Concil. Supplemento tom. 3. pag. 1193.

S. Cataldus Episcopus secundus, ut ferunt *Tarentinus*, cujus ætas, quam ad Sæculum secundum referunt, & acta incerta noscuntur, quanquam memoria ejus velut miraculis clari recolitur in Mar-

(a) Schol. Juvenal. XII. 32. *Castorem Bebrum dicit*. vide & ad II. 106. & Vossii etymologicum in *Castor*.

Martyrologio Romano 10. Maji. Vide Petrum de Natalibus lib. IV. Catalogi Sanctorum c. 143. & Ughellum Tom. IX. Italiæ sacræ p. 122. seq. editionis novæ, & de *libro Prophetarum* Cataldi per miraculum, ut ajunt Anno 1492. effosso apud Tarentinos & ad Regem Hispaniæ Ferdinandum allato, Bzovium ad illum Annum, num. 51. seq. & Acta Sanctorum Tomo II. Maji pag. 576. Sed quo rectius Lector possit de his, quid sentiendum sit, conjicere, duo adscribam de his contraria testimonia, unum Alexandri ab Alexandro plurimis stipatum suffragatoribus, alterum Johannis Joviani Pontani. Ita vero Alexander libro III. genialium dierum capite 15. *Quum florente fortuna Ferdinandi primi Regis Aragonii, urbs Neapolitana & regnum, nullis adhuc belli calamitatibus premerentur, satis constat, Cataldum sanctum virum, qui abhinc annis mille Pontifex urbi Tarentinæ præfuit, quemque patronum Tarentini cives venerantur & colunt, nocte intempesta, ministro sacrorum cuipiam tunc sacris initiato, & in casta religione educato, semel atque iterum in somniis apparuisse, ac monuisse, ut libellum a se conscriptum, quem in abdito loco vivens abdiderat, in quo Divina arcana scripta erant, effodere, & protinus ad Regem deferri curaret. Qui quum parum fidei somnio dedisset, eadem sibi per quietem sæpius obversata specie, quum primo diluculo solus moraretur in templo, ipsum Cataldum, qualis erat olim dum in vita ageret, pontificia veste & infula amictum, eidem ministro plane vigilanti apparuisse, & prædixisse, ut postera luce quum primum posset, libellum a se conscriptum, in abdito loco quem in somniis prædixerat, conditum, effodere, & Regi deferre ne cunctaretur, pœnam, nisi fieret, graviter comminatus. Postera luce solemni pompa ministrum cum populi comitatu ad latebram, in qua longissimo ævo libellus latuerat, processisse: eumque plumbeis tabellis obsignatum, & clavis obseratum invenisse, satis constat. In eo certum est, futurum regni excidium, miserias, calamitates, & luctuosa tempora, atque instantia mala, quæ postea sequuta sunt, Regi prædixisse. Id quod experimento docti, magna mercede persolutum vidimus. Siquidem tanta vis Divinæ prædictionis fuit, ut haud multo post, ipsum Ferdinandum, seu deum ira, seu fato insuperabili, quod vitari non potuit, in primo belli apparatu e vita confiet excessisse, Carolumque Gallorum Regem ingenti coacta manu, innumeris copiis Neapolitanum omne regnum invasisse: Alfonsumque Ferdinandi primogenitum, post patris obitum vix regno assumptum, regno orbatum, turpi fuga velut in exilio diem suum obiisse. Mox ipsius Filium Ferdinandum juniorem* &c. Hæc Alexander, cui consentientes laudat Joannes Bernardinus Tafurus (*a*) Joannem Juvenem libro de varia Tarenti fortuna, Hieronymum Marcianum in MSta descriptione Provinciæ Hydruntinæ, Petrum Galatinum de Ecclesia destituta lib. VIII. cap. 2. Joannem Paulum Morellum in descriptione Tarentinæ Urbis, Thomam Arcudium, Ordinis Prædicatorum, in libro cui titulus: Galatina letterata, Ambrosius Merodius in MSta historia Tarentina, Franciscum Antonium Andradam in expositione prophetiarum S. Cataldi, & vitæ ejus scriptores Cataldum Antonium Cassinellum, Bartholomæum Moronum ejusque fratrem Bonaventuram Moronum, Ordinis Minorum, cujus libri sex *Cataldiados* versibus scripti heroicis cum vita, quam frater prosario sermone tradidit, prodiere Romæ 1614. Tot & pluribus, qui possint adduci, fabulæ hyperaspistis ac affirmatoribus, age unum opponere datur Johannem Jovianum Pontanum, cujus hæc sunt libro 2. de sermone capite 17. Tom. II. Operum pag. 1623. *Vix aliqua vitæ species est, ad quam sese dissimulatio non insinuet: quod non ita multis post annis Frater Franciscus Hispanus docuit. Is quamvis rudis atque indoctus, ta-*

(*a*) Notis ad Antonii de Ferraris Galatei librum de situ Japygiæ pag. 82. Tom. VII. sylloges, cui titulus: Raccolta d'opuscoli scientifici e filologici, Venet. 1732. 12.

ctus tamen audacia, atque ambitione, pulpitum ascendere est ausus, tantoque sive fastu, sive temeritate, palam ut assevararet, prædicare se de religione, Christianisque de rebus, docente ac dictante angelo, cujus admonitu & futura quædam prædiceret, & qui cum divis in cœlo e mortuis agerent, qui rursus apud inferos cruciarentur, sciret ac proferret. Denique cum Ferdinando persuadere arte nulla aut ratione posset, ut universam *Judæorum* gentem omnino exterminaret e regni finibus, *exemplo Ferdinandi patruelis Hispaniarum regis, Tarenti cum ipse ageret commentum hoc iniit. E plumbo tabulam divi Cataldi nomine clanculum a se inscriptam haud Tarento procul in sacello semidiruto sub parietem occuluit, quam triennio post eruendam curavit corrupto sacerdote, qui diceret, in somnis astitisse sibi Cataldum monstrantem quo in loco tabella esset abdita, commonentemque uti cum populo supplice, collegioque sacerdotum iret ad effodiendam illam, quam effossam curaret ad regem deferendam, communicandam ab eo uni tantum viro, quem e suis optimum nosceret, ac maxime fidum. Deum enim iratum illi futurum, cladenque ac calamitatem immissurum, ni quod in tabula scriptum esset, & cautum, a rege præstaretur. Scriptum vero ipsum per ambages quasdam, ac latebricosa verba eo spectabat, uti Judæorum exterminatio indicaretur. Rex accepta tabula deprehendit fraudem, qua deprehensa minime Franciscum ad eam legendam secum adhibuit, arbitratus eum interpretaturum verba in eam sententiam, dissimulavitque rem ipsam summa cum taciturnitate ac prudentia. At Franciscus re cognita furore percitus, quod tantum commentum falsum eum habuisset, non populo, non regi, vix ipsi Cataldo publicis pepercit in prædicationibus, intantumque incanduit, ut Italia ferme omnis, ipseque in primis Romanus Pontifex de tabulæ hujus fuerit inventione sollicitus, atque anxius.* Hæc Pontanus. * An vera sint, quæ de scripto a S. Cataldo libro feruntur, ignoro; quin nec facile incertæ huic famæ assensum præbuerim. De inventione tamen libri utcumque ille fuerit magis certa traditurus sum ex auctore coævo Stephano scilicet Infessura, qui tunc scribebat Urbis Romæ diarium vulgatum ab Eccardo Corpor. Historic. Tom. II, pag. 2004.

Eodem mense Aprili in Apulia apud Brundusium miraculose repertus fuit quidam liber sub terra clausus cum tabulis plumbeis, in quarum una erat formata Crux Domini, cum literis, videlicet: C. R. A. T. & in alia erant literæ, videlicet: Cataldus Rau, Archiepiscopus Tarentinus. Et non aperiatur, nisi per Regem cum fideli suo. Qui liber fuit portatus ad Regem Ferdinandum qui noluit illum aperire, priusquam constaret per veras probationes, quod talis liber esset antiquus, & quod miraculose repertus fuisset. Nam Cataldus, qui inter Sanctos deputatus est, fuit tempore, quo fuit etiam Joachimus Abbas, qui scripsit de Pontificibus futuris usque ad nostra tempora. Nam dictus Joachimus fuit de Anno 1175. *Modus autem, quo fuit repertus, fuit talis, videlicet, quod in quadam Ecclesia dicti loci erat quidam presbyter bonæ vitæ, cui in somnis venit dictus S. Cataldus bis nuncians ei, ut ipse Presbyter una cum Episcopo illum locum foderent in dicta Ecclesia, ubi erat quædam imago Virginis Mariæ cum Christo infante in brachio, qui Christus respiciebat, & digito ostendebat locum faciendæ fossionis, dixitque ei in somnis, ut librum, quem invenirent, portarent ad Regem aperiendum. Cumque dictus Presbyter esset negligens in hoc, fertur præfatum S. Cataldum visibiliter ei apparuisse, mandasseque ei aliqua inter signa, quæ habuit a dicto S. Cataldo. Et postea accedentes & fodientes invenerunt Librum prædictum, quem in continenti portaverunt ad dictum Regem. Qui Rex tanquam incredulus præmissorum, ipsum Episcopum & Presbyterum carceravit quos postea cognita veritate, quod hoc non fuisset fraus, dimisit. Nescitur tamen, in dicto Libro quid contineatur.*

Joannes Maria Catanæus Novariensis, Gaudentii Merulæ, Demetriique Chal-

condylæ discipulus famæ nomen suum feliciter inseruit erudito *in Plinii Epistolas* & *Panegyricum* Commentario (*a*) primum edito Venetiis 1500. ac Mediolani 1505. fol. Hasce editiones plures deinde insecutæ sunt, quas in Bibliotheca Latina notatas Lector reperiet. Cætera Catanæi scripta, Jovio in elogiis pag. 174. & Lazaro Augustino Cottæ in Museo Novariensi Italice edito Mediolani 1701. fol. pa. 174. seq. memorata sunt, Latina *Progymnasmatum Aphthonii* versio, nec non *Luciani amorum*, *Lapitharum*, & *Legum scribendæ Historiæ*, & *Isocratis* Orationis, qua Evagoram Cypri Regem pro funere laudavit. Præterea, quibus est immortuus, compositi ab eo *dialogi duo*, unus *de potestate & cursu Solis ac Lunæ*, alter *de ludis Romanis*. Scripsit & senex poema Latinum, *Genuam*, (*b*) in gratiam heri sui, Bandinelli Sauli, Cardinalis, cui Romæ operam Epistolis scribendis præstitit: & Italico carminis octonorhythmici genere, *Solymidem*, sive de bello sacro, quod pro Palæstina Saracenis eripienda A. 1096. seq. suscepit gessitque Godofredus Bullioneus. Vitam produxit usque ad A. 1530. cum prius An. 1527. occupata a Cæsareanis Urbe, librorum (*c*) rerumque suarum jacturam fecisset. Ut venæ ejus specimen Lectori a me offeratur, en ejus *descriptionem bombardæ* majoris, qua illi placuit commentarios suos in Plinii panegyricum concludere.

Quid non audebunt mortalia pectora? quando
Fulmina terribiles tonitrus imitantur, & ignes?
Namque reperta fero muralis machina bello,
Seu Meroe solers, fortis seu Rheticus omnes
Ingenii vires effudit, cum tonat, ignem
Fulmineum montis speculatus vertice ab alto
Excussit trunco teretem, medioque cavatam
Magna parte sui, totamque ex ære coactam,
Sphæraque de ferro penitus cava viscera complet.
Sive super curru vehitur, seu celsa tuetur
Castra loco, infuso nitrato pulvere rimam
Per tenuem focus exsurgit; mox impete vasto
Excutitur magno sonitu, magnoque tremore
Ferrea massa volans; non dura repagula contra,
Non solidæ turres, nec mœnia lata, nec agger
Ferre valet, quocunque ruit, concussa rescindit
Oppida, prosternitque solo tabulata, trabesque,
Cardinibusque fores firmis, pontesque resolvit.
Una etiam totas dejecit vulnere pugnas.
Multiplici consuta modo lorica, nec ensis,
Lancea, nec clypeus, nec thorax profuit æneus.
Omnia convolvit, pedites, equitesque, ferosque
Membraque corporibus divulsa per aera jactat.
Desuetus bello est aries, ballista molares
Effundens, tremebundo extincta phalarica fumo.
Abstulit hæc tormenta nova virtute Boarda,
Sive placet Bombarda magis, quæ dicta boatu:
Seu bombo procul existens mortalia corda
Territat horrendo strepitu, longoque fragore.
Num satis illud erat, quod vibrat ab æthere telum

Ju-

(*a*) *Accuratissimum interpretem* Plinii, scriptoris accuratissimi vocat Muretus XVI. 12. Var.

(*b*) Laudat Gyraldus 1. de poetis sui temporis pag. 42.

(*c*) Clarmundus Tomo VI. vitarum p. 145. Diarium Eruditorum Italiæ Tomo decimo pag. 244.

Jupiter? exscindi simili nisi lampade terras?
Tanquam nulla forent nostræ compendia vitæ.

Adam Cathanesius, supra, p. 8.

Catharina Bononiensis, Ordinis S. Claræ Abbatissa, libellum *de Revelationibus An.* 1438. *sibi factis* scripsit, editum Bononiæ 1511. 1536. & Venetiis 1583. Veronæ natam se, & Ferrariæ educatam, Christoque desponsatam ipsa apud Waddingum pag. 88. Bibliothecæ Ordinis Minorum diserte profitetur, solet tamen *Bononiensis*, non *Veronensis*, vel *Ferrariensis* appellari, quia majorem partem vitæ transegit Bononiæ, ibique defuncta est A. 1463. 9. Martii, quo coli eam sacro officio indulsit Clemens VII. & Martyrologio Romano inscribi Clemens VIII. Scripsit & eodem Waddingo teste Catharina sua manu, idiomate Latino, quod egregie callebat, *Rosarium metricum de Mysteriis Passionis Christi Domini*, & vernaculo sive Italico libellum *de septem armis necessariis subeunti certamen spirituale*.

Catharina de Gevvesvveiler, Priorissa Subtiliensis, sive Unterlindensis, Ordinis Dominicani, Colmariæ in Alsatia diem obiit circa Annum 1330. propior septuagenariæ, scripsitque librum *de vitis primarum sororum* illius Monasterii, in quo educatam se a pueritia fuisse profitetur. Primus edidit Bernardus Pez Tomo VIII. Bibliothecæ asceticæ antiquo-novæ pag. 35. 399. Ratisbonæ 1725. 8. ex recensione Matthiæ Thanneri, Carthusiani Friburgensis, qui ad prælum destinato præfationem & appendicem quoque adjunxerat, quæ & ipsa hic a laudato Pezio pag. 400. 452. exhibetur. Idem monet librum hunc in Codice Baluziano & apud Jacobum Echardum Tomo II. pag. 831. perperam tribui *Elisabethæ Staglin*, natione Helvetiæ.

S. Catharina Senensis etiam ipsa Ordinis Dominicani Virgo, magna cum viveret auctoritate, & post mortem quam Romæ A. 1380. 29. Aprilis obiit, Sanctis adscripta (*a*) a Pio II. A. 1461. Vide Vitam Catharinæ a *Raymundo* de Vineis Capuano apud Surium 29. April. & in Actis Sanctorum 30. April. Tom. III. pag. 853. Bzovium ad Ann. 1370. num. 20. seqq. S. Antoninum summæ historicæ tit. XIII. cap. 14. seqq. Tom. III. pag. 692. seqq. Processum contestationum super sanctitate & doctrina B. Catharinæ de Senis per *Franciscum de Viviano*, Notarium, & *Stephanum de senis*, Ordinis Carthusiensis, apud Edmundum Martene Tomo VI. monumentorum pag. 1238. & 1369. 1386. ubi & Bulla Sixti IV. qua Catharinam hanc cum sacris stigmatibus pingere aut pictam vel fictam habere, tanquam soli Francisco proprium, sub gravissimis pœnis prohibetur. De scriptis S. Catharinæ non est hujus loci plura referre, cum non Latine illa scripserit, sed Italice: quanquam exstant a *Raymundo* Latinæ versiones *Dialogorum* de Providentia Dei & *Orationum* quarundam, Ingolstad. 1583. 8. Coloniæ 1601. Venetiis 1611. 8. & *Divinæ doctrinæ* (*b*) *datæ per Personam æterni Patris, intellectui loquentis*, Coloniæ 1553. fol. *Epistolæ CCCLXIV.* non modo Italice lucem viderunt Venet. 1506. fol. verum etiam Gallice Parisiis 1644. 4. Sed novissime opera omnia Catharinæ non sine auctario junctim excusa sunt Italice Senis 1707. 1713. seq. 4. Tomis quinque, (*c*) una cum Vocabulario Catharininano. *Opere della serafica santa Caterina da Siena*. Curam editionis gessit Hieronymus Gigli, notas *Epistolis*, quibus ineditæ antea XXIII. accessere, addidit Fridericus Burlamachus, Soc. Jes. Præmittitur vita a Raymundo Capuano scripta ex interpretatione Italica Barduccii Canigiani, & *Dialogis* præter tractatum quintum adjungitur Apologia Raphaelis Mariæ Fila-

(*a*) Laertius Cherubinus Tomo primo Bullarii pag. 386.
(*b*) Confer Oudinum Tomo III. p. 1150. seq.
(*c*) Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XIX. p. 435. Tom. XXVI. p. 473. & Tom. XXXIV. p. 481. seq.

lamondi, Episcopi Suessani, contra Catharinæ obtrectatores. * Qui S. Catharinæ hujus vitam scripserint, non unus fuit Raymundus, de quo hic Fabricius, alii etiam plerumque ignoti commemorantur in Processu Contestationum S. Catharinæ Senesis vulgato a P. Martene Vet. Mon. Tom. VI. ibi enim ad pag. 1290. hæc leguntur: *Hunc actualiter Venetiis Scriptores ultra alios, qui desunt, qui ad petitionem diversorum habuerunt scribere Opera Virginis* (S. Catharinæ) *& aliquando, ut plurimum in latino; quandoque vero vulgari Sermone &c. Dictorum autem Scriptorum unus appellatur Gvillelmus de Apulia magister Scholarum; & moratur in contrata S. Severini;* (alius est a Gulielmo Apuliensi, de quo Fabricius suo loco) *alius dicitur Henricus de Aprussia, magister scholarum in contrata S. Joannis; alius D. Ludovicus in contrata S. Leonis; alius vocatur Augustinus in contrata S. Viti; alius dictus Andreas de civitate Castellana in contrata S. Mariæ novæ*. Scripsit etiam de celebri hac muliere opusculum Jacobus de Militibus de Monte Politiano. Ibid. p. 251.

Si quis vero acta illa perlegerit, intelliget profecto nonnisi per summam impudentiam asseri ab heterodoxis scriptoribus revelationes S. Catherinæ confictas esse a Fr. Raymundo; cum Raymundus ille vir fuerit gravissimus, ut tantæ imposturæ creandæ impar haberi debeat. De ejus Sanctimonia Stephanus de Maconibus Carthusianus olim totius ordinis Antistes ibidem pag. 1380. testimonium affert. Insuper eadem virgine dictante scriptas illas affirmat ibidem F. Bartholomæus de Ferraria inquisitor Ferrariensis vir doctus & pius. Id ipsum sensisse tunc cum hæc acta excipiebantur a tabellione, affirmarunt illi omnes, qui Virginem illam superstitem viderant, & cum illa consuetudinem habuerant familiarem, quinque tunc vocati testimonium jurati tulerunt.

Catharina filia S. Birgittæ Sveciæ (de quo supra p. 279.) defuncta A. 1381. (al. 1390.) de qua Surius & Acta Sanctorum 22. Martii, & Bzovius ad An. 1381. num. 23. seq. * Ut certo definit Diarium Vazstenense a Benzelio vulgatum. Vitæ ejus historiam rhithmico metro scripsit Johannes Benecchini de Calmarnia Œlandensis, qui anno 1461. obiit. Incipit: *Lætare Sion filia, jocunda fac tripudia*. Vide idem Diarium ad an. 1461. Idem pariter scriptor dedisse legitur ibidem Historiam *de S. Simeone*, quæ incipit: *Assunt. Simeonis perfulgentis Dei donis*. Historiam etiam S. Joachimi patris B. M. V. incipientem: *Gaude mater ecclesia, promens læta memoria;* & historiam de Sororibus B. M. V. Incip. *Gaude Cœlesti jubilo, mentis excusso nubilo*. Joannes iste religioso ordini S. Salvatoris in Cœnobio Vazstenensi nomen dederat.

Ab his omnibus diversa *Catharina*, sive *Hecaterina* (ἡ Καθαρίνη, id enim verisimilius quam ab Hecate) aliis Αἰκατερίνη, quam Martyrium passam tradunt Alexandriæ Maximinianis temporibus, (*a*) cujusque memoria recolitur 25. Nov. De hac *Philosophorum Patrona* (preter Surium ex Metaphraste) jucundum erit consulere Menagium in historia mulierum Philosopharum pag. 492. seq. ad calcem notarum in Diogenem Laertium: Martini Crusii Orationem XIII. Jacobi Thomasii Programma XXX. Augusti Bucheri Orationes festas pag. 1. seq. 138. seq. Johannem Rainoldum de idololatria Ecclesiæ Romanæ pag. 217. seq. & Johannis Davidis Kœleri amœnitates numarias vulgatas Germanice (*b*) Tomo IV. pag. 393. Acta hujus Catharinæ præter Simeonem Metaphrasten Græce conscripsisse traditur Athanasius quidam illius servus, Μαρτύριον τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης τῆς βασιλείας καὶ ῥήτορος. Vide Tom. IX. Bibliothecæ Græcæ pag. 64. & Cangii glossarium Græcum pag. 1269. Cæterum totum illud traditionum syrma patrum de vero trahere jampridem

(*a*) Baron. ad Annum 307. num. 31. seqq.

(*b*) Münzt-Belustigungen.

dem viri cordati animadverterunt. Vide Georgii Cassandri Opera pag. 278. seq. & 1093. Tillemontium Tom. V. memor. Hist. Eccles. pag. 448. & 761. Itaque Catharinam hanc tanquam fabulosam ex breviario Parisiensi An. 1680. ejiciendam curavit Franciscus Harlæus, Archiepiscopus Parisiensis.

Catinas, de quo S. Hieronymus in cap. I. Ezechielis Tom. III. Operum edit. Marcianæi pag. 703. *Legi & cujusdam Catinæ, quem Syri* (a) [illegible], *id est, acutum & ingeniosum vocant, brevem disputatiunculam, putantis in visione Ezechielis describi castrorum ordinem duodecim tribuum in solitudine ad orientem & occidentem, septentrionem & meridiem, quæ sibi invicem & charitate & consanguinitate socientur: & hoc esse rotam in rota, quæ ducantur in spiritu, & nube protegantur in eremo, & columna ignis illuminentur in nocte* &c.

De quatuor libris distichorum de moribus ad filium, qui exstant sub *Catonis* nomine, sed longe posterioris ętatis sunt, licet non juniora Valentiniani Imperatoris temporibus, satis dixi in Bibliotheca Latina IV. 1. Laudantur etiam ab Alcuino lib. II. contra Elipandum pag. 949. Petro Abailardo lib. 1. Theologiæ Christianæ pag. 1183. Tom. IV. Thesauri Antecdotorum Marteniani, & Ermoldo Nigello lib. 1. de rebus gestis Ludovici Pii, cujus versus affert Lambecius Tom. II. pag. 361. Horum testimonia, sicut alibi laudata a me Hincmari Remensis & Gaufredi addi possunt illis, quas erudita diligentia Christianus Daumius Catoni suo præfixit. Speculum regiminis *Philippi* de Pergamo ad Galeatum Vice-Comitem Mediolanensem circa Annum Christi 1380. commentarius prolixus in Catonis Magni Ethica, prodiit Augustæ 1475. fol.

Cato Saccus, Jctus Papiæ primum, deinde Bononiæ, ac denique iterum Papiæ, sive Ticini docuit, ubi æmulum Paulum Castrensem: discipulum circa Annum 1465. habuit Jasonem de Mayno, nec diu post defuncti, Epitaphio inscriptum: *Reliqua Catonis*. Vide Pancirollum de Juris interpretibus lib. 2. cap. 90. * In Codice 160. Biblioth. Felini extat inter multa aliorum Doctorum etiam hujus Doctoris *in juramenti materiam repetitio ad supppletionem accumulatorum* per Imolam in ca. *Cum contingat* super l. *Siquis*.

Gvilelmus Cattonus Anglus, Franciscanus a Pitseo pag. 708. traditur vixisse circa Annum 1530. & scripsisse super Magistrum sententiarum, & quæstionum Theologicarum. Hunc præteriissem hoc loco, nisi vidissem a Vossio reprehendi eos, qui Gvil. Caxtonum, de quo infra, referunt ad Annum 1558. Est enim verisimile id ab eis factum, quia Cattonum hunc cum Caxtono confuderunt.

Petrus de Cavalleria, Cæsaraugusta Hispanus, qui A. 1450. scripsit zelum Christi contra Judæos, Saracenos & infideles, editum & scholiis illustratum a Martino Alphonso Vivaldo, Toletano, una cum R. Samuelis scripto ad R. Isaacum de miserrimo statu Judæorum. Venet. 1592. 4.

Cavense Chronicon ab Anno Christi 569. ad 1318. ex MSto Monasterii Cavensis in Tomo septimo Thesauri scriptorum Italiæ Muratoriani pag. 913. 933.

Gvilelmus Caxtonus Anglus, qui primus Typographiam in Angliam traditur intulisse, clarus A. 1460. vixit adhuc An. 1483. Non quidem Latine scripsit, sed quamplurima Latinorum scripta in Anglicam linguam transtulit, *Ciceronem* de Senectute & Amicitia, *Virgilium*, Metamorphosin *Ovidii*, *Vegetium*: Historiam Hiberniæ ex *Rainulphi Higdeni* Polychronico, & S. *Hieronymi* Vitas Patrum: Quibus apud Baleum VIII. 43. & Pitseum p. 671. adduntur *Bonaventura* de vita Christi, *Historia Lombardica*, *Capgravii* Catalogus Sanctorum,

(a) Hebræis & Syris קטן *parvus*, *subtilis*. Atque est pagus *Catin* in Syria, cujus mentio apud Assemanum Tom. II. Biblioth. Or. pag. 351.

rum, *Historia excidii Trojani* & *Joannita* de ludo scaccorum. Ipse vero Caxtonus auctor Operis, quod *fructum temporum* inscripsit, sive *Chronicorum Angliæ* (a) & *Hollandiæ*, quæ Anglice scripsit a Bruto usque ad Henricum V. libris septem, continuavitque deinde usque ad excessum Eduardi V. sive usque ad Annum 1483. nec non *Angliæ*, *Scotiæ*, *Walliæ*, *Hiberniæ descriptionem*. *Historiam Regis Arthuri* libris XXI. *Vitam Eduardi Confessoris*. *Imaginem Mundi*. *Appendices ad Joannem Trevisam*, de quibus vide sis Wihelmum Nicolsonum in Bibliotheca Historicorum Angliæ pag. 65.

Annibaldus Gaytanus de Ceccano, Campanus, ex Archiepiscopo Neapolitano Anno 1328. Cardinalis & Episcopus Tusculanus usque ad Annum 1350. de quo Baluzius ad Papas Avenionenses, & purpuræ doctæ scriptor G. Joseph Eggs T. I. pag. 324. seq. qui inter scripta ejus p. 328. celebrat *Vitas Apostolorum Petri & Pauli*, carmine heroico illustratas.

Cedmon, supra, *Cædmon*.

Petrus de Cessona, infra, *Petrus*.

Alexander Celesinus, supra, *Alexander*.

Celestinus, *Celestius*, supra, *Cælestinus*, *Cælestius*.

Thomas de Cellano, infra, *Thomas*.

Celsus, Armachanus Archiepiscopus & Primas Hiberniæ, circa Annum 1128. defunctus, apud Baleum XIV. 84. traditur præter *Testamentum* & *Constitutiones* quasdam scripsisse *Epistolas* plures *ad Malachiam*, qui ei deinde in Archiepiscopatu successit, & de cujus vaticiniis dicendi locus infra in *Malachias*.

De *Julio Celso*, aliisque antiquioribus hoc nomine non necesse hic est repetere, quæ dicta sunt in Bibliotheca Latina.

Celsus a Falcibus, Veronensis, Monachus Benedictinus An. 1474. scripsit *Vitam S. Toscanæ de Jebeto* viduæ Seculo XIV. defunctæ, editam a Raphaele Bagatta & Baptista Peretti in antiquis monumentis SS. Episcoporum Veronensium, Venet. 1567. 4. sed tributa *Celso Maphei*, de quo mox, sicut Vossius pag. 620. *vitam S. Tusculanæ* appellat, quam *Toscanæ* rectius dixisset, ut a V. C. Apostolo Zeno (b) observatum, qui notat eundem Celsum Monachum consignasse etiam *Vitam Virginis Euphrosynæ Vincentiæ*, Venetæ ad Petrum Dandulum, Episcopum Vicentinum Annum 1505.

Celsus Veronensis alter, gentilitio nomine *Maphæus*, circa idem tempus Canonicus regularis Lateranensis, qui nonagenario propior decessit An. 1503. scripsit tum alia tum de interdicto Ecclesiastico, & dissuasoriam, ne Christiani Principes Ecclesiasticos usurpent census: ad inclytum Venetorum Senatum. Vide *Celsum Rosinum* in Lyceo Lateranensi Tom. I. pag. 196. seq. & Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXVIII. pag. 123. seq. Omitto dicere de Celsis junioribus, ut *Celso Hugone* & *Angelo Celso* Jctis, & de *Mino Celso*, cujus librum de hæreticis capitali supplicio non afficiendis habemus, de quo dixi in libro de Evangelicæ lucis propagatione pag. 505. * Celsi hujus habeo excusum opusculum hoc titulo: *Monumentum compendiosum pro confessionibus Cardinalium*, *reliquorumque Prælatorum*. Prodiit Ann. 1478. absque loci adscriptione in 4. item Romæ 1491. in 4.

Celsus, qui se profitetur scriptorem libelli de Judaica incredulitate. Vide Roberti Coci censuram scriptorum veterum pag. 152.

Cencius de Sabellis, Cardinalis & postea *Honorius III.* Papa ab Anno 1216. 18. Julii ad 1227. 18. Martii. Scripsit nondum Pontifex *Cærimoniale Romanum*, quod primum vulgavit Mabillonius T. II. Musei Italici pag. 167. 220. *Librum censuum* de omnibus Rom. Ecclesiæ reditibus & vectigalibus habuit Baronius, qui præfationem edidit ad Annum 1192. num.

(a) Vide Vossium pag. 636. Oudinum Tom. III. pag. 2627.

(b) Tom. XXVIII. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 121. seq.

num. 19. Habuit etiam Onufrius, ut ex magno ejus ritualium veterum opere, MS. in Bibliotheca Vaticana, notavit Pagius ad An. 1192. num. 12. ex quo constat singulis etiam a Cencio addita publica documenta. * Liber ille censuum S. R. E. quem Cencius iste digessit jam tandem prodiit, quamquam non sine interpolationibus seu additamentis a posterioribus authoribus inductis opera Cl. Muratorii in Tom. V. Dissertat. Med. Ævi pag. 851. 908. Ejusdem etiam opusculi MStum codicem chartaceum Sæculi XV. servat Bibliotheca Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucensis, ex quo lacunas in edito Muratorii relictas implere licet.

Conradus Celtes, alio nomine *Protucius* & *Meissel*, Svvinfurtensis, eadem qua Imperator Maximilianus die 22. Martii Anno 1459. natus, quem discipulum Joannis Dalburgi, Episcopi Wormatiensis, Rudolphi Agricolæ, Marsilii Ficini, Johannis Calphurnii Brixiensis, Gvarini, Beroaldi, Sabellici & Pomponii Læti, ingenio & doctrina nobilem, Fridericus III. Imperator commendante Friderico Sapiente, Electore Sax. manu sua lauro poetica (*a*) ornavit Norimbergæ, quod ipse his versibus memoriæ hominum mandare non dubitavit:

Primus ego titulum gessi nomenque Poetæ,
Cæsareis manibus laurea nexa mihi.

Post Academias XV. (*b*) quæ tunc florebant in Germania, non incuriose lustratas, Ingolstadii bonas litteras docuit An. 1495. inde ab Anno 1501. Viennæ, ubi Bibliothecæ Cæsareæ præfectus diem obiit supremum An. 1508. 4. Febr. Memoriæ suæ præcones nactus est, ut meruit multos præclarosque, inprimis virum doctum, qui *Societatis Litterariæ Rhenanæ* (*c*) nomine vitam ejus præfixit Poematibus Celtis, excusis Argentorati 1513. 4. Henricum Pantaleonem Parte 2. de Viris illustribus Germaniæ, Melchiorem Adamum in vitis Philosophorum, Petrum Lambecium Tomo I. Bibl. Vindob. pag. 31. seq. Vossium pag. 641. de Historicis Latinis, & qui præ cæteris diligenter in hoc argumento versatus est, D. Nicolaum Hieronymum Gundlingium, Observationum selectarum Tom. I. Observat. 1. ejusque insistentem vestigiis B. Hubnerum nostrum Centuria VI. Bibliothecæ Historicæ Hamburgensis cap. 30. Conradi Celtis proseuticis Carminibus ad divum Fridericum tertium *pro laurea Apollinari*, quæ habeo edita Norimbergæ 1500. 4. subjicitur *figura Cœli A.* 1487. 18. *April. hora* 5. 41'. 12''. *inæquatis* (*æquatis hora* 6. 1'. 20.) *post meridiem*, *quo tempore birretatus & laureatus est a Cæsare in arce Nurnbergensi Conradus Celtis*, *erecta per* Joannem Kanter *de Groningen Frisiæ Astronomum pro tunc divi Imperatoris Friderici tertii semper Augusti*. Nescio an huic testimonio opponere fas sit, quæ ab aliis pro Anno 1491. disputantur, ut a W. E. Tentzelio in dialogis litterariis A. 1693. pag. 963. sqq. Diploma Maximiliani, qua Celti facultas A. 1501. concessa est alios laurea Apollinea ornandi, exstat apud Goldastum Tom. III. Constitutionum Imperialium pag. 482.

Poemata prodiere Norimbergæ 1502. 4. Argentorati 1613. 4. *Odarum* libri IV. *Epigrammatum* libri V. *Parnassus biceps*. Libri IV. *Amorum*, decennali peregrinatione conscripti dicatique Maximiliano I. Ex his petita *Salinaria*, sive descriptio admirandarum Cryptarum

rum

(*a*) Confer Conradi Celtis Daphnen Apollinarem Gerhardi Meieri notis illustratam editamque Hamburgi 1615. 8. Ipse tamen de laurea illa sua Celtes:
Si me non pietas, virtus, doctrina coronant,
Ecquid proderit hæc nexa corona mihi?

(*b*) Basileam, Coloniam, Erfurtum, Friburgam, Gryphisvvaldiam, Heidelbergam, Herbipolim, Ingolstadium, Lipsiam, Leodicum, Moguntiam, Pragam, Rostochium, Tubingam, Viennam.

(*c*) De hac societate W. E. Tentzelius in dialogis litterariis A. 1693. p. 90.

rum ſalinariarum (*a*) prope Cracoviam lib. 1. elegia 6. quæ exſtat etiam in Piſtorii Tomo I. ſcriptorum rerum Polonicarum, Baſileæ 1582. fol. & in Reuſneri hodœporicis pag. 579. Baſileæ 1580. 8. Utrobique etiam *Carmen ad Viſtulam fluvium* ex lib. 1. elogia 15. & *de veſontibus*, ſive *biſſontibus* eorumque venatione. Vide & delicias Poetarum Germanicorum Gruterianas Tom. II. pag. 245. 270.

Carmen de diverſis diverſorum ſtudiis & humoribus. Francofurti in 8. ſine anno.

Opuſcula *Roſſvvithæ* e MS. Monaſterii S. Emerani, Ratisbonenſis. Norimbergæ 1501. 4. de quibus infra in *Roſvvitha*.

Carmen *de ſitu & moribus Germaniæ*, in Simonis Schardii Tomo I. & ſoluto ſermone *de Hercyniæ ſylvæ magnitudine*, cum ſuperiore Carmine, & B. Rhenani III. libris rerum Germanicarum, Argentorati 1610. 8.

De origine, *ſitu*, *moribus & inſtitutis Norimbergæ*, liber curante Bilibaldo Pirckaymero prodiit Norimbergæ 1501. 4. inde in Franciſci Irenici exegeſi Germaniæ, Haganoæ 1518. fol. & in repetita ejus editione, curante Joan: Adamo Bernhardo, Hanov. 1728. fol. & in laudati Pirckaymeri Operibus hiſtoricis pag. 116. Francofurti 1665. fol. Avtographum auctoris religioſe ſervari in Bibliotheca Norimbergenſi, notavit Georgius Remus in Epiſtola ad Johannem Kirchmannum, inter Gudianas pag. 219.

De vita S. Sebaldi, Carmen Sapphicum libro de Norimberga ſubjunctum.

Eorum fere omnium, *quæ Rhetores in Orationem venire adſerunt*, *ex Cicerone index*. Ingolſtad. 1532. 8. Argentorat. 1534. 1568. 8.

De conſcribendis Epiſtolis ibid. & Tiguri, nec non Coloniæ 1537. 8. Baſileæ 1567. 8.

De arte verſificandi in 4. ſine anno & loco. *De laudibus eloquentiæ*. *Panegyris Duci Bavariæ*.

Orationes variæ & *Epiſtolæ* ad diverſos, metro & proſa. Vide Trithemium cap. 922.

Theodoriceidem, ſive poema heroicum de rebus Theodorici Regis Gothorum, & quam proſario molitus ſermone eſt *Germaniam illuſtratam* abſolvere fato præveniente Celtes eſt prohibitus.

De *Cenſorino* Grammatico, qui a Chriſti ſacris alienus librum notiſſimum *de die Natali* ad Q. Cerellium Patronum ſuum circa Annum Chriſti 238. ſcripſit, ſatis dictum in Bibliotheca Latina lib. III. cap. 4. *Fragmentum* illi ſubjectum, licet ad argumentum libri de die Natali non faciat, tamen Cenſorini hujus eſſe ex alia illius lucubratione, non dubitabat Barthius notis ad Claudianum Mamertum pag. 340. idque alibi oſtenſurum ſe eſt pollicitus. Cenſorinum inter ſcriptores de arte Grammatica, qui ſuis ſæculis honoris decus habuerint, una cum *Palæmone*, *Phoca*, *Probo* laudat Alcuinus libro de ſeptem artibus pag. 1247. Operum.

Centulenſe Cronicon, infra, *Hariulphus*.

Ceolfridus, aliis *Geolfridus*, Presbyter & poſt (*b*) Benedictum Biſcopinum Abbas S. Petri & Pauli, Ordinis Benedictini, Wiremuthenſis & Girovicenſis in Anglia per annos XXXV. diem apud Lingonas in Gallia Narbonenſi obiit A. 716. 7. Calend. Octobr. ætatis 74. dignis laudibus a Beda (*c*) quem doctrina imbuit, celebratus, Conſulenti Naitoni, Regi Pictorum, (*d*) *de legitima obſervatione Paſchæ* & *de tonſura clericorum*, ſcripſit utilem *Epiſtolam*, per quam ipſe Regi ſatisfecit, & Rex gentem

(*a*) De his præter Celtem Georgius Douſa in itinere Conſtantinopolitano pag. 11. ſeq. Bernardus Connor in deſcriptione Poloniæ pag. 293. 731. editionis Germanicæ: Philoſophicæ Tranſactiones Anglicanæ Tom. I. p. 1099. ſeq. Wagenſeilius Tom. II. peræ librorum juvenilium pag. 622. &c.

(*b*) Vide Lelandum cap. 81.

(*c*) Idem Lelandus cap. 82.

(*d*) Sigebertus cap. 67. de ſcriptoribus Eccleſiaſt. Trithemius cap. 240. & II. 20. illuſtr. Benedictin.

tem suam ad concordiam Ecclesiæ reduxit. Hanc Epistolam servavit idem Beda lib. V. Hist. Eccles. cap. 22. unde accepit Speelmannus pag. 220. Tom. I. Conciliorum Britanniæ, accepere cæteri Conciliorum editores ad Annum 714. cum circa Annum 709. scriptam colligat Norisius. (*a*) Harduinus in sua Conciliorum editione secutus est Petrum Franciscum Chiffletium, qui Historiam Bedæ recensuit in Concordia Bedæ & Fredegatii Scholastici, Parisiis 1681. 4. Alia Ceolfridi, quæ Balæus centur. I. cap. 93. & ex Baleo Pitseus pag. 123. memorat, *homilias solennes*, ad Monachos suos *Epistolas*, *Testamentum ad Hunebertum*, & *de sua peregrinatione*, nescio an quisquam oculis usurpavit. Vita scripta a *Wicberto* successore & A. 730. Martyre, ut idem Pitseus pag. 124. sed ubi *pro regnante in Northumbria Ceolfrido*, legendum *Ceolulpho*, de quo mox. Apud Cangium quoque emendandum est, quod Ceolfridum Abbatem S. Petri & Pauli diversum facit ab Abbate Wiremuthensi.

Ceolulphus, sive ut Lelando *Ceolvulphus*, Transabrinorum, sive Northumbriæ Rex eruditus, cui Beda historiam suam elimandam obtulit, *eligens nimirum in illo auctoritatem bene dicta corroborandi propter imperium, & scientiam perperam dicta emendandi propter ingenium*, ut ex Gvilelmo Meildunensi, sive Malmesburiensi Lelandus cap. 93. Baleus X. 25. & Pitseus pag. 830. Vide sis & Acta Sanctorum 15. Januarii.

Thomas Ceparanus, sive *de Ceperano*, Ordinis Minorum, post *Thomam Cellanum* circa Annum 1245. scribere cœpit jussu Crescentii, Generalis sui, *Legendam aureum S. Francisci*, eam ipsam scilicet quam sub titulo *Speculi vitæ S. Francisci & Sociorum ejus* recognitam & notis marginalibus illustratam edidit Philippus Bosquierius, Coloniæ 1623. 8. auctores laudans Antiquitatum harumce Franciscanarum *Fabianum*, *Hugolinum* aliosque Minoritas. Vide Oudinum Tomo II. pag. 197. S. Antoninus tit. 24. summæ histor. cap. 9. num. 4. Tom. III. pag. 776. *Sextus generalis* Minister Ordinis Minorum *Crescentius de Esio venerabilis senex, homo justus & disciplinæ zelo probatus, Anno Domini* 1245. *in Capitulo generali: in quo Capitulo mandavit fratribus, quod sibi in scriptis dirigerent, quicquid de vita & miraculis beati Francisci scire veraciter possent. Postea frater* Thomas de *Ceparano de mandato Ministri ejusdem, & Capituli Generalis, ex relationibus factis a plurimis, primum tractatum* Legendæ B. Francisci, *de vita & verbis & intentione ejus circa ea, quæ pertinent ad regulam, declaravit, quæ dicitur:* Legenda antiqua, *& incipit*: Placuit sanctæ Universitati. *Quam Legendam frater Bernardus* (*b*) *De Bessa ad compendiosiorem formam reduxit, & incipit:* Plenam virtutibus. *Et postea Bonaventura stilo elegantiori & breviori compilavit.* Vide Acta Sanctorum 25. Maj. atque infra, *Franciscus*.

Coriolanus Cepio (*Cippico*) Traguriensis Dalmata, ductor exercitus Veneti sub Duce Veneto Petro Mocenigo, versatus Scodræ (*Scutari*) Albaniæ regionis metropoli, An. 1473. scripsit *de rebus gestis Petri Mocenigi* Imperatoris sui, quibus ipse interfuit Cepio, libros III. Venetiis 1477. 4. & Basileæ 1544. & 1556. pag. 341. cum Barletio, & præfixo titulo *librorum III. de bello Asiatico*, Venetiis 1594. 8. cum Joannis Cepionis, nepotis, Epistola ad Leonardum Mocenigum Senatorem. Obiit Coriolanus A. 1493. ætatis 68. ut ex Epistola consolatoria Ludovici Cepionis, Famaugustani in Insula Cypro Episcopi, ad Petrum, Christophorum, Hieronymum, & Joannem Cepiones, fratres suos, Epistola notatur in Diario Eruditorum Italiæ Tom. XVII. pag. 285. 288. De eodem Bello Scodrensi scripsere Georgius Merula, Mar-

(*a*) Differtat. 3. de Cyclo Paschali Ravennate pag. 158. Oudinus Tom. I. p. 1665. (*b*) Aliis *Bernardinus*.

Martinus Barletius &c.

Ceponius Epiſcopus Hiſpanus, (*a*) ad quem & Idacium *Turibii* Aſturicenſis Epiſtola exſtat apud Ambroſium de Morales lib. II. cap. *26*. Antiquitatum Hiſpaniæ, & Baronium ad Annum Chriſti 447. num. 3. & Franciſcum Bivarium notis ad Pſeudo-Maximi Chronicon pag. 157. Scripſit Ceponius *Geneſin* carmine hexametro, atque in eo *fabulam Phaetontis* ad Satanam de cœlo detruſum relatam. Ætatem ſuam ipſe his ſignavit verſibus 136. ſeq.

--- *Vincit, ovat Eccleſia Chriſti,*
Quæ quadringentis toties luctata ſub annis
Incipit in quinto late floreſcere ſæclo.

Plures verſus Ceponii protulit Barthius (teſte Daumio) libro CIX. Adverſar. Etiam viginti amplius Tom. II. ad Statium p. 1225. qui editionem ejus in poſterioribus Adverſariorum libris meditabatur.

Cerealis non Caſtulonenſis in Hiſpania, ſed *Caſtulenſis*, ſive *Caſtellenſis* in Mauritania Cæſarienſi Africæ Epiſcopus: Sane Africanum fuiſſe diſerte hoc affirmanti Gennadio cap. *96*. eumque ſecutis auctori appendicis ad Catalogum Ildefonſi cap. 10. & Honorio lib. 2. cap. 95. recte accredunt viri docti Trithemius cap. 183. Nicolaus Antonius Tomo I. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ pag. 201. aliique, licet Caſtulonenſem faciunt Pſeudo-Luitprandus in Chronico ad Annum æræ Hiſpanicæ 998. Ut autem *Caſtellenſem*, ſive *Caſtellanum* malim vocare, quam eum Labbeo aliiſque *Caſtulenſem*, facit quod in collatione Carthaginienſi Anno 484. habita memoratur Cerealis Caſtelloripenſis Epiſcopus, & Cerealis hic ipſe Caſtellanum ſe Epiſcopum profitetur. Confer Ruinartum ad Victorem Vitenſem pag. 375. & Tillemontium Tom. XVI. pag. 516. Scripſit circa Annum 478. libellum Concertationis Carthagine habitæ *de Fide Sanctæ Trinitatis* adverſus *Maximinum* Epiſcopum Arimanitarum (*b*) ſive Arianorum, quem primus in lucem protulit Joannes Richardus, antidoto contra hæreſes, Baſileæ 1528. fol. inde Joannes Heroldus in hæreſiologia, Baſileæ 1556. fol. denique in omnibus Bibliothecis Patrum recudi contigit, ac in noviſſima Lugdunenſi Tom. VIII. p. *671*.

Daniel Ceretus Brixienſis Medicus circa Annum 1470. cujus carmen *de præcellentibus ſua ætate viris Brixienſibus* laudat Voſſius de Hiſtoricis Latinis pag. 810. Ejuſdem Danielis carmen epicum de metamorphoſi Virginis in Salicem exſtat in Gruteri deliciis Poetarum Italorum Tom. I. pag. 741. & in Carminibus illuſtrium Poetarum Italorum Joannis Matthæi Toſcani, Pariſiiis 1577. 12. Sed *Gverini Cereti* Chronica, fabuloſa magnam partem eſſe arguunt auctores diſſertat. *de Martyrologio Brixiano aucto ex Catalogis Eccleſiæ S. Afræ*, editæ in Actis Sanctorum Aprilis, non valde repugnante Honorio Stella (*c*) in reſponſione ad illam diſſertationem.

Fabius Cerilianus teſte Flav. Vopiſco in vita Cari cap. 4. *tempora Cari, Carini & Numeriani Imperatorum ſolertiſſime perſecutus eſt*, ſed nec illius, nec *Oneſimi*, quem Probi vitam diligentiſſime ait ſcripſiſſe, lucubratio ad nos pervenit. In Codice Palatino Gruterus teſtatur *Favium Ceryllianum* appellari, *forſan*, inquit, pro *Cyrilliano*. Neque adeo conſtat Latine ambo an Græce ſcripſerint. Non tres ſimul Auguſti Carus, Carinus, & Numerianus, ſed pri-

(*a*) Reineſ. Epiſt. ad Daumium pag. 212. 219. 226. ſeq. & Daumius pag. 235. Kœnigius in Biblioth. Nic. Antonius Tom. I. Biblioth. vet. Hiſpanæ pag. 200.

(*b*) In Codice Fuldenſi Maximinus hic *Arimanita* appellatur teſte Viro Clariſſimo Joanne Friderico Schannat in vindemiis litterariis pag. 223. Inde non dubito apud auctorem appendicis ad Catalogum Ildefonſi cap. 10. pro *Epiſcopo Ammonitarum* legendum *Arimanitarum* hoc eſt Arianorum. Tralatitium eſt apud Epiphanium, Damaſcenum alioſque hæreſin Arianam venire nomine Ἀρειομανιτῶν. Atque apud Cerealem ipſum capite ultimo *Maximinus Ariomanita* appellatur. Diverſus autem hic a *Maximino* Ariano, contra quem circa Annum 429. ſcripſit S. Auguſtinus.

(*c*) Giornale de' Letterati in Parma An. 1687. pag. 84. 85.

primum solus Carus A. 282. deinde cum Carino, denique cum Carino Numerianus, quibus successit Diocletianus An. 284. Vide Ezechielem Spanhemium præclari Operis de numismatum usu Tom. II. pag. 356. 377.

Joannes Boccacius de *Certaldo*. Supra pag. 242. *Boccacius*.

Jacobus de Cessolis, sive *Cessulis*, Remensis Gallus, Ordinis Prædicatorum, circa Annum 1290. scripsit opus ea ætate nobile atque ex illis, ut ipse ait, *quæ ad populum declamatorie prodidisset* contractum ac digestum partibus quatuor: *moralitates super ludum Scacchorum, de moribus hominum & officiis nobilium & popularium*. Quoniam vero Ludum Scacchorum dixere etiam *tessellarum*, hinc factum videtur, ut nomen auctori tributum fuerit *de tessellis*, unde alii fecerunt *de Thessalis*, vel *de Thessalonica*, ut Trithemius cap. 704. Prodiere hæ moralitates, Mediolani 1479. fol. & servantur MStæ in pluribus Bibliothecis Galliæ, Angliæ & Germaniæ, quarum Codices designantur ab Oudino Tomo III. pag. 627. seq. & a Jacobo Echardo Tom. I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 471. & Tomo II. pag. 818. seq. qui etiam videri potest de versione *Gallica* duplici a Joanne Duvignay & Joanne Ferrono, nec non de *Italica*, sicut de *Germanica* duplici, prosaria altera, altera Conradi van Ammenhusen, Monachi & Presbyteri, rhythmica MS. in Bibliotheca Cæsarea adire licebit Lambecium Tomo II. pag. 848. seq. ubi nomen expressum *de Casulis*, sed rectius *de Cessolis* iterum pag. 877.

Chalcidii versionem Latinam partis *Timæi Platonici*, adjunctumque ab eodem commentarium emendatiorem & notis illustratum edidi ad calcem Voluminis secundi Operum S. Hippolyti, Hamburgi 1718. fol. De scriptore ipso & prioribus editionibus dixi lib. 3. Bibliothecæ Latinæ capite 7. ubi monui sub quarti eum sæculi vixisse initia, & licet videatur dubium relinquere, tamen satis claris indiciis deprehendi Christianum. Quæ pro contraria sententia afferri video a viris celeberrimis, *Govieto*, (*a*) atque inprimis ab eruditissimo Cudvvorthi interprete, (*b*) ea expendere juvabit, cum novam atque ultimam Bibliothecæ Latinæ editionem prælis committere dabitur.

Joannes Charlier, infra, *Gerson*.

Alanus Chartier (Latino nomine *Auriga*, sive *Aurigarius*) Regum Galliæ Caroli VI. & VII. a secretis, diem obiit A. 1458. ætatis 72. Plura scripsit Gallice & Latine, quæ junctim edita curante Andrea du Chesne, Parisiis 1617. 4. in quibus Descriptio Galliæ, Quadrilogus invectivus in Eduardum III. Angliæ Regem: *Dialogus familiaris amici & sodalis super deploratione Gallicæ calamitatis: Epistolæ de detestatione belli Gallici & suasione Pacis:* Historia Caroli VI. & VIII. ab Anno 1402. ad 1455. (cujus tamen verum auctorem *Bouvierium* postea compertum notat Jacobus le Long, in Bibliotheca historicorum Galliæ pag. 375.) Genealogia Regum Galliæ a Ludovico Sancto ad Carolum VII. & de extinctione falso prætensi juris Anglorum in Galliam: Pompa ingressus Caroli VII. in urbem Luteciam facti Anno 1437. Spes seu consolatio trium virtutum: Curiale Gallicum, & Carmina varia. Scripsit quoque Statum Galliæ, quo fuit exilii sui tempore, quem librum MS. memorat laudatus Jac. le Long num. 11099. Omitto dicere de scriptore eorundem temporum Historico *Joanne Chartier*, sive *Quadrigario*, quia nihil Latine ab eo vel compositum, vel editum reperi. De Gallicis vide eundem Longum num. 7402. 7344. & Oudinum Tom. III. pag. 2554. seqq.

Chartuitius, (*c*) seu *Chartuitus*, E-

Aaa 2 pis-

(*a*) Continuation des memoires de Litterature & l'Histoire Tom. I. p. 138. seq.

(*b*) pag. 732. seq. ad cap. IV. §. 36.

(*c*) Vossius Hist. Lat. pag. 382. Dav. Czvvittinger Hungar. litterata pag. 100. Francof. 1711. 4.

piscopus in Hungaria circa Annum 1100. scripsit jam decrepitus jussu Regis Hungarorum octavi, Colomanni, qui ab A. 1095. ad 1114. Hungariæ præfuit, eidemque Regi dedicavit *vitam* Regis Christiani Hungarorum primi *S. Stephani*, quam sed mutato stylo, ut malo more solet facere, edidit Surius 20. Augusti. Ex Surio, ut ipse profitetur, Bongarsius inter scriptores rerum Hungaricarum pag. 268. 280.

Thomas Chaundeler (*Candelarius*) Anglus, (Lelando, Baleo, Pitseo, Goodvvino, aliisque, etiam Vossio male *Johannes* (a) *Chaundeler*,) Guarini discipulus, Cancellarius Ecclesiæ Fontanensis, seu Wellensis circa Annum 1454. calamum suum & prosa & carmine, teste eodem Lelando cap. 564. aliqua felicitate exercuit. Scripsit *de statu humanæ naturæ*, *Orationes* de laudibus Fontanensis & Baduensis urbis, & aliam, qua respondet Orationi primæ Corn. Vitellii. Librum *de rebus a Gvil. Perotto*, alias *Vichamo*, Episcopo Ventano, sive Wintoniensi, *gestis*. Libellum *Epistolarum*. Hisce a Lelando commemoratis Baleus VIII. 26. & Pitseus pag. 652. addunt librum *de laudibus Thomæ Beckingtoni*, Bathoniensis & Wellensis Episcopi. De hoc scriptore accurate Henricus Warthonus in præfatione ad Tomum II. Angliæ sacræ p. XVII. seq. ubi notat ex Cancellario Ecclesiæ Wellensis factum Ecclesiæ Oxoniensis Cancellarium ab Anno 1457. ad 1461. & Eboracensis A. 1467. resignasse autem munus A. 1486. & rebus valedixisse humanis A. 1489. Edidit igitur Tom. II. p. 355. ejus *Cronicam brevem de ortu, vita ac gestis Willelmi de Wykham*, Episcopi Wintoniensis, defuncti An. 1404. & pag. 357. *Vitam Thomæ de Bekingtona*, Episcopi Bathensis & Wellensis, excerptam ex principio *Collocutionum* Chaundleri, prosa & versu, de hujus Beckingtoni laudibus, de quo prolixo & adhuc inedito opere, in Bibliotheca Cottoniana obvio idem Warthonus in præfatione p. XVIII. & ex eo Oudinus Tom. III. pag. 2726. In eadem Cottoniana quoque servatur Testamento Wilhelmi de Wykham subjunctum Chaundleri *poema de ortu, vita & obitu Willelmi Wykham, Episcopi Wintoniensis & fundatoris CC. Clericorum*.

Benedictus Chelidonius, Monachus Benedictinus S. Ægidii Norimbergensis & Poeta, *Musophili* adscito nomine, labente sæculo XV. & decimi sexti sub initia scripsit *de fundatione & Abbatibus Monasterii sui*, ex quo versus quosdam producit Caspar Bruschius in Chronologia Monasteriorum Germaniæ pag. 47. (editionis novæ p. 169.) Poema *de Passione Domini nostri Jesu Christi*, & aliud *de vita Mariæ Virginis*, Norib. 1511. fol. prodiit additis iconibus stilo scalptorio egregii Viri Alberti Dureri.

Fragmentum *Chronici Chemnicensis* ab Anno Christi 1408. ad 1516. ex Codice MS. Petri Albini vulgavit Jo. Burchardus Menckenius ὁ μακαρίτης Tom. III. scriptorum rerum Germanicarum pag. 157. 159.

Cherubinus de Spoleto, Ordinis Minorum, defunctus Assisii 1484. De illo Waddingus Tomo VI. & VII. Annalium suorum & pag. 89. Bibliothecæ Ordinis Minorum, ubi præter *Sermones XC. Quadragesimales* a Septuagesima ad octavas Paschæ editos Venetiis 1502. & 1511. memorat ejus *librum de Vita Conjugali*, *Tractatum de Fide*, & *Regulam spiritualis vitæ pro instructione animæ devotæ*. Vide Bartholomæum Cimarellum in parte quarta Chronicorum Ordinis Minorum, quam tribus prioribus Marci Ulyssiponensis addidit, vulgavitque Italice Venetiis 1621. libro IV. capite 2. Huic Cherubino Troilus Malvetius, JCtus, dedicavit librum de Canonizatione Sanctorum, obvium in Oceano Juris, sive Tractatu Tractatuum Tom. XIV. pag. 97.

Childebertus, infra, *Hildebertus*.

Childericus, vide, *Hildericus*.

Chi-

(a) Vide Antonii Wood Antiquitates Oxoniens. Tom. II. pag. 410. 411.

Chilianus, infra, *Kilianus*.

Chilienus Monachus Inis Keltrahensis, sive Kiltdariensis Cœnobii in Hibernia, Ordinis Benedictini circa Annum 740. vel 750. aliis *Coelenus*, sive *Coelanus* scripsit carmine hexametro partem, partem elegiaco *vitam Brigittæ Scoticæ* (de qua supra p. 769. seq.) editam ex tribus Codicibus MStis licet non integram a Joanne Colgano in Actis triadis thavmaturgæ, seu divorum Patricii, Columbæ & Brigittæ, Lovan. 1647. fol. atque inde a Bollando Tom. I. Act. Sanctor. Febr. pag. 141.

Chilpericus Childeberti II. F. Rex Francorum ab Anno 575. ad 584. cui poeticis litteris exculto tribuitur *Epitaphium in S. Germanum*, Parisiensem Episcopum, qui An. 576. rebus humanis valedixit. In historia poetarum medii ævi pag. 175. traditur hoc epitaphium exstare apud Aimoinum lib. 3. cap. 16. & in Actis Sanctorum 28. Maji Tom. VI. pag. 787. atque in Actis Ordinis Benedictini Tom. I. pag. 245. Sed apud Aimoinum frustra illud quæsivi, licet eundem Aimoini locum laudant quoque Sammarthani Tomo I. Galliæ Christianæ, pag. 404. ubi & ipsum epitaphium exstat, quod quoniam breve est, etiam hoc loco exstare volui:

Ecclesiæ speculum, patriæ vigor, ara reorum,
Et pater & Medicus, Pastor amorque gregis.
Germanus virtute, fide, corde, ore beatus
Carne tenet tumulum, mentis honore polum.
Vir cui dura nihil nocuerunt fata sepulchri,
Vivit enim, nam mors, quem tulit, ipsa timet.
Crevit adhuc potius justus post funera, nam qui
Fictile vas fuerat, gemma superba micat.
Hujus opem ac meritum mutis data verba loquuntur,
Redditus & cæcis prædicat ore dies.
Hic vir Apostolicus rapiens de morte trophæum
Jure triumphalis considet arce poli.

Vita *S. Chlodulphi* Episcopi circa Annum 666. Metensis, atque inde Treverensis Archiepiscopi, occurrit in iisdem Actis SS. Benedictin. Sec. 2. pag. 1043.

Robertus de Chorceone, sive *Chorcon*, aliis de *Curson*, vel *Curtonus*, Anglus, Theologus Parisiensis, adversarius Albigensium, & ab Anno 1211. Cardinalis, Innocentii III. atque Honorii III. per Galliam Legatus, obiit in Palæstina An. 1218. Scripsit *Summam Theologicam* quam MStam evolvit præloque dignissimam vocat Oudinus Tom. II. pag. 1715. Ex illius Summæ *Tractatu de pœnitentia* quædam capita excerpsit ediditque Jacobus Petitus post pœnitentiale Theodori Cantuar. pag. 367.-376. Parisiis 1679. 4. Baleus III. 79. ei prætérea tribuit *librum de salvatione Origenis*, & *lecturas solennes*. Quibus Pitseus pag. 293. & G. Josephus Eggs in purpura docta pag. 135. adjungit *librum de septem septenis*.

Christianus ab Aquitania, (*a*) qui apud Cangium præter rem a *Christiano Druthmaro* Grammatico distinguitur, Monachus Corbejensis, Ordinis Benedictini, (*b*) Congregat. Floriacens. scripsit *expositionem* dignam lectu (*c*) *in Evangelium Matthæi* divisam in capita LXI. ad Monachos Stabulensis (*d*) & Malmandariensis Cœnobiorum S. Petri sub uno Abbate consistentes in Diœcesi Leodiensi. Primus cum ejus *epitomatis in Lucam & Joannem* ex MStis Codicibus edidit Jacobus Wimphelingius, præfixo privilegio Imper. Maximiliani: &

(*a*) Sigebertus cap. 72.

(*b*) Trithemius cap. 280. de Scriptoribus Ecclesiasticis, & II. 67. illustrium Benedictinorum.

(*c*) Vide Richardum Simonem lib. 3. Historiæ Criticæ Novi Testamenti cap. 26. pag. 370. seqq.

(*d*) de Stavelo dans les Ardennes au Diœcese de Liege. Vide Labbeum T. I. de S. E. p. 753.

& Leonis X. insignibus, primæ paginæ appositis, Argentorati 1514. fol. addita etiam censura Jacobi Oesler J U. D. per Imperium Romanum artis impressoriæ Censoris & Superattendentis Generalis. Hæc editio neutiquam conficta ab Edmundo Albertino, (*a*) sed obvia in Bibliothecis, ut Galliæ apud Dallæum, (*b*) Angliæ (*c*) apud Joannem Tenissonum, Germaniæ apud Joannem Ludolphum Tunemannum. (*d*) Deprehensum quoque est & testatum eadem legi in illa antiquiore editione, quæ in editione Haganoensi A. 1530. 8. a Menardo Molthero & Joanne Secerio: licet Sixtus Senensis lib. VI. Bibliothecæ sacræ nota 112. quædam profert e MS. Franciscanorum Lugdunensi aliter, quam in Haganoensi leguntur, quam repetitam constat in Bibliothecis Patrum, Parisiensi, Coloniensi, & novissima Lugdunensi Tomo XV. pag. 165. Joanni Oecolampadio illam editionem tribuit Labbeus Tomo I. pag. 222. Sed ipse id retractat pag. 751. Idem Typographi vitio *Moltserum* vocat pro Molthero, & pro Secerio *Senerium*. Profitetur Druthmarus se studuisse *plus historicum sensum sequi quam spiritalem: irrationabile enim sibi videri, spiritalem intelligentiam in libro aliquo quærere, & historicum penitus ignorare, cum historia fundamentum omnis intelligentiæ sit, & ipsa primitus quærenda & amplexanda, & sine ipsa perfecte ad aliam non possit transiri*. Idem brevitati studuit & perspicuitati, quoniam ipso judice *stultiloquium est in expositione alicujus libri ita loqui, ut necessarium sit expositorem ipsius expositionis quærere*. Ait in *Matthæum* scripsisse se, quod videret *Hieronymum* multa verba quasi levia præteriisse: qui labor, *si placeat vobis*, inquit, *ad Evangelium* Joannis, *manum mittam*, quod Augustinus aquilam sequens prope nubes incedendo multa intacta velut nota omnibus prætermiserit. *Nam in* Marco *non est necessarium manum mittere post beatum* Bedam. *In* Luca *quoque audio post* S. Ambrosium, *eundem* Bedam, *manum misisse. Sed non potui invenire adhuc in ejus expositione nisi quasdam* homilias. *Si vero nec invenero, & vestrum omnium, exhortatio affuerit, & in hoc quoque laborare tentabo*. De ætate hujus Druthmari monere juvat, eam a viris doctis communiter referri post sæculum medium nonum, quod ipse cap. 56. mentionem facit Bulgarorum ad Christi sacra adductorum, ac quotidie solitorum baptizari, (*e*) quod Cedrenus ab An. 845. Leo Grammaticus pag. 462. An. 857. auctor vitæ Basilii Macedonis cap. 65. p. 164. felicius circa Annum 870. ajunt contigisse. Notandus & locus hic Druthmari Tomo XV. Biblioth. Patrum pag. 169. ad Matth. XXVII. 7. *agrum figuli*) *Tunc fuit in sepulturam peregrinorum, & modo idem locus hospitale dicitur Francorum, ubi tempore Caroli villas habuit, concedente illo rege pro amore Caroli. Modo solummodo de eleemosyna Christianorum vivunt, & ipsi Monachi & advenientes*. Sed omnino videtur reducendus ad sæculum labens undecimum, & ad Gregorii septimi tempora, siquidem non alius est, quam Christianus Druthmarus noster, qui Anonymo Mellicensi *Gvidmundus* capite 102. de scriptoribus Ecclesiasticis: *Gvidmundus qui & Christianus, primo in Monasterio Stabulensi Monachus fuit, ubi*

(*a*) Vide Albertinum de S. Eucharistia pag. 933. & 861.

(*b*) Joannes Rodolphus Westenius pag. 79. ad Origenem contra Marcionitas, testatur se Wimphelingianam editionem a capite ad calcem cum Moltheriana contulisse, neque Moltherum quicquam corrupisse, sed alio usum Codice Varias Lectiones quasdam, in rebus ipsis tamen nihil alteratum Lectori obtulisse.

(*c*) Caveus de scriptoribus Ecclesiasticis ad Annum 840.

(*d*) Acta Eruditorum Tomo decimo Supplementi pag. 382.

(*e*) Cap. 56. ad Matthæum Tom. XV. Biblioth. Patrum pag. 158. *Nescimus jam gentes sub cælo, in qua Christiani non habeantur*. Nam & in Gog & in Magog, quæ sunt gentes Hunnorum, quæ ab eis Gazari vocantur. Jam una gens, quæ fortior erat, ex his, quas Alexander conduxerat, circumcisa est, & omnem Judaismum observat. Bulgarii quoque, *qui & ipsi ex gentibus sunt, cottidie baptizantur*.

ubi dum Abbas constitui, atque ad alterum locum regendum mitti debuisset, aufugit, ignotamque provinciam appetens, ne posset agnosci, nomen mutavit in melius, assumens videlicet Christianitatis vocabulum, cunctis commune fidelibus. Tandem vero requisitus & repertus sub Gregorio VII. *Aversæ est factus Episcopus,* (*a*) *scripsitque fratribus supradicti Monasterii* explanationem egregiam super Evangelium secundum *Matthæum*, *in cujus explanationis prologo, super Joannem quoque se scripturum pollicetur. Sed utrum minime scripsit, an certe scripserit quidem, quod ad nos minime pervenerit, adhuc a nobis ignoratur. Scripsit tamen* explanationem super Evangelium secundum *Lucam*. Hinc porro liquet eundem esse, qui eidem Anonymo Mellicensi cap. 90. *Christianus*, *Pontifex Apulorum*, (hoc est Episcopus Aversanus in Apulia) *vir clarus scientia & sanctitate, contra eandem hæresin* (Berengarianorum) *disseruit invictissime*. Nam *Gvidmundus* iste, aliis *Christianus*, (*b*) *contra Berengarium* libros tres scripsit *de veritate Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistia* ad Rogerium Monachum, vulgatos primum ab Erasmo An. 1530. (cujus vide sis Epistolas XXVIII. 10. edit. Lond.) & sæpius deinde recusos cum *Algero*, de cujus editionibus dictum supra pag. 69. In Bibliothecis Patrum, ut in recentissima Lugdunensi Tom. XVIII. ubi post illos tres libros exhibentur p. 465. etiam ejusdem *Confessio de SS. Trinitate & de humanitate Christi, Corporisque ac Sanguinis Domini Veritate:* nec non pag. 468. *Oratio recusantis Episcopatum*, ad Gvilelmum I. Angliæ Regem. Denique Christiani Druthmari *aliquot homilias* exstare in Bibliotheca homiliarum, notat Arnoldus Wion, Ligni Vitæ Tom. I. p. 410.

* *Christianus* Abbas Monasterii S. Petri Carnotensis. Scripsit *sermones* quosdam, quos in MS. codice se legisse asserit P. Mabillon Vet. Analect. pag. 55. novæ edit. Vixisse credo sæculo XII.

Christianus Cisterciensis Abbas, ex S. Bernardi schola, circa Annum 1180. auctor *collectanei sermonum de variis argumentis, & florum Scripturarum*, sive *brevium expositionum diversorum sacræ Scripturæ locorum*, in cujus procemio negat se affectasse *Gallicanum dicendi eloquentiæ cothurnum*. Hoc opus MS. in Bibliotheca Sangermanensi evolvit Cangius & Tom. III. Analectorum pag. 351. (editionis novæ pag. 55.) Mabillonius, qui ambo docent fuisse Abbatem Monasterii S. Petri Carnotensis. Certe a Moguntinis Archiepiscopis illa ætate, qui Christiani nomine Abbatiam nunquam gessere, distinguendum esse, recte contendit Oudinus Tomo II. pag. 1595. seqq. Duos nomine & re ex Bernardi collegio cooptatos *Christianos* in Hibernia Episcopos laudat Arnaldus sive Ernaldus in S. Bernardi vita lib. 2. §. 49.

Christianus e Comitibus de Buche Thuringus Germanus, Friderici I. Imperatoris Archi-Cancellarius & ab Anno 1164. primus hujus nominus Archi-Episcopus *Moguntinus*, qui teste Alberto Stadensi pag. 292. usus perinde ut materna, *lingua Latina*, *Romana*, *Gallica*, *Græca*, *Apulica*, *Lombardica*, *Brabantica*. De eo videndus Nicolaus Serarius libro V. rerum Moguntinarum, & quæ ad eum notavit Georgius Christianus Johannis Tomo I. pag. 569. seq. Huic Christiano Trithemius cap. 399. & Albertus Krantzius in metropoli lib. 6. cap. ult. tribuunt *gesta & vitam Imperatoris Friderici I.* nec non *Epistolas* diversas & *Orationes* præstantes. De *Epistolis ad Hildegardim* vide Serarium pag. 572. seq. Satis autem certum esse debet, alium, quam hunc Christianum esse

(*a*) Confer Ughellum Tomo I. Italiæ Sacræ pag. 488.

(*b*) Vide scriptores veteres de Fide Catholica a Petro Francisco Chiffetio editos pag. 365. Alius Guidmundus, qui Cardinalis creatus A. 1088. Vide Latini Latinii Bibl. sacro-profanam Tom. I. pag. 81. b.

esse auctorem *historiæ de expeditione Friderici I. Asiatica*, quam edidit Henricus Canisius Tomo V. antiquarum lectionum pag. 44. (editionis novæ Basnagianæ Tom. III. Parte 2. pag. 499.) nam in illa exstat Friderici Barbarossæ A. 1190. in gurgite demersi deploratio, quæ ab Archiepiscopo, qui Anno 1183. jam obierat, proficisci non potuit.

* *Christianus I.* Archiepiscopus Moguntinus. De pio obitu Antistitis hujus extant literæ encyclicæ ad Præsules Germaniæ datæ a Lucio III. Pont. Max. legendæ in Vindemiis literar. Schannat tom. II. pag. 118.

Christianus II. Archiepiscopus *Moguntinus* ab Anno 1249. ad 1252. quo depositus fuit ab Hugone Cardinali, legato Innocentii IV. vide Serarium pag. 650. seq. Habetur auctor *Chronici Moguntini* veteris, quod ad *Conradum* referunt alii incertæ sedis Episcopum, in quo & *historia exauctorationis Henrici I.* Archiepiscopi Moguntini ab Anno 1142. ad 1153. (non Henrici V. ut est apud Bruschium) & *Arnoldi* ab Anno 1153. aliorumque Archiepiscoporum Moguntinorum. Nam cum auctor nomen suum sola littera C. prodiderit, & argumenta plura militent pro hoc Christiano, illi potius quam nescio cui Conrado adscribendum judicarunt. Vide pag. 607. seq. & Tom. II. laudati Johannis pag. 101 - 130. ubi hoc Chronicon post editionem Basileensem An. 1537. & Urstisianam A. 1585. Tom. I. pag. 567. Georgiique Helvvichii, Francofurti 1630. integrum cum notis clarissimi editoris exhibetur. Persequitur autem historiam Ecclesiæ Moguntinæ ab Anno 1140. ad 1251. Dicavitque auctor hoc Chronicon *Venerabili Patri Theodorico Abbati & Fratribus C. Ludovico Priori, Johanni & Rudolpho Sacerdotibus, C. Presbyter Episcopali nomine indignus, gaudia electis Dei ante Mundi exordia præparata.* * præter chronicon, de quo hic Fabricius, scripsit etiam alterum tractatum ad Abbatem Eboracensem *de depositione Henrici IV. Imperatoris;* verba sunt Joannis Latomi in catal. Episcopor. Moguntin. Menssen. Rer. German. tom. 12. pag. 519.

Christianus de Opiter, Trajectinus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1451. scripsit *Summulam de eo, quod tempore Ecclesiastici interdicti prohibetur vel conceditur*. *Expositionem cæremoniarum missæ spiritualem & mysticam*. Tractatum *de Materia Eucharistiæ*. Incipit: *Materia Eucharistiæ est panis de puro tritico* &c. *Miraculum Gvidonis de Corvo An.* 1324. *in Civitate Alestensi, quæ Bajona jam dicitur & XXX. leucis distat a curia Romana*. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 810.

Christianus Sylvæ Majoris Monachus, scripsit *vitam S. Geraldi* Abbatis circa Annum 1095. obviam in Actis Sanctor. T. I. April. 4. pag. 423.

Christophorus de Bondelmontibus: supra.

Christophorus Castellioneus, sive *de Castiliano*, Mediolanensis, Baldi ex discipulo antagonista, inter Jctos *subtilitatum Princeps* (*a*) appellatus & *alter Scævola*, (*b*) docuit initio Sæculi XV. Ticini, Parmæ, Senis atque iterum Ticini, scripsitque præter multa *Consilia*, *Repetitiones* & *Tractatus* laudatam præ cæteris (*c*) lucubrationem de *duello*, de quo argumento *Didaci*, sive *Jacobi* de *Castillo* & Joannis de Lignano dissertationes leguntur in Oceano Juris, sive Tractatu Tractatuum Tomo XIII. pag. 284. 281. Castellionei non legitur.

Christophorus Marcellus Canonicus Patavinus, Patricius Venetus, Protonotarius non Pii II. qui A. 1464. obiit, sed Pontificis Leonis X. & Archiepiscopus Corcyrensis, præter editionem *librorum*

(*a*) Pancirollus II. 80. de claris Legum interpretibus. Cotta pag. 527. Subtilitates ejus contra communem doctrinam, *licet ingenia excitaverint, confusionem tamen fecisse scholaribus hebetis ingenii*, notat Gazalupius pag. 508.

(*b*) Marcus Mantua pag. 457.

(*c*) Mantua ibid. *Scripsit multa Consilia, repetitiones & tractatus, & præcipue* de duello, *quem legisse te non pœnitebit, si ipsum cum aliis contuleris.*

rum trium de sacris cerimoniis Ecclesiæ Romanæ, de quibus supra in *Augustino* Patricio p. 151. ipse composuit vulgavitque, quæ in Diario Eruditorum Italiæ Tomo XVIII. pag. 402. seq. accurate signantur: *Orationem in funere Petri Barroccii*, Episcopi Patavini. Patav. 1507. 4. *Universalis de anima traditionis opus*, Venetiis 1508. fol. *Orationem ad Julium II.* Romæ in 4. *Orationem habitam in quarta sessione Concilii Lateranensis*. Romæ 1512. 4. *Epistolam* A. 1521. scriptam, in qua *Camaldulensis eremi* situs, vitæque ibi degendæ ratio, & *Alverniæ mons* luculenter describuntur. Florent. 1557. 4. *De auctoritate summi Pontificis & his, quæ ad illam pertinent*, libri II. contra Martinum Lutherum. ibid. 1521. 4. *Exercitationes in septem primis Psalmis*. Romæ 1523. 4. *In Psalmum XII.* ibid. 1525. 4. Denique *Quæstiones IV. Philosophicas* MSS.

Christophorus Melhusensis (Molesey) Anglus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1530. traditur scripsisse *Postillam super IV. Evangelistas*, *super Apostolum totum*, & *in omnes Canonicas*, nec non *in Apocalypsin*, & *sermones de tempore & de Sanctis*, & *Commentarium in Elenchos Aristotelis*. Vide Baleum V. 68. cujus vestigiis insistit Pitseus pag. 473.

Christophorus Persona (*a*) Romanus, Prior Monasterii S. Salvatoris de S. Balbina (*b*) de Urbe, Ordinis fratrum eremitarum S. Gvilelmi, (*c*) Græce & Latine doctum, & ab Innocentio VIII. præfectum An. 1484. Bibliothecæ Vaticanæ, pestilentia Romæ corripuit sustulitque An. 1486. ætatis 70. biennio post Sixti IV. obitum, qui ingenio ejus delectabatur, & cui Latinam versionem VIII. librorum *Origenis* contra Celsum dedicavit. De illa versione & de aliis, quas Persona, non accuratissimus semper interpres composuit, *Procopii* IV. librorum de bello Gothico, (*d*) (quorum tertium & quartum in unum contraxit) *Agathiæ* Scholastici libror. V. & Sermonum XXV. moralium *S. Joannis Chrysostomi*, & Commentariorum *Theophylacti* in S. Pauli Epistolas, editorum sub S. Athanasii nomine, nec non meletarum quarundam *Libanii*, jam dixi suis locis in Bibliotheca Græca, & accurate de illis quoque & de aliis rebus ad hunc Personam spectantibus V. C. Apostolus Zenus Tomo XIX. Diarii Eruditorum Italiæ pag. 333. seq. *Librum Epistolarum* lectu dignum editum a Persona, post Trithemium affirmat Johannes Matthæus Toscanus lib. 1. pepli Italiæ num. 27.

Christophori a Soldo, Civis Brixiani, de rebus sui temporis *Annales Brixianos* ab Anno 1437. ad 1468. primus ex Codice Estensi vulgavit laudatissimus Muratorius in rerum Italicarum scriptoribus Tomo XXI. Mediolan. 1732. fol.

Chrodoberti Episcopi circa An. 670. Turonensis, *judicium de muliere adultera*, ex Codice Bibliothecæ Thuanæ editum a Paschasio Quesnello in notis ad Epistola S. Leonis Magni LXXXIII. Parisiis 1675. 5. & Lugduni 1700. fol. Tom. II. pag. 489. seq. *Crotbertus* hic vocatur in Epistola Adeodati Papæ apud Sammarthanos T. I. Galliæ Christianæ p. 741.

Chrodogangus, aliis *Chrotgangus*, *Grodegangus*, *Crodogandus*, *Crodogangus*, (*e*) Trithemio cap. 255. de S. E. *Ruggandus*: in epitaphio apud Mabillonium Tomo I. pag. 425. (editionis novæ pag. 377.) *Rotgangus nomen*, *gloria Christus*

(*a*) Aliis *Porsena*, minus recte.

(*b*) Aliis perperam *S. Albinæ*.

(*c*) Trithemius cap. 877. De hoc Gvilelmo auctore Gvilelmitarum, Acta Sanctorum Tomo II. Februar. pag. 433. & Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XIX. pag. 328. seq. Aliis Persona præter rem habitus Frater Ordinis Eremitarum Augustinianorum, aliis Ordinis Servorum B. Mariæ Virginis. Vide id. pag. 326. seq. Mandosii Bibliothecam Rom. pag. 59. Bælii Lexicon in *Persona*. Nisseron Memoires Tom. XV. p. 1. seqq.

(*d*) Ad faciendam Leonardo Aretino invidiam, qui Latinam Procopianæ interpretationem pro Gothica historia, cujus ipse auctor esset, ediderat. Vide Jovium p. 201. elog.

(*e*) Vide Carolum le Cointe Tom. V. Annal. Francorum pag. 74.

stus erat. Pipini Regis ex sorore nepos & Episcopus ab Anno 743. ad 766. Metensis, (de quo præter Sammarthanos Tomo III. Galliæ Christianæ pag. 711. Acta Sanctorum ad sextum diem Martii, & Acta Sanctorum Benedictin. Sec. III. Parte 2. pag. 204. & *Vita Chrodegangi* ex Codice Sæculi XIII. Gvelpherbytano edita a Johanne Georgio Eccardo Tomo I. scriptorum Wurtzeburgensium pag. 912. Martinus Meurisse, Episcopus Madaurensis, in historia Episcoporum Metensium Gallice edita Metis 1634. fol.) Scripsit *Regulam* Clericis observandam Metensibus, & in multis vestigia legentem regulæ S. Benedicti. Edidit *Lucas Dacherius* distinctam in capita LXXXVI. Parisiis 1654. 4. Tomo I. spicilegii p. 205. (novæ editionis Tom. I. pag. 565.) sed aliam minus interpolatam, constantemque Capitibus XXXIV. ex Sirmondi Codice *Labbeus* Tom. VII. Concil. pag. 1444. & ex Labbeo *Harduinus* Tom. IV. pag. 1181. & novissime *Coletus* in editione Conciliorum Veneta Tom. IX. post *Concilium Aquisgranense* An. 816. subjuncta etiam interpolata illa Canonicorum Regula, ex Chrodogango, Concilio illo Aquisgranensi atque aliunde consarcinata. Sinceram quoque dedit *Carolus le Cointe* Tomo V. Annalium Ecclesiæ Francorum ad Annum Christi 757. pag. 567. 587. ex Codice MSto collato cum Dacheriana & Labbeana editione. Plura de hoc Crodogango *Paulus Warnefridus* in fragmento de Episcopis Metensibus apud Andream du Chesne Tomo II. rerum Franc. pag. 204. seq. ubi *normæ* etiam Clero institutæ mentio, sicut & & apud Sigebertum cap. 78. Excerpta ex illa regula capita quædam ante Dacherium vulgaverat *Johannes Morinus* in sylloge pœnitentialium libellorum, subjuncta operi de disciplina Veteris Ecclesiæ in administratione pœnitentiæ, quod opus post editionem Parif. 1651. recusum est Bruxellis 1685. & Venetiis 1702. fol. Denique Chrodogangi *privilegium pro Gorziensi Abbatia*, præter Conciliorum editores Labbeum, Harduinum & Coletum ad Annum 756. offert laudatus le Cointe Tomo V. pag. 562. De Romano Psalmorum Cantu in Metensem primum, deinde in alias Galliæ Ecclesias per Chrodogangum illato vide Henrici Warthoni auctarium ad Usserium de sacris vernaculis pag. 358.

Chromatius Aquilejæ (*a*) Episcopus inter Episcopos sui temporis sanctissimos (*b*) doctissimosque: amicus Ambrosii, (*c*) Hieronymi, (qui sæpe ejus cum laude meminit, Salomonisque libros ex LXX. versos ei & Heliodoro dedicavit,) Chrysostomi (*d*) & Rufini, cui cum Jovino & Eusebio Cremonensi, circa Annum 370. cum esset baptizatus, *pater & doctor symboli ac fidei* fuit, ut Rufinus testatur I. in Hieron. Tomo IV. editionis Marcianæi pag. 352. Chromatio scripta etiam nonnulla Hieronymi & Rufini debemus: nam & Hieronymo interpretari Paralipomena, (*e*) Oseam, Amos, Malachiam & Zachariam: (*f*) Rufino historiam Ecclesiasticam Eusebii (*g*) & Origenis homilias (*h*) transferre persuasit: licet Epistola præfixa Usuardi martyrologio (*i*) supposita videatur viris doctis, qua Chromatii & Heliodori nomine Hieronymus rogatur, ut de archivis S. Eusebii Cæsareæ Palæstinæ *festa martyrum* ad eos dirigat: nec minus supposita est Epistola Chromatii & Heliodori altera ad Hieron. *de Nativitate B. Virginis*. (*k*) Epi-

(*a*) Vide Labbeum Tom. I. pag. 222. seq.
(*b*) Hieron. præfat. in Paralipom.
(*c*) Ambrosius Epist. 37. ad Chromatium.
(*d*) Chrysost. Epist. 155. Tom. III. editionis novæ pag. 689. Rufinus.
(*e*) Hieron. præf. in Paralipom.
(*f*) Chromatius & Heliodorus Epist. ad Hieronymum.
(*g*) Vide Tillemont. Tom. XII. p. 304. seq.
(*h*) Idem pag. 307. seq.
(*i*) Idem pag. 353. Baronii prolegom. ad Martyrolog. Rom. cap. 5. & 7. & ad An. Christi 388. num. 101.
(*k*) Vide Codicem Apocryphum Novi Testamenti pag. 7. seq.

Epistola vero, qua *Origenis* condemnatis erroribus (*a*) rogaverat, ut litibus cum *Rufino* (*b*) finem imponeret, hodie desideratur, neque Hieronymus passus est hoc se a Chromatio persuaderi. Desideratur quoque *Epistola ad Honorium* Imperatorem pro causa Chrysostomi, cujus Honorius apud Palladium in vita Chrysostomi cap. 3. pag. 30. meminit. Sixtus Senensis tradit Chromatium scripsisse *Commentarios in Matthæum*, quæ autem ejus hodie exstant, sunt *Homiliæ de octo beatitudinibus*, & *Commentarius in quintum caput Matthæi & partem sexti*, (*c*) aliudque fragmentum *in Matth. III. 14. de baptismo Christi*. Hæc edita primum Basileæ 1528. 8. cum Symmachi Episcopi Romani Apologetico adversus Anastasium Imperatorem, & præfatione Joannis Sichardi: deinde ex Martini Lipsii duobus melioribus Codicibus usi recognitione Lovan. 1546. 8. sæpiusque inde recusa in Micropresbytico pag. 410. in orthodoxographis utrisque A. 1555. & 1569. & in Bibliothecis Patrum Parisiensibus An. 1575. Tom. VIII. An. 1589. 1644. & 1654. T. II. & Coloniensi Tom. IV. & Lugdunensi Tom. V. pag. 976. nec non in Bibliotheca Concionatoria Francisci Combefisii. Diem obiisse traditur Chromatius An. 406. Vide Ughellum Tomo V. Italiæ sacræ pag. 24. editionis novæ. De successore infra, *Niceas*. In Martyrologio Romano 2. Decembris Chromatius sanctus appellatur & Confessor.

Chronici veteris excerptum ab Anno Christi 886. ad 1109. apud Andream du Chesne Tomo IV. rerum Franc. pag. *69. 96.*

Petrus ob eloquentiæ suavitatem *Chrysologus*, & *Latinorum Chrysostomus* (*d*) appellatus, Ecclesiæ Ravennatis Episcopus ab Anno 433. usque ad 449. (*e*) 2. Decembris. De illo præter editores, Agnellus in libro Pontificali Ravennatensium Episcoporum pag. 321. Benedictus Bacchinus in Observationibus ad Agnellum pag. 335. seq. Hieronymus Rubeus in historia Ravennatensi, Tillemontius (*f*) Tom. XV. Memoriarum pag. 184. seq. 864. seq. & Jo. Pastritius (*g*) in explicatione Patinæ mysticæ, vulgata Romæ 1706. 4. Inter sermones Chrysologi *centesimus septimus*, qui inscribitur *in Divum Petrum Episcopum* non ab ipso compositus, sed ab alio ejus memoriæ dicatus fuisse videtur. (*h*) *Sermones* Chrysologi, quos *super topazium & aurum obryzum pretiosos* vocat Anonymus Mellicensis cap. 28. collecti sunt & digesti primum a *Felice*, qui A. 708. Episcopus Ravennas ordinatus est, cujus *prologum* sermonibus præmissum e MSS. vulgavit Oudinus Tomo I. pag. 1251. testatus eundem ordinem, quem Felix observavit, in editionibus etiam conspici. Prodiere Chrysologi *sermones CLXXVI.* (quanquam CXXII. tantum computant Sixtus Senensis & qui eum sequuntur.) Bononiæ 1534. 4. Coloniæ 1541. fol. Parisiis 1544. 8. (quæ editio præterea pro prima venditatur in Autographis Rudolphinis Tom. I. p. 467.) Parisiis 1574. 8. (in quam editionem emendationes *Latini Latinii* leguntur in ejus Bibliotheca sacro-profana Tom. I. pag. 98. seqq.) Coloniæ 1678. 4. Parisiis 1585. 1612. 8. & cum Leone M. & Maximo Taurinensi 1614. fol. & in *Francisci Combefisii* Bibliotheca Concionatoria & in Bibliotheca Patrum Coloniensi An. 1618. Tomo V. pag. 662. & Lugdunensi A. 1677. Tomo VII. pag. 845. & ex recensione *Theophili Raynaudi*, cum Leone Magno, Maximo

(*a*) Hieron. 2. in Rufin. Tom. IV. p. 417.
(*b*) Hieron. in Rufin. lib. 3. Tom. IV. edit. Marcianæi pag. 437.
(*c*) Ex hoc Commentario petita *expositio Orationis Dominicæ*, quam exhibet Joh. Henichius Hist. Eccles. II. pag. 378.
(*d*) D. Elias Veiel, de præstantia studii Medici pag. 48.
(*e*) H. Noris Historia Pelagiana editionis primæ pag. 260.
(*f*) Memoires de Trevoux An. 1711. pag. 1128. seq.
(*g*) Acta Eruditorum A. 1707. p. 301. sq.
(*h*) Tillemont. Tom. XV. p. 184. & 863.
(*i*) Bacchinus ad Agnellum Tom. II. p. 388.

mo Taurinensi, Fulgentio &c. in heptade præsulum Christiana, Parif. 1623. 1628. Lugduni 1633. Parisiis 1661. 1671. fol. & cum scholiis & Vita Chrysologi per *Dominicum Mitam*, presbyterum Bononiensem, qui præclaram operam in sermonibus hisce ad MStos Codices emendandis (*a*) posuit, Bononiæ 1643. 4. Coloniæ 1678. 4. & cum commentariis *Martini del Castillo* (*b*) Burgensis, Ordinis Minorum, Lugduni 1676. fol. Admirari se os tam disertum, ingenium fœcundissimum, stylum supra ævum istud tersum atque elegantem professus est *Jo. Meursius* parte 2. Exercit. Critic. cap. XI. ubi loca quædam ejus emendat p. 130. sq. *Zachariæ Lundii* Commentarius in Chrysologum, Variæ Lect. & animadversiones copiosæ MSS. fuere Hafniæ apud illustrem Rostgaardum. Esse quosdam in hisce sermonibus, qui alium habeant auctorem, jam a multis annotatum est, licet conjecturis potius res agitur, quam argumentis certis. Vide infra in *Severus Malacitanus*, & Tillemontium T. XV. memoriar. pag. 866. & Oudinum Tomo I. pag. 1252. ubi etiam inscriptiones sermonibus in plerisque editionibus præfixas recte negat esse a Chrysologo.

Sermones V. in Orationem Dominicam ad Catechumenos, primus edidit Dacherius Tom. VII. spicilegii pag. 120. (edit. novæ Tom. I. p. 215.) & ex fide Codicis Corbejensis retulerat ad *Petrum Damianum*, quos ex D. Stephano de Marces postea comperit Chrysologi esse: cujus alii quidam sermones etiam, qui in Felicis collectione exstant, ad Damianum a viris doctis referuntur, cum Damianus multis sæculis Felice fuerit junior. Sed & idem Dacherius Tom. XI. pag. 279. (edit. novæ T. I. p. 41.) vulgavit, quem tanquam ineditum Petrus Franciscus Chiffletius ei suppeditaverat *Sermonem in Natali Domini*, Auctoris qui circa Annum 500. vixerit, & fortasse S. *Fulgentii*, qui tamen inter sermones Chrysologi auctior a principio atque emendatior etiam lucem sæpius viderat, sermo CXLV. ut observatum Paulo Colomesio in paralipomenis de scriptoribus Ecclesiasticis p. 263. & in Observationibus sacris p. 133. Sermonis hujus clausula idem urget argumentum, quo utitur Chrysologus in Epistola, de qua mox ad Eutychem: *Triginta annis humanæ leges* (Valentiniani A. 449.) *humanas adimunt quæstiones: & Christi generatio, quæ Divina Lege scribitur inenarrabilis, post tot sæcula disputatione temeraria ventilatur?*

Epistola ad Eutychetem Presbyterum scripta medio Anni 449. & laudata ab Agnello p. 323. sq. Hujus Epistolæ duplex editio exstat, *una* qualis ex Codice Estensi exhibetur a Bacchino notis ad Agnellum p. 344. & ex Codice Thuano occurrit inter Leonis M. Epistolas in editionibus quibusdam quæ Quesnellianam antecessere: *altera* dimidio tanto auctior, quam ex MStis Vaticanis & Sirleti codice publicavit cum notis Gerardus Vossius ad calcem Gregorii Thaumaturgi, Mogunt. 1604. 4. p. 405. addita Græca versione ex parte 1. Actorum Concilii Chalcedonensis, Tom. II. Harduin. p. 21. Labbei T. IV. p. 35. quæ editio Latine sæpius deinde repetita ad calcem sermonum Chrysologi, & post Epistolam XXIII. Leonis M. in editione Pascasii Quesnelli, cujus notas consulere juvabit Tomo II. p. 426. seq. edit. in fol.

Epistolas alias plures scripsisse Chrysologum notat Trithemius cap. 159. Harum fragmenta aliquot idem Colomesius testatur legisse se in *Lumine animæ*, libro non facile obvio *Matthiæ Farinatoris* Carmelitæ Viennensis, edito 1477. 2. Voll. & digesto per titulos LXXV.

Testamentum Chrysologi memorans Ughellus Tomo II. Italiæ sacræ, pag. 333. nullum aliud videtur signare, quam quæ ab eo morti vicino dicta narrat Agnel-

(*a*) Vide Oudinum Tom. I. p. 1251. (*b*) Giornale de' Letterati di Roma An. 1676. pag. 237.

Agnellus in ejus vita pag. 334. Vide *Petrus Chryfologus*.

Daniel Churche, five *Ecclefienfis*, Anglus de domo ac familia Regis Henrici II. circa A.C. 1180. fcripfit *Urbanum*, de morum comitate, verfibus hexametris. Incipit: *Cum nihil utilius*. MS. Dublini in Collegio S. Trinitatis. Etiam *carminum* ejus *rhythmicorum* librum Baleus III. 17. commemorat, & ex Baleo Pitfeus pag. 243. Polycarpus Leyferus in poetarum medii ævi hiftoria p. 438.

Cicardi Abbatis *Cronicon* MS. in Bibliotheca monafterii S. Galli in Helvetia, notavere Voffius Cangiufque ex Poffevino.

Richardus Ciceftrius, five de *Cirenceftria* Monachus Weftmonafterienfis Ordinis Benedictini medio fæculo XIV. auctor *Speculi Hiftoriæ* & *Chronici Anglo-Saxonum* ab A. 448. ad 1348. quod bipartitum opus perinde ut *Chronicorum epitome* MS. apud Cantabrigienfes. Vide Baleum V. 78. Pitfeum p. 462. fq. Voffium p. 532. fq. Alius *Richardus* Epifcopus *Ciceftrenfis* A. 1255. defunctus, cujus vita a Radulfo Bocking Ord. Præd. circa A. 1270. fcripta exftat in Actis Sanctorum 3. April. ut fupra dicere me memini: Epitome apud Surium.

Cimbertus, f. *Kinbertus*, idem Lelando c. 79. *Cunebertus*, Monachus Ord. Bened. & Epifcopus Lindisfarorum, five Lindenfium Dorceftrenfis, cujus litteris fe circa A. 730. ad fcribendam Ecclefiæ Anglorum hiftoriam adjutum profitetur Beda: *In Provincia*, inquit, *Lindiffi, quæ fint gefta erga Chrifti fidem, quæve fucceffio facerdotalis exftiterit, vel litteris reverendiffimi Antiftitis* Cimberti, *vel aliorum fidelium viva voce didicimus*. Ex his Bedæ verbis Pitfeus p. 128. Cimberto non dubitavit tribuere *Compendium Annalium fuæ gentis*, & *Epiftolarum*, *maxime ad Bedam librum unum*. Alii *librum de factis comprovincialium*.

Cinus Piftorienfis, præceptor Bartoli JCti, Jus Civile docuit Bononiæ, compofitifque in Digefta & Codicis Juftinianei libros commentariis deceffit A. 1336. de quo præter Trithemium c. 575. Pancirollum & alios, Nic. Comnenus Papadopoli in hiftoria Gymnafii Patavini Tom. II. pag. 8. feq. & Janus Vincentius Gravina de originibus Juris Civilis.

Bernardus Circa ex Præpofito Papienfi Epifcopus A. 1192. Faventinus, atque inde ab Anno 1198. Papienfis ufque ad 1213. quo diem obiit fupremum. Hunc *Bernardum Balbum* video appellari ab Ughello cum p. 1097. T. I. ubi de Papienfibus tum T. II. p. 500. ubi de Faventinis Epifcopis differit. Sed *Bernardus Circa* appellatur ab Antonio Auguftino, qui ejus *collectionem Decretalium* cum notis edidit Ilerdæ 1576. fol. recufam Parif. 1609. fol. prima hæc eft ex quinque poft Gratianum collectionibus, de quibus fupra & Tom. XI. Bibliothecæ Græcæ p. 10.

Joannes de Cireyo (*a*) Divionenfis, Abbas Balernenfis in Burgundia Ord. Cifterc. interfuit Synodo Aurelianenfi A. 1477. & Turonenfi A. 1478. obiitque fenex An. 1503. de quo Lud. Jacobus de fcriptoribus Cabilonenfibus, & Carolus de Vifch in Bibliotheca Cifterciensi p. 200. feq. Exftat ejus *Compendium Sanctorum Ordinis Ciftercienfis*, & *liber privilegiorum* ejufdem Ordinis, quorum ipfe quædam ab Innocentio VIII. illi conciliaverat. Divione 1491. *Exhortationem ad Monachos Ciftercienfes* libro Privilegiorum fubjunctam, exhibet etiam Chryfoftomus Henriquez in fua Ciftercienfium privilegiorum fylloge, Antvverp. 1630. & Carolus de Vifch p. 200. ubi etiam de Johannis hujus *dialogo* inter Priorem & Subpriorem, contra libellum quendam *Matthæi Pil-*

(*a*) Apud Carolum de Vifch ita recte bis in indice, pro quo pag. 200. vitiofe de Circio, quod deinde alii funt imitati. Sed recte de *Cirey* etiam Jacobus le Long in Bibliotheca Hiftoricorum Galliæ p. 911.

Pillard, de prospero & adverso Ordinis statu.

Cirinus, *Cyrinus*, supra, *Aribo*.

Joannes Ciritta, Abbas Taurocanus, sive Monasterii Johannis de Tarauca Ord. Cisterc. A. 1132. fundati in Lusitania, defunctus A. 1164. Ad hunc Epistola S. Bernardi 368. Ipse cum Guiscardo sodali suo scriptor *Regulæ Equitibus militiæ Ordinis de Avis*, sive *Avisii*, jussu Alfonsi Regis, quam vulgavit Chrysostomus Henriquez in ejus vita, lib. 1. fasciculi Sanctorum Ord. Cisterc. dist. 19. una cum *duabus Epistolis*, una ad Monachos Taurocanos, cum Abbatiæ renuncians ipse in monasterium S. Christophori concessisset: & altera ad Boemundum, Abbatem Taurocanum. Vide Vischii Bibl. Cisterc. p. 203. & Nicolaum Antonium Tom. II. Bibliothecæ veteris Hispanæ lib. VII. cap. 6. pag. 17.

Scriptores de *Cisterciensi* Ordine, Benedictini propagine, quæ ex Abbatia Cisterciensi A. 1098. fundata longe lateque pullulavit.

Origines Cisterciensis Ordinis, incertis auctoribus scriptæ, in Labbei Bibl. nova MS. Tom. I. p. 1640. 647.

Anonymi *Exordium Ordinis Cisterciensis minus*, scriptum An. 1120. & cum notis editum ab Ignatio Firmino de Hibero, Fiterensis Cœnobii in regno Navarræ Abbate, Fiteri 1610. fol. Coloniæ 1614. 4. Vide Jacobi le Long Bibliothecam Historicorum Galliæ p. 259. sq.

Exordium Ordinis Cisterciensis majus, scriptum A. 1212. Vide Bertrandum Tissier Tomo I. Bibliothecæ veterum scriptorum Ord. Cisterc. & infra *Conradus* Everbacensis.

Exordia sacri Ordinis Cisterciensis, alterum a *S. Roberto*, *S. Alberico*, *S. Stephano* ejus Ordinis fundatoribus ante annos quingentos, alterum ante quadringentos a Monacho Claraevallensi conscripta, & ab eodem de Hibero edita Pampilone 1631. fol. qui posterius hoc *S. Helinando* tribuit, quod refellitur ab Angelo Manriquez ad Annum 1100. Vide infra, *Helinandus*.

Anonymi Cisterciensis, qui in Germania post Annum 1153. scripsit, *Dialogus* duorum Monachorum Cluniacensis & Cisterciensis, de variis utriusque Ordinis observatis, quem vulgavit Edmundus Martene Tomo III. Anecdotorum pag. 1561. 1654.

Joannis d' Assignies Vitæ Sanctorum & Sanctarum Ordinis Cisterciensis, Gallice 2. Voluminibus in 4. Duaci 1598. & Montibus 1606.

Franciscus Bivarius, sive *Vivarius*, (male apud Teissierium *Rivarius*) Madritensis de Viris & Fœminis illustribus Ordinis Cisterciensis. Vide Vischium p. 114. & Nicolaum Antonium Tom. I. Bibliothecæ novæ Hispanæ p. 312.

Bernardus Brito in Historia Ordinis Cisterciensis, edita Lusitanice, Ulyssipone 1602. fol.

Cæsarius Heisterbacensis, de quo supra.

Claudius Charlemot in serie Sanctorum & illustrium Virorum Ordinis Cisterciensis, Parisiis 1660. 4. Ejusdem Annales Cistercienses, 2. Voluminibus: memorati Vischio p. 78. nescio an editi.

Joannes de Cireyo, supra.

Claudina Fevret, Abbatissa Bernhardinarum Divionensis, in Diario Sanctorum Ordinis Cisterciensis, edito Gallice Divione 1706. 8.

Chrysostomi Henriquez Calendarium Ordinis Cisterciensis. Bruxellis 1620. Fasciculus Sanctorum Ordinis Cisterciensis. Bruxellis 1624. fol. duobus Voluminibus. Menologium Cisterciense. Antvverpiæ 1630. fol. 2. Volum. de quo Bolandus præfatione ad Acta Sanctorum Januarii cap. 4. §. 9. & præfatione ad Acta Febr. cap. 6. Constitutiones, regulæ & privilegia Ordinis Cisterciensis. ibid. Lilia Cistercii, sive vitæ sanctarum Virginum &c. Ejusdem Chryso-

ſoſtomi Phœnix reviviſcens, ſeu Scriptores Ordinis Ciſtercienſis Angliæ & Hiſpaniæ, Bruxellis 1626. 4. Omitto alia apud Viſchium pag. 66. ſeq. & Nicolaum Antonium Tomo I. Bibliothecæ novæ Hiſpanæ pag. 194.

Auguſtini Infangati, Florentini, Monachi S. Salvatoris de Septimio, defuncti A. 1499. Chronicon de geſtis Monachorum Ordinis Ciſtercienſis, ſex Voluminibus, MSS. in illo Monaſterio. Vide Julium Nigrum Bibl. Florentin. pag. 6. & Viſchii Bibl. Ciſterc. p. 29. ubi perperam *Infaugatus* excuſum.

Gaſparis Jongelini, Antvverpienſis Purpura Divi Bernardi, elogia Pontificum, Cardinalium, Archiepiſcoporum & Epiſcoporum ex Ordine Ciſtercienſi. Coloniæ 1644. fol. Elogia S. Bernardi & Ciſtercienſium Monachorum. ibidem 1644. 4.

Angelus Manriquez, Burgenſis, in Annalibus Ciſtercienſibus. Lugduni 1642. ſeq. fol. quatuor Tomis, quorum primus ab Anno 1098. ſecundus ab Anno 1145. tertius ab Anno 1174. quartus ab Anno 1213.

Ejuſdem Sanctorale Ciſtercienſe, duobus Voluminibus. Pontificale Hiſpano-Ciſtercienſe, & Calendarium Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis. Vide Nicolaum Antonium Tomo I. Bibliothecæ novæ Hiſpanæ p. 71. ſeq. & Carolum de Viſch pag. 22.

Sylveſtri Maurelyci de Viris illuſtribus Ordinis Ciſtercienſis. Vide Mongitorem Tom. II. Biblioth. Siculæ p. 226.

Hugonis Menardi Catalogus Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis.

Auberti Miræi Chronicon Ciſtercienſe. Coloniæ 1614. 8.

Barnabas de Monte Alvo in Chronico Ordinis, cujus prima pars lucem vidit Hiſpanice, Madrit. 1602. fol.

Petri le Nain Subprioris Abbatiæ Trapenſis, ſpecimen hiſtoriæ Ordinis Ciſtercienſium, Gallice, novem Voluminibus in 12. quorum ultimum circa An. 1250. deſinit. Pariſ. 1696. 1697.

Auguſtini Sartorii Ciſtercium bis tertium, ſeu hiſtoria elogialis Ordinis Ciſtercienſis. Pragæ 1700. fol. Vide Acta Eruditorum A. 1702. p. 236.

Philippi Seguini, qui circa Annum 1590. floruit, lucubrationes de Sanctis, viris illuſtribus, Abbatibus & Monachis Ord. Ciſterc. & Bibliotheca Ciſterciana, de quibus Viſchius p. 280.

Bertrandi Tiſſier, Prioris Bonifontis in Thieraſcia Picardiæ, Bibliotheca veterum ſcriptorum Ordinis Ciſtercienſis, qui ſæculo S. Bernardi vel non diu poſt obitum ejus floruere. Bono fonte 1660. 1662. 1669. fol. tribus Voluminibus.

Caroli de Viſch, Dunenſium Prioris, Bibliotheca ſcriptorum ſacri Ordinis Ciſtercienſis, cum Chronologia Monaſteriorum 874. ejuſdem Ordinis ab A. 1113. ad 1628. Colon. 1656. 4. Confer Notitiam Abbatiarum Ciſtercienſium, quæ prodiit Colon. 1640. fol.

Ferdinandi Ughelli de ſcriptoribus Ordinis Ciſtercienſ. laudat Allatius in apibus urbanis, Thomaſinus in Parnaſſo Euganeo & ex his in Biblioth. Bibliothecarum Labbeus, dubito an editum.

Civitatenſis in regno Neapol. Epiſcopi, cujus nomen non eſt adſcriptum, *Chronica recollectio XXIV. Schiſmatum* in Eccleſia Romana factorum a tempore Felicis II. ſive An. 354. ad Benedictum XIII. ſive A. 1417. MS. in Bibliotheca Baſileenſi, teſte Joanne Hallervordo in Spicilegio Hiſtoricorum Latinorum.

Cixilla, ſive *Cixilanes*, quem Pſeudo-Luitprandus Archi-Epiſcopum Toletanum refert fuiſſe ab Anno 752. ad 775. ab eodem & aliis traditur ſcripſiſſe *Vitam S. Ildephonſi* defuncti A. 667. Breve ſcriptum incipit: *Ecce dapes melliflua*. Vide Laurentium Ramireſium in animadverſionibus ad Luitprandum, ſed & Nicolaum Antonium in Bibliotheca veteri Hiſpana lib. VI. cap. 1. Tom. I. pag. 320. qui notat editam eſſe a Baſilio Melanio, Monacho Caſſinenſi, cum B. Ildephonſo de laudibus B. Virginis, Baſileæ 1557. & a Conſtantino Ca-

Cajetano in SS. trium Episcoporum, Isidori, Ildephonsi & Gregorii Cardinalis Ostiensis vita & actionibus, Romæ 1616. 4. & a Laurentio Ramiresio de Prado ad calcem Chronici Pseudo-Juliani, Parisiis 1628. in 4.

Anterius Clalidianus. Supra, *Anterius*.

S. Claræ Assisiatis, quæ An. 1253. obiit, *Epistolæ IV.* ad S. Agnetem scriptæ exstant in Actis Sanctorum Tom. I. Martii p. 506. seqq. Testamentum ejus & Epistolas plures memorat Waddingus in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 91. Bulla Canonizationis, qua Clara hæc S. Francisci discipula Sanctis adscripta est ab Alexandro IV. legitur apud Laertium Cherubinum Tom I. bullarii pag. 133.

Clarembaldus, de quo hæc auctor appendicis ad Henricum Gandavensem de scriptoribus Ecclesiasticis cap. 10. *Clarebaldus Atrebatensis Diaconus* super Boethium de Trinitate *commentum fecit*, *ubi de quibusdam* Gilbertum Pictaviensem *arguere*, Petrum *vero* Abailardum *condemnare*, *& Abbatem* Bernardum *comprobare videtur*.

Osbertus Clarentius, Lelando cap. 158. *Claranus*, Anglus, Monachus & Prior, sive Præses secundarius S. Petri Londinensis, circa Annum Christi 1136. scripsit *vitam Petri Eadveardi* Regis, Ethelredi F. ad Albericum, legatum Innocentii II. Papæ: & *vitam Ethelberti*, sive *Athelberti*, Regis & Confessoris, ad Gisslibertum Episcopum Henoforthensem. *Vitam Eadmundi* Martyris, & *B. Eadburgæ* Virginis. Vide Vossium pag. 409. Præter hæc, *Epistolarum* volumina duo memorantur a Baleo II. 75. & Pitseo pag. 205. MSta quædam hujus Clarentii in Bibliothecis Angliæ, ut notavit Oudinus Tom. II. pag. 1121. sq. *De vita S. Elphegi* vide infra in *Osberno*.

Clarevallense Chronicon ab Anno Christi 1147. ad 1192. vulgatum a Petro Francisco Chifletio in genere illustri S. Bernardi asserto. Divione 1660. 4.

Clariconis Magistri Quæstiones Morales, Quæstiones super libros Aristotelis de Generatione & Corruptione, cum quibusdam aliis de Theologia MSS. memorat Antonius Sanderus in Bibliotheca Belgica MS. pag. 198.

Breve Chronicon *Clarimariscense* ab Anno 1098. ad 1286. in Thesauro Anecdotorum Edmundi Martene, Tomo tertio pag. 1386.

Clarius Floriacensis primum, deinde Abbatiæ S. Petri Vivi, Senonensis Monachus, Gaufridi a Colone judicio *valde bene litteratus* scripsit *Chronicon* ab Anno Christi 446. ad 1184. editum a Dacherio Tom. II. spicilegii pag. 705. (editionis novæ Tomo II. pag. 463. 486.) qui notat vestigiis ejus libenter insistere Robertum Autissiodorensem, ubi res Senonenses persequitur.

Claudius Claudianus Alexandrinus, tempore filiorum Theodosii M. circa Annum Christi 395. clarus Poeta *summi studii & magni exercitatique ingenii*, (*a*) de quo satis dictum lib. III. Bibliothecæ Latinæ cap. 13. & in Polycarpi Leyseri historia poetarum mædii ævi p. 14. sq.

Mamertus Claudianus, aliis *Claudianus Ecdicius Mamertus*, sub Mamerto (*b*) fratre, Episcopo Viennensi, Presbyter, (*c*) sive *Antistes ordine in secundo*, ut est apud Sidonium Apollinarem lib. IV. Epist. XI. ubi insigne elogium ejus, epitaphiumque ei positum legitur, defuncto circa Annum Christi 470. Scripsit *de statu animæ* libros III. contra *Faustum* Rejensem, (*d*) qui in libello de Creaturis animam corporeis & localibus substantiis adscripserat cum Tertulliano, Arnobio, Hilario, aliisque.

(*a*) Jo. Jovianus Pontanus in Actio Dialogo, T. I. Operum pag. 220.

(*b*) De hoc Tillemontius Tom. XVI. Memoriarum pag. 104. seqq. Sammarthani Tomo I. Galliæ Christianæ pag. 792. sq. Acta Sanctorum Tom. II. Maji XI. p. 625.

(*c*) Ado in Chronico ad Annum Christi 458. *Claudianus Viennensis Ecclesiæ Presbyter vir ad loquendum artifex, & ad disputandum subtilis floruit*. Honorius II. 82. de S. E. ex meliore Gennadii editione.

(*d*) Tillemont. Tom. XVI. Memoriar. p. 121. sq. p. 213. 244. seq.

que. Edidit primus *Petrus Mosellanus*, Basileæ 1520. 4. e Bibliotheca Cellæ Veteris Misnensis, qui Codex MS. jam servatur Lipsiæ in Bibliotheca Paulina, teste Daumio in notis ad Paulinum Petrocorium pag. 330. Inde prodiit in Orthodoxographis Grynæi A. 1569. pag. 1247. & in Bibliothecis Patrum Parisiens. Au. 1575. Tomo V. & A. 1589. 1644. 1654. Tomo IV. & ex *Andreæ Schotti* recognitione, qui *Joannis Wowerii* collationes cum membranis Plantinianis, & Codicem antiquissimum Tornacensem e Bibliotheca Benedictinorum ad S. Martinum nactus, longe emendatiores hos libros vulgavit in Bibliotheca Patrum Coloniensi A. 1618. Tomo IV. qui repetiti in Lugunensi A. 1677. Tom. VI. p. 1050. *Caspar Barthius* eosdem libros cum suis & Schotti notis edidit Cygneæ 1655. 8. illisque Latine adjunxit Gregorii Thaumaturgi libellum de anima ad Tatianum, Incerti cujusdam Philosophi veteris Græci Christiani de anima celebres opiniones, Joanne Tarino interprete, Hermæ Pastorem illustratum notis, & *Paciani* paræneticum ad Pœnitentiam.

Præter *Epistolam ad Sidonium*, qua ei hos libros Claudianus dedicavit, alia etiam *ad eundem* legitur inter Sidonianas lib. IV. Epist. 2. blande expostulatoria quod cessaverit rescribere. Eamque Epist. 3. Sidonii excipit responsio, in qua Claudianum ejusque opus mirificis extollit laudibus, atque ut omni eum abundare doceat doctrina, ait illum *non abnuere cum* Orpheo *plectrum*, *cum* Æsculapio *baculum*, *cum* Archimede *radium*, *cum* Euphrate *horoscopium*, *cum* Perdice *circinum*, *cum* Vitruvio *perpendiculum*; *neque unquam investigare desistere cum* Thalete *tempora*, *cum* Chrysippo *numeros*, *cum* Euclide *mensuras*. *Ad extremum, nemo sæculo meo quæ voluit affirmare sic valuit. Siquidem dum sese adversus eum, quem contra loquitur, exertat, morum ac studiorum linguæ utriusque symbolam jure sibi vindicat. Sentit ut* Pythagoras, *dividit ut* Socrates, *explicat ut* Plato, *implicat ut* Aristoteles, *ut* Æschines *blanditur*, *ut* Demosthenes *irascitur*, *vernat ut* Hortensius, *æstuat ut* Cethegus, *incitat ut* Curio, *moratur ut* Fabius, *simulat ut* Crassus, *dissimulat ut* Cæsar, *suadet ut* Cato, *dissuadet ut* Appius, *persuadet ut* Tullius. *Jam si ad sacrosanctos Patres pro compararatione veniatur*, *instruit ut* Hieronymus, *destruit ut* Lactantius, *adstruit ut* Augustinus, *attollitur ut* Hilarius, *summittitur ut* Johannes, *ut* Basilius *corripit*, *ut* Gregorius *consolatur*, *ut* Orosius *affluit*, *ut* Rufinus *stringitur*, *ut* Eusebius *narrat*, *ut* Eucherius *sollicitat*, *ut* Paulinus *provocat*, *ut* Ambrosius *perseverat*. Laudatur idem Claudiani opus a Sidonio lib. V. Epist. 2. Sed non possum non in Lectoris gratiam priori illi Sidoniano elogio adjungere hæc Alani, (*a*) quibus chorum septem artium celebraturus, Sidonium non obscure expressit:

Ut Zeuxis pingit chorus hic, ut Milo figurat,
Ut Fabius loquitur, ut Tullius ipse perorat,
Ut Samius sentit, sapit ut Plato, quærit ut Hermes,
Dividit ut Socrates, ut Zeno colligit ' instat
Ut Brisso, studet ut Crisias, speculatur ut Argus,
Temporis excursus ut Cæsar cogit, ut Atlas
Sidera perquirit, ut Zetus pondera librat,
Tanquam Chrysippus numerat, metitur ut alter
Euclides, canit ut Phœbus, citharizat ut Orpheus,
Circinat ut Perdix, ut Dædalus erigit arces,
Fabricat ut Cyclops, ut Lemnius arma monetat,
Instruit ut Seneca, blanditur ut Appius, urget
Ut Cato, succendit ut Curio, velat ut alter

Ccc *Per-*

(*a*) Alanus Insulensis in Encyclopædia pag. 341. Operum.

Persius, ut Crassus simulans, ut Julius alter
Dissimulans, ut (a) Soldius implicat, explicat idem
Ut Naso, vernat ut Statius, ut Maro dictat.
Concipit, exponit, imitatur, gestat, adimplet
Mercurii sensus, nostri Demosthenis iras,
Ovidii flumen, Lucani fulmen, abyssum
Virgilii, morsus Satyræ, Solonis asylum.

Epistola Claudiani ad *Sapaudum* Rhetorem Viennensem vulgata a Baluzio T. VI. Misc. pag. 535. in qua *declamationes* ejus laudat, & ad veteres potissimum legendos imitandosque hortatur. *Illud perquam familiariter quæso, ut spretis novitiarum ratiuncularum puerilibus nugis, nullum lectitandis his tempus insumas, quæ dum resonantium sermunculorum taureas rotant, oratoriam fortitudinem plaudentibus concinnentiis evirant. Nævius & Plautus tibi ad elegantiam, Cato ad gravitatem, Varro ad peritiam, Gracchus ad acrimoniam, Chrysippus ad disciplinam, Fronto ad pompam, Cicero ad eloquentiam capessendam usui sint. Quisquis enim recentiorum aliquid dignum memoria scriptitavit, non & ipse novitios legit*. Hic est Sapaudus, quem Sidonius lib. V. Epist. 10. laudat his verbis: *Tua vero tam clara tam spectabilis dictio est, ut illi divisio Palæmonis, gravitas Gallionis, abundantia Delphidii, Agroecii disciplina, fortitudo Alcimi, Adelphii teneritudo, rigor Magni, dulcedo Victorii non modo non superiora, sed vix æquiparabilia scribantur ... solam tibi acrimoniam Quintiliani, pompamque Palladii comparari non ambigo, sed potius acquiesco*.

Hymnus de Passione Domini, Venantio Fortunato tributus ab aliis, cujus initium: *Pange lingua gloriosi prælium certaminis*. Exstat in breviariis & antiphonis Ecclesiæ Romanæ Dominica quinta Quadragesimæ sive Dominica Passionis, & Dominica in palmis. De illo videndus Savaro & Sirmondus ad Sidonii lib. IV. Epist. 3. qui amplissimo encomio illum persequitur. Laudat & Gennadius cap. 83.

Carmen contra Poetas vanos, ad Collegam. Ita apud Georgium Fabricium poet. Christian. pag. 775. pro quo alii *ad Colleam*; vel *ad Jovium*. Incipit: *Jam mihi polliceor sacris tua carmina libris* &c. Sæpius etiam libris de anima subjectum prodiit in Bibliothecis Patrum, ut in novissima Lugdunensi Tom. VI. p. 1074.

Carmen Paschale, Laus Christi, & Miracula Christi, quæ inter Claudiani Poetæ scripta prodierunt plus vice simplici, & Mamerto Claudiano a quibusdam viris doctis adscribuntur, fortasse neutrius sunt, sed *Damasi*, cujus nomen in MStis quibusdam præferre notat Colomesius ad Gyraldum de poetis pag. 259.

Non omittendum, quod Psalmorum concinendorum Lectionumque annuarum in Ecclesia Viennensi cursum signasse prædicat Sidonius in ejus epitaphio lib. IV. Epist. XI. his verbis:

Psalmorum hic modulator & phonascus
Ante altaria, Fratre gratulante,
Instructas docuit sonare classes.
Hic solennibus annuis paravit
Quæ quo tempore lecta convenirent.

Huic Claudiano *Salvianus* dedicavit expositionem extremæ partis Ecclesiastis, (b) ut recte Erasmica editio Gennadii cap. 67. & Trithemius cap. 175. pro quo librarii perperam fecerunt Ecclesiasticum, sicut Claudium pro Claudiano etiam apud Trithemium cap. 178. & pro presbytero (c) Episcopum Viennensem.

Os-

(a) Suspicor legendum *Sollius*, & Sidonium ab Alano intelligi, cujus integrum nomen *C. Sollius Apollinaris Sidonius*. Implicare autem dicitur, cujus sensibus dives oratio plura cogitanda relinquit Lectori.

(b) Tillemont Tom. XV. p. 193.

(c) Vide Labbeum Tom. II. de S. E. pag. 322.

Osbernus Claudianus sive Clocestriensis Monachus circa Annum 1140. Vide infra, *Osbernus*.

Claudius de Aquis, infra, *Seyssellius*.

Claudius Autissiodorensis Episcopus, cui *enarratio Epistolæ ad Galatas* tribuitur in editione Parisiensi 1542. 8. Sed Claudio Taurinensi potius adscribendam viri docti judicant. Autissiodorensem cum Claudio Clemente Scoto Bedæ discipulo eundem putabat Arnoldus Wion Tom. II. ligni Vitæ pag. 870.

Claudius Auctor *Chronici* secundum Hebraicorum Codicum veritatem, quod edidit Labbeus Bibliothecæ novæ MSS. Tom. I. pag. 309. 315. Etiam hoc Labbeus Claudio Taurinensi adscribere non dubitat: quisquis vero fuit, sub initia Ludovici Pii testatur se scripsisse, qui Carolo M. in Imperio successit Anno Mundi 4766. Christi 814.

Claudius Classitanæ Urbis in Æmilia, sive Romandiola, Abbas Ordinis Benedictini, *multa de Proverbiis, de Cantico Canticorum, de Heptateucho, de Prophetis, de libris Regum, quos loquente Gregorio* (ab Anno 590. Episcopo Romano) *audierat, exponit, nec tamen ea Gregorius præ infirmitate & occupatione scripserat, ipse suo sensu dictavit, ne perirent, ut apto tempore emendatius dictarentur. Quæ cum Gregorius comperisset valde inutilibus permutata esse, ex studiosius recollegit, & opportune correxit*. Hæc Sigebertus Gemblacens cap. 44. de S. E. Trithemius de illustribus Benedictinis II. 11.

Claudius Clemens Scotus, cum Adelberto S. Bonifacii adversarius, condemnatus in Synodo Romana a Zacharia Papa Anno Christi 745. Errores ipsi impactos refert ex Bonifacii Epistola ad Zachariam Baronius ad Annum 745. num. 28.

Claudius Clemens Scotus, Monachus Benedictinus, jussu Caroli M. in instituendis adolescentibus impiger & gnavus in juvandis reviviscentibus litteris, etiam scholis Parisiensi, ut ajunt & Ticinensi condendis ornandisque, una cum Alcuino, quos ambos *in secularibus & in sacris Scripturis incomparabiliter eruditos* vocat Monachus Sangallensis lib. 1. quem vide in Canisii Tomo II. editionis novæ parte 3. pag. 57. 58. Huic Claudio multa scripta tribuit Trithemius cap. 258. de S. E. & de illustribus Benedictinis II. 28. Trithemium plerique sequuntur, quos verisimile est Scotum hunc confundere cum *Claudio Taurinensi*, de quo infra mox sum dicturus. Scotum hunc *carmine exercitatum & prosa* idem Trithemius celebrat.

Claudius Eusthenius, qui Diocletiano ab Epistolis fuit, Vopisco teste in vita Carini cap. 18. scripsit singulis libris; sed pridem deperditis vitas quatuor Imperatorum: *Diocletani, Maximiani, Galerii*, atque *Constantii*.

Fabius Claudius Gordianus Fulgentius, infra, *Fulgentius*.

Claudius Hispanus, infra, *Taurinensis*.

Claudius Mamertinus senior (non diversus fortasse a *Claudio Eusthenio*, de quo jam dixi, ut totum nomen fuerit *Claudius Eusthenius Mamertinus*:) auctor *Panegyrici* Maximiano Herculeo Augusto dicti Parilibus sive die Urbis Romæ natali XI. Cal. Martii in Gallia (Treveris fortasse) Anno Christi 292. sive potius 289. Vide Anselmi Bandurii numismata Imperatorum T. II. pag. 71. & Antonii Pagi dissertationem Hypaticam pag. 135. Idem Claudius auctor *Genethliaci* in Maximianum & Diocletianum Augustos, quem idem Pagi dictum putat coram Maximiano Herculio An. 291. Ait Mamertinus se Panegyricam Orationem *quinquennalibus* ejusdem destinatam servare velle in decennalia, post aliud rursus exactum quinquennium celebranda.

Claudius Mamertinus junior, cujus ætate jam provecti (a) *gratiarum actio* pro

(a) *Meliorem ævi partem transactam* scribit cap. 18. *Claudi Mamertine non frustra vixisti*. idem cap. 17. ubi *canitiei* suæ meminit.

pro Consulatu ad Julianum Imperatorem dicta Romæ Kalendis Januarii A. 362. sæpius excusa & a variis illustrata una cum superioris Mamertini Orationibus inter veteres Panegyricos est, ut dixi libro II. Bibliothecæ Latinæ cap. 22. Collega in Consulatu *adoreis militaribus gloriosus* cap. 15. intelligitur Nevita Gothus, quem cum Mamertino hocce plus simplici vice Ammianus Marcellinus celebrat. Vide Petri Relandi fastos Consulares pag. 398.

Claudium in Gennadii Codicibus quibusdam & a Trithemio appellari, qui rectius est *Mamertus Claudianus*, supra in *Claudiano* notare me memini.

Claudius Marius Victor, sive *Victorinus*, Rhetor Massiliensis & Poeta ante Annum 350. defunctus, de quo sicut de aliis hoc nomine infra, *Victor*.

Claudius Hispanus, (*a*) discipulus Felicis Urgellensis, sive Orgelitani Episcopi & ab Anno 821. ad 839. Episcopus *Taurinensis* a Claudio Clemente Scoto utroque diligenter distinguendus. Male passim audit apud Iconolatras, propter repressum ab eo & oppugnatum, præter religiosas peregrinationes, immoderatum imaginum cultum, quem eodem Sæculo Carolus M. (*b*) & Ludovicus Pius, & Concilium Francofordiense non minus graviter, indignum Christianis ac deferendum esse sanciverunt. *De legitimo tamen sensu Concilii Francfordiensis vide Dissertationem P. Natal. Alexan. Hist. Eccl. sec. VIII. diss.* Primus Claudium oppugnandum sibi sumsit Abbas *Theodomirus*, Episcopus deinde Caligurritanus, (*c*) cui Claudius respondit in *Apologetico & rescripto ad Theodomirum de cultu imaginum & Sanctorum*, ex quo pridem deperdito fragmenta exstant apud *Jonam* Aurelianensem, & *Dungalum*, (*d*) reclusum, quorum utriusque libri de imaginibus, Claudii Apologetico oppositi ætatem tulerunt, de quibus suo loco. Calumnia de Arianismo ei objecto post obitum, quem vivus non docuit, sed oppugnavit, refellitur a Richardo Simone in Censura Bibliothecæ Ecclesiasticæ Dupinianæ Tom. I. p. 286. seq. & 289. & Tom. III. Bibliothecæ Criticæ Novi Testamenti pag. 360. seq.

Ex Commentariis ejus in libros sacros dolendum est nihil hactenus vidisse lucem præter illum, quem circa Annum 816. scripsit *in Epistolam ad Galatas* dicavitque Dructeranno Abbati Sollemniacensi. Prodiit Parisiis 1542. 8. sub falso titulo *Claudii Autisiodorensis* recusus in Bibliothecis Patrum & novissima Lugdunensi Tom. XIV. pag. 141.

Fragmentum præfationis Commentarii *in Matthæum* ad Justum Abbatem Carrofensem, quem Græco nomine etiam Eusebium appellat, An. 815. scriptæ edidit Jacobus Usserius in Epistolis Hibernicis p. 53. una cum dedicatione pridem edita ad Galatas, auctorem vocans *Claudium Scotum* Presbyterum. Commentarius ipse libris tribus digestus exstat in variis Galliæ Biblioth. ut Collegii Jesuitarum Parisiens. & in Bibliotheca Ecclesiæ Laudunensis. Vide Labbei Tom. I. de S. E. p. 228. & Bibl. MSS. pag. 24.

Duo Volumina in fol. Commentariorum *in Paulum Apostolum* (exceptis Epistolis ad Thessalonicenses & Timotheum,) MSS. in Floriacensi (hodie Vaticana Bibliotheca) Colbertinaque & Benedictinorum S. Germani de Pratis. Etiam in Bibliotheca Regia Paris. in Epistolam *ad Romanos*, ubi Augustinum, & *in utramque ad Corinthios*, ubi Hilarium Diaconum maxime sequitur. Ex illo ad Romanos hoc S. Augustini elogium affert Richardus Simonius pag. 288. & lib. 3. historiæ Criticæ

(*a*) Labbe Tom. II. de S. E. pag. 755. seq. Nicolaus Antonius Bibl. Hisp. vet. lib. VI. cap. 5. Tom. I. p. 336. seqq.

(*b*) supra pag. 943. 947.

(*c*) Carolus le Cointe ad Annum 828. Tom. VIII. Annal. pag. 33.

(*d*) Biblioth. Patrum Tom. XIV. edit. Lugdunens. pag. 197. seq.

ticæ Novi Teſtamenti cap. 25. pag. 354. *Amantiſſimus Domini ſanctiſſimus Auguſtinus, calamus Trinitatis, lingua Spiritus Sancti, terrenus homo, ſed cæleſtis Angelus, in expoſitione fidei noſtræ Catholicus, in quæſtionibus ſolvendis acutus, in revincendis hæreticis circumſpectus, in explicandis ſcripturis canonicis cautus*, &c. *Ex ipſius ſancti Viri ſententiis, quas pro diverſis ejus libris invenire quivimus, hanc expoſuimus Epiſtolam, aliqua etiam ex* Origenis *expoſitione ibidem adjunximus, nonnulla etiam, ut nobis viſum eſt, pertractavimus. Nullam admonitionem meliorem potui invenire, quam Epiſtolæ primæ Pauli Apoſtoli, quam miſi, quia tota inde agitur, ut merita hominum tollat, unde maxime nunc Monachi glorientur, & Gratiam Dei commendet.*

In Epiſtolam *ad Epheſios* MS. in Bibliotheca S. Germani de Pratis. Præfationem qua illam dicavit Ludovico Pio Imperatori publicavit Mabillonius Tomo I. Analect. pag. 40. (edit. novæ p. 91.)

In Epiſtolam *ad Philippenſes*, *ad Titum* & *ad Hebræos* loca adducit Richardus Simon Tom. III. hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti pag. 361. & 363. & p. 364. teſtatur in Codice Colbertino 600. annorum exſtare ſub Claudii nomine ad calcem genuini ejus in Epiſt. ad Romanos Commentarii, alium in Epiſt. *ad Hebræos* diverſum a priore & eundem cum illo, qui editus eſt ſub Ambroſii nomine, cum hac *retractatione* Claudii Epiſcopi de auctoribus explanationum ſuper epiſt. ad Hebræos.

Illud quoque in præfatione commoneo, mi chariſſime, ut ſcias Origenem *tria volumina in hanc Epiſtolam conſcripſiſſe, quem & nos ex parte ſecuti ſumus:* Apollinarem *etiam &* Didymum *quoſdam Commentarios edidiſſe, e quibus licet pauca decerpſimus, plura etiam ex ſancti Viri* Auguſtini *ſententiis, quas per diverſos ejus libros invenire quivimus, hanc expoſuimus Epiſtolam, & nonnulla quæ nobis videbantur adjunximus, ſive ſubtraximus, ut ſtudioſus ſtatim in principio lectorum agnoſcat, hoc opus vel alienum eſſe vel noſtrum.*

Pentateuchum auditoribus ſuis expoſuiſſe & juſſu Ludovici Imperatoris etiam expoſitionem ſuam calamo ſcriptitaſſe Claudius ipſe teſtatur in præfatione ad Epiſtolam ad Corinthios, apud Richardum Simonem Tomo III. hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti pag. 356. In *Geneſin* libros III. An. 814. In *Exodum* libros IV. An. 821. Commentaria, ſive *informationes litteræ & ſpiritus ſuper Leviticum* ſcriptæ A. 823. & diviſæ in libros quatuor, Theodomiroque Abbati, (ſuo poſtea adverſario) dicata habuit Mabillonius, præfationemque & clauſulam edidit Tom. I. Analect. pag. 30. (editionis novæ pag. 90.) Habuit etiam Labbeus loco laudato. Huic Theodomiro quoque dicatum Claudii commentarium in Epiſt. ad Corinthios, notavit Richardus Simon Tomo III. hiſtoriæ Criticæ Novi Teſtamenti pag. 355.

In Bibliothecis Pariſienſibus reperiri etiam *in Epiſtolas Canonicas*, teſtatur Richardus Simon pag. 289. cenſuræ Bibliothecæ Eccleſ. Dupin. notatque Claudium ubique ſequi verſionem S. Hieronymi, quam *novellam* appellat, & non modo ex ſcriptis Patrum vetuſtiorum ſapuiſſe, ſed etiam defloratorum inſtitiſſe veſtigiis, ut *Bedæ* ac *Primaſii*.

In Joſue, & *Judicum* MS. Colbertin. 5429. teſte Jacobo le Long pag. 677. Bibliothecæ Exegeticæ.

In Ruth, MS. Biblioth. Belgic. apud Sanderum pag. 308. In Ruth & *libros Regum*, Mutinæ MS. teſte celeberrimo Montfauœno Diarii Italici pag. 36. *In Pſalmos* quoque & *Concordiam Evangeliſtarum* Joannes Jacobus Friſius commemorat.

Denique *Chronicon* etiam huic Claudio tribuit Labbeus, quod ab eo editum dixi ſupra ut emendandum ſit, quod de Labbeo legas ap. laudatum Longum p. 667. Bibliothecæ Exegeticæ, *qui hujus non eſſe merito ſuſpicatur*. Ejus eſſe enim

enim non temere suspicari se profitetur Labbeus, idque repetit Tom. II. de S. E. p. 288.

Claudius Episcopus Massiliensis primum, deinde ab Anno 1517. ad 1520. *Taurinensis*. Archiepiscopus, cognomne *Seyssellius*, idem, qui a patria *Claudius de Aquis* (*a*) dictus, Ludovici XII. Galliæ Regis ad varios Principes Legatus, Juris scientia celebris & variis scriptis Latine & Gallice editis, vel in Gallicam linguam translatis famam assecutus. Latina sunt: *In tria priora Lucæ capita, de triplici statu Viatoris*, pœnitentium, proficientium & perfectorum ad Leonem X. Taurini 1518. fol. cujus commentarii pars lucem viderat Parisiis 1514. 4. sub titulo: *Moralis explicatio Evangelii Lucæ:* Missus est Angelus. *Disputationes adversus errores & sectam Waldensium*. (*b*) Parisiis 1520. 4. *De Divina Providentia*. Parisiis 1518. 4. & 1637. 4. *Speculum Feudorum*. Basileæ 1566. 8. *Additiones ad Bartholum* & *aliquot repetitiones in Jure Civili* inter varios repetitionum Juris scriptores, junctim editos Lugduni 1553. fol.

Gallice scripsit historiam, sive panegyricum lectu dignum Ludovici XII. editum Parisiis 1508. (*c*) 8. (de quo Jacobus le Long in Bibliotheca scriptorum Galliæ num. 7543. seqq.) De Republica Gallorum libros duos, Parisiis 1519. 1540. 1548. 8. quos Latine vertit Joannes Sleidanus, Argentorati 1548. Francofurti 1608. 8. (idem num. 1101.) Legem Salicam Gallorum, Parisiis 1540. 1557. 8. (idem num. 11762.) Victoriam Ludovici XII. contra Venetos & prælium Agnadellense An. 1508. commissum in Lombardia, Parisiis 1510. 4.

In Gallicam linguam transtulit (præter proprias lucubrationes de Providentia & contra errores Waldensium) Thucydidem, Parisiis 1527. 1559. fol. Xenophontis libros VII. de expeditione Cyri, ex Latina versione Joannis Lascaris, Parisiis 1529. fol. Historiam successorum Alexandri Magni ex Diodoro Siculo & Plutarcho. Parisiis 1530. fol. Appianum Alexandrinum. Lugduni 1544. fol. Justinum. Parisiis 1559. in fol. Aurea dicta Senecæ & librum de quatuor virtutibus Cardinalibus. Lugduni 1530. 8. Historiam Ecclesiasticam Eusebii. Parisiis 1554. 8. 1579. 8. & duorum librorum, quos Eusebio Rufinus addidit. ibid. 1553. 8. & cum Eusebio 1560. fol.

* *Claudius de Seissello* ab Aquis Allobrox primum Massiliensis dein Taurinensis Episcopus An. 1520. defunctus. Ejus Repetitio in (*d*) .... Taurini prodiit Anno 1493. apud Nicolaum de Benedictis & Jacobum Suygo de S. Germano fol.

Cledonius Romanus Senator, Constantinopolitanus Grammaticus, cujus *Commentarius in artem utramque Donati* ex Francisci Pithœi Codice editus inter Grammaticos Eliæ Putschii pag. 1856. 1939. Hanov. 1605. 4. Grammaticum nec ineruditum nec malæ frugis laudat Barthius pag. 1555. Adversar.

Nicolaus de Clemangis (a patria Catalunensi, pago, Clamenge) Magister Parisiensis & ex curia Avenionensi Benedicti XIII. cui ab Epistolis fuerat, Cantor (*e*) Bajocensis, vir doctus & cordatus, diem obiit circa Annum 1440. cujus vitam post Launojum parte II. Historiæ Gymnasii Navarrei pag. 558. seq. (recusæ nuper Tomo IV. Launoji Operum) diligenter exposuit V. C. Hermannus ab Hardt Tomo I. Concilii Constantiensis parte 2. pag. 71. seq. Elogia ejus offert idem Launojus in dissertatione de auctore librorum de imitatione Christi pag. 7. seq. 19. seq. & Remarques

(*a*) Guido Pancirollus lib. II. de interpretibus Juris cap. 137. Nisseron Memoires T. XXIV. pag. 322.

(*b*) Possevinus nescio quem Claudium *Cussordium* ait scripsisse *contra l'Valdenses*, eumque librum exstare.

(*c*) Emendandus Morlierius, qui hanc laudans historiam ait, ab Anno 1498. procedere ad Annum 1515. *Essais de Litterature* Tom. I. pag. 74.

(*d*) Deest in codice.

(*e*) Non Archidiaconus, ut Trithemium c. 730. secuti tradidere.

ques sommaires pag. 10. seq. 19. & p. 56. ubi de eo, quod Nicolaus Clemangis in Romano Indice prohibitus est, ita ut ejus opera illa tantummodo permitti possint, quæ juxta censuras Patrum deputatorum emendata excudentur. Si quis Gracchos de seditione querentes ferre dixerit, ei lepidus etiam videbitur Theophilus Raynaudus Nicolao acerbitatem in scribendo objiciens infestansque pag. 114. de bonis & malis libris. Scripta Clemangis, etiam post Launoji, Henrici Warthoni ad Caveum & Oudini (*a*) industriam, distincte recensere operæ pretium duxi.

1. Liber *de corrupto Ecclesiæ statu*, An. circiter 1400. scriptus, qui in editione Operum Clemangii *Lydiana* ducit familiam, prodierat seorsim cura viri egregii, qui sub *Eubuli Cordati* nomine voluit latere, Romæ 1519. 4. sine loci nota. Hæc vetus editio fuit in Bibl. Baluziana & Telleriana. Prælis iterum datus est liber iste a *D. Leonardo Huttero*, Witteb. 1601. 4. & ab *Eduardo Bulklei*, inscriptus *Speculum Ecclesiæ Pontificiæ*, Lond. 1606. 8. inde Helmastdii 1620. 8. cum præfatione *Johannis Fuchtenii*, & novissime emendatior ex duobus MScris Wolffenbuttelensibus, sub titulo *de ruina Ecclesiæ*, in laudati *Hermanni ab Hardt* Tomo I. Concilii Constantiensis parte tertia. Adde Jacobi Lenfant historiam ejusdem Concilii p. 632. seq.

2. *Deploratio calamitatis Ecclesiasticæ per Schisma nefandissimum, cum exhortatione Pontificum ad ejus exstirpationem* p. 32. carmine epico, quod incipit:

Christe, graves sponsæ semper miserate labores

Aversos refer huc oculos . .

Præmittuntur pag. 29. alterius auctoris rhythmi in Curiam Romanam, quorum initium: *Propter Sion non tacebo*.

3. *Liber de lapsu & reparatione Justitiæ* pag. 37. ad Philippum, Burgundionum Ducem, scripta circa Ann. 1421. Prodierat Viennæ 1481. 4. & Parisiis 1512. 1519. 4.

4. *Disputatio cum quodam Parisiensi Scholastico de Concilio generali* p. 61. scripta An. 1409. editaque pridem Viennæ 1482. 4. Parisiis 1512. 4. cum scripto superiore, atque 1617. 8. cum Gvil. Duraudi de eodem argumento & Petri de Alliaco, & Gentiani Herveti de reparanda disciplina Ecclesiastica.

5. *Collatio duplex ad eundem Scholasticum, de eodem argumento* pag. 65. 73. & cum superiore scripto ex MS. Wolffenbuttelensi Epistolarum Nicolai Clemangii, in Clarissimi Hardtii Tomo I. Concilii Constantiensis parte 2. pag. 45. 50.

6. Responsio Apostolorum Gallicanæ nationis, Cardinalibus appellantibus ab ejusd. suffragio, conclusione & deliberatione Constantiæ A. 1417. factis, *quod vacantiæ ac minuta servitia nullo jure sint debita*, & *de Annatis amplius non solvendis* pag. 82. Prodierat Viennæ 1482. 4. Parisiis 1519. 4. & in fasciculo rerum expetendarum *Ortuini Gratii*, Coloniæ 1535. fol. pag. 189. qui fasciculus cum insigni auctario recusus curante *Eduardo Brovvn* Londini 1690. fol. Denique post editiones *Edmundi Richerii* lib. 2. hist. Conciliorum generalium pag. 197. seq. & *Petri Puteani* in historia schismatis, Parisiis 1652. 4. hoc scriptum ex veteri editione Anni 1519. exhibetur in *Hermanni ab Hardt* Concilio Constantiensi Tom. I. parte XIII.

7. *In parabolam de filio prodigo*. Luc. XV. pag. 109. Hoc cum quatuor quæ proxime recensebo scriptis prodierat Parisiis 1521. 4. e Bibliotheca S. Victoris, & una cum iisdem exstat etiam in prima editione Bibliothecæ Patrum Bigneanæ Parif. 1575. Tom. VIII. p. 557.

8. *De fructu eremi*, ad Petrum de Alliaco pag. 121. liber compositus circa Annum 1413. & de fuga sæculi curiæque Papalis in Clemangio luculentum testimonium.

9. De

(*a*) Tom. III. pag. 2322. seq.

9. *De fructu seu prosperitate rerum* (a) *adversarum* pag. 132.

10. *De novis festivitatibus non instituendis*. pag. 143. Etiam hunc libellum circa idem tempus scriptum, recudi curavit & separatim edidit *Hermannus ab Hardt*, Helmstad. 1703. 4.

11. *De Præsulibus Simoniacis* p. 160. ad Joannem Gersonium Parisiensem, circa Annum 1411.

12. *Oratio ad Galliæ Principes*, qua a bello Civili dehortatur. p. 169.

14. *Epistola* ad Gerhardum Maketum, quod tam corpore e Babylone sit fugiendum, quam mente. p. 174.

15. *Epistolæ III.* ad Gregorium XII. scriptæ nomine Benedicti XIII. pro exstirpatione Schismatis & unione Ecclesiæ pag. 179. una cum *quarta Epistola* ad Paulum Lucanensem. hic est Paulus Guivisius tunc temporis Lucæ Dominus p. 186. una cum interrogationibus ad Gregorium XII.

16. *Scripta quædam nomine Universitatis Parisiensis*, adversus Schisma pag. 187.

17. *Epistolæ CXXXVII.* editæ a Lydio e Bibliotheca *Theodori Canteri*, & ad historiam Ecclesiæ illis temporibus non inutiles. Argumenta singularum videri possunt etiam apud Launojum in historia Gymnasii Navarrei Tom. II. pag. 572. seqq. Harum integrior Codex A. 1480. exaratus ab *Euchario Troster*, Prębendario Ecclesiæ majoris Argentinensis, exstat in Bibliotheca Wolffenbuttelensi, ex quo Epistolas I. II. CII. & CXII. recensitas edidit Hermannus ab Hardt Tomo I. Concilii Constantiensis parte 2. pag. 4. 20. 31. 38. Alios Codices tres in Bibliotheca Regis Christianissimi exstantes, Oudino indicavit Placidus Porcheron. Versu etiam valuisse Clemangem docet *elegia in obitum Jacobi de Burrey* Epistola LXX. & *ad Gerhardum Maketum invitatio* Epistola CXVI.

18. Fragmentum *descriptionis Vitæ tyrannicæ* cum ejus detestatione, pag. 355. carmine epico, ad Guntherum Colli.

19. *Liber de Antichristo, de ortu ejus, vita, moribus & operibus*. p. 357. 359. Hæc sunt, quæ junctim a se collecta Clemangis opera edidit *Johannes Martinus Lydius*, Ecclesiæ Veteraquinæ in Belgio Pastor, additisque in librum de corrupto Ecclesiæ statu Analectis, & Glossario in totum opus Latino-barbaro illustravit, Lugduni Batavorum 1613. 4. Nec dubito laudandum ejus esse studium, quo de Ecclesiasticis litteris præclare meruit, licet editionem hanc mendosissimam esse querantur Paulus Colomesius in paralipomenis de S. E. & laudatus Hardtius Tomo I. Concilii Constantiensis parte 2. pag. 82. Si nova adornanda sit editio, hæc illi Clemangis scripta adjungentur:

20. *Liber de studio Theologiæ*, (b) lectu dignissimus ad Joannem de Pedemontio, Baccalarium scriptus circa Annum 1409. vulgatusque primum a Luca Dacherio Tom. VII. spicilegii pag. 138. (Tomo I. editionis novæ pag. 473.) Fragmentum ejus adduxerat Launojus libro de varia Aristotelis fortuna.

21. *Epistolæ aliquot* antea ineditæ, quæ sub Benedicti III. nomine scriptæ, occurrunt apud eundem Dacherium T. VI. (editionis novæ Tomo I. pag. 787. seq.) *Epistolæ aliæ III.* in Baluzii Miscellaneis Tomo VI. pag. 539. seq.

22. *Carmen de Vitæ rusticæ felicitate & de miseriis tyrannorum*, quod incipit: *Fronde super viridi locus est in gramine amœ-*

(a) Utile hoc argumentum præter Clemangem tractarunt *Ovidius* III. 1. Tristium: *Plutarchus* libro, quo dictum Xenophontis illustrandum sibi sumsit, quod sapiens ex inimicis debeat utilitatem capere: *Maximus Tyrius* dissertatione XXXV. *Isidorus* Pelusiota III. 280. Epist. *Augustinus* lib. 1. contra Academicos cap. 1. *Boethius* de Consolatione Philosophiæ lib. 2. prosa 8. *Petrus Blæsensis* de utilitate tribulationum Tom. XXIV. Bibliothecæ Patrum edit. Lugdunens. pag. 1242. & e recentioribus *Hieronymus Cardanus* libris IV. de utilitate ex adversis, Tom. II. Operum. *Rogerus de Bussy Rabutin* in libro cui titulus: *l'Usage des adversitez*, Paris 1694. Amst. 1697. 12. *Johannis Christophori Becmanni* Exercitatio, Francoforti ad Viadrum edita: *felices injuriæ* &c.

(b) Confer quæ de illo argumento, Clemangis Epistola CXXII. ad Joannem de Templis, Baccalarium in Theologia.

amœno, expressum ex Gallico *Philippi de Vitry*, Meldensis Episcopi, qui A. 1351. obiit: *Sous feuille verd, sur herbe delectable*. Exstat Gallice & Latine in Philippi Camerarii Operis subcisivis sive meditationibus historicis Tomo III. cap. 93. & Latine in Casparis Dornavii amphitheatro sapientię Socraticæ T. I. p. 788.

Inedita apud Lydium in vita Clemangis p. 191. & (qui Bibliothecas etiam Galliæ memorant, ubi illa MSS. exstant,) Launojum Tomo II. Gymnasii Navarrei pag. 578. seq. & Oudinum T. III. pag. 2323.

23. *Commentarius in Esaiam Prophetam*, usque ad caput sexagesimum.

24. *Epistolæ IX.* nomine Universitatis Parisiensis pro Ecclesiastica unitate. Et *Epistolæ* aliæ XII. quarum nonnullæ etiam in Bibliotheca Lambethana & apud V. C. Joannem Batteley, & in aliis Angliæ Bibliothecis.

25. *Descriptio & laus urbis Genuæ*, carmen CXVIII. versuum, incipit: *Janua quam perhibent*.

25. *Exhortatio ad resistendum contra Mahometicos*.

27. *Sermo de Sanctis innocentibus*.

28. *Descriptio rei cujusdam mirabilis, quæ in Gallia accidisse dicebatur*.

29. *Orationes decem devotæ ad Deum* horis Canonicis præmittendæ.

* *Nicolai de Clemangis* liber *de corrupto Ecclesiæ statu* prodiit absque adscriptione Anni & loci in Germania, non vero Romæ, ut hic Fabricius asseruit; id enim vel solo libri aspectu persuaderi animadvertit vir mihi dudum amicitiis conjunctus Philippus Jacobus Lambacher in Bibliotheca antiqua Vindobonensi Civica pag. 168. qui & monet ex conjectura tamen, Eubulum illum Cordatum, qui editionem hanc curavit, eumdem esse Uldricum Hutthenum libris editis satis celebrem in Germania, sed Lutheranum.

Aurelius Prudentius Clemens, vide, *Prudentius*.

Clemens Romanus, Vir Apostolicus, cui circa Annum Christi 83. in Romano Episcopatu Evaristus traditur successisse, Græce scripsit, non Latine, itaque esset hoc loco a me prætereundus, qui de Græcis ejus etiam genuinis atque illi suppositis monumentis dixi libro IV. Bibliothecæ Græcæ cap. 5. §. 14. & libro V. cap. 1. §. 12. Sed debuit ejus mentio a me fieri propter *Epistolas quinque* decretales, quæ Latine ex veteri versione venditantur a Ludovico Jacobo in Bibliotheca Pontificia, aliisque, at in Blondelli Pseudo-Isidoro appositisque notis, ubi ducunt familiam, falsitatis arguuntur, assentientibus doctissimis quibusque viris ex Romana etiam Ecclesia.

Clemens II. alio nomine *Suidgerus*, Saxo, (*a*) depositis ab Henrico III. tribus Anti-Papis Benedicto IX. Sylvestro III. & Gregorio VI. ex Episcopo Bambergensi Papa, *renovavit Ecclesiæ Bremensi & Hamburgensi omnia privilegia, quæ dudum a Romana sede concessa fuerant*. (*b*) Ejus *Epistola ad Joannem*, Archiepiscopum *Salernitanum*, apud Baronium ad Annum 1047. num. XI. & in Conciliorum Tomis. Alia pro *Humfredo* sive *Arnulfo* Henrici Imperatoris fratre, Archiepiscopo Ravennate, apud Ughellum Tomo II. Italiæ sacræ pag. 361. & in Conciliis Labbei Tomo IX. pag. 1251. De Concilio contra Simoniacos Romæ habito vide Pagium ad Annum 1047. num. 1. & de Wiborada a Clemente II. inter Sanctos adscripto n. 4. De aliis privilegiis per eum datis cœnobio Michaelis Archangeli, & Tharissiensi in diœcesi Bambergensi, vide Johannis Petri Ludevvig Scriptores Bambergenses pag. 69.

Clemens III. Anti-Papa, antea *Guibertus* sive *Wibertus* Parmensis, ex Archiepiscopo Ravennatensi electus in Concilio Brixinensi Pontifex, fuit ab Anno 1088. usque ad 1101. contra Gregorium VII. Victorem III. Urbanum II. faven-

(*a*) Vide Joannem Andream Schmidium de triumviris Halberstadensibus, Helmst. 1715. 4. cap. 1.

(*b*) Vide Lindenbrogii scriptores septentrionales pag. 79. seq.

te ei Henrico IV. Imperatore. Vide Acta Sanctorum Tomo VI. Junii pag. 190. & Pagium ad Annum Christi 1083. nu. 2. seq. In exilium Urbani II. ita lusit, ut refert Anonymus Mellicensis, *facundi eloquio & acuti ingenio* elogium ei perhibens cap. 98. de S. E.

Diceris Urbanus, cum sis projectus ab Urbe,
Vel muta nomen, vel regrediaris in Urbem.

Scripserat quædam in sui defensionem, ad quæ respondit pro Gregorio VII. *Anselmus* Lucensis, de quo supra.

Clemens III. Romanus, antea *Paulus* dictus, Papa ab Anno 1188. Jan. 6. ad 1191. April. 10. sive Martii mensis, ut est in Chronico Cassinensi Tomo V. Thesauri Muratoriani pag. 143. *Epistolarum VII.* in Conciliorum Tomis, ultima est de Ottonis, Bambergensis Episcopi & Pomeranorum Apostoli, Canonizatione. Sed longe plura ejus *Decreta* in pervetusto Codice *tribus libris* distincto evolvisse se testatur Ludovicus Jacobus a Sancto Carolo in Bibliotheca Pontificia p. 48.

Clemens IV. antea *Guido Grossus*, sive *Falcodius*, ex oppido S. Ægidii Narbonensis Archiepiscopus, atque inde Papa ab An. 1265. Februar. 6. ad Annum 1268. 19. Novembr. Vitam ejus scripsit Claudius Clemens, Soc. Jes. Lugduni 1623. 12. Hujus *tres Epistolæ* in Tomis Conciliorum, & paucæ *aliæ* apud Bzovium, Raynaldum, Waddingum, aliosque, ut Ludovicus Jacobus a S. Carolo pag. 49. & Caveus jam annotarunt. Sed *Epistolas DCCXI.* primi vulgaverunt Edmundus Martene & Ursinus Durand in Thesauro Anecdotorum Tomo secundo, Parisiis 1717. fol. ex Codice Oratorii Trecensis. Fortasse non aliæ nec plures exstant in Codice Bibliothecæ S. Victoris Parisiensis, quem ex dono Petri de Marca, Archiepiscopi Parisiensis, in eam illatum refert Oudinus Tomo III. p. 463. ubi etiam ex Ludovici Castanei de la Rochepozay Nomenclatura Scriptorum S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium narrat integrum Epistolarum Clementis IV. regestum exstare V. Voluminibus in Bibliotheca Vaticana. Inter XIV. Constitutiones Clementis IV. obvias in bullario magno Laurentii Cherubini habetur etiam T. I. p. 166. Decretum A. 1267. de *Hedvvige*, Duce Polonica Sanctis adscribenda & festo ejus memoriæ die XV. Octobr. Idem qui postea Clemens IV. *Guido*, Archiepiscopus Narbonensis, cujus *statuta* leguntur in Tomis Conciliorum Labbei, Harduini, Coleti ad An. 1260. *Guilelmi de S. Amore* Collectionibus Catholicis & Canonicis An. 1266. Clementi IV. oblatis vide Bulæum in historia Academiæ Parisiensis Tomo III. pag. 382. De scriptis ad Jus Civile spectantibus, quæ Clementi IV. præter rem a multis tributa sunt, dicam infra, *Guido* cognomento *Papa*. Sermo in Ludovicum Bavarum non Clementis IV. est, sed Clementis VI. ut notavit Labbeus Tom. I. de S. E. p. 233.

Clemens V. antea *Bertrandus Gotto*, Gallus, ex Burdegalensi Archiepiscopo Papa ab Anno 1305. 5. Junii ad 1314. April. 20. De hoc accurate Baluzius in Papis Avenionensibus, primus enim hic Clemens, qui Roma sedem Avenionem transtulit. Idem Baluzius vitam Clementis hujus exhibet scriptam a *Johanne*, Canonico S. Victoris, *Ptolemæo* Lucensi, Ordinis Prædicatorum, *Bernardo Guidonis*, de quo supra. *Anonymo* Veneto, coævo scriptore, & ab *Amalario Augerio* de Biterris, de quo supra. Huic Clementi dicata *Nicolai* Botrontinensis in Albania Episcopi relatio de itinere Henrici VII. Imperatoris, quam edidit idem Baluzius Tomo II. Paparum Avenionensium pag. 1143. seq. Ab hoc Clemente dictæ *Clementinæ*, sive *liber septimus decretalium* divisus in libros V. & a successore Clementis Joanne XXII. promulgatus A. 1317. editusque Basileæ 1476. fol. cum apparatu *Johannis Andreæ* JCti, quæ editio exstat in Bibliotheca templi S. Petri hujus urbis, & describitur a B. Nicolao Staphorst Tomo III. historiæ Ecclesiasticæ Hamburgensis

burgensis pag. 138. seq. De aliis editionibus nihil opus referre, toties repetitis in Juris Canonici corpore, neque opus laudare, qui Clementinas commentariis illustrarunt notatos ab iis, qui Bibliothecas Juridicas reales & Bibliothecas Juris Canonici tradidere. In Actis Concilii Viennensis An. 1311. (*a*) maximæ fuere hujus Clementis partes, & inde plura in Clementinas derivata. Inter *quatuor Constitutiones*, quas Laurentius Cherubinus in bullario suo exhibet, T. I. pag. 212. occurrit etiam *Damnatio Templariorum*, (*b*) quorum ordo post annos CLXXXIV. quibus floruerat extinctus est agente hoc Clemente V. & Philippo, Rege Francorum. Præter Clementis Quinti *Epistolas* in Conciliorum Tomis, & apud Waddingum, Raynaldum, Bzovium &c. obvias, longe plures nempe LIX. numero una cum Philippi Regis & aliorum ad Clementem ex archivo Regio Parisiensi publicavit laudatus Baluzius Tomo II. Paparum Avenionensium, Clementis quidem pag. 55. 57. 58. 60. 62. 63. 65. 67. 69. 71. 73. 76. 78. 90. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100. 101. 102. 103. 106. 107. 110. 112. 115. 123. 124. 126. 129. 132. 136. 139. 141. 142. 143. 144. 146. 149. 151. 152. 153. 154. 156. 158. 165. 169. 171. 175. 275. 276. 283. Ludovicus vero Jacobus in Bibliotheca Pontificia pag. 54. testatur ejus regesti Epistolarum & Decretorum Volumina IX. servari in Bibliotheca Vaticana, quanquam trium priorum annorum regesta fere deleta incendio notavit Baluzius Tom. I. pag. 687. Idem Ludovicus *sermones* ejus ad populum memorat. Tria privilegia Ordini *Præmonstratensi* concessa leguntur in Johannis le Paige Bibliotheca Præmonstratensi lib. 3. pag. 694. seq. *Epistola* ad Jacobum Regem Aragonium apud Agvirium T. III. Concil. Hispan. p. 543.

Clemens VI. antea *Petrus Rogerius* Lemovicensis, Ordinis Benedict. ex Archiepiscopo Rothomagensi Papa ab An. 1342. 7. Maji ad 1352. 6. Decembr. de quo itidem, ut solet diligenter & accurate Baluzius in Papis Avenionensibus, ne dicam de Francisci Bosqueti historia Pontificum Romanorum, qui e Gallia oriundi Avenione sederunt ab Anno 1315. ad 1394. Parisiis 1632. 8. Declarationem Clementis VI. *de Monachis nigris* exhibet Baluzius Tomo V. Miscellan. pag. 152. Aliam *de Episcopatu Ostiensi & Velletrensi* Tom. IV. pag. 508. Epistolam ad Archi-Episcopum Tarraconensem *de Jubilæis anno quovis quinquagesimo celebrandis* Agvirre Tomo III. Conciliorum Hispaniæ pag. 612. *Encyclicam adversus flagellantes* Labbeus Tom. XI. Conciliorum pag. 1876. Harduinus VII. pag. 1641. *Bullam contra adulteratores monetarum* (*c*) Dacherius Tomo XI. spicilegii pag. 392. (editionis novæ Tomo III. p. 730.) Eodem Tomo tertio novæ editionis aliæ exstant hujus Clementis VI. *Epistolæ XXXII.* p. 722. seq. quas prior spicilegii editio offert Tom. IV. pag. 271. seq. & Tomo VII. pag. 242. Epistolæ XLV. apud Baluzium Tomo II. Paparum Avenionensium pag. 615. 625. 656. ad 662. 665. ad 678. 681. ad 695. 697. & 701. ad 731. De aliis longe pluribus ex ejus regesto apud Waddingum, Bzovium, Raynaldum: & de ejus *Sermonibus* aliisque lucubrationibus non habeo, quæ addam notatis a Baluzio Tomo I. pag. 909. Roberto Gerio ad Caveum ad An. 1342. & Oudino Tomo III. pag. 931. seq. Inter *quinque Constitutiones* apud Laertium Cherubinum Tomo I. bullarii pag. 278. exstat publicata A. 1347. *de Ivone* sanctis adscribendo, de quo plura Surius & Acta Sanctorum 19. Maji.

Clemens VII. Anti-Papa contra Urbanum

(*a*) Stephani Baluzii historia Pontificum Romanorum, qui in Gallia sederunt ab Anno 1305. ad 1394. lucem vidit Parisiis 1693. 4. duobus Voluminibus. Clemens V. electus 5. Junii A. 1305. Perusii, & coronatus (hoc enim verbo scriptores illorum temporum utuntur) Lugduni, præsente Rege Philippo 18. Cal. Decembr.

(*b*) Vide notata in Bibliotheca Græca Tom. XI. pag. 650. seq.

(*c*) Eadem quam sub Clementis V. nomine vulgavit Baluzius Tomo II. Paparum Avenionensium pag. 136.

num VI. ab Anno 1378. 20. Septembr. usque ad 1394. Septembr. 16. antea *Robertus* Gebennensis, sive Genevensis, de quo præter Annalium scriptores, Jacobus Lenfant in historia Concilii Pisani pag. 8. &c. Hujus non modo vitam illustrat Baluzius in Tomo priore laudati operis de Papis Avenionensibus pag. 482. seq. 1236. seq. sed etiam *Epistolas* ejus *quatuor* publicavit Tomo II. pag. 848. 853. 873. 876. aliaque ad ejus res spectantia monumenta pag. 920. 941. 943. 988. 1052. 1058. *Epistolæ XX.* apud Waddingum in Annalibus Minorum T. IV. Vide iterum Oudinum T.III.p. 1217.

Clemens VIII. Anti-Papa ab An. 1424. ad 1429. quo sponte dignitati Papali iterum renunciavit, antea dictus *Ægidius Sancius Munio*, Decretorum Doctor ex Serrania Aragoniæ, ut refert Bzovius T. XV. ad A. 1429. n. 32.

Clemens VII. inter legitimos Papas solitus computari, antea *Julius Medices*, Florentinus, ab Anno 1529. 19. Novembr. ad 1534. 25. Septembris. *Clemens VIII.* antea *Hippolytus Aldobrandinus*, itidem Florentinus, ab Anno 1592. 30. Januarii ad 1605. 3. Martii. *Clemens IX.* alio nomine *Julius Hieronymus Rospigliosus*, Pistoriensis, ab Anno 1667. Jun. 20. ad 1669. Decembr. 9. *Clemens X.* ab Anno 1670. April. 29. ad 1676. Jul. 22. antea *Æmilius Laurentius de Altieriis*. *Clemens XI.* avito nomine Johannes Franciscus Albani, & virtutum atque ingenii laude celebratissimus, ab Anno 1700. 23. Novemb. ad 1721. Martii 19. & qui hodie præest *Clemens XII.* alio nomine *Laurentius Corsini*, Florentinus, ab 13. Jul. Anni 1730. Hi omnes quoniam ætas eorum nostris temporibus propior est, quam ut de illorum Decretis, Epistolis, aliisque scriptis dicere ingrediar, tantum hoc loco nominandi a me fuere, ut a prioribus tanto facilius distinguerentur.

Clemente Historico *de Vita Caroli Magni* & *Herimberto* de rebus a Carolo M. gestis usum se testatur Wolfgangus Lazius in calce duodecim Commentariorum de Republica Romana, Basileæ 1550. fol. *Herimberti*, sive *Erchemperti* Historiam Longobardorum Beneventi, vulgavere Caracciolus, Muratorius, Eccardus, in qua Caroli vix tribus verbis fit mentio: itaque aliud opus a Lazio notabatur, quod perinde ut Clementis istud aliis incognitum, nec a quoquam hactenus in dias luminis auras prolatum est, nisi ex Anonymis, quæ habemus monumentis Lazius sub Herimberti vel Clementis proscripta nomine aliqua evolverit.

Clemens Claudiocestriensis, Anglus, Presbyter Canonicus Regularis *Lanthoniensis*, Lelando cap. 199. Lanhondenensis, defunctus Anno 1170. de quo Pitseus p. 232. Ejus *duodecim libros Concordiæ Evangelistarum* Anglice vertit Johannes Wiclefus teste Joh. Baleo VI. 1. pag. 456. Et hanc versionem MS. Londini & prolixum *in septem Epistolas Canonicas* Commentarium, MS. in Bibliotheca Lambethana memorat Warthonus ad Caveum, ubi de Wiclefo. Præterea a Pitseo memorantur Lelando etiam laudata *Commentaria in IV. Evangelia*, & *de alis Cherubim*: quibus addit ex Possevino: *Commentarium in Epistolas Canonicas Jacobi, Petri, Johannis, Judæ*: *Sermones*, librum *de arte Fidei Catholicæ*, *Epistolas*, *Lecturas Scholasticas*, & *librum de orbibus astrologicis*.

Clemens Florentinus, Ordinis Servitarum, sive Servorum Mariæ, Parisiensis Theologus, circa Annum 1370. scripsit *in Psalterium*, & Catenam auream *in Pauli Epistolas* MStam in Bibliotheca Medicea: & *Concordantias* ad Anibaldum Cardinalem Ordinis sui Protectorem MS. Florentiæ in Bibliotheca Servitarum: Vide Possevinum Tom. I. apparatus p. 363. & Julium Nigrum in Historia Scriptorum Florentinorum p. 127.

Claudius Clemens Scotus, supra in *Claudio*.

Clementianus, ad quem S. Ambrosii Epistola. Alius junior *Venantius Honorius Clementianus Fortunatus*, de quo infra, *Fortunatus*.

Clementinus Poeta, cujus mentio apud Ausonium Epistola IV.

Jacobus Clericus Artesiensis, Abbas Vedastinus, diem obiit An. 1462. ætatis 86. Huic tribuenda videtur *Historia rerum gestarum Philippi Boni*, Burgundiæ Ducis, ad Pium II. Pontificem, quæ MSta in Bibliotheca Cæsarea sine nomine auctoris. Vide Lambecium Tomo II. pag. 956. Oudinum Tomo III. p. 2624. Diversa ab hoc opere videntur *Commentaria*, sive *Diarium earum rerum, quæ Atrebati & locis finitimis contigerunt*, MSS. in Bibliotheca Vedastina teste Swertio p. 359. Athen. Belg. & Valerio Andrea pag. 406.

Johannes de Cermenate, Notarius Mediolanensis, scriptor *Historiæ de situ, origine & cultoribus Ambrosianæ Urbis, ac Mediolanensium gestis sub Imperio Henrici VII. ab Anno* 1307. *ad* 1313. editæ a laudatissimo Muratorio (*a*) Tom. II. Anecdotorum Latinorum Mediolan. 1698. 4. pag. 31. 111. Aliquot foliorum lacuna capite 50. pag. 81.

* *Joannis de Cermenate*. Historiam in Anecdotorum Muratorii Tom. II. ab ea pagina quam designat Fabricius legendam mancam esse optime Fabricius monet; sed & monendi pariter erant lectores plerasque hujus luxationes sanatas esse ab eodem Muratorio ex altero codice; eaque supplementa legi Anecd. Tom. III. pag. 212. 228. Sed nec ita tamen integra hæc historia prodivit, cum hiatus paginæ 81. nullibi expleatur.

Cletus, sive *Anacletus*, (*b*) Episcopus Romanus labente primo seculo, in suis Epistolis traditur primus usus esse verbis illis, vix usurpatis ante Joannem V. & Sergium I. *Salutem & Apostolicam Benedictionem*. Sed Epistolas ipsas Cleti nec Ludovicus Jacobus, qui hoc ex Martino Polono narrat pag. 58. Bibliothecæ Pontificiæ, nec alius quisquam proferre potuit. *Epistolas tres*, quæ sub Anacleti nomine jactantur, Blondellus pag. 101. seq. Pseudo-Isidori exhibet & suppositias esse demonstrat, viris doctis etiam Romanæ Ecclesiæ suffragatoribus, quanquam aliud placet Ludovico Jacobo p. 14.

Climitonus Langlejus, Anglus, Theologus, Philosophus & Astronomus clarus circa Annum 1350. a Pitseo pag. 469. perhibetur scripsisse *Replicationes Scholasticas*, librum *de orbibus astrologicis*, (*c*) & *problemata Sophistica*.

Fridericus Closnerus res Civitatis Argentinensis a Rudolpho Habspurgico exorsus perduxit usque ad Annum Christi 1362. Hæc ex Vossio Kœnigius, Struvius & Hertzius.

Ludovicus Cælius Richerius, patria *Rhodiginus*, humaniores litteras Vicentiæ primum, deinde Ferrariæ, tum Mediolani, ac denique Patavii docuit, obiitque A. 1520. septuagesimo ætatis anno. Ejus vitam scripsit Comes *Camillus de Sylvestris*, Rhodiginus, editam in Tomo quarto sylloges Venetæ: *Raccolta degli opuscoli scientifici e filologici*, 1731. 12. Hic Cælius, quem præceptorem suum doctissimum laudat, Julius Cæsar Scaliger in extremo libri 3. poetices pag. 398. in *libris triginta Antiquarum Lectionum*, quos ad Verrii, Vindicisque Cesselli, Gellio laudati, exemplum scripsit, & Jo. Grolierio dedicatos edidit Venetiis 1516. fol. non modo vocabula multa utriusque linguæ abstrusa explicavit & innumeris Græcorum Latinorumque scriptorum locis egregiam lucem affudit, sed & quamplurimas antiquitates feliciter illustravit. Adeo ut illius opus auro contra carum, non frequentius juvenum manibus teri miretur & indignetur Vossius lib. 3. de Historicis Latinis pag. 814. seq. Prodiit deinde recognitum ab auctore & tertia parte auctius

(*a*) Acta Eruditorum A. 1699. pag. 305.

(*b*) Idem alterutro nomine signatur, licet a decimi seculi Scriptoribus, ac deinceps multi Cletum ab Anacleto distinxere. Vide Tillemontium Tomo II. Memoriarum pag. 555. seq. edit. Paris. & Petrum Halloix Tomo II. Scriptorum Oriental. pag. 642. seq. Qui distinguunt, Cletum ajunt ab Anno Christi 77. Anacletum ab Anno 85. sedem Romanam ornasse. Vide Franciscum Pagium breviar. Pontificum Tom. I. pag. 14. sq.

(*c*) Ut Clemens Claudiocestr. supra.

ctius recuſum variis in locis, ut Baſileæ 1542. 1551. 1566. apud Frebenium atque apud Andreæ Wechelii hæredes An. 1599. ac denique Genevæ 1620. fol. Solet in Rhodigino (ut in Alexandro ab Alex. de quo ſupra) reprehendi, quod paſſim diſſimulat fontes unde veteres narrationes repetiit, vel laudat Scriptorum deperditorum monumenta, auctoribus, in quibus illa nominari reperit, haud nominatis, qua de re videndus Jacobus Thomaſius ὁ μακαρίτης lib. de plagio §. 532. Eraſmus (*a*) in Adagio *Chœnici ne inſideas*, Voſſius III. 84. de idololatria, & Gothofredus Jungermannus ad Pollucem pag. 1347. Caſp. Barthio judice T. III. ad Statium pag. 440. *Cælius Rhodiginus vir longe eruditiſſimus, ſed amœnitati ſcriptionis parum conſulens omiſſis verbis auctorum quibus obſervationes ſuas debet*. Jano Rutgerſio IV. 18. variarum Lectionum: *Vir diligens quidem & eruditus, ſed qui temere in molem illam lectionum congerebat quicquid ſeſe obtuliſſet*. Optandum etiam erat ut inter tot lectiones antiquas nullos novos errores proſeminaret Cœlii incuria, ut ait Joſua Barnes in vita Euripidis pag. 33. Valet tamen hic illud Varronis, *eum qui tam multa dixerit commode, potius laudandum, quam ſi quædam ignoraverit peccaveritque, acriter reprehendendum & exagitandum*. Sive ut Horatius: *ubi plura nitent in carmine, non ego paucis*

Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cavit natura..

Cœlii Rhodigini *adagia*, quæ in ſylloge magna adagiorum in locos communes digeſtorum leguntur Hanov. 1617. 1643. fol. ex ejus antiquis lectionibus depromta ſunt. Idem dicendum de *notis in Horatium*, *Epiſtolas Ciceronis*, *Ovidii Metamorphoſin* &c.

De Rhodigino videndi Jovius & Thomaſinus in elogiis, Nicolaus Comnenus Papadopoli Hiſt. Gymnaſii Patavini p. 296. ſeq. Jacobus Gaddius de ſcriptoribus non Eccleſiaſticis, Balthaſar Bonifacius XV. 4. Hiſtor. ludicræ (qui plura etiam dixiſſe ſe teſtatur in elogiis illuſtrium Rhodiginorum, dubito an editis:) Adolphus Clarmundus ſive Rudigerus in vitis Doctorum Virorum editis Germanice Tom. VII. pag. 61. Paulus Freherus in Theatro, G. Matthias Kœnigius in Bibl. Thomas Popeblount in cenſura doctorum, Adr. Bailletus in judiciis Gallice editis, Lexicon eruditorum Lipſienſe, & ad Tobiæ Magiri Eponymologium p. 706. ſeq. illuſtris Chriſtianus Wihelmus Eybenius.

Radulphus de Coggeshale Anglus, Abbas Ciſtercienſis, ſcriptor *additionum ad Chronicon Radulphi Nigri de Regibus Angliæ & Franciæ*, ſive Continuationis ab Anno 1114. ad 1228. quam obviam & hodie in Angliæ Bibliothecis, & cum Nigro edere voluit Baleus Centur. XIII. pag. 170. Alia ejus, ſed itidem inedita præter *Sermones* Pitſeo pag. 302. memoratos ſunt *Chronicon terræ ſanctæ* & *Speculum Curatorum*. Vide Oudinum Tomo III. pag. 95. ſeq. *Expoſitio* quam *ſuper ænigmatibus* Oudinus vocat, eadem videtur eſſe quæ Pitſeo *liber ſuper quibuſdam viſionibus*. * Anglicanam ejus hiſtoriam vulgavit P. Martene Vet. Mon. Tom. VI. pag. 801. Incipit ab Anno 1066. deſinit in Annum 1200. cui ſtatim adjunctus erat in MS. Codice, & in edito pariter exhibetur ejuſdem, ut creditur, authoris *libellus de motibus Anglicanis*, qui cum Anno 1216. abſolvitur. Denique ejus *chronicon Terræ Sanctæ* prodiit ibidem pag. 548. Additiones vero ad Chronicon Radulphi Nigri, plane diverſas eſſe ab hiſtoria Anglicana facile credo; cum additionem hanc cœpiſſe ab A. 1114. & deſiiſſe A. 1228. Anglici Scriptores affirment. Nondum prodierunt.

Cogitoſus ſcriptor *Vitæ S. Brigittæ* (*b*) alio

(*a*) Cœlii Rhodigini Epiſtola Apologetica ad Eraſmum legitur poſt Epiſtolas Gudianas pag. 117. Vide & Bælii Lexicon, *Eraſme*, nota &c.

(*b*) Hiberniam tunc ſignari ſolitam Scotiæ nomine, pervulgatum eſt. Iſidorus Hiſpanus, qui non diu poſt Brigittam ſcripſit, lib. XIV. Originum cap. 6. *Scotia eadem & Hibernia, proxima Britanniæ inſula ſpatio terrarum anguſtior, ſed ſitu fœcundior*.

alio indicio, quis fuerit, nullo lectores suos docuit, nisi quod valedicens illis ait: *Orate pro me Cogitoso, nepote culpabili*. Brigittæ nepotem inde quidam suspicati sunt, adeoque non longe disjunctum ab ejus ætate, quæ circa Annum 523. obiit. Rem sibi gloriosam non siluisset Cogitosus, sed disertius professus fuisset, quod facile accredo V.C. Jacobo Basnagio, illum scriptorem multo recentiorem existimanti Tom. I. Canis. lect. pag. 415. *Fortasse*, inquit pag. 699. Vossius, *ob adolescentiam luxuriose transactam* culpabilem *se* nepotem *vocat*, *uti Horatius dixit* discinctum nepotem *IV. 32. epod. unde apud Senecam I. ult. de benefic. & Tertullianum cap. 46. apologet.* nepotari *dicuntur*, *qui sua inutiliter profundunt*. Vita Brigittæ edita primum a Canisio, ut dixi supra, deinde a Surio, & in Thomæ Messinghami florilegio Insulæ Sanctorum Hiberniæ pag. 192. & in Joannis Colgani triade thaumaturga, & Actis Sanctorum Hiberniæ, denique in Johannis Bollandi Actis Sanctorum ad 1. Febr. p. 625.

Petrus Apollonius Collatius, sive *Collatinus*, supra,

Pandulphus Collenucius Pisaurensis, JCtus & Orator ingenio peracri atque eruditione, apud Joannem Sfortiam Pisaurensium Tyrannum, (*a*) qui deprehensis litteris offensus, ignovisse se ei fidem fecerat, strangulatus in carcere An. 1500. de quo Jovius in elogiis, Vossius pag. 673. seq. Joannes Matthæus Toscanus in peplo Italiæ pag. 413. & Isaacus Bullartius Tom. II. Academiæ scientiarum pag. 142. Ejus *Plinianæ defensioni* sæpius recusæ (ut Ferrariæ 1511. 4. & in Tomo secundo herbarii Brunfelsiani) *de interpretatione simplicium*, *quæ sunt apud Plinium*, contra Nicolai Leoniceni Vicentini librum de *Plinii* & aliorum Medicorum erroribus An. 1491. editum respondit Pontius Virunius, Bellunensis. Facetum Collenucii apologum, cui titulus: *Agenoria* sive dialogus Capitis & Pilei, de pigris & industriosis hominibus, recudit Jacobus de Breda, Daventriæ 1497. Idem familiam ducit inter quatuor ejus dialogos junctim vulgatos Argentorati 1511. 4. Romæ 1526. 4. & Basileæ 1547. cum colloquiis Johannis Artopœi, ex quibus cæteri tres sunt 2. *Misopenes*, de auri ac sapientię usu ad utramque felicitatem, 3. *Alethia*, & 4. *Bombarda*. Libellus *de vipera* prodiit Venetiis 1506. 4. *Etiam Latine*, inquit Vossius, *constrinxit compendio Historiam Neapolitanam*, eam puto innuens, quæ cum Joannis Joviani Pontani VI. libris de bello Neapolitano recusa Dordraci 1618. 8. in Anno 1492. definit, unde incipit Guicciardinus. *Idem* Collenucius *libris VI. historiam Neapolitanam prosecutus est*, *sed Italice in gratiam Herculis Atestini*, sive *Estensis*, *Ferrariensium Ducis*, *Latine autem transtulit Joannes Nicolaus Stupanus Rhætus*, *Bas.* 1572. 4. Italice autem, Compendio dell' historie di Napoli, Venet. 1552. 8. ex Hieronymi Ruscelli recensione, & Venet. 1558. 1591. & 1613. 4. additis Mambrini Rosei de Fabriano & Thomæ Costi Neapolitani lucubrationibus & continuatione usque ad An. 1610. *Vita Friderici II. Imperatoris* ex Italica historia Neapolitana Collenucii prodiit cum Petri de Vineis sex libris Epistolarum, Basileæ 1566. 8. Latine versa a Simone Schardio. *Orationem ad Imperatorem Maximilianum* ex editione Basileæ 1520. aliis junctam panegyricis, exhibet Freherus Tomo II. scriptorum de rebus Germanicis pag. 476. habitam An. 1494. Oeniponti, cum Herculis Estensis, Ferrariæ Ducis Orator esset Collenucius. In Bibliotheca Barberina Romæ, exstat *Plauti Amphitruo* ex Italica ejus metaphrasi.

Collutius Pierius, cujus quædam MSta in Codice Pergameno Bibliothecæ Menarsianæ pag. 159. est L. *Collutius Pierius Salutatus* de Stignano, inter instauratores litterarum celebrandus cum Petrar-

(*a*) Nescio quo auctore Collenucius jussu Alexandri VI. interfectus esse traditur in Lexico Eruditorum, tertium jam Lipsiæ edito.

trarcha, Gaspariño Bergomensi, Leonardo Aretino, Poggio: patria Florentinus, Urbani V. & Gregorii XI. ab Epistolis, & Cancellarius Reipublicæ Florentinæ, defunctus Florentiæ A. 1406. de quo Jacobus Lenfant, auctor Poggianorum, in Epistola inserta Bibliothecæ Germanicæ lingua Gallica ab An. 1720. edi solitæ Tom. I. pag. 112. seq. & Julius Niger in historia scriptorum Florentinorum pag. 128. Hunc Collucium Possevinus ait *de vera Religione* scripsisse: Sed Mabillonius disertius, qui in itinere Italico pag. 183. testatur se in Bibliotheca Monasterii Vallumbrosani vidisse hujus Collutii Codicem haud vulgatum librorum duorum *de sæculo & religione* ad Hieronymum de Uzano, Camaldulensis Ordinis Monachum, Florentiæ apud S. Mariam de Angelis, quem Hieronymum, in *sæculo*, hoc est antequam Monachi *religionem* indueret, Nicolai nomen tulisse idem auctor tradit. *Epistolam* nomine multitudinis fidelium ad Cardinales Ultramontanos servavit Raynaldus Tomo XVII. ad Ann. 1378. num. 52. 58. *Aliam* ad Jodocum Marchionem Braudenburg. Marchionem Moraviæ Caroli IV. Imperatoris propinquum An. 1398. Edmundus Martene T. II. Anecdotorum pag. 1155. quæ una est ex illis quatuor, quas descripsisse se ait Mabillonius itinere Italico pag. 170. *Ad Innocentium VII.* Papam dedi supra, ubi *Linus Collucius Salutatus* scripsi ex MSto Codice, pro quo alii *Lucium Collucium* appellant. *Epistolas tres* unam ad Nicolaum de Ausino Protonotarium Papæ An. 1368. alteram ad Franciscum Brunum de obitu Urbani V. A. 1371. tertiam ad Regem Francorum Carolum VI. An. 1404. scriptam edidit Baluzius T. IV. Misc. pag. 510. 511. 516. Plures ejus Epistolas cum ineditis Petrarchæ, Aretini & aliorum virorum illustrium illa ætate Epistolis edere voluit V. C. Anselmus Bandurius pluribus in quarta forma Voluminibus, sed ab Anno 1703. quo spes hujus rei nobis facta est, (*a*) nihil quod sciam ejus lucem vidit. Liber *de nobilitate Legum & Medicinæ*, in quo palmam tribuit Juris prudentię, prodiit Venetiis 1542. 8. *Epistola* ad Ubaldinum, una cum *Epitaphio in Lapum de Castellione*, *Florentinum*, scriptum versibus, quod edidit Lambecius Tom. II. pag. 940. *Epitaphium Nicolao Capucchio* Cardinali positum exstat apud Ciacconium Tomo II. pag. 510. & in Bibliotheca Germanica Tom. I. pag. 136. Cætera ejus sunt *liber de fortuna & fato* in quinque Tractatus distinctus ad Felicem Abbatem Cisterc. (cui libro Joannes de Dominico, Ordinis Prædicatorum, qui An. 1419. obiit, Cardinalis, luculam noctis opposuit, in quo Christianos (*b*) accusat de studio immodico Gentilium litterarum.) *Historia de casu hominis*, quam auctor ipse vertit Italice sub nomine *Gvidonis de Messina*. Liber *de Tyranno* ad Antonium Aquilam. *Carmina* exhortatoria ad Jacobum Allegretum Forolivienſem, ne prophetare vellet: *Phyllis & Daphne* aliaque *Carmina* scripta Italice. *Liber Declamationum*. Liber *de arte dictandi* &c. * Viri hujus doctissimi epistolæ duobus in 8. Tomis recusæ sunt Florentiæ An. 1741. & 1742. Operum ejus catalogus exhibetur in priori tomo, in quo tamen desideratur ejus versio, seu potius reformatio versionis libelli Plutarchi de remediis iræ. Hanc versionem dederat Simon Constantinopolitanus Hieromonachus. Libellum hunc sic reformatum servat MS. Codex meus chartaceus.

Liber ejus de Sæculo & religione exhibetur in MS. Cod. Bibliothecæ Ricardianę, ex quo Cl. Lamius in catalogo ejusdem Bibliothecæ profert procemium operis ad F. Hieronymum de Vezzano. In eodem etiam Codice sunt epistolæ quædam. Ex his alteram F. Raphaelis ad Ser Collucium: aliam vero Collucii ad eumdem idem Lamius ibidem vulgavit.

Col-

(*a*) Memoires de Trevoux An. 1703. Septembr. pag. 258.

(*b*) Jacobus Quetif Bibliothecæ Dominicanorum Tom. I. pag. 770.

Colmannus Anglus, cognomento *Sapiens*, vixit circa Annum 1200. & licet inter Historicos Latinos a Vossio refertur, non Latine scripsit, sed Saxonica dialecto illorum temporum *descriptionem Angliæ*, eamque fidelius quam elegantius ab eo compositam Lelandus cap. 204. refert evolvisse se in Bibliotheca Paulina Londinensi. Idem dicendum de ejus *Chronico*, quo usum se profitetur amicus ejus Johannes Hardingus & de *Catalogo Regum Angliæ* & *Dialogo de Bellis Danicis*, quæ memorat Johannes Baleus III. 43. atque ex illo Johannes Pitseus pag. 266. Dubitat Guilelmus Nicolsonus Bibliotheca Historicorum Angliæ pag. 2. idem ne hic sit cum *Colemanno* Monacho Vigorniensi, qui scripsit *Vitam S. Wolstani*, Episcopi Worcestriæ, sive Vigorniensis, defuncti An. 1095. (*a*) De Wolstani vita a *Bravonio* scripta dixi supra diversa ab illa a *Guilelmo* Malmesburiensi, quam digestam in libros tres vulgavit e Codice Cottoniano Henricus Warthonus Tom. II. Angliæ Sacræ p. 241.

Chronicon Dominicarum Columbariensium, sive *Colmariensium* in Alsatia, quo rerum *Alsaticarum* Annales succincte primum perstringuntur, deinde uberius enarrantur ab A. 1211. ad 1303. Tom. II. Urstisii pag. 5. 62.

Anonymi *Chronicon Coloniense*, desinens in Anno 1496. non adeo magnæ auctoritatis, prodiit An. 1499. vide Martini Zeileri Historicos celebres Parte II. pag. 40.

Columba Hibernus, Presbyter & Abbas Conditorque Monasterii Dermagh primum in Hibernia, (*b*) deinde aliorum & in Jova insula (Hu sive Hay,) ubi diem obiit Anno 597. ætatis 77. laudatus Bedæ III. 4. V. 18. Hist. Angl. & apud Surium 5. Augusti, in vita S. Osvvaldi Regis, & Notkero in Martyrolog. V. Idus Junii, & *Cummeneo* atque *Adamnano*, qui Columbæ vitam scripsere, de quibus suo loco. Præter *Regulam S. Columbæ Monasticam* (qualem scripsere Columbanus quoque & in Hibernia Brendanus, Congallus &c.) Waræus (*c*) memorat ejus *hymnum in laudem S. Kiarani Abbatis*, & alios *hymnos tres*, quorum primus incipit: *Altus Prosator*.

Columba alter, (*d*) sive *Columbanus* itidem Hibernus, multorum Conditor Monasteriorum, Abbas in Gallia Luxoviensis, & denique in Italia Bobiensis, Ordinis Benedictini, (*e*) diem obiit A. 615. de quo præter scriptorem Vitæ, *Jonam Scotum*, apud Surium 21. Novembr. & Vincentium Barralim parte 2. Chronologiæ Lerinensis: Chronicon S. Benigni Divionensis Tom. I. spicilegii Dacheriani pag. 377. seq. Bernardus in vita S. Malachiæ cap. 6. pag. 670. & e recentioribus præter editores & Jacobum Waræum pag. 18. de scriptoribus Hibern. Jacobum Basnagium Tomo I. Canisii pag. 772. seq. Mabillonium Sec. 2. Benedictin. scriptoresque de Sanctis Hiberniæ Thomam Meslinganum, Johannem Colganum &c. Carolus le Cointe Tomo II. Annalium Francorum pag. 98. seqq. Scripta Columbani junctim edita Lovanii 1667. a *Patricio Flemingo*, (*f*) Ordinis Minorum, atque inde recusa in Bibliotheca Patrum Lugdunensi T. XII. sub init. distincte referre placet.

(*a*) Henricus Warthonus Tomo II. Angliæ Sacræ pag. 267.

(*b*) Vide Jacobi Waræi Antiquitates Hibernicas p. 186. 193. 199. seq. 214.

(*c*) De Scriptoribus Hiberniæ pag. 15. Cave ad Annum 560.

(*d*) In Epistolis ad Bonifacium IV. aliosque, & Anonymo Mellicensi cap. 25. etiam hic *Columba* dicitur, ut vicissim senior Columba vocatur aliis *Columbanus*. Nimirum idem nomen est utrumque, ut Beda, Bedanus; Offa, Offaous: Thega, Theganus &c. Vide Daumium pag. 237. ad Catonis Disticha.

(*e*) Benedictinum facit Johannes Trithemius cap. 223. de S. E. & illustrium Benedictinor. lib. 2. cap. 5. & magna contentione Constantinus Cajetanus libro edito An. 1627. quanquam aliud visum Antonio Gallonio in libro inedito, de quo operæ pretium est consulere Epistolas selectas Richardi Simonis, Tomo III. Epistola XI. p. 67. seq.

(*f*) Vide Waddingum Biblioth. Ordinis Minorum pag. 272.

1. *Regula Monastica*, capita X. (*a*) & liber *pœnitentialis*, de quotidianis pœnitentiis Monachorum, capita XV. pag. 3. & 6. & in Lucæ Hostenii Codice Regularum parte 2. pag. 88. 98. Memoria fefellit clarissimum Caveum, cum Regulam Columbani scripsit editam fuisse a Canisio. Sed a Carolo Stengelio edita est, *præfatione* Columbani auctior, in Corona lucida Ordinis Benedictini, Aug. Vindel. 1622. 8. pag. 128. Apud Goldastum quoque & Messinghamum liber pœnitentialis desideratur. Regulam Columbani ab Agrestini calumniis defensitavit *Eustasius* Abbas in Synodo *Matisconensi*, ut narrat *Jonas* Scotus in vita Eustasii apud Surium & Henschenium 29. Mart. & Sirmondum Tomo I. Concil. Galliæ pag. 477. Synodum Matisconensem ad A. 627. alii referunt, Mabillonius Sec. 2. Benedictin. pag. 119. ad Annum 624. Cointius Tom. II. Annal. pag. 730. seq. ad Annum 623.

2. De fide & officiis Christiani hominis *Instructiones XVI*. pag. 9. In MS. addita etiam decima septima, sed quæ post libros duos de libero arbitrio sub *Fausti* Regiensis nomine legitur To. XVIII. Bibliothecæ Patrum Lugdunens. p. 545. Quinta est etiam apud Messinghamum p. 407. & sub Epistolæ nomine vulgata ab Usserio in Epistolis Hibernicis p. 7. Dublin. 1632. 4. Paris. 1665. 4.

3. *De Pœnitentiarum mensura taxanda*, capita XLII. pag. 21.

4. *De octo vitiis principalibus* p. 23.

5. *Epistolæ quinque* pag. 24. I. & IV. ad Bonifacium quartum Papam, II. ad Patres Synodi Gallicanæ super quæstione de Pascha congregatæ, III. ad Discipulos suos & Monachos, & V. ad Gregorium primum Papam, itidem de Paschate. Merito hasce Epistolas magni facit Mabillonius in itinere Italico pag. 216. seq.

6. (*b*) *Carmina*. α. Acrostichum *Columbanus Hunaldo* pag. 33. Incipit: *Casibus innumeris decurrunt tempora vitæ*. β. *Carmen ad Sethum*, in quo detestatur avaritiam. Incipit: *Suscipe Sethe libens*. Apud Georgium Fabricium in poetis Christianis pag. 779. Canisium Tom. I. pag. 779. Messinghamum pag. 411. Vinc. Barralim Tomo II. pag. 113. & Usserium pag. 11. legitur: *Suscipe Hunalde libens*. At apud Sirmondum ad calcem Eugenii Toletani, Paris. 1619. 8. & Tom. II. Operum pag. 908. *Suscipe quæso libens*. γ. *Ad Fedolium*, carmen Adonium pag. 34. Incipit: *Accipe quæso nunc bipedali condita versu*, ad cujus calcem annos LXXII. ætatis suæ indicat: *Nunc ad Olympiadis ter senos venimus annos*. δ. *Epigramma de muliere*. ε. *Monosticha* p. 35. incipit: *Hæc præcepta legat devote & impleat actu*. Hæc carmina junctim edidit notisque illustravit Goldastus in paræneticis veteribus pag. 47. seq. Insulæ 1604. 4. Notis suis illustrata exhibet etiam vir doctus Christianus Daumius ad calcem Distichorum Catonis. Cygneæ 1672. 8. Ediderat Usserius, etiam in Epistolis Hibernicis pag. 10. seq. sed exceptis Monostichis & Epigrammate. Monosticha exstant quoque apud Canisium Tomo I. editionis novę pag. 775. & inde in Bibliothecis Patrum Coloniensi & Parisiensi, & apud Messinghamum pag. 408. inque iis plura similia distichis Catonis, quæ *Octaviano* cuipiam Romano Goldastus tribuit. Monosticha autem eadem sub *Alcuini* nomine leguntur in ejus Operibus p. 1715. & sub *Aldhelmi* edita a Delrione, ut dixi supra.

7. *Rhythmus de vanitate & miseria vitæ mortalis* pag. 36. seq. Incipit: *Mundus iste transit & quotidie decrescit*, editus primum ab Usserio in Epistolis Hibernicis p. 9. seq.

Constantinum Cajetanum voluisse S. Columbani scripta notis & argumentis illustrata edere, notavit Allatius in apibus Urbanis pag. 74.

De-

(*a*) Hæc etiam in Thomæ Messinghami florilegio Sanctorum Hiberniæ pag. 403. sed in Goldasti paræneticis pag. 165. seq. deest caput ultimum, licet Regula ibi divisa sit in capita XIV.

(*b*) Polycarpus Leyserus hist. poetarum medii ævi pag. 177. seq.

Desiderantur Columbani *Liber Psalmorum* sive Hymnorum, quem elimato sermone ab adolescente adhuc scriptum testatur Sigbertus Gemblacensis capite 60. unde Trithemius posset videri fecisse *Commentariorum librum in totum Psalterium*, quem a Columbano eleganti stylo scriptum ait cap. 223. sed expositionis Columbani super omnes Psalmos meminit etiam apud Goldastum in parænеticis pag. 72. Hartmotus, qui Abbas S. Galli fuit circa Annum 880. inter libros in Bibliotheca S. Galli suo tempore asservatos. *Liber contra Arianos*, de quo Jonas in vita cap. 29. & Columbanus ipse Epistola 4. Confer Mabillonii iter Italicum pag. 216. seq. *Adversus Regem adulterum*, quod memorat Baleus XIV. 12. ad Theodoricum Regem Austrasiæ respicit, quem ob consuetudinem cum Brunehilde a Columbano & coram & per litteras fortiter reprehensum refert Jonas in ejus vita capite 18.

Christophori Columbi Genuensis, ab Anno 1492. suscepta navigatio, qua duabus primum a Rege Hispaniar. Ferdinando deinde XVII. liburnicis acceptis rem ab hominum memoria maximam est orditus, viamque ad novum Orbem Europæis aperuit, Latine descripta legitur in Simonis Grynæi novo Orbe, Basileæ 1532. fol. pag. 90. Latine vertit ex Hispanico Archangelus Madrignanus. Hujus Columbi nomen in Abrahami Perissoli Judæi itineribus Mundi, A. 1536. expositis, ita scribitur p. 117 : ·כריסטיאאל קולומבו גינוביסי Vitam Columbi prodidit Antonius Gallus: digno elogio prosecutus est Ubertus Folieta in libro, quo claros Ligures (*a*) celebravit. Iconem ære pulchre expressam dedit Isaacus Bullartius Tomo II. Academiæ Scientiarum pag. 265.

Franciscus Columna, ab amoribus Poliæ, virginis nobilis Tarvisinæ, *Poliphili* nomine adscito, post juveniles amores Milesia fabula Italice descriptos, paullo provectior ætate An. 1467. Tarvisii scripsit *Hypnerotomachiam* editam ibid. 1499. in qua propositum ei est ostendere, cuncta quorum amore depereunt homines, nihil aliud quam somnium videri, ut jam notatum Vossio pag. 803. qui propter hoc scriptum ei locum inter Historicos Latinos dare non dubitavit. Vide Johannis Hallervordi Bibliothecam curiosam pag. 344. & Diarium Eruditorum Italiæ, Tomo tertio supplementi p. 461. seq.

* *Franciscus Columna* Monachus sive Ord. S. Dominici, sive Canonicus Regularis nullam Milesiacam fabellam de juvenilibus amoribus suis sub ementito Poliphili nomine scripsit Italice; vel saltem opus istud idem plane est ac ejus Hypnerotomachia edita primum non quidem Tarvisii, sed Venetiis an. 1499. Immerito vero a Vossio inter latinos historicos accensetur; nam sub Græco, Latinove hoc titulo fabellam plane Italicam dedit. Nec satis constat an suos in sapientiam amores sub Poliæ, & Poliphili nomine, seu potius juvenilia sua depinxerit. Vide Fontanini Eloquenza Ital. pag. 562. ed. Ven. 1737.

Guido de Columna, Judex Messanensis, Siculus circa Annum 1287. in gratiam Matthæi de Porta, Archiepiscopi Salernitani ex Darete & Dictye composuit *Historiam Trojanam* in variis MStam Bibliothecis, ut notavit Oudinus Tomo III. pag. 581. Sed typis exscripta etiam prodiit Argentinæ 1486. & 1489. fol. Utramque editionem inspexi. Germanicam versionem prosariam veterem in Bibliotheca Cæsarea MS. memorat Lambecius Tomo II. pag. 948. una cum altera quam versibus Germanicis circa Annum 1210. composuit Henricus de Veldeck, Thuringus. De Hispanica versione Petri Nunnez Delgado, Nicolaus Antonius Tomo II. Bibliothecæ Hispanæ pag. 179. De Italica Antonius Mongitor, qui diligentius de Columna nostro & de aliis ejus scriptis Italice editis disserit T. I. Bibliothecæ Siculæ pag. 267.

(*a*) Tom. I. Thesauri Italiæ Græviani pag. 770. seq.

Johannes Columna, Ordinis Prædicatorum, & ex Messanensi Archiepiscopus Anno 1262. Nicosiensis in Cypro Insula, auctor *Maris Historiarum* ab Orbe condito usque ad Annum 1250. MS. in variis Bibliothecis, sicut ejus *Pontificum Romanorum Historia*, nec non liber *de infelicitate curialium*, & alter *de gloria Paradisi*: & ad diversos *Epistolæ*. Vide Oudinum Tomo III. pag. 185. seq. sed inprimis Jacobum Quetif Tomo I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 419. seq. qui etiam notat longe aliud opus esse, quod Gallice lucem vidit Parisiis 1488. fol. *la mer des histoires* versum ex Latino, quod *Brochartus* quidam Theologus Latine A. 1475. ediderat sub titulo: *Rudimenti Novitiorum*. Idem Quetifus Tom. II. pag. 829. & 996. notat Johannis hujus Columnæ librum *de Viris illustribus Ethnicis & Christianis* editione dignum judicatum pag. 50. Diarii Italici a Celeberrimo Montfaucono, etiam An. 1720. ad præla paratum & notis illustratum fuisse a V. C. Benedicto Zoannelli, Romanæ Casanatensis Bibliothecæ præfecto. Illum necdum vidimus, licet prælo commissum referunt Nova Litteraria Lipsf. An. 1721. pag. 49. * Consilium edendi operis illius a Joanne Columna adornati depositum plane fuisse jam olim ab aliquot annis per literas Roma ad me datas intellexi; atque extare insuper didici in Bibliotheca Casanatensi adnotationes MSS. Clariss. P. Zoannelli, quas ad prælum paraverat. Importuna forte viri docti mors obstitit ne communi eruditorum desiderio satisfieret.

Landulphus de Columna, quem Cangius perperam distinguit a Landulpho Sagace auctore librorum postremorum *Historiæ Miscellæ*. Vide infra, *Landulphus Sagax*.

Petrus cognomine *Comestor*, sive *Manducator*, (Mangeur, Gallis) inde dictus si Trithemio (*a*) credimus, quod *Scripturarum auctoritates in suis sermonibus & opusculis crebrius allegando quasi in ventrem memoriæ manducarit*. Trecensis ex Presbytero ac Decano Ecclesiæ Patriæ Cancellarius Parisiensis, denique in secessu ad Canonicos S. Victoris Parisiensis, diem obiit An. 1178. 12. Kal. Novembr. ubi hoc ei positum Epitaphium, apud Germanum Briceum in descriptione Lutetiæ Tomo II. pag. 188. & alios multos relatum:

Petrus eram quem petra tegit, dictusque Comestor
Nunc comedor. Vivus docui, nec cesso docere
Mortuus, ut dicat, qui me videt incineratum,
Quod sumus, iste fuit, erimus quandoque quod hic est.

Sripsit *Historiam Scholasticam* ad Gvilelmum Archiepiscopum ab Anno 1169. ad 1175. Senonensem: sive librorum Veteris & Novi Testamenti Historicorum breviarium quoddam, Scholæ usu probatum, adjectis subinde præter expositionem variis non tantum ex Josepho & probatæ fidei, sed etiam ex apocryphis atque ethnicis scriptoribus. Vide Johannis Rainoldi censuram apocryphorum librorum Tomo I. pag. 477. & 1239. seq. Prodiit Reutlingæ 1473. magni folii forma, & Argent. 1483. 1502. Basileæ 1486. fol. Parisiis 1513. 4. Haganoæ 1519. fol. Lugduni 1526. 4. 1543. 8. In antiquis editionibus nullum librorum sive XVI. ut Labbeus & Caveus, sive XX. ut Trithemius & Simlerus, vestigium, sed tantum librorum Historicorum historiæ distinguuntur, ut Historia Geneseos per capita 115. Historia Exodi per capita 78. &c. Sic in Novo Testamento Historia Evangelica per capita 198. & Historia Actuum Apostolorum per capita 127. Novissime hoc opus recusum Venetiis 1728. dicatumque Reverendissimis & Sanctissimis Patribus Concilii, quod tunc celebrabatur Beneventani. Exstat & *Gallica*

(*a*) Cap. 380. de S. E. Ridiculum id videtur Labbeo T. II. p. 199. Sed verissima interdum etiam videmus esse quæ sunt ridicula.

lica versio (*a*) ante ducentos excusa annos sine temporis nota & loci, cum iconibus ligno descriptis in fol. duobus Voluminibus, dicata Carolo VIII. ab interprete, Gviars de Moulins. Vide Richardi Simonis Historiam Criticam Novi Testamenti lib. 2. pag. 19. & 320. ubi notat eandem versionem ex recentiore recognitione & interpolatione prodiisse Parisiis An. 1545. *Rhythmis Saxonicis* jussu Henrici Landgravii Thuringiæ sæculo XIII. expressa usque ad Samuelis tempora: exstat MS. & memoratur in Catalogo Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis pag. 163. Memorat & Sanderus in Bibliotheca Belgica MS. pag. 285. Historiam Scholasticam versibus *Rhythmicis Teutonicis* descriptam per Jacobum van Mierlandt, circa Annum 1271. Denique in compendium eam redegit *Gvaltherus Hunte* Anglus Carmelita. Vide Vossium pag. 434. & 635.

Commentarium *in Epistolas Pauli* MS. in Bibliotheca Sorbonica exstare Parisiis testatur Jacobus le Long. in Bibliotheca Exegetica pag. 683.

Ex Tractatu brevi *de pœnitentia*, MS. in Bibliotheca Angliæ Lambethana, & ex *Sermonum* Volumine in eadem Bibliotheca, quod vocat pulcherrimo, loca quædam affert Henricus Warthonus in auctario ad Usserii historiam dogmaticam pag. 407. & 353.

De *Sermonibus* Comestoris sive illis, qui sub *Petri Blæsensis* (*b*) leguntur nomine, sive aliis & de CXIV. illis, qui servantur in Bibliotheca Longipontis Ordinis Cisterciensis in Episcopatu Svessionensi, & in Bibliothecis aliis Galliæ Angliæque, vide Oudinum Tomo II. pag. 1527. seq. Bulæum hist. Academiæ Parisiensis Tomo IV. pag. 374. seqq. Nova Litteraria maris Balthici A. 1698. pag. 246.

Sermones LXVIII. nuper venierunt Hafniæ in Bibliotheca Rostgaardiana pag. 461.

Sermonem de immaculata B. Virginis conceptione editum esse Antvverpiæ 1536. ex MSto Codice Bibliothecæ Anglicanæ, notat Labbeus Tomo II. de S. E. pag. 200.

Ut venæ etiam Comestoris specimen a me Lectori offeratur, en *Decastichon in laudem B. Mariæ Virginis*, quod servarunt Vincentius Bellov. XXIX. 1. speculi hist. & Antoninus Florentinus summæ hist. tit. 18. cap. 8. Tom. III. pag. 77.

Si fieri posset quod arenæ pulvis & undæ
Undarum guttæ, rosa, gemmæ, lilia, flammæ,
Æthere cœlicolæ, nix, grando, sexus uterque,
Ventorum pennæ, volucrum, pecudum genus omne,
Sylvarum rami, frondes, avium quoque pennæ,
Gramina, ros, stellæ, pisces, angues, & aristæ,
Et lapides, montes, convalles, terra, dracones
Linguæ cuncta forent, minime depromere possent
Quæ sit vel quanta Virgo Regina Maria,
Quæ tua sit pietas nec littera, nec dabit ætas.

Philippus Cominæus nobilis Historicus rerum in Gallia gestarum temporibus Ludovici XI. Regis, libris X. ab Anno 1464. ad 1483. & de bello Neapolitano per Carolum VIII. suscepto libris V. Ipse Cominæus qui Angelo Cattho, Viennensi Episcopo, invitante animum ad scribendum appulit, defunctus est An. 1509. Gallice quidem scripsit & post obitum ejus demum lucem vidit postuma proles An. 1523. fol. sed in opere de Historicis Latinis a Vossio pag. 642. seq. celebratur, quia Latine be-

(*a*) Rich. Simon Tom. II. Hist. Crit. du Nouveau Testament pag. 320. *Il n'y avoit rien en ce-tems-là de plus grand ni de plus estimé pour l'Ecriture Sainte que le Pierre Comestor, qui a été traduit dans plusieurs langues de l'Europe. On ne lisoit la Bible que de le maniere qu'elle étoit dans ce Compilateur, & avec ses gloses. Cet usage a duré long têms en France.*

(*b*) Biblioth. Patrum Tom. XXIV. edit. Lugdun. pag. 1385.

bene loquentem habemus interprete Johanne Sleidano, cujus versioni utpote liberiori etiam præfertur a quibusdam altera Casparis Barthii vulgata Francofurti 1619. 8. Exstat quoque versus Italice, Anglice, Hispanice, Germanice, Belgice & in Bibliotheca Rostgaardiana pag. 502. Danice MS. De editionibus præter Jacobum le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ num. 7444. & præcipue 7494. consulendus B. Hubnerus noster in Bibliotheca Historica Hamburgensi Centur. 3. p. 273. seq.

De *Commodiano* ita Gennadius de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 15. *Commodianus* (*a*) *dum inter sæculares litteras etiam nostras legit, occasionem accepit fidei. Factus itaque Christianus, & volens aliquid studiorum suorum muneris offerre Christo, suæ salutis auctori, scripsit mediocri sermone, quasi versu* librum adversum Paganos. *Et quia parum nostrarum attigerat litterarum, magis illorum destruere potuit dogmata, quam nostra firmare*. Quod ait *quasi versu* scripsisse, inspecto Commodiani libro facile intelligitur. Est quippe in LXXX. capita sive *instructiones*, ut appellat divisus, quarum singulæ per *acrostichidem* sive litteras versuum primas (*b*) vocabulum aliquod referunt: versus autem ita sunt comparati, ut numerus hexametri carminis utcunque servetur, neglecta syllabarum quantitate, sicut in Psalmo trochaico S. Augustini contra partem Donati, qui ejus scriptis contra Donatum Tom. IX. Operum præmittitur: vel sicut in aliis apud illustrem Scipionem Maffejum diss. (subjecta ejus historiæ diplomaticæ) *sopra i versi ritmici* pag. 186. seqq. & in hexametris Codici Latino-Biblico præmissis circa Annum Christi 750. a Gregorio Cardinali apud Justum Fontaninum in appendice ad discum argenteum votivum pag. 86. vel ut in carminibus politicis recentis Græciæ solet fieri, vel quale carmen hexametron Græcum ex Psalterio MS. Murbacensi edidit celeberrimus Montfauconus in Palæographia Græca pag. 220.

Floruit hic scriptor, si Gennadium audimus, post Lactantium, ait enim *Tertullianum & Lactantium & Papiam auctores secutum*. Ac fane Papiam sequitur, probans dogma de mille annis, c. ult. Tertullianum vero in multis, quæ de Gentium Diis disputat. De Lactantio quidem dubito, licet Gennadio hac in parte suffragatus primum est etiam Rigaltius (nam in curis secundis ad instruct. 33. huic sententiæ ipse non multum tribuit,) qui Sylvestri Pontificis mentionem fieri Instruct. 33. v. 5. non dubitavit, ita enim illum versum legit: *Intrate stabulis Sylvestri ad* (*c*) *præsepe Pastoris*. Confer Barthii Adversar. LIII. 5. Verum H. Dodvvellus V. C. in dissertatione de Commodiani ætate, quam Annalibus Vellejanis, Quintilianeis & Statianis Oxon. 1698. 8. subjecit, cum ex toto opusculo observasset illud sæculo tertio & flagrantibus adhuc Ecclesiæ persecutionibus scriptum esse, præcipue cum auctor ipse Instruct. VI. versu 6. annos tantum ducentos a Christo numeret: *Et si parvulitas sic sensit, cur annis ducentis fuistis infantes, numquid & semper eritis?* Deinceps versum ex instructione 33. ad vestigia MSti Codicis contendit (*d*) legendum esse sic: *Intrate stabula sylvestres ad præsepia tauri*. Ad tempora sæculi secundi vergentis sive desinentis hunc scriptorem refert *Sebastianus Pauli*, Clericus Regularis, in dissertatione Italice edita Neapoli 1714. 8. de poesi SS. Patrum Græcorum Lati-

(*a*) Commodianus ipse in præf.
Ego similiter erravi tempore multo
Fana prosequendo: parentibus insciis ipsis
Abstuli me tandem inde, legendo de Lege.

(*b*) In ultimo capite, acrostichis non ut in aliis a primo ad ultimum, sed a postremo ad primum versum legenda refert verba: *Commodianus mendicus Christi*.

(*c*) Sylvester Episcopus Romanus fuit ab Anno Christi 314. ad 335.

(*d*) Sirmondus legit: *Intrate stabiles vestra ad præsepia tauri*. In Apographo erat: *Intrate stabilis silvestri ad præsepia tauri*.

tinorumque in primis Ecclesiæ Christi sæculis pag. 180. Primus Commodianum e Jacobi Sirmondi apographo (*a*) admodum mendoso edidit Nicolaus Rigaltius, Tulli Leucorum apud S. Belgrand & J. Laurentium Typographos Regios 1650. 4. additis notis eruditis. Deinde subjectus est ad calcem Cypriani, Minucii, Arnobii & Julii Firmici, qui ejusdem Rigaltii & Phil. Priorii cura illustrati prodierunt Parisiis *1666.* fol. Deinde omissis Rigaltii notis Tom. XXVII. Bibliothecæ Patrum Lugd. Ab eo tempore cum Rigaltii animadversionibus, Dodvvellique dissertatione, & præfatione D. Henrici Leonardi Schurtzfleischii recusus est Wittebergæ 1705. 4. Supplementum notarum in illum scriptorem ex Ezech. Spanhemii Bibl. cum laudati Schurtzfleischii glossario & indice separatim excusum est Wittebergæ 1709. 4. Posteriori suæ Minutii Felicis editioni Commodianum quoque novis suis & Rigaltii notis illustratum subjunxit vir clarissimus *Joannes Davies*, Cantabrig. 1711. 8. Ex MSto Codice S. Albini Andegavensis loca quædam emendat Baluxius ad Cyprianum pag. 454. 455. 458.

Dignus est pius hic & zelo Christi plenus scriptor, licet arte rudis, qui etiam post Rigaltii & Davisii præclaram operam a viro quodam docto penitius excutiatur atque illustretur.

De *Computo* Ecclesiastico scriptores medii ævi sunt præter *Anonymos* quosdam, *Beda*, de quo supra pag. 187. *Dionysius*, Abbas Romanus, *Garlandus*, sive *Gerlandus* Lotharingus, *Helpericus*, Abbas Anglicus, quem dedit Bernhardus Pezius Tomo II. parte 2. Anecdotorum: *Lambertus*, *Matthæus*, Magister *Nigrellus*, *Rabanus* Maurus vulgatus a Baluzio Tomo I. Miscellan. *Petrus de Rosenheim*, *Wicpertus* & *Wierammus*, de quibus laudatus Pezius in dissertatione Isagogica ad Tomum secundum Anecdotorum p. XXV. seq. * Libellum ignoti cujusdam scriptoris vetustissimi, atque arbitror, Afri vetusto sæculi VIII. MS. codice membranaceo exceptum habeo apud me editioni paratum. Memini hujus in meo commentariolo de vetustissimo Lucensi codice tempore Caroli Magni scripto legendo in tom. XLV. collectionis opusculorum P. Calogierà. Scribebat author an. XIV. Genserici regis, Christi 445.

Est etiam de eodem computo libellus alter anonymus Venetiis editus an. 1519. hujus tituli: *Computus novus & ecclesiasticus &c.* Regulas carminis legibus adscriptas exhibet, quibus commentarium prosa oratione adiicit.

Conantius, de quo hæc Ildephonsus de S. E. cap. XI. *Conantius post Murilam* (qui Concilio Toletano (*b*) III. An. 589. subscripsit) *Ecclesiæ Palentinæ* (*c*) *sedem adeptus est*, (An. *609.*) *vir tam pondere mentis quam habitudine speciei gravis*, *communi eloquio facundus & gravis*, *Ecclesiasticorum Officiorum ordinibus intentus & providus*. *Nam melodias sonis multas noviter edidit*, sive ut Nicolaus Antonius Tom. I. Bibliothecæ veteris Hispanæ p. 238. hæc verba exponit, ad Ecclesiastica officia formavit hymnos sive alia metro aut prosa, eaque musicis adoptavit modulis, ut in Ecclesia canerentur. *Orationum quoque libellum de omnium decenter conscripsit proprietate Psalmorum*, sive preces aptatas psalmis singulis & hymnis, qui in Ecclesia decantarentur. *Vixit in Pontificatu amplius triginta annos*, (*d*) *dignusque habitus fuit ab ultimo tempore Witterici*, *per tempora Gundemari*, *Sisebuthi*, *Svinthilani*, *Sisenandi & Cinthilæ Regum*.

Gvi-

(*a*) Meminit ejus adhuc inediti & loca duo emendat Gilbertus Gaulminus ad Eustathium de Ismeniæ & Ismenes amoribus pag. 17. seq.

(*b*) Agvirre Tomo II. Conciliorum Hispaniæ pag. 338.

(*c*) Non *Valentinæ*, ut perperam in prioribus Concil. Hisp. editionibus.

(*d*) Ab Anno 609. ad 639. Subscripsit hic Conantius Toletanis Conciliis An. 610 633. 638. Vide Nicolaum Antonium loco laudato, apud quem Tom. II. pag. 285. alterius *Conantii* mentio, qui in sede Toletana eodem tempore successit Adelphio A. 638.

Gvilelmus de Conchis Waddingo p. 151. Bibliothecæ Ord. Midorum male *de Combis*, Ebroicensis Normannus, quem per triennium Parisiis audivit Joannes Sarisberiensis, ut ipse refert lib. 2. Metalogici cap. 10. Idem lib. 1. cap. 5. Gvilelmum hunc, *Grammaticum* post Bernardum Carnotensem *opulentissimum* appellat. Fuit autem Philosophus quoque & Theologus, ut patet ex ejus Philosophia minore & majore, ex qua multa Vincentius Bellovacensis in speculo naturali libro II. & lib. XXIV. 57. seq. & XXV. 12. 29. 31. &c. *Philosophia minor* Gvilelmi sub titulo διδάξεων sive *quatuor librorum de elementis Philosophiæ* prodiit inter Bedæ opera Tomo II. pag. 206. ut jam notavi supra pag. 187. Prodiit etiam etiam sub tempus nascentis Typographiæ *Philosophia ejus major* de naturis Creaturarum superiorum & inferiorum, sive super opere sex dierum libri XXXIII. duobus majoribus in folio Voluminibus rarissime obviis, excusisque sine anni nota locive. In hoc opere, quod ipse *Philosophiam quodammodo Theologicam* appellavit, nonnulla scripserat quæ ipse deinde recantavit in *Dragmatico* (*a*) *Philosophiæ*, sive dialogo cum Henrico II. Normanniæ Duce & Comite Andegavensium, quod scriptum adhuc in variis Bibliothecis Angliæ servatur. *Gvilelmi de S. Theodorico* opusculum de erroribus Gvilelmi Conchis ad S.Bernhardum exstat in Bertrandi Tissierii Bibliotheca Patrum Cisterciensium Tomo IV. Obiit Gvilelmus de Conchis circa Annum 1150. de quo Bulæus in historia Academiæ Parisiensis Tomo IV. pag. 143. seq. p. 742. & Oudinus Tomo II. pag. 1228. seq. qui monet notatum etiam a *Gvaltero de S. Victore* in opere adversus quatuor Galliæ Labyrinthos, quod ex minutissimorum corporum concretione fieri omnia docuerit. Majora sunt quæ ipse retractat, atque inter alia quod scripserat. *Patrem esse Potentiam, Filium Sapientiam, Spiritum Sanctum voluntatem*. Glossam Gvilelmi de Conchis *in quatuor Evangelia* MStam memorat Jacobus le Long pag. 758. Bibliothecæ Exegeticæ.

Conchubranus, qui scripsisse traditur *Vitam S. Darercæ* sive *Monuinæ* Virginis Britannicæ Sæculo VI. Exstat in Actis Sanctorum Tomo II. Julii VI. pag. 297. 312.

Concordantias Latinas, sive opus utilissimum indicis omnium vocabulorum Biblicorum in universo Volumine sacro utriusque Testamenti, varii scriptores sibi vindicant, ut dixi in *Clemente Floro* & *Arloto* p. 353. & 1111. Nec male Antoninus Florentinus summæ historicæ tit. XXIII. c. XI. §. 2. T. III. p. 682. *Librum Concordantiarum valde necessarium ad inveniendum subito quotationes capitulorum circa authoritates Scripturæ sanctæ, non autem ad generandum scientiam, a fratribus Ordinis* (Dominicani) *compilatum fuisse non dubitatur, sed a quo, non clare invenitur. Dicitur a quibusdam fuisse commissum opus pluribus patribus in diversis Provinciis, ut unus faceret unam litteram, alius aliam, quia per alphabetum est liber ille ordinatus ad citius inveniendum*. Vide infra, *Conradus Halberstadiensis*, *Hugo de S. Caro*, *Johannes* de Derlingtonia, *Johannes*, Abbas Nivicellensis, *Johannes de Segovia*, *Richardus* Stavenesby. A Sixto quidem Senensis lib. IV. Bibliothecæ Sanctæ pag. 312. traditur ab Hugone Carensi *injunctum fuisse quingentis studiosis patribus diversorum Cœnobiorum, ut singulis singulas dictiones in Alphabeticas classes redigerent: sicque brevi tempore multorum sedulitate perfectum fuisse opus*. Sed cum plures longe quingentis dictiones digerendæ fuerint, quingentos dixit (ut sexcentos solemus ponere) pro plurimis, & sin-

(*a*) Ac si *Manipulum Philosophiæ* dixeris, *Dragma* enim manipulus, ut ex Mario Mercatore Cangius jam notavit. Hesychius: δράγμα ὅσον περιλαμβάνει τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ὁ θερίζων. Vereor autem ne Gvilelmus de Conchis titulum huic scripto suo fecerit *Dramaticon*: illud enim est, in quo duo vel plures colloquentes inducuntur.

singulas dictiones pro pluribus. Latinas Concordantias imitati sunt Græci, de quibus dictum IV. 35. Bibliothecæ Græcæ pag. 553. imitati Judæi, tum Germani, Belgæ, Angli &c.

Condomensis Abbatiæ & ab Anno 1317. Episcopatus in Gallia, *Chronicon* usque ad Annum 1371. editum a Dacherio T. XIII. spicilegii pag. 432. Tom. II. editionis novæ pag. 580. 602.

Conganus Abbas Hibernus Cisterciensis, S. Bernardi amicus, eique auctor scribendæ vitæ S. Malachiæ, Episcopi Hiberni, An. 1148. defuncti, quæ in operibus Bernardi legitur, ut supra pag. 224. notare me memini, & in Thomæ Messinghami florilegio Sanctorum Hiberniæ pag. 350. Idem Conganus etiam ipse vitam illius Malachiæ scripsisse traditur a Baleo XIV. 86. atque inde a Simlero & Possevino, quod merito miratus Vossius pag. 418. de Historicis Latinis, neque dubito Baleum & hanc vitam Malachiæ & Epistolarum ad Bernardum librum Congani, ex verbis Bernardi confinxisse. Obiit Bernardus A. 1153.

Congellus Britannus, Abbas Bannochorensis circa Annum Christi 583. scriptor *Regulæ Monachorum*, quæ a Baleo Centur. I. cap. 53. Pitseo pag. 95. Waræo aliisque memoratur sub titulo *de regularis vitæ methodo*, & *Epistolarum ad Cœnobitarum Patres*.

* *Congellus* non *Britannus*, ut hic Fabricius, sed Hibernus, & in Benchorensi Ultoniæ monasterio Abbas, ut evincit Muratorius in præfatione ad Antiphonarium vetustum monasterii Benchorensis a se vulgatum Anecdot. tom, 4. In eo vero Antiphonario vetustissimo, & sæculi saltem, ut ipse Muratorius arbitratur, VIII. legitur *hymnus S. Congillo Abbati nostro* (sic) *dicatus* pag. 139. Incipit:

Recordemur justitiæ
Nostri patroni fulgidæ

In eo carmine designari haud obscure censeo scriptam ab eo regulam, cujus hic Fabricius meminit; ita enim ibi lego:

Rexit S. Ecclesiam
Catholicam per regulam.

Jacobus Congelshovius, sive *Twinger de Koningshofen*, (*a*) nobilis Argentoratensis & Presbyter, ex cujus Chronico Urstisius Tom. II. scriptorum rerum Germanicarum pag. 180. edidit Latine translatam *sententiam exauctorationis & privationis Wenceslai Imperatoris* latam ab Electoribus Imperii A. 1400. 20. August. Koningsfenii *Chronicon* integrum scriptum Germanice & res ab orbe condito, Alsaticas præsertim & Argentoratenses usque ad Annum 1386. persequens edidit vir præclarus Johannes Schilterus, (*b*) Argentorati 1698. 4. additis præclaris observationibus historicis & Diplomatum veterum auctario. Cum Chronicon istud in Anno 1386. desinat, necesse est Urstisium sententiam exauctorationis Wenceslai accepisse ex Codice, in quo illa ab alia manu Chronico Konigshofenii subjuncta fuerat.

Connovitius Sacerdos, scriptor coævus *Vitæ S. Hildegundis*, quæ A. 1188. obiit, editæ in Actis Sanctorum Tomo II. April. 20. pag. 782.

Rogerus Conovvay, sive *Conovvicus* (apud Goldastum *Chonoe*) ex Conovio Cambrensis, Anglus, Ordinis Minorum, defunctus Londini Anno 1360. *Ejus defensio religionis mendicantium* de Confessionibus per Regulares audiendis contra Richardi Philoradulphi, (*c*) Archiepiscopi Armachani, scriptum An. 1357. Avenione propositum, exstat in Goldasti Monarchia Imperii Tom. III. p. 1410. 1434. cui pag. 1392. Armachani scriptum præmittitur. Utraque prius excusa Parisiis 1496. & 1511. teste Waddingo pag. 312. Bibliothecæ Ordinis Minorum, qui præterea testatus est se habere MSS. Connovii quæstiones tres satis diffusas & in plures di-

 stin-

(*a*) Francisco Guillimanno hic *Regio villanus*.
(*b*) Acta Erud. A. 1698. pag. 362.
(*c*) Lelandus cap. 415. & 423.

ſtinctas articulos *de Chriſti paupertate & dominio temporali*. Jo. Baleus VI. 7. & Pitſeus p. 484. præterea cum Waddingo memorant ejus *Sermones*, *Lecturas*, *Quæſtiones Theologiæ*, *Determinationes Scholaſticas*, & *de Extravagantis* Pontificiæ *intellectione*.

Conradini Sermones de tempore MSS. in Bibliotheca Paulina Lipſienſi pag. 153. fortaſſe *Conradini Bornati*, Brixienſis, Ordinis Prædicatorum, quem ex concionandi munere uberrimos fructus tuliſſe notat Bzovius, qui plura de hoc Conradino ad Annum 1429. num. 97.

Conradus Abbas, ex quo fragmentum ſcriptoris de rebus Francorum (tempore Caroli III. & Roberti Anno Chriſti 922. Henrici Aucupis tertio) edidit Petrus Pithœus inter ſcriptores coætaneos XII. Pariſiis 1588. & Francofurti 1594. 8. pag. 216. 218.

Conradus Alpendorp a Simlero traditur Germanus Carmelita & Epiſcopus Arotenſis circa Annum 1390. ſcripſiſſe *Hiſtoriam Cyrilli* Doctoris. Sed nec cujus Cyrilli, nec ubi terrarum exſtet, vigueritve Epiſcopatus Arotenſis, docent, qui hæc ex Simlero referunt, Poſſevinus, Alegrius, Voſſius & Cangius. Sane tres Cyrilli a Carmelitis ſingulari cultu honorantur, Hieroſolymitanus, Alexandrinus & Conſtantinopolitanus. Hunc tertium Generalem Carmelitani ajunt Anno 1225. obiiſſe, de quo differens Alegre in paradiſo Carmelitici decoris pag. 255. *Late*, inquit, *vitam illius ſcripſit Conradus Aldendorpus Carmelita, ſub Anno* 1590. Nomen *Aldendorpii* (ac ſi *ex veteri pago* dicas) rectum eſt, ſed Annus 1390. reponendus, qui eſt etiam apud Alegrium pag. 318. In Catalogo ſcriptorum Ordinis Carmelitici, qui Trithemii II. libris de Carmelitis illuſtribus ſubjungitur, hic Conradus recte vocatur *Epiſcopus Azotenſis*, *ſuffraganeus Archiep. Treverenſis*. Atque ita ſcribendum utique apud Poſſevinum pro *Arotenſi*. Vide librum editum Bruxellis 1724. 8. Hiſtoire Eccleſiaſtique d' Allemagne Tom. I. p. 222. Ut Miræum de Ordine Carmelit. pag. 214. alioſque prætercam.

Conradus de Altzeya, ſive *Altsheimenſis* in diœceſi Moguntina circa Annum 1370. laudatus Trithemio cap. 660. de S. E. qui præter *Epiſtolarum* librum & *Carminum* celebrat ejus volumen verſibus & rhythmis pulchra varietate depictum de S. Virgine Maria & redemptione generis humani, quod *figurarum opus* inſcripſit. Apud Poſſevinum hic male ſcribitur *Conradus ex Altreya*.

Conradus de Aſculo, (*Aſcoli* in Piceno) Ordinis Prædicatorum (licet Franciſcanis eum adſcribat Waddingus) circa Annum 1330. dicitur compoſuiſſe commentarium *in Epiſtolam Jacobi*, nec non Philoſophi Phyſica, Meteora, & libros Ethicorum. Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 569. qui Tomo II. pag. 819. notat etiam Bononiæ aſſervari ejuſdem Commentaria de impreſſionibus æris & de meteoris.

Conradus Aſtenſis Inſuber, Ordinis Prædicatorum, defunctus A. 1470. cujus ſcripta: opus quo dicta Thomæ Aquinatis per materias digeſſit, liber deciſionum caſuum Conſcientiæ, Commentaria in jus Canonicum, & Epiſtola encyclica ad univerſum ſuum Ordinem. idem Tomo I. pag. 821.

Conradus Bavariæ Dux. infra, *Moguntinus*.

Conradus Monachus *Brunvvilerenſis*, Ordinis S. Benedicti in diœceſi Colonienſi, ſcripſit *vitam* Magiſtri ſui *S. Wolphelmi*, Abbatis Brunvvilerenſis, defuncti A. 1091. ad Everhardum Abbatem ejuſdem Cœnobii, & Herimannum, Abbatem S. Pantaleonis-Colonienſis. Exſtat apud Surium 22. April. & in Actis Sanctorum Tomo III. Aprilis pag. 77. & in Actis Mabillonii Benedictinis Sec. VI. parte 2. pag. 684. *Sermones* ejuſdem Conradi *de Sanctis* Poſſevinus commemorat. De ſorore hujus Wolphelmi dictum ſupra. *Bertha*.

Conradus Celtes, ſupra, *Celtes* pag. 367.

Con-

Conradus Baro *de Cimbern*, Ordinis Benedictini, eximius circa Annum 1430. versificator, cujus carmen, in quo statum Augiæ divitis, in insula Constantiæ vicina, Abbatiæ deplorat, exhibetur a Caspare Bruschio in Chronologia Monasteriorum Germaniæ pag. 47. Incipit: *Augia regalis dives qandoque fuisti*.

Conradus, *Dalmatiæ* Dux, Comes *Dachuni*, in expeditione Italica Friderici Barbarossæ apud Mediolanum mortem oppetiit An. 1156. teste Aventino in annalibus Schirensibus pag. 214. De eodem Gvil. Eysengreinius in Catalogo pag. 103. *Hic saluiferæ crucis, sacro-sanctiove ligni magnam partem ab Heraclito*, (*a*) *Patriarcha Hierosolymitano, impetravit: quod sacrosanctum munus Cœnobio Schirensi* (in diœcesi Frisingensi) *tradidit: & quidem eo omine, uti quicunque pressus inopia, valetudineve adversa Solymos proficisci nequiverit, non minorem veniam, quam si illuc ivisset, consequeretur, si quidem donaria, pro sua pietate elargitus fuerit. Conveniunt in Cœnobio Schirensi*, (*b*) *religionis ergo certatim singularum septimanarum sexto die* (*c*) *populus ac Sacerdotes complures. Fama denique constantissima manet, sicuti graves viri testantur, quicunque hanc sacro-sanctæ crucis partem, dum ei monstratur, conspicatus non fuerit, aut crimini flagitioso obnoxium esse, aut eodem anno procul dubio moriturum, id quod probatum non semel esse, sunt qui dicant. Extant adhuc istæ reliquiæ, atque diligenter servantur. Conradus princeps ingeniosus, gravis & ornatus moribus, Numinis reverentissimus, liberalibus studiis sacrisque disciplinis deditus, priscæ sanctitatis æmulus, scripsit* de laudibus sanctæ Crucis *doctissimos Commentarios*.

Conradus Teuto *Dominicani* Ordinis in Germania Provincialis, a Leandro Alberto & aliis traditur scripsisse *vitam S. Dominici*, quod non sine ratione in dubium vocat Jacobus Quetif, quem vide Tomo I. Bibliothecæ Ordinis Prædicatorum pag. 421. Scriptor autem libelli *de Rosario B. Virginis*, qui eidem tribuitur, longe junioris est ætatis Conradus Zittardus, utut ipse quoque sæculo XVII. Provinciæ Germaniæ Provincialis, cujus lucubratio de origine & utilitate confraternitatis S. Rosarii lucem vidit Constantiæ & Coloniæ 1603. 12. idem Tom. II. pag. 360. De alio Conrado Teutone Provinciali An. 1230. idem Tom. I. pag. 21.

Conradus Engelhusius inter Chronicorum scriptores refertur a Basilio Johanne Heroldo, qui eum edere promisit præf. ad Mariani Scoti Chronicon vulgatum ab eo Basileæ 1559. Christophori Sandii suspicio est eundem esse hunc Engelhusium ab Heroldo memoratum, cum Magistro *Theodorico Engelhusio* Eimbeccensi, cujus Chronicon ab orbe condito usque ad Annum Christi 1420. in lucem diu post Heroldum protulit, MSS. quatuor Codicibus usus Joachimus Johannes Maderus Helmstadii 1671. 4.

Conradus Episcopus, vide infra, *Moguntinus*.

Conradus ex Monacho Claravallensi Abbas *Everbacensis* in Diœcesi Moguntina, Ordinis Cisterciensis, circa Annum 1230. scripsit *Exordium magnum Ordinis Cisterciensis*, sex libris sive distinctionibus, editum a Tissierio Tom. I. Bibliothecæ veterum scriptorum hujus Ordinis, Bonofonte 1660. fol. Vide supra pag. 382. & Carolum de Visch pag. 79. Bibliothecæ Ordinis Cisterciensis, cui nomen auctoris tunc adhuc in-

 edi-

(*a*) Lege *Heraclio*. Sed is Patriarcha Hierosolymitanus fuisse perhibetur ab Anno 1180. ad 1191. Vide Tomum X. Bibliothecæ Græcæ pag. 505.

(*b*) Confer Jacobi Gretseri hortum de Cruce Schirensi, & G. Christianum Joannis ad Conradi Chronicon Schirense pag. 25. qui Heraclii diplomata duo pag. 91. 94. exhibet, & iconem duplicem ære descriptam donarii Crucis, argento splendide vestiti.

(*c*) Præterea semel quotannis in festo inventionis ejus accurrit ad hanc Crucem colendam multitudo 4000. & amplius hominum ad promerendas indulgentias, quæ jam ab A. 1617. plenariæ ea die conceduntur.

editi, ignotum fuit, opus ipſum bene cognitum tritumque.

Conradus de Fabaria, Presbyter S. Othmari circa Annum 1442. ſcripſit librum *de Caſibus Monaſterii S. Galli*, & *Catalogum Abbatum S. Galli* ab Othmaro, qui A. 614. B. Gallo ſucceſſit uſque ad Eglolfum, qui obiit An. 1442. Utrumque edidit Goldaſtus Tom. I. Alemannicorum pag. 76. & 91. editionis novæ.

Conradus Fabularius, infra, *Conradus de Mure*.

Conradi Fratris, cognomento *Gratia Dei*, Ordinis Prædicatorum, & Prioris Monaſterii S. Catharinæ Panormitani in Sicilia, *Epiſtola* ad Angelum Boccamazzam, Epiſcopum Catanenſem, ſeu *breve Chronicon* ab Anno 1027. ad 1283. ſcriptum circa Annum 1305. (*a*) editumque primum a Johanne Baptiſta de Groſſis in Catana ſacra 1654. fol. pag. 143. deinde a Johanne Franciſco Abela in Melita illuſtrata p. 262. A. 1647. fol. & parte XV. Theſauri Siciliæ, & nuper in Tomo primo Bibliothecæ Hiſtoricæ Regni Siciliæ Johannis Baptiſtæ Caruſii, Panormi 1723. fol.

Conradus de Gerlenhuſen nominatus ad Epiſcopatum Wormatienſem, quem tamen nunquam obtinuit, ſcripſit circa Annum 1388. *Epiſtolam ad Carolum VI.* Galliæ Regem, de concordantia, ſive de tollendo ſchiſmate etiam per Concilium generale convocandum. Exſtat MS. Baſileæ, ex quo vide quæ notavit V. C. Jacobus Lenfant in Hiſtoria Concilii Piſani Tomo I. pag. 53.

Conradus Germanus, de quo Voſſius p. 497. Vide ſupra, *Dominicanus*.

Conradus Gratia Dei, ſupra, *Fratris*.

Conrados de Media Civitate, ſive *Halberſtadienſes* Ordinis Prædicatorum duos (*b*) vel tres faciunt nonnulli, quia in unius hominis ætatem cadere non viſum, quod de eo Johannes Trithemius in Annalibus Hirſaugienſibus ad Annum 1295. & quod idem Conradus Conventui generali diffinitor Saxoniæ interfuit Florentiæ A. 1321. (*c*) idemque gloſſemata ſua in Joſuam dicavit Carolo IV. Imperatori, non ante A. 1350. Si vero ponamus Trithemium paullo laxius locutum, cum ad An. 1295. ſcripſit *hæc tempora* etiam Conradi ingenio illuſtrata, nihil impedit cætera de uno Conrado accipere, & ad illum referre ſcripta, quæ tum dicto annalium Hirſaugienſium loco, tum cap. 592. Trithemii de S. E. tum alibi Conrado Halberſtadienſi tribuuntur. Sunt autem hæc: *Tripartita per Abecedarium*, (*d*) ſive Loci communes Theologico-morales, per tria alphabeta: *Lectura*, ſive *Scholaſtica Poſtilla in Jobum*, (*e*) & plures Sacræ Scripturæ libros. (*f*) *Gloſſemata in librum Joſuæ*, ad Carolum Imperatorem. (*g*) *De numero duodenario*, ad eundem. *In quatuor Libros Sententiarum*. *De trivio*, ſive Grammatica, Rhetorica, & Logica. *Summa Studentium*, libris III. *Quadripartitum morale*. *Sermones de tempore & de Sanctis*. *De origine regnorum, & de regno Romanorum*. *De muliere bona & mala*. *De viduitate*. *De virginitate*. *De paupertate*. *De ſenectute*. *De bono mortis*. *De vera beatitudine*. *De viſione beatifica*. *De conſolatione mæſtorum*, MS. Helmſtadii apud D. Johannem Andream Schmidium τοῦ μακαρίτου, qui in diſſ. de triumviris Galberſtadienſibus An. 1715. edita pag. 39. argumentum ejus exponit his verbis: *Inprimis ſtatum vitæ humanæ mutabilem & miſeriarum ſarcinam ob oculos ponit & ſex oſtendit argumentis:* 1. quia præſens vita habeat vilitatem inchoationis, 2. brevitatem durationis, 3. multiplicitatem vexationis, 4. fragilitatem continuationis, 5. celeritatem oblivionis, & 6. inſtabilem mu-

(*a*) Jac. Echardus Tom. I. p. 498. 499.

(*b*) Vide Jacobum Echardum Tomo I. pag. 466. 610. 632.

(*c*) Idem pag. 610.

(*d*) Idem Tom. I. pag. 466. ſeq. Tom. II. p. 820. Oudinus Tom. III. pag. 1023.

(*e*) Sixtus Senenſis lib. IV. Bibl. S.

(*f*) Trithemius.

(*g*) Leander Albertus de Viris illuſtribus Ordinis Prædicatorum lib. 4. pag. 147.

mutabilitatem variationis. *Singula argumenta confirmat Conradus:* 1. poeticis integumentis, 2. ex sacris pandectis, & 3. historicis documentis: *& tandem docet qua ratione homo constans inter summos infortuniorum insultus possit fortis perseverare, salvusque & incolumis permanere*. Apud eundem Schmidium fuit MS. Conradi hujus liber *de prosperitate malorum*, sive *quomodo mali prosperentur, & innocentes premantur & affligantur*, in quo per capita sex demonstrare ingreditur, 1. *quod impii in hoc mundo præ cæteris prosperantur*. 2. *quot & quanta tristia admisceantur*. 3. *ad quem finem per istam prosperitatem deducantur*. 4. *quomodo pii hic in mundo consolentur, & in futuro exaltentur & honorentur*. 5. *quomodo semper in veritate sint felices*. In hoc libro Conradus quoque narrat initum a Sylvestro II. pactum cum malo dæmone, quod Benno, (*a*) quod Nicolaus Lyranus, quod Æneas Sylvius & Platina non intactum reliquere. Memorat præterea laudatus Schmidius ejusdem Conradi MS. in Bibliotheca Gvelpherbytana *Responsoriorum*, sive *Tractatum mensæ Philosophicæ*, cujus argumentum auctor ipse hunc in modum exponit: *Quia multi homines libenter de raris & curiosis quærunt, & de talibus delectabiliter audiunt & loquuntur: ideo ut fratres nostri prædicatores, quos frequenter apud homines diversorum statuum & conditionum esse videmus, etiam inter eos gratius conversentur, quo ad talia valent aptius respondere, & de talibus sciant etiam convenientius conferre: præsens opusculum, quod de raris & curiosis quæstionibus ex diversis breviter compilavi, responsorium curiosorum nominavi, quia breves in eo responsiones ad hujusmodi quæstiones ordinavi, sicut ex auctoritatibus authenticis melius & aptius potui invenire. Et istum librum in quatuor libros partiales distinxi. Primus est de corporibus supercœlestibus sive elementis simplicibus, & aliquibus mixtis, scilicet mineralibus & vegetabilibus. II. est de animalibus in generali & eorum membris & partibus. III. de homine in speciali. IV. de animalibus in speciali. Ponam autem in singulis quæstiones breves sine rationibus pro & contra, quia non ad disputandum, sed ad breviter respondendum & familiariter conferendum illud opusculum ordinavi*.

Sed maxime omnium nomen Conradi celebratum est, quod ipse auctor fuisse perhibetur *Concordantiarum*, sive repertorii Biblici in utrumque Testamentum Vulgatæ editionis. Probe autem notandum est, ne de *Antonii Patavini* Concordantiis Moralibus dicam, (de quibus supra pag. 130.) *triplex Concordantiarum verbalium genus* exstare, quæ a Jacobo Quetif Tomo I. pag. 203. seq. & 611. probe distinguuntur: unum brevius, cujus auctor habetur *Hugo de S. Caro*, Cardinalis, defunctus A. 1263. in quibus litterarum ordine vocabulum unumquodque quæsitum simplex, ut *tempus*, vel cum adjuncto, ut *tempus partus* semel ponitur, voces etiam indeclinabiles alicujus momenti, ut *olim, quasi:* deinde loca modo indicantur, in quibus idem vocabulum obvium est, Liber, caput, & una ex septem litteris primoribus alphabeti, in quas caput unumquodque dividere placuit: commata autem ipsa non describuntur. Hæc *Concordantiæ S. Jacobi*, sive *de S. Jacobo* dictæ sunt, quia Hugo Cardinalis pridem Parisiis domus San Jacobeæ Prior Dominicanorum ab Anno 1227. præfectus dici consuevit *Hugo de S. Jacobo*.

Secundum genus fuit Concordantiarum, in quibus non indicata tantum loca, sed descripta leguntur commata integra, longiora etiam quandoque. Hoc post Hugonem adornatum est circa Annum 1250. a fratribus Dominicanis de Anglia, studentibus in eodem Gymnasio San Jacobeo, venitque inde & ipsum *S. Jacobi* nomine, vel *Concordantiarum Anglicanarum:* auctoribus *Johanne de Derlingtona*, *Richardo de Sta-*

(*a*) Vide Usserium de successione Ecclesiar. p. 84. seq.

Stavensby, *Hugone de Croyndenio*, aliisque.

Tertium genus paullo concinnius est, quod a Conrado nostro circa Annum 1310. ita adornatum, ut longioribus sententiis resectis, capitibusque brevioribus non per septem, sed per quatuor tantum litteras divisis, volumen brevius, usum eundem præstaret. Hoc deinde communiter receptum, & primo post repertam Typographiam tempore excusum fine anni & loci nota in charta regia in fol. inde Norimbergæ 1485. per Antonium Coburgerum, (*a*) Basileæ 1496. typis Petri de Langendorf & Johannis Frobenii de Hamelburg, & 1525. 1543. apud Joannem Frobenium, Lugduni 1526. apud Joannem Mareschallum per Johannem Schottum, Argentorati 1526. 1530. Joannem Hervvagium Ingolst. 1537. & Lugduni 1551. apud Sebastianum Gryphium.

Quanquam in his non omnino, ut dixi, nulla ratio *particularum*, *vocumque indeclinabilium* habita fuerat, tamen plerasque negligi contigit: itaque tempore Concilii Basileensis cum magna esset cum Græcis de particulis *ex* & *per* concertatio, Procuratori Ordinis Prædicatorum generali *Joanni* de *Ragusio*, qui An. 1433. in Concilio illo contra Bohemos strenue depugnavit (*b*) in mentem venit per *Gvalterum Jonam Scotum* Capellanum suum curare componendas etiam particularum Concordantias, quod ille annorum quinque spatio perfecit. Narrat hæc *Joannes Segobiensis*, Canonicus Toletanus, in Actis Concilii Basileensis, (*c*) cui ipse interfuit: unde factum ut huic Joanni Concordantiæ vocum indeclinabilium tribuantur apud Nicolaum Antonium Tomo II. Bibliothecæ veteris Hispanæ p. 149. seq. & ab Hottingero (*d*) præter rem tradatur editionem Frobenianam Concordantiarum Anni 1469. curatam opera Johannis de Secubia, quo tempore ille jampridem diem obierat.

A quo tempore capita librorum Biblicorum etiam in minutos versiculos distingui, versusque numeris notari utilissimo instituto cœperunt, non perfectiores modo plenioresque, sed ad usum quoque longe commodiores Concordantias Latinas nominum appellativorum propriorumque, verborum & particularum debemus *Roberto Stephano*, editas Parisiis 1555. fol. quas ipse novas & majores non falso titulo vocat. Repetitæ deinde apud Johannem Hervvagium Basileæ 1561. & curante *Georgio Bulloco* Antvverp. 1567. 1572. 1599. & typis Wechelianis 1600. & Hanov. 1618. Francofurti 1620. Coloniæ 1663. fol. ne dicam de *Joannis Benedicti* cura Parif. 1562. & ex emendatione *Francisci Lucæ Brugensis* Antvverpiæ 1612. Venetiis 1616. Parif. 1635. 1646. *Petri de Besse* ibidem 1611. *Huberti Platesini* Antvverpiæ 1641. fol. & *Gasparis de Zamora*, qui particulas, ut vocat invariabiles, a nominibus verbisque variabilibus sejunctim edidit Romæ 1627. in folio.

Conradus Hassus Cassellensis, cognomento *Hensel*, Rector Francofordiensis Ecclesiæ circa Annum 1495. a Trithemio de scriptoribus Germanicis & a Possevino traditur scripsisse *in Psalterium*, secundum quadruplicem expositionem: *in Cantica Canticorum*, & *Epistolas Canonicas*: Lecturam inchoatam *in Apocalypsin*: *in Evangelia & Epistolas per Anni Circulum*: Præterea *in IV. libros sententiarum*, *in Ethica & Oeconomica Aristotelis*: *De libertate Ecclesiastica*: *De interdicto*: *De præceptis Ecclesiæ ac veritate Evangelica*: *In officium Missæ* ad Archiepiscopum Coloniensem: *Contra hæreticos & maleficos contra Hussitas Boemos*: *De pœnitentia*, *jejunio & oratione*: *De fide*, *spe & charitate*: *De quatuor virtutibus cardinalibus*: *De sabbato*, & *sermones* ad populum.

Con-

(*a*) Chevilier de origine Typographiæ Parisiens. pag. 129. Mich. Mattaire Annal. Typogr. Tom. I. pag. 257. Tom. II. p. 28.

(*b*) Bzovius ad Annum 1433. pag. 99.

(*c*) Jacobus Quetif Tom. I. pag. 206. seq.

(*d*) Bibliothecar. quadripertit. pag. 171.

Conradus II. Episcopus *Hildesiensis* ab Anno 1221. ad 1248. cujus *Sermones* Eysengrenius pag. 110. & Possevinus commemorant. * Alter ab isto fuit Conradus alter de Hildeshaym, de quo Andreas Ratisbonensis in chronico ad annum 1409. his verbis: *Albertus* (Ratisbonensis Episcopus,) *perpendens quod Magister Conradus de Hildeshaym licentiatus decretorum presbyter & Cappellanus S. Georgii secus pontem Ratisponæ jurista civium pecunia, quam a Domino acceperat in Sudario, hoc est per certa dona sub otia lenti corporis abscondere nollet, ordinavit ut legeret in jure Canonico in aula sua Episcopali quod & factum est.*

Conradus Hirsaugiensis, Monachus Ordinis Benedictini, Spirensis diœcesis circa Annum 1190. scripsit Trithemio teste cap. 384. de S. E. carmen *de S. Benedicti laudibus*, quod incipit: *Luce velut laudem*. *Speculum Virginum* libris octo dialogorum inter Peregrinum Presbyterum & Theodoram Deo sacratam Virginem. *Matricularium*, *Didascalum*, *In Evangelia per annum*, *De vita spiritus & fructu mortis*, *De Musica & tonis*.

Conradus Kœllin Ulmensis, Ordinis Prædicatorum Coloniæ B. Lutheri adversarius, defunctus A. 1536. de quo appendix ad Trithemium, Johannes Cochleus in Actis Lutheri ad Annum 1523. Labbeus Tom. II. de S. E. pag. 234. & Centifolium meum Lutheranum pag. 698. Scripsit *in Summam S. Thomæ*, *Quodlibeta* XXVII. per modum Dialogi, Eversionem epithalamii Lutherani &c. Vide Jacobum Echardum Tomo II. pag. 100.

Conradus Lauterbergensis, sive *Montis sereni* prope Halam Saxoniæ, S. Petri Monachus & Presbyter, auctor *Chronici* (Georgio Fabricio & Petro Albino sæpius laudati) ab Anno Christi 1124. ad 1225. quo non solum cœnobii illius, sed & Marchionum Misniæ gesta & aliæ Germanicæ illorum temporum res exponuntur. Promissum illud a Marquardo Frehero & Henrico Meibomio primus edidit Joachimus Johannes Maderus, Helmstadii 1665. 4. illisque adjunxit (præter Genealogicas varias observationes) veteris scriptoris *Chronicon Monasterii Gozecensis* (*a*) cum primis Veterum Saxoniæ & Sommersenburgi Comitum Palatinorum, Thuringiæque Landgraviorum facta enarrans ab Anno 1041. ad 1135. *Chronicon* item *Monasterii Pegaviensis* (*b*) ab Anno 1040. ad 1212. in quo historia Wiperti, Lusatiæ quondam Marchionis, ejusque filiorum. Et *Variorum Germaniæ Monasteriorum fundationes* a temporibus Henrici III. ad Annum Christi 1212. collectas olim per Monachum quendam Benedictinum pag. 241. 294.

Conradus de Leonberg, sive *Leontorius*, Monachus Mulbronensis in Svevia Ordinis Cisterc. æqualis Joannis Trithemii, a quo celebratus cap. 921. de S. E. & de scriptoribus Germanicis cap. 281. memorante ejus *Carmina* multa, *Orationes* & *Volumen Epistolarum*.

Conradus a Lichtenau, Presbyter & ab Anno 1215. ad 1240. Abbas in diœcesi Augustana *Uspergensis*, sive *Aversbergensis*: Ordinis Præmonstratensis, scriptor nobilis *Chronici* a Belo primo, Assyriorum Rege, usque ad nonum Annum Friderici II. Imperatoris: Christi 1229. de quo præ cæteris consulendus Oudinus Tom. III. pag. 81. seq. & Observationes selectæ Hallenses Tomo I. Observatione vigesima. Jacobus le Long Bibliotheca Historicorum Galliæ num. 7097. Cæterum fallitur Oudinus cum ait primum vidisse lucem Basileæ Anno 1540. fol. nam ante illam editionem Melanchthonis præfatione ornatam, vulgatum est a Conrado Peutingero Argentorati An. 1515. fol. & cum paralipomenis *Casparis Hedionis* usque ad Annum 1537. ibid. 1538. fol. sed

(*a*) Partem vulgaverat Reineccius A. 1577.

(*b*) Epitome hæc est Chronici Pegaviens. a Reinero Reineccio An. 1580. & Christiano Gottfrid Hofmanno An. 1719. editi & Continuationis ejus vulgatæ a Johanne Burchardo Menckenio Tomo III. scriptorum rerum Germanicarum.

ſed emendatior eſt Baſileenſis editio, & eadem continuatione Hedionis uſque ad Annum 1537. locupletata, recuſaque deinde An. 1569. fol. & cum Reginone ac Lamberto Schafnaburgenſi An. 1609. Argentorati, fol. Hallenſes non totius Chronici Auctorem hunc Conradum, ſed tantum ab Anno 1126. continuatorem fuiſſe diſputant pag. 311. ſq. auctorem vero ſibi perſuadent eſſe eundem, quem ſub *Chronici Schvvarzhamenſis* titulo laudant Freherus & Goldaſtus. ibid pag. 318. ſeq. *De Hiſtoria Germanica*, judice Melanchthone, *optime meritus Conradus eſt, quippe qui de Imperatoribus noſtris multa ſtudioſe collegit. Præterea notationem temporis, alterum Hiſtoriæ oculum, reliquis diligentius adhibuit*. Vide tamen, quæ contra Urſpergienſem diſſerit Meibomius in apologia pro Othone IV. Tom. III. rerum Germanicarum pag. 114. ſeq. Fuit & alius *Conradus Abbas Præmonſtratenſis* Vallis ſecretæ in Epiſcopatu Sueſſionenſi, quem tempore mortis Henrici, filii Friderici I. Barbaroſſæ in Camera Imperatoris exſtitiſſe familiariſſimum, & a ſe auditum ſcribit Urſpergenſis ad Annum 1198. Vide Oudinum Tom. III. p. 83.

Conradus de Martburg, ſive *Marpurgicus*, Germanus, S. Eliſabethæ a ſacris Confeſſionibus, quæ Andreæ Hungariæ Regis filia, relicta a Ludovico Landgravio Thuringiæ vidua obiit Anno 1231. adſcriptaque (*a*) Sanctis eſt a Gregorio IX. A. 1235. Hic Conradus ab aliis Ordini Minorum, ab aliis rectius Prædicatorum Ordini adſcribitur, (*b*) quem Magiſtrum tradunt in Teutonia contra hæreticos prædicaſſe & ab illis *feliciter martyrizatum*. Vide Jacobum Quetif Tomo I. pag. 487. ſeq. *Epiſtolam de vita & miraculis hujus Eliſabethæ* ad Gregorium IX. ſcriptam An. 1232. edidit Leo Allatius in συμμίκτοις Coloniæ 1653. 8. pag. 269. 293. Laudat hanc Conradi Epiſtolam *Theodoricus* de Apoldia Thuringus, qui A. 1289. ſcripſit, prologo ad libros VIII. de vita ejuſdem Eliſabethæ apud Caniſium Tomo V. parte 2. (Tomo IV. editionis novæ pag. 116.) Nonnulla Theodorici illius ſupplevit V. C. Burchard Gotthelf Struvius in Actorum Litteratorum ex Manuſcriptis eruditorum Tomo II. Faſciculo 1. ex duobus Codicibus MS. Bibliothecæ Jenenſis.

Conradus I. Abbas *Mellicenſis*, cujus *Chronicon breve veterum Auſtriæ Marchionum & Ducum* a Leopoldo I. ſive A. 1098. ad Leopoldum VI. ſive Virtuoſum A. 1194. editum ab Hieronymo Pez, Tomo I. ſcriptorum Auſtriacorum, de quibus ſupra.

Conradus Mildevienſis, Abbas Ordinis S. Auguſtini, cujus tres Tomos Sermonum MStos vidiſſe ſe Patavii Poſſevinus teſtatur, Quadrageſimalium, Dominicalium & Sanctorum.

Conradus ſcriptor *Chronici rerum Moguntinarum* ab Anno 1140. ad 1251. ab Eyſengrenio pag. 105. b. Dux Bavariæ & ex Saliſburgenſi Moguntinus Archiepiſcopus fuiſſe traditur: Verum is jam defunctus An. 1205. teſte ipſo Eyſengreinio, vel A. 1200. potius, ut eſt apud Serarium pag. 581. editionis novæ. Ab aliis *Conradus Colonienſis* Archiepiſcopus, Comes de Hœſteden, ut in ipſo narratur Chronico, ad Moguntinam ſedem poſtulatus, ſed intercedente Pontifice Innocentio IV. non admiſſus A. 1249. Verum quare Chronicon iſtud potius tribuendum ſit *Chriſtiano II.* Moguntino ab Anno 1249. ad 1251. Ar-

(*a*) Laertius Cherubinus Tomo I. bullarii p. 104. vide & Surium 19. Novembris, ubi Vita S. Eliſabethæ ſcripta a Jacobo Montano Spirenſi: & Johannis Georgii Liebknechti bigam ſanctarum Eliſabetharum Sec. XII. Eliſabethæ a Schœnaugia & Sec. XII. Eliſabethæ viduæ Landgraviæ, teſtium veritatis in Haſſia memoriam. Gieſſæ 1729. 4. Johannem Balthaſarem Happelium in diva Eliſabetha, Marpurgi 1645. Eundem Liebknechtium in diſſ. I. de Evangelicæ Veritatis teſtibus in Haſſia ante reformationem & I. de Confeſſoribus in Haſſia &c. Accuratum de hoc Conrado Marpurgenſi commentarium nuper expectare juſſi ſumus a V. C. Joanne Henrico Schminckio.

(*b*) Vide Jo. Georgium Eſtor in Analectis Haſſiacis faſciculo I. pag. 154. ſeq.

Archiepiscopo, dictum est supra ubi editiones ejus quatuor retuli, quibus addes hasce alias quatuor: Basileenses tres, unam quam memorat Jacobus le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ num. 3572. antiquiorem omnibus 1525. fol. alteram Hervagianam 1555. 8. tertiam in Petri Pithœi collectione in qua familiam ducit Otho Frisingiensis, Basileæ 1569. fol. & quartam in Reuberi scriptoribus pag. 450. 458. sub titulo: *Chronici veteris rerum Moguntinarum, per Conradum Episcopum*.

Conradus Molitor, Notarius circa Annum 1489. a quo collecta e confuse diperforum acervo acta MSta evolvisse se profitetur Caspar Hedio, auctor paralipomenon ad Conradum Abbatem Urspergensem pag. 485. infra, *Molitor*.

Conradus de Monte puellarum, Aventino *Conradus de Maydenburg*, (*a*) rectius *Maydenberg*, (*Madgen-Berg*) ne de Magdeburgo quis cogitet: Canonicus Ratisbonensis circa Annum 1350. citatur in Chronico Andreæ Presbyteri Ratisbonensis Tom. IV. Anecdotorum Clarissimi Pezii parte 3. pag. 444. Præter *Politicam*, & tribus libris distinctam *Oeconomicam* ad Laupoldum, Episcopum Bambergensem, *Monasticamque* ad Ducem Austriæ, & *Quæstiones varias* memoratas Trithemio de S. E. cap. 670. scripsit *vitam S. Erhardi*, Episcopi Ratisbonensis, editam in Actis Sanctorum 8. Januarii Tomo I. pag. 541. Deinde librum *contra Begehardos & Beginas*, ex quo fragmentum vulgatum a Jacobo Gretsero cum Reinerio adversus Waldenses, Ingolstad. 1613. 4. & recusum Tomo XXV. Bibliothecæ Patrum edit. Lugd. p. 310. & in Operibus Gretseri Tomo XII. Denique teste Labbeo pag. 235. Bibliothecæ MStorum, in Bibliotheca Gabrielis Naudæi ineditus fuit *Planctus Ecclesiæ in Germania*: auctore Conrado de Magdenberg, id est, de Monte puellarum Anno Domini Jesu Christi 1337. ætatis suæ 28. Præmittitur gemina præfatio: Prior, *gloriosissimo vice Christi in Alemanniam Legato Domno Arnaldo de Virdello*, &c. Altera ad Capellanum Domini Papæ (Benedicti XI.) *Joannem de Piscibus*, Legum Professorem: Sequitur deinde opus metricum, in cujus primo capite Auctor Papam alloquitur:

Flos & apex mundi qui totius esse rotundi,
Nectare dulcorum conditus aromate morum
Orbis Papa stupor, clausor cœli, & reserator,
Tu sidus clarum, thesaurus deliciarum,
Sedes sancta, polus, tu mundo sol modo solus, &c.

Continet opus illud duas partes: Prima est de planctu Ecclesiæ in Germania ob discordiam inter Papam & Ludovicum Bavarum Imperatorem: altera vero Clericos ac maxime Mendicantes exagitat, quod sub habitu simplici fundant venenum in Ecclesiam Dei, & prænotatam illam nutriant inter fideles discordiam. Hæc vero pars postrema his versibus clauditur:

... Tu Virginis ipse Mariæ
Fili, sicque Dei, meretrices & Pharisæi,
Non dedignati sunt a te; sed venerati,
Cum sua flevere peccata. Mei miserere. Amen!

Conradus Montis sereni Presbyter, supra, *Lauterberg*.

Conradus a Mure, Tigurinæ Canonicus ac Præcentor Ecclesiæ, Germanus, Eysengrenio pag. 118. b. ad Annum 1273. judice *vir dissertissimus, non minus vita quam eloquentia clarus, veterum lectione dives, ingenio subtilis, Theologus profundus, Orator eloquens, Poeta gravis & ingeniosus*, scripsit *Passionem* SS. Martyrum *Felicis, Regulæ & Exuperantii*: *Laudes B. Mariæ Virginis*. *Catalogum Romanorum Pontificum & Imperatorum*. *Commentarium de Sacramentis*. Idem non ignotus condito *Fabularii* carmine, quod in Codice Thuano 470. servatum nota-

(*a*) Urbanus Godfrid Siberus de illustribus Alemannis pag. 112.

vit Labbeus Biblioth. MSS. pag. 44. illo ipso nimirum, qui in Catalogo Bibliothecæ Thuanæ pag. 445. memoratur *Fabularius M. Conradi*, ubi vero dicitur *Cantor Ecclesiæ Turicensis Constantien.* Conradum *Thuricensem*, id est, *Tigurinum* allegat Johannes Baptista Pigna in opere de Principibus Atestinis. Parum abest Joannes Mabillonius a conjectura, quin Conrado a Mure tribuat *Carmen Apologeticum adversus obtrectatores Curiæ Romanæ*, quod primus edidit Tom. IV. Analectorum pag. 535. (editionis novæ p. 369. 376.) Elegia est versuum 1026. interlocutoribus Gaufrido & Aprile, incipit: *Pastor Apostolicus de cardine Solis ad undas*. Quid vero libri sit, *Cathedrale Romanum*, quod sicut Catalogum Pontificum Vossius huic Conrado tribuit pag. 489. de Histor. Latin. alius dicet non ego. Verum huic Conrado Jacobus le Long in Bibliotheca Historicorum Galliæ n. 6724. etiam tribuit auctori *Historiam Caroli Magni*, de qua supra.

Conradus Mutianus Rufus, de quo D. Georgius Spalatinus in Diario MSto: (a) *An.* 1526. *in mense Aprili die* 30. *quæ fuit hoc anno dies passionis Dominicæ, obiit D. Chuonradus Mutianus Rufus, Decretorum Doctor, Canonicus Gothensis, Præceptor meus, vir doctissimus & omnium sæculorum memoria dignissimus... Utinam hæc lux adhuc luceret... sed placeat nobis, quod placuit Christo, cujus se voluntati vir ille, tranquillitatis ac pacis amator totum subjecerat. Argumento est, quod priori die sedens, & nescio quid secum gerens certaminis, arrepto calamo ita scripsit:* Multa scit rusticus, quæ Philosophus ignorat: Christus vero pro nobis mortuus est, qui est vita nostra, quod certissime credo. *Et ante mortem toto pectore se dedit ad perlegendum mysteria Novi Testamenti*. O Jesu, respice famulum tuum! *Hæc ultima hominis Vox fuit*. Epistolas ejus longe plures quam Joachimus Camerarius vulgaverat, & plus quam quingentas, (b) carmina & elogia edidit Vihelmus Ernestus Tentzelius in supplemento Historiæ Gothanæ, Jenæ 1701. 4. præmissa vita Conradi, scripta a Melchiore Adamo & Tentzelii notis illustrata. Vide Acta Eruditorum An. 1701. pag. 162. seq. & Diarium Hanoverannum ejus anni (c) auctore Johanne Georgio Eccardo, mense Aprili pag. 42. seq. Laudant ex merito Mutianum Eobanus Hessus, poematum pag. 290. 345. & Johannes Stigelius Tomo III. poematum pag. 99. b. Hic fuit qui *beatæ tranquillitatis* usque amantissimus, adeo non perdite amavit sua, ut *quoniam ista sibi nusquam satis placerent, ideo malle se frui aliorum stultitia*, arroganter vel commode magis, quam humani nihil a se alienum putans, judicaverit.

Conradi de Nyzza Congregatio multarum aquarum, sive sermones varii de Sanctis, inter MStos Codices Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis pag. 149.

Conradus Peregrinus, Tolosanus, Ordinis Prædicatorum, circa Annum 1290. cujus *Sermones* a quibusdam memorantur.

Conradus Peutingerus Patricius Augustanus natus An. 1465. sæculi XV. magnam partem adhuc vivendo attigit, licet anno ætatis LXXXII. An. 1547. demum rebus humanis valedixit 28. Decembris. Quoniam & ipsum inter instauratores nascentium litterarum jure computare mihi videor, igitur de ejus in litteras meritis dicendi occasionem hanc nolui prætermittere. Potero autem brevibus defungi, quoniam vita ejus & elogia scripta sunt a multis, Henrico Pantaleone, Melchiore Adamo, Antonio Teisserio in elogiis Thuaneis, Vossio, Seckendorfio, Christiano Junckero (*im Ehren-Gedächtnis* Lutheri p. 183. (& a Nisserone Tomo XIII. Memoriarum pag. 328. & novissime a V. C. Johanne Georgio Lottero in Epistola

(a) Tom. IV. Amœnitat. Litterar. V. C. Johannis Georgii Schelhornii pag. 429.

(b) DXXII.

(c) *Monathliche Auszuge* &c.

la ad Virum egregium Johannem Georgium Schelhornium de junctim edendis Peutingeri lucubrationibus, Lipsiæ 1731. 4. Acta Eruditorum A. 1731. pag. 196. Acta Eruditorum Germanica Sect. 161. Tom. XIV. p. 377. De Tabula veteri Geographica Peutingeriana in Bibliotheca Latina dicere me memini.

Conradus Philosophus, infra, *Conradus Schirensis*.

Conradus Pragensis, cujus *Postilla studentium* MS. in Bibliotheca S. Petri hujus Urbis Hamburgensis. Vide B. nostri Nicolai Staphorstii Historiam Ecclesiæ Hamburgensis Tomo III. p. 272. 284. 380.

Conradus Presbyter, supra & *Conradus a Mure*.

Conradus de Rondenberg, Abbas Joannis Baptistæ Rinaugiensis, Moguntinæ diœcesis defunctus An. 1486. de quo Trithemius cap. 860. de S. E. & illustrium Benedictin. II. 142. scripsit *de præparatione Sacerdotis ante Missam*, varias *Orationes collectas*, quas in capitulis ad fratres habuit, & Orationem *de ruina cordis*, aliamque de *caussis ruinæ*, & aliam *de cura Pastorali*. *Exercitium novitiorum*, & *de vinea Domini Sabaoth*.

Conradus Rufi Esterlingensis Scotus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1319. cujus memoratur abbreviatio expositionis Thomæ Aquinatis in Evangelia.

Conradus de Saxonia Ordinis Prædicatorum, cujus *Chronicon* ab origine rerum ad Innocentium VI. A. 1360. MS. memorat Jac. Quetif Tomo I. Biblioth. Dominicanorum pag. 640.

Conradus de Saxonia, Ordinis Minorum, cujus commentarios in libros Biblicos, in libros IV. Magistri Sententiarum, Sermones de Tempore, Quadragesimales & de Sanctis, super Orationem Dominicam, & de Salutatione Angelica laudat Waddingus pag. 93. Bibl. Franciscan.

Conradus Philosophus, Monachus Custos, Prior Cœnobii *Schirensis*, diœcesis Frisingensis, (Aventino (*a*) *Scheurnensis*,) Ordinis Benedicti, defunctus Anno 1241. scripsit *Chronicon Schirense* ab Anno 1196. ad 1226. editum a P. F. Stephano, Abbate Schirensi, cum additionibus & notis Anno 1623. in fol. & novissime Argentorati 1716. 4. cura Georgii Christiani Johannis qui præter continuationem & privilegia Schirensia adjunxit *Johannis Aventini* Annales Schirenses, de quibus dictum supra, desinentes in An. 1505. & continuatos deinde ad Annum 1708. Hic Conradus manu sua, rogatu Abbatum suorum plus quam quadraginta ingentia volumina in membranis scripsit, quorum pleraque ab Aventino pag. 222. seq. enumerantur. Inter cæteros libros descripsit quoque Historiam Ecclesiasticam, ad quam depinxit septem artes liberales, & ad Astronomiam quidem Ptolemæum, contemplantem astra & stellas per tubum opticum quatuor ductus habentem. Vide Johannis Mabillonii iter Germanicum pag. 54. editionis a me curatæ Hamburgi 1710. 8. & de simili imagine in Codice Petri Comestoris sæculo XIII. exarati memorias Trevoltinas Anni 1723. pag. 402. Illud unum restat inquirendum constetne idoneo aliquo argumento vel testimonio, num tubi vitris lenticularibus instructi, an dioptræ vitris vacuæ in imaginibus illis signentur, ut jam notare me memini IV. 14. Bibliothecæ Græcæ pag. 466.

Conradus Soltau, infra, *Conradus Verdensis*.

Conradus Summenhart, Theologus Tubingensis, & An. 1483. 1497. Rector, & Academiæ illius An. 1477. condendæ auctor optimo Principi Eberhardo Barbato, cognomine Probo: in Schutterano Cœnobio defunctus Anno 1501. Ejus scripta a Gesnero & aliis laudata hæc sunt: *De XII. abusibus Monasticis* Oratio ad Patres Benedictinos in Capitu-

(*a*) Vide Vossium pag. 456. & 458.

tulo Hirsaugiensi, Tubingæ 1498. 4. Tractatus bipartitus, *quod Deus homo fieri voluerit*, *quodque Messias in Lege & Prophetis promissus non solum homo, sed & Deus esse debuerit*, quinquaginta amplius Sacræ Scripturæ Hebræorumque testimoniis & rationibus confirmatus. ibid. 1494. 4. *De contractibus* licitis atque illicitis pro foro Conscientiæ & Theologico, septipartitum opus. Haganoæ 1515. Venetiis 1580. fol. *In sententias Petri Lombardi Conclusiones. In universam Aristotelis Physicam*, de Physico auditu, de Cælo, de generatione & corruptione, de meteoris & de anima, occasione sumta ex summa Alberti Magni. Basileæ 1517. fol. * scripsit præterea *tractatum bipartitum de decimis defensivum* (male Simlerus scribit *defensivis*) *opinionis Theologorum adversus communiter canonistas de quota decimarum, si debita sit jure divino vel humano, in Universitate Tubingensi lectus, solemniterque an.* 1497. *disputatus*. Fol. Hagenoæ 1497.

Conradus Teuto, supra, *Dominicanus*.

Conradus Thuricensis, sive *Tigurinus*, supra, *a Mure*.

Conradus Tremonius, Carmelita circa Annum 1419. scriptor Catalogi de Viris illustribus sui Ordinis, laudatus Trithemio, Sixto Senensi, aliisque.

Conradus S. Udalrici, a quo universalem Historiam Vossius ait deductam usque ad Annum 1334. est, de quo infra, *Conradas Welling*.

Conradus Vecerius Lucemburgensis, Maximiliani I. Imperatoris a secretis, cujus libellus *de rebus gestis Henrici VII.* Imperatoris, extincti (*a*) A. 1313. 14. August. Post editionem Haganoensem & Hervagianam A. 1532. immo 1531. extat in Tomo secundo Historiæ Orientalis vulgatæ a Reinero Reineccio, Helmstadii 1585. 4. & in Urstisii scriptoribus, Basileæ 1584. & Francof. 1670. fol. Tom. II. pag. 63. 73. una cum Henrici VII. Epistola ad Johannem de Elnbogen, Cœnobii Waldsassensis in Nariscis Abbatem Cisterciensem. Ejusdem Conradi Historia *de duabus seditionibus Siciliæ* sub Imperio Caroli V. Imperatoris & Regis Hispaniæ A. 1517. Haganoæ 1531. 4. Basileæ 1532. & in thesauro scriptorum & antiquitatum Siciliæ Burmanniano parte V. Lugd. Bat. 1722. fol.

Conradus Soltovv, Luneburgensis, Episcopus *Verdensis* defunctus A. 1407. apud Albertum Crantzium XI. 3. metropoleos, ut homo ventri & gulæ deditus infamatur, *quam infamiam*, inquit, *illatam professioni, merito ingemiscunt boni Theologi, quibus aliud studium esse solet & debet, quam ut ventri serviant*. Hujus Conradi *Postilla super Evangelia per totum annum*, MS. in Bibliotheca S. Petri hujus Urbis. Vide B. Staphorstii Historiam Ecclesiæ Hamburg. Tom. III. pag. 380.

Conradus Episcopus *Ultrajectinus* (*b*) ab Anno 1075. ad 1098. & Comes Ost-Frisiæ apud Henricum IV. Imperatorem gratiosus, habuit Anno 1085. *Orationem ad Principes Imperii* in Conventu Gerstungensi pro Henrico IV. quam ex Aventino exhibet Goldastus in Apologiis pro Henrico IV. pag. 48. Eidem a nonnullis tribuuntur *libri tres de unitate Ecclesiæ conservanda*, sive *Apologia pro Henrico IV. contra Hildebrandi*, sive *Gregorii VII.* Epistolam ad Hermannum, Metensem Episcopum, quam *Bruno*, (de quo supra) historiæ suæ inseruit, & adversus Epistolas Stephani

(*a*) Mortem Henrici, Vecerius narrat his verbis, *Varia de genere mortis opinio. Nonnulli venenum malum niveo libello inditum asserunt, quod per ineffabilia mysteria commutatum quotannis morituri que libamus. Monachos Prædicatoris Ordinis, quibus ille ministris utebatur in sacrificiis, horrendi facinoris extitisse auctores, eamque rem* Beneventus Imolensis, *seculi ejus, in litteras retulit. Fuisse tamen postea ex ea familia*, Carthusiensis in Fasciculo *tradit, qui re delata ad Pontificem Maximum, decretum causa cognita impetrarint, quo innoxius ejus veneficii Ordo universus pronunciatus fuerit*. De Beneventi hujus libro Augustali supra. Per *Carthusiensem* intellige VVernerum Rolevinkium, notum fasciculi temporum scriptorem.

(*b*) Sammarthani Tomo I. Galliæ Christianæ pag. 828. seq.

ni *Herrandi* & *Monachi* cujusdam *Hirsaugiensis*. Ab aliis autem *Venerico* Vercellensi adscribitur, ab aliis rectius, ut videtur *Waltramo* Episcopo Numbergensi, de quibus suo loco. Hanc apologiam primus ex Bibliotheca Fuldensi vulgavit Ulricus Huttenus, in ædibus Johannis Schæferi, Moguntiæ 1520. 4. inde Simon Schardius Basileæ 1566. fol. Goldastus in Apologiis pro Henrico IV. pag. 53. Hanov. 1611. 4. & Freherus Tomo I. scriptorum rerum Germanicarum pag. 153. (editionis novæ pag. 244.) Vide sis etiam Matthiam Flacium in Catalogo testium veritatis, Burchardum Gotthelf Struvium in Bibliotheca antiqua An. 1705. pag. 59. & ad Freherum Tomo I. pag. 234. seq. Jacobum Buckardum in vita Hutteni Tomo II. pag. 28. seq. ubi Epistolam ejus ad Eobanum Hessum de hac apologia, dignam lectu exhibet.

Conradus Abbas *Urspergensis*, supra, *de Lichtenau*.

Conradus Welling, Monachus Augustanus S. Afræ Ordinis Benedictini, qui cum fratre *Ulrico Welingio*, Monacho S. Udalrici, composuit *Continuationem Annalium Henrici Steronis* ab Anno 1301. ad 1334. Edidit Freherus Tomo I. scriptorum rerum Germanicarum pag. 581. 596. editionis novæ. Plura infra in *Henrico Sterone*. De Wellingiano hoc labore tribus locis agit Vossius, pag. 512. ubi *Conradum S. Udalrici* vocat & p. 502. 571.

Conradi Wengeri, Canonici Brixinensis, Commentarium *de bello inter Venetos & Sigismundum*, Archiducem Austriæ, Anno 1487. sq. gesto exhibet Freherus Tom. II. Germ. pag. 449. 458. editionis novæ Struvianæ, secutus editionem Basileensem 1544. 8. cum Coriolani Cepionis Dalmatæ libris III. de gestis Ducis Veneti, Petri Mocenici.

Conradus Cocus *de Wimpina*, sive ex Fagis (Buchonia, sive Buchovia) Wimpinensis, oppido Odenvvaldensi, diœcesis Herbipolensis, Canonicus Ecclesiarum Cathedralium Brandenburgensis & Havelbergensis, Professor Academiæ Lipsiensis, unde ad erigendam novam Academiam Francofurti ad Oderam, & ad Theologiam ibi docendam accitus An. 1506. Rector ejus primus exstitit, obiitque An. 1531. Fuit inter præcipuos D. Lutheri adversarios, & fortasse etiam architectus Thesium Tetzelianarum: etiam inter eos, qui contra Articulos Torgenses & Augustanam Confessionem in Comitiis Augustanis scripserunt. Vitam ejus præter auctorem Centuriæ scriptorum a Madero editæ num. 75. Seckendorfium, Lœscherum, Bælium, & in memorandis Francofurtanis pag. 70. & in elogiis Professorum Francofurtensium Johannem Christophorum Becmannum, singulari libello tradidit V. C. Christianus Gotthold Wilisch, eamque præmisit Carmini Wimpinæ versuum 1881. ex edit. Lipsiens. 1497. *de Alberti Animosi, Saxonum Ducis, expeditionibus bellicis*, quod in tres libellos digestum legit auctor Centuriæ, atque incipit: *Saxonicos revocare duces conabor avitos*. (*a*) Altenburgi 1725. 8. Ex eodem catalogum scriptorum Wimpinæ hoc loco excerpere, operæ pretium duxi, sed paullo alio digestum ordine.

1. *Farrago Miscellaneorum*, collecta a *Johanne Romberch a Kyrspe*, Dominicano Coloniensi, Coloniæ 1531. fol. in quibus liber de ortu, (*b*) progressu & fructu S. Theologiæ. Palillogia de fastigio Theologico libri III. De nobilitate Christi, libri totidem: De laudibus Christi, Panegyricus quintuplex, de sublimitate ejus, de admirabilitate, bonitate, clementia, & amabilitate. De signis & insomniis, eorumque interpretationibus libri III. De sex sophorum eramentis eorumque confutationibus libri III. Oratio in primitiis Alberti, Archiepiscopi Magdeburgensis, Marchionis Brandenb. habita Berlinii in æde D. Mariæ A. 1513. Alia in electione Rectoris Academiæ Lipsiensis. In statutorum

(*a*) Pavillon *der Musen* pag. 241. seq.

(*b*) *Sammlung von Alten und Neüen* An. 1732. p. 18.

rum lectione, Orationes II. Alia in commendationem S. Theologiæ: & A. 1503. Lipsiæ in æde S. Thomæ habita in gratiam Cardinalis Melchioris. Universitatis studii Francofurtani ad Oderam invulgatio A. 1506. 26. Febr. Ad Francofurdianam Academiam die Pentecostes A. 1514. Ad eandem, Corbusiam translatam ob inclementiorem aerem & pestiferum. Ad clerum in Studio Francofurdiano An. 1529. Ad Academiam Francofurdianam in assumtione B. Virginis: In Carthusianos Francof. Ad Academiam Francofurdianam in Paschate. Pro auspiciis Disputationis Quodlibeticæ An. 1510.

2. *Errologium*, sive Tractatus de erroribus Philosophorum in Fide Christiana, Aristotelis, Commentatoris Avicennæ & Alkindi, cum confutationibus eorundem. Lipsiæ 1493. 4.

3. *Sectarum*, *errorum*, *hallucinationum* & schismatum ab origine ferme Christianæ Ecclesiæ ad Wimpinæ tempora concisioris anacephalæoseos, una cum aliquantis Pigardicarum, Wigleficarum & Lutheranarum hæresium confutationibus, librorum partes tres. Francofurti ad Oderam 1528. fol. Apologiæ quinque pro Theologia *contra Martinum Pollichium Mellerstadium*. (*a*) Cribratio contra ejusdem tergiversationes & adversus Mellerstadianas offensiones responsio Apologetica.

4. *Super IV. libros Sententiarum* epitome variarum opinionum, cujus liber primus excusus Lipsiæ.

5. *Explanatio initii Evangelii secundum Joannem*, & *Symboli Athanasiani*.

6. *De Fato*, *de Providentia*, *de Prædestinatione*, & *de bona fortuna* libri XII. De singularibus argumentis libri tres.

7. *Eucharistiæ memorabilia*. *Glaubens Spiegel* 1666. 12.

8. De *S. Annæ* trinubio & trium filiarum ejus asservatione libri III.

9. Opus *Quodlibeticæ disputationis*.

10. *De hypocrisi*, *superstitione & divinatione*, in quo opere deprehensus est Joannis Pici vestigiis insistere.

11. De eo *an animati Cœli possint dici*, & *de animarum Cœli nobilitate*.

12. *Editio proprietatum Logicalium* libri quatuor.

13. *Præcepta coagmentandi Rhetorice Orationes*.

14. *Orationes* duæ An. 1503. in exceptionem Legati Cardinalis Gurzensis: alia habita in Aula Doctorali Studii Lipzensis pro receptis insignibus a Legato. Congratulatoria pro Cardinale Brixiensi. Invocatoria in missa Quodlibeti Lipsensis, An. 1497.

15. *De Universitate & Civitate Lipsensi*, Carminum libri duo.

Consentius Grammaticus Constantinopolitanus, de cujus libello *de duabus Orationis partibus* Nomine & Verbo dixi in Bibliotheca Latina IV. 7. Alius ut videtur *Consentius*, ad quem Sidonii lib. VIII. Epistola 4. Certe alius *Q. Consentius*, quem laudat Svetonius in Terentii vita.

Constantis Sacerdotis Sermonem *de passione & gloria B. Emmerammi* Martyris edidit Bernardus Pez Tomo IV. Anecdotorum parte 2. pag. 24. 26. De B. Emmerammo hoc dictum supra in *Arnoldo* p. 360. & 351. in *Aribone*.

Constantinus Papa ab Anno Christi 708. Mart. 4. ad 715. Mart. 18. Ejus brevis *Epistola ad Brithvvaldum*, Archiepiscopum Cantuariensem, de visione Egvini Episcopi Wigorniensis pro suadendo imaginum cultu, & de Concilio habendo, instituendoque Cœnobio exstat apud Speelmannum Tomo I. Conciliorum Britanniæ pag. 213. Labbeum Tomo VI. Conciliorum pag. 1397. Harduinum Tomo III. pag. 1827. Alia *ad Ebaldum*, Archiepiscopum Viennensem, quam Ludovicus Jacobus pag. 58. Bibliothecæ Pontificiæ jam notavit legi in Bibliotheca Floriacensi, & in Antiquitatibus Viennensibus Johannis Lievræi. De eo num *Canones Trullanos* confirmaverit hic Constantinus, vide sis Pagium ad Annum Christi 710. num. 2. Ad hunc,

(*a*) Vide D. Val. Ernesti Læscheri Acta Reformat. Tom. I. pag. 87. seq.

hunc, Johannis Constantinopolitani Epistola Apologetica apud Labbeum Tomo VI. pag. 1410. Harduinum Tomo III. pag. 1838.

Constantinus, Anti-Papa ab Anno 767. 5. Julii, cujus *duæ Epistolæ* ad Pipinum, in Codice Carolino 98. & 99. de quo supra. Vide eundem Pagium ad Annum 747. num. 3. seq.

Constantinus, *Afer*, vide mox, *Cassinensis*.

Constantinus Cæsareensis, cujus historiam Romanam ex Latino Græce vertit Georgius Zegabenus. Vide Allatium de Georgiis pag. 350. (Tom. X. Bibliothecæ Græcæ pag. 679.)

Constantinus Carthusianus, infra, *Peregrinus*.

Constantinus Afer ex Carthagine, Monachus ab Anno 1086. *Cassinensis*, Antonino Florentino Tom. III. summæ histor. pag. 583. *Constantinus Philosophus*, Petro Diacono cap. 23. de viris illustribus Cassinensibus, *Philosophicis studiis plenissime eruditus Orientis & Occidentis Magister*, *novusque effulgens Hippocrates*. Vide & Leonem Ostiensem III. 34. Plura Medici & Philosophi argumenti ipse scripsit, alia ex Græco, Hebraico, Arabico Latine vertit, quæ retuli in Bibliotheca Græca VI. 9. Tom. XIII. pag. 123. seq. Opera junctim edita Basileæ 1536. fol. 2. Voll. recenset Gesnerus.

Constantinus, sive potius *Constantius*, (*a*) Presbyter *Lugdunensis*, circa Annum 480. cui Sidonius Apollinaris Epistolas suas deſęcandas limandasque commisit, scriptor *Vitæ S. Germani*, Autissiodorensis Episcopi A. 448. defuncti, ad Patientem (*b*) Lugdunensem & Censorium Autissiodorensem Episcopos, libris II. qui exstant apud Surium & in Actis Sanctorum 31. Julii. Vide Tillemontii memorias Eccles. Tom. XV. pag. 6. seq. & Dominicum de Colonia in historia litteraria Lugdunensi Tom. I. parte 2. pag. 184. seqq. De eodem S. Germano infra, *Ericus*.

Constantinus Peregrinus Carthusiensis, auctor *speculi* aurei *animæ* peccatricis de cognitione sui, post vetustam editionem excusi Antvverp. 1635. 8. Fratris Peregrini in regionem Divinæ paginæ peregre proficiscentis sermones de tempore & Sanctis per circulum anni, A. 1493. 4. Vide Tobiæ Eckarti Catalogum MSS. Bibliothecæ Quedlimburgensis p. 43.

Constantius ex eremitis Hieronymianis Petri de Pisis, Ordinis Prædicator. A. 1460. in Monasterio S. Raphaelis Venetiis, scripsit de martyrio *Antonii de Ripolis*. * Qui sane Religiosorum ordo plane diversus est ab ordine Prædicatorum; quare emendandus est hic Fabricius, qui hunc scriptorem Dominicanis accenset. Porro Constans iste ex insula sive Cypro, sive Capri (variant enim MSS. Codd.) natus est. Historiam ejus de martyrio Antonii Ripolani produxerunt Bollandiani socii ad diem 29. Augusti. Erat Antonius Tripolanus Ripoli in Pedemontio natus ex ordine Prædicatorum sacerdos, qui a piratis captus Tunetum translatus fuit, ubi martyr occubuit.

Constantius de Fabriano Picenus Ord. Præd. defunctus Asculi An. 1481. scriptor *Vitæ* Magistri sui *Conradi Brixiensis* aliorumque ejusdem Ordinis & *sermonum* de tempore & de Sanctis. Diversus ab hoc *Constantinus de Asculo*, Dominicanus & ipse circa Annum 1348. cujus *quæstiones* memorant Philosophicas, Theologicas, Canonicas.

Constantii liber *de naturis liquidorum*, cuncta includens accidentia & effectus aquæ, vini, olei, nivis, roris, pluviæ, pruinæ, fontium, maris, fluvii, stagni & cujuslibet liquoris. Hunc suo tempore Cadurci repertum testatur auctor Lu-

(*a*) Constantium Episcopum vocant Isidori Codices cap. 4. de S. E. ubi fortasse legendum *Constantius Episcopi Germani vitam contexuit*, non *Constantius Episcopus*.

(*b*) Vide Sandium ad Vossium pag. 12. seq. & de Censorio sive Censurio Jacobum Basnage ad Canisium Tom. I. p. 404.

ta prodiit Venetiis 1662. 4. Italice.

De *Caspare Contareno* Cardinali, qui Ann. 1542. Bononiæ diem obiit supremum, Johannes Casa in ejus vita, præmissa operibus Contareni junctim editis Parisiis 1571. Venetiis 1589. fol. illustris Seckendorfius libro tertio historiæ Lutheranismi, Andreas du Saussay continuatione Bellarmini de S. E. pag. 13. seq. Nicolaus Comnenus Papadopoli Tomo II. Gymnasii Patavini pag. 47. & Nisseronus Tomo XXII. memoriarum pag. 331. In operibus a fratris filio Aloysio Contareno editis continentur: *De Elementis libri V. Primæ Philosophiæ* ad Paulum Justinianum eremitam Camaldulensem *libri VII.* pag. 93. *De immortalitate animę* adversus Pomponatium, cujus auditor per aliquod tempus fuerat, *libri II.* pag. 179. *Non dari quartam figuram syllogismorum secundum opinionem Galeni*, ad Oddum de Oddis p. 233. *De Homocentricis* ad Hieronymum Fracastorium pag. 238. *De ratione anni* ad Joannem Genesium Sepulvedam pag. 253. *De Magistratibus & Republica Venetorum* (a) *libri V.* pag. 261. *De Sacramentis Christianæ Legis & Catholicæ Ecclesiæ libri IV.* pag. 329. *De Officio Episcopi libri II.* pag. 401. *Scholia in Epistolas Pauli* ad Romanos pag. 435. in I. & II. ad Corinthios pag. 448. 464. ad Galatas pag. 475. ad Ephesios p. 482. ad Philippenses p. 492. ad Colossenses pag. 497. in utramque ad Thessalonicenses p. 503. 505. & utramque ad Timotheum pag. 507. 511. ad Titum pag. 513. & ad Hebræos pag. 515. *Catechesis*, sive Christiana instructio pag. 533. *Conciliorum magis illustrium summa* ad Paulum III. Pontificem Maximum p. 546. *Contra Articulos*, sive *Quæstiones Lutheri* pag. 564. *De potestate Pontificis*, quod Divinitus sit tradita, ad Nicolaum Teupolum pag. 581. *De Justificatione* pag. 588. *De libero arbitrio* pag. 597. *De Prædestinatione* pag. 604. *In Psalmum CXXII. Ad Te levavi oculos meos* p. 623. 627.

De *Francisco Contareno*, *Nicolai* filio, Balthasar Bonifacius in elogiis Contarenis ad Dominicum Molinum 1623. 8. & Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XII. pag. 332. Hujus præcipuum opus *de rebus* quibus ipse interfuit fortiter gestis *in Hetruria* A. 1453. a Rege Neapolitano Alphonso, a Venetis & Senensibus *libri III.* adversus Florentinos & Ildibrandinum Ursinum Comitem Petilianensem, inde ubi desiit Barthol. Facius in commentariis de rebus gestis ejusdem Alphonsi. *Eademque est caussa*, inquit Vossius pag. 582. *cur Johannes Michael Brutus, cum prius Facii illud Volumen edidisset, postea etiam egregium hoc Contareni opus publici juris fecerit*, editum Lugd. 1562. 4. Venet. 1623. 4. & novissime in Thesauro Italiæ Burmanniano Tomo VIII. parte 2.

Georgium Contarenum præclaris ingenii monumentis, æternitatis laudem consecutum esse scribit Tomasinus in elogiis posterioribus pag. 278. Quoniam autem purpuratis cum principibus adscribit, puto eum loqui de Caspare.

Hieronymus Contarenus præter totius Orbis descriptionem Venetiis 1605. 4. publici juris fecit Opus quod vocatur aureum in Thomam Aquinatem de Ente & Essentia. ibid. 1606. 8.

Joannem Baptistam Contarenum, Patricium Venetum, laudat Physicorum addictum perscrutationi Johannes Imperialis in Museo pag. 205. Ejus de Deo & quæ ex Deo effluxere libri III. prodierunt Venetiis 1594. 4. quæstiones Peripateticæ de rebus naturalibus ad mentem Aristotelis examinatæ. ibid. 1617.

Johannes Petrus Contarenus de Bello Turcico Selini contra Venetos scripsit Italice, qui liber Latine versus a Nicolao Stupano prodiit Basileæ 1573. 4.

Julius Contarenus, Episcopus Bellunensis Concilio Tridentino sub Pio II. interfuit, & cuncta fidei & *Jesu Christi* meritis, nihil operibus nostris adscribens, indignationem multorum subiit me-

(a) Vide Conspectum Thesauri Eruditorum Italiæ pag. 93. seq.

memoriamque recentavit veterum accusationum quas patruus ejus Caspar Contarenus subierat, quod eadem sentire se non dissimulasset. Vide Seckendorfii historiam Lutheranismi Tom. III. p. 602.

Ludovicus (Luigi) idem cum *Aloysio Contareno*, de quo supra.

Nicolaus Contarenus, postea Dux Venetus, florenti ætate sex libros *de rerum perfectione* composuit, qui excusi sunt Venetiis 1576. Lugduni 1588. 8. De historia ejus Veneta ab Anno 1598. ad 1628. quam Italice scripsit, nec edidit, vide Nicolaum Comnenum Papadopoli de Gymnasio Patavino Tom. II. pag. 126. Libellus de modo electionis Ducis Veneti prodiit Italice Romæ 1630. 4. Obiit Nicolaus An. 1631. ætatis 75.

Paulus Contarenus in eloquentia Paulo Manutio usus est præceptore, quem vide sis lib. I. Epist. XI.

Petrus Maria Contarenus scriptor Compendii Politici, & artis militaris, quæ utraque prodiere Italice Venetiis 1601. & 1602. utraque obvia in Bibliotheca Bodlejana.

Simon Contarenus, Procurator S. Marci, defunctus Anno 1633. cujus aliquot volumina commentariorum de legationibus ab ipso cum laude obitis apud Venetos servari notat Jacobus Philippus Thomasinus in elogiis posterioribus Anno 1644. editis pag. 282.

Thomas Contarenus, quem de humana tranquillitate scripsisse, libro Venetiis A. 1572. edito, ex Kœnigio didici.

Vincentius Contarenus Mureto in eloquentia Magistro usus, humaniores litteras docuit Patavii, & rebus humanis valedixit A. 1617. de quo Thomasinus in elogiis posterioribus pag. 179. Martinus Hanckius libro 2. de Romanarum rerum scriptoribus cap. 42. pag. 171. seq. & Nicolaus Comnenus Papadopoli in Historia Gymnasii Patavini pag. 348. Hic est, qui præter *variarum lectionum librum*, Venetiis 1606. 4. editum vulgavit eruditos *de re frumentaria* & *de militari Romanorum stipendio*, commentarios, in quibus Lipsium non raro supplet & emendat. ibidem 1609. 4. & in Thesauri Græviani Tomo VIII. & X. *Virgilii laudatio* A. 1593. MS. Patavii teste Thomasino pag. 77.

Robertus Conton, infra, *Couton*.

Coperius Magister, scriptor *rerum Vicentinarum* non ex alio notus mihi quam ex Cangio. * Muratorio teste in præfatione ad Fragmenta historiæ Vicentinæ Conforti Pulicis Rer. Ital. Script. tom. XIII. pag. 1235. illi omnes, quibus Coperii hujus nomen innotuit, debent id Joanni Baptistæ Pajarino, qui historiam Vicentinam scribebat vernacule sæculo XV. Ille enim profecisse se fatetur ex *Magistro Coperio antiquissimo rerum Vicentinarum scriptore*.

Copingerus, infra, *Gvilelmus Copingerus*.

Annales *Corbejæ* Saxonicæ antiqui ab Anno 815. usque ad 1471. post primos auctores interpolati & ad illud tempus continuati ab *Antonio Snakenburgio* Monacho Corbejensi & deinde Hersfeldensi defuncto An. 1476. Vide illustris Leibnitzii prolegomena ad Tomum secundum scriptorum Brunsvicensium num. XXV. Primus Annales illos vulgavit Christianus Franciscus Paulini in rerum & antiquitatum Germanicarum syntagmate, Francof. 1698. 4. & post eum laudatus Leibnitius Tom. II. pag. 296. 319.

Aliud *Chronicon breve Corbejense* ab An. 822. sive enumerationem Abbatum fratrumque usque ad Wickboldum Abbatem, qui An. 1147. expeditioni contra Slavos, Obotritos & Luticios interfuit, editum cum notis ab Henrico Meibomio Tom. I. pag. 753. 755. subjunctis notis pag. 758. sq. & Litania veteri Corbejensi pag. 762.

Petrus de Corbolio, ex Canonico Parisiensi Cameracensis Episcopus & deinde ab Anno 1200. ad 1222. Archiepiscopus Senonensis. Præter *Summam Quæstionum Theologicarum*, quam MS. evolvit Launojus, scripsit *Commentarium in*

Psal-

Psalmos. Vide quæ Oudinus Tomo III. pag. 33. seq. ex Sammarthanis Tomo I. Galliæ Christianæ pag. 635. & Bulæo Tom. IV. & V. hist. Academiæ Parisiensis pag. 106. Ex Henrici Gandavensis cap. 33. de Scriptoribus Eccles. adde eundem Corboliensem etiam *totum Apostolum exposuisse subtiliter & copiose*, *appositis SS. Patrum sententiis*, *locis singulis convenientibus*.

Ælius Junius (*a*) *Cordus*, qui Maximinorum & Gordianorum temporibus, singulari homo ingenio non nisi obscuriorum Imperatorum vitas tradere & in his minuta ac frivola ad fabellam usque persequi & voluptates domesticas infimasque res duxit operæ pretium. Vide quæ pag. 179. seq. Vossius ex Julii Capitolini Maximinis cap. 4. 6. 12. Maximino juniore cap. 1. 2. 3. 5. Gordianis cap. 2. 12. 14. 17. 19. 21. 22. 26. 31. 33. Maximino & Balbino cap. 4. 12. Recentiore memoria celebratur *Euricius Cordus* Simesusius, Hessus, Poeta & Medicus excellens, defunctus Bremæ 1526. Vita ejus ab Henrico Meibomio præmissa ejus *poematibus* editis Helmst. 1614. 8. in quibus *Nicandri* theriaca & alexipharmaca latino reddita carmine. Videndi etiam de eodem Melchior Adamus in Medicorum vitis, Joachimus Camerarius in vita Eobani Hessi, Henricus Pantaleon Tomo II. prosopographiæ pag. 163. Jacobus Gaddius Tomo I. de scriptoribus non Ecclesiasticis, Petrus Lotichius in Bibliotheca poetica parte 3. pag. 41. & Philippus Julius Rehtmayerus hist. Ecclesiast. Brunsvic. Tom. III. pag. 34. seq. ubi etiam de ejus *Anti-Lutheromastige* & *parænetico pro agnoscenda Vera Religione* ad Carolum V. Imperatorem. De *Botanologico* ejus, *judicio de herbis*, *de sudore Anglico*, & conclusionibus *de abusu uroscopiæ* adeundi Bibliothecæ Medicæ scriptores, & Josephus Pitton Tournefort isagoge in rem herbariam, præmissa institutionibus rei herbariæ præclari ejus viri. Filius Eurycii *Valerius Cordus* præcocibus annumerandus eruditis, qui herbarum vires adolescens senibus traditur exposuisse, defunctus Romæ An. 1544. ætatis 28. Ejus effigies & elogium in iconibus Joannis Sambuci num. 51. Vita apud Melchiorem Adamum in Medicis pag. 19. De *notis* ejus *in Dioscoridem*, *Dispensatorio*, scriptisque aliis, videndus Joannes Jacobus Mangetus in Bibliotheca Medica Tom. I. pag. 116.

Ambrosius Coriolanus, rectius *Coranus* ex Cora oppido Volscorum, Magister Generalis eremitarum S. Augustini ab Anno 1478. ad 1485. Scripsit *Commentarium super regulam S. P. Augustini*. *Commendationem ejusdem Regulæ*. *De vita & laudibus S. ejusdem Patris*, *ac Orationes tres in ipsius encomium*. *Defensorium Ordinis*, *seu Apologiam contra Eusebium Tarvisinum & Eusebium Mediolanensem*, *Congregationis Frisionariæ Canonicos*. *Chronica Ordinis*, *ubi de Viris illustribus sanctitate & doctrina*, *ac de Generalibus*, *nec non de privilegiis*. Junctim edita Romæ 1481. & Argentinæ 1490. fol. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XIX. p. 378. seq. & ex illo emenda Vossium aliosque qui Dominicanis adscribunt, quorumque errorem etiam notavit Jacobus Quetif Tomo I. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 907. *Vita Christinæ Spoletanæ* & *de laudibus Urbis Romæ* lucubratio perinde ut alia supra memorata adhuc inedita delitescunt.

Coriolanus Cepio, sive *Cippicus*, de quo supra, *Cepio*. Vide sis etiam Hallervordi spicilegium de Historicis Latinis pag. 699.

Corippus, infra, *Crescentius*.

Petrus Corisinus, infra, de *Corsinis*.

Bernardinus Corius Marci Filius, Patricius Mediolanensis, a Vossio Latinis Historicis accensetur, licet noverat Italice ab eo scriptam *Historiam Mediolanensem*, quæ in Anno 1499. desinit, & absoluta ab auctore propriisque sumtibus

(*a*) De *Cremutio* Cordo Annalium scriptore dictum ad Dionis pag. 619. & in Bibliotheca Latina. De Cordo Poeta vitioso, ad Juvenal. Sat. 1. vers. 2.

bus edita eſt Mediolani A. 1503. quadrageſimo ætatis : recuſa deinde Johanne Maria Bonello curante Venetiis 1554. & nimium libertatis ſibi permittente in alterandis truncandiſque variis locis Porcacchio 1565. atque inde Patavii 1646. Vide iterum Diarium Eruditorum Italiæ Tom. XXIII. pag. 385. ſqq. Hiſtoriæ ſive Annalibus Mediolanenſ. ſubjiciuntur *Vitæ Imperatorum* a Julio Cæſare uſque ad Fridericum Barbaroſſam Henrici VI. Parentem . Vitas autem quas idem Corius promiſit Poetarum , fœminarum illuſtrium , Philoſophorumque Græcorum & Latinorum nunquam in lucem datas ab eo accepimus . Corio Mediolanum non minus debere quam Livio Romam , ſcripſit in peplo Italiæ lib. 1. cap. 49. Joannes Matthæus Toſcanus . Atque ut recte Jovius in elogiis monuit , non debet ſtylus impolitior auctoritati hiſtoriæ ejus detrahere , quam fides & rerum alibi non obviarum (*a*) copia commendat . De Johannis Pauli Mazzuchelli diſſertatione apologetica pro Mediolanenſi hoc Hiſtorico contra Hieronymum Vidam , quam ſub nomine Juſti Vicecomitis edidit Bergomi 1712. 8. vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. IX. pag. 294. & Acta Eruditorum Anno 1712. pag. 502. * Optime hæc omnia Fabricius , ſed extra ſuum locum . Nam Mediolanenſis hiſtoria Bernardini Corii latini nihil habet præter titulum . Ita pariter vitæ Imperatorum nonniſi Italice ſcriptæ ſunt a Corio . Quare ſcriptor iſte a latinis ſcriptoribus plane alienus eſt .

Adamus de Corladon Canonicus B. Mariæ Laudunenſis & Decanus circa A. 1200. ſcripſit *Ordinarium Eccleſiæ* , ſive *Ordinem Divini Officii in Eccleſia Laudunenſi :* editum ab Antonio Belloto , Laudunenſi Decano cum ampla additionum farragine Pariſiis 1662. fol. 2. Voluminibus . Ejuſdem Corladonis *variæ quæſtionum in ſacram Scripturam ſolutiones* tribus in folio Voluminibus , MStæ in Galliæ Bibliothecis . Vide Oudinum Tomo II. pag. 1702. ſeq.

Antonius Cornazanus , de quo ſupra & Voſſius p. 627.

Cornelius Capitolinus citatur a Trebellio Pollione in XXX. Tyrannis cap. 15. ubi de Odenato , ejuſque conjuge Zenobia. De aliis Corneliis ſcriptoribus dictum in Bibliotheca Latina .

Cornelius A. 251. Fabiano datus in Epiſcopatu Romano ſucceſſor, deinde in Decii perſecutione poſt paullo plus quam anni ſpatium , pro Chriſto obiit martyrium , cujus memoria recolitur in Martyrologio Romano 14. Septembris . Diligentiſſime Epiſtolas hujus Cornelii genuinas & ab aliis ad eum ſcriptas collegit recenſitaſque , & notis illuſtratas edidit Petrus Couſtant in Epiſtolis Romanorum Pontificum , ubi poſt quatuor S. Cypriani ad eum Epiſtolas exhibet 1. Cornelii *duas* (*b*) *ad S. Cyprianum* pag. 134. 135. & poſt alias Cypriani duas , 2. Cornelii *ad Fabium Filium Antiochenum* pag. 146. Græce & Latine ex Euſebii VI. 43. hiſt. Hinc poſt alias quatuor Cypriani , Notitiam Epiſtolarum plurium ſive ipſius Cornelii (*c*) aut ad eum vel de ejus rebus apud veteres ſcriptores memoratarum , quæ interciderunt . pag. 195. 206. Suppoſita autem eſſe arguitur , quæ a Johanne a Boſco edita in Bibliotheca Floriacenſi , a Baronio ad Annum 255. num. 47. & in Tomis Conciliorum , in Blondelli Pſeudo-Iſidoro pag. 320. atque inde in laudati Couſtanti appendice pag. 26. exhibetur *Epiſtola* brevis *ad Lupicinum* , Viennenſem Archiepiſcopum · Epiſtolam vero Cornelii quæ incipit *Dilectionis tuæ non delectabilia* , quamque primus ex MSto Bohieriano & Remigiano vulgavit in nova Cypriani editione Steph. Baluzius , non ad Cornelium , ſed ad

Ste-

(*a*) Jovius pag. 113. elog. *in enarrandis rebus , quibus ipſe interfuit , fide & diligentia mirus agnoſcitur , quando eum in aula ſplendide verſantem & ex ſecretioris archivi copia opportune adjutum , nuſquam arcana fallerent .*

(*b*) Sæpius prodiere inter Cyprianicas edit. Panel. & Baluz. 46. 48. & Oxon. 49. 50.

(*c*) De his vide quæ notavi ad Hieron. cap. 66. de S. E.

Stephanum Episcopum Rom. a Cypriano videtur scripta fuisse.

Omitto alias Cornelio huic subjectas & communiter rejectas ab eruditis Epistolas duas in Blondelli Pseudo-Isidoro pag. 308. *ad Ecclesiæ filios*, & pag. 313. *ad Rufum*, nec non decreta, de quibus Ludovicus Jacobus in Bibliotheca Pontificia p. 59. & Coustantus p. 206.

Cornelius Loplenus Aurelius Gaudanus Batavus, cui Maximilianus I. laurum Poeticam circa Annum 1500. ultro misit per Stephanum Cracoviensem, virum eruditum, Oratorem suum. Ejus scripta varia ad Historiam Belgicam facientia & de aliis argumentis nescio an edita laudant Franciscus Svveertius in Athenis Batavis pag. 180. & Valerius Andreas p. 143.

Cornelii Hiberni Chronicon circa Annum 1230. scriptum laudat Hector Boethius & ex eo Baleus XV. 88. Vossiusque.

Joannes Cornelii, Diestensis Brabantus Canonicus regularis S. Augustini, defunctus A. 1472. ætatis 69. in Monasterio Bethleemitico prope Lovanium præter *Orationes*, *Meditationesque* varias, scripsit metro & rhythmo *Omne scibile pauperis*, cum sodalis ejus Eimericus de Campo auditoribus suis artem Raymundi tradens, *Omne scibile* eos docere professus fuisset. Vide Valerium Andream pag. 485. & Oudinum Tomo III. pag. 2567. sq.

Cornelius Santfliet Monachus Benedictinus Leodiensis, scriptor *Chronici* ab Orbe condito ad Annum 1461. & libri *de gestis Episcoporum Leodiensium*, ex quo profecit Johannes Chapeavillius in opere de eodem argumento. Vide Andream iterum pag. 163. * Scriptor Chronici ab orbe condito usque ad an. 1461. Hujus Chronici pars nobilior nempe ab an. 1230. vulgata est a P. Martene Vet. Mon. T. 5. pag. 67. 504. In fine legitur: *Huc usque scripsit P. Cornelius Decanus Habulensis noster quondam Monachus* (S. Laurentii Leodiensis)

Magister *Hermannus Cornerus*, sive *Kornerus* Lubecensis, Ordinis Prædicatorum, auctor *Chronicæ* quam ipse ita inscripsit: *Novellæ* ab Orbe condito ad A. 1435. concinnatæ ex *Vincentio Bellovacensi*, *Henrico de Hervordia*, (*a*) *Eggbardo*, *Martino Polono*, *Helmoldo* (*b*) *Arnoldo*, aliisque, (*c*) quibus ipse de suis præcipue temporibus plura nova & singularia addidit. Hoc cum Clarissimo Collega meo Michaele Richeyo MStum lustrare me memini Lubecæ, atque exstare novi etiam Luneburgi, Helmstadii, aliisque in locis. Sed bene est, quod præclarum opus bonis avibus in lucem ex Codice Luneburgensi produxit Johannes Georgius Eccardus, in Tomo secundo Corporis Historicorum medii ævi, Lipsiæ 1723. fol. pag. 432. 1343. ita tamen ut res ab exordio Mundi usque ad Caroli Magni tempora, utpote ab aliis melius exactiusque traditas omiserit. Specimen collationis cum Codice Lubecensi, ex quo possunt nonnulla in Eccardiana editione emendari, dedit V. C. Johannes Henricus van Seelen, qui

(*a*) Vide Johannis Friderici Felleri Monumenta varia inedita pag. 39. & 141. seq. ad 178. ubi excerpta ex MSto Luneburgensi recensita exhibentur, quæ ex Eggehardo Cornerus delibavit.

(*b*) Excerpta ex Cornero loca quæ ille ex Helmoldo vel Arnoldo affert, atque in editionibus utriusque illius scriptoris vel desunt vel aliter leguntur, exstant apud Leibnitium T. II. scriptorum Brunsvicensium pag. 741. 751. Idem Germanice dialecto inferioris Saxoniæ ex Cornero versa quædam edidit Tom. III. pag. 199. 201. ab Anno 1371. ad 1435. & continuationem ab Anno 1435. ad 1438. pag. 203. 216. aliamque ab Anno 1438. ad 14[illegible]6. pag. 201. 202. De Germanica versione Chronici Corneriani, auctore Dominico Drevvero Goslariensi, vide Jacobum Quetif Tomo primo de scriptoribus Dominicanis pag. 783.

(*c*) Laudat præterea Cornerus *Josephum*, *Solinum*, *Orosium*, *Chronicon & gesta Romanorum*, *Eusebium*, *Bedam*, *Sigebertum*, *Chronicon Saxonicum*, *Hugonem Floriacensem*, *Gesta Longobardorum*, *Chronicon Francorum*, *Gratianum*, *Petrum Damianum*, *Chronicon Lubecense*, *Vvihelmum*, *Chronicon Danorum*, *Obotritorum*, *Behemorum*, *Anglorum*, *Gothorum*, *summorum Pontificum*, & *Pontificum Hamburgensium*: *Usuardum*, *Turpinum*, *Luitprandum*, *Schoneveldum*, *M. Eylardum*, *Historiam Scholasticam*, *Vitam S. Bernvvardi*, *Baldrici Historiam Hierosolymitanam*, *Viaticum narrationum*, *Jacobum de Voragine* &c. Vide Joh. Henrici van Seelen meletemata litteraria pag. 85. 87.

qui de Cornero ejusque opere erudite est commentatus in selectis litterariis pag. 102. 131. Idem pollicitus est alio tempore collationem integram se editurum, etsi alioqui fatetur Luneburgensem Codicem, quem Eccardus est secutus, Lubecensi in pluribus etiam præstare.

Disticha Magistri *Cornuti*, & ad ea glossa MS. citatur a Cangio in glossario, voce: *Hippocoercium*, quod locum denotat in quo ferantur equi.

* Ad Cornutum hunc respicere arbitror Codicem MStum apud amicum meum singularem D. Martium Micheli majoris ecclesiæ Lucensis Canonicum, cujus usum mihi permisit. In ejus fronte sic lego: *Lectura super satyras Juvenalis Aquinatis ex commentariis Cornuti copiosissime edita, & primo ipsius vitam nosce*. Codex est chartaceus in fol. scriptus an. 1452. & in Satyras tantum octo versatur. Est autem commentarius sapiens indolem scriptoris non sane docti, & ad genium scriptoris Sæculi XIII. vel XIV. In fine est commentarius alius in procemium œconomicorum Aristotelis. Est etiam ibi commentarius alius in primam & secundam Satyram Juvenalis, sed scriptoris ignoti, nec plane docti.

Gvalterus Cornutus, Archiepiscopus ab Anno 1223. ad 1241. Senonensis, de quo præter Gvilelmum Britonem XII. 680. seq. Sammarthani Tomo I. Galliæ Christianæ pag. 637. seq. Bulæus Tomo III. hist. Academiæ Parisiensis pag. 170. seq. 182. Ejus *Historia Coronæ spineæ Jesu Christi* Constantinopoli, ubi Venetis oppignorata & a Ludovico sancto redemta, Anno 1239. in Galliam advectæ, apud Andream du Chesne Tomo V. scriptorum rerum Francicarum p.407.

Coronatus Notarius, scriptor *vitæ S. Zenonis*, (de quo infra) Veronensis Episcopi, editæ primum ab Ughello T. V. Italiæ sacræ pag. 680. seq. ex pervetusto Codice hædino Abbatiæ S. Salvatoris Montis Amiati, deinde ab Heschenio in Actis Sanctorum 12. Aprilis T. II. pag. 69. seq.

Gvilelmus Cortusius Patavinus cœpit condere *Historiam de Novitatibus Paduæ & Lombardiæ* ab Anno 1256. quod affectum ejus opus continuavit & ad Annum 1364. perduxit consanguineus Gvilelmi *Albrigetus Cortusius*. Primus illud XI. constans libris edidit ex IV. MSS. Felix Osius notasque addidit Venetiis 1636. fol. Repetitæ editioni in Thesauro Italiæ Burmaniano Tomo VI. parte I. accessit *supplementum* ex MSto Codice Comitis Pii de Comitibus, Patricii Veneti: Sed in tertia editione Muratoriana Tomo XII. Thesauri Mediolanensis non modo adhibitis aliis Codicibus MSS. & Chronico inedito Andreæ Redusii de Quero, qui ex Cortusiis profecit, opus ipsum exhibetur castigatius & capitibus XXIV. libri secundi auctius: sed etiam ex Estensi Codice adjuncta additamenta, non ut opus ipsum scripta Latine, sed Italice dialecto Patavina, alterum per ipsos Cortusios fortasse ab Anno 1359. ad 1365. alterum scriptore Anonymo ab An. 1354. ad 1391. Vide Conspectum Thesauri Eruditorum Italiæ p. 99. & 167. & Acta Eruditorum A. 1733. pag. 355.

Petrus de Corsinis Florentinus Episcopus & Cardinalis Portunensis & S. Rufinæ: partes secutus Clementis VII. Anti-Papæ contra Urbanum VI. & defunctus Anno 1405. De eo consulendus Baluzius notis ad Papas Avenionenses Tomo I. pag. 1040. seq. Diarium Eruditorum Italiæ Tomo IX. pag. 147. seq. & Julius Niger in Historia scriptorum Florentinorum pag. 461. seq. Scripsit *vitas Pontificum quorundam & Cardinalium*, sed necdum editas. *Relationem de electione Urbani VI.* & *Responsionem ad quæstiones Archiepiscopi Toletani*. *Ad Principes Christianos de componendo Schismate*. Plura ejus loca affert laudatus Baluzius variis locis notarum, quibus Paparum Avenionensium historiam illustravit. Brevem *Epistolam ad Gubernatores Civitatis Senarum*, edidit Ughellus To. III. editionis novæ, ubi plura de hoc Corsinio pag. 153.

Cor-

Corvinus Celer Clemens, Apuleji amicus, qui *eruditissimum & suavissimum Poetarum* appellat, in Floridis pag. 770. edit. in usum Delphini, ubi omnia *Alexandri Magni sublimia facinora*, *vel belli ausa vel domi provisa* ait eum *pulcherrimo carmine illustrasse*. Non alium igitur auctorem a Cuspiniano quam Apulejum debebat Vossius pag. 739. vel expetere vel exspectare, quem de Corvino hoc eadem memorans laudare potuisset. Ejusdem Corvini Celeris quæstoris meminit Apulejus in Apologia pag. 540.

Cosmas Laurus Brixiensis circa Ann. 1470. scriptor rerum Brixiensium, de originibus familiarum nobilium, & de præsulibus Brixiensibus. Vide Vossium pag. 809.

Cosmas Japygus Materiensis circa An. 950. traditur carmen quoddam composuisse in honorem *Theopompi* Episcopi, *Thecnæ* & *Synesii*, quorum Martyrium in Diocletianea persecutione passorum celebrant 21. Maji. Incipit: *Contulit agminibus fratrum pia munera Christus*. Præmisso exordio ad Gregorium Ligum, Monachum Nonantulanum: *Cosmas Gregorio Monacho dedit ista benigno*. Subjicitur hymnus, cujus initium: *Celsum triumphum Martyrum*. Edidit ex Nonantulano Codice Ughellus Tomo II. Italiæ sacræ, ubi de Mutinensibus Episcopis p. 111. 112. *edit*. novæ (veteris p. 139. seq.)

Cosmas Pragensis Decanus a Cosma, Pragensis Ecclesiæ ab Anno 1091. ad 1098. Episcopo diligenter distinguendus (*a*) eoque junior & A. 1099. demum sacerdotio inauguratus, scripsit *Chronicam Bohemorum* libris III. ad Severum Præpositum Melnicensem & Gervasium Magistrum, quem archigerontem appellat, ab Primislai sive Brzetislai I. temporibus An. 1038. usque ad Sobeslaum Ducem A. C. 1125. (*b*) quo ipso anno etiam Cosmas chronici auctor tumulatus esse perhibetur in Codice veteri Pragensis Ecclesiæ, quem Bohuslaus Balbinus inspexit. Hos libros primus edidit Freherus in limine scriptorum rerum Bohemicarum, Hanoviæ 1602. fol. deinde integriorem ibid. 1607. fol. ex qua editione rariore recudendos Jo. Burchardus Menckenius ὁ μακαρίτης dedit Tom. I. scriptorum rerum Germanicarum pag. 1968. 2132. additis quoque eruditis notis C. V. Christiani Gottlieb Schvvartzii. Lips. 1728. fol. Addidit in posteriore editione sua Freherus etiam *S. Adalberti vitam*, Episcopi Pragensis, Bohemorum, Polonorum & Prussorum Apostoli, præfixis Martini Cutheni & Casparis Cropaxii elogiis Ducum Regumque Bohemicorum, carmine; sed eam vitam Menckenius laudatus omisit, quod alterius potius auctoris quam Cosmæ esse (*c*) videatur, atque edita eadem vita est a Canisio T. V. antiquarum lectionum parte 2. p. 332. & T. III. edit. novæ p. 45. & emendatior in Actis Sanctor. 23. April. To. III. p. 178. & sub falso (*d*) Sylvestri II. nomine e Bibl. Cassinensi ab Abrah. Bzovio, Rom. 1629. fol. & in appendice ad Tom. XX. Annalium Rom. 1640. Colon. 1641. fol. p. 598. * De anno emortuali scriptoris hujus in vetustis codicibus diffidium reperitur; nam Balbinus in suo codice legit obiisse illum XII. Kal. novembris An. 1125. Menkenius vero Rer. Germanic. T. 3. pag. 1800. in codice, ut ipse ait, fere coævo legit XII. Kal. Novembris An. 1126. Idem vero Menkenius ibidem dedit ex eodem cod. variantes plane multas, nec contemnendas, quas ibidem legas. Subjunxit ex eodem cod. additamentum usque ad An. 1162. quod auctorem habuit Anonymum Abbatiæ Zazoviensis Monachum; qui sane auctor in ipsam pariter Cosmæ historiam multa,

(*a*) Vide Menckenii præfationem ad Tomum I. & pag. 1968. & 2065. ex Bohuslai Balbini epitome rerum Bohem. p. 211.

(*b*) Præter rem apud Cangium traditur desinere in A. 1086. & apud Oudinum Tom. II. p. 766. refertur ad Annum 1080.

(*c*) Balbinus lib. III. epitome rerum Bohemicar. c. 8. p. 212.

(*d*) Fortasse Sylvestri II. jussu edita. Vide Acta Sanctorum loc. cit. & Jacobum Echardum Tomo II. de scriptis Dominicanorum p. 489.

norum *Juris Summam*, & *dubiorum quorundam circa regulam* S. Francisci, *declarationem* memorat. Omitto de aliis Crescentiis dicere, ut de illo qui contra Alexandrum Alexandrinum Episcopum defendit, Pascha die semper Dominico esse celebrandum. Vide Epiphanium LXX. 9. To. I. p. 821. Græce enim hunc, non Latine scripsisse mihi persuadeo.

Petrus de Crescentiis, sive *Crescentiensis*, qui circa A. 1280. floruit Bononiæ, scriptor operis pro illa ætate eximii in XII. distributi libros *de omnibus Agriculturæ partibus & de plantarum animaliumque natura & utilitate*, Lovanii 1473. fol. Basileæ 1548. fol. & Germanice von dem Nutzen der Dinge, Argent. 1518. fol. Hujus Crescentii effigies & elogium in iconibus Jo. Sambuci num. 65.

Hubertini, *Clerici Crescentinatis* notæ in Epistolas Ciceronis ad diversos editæ. Venet. 1480. In Valerium Maximum quoque & Ovidii Heroides, ut in Bibliotheca Latina notare me memini. Ipse testatur Mediolani se & Papiæ bonas litteras publice docuisse, sed ipsum, post sublatum An. 1466. cruenta cæde in templo Galeatium Sfortiam, Mediolanensem Ducem, sponte sua id munus omisisse & in Montemferratum Casaleque se contulisse.

Cresconius Grammaticus partis Donati, prolixiore *Epistola* S. Augustinum oppugnandum sibi sumsit, refellendaque ea quæ libris tribus ille scripserat adversus Epistolam *Petiliani*, Cirtensis Donatistarum Episcopi. Respondit Augustinus circa Annum Christi 406. & fragmenta nonnulla ejusdem nobis servavit in libris quatuor adversus Cresconium, qui perinde ut priores adversus Petilianum tres, exstant superiorum editionum T. septimo & in To. nono Operum S. Augustini, quæ ex Benedictinorum recensione post iteratos Parisienses typos, jam Amstelodamensibus & Venetis recusa habemus. Vide si placet Tillemontium T. XIII. Memoriar. Eccles. p. 435.

Cresconius Villaregiensis, de quo Codex Ecclesiæ Africanæ can. LXXVII.

Cresconius sive *Crisconius*, Episcopus Africanus circa A. 570. scripsit *breviarium Canonum* ad Episcopum Liberinum, per titulos CCC. (in Codice Helmstadiensi (*a*) CCCIII.) digestum ex Canonibus Apostolorum, & Nicænis, Ancyranis, Neocæsariensibus, Gangrensibus, Antiochenis, Laodicensibus, Chalcedonensibus, Sardicensibus, Carthaginiensibus, nec non ex decretis præsulum Romanorum, quæ primus Canonibus sociavit Ecclesiasticis primique ex illis Siricii, tum Innocentii, Zosimi, Cælestini, Leonis & Gelasii. Editum primum est hoc breviarium a Petro Pithœo ex Codice MS. Ecclesiæ Trecensis. sive Tricassinæ una cum *Fulgentii Ferrandi*, laudati Cresconio, concinnata circa Annum 540. breviatione Canonum, Parisiis 1588. 8. deinde ad calcem Codicis Canonum Ecclesiæ Romanæ, ibid. 1609. 8. Inde cum *Dionysii Exigui* (circa A. 500.) Codice Canonum Ecclesiasticorum Christophorus Justellus, Paris. 1628. 8. Hinc post Antonii Dandini Alteserræ (Flavii Francisci de Hauteserre a Salvaizon) editionem, cum notis & *Fulgentii Ferrandi* breviatione, Augustoriti Pictonum 1830. 4. in qua *indiculus* breviationi antiquus cum notis annectitur: & post editionem Petri Francisci Chifletii J. S. Divione 1649. 4. emendatius recusum est (*b*) hoc Cresconii breviarium in Tomo priore Bibliothecæ Canonicæ Gvil. Voelli & Henrici Justelli p. 458. Paris. 1661. fol. ubi etiam duplices indices harmonici in Ferrandum & Cresconium exstant, & in appendice præterea pag. 34. 112. ejusdem Cresconii *Concordia Canonum*, Canones ipsos & decreta eodem ordine per titulos trecentos descripta exhibens ex Codice MS. Bibl. Claromontanæ S. J. Recusum deinde Breviarium quoque in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. Tomo IX. ex Chifletii editione: & ex Pithœi editione cum

(*a*) Vide B. Gebhardi Theodori Meieri historicam relationem de Collectionibus Canonum §. XVII.

(*b*) Vide Oudinum T. I. p. 1668.

cum Codice Canonum Ecclesiæ Romanæ & Petri Pithœi Miscellaneis Ecclesiasticis pag. 316. Paris. 1687. fol. In Codice MSto Patrum Oratorii Romani Bibl. Vallisceellanæ Mabillonius p. 69. Itineris Italici testatur hanc se reperisse notam : *Iste Cresconius bella & victorias quas Johannes Des. Patricius apud Africam* (circa A. 698.) *de Saracenis gessit*, *hexametris versibus descripsit sub libris* ... Hi libri nusquam hodie exstant. Vide Pagium ad Annum 696. num. 5. & ad Annum 527. num. 14. Gesnerus in appendice Biblioth. *Cresconius Afer Poeta*, *quem alii Crescentium nominant*, *Justiniani Imperatoris bella in Africa gesta carmine descripsit*, *item Concordiam Canonum*. Certe hæc Concordia non est carmine descripta a Cresconio. At Cresconium hunc vix dubitem eundem esse cum *Flavio Cresconio Corippo*, de quo vide si lubet quæ mox dicturus sum.

Cresconius, Episcopus Compostellanus, qui An. 1056. in Concilio Compostellano auctor fuit *VI. Canonum* ad disciplinam Ecclesiasticam in Hispania instaurandam conditorum, qui in Tomis Conciliorum & apud Agvirrium Tom. III. Concil. Hispan. p. 218. leguntur.

Fl. Cresconius, Africanus Poeta, notior *Corippi* nomine, & a Cresconio Afro propterea breviatore Canonum (de quo jam dixi) longe diversus communiter existimatus. Sed eundem esse libenter mihi persuadeo, nam & tempus pulchre convenit, & argumentum operis, & patria, & nomen. Cresconium Episcopum Afrum Concordiæ Canonum scriptorem eundem esse, qui bella Joannis Ducis in Africa gesta carmine hexametro descripsit, in veteri illo Codice ante Mabillonium legerat etiam Baronius ad Annum 527. num. 76. Hic est Joannes de cujus victoria Africana (*a*) Procopius II. 17. & in extremo libri II. Vandal. & IV. 17. Gothic. & de cujus victoria Africana idem opus, quod *Joanneidem* Corippus inscripsit, & quam MS. fuisse in Bibliotheca Budensi notavit post Gesnerum in appendice, Simlerum & alios Christianus Daumius Epistola ad Nicolaum Heinsium Tom. V. sylloges Burmannianæ p. 217. Eandem in Monasterio Italiæ Cassinensi usurpasse se oculis monuit & exinde versus quosdam produxit Jo. Cuspinianus in Cæsaribus, unde eam MS. servari Viennæ suspicatus est Barthius LV. 2. Adversariorum p. 2581. Idem auctor Joanneidos sub falso *Crastonii* Corippi nomine laudatur a Jo: Cuspiniano. Quis jam dubitet idem hoc esse opus Cresconii in Codice Vallisceellanæ memoratum, & Corippi poema de bellis Libycis, quod laudat Leo Marsicanus III. 62. p. 339. & quod memorat Corippus ipse in fragmento panegyrici in Justinum minorem v. 35.

Quid Libycas gentes, *quid Syrtica prælia dicam*
Jam libris completa meis ...

Quæ vero sub Corippi nomine typis exstant descripta versibus hexametris, & ab ætate provecto jam (*b*) sed nondum fortasse Episcopo composita hæc sunt:

1. *Fragmentum Panegyrici in Justinum* minorem, qui imperitavit ab An. 565. ad 578.

2. *Panegyricum breve in laudem Anastasii* Quæstoris & Magistri, in aula Justini II.

Summe Magistrorum, *Procerum decus*, *arbiter Orbis*,
Principis auspicio leges & jura gubernans,
Justitiæ vindex, *inopum Pater* &c.

3. *De laudibus Justini minoris*, (qui ex Curopalata (*c*) Imperator fuit, ab Anno 565. ejusque in Justinianum I. avunculum pietate, libri IV.

Prodiere hæc addito recentioris scriptoris Petri Apollonii Collatii (de quo supra,) carmine de excidio Hierosolymitano : cum notis *Mich.* (*a*) *Ruizii* As-

(*a*) Longe alia igitur hæc victoria & alius Johannes, de quo Cedrenus apud Cangium, Labbeum T. VI. Concil. p. 1381. & Baronium ad A. 696. n. XIII.

(*b*) Paneg. Anastasii v. 48. *fessæ miserere senectæ*. & paneg. Justini v. 37. *fessi dextram pie porrige fesso*.

(*c*) Lib. 1. v. 136. *Ordine pro rerum vocitatus Cura palati*. & lib. 2. v. 286. *Successor soceri factus mox Cura palati est*.

Assagrii, sive de Azagra, Celtiberi, Antvv. 1581. 8. & cum *Thomæ Dempsteri* (*b*) animadversionibus, Paris. 1610. 8. quanquam ejus curas ad emendationem Poetæ parum fecisse judicat *Barthius* (ad Statii Thebaid. XII. 418.) a quo ipso Corippi plura in Adversariis illustrantur, sicut & Joannis Meursii Critico Arnobiano pag. 149. Ruizii editionem secutus *Andras Rivinus*, qui Corippum recudi curavit sine notis Lipsiæ 1653. 8. Denique emendatiora curante *Nicholao Ritershusio*, qui & Ruizii & parentis sui *Conradi Rittershusii* notas subjunxit, Altdorf. 1664. 4. *Cornelii Arckelii* commentarium ineditum in Corippum memorat Adrianus a Cattenburg in Bibliotheca Remonstrantium pag. 6. *Ornatissimum* hunc *ultra sæculum* quo vixit, & *ultimum Poetarum* vocat Barthius ad Claudian. pag. 6. & 495. *satisque suavem in descriptionibus* p. 1258. *adeo vero pressum & jucundum ob æquabilitatem styli, & acuminum quendam opportunum contemtum, ut demtis quibusdam quæ plane barbariem redolent, vix illo quisquam Christianus sit superior*.

Leodorix sive *Leodrisius* (Ludovicus) *Cribellus* Mediolanensis, defunctus Ann. 1463. ad quem exstant Francisci Philelfi Epistolæ & Jacobi Piccolominei Cardinalis, nec non Æneæ Sylvii, postea Pii II. Vertit e Græco Latine *Orphei Argonautica*, quæ etiam lucem vidit versio ad calcem editionis Orphei Aldinæ 1523. 8. Et *Epistolam S. Chrysostomi ad Cyriacum Episcopum*. Scripsit præterea editum nuper a Clarissimo Muratorio Tomo XIX. rerum Italicarum, *de vita & rebus gestis Sfortiæ ejusque filii Francisci Sfortiæ*, Vice-Comitum ac Ducum Mediolanensium, ab An. 1369. ad 1424. tum Librum *de expeditione Pii II. Pontificis adversus Turcas*, A. 1464. qui juniori Leodrisio Cribello a Clarissimo Saxio tribuitur: Explanationes *in Decretalium primum ac secundum Librum*. *Elegias* unam ad Jacobum Cardinalem Piccolomineum & alteram ad Lazarum Scarampam, A. 1461. electum Comensem Episcopum: *Orationes duas*, unam habitam ad Franciscum Sfortiam, Modoetiæ A. 1450. & alteram de ejusdem Francisci triumphali ingressu in Urbem Mediolanensem. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XV. pag. 303. seq. & Josephi Antonii Saxii Epistolam ad Muratorium: Acta Eruditor. A. 1733. p. 353. * Alter ab isto, de quo hic Fabricius, est Laudrisius Cribellus Prætor Brixiani populi, cujus extant epistolæ quædam *de negotiis politicis* suorum temporum vulgatæ a Muratorio de Antiq. Med. Ævi Tom. 4. pag. 497. quæ omnes epistolæ res politicas An. 1251. & proxime sequentes tangunt.

Petrus Crinitus (*c*) Florentinus, Laurentii Laurentiani, Politiani & Ugolini Verini discipulus, florens ingenio obiit anno undequadragesimo ætatis sub initia sæculi XVI. Notus est Miscellaneorum *libellis XXV.* quos Gellium æmulatus amœna varietate composuit, inscripsitque *de honesta disciplina* ad Bernardinum Caraffam Neapolitanum, Pontificem Antiochensem An. 1500. Hi sæpissime typis exscripti sunt, ut Paris. 1510. fol. apud Ascensium, Basileæ 1532. 4. Lugduni 1543. 1555. 4. 1561. 12. Genevæ 1598. 12. quanquam Mureto judice XIII. 8. variarum lectionum: *negari non possit multa in eis vulgaria pro reconditis, falsa pro veris, nova pro veteribus legi*. Subjiciuntur his libellis *Vitæ Poetarum Latinorum* XCVI. a Livio Andronico ad Sidonium Apollinarem *libri V.* & *Carminum libri II.* collecti editique a Lucejo Veronensi. Similiter etiam libros de *Grammaticorum* atque *Oratorum vitis* condere voluit, & libros *Epistolicarum responsionum*, *quæstionumque promiscuarum*, *Vitam S. Fulgentii*, *Parthenica*, *de Diis*, *de Urbibus*, *de numero Sibyllarum*, *de Romanis familiis*, *de sortitione Judicum &* Iii 2 *for-*

(*a*) Perperam *Johannes Ruizius* in Nicolai Antonii Bibliotheca Hispana Tomo primo p. 592. nominatur pro Corippo.

(*b*) In Erythræi pinacotheca I. pag. 25. (ubi de Dempstero) typorum vitio *Crispus* poeta Africanus

(*c*) Hetrusco nomine *Riccius*, teste Jovio: perinde ut alter Petrus Crinitus (de quo mox) Germanice appellabatur Haarer.

sortilegiis, *de sacris theorematis*, *de origine ac significatu verborum*, *de Censorum potestate aliisque Magistratibus Romanæ Civitatis*, *de Hieroglyphicis Ægyptiorum*. Sed nihil ex his exstat editum, nisi quod Epistolæ ejus quædam in secundo Epistolarum Johannis Francisci Pici libro & in duodecimo Politiani, ut jam Gesnerus annotavit. Plura de Crinito præter Jovium, Vossium, Gaddium, Kœnigium, & libro quinto Anecdotorum Florentinorum Varillasium, dabunt Julius Niger historia scriptorum Florentinorum p. 462. Burchard Gotthelf Struvius Bibliotheca antiqua An. 1705. p. 411. seq. Adolphus Clarmundus T. VII. vitarum p. 29. seq. * Quamquam viri hujus docti nonnisi libri duo carminum prodierunt, quos ad se missos a Cotta vulgasse scribit Lucejus Veronensis in epistola ad Bembum præfixa editioni ejusdem Luceji in 4. absque loco & tempore; tamen multo plura ex illis carminibus extare scribit (ut ex relatione aliorum didicerat) tum in aliis Bibliothecis, cum Ferrariæ apud Estenses.

Petrus Crinitus Germanus, Electoris Palatini a secretis, scriptor *historiæ rusticorum tumultuum* in Germaniæ diversis partibus An. 1525. exortorum & a Magistratibus feliciter sedatorum, quam Germanice primum scripsit ac Latine ipse vertit. Prodiit Latine in Freheri Tomo tertio scriptorum rerum Germanicarum, editionis novæ Clarissimi Struvii pag. 235. 278. qui illam in capita XCV. distinxit, & locis quibusdam supplevit ex editione locupletiore scripti hujus Germanica, Francofurti 1627. 4.

Crisolanus Trithemio cap. 397. de S. E. (Baronio, Cangioque *Chrysolanus*) Ughello Tomo III. pag. 126. & Allatio *Petrus Grosolanus*, aliis *Arisolanus*, *Grysolanus*, vel *Proculanus* etiam: ex Savonensi Episcopo Archiepiscopus Mediolanensis ab Anno 1102. sed ob Simoniæ objectum crimen depositus A. 1112. Exulem Paschalis II. Papa misit Cpolin ad Alexium Comnenum, ut Græcos ad Romana sacra amplectenda reduceret, ubi scripsit *de Spiritus Sancti processione* ad Alexium Imperatorem & cum respondissent illi e Græcis Johannes Phurnus, montis Gani primarius, Nicolaus Methonensis & Eustratius Metropolita Nicænus, idem Johanni Phurno opposuit *disputationem de eodem argumento*. Incertum est Græce ipse scripserit an Latine potius, sed Græce exstant e Latinis ut videtur versa MSS. in Bibliotheca Regis Christianissimi. Vide Allatium de consensu utriusque Ecclesiæ II. 10. pag. 626. seq. & Baronium ad Annum 1116. num. 7. seq. ubi Disputationem ad Alexium Imperatorem, sive compendium illius atque argumentum refert ex Latina versione Federici Metii, Episcopi Thermularum. Trithemius hunc Chrysolanum quoque *librum de S. Trinitate*, & *Epistolas* ac *Sermones* & alios diversos Tractatus, sed non visos a se scripsisse annotat. Diem obiit Chrysolanus Romæ A. 1117.

Milo Crispinus, infra, *Milo*.

Benedictus Crispus Archiepiscopus per 47. annos Mediolanensis, defunctus circa Annum Christi 725. cujus memoria a Mediolanensibus, nulla Sanctorum festa intra Quadragesimam recipientibus colitur 6. Septembr. quanquam diem obiisse traditur V. Id. Martii. Vitam ejus vulgavit Benedictus Lentinus, Neapoli 1674. 12. qui eum Patronum & Advocatum litigantium celebrat. Nonnulla commentaria laude digna scripsisse testatur Johannes de Deis in successoribus S. Barnabæ Apostoli, Romæ 1589. 8. numero XLIII. cum quo conferendus Ughellus Tomo III. Italiæ sacræ pag. 69. editionis novæ: sed nullum eorum reperi aut vidi nominari præter *epitaphium* Regis Anglo-Saxonum *Cadoaldi*, sive *Ceadual*, qui ejurata idololatria Christo nomen dedit & a Sergio I. Papa (*a*) baptizatus Romæ rebus humanis valedixit & in basilica S. Petri fuit sepultus. Illud ne quis desideret, ita se habet:

Cul-

(*a*) Sergius I. Papa Romanus ab Anno 688. ad 702.

Culmen, opes, sobolem, pollentia regna, triumphos,
Exuvias, proceres, mœnia, castra, lares.
Quæque Patrum virtus & quæ congesserat ipse
Armipotens Cedual *liquit amore Dei.*
Ut Petrum, Petrique sedem Rex cerneret hospes,
Cujus fonte sacras sumeret albus aquas.
Splendificumque jubar radianti carperet hasta,
Ex quo vivificus fulgor ubique fluit.
Perspiciensque alacer redivivæ præmia vitæ,
Barbaricam rabiem, nomen & inde suum,
Conversus convertit ovans, Petrumque vocari
Sergius *antistes jussit & ipse pater.*
Fonte renascentis quem Christi gratia purgans
Protinus ablutum vexit in arce poli.
Mira fides Regis, clementia maxima Christi,
Cujus consilium nullus adire potest.
Sospes enim veniens supremo ex orbe Britanni
Per varias gentes, per freta, perque vias,
Urbem Romuleam vidit templumque verendum
Adspexit Petri, mystica dona ferens.
Candidus inter oves Christi sociabilis ibit,
Corpore nam tumulum, mente superna tenet.
Commutasse magis sceptrorum insignia credas,
Quem regnum Christi promeruisse vides.

Croylandenses, sive Abbatiæ in Anglia Croylandensis Annales, auctoribus *Ingulpho* An. 1109. defuncto, ejusque continuatoribus usque ad Henrici sexti & Eduardi quarti A. 1483. defuncti tempora: vulgati in collectione scriptorum rerum Anglicarum A. 1684. de qua supra. Vide *Ingulphus*.

Cruindmeli nescio cujus excerpta ex multis Grammaticorum libris cum præfatione ejus metrica Cangius evolvit in Codice 540. Bibliothecæ Sancti Germani de Pratis.

Albertus Crummendyk, supra, *Albertus*.

Henricus Crumpa, Hibernus, scriptor *Determinationum Scholasticarum* circa Annum 1382. in quibus suffragari visus Berengario est, siquidem docuit corpus Christi in altaris sacramento esse speculum ad corpus ejus in cœlo. Vide Jac. Waræum de scriptoribus Hibernicis p. 73.

Petrus Cunerius sive *de Cugneriis*, Regis Galliæ Philippi VI. Valesii Consiliarius. Hujus cum *Petro Bertrando* Cardinale & Episcopo Æduensi, Pontificis caussam propugnante, Actio *de Jurisdictione Ecclesiastica* A. 1329. Lutetiæ præsente Rege habita, exstat in Goldasti Monarchia Imperii Tomo III. (*a*) p. 1361. ex editione Paris. 1495. 4. Occurrit etiam apud Rocabertum, & in Bibliothecis Patrum, ut Tomo XXVI. editionis Lugdunensis pag. 109. 127. Vide & Raynaldum ad Annum 1329. num. 75. seq. Bzovium ad Annum 1327. num. 8.

Cuigo, infra, *Guigo*.

Engelbertus Cultificis, sive *Cultrificis*, (*Messmaaker* Belgice) Ordinis Prædicatorum Prior Zvvollensis, defunctus A. 1491. *Densensorium & Epistola declaratoria Jurium & Privilegiorum Fratrum mendicantium* contra quosdam articulos erroneos quorundam magistrorum & curatorum Ecclesiarum parochialium condemnatos. MS. Lipsiæ in Paulina, & sæpius editum, Neomagi 1479. 4. & eodem anno, sine loco, 8. Coloniæ 1497. Parisiis 1507. & Delphis 1508. 8. Epistola *de Simonia vitanda in receptione Novitiorum & Novitiarum*. ibidem. Carmen *de moribus mensæ* & aliud *de pane*, in

(*b*) Ita in meo reperio: in aliis Tom. II. Vide D. Thomam Ittigium de Bibliothecis Patrum pag. 791.

in modum Dialogi, interlocutoribus pistore & uxore, una cum elegia Petri de Rivo, Theologi Lovaniensis, quod omnia in meliorem partem sint interpretanda. Lugduni Batavor. 4. Vide Jacobum Quetif To. I. de scriptoribus Dominicanis pag. 873. ubi & alia ejus commemorat, *in Johannem*, *in Regulam Augustini*, *Idioma Juris*, *De tribus votis*, *De audientia Confessionum*, *ad Canonicos Clivenses*.

Cumbertus, supra, *Cimbertus*.

Cummeneus, sive *Cummeanus*, *Albus*, Hibernus, ante Adamnanum (*a*) (de quo supra.) scriptor *Vitæ S. Columbæ*, Abbatis Huensis, sive in Insula Hu vicina Hiberniæ, defuncti An. Christi 598. Edidit Mabillonius Tomo I. Sanctorum Benedictin. p. 361.

Cummianus, sive *Cumminus*, *Longus*, nescio an diversus a priore, itidem Hibernus Abbas sive Episcopus, quem ajunt diem obiisse circa Annum 661. Ejus *Epistola de Controversia* (*b*) *Paschali* ad Segienum, (*c*) Abbatem Huensem, edita ab Usserio in Epistolis Hibernicis pag. 25. 35. Dublin. 1632. 4. Parisiis 1665. 4. Ejusdem *Pœnitentiale*, sive liber *de Pœnitentiarum mensura* exstat cum S. Columbani pœnitentiali aliisque opusculis, (*d*) Lovan. 1667. pag. 197. & in Bibliotheca Patrum Tom. XII. edit. Lugd. p. 41. 48. Hunc librum Cummeano Albo tribuere non dubitat Mabillonius, ubi fragmentum ejus ex Codice *pœnitentialis* Rabani Mauri Biblioth. S. Galli affert in Analectis pag. 17. 18. editionis in folio.

* In Ughellio de Episcopis Bobiens. legitur epitaphium S. Cummiano Episcopo positum, & a Joanne Magistro scriptum, quod hodie pariter servat tabula marmorea in Bobiensi templo adhuc visenda. In ea vero non Hibernus Abbas, sed e Scotia missus legitur, additurque ad annos nonaginta ætatis pervenisse, in monasterio annos 21. egisse, ac demum ejus sepulchrum marmoribus decorasse Luitprandus Rex. Denique depositionis ejus dies signatur XIV. Kal. Septembris. Epitaphium istud longe accuratius, quam Ughellius legit Muratorius, vulgavitque Antiq. Med. Ævi tom. 3. pag. 680.

Curius Fortunatianus, Rhetor, de cujus *libris III. Scholæ Rhetoricæ* dixi in Bibliotheca Latina IV. 8. num. 4. Idem, ut videtur, qui *vitam Maximi* Pupieni Imperatoris scripsit laudatam a Julio Capitolino in Maximo & Balbino c. 4. & 18. Vide Vossium de Hist. Lat. p. 181.

Nicolaus Cusanus a patria *Cusa*, vico Mosellæ vicino, Trevirensis Diœcesis, in quo A. 1401. obscuris natus initiis, insigni ingenii acie & doctrinæ dotibus, animique virtute magnis Viris accenseri meruit, Theologiæ & Decretorum Doctor, Episcopus in Tirolensi Comitatu Brixinensis, & ab Anno 1448. Cardinalis, defunctus Tuderti in Umbria A. 1464. (non 1451. ut est in Ephemeridibus Parisiens. a. 1684. p. 38. nec demum 1500. ut viro docto (*e*) nuper visum) XI. Augusti. De eo consulendi Trithemius cap. 805. Hundii metropolis Salisburg. p. 304. Henricus Warthonus ad Caveum, & de Cusani dissidiis cum Sigismundo, Austriæ Archi-Duce, Gundlingiana XIII. pag. 265. seqq. Possevinus memorat eum prope Cusam vicum, ubi natus fuit, domum hospitalem exstruxisse, amplisque reditibus & divite librorum Græcorum, Latinorum, & aliorum supellectile ornasse. Scripta ejus prodiere Parisiis 1513. Norimbergæ 1514. & Basileæ 1565. fol. quam postremam editionem locupletiorem & in tres distributam partes ordine referre placet:

I. *De docta ignorantia* præcisionis veri-

(*a*) Vide Jacobum Basnagium ad Canisii Tom. I. pag. 675.

(*b*) De illa Beda III. 25. hist. Eccles. Bucherius ad Victorini Canonem Paschalem pag. 188. seq.

(*c*) Male excusum *Legienum* apud Bucherium in testimoniis de Victorio p. XXX.

(*d*) De illis supra.

(*e*) Acta Eruditorum An. 1730. pag. 230.

ritatis inattingibilis, ad Julianum Cardinalem, libri III. inter parum solidas quasdam, quibus sacris vult mysteriis lumen affundere, referti profundis & ingeniosis meditationibus. pag. 1.

Apologia doctæ ignorantiæ contra Magistri in Theologia *Joannis Venchi* scriptum, cui titulus *ignota litteratura*. p. 63.

De conjecturis sive omnem humanam veri positivam assertionem esse conjecturam, libri II. pag. 75. ad eundem Julianum Cardinalem, quem Præceptorem suum metuendum appellat.

De filiatione Dei ad Conradum Wartobergensem, Canonicum Monasterii Memphelti. pag. 119.

Dialogus cum eodem Conrado *de Genesi* Mosaica, scriptus A. 1447. p. 127.

Dialogorum libri IV. An. 1456. conditi, quorum duobus prioribus *de Sapientia* Auctor cum Oratore Romano & *Idiota*, tertio *de mentis natura* cum Philosopho, Oratore & Idiota colloquitur: quarto cum Idiota & Oratore *de staticis experimentis*, pag. 147. qui postremus quartus prodiit etiam Argentorati 1550. 4. ad calcem Vitruvii.

De visione Dei, sive *de Icona* & facilitate mysticæ Theologiæ p. 181. ad Abbatem & fratres Tegernenses.

De ludo globi vitæ humanæ per semitas spirales centrum ferire gestientis, libri duo pag. 208. dialogorum more prior cum Johanne Duce Bavariæ, alter cum Alberto Bavariæ Duce, adolescente.

Compendium sive directio speculandæ veritatis, ad eundem Albertum. p. 239.

De Possest pag. 249. Dialogus trilocutorius cum Bernardo & Johanne, de possibilitate sive materia Universi. Confer librum secundum de docta ignorantia capite 8. pag. 32. seq. librum de venatione sapientiæ cap. 13. pag. 307. & de apice theoriæ pag. 335. Excitationum lib. I. pag. 350. seqq.

De beryllo sive speculo intellectuali per quod res cognoscimus. p. 267.

De dato Patris luminum Jacob. I. 17. pag. 284. ad Gerhardum Episcopum Solonensem. (a)

De quærendo Deum p. 291. liber scriptus Moguntiæ A. 1445.

De venatione Sapientiæ p. 298. liber lectu dignus inprimis.

De apice theoriæ dialogus cum Petro Canonico & Decano B. Mariæ Aquensis, Leodiensis diœcesis. p. 332.

De Deo abscondito dialogus Gentilis & Christiani. p. 337.

II. *De annunciatione B. Virginis Mariæ* devotus Dialogus. p. 343.

Excitationum ex sermonibus sacris Nicolai de Cusa libri X. pag. 349. In libro sexto pag. 550. dialogus quo singula Orationis Dominicæ verba explicantur. In his decem libris non invenio vestigium sermonis *in Psalm. XXX.* 11. in quo Nicolaus Cusanus teste Sixto Senensi lib. V. annotat. 165. docuit Christum Dominum sustinuisse in anima sua dolorem inferni.

De Catholica Concordantia libri III. p. 683. scripti a Cusano, cum esset Decanus S. Florini Confluentiensis, tempore Concilii Basileensis ante Annum 1438. superstite adhuc Sigismundo Imperatore. Multa in his libris præclara de juribus & auctoritate Conciliorum Cusanus disserit, testatus documenta quæ affert originalia se multa longo usu perdita per veterum Cœnobiorum armaria, non sine magna diligentia collegisse. Hi tres libri sæpius recusi in Simonis Schardii syntagmate de Imperiali Jurisdictione & potestate Ecclesiastica. Basileæ 1559. Argentorati 1609. & 1618. fol. Tractatus vero quo *donatio Constantini Magni* rejicitur, obvius in Orthuini Gratii fasciculo rerum expetendarum & fugiendarum pag. 79. & cum veteri editione Donationis & Vallæ in eandem declamatione excusus, excerptus est ex libri II. capite 1. pag. 780. seq.

Epistolæ VII. pag. 825. quarum prima Anno 1442. in diæta Francofordiensi scri-

(a) Forlasse Salonensem.

ſcripta de poteſtate Romanæ Eccleſiæ ad Rodericum de Trevino, Archidiaconum, Regis Caſtellæ Oratorem. Cæteræ ſex *ad Bohemos*, de uſu Communionis, & amplectenda unione Eccleſiæ. p. 825.

Dialogus Petri cum Græco, Arabe, Indo, Chaldæo, Judæo, Scytha, Gallo, Perſa, Syro, Hiſpano, Turco, Alemanno, Tartaro, Armeno, Bohemo, & Anglico, *de Pace* ſeu *Concordantia Fidei*, pag. 862.

Cribratio Alcorani ad Pium ſecundum ſcripta A. 1460. libris III. pag. 869. Hæc legitur etiam in Theodori Bibliandri ſylloge ſcriptorum adverſus Muhamedanos Baſil. 1543. fol.

Conjectura de noviſſimis diebus p. 932. in qua inter alia: *Et videbitur ipſa Eccleſia extingui, quia ſancti Apoſtoli ſatores verbi Dei eam deſerent & fugient. Nec ſtabit Petri aut cujuſque Apoſtoli ſucceſſor, omnes ſcandalum patientur. Et quando ſic oculis inſipientium Chriſti corpus tradetur ignominioſe, quaſi per crucis mortem de mundo ſublatum, reſument ſancti vires &c.* De hac conjectura Cuſani quæ ſeparatim cum Gallica verſione prodiit Amſtelod. 1700. 12. præter editorem videri poſſunt Janus Nicius Erythræus lib. 4. Epiſt. ad diverſos 10. Petrus Bælius Epiſtolis ad amicum in Provincia Tom. II. cap. 117. Morlierius Eſſais de Litterature Tom. II. pag. 98. *Monatlicher Aufzug* A. 1700. p. 364. ſeq. & Memoriæ litterariæ Trevoltinæ An. 1715. p. 420. 2153.

III. *De Geometricis transſmutationibus* ad Paulum Magiſtri Dominici, Phyſicum Florentinum p. 939. cum annotationibus Omniſancti.

De Arithmeticis complementis, ad eundem Paulum. p. 991.

De Mathematicis complementis, ad Nicolaum V. An. 1450. p. 1004. cum Omniſancti annotationibus.

Quadratura Circuli auctore Nicolao de Cuſa, Cardinali, Legato Pontificis & Epiſcopo Brixinenſi. p. 1091. Confer Joannis Walliſii Opera Tom. III. pag. 677. ſeq.

De finibus & chordis, p. 1095.

Dialogus De Circuli quadratura, cum Paulo Phyſico Florentino. ibid.

De una recta curvique menſura. p. 1101. Hoc ſcriptum cum tribus ſuperioribus lucem vidit Norimbergæ 1533. fol. adjunctum Joanni Regiomontano de triangulis omnimodis.

Complementum Theologicum, figuratum in complementis Mathematicis. p. 1107.

De Mathematica perfectione p. 1110. ad Antonium Cardinalem S. Chryſogoni, additis Omniſancti Annotationibus.

Reparatio Calendarii, p. 1155. Hæc cum ſuperiore opuſculo & libris duobus de ludo globi prodiere etiam ſeparatim in folio.

Correctio tabularum Alphonſi, p. 1168. 1187. Vide ſupra.

Hactenus Nic. Cuſani opera junctim excuſa.

Video præterea exſtare *Statuta* Cuſani Legati de latere per Alemanniam Nicolai V. Papæ *in Concilio Colonienſi* recepta An. 1452. in Conciliis Labbei, Harduini, Coleti, nec non in clariſſimi Lunigii continuatione Spicilegii Eccleſiaſtici Parte I. p. 590.

Seb. Munſteri Germaniæ & aliarum regionum, quæ ad Imperium uſque Conſtantinopolitanum protenduntur, deſcriptio ex Hiſtoricis & Coſmographis pro *tabula* Nicolai Cuſani intelligenda, in Sim. Schardii ſcriptoribus rerum Germanicarum Tom. I. p. 467.

Video etiam memorari a Warthono ſcriptum Cuſani *de fortuna* & aliud *de æqualitate*, quæ in operibus ejus non reperio.

In Bibl. Leodenſi inter Codices Iſ. Voſſii habetur Varietas Lectionum editi *itinerarii Antonini* Aug. ab MSto exemplari Nic. Cuſani. Vide Catalogum illius Bibl. p. 387.

Cuſentinus Archiepiſcopus, hoc eſt *Conſentinus* in regno Neapol. apud Ptolemæum Lucenſem recte & ſæpius a Martino Polono diſtinguitur: & Cuſentinum Archiepiſcopum, *Chronici* ſcriptorem, quando cum Ptolemæi Chro-

Chronico memorat Jo. Gerson de statu Vet. & Novi Testamenti Tom. II. Opp. pag. 154. non necesse est Martinum Polonum ab eo intelligi. Vide Jacobum Quetif de scriptoribus Ord. Præd. Tom. I. p. 362.

Ignoti auctoris Opusculum, quo *Consulum Romanorum* nomina quadrienniis digesta traduntur, toties laudatum a *Joanne Cuspiniano* in commentariis ad Cassiodori Consules pag. 314. ac passim alibi, & de quo Josephus Scaliger V. de emendat. temporum p. 404. idem est quod *Henricus Norisius* ex Codice MS. *Bibl. Cæsareæ* vulgavit ad calcem operis præclari de annis & epochis Syromacedonum, post editionem Florentinam A. *1689*. recusum Lipſ. *1696*. 4. & tomo secundo Operum Norisii, junctim editorum Veronæ *1729*. fol. Idem opusculum a Grævio etiam, Norisianam editionem secuto insertum est, fastisque Capitolinis (quos illustravere Sigonius, Onufrius, Pighius) Idatianis & Tironis Prosperi Labbeanis subjunctum, tomo undecimo thesauri Antiquitatum Romanorum p. 335. 360. Aliud *laterculum Consulare* (*a*) *Colbertinum* ab A. C. 381. ad 551. quod ex Codice Francisci Pithœi ad calcem Chronici Eusebiani edidit Arnoldus Pontacus p. 801. 804. una cum aliis fastis Consularibus ex Codice Fuxensi p. 791. 801. Burdigalæ *1604*. fol. Alios Consulum Catalogos, unum in An. C. 493. alterum in An. 534. desinentem dedit Jo. Georgius Eccardus Tomo I. corporis historicorum medii ævi p. 33. & 41.

Joannes Cuspinianus, Germanico nomine *Spieſſhammer*, Svvinfurtensis, post Conradum Celtem A. 1508. 4. Febr. extinctum præfectus (*b*) a Maximiliano I. Imp. Cæsareæ Bibliothecæ, & majoribus deinde rebus admotus. Hujus effigies in iconibus Joannis Sambuci p. 50. addito hexasticho quod ita se habet:

Carmine Virgilius, Medicina Phœbus & arte,
Historia immensa Livius alter eras.
Tu nisi fastorum rationes, abdita primus
Tractasses, quid nunc marmora sacra forent?
Præsidis (c) officio rexisti Jure Viennam,
Te Phœbum & Vatem, Jus quoque nemo negat.

Epitaphium ejus apud Lambecium Tom. II. pag. 1011.

Joannes Cuspinianus, Doctor, quondam Civitatis Viennensis Præfectus.

Excolui primum Musas & Apollinis artes,
Nempe fui Medicus, tumque Poeta simul.
Postea me rebus natum majoribus, auxit
Cæsar & ornavit Præsidis officio.
Illa igitur nostro sint verba inscripta sepulchro
Unica: vixi olim, Cuspinianus eram.
Historiæ immensæ monumenta æterna reliqui:
Vivus in his semper Cuspinianus erit.

Vixit ann. LVI. obiit A. MDXXIX. Menſ. April. die XIX.

Præter Jovium, Melchiorem Adamum, Vossium aliosque diligentius de Cuspiniano dixere Nicolaus Gerbelius ad ejus Cæsares præfatus, & Martinus Hanckius libro secundo de Rom. rerum scriptoribus cap. *16*. pag. *126*. seqq. Mihi scripta ejus breviter referre placet.

Liber *de Cæsaribus & Imperatoribus Romanorum*, a C. Julio ad Maximilianum I. Augustum, in quo post Constantinum VIII. Palæologum p. 528. 579. *de Turcarum origine* differens, illorum Reges sive Amyras Cæsaresque describit a Mahomethe Saracenorum Phylarcho & Pseudopropheta usque ad

Kkk Ze-

(*a*) Vide illustriss. Scipionis Maffeji Antiquitates Galliæ selectas pag. 97.

(*b*) Lambec. T. I. p. 32. seq.

(*c*) *Stadt-Anvvalt*.

Zelymum Othomannum: nec non tractat *de Turcarum re militari* pag. 579. 585. Religione p. 585. 692. & *de cæteris eorum moribus domesticis* p. 592. 595. ac denique *Maximiliani I.* An. 1519. defuncti subjungit res atque elogium (post adjunctum Felicis Petancii, Cancellarii Segniæ, scriptum, quibus itineribus Turcæ aggrediendi sint, pag. 595. 601.) pag. 601. 615. Prodiit Argentorati 1540. in fol. Basileæ apud Joannem Oporinum 1561. fol. & Francof. 1601. fol.

Diarium de congressu Cæsaris Maximiliani Augusti & trium Regum, Hungariæ, Bohemiæ & Poloniæ, Uladislai, Ludovici & Sigismundi in urbe Viennensi, An. 1515. XVII. Jul. ibid pag. 616. 635. Subjunctæ & *Wolfgangi Hungeri*, Bajoarii Aquiburgensis in Cuspiniani Cæsares & Diarium annotationes.

Austria, sive commentarius de rebus Austriæ Marchionum, Ducum, Archi-Ducum a Leopoldo An. 933. ad Ferdinandum I. Caroli V. fratrem: Descriptio Austriæ, Urbis Viennensis, Danubiique & LX. in eam labentium fluminum: De Austriæ Ordinibus, Prælatis, (Episcopis, Præpositis, Abbatibus, Prioribus,) Baronibus, Nobilibus, Militibus, ac Civibus. De Sanctis Austriæ Patronis, Basil. 1553. fol. ad calcem commentarii in Cassiodori Consules p. 591. 667. & Francof. 1601. fol.

Oratio de bello Turcis inferendo, ad Imperii Romani Proceres. ibid. pag. 711. 723. In hac describitur infelix prælium, quo A. 1526. interiit Rex Hungarorum Ludovicus: Turcarum progressus ab Alba Græca Budam usque, & Hungariæ felix solum, vinis, agris, piscibus, jumentis, feris, metallis & aliis rebus abundantis.

Commonefactio ad Leonem X. Papam, ad Carolum V. Imperatorem, ac cæteros Christianos Principes de Constantinopoli A. 1453. capta a Turcis & de aliis cladibus per eos Christiano nomini illatis, ad bellum adversus Turcas suscipiendum, in Nicolai Rusneri Orationibus & Consultationibus de bello Turcico, per quatuor digestis Volumina, Tomo II. pag. 172. 182. Lipf. 1596. 4.

Commentarius in *Sexti Rufi* libellum de Regia, Consulari, Imperialique dignitate, ac de accessione Romani Imperii. Basileæ 1553. (*a*) fol. cum præfatione Nic. Gerbelii ad Jo. Jacobum Fuggerum, & Francof. 1601. fol.

Commentarius in Chronicon, sive Consules *Magni Aurelii Cassiodori*, præmissa ejusdem vita per Cuspinianum collecta. ibid. pag. 70. 578. Huic commentario eique subjunctæ Austriæ etiam ex Cuspiniani consilio pag. 667. 710. subjectum Chronicon *Alberti* Argentinensis, de quo supra.

Cuthbertus Magesetus, *Herefordensis* primum Episcopus, deinde Archiepiscopus *Cantuariensis*, de quo plura Wilhelmus Malmesburiensis, qui & versus ejus quosdam affert libro IV. de gestis Pontificum Anglorum pag. 285. plures etiam quam Lelandus cap. 101. *Synodalia Decreta* sui temporis & *Carmina* non contemnenda scripsisse testatus. Obiit hic Cuthbertus A. C. 758.

De *Cuthberto*, Episcopo, *Hagustaldensi* & ab Anno 676. ad 687. *Farnensi*, sive *Lindisfarnensi*, cujus vitam a Beda compositam habemus, dictum supra pag. 185. Huic *Ordinationes Ecclesiæ suæ* tribuit Pitseus pag. 112. ex Baleo Centur. 1. cap. 81. & librum *de vita Monastica*, quæ *præcepta vitæ regularis* Baleus appellat.

Cuthbertus Monachus *Gervicius*, sive *Girovicensis*, de *Bedæ*, cujus discipulus fuit, *vita* & *obitu* libellum scripsit ad Cuthvinum Monachum, *quem libellum*, inquit Lelandus cap. 90. *cum nuper reperissem in palatina illustrissimi Henrici VIII. Anglorum Regis, Bibliotheca, avide semel legi, & majori voluptate relegi:* mul-

(*a*) In Bibliotheca D. Johannis Fabricii Helmst. Tom. III. p. 76. typorum vitio excusus numerus 1533.

multum diuque mecum considerans quantus & quam non ullo esset virtutis titulo Beda cum nostræ ætatis monachis conferendus. Edidit Mabillonius Tomo III. Sanctorum Ordinis Benedicti pag. 534. Etiam opera Bedæ collegisse hunc Cuthbertum atque in ordinem digessisse ait Baleus Centur. II. c. 7. Obiit Beda A. C. 735.

De Juniore *Cuthberto* Tunstallo ex Londinensi Episcopo A. 1530. Dunelmensi, vide Henrici Warthoni Angliam sacram Tom. I. p. 783.

S. Thascius Cæcilius Cyprianus, Episcopus Carthaginiensis, doctrina & virtute venerabilis, qui in persecutione Deciana alacriter pro *Christo* subiit Martyrium An. 258. 14. Septembris. De ejus scriptis vitæque scriptoribus, editionibus atque interpretibus non repetam ab aliis dicta & partem notata a me ad Hieronymi Catalogum LXVII. atque diligentius in delectu argumentorum ac syllabo Scriptorum de veritate Religionis Christianæ pag. 217. seqq. Tantum addam novissime lucem vidisse splendidam & accuratam Operum S. Martyris editionem, quam collatis editionibus & Codicibus MSS. plus quam triginta adornaverat, notisque instructam ad prœla paraverat præclarus Vir *Stephanus Baluzius*, & post eum A. 1718. 28. Jul. exstinctum, in lucem extulit Prudentius Maranus, Monachus Benedictinus, præmissis de vita & doctrina S. Cypriani prolegomenis, Parisiis 1727. fol. Eadem editio repetita Venetiis 1728. fol. Quam vero pag. 345. ex duobus sub Cypriani nomine *ad Turasium* Presbyterum vulgavit Baluzius, eadem legitur inter Hieronymi Opera Tomo V. Marcianæi pag. 405. & emendatior quidem variis locis, quanquam in aliis recta magis & integrior est Baluziana editio. Cæteras duas Epistolas primum editas a Baluzio, quia breves sunt & in omnibus aliis Cypriani editionibus desiderantur, hoc loco offerre Lectori meo volui.

Cornelii (*a*) Papæ ad Cyprianum.

D*Ilectionis tuæ non delectabilia & contra fidei regulam scripta suscepi, in quibus nauseas recognovi & venena sermonum adversus Catholicam per totum Orbem diffusam Ecclesiam horribilibus a te superseri zizaniis non laudavi. Quæ peto velociter tollas, ac prædamnes. Quod prius quidem te facere oportebat, quam in mundo letale virus aspersum simplicium & innocentium interficeret mentes. Non ergo dignum est rebaptizare. Ergo eradica & extrica, ut diximus, florulentis sermonibus atque dignis per posteriorem Epistolam priora scripta, quæ contra Catholicam Fidem servare* (*b*) *censuerunt genimina viperarum. Non enim decet tantæ Urbis Antistitem excellentissimumque Doctorem, ut, dum putas hæresis baptisma prædamnandum, verum baptisma sermonibus maculare audias,* (*c*) *quæ doles contra Apostolum scilicet repugnare dicentem:* (*d*) Unus *DEUS*, una Fides, unum Baptisma.

Cyprianus Plebi Carthagine consistenti, æternam in Domino Salutem.

G*Ratias quidem agimus Deo Patri & Domino Jesu Christo, qui vos adunatos atque in conventicula restituit. Propter quam rem memoravimus & scriptum beatissimorum Martyrum atque Confessorum voluimus ad Consilium nostrum servare. Jubet desuper Majestas atque Spiritus Sanctus, cujus in nobis Gratia testis est salutaris. Nam cum tractaret* de traditoribus, *jubet tam in Evangelio quam in Apostolo, tam in Psalmis quam in Prophetis & cæteris Scripturis,* (*e*) Scruta-

(*a*) Supposititia videtur hæc Epistola Marano in prolegomenis p. XCII. Sane *Stephano*, Episcopo Romano, magis videtur convenire. De tota autem illa controversia consulas dissertationem dogmaticam de baptismo hæreticorum editam Parisiis 1724. 12. & vulgatam Gallice 1727. 12.

(*b*) fortasse *ferere*.

(*c*) *audeas*.

(*d*) Ephes. IV. 5.

(*e*) Joh. V. 39.

tamini. *Quo scrutato a nobis invenitis ab iis, qui Scripturas Sanctas tradiderunt, non mereri eos congredi Consilium nostrum, id est Consilium habitare. Nemo enim est, qui hoc Consilium congrediatur, non Cœlestem spectet. Ac propterea memoravimus, ut ii, qui taliter Scripturas tractaverunt, ad statum plebis, & judicium ab ipsis porrectum, nec aliqua actio ab ipsis promi, sed nec etiam ad statum sacrificii, neque plebis esse proximi; quia utique jam dudum derelicta plebe, nudata altaria, promta* (*a*) *sacrificia. Merito hæc memorantes cum mœstitia ac dolore animi profici teste ad Dominum quod debuimus statuere quam omnes disceptationes & dissensiones & hereses & scandala hauserant, ne ulterius provocent se homines, seu minus fidei, seu Scripturis leves sint & lectores, id statuimus, atque statuto nostro recedi nolumus, ut si qui tradidit præpositus huic plebi, mereantur antistitem administrantem altari ac corpore integro. Iis vero jussimus, a quibus & sacrificium offerri jubemus. Merito præceptis iis obtemperari debet, nec aliud fiet quam statuta Evangelica vox sincera cata Johannem* (*b*) *loquitur:* Nolo, *inquit*, de manibus vestris sacrificia, quia non venistis ad me cum hostia munda. *Qui utique hostiam mundam non offert, hostia de manibus ejus non adscendit. Nam iterum legimus:* (*c*) In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. *Qui per Verbum finctionem finxerint dare res inhabitabiles apud illos seu veras Scripturas sacras seu finctas, qui dat vocem & qui dat desideria proxima, qui utique finget tradere, supplebit traditionem. Merito negantes volumus interim veniam habere confitentes patres. Nam qui dicit se Scripturas non habere, utique paratus fuit & torqueri, quorum exempla habemus. Tertio negaverunt, & Sacramentum non tradiderunt. Hi autem qui nec interrogati obtulerunt, interim usque ad statum Consilii, laici communicabunt. Veruntamen in statum Consilii quod Scriptura sacra promoverit secundum sententiam fixam sanctis & amicis Dei suppleri volumus, cum jam testes & proximi aliquid jam dudum statuerant nostri antecessores. Ob quam rem necesse est nos testibus consentire complecti & supplere. Opto vos in Domino semper valere.*

Carmen de Resurrectione, quod sub Cypriani nomine in Codice Corbejensi Edmundus Martene repetit, legitur quidem in Tertulliani quibusdam editionibus, sed malo more interpolatum, ex MSto autem sincerum in laudati Martene nova collectione monumentorum veterum, in limine Tomi IX. Paris. 1733. fol.

Cypriano Carthaginiensi liceat alios subjungere Cyprianos decem vel undecim, quorum primus *Cyprianus Antiochenus* sub Diocletiano passus Nicomediæ. Cujus *Confessio* ex veteri versione Latina cum eruditis notis exstat ad calcem editionis S. Cypriani curatæ a Johanne Fello, Oxoniensi Episcopo: Græce vero ex Codice Colbertino Comitis de Seignelay cum nova Prudentii Marani, Benedictini, versione, in editione Baluziana p. CCLXXVI-CCCX. Vide etiam de eo Nazianzenum Orat. XVIII. Eudociam apud Photium Cod. 184. Simeonem Metaphrasten & Lipomannum Tom. VI. 2. Octobr. Surium 26. Septembr. Goarum ad Euchologium pag. 719. Marbodeum Rhedonensem p. 1513. Operum. Edmundum Martene Tomo III. Anecdotor. p. 1622. seqq.

Cyprianus Benetus, seu *Benedictus*, Aragonius, Ordinis Prædicatorum, qui adhuc vixit An. 1529. De ejus scriptis accurate Jacobus Echardus Tomo II. de scriptoribus Dominicanis pag. 49. sq. & pag. 824. b. Non dubito falli Simlerum aliosque, qui *Venetum* appellant pro *Beneto*. Nam Benedictum Valen-

(*a*) Legendum fortasse ***peremta***, vel ***promota*** h. e. remota, ut apud Ciceronem III. 16. de finibus: Tamen *promovendi* vocabulo in eadem hac Epistola alio sensu deinde Cyprianus utitur.

(*b*) κατὰ Ἰωάννην. Sed apud Johannem verba illa non leguntur. Sensus exstat Esaiæ I. 13.

(*c*) Joh. I. 1.

lentinæ gentis dialecto solere efferri Benet, notavit Nicolaus Antonius Tom. II. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 262.

Cyprianus Brixiensis, de quo Acta Sanctorum Tomo II. April. 21. p. 849.

Cyprianus Burdegalensis Archiepiscopus, qui Concilio Agathensi interfuit An. 506. præfuitque Aurelianensi A. 511. ut notatum Sammarthanis Tom. I. Galliæ Christianæ p. 199.

Cyprianus Cæsarii Arelatensis discipulus & vitæ ejus scriptor. Infra, *Cyprianus Tolonensis*.

Cyprianus Presbyter, Monachus *Cassinensis* circa Annum 760. auctor *hymni de miraculis S. Benedicti*, cujus initium: *Aureo solis radio perennis*. Vide Petrum Diaconum cap. 7. de viris illustribus Cassinensibus.

Cyprianus Cordubensis in Hispania Archipresbyter circa Annum Christi 900. de cujus epigrammatibus IX. genuinis, lectisque ab Ambrosio Morales & Mich. Ruizio: & de aliis XXI. suppositiis videndus Nicolaus Antonius lib. VI. Bibliothecæ veteris Hispanæ cap. 7. Cypriano huic multum tribuunt Laurentius Ramiresius de Prado ad Luitprandum p. 432. Jo Tamajus in martyrologio Hisp. aliique.

Cyprianus Abbas, cognomento *Cuculus*, de quo Moschus in prato spiritali cap. 132.

Cyprianus Martyr Corinthius circa Annum Christi 258. cujus & Codrati (Quadrati) Dionysii aliorumque Acta Latine ex versione Petri Francisci Zini apud Lipomannum, & 10. Martii apud Surium & in Actis Sanctorum Martii Tomo secundo pag. 5.

Cyprianus Petragorici Abbas, de quo Gregorius Turonensis de gloria Confessorum cap. 100.

Cyprianus Tolonensis (Toulon) in Gallia Episcopus; qui Concilio Arelatensi Anno 541. interfuit, *vitam* Magistri sui *Cæsarii Arelatensis* scripsit cum *Messiano* Presbytero & *Stephano* Diacono ante Annum Christi 549. *libris duobus*. Extat apud Surium 27. August. & integrior apud Vincentium Barralim in sanctis & illustribus Lerinensibus: & apud Mabillonium I. Sanctorum Ordinis Benedictini pag. 658. De Cæsario hoc supra pag. 317. Cæsarius hic obiit A. 542. non 554. ut excusum apud Vossium pag. 243. * De vita S. Cæsarii Arelatensis a Cypriano hoc scripta diligentius differendum esse judico; operis enim hujus librum tantummodo priorem scripsit Cyprianus iste, nec ipse per se solus, sed opere cum Firmino, & Viventio Episcopo conjuncto. Ejus librum secundum adjecerunt Messianus Presbyter, & Stephanus Diaconus, ut ex cap. I. ejusdem libri secundi discimus. Vitam hanc Cæsarii post Mabillonem novis curis recensitam ad MSS. codd. dederunt Bollandiani socii ad diem XXVII. Augusti adjectis adnotationibus suis, nec Mabillonianis omissis.

Cyriacus Antiquarius Anconitanus circa medium sæc. XV. inter primos fuit, qui *veteres Inscriptiones* undique collegit, laudatus Angelo Decembrio, Francisco Philelfo, (*a*) Leonhardo Aretino, (*b*) Leandro Alberto, aliisque. Ab Antonio Augustino (*c*) arguitur falsas etiam confinxisse & Ambrosio Moralesio in Annalibus Hispanicis fidem ei habenti sublesta merce imposuisse, perinde ut in Mazochii & Apiani, Amantiique collectionibus fidem desiderare se significat. Nonnullas Cyriaco debere se profitentur in collectione sua A. 1534. edita Ingolstadii in fol. Petrus Apianus & Bartholomæus Amantius: ut primam statim, ubi eum laudant his verbis: *Monumentum hoc Gaditanum eximius vir Cyriacus Anconitanus reperit, qui non absque magnis molestiis longissimorum itinerum faciendorum, quascun-*

(*a*) Franciscus Burmannus præfatione ad Inscriptiones Gruterianas, Grævii cura recognitas Amst. 1707. fol.

(*b*) Baluzii Misc. Tom. VI. p. 539.

(*c*) Augustinus Dialog. IX. & XI. de numismatt. Vossius de Hist. Lat. p. 809.

quæ inscriptiones vetustas, quoad licuit, descripsit: neque tamen suis impensis hoc peregit, sed Nicolaus V. Pontifex Maximus cum incredibili antiquitatis explorandæ ardore flagrans, tum & bonorum librorum comparandorum desiderio sumtus ad hunc laborem conficiendum quam magnificentissime suppeditavit. Inscriptiones Græcas & Latinas collectas ab hoc in Illyrico & Græcia, una cum nonnullis ejus Epistolis excudi curavit Franciſc. Barberinus (*a*) Cardinalis senior, sed XXXIV. paginis in majoris folii forma prælo absolutis opera illa omissa ac suppressa est. *Itinerarium* Cyriaci Anconitani citatur a Torello Sarayna: Ab aliis etiam *Imperatorum vitæ* usque ad Fridericum Barbarossam, sed scriptæ Italico idiomate.

* *Cyriacus Anconitanus*. De viro hoc doctissimo liceat mihi hæc dare, quæ scripsit Ambrosius Camaldulensis in suo hodoeporico pag. 30. *Adiit nos inter cæteros & Cyriacus Anconitanus, multaque nobis ostendit antiquitatis, cujus curiosissimus indagator erat, monumenta; tum epigrammata vetusta, tum signatos nummos argenteos, & aureos, tum signa*.

Itinerarium Cyriaci Anconitani non ante multos annos, anno scilicet 1742. typis Florentinis in 8. vulgavit amicus meus doctusque veterum codicum indagator Laurentius Mehus.

Epistolas Cyriaci nonnullas servat codex MS. Felinianus; inter quas prior ad Joannem Palæologum Græcorum Imperatorem scripta, missam ad eundem Principem commemorat orationem ejusdem Cyriaci coram Cardinali Firmano, Alfonso Rege, aliisque Principum legatis habitam de colligendis in Turcas armis.

Epistolæ vero istæ propemodum diversæ ab iis octo sunt, quas Itinerario Cyriaci partim jam evulgatas, partim e MSS. codicibus extractas cl. Mehus subjecit. Porro ex his Lucensis codicis epistolis postrema non quidem epistola est, sed potius oratio a Cyriaco habita, quo tempore Ragusæi legatione a Marino de Restis cive suo gesta fœderis innovationem cum Anconitanis, & postularunt, & impetrarunt. Acta hæc sunt Eugenii IV. anno X. die iduum Juniarum. Anconæ laudes tunc percensens Cyriacus ea omnia, totidem fere verbis repetit, quæ in Itinerario suo præscripserat, ab illis verbis: *est enim civitas Anconæ &c.* pag. 38. usque ad illa pag. 48. *pietatem, devotionem, & fidem*. In referenda vero inscriptione Trajani, quæ utrimque recurrit, animadvertisse juvat insigne mendum, quod in excusum Itinerarii irrepsit: verba enim illa: *Hoc etiam addito .... reddiderit*, quæ tamquam in lapide insculpta iisdem exarata literis dantur in edito, in nostro codice literis expressa diversis a reliqua inscriptione exhibentur, tamquam si verba essent historici narrantis, non lapidis.

Demum præter hæc scripsit Cyriacus opusculum *de septem Mundi spectaculis*; alterum *de Familiis Romanorum*; & *de Gregorio Theologo*, quæ servat MS. codex Bibliothecæ Riccardianæ; ac denique ejus *de navali conflictu Pontiniani Tarraconensium Regis* servat Ambrosiana Bibliotheca. Vide Mehum in Præfatione pag. XXV. qui tamen vir clarissimus & ego pariter, qui ex illo accepi, corrigendus in eo est, quod libellum de septem mundi spectaculis, & de Gregorio Theologo secat in duos; cum idem omnino sit opusculum ut ex titulo relato in catalogo Bibl. Riccardianæ didici; en illum: *de septem mundi spectaculis ex Gregorio Theologo ad Federicum Contarenum*.

Cyricius, sive *Quiricius* (Caveo *Syricius*) Episcopus Barcinonensis in Hispania circa Annum Christi 662. cujus *Epistolas duas* ad Ildefonsum Toletanum cum Ildefonsi responsionibus edidit ex Corbejensi Codice Lucas Dacherius T. I. spicilegii p. 308. 311. quas habes editionis novæ Tomo tertio pag. 314. emendatiores ex Codice Hardensiano. Prio-

(*a*) Giornale de' letterati d' Italia Tom. XXI. p. 418. Burmannus l. c.

Priore Epistola Cyricius Ildefonso gratias agit pro Opere ipsius de Virginitate sanctæ Mariæ contra Jovinianum & Helvidium.

Cyrillus de miraculis Hieronymi ad S. Augustinum, cum præmissa sub Augustini nomine ad Cyrillum Epistola, sæpius prodiit inter S. Hieronymi Opera, ut Tom. IV. edit. Francof. 1684. pag. 243. 245. Lucubratio Latini scriptoris, longe inferioris ævi, Cyrillo Hierosolymitano & Augustino supposita.

Cyrillus patria Constantinopolitanus, tertius Carmelitarum Generalis ab Anno 1197. ad 1225. de quo Acta Sanctorum 6. Martii Tom. I. pag. 498. seq. ubi vita scripta a Johanne Palæonydoro. Traditur hic Armeniæ Apostolus Soldanum Iconii ad Christiana sacra adduxisse, atque operam impendisse in Græcis ad Latinam Ecclesiam adducendis. Vide Marci Antonii Alegre paradisum Carmelitici decoris pag. 254. seq. Fasciculus temporum ad Annum 1224. *S. Cyrillus Græcus melliflui Carmeli Pastor Doctorque tum vitæ sanctitate tum Prophetiæ spiritu conspicuus, multa conscribit posteris profutura sæculis, & copiosis miraculis Dei procurat gloriam, Mundo stuporem.* Ex scriptis ejus Philippus Ribotus operi suo de institutione & peculiaribus gestis Carmelitarum, Venet. 1507. fol. Cyrylli librum *de incolis Carmeli & incremento Ordinis sui* inseruit. Cætera sunt: ad Abbatem Joachimum de oraculo Angeli. Epistolæ ad diversos & ad Eusebium fratrem singularis. Liber Prophetiarum. Vide Didaci Coriæ antiquitates Ordinis Carmelitici, Hispanice editas Cordubæ 1598. fol. lib. X. cap. 7.

Statius sive *Tatius Cyrillus*, tempore Constantini Magni vixit, ejusque jussu monumenta quædam de vitis Imperatorum e Græco vertit Latine. Vide Julium Capitolinum de duobus Maximinis cap. 1. qui clarissimum virum appellat.

Cyrillus Trevirensis Episcopus circa Annum Christi 458. de quo Acta Sanctorum 19. Maji Tom. IV. p. 331.

Cyrinus, supra, *Aribo* pag. 134. seq. & quæ ad Vossii paginam 700. Sandius.

Petrus Cyrnæus Clericus Aleriensis, cujus commentarius *de bello Ferrariensi* ab Anno Christi 1482. ad 1484. gesto, nuper in lucem prolatus est ex MSto Codice Bibliothecæ Estensis a laudatissimo Muratorio, Corporis splendidi Historicorum Italiæ Tomo XXI. qui numero voluminum est XXIII. *Rerum Corsicarum historiam* & de vita ac doctrina hujus Cyrnæi commentationem alio Tom. a præclarissimo viro exspectamus.

* *Petrus Cyrnæus Corsus*; olim enim Corsica Cyrne appellata est, natus est ex paupere familia Alisiane diœcesis Aleriensis oppido an. 1474. ex patre Picino Felice; professione erat sacerdos, operamque suam impendit apud Venetos typographos in corrigendis typorum speciminibus. Opus ejus *de rebus Corsicis* evulgavit tandem Muratorius in tom. 24. præclarissimi operis Rer. Ital. script. Hæc omnia ex Muratorio ibidem accepta sunt.

PROVERBIA

Wipponis Presb. ad Henricum, Conradi Imp. Filium.

Incipit inventum, referens proverbia centum.
Decet regem discere legem. Audiat rex quod præcipit lex. Legem servare hoc est regnare.
Notitia litterarum lux est animarum.
Sæpius offendit qui lumen non attendit.
Qui habet scientiam, ornat sententiam.
Melior est sapientia, quam sæcularis potentia.
Plus unicus sensus, quam multiplex census.
Est sapiens multum, qui amat Dei cultum.
Vir fidelis coronatur in cœlis.
Bene credit qui neminem lædit.
Qui fidus seniori, adproximat honori.

Qui

Qui confidit in Deo, fortis est ut leo.
Melius est in Deo sperare, quam divitias congregare.
Fortissima spes beatificat res.
Charitas non ficta odit delicta.
Qui diligit fratrem, placat Deum & patrem.
Regnum cœlorum non est invidorum.
Melius est humiliari quam exaltari.
Humilis homo triumphat in domo.
Qui per ardua vadit, sæpius cadit.
Viri mites renuunt lites.
Qui assidue rixantur, a paucis amantur.
Malos pro Deo tolerare est superare.
Pacis donum omnibus est bonum.
Qui in pace fundantur, non eradicantur.
Incendium bellorum corruptio est morum.
Homo pudicus est animæ amicus.
Ubi frequens luxuria, non deerit penuria.
Voluptas mundana semper est vana.
Judicis sententiam oportet sequi clementiam.
Melius est interdum ignoscere, quam vindictam poscere.
Qui miseretur, misericordiam consequetur.
Verbum veritatis subveniet judicatis.
Falsus in ore caret honore.
Qui falsitate vivit, omnia occidit.
Qui est hilaris dator, hunc amat Salvator.
Omnis avarus nulli est carus.
Bona tribuere non est minuere.
Ubi pugnat sancta oratio, ibi vincitur tribulatio.
Incessanter orare est delicta purgare.
Bene orat qui in corde plorat.
Jejunium forte liberat a secunda forte.
Qui non potest jejunare, discat eleemosynam dare.
Bene jubilabit qui a bono non cessabit.
Melius est interdum dormire, quam diabolo servire.
Dormire non multum exhilarat vultum.
Qui se fatetur reum, placet Deum.
Ubi est vera pœnitentia, ibi Dei clementia.
Oportet enim parcere diu positis in carcere.
Valde decipitur qui numquam corripitur.
Amicabilis increpatio non est damnatio.
Oleum peccatoris laus est adulatoris.
Ubi longa ebrietas, ibi brevis est pietas.
Vinum multum & forte parum distat a morte.
Per crapulam cibi & potus perit homo totus.
Per moderantiam pervenitur ad abundantiam.
Mediocriter plura gaudet natura.
Proverbium Ne quid nimis *laudatur in primis.*
Juvenis animosus senex fit gloriosus.
Qui torpescit dum calet, frigidus nihil valet.
Qui vacat in juventute, turbatur in senectute.
Fortes viri omnibus sunt miri.
Reges & præsides non decet esse desides.
Mundi rectores æquent cum nomine mores.
Viri pontificales sanctis sunt æquales.
Medici animarum exorbitent parum.
Contra lupum vigilare est raptus vitare.
Qui viduam defendit ad Christum regem tendit.
Qui vindicat pupillum Deus coronet illum.
Pauperum consolator est æternæ vitæ amator.
Oportet cavere vanitatem videre.
Cor incendit oculus ut stipulam foculus.
Voluptas non visa citius erit elisa.
Qui libenter bonum audit, corde Deum plaudit.
Melius est pauperem audire quam sonitum lyræ.
Incassum miseros audit, qui os & manus claudit.
Lingua placabilis ligno vitæ est comparabilis.
Lingua dolosa semper est odiosa.
Qui loquitur modeste liber est a peste.
Manus sine opere mendicabit propere.
Manuum labores præstant honores.
Qui bonum operatur, a Deo benedicatur.
Beati pedes qui visitant infirmorum ædes.
Cum Deo ambulare est animam salvare.
Qui migrat ad æternam sedem, non offendit pedem.
Iniquum est ob beneficium reddere supplicium.
Qui reddit malum pro bono, indignum est dono.
Bono vincere mala ad cœlum est scala.

Mun-

Mundi contemtus a Deo est inventus.
Qui amat mundum præsentem, sequitur rem fugientem.
Melius est supernum consilium quam hujus vitæ auxilium.
Pulcra tenet atria superna patria.
Tendit filius & frater qui vocat illos pater.
Auro cœlesti sunt semper gaudia festi.
Quid fugis ex illo, qui claudit cuncta pugillo?
O quicumque velis mentem conjungere cœlis.
Qua resident justi ferto palmisque venusti
Mundi sperne minas, & res pede subige blandas.
Superbia dicit: *In cunctis operibus tibi non æquabitur ullus.*
Humilis: *Putridus es vermis, quid homo moriture superbis?*
Inanis gloria: *Fac propter famam quæcumque potes bona coram hominibus.*
Timor Dei: *Opta celari bona quæque soles operari.*
Hypocrisis: *Exterius sancto te conformare studeto.*
Religio: *Væ foris albatis, qui vos tumulis simulatis.*
Inobedientia: *Quid faciat se; qui multum vilior est te?*
Subjectio: *Quisquis vos spernit, Deus inquit, me quoque spernit.*
Invidia: *Cur quocumque modo non is sublimior illo?*
Congratulatio: *Congaude fratri, fer opemque proficienti.*
Odium: *Qualiter hunc quis amet, sibi qui contrarius extet?*
Charitas: *Verus amor fratris, brevis est impletio legis.*
Detractio: *Quis toleret? sileat veniam quod perpetrat ille.*
Justa correptio: *Occulte numquam debes reprehendere quemquam.*
Ira: *Cur non obsistis, cum quid fieri tibi non vis?*
Patientia: *Quid non pro Christo toleres pro te crucifixo?*
Protervia: *Peccanti semper sis durus & asper.*
Mansuetudo: *Argue, coge, roga, Timothee, sagaciter insta.*
Timor mentis: *Scit Deus ipse quid est, nullo de judice cures.*
Satisfactio: *Suspiciosus eris, si non delicta fateris.*
Tristitia: *Quo gaudere potes qui gratis tot mala perfers?*
Gaudium spirituale: *Cur modo contristat quod non tibi gaudia præstat?*
Torpor vel ignavia: *Visu privaris si continue lacrymaris.*
Virtutis exercitatio: *Mors venit absque mora, tu nocte dieque labora.*
Vagatio: *Hoc discede loco, locus ille beatior isto.*
Stabilitas: *Cum sit ubique Deus, maneas ubique quietus.*
Desperatio: *Non surges penitus peccati mole gravatus.*
Spei fiducia: *Dant tibi spem veniæ peccata remissa Mariæ.*
Cupiditas: *Multiplica fœnus, nec mendicabis egenus.*
Mundi contemtus: *Quantum vis habeas, nil hinc moriture reportas.*
Obduratio: *Unde tuos pascis, tua si dispergis?*
Misericordia: *Si quid habes tribuas, tua sit tibi larga voluntas.*
Fraus, furtum: *Non est quod tribuas? furto vel fraude requiras.*
Innocentia: *Præstat nulla dari quam te fraude furari.*
Fallacia & mendacium dicit: *Perfice fallendo quod non vis vera loquendo.*
Veritas: *Os quod mentitur, animæ mors esse probatur.*
Ventris ingluvies: *A factore datis cur non epulis satiaris?*
Parsimonia ciborum: *Parce quibusque cibis, pereas ne cum Sodomitis.*
Inepta lætitia: *Fac socios gaudere tuos risumque movere.*
Moderatus mœror: *Unde tibi risus, cum sis miser hic peregrinus?*
Multiloquium: *Est nil peccati per plurima si bona fari.*
Discreta taciturnitas: *Numquam vitabis culpam si multa loquaris.*

Im-

Immunditia: *Non est culpa gravis quævis pollutio carnis.*

Integritas carnis: *Clauditur incestis cœlestis janua regni.*

Luxuria: *Utere luxuria, nescis quæ vita futura.*

Castitas inlibata: *Si castus fueris, vita sine fine frueris.*

Spiritalis fornicatio: *Non est grande nefas, animo concepta voluptas.*

Mundicia carnis: *Certe mœcharis, cum sis cupidus mulieris.*

Amor præsentis sæculi: *Quid dulci vita valet esse venustius ista?*

Amor patriæ cœlestis: *Si carcer talis, Deus o tua mansio qualis!*

Expliciunt Proverbia.

FINIS TOMI I.